SALGADO

OPERA

TOM.
I

A
2-32

A1366781

16-2-3

№ 2
2-60

D. FRANCISCI

SALGADO

DE SOMOZA,

IN REGALI CANCELLARIA

VALLISOLETANA SENATORIS.

LABYRINTHUS

CREDITORUM CONCURRENTIUM

AD LITEM PER DEBITOREM

communem inter illos causatam,

TOMUS SECUNDUS.

Editio noviſſima, Antuerpienſi, Veneta, & Francofurtenſi, multò auctior & emendatior.

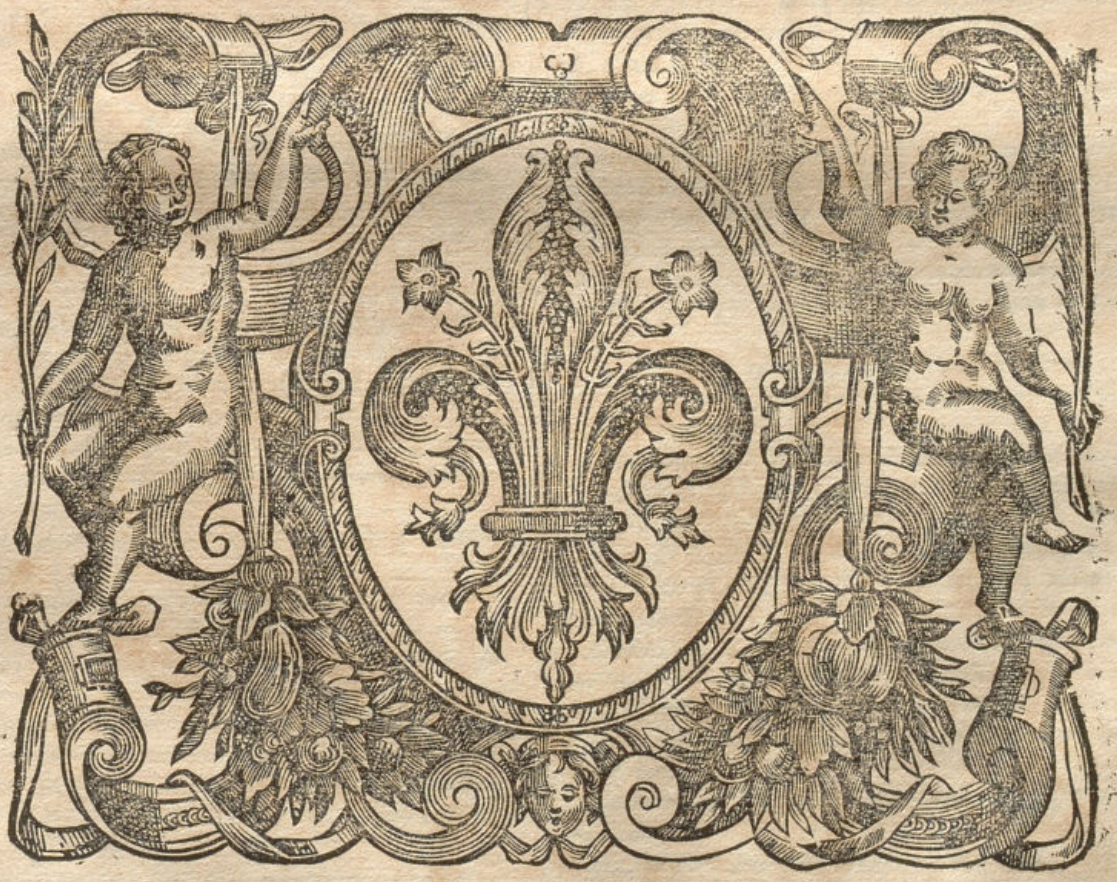

LUGDUNI,

Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXXII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

117367049

LABYRINTHUS CREDITORUM CONCURRENTIUM AD LITEM,

Per Debitorem Communem inter illos causatam.

PARS TERTIA.

CAPUT I.

Graduationis sententia semel in rem judicatam translata, an debitor, vel creditor aliquid noviter opponere valeat, quod vel creditorem infringat, vel graduum ordinem, seu prælationem subvertat, rei judicatæ exceptione minimè obstante?

SUMMARIUM.

1 *Sententia graduationis in rem judicatam translata non obstante, an aliquid novum per debitorem, aut creditorem deductum admittatur, quod vel jus creditorum infringat, vel prælationem subvertat.*

2 *Jus denuò deductum, de quo inter easdem personas in priori graduationis judicio fuit cognitum, rei judicatæ exceptio obstabit.*

3 *De identitatibus rei judicatæ exceptionem producentibus agitur, remissivè.*

4 *Jus non deductum, nec cognitum in priori graduationis judicio, si de novo proponatur, non obstat rei judicatæ exceptio, sive tunc adesset, sive noviter sit quæsitum.*

5 & 12 *Si inter creditores tantum de credito & an aliquis creditor sit, vel non fuit actum exhibitis tamen totius juris instrumentis, & ut creditor graduetur, an ei noviter de jure prælationis agenti, rei judicatæ exceptio obstet.*

6 & 14. *Affirmativa sententia proponitur, Contraria, verior.*

7 *Expenditur text. in l. duobus 19. ff. de except. rei jud.*

8 & 9. *Expenditur Accurs.*

10 *Jus, quod potest deduci per modum agendi, & excipiendi, si deducto per modum excipiendi reus succumbat, non potest iterum per modum agendi deducere, si tendat ad eundum finem cum exceptio-*

11 *Text. in l. penult. §. Latinus Largus, ff. de except. rei jud. adducitur.*

12 & 13. *Ex nova causa novo in judicio deducta, de qua in priori judicio non fuit actum, potest noviter agi.*

14 & 15. *Concursus judicium ad discutiendum jura & prælationes creditorum tam cum debitore, quam ipsis creditoribus ordinatur.*

16 *Creditor in principio concursus verum esse creditorem, potiorem aliis, deducit.*

17 *Creditor de suo privilegio, aut prælatione instrumentis, aut probationibus docet.*

18 *Repræsentans instrumentum, continens exceptionem, eam tacitè opponit.*

19 & 20. *Exceptio, quæ instrumento continetur etiamsi expressè non opponatur, à judice ex officio admittitur.*

21 *Exceptio, quæ ex causa intrinseca inest actioni, debet per actorem evacuari, etiam reo non opponente.*

22 *Instrumentum obligationis ab uxore factum, in qua mariti licentia non apparet; judex ex officio repellit, etiamsi exceptionem uxor opponat.*

23 *Actio & exceptio quando ex eodem instrumento apparet super eo, potest judex pronuntiare, absque expressa oppositione.*

24 *Actori, qui in actione deducit exceptionem, incumbit onus probandi exceptionis exclusionem.*

25 *A sententia, qua quis declaratur creditor, eique gradus post alios assignatur, non appellans eam approbare videtur.*

26 *Sententia, à qua non est appellatum, transit in rem judicatam.*

27 *Res judicata facit de albo nigrum, & de falso verum.*

28 *D. l. si duobus, & d. §. Latinus Largus, dispositio non procedit servato stylo concursus consueto, comparendi creditores in judicio concursus.*

29 *Dispositio prædictorum jurium locum habet, quando creditor solum creditorem esse in judicio dixit ratione sui juris atque hypothecæ fuit controversum: nihil sui prælatione tacitè aut expressè allegavit.*

30 *Sententia non potest ferri super causa in judicio non deducta, etiamsi ex actis appareat.*

31 *Petens ex una causa, & ex alia non deducta in judicio probans non potest in eodem judicio obtinere.*

Super nova causa non deducta, non est lis contestata, nec adversarius, ut se possit defendere, est instructus, ibid.

32 *Affertur praxis tribunalium circa supra dicta.*

33 *Joannis Gutierrez sententia rejicitur.*

34 *Testes deponentes ultra articulos nihil probant, nec super eorum attestatione ferri potest sententia.*

35 *Creditor in judicio concursus omnes prælationis causas deducens, si aliquas non prosequatur, an post sententiam graduationis possit eas prosequi sine metu exceptionis rei judicatæ.*

36 *Affirmativa sententia proponitur. & seq.*

37 *In actionibus personalibus victus si in una causa succumbat, potest ex alia agere.*

38 *In actionibus realibus simpliciter victus ex omnibus causis victus intelligitur, & noviter agenti obstat exceptio rei judicatæ.*

39 *L. & an eadem 14. §. 2. ff. de exceptio. rei judic. cum aliis expenditur.*

40 *L. 25. tit. 2. p. 3. expenditur ad supra dicta.*

41 *Gregorii Lopez declaratio traditur, & l. licet, 2. C. de judiciis.*

43 *L. & an eadem expenditur, in §. 2. l. penult. Latinus, ff. de exceptio. rei judic. explicatur.*

44 *Res hypothecæ subjici potest ex pluribus causis.*

45 *Res potest mihi ex pluribus causis deberi.*

46 *Socini Consil. refertur.*

47 *Res judicata non præjudicat omnibus causis deductis in judicio, quum quædam tantum sunt prosequuta.*

48 *Facti contingentia circa supra dicta refertur.*

49 *Dominus directus in emphyteusis bonis ratione pensionis præfertur omnibus creditoribus, etiam anterioribus.*

50 *Dominus rei, penes debitorem existentis præfertur omnibus creditoribus sive anterioribus, sive privilegiatis, & hypothecariis.*

51 *Res judicata non obstat super non prosequutis, & super non petitis in judicio.*

52 *Glossa, & aliorum doctrina expenditur.*

53 & 54. *Res judicatæ exceptio semper oritur ex sententia respectu eorum, quæ sunt prosequuta.*

55 *Refertur controversia inter Comitem de Alva de Liste, & D. Didacum de Vera, & seqq.*

58 59 60. *Fundamenta Comitis de Alva proponuntur.*

61 *Fundamenta D. Hieronym. de Vera, quibus intendit Comiti obstare exceptionem rei judicatæ, proponuntur, & seqq.*

Facultatis regiæ verba, ad imponendum census recensentur, ibid.

62 *Rei judicatæ exceptionem in vim dilatoriæ apponens, si succumbat, potest eam in vim peremptoriæ opponere.*

63 *Refutatur opinio D. Joan. de la Rea contrarium sentientis.*

65 *Facultas impetrata ad hypothecandum certa bona, vel certum majoratum, non extenditur ad alia.*

66 *Facultas limitata ad certam rem, vel quantitatem, casum, contractum, aut personam denegata intelligitur in aliis.*

67 & 68. *Ad exceptiones, quæ in instrumento simul continentur, & ex ipso resultant allegatæ censentur, attendere judex debet, v. n. 110.*

69 *Bari doctrina, ad id expenditur.*

70 *Quando judici est notorium actionem non competere, debet reum absolvere.*

71 *Injustitia non enervat vires rei judicatæ, quæ de falso facit verum & de nigro album.*

72 *Sententia assignat gradum creditori comparenti in concursum per necessarium antecedens, eum esse creditorem, declarasse videtur.*

73 *Sententia non facit rem judicatam in præsuppositis in ea nisi præsupposita veniant in necessariam consequentiam, vide nu. 98.*

74 *Sententia, quando necessario aliquid supponit, ad illud se extendit.*

75 *Qualitas sine subjecto esse non potest.*

76 & 77. *Sententia lata super principali censetur lata super articulo incidenti incompatibili cum principali.*

78 *Determinatio Senatus Vallisoletani traditur in favorem Comitis de Alva.*

79 *Comparatur decisio, & ostenditur novum jus quo utebatur D. Comes non fuisse deductum in priori judicio graduationis, & seqq.*

80 *Victo ex una causa, noviter ex diversa agenti non obstat exceptio rei judicatæ.*

81 & 82. *Exceptio consistens in facto per externam allegationem, & probationem debet constare, & super ea causæ cognitio adhiberi.*

83 *Facultatis aliqua verba ponderantur.*

84 *Duos majoratus, aut duas dignitates habens ad cognoscendum cujus contemplatione actus fiat; attenditur denominatio.*

85 *Obligationis verba ponderantur, virtute facultatis regiæ factæ.*

86 *Separationis bonorum exceptio etiam post rem judicatam admittitur, cum sit modificativa.*

87 *Hæres semel jam condemnatus ad solutionem crediti hereditarii potest opponere de inventario, à se confecto.*

89 *Dispositio gesta sub causa, quæ à gerente supponitur vera, si detegatur falsa, nulla redditur ob defectum consensus.*

90 *Transactio facta per consanguineos cum aliquo tanquam filio legitimato, nulla redditur, si appareat filium non esse defuncti, de cujus bonis agitur.*

91 *Idem quum legitimatio apparet nulla, vel falsa.*

92 *Transactio inita à communitate cum tertio immunem asseverante, si constet de falsa causa, nulla redditur.*

93 *Divisio bonorum facta inter agnatos vigore laudi prolati, si detegatur non agnatus, annullatur divisio, & laudum.*

94 *Contrahens cum aliquo tanquam hærede, & vigore istius qualitatis, si non sit hæres contractus annullatur.*

95 *Transactio facta cum aliquo, tanquam cum fratre, si talis non esse appareat, contractus annullatur.*

96 *Dispositio annullatur, si suppositum detegatur falsum.*

97 *Sententia cessat, sententiæ causa cessante.*

98 *Sententia facit rem judicatam super supposito in ea, quando veniunt in necessarium antecedens, vel consequens, si supposita deducantur in judicium, & super iis causæ cognitio adhibeatur.*

99 *Res judicata ut obstet, requiritur, ut tam ex parte actoris, & rei, quam ex parte judicis de omnibus sit plenè cognitum.*

100 *Dispositio tunc operatur super supposito veniente in necessariam consequentiam, quando suppositum dependet ex mera voluntate gerentis.*

101 *Judex in iis, quæ in judicium deducta non sunt, nihil potest diffinire.*

102 *Sententia absque causæ cognitione lata, nulla est ipso jure.*

103 *Gratiani sententia in confirmationem adducitur.*

104 *Rei judicatæ exceptio oritur, quando Judex sententiam fert super principali, quamvis non reprobaverit exceptionem, de qua plenè fuit cognitum.*

105 *Sententia lata super principali tunc censetur lata super incidenti incompatibili cum principali, quando articulus incidit in judicium, & deducitur.*

106 *Ex-*

106 *Exceptio, quod quis non erat creditor ad bona majoratus, quæ nec fuit opposita, nec de ea cognitum, non potuit in sententia graduationis tacitè comprehendi.*

107 *Judex, qui de exceptione apposita non cognovit, de ea non intelligitur judicasse.*

108 *Argumentis in contrarium adductis respondetur, & seqq.*

109 *Bartoli doctrina explicatur adducta, n. 29.*

110 *Exceptiones, quæ ex instrumento resultant, Judex attendere debet, etiamsi à parte non opponantur, quando est in favorem ipsius, qui instrumentum produxit.*

111 *Ex præsentatione instrumenti inducitur exceptionis oppositio.*

112 *Exceptio ut operetur debet opponi à parte, aliàs omissa intelligitur, & in re judicata non comprehensa.*

113 *Si ex instrumento constat mulierem esse nuptam, & non interveniisse licentiam viri, Judex potest exceptionem in consideratione habere, & si mulier sit condemnata, potest denuo de ea opponere.*

114 *Exceptionem apparentem ex instrumento, ex quo actor egit, Judex videtur non attendisse, si pro actione pronuntiavit.*

115 *Exceptio, quæ externa eget probatione, non potest dici ex instrumento constare.*

116 & 117. *Defensio minus plena præservat successores majoratus à re judicata.*

118 & 119. *Re judicata contra tertium obtenta à creditore, ut vel censum recognoscat, vel hypothecam dimittat, an resolvatur per aliam rem judicatam obtentam à principali declarantem illum creditorem jam fuisse solutum.*

120 *Negativa sententia proponitur.*

121 & 168. *Sententia Senatus, à qua supplicari non potest, est omnino irretractabilis, etiam per quamcumque nullitatem, etiam notoriam, & ex actis apparentem, dempto citationis defectu.*

L. 4. tit. 17. lib. recopilat. annotatur, ibidem, & n. 168.

122 *Executoriæ duæ si ad invicem contrariæ reperiantur an in electione judicis sit, quam maluerit, sequi. Negativè, & verius, 169.*

123 *Executoriæ duæ contrariæ possunt esse validæ respectu diversarum personarum, expenditur, l. si cum uno 22. ff. de except. rei judic.*

124 *Sententiæ contrariæ etiam super eodem facto tolerantur inter diversas personas.*

L. nam etsi 15. §. si filius qui ff. de inofficio. testam. expenditur, & l. cum filius 78. ff. de leg. 2. l. cum duobus Cod. de inofficios. testam. ponderantur, ibid.

125 *Obligatione personali extincta, adhuc potest durare hypotheca.*

L. 2. Cod. de evictione pignorat. adducitur, ibidem.

126 *Solutione omnis tollitur obligatio, ac jus hypothecæ resolvitur.*

127 & 148. *Condictionem indebiti excludit auctoritas rei judicatæ.*

128 *Authoris judicium proponitur circa hanc controversiam.*

129 *Comprobatur, cum seqq.*

130 *Solutione ejus, quod debetur, omnis tollitur obligatio, principalis, & accessoria, fidejussoria, hypothecaria.*

131 *Principale ubi non subsistit, nec ea quæ sequuntur locum habent.*

132 *Per sententiam si quis declaratur creditor esse, vel non esse, jure vel injuria judicis dissolvitur, vel subsistit hypotheca respectivè.*

Jura plurima ponderantur, ibid.

133 *Extincto creditorum jure, non subsistit hypotheca penes ipsum debitorem, aut tertium existens.*

134 *Bona fides non patitur, semel exactum, iterum exigi.*

135 & 146. *Absque ulla juris fallentia.*

136 *Semel solventi, si iterum authoritate rei judicatæ solvat, datur repetitio.*

137 *Condictio indebiti, vel sine causa etiam cum juramento non potest renunciari.*

138 *Res judicata, cujus virtute, quod antea solutum habebat, quis solvit, non obstat debitori repetenti.*

139 & 143 *Condictio sine causa datur ei, qui authoritate rei judicatæ indebitum solvit, non condictio indebiti.*

140 *L. in l. commodato 17. §. fin. ff. commodati explicatur.*

141 *L. 2. Cod. de re judicata cum aliis explicatur.*

142 *Res judicata cessat causa cessante, & lata sub suppositione, quæ detegitur falsa.*

143 *Solutum indebitè per condemnatum non repetitur per condictionem ob rei judicatæ authoritatem; sed per condictionem sine causa.*

144 *L. si falso, ff. de condict. sine causa, explicatur.*

145 *Solventi virtute rei judicatæ, quod solutum habebat; datur repetitio ex condict. sine causa. & seqq.*

147 *Conciliantur jura adducta, n. 127.*

148 & 149. *Solventi indebitè ex re judicata datur condictio ex causa: qui si adhuc non solvit actione de dolo, impedit executionem rei judicatæ.*

150 *Æquitas novi casus, novum inducit remedium.*

151 *Res judicata, per quam creditor contra debitorem obtinuit, tanquam verè creditor cessat, si postea detegatur, nec fuisse creditorem, nec debitum extitisse.*

152 *Cessante causa, in qua fundatur sententia, cessant ipsius sententiæ effectus.*

153 *Solutum virtute sententiæ repetitur, si detegatur jam antea solutum fuisse.*

154 *Sententia per condictionem sine causa non redarguitur injustitia, aut iniquitate, sed de causa cessante, & de supposito postmodum apparente falso, & seqq.*

155 *Debitor censuarius ad totam census solutionem condemnatus, si postea de pacti redemptione appareat, habet reddituum repetitionem.*

156 & 157. *Per exceptionem causa cessante, vel supposito falso, impugnatur directè res judicata; sed temperatur, & modificatur.*

158 & 159. *Bartol. expenditur doctrina, & aliorum.*

160 & 161. *Gratiani doctrina traditur.*

162 *Repetitio si datur ejus, quod solutum, est, multò magis impeditur executio.*

163 *Retentio facilius conceditur, quàm actio.*

164 *Sententia graduationis lata sub supposito, quem esse creditorem, si suppositio detegitur falsa, resolvitur.*

165 *Sententia contra tertium possessorem obtenta, ut vel rem dimittat, vel censum recognoscat, variabilis est, & mutationi subjecta.*

166 *Dimissio hypothecæ etiam post recognitionem factam à condemnato est admittenda.*

167 *Res judicata super jure sui natura variabili non est pepetua.*

168 *Argumentis in contrarium respondetur, ac interpretatur, l. 4. tit. 17. lib. 4. recopil.*

Dispositio d. leg. 4. solum ademit causam nullitatis post sententiam revisionis, non verò casus tangentes jus partium principale, ex quibus jure communi, & regio sententia solet infringi, ibid.

169 *Argumento secundo num. 121. adducto respondetur, & seqq.*

171 *Res judicata contra rem judicatam regulariter non tenet.*

172 *Invectiva contra judices stricti juris rigore judicatæ contra æquitatem naturalem adhærentes, adducitur.*

173 & 174. *Refutatur judicium existimantium, primam rem judicatam sequendam esse, quando secunda fuit injusta.*

175 *Sententia, qua creditor declaratur creditorem non esse sive jure, sive injuria judicis operatur effectum dissolvendi hypothecam.*

176 *Duæ res judicatæ ſuper eodem jure contrariæ ſuſtinentur, quando jus, & actio dividitur inter diverſas perſonas, & quælibet jus & actionem habet independenter ab alio.*

177 *Jura, & actiones hæreditariæ dividuntur inter hæredes ipſos jure pro portionibus hæreditariis.*

178 *Res judicata contra unum non nocet, non prodeſt quoad portionem alicujus.*

179 *Res judicata in juribus individuis, inſeparabiliter connexis quoad omnes operatur.*

180 *Tertio argumento reſpondetur.*

181 *Res judicata ut obſtet, ſufficit, quod eadem ſit perſona verè, vel interpretativè.*

182 *Sententia lata pro reo principali, prodeſt fidejuſſori.*

183 *Sententia lata ſuper principali diſtruit antea latam ſuper acceſſorie connexo, & inſeparaliter dependenti.*

184 *Hypotheca non poteſt ſubſiſtere obligationi principali deficiente.*

185 *Qualitas ſine ſubjecto eſſe non poteſt.*

186 *Acceſſorium perit cum principali.*

187 *Fidejuſſore condemnato ad ſolutionem, ſi poſtea inter creditorem, & debitorem fiat concordia prodeſt fidejuſſori, re judicata non obſtante.*

188 & 189. *Res judicata obtenta ſuper principali operatur ſuper acceſſoriis, & inſeparabiliter dependentibus ab ipſo jure principali.*

190 *Bona fides non patitur, ut ſemel exactum, iterum exigatur, etiam per rem judicatam.*

191 & 192. *L. 2. C. de evict. pign. interpretatur, n. 125. adducta.*

192 *Præſcriptio actionem, & obligationem excludit ope exceptionis, & ſeqq.*

193 *Præſcriptionis exceptio, ſi expreſsè non opponatur, ſequi poteſt præſcribendi condemnatio.*

194 *Argumento adducto, num. 176. reſpondetur.*

195 *Sententia lata contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, ut vel rem remittat, vel cenſum recognoſcat, ceſſat ob rem judicatam ſupervenientem, declarantem debitorem principalem jam ſolviſſe.*

196 *Abſurda, quæ ſequerentur, quæ ſententia in dicto caſu ob novam ſupervenientiam non ceſſaret, referuntur, & ſeqq.*

200 *Res judicata per crediotrem obtenta in uno judicio contra principalem debitorem, per quam creditum qualificatur, non nocet tertio rei hypothecatæ poſſeſſori.*

201 *Res judicata ſive in via ordinaria, ſive in executiva, obtenta per creditorem contra debitorem, in alio & diverſo judicio contra concurſum non officit cæteris creditoribus, quominus eam impugnare poſſint.*

1 SÆpiſſimè ſolet contingere, ut poſtquam in judicio concurſus per debitorem communem formato, & inter ipſum, ejus creditores, vel inter iſtos tantum de juribus & antelationibus, controverſum fuit lata jam ſententia graduationis in rem judicatam tranſlata debitorem ipſum aliquid denuo objicere, intùs alicujus creditoris jam graduati jus tangens certantem ipſum non potuiſſe inter cæteros graduari, eo quod in rei veritate creditor non ſit, nec jus aliquod ad bona debitoris prætendere potuiſſet, nec non creditor aliquis cui inter cæteros gradus infimum aſſignavit ſententia, nunc noviter prætendit ſibi potiorem & anteriorem locum in ea deberi, & aliis anteferri, è contrario verò alii quorum intereſt ad rei judicatæ refugium confugiunt, rei judicatæ exceptionem opponentes, & huic præterea novæ prætenſioni cuilibet debitoris, aut creditorum reſpectivè fore audientiam denegandam contendunt. Pro cujus difficultatis reſo-
2 lutione tres erunt breviter regulæ conſtituendæ: prima, quando de eodem jure aut exceptione qua non denuo poſt ſententiam graduationis uti vult debitor adverſus creditorem aliquem, vel creditor adverſus alios creditores ſimul graduatos, fuit deductum & oppoſitum, & de eo cognitum inter eaſdem perſonas in priori graduationis judicio; quo caſu nullo modo poteſt iterum controverti, nec admitti, rei judicatæ exceptione obſtante, nec aliter modus litium multiplicatus, ſummam atque inexplicabilem faciat difficultatem, ut inquit textus *in leg. ſingulis controverſiis ſingulas actiones unumque judicatæ finem ſufficere, 6. ff. de except. rei judicatæ*, multa diximus circa tres identitates exceptio- 3
nem rei judicatæ producentes in noſtris comment. *de retent. Bullarum* 1. *part. c.* 12. *ex n.* 18. *cum ſeqq.* quod vulgare eſt ex toto *tit. ff. de except. rei judicatæ.*

Secunda regula eſt, quando cauſa, & jus, quo nunc 4
agit debitor, aut creditor, non fuit deductum, nec de eo cognitum inter partes, & judicem, in priori judicio graduationis, ut hoc caſu eiſdem noviter agentibus, aut excipientibus, non obſtet graduationis ſententiæ exceptio, ſive hoc jus tunc ſimul abeſſet, ſive noviter eis fuerit legitimè quæſitum, quia ex alia diverſa cauſa, & diverſo jure poteſt victus denuo agere, vel excipere; ad latiſſimè per nos tradita in noſtris commentariis, *de retent. Bullar.* 1. *p. d. c.* 12. *ex n.* 5. & 10.

Sed an huic regulæ adaptari poſſit celebris illa quæ- 5
ſtio, an & quando formato judicio concurſus per debitorem, convocantem ad illud ſuos creditores, ut jura ſua, & credita deducerent, unus ex eis inſtrumenta, ex quibus ſuum conſtabat creditum, & hypothecam, exhibuit, fuit controverſum ſuper ſuo jure, an ſit creditor, vel non oppoſitis exceptionibus, huc dumtaxat tendentibus, tandem obtinuit, & fuit in ſententia graduationis locus poſt alios creditores aſſignatus; poſtmodum re jam ita judicata, noviter agit adverſus aliquos creditores de jure prælationis, eumque illis anteriorem eſſe contendentem; an obtinere debebit, nulla rei judicatæ eidem exceptione obſtante. Et videtur quod ſic, tum quia hæc qualitas, & jus præla- 6
tionis nec deductum adhuc fuit, nec inter eum, & cæteros creditores ſpecialiter controverſum, in priori graduationis judicio; & aliud tunc actum fuit, aliud nunc, ex *l. ſi mater, §. ſi quis inter*, ibi, *aliud videri tunc petitum, aliud nunc, ff. de except. rei jud. l. ſi quis ad exhibend.* 18. ibi: *Exceptio locum non habet, quia alia res eſt, l. ſi ex teſtamento*, 20. ibi, *nec obſtaturam exceptionem, quod non ſit petitum, quod nec actor petere putaſſet nec judex in judicio ſenſiſſet, & in l. ſi cum teſtam.* 21. ibi, *quia nec litigatores, nec judex de alio, quam de argento actum intelligant. ff. de except. rei jud.*

Et in noſtris terminis duo ſunt jura valde ſingularia, 7
quæ videntur expreſſa *in l. duobus* 19. *ff. de except. rei judic.* ubi pignus duobus creditoribus à debitore diverſis temporibus fuit datum, poſterior adverſus priorem tempore egit de pignore; putà, an ſit creditor hypothecarius, an non, & ſic actione hypothecaria, & obtinuit; poſteà victus contra vincentem denuo movit quæſtionem prælationis, & anterioritatis; reſpondet conſultus diſtinguens inter hanc prælationis exceptionem oppoſitam, & controverſam jam in primo judicio; aut non oppoſitam; verba textus hæc ſunc: Duobus diverſis temporibus eandem rem pignori dedit, egit poſterior cum priore pignoratitia, & obtinuit, mox ille agere ſimili actioni inſtituit; quæſitum eſt, an exceptio rei judicatæ obſtaret, reſpondi, ſi oppoſuerit exceptionem rei ſibi ante pignoratæ, & nihil aliud novum & validum adjecit, ſine dubio obſtabit, eandem enim quæ- 8
ſtionem revocat in judicium, ubi gloſſa, & celebris, & communiter ab omnibus recepta, ibi, in verbo, *obſtaret*, ſic ait: Reſpondi ſic, ſi oppoſuerat, ſcilicet in primo judicio, & ſic de jure ſuo quæſitum fuit, ſed ſi victus facti ignorantia, vel juris non oppoſuerit, exceptionem obſtabit, ut *infr. eod. l. penult. §. Latin.* ibi, *cum autem*, &c. & *eadem gloſſa*, verbo, *quæſtionem*, ita ait: Ergo datur intelligi, quod ſimpliciter ſe defenderat, non oppoſita illa excep-

exceptione, quod iteratò possit audiri, sed cur qui jam simpliciter egit, amplius non auditur, ut *suprà eod. l. si major, §. denique respondè*, ibi, simpliciter agendo dominium qualecumque, & undecumque in judicium deduxit; hic autem de pignore disputavit tantum, non de prælationis jure, &c. Et ita Paulus Dinus, & communiter omnes Doctores hanc legem
10 intelligunt, & sumunt, quod quando est aliquod jus, quod potest in judicium deduci per modum agendi, & per modum excipiendi, si primo fuit deductum per modum excipiendi, & super illo succubuit reus, non potest iterum deduci ab eodem per modum agendi, si tendit ad eundem finem cum exceptione.

11 Quod apertiùs probatur *in l. penult. §. Latin. Larg. ff. de except. rei jud.* ibi: His itaque gestis posterior Titii creditor jus suum (hypothecari ut rectè exponit glossa ibi) persecutus est, & obtinuit, post hoc autem judicium Mævius, hæres reperit in bonis avitis Chirographum ejusdem Titii, ante multos annos conscriptum, per quod apparuit eum fundum, qui in causam transactionis venerat etiam avo suo ab eodem Titio fuisse obligatum; cum ergo constet prius avo Mævii hæredis in obligationem eundem fundum datum de quo Mævius superatus est; quæro an jus avi sui, quod tunc, cum de eodem fundo ageretur, ignorabat, nulla exceptione appositа exequi possit, respondi &c. non obesset ei exceptio, nihil enim in suo judicio de jure ejus statutum est, cum autem pignoratitia actum est adversus priorem creditorem, potest fieri, ut de jure possessoris non sit quæsitum, quia non ut in proprietatis quæstione, quod meum est, alterius non est; ita in obligatione utique consequens est, ut non sit alii obligatum, quod hic probavit sibi teneri, & probabilius dicitur non obstare exceptionem, quoniam jure possessoris quæsitum non est, sed de sola obligatio-
12 ne, &c. Quare habemus jura expressa etiam in fortioribus terminis, quod quando agitur inter creditores super simplici quæstione hypothecæ, hoc est, an alicui sit etiam res hypothecata, vel non, & sic de sola rei obligatione, omissa qualitate antelationis, & prælationis inter eos, potest insuper victus adversus posteriorem obtinentem denuo in judicium deducere istud prælationis jus, & de ea constito subvertetur, & reformabitur sententiæ graduatio, & isti assignabitur anterior
13 locus, juxta tempus, & privilegium sui crediti; cum ex nova causa, noviter deducta de qua in priori judicio nec oppositum, nec controversum fuit, & per consequens, nec decisum per sententiam graduationis, agat iste creditor.

14 Sed nihilominus in nostris strictis terminis judicii concursus, attenta ejus natura, contrarium esse judicandum arbitramur: nam licet prædictorum jurium nempe *d. leg. duobus, & d. §. Latinus Largus*, dispositio verissima sit, procedunt tamen in judicio particulari, quando debitor, seu creditor cum alio creditore contendit super jure hypothecæ, & an sit creditor, vel non, quod quidem facillimè separari potest à jure prælationis, & facilè omitti ejus controversia in hujusmodi judicio, & in illud antelationis jus non deducit, atque ideo nec sequi super eo condemnationem, & judicis sententiam, quo casu indubiè de eo potest agi in novi judicio, cum de alia re diversa omninò noviter agatur, & in judi-
15 cium deduci intelligatur; At in hoc judicio universali concursus via hæc, distinctio, & jurium separatio dari potest, cum sit ordinatum ad duo simul, nempe ad discutienda jura creditorum comparentium, tam inter debitorem, & creditores, quàm inter ipsos eosdemmet creditores, quorum interest, plures non adesse, ad invicem se excludere à bonorum debitoris participatione, ut cæteris bona ejus sufficere valeant, necnon simul ut singuli de sua prælatione doceant, exclusivè ad alios, unoquoque prætendente aliis cæteris quibusli-
16 bet anteferri, & potiori loco gradum in sententia obtinere, & propterea quilibet, statim quod comparet, hæc duo à principio deducit, sed verum creditorem esse, & cæteris potiorem. Prout altius ostendimus *suprà 1. part. cap. 3. & nu. 7. cum seqq. & per totum cap. & cap. 4. per totum*, & maximè *num. 20. versic. repugnat etenim natura causæ*, &c.

17 Deinde unusquisque creditor sua exhibet crediti in-
18 strumenta, vel aliter probat, ex quibus simul de suo privilegio, aut prioritate, saltim temporis, docet: ex quo potest Judex rectè judicium suum formare. Ex doctrina Bartol. *in l. 2. ff. de except.* dicens: quod is qui præsentat instrumentum ex quo sua exceptio constat, videtur
19 opponere, & non eget alia oppositione expressa; ut Judex super ea determinare valeat, idem probatur ex textu *in l. cum qui ita, §. qui ita, & ibi* Bartol. *ff. de verbor. obligat.* per quem dicit, quod exceptio non opposita, si tamen constat ex eadem scriptura, à judice ex officio habetur in consideratione, sequitur Manguilius *in tract. de evictionibus quæst. 47. num. 11.* ubi enim exceptio
20 ex causa intrinseca inest actioni deductæ, debet per actorem evacuari, etiam reo non opponente, ut per Bald. & Alexand. *in leg. filia licet, in princip. Cod. de collatione*, & post alios Cumia in ritibus Magnæ Curiæ, *capite 38. nu. 39. fol. 175.* & quod quando ex
21 inspectione ipsius instrumenti apparet de exceptione, nulla sit necessaria exceptionis illius oppositio expressa, sed eam potest Judex ex officio attendere, probant singulariter Alexand. *in l. 4. §. condemnatum n. 4. ff. de re jud.* Hyppolit. *in pract. §. ult. quæst. nu. 4.* Avendanus *cap. 16. prætorum nu. 11. lib. 1.* Rodericus Xuarez *in leg. post rem pag. 330. in principio, & pag. 326. versic. sed pro evidentia, n. 38.* quos refert, & sequitur Azevedus *in leg. 3. tit. 3. n. 33. lib. 5. recopilat.* ubi reddit
22 exemplum de instrumento obligationis factæ ab uxore, si processu constat eo tempore nuptam esse, de licentia tamen mariti non constat, ut sit per judicem deneganda executio ex officio, etiamsi uxor executionem illam non opponat expressè, & in eodem casu probat post alios Gutierrez *de juram. confirmat. 1. part. cap. 1. ex n. 35. cum seq.* & quia quando actio, & exceptio
23 constat eodem instrumento, super ea potest Judex pronuntiare, absque alia exceptionis expressa oppositione, prout ex plurimis Doctoribus, firmavimus in nostris Comment. *de Regia protect. 4. part. cap. 7. ex n. 99. cum seq. & eadem 4. part. cap. 13. n. 48.* Marescotus *variar. resolut. libro 2. cap. 1. n. 34.* ubi quod actori,
24 qui in actione deducit exceptionem, incumbit onus probandi exclusionem exceptionis, quia suo se ligone percutit.

25 Desuper cum subsequatur sententia, qua quis declaratur creditor, & simul ei assignatur gradus post alios creditores, etiam de jure posteriores, & eidem sententia intimatur, à qua si ipse non appellat, sibi imputet, ei consentire videtur, & transit in rem judicatam, *appellare enim debuistis, si sententia vobis displicebat*, ut inquit text. *in l. Cod. si sæpius in integ. restitut. postulet.*

26 Si appellat, & fuit confirmata, jam legitimè transivit in rem judicatam, quam retractare non potest, ejusdem exceptionis, vel actionis virtute, nec eandem quæstionem in judicium revocare; cum omnes identitates concurrant, ut ei obstet rei judicatæ exceptio, deduxit enim in judicium prælationem, & anterioritatem suam probavit ex instrumentis exhibitis, aut aliter probavit, adhibita fuit causæ cognitio, & super toto per judicem terminatio in rem judicatam translata, non est amplius de quo conqueri possit, cum res judicata de albo faciat nigrum, & de falso verum,
27 *l. si non sortem, §. hæredi, ff. conditione indebiti, leg. cum putarem ff. famil. erciscund. l. ingenuum, ff. de statu homin. l. res judicata, ff. de reg. jur. l. 1. Codic.*

quando provocare non eſt neceſſ. Maſcardus *de probat. concluſ.* 1296. *à n.* 14. *cum ſeq.* Surdus *deciſ.* 170. *n.* 15. *& deciſ.* 289. *n.* 1. *& conſil.* 35. *n.* 2. Ant. Monach. Florent. *deciſ.* 81. *n.* 1. *& ex n.* 24. Marius Antonius *variar. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 76. *num.* 2. *& reſol.* 94. *num.* 11.

28 Quare ſi judicium concurſus juxta modum prædictum, & ſtilum uſitatum progrediatur inter creditores, non video, quo jure procedere poſſit diſpoſitio text. *in d. l. duobus diverſis temporibus, & penult. Latinus Largus ff. de except. rei jud.* at verò ſi fortè contingat
29 mutato curſu ſtili naturali, & uſitato judicii credito comparens ſe eſſe creditorem dumtaxat dixerit, & nihil ſuper prælatione ſui crediti allegaverit, atque pariter debitor, & cæteri creditores, litem cum eo proſequantur ſuper ſola controverſia, an creditor ſit, vel non, vel an ſit pignoratitius creditor, vel nec ne: Tunc procul dubio locum habere cenſeo diſpoſitionem prædictorum jurium, ad hunc caſum expreſſiſſima ſunt, ut poſtmodum quandocumque poſſit creditor ipſe denuo in judicium deducere jus prælationis, & anterioritatis, cum de eo non fuerit oppoſitum, deductum, aut non proſequutum, aut controverſum, non obſtante ſententia graduationis, in qua gradum ſimul Judex creditori hujuſmodi aſſignavit inferiorem, qui adhuc attendi non debet, nec facit rem judicatam, tum quia lata fuit ultra petita, & ultra libellum, & proſequuta, nec ſuper eodem jure lis fuit conteſtata, nec adhibita cauſæ cognitio, nec ſuper eo jure creditor inſtrui potuit, nec defendi, & ſic eidem nihil obſtat prædictæ ſententiæ, nec rei judicatæ exceptio, quoniam ſuper
30 cauſa non deducta, nec inter partes ventilata, etiamſi de ea conſtet in actis per teſtium, aut inſtrumentorum probationem, ferri non poteſt ſententia, ex ſingulari textu *in l. qui habebat, ff. de inſtitor. action. l.* 1. *ff. ſi menſ. falſ. mod. dixer. cap. Abbate ſanè, de ſentent. & re jud. libro* 6. per quæ jura hæc eſt communis opinio, ut plures referens teſtatur Anton. Gom. *in l.* 45. *Taur. n.* 159. Menoch. *de arbitrar. jud. lib.* 1. optimè poſt plures alios comprobat Mexia *in l. Regia Toleti, de los terminos, in* 9. *fundamento* 1. *part. n.* 13. *&* 14. *& n.* 15. latiſſimè eleganter proſequitur Alvarez, Valaſcus *de jure emphyteut.* 1. *part. quæſt.* 6. *ex n.* 11. *cum multis ſeqq.* poſt Pinellum,
31 Jaſonem & alios plures abundè tractantes, & verius defendentes contra alios, quoad etiam ubi judicatur veritate comperta, petens ex una cauſa, & probans ex alia non deducta, non poteſt in eodem judicio ex hac ferri ſententia, nec obtinere, ſed debet jus ei reſervari in aliud judicium, quia ſuper nova cauſa antea non deducta, nec lis fuit conteſtata, nec adverſarius fuit inſtructus, ut ſe poſſit defendere contra eam, opponere, & fortè probare, & ita communiter in ſupre-
32 mis tribunalibus quotidie practicamus, & paſſim ad patris ſic indefenſæ inſtantiam repellere mandamus probationes hujuſmodi factas ſuper articulis additis, non deductis in libello, nec in litis diſcurſu, & de quibus inſtrui non potuit adverſarius rejiciuntur, quæ ratio invincibils eſt, quidquid eam velit, cavillare Gutierr.
33 *practicarum libro* 1. *quæſt.* 100. *per totam*, qui *n. fin.* eam effugere volens perperam dixit, iterum ſuper eadem nova cauſa non deducta, ſed probata, contraria probatio ſit admittenda inſtante adverſario, ex quo fatetur novam litem, & cauſæ cognitionem adhibendas ſuper nova cauſa, à quo cavendum eſt; conſtat
34 etiam quia teſtes deponentes ultra articulos nihil probare, nec eſſe ex eorum atteſtatione ferendam ſententiam, ut per jura, & innumerabiles Doctores, tenet & latè proſequitur, per ampliationes, limitationes, Farinacius *de teſtibus, quæſt.* 71. *ex num.* 1. *cum ſeq.* & pro hac vera doctrina urgent ea omnia jura, & doctrinæ ſcriptæ ſuperiùs à principio hujus cap.

Sed quando creditor comparuit in judicio concur-35 ſus, & omnes cauſas prælationis deduxit, non tamen omnes proſequutæ fuere, an ſuper non proſequutis poterit poſt ſententiam graduationis iterum eas deducere abſque metu rei judicatæ, & puto poſſe, prout abundè diſputantes probavimus *in noſtris comment. de ſupplicatione ad Sanct.* 1. *part. cap.* 12. *per totum*, ubi 36 ſingulariſſimas doctrinas in propoſito reperies, de quibus ulterius inferius agendum erit; quibus adde mirabilia jura diſtinguentia inter actiones perſonales, & actiones reales, ut in illis ſi ſimpliciter agatur, & una cauſa deducatur, & proſequatur; poteſt victus 37 iterum ex alia agere, in iſtis autem ſi ſimpliciter agat rem vendicans, & ſuam eſſe dicens, omnes cauſæ, ex 38 quibus dominium habere, & prætendere poteſt, deducere videtur; & ſimpliciter victus, in omnibus cauſis victus intelligitur, & noviter agenti ex aliqua cauſa ſpeciali generaliter proſequuta, obſtat exceptio rei judicatæ, textus eſt *in l. & ex eadem cauſa*, 14. *§.* 2. *ff. de exception.* cujus ſunt verba: Actiones in 39 perſonam ab actionibus in rem, hoc differunt, quod cum eadem res ab eodem mihi debeatur, ſingulas oblationes ſingulæ cauſæ ſequuntur, nec ulla earum alterius petitione vitiatur; at cum in rem ago, non expreſſa cauſa, ex qua rem meam eſſe dico, omnes cauſæ, una petitione apprehenduntur; nec enim ampliùs quam ſemel res mea eſſe poteſt, ſæpius autem deberi poteſt, *l. ſi mater*, 11. *§. eandem in fine, ibi*, alia enim cauſa fuit prioris dominii; hæc nova nunc acceſſit; itaque acquiſitum quidem poſtea dominium aliam cauſam facit, mutata opinio prioris non facit, ut puta opinabatur ex cauſa hæreditaria ſe dominium habere, mutavit opinionem, & cæpit putare ex cauſa donationis hæc res non parit petitionem novam: nam qualecumque, & undecumque dominium acquiſitum habuerit, vindicatione prima in judicium deduxit, & *in §. denique*, & Celſus ſcribit, ſi hominem petiero, quem ob eam cauſam meum eſſe exiſtimavi, quòd mihi traditus ab alio eſt, cum ex iis hæreditaria cauſa meus eſſet; rurſus petenti mihi obſtaturam exceptionem. *ff. eod. tit. de except. rei judic. d. §. & §. ſequenti*, ibi, ſi quis autem fundum petat ſuum eſſe eo, quod Titius eum ſibi tradiderit, ſi poſtea eum alia ex cauſa petat, cauſa adjecta, non debet ſubmoveri exceptione, & *in d. l. ſi mater in fine principii, ibi*: Ego exceptionem obeſſe ei rei judicatæ non dubito, ſed ex cauſa ſuccurrendum erit, quæ unam tantum cauſam egit rupti teſtamenti, textus eſt *in cap. Abbate ſanè, §. cæterum, de re jud. lib. ibi*, quia cum quis egit ex aliena certa, & ſpeciali cauſa, & poſtea ſive alia, ſive ſimilis ei, quam expoſuit, accidit, videri non poteſt illa in judicio deveniſſe; cum judex tunc proſpicere, ac attendere debeat diligenter, an ex ea omnino eadem quæ prius expreſſa extitit, utpote quæ tunc etiam competeret, actoris intentio ſit fundata, ſecus autem cum egit, vel petiit in genere, nullius certæ vel ſpecialis cauſæ faciens mentionem, videlicet, quia generaliter fortè propoſuit, aliquem obnoxium eſſe ibi, vel ad ſe jure dominii vel quaſi rem aliquam pertinere, &c. ubi latiùs proſequitur, *in l. hæreditas materteræ petita non infringit alterius hæreditatis petitionem, quæ venit ex alia ſucceſſione, ſed & ſi quæſtionis titulus prior inofficioſi teſtamenti cauſam habuiſſet, judicatæ rei præſcriptio non obſtaret, eandem hæreditatem ex alia cauſa vendicanti, Cod. de petit. hæredit.* conſonat *l. Lucius, ff. eod. l. eum qui, C. de inofficioſ. teſtam.*

Sed ad horum jurium, & diſtinctionis clariorem in- 40 telligentiam, præ oculis ſemper habenda eſt magiſtralis determinatio, *l.* 25. *tit.* 2. *part.* 3. in hæc mirabilia verba: *Pero muchos e de ne guardar el demandador, quando la coſa demanda por ſuya, quier ſea mueble,*

mueble, ò raiz, que ſi lave la razon porque hubo el ſeñorio della, aſſi como por compra, ò por donadio, o por otra manera qualquier, que aquella ponga en ſu demanda, e eſto tubieren que era derecho, por dos razones; la primera porque quando ſupieſe ciertamente la razon, porque es ſuya, pone en dola en ſu demanda mas de legero lo puede deſpues prõbar, otro ſi mas en cierto puede ſer dado juizio ſobrella; la ſegunda porque ſi acaecieſſe que el demandador no prueve aquella razon que pugo en la demanda, porque dezia que ſuya, que la puede deſpus demandar por otra razon, ſi la huviere, e no ſe envargara el primer juizio que fue dado contra el ſobre aquella coſa miſma, pues que por otra razon, la demanda, que no ha que ver con la primera. Eſto ſe tiende ſeyendo librada la razon primeramente porque dezia que era ſuya, que ante no puede alogar otra. Mas ſi el demandar hizieſſe ſu demanda generalmente, rayõnando la coſa por ſuya no poniendo alguna razon ſeñalada, porque huvo el Señorio della; ſi fuere la ſentencia dada contra el, porque no la pudieſſe probar, no la pueda deſpues demanda en ninguna manera. Eſto es porque alli do la demando generalmente encerro todas las razione porque la podia demandar. Pero ſi el demandador quiſieſſe dezir, ò monſtrar alguna nueva razon, porque el ganara el Senorio de aquella coſa deſpues que fueſſe dada la ſentencia contra el, aſſi como ſi el fueſſe dada, comprada, ò la huvieſſe ganada de nuevo en otra manera qualquier, de aquel que avia podiero de darla, ò de venderla, ſobre tal razon como eſta bien puede hazer ſu demanda de nuevo, & l. 24. anteced. eod. tit. & p.

41 Hanc tamen *l.* 25. mirabiliter declarat, & intelligit Gregorius Lopez ibidem *verb. no la puede*, per dictam *leg. ſi mater in princip.* & ibi Bartol. & Paul. quando petitio fuit generalis, proſequutio fuit etiam generalis. Nam ſi proſequutio fuit ſpecialis in una cauſa tantum, & in ea condemnatus actor, poterit poſtea ex aliis cauſis agere ſpecialiter non deductis nec proſequutis, de quibus nec fuit actum nec cauſæ cognitio adhibita, & ſic ei noviter agenti non obſtabit rei judicatæ exceptio. Prout abundè probavimus *in noſtris Comment. de ſupplicat. ad Sanctiſſ.* 1. *part. d. cap.* 12. *per totum*, & eſt text. expreſſus *in l. licet, Cod. de judicijs.* In hæc licet judice accepto cum tutore egiſti, ipſo tamen jure actio tutelæ ſublata non eſt, & ideo ſi rurſus eundem judicem petieris, contra utilem exceptionem rei judicatæ, ſi de ſpecie de qua agis, in judicio priori tractatum non eſſe allegas, non inutiliter replicatione doli mali uteris, & ita legem ſumunt ibidem Alexand. & Salicet. ſententia generalis lata ſuper petitione generali, reſtringitur opere replicationis ad proſequuta tantum concordat, text. *in l. Luccius Titius* 47. *§. tutelæ judicio, ff. de adminiſt. tutel.* firmant Abb. *in cap.* 1. *num.* 15. *de libel. oblat.* Alexand. *conſil.* 11. *lib.* 2. Bald. *in l. cum Papinianus n.* 10. *C. de ſent. & interlocu.* Panor. *in c. cum Eccleſia ſub trina.* Ubi etiam Ripa *de cauſ. poſſ. & propriet.*

42 Et ad hanc declarationem reducenda eſt generalitas text. *in d. & an eadem §.* 2. ut procedat, quando generaliter actor rem ut ſuam vendicavit, nulla expreſſa cauſa, & pariter proſequutio generalis fuit, & non ſpecialis. Quia in hac materia illud ſemper præ oculis habebis, idem eſſe à principio omnes cauſas deducere, & unam, vel alteram tantum proſequi; quod unam tantum à principio deducere, & proſequi, cum in non proſequuti res judicata non obſtat, ex hactenus comprobatis.

43 Ex his infertur ad intellectum celebris textus *in leg.* (*penult.* 30. *§. Latinus Largus ff. de except. rei jud.* quam in aliud propoſitum adduximus ſuperius *nu.* 11. *verſic. quod apertius probatur*, &c.) In cujus textus diſpoſitione poſterior creditor hypothecaria actione egit adverſus primum contendentes etiam ſibi à debitore eſſe hypothecatum fundum, & obtinuit, poſtea victus reperiit ex alia diverſa cauſa anteriori ſibi eſſe fundum hypothecatum, movit novam litem adverſus vincentem, ex hac nova, & diverſa cauſa, & determinat primi judicii rem judicatam ſibi agenti ex cauſa diverſa non deducta in primo judicio non obſtare, cum ex varriis, & diverſis poſſit quis eamdem rem habere hypothecatam, & victus in una, poteſt obtinere 44 alterius reſpectu, quia ſingulas obligationes ſingulæ cauſæ ſequuntur; nec una earum alterius petitione vitiatur, ut inquit text. celebris *in l. & an eadem dicta §.* 2. *ff. de except. rei jud.* quia ex pluri- 45 bus diverſis cauſis res poteſt mihi deberi, *d.* 2. *leg. non eſt ff. de act. empt. leg. hæreditas, C. de petit. hæredit. §. fin. inſtitut. de legat. leg. ſi is qui ff. de act. & obligat. l. cum qui C. de inofficioſ. teſt.*

Infertur etiam ad Socinum *conſil.* 18. proſequendo 46 ordinem *ex n.* 42. *cum ſeq. lib.* 1. dicentem, non præjudicare rem judicatam quoad omnia deducta in judicio, ſi ſolum aliqua ſunt proſequuta, veluti ſi actor deduxit ſimpliciter, & generaliter actionem hypothecariam, & reus ſit abſolutus, ſi unam ſolum, & hypothecam ſpecialiter eſt proſequutus, & ſuccubuit, non prohibetur eandem actionem hypothecariam quoad alias intentare, quas non eſt proſequutus, ſequitur Apoſtilla ad Felinum *in cap. adverſario, n.* 4. *verſic. res judicata de exceptionibus.* Tuſcus *lit. R. concl.* 268. *n.* 9. & 10. & nos in Comment. *de ſupplicat. ad Sanct.* 1. *part. d. cap.* 12. *num.* 28. *& ſeqq.*

Hinc in facti contingentia orta fuit controverſia, 46 debitor ſuper ſuis bonis formavit concurſum, & vocavit ſuos creditores, comparuerunt inter alios duo pro annuis præſtationibus decurſis ſibi debitis propter bona in emphyteuſim ab eis recepta per debitorem communem, unus ex iis creditoribus per ſententiam graduationis tranſlatam in rem judicatam cæteris omnibus prælationem, & gradum obtinuit; iſte omnia bona debitoris occupare prætendebat. Alter creditor iterum comparuit in judicio concurſus dicens ipſum præferendum pro ſuis decurſis, & decurrendis reſpectu bonorum, quæ de ſua manu in emphyteuſim habet debitor opponebatur ei de re judicata, ex ſententia graduationis, qua cuilibet gradus fuerat aſſignatus.

Replicabatur non obſtare, tum quia ſolum in illo 48 judicio actum fuit de prælatione ratione anterioritatis, & temporis ad conſequendas decurſas debitas creditoribus, ex omnibus bonis debitoris, non tamen quis ſit præferendus in iſtis, vel in illis bonis, hoc enim nec fuit deductum in illo judicio, nec de eo cognitum, nec inter partes, nec à judice, & per conſequens nec huic in articulo noviter in judicium deductum obſtare rei judicatæ exceptionem, determinavit Senatus, opponentem de re judicata directè reſponſurum, & cauſa cognita, fuit declaratum in prima, & ſecunda inſtantia creditorem hunc & domi- 49 num in emphyteuſis bonis cunctis præferendum ſuæ penſionis reſpectu privativè, & prælativè cæteros creditores quoſlibet, etiam tempore anteriores.

Tum quia dominus rei penes debitorem exiſtentis 50 cunctis creditoribus præfertur, ſive anterioribus, ſive etiam privilegiatis, & hypothecatis, ut per *leg. ventri 8. §. in bonis ff. de privileg. credit. & l. procuratores, §. plenè ff. de tributoria.* Probarunt innumerabiles penè Doctores, quos laudavimus *ſuprà* 1. *part. cap.* 8. *ex n. ſeqq. verſic. à regula tamen hujus cap.* &c. *&* 2. *p. cap.* 24. *n.* 15. *& ſeq. verſicul. nec obſtat, quod domino pecunia*, &c. Et in terminis eſt, text. famoſus, expreſſus à nemine allegatus *in l. etiam* 15. *ff. qui potior. in pign. hab.* ibi: *Ita tamen ut prior cauſa ſit domini, ſi non ſolverit ei ſalarium.*

51 Deinde quia res judicata non obſtat ſuper non proſequutis, & multo minus ſuper non petitis, in quibus defuit cauſæ cognitio, & partium defenſio & ſic dici non poteſt, noviter agentem victum fuiſſe ſuper hoc articulo diverſo, prout ultra Doctores ſuprà citatos docet Bald. *in l. receptitia, C. de non num. pecun. num.* 5. ubi loquendo in iſtis terminis, ita ait, *quia in primo judicio non potuit diſcuti iſta negativa, & illud, quod eſt indiſcuſſum, non intelligitur ſententialiter determinatum*, ſequitur Socinus *conſil.* 94. *n.* 7. *col.* 2. *vol.* 3. Vincentius de Anna. *allegat.* 102. *n.* 2. Joſeph Ramon. *conſil.* 50. *n.* 11. Noguerol *allegat.* 18. *n.* 48.

52 Facit etiam gloſſ. *in l. ſi quis ad exhibendum, ff. de exceptione rei jud.* ubi conſtituens regulam ad cognoſcendum quid fuerit per ſententiam deciſum, id percipi ex cauſa, quæ reſultat ex actis, quam gloſſ. ſequitur Bart. *ibi* Bald. *in l. fin. verſ. & ſecundum hoc, C. de ſuſpect. tutor.* Surdus *conſil.* 312. *n.* 16. *lib.* 3. Rota per Farinacium *deciſ.* 346. *n.* 5. *part.* 2. *in poſthumis*, Capicius Galeotus *controverſ.* 34. *n.* 45. *& ſeq. lib.* 2. Noguerol. *alleg.* 18. *ex n.* 49. & latius *alleg.* 27. *n.* 49. & ſententia ſemper præſumitur lata ex cauſa deducta, Schrader. *de feud. tom.* 1. *part.* 1. *cap.* 6. *num.* 120. *pag.* 427. Guazinus *de defenſion. reor.* 2. *part. cap.* 7. *num.* 12. Joan. Andr. Gregor. *allegat.* 43. *n.* 43. *&* 5. Caſtillo *deciſ. Siciliæ* 61. *num.* 12. atque
53 ideo cum in noſtro caſu cauſa prælationis deducta per creditores, & proſequuta reſpiciat dumtaxat penſiones decurſas exigendas ex bonis debitoris, ſequitur quod ſententia graduationis, & prælatio per eam deſcripta non poſſit referri ad cauſam prælationis, ortam ex dominio in bonis emphyteuticis noviter deductam per creditorem, ita in ſimilibus omnino terminis argu-
54 mentatur Noguerol. *d. allegat.* 27. *& n.* 49. ubi ex Surdo *d. conſil.* 312. *n.* 10. inquit, quod exceptio rei judicatæ ſemper oritur ex ſententia quoad ea quæ ſunt proſequuta, per textum expreſſum *in l. quoties C. de judic.* ubi generali petitione, quæ plura capita continet, res judicata ſolum obſtat in proſequutis, & ſimul deciſis, ubi addit plura alia per Nos *de Regia poteſt.* 4. *part. cap.* 8. *ex num.* 292. & idem repetit *allegatione* 15. *num.* 49. ex quibus juſta redditur Senatus noſtri determinatio ſupra dicta.

Idem in ſimili cauſa inter monaſterium Carthuſienſe, & creditorum ad concurſum ſtatus de la Mota fuit in hac Pintiana Curia determinatum 4. Maii 1649. in qua, cum poſſeſſor ſtatus à principe impetraſſet facultatem ad creſcendum cenſus ab antiquo ſuper eo impoſitos, & novos ad redemptionem antiquorum creandum, cum clauſula ſubrogandi in locum, & hypothecas antiquorum, quidam creditor (à quo monaſterium jus & ceſſionem habebat) novos à poſſeſſore emit pro redemptione, & ſubingreſſione antiquorum, formato poſtmodum concurſu per ultimum ſtatus poſſeſſorem, inter cæteros creditores monaſterium comparuit virtute ſuæ ceſſionis, & oſtenſo inſtrumento ultimo ſimplicis ceſſionis; fuit admiſſus & per rem judicatam aſſignatus quartus gradus attento tempore inſtrumenti ceſſionis, quod, ut diximus, tantum fuit exhibitum in illo graduationis judicio. Et pro tempore monaſterium agnoſcens ſe læſum in gradu, ſi attendatur tempus ſubrogationis ſui auctoris cedentis, & redimentis virtute ſubingreſſus in locum priorum, quos ſua pecunia dimiſit, virtute inſtrumenti ſui auctoris, ex quo ſubingreſſio, & primus gradus apparebant; noviter hanc cauſam deduxit in judicium ad ſubverſionem aliorum creditorum, qui illud in gradu præferebant; Senatus determinavit oppoſitam rei judicatæ exceptionem monaſterio non obſtare, eo quod noviter ex nova, & diverſa cauſa in judicium comparebat, tunc nec agitata, nec deducta, nec cognita, & propterea monaſterio aſſignatus eſt prior gradus correſpondens ſubingreſſioni priorum creditorum, & illorum creditorum tempore attento.

Iis & alia non abſimilis orta fuit controverſia in 55
hac Regia Cancellaria inter *Comitem de Alva de Aliſte, & D. Hieronymum de Vera Equitem Calatravæ creditorem Comitis. Anteceſſores ſimul cum ſuo ſtatu & majoratu de Alva*, legitimè poſſidebant alium majoratum *de Villada, & Villavicencio*, ab uno tunc omnium poſſeſſore obtenta fuit facultas regia ad imponendum cenſum redimibilem pro ſolvendo quodam ſuo creditore, ſuper juribus, redditibus, & gabellis *de Villada*, nominatim, atque facultas pariter fuit conceſſa nominatim ſuper ipſis redditibus *de Villada*, ibi, *por quanto por parte de vos Don Diego Henriquez de Guzman Conde de Alva de Aliſte*, &c. *Y porque no teneis obienes fuera de vueſtro majorazgo, de que poder pagar la dicha deuda queriades vender para pagar la* 100000. *maravodis de renta de cenſo, y ſituar aquellos en las rentas, fuero, y derechos de la vueſtra Villa de Villada, que es de vueſtro mayorazgo*, &c. *Damos licencia y facultad a vos el dicho Conde de Alva de Aliſte que para efecto de pagar la dicha deuda, podais vender e vendais a qualquier perſona o perſonas, con quien os concertaredes los dichos cien mil maravedis de renta de cenſo, o la parte dellos que para ello baſtare, y ſituarſelos en las dichas rentas de la dicha Villa de Villada, que es del dicho vueſtro mayorazgo*, &c.

Hujus facultatis virtute præfatus Comes recepit in 56
cenſum prædictam quantitatem à quodam creditore, (à quo *D. Hieronymus de Vera* cauſam, & titulum legitimum habet) impoſitum & ſituatam ſuper redditibus *de Villada*, & ſimul cum obligatione perſonali, & generali bonorum ſuorum, ſemper & libenter hujus cenſus redditus ſoluti fuere per Comitem de Alva, & ſucceſſores ſuos, prædicto creditori, hæredibus, & ſucceſſoribus ceſſionariis. Poſtea mortuo ipſo *Comite D. Didaco*, per judicium tenutæ diviſi fuere, & ſeparati dicti duo majoratus, ſtatus *de Alva* adjudicatus fuit *D. Fadriquez Henriquez*, Majoratus verò *de Villada & Villavicencio Marchioni de Favara*, uti ejus legitimo ſucceſſori.

Pro tempore anno ſcilicet 1619. *Comes de Alva* ſuc- 57
ceſſor formavit concurſum creditorum ad ſuum ſtatum *de Alva*; ad quem præfatus *D. Hieronymus*, uti creditor comparuit, & exhibens omnes ſuas & ſcripturas, & inſtrumenta cum regiis facultatibus gradum ſibi ad bona ſtatus *de Alva* aſſignari poſtulavit, currente lite inter omnes lata fuit ſententia graduationis, in qua idem *D. Hieronymus*, uti creditor inter cæteros fuit graduatus, & locus aſſignatus; & certum eſt, ſemper Comitem *de Alva* ſolviſſe hos annuos redditus.

Poſtmodum *Comes de Alva*, nunc poſſeſſor *anno* 58
1641. movit litem contra *D. Hieronymum* aſſerens indebitè exegiſſe annuos redditus ex bonis ſui comitatus, ipſumque & ejus anteceſſores poſt factam ſeparationem majoratuum per errorem ſolviſſe, cum facultas regia fuerit limitata ad præfatam *Villam de Villada*; dumtaxat (cujus jam poſſeſſor non erat) quæ ſola huic cenſui erat obligata, & gravata, non tamen *Comitatus de Alva*, etiamſi expreſsè anteceſſor eum obligaſſet, cum caruiſſet poteſtate, & facultate, nec conceſſam uti limitatam, ad obliganda certa bona, excedere validè non potuit, ac propterea declarandum fore ſuum ſtatum *de Alva* fuiſſe & eſſe liberum ab hujus cenſus ſolutione, nec non delendum *D. Hieronymum* à ſententia graduationis, nihil obſtante re judicata ſuper gradu, tum quia in illo judicio concurſus non fuit adductum hoc jus & cauſa ex qua manifeſtè detegitur, ipſum ad ſtatum de *Alva* non 59
eſſe creditorem, nec ſuper ea fuit controverſum,

nec

nec actum inter partes, nec ſuper hac diverſa cauſa adhibita fuit cauſæ cognitio, atque ideo, nec ob ſtatutam ei exceptionem, quod non ſit petitum, quod nec actor petere putaſſe judex in judicio ſenſiſſet.

60 Tum etiam quia caſu, quo res judicata ſubſiſtat, declarandum fore ſibi nec ſtatui præjudicium generari ob minus plenam defenſionem, quam ſi adhiberet ſuus prædeceſſor, qui concurſum formavit, impoſſibile foret majoratum condemnari.

61 Reſpondebatur ex parte creditoris, rem eſſe judicatam jam opponentis rei judicatæ exceptionem in vim dilatoriæ ad impediendum litis ingreſſum, declaratum fuit ſemel & iterum in Senatu, creditorem directè reſpondere debere, & reſpondere inſiſtit in rei judicatæ exceptione in vim peremptoriæ, (prout licitum eidem eſt) ut in terminis probat Bald *in l. nam &*
62 *poſtea ff. de jurejurad.* Maranta *de ordin. judic. 6. part. cap. de exception. n.* 13. *& membro* 9. *n.* 11. Paz *in praxi, part.* 1. *tom.* 1. *tempore* 7. *n.* 17. D. Pichard. *in manuduction. ad praxim, part.* 1. *præcept. num.* 11. Maſtrill. *deciſione* 148. *num.* 55. D. Perez de Lara *de vita hominis, cap.* 25. *n.* 28. Pereja *de inſtrumentorum edition. tit.* 4. *reſolutione un. §. n.* 54. Molina
63 *de primogen. lib.* 4. *cap.* 9. *ex n.* 39. & ibi Additionator latius proſequuntur, quidquid in contrarium voluerit D. la Rea *deciſione* 39. *n.* 37. *&* 40. *n.* 80. *&* 81. *& deciſ.* 45. *n.* 44. cui omnium ſupremorum tribunalium praxis uſitatiſſima reſiſtit.) Azeved. *in l.* 1. *tit.* 5. *ex n.* 37. *lib.* 4. *recopilat.* Villalobos *in Antin. jur. lit. E, n.* 15. Giurba *deciſ.* 12. *n.* 2. *& deciſ.* 69. *à n.* 8. Paz *de tenuta, cap.* 38. quæ res judicatæ præjudicare debeat majoratui *de Alva*, plenè à poſſeſſore defenſo, cum omnia inſtrumenta, & facultates, quæ nunc in hoc novo judicio reproducuntur à *Comite de Alva* in ſuæ intentionis comprobationem; tunc in illo concurſus judicio fuerant præſentata, & exhibita, ſuper quorum inſtrumentorum omnium cognitione per partes & à judice lata fuit inſuper graduationis ſententia.

64 Alia inſuper allegabantur tendentia ad obligationem ſtatus *de Alva*, & ut facultas regia non appareret limitata, & propterea tunc poſſeſſor utriuſque majoratus, qui eam obtinuit, utrumque potuiſſet obligare; quæ quidem judices in conſideratione non habuere, ob manifeſtam, & claram facultatis ipſius limitationem ad quædam bona dumtaxat, quam excedere non potuiſſe poſſeſſorem majoratus in iſtis individualibus terminis latiſſimè comprobavimus poſt ma-
65 gnam Doctorum & fundamentorum cætervam ſuprà 2. *part. cap.* 9. *à princ.* ubi quando quis poſſidet duos majoratus, & obtinuit facultatem ad unum hypothecandum, vel quando unam poſſidens, & obtinuit facultatem ad obliganda certa bona ejuſdem, & ſuper eis cenſum imponendum, ut minimè extendatur ad alium majoratum, nec ad cætera ejuſdem bona ultra expreſſa, *&* c. 10. nec non *c.* 4. *per totum*, ubi multa & ſingulariſſima
66 reperies in propſito omnino videnda, circa facultatem limitatam ad certam rem, quantitatem, caſum, contractum, aut perſonam, ut denegata intelligatur ultra rem, quantitatem, caſum, aut perſonam, ita ut in exceſſu contractus ſit nullus ipſo jure ex defectu poteſtatis; quapropter de exceptione rei judicatæ (cujus eſt ſermo noſter) erit nunc agendum dumtaxat.

67 Et pro parte affirmativa quod obſtet res judicata ex ſententiis graduationis orta, probatur primò, quoniam certum eſt, quod in illo concurſus judicio ad ſtatum *de Alva* comparuit *D. Hieronymus* tanquam creditor, affirmans ſe talem eſſe, & inter cæteros ſtatus creditores præcisè graduandum, & ad ſuæ intentionis comprobationem plura exhibuit inſtrumenta, tam facultatem ipſam (quæ licet cantabat limitationem ad redditus *de Villada*) quàm alias ſcripturas, per quas expreſsè apparebat, Comitem, qui eam obtinuit, ſimul obligaſſe præfatum ſtatum *de Alva*, quibus exhibitis, & citatis omnibus creditoribus, & debitore ipſo, & adhibita cauſæ cognitione latæ fuerunt graduationis ſententiæ. Ex qua inſtrumentorum præſentatione, duo reſultant effectus, primus, quod cum apparebat ex dicta facultate limitatio ad reditus *de Villada*, non indigebat 68 poſſeſſor majoratus aliam extrinſecam exceptionem opponere, cùm omnes, quæ ex inſtrumento reſultant, & in ipſo continentur, appoſitæ & allegatæ cenſeantur, ad quas judex attendere, & ſuper eiſdem pronuntiare poteſt. Bartoli eſt doctrina *in l.* 2. *ff. de except. n.* 5. 69 ibi, ſed pone, quod non propono aliquam exceptionem, nec dico excipio, neç ad mei defenſionem propono, ſed produco inſtrumentum ſolutionis, vel pono ſolutionem, & probo: an ſufficiat, reſpondi, tunc 70 enim judici eſt notorium, actionem non competere, judex debet abſolvere, *l. ubi pactum, C. de tranſact.* & eſt text. *in l. eum qui ita, §. qui ita,* & ibi Bart. *ff. de verb. obligat.* plures doctrinas & Doctores adduximus in propoſito ſuprà *ad princip. hujus cap. ex n.* 17. *& ſeqq. verſic. deinde unuſquiſque creditor* &c. ex quo non poteſt dici majoratum minus plenè defenſum.

Secundus erit effectus, quod cum ex inſtrumentorum productione judicibus conſtabat notoriè, & evidenter de exceptionibus, & defenſionibus debitoris, non poteſt dici fuiſſe cauſæ cognitionem, nec abſque ea rem judicatam proceſſiſſe, licet judices ipſi contempſerint eaſdem, admittendo creditorem, & eum nihilominùs 71 graduando in bonis Comitatus, hoc tangit injuſtitiam, quæ non enervat vires rei judicatæ, facientis de albo nigrum, & de nigro album, de falſo verum & de vero falſum, ad jura vulgata: atque ideo *Comes de Alva*, qui eandem exceptionem & jus noviter revocat in judicium inter eaſdem partes audiri non debet, rei judicatæ exceptione ibi obſtante, ex *l. cum quæritur, cum duobus ſeqq. ff. de exceptione rei judicatæ.*

Secundò & hæc pars probatur, quia licet in priori 72 judicio concurſus non fuerit ſignanter controverſum, an *D. Hieronymus* ſit creditor ad bona majoratus *de Alva* (ſuper quo novam litem movit *Comes*) ſed tantum de gradu, & propterea videbatur, ſententiam graduationis (quæ nihil ſuper hoc articulo, an creditor ſit ad bona ſtatus *de Alva*, vel non, expreſsè determinavit) ad eum nec referri, nec extendi debere; adhuc tamen ex quo *Hieronymus* ad ejuſdem ſtatus concurſum comparuit, ut creditor, & tanquam talis gradum poſtulavit, atque etiam eo ipſo quo ſententia illi gradum aſſignavit, in neceſſarium antecedens intelligitur declaraſſe, eum eſſe creditorem, cum aliàs non potuiſſet ſubſiſtere ſententia ſuper ſola gradus determinatione, ac declaratione, atque ideo perneceſſe ſuppoſuit ſententia, creditorem eſſe ad ſtatum *de Alva*, quoniam licet ſententia non faciat rem judicatam, in præ- 73 ſuppoſitis in ea: hoc non intelligitur, quando præſuppoſitum venit in ea per neceſſarium antecedens, vel neceſſariam conſequentiam, Alex. Ludov. *deciſ.* 208. *n.* 4. & ibi Oliver. Beltramin. *in annotationib. n.* 7. Caſtillo *controverſiar. tom.* 5. *cap.* 83. quia quando ſen- 74 tentia aliquid neceſſariò ſupponit, ad illud ſe extendit, tanquan in ea comprehenſum, ut latè nos *de reg. protect.* 4. *part. c.* 9. *ex n.* 21.

Et quia gradus determinatio nullo modo poteſt ſub- 75 ſiſtere, nec per ſe ſuſtineri in bonis comitatus deficiente credito, & creditore ad illius bona, quia qualitas ſine ſubjecto eſſe non poteſt, & non entis nullæ ſunt qualitates, ad jura vulgaria, quare ſententia continens unum extenditur ad aliud, ſine quo illud unum, ſuper quo lata eſt, ſortiri effectum non poteſt. Nos in loco proximè citato *ex num.* 24.

Deinde quoniam hic articulus, tu non es creditor, 76 incompatibilis omninò eſt cum graduatione, qui cum inciderit in judicium mediante inſtrumentorum

produ-

productione, (ex quibus manifestè apparebat *D. Hieronymum* non esse creditorem ad statum *de Alva*)
77 eo ipso quod lata fuit sententia super graduatione in ejus favorem, censetur etiam super articulo, an sit creditor, declarare, sententia etenim lata super principali, censetur lata super articulo incidenti incompatibili cum principali *leg. 2. C. de ordin. cognit.* abundè nos *in dict. cap. 9. ex num. 28. cum seqq.* quare ex iis fundamentis in facti contingentia pro hac parte per nos consideratis, videbatur obstare comiti exceptionem rei judicatæ.

78 Quibus tamen, & aliis minimè refragantibus, contrarium, & verius determinavit Senatus hic Pintianus per octo fermè Senatores unanimiter sentientes, nec obstat rei judicatæ exceptionem, nec statum *de Alva* ad præfati census solutionem teneri, quæ determinatio justissima apparebit ex sequentibus juridicis fundamentis.

79 Primò, quoniam hæc causa, & hoc jus, ex quo comes denuò agit ad liberandum suum statum, & majoratum de *Alva* ab hujus census obligatione, & solutione, novum est, & nunquam per partes deductum, in priori judicio graduationis, nec in judicibus illud determinantibus constitit, nec ex instrumentis in illud productis apparebat, nec nunc ex illis apparet; atque
80 ideo semel victo ex una causa, noviter ex diversa agenti non potest obstare rei judicatæ exceptio ad jura, & doctrinas superius adductas, *ex n. 4. vers. secunda regula est*, &c. *& ex n. 28. cum seq. versic. quare judicium concursus*, &c.

Et quod in illo priori judicio concursus non apparebat de hac nova causa, & jure facilè percipies. Nam in eo agebatur de concursu creditorum ad sola bona majoratus *de Alva*, & licet ex facultate, & aliis instrumentis productis à *D. Hieronymo* creditore pro sui crediti justificatione, constabat apertè creditum suum esse limitatum ad solos redditus *de Villada*; tamen ex eis non constabat, redditus *de Villada* non esse, nec pertinere ad majoratum *de Alva*, prout præcisè constare debebat, ut *Comes* excusari posset ab exceptionis expressa oppositione, & ut judices eam ex sola instrumentorum præsentatione habere possint in consideratione, quam meritò non habuerunt in determinatione, cum de ea nullatenus constabat. Ideoque ut *Comes* super ea victus dici possit, debebat eam expresè deducere, & allegare, nempe *Villam de Villada* esse, & fuisse semper diversi majoratus, & nullatenus pertinentem ad majororatum *de Alva*, à se non possessam, sed evictam à *Marchione de Fabara*, & ab hoc
81 ex diverso jure justè, & legitimè possessam. Quæ exceptio consistebat in mero facto, & per externam allegationem, & probationem debebat constare, & super ea causæ cognitionem adhiberi, atque ideo cum non fuerit tunc deducta, noviter eam deducere poterit *Comes* absque metu rei judicatæ, ex hactenùs abundè comprobatis à principio hujus capitis.

82 Et tantum abest, quod ex inspectione facultatis regiæ apparet, redditus *de Villada* esse diversi, & distincti majoratus, quin potius tam facultas, quàm cætera instrumenta ita concepta erant, ut indicarent prædictos redditus *de Villada* esse, & pertinere ad majoratum *de Alva* attentis verborum conceptione, & juris regulis.

83 Etenim impetrans facultatem regiam habebat tunc duos distinctos majoratus, *de Alva* scilicet, & de *Villada*, & eam impetravit non tanquam possessor majoratus *de Villada*, sed tanquam possessor majoratus *de Alva*, & super bonis *de Villada* ad suum pertinentibus majoratum, ibi: *Por quanto por parte de vos D. Diego. Henriquez de Guzman Conde de Alva de Aliste, nos fue fecha relacion*, & ibi: *Queriades vender para pagar la 100000. maravedis de renta de censo, y su tuara quellos en las rentas, fueros a derecho de la vuestra Villa de Villada, que es de vuestro mayorazgo*, & postmodum in regis concessione, & decisione: *Damos licencia e facultad a vos el dich o Conde de Alva de Aliste que para efeto de pagar la dicha deuda, podais vender e vendais*, &c. *E situarse los en las dichas rentas de la dicha Villa de Villada, que es del dicho vuestro mayorazgo.* Quis igitur sanæ mentis facilè non percipiet ex hac verborum conceptione, *Villadam* esse majoratus *de Alva*, qui solus nominatus fuerat à principio, ibi: *Por parte de vos Conde de Alva de Aliste.*

Is etenim, qui habet duos majoratus distinctos, duas 84
dignitates, aut duo officia diversa, sicut utriusque respectu consideratur diversa persona, imò duas personas ænigmaticè repræsentet, ita ad cognoscendum, cujus contemplatione actum faciat, & super cujus majoratus, aut dignitatis bonis contrahat, & negotium gerat; colligitur ex denominatione P. comes talis status, P. possessor talis majoratus, &c. De quo in terminis nostris latissimè egimus *suprà 2. part. cap. 9. ex n. 9. cum multis seq.* ubi mirabiles doctrinæ videndæ eunt.

Et hæc eadem æquivocatio clariùs constat ex instru- 85
mentis obligationis postmodum virtute facultatis regiæ confectis, in quibus non solum fit eadem præfata facultatis relatio, & per eadem verba, nempe situari censum super redditibus *de Villada* pertinentibus ad suum majoratum, nulla facta discretione majoratuum, cum *Comes* se obligans loquatur in tota structura tanquam *Comes de Alva de Aliste*, & ut talis se nominat, & obligat simul omnia bona pertinentia ad suum statum *de Alva*, qua stante confusione, & æquivocatione, facillimè decipi potuerunt, & debuerunt judices ad sentiendum, *D. Hieron.* esse creditorem ob bona status *de Alva*, super quibus *Comes* possessor concursum formaverat, cum nec ex sua, nec creditorum parte confusionem, & æquivocationem allegarunt, nec distinctionem bonorum in judicium deduxerunt, cum tenerentur allegare, excipere & probare *Villadam*, non pertinere ad statum *de Alva*, prout hodie *Comes* noviter deducit, & licitè propter novam, & diversam exclusivam creditoris, & quia agit inter creditores de se- 86
paratione bonorum, quæ est exceptio modificativa, admittenda etiam post rem judicatam, quam non impugnat, sed modificat, quia bene potuit hæres simpliciter condemnari, ut solvat creditori defuncti, & postmodum separationem bonorum postulare, ut condemnatio intelligatur dumtaxat respectu bonorum hæreditatis, non suorum, ad tradita superiùs *1. p. c. 9.* prout 87
etiam hæres semel jam condemnatus ad solutionem crediti hæreditatis potest opponere de inventario à se confecto, ut sua propria bona libera maneant, & tantum ex bonis hæreditatis exigat creditor, ut vulgare est, vide infrà *c. 11. n. 93.* probant Bartol. Bald. Angel. & alii magis communiter *in l. ex diverf. §. fin. ff. sol. matrim. & in l. Nesenius, §. fin. ff. de re jud. in l. penult.* per illum text. *ff. de confessis.* Bald. & Salicet. *in l. execut. C. quorum appell. non recip.* Paul. de Castr. & Jason. *in 1. C. de jur. & facti ignor.* Petr. de Anchar. *cons. 6.* Trentacinq. *var. resol. lib. 2. resolut. de except. n. 10.*

Secundò hæc pars fulcitur, quoniam sententia gra- 88
duationis in primo judicio concursus lata fuit in favorem *D. Hieron.* creditoris sub illo supposito, quod bona *de Villada* pertinebant, & erant bona Comitatus *de Alva*, cui suppositioni favebant omnia instrumenta, eam indiçantia, ut hactenus monstravimus; cum aliter si vel per eadem instrumenta, vel allegationem & probationem debitoris doceretur, ea bona *de Villada*, non esse bona majoratus *de Alva*; impossibile foret *D. Hieron.* gradum obtinere tanquam creditorem ad bona *de Alva*, quæ dumtaxat erant in concursu, cùm creditor non esset, manifestè sibi obstante limitatione facultatis regiæ ad sola bona *de Villada*. Docto igitur hodie

de

de falso suppositò, prout manifestè docuit *Comes de*
89 *Alva*, gradus assignatio debet resolvi, & subverti, quia omnis dispositio gesta sub aliqua causa, quæ supponitur à gerente vera, si detegatur falsa, resolvitur, & nulla redditur ex defectu consensus, quem judices ad actum non accommodassent, si cognoscerent causam esse falsam, plures DD. per Rot. *decis.* 373. & *decis.* 412. apud Cencium *post tract. de censib.* & ex aliis quam plurimis Nos suprà 2. *part. cap.* 10. *ex n.* 21. *vers. hinc qui solvit*, &c. quibus addè Paris. *cons.* 12. *n.* 66. 69. &
90 97. & 101. Boër. *cons. fin. n.* 40. *cum seqq.* ubi agunt de transactione inita per consanguineos cum aliquo tanquam filio legitimato, nullam reddi, eo quod apparuit filium non esse ejus defuncti, cujus bona appetebat,
91 & idem quando legitimatio detegitur falsa, aut nulla; Craveta *cons.* 851. *n.* 12. ubi respondet pro communi-
92 tate transigente cum tertio tanquam immuni, & immunem esse asseverante, constito postea de falsa, &
93 falsò suppositâ, ut transactio sit nulla. Menoch. *totò cons.* 91. ubi loquitur in divisione bonorum facta inter agnatos vigore laudi prolati, quia cùm aliquis detegatur non agnatus, non tenet divisio, nec laudum; has omnes doctrinas sequitur referens Cæs. Manente *in cons.* 137. *ex n.* 48. *cum multis seqq.* & iterum *in cons.*
94 143. *ex n.* 28. hinc contrahens cum aliquo tanquam cum hærede, dicitur contractus celebratus vigore illius qualitatis, quod sit hæres, qui si non sit, contractus
95 est nullus. Surdus *cons.* 106. *n.* 34. Manente *d. cons.* 137. *n.* 85. qui *n.* 86. quod transigens cum aliquo tanquam cum fratre, qui non est, transactio nulla est. Et Barbat. *cons.* 10. *n.* 3. quoniam si suppositum detega-
96 tur falsum, vel alter non adesse, corruit dispositum, prout copiosè comprobat Castill. *controv. tom.* 5. *cap.* 83. maximè *ex num.* 5. ubi hanc doctrinam procedere indistinctè in qualibet dispositione; latissimè etiam per
97 Gutier. *de jur. confirm.* 3. *part. cap.* 3. *per tot.* Hinc sententiæ causa cessante, cessat ipsa sententia; quam plurimos DD. & jura adduximus in Comment. *de Reg. protect.* 4. *part. cap.* 7. *ex n.* 88. *cum multis seqq.*

98 Tertiò, probatur quia licet sententia regulariter faciat rem judicatam in suppositis in ea quando suppositum venit in necessarium antecedens, vel consequens, prout ex pluribus diximus in duo fundamento contrariæ partis ex *num.* 73. tamen eadem doctrina procedit, quando suppositum deductum fuit in judicium, & super eo adhibita fuit causæ cognitio; tam respectu partium, quàm judicis; ità nos copiosè probavimus, & regulam limitavimus *in d. tract. de Regia protect.* 4. *part. cap.* 9. *ex n.* 31. *& per tres col.* & nos referens, sequitur Noguerol. *allegat.* 18. *num.* 50. *& allegat.* 27. *n.* 49. novissimè post plurimos DD. comprobat Castill. *contr. tom.* 5. *cap.* 194. *ex n.* 34. *cum mult. seqq.* Nos iterum in Comment. *de supplicat. ad Sanct.* 1. *part. cap.* 12. *ex n.* 7. *& seqq.* quia res judicata, ut obstet, requiritur quod tam ex parte actoris, & rei, quàm ex parte judicis de omnibus sit planè cognitum Noguerol.
99 *allegat.* 140. *n.* 25. & quod super exceptione incidente tunc videatur Judex tacitè pronuntiare simul cum principali, procedit quando super exceptione incidente fuit plenè cognitum; non aliàs, nec res judicata ei obstabit. Probant Muscatell. *in praxi lib.* 1. 5. *part. gloss. reservatis, n.* 42. Bartol. *in l.* 1. *n.* 6. 7. & 8. *C. de ord. jud. & in l. à procedente n.* 3. 4. & 5. *C. de dilationib.* Bald. *& in d. l.* 1. *ex n.* 11. Paul. de Castro *ibid. n.* 8. & 9. Patianus *de probationib. lib.* 1. *cap.* 58. *ex n.* 63. Farinac. *in tract. crim. quæst.* 200. *cap.* 2. *n.* 89. & 90. plura per Carleval. *de judiciis, tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 2. *disp.* 5. *n.* 30. *fol.* 61. dicentes quod tunc obstabit res judicata super principali lata exceptioni incidenti, quando super ea fuit plenè cognitum quod etiam tenet Fachineus *controvers. lib.* 2. *cap.* 80. *vers. secundo quia*, & quia si exceptio non fuit opposita, non intelligitur declaratum super ea plenè Petrus Barbosa *in l. si Prætor. §. Mar-*
cellus ex n. 70. *& seqq. fol. mihi* 366. *in pàrvis, ff. de jud.* latè etiàm Carroc. *de remediis except.* 22. *quæst.* 8. *per tot.*

Hoc fundamentum ex eo ulterius fulcitur; nam 100
tunc dispositio operatur super supposito veniente in necessarium antecedens, vel consequentiam, quando suppositum dependet ex mera voluntate gerentis, & non alias, Castillo *controv. tom.* 5. *c.* 83. maximè *ex n.* 3. post Surdum *cons.* 402. *n.* 26. ubi latè prosequitur, & alios, Casanate *cons.* 16. *sub n.* 9. & 18. ex Bartol. unanimiter recepta *in l. ex hac scriptura, n.* 3. *vers. sed contra prædicta, & n.* 4. *versic. ex his ergo, ff. de don.* Alexand. *cons.* 104. *n.* 4. *lib.* 1. Cravetta *cons.* 134. *n.*
45. Sed sic est quod judex in iis quæ in judicium de- 101
ducta non sunt, nec absque causæ cognitione non potest diffinire, sed imò sententia absque causæ cognitione lata sit nulla ipso jure *l. si causa cognita, C. de* 102
transact. l. judices, C. de jud. l. 2. *C. de sentent. & interloq. omn. jud. cap. cum Bartholdus, de re jud.* Trentacinq. *variar. resolut. lib.* 2. *tit. de jud. resol.* 2. *n.* 2. & *seqq.* Ergo nec sua diffinitio ad ea supposita trahi valet, cùm non dependeat à sua mera & libera potestate.

Quæ doctrinæ mirè fulciuntur ex iis, quæ Gratian. 103
tom. 3. *discept.* 445. *à princip.* qui *n.* 4. ita ait: Nec est dubitandum, quod in hoc judicio summario fuerit per judicem plenè cognitum, cùm sit servatus ordo in procedendo, & multi testes sint examinati tam super exceptionibus oppositis, quàm è contra, quo casu dicitur adhibita plena causæ cognitio, quasi tunc plenè instruatur religio judicantis de veritate, per quam adducetur ad judicandum super re de qua agitur. Congruit Alberic. *in l.* 5. *§. causæ cognitio, in princ. de Barb. edict.* Nata *cons.* 473. *n.* 36. Butrius *in cap. causam quæ, col.* 2. *de testib.* Abbas *cons.* 5. *nu.* 3. *quidquid aliud sit, quando non fuit de illis exceptionibus cognitum, quia tunc salvæ remanent in judicio ordinario.* Castrens. *cons.* 91. *in causa appellat. n.* 8. *lib.* 1. Hondedeus *cons.* 29. 40. &c.

Qui *ex n.* 12. *& seqq.* ità magis ad nostrum insti- 104
tutum prosequitur: Nec advertatur non sufficere examinata exceptio, cum etiam requiratur, ut judex ulterius expressè reprobaverit talem exceptionem, condemnando reum, non obstante tali exceptione opposita. Castrens. *in l. autem, §. si quomodocumque num.* 2. *ibi:* Fulgos. *num.* 3. *ff. de reg. gest.* idem Castrens. *in l.* 1. *num.* 7. *C. de ord. cogn.* Sim. de Prætis *in cons.* 107. *num.* 11. & 12. quia prædicta procedunt, quando exceptio, seu incidens plenè cognitum non traheret necessariam consequentiam ad principalem; secus ubi sententia lata super principali necessariò sequitur decisio incidentis, tunc enim etiam videtur decisum incidens; & oritur exceptio rei judicatæ, quamvis judex non fecerit expressè mentionem de exceptione, illam reprobando, & ad hoc, ut necessario sequatur decisio incidentis, sufficit, quod appareat ut judex de exceptione plenè cognoverit, ita post Guiliel. de Cun. & alios, benè explicat Alberic. *in l. si judex* 10. *col.* 1. & 2. *vers. si autem de incidenti, num.* 1. & 2. *ff. de his qui sunt sui, vel alien. jur.* Idem Alber. *in l. si autem* 8. *§. si quocumque ad med. vers. unde dic, quod aut est certum, ff. de neg. post.* ubi quod quando fuit plenè cognitum de exceptione, & de illius viribus, quamvis judex non reprobaverit in specie dictam exceptionem; tamen pronuntiando super principali ex hoc oritur exceptio rei judicatæ, ubi plurimos refert, & latissimè procedit cõprobans.

Hinc sententia lata super principali, tunc censetur 105
lata super articulo incidente incompatibili cum principali, prout diximus suprà sub argum. 2. contrariæ partis *ex num.* 75. *vers. & quia gradus, & vers. deinde quoniam hic articulus*, &c. quando scilicet (prout doctrina sonat) articulus incidit in judicium, & deductum fuit per partes, ut expressè probat text. *in d.* 2. *C. de ord. cogn.* & latius explicuimus *de reg. protect.* 4. *part. d. cap.* 9. *ex n.* 32. *& seqq. & ex n.* 28. *& de retent. Bullar.* 1. *p. c.* 12. *ex n.* 7. adde Gratian. *d. c.* 445. *ex* 22.

tum

cum seqq. ubi plures allegat. Sed hæc exceptio quod D. de Vera non erat creditor ad statum de Alva, nec fuit opposita, nec de ea cognitum, ergo impossibile est in graduatione tacitè comprehendi.

107 Et quod judex qui de exceptione opposita non cognovit, non intelligatur judicasse, nec ei obstet rei judicatæ exceptio, probant Hugo Donell. *in comment. jur. civil. lib. 16. cap. 15. in fin. verbis.* Castillo *tom. 4. controvers. cap. 40. num. 110. ante finem.*

108 Ex quibus fundamentis manifestè evincentibus rem judicatam graduationis, simul responsum remanet omnibus argumentis & doctrinis in contrarium consideratis. Sed ulterius illa Bart. *in l. 2. ff. de except.* docen-

109 tis per instrumenti præsentationem excusari ab oppositione exceptionis expressa, cum de ea per instrumentum resultet, adhuc indiget declaratione, & in pri-

110 mis intelligitur prout loquitur, quando exceptio est in favorem ipsius, qui scripturam producit, cùm ex

111 facto suo repræsentationis inducatur oppositio, cum ad hunc, non ad alium finem & effectum eam præsentare intelligitur, scilicet ad suam defensionem, & exclusionem intentionis adversarii, nos autem versamur in scripturis productis ab actore creditore, ex quibus resultare simul potest defensio, & exceptio reo, qui omnino te-

112 nebatur ea uti, & de ea opponere, cum exceptionis natura, & requisitum sit ad hoc ut operetur, quod illam opponat pars, aliàs amissa intelligitur, & in re judicata non comprehensa, prout superiùs diximus, & latiùs probatur *ex num. 191. cum seqq. vers. nec l. 2. C. de evict. pign.* &c.

113 Et in terminis quando ex instrumento constat mulierem esse nuptam, & non interveniisse licentiam viri, & judicem eandem exceptionem à muliere, non oppositam posse habere in consideratione, si tamen insuper mulier sit condemnata, posse ulterius eandem exceptionem, tanquam omissam opponere, & deducere post comdemnationem; probarunt post plures alios Azev. & Joan. Gutierrez laudati superiùs *num. 21. & 22. vers. & quod quando* &c.

114 Et quatenus ex eodem instrumento producto resultant actio & exceptio, & possit judex eam resultantem ex eodem instrumento habere in consideratione ex æquitare, & officio suo, & juxta eam absolvere reum ab actione ex eodem instrumento deducta, & intentata, benè poterit, & rectè facit judex, ut probant quamplures DD. & doctrinæ, quarum intentionem fecimus superiùs *ex num. 17. & seqq. vers. deinde unusquisque creditor*, &c. hæ tamen non adaptantur nostri casus terminis, in quibus (quando constaret de exceptione ex instrumentis productis) judices eam non habuerunt in consideratione, sed penitus omiserunt; cum juxta actionem reum debitorem condemnarunt, & creditori gradum descripsere, quem penitus negarent, si attenderent exceptionem debitoris apparentem ex eodem instrumento, quare ipsa exceptio (si fortè constaret ex productis instrumentis, ut statim) omissa intelligitur, & reservata debitori; tam ex eo quod non fuit opposita per reum tacitè nec expresè, quàm ex eo, quod illam judex pronuntiando non habuit in consideratione, & sic doctrina procedit, quando judex exceptionem resultantem ex instrumento, habuit, etiam non oppositam, in consideratione; non verò quando eam non intendit, prout poterat ex suo proprio officio & æquitate, quo casu omissa intelligitur, quia non deducta, determinata.

115 Quæ omnia ex abundanti procedunt in casu præsenti, in quo per instrumenta præsentata nullo modo apparebat exceptio in favorem debitoris, cum licet ex eisdem constabat de limitatione obligationis restrictæ ad redditus *de Villada*; tamen non constabat ex eisdem, *Villadam* esse diversi majoratus & ab alio tertio possessam, sed potius prædicta instrumenta omnia indicabant, *Villadam* pertinere ad majoratum *de Alva* in concursum existentem, prout manifestè probavimus *suprà ex n. 79. cum seqq.* in primo fundamento hujus partis, atque ideo exceptio, quæ extrinseca esset probatione, non potest dici constare ex instrumenti inspectione.

Atque tandem (licet ex superabundanti) etiam huic 116 parti assistit minus plena defensio, quæ præservat majoratum, & ejus successores à re judicata, ex latè congestis à Molina *de primog. l. 4. cap. 8. à n. 7.* & ibi Additionatores plena manu. Castillo *tom. 6. cap. 157.* D. Perez de Lara *in compend. ult. cap. 20. à n. 54.* Mieres *4. part. quæst. 14.* Nos *in comment. de Reg. protect. 4. cap. 8. num. 334. 337.* Fussar. *de substit. quæst. 622.* Gratian. *tom 5. cap. 869. num. 16.* Scaccia *de jud. gloss. 14. quæst. 12. num. 12.* Francisc. de Amaya *in C. lib. 10. l. un. tit. 9. à num. 20. ex l. servus plurium, §. 1. & §. si quis ante, ff. de leg. 1. & ex controvers. de re jud.* nam si possessor majoratus allegaret, & deduceret in judicium concursus *Comitatum de Alva*, liberum esse à census hujusmodi obligatione, ob facultatem Regiam limitatam dumtaxat ad bona alterius diversi majoratus jam evicti, & possessi per verum, & legitimum successorem, & quod prædicta bona specialiter censui obnoxia sui non esse majoratus, nec illi pertinere proculdubio creditorem excludere, nec ad sententiam graduationis admitteretur, prout fuit admissus, ex quibus *Comes de Alva*, sententiam favorabilem, & exclusivam creditoris obtinuit in revisionis instantia, per octo ferè judices unanimiter sic determinantes.

Et sæpè sæpius in hac Cancellaria Vallisoletana de- 117 terminatum fuit, creditores delendos fore à sententia graduationis non obstante re judicata opposita, quando graduati fuerunt tanquam creditores ad bona majoratus, virtute facultatis regiæ, quæ detegitur fuisse subreptitiam, & nullam, nec hoc subreptionis, ac nullitatis vitium, & exceptio fuit deducta in primo illo judicio concursus, nec super ea cognitum, juxta ea quæ latius superiùs *1. part. cap. 37. & 38.* abundè diximus, ut in causa Comitis de Ciruela cum suis creditoribus, & in causa Comitis de Alva opponentis de hac subreptione, obtinentis, ut *in d. cap. 38. n. 53. & tot. cap.*

Nunc tractandum est de alia controversia materiæ 118 hujus cap. conducibili, quam dubiam fecit Doctorum virorum varietas. Quidam debitor formavit concursus judicium, & ad illud suos creditores convocavit, & omnium excussis juribus graduati fuerunt, & ad eorum solutionem vendita fuere, & subhastata bona debitoris communis, ut ex pretio satisfiat creditoribus, & in effectu satisfacti fuere eo modo, & forma, quam copiosè scripsimus *in cap. 2. hac 3. part.* & pro tempore quidam ex eis prætendentes non fuisse cum effectu satisfacto, quæsierunt tertium cujusdam rei hypothecatæ possessorem, adversus quem actionem suam direxere, ut aut censum redimibilem recognosceret, aut dimitteret hypothecam, prosequuta hinc inde controversia (debitore communi minimè citato, nec ad judicium hoc vocato) creditores adversus tertium obtinere rem judicatam, ut vel recognoscat censum aut hypothecam dimittat, juxta *l. si fundus, §. in vendicat. ff. de pign.* tertius in executione recognovit census creditorum, & eis solvit redditus aliquo tempore.

Ipsimet insuper creditores pariter iterum convene- 119 runt principalem debitorem, contendentes non fuisse cum effectu dimissos, nec obligationem extinctam: debitor constanter certabat, jam fuisse integrè, & cum effectu solutos in pretium rerum suarum in subhastatione venditarum pro eorum solutione; hac lite pendente inter creditores, & debitorem, tertius ille rei hypothecatæ possessor (jam victus) comparuit, dicens, casu, quo creditores solutos fuisse, declaretur,

ipsum

ipſum liberum manſiſſe, & quatenus ſolvit indebitè redditus, à creditoribus repetit. iſti verò replicabant inſiſtentes ſuæ rei judicatæ exceptione, ex qua ille tertius fuit condemnatus ad recognitionem cenſus, vel dimiſſionem hypothecæ, & tandem debitor principalis obtinuit adverſus creditores ſententiam abſolutoriam in ultima inſtantia, qua declaratum fuit creditores fuiſſe ſolutos, & dimiſſos in judicio concurſus, & pronunciata hac ſententia, tertius ille inſtabat pro ſui abſolutione in neceſſariam conſequentiam.

120 Et orta juris controverſia, quam cenſuere, rem judicatam contra tertium adhuc perſeverare, moti ex aliquibus mediis, primo ex *l.4. tit.17. lib.4. novæ recopilat. & ex pragmat. ann.1615.* Ex quibus conſtabat,

121 ſententiam Senatus, à qua ſupplicari non poteſt, eſſe omnino irretractabilem, etiam per quamcumque nullitatem, quantumvis notoriam, & ex actis apparentem, nec etiam provenientem ex incompetentia judicis, dempta nullitate ex defectu citationis, quem ſuſtuliſſe, *ad Regiam*, latè exornant Paz *de tenut. cap.14. n.6. & 8.* Gironda *de privileg. n.1432.* Nos *de Reg. protect.4. part. cap.3. n.122.* Torreblanca *de magia, lib.3. cap.30. n.9. & de jure ſpirituali, lib.15. cap.12. n.34.* D. Amaya *lib.10. C. tit.9. l. unic. n.8. & 9.* & vide infrà *num.168.*

122 Secundò, quia cum hoc caſu duæ exequutoriæ ad invicem contrariæ reperiantur, in electione judicis eſſe, quam maluerit ſequi, & eligere; & ideo anteriorem obtentam contra tertium ſequendam, & ultimam in favorem debitoris contemnendam, opinantes hanc ex actis proceſſus non juſtificari, ſed potius creditores dimiſſos non fuiſſe cum effectu, nec eorum obligationem extinctam manere ex circũſtantiis proceſſus apparere dicere auſi fuerunt, & ideò abſolvi debere creditores à petitione tertii poſſeſſoris hujuſmodi.

123 Alii, & tertio idem, licet per contrarium medium, affirmabant, dicentes utramque rem judicatam reſpectivè ſubſiſtere, & utramque eſſe validam ratione diverſarum perſonarum, cum prima ſit obtenta contra ſolum tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem in favorem creditorum, ſecunda verò contra eos licet pro eodem credito in favorem principalis debitoris, juxta text. celebrem *in l. ſi cum uno, 22. ff. de except. rei jud.* ibi: Nam etſi eadem quæſtio in omnibus judiciis vertitur, tamen perſonarum mutatio, cum quibus ſingulis ſuo nomine agitur, aliam, atque aliam facit rem, quem text. abundè exornavimus ſuprà, *2. part. cap.22. ex nu.127. cum multis ſeqq. verſ. nec denique obſtat tertium*, &c.

124 Addiderim ego, quia etiam ſuper eodem facto ſententiæ contrariæ tolerantur inter diverſas perſonas latæ, jura ſunt ſingulariſſima, & expreſſa, *in l. nam etſi, 15. §. filius, qui de inofficioſo, ff. de inofficioſ. teſt. l. cum filius diverſis tribunal. 78. ff. de leg. 2.* ubi quando ſunt duo hæredes ex teſtamento inſtituti, filius, vel conſanguineus veniens ab inteſtato dixit de nullitate, aut inofficioſo teſtamento ſeparatim contra ſingulos hæredes in diverſis tribunalibus, & unum ex hæredibus in uno tribunali vicit; & ab alio hærede in alio tribunali victus fuit, reſpondent Conſulti, utramque rem judicatam, quantumvis contrariam ſuſtinendam, & filius occupat partem hæreditatis victo hæredi pertinentem, & alius hæres, qui filium vicit, ſuam retinet in qua inſtitutus eſt, & uterque pro rata & portionibus hæreditariis creditoribus hæreditatis teneri. Idem probat *text. in l.* cum duobus hæredibus inſtitutis uno ex quinque altero ex ſeptem unciis, adverſus eum, qui in ſeptem unciis hæres ſcriptus fuerat, juſta querela te contendiſſe, ab altero autem victum te fuiſſe alleges, pro ea parte qua reſolutum eſt teſtamentum (cum jure inteſtati qui obtinuit, ſuccedat) nec ligata, nec fideicommiſſa debentur, quamvis libertates, & directæ competant, fideicommiſſariæ præſtari debeant. *Cod. de inofficioſo teſtam.* quæ & alia ſimilia jura ponderavimus *in d. c.22. loco citato*, ergo idem dicendum erit in noſtro caſu; ut utraque res judicata etiam contraria, & ſuper eodem facto, & jure individuo ſuſtineatur, diverſarum perſonarum reſpectu.

Et hoc argumentum, & ejus conſequentia invin- 125
cibilis reddi videtur ex eo, quod nullum inconveniens conſiderari poteſt in jure, & exiſtentia utriuſque rei judicatæ, cum etſi obligatio perſonalis ſit extincta, adhuc durare poteſt hypotheca, ex texta capitali *in l. 2. C. de evict. pign.* cujus verba ſunt: *Intelligere debes, vincula pignoris durare, perſonali actione ſubmota.*

Quibus motivis iterum, & quartum longè urgen- 126
tius ego addebam, nam licet verum ſit, quod per ſecundam rem judicatam contra ſuos creditores obtentam per debitorem principalem declaretur, creditores eſſe, & fuiſſe integrè, & cum effectu ſolutos, & per conſequens eorum obligationes tam ex tunc eſſe extinctas, & nec non jus hypothecæ illis competens reſolutum ipſo jure, quia ſolutione ejus quod debetur omnis tollitur obligatio, atque ideo indebitè, & contra omnem bonam fidem redditus cenſus jam extincti à tertio rei poſſeſſore exegiſſe, cui regulariter ex condictione indebiti repetitio datur, ad integros *tit. ff. & C. de condict. indeb.*

Adhuc tamen huic tertio ſemel condemnato, & vir- 127
tute rei judicatæ indebitè ſolventi, condictio indebiti, & ex ea repetitio prorſus denegatur ob authoritatem rei judicatæ, hujuſmodi condictionem excludentis, jura ſunt expreſſa *in l. ſi fidejuſſor conventus, §. in omnibus 28. ff. mandati*, ibi: *Vel numeratam iterum accepit, repetitio contra eum competit, niſi fortè ex condemnatione fuerit ei ſoluta; tunc enim propter authoritatem rei judicatæ repetitio quidem ceſſat*, text. etiam *in l. 1. C. de condict. indebiti*, ibi, *Pecuniæ indebitæ per errorem non cauſa judicati ſolutæ, eſſe repetitionem jure conditionis, non ambigitur*, text. *in l. eleganter, §. ſi poſt rem judicatam, & l. Julian. ff. de condict. indebiti*, quam concluſionem veram eſſe profitentur plurimi DD. Gratian. *diſcept. forenſ.417. n.35. & 36.* Alv. Valaſc. *conſult.56. n.6.* Surdus, Fontanella *deciſ.175. ex n.3. & ſeq.* & plures alii protinus referendi *ex nu.143.* ergo impoſſibile videtur huic tertio repetitionem dari, nec ei prodeſſe rem judicatam in favorem debitoris principalis contra creditores obtentam, ſed potius priori contra ſe expeditæ perpetuò parere debere.

Sed iis minimè rafragantibus, ego in quæſtione pro- 128
poſita nec dubius fui unquam, nec cogitare potui, quod in mentem alicujus docti viri aliqua dubitandi ratio cadere poſſit, vel ſtante juris arte, & ratione naturali, vel ſaltim juribus expreſſis, quæſtionem decidentibus. Atque ideo ego in ea fui, & nunc ſum ſententia, ut prior res judicata contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, per creditores obtenta, [qua poſſeſſor condemnatus fuit, ut vel cenſum recognoſcat, & ſolvat in poſterum, vel illis rem hypothecatam dimittat] finitam, extinctam, & reſolutam manere, nec obſtare in aliquo poſſe, nec effectum naturalem ſecundæ rei judicatæ obtentæ per debitorem principalem contra ſuos creditores (ex qua declaratum fuit, ipſos ex tunc, cum effectu fuiſſe, & dimiſſos, & ſatisfactos, ex pretio rei ad hoc ſubhaſtatæ ſibi in ſolutum dato) impedire poſſe.

Et in primis ex duobus juris capitibus ſimul com- 129
mixtis, alterum quod ſolutione ejus, quod debetur, 130
omnis tollitur obligatio, tam principalis quàm acceſ- 131
ſoria fidejuſſoria, & hypothecaria, quia cum principale non ſubſiſtit, nec ea quæ ſequuntur locum habent, *l. creditricem 7. C. de remiſ. pign. l. Labeo ff. de pact. l. pecun. C. de ſolut. l. ſolvitur hypotheca, l. liberatur pignus*, ſive ſolutum ſit debitum, ſive eo nomine

satisfactum est, *l. cum col.*14. cum plurimis aliis *ff.qui-*
132 *bus mod. pign. vel hypoth. solv. l. fœnerator ff. de navi fœnera.* quia hypotheca non datur, ubi non adest prædicatum, Rota *dec.*279. *n.*9. inter recollectas per Cencium *tom.*2. *de censib.* & in terminis, quando quis declaratur per sententiam, creditorem non esse, sive creditorem esse, jure, vel injuria judicis dissolvatur, vel subsistat hypotheca respectivè, text. est expressus *in l. deferente creditore juravit debitor, se dare non oportere, pignus liberatur: quia perinde habetur atque si in judicio absolutus esset, nam etsi à judice* [*quamvis per injuriam*] *absolutus sit debitor, tamen pignus liberatur, l. solvitur, §. fin.* ibi: *Satisfactum esse creditori intelligitur, etsi jusjurandum delatum, datum est, hypothecæ non esse rem obligatam, ff. quib. mod. pign. vel hypothec. solvat, juncta l.* 1. *& l. jusjurandum speciem continet transactionis; majoremque habet authoritatem, quam res judicata, ff. de jurejur. l. post rem judicatam, vel jurejurando decisam, ff. de re jud.*& quod per jusjurandum delatum tollatur omnis obligatio etiam naturalis, *l. Stichum, §. naturalis ff. de solut. & est gloss. celebris in l.*2. *C. de evict. pignor. verb.actione submota,* ad medium,
133 ubi inquit quod quando obligatio personalis tollitur pacto, solutione re judicata, aut jurejurando, hypothecam tune simul liberari, & jus creditoris ejus respectu extingui. Ergo stante in nostro casu absolutione debitoris principalis, & extincti juris creditorum declaratione, impossibile est de jure quod subsistere possit hypotheca, non solum existens penes ipsum creditorem, verum multominus si existat penes tertium, qui non alio, quàm ex illo debito principalis debitoris tenetur, quo extincto, & resoluto obligationem tertii resolvi non ambigitur, & quod effectus iste procedat, si à tertio res pignoris obnoxia possideatur, per jura, & DD. probat Rodr.*de ann.redit.l.*2. *c.*19.*n.*33 *& n.*36.
134 Secundum caput oritur ex regula, *bona fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur, de reg.jur.l.* 6. quid per primam solutionem, vel satisfactionem [quod idem est, ut ex juribus, & Doctoribus abundè probatur *infrà cap. seqq.*] jus creditoris extinctum est, & penitus resolutum, non enim ei subest causa, nec titulus aliquis ad iterum exigendum, & hæc quidem regula nullam in jure patitur fallentiam, sed in omni casu in-
136 distinctè & absolutè procedit, & semel solventi, iterum etiam ex re judicata indebitè solventi datur merito repetitio, vel ex condictione indebiti, vel ex condictione sine causa, ad integros *tit. ff. & C. de condict.*
137 *indeb.* & de condictione sine causa, & in tantum hoc casu exuberat bona fides, ut condictioni indebiti, vel condictioni sine causa non valeat nec teneat renuntiatio, etiam cum juramento, latè disputans resolvit Gutier. *de juram. confirm.* 1. *p. c.* 27. *per tot. & quia pecunia mea* [inquit Consultus] *quæ ad te pervenit, eam mihi à te reddi, Bonum, & æquum est, in l. si & me, & Titium ff. si cert. pet. l. hæc condictio* 66. *ff. de condict. indeb.* ibi, *hæc condictio ex bono, & æquo introducta est, quia quod alterius apud alium sine causa deprehenditur, revocari consuevit, l. si per ignorantiam, C. de tit. l. servus quem* 31. *ff. de act. empt. l. eum qui, C. quod cum eo.* exornat latè Valenz. Velasquez *in cons.*78. *n.*18. *&* 19. *tom.*1. & magis ad propositum facit *l. Stichus* 67. *§.* 2. *ff. de condict. indebit.* in hæc: *Titius cum multos creditores haberet,* [*in quibus & Seium*] *bona sua privatim venditione facta, Mævio concessit, ut satis creditoribus faceret; sed Mævius solvit pecuniam Seio tanquam debitam, quæ jam à Titio fuerat soluta. Quæsitum est, cum postea reperiantur apochæ apud Titium debitorem partim solutæ pecuniæ; cui magis repetitio pecuniæ indebitæ solutæ competit, Titio debitori, an Mævio, qui in rem suam procurator factus est? Respondi secundum ea quæ proponerentur, ei qui postea solvisset.* Textus etiam celebris in sui dispositione *in l. cum duo* 25 *ff. eod. tit.* Cum duo (inquit Consultus) pro reo fidejussissent in decem, deinde reus tria solvisset, & postea fidejussores quina: placuit eum, qui posterior solvit, repetere tria posse, hoc merito, quia tribus à reo solutis, septem sola debita superant, quibus persolutis, tria indebita soluta sunt, quem textum in aliud & mirabile propositum ponderavimus suprà 2. *p. c.*4. *n.* 63. *vers. fulcitur opinio & resolutio nostra,* &c.

Deinde probatur, quia res judicata, ex qua quis 138
solvit quod antea solutum habebat; vel aliter creditor erat satisfactus, & sic indebitè iterum exegit, nihil obstat debitori exactum denuo repetenti, ab ipso creditore jura sunt expressa, text. *in l. rem mihi* 21. *ff. commod.* cujus verba sunt: Rem mihi commodasti, eandem surripuisti, deinde cum commodati ageres, nec à te scirem esse surreptam, judex me condemnavit, & solvi. Postea comperi à te rem esse surreptam, quæsitum est, quæ mihi tecum actio sit? Respondi, furti quidem non esse, sed commodati contrarium judicium utile mihi fore, qui textus valde singularis est, ubi gloss. *verb. utili.* notanter advertit, condictionem sine 139
causa dari ei, qui indebitè solvit ex re judicata, non tamen condictionem indebiti propter auctoritatem rei judicatæ, juxta *dict. l. fidejussor, §. in omnibus, ff. mandati,* necnon *l.*1. *C. de condict. indeb.* & alia adducta in ultimo fundamento contrariæ partis, de quo suprà *nu.* 127. *vers. adhuc tamen huic tertio,* &c.

Consonat etiam *l. in commodato* 17. *§. fin. ff. eod. tit.* 140
commodati. Rem commodatam perdidi [inquit textus] & pro ea pretium dedi; deinde res in potestatem tuam venit, Labeo ait, contrario judicio, aut rem mihi præstare debere, aut quod à me accepisti, reddere. Qui textus licet in principio explicitè non dicat, an datum pro re perdita pretium fuerit per judicium sibi motum, aut extra judicium, adhuc tamen indicat textus de condemnato ad dandum esse intelligendum propter textus inferiora verba, ibi, *contrario judicio,* &c. quæ supponunt aliud directum præcessisse, juxta textum *in dict. l. rem mihi,* eodem loquendi modo utentem, ibi, *sed commodati contrarium judicium utile mihi fore,* junctis præcedentibus verbis, *judex me condemnavit, & solvi* positis in primo judicio, prout etiam *dicto §. fin.* exponit, & intelligit gloss. celebris *in l.* 1. *verb. sed si probare. C. de re jud.*

Comprobatur iterum ex simili expresso textu *in dict.* 141
*l.*1. *C. de re jud.* Rebus quidem judicatis [inquiunt Imperatores) standum est, sed si probare poteris, eum, qui condemnatus est, id, quod furto amisisse videbatur, recepisse; adversus judicati agentem, doli exceptione opposita tueri te poteris. Quem mirabilem textum ulterius pro alia consideratione nostro casui adaptibili inferius ponderabimus *ex n.* 148. probat etiam text. expressus (loquens in solvente convento & condemnato ad rei deperditæ valorem, pretium & æstimationem, quæ post solutionem devenit ad potestatem domini) *in l. si fullo, ff. de condict. sine caus.* ibi, *ex locato conventus præstitit, & postea qui dominus invenit vestimenta,* &c. quibus quidem juribus alia singulariissima consonant, quæ licet non loquantur in solvente indebitum ex re judicata, tamen eorum ratio nostrum intentum roborat. text. *in l.*2. *§. fin ff. ad leg. Rhod. de jactu.*

Quæ quidem omnia jura facilè & apertè elidunt diffi- 142
cultatem quæstionis nostræ, & rem judicatam ortam in favorem creditorum, eos creditores supponentem, & sub ea causa obtentam minimè obstare tertio rei hypothecatæ possessori, nec impedire secundæ rei judicatæ obtentæ à debitore & eundem absolventis, effectum resolutivum hypothecæ, influentem inseparabiliter, & indissolubiliter in priori executoria, quam cessare facit ob causam, [qua fuit lata] cessantem, ac propter suppositum in ea noviter falsum declaratum, & ob novam causam supervenientem post illam primam rem judicatam, quæ cum secunda nullam habet repugnantiam, sed tantum modificationem recipit ab

ea,

ea, prout expresè allegatis juribus hos, & alios admirabiles valde effectus deducunt Doctores.

143 Primus sit, quod licet indebitè solum per condemnatum minimè repetatur ex condictione indebiti propter authoritatem rei judicatæ, cujus effectum condictio illa non impedit, juxta tot singularia jura allegata in ultimo argumento contrariæ partis suprà ex *nu.*127. Impedit tamen condictio sine causa, quâ intervenientе datur repetitio, etiam contra sententiam transactam in rem judicatam, latam ex causa debiti, quæ cessat, quoties postmodum apparet, non debitum, quia nulla subest causa legitima, nec titulus aliquis creditori vincenti, ex quo valeat, vel indebitè solutum retinere, vel in posterum redigere, juxta mirabilia jura hactenus allegata, concedentia re judicata non obstante, vel repetitionem per condictionem ex eo contractu, vel condictionem sine causa; & hanc distinctionem communiter receptam sequuntur gloss. *in l. rem mihi, verb. utile, ff. commod. & gloss. in l.*1.*verb. judicati, C. de condict. indebit.* eadem gloss. *in l.*1.*verb. sed si probare, C. de re jud.* sequuntur Bart. *in d. l.*1.*in fin. C. de condict. indeb.* idem Bart. *in l. si fullo, in princip. ver text. ibi, C. de condict. sine causa.* idem Bart. *in l. Julianus verum debito. rem, de condictione indebit.* Paul. Castrens. *cons.*157.*n.*4. *vol.* 2. Cæsar Barzius *decis.* 17. *per tot.* Cancerius post Asin. Cagnol. Didac. Perez, Capic. *decis. Genuens.*104. Capell. Tholos. Ant. Fabr. Morlam, & alios, idem tenet Cevall. *in contra comm. q.*542. Surdus *dec.* 25. *n.*31. & *cons.*134. *n.*10. Joan. Bapt. Costa *de remediis subsidiar. remed.*10. *à n.*4. Alvar. Valasc. *cons.*56.*n.*6. Fontanella *dec.*125. *ex n.*6. *cum seqq.* Paulus & Jas. *in l. Julianus*, §. *fin. de condictione indebit.* eleganter prosequitur Surdus *consil.*268.*n.*14. & *seqq.* optimè Avendano *de censibus, c.* 41.*n.*5. per rationem expressi text. *in dict. l. si fullo, ff. de condict. sine causa.* Si fullo [inquit text.] vestimenta la-

144 vanda conduxerit, deinde amissis eis domino pretium ex locato conventum præstiterit, postea dominus invenerit vestimenta, qua actione debeat consequi pretium quod dedit? Et ait Cassius; eum non solùm ex condicto agere, verùm & condicere domino posse, ego puto, ex conducto omni modo eum habere actionem, an autem, & condicere possit, quæsitum est, quia non indebitum dedit? nisi forte, quasi sine causa ei datum sit putamus condici posse, & pretium vestimenti, etenim vestimentis inventis, quasi sine causa ei datum videtur, qui text. singularis est ad hanc distinctionem, cui merito nititur communis Doctorum opinio.

145 Idem etiam probant in terminis; quando quis virtute rei judicatæ solvit, quod antea solutum habebat, ut detur repetitio *ex condictione sine causa*, probarunt Garcia *de nobilit. gloss.*6. §.2. *n.*8. Cevallos *commun. contra commun. q.*542. *n.*3. Aloysius Leo *in leg. sub specie n.*2. *Cod. de re jud.* Capicius 52. Fontanella *decis.*176. *n.*13.

146 *cum seqq.* Ubi & aliis decis. locis applicat *d.* regulam bona fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur, latissimè hanc rationem prosequitur in nostris terminis ipse Fontanel. *decis.*177. *ex n.* 8. *cum seqq.* &

147 diximus in Comment. *de Reg. protect.* 4. *p. cap.*7. *ex nu.* 117. ubi licet promiscuè, & indistinctè videamur asserere, ob noviter apparentem solutionem indebitam dari contra rem judicatam condictionem indebiti, & condictionem sine causa, id intellige propter promiscuam jurium allegationem, quorum aliqua loquuntur in repetitione indebiti soluti extra judicium, & alia ex re judicata, & ideò respectivè loquimur ibidem referentes singula singulis, juxta magis explicatam distinctionem, de qua hìc, quæ verè conciliat jura, quæ inter se repugnare videbantur.

148 Ex qua pariter satisfit juribus negantibus condictionem indebiti indebitè solventi ex re judicata, pro contraria parte allegatis *suprà in argum. fin. ex n.* 127. cui ulterius satisfit, ut prædicta jura procedant, quando condemnatus jam solvit vigore condemnationis, at quando adhuc non solvit, potest rei judicatæ executionem liberè impedire, actione de dolo, & exceptione quod petis intus habes. Prout expresè probat text. *in d. l.*1. *C. de re judicata*, & ex protinus dicendis, & ulterius ex Gratiano, & aliis probatur *infrà ex n.*161. *cum seqq.*

Quod utrumque verificatur in terminis nostri casus, 149
in quo tertius rei hypothecatæ possessor ad census recognitionem condemnatus fuerat, cujus virtute jam persolverat aliquos annuos redditus, & per absolutionem debitoris principalis postea emanatam hos repetere potest, licet non ex condictione indebiti, tamen potest ex condictione sine causa, quasi ea cessante propter quam fuerat condemnatus, ad impediendam tamen executionem in futurum, eo quod per absolutionem debitoris principalis jus pignoris sit extinctum, & ad nihil in posterum ejus respectu teneatur, ex plurium exceptionum capitibus, potest tertius ille se tueri adversus rem judicatam.

Secundus effectus, quem ex præfatis juribus consider- 150
rant Doctores, provenit ex juris æquitate, quando condemnatus solvit rei valorem, & æstimationem domino rei, quæ putabatur furata, ut si postea appareat, & reperiatur devenire in potestatem ipsius domini, vel quando postmodum compertum fuit, debitorem condemnatum ad solvendam pecuniam tanquam debitam, antea fuisse jam solutam, ut iis casibus, & similibus cesset, & impediatur ob exceptionem noviter repertam effectus, & executio rei judicatæ, quia æquitas novi casus novum inducit remedium, ut *ex d. leg.* 1. *C. de re jud.* probarunt multi DD. per nos relati *in d. cap.*7. *n.*118. & *seqq.* latissimè istis terminis prosequitur Fontanella *dec.* 177. *ex n.*3. *cum multis seqq.*

Tertius effectus propter sententiæ causam cessantem, 151
se fundantis indebito, tanquam vero, quam obtinuit creditor, tanquam verè creditor, nam si postmodum detegatur nec fuisse creditorem, nec debitum existere, cessat sententia, quia sententia, quæ fundatur in causa, cessat cessante causa. Ut per prædicta jura probarunt quamplurimi DD. quos sequuti fuimus *in d.* 4. *p. c.*7. *ex n.*120. & *ex n.* 88. *cum multis seqq.* Probant *l. si à te* 9. & *l. si rem, l. si quis ad exhibendum ff. de except. rei jud. l. denique C. ad exhib.* text. optimus *in leg.* 24. *tit.*2. *p.* 3. *gloss. celebris in l. si mater*, §. *denique verb. si hominem, de except. rei jud.* non enim obstat res 152
judicata, etiam data personarum, juris, & rei identitate, si cessat causa, ob quam sententia fuit lata, Intrigol. *decis. Siciliæ* 3. *ex n.*157. Gratian. *discept. forens.* 445. *n.* 11. Leo *decis. Valentin.* 78. *n.*6. Fontanel. *decis.* 126. *n.*19.

Quibus adde Avendanum *de censibus d. c.*41. *sub n.* 5. ubi post Bartol. *in d. leg. si fallo in fin.* Paul. *n.*7. & 8. Jason *n.*2. Petrus Surd. *d. consil.* 268. *d.* 16. & *seqq.* in specie dictorum jurium probant, quod iterum solu- 153
tum virtute sententiæ repetatur, quando detegitur jam antea solutum fuisse, cum sententiæ causa reducatur ad non causam, & ea cessante, Fontanella *decis.*176. *n.*17. & *n.*16. & *in decis.*177. *n.*15. & 16. & optimè Valascus *consultat.*56. *n.*6.

Quartus effectus erit, per hanc conditionem sine 154
causa non redargui sententiam de iniquitate, cum tempore latæ sententiæ solutio non apparebat, atque ideo sententia lata semper justa remanet quoad illud judicium; atque inspecto tempore, quo lata fuit, sed causa cessante, & de supposito postmodum noviter apparente falsò, ex quo consurgit æquitas concedens repetitionem, & impediens sententiæ prioris effectum dependentem à causa, gloss. *in l. Julianus*, ubi Bart. *n.* 9. Castrens. *n.*9. Jason *n.*12. & 17. *ff. de condict. indebiti*, Baldus *in l. sub specie, n.*3. & ibi Salicetus *n.* 6. *C. de re jud.* Paul. *in l. eleganter in princip. n.*9. ubi Alexand. *in* §.1.*n.*

7. *de condictione indeb.* Costa *remedio subsidiario* 19. *n.* 4. Fontanella *decis.*177. *n.*1. *& seqq.* (qui per *dec.*365.
155 176. *& decis.* 177. in fortioribus omninò terminis materiam hanc latè prosequitur, quando scilicet, debitor censuarius condemnatus fuit ad totius census solutionem, qui postmodum reperiit instrumentum redemptionis certæ partis ipsius census, & obtinuit, contra primam rem judicatam, repetitionem, & restitutionem reddituum solutorum vigore rei judicatæ, & ab
156 eo per creditorem exactorum,) idem Castrens. *in consil.*257. *n.* 4. *vol.* 2. dum loquitur in eo qui fuit condemnatus solvere, quod antea solverat, vel quod indebitè solverat, dicit quod potest repetere primam solutionem, quia hoc casu non impugnat sententiam, sed agit de falsa causa, & falso supposito sententiæ Alexand. *cons.* 69. *n.* 6. *vol.*3. Felinus *in cap. sub orta, col.* 6. *in fin. vers. dicit tamen de re jud.* Ruinus *consil.*89. *nu.*16. *vol.*1. Curtius *in repetitione l. admonendi, n.*21. *de jurisdict.* sequitur Avendan. *d. cap.*41. *sub n.* 5. & per Surdum *in d. consil.*268. *n.*14. *lib.*4. diximus *in d.cap.*7. *n.*
157 119. quod per hanc exceptionem non impugnari directè sententiam & rem judicatam, sed eam temperari, & modificari ad causam cessantem, cujus effectus terminatur causæ cessatione.
158 Et pulchra est in proposito doctrina Bart. *in l. & si sine n.*1. *vers. nam si tibi, ff. rem ratam haberi*; in illis verbis: Nam si tibi fui condemnatus, & solvi, quia rem non restituebam, si res postea pervenit ad te, tunc causa pervenit ad non causam, & agendo, non dico sententiam nullam, vel malè judicatum, imò dico benè judicatum; tamen causa illa devenit ad non causam, &c. & pro hac sententia allegat Bart. *l. prætor,*
159 *§. Marcell. ff. jud.* & eandem sententiam sequitur Cuman. *ib. n.*5. *& in l. si fullo, ff. de condict. sine causa,* ubi Paul. *n.*7. Jason *n.*2. Bald. *in l. si sub specie, nu.*3. *C. de re jud.* ubi Salicet. *n.*6. Paul. *in l. eleganter, n.*9. *de condict. indeb.* Bart. *in l. Julianus, n* 9. *eod. tit.* Surdus *d. consil.* 268. *n.*15. quos sequitur Paz *de tenuta, c.* 14. *n.* 18. Et per numeros sequentes plurimas adducit doctrinas & jura, quod res judicata obtenta super instrumento falso, annullatur, cum lata sit ex suppositione veri, & propterea apparente falsitate, res judicata resolvitur ex causa, ob quam lata fuit, cessante, & quod, non propterea impugnatur sententia, & res judicata, cum agat condemnatus ex ejus causa cessante noviter apparente.
160 Hanc difficultatem acutè etiam percalluit Gratian. *discept. forens.* 3. *part. c.*408. *per totum*, dum agit de re judicata obtenta per creditorem, & lata sub illo supposito, quod non aderat societas officii, de qua postmodum per scripturam apparuit, & ideo impedirem rem judicatam; ex eo motus *n.*2. quod causa, propter quam lata fuit res judicata, devenit ad non causam, stante productione instrumentorum, ex quibus colligitur adesse verè societatem officii, quamvis in sententia præsupponeretur, illam non extare, quod facit, ut non attendatur sententia, nec res judicata, cum de ea non agatur, sed de cessatione causæ, & de jure superveniente post sententiam, ex quo insurgit æquitas concedens repetitionem, allegat gloss. *in l. Julianus, in verb. solutio.* ubi Bart. *n.* 9. *vers. respondeo.* Jason *n.*12. *&* 17. Castrens. *n.*10. *de condict. indeb.* idem Castrens. *in l. eleganter, n.* 9 *ff. eod.* Felinus *in cap. sub orta, n.* 21. *col.* 8. *& nu.*10. *&* 11. *de re jud.* Ruinus *consil.*89. *nu.*15. *ad med. lib.*1. Surdus *cons.*298. *n.*18. & latiùs *cons.*268. *n.* 15. Alexander *consil.*69. *n.*9. *lib.*3.
161 Et *n.*4. *cum seqq.* rectè probat, quod si executio hujusmodi sententiæ facta fuerit, poterit semper condemnatus repetere per condictionem sine causa, rationem reddens; nam licet illa solutio fieret ob causam sententiæ declarantis, & supponentis tale debitum; potest retractari dicta solutio tanquam redacta ad non causam, ideo ut evitetur circuitus, poterit recta via ad impedien-

dam executionem talis exceptio *dolis facis*, opponi, adeo ut quamvis petens hujusmodi debitum non fecerit à principio dolum, quia potuit ignorare existentiam officii, nihilominus si hodie, cum sciat, perseveraret, dolo faceret, prout adhuc in terminis allegat Castrens. *consil.*257. in causa quæ vertitur Parmæ *col.*3. *in fin. versic. remanet ergo defensata, n* 3. *&* 4 *lib.*1.

Qui Gratianus *n* 7. *&* 8. concludit argumentum di- 162
cens, quod cum detur repetitio ejus quod solutum est, multo magis impeditur executio, & dabitur compensatio, seu reservatio, antequam solvatur; cum facilius 163
concedatur retentio, quàm actio, *l. per retentionem, C. de usur. l.*2. *C. de fideicommiss.* prout in terminis concludit Bald. *in l. sub specie,* 4. *n* 3. *C. de re jud.* Castrens. *cons.* 257. *col.*4. *in princ. nu.*4. *ad med. lib* 4. Felinus *in cap. sub orta, col.*8. *ad finem vers. & si non fuit n.*10. *de sent. & re jud.* quod & probavimus superiùs *ex n.*18. *cum seqq.* ex text. expresso *in l.*1. *C. de re jud.* & cui damus actionem multo magis exceptionem, quia facilius datur exceptio, quàm actio, *l.*1. *§. cui damus actionem, ff. de superficiebus.* Tuschus *lit. E. concl.* 374. Scaccia *de judiciis, lib.*2. *c.*2. *n.*121. *& de commerciis, §.*7. *gloss.*5. *n.* 98. *l. invitus, §. cui damus, ff. de reg jur.* Palat. Rubeus *in cap. per vestras, §.*8. *n.*2. *de donat. inter vir. & uxor.* Surdus *consil* 377. *nu* 45. Statil. Pacif. *dec.*205. *nu.* 5. *&* 6. *post tract. de Salviano interdicto.*

Et *n.*14. *&* 15. firmat ipse Gratian. quod talis res judicata non obstat, tanquam cessaverit causa, ob quam sententia fuit lata; cum appareat de existentia officii, cum ex hoc non impugnetur sententia, sed assertur, illam corruere ex defectu causæ suppositæ, quæ fundatur, ex Tiraquell. *de causa cessant. part.*1. *n.*2. *&* n. 32. *& de retract. lignag. gloss.*7. *§.*8. *n.*3. *&* 4. cujus Doctoris assertio recte convenit iis omnibus, quæ hactenus considerata sunt.

Quæ omnia roborantur ex iis, quæ superiùs abun- 164
dè probavimus *ex n.* 88. *cum seq. vers. secundo hæc pars fulcitur*, &c. ubi quod sententia graduationis, in favorem alicujus, supponentis se creditorem, lata s[illegible]c suppositio, cessat, postquam postmodum detegitur suppositio falsa, & à principio non existens tempore rei judicatæ, & in terminis post alios probavimus *in comment. de regia protect.*4. *part. d. cap.*7. *n.* 120. ex quibus, & aliis ad responsionem argumentorum dicendis, indubitabilis, & invincibilis nostra redditur resolutio, in quæstione proposita.

Deinde, quoniam illa sententia prior contra tertium 165
hypothecæ possessorem obtenta per creditores, ut vel rem dimittat, vel recognoscat, non est perpetua, nec perpetuò afficit, sed potius temporalis, & sui natura variabilis, & resolubilis, & variis resolutionis accidentibus subjecta, nempe solutioni, tam ex parte debitoris principalis, quàm tertii possessoris, nec non hu- 166
jus tertii dimissioni, quæ insuper post recognitionem quandocumque facta erit admittenda, juxta verissimam plurimorum sententiam, quos in unum congessimus *cap. seq. nu.*100. *vers. & non immerito, quia neuter eorum*, &c. Et quod sententia, & instrumentum crediti, quo quis tenetur ad certam quantitatem, sit temporale, & non perpetuum, dixit Ant. Faber. *in C. lib.*2. *tit.* 1. *diffin.*8. *in fin. & lib.*4. *tit.*18. *diffin* 15. Pareja *in addit. ad* 1. *tom. de instrum. ad pag.*24. *col.*1. *post lin.*15. *& in addit. cit. fol.*1. *à tergo, vers. sed adversus præfatam*, &c. atque ideo res judicata lata super jure, sui natura varia- 167
bili, aut aliter resolubili, nec est perpetua, nec perpetuò afficit; sed variatur, alteratur, & resolvitur, variato, alterato, aut aliter resoluto jure super quo lata est, latissimè per mirabilia jura, & DD. in variis materiis scripsimus suprà 1. *part. c.*25. *per tot.* temporalis enim est prior res judicata, non perpetua, & sic tempore mutari, & alterari potuit, per novũ accidens resolutionem operans.

Quibus suppositis, non obstant argumenta in con- 168
trarium ab aliquibus considerata, & non primum de

quo

quo suprà *ex n.*121. *ex lib.* 4. *tit.* 17. *lib.*4. *recop.* quoniam illa *l. & similes*, solum adimit nullitates processus à sententia revisionis lata in consilio Regis, & Cancellariis supremis, ut probant etiam DD. in argumento citati. *Ordenamos y mandamos que en todos y qualesquiera negocios, en que conforme a las leyes destos Reynos de las sentencias dadas por los del nuestro consejo y Oydores de las nuestras audiencias, no ha lugar supplicacion; se entienda assi mismo, no aver lugar allegarse, ni oponerse de nullidad, aunque se diga, y alege ser de incompetencia, o defecto de jurisdicion, o que della notoriamente consta del proceso y autos del, o en otra qualquier manera, ni para impedir la execucion de las tales sentencias, ni para que despues de executadas se pueda tornar al pleito y por las dichas sentencias se entienda ser acabados y fenecidos los dichos pleitos, sin que se puedan tornar à mover, ni suscitar, ni tratar en manera alguna*, &c. & iterum pluries per totam legem, *& l. fin. ejusd. tit.* non tamen ademit casus legitimos tangentes causam, & justitiam principalem & jus partium principale, ex quibus de jure communi ac Regio infringi solet res judicata, ejusque effectum, & executionem impediunt, vel aliàs rei judicatæ vires enervant, aut cessare faciunt, inter quos & iste de quo loquimur numerandus ex tot juribus ita permittentibus, de quibus nec loquitur *d. l. Regia*, nec de eis aliquid disposuit, nec innovavit; idcirco nec ad eos tanquam correctoria, & limitata trahi potest, nec extendi, sed intacti remanent sub dispositione juris communis ex juribus vulgaribus.

Et quod iste noster casus sit exceptus, illæsus & non comprehensus, in dispositione, *d. l.*4. *tit.* 17. *lib.*4. *recop.* expressè probavit D. Franc. Carrasco *in tr.* an habeat locum restitutio contra sententiam revisionis, in explicatione, *d. l.*4. *ex n.*41. *& n.* 48. ita ait; sed nihilominus in eadem conclusione, quam dixi, resideo, & in casu novi instrumenti de novo reperti, lis moveri potest, & actio supersit, non ad retractandam sententiam revisionis, &c. sed ex condictione sine causa, vel condictione indebiti repetetur, quod solutum est virtute sententiæ revisionis; ita post Jason *in l. Imperat. ff. de re judic.* concludit Garcia *de nobilit. gloss.*6. §. 2. *n.* 8. quod remedium tanquam ordinarium, & in nova actione fundatum competit ex nova lite ad repetendum indebitè solutum, nec habet jam locum retractatio sententiæ revisionis, de qua idem Garcia; quia & executioni mandanda, nec adversus eam supplicatio admittitur, &c. id ipsum pluribus comprobat idem Carrascus *n.* 43. 44. 45. *& 46.* summam æquitatem hoc exposcere ait, ut non obstante *d. l.*4. repetitio ex instrumentis de novo repertis concedatur ei, qui victus fuit, nova lite inchoata post executionem sententiæ revisionis, *& n.* 47. satis apertè respondet *d. l.* 4. *& l.* 10. verbis ibi: *Y que por las dichas sentencias entiendan ser cabados y fenecidos los dichos pleitos, sin que los puedan tornar a mover, ni tratar en manera alguna*, ejus verba, ita procedunt, quia loquitur de litibus jam motis, & finitis; non verò de nova lite, ex nova causa reperti instrumenti solutionis, vel quietationis, postea inventi, quia est diversa causa litigandi, & sic non obstat rei judicatæ exceptio, *l. cum quæritur, cum seqq. ff. de judic.* & rursus *n.* 48. ita ait, instrumento autem de novo reperto, in quo continetur solutio, vel quietatio, seu transactio, vel collatio debiti, ad cujus satisfactionem quis fuit condemnatus, non impedire executionem sententiæ revisionis, sed ea facta remedium superesse, ex *l.* 3. *tit.* 17. *lib.*4. *recopil.* & sequitur Pareja *de instrum. edit. tom.* 2. *in addit. ad tom.* 1. *fol.*253. *usque ad pag.*260. *& in d. addit. ex vers. in qua tamen specie, cum seqq.*

169 Minus obstat secundum de quo suprà *n.*122. cum totum falsum sit, & falsis principiis nitatur, tum quia hæ duæ res judicatæ non sunt contrariæ, sed per secundam, qua declaratur creditorum jus fuisse extinctum, prior modificatur, & cessat cessante causa finali, ob quam lata fuerat contra tertium possessorem, prout latius paulo ante probavimus.

Et quatenus contrariæ forent, prior ex natura rei finitur, & extinguitur, & naturaliter resolvitur per secundam rem judicatam super causa resolvitur qua prior fundabatur, & naturaliter subjecta erat lata, & utcumque sit, si daremus repugnantiam, semper falsum asserere, in electione judicis esse, quam maluerit eligere posse, cum secunda nulla sit eo quod res judicata contra rem judicatam regulariter non teneat *ex l.* 1. *C. quando provoc. non est necess.* qua propter electio denegata est judici, & vide in iis terminis singularem invectivam contra judices in hoc articulo adhærentes stricto juris rigori rei judicatæ contra æquitatem naturalem, & bonam fidem, quæ præfertur juxta jura expressa penes Fontanell. *in decis.*177. *ex n.* 8. *cum seq.* omnino videndus in proposito. 170 171 172

Nec quod in argumento dicitur, secundam rem judicatam latam in favorem debitoris principalis declarantem creditores fuisse cum effectu satisfactos, esse injustam, & ideo primam sequendam: non absque temeritate affirmari potest. Cum justissima fuerit, & validissimis juris principiis, necnon singularibus doctrinis roborata. Prout per te videre est ad oculum *in cap. seq. hac* 3. *p.* quo casus secundæ hujus executoriæ ad partes disceptatur, & invincibilis, ac indubitabilis redditur. 173

Sed adhuc, quando injusta foret, quomodo potest, quæso, res judicata per injustitiam rescindi, quæ de falso facit verum, & de vero falsum? maximè cum sit emanata à Regali Cancellaria, cujus injustitia non nisi per secundam supplicationem ad Principis immediatam personam interpositam retractari valeat, & in terminis insuper quod sententia, qua creditor declaratur, creditorem non esse, sive jure, sive injuria judicis operetur suos effectus dissolvendi jus hypothecæ, text. est expressus *in l. si deforent ff. quib. mod. pignor. vel hypothec. solvit*, de quo egimus superius *ex n.*129. *vers. & in primis ex duobus juris principiis*, &c. 174 175

Nec obstat tertium argumentum magis difficile, de quo *suprà ex n... cum seqq.* quo dicitur, duas res judicatas super eodem jure contrarias sustineri diversarum personarum respectu, quia respondetur verum esse, quando jus, & actio dividuntur inter diversas personas, & quælibet juris, & actionis partem habet independenter ab altera, sed utraque persona æquè principaliter jus habet, & actionem, divisibiliter, prout in duobus hæredibus, inter quos jura, & actiones hæreditatis ipso jure dividuntur proportionibus hæreditariis æquè principaliter, & independenter ab altero, juxta text. *in leg.* 1. *& seqq. C. de hæred. action* & textum celebrem in suo casu, *in l. si petitor. ff. de jud. si petit.* [inquit Consultus] *plures hæredes reliquerit, unusque eorum judicio egerit, non erit verum totam rem, quæ in priori judicio fuit deductam esse, nec enim quisquam alienam actionem in judicium invito eo hærede perducere potest*; atq; ideo res judicata contra unum nec nocet, nec prodest quoad portionem alterius, ad latè tradita *in comment. de Regia protect.* 4. *part. cap.*8. *ex n.* 27. *& seqq.* & probant expressè jura in argumento allegata. 176 177 178

Secus autem in juribus individuis, & inseparabiliter connexis, quia tunc quoad omnes operatur res judicata, prout latè probavimus *in eod. c.*8. *ex n.*150. per *l. loci corpus*, §. *si fundus ff. si servit. vendic. & l. ingenuum* 25. *ff. de statu hom.* Adde Tusch. *lit. H. concl.*174. *n.*74. Covarr. *practic. c.*4. *n.*5. Leo *decis.*93. *n.*4. Fabius de Anna *consil.* 17 *n.*20 *lib.*1. *& cons.*97. *d. n.*5. & ex Farinacio Ofalora & aliis, D. Melchior de Valencia *ad l. sæpè* 73. *ff. de re judic. n.*16. Sesse *decis.* 4. *n.*21. *& seqq. & n.*35. *& decis.* 6. *n.*34. Paschalis *de virib. patr. potestat. part.*4. *c.* 4. *per totum, & à n.*76. Dom. Perez de Lara *in compend. vitæ homin. c.* 7. *n.* 51. Fontanella *decis.* 228. *&* 229. Esco- 179

bar *de purit. sanguinis*, 1. *p. quæst.* 17. *§.* 1. *num.* 4. *& num.* 54. *& à numer.* 33. *& seqq.* Valenzuela *cons.* 90. *nu* 112. *& consil.* 92. *&* 61. 66. *&* 68. Nos *in dict. c.*8 *à n.*27. quo quidem casu Nos versamur prout statim dicemus; probat etiam Castrens. 236. *c.*1. *lib.*2. Costa *de ratione ratæ*, *q.*222. *n.*7. Pirrus Maurus *de fidejussor. sect.*4. *c.*34. *n.*6. *fol.* 430.

180 Secundò & notabiliter respondetur argumentum & jura procedere, ubi adest diversitas personarum, at inter debitorem principalem & tertium hypothecæ possessorem ista personarum diversitas omnino cessat, cum uterque ex eodem jure, & actione teneatur, & sunt duo rei debendi, ideo una & eadem persona interpretativè judicantur; textus est expressus *in l. si plures* 10. in hæc: Si plures sint, qui unam, & eandem habent actionem, unius loco habentur; ut puta si plures sint rei stipulandi, vel plures argentarii, quorum nomina simul facta sunt, unius loco numerabuntur, quia unum debitum est. *ff. de pact.* ubi gloss. *verb. unum debitum*, ita explicat quantum ad unam solutionem, vel exactionem,
181 ut *l.*3. *§. fin. ff. de duob. reis.* Et in hac materia, ut obstet exceptio rei judicatæ sufficit, quod eadem sit persona verè, vel interpretativè, prout copiosè *in nostris comment. de supplic. ad sanct.* 2. *p. c.*12. *n.*20. *cum seqq.* Et
182 ideo sententia lata pro reo principali prodest fidejussori, tenent Bart. *in l. fin.* per text. *ibi ff de pact.* Alberic. de Ross. *in* 1. *p. statu q.*146. Francisc. Maurus *decis.*518. Pirrus Maurus *de fidejuss sect.*9. §.15. *n.*14. *& seqq. fol.*892. & est text. *in l. adversus, ff. de recept. arbitr.*

183 Tertiò respondetur, quod regula prædictorum jurium non procedit, quando una res judicata versatur super accessorio, & inseparabiliter dependenti à jure principali, & saltem super eodem jure principali, ut puta lata fuit sententia contra fidejussorem contendentem eum fidejussorem non esse, vel suam fidejussionem non tenere, vel contra tertium, vel etiam principalem debitorem super hypotheca, an res sit hypothecæ subjecta, an non, & declaratum fuit fidejussorem teneri, & rem hypothecatam fuisse, & esse; si postmodum declaretur reum principalem solvisse, & ejus obligationem extinctam fuisse, per necesse hæc sententia influit in primam super fidejussione, & super hypotheca, quæ inseparabiliter & indivisibiliter uti accessoria dependet ab obligatione principali, & prima res judicata contra fidejussionem, aut hypothecam non est perpetua, sed ad vitam obligationis principalis, qua per solutio-
184 nem extincta, & res judicata cessat, quia impossibile est hypothecam subsistere obligatione deficiente, quia
185 qualitas sine subjecto esse non potest, & accessorium perit cum principali, prout abundè probavimus superiùs *ex nu.*129. *vers. & in primis ex duobus juris capitibus*, &c. Conducit rectè doctrina Aretini *in tr. de fidejuss.* 2. *part. princ. sect.*9. *p.*48. *per tot. fol. mihi* 915. ubi
187 firmat quod postquam fidejussor condemnatus fuit ad solutionem, si inter creditorem & debitorem principalem fiat concordia, & transactio, prodest fidejussori, & eum liberat, re judicata contra eum non obstante ubi
188 latius comprobat videndus. Et quia res judicata obtenta super principali operatur super accessoriis, & inseparabiliter dependentibus ab ipso jure principali, abundè probavimus *in comment. de Regia protect.* 4. *part. cap* 9. *ex n.*19. *cum multis seqq.* ubi de variis doctrinis & exemplis. Et in specie de sententia lat. super debito principali influat, & operetur in hypotheca, diximus *ib. n.*152. & est text. expressus *in l. deferente, ff. quibus modis pign. vel hyp. solvit.* quem altius exornavimus suprà *ex n.*129. *vers. & in primis ex duob.* &c.

189 Deinde & ex alio capite attenta natura rei, denegandam esse prorsus existentiam prioris rei judicatæ respicientis jus hypothecæ, cum de nihilo possit de cætero servire, nec aliquem effectum operari, cum nec jam creditor ex ea possit se juvare, nec agere, sibi deficiente causa petendi, & titulo creditoris, ad iterum exigendum, cum utrumque sit extinctum.

Et tandem in nostro casu ex natura rei, & propter 190
bonam fidem minimè patientem, ut semel exactum iterum exigatur, permittitur iterum contra rem judicatam in judicium deduci solutionem, & obligationis extinctionem præcedentem, & iterum de falso sententiæ supposito controverti, ex juris æquitate, ut res judicata cesset, cessante suppositione, & causa, ob quam lata fuit, ex tot juribus & doctrinis hactenus adductis.

Nec *l.*2. *Cod. de luit. pignor.* allegata supra in hoc 4. 191
argumento tollit effectus civiles, & naturales extinguendi vinculum pignoris attributos à jure solutionis, & rei judicatæ, quibus hactenus abundè diximus: quia respondetur textum *in dict. l.* 2. procedere in præscriptione, & in actione, & obligatione per eam sublata, quo casu præscripta personali actione manet hypothecaria, quæ longioris est vitæ, & cum præscriptio non tollat naturalem obligationem, mirum non est, si adhuc durat hypothecaria, extincta personali, civili, quoniam remanet naturalis super qua subsistit, & durat hypotheca, *l. res hypothecaria, ff. de pignor.* quem intellectum reddit Rodriguez *de annuis redditib. lib.* 2. *q.*19. *n.*36. *&* 37.

Qui licet sustineri possit, efficaciorem alium præs- 192
tabimus *ad dict. leg.* 2. quod in casu illius textus ideo durat vinculum hypothecæ, quia non obstante præscriptione debiti, & obligationis principalis adhuc obligatio durat ipsa quoad effectus civiles, & naturales; quoniam præscriptio actionem, nec obligationem excludit ipso jure, sed ope exceptionis, *c. ad aures de præscript.* ubi Felin. & Ancharan. notant, & magis communem probant. Alex. *cons.*228. *in fin. vol.*6. Surd. *dec.* 24. *n.*2. communem dicit Boërius *dec.* 344. *n.*4. Joan. Guttierrez *in l. nemo potest, n.*445. *ff. d. leg.*1. Cancerius *lib.*1. *resolut. cap.*28. *n.*26. Ponte *cons.*48. *n.*3. Tuschus *tom.*5. *lit. E. concl.*400. *n.*2. *& tom.*6. *lit. P. concl.*565. *n* 11. Bossius *de proclamat. quod fit, n* 16. Giurba *dec.*13. *n.*6. quam idcirco præscriptionis exceptionem opponi necesse est, ad *l. si maritus, §. præscriptionem, C. de adulter.* quem ad hoc expendit Afflict. *in constit. consuetudinem probam. not.*5. *n.*15. *rubric.*31. *lib.*3. Felin. *in d. cap. ad aures*, post Bald. *in l. si pœnæ ff. de condict. indeb. & in l.*1. *C. si adverss. creditor. l. si obligata. C. de evict. & in l. sicut*, ubi etiam *gloss. C. de præscript.* 30. *annor.* Balbus *de præscript. q.*8. *p.*1. Boërius, Cancerius, Giurba locis citatis, Ponte *consil.*48. *nu.* 1. Magonius *decis. Florent.*42. *n.*17. *& dec.*145. *n.*24. *& decis. Lucens.*27. *n.* 20. Pereira *in l. si curatorem, gloss. infrà legitimum tempus, n.*1. *in fin. C. de in integ. restitut.* Guido Papæ *dec.* 221. ita ut nec judicis officio supplendæ sit, Riminald. Jun. *consil.*10. *n.*26. Magon. *d. decis.*42. *n.*17. Ponte *consil.*48. *n.*10. Giurba latè comprobans *ex n.*7.

Adeò ut si non opponatur expressè præscriptionis ex- 193
ceptio, sequi possit præscribentis condemnatio, quia durat ejus obligatio. Rebuffus *ad Reg. constit. tit. de mercatoribus minuta vendent. gloss. ult. num.*13. Surdus *decis* 23. & Mexia *de pragmat. taxæ pœn. concluf.*6. *n.*72. Gonzal. *ad regul. cancellar. gloss.*56. *n.*83. Duennas *reg.* 206. *limit.*10. Giurba *d. dec.*13. *ex n.*4. *& n.*7. igitur nihil mirum, quod in casu *d. l.*2. *C. de luit. pignor.* subsistat hypotheca, cum mero jure subsistat actio personalis, data illius præscriptione, ad cujus exclusionem exceptio præscriptionis opponi debet.

Nec obstat quartum, & ultimum argumentum, de 194
quo suprà *ex n.*126. quia juribus in eo allegatis abundè satisfecimus per distinctionem, de qua *ex n.* 138. *cum seqq. vers. deinde probatur, quia res judicata*, &c. ut licet contra rem judicatam negetur condictio indebiti, & ex præfatis juribus, conceditur tamen repetitio ex condictione sine causa, vel ex eodem contractu.

Quare concludendum erit, quod etsi lata sit senten- 195
tia in favorem creditorum contra tertium rei hypothecatæ possessorem, ut vel censum recognoscat, vel rem dimittat,

dimittat, omnino ceſſet ob ſupervenientem rem judicatam in favorem debitoris principalis, declarantem eum jam ſolviſſe, & extinctam fuiſſe ſuam obligationem, quæ per neceſſe influit in priorem rem judicatam, ſuper acceſſorio, & inſeparabiliter dependente ab ipſo jure debitoris principalis, ex quo non ex alio poſſunt creditores agere contra tertium hypothecæ poſſeſſorem, ut ſæpè diximus.

196 Quo caſu ex iſta re judicata ſecunda in favorem debitoris principalis, cui principaliter intereſt, & defenſio principaliter competit; ſi inſuper declararetur, tertio poſſeſſorem [ab eo cauſam & jus habentem] amplius inſuper teneri ex priori re judicata, innumerabilia ſequerentur abſurda, tum quod hypotheca maneat obligata pro jure extincto, & quod jam non eſt; tum quod creditores jam ſoluti & dimiſſi iterum contra bonam fidem exigant; & quod exigant abſque titulo, & cauſa exigendi.

197 Tum quod iſte tertius ſolvens non poſſit habere recurſum contra principalem debitorem, qui ſua tutus eſt re judicata, qua jam ſolviſſe, & ad nihilum teneri fuit declaratum; tum etiam quia eo ipſo quod tertius hypothecæ poſſeſſor declaretur inſuper teneri agere contra debitorem permittitur ut ad evictionem rei ſibi venditæ teneatur, quam minimè tenetur, cum ipſe eo ipſo quod ſolvit, hypothecam liberavit, & ſic ceſſat evictionis cauſa ex hoc capite, cum ex ſuo facto res gravata non remanſerit, ſed penitus à pignoris nexu omninò libera, ac ſi in ſua poteſtate fuiſſet, & ſic multo magis in poteſtate tertii.

198 Deinde quia ſi iſte debitor principalis deſuper iniquiſſimè condemnaretur ad evictionem rei, & pretium tertio poſſeſſori reddens, rem recuperet, ſtatim libera manet, & antiquam recuperat libertatem ex cauſa antecedenti, ſicut cætera bona ejuſdem debitoris, & contra creditores iterum adverſus debitorem agentes pro hypotheca de ſua re judicata opponit, & dicere rectè poteſt quoad te liberas, ædes habeo, ex text. *in l. loci corpus, §. competit, ff. ſi ſervit. vendic.* & iſta ultima executoria in favorem creditorum contra tertium hypothecæ tunc poſſeſſorem obtenta evaneſcit, & inanis redditur, cum iſte rem dimittendo etiam facta recognitione liberetur, ut ex quam plurimis diximus *in cap. ſeq. ex n.* 100. *verſ. & non immeritò, quia neuter eorum* &c.

199 Ac denique ob repugnantiam rerum judicatarum, & ob Judicum inconſtantiam, eadem res diverſo jure cenſeretur, contra juris principia, & monſtrum oriretur, ridiculum eſt enim eandem, ut viduam, & ut nuptam admitti, inquit textus *in l. Titiæ ſi non nupſerit, ff. de condict. & demonſtrat. l. jam hoc jure, ff. de vulgar. & pupill. l.* 1. *C. de dot. promiſ. & l. ſi cum dies, §. penult. ff. de recept arbitr.* ibi: *Abſurdum enim eſſe, juſſum in alterius perſona ratum eſſe, in alterius non*, hactenus de hac quæſtione.

200 Et pro complemento materiæ hujus cap. adnotandum erit rem judicatam obtentam per creditorem in uno judicio contra debitorem ſuum, per quem creditum ſuum qualificatur non nocere tertio rei hypothecatæ poſſeſſori in eo judicio non adſtanti, ſed liberum erit tertio iterum de jure creditoris controvertere, latè comprobat, Noguerol *alleg. 33. ex n. 77. cum multis ſeqq.* ad quem pro latiori explicatione te libenter remitto.

201 Atque etiam res judicata ſive in via ordinaria ſive in via executiva obtenta per creditorem in alio, & diverſo judicio extra concurſum contra debitorem, non officit cæteris creditoribus, quominus iſti duo prætendere valeant; primum, impugnando eandem executoriam, & de ſimulatione, colluſione aut fraude inter debitorem, & creditorem docere, & creditum eſſe ſimulatum, & fictum ad cæterorum excluſionem, vel jam ſolutum, & extinctum, ſeu aliter indebitum; ſecundum quod caſu quo creditum verum ſit & certum; quoad ejus tamen exactionem debeat creditor iſte ad judicium concurſus pendens remitti, ità ut non antea ſit ſolvendus, quàm inter cæteros concurſus creditores graduetur, præcedente inter eum, & cæteros prælationis examine; circa quæ multa nova notabilia ſcripſimus ſuprà 1. *p. cap.* 4. *ex n.* 54 *verſ. ex quibus infertur primò, & ex nu.* 60. *verſ. ſed quid dicendum erit, & c.* 16. *ex nu.* 21. *cum multis ſeq. verſ. quod in tantum procedit*, &c. *eadem* 1. *part.*

---

§. Unic.

Creditor plures debitores in ſolidum obligatos per rem judicatam ſimpliciter condemnavit; poſtea ad concurſum formatum per unum, comparens pro integra quantitate conſequenda; an exceptione rei judicatæ repellatur, ne pro tota quantitate, ſed pro data debitoris tangente dumtaxat graduetur.

[illegible] fol. [illegible]

SUMMARIUM.

1 *Creditor plures debitores obligatos in ſolidum habens; ſi omnes ſimpliciter condemnavit, & ante executionem unus concurſum formavit, an creditori comparenti pro tota quantitate, res judicata obſtet.*
2 *Affirmativa ſententia proponitur.*
3 *In ſolidum obligati ſi ſimpliciter condemnentur, unuſquiſque pro rata condemnatus intelligitur; etiamſi aliquis efficiatur non ſolvendo.*
4 & 5. *L.* 1. *C. ſi plures una ſenten. condemn. expenditur, & l.* 14. *tit.* 27. *p.* 3.
6 *L. ſi quacum totum, cum aliis, de exception. rei jud. expenditur.*
7 *Correis ſimpliciter condemnatis, unuſquiſque à reſiduo, & portionibus aliorum debitorum abſolutus videtur.*
8 & 47. *Sententia ſimpliciter omnes correos condemnans innovat priorem obligationem.*
9 *Novatio extinguit priorem obligationem, & ex ea iterum creditor non agit.*
10 *Actio ſemel extincta iterum non reviviſcit.*
11 *Inſtrumentum ſemel reprobatum, nihil amplius prodeſt, nec ad agendum, nec ad excipiendum.*
12 *Inſtrumentum per ſententiam reprobatum ita viribus evacuatur, ut exemplar ex eo deduci nequeat inter eaſdem, aut diverſas perſonas.*
13 *Confeſſiones partium reprobatæ cenſentur atque extinctæ per ſententiam.*
14 *Per ſententiam, qua dumtaxat reus condemnatus in re, inſtrumentum reprobatum an maneat, ita ut ex eo iterum agere nequeat creditor ad totam quantitatem.*
15 *Fœdere diſtinctionis quæſtio componitur.*
16. 17. & 32. *Creditor petens in judicio concurſus rei judicatæ jam obtentæ ſimpliciter contra unum ex correis debendi, graduari, pro tota quantitate audiri non debet, ex re judicata, ſecus ex primæva obligatione petat.*
18 *Comprobatur diſtinctio judicio Accurſii, & aliorum, & ſeqq.*
22 *L.* 1. *C. ſi plures una ſententia ponderatur.*
23 *Res judicata non extinguit, nec novat primævam obligationem.*
24 *Novatio, aut voluntaria eſt, aut neceſſaria.*
25 *Novatio voluntaria ſemper eſt privativa, & extinctiva obligationis.*
26 *Novatio neceſſaria non extinguit primam obligationem, imò magis eam confirmat, & ſeqq.*
28 *L.* 63. *Tauri expenditur.*

29 *Obligatio perſonalis non extinguitur per executoriam ſuper ea per creditorem obtentam.*
30 *Præſcriptio non datur, ubi non eſt actio.*
31 *&* 32. *Ant. Gomez, & aliorum aſſertio traditur.*
33 *&* 34 *Argumentis n.* 3. *adductis reſpondetur, & ſeqq.*
35 *Obligationem primævam non novari, & impediri ex ea agi, incompatibile eſt.*
36 *In ſolidum obligati ſimpliciterque condemnati, qui pro rata condemnati intelliguntur, an pro reſiduo duo abſoluti dicantur.*
37 *Ex condemnatione in parte debiti non infertur abſolutio alterius partis, niſi expreſsè dicatur.*
38 *Sententia in iis, quæ diſſolubilia ſunt, fertur in parte, remanente actione illæſa ad aliam partem, & ſeqq.*
40 *Ex ſententia lata ſuper una ex pluribus rebus petitio non infertur ad cæterarum abſolutionem, ſed potius ad omiſſionem.*
41 *Sententia ſuper parte rei petitæ non comprehendit aliam partem omiſſam.*
42 *Creditor poteſt unum debitum in partes ſcindere, & eas coram diverſis judicibus petere, ſi ei non opponatur exceptio.*
43 *Rei judic. exceptio non obſtat ei, pro quo fuit lata.*
44 *Cancerii, & aliorum ſententia explicatur.*
45 *Creditor habens plures correos in ſolidum obligatos ſi ſimpliciter agat adverſus quoſdam abſque proteſtatione ſolidi videtur creditum ſcindere, & juri ſolidi renuntiare.*
46 *Creditor, qui virtute ſententiæ ab uno correo ratam exegit, non poterit poſtea ab eo, nec à cæteris in ſolidum obligatis ſolitum petere.*
47 *Novatio extinctiva non inducitur ex re judicata, ſed potius accumulativa.*
48 *Ex prima obligatione denùo agi poteſt, quæ non novatur per rem judicatam.*
49 *Novatio non intelligitur facta, quoties poſterior obligatio, quæ ſubſequitur ex intervallo, minus continet, quàm prior.*
50 51. *Quod plus eſt non poteſt transfundi in id, quod minus eſt.*
52 *Inſtrumenta cenſentur reprobata per rem judicatam, quæ directè, & ex diametro repugnant ſententiæ, & ejus effectui, non verò quando ſententiæ effectus concurrere poſſunt cum inſtrumento.*
53 *Pars inſtrumenti, non contenta in ſententia, omiſſa intelligitur, & ſeqq.*
L. 1. 2. *& ſimiles, C. ſi plures una ſentent. condem. procedunt, ſive creditor à principio ſolidum deduxerit, ſive principaliter omnes correos ad quantitatem convenerit.*

1 DEnique ſe offert diſceptanda quæſtio, creditor duos, pluresve debitores in ſolidum obligatos habens pro tota quantitate convenit, & per rem judicatam omnes ſimpliciter cõdemnavit, & ante executionem unus ex eis judicium concurſus inter ſuos creditores formavit, iſte citatus inſtrumentum obligationis exhibuit, & pro tota inſtat graduati quantitate, debitor opponit exceptionem rei judicatæ, qua dicit ſe pro rata fuiſſe condemnatum, & ad eam dumtaxat teneri, quæſtio eſt ardua, & admodum difficilis.

2 Et pro parte debitoris multa, & fortiſſima urgent fundamenta, ut non niſi pro rata ſua teneatur obſtante
3 creditori rei judicatæ exceptione. Primò quia licèt plures ſint in ſolidum obligati, tamen ſi conventi ſimpliciter omnes ad quantitatem per ſententiam condemnentur, unuſquiſque pro rata condemnatus intelli-
4 gitur: ita etſi aliquis efficiatur non ſolvendo, cæteri tamen ultra ſuam ratam ſolvere non cogantur, text. eſt expreſſus *in l.* 1. *C. ſi plures una ſentent.* Si non ſinguli [inquit text.] in ſolidum, ſed generaliter tu, & collega tuus una, & certa quantitate condemnati eſtis, nec additum eſt, ut quod ab altero ſervari non poſſet, id alter ſuppleret, effectus ſententiæ pro virilibus portionibus diſcretus eſt, ideoque parens pro tua portione ſententiæ ob ceſſationem alterius ex cauſa indicati conveniri non poteſt, *l.* 2. *eod. tit. ibi*: Quoties à tutoribus ſingulis procuratoribus datis, ſequitur in omnium perſona condemnatio, periculum ſententiæ videtur eſſe diviſum. Ideoq; quod ab uno ſervari non poterit, à cæteris exigi non poſſe, explorati juris eſt. Optima *l.* 4. *tit.* 27. *p.* 3. *in fin.* 5
ibi: *Y ſi vertamente no fueſſe dada ſentencia condenando a cada uno por todo: Entonce decimos, que ſe deve cumplir en los bienes de todos comunalmente. Pagandolo todos por cabeças, y no pueden apremiar a ninguno dellos por todo, quando la ſentencia fuere aſſi dada, manguer ſe obieſſe obligado cada uno por toda a la ſaçon que entraron fiadores, ò debdores de ſe uno.* Quæ jura plurimi exornarunt Doctores, quos in unum congeſſimus in commentar. *de regia protect.* 4. *part. c.* 12. *ex n.* 114. *cum ſeqq.* qui omnes unanimiter profitentur, reum in ſolidum obligatum ſimpliciter inter correos ſententia condemnatum pro rata dumtaxat teneri. Ergo clarè patet ab uno correo, aut confidejuſſore concurſum formante totam quantitatem exigere non poſſe. Cum tanto pro ſua rata maneat poſt ſententiam obligatus re judicata.

Secundo quia creditor ulterius petens in judicio con- 6
curſus totam quantitatem virtute ſuæ obligationis, & inſtrumenti, eandem procul dubio deducit quæſtionem quæ in alio judicio fuit determinata, eidemque rectè objicitur à correo exceptio rei judicatæ, ac litis pendentis, *l. ſi qua cum totum, §.* 1. ibi: Et quidem ita deffiniri poteſt, toties eandem rem agi, quoties apud judicem poſteriorem id quæritur, quod apud priorem quæſitum eſt, in iis igitur ferè omnibus exceptio nocet, & *in §. generaliter*, (ut Julianus deffinit) exceptio rei judicatæ obſtat, quoties inter eaſdem perſonas eadem quæſtio revocatur *l. etiam eadem cauſa, cum ſuis, §§. de except. rei judic.* Cum in hac exceptione apertè concurrant tres identitates, idem jus, & cauſa agendi, eadem quantitas, eademque perſona, juxta jura, & Doctores à principio hujus cap. adductos. Ergo ultra petere non poterit creditor, ſed ſua contentus eſſe debet re judicata, qua iſte correus pro ſua rata condemnatus intelligitur dumtaxat.

Tertiò, quoniam articulus iſte, an correi in ſoli- 7
dum teneantur, vel non, omiſſus non cenſetur in ſententia qua omnes correi ſimpliciter condemnantur, cum potius virtualiter unuſquiſque à reſiduo, & portionibus aliorum debitorum abſolutus videatur: *ut per gloſſ. in d. l.* 2. *verb. virilibus, Cod. ſi plures una ſentent.* & Cancerium *variar. reſol. lib.* 3. *c.* 17. *de ſentent. n.* 292. tenet Giurba *deciſ.* 46. *n.* 2. *in fine.* Ergo creditori adverſus unum pro tota quantitate noviter actionem primævam inſtanti obſtabit rei judicatæ exceptio.

Quartò, quia nec virtute ejuſdem inſtrumenti, ite- 8
rum petere à quolibet in ſolidum poterit, duobus fortiſſimis juris impedimentis illi refragantibus; unum, quia per ſententiam ſimpliciter omnes correos condemnantem in novam remanet prior obligatio, & contractus, textus eſt expreſſus *in l. fin. §. & ideò*, ibi: *Si enim novatur judicati actione prior contractus, neceſſe eſt, uſurarum quidem quæ anterioris contractus ſunt, curſum poſt ſententiam inhiberi, C. de uſuris rei judicatæ.* Sed per 9
novationem extincta manet prior obligatio; ergo ex ea iterum creditor agere non poteſt; quia agi nequit ex contractu novato, ſed ex novante, ut utrumq; latiùs probavimus *in c.* 11. *ex n.... cum ſeqq. verſ. hinc quando cauſa unius contractus*, &c. quia actio ſemel extincta, iterum non reviviſcit, ex juribus vulgaribus.

Alterum juris impedimentum oritur ex eadem re ju- 10
dicata, per quam vires inſtrumenti prorſus enervantur, quia reprobatum cenſetur per rem judicatam in alio judicio, & coram alio judice, aut etiam eodem obtentam, ita ut tale inſtrumentum ſic ſemel reprobatum nihil 11
amplius

amplius profit, nec probet, nec ad agendum, nec excipiendum, ut per text. capitalem, *in cap. sub orta, de re judicata*, ibi, *nimirum si præfati Innocentii privilegium Alexandro fuit in judicio præsentatum, & ipse tulit sententiam contra illud, intelligitur reprobasse*, ubi gloss. *verb. reprobasse*, ait, *tale instrumentum viribus evacuatum manere*; *l. Lucius, ff. de iis qui, not. infam. l.* 1. *C. si ex fals. instrum. cap. dilectus, de ordine cognitio.* per quæ jura constanter affirmant Felinus *in cap. quoniam contra, n.* 4. *de probation.* Cassadorus *decis.* 8. *n.* 6. *de rescriptis.* Rota *decis.* 2. *de rescriptis in novis.* Paul. Æmil. *decis.* 21. *n.* 40. *part.* 1. Valenzuela *cons.* 92. *ex n.* 38. Escobar *de purit. & nobilit. probanda* 1. *p. q.* 13. §. 3 *ex n.* 26. novissimè Pareja *de instrum. edition. tit.* 1. *resol.* 2. *ex n.* 108. quibus adde Paz *de tenuta. cap.* 32. *ex n.* 18. *cum seq.* Surdum *consil.* 135. *ex n.* 128. Noguerol. *alleg.* 27. *ex n.* 11. obiter Fontanella *dec.* 174. *n.* 11. idem Pa-
12 reja *tit.* 1. *resol.* 3. §. 4. *fol.* 85. *n.* 16. ubi quod istud instrumentum per sententiam reprobatum in tantum sit viribus, & fide evacuatum, ut exemplar ex eo deduci nequeat; nec inter easdem; neque alias personas compulsari, aut produci valeat, quia cum sit rejectum, & reprobatum in uno judicio, nullam præstat fidem in alio; plures Doctores ad id allegat.

13 Prout etiam confessiones partium reprobatæ censentur, atque extinctæ per sententiam, Surdus *consil.* 135. *ex n.* 128. *lib.* 1. Vivius *dec.* 313. *n.* 5. *lib.* 2. Verallus *decis.* 197. *part.* Paz *d. c.* 32. *n.* 30. *& seqq.* adeò, ut confessio semel per sententiam tacitè, aut expressè reprobata, & contra quam fuit judicatum, possit à confitente impugnari, ut per plures Doctores latè prosequitur Surdus *consil.* 423. *ex n.* 23. Farinacius 3. *tom. q.* 81. *n.* 107.
14 *& ex n.* 92. Noguerol. *alleg.* 27. *n.* 24. Si igitur instrumentum, quo debitor in solidum, & pro tota summa obligatus erat, reprobatum remanet per sententiam, qua dumtaxat debitor condemnatur in rata, reprobatum remanet, & viribus, ac fide desuper caret; ex eo agere iterum non poterit creditor contra debitorem ad totam quantitatem.

15 Sed iis, & aliis minimè refragantibus, in hujus quæstionis ardua resolutione distinctè procedendum
16 erit, aut enim creditor comparet in judicio conversus virtute sententiæ, & rei judicatæ jam obtentæ contra debitorem, & petit graduari pro tota, & integra quantitate, & tunc audiri non debet, cum ejus virtute, non nisi condemnatus in rata intelligatur, quando simpliciter omnes correi, aliàs in solidum obligati, fuerunt condemnati, non addito quod in solidum condemnantur, quo casu procedunt, & loquuntur jura, & Doctores suprà citati in primo fundamento.

17 Aut enim creditor ipse non ex sententia præfata, sed ex primæva actione, & ex priori obligatione, qua quilibet ex correis in solidum sunt obligati, agit, & in concursum comparet, & tunc procul dubio audiri debet, & pro tota summa graduari, nihil ei obstante rei judicatæ exceptione, cum per eam non innovetur, nec extinguatur prima actio, & obligatio, sed adhuc fortior duret.

18 Hanc distinctionem probarunt gloss. *in l.* 1. *C. de judic. verb. possis, post medium*, ibi, Si autem damnetur debitor, accedit in hoc, quia alia nova actio datur in factum, ut infrà de rebus creditis, actori, scilicet ubi vetus erat personalis, alioquin utilis in rem ex sententia datur actio, ut suprà de arbitris, l. ne in arbitris, §. sed & si vetus quoq; durat. Licet quidam dicant contra. Si ergo agatur veteri, & excipiatur de sententia; replicabitur de re secundum actorem judicata, ut *ff. de except. rei judicatæ, l. si à te*, §. *si quis* & ibi glossa marginalis *ad finem*, *n.* 16. dicit obstare rei judicatæ exceptionem, si agatur ex ea, secus si ex primæva actione, & obligatione secundum Alexand. & Jason. Similis gloss. *in l.* 1. *verb. virilibus*, ibi: Et sic videtur quod cum ille, qui in solidum, vel in parte majori tenebatur, quod sententia condemnatoria proficiat damnato, & sic est contra, *ff. de except. rei judicatæ, l. evidenter solutio* hic in residuo videtur absolutus, & sic absolutoria ei sententia proficit, non condemnatoria. Vel dic, quod actio judicati pro partibus datur. Sed prima actio in solidum durat, ut priùs, nec objicitur exceptio rei judicatæ, ut notatur *suprà tit.* 1. *l. fin. in vers. sic enim novatur*, &c.

Eandem distinctionem in primis sequitur Gregorius 19
Lopez *in l.* 4. *tit.* 27. *part.* 3 *glos.* 3. *in verb. e no pueda apremiar*, in hæc: Intellige, si agatur ex sententia: nam adhuc posset omissa sententia agere actione primæva, qua tenebatur in solidum; secundum gloss. *in d. l.* 1. *Cod. si plures una sentent. condemn.* quæ communiter approbatur, ut sic quilibet condemnetur in solidum, neque obstabit sibi exceptio rei judicatæ ex prima sententia, quod nota. Hactenus Gregorius.

Eandem distinctionem sequitur Cancer. *variarum* 20
resolutionum, lib. 3. *cap.* 17. *de sententiis, & earum exec. ex n.* 269. & signanter *n.* 299. ubi dicit, quod iste creditor, ut solidum à quolibet consequi possit, noviter agat non ex sententia, nec ex actione in factum noviter concessa & adjecta, sed priori obligatione, & instrumento, per quod omnes obligati erant in solidum, & via executiva ex eo adversus eos noviter experire, allegat Matthæum de Afflictis *in decis.* 115. qui postmodum à principio probavit, in solidum obligatos, & simpliciter condemnatos, teneri ex sententia pro rata duntaxat, ita ut virtute sententiæ amplius quàm ratam à singulis creditor consequi nequeat: postmodum *n.* 4 ita ait: *Benè tamen ille nobilis creditor posset de novo agere contra quem vellet in solidum obligatam, ut sibi solvat totum integrum debitum*, secundum gloss. & Paulum *in d. l.* 1. *C. si plures una sententia*, &c.

Eandem distinctionem rectè percipit Perez de Lara 21
(licèt neminem alleget) *in tr. de vita hom. c.* 15. *ex nu.* 37. & signanter *n.* 41. ubi limitat regulam *dict. l.* 1. in hæc: Et hoc quod dicimus divisione, intellige, si agatur ea sententia, non autem si extra sententiæ executionem alio judicio exequatur instrumentum, quia non obstabit sententia; nam licet in judicio contrahatur, ut suprà n. 37. in contractu secundo non fit novatio, nisi expressè agatur, *l. fin. C. de novationib. l.* 15, *tit.* 4. *p.* 5.

Eandem etiam comprobat post Jafredum Lanfrancum *decis.* 327. Socinum *consil.* 27. *n* 17. *lib.* 4. Costa *de rata q.* 138. *n.* 11. *&* 12. abundè Rovito *cons.* 58. *ex n.* 1. *cum seqq.* qui allegat Doctores antiquos.

Et pro hac distinctione, & limitatione pondero *d. l.* 22
1. *C. si plures una sentent.* ubi tota dispositio divisionis inter creditores simpliciter condemnatos restricta apparet ad solam sententiam, & quando ex ea creditor agit dumtaxat, in illis verbis: Ideòque parens [id est obediens, ut explicat glossa] pro sua parte sententiæ; ob cessationem alterius ex causa judicati conveniri non potest, quasi dicat, ex causa judicati debitor conventus in solidum non tenetur, secus si actione primæva.

Et horum omnium una est, & concludens ratio, 23
quoniam per rem judicatam non novatur, nec extinguitur primæva obligatio, & actio, sed imò potius permanet, & durat viva, prout antea text. *in l. aliam, C. de novationibus, l. grege*, §. *etiam, ff. de pignoribus, l. Græcè*, § 1. *ff. de fidejussoribus.* Et quamvis *in l. fin.* §. *& ideo, C. de usuris rei judic.* dicatur novari priorem contractum per sententiam, id communiter intelligitur de novatione augmentativa.

Novatio enim duplex est, altera voluntaria, altera 24
necessaria, voluntaria illa est, quæ fit extra judicium, 25
& hæc semper est privativa, & extinctiva prioris obligationis, necessaria verò est, quæ fit in judicio, & hæc 26
dicitur novatio augmentativa, & accumulativa, quæ non extinguit primam obligationem, sed potius illam magis fortificat, & robur addit, & novatio vocatur, eo quod addit novos effectus, & novam

actio-

actionem, quia ultra primam actionem ex contractu, quæ durat, nova accumulatur actio ex re judicata, quæ
27 dicitur in factum; prout latè, & pulchrè distinguit glos-sa *in dicto, §. & ideo, verb. si enim novatur, gloß. in l.* 1. *verb. possis, C. de judiciis, gloss. in l. duobus, ff. de exception. rei judicat. gloss. in l. nepoti.* & ibi Bartol. *ff. de fundo instructo.* plenè Jason *in dict. l.* 1. *C. de judiciis, n.* 3. *& ex n.* 16. *cum seqq.* Idem Jason *in l. si domus, §. de evictione, n.* 17. *cum tribus seq. ff. de legatis* 1. optimè post alios, Negusantius *de pignoribus, membro* 3. *part. principalis, n.* 2. Surdus *decisione* 69. *nu.* 4. Cancerius *variarum resolut. lib.* 3. *cap.* 17. *de sent. & earum execution. ex n.* 289. *cum seq.* D. Perez de Lara *de vita homin. cap.* 15. *ex n.* 37. (licet nullum ex iis alleget) optimè Anton. Gomez *in l.* 63. *Tauri, sub n.* 2. & relativè ad Negusantium. Idem dicit Mantica *de contractibus, lib.* 17. *tit.* 2. *n.* 4. & plurimis citatis pro hac novatione accumulativè videndus ibidem *n.* 3. & ex Jas. *in cons.* 16. *lib.* 3. *n.* 1. *& consil.* 16. *nu.* 15. Dilect. *de arte testandi, tit.* 12. *de acquir. vel repud. hæredit. caut.* 9. *tom.* 8. *part.* 1. *fol.* 143. Decius [sic declarandus] *consil.* 299. *visa repetitione*, aliàs 300. *col.* 2. *in fin. vers. & hoc in notabili quæstione, n.* 8. Angelus *consil.* 31. *viso laudo, col.* 2. *in fin.* & ex latè adductis per Fulgosium *consil.* 141. *col.* 4. *in princip. vers. movet præterea, quod per sententiam*, Socin. *consil.* 98. *n.* 4. *lib.* 3. Alexander *consil.* 186. *n.* 11. *lib.* 3. Anton. Gabriel. *consil.* 1. *de novationibus, n.* 62 *ad medium*, optimè, & latè Gratianus *disceptat. lib.* 3. *cap.* 557. *ex n.* 32. *cum seqq. & cap.* 509. *n.* 9. *cum seqq.* ubi plures alios allegat; qui omnes plures alios antiquiores recensent; item tenet Carleval. *de judiciis, tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 2. *disputatione* 1. *n.* 1. & 2. firmans, quod licet in judicio quasi contrahatur, & per hunc quasi contractum inducatur novatio quædam, novaque actio, ex *leg. aliam*, 29. *ff. de novationibus*, per hanc tamen novationem novæque actionis ortum non periit antiqua actio, nec ideo actoris jus fit deterius, imò melioris conditionis, ad quæ plures allegat.

28 Pro qua doctrina mirabiliter ponderari potest, *leg.* 63. *Tauri*, in illis verbis, *y la accion personal, y la executoria dada sobre ella se prescriba por veinte annos, y*
29 *no menos*, quæ manifestè indicat, obligationem personalem non extingui per executoriam, super ea à creditore obtentam; ex quo namque permit it obligationis ejusdem præscriptionem: per necesse ejus existentiam supponit; nam privatio supponit habitum. Et quia
30 præscriptio non datur, ubi non est actio, aut obligatio; quæ præscribi posset, Cencius *de censibus, quæst.* 98. *nu.* 59. ex Cornel. *in l. licet, col.* 2. *vers. & hæc est ratio antiquorum, Cod. de jure deliberan.* Decian. *consil.* 13. *n.* 51. *lib.* 2. & Bartol. *in l. pignori, ff. de usucapionibus.* Azevedius *in leg.* 6. *n.* 8. *tit.* 15. *lib.* 4. *recopilatio.* nec datur præscriptio, si non datur actio. *l. sicut, Cod. de præscr.* 30. *annor.* quia præscriptio opponitur actioni. Parlador. *rerum quotidian. lib.* 1. *cap.* 1. §. 5. *n.* 3.

31 Et hanc eamdem ponderationem in terminis consideravit Ant. Gomez *in dict. l.* 63. *sub n.* 2. ibi: Item etiam, & secundo potest ista lex, & commun. intelligi, quod actio, & obligatio personalis, & similiter jus exequendi, quod ex sententia oritur, duret per viginti annos, & uterque intellectus est verus, & juridicus, quia per sententiam latam non tollitur prima actio personalis. Item etiam ex ea alia de novo oritur, ut probat text. & ibi, *gloss. ordinaria*, & communiter DD. *in l. si à te*, §. 1. *ff. de except. rei judica.* text. *in l. evidenter eod. tit.* & ibi gloss. ordinaria, & communiter DD. *in l. aliam ff. de novationib.* text. & ibi *gloss. ordin. & communiter DD. in l.* 1. *C. de judiciis*, text. ibi, *ord in & communiter Doctores, C. de usuris rei judicat. ex quo resultant maximi effectus, de quib. per DD.* Hactenus Ant. Gomez, quod & idem tenet, licet non explicitè Parladorius *lib.* 1. *rerum quotidian. c.* 1. §. 14. *n.* 10. & Azevedus *in leg.* 6. *tit.* 15. *l.* 4. *recopilat. n.* 42.

Quibus suppositis firmiter tenendum erit, credito- 32
rem posse totam, & integram summam petere à correo in solidum obligato, quantumvis per sententiam præambulam iste inter cæteros fuisset simpliciter condemnatus, & quantumvis sententia de rata intelligatur, si creditor graduari instet virtute primæva obligationis, omissa actione in factum orta ex priori judicio, & sententia nulla ei obstante rei judicatæ exceptione.

Nec obstant fundamenta in contrarium pro debito- 33
re considerata, non primum, quia procedit quando creditor vult agere contra correum ex re judicata, quia tunc verum est, non posse consequi ab eo nisi ratam, non tamen, quando comparet virtute prius obligationis, quæ novata non remansit, & hìc solidum à quolibet insuper consequi potest.

Nec obstant secundum & tertium fundamentum, 34
quæ in unum tendunt, ut creditori noviter, & iterum agenti primæva actione obstet exceptio rei judicatæ, eo quod omnes tres identitates concurrant, & quod solidi condemnatio non sit omissa in sententia, sed potius ejus absolutio supposita. Quibus respondetur, tunc ex communi glossarum & Doctorum expresse, ac firmiter asseverantium, non obstare hoc casu exceptionem rei judicatæ, quia prima actio, & obligatio in solidum durat absque aliqua novatione, incompatibile enim est, obligationem primam non notari, & impediri ex ea agi, prout latissimè dixi- 35
mus *infrà cap.* 11. *in ultima quæstione, ex num. usque ad finem vers. aut enim non animo novandi.*

Nec obstat, quod in tertio argumento diximus, 36
quod quando plures correi in solidum obligati simpliciter condemnantur, pro rata condemnati censentur, & in residuo singulos esse absolutos, atque ideo solidi obligationem non fuisse omissam, sed virtualiter comprehensam in sententia; & per consequens obstare creditori iterum ex primæva actione, & obligatione agenti exceptionem rei judicatæ.

Quia respondetur, verius esse ex supra dictis, re- 37
siduum fuisse omissum in sententia, non enim ex condemnatione in parte debiti bene infertur absolutionem alterius partis, & totius quantitatis debitæ ni- 38
si expresse dicatur: nam sententia in iis, quæ divisibilia sunt, prout est quantitas, fertur in parte, remanente actione illæsa, [quæ non novatur] ad aliam 39
partem, glossa singularis *l.* 1. *verbo, virilibus, in fine, C. si plures una sentent.* cui displicet solutio à se prius relata, nempe debitorem pro residuo esse absolutum, hanc tradit ut veriorem, & communiter ab omnibus reprobatam, ut hactenus vidisti, ibi, *Vel dic quod actio judicati pro partibus datur, sed prima actio adhuc in solidum durat, ut prius nec objicitur exceptio rei judicatæ*, quia si dicat, pro parte debiti sequuta fuit condemnatio, sed remanet pristina obligatio illæsa pro toto. Et in terminis, quod plures in solidum obligati, simpliciter condemnati pro parte sua, & pro rata condemnati, intelligantur, & non pro tota quantitate, eo quod residuum sit in sententiam expressum, tenet per Guidon. Papæ *singulari* 681. *si plures*, & Anna *consil.* 10. *num.* 2. *& consil.* 188. *num.* 1. Gratianus *discept.* 33. *nu.* 51. nec Doctores in argumento tertio allegati contrariam probant, quia loquuntur in casu longè diverso, de quo protinus dicemus.

Etenim ex sententia lata super una re, ex pluribus 40
petitis non infertur ad cæterarum absolutionem, sed potius ad earum omissionem. Tuscus *tom.* 7. *lit. S. concl.* 126. *n.* 86. Bart. *in l.* 4. *C. depositi.* Imola & Ant. de Butrio, & Felinus *in cap. exceptionem, de excepr. gloss. in l.* 1. *Cod. si adversus rem judic.* Garcia *de expens. & meliorat. cap.* 6. *sub num.* 17. Menochius *cons.* 110. *nu.* 62.

& 53. quidquid enim in condemnatione non est expressum, censetur omissum, ut ex Decio, Ozasco, Escobar, & aliis. Diximus *loc. cit. n.* 54. *& seq.* & su-
41 perius, *& eadem 4. part. cap. 9. n.* 3. ex plurimis diximus, quod sententia super parte rei petitæ, non comprehendit aliam partem omissam.

42 Nec enim ex eo, quod creditor partem debiti à debitore petiit, sibi præjudicat in alia parte, & potest unum debitum in partes scindere, & à debitore coram diversis judicibus petere, non opposita exceptione; nec ex hac divisione videtur juri suo pro tota quantitate competenti renunciare, copiosè egimus *suprà 1. part. cap. 4. ex n. 4. cum seqq. versic. verum unus, & idem creditor*, &c.

43 Deinde, quia cum hæc sententia sit pro parte debiti lata in favorem creditoris, non impeditur, quod ea omissa, & neglecta iterum agere possit in judicio novo ex primæva actione, non obstante rei judicatæ exceptione, quia ipse replicare potest creditor rem secundum se judicatam fuisse. text. *in l. eleganter* 16. & ibi Bart. quam ita summat. & cæteri, & text. *in l. si à te* 98. *§. si quis fundum, C. de except. rei judic.*

44 Nec obstant Cancerius & Giurba in eodem tertio argumento citati, dicentes, quod in residuo censetur quilibet correus absolutus; ii enim Doctores, & alii
45 ab eis relati, in diverso casu loquuntur; nempe quando creditor habens plures correos in solidum obligatos simpliciter egit adversus quosdam, absque protestatione solidi; alios autem non convenit, quo casu videtur suum creditum scindere, & pro rata inter eos dividere velle, & sic juri solidi renuntiare, juxta *l. si creditores, C. de pactis.* Quare cum debitores amplius ad solidum non teneantur mediante creditoris tacita renuntiatione; nihil mirum, ut singuli absoluti censeantur à residuo, & quod jam de jure non tenentur, prout latè hunc discursum prosequuntur præfati Doctores, necnon Lanfrancus *decisione* 327. Socinus *consil.* 27. *n.* 37. *lib.* 4. Costa *de ratione ratæ, quæst.* 138. *n.* 12. mirabiliter Rovitus *consil.* 58. *n.* 3. *&* 4. sed melius idem Joan. Bapt. Costa *de ratione ratæ, quæst.* 33. *per tot.* & Nos *de materia. d. l. si creditores*, abundè egimus, *suprà 2. part. cap. 26. ex nu.* 50. *cum seqq. vers. prout etiam certa juris propositio est*, &c.

46 Ex hac doctrina proximè relata, unum notabilem deduces effectum, quod si creditor virtute suæ sententiæ, [qua simpliciter sui correi aliàs in solidum obligati, simpliciter fuere condemnati, quorum ob id quilibet pro sua rata dumtaxat condemnatus intelligitur,] executionem petierit adversus aliquem pro sua rata, quam exigit; non poterit postmodum virtute primævæ obligationis, nec adversus eumdem, nec adversus alios correos solidum petere, quia jam creditori obstabit rei judicatæ exceptio, ut ex pluribus comprobat Cancerius *variar. resolut. lib. 3. cap.* 17. *n.* 294. *&* 295. qui procul dubio hoc voluit dicere, licet sub aliqua confusione; nam ex quo ratam ab uno correo exigit creditor absque protestatione solidi, virtute taciti pacti cæteris correis in solidum obligatis jus acquiritur, ne amplius ab eis solidum, sed ratam consequi posset ex textu expressè *in dict. l. si creditores, C. de pactis*, quam exornant plurimi Doctores citati suprà 2. *part. c. 26. ex d. n.* 50. *& seqq. vers. prout etiam certa juris propositio est.*

47 Nec ultimo loco obstat quartum argumentum in contrarium pro creditore adductum; quod duo juris impedimenta considerantur, nec creditor ulterius possit agere ex priori instrumento obligationis adversus correos debitores in solidum obligatos, semel simpliciter condemnatos. Et sic pro rata juxta juris intellectum primum deductum ex re judicata, per quam innovatam esse primævam obligationem, & actionem asseritur; cui satisfit ex longè adductis hactenus ex communi Doctorum, nullam novationem induci intinctivam, & privativam, sed potius accumulativam, & præservativam prioris actionis, & obligationis solidum continentis, ex qua omissa actione in factum ex sententia 48
noviter orta, potest creditor iterum agere, & correos, seu correum quemlibet in solidum convenire; & solidum exigere minime ei obstante rei judicatæ exceptione; de quo superiùs *ex n.* 15. *cum multis seq. versic. sed iis, aliis, & minimè refragantibus, & ex num.* 23. *cum versic. horum omnium una est*, &c.

Quæ ulterius comprobatur; nam quoties posterior 49
obligatio, quæ subsequitur ex intervallo, minus contineat, quam prior, non intelligitur facta novatio, quia id quod plus est, non potest transfundi in minus, *l. qui usumfructum, ff. de verborum oblig.* Bald. *in l. rescriptum, §. si pacto, n.* 7. *ff. de pactis.* Abbas *cons.* 24. *ante n.* 1. *lib.* 2. Decian. *cons.* 11. *nu.* 70. *lib.* 1. Jason *in l. quibus idem, n.* 9. *ff. de verb. oblig.* Mantic. *de contractib. lib.* 17. *tit.* 1. *n.* 9. *& tit.* 3. *n.* 19. Sed hæc sententia 50
minus continet, quàm præcedens obligatio: ergo ex ea induci nequit novatio.

Secundum autem juris impedimentum in dicto quar- 51
to argumento consideratum pariter deduci prætenditur ex eadem re judicata limitatim juris intellectu obtenta per creditorem contra correos, per quam omnia instrumenta reprobata intelliguntur, ex *d. c. suborta, de re jud.* & aliis juribus & DD. ibidem laudatis.

Cui respondetur, propositionem in se verissimam 52
esse, non tamen adaptabilem casui nostro; non etenim omnia instrumenta indistinctè censentur reprobata per rem judicatam; sed ea dumtaxat, quæ directo, ex diametro repugnant, sententiæ, & ejus effectui opponuntur: tunc enim instrumenti fides destructa est, quia illud, & sententia simul stare non possunt; secus verò quando sententia, & ejus effectus concurrere possunt cum instrumento, adversus quod sententia lata fuit; tunc enim illæsa, & intacta remanet ejus fides, ut ex *l. si judex* 10. *ff. de his qui sui vel alieni juris, l. si quis à liberis* 5. *§. si vel parens* 8. *&* §. *solent* 18. *ff. de liberis agnoscendis, l. sancimus* 27. *C. de testament. cap cùm renuntiatur* 32. *quæst.* 1. Accursio, Bart. Abbate, Alberico, Innocentio, Angelo Romano, Paz, & aliis comprobat Escobar *de puritate*, 1. *p. quæst.* 13. *§.* 3. *ex nu.* 43. *cum seq.* sequitur novissimè Pareja *de instrum. editione, tit.* 1. *resolut.* 2. *n. final. fol.* 48. *& tom.* 2. *tit.* 7. *resol.* 10. *n.* 22. *& ex n.* 26. & sic quando sententia fuit lata contra instrumentum, & non pro eo, ut ex prædictis doctoribus patet, & ex Christ. de Paz *de tenuta, cap.* 37. *ex n.* 27. *cum seq.*

Sed in hoc casu res judicata fuit lata pro creditore, & pro instrumento, & contra debitores: ergo ejus fides illæsa manet.

Nec dicatur, quod pro parte instrumenti dumtaxat 53
fiat pronuntiatum, & sic pro alia parte intelligitur reprobatum: cui respondetur quod alia pars non contenta in sententia fuit omissa, & ut talis non comprehen- 54
sa sub condemnatione, vel absolutione, ut superius probavimus, atque ideò nihil repugnat sententia, quæ super ea parte omnium lata fuit.

Deinde quia instrumentum continens solidum, & totam quantitatem nihil repugnat sententiæ condemnati, & continenti partem; rata enim quæ in sententia continetur [non restrictiùs, & taxativè] eadem pariter reperitur in instrumento majoris summæ, & solidi comprehensivo, & ideo instrumentum, & sententia ratæ condemnatoria tendunt ad eundem finem, & ratæ respectu conformitas adest; at verò respectu residui, 55
sicut non datur repugnantia aliqua, ita nec conformitas, quod sufficit, ut cesset reprobatio, quia residuum nec per viam absolutionis, nec per viam condemnationis legitur, aut continetur in sentential, sed totaliter omissum apparet, qua propter dici non potest pugnare cum instrumento residuum, & solidum continente, & tunc

pugna-

pugnaret, quando ratæ condemnatio facta foret restrictius, & exclusivè ad residuum, vel ab hoc fuisset absolutus correus: quocirca ex hujusmodi condemnatione non potest sequi instrumenti reprobatio.

56 Simul namque stare, & concurrere possunt sententia & instrumentum, quia pro parte omissa in condemnatione, iterum ferri potest sententia, & manet instrumentum solidi in totum illæsum, prout probavimus superiùs *ex n.37. vers. quia respondetur verius esse*, &c. Stant enim sententia, & instrumentum, non per viam repugnantiæ, sed per viam magis, & minus, & utrumque in favorem creditoris.

57 Denique pro complemento adnotabis, quod dispositio *dict. l.1. & 2. C. si plures una sentent. & l.4. tit.27. part.3.* nec non ea omnia quæ hactenus diximus, procedant, sive creditor à principio solidum deduxerit adversus omnes correos, sive simpliciter omnes ad quantitatem conveniat, ut expressè post alios adnotavit Joan. Bapt. Costa *de ratione ratæ, q.33. n. 3.* & expressè probant dicta jura dum ratam supponunt, quando judex solidum non expressit in sententia, & ejus condemnatione, non enim posset judex super solido pronuntiare, nisi expressè aut tacitè fuisset per creditorem deductum, ut aliud sit dicendum quando creditor non omnes correos convenit, si quosdam ex eis dumtaxat, juxta quæ diximus suprà *ex n.44. cum seqq. vers. non obstante Cancerius*, &c.

CAPUT II.

In subhastatione bonorum concursus licitator pretium offerens, sub conditione, aut qualitatibus an sit, & qualiter admittendus.

Et quid quando loco pretii offert se recognituram census, & creditores debitoris.

Et an per consignationem à judice factam creditoribus in hanc recognitionem sic oblatam, obligatio extinguatur, & debitor liberetur.

Et an emptor pro tempore rem sic emptam possit creditoribus censualibus à se recognitis dimittere; necnon creditores in primum debitorem habere recursum. Adde c.12. in fine.

SUMMARIUM.

1 *Graduationis sententia lata ad instantiam creditorum bona subhastantur.*
2 *Subhastatio per judicem facta, & admissa habita fide de pretio, nulla est ipso jure.*
3 *Subhastatio facta habita fide de pretio opponitur ex diametro principali fini concursus.*
4 *L. à Divo Pio, §. sed si emptor, ff. de re jud. exornatur.*
5 *Oblatio conditionalis, aut licitatio in subhastatione admittenda non est.*
Census constitutio loco pretii subhastati non admittitur, quia est habere fidem de pretio, ibid.
6 *Rotæ decisio admittitur.*
7 *Subhastatio habita fide de pretio, aut oblatio conditionalis valet, si admittatur consentientibus creditoribus.*
8 *Dict. §. si emptor, dispositio in utilitatem & favorem creditorum inducta, per eorum consensum cessat.*
9 *Qui consensus debet immediatè provenire ab ipsis creditoribus, non tamen ab eorum procuratoribus mandatum speciale ad id non habentibus.*
Licitator ad bona debitoris subhastanda accedere non erit admittendus, si loco pretii offerat in se suscipere debita debitoris.
10 *Decisio Alexand. Ludovis. affertur.*
11 *Doctrina quorumdam expenditur.*
12 *Licitator sub conditione offerens vel loco pretii debita debitoris in se suscipiens de consensu creditorum admittitur.*
13 *Licitator inde suscipiens onus censuum liberat principalem debitorem virtute novationis, creditorum interveniente consensu.*
14 *Acollatio, & recognitio censuum promissa in subhastatione per licitatorem, quando principalem debitorem liberet.*
15 *Debitoris principalis extinguitur obligatio, quando per sententiam graduationis consignata fuit creditori solutio sortis principalis reddituum, subsequuta emptoris recognitione, usque ad n.22.*
16 *Extincta debitoris obligatione, nominis adjudicati periculum ad creditorem dumtaxat pertinet.*
17 *Promissio de acollando, aut recognoscendo debitorem liberat, nisi cum effectu fiat.*
18 & 19. *Gratiani sententia adducitur, & aliorum.*
20 & 21. *Decisiones Rotæ traduntur.*
23 *Acollatio solutio est.*
24 *Promissio de acollando debitorem non liberat, nisi cum effectu sequatur accedente consensu creditorum.*
25 *Cencii doctrina explicatur.*
26 *Acollans in se censum dicitur principalis debitor post acollationem, & recognitionem.*
27 & 28. *Acollatio valet, si in ipsa acollatione, verè postea interveniat creditorum consensus, aut approbatio.*
29 & 30. *Cencii & aliorum doctrina adducitur.*
31 *Creditor consentiens subhastationi conditionali, illo genere solutionis quietari debet.*
32 *Solutionis verbum quamlibet creditorum satisfactionem continet.*
33 *Satisfactio, & solutio quoad finem extinguendæ obligationis à pari procedunt.*
34 *Venditor fundi mandans pretium solvi creditori suo si emens solutionem promittat, & creditor ejus fidem sequatur, debitor liberatur, & in ejus favorem novatio inducitur.*
35 *Emptor si post promissionem admissam decoxerit, adversus venditorem creditor regressum non habet.*
36 *Campsori, aut debitori mandans, ut creditori suo solvat, & campsor partitam in libris annotavit in favorem creditoris, eo sciente mandantis obligatio extinguitur.*
37 *Solutionis promissio consentiente creditore, idem operatur, ac solutio.*
38 *Mandans debitori, ut solvat ejus creditori, cui consentienti solvere promisit, liberatur, licet mandatarius non liberetur à mandante.*
39 *Debitor delegatus acceptans literas, si promittit creditori solvere, consentienti, delegans liberatur.*
40 & 41. *Consignatio in pretio conditionali approbato à creditoribus, est datio in solutum, per quem debitor principalis liberatur.*
42 *Actus à fine judicantur.*
43 *Concursus judicii finis est, ut debitoris bona ad creditorum satisfactionem distrahantur.*
44 *Creditores fidem licitatoris volentis in se onus censuum suscipere, sequentes, fatentur velle potius fieri licitatoris creditores, quàm debitoris esse.*
45 *Differentia inter nomen debitoris, & cessum simpliciter creditoris, & cessum per viam dationis in solutum.*
46 *Per cessionem nominis simplicem non inducitur novatio, nisi fiat per creditorem exactio.*
47 *Nec prior debitor liberatur, quousque debitor cessus creditori solvat.*
48 *Vel nisi debitor cessus solutionis loco promittat solvere creditori consentienti.*
49 *L.15. tit.4. part.5. explicatur.*

Solu-

50 *Solutio, & promissio de solvendo de creditoris voluntate, idem operatur.*
51 *Superius solutionis genere non tam inducitur novatio, quàm extinctio prioris obligationis.*
52 & 55. *Per cessionem nominis per viam dationis in solutum statim inducitur novatio, & in creditorem acceptantem transit nominis periculum.*
53 *Solutio vera inducitur per dationem nominis in solutum.*
54 *Petri Surdi consil. adducitur.*
55 *Periculum nominis dati in solutum spectat ad creditorem, qui acceptavit.*
56 *Simplex nominis cessio non liberat debitorem cedentem.*
57 *Decii consil. expenditur.*
58 *Faber & Surdus in confirmationem adducuntur.*
59 *Consignatio, & adjudicatio facta creditoribus in judicio concursus semper est intelligenda per dationem in solutum, per quam extinguitur obligatio.*
60 *Adjudicatio per judicium in concursu facta dicitur datio in solutum necessaria.*
61 *Differentia inter cessionem nominis factam, per debitorem creditori, & in adjudicationem factam per judicem, traditur.*
62 *Creditorum consensus in obligatione pretii conditionata, an debeat esse expressus, an sufficiat tacitus.*
63 *Expressum requiri traditur.*
65 & seqq. *Tacitum consensum sufficere, verius esse traditur.*
66 *Judex licèt venditione non possit habere fidem de pretio, consentientibus creditoribus facere potest.*
67 *Creditorum consensus præsumitur ex admonitione, ut ad districtionem pignorum adsint.*
68 *Tacens, & præsens in judicialibus videtur consentire.*
69 *Citatus, ut intra certum terminum opponat contra jura, & instrumenta producta, si intra terminum non impugnet, approbare censetur.*
70 *Taciturnitas in judicio inducit consensum.*
71 *Taciturnitas in judicio nocet, & consensum irrevocabilem inducit.*
72 *Actus præjudicialis ex judicis decreto parti intimatus, si nihil opponat, tacitus exinde inducitur consensus, & approbatio.*
73 *Decreto judicis utens simpliciter illud acceptare videtur cum omnibus suis qualitatibus, conditionibus, & gravaminibus.*
74 *Qui non contradicit approbare videtur.*
75 *Consensus tacitus idem regulariter operatur ac expressus.*
76 *Taciti, & expressi idem judicium.*
77 *L. si fundum 92. ff. de leg. 1. expenditur, cum aliis.*
78 *Acceptatio donationis inducitur ex præsentia donatarii cum taciturnitate.*
79 *Acceptatio, & ratihabitio fit expressè ac tacitè. Acceptationis, & approbationis tacitæ plures referuntur modi, ibid.*
80 *Acceptatio ex actis externis inducitur, ac si expressè fieret.*
81 *Procurator creditoris non potest renunciare juri hypothecæ absque speciali mandato.*
82 *Consensus & voluntas magis factis, quàm verbis declaratur.*
83 *Acceptatio non solùm verbis expressis probatur, sed etiam factis & conjecturis.*
84 *Acceptans actum absque protestatione, cum suis qualitatibus acceptare videtur.*
85 *Acceptans dispositionem tantum ejus gravamina acceptare intelligitur, ut nec valeat protestatio.*
86 *Adjudicationem sui crediti simpliciter acceptans, eam approbare videtur cum omnibus qualitatibus.*
87 *Ad promissionem de vendendo refertur possessio, & rei traditio subsequens, & contractus perfectio.*
88 *Creditor exigens censum ab emptore promittente loco pretii acollationem, censetur exigere vigore adjudicationis, etsi de alia acollatione non doceatur.*
89 *L. Imperator, §. cum verò, ff. de leg. 2. expenditur.*
90 *Acceptatio donationis præsumitur, quando donatarius reperitur in possessione rei donatæ.*
91 *Possessio subsequuta intelligitur semper ex titulo præambulo.*
92 *Tacita quævis approbatio acollationis censuum habet vim solutionis, per quam debitor principalis liberatur.*
93 & 94. *L. à D. Pio, §. si pignora ff. de re judicata interpretatur.*
95 *Adjudicatio rei, quæ emptorem non evenit, fit per judicem creditori invito, & renuenti, cujus consensus ad eam non requiritur.*
96 & 97. *Pignus simpliciter, & inæstimatum recipiens à judice in solutum, non potest postea reclamare contra ejus valorem.*
98 *Emptor rei subhastatæ sub conditione recognoscendi census super ea impositos loco pretii oblati, an non obstante recognitione possit dimittendo rem, à census solutione liberari.*
100 *Tertius hypothecæ possessor recognoscens censum impositum, potest insuper hypothecam dimittere, & se ab obligatione liberare.*
101 *Inter tertium hypothecæ possessorem, recognoscentem, & habentem titulum à debitore; & inter tertium emptorem, & in subhastatione recognoscentem loco pretii magna est differentia, cum seqq.*
102 *Res hypothecata vendita à debitore transit cum sua causa in tertium emptorem.*
103 *Per cognitionem tertii possessoris nec debitor liberatur, nec fidejussores, vel hypothecæ.*
104 *Creditor census potest agere tam contra debitorem principalem, & fidejussores, quàm contra tertium recognoscentem.*
105 *In emptorem rei subhastatæ dominium irrevocabile transit per traditionem.*
106 *Subhastatione perfecta, pœnitentiæ locus non est.*
107 *Idem est pretium rei tradere venditori, vel alteri ejus jussu.*
108 *Res debitoris ad instantiam creditorum subhastata transit libera in emptorem absque pignoris nexu.*
109 *Consentiens alienationi rei suæ, vel in qua jus habet amittit jus, & dominium.*
110 *Consentiens, ut alter testetur de re sua, non potest reclamare, sed tenet alienatio.*
111 *Consensus creditoris, ut hypotheca distrahatur sufficit tacitus.*
112 *Res vendita in subhastatione ad instantiam creditorum libera, & sine hypotheca transit in emptorem.*
113 *Emptor rei subhastatæ plenissimam consequitur liberationem, ut amplius à creditoribus concursus non molestetur.*
114 *Recognitio censuum loco pretii rei subhastatæ promissa non potest fieri intuitu hypothecæ, & propterea dimissio rei non admittitur.*
115 & 116. *Recognitio census facta per emptorem non fit respectivè ad ipsam rem, sed ad pretium à se oblatum, cujus loco recognitionem promisit.*
117 *Per recognitionem loco pretii promissam, & subsequutam consensu creditorum, prior extinguitur obligatio, & hypotheca.*
118 & 119. *Emptoris recognitio novus est contractus inter eum, & creditores.*
120 *In re hypothecata empta absque consensu creditorum durat hypotheca, & prior obligatio.*
121 *Verumque cessat in re subhastata ad instantiam creditorum.*
122 & 123. *Emptor rei subhastatæ & loco pretii census recognoscens ad rei dimissionem non admittitur.*
124 & seqq. *Conditio in subhastatione per emptorem apposita, ut creditores redempti sibi debeant jura ce-*

dere, non impedit veram venditionem, cum sit compatibilis.

128 *Clausula cessionis juris creditorum est compatibilis cum dominii translatione, ex qua tuetur emptor à creditoribus inferioribus.*

129 *Hypotheca dissolvitur per acquisitionem dominii ab eodem creditore.*

130 *Creditor rei factus dominus conservat hypothecæ prælationem contra creditores inferiores.*

131 *Confessio actionum per aditionem hæreditatis, non fit quoties allatura est damnum hæredi creditori.*

132 *Clausula cessionis faciendæ per creditores emptori hypothecæ valida est, ex qua tuetur adversus creditores inferiores.*

133 *Ex eadem emptor subintrat locum caeditorum anteriorum, ad exclusionem posteriorum.*

134 & 135. *Pacta, quæ aliàs repugnarent translationi dominii sustinentur apposita pro cautela, & majori emptionis securitate.*

136 *Emptor rei subhastatæ cum pacto de recognoscendo censum, non admittitur ad rei dimissionem, nec creditores, quorum census fuerunt recogniti, amplius recursum habent ad alia bona debitoris.*

137 & 138. *Recognitio promissa, & facta est novus contractus inter rei subhastatæ emptorem, & creditores censualistas.*

139 & 140. *Res subhastata si emptorem non invenit adjudicatur creditoribus invitis taxata.*

141 *Recognitio censuum promissa in subhastatione inducitur ex rei traditione, & solutione annuorum reddituum, etiam alia cessante scriptura.*

142 *Census creatio, & constitutio scripturam pro forma non requirit, qui in consensu partium dumtaxat consistit.*

Potest tamen venditor census, sicut in cæteris contractibus cogi ad confectionem instrumenti, ibid.

143 *In judiciis quasi contrahitur, & obligatio inter partes oritur.*

144 *Actus judicialis potentior est extrajudiciali.*

145 *Quæ in judicio geruntur efficaciora sunt iis, quæ extra illud fiunt.*

146 *Præsentia in judicio absque vocis expressione stipulationis vim habet.*

L. cum ostendimus, §. fin. ff. de fidejuss. exornatur, ibid.

147 *Actus judicialis habet executionem paratam.*

148 *Confessio in judicio facta habet vim publici instrumenti.*

149 *Et continet efficaciorem probationem publico instrumento ob calorem judicii.*

150 *Instrumentum quodlibet in judicio factum habet executionem paratam propter calorem judicii.*

151 *Per subhastationem venditio indissolubilis contractus efficitur, à quo recedi non potest.*

152 *Licitator certione personali cogitur præstare oblationem à se factam in subhastatione.*

153 *Actus subsequens factus intelligitur in executionem contractus præcedentis.*

154 *Actus in dubio potius refertur ad causam necessariam, quàm ad voluntariam.*

155 & 156. *Obligatio imponendi censum si præcedat, & subsequatur diuturna census solutio, probatur census impositio.*

157 *Casus de facto refertur, quo fuit determinatum, per recognitionem oblatam in subhastatione loco pretii, & consignationem in illud, ac solutionem annuorum reddituum, esse solutos creditores, & extinctam obligationem.*

158 *Per declarationem, creditorem fuisse solutum, resolvitur res judicata, obtenta à creditore contra tertium, ut vel hypothecam dimittat, vel censum recognoscat, remissivè.*

POst longum examen jurium omnium creditorum in judicio concursus formato per debitorem communem comparentium, lataque graduationis sententia, qua singulis assignatur locus juxta cujusque privilegium, atque prærogativam, instantibus creditoribus ipsis, bona concursus subhastantur, ut ex eorum pretio quilibet graduatim solvatur, & dimittatur. Qua de causa subhastatio per judicem facta, & admissa habita fide de pretio, aut aliter sub quibusvis conditionibus oblato nulla erit ipso jure, nec ex ea aliquod jus acquiritur emptori, cum hoc modo facta subhastatio ex diametro opponatur fini, quo bona debitoris subhastari mandantur, nempe pro satisfactione creditorum præcisè requirente præsentem pecuniam, text. est *in l. à D. Pio, §. sed si emptor, ff. de re jud.* ibi: *Oportet res captas pignori, & distractas præsenti pecunia distrahi.* Vide Bartol. Alexand. *sub num.* 5. Angel. *n.* 2. Jason. *n.* 1. Cast. *n.* 1. Imola *num.* 3. Ursill. *decis.* 358. *n.* 4. Surdus *consil.* 168. *n.* 14. Damauder. *de execution. tit. de subhast. cap.* 5. *n.* 3. Gualterus *de tutelis, p.* 2. *rubr.* 4. *num.* 51. Mansuer. *in praxi tit. de subhast. n.* 35. Peregrin. *de jur. fisci lib.* 6. *tit.* 4. *sub n.* 9. Ozuscus *decis. Pedemont.* 109. *n.* 10. Ænius *de execution. §.* 6. *cap.* 31. *n.* 47. & *cap.* 9. Menoch. *de arbitr. casu* 381. *n.* 19. & 20. Tuschus *lit. V, concl.* 67. Gavagn. *ad decreta montis Ferrati* 72. *§.* 4. *nu.* 2. Rebuffus *ad Reg. constitutiones tom.* 2. *tit. de subhast. art.* 7. *gloss.* 1. *nu.* 2. Muscatellus *de appellat.* 3. *p. gloss. vendantur, n.* 19. 20. 21. & 22. Intrigol. *singulari* 173. *lib.* 2. & *decis.* 15. *n.* 14. & 58. *practica Papiens. tit. de execut. senten. gloss.* per publicum nuntium *n.* 6. Farinacius *decis.* 3. *n.* 1. & 2. & *decis.* 247. *n.* 5. & *decis.* 105. *n.* 5. Alexand. Ludovic. *decis.* 23. *n.* 1. Gratian. *discept.* 521. *n.* 4. Fontanella *de pactis nuptial. tom.* 2. *claus.* 7. *gloss.* 3. *part.* 7. *n.* 2. Giurba *decis.* 93. *n.* 1. Manguil. *de evict. q.* 45. *ex n.* 16. 1

Nec conditionalis oblatio, seu licitatio in subhastatione admittenda est, quæ si fortè admittatur est nulla venditio, Alexand. *consil.* 78. *n.* 29. *lib.* 5. ubi dicit, *oblationem conditionalem non valere in debito puro.* Gratus *consil.* 93 *n.* 75. *lib.* 1. Nevizanus *consil.* 78. *n.* 14. Gratianus *discept. for. cap.* 7. *n.* 4. & *cap.* 326. *n.* 13. Hermosilla *in leg.* 52. *gloss.* 7. *n.* 5. *tit.* 5. *part.* 5. *to.* 1. *fol.* 352. & singularis est Rotæ decis. Alex. Ludovic. 28. *per totam.* 5

Et ideo subhastat rem alterius, qui non potest habere fidem de pretio, nec etiam loco pretii constituere censum, & annuos redditus, quia hoc est habere fidem de pretio, Covar. *lib.* 3. *variarum. cap.* 11. *n.* 5. Alex. Ludovis. *decis.* 113. *n.* 8. & *n.* 9.

Pro quibus elegans adest Rotæ decis. Jacob. Cavallerii 24. & *decis.* 18. *quæ num.* 3. 4. & 5. ita ait, tamen in casu nostro Ludovicus executor non potuit vendere absque pecunia numerata, habita fide de pretio, quia facultas vendendi, licet cum libera, non tamen fuit sibi data simpliciter, sed ob certam causam limitatam, ut scilicet animalia venderentur, & pę pecuniis inde redactis solverentur illius debita. Unde cum habita fide de pretio, prædicta causa non impleretur, nec debita solverentur; meritò dixerunt domini, Ludovicum non potuisse animalia vendere habita fide de pretio, Salicet. *in l. incivile, n.* 4. *versic. quæro modo quæ sunt, & vers. & idem dicit ipse, C. de rei vendicat.* Cuman. *in d. §. sed si emptor. n.* 4. & ibi Bartol. *n.* 2. & 5. Jason. *num.* 7. Felin. *in cap. cum olim.* 1. *n.* 5. *vers. item nisi de offic. delegat.* & clausula cum libera intelligitur pro executione contentorum in testamento, Ruin. *consil.* 84. *n.* 12. & 13. *lib.* 3. Fabianus de Monte *de empt. vendit. quæst.* 3. *num.* 2. *in fin.* & sic non videtur posse excusari aliqua bona fide, quia cum tenetur præcisè adimplere voluntatem testatoris, non debebat habere fidem, sed vendere præsenti pecunia, & debita testatoris extinguere, *&c.* 6

Hæc tamen conclusio uno, & singulari modo assidue contingente limitanda venit, ut procedat, quando 7

judex

judex solus admittit sua sponte pretium conditionaliter oblatum per licitationem; secùs verò si admittat consentientibus creditoribus, ad quorum instantiam, & pro quorum satisfactione, & solutione, bona debitoris communis subhastantur, nam tunc validè admittuntur conditiones, seu qualitates quibus licitator bona emit. Gratian. *discept.* 326. *n.* 5. ubi pro hac opinione duas Rotæ decisiones recensèt, Farinacius *decis.* 3. *n.* 1. & 2. & *decis.* 105. *num.* 3. Beltramin. *in addition.* ad Alex. Ludovic. *decis.* 23. *n.* 5. Giurba *decis.* 53. *nu.* 7. & 8. Hermosilla ubi proximè *nu.* 6. Masuerius *in praxi tit. de subhastat. nu.* 56. Cavagnol. *ad decreta Montisferrati* 72. §. 14. *num.* 2. Apostilla ad Intrigol. *singulari* 173. *n.* 64. *declarat.* 2. & per Farinac. *dec.* 247. *n.* 6. tenet Giurb. *decis.* 53. *n.* 7. & 8. Castillo *decis. Siciliæ* 7. *n.* 8. legitimè ea ratione moti, quia dispositio textus *in d. l. à D. Pio*, §. *sed si emptor*, *D. de re jud.* vetans
8 debitoris bona non aliter subhastanda, quàm præsenti pecunia, & non habita fide de pretio, in utilitatem, & favorem creditorum introducta est, quibus pecunia ex bonis debitoris subhastatis redacta solvenda est, quia ob hanc causam, & ad hunc finem, non ad aliam subhastantur, & venduntur. Ideo meritò è converso per creditorum consensum omninò, *d. l. dispositio cessare debet*; hic tamen consensus debet immediatè procedere ab ipsis creditoribus, non etiam ab eorum procuratoribus, qui ad id non habeant speciale mandatum, ut expressè declaravimus, & probavimus infrà *n.* 81.

9 Ex quibus illud notabile & frequens animadvertendum erit, quod licet regulariter licitator ad bona debitoris subhastanda accedens non sit admittendus, dum loco pretii bonorum offert in se suscipere debita debi-
10 toris, ut probat elegans, & singularis Rotæ decisio Ludovici 28. quæ in hunc modum determinat, quoniam in decis. in hac causa facta secunda mensis præteriti domini reservarunt vide, an deliberatio, & venditio vineæ possit in casu isto dici facta præsente pecunia; ideo cum de hoc particulariter dubitassem, domini negativè responderunt, admittendo enim verbum pecuniæ non esse in hac deliberatione strictè recipiendum pro ea, quæ ad numerum datur, sed pro satisfactione, juxta *l.* 4. §. *ait prætor*, & §. *solvisse ff. de re jud. l. prætor*, §. *si ab eo*, *ubi gloss. in verb. solut. ff. de jur. fisci*, tamen nec in casu isto potest dici interveniisse satisfactio, cum acollatio census D. Certinæ, quæ pro satisfactione adducitur, nullibi legatur: Apocha enim continet promissionem de acollando, quæ acollatio non est, *leg. si quis stipulatus sit Stichum*, §. *fin. ff. de verb. obligat. cum aliis*, *per* Tiraquell. *de retract. convention. in fin. n.* 4. & *seqq.* & promissionem de acollando in genere, quæ propter incertitudinem ex tunc non potest dici acollatio. *l. duo sunt Titii*, *ff. de testamentar. tut.* & propterea D. Joan. Baptista emptor institit pro declaratione censuum acollandorum, quia propterea D. Michael Bone non propterea liberatus erat à molestiis sibi illatis, & poterant oriri multæ controversiæ super hujusmodi acollatione, de quibus per informantes, & res in longius protraheretur, contra *l. à D. Pio*, §. *si emptor*, *ff. de re jud.* visum fuit dominis, non fuisse venditionem factam, & intra nullitatem in superiori decis. in genere firmata, nec attendendum depositum post multos dies factum, ut fuit dictum in Tiburtina Castri Sambec. 27. Januarii 1579.

11 Et per hanc decisionem hoc idem probant Gratianus *discept. forens. tom.* 2. *cap.* 326. *ex n.* 14. 15. & 16. Hermosilla *in l.* 52. *gloss.* 7. *n.* 9. *tit.* 5. *part.* 5. *tit.* 2. id ipsum tenet Giurba *in d. decis.* 53. *n.* 3. ex Provinz. ad Bertachinum decretum, & Intrigol. *singulari* 173.

13 Tamen hujus decisionis doctrina intelligenda erit in casu de quo loquitur, quando scilicet de acollando, & recognoscendo census, & debita debitoris simpliciter admittitur per judicem, seu executorem, prout expressè loquuntur etiam DD. maximè Gratianus; atque sic intra terminos regulæ prohibitivæ procedere clarè patet: attamen interveniente consensu creditorum, quorum principaliter interest, tunc procul dubio conditio oblationis rectè procedit, tum ex communi DD. superius relata pro limitatione regulæ prohibitivæ *ex n.* 7. *vers. hæc tamen conclusio uno modo*, &c.

13 Tum etiam quia promissio de acollando, & recipiendo in se census, & de extinguendo eos facta per tertium debitorem, tunc liberat debitorem ipsum ab obligatione, si in eo intervenit consensus creditoris, quo etenim casu novatur prioi obligatio, quæ de uno in alterum transfunditur Rotæ *decis.* 26. *n.* 5. & *decis.* 238. *nu.* 2. inter collectas per Cencium *post tract. de censib. tom.* 2. quarum ulterius mentionem faciemus.

14 Sed quando ex hac acollatione, & recognitione census creditorum promissa in subhastatione bonorum concursus facta per licitatorem, eorum accedente consensu, liberet debitorem, discutiamus, & dicendum erit:
15 tunc oriri liberationem, & extingui obligationem, quando per sententiam graduationis consignata fuit cretori solutio sui crediti principalis sortis, nec non reddituum decursorum, in hoc pretio sic conditionato, & cum effectu fiat, & subsequatur recognitio per emptorem; tunc procul dubio subsequitur liberatio debitoris, & extinctio obligationis præcedentis, & per con-
16 sequens pignorum, & fidejussorum in ea contentorum, ita ut deinceps periculum hominis adjudicati per judicem, ad creditorum pertineat dumtaxat. Hanc conclusionem in terminis concursus probavimus abundè *suprà à* 1. *p. cap.* 18. è principio ubi longius de hac obligationis extinctione egimus, quam per te ad saturitatem videre potes.

17 Deinde hoc idem probatur *in d. decis.* 28. Alex. Ludovici dicente, non sufficere ad extinctionem obligationis, & liberationem debitoris, promissio emptoris in subhastatione de acollando, & recognoscendo census creditorum, quousque cum effectu acollatio, & recognitio fiat, ut quando non fiat satisfactio creditorum (quæ ex natura rei gestæ desideratur, & principaliter attenditur) non contingit liberatio, sed adhuc durat prior obligatio contra debitorem, quem interim à creditoribus molestari posse determinat.

18 Sic enim prædictam decis. intelligit Gratian. *d. cap.* 326. *ex n.* 14. In hæc: Adde tamen his, quæ supra dicta sunt, quod in hujusmodi liberationibus, & subhastationibus quævis venditio debeat fieri, præsente pecunia; tamen istud verbum pecunia non erit ita strictè accipiendum pro ea, quæ ad numerum datur, sed pro satisfactione, juxta l. 4. §. ait prætor, & §. condemnatum in fin. vers. solvisse ff. de re jud. l. si procurator, aliàs incipit leg. si curator 5. §. si ab eo, ubi gloss. in verb. solut. de jur. fisc. & in materia subhastationis ita fuit decisum per Rotam coram Rom. Pontif. D. Ludovis. Rom. Vineæ 19. Maii 1601. dummodo tamen satisfactio interveniat, non autem promissio de acollando censu, aut quid simile, cum ista non sit acollatio, l. si quis stipulatus sit Stichum, §. fin. ff. de verb. de obligat. Bald. in l. si pupillus, 21. in fin. princ. & ibi Castrens. n. 2. ff. ad falcid. idem Bartol. in l. jurisgentium, in fin. princip. ff. de pact. Bald. & Angel. in l. 1. C. de pact. pignor. Aretin. consil. 29. in primo dubio. Tiraq. de retract. convention. in fin. n. 22. maximè si esset promissio de acollando in genere census, & debita, quæ propter incertitudinem, non potest dici acollatio, l. sed etsi quid, §. interdum, de usufruct. l. duo sunt Titii 30. ff. de testam. tutel. l. si fuerit de reb. dub. l. in tempus, §. 1. de hæred. instituend. cum etiam possint oriri multæ controversiæ super hujusmodi acollatione, ita ut venditor propterea non sit liberatus à molestiis, & sic longius res protraheretur contra l. à D. Pio, §. sed si emptor de re jud. ubi in specie de similibus promissionibus de acollando in subhastationibus resolvit Rota coram Roman. Pontifice, D. Ludovi-

sio Roman. Vineæ 18. Maii 1601. &c.

19 Et per eundem Gratian. *& d. Rotæ decisionem,* idem affirmat Hermosilla, *in d.l. 52. gloss. 7. n. 9.* dum dicit, *quod loco pretii in subhastatione ad instantiam creditorum sufficit satisfactio creditorum*, & non esse satisfactionem promissio ad acollandos, aut redimendos census facta per licitationem, si cum effectu non fiat, & subsequatur; ex quibus sequitur ut postquam recognitionis seu acollationis effectus sequatur, prior obligatio extinguitur, & per secundam factam per emptorem, quæ loco solutionis habetur, prioris sequatur novatio, seu extinctio, & debitoris principalis liberatio.

20 Pro qua insuper resolutione, mirabilis est Rotæ *decis. 386. n. 1. & num. fin. in fin.* ibi: *Et mediante ista ultima acollatione, fuit satisfactum creditoribus, & sic saltim fuit facta per eos approbatio*, &c. & eadem Rotæ *decis. 560. sub n. 1. vers. non obstat quod adhuc, inter recollectas*, per Cencium *post tr. de censib.* in illis verbis: *Et acollatis per Bonaitam emptorem cum quietantia in eodem instrumento, quæ habet vim solutionis*, &c.

21 Huc etiam tendunt duæ illæ Rotæ decisiones recollectæ per Cencium *post tract. de censib. altera 26.* dum *n. 2.* ita ait: & pro residuo acollavit sibi censum supra dictum, in quo erat obligatus Andreæ, qui per hujusmodi acollationem factam sine consensu, & interventu creditoris, non fuit liberatus, quia possit molestari, prout poterat ante acollationem, gloss. magna, in l. legavi, ff. de liberat. legat. in fin. Bart. in l. singularia, nu. 19. Jason *n. 54. ff. si cert. petat. &c. & in d. decis. 238. quæ n. 2.* ita ait: quibus non obstantibus, in dicta acollatione promisisse, D. de Biscia, istum censum ad beneplacitum Flaminii extinguere, & per consequens videri per dictam acollationem, D. Flaminium fuisse liberatum; quia respondetur istam acollationem respicere pactum inter D. Flaminium, & dominos de Biscia: non autem producere liberationem Dominii Flaminii ab obligatione, qua Dominæ Claritæ, & Domino Angelo ipsius viro, ratione istius census tenebatur, cum ista acollatio census non fuerit per Dominum Angelum acceptata, unde ex illa non potuit liberari Dominus Flaminius à sua obligatione adnotata, in l. pupillo, §. fin. ff. de solution. & per Decium consil. 107. &c.

22 Ex quibus manifestè colligitur, quod quando acollatio census oblata, & promissa, subsequitur cum effectu, interveniente consensu, seu acceptatione, aut tacita approbatione creditoris, & domini census, realem, & efficacem consequitur liberationem prior debitor census, quia per acollationem debitor consequitur
23 liberationem, siquidem acollatio solutio est, Angel. *in l. item si filius, ff. ad Macedon.* Bart. *in l. 3. §. fin. num. 15.* & ibi Castrens. *n. 6. ff. de duob. reis.* Mastrillus *decis. 37. nu. 7.* Oliverius Beltramin. *in annotat.* ad Alexand. Ludovis. *decis. 389. lit. L.* & per Rotam *& dec. 547. n. 2.* inter recollectas per Cencium *post tr. de censib.* & per eandem decisionem, idem dicit ipse Cencius *in q. 73. num. 16. post princip.* & probarunt etiam Rotæ *decis. 386. n. 1. & num. fin.* & *ibi* Oliverius Beltramin. probat etiam Rota *decis. 56. sub num. 1.* inter recollectas per Cencium *post tr. de censibus.* Tiraquell. *de retract. §. 1. gloss. 14. n. 114. & n. 125.* sequitur Giurba *decis. 53. n. 10. ad fin.*

24 Quorum DD. & decisionum doctrina non simpliciter admittenda est, sed juxta hactenus scripta, ut scilicet non sola promissio de acollando, sed acollatione effectui subsequuta, & accedente consensu, seu approbatione creditoris extinguat priorem obligationem & liberet debitorem.

25 Et ad hos terminos reducendus erit Cencius de *censibus, q. 73. n. 16.* dum simpliciter sic ait: *Ampliatur sexto, ut censum solvere teneatur etiam is, qui illum in se acollavit, & promisit solvere, licet ipse non imposuerit.* Craveta *consil. 217. n. 7. & 8.* Surdus *decis. 32. ad fin.* Felician. *de censib. tom. 1. lib. 3. cap. 6. n. 6. & tom. 2. lib. 3. cap. 6. n. 3. vers. circa verò*, Avendan. *de censib. Hispan. c. 99. n. 10. vers. erit tamen, & fuit declaratum in Rota coram R. P. Domino Mart. Andrea 10. Maii 1615. in una Senogalien. prædii, quæ est post tractatum decis. 191. per totam*, is enim, qui censum in se acollavit, & assumpsit, dicitur principalis debitor census, perinde ac si primordium obligationis à se inchoasset, non autem in primo stipulatore, ut dictum fuit in Rota coram R.P.D. Merlino, in Maceratensi, seu Camerinensi cessionis, 17. Martii 1632. quæ est post tractatum *decis. 547. n. 1.* acollando enim in se censum, æquè est ac si ipse ab initio censum imposuisset, & illius pretium recepisset, quod voluit Rota *ibid. n. 22.* dum dicit, *quod acollatio habet vim solutionis.* 26

Quæ doctrina pariter accipienda erit, quando in ipsa acollatione antea, vel post intervenit creditoris consensus, seu approbatio expressa, vel tacita, juxta ea quæ ipse Cencius *dixerat in q. 66. sub n. 36. 53. & 56.* ubi late discutit, & resolvit, quod quando quis emit à debitore census rem hypothecatam, & loco pretii offert in se assumere, & acollare censum super ea impositum: si postmodum creditor pacti, & acollationis virtute census recipit ab emptore annuos redditus, videtur pactum acollationis approbare, & ratificare. 27 28

Quo casu procedit pariter, quod ipse Cencius *d. q. 73. sub n. 16. versic. hic autem obiter*, &c. Dum inquit, quod is qui in se censum accollavit, & illum solvere promisit, tenetur solvere juxta formam, & naturam census, quem acollavit, & eodem modo quo tenebatur ille, qui dictum censum imposuit, & vendidit, ex resolutione Rotæ coram Pennia, in una Ravenensi, census 27. *Jan.* 1610. quæ est post ipsius tract. *dec. 337. num. 2.* 29

Non minus peritè loquutus fuit in puncto Avendanus *de censib. c. 99. sub n. 20. vers. erit tamen.* In hæc: Erit tamen recognitio expressa quoad effectum obligandi quemquam in futurum, non solum ea, quæ fit recognoscendo, sed quæ facta virtualiter cēsetur, quando emptor rei censualis nominatim in partem pretii se oneravit ejus census solutione, quia cum in eo casu principaliter agatur de suscipiendo in futuram obligationem, verè recognovisse censum dicendum est, ut notanter post Aymon. Cravet. cons. 212. n. 7. & 8. resolvit Felician. *d. lib. 3. cap. 6. n. 6.* benè Surd. *decis. 32. propè fin.* & post Surdum Roman. Affiict. Guillelm. de Cassan. advertit Felician. *in 2. p. lib. 4. d. c. 6. vers.* circa verò, sed illud est intelligendum quando emptor emit non solum cum onere census, sed nominatim censum, quo res ipsa oneratur, solvere in partem pretii promisit, quia si solum emit rem sciens censui subjectam, ut quia venditor id expressit, ex sola scientia non induceretur recognitio, licet tanquam possessor ad recognoscendum, & solvendum compelli posset, imò ad recognoscendum tenetur, &c. Vide etiam Felician. loco citato, videndum *à princip. & 1. tom. lib. 3. c. 6. à princip.* maximè *num. 5.* vide meliùs ipsum Avendan. *n. 4.* ubi quod per recognitionem non solum ad futuras pensiones, verum ad præteritas obligatus intelligitur recognoscens. 30

Ex quo enim creditor [ad cujus instantiam bona debitoris subhastantur, ut ex pretio solvi possit] consensit hujusmodi qualitati, & conditioni pretii oblati per licitatorem in subhastatione, (sine cujus permissu, bona sic non subhastarentur, nec potuissent, prout à principio hujus cap. diximus) sequitur, ut hoc genere solutionis contentari debeat, & tenetur creditor, cum ad ejus satisfactionem facta fuerit pretii oblatio, & subhastatio, quia solutionis verbo omnis, & quælibet creditoris satisfactio continetur, quantumvis deficiat numeratio, text. optimus *in l. si rem, §. omnis ff. de pignor. action.* ibi: *Satisfactum enim accipimus, quemadmodum voluit creditor, licèt non sit solutum*, &c. text. etiam *in l. ex empto, ff. de action. empti.* ibi: Quæ res si quidem dominus fuit venditor, facit & emptorem dominum, si non fuit; tamen evictionis nomine venditorem obligat, si modo pretium est numeratum, aut eo nomine 31 32

satisfactum,

satisfactum, *l. generaliter, Cod. de fidejuss. & mandat.* ibi, *nullo modo*, &c. Liberationem mereri, nisi satisfiat creditori, sed manere jus integrum, donec in solidum ei pecuniæ persolvantur, vel alio modo ei satisfiat, &c. *l. solutionis verbum ff. de solut. l. solutionis verbum 276. ff. de verb. signif. l. liberationis verbum ff. eod. l. 4. §. ait Prætor, & §. solvisse ff. de re jud. l. solutum, §. solutum ff. de pignorat. action.* & quia satisfacere, & sol-
33 vere quoad effectum liberationis, atque obligationis extinguendæ à pari procedunt, *l. satisfactio ff. de solution. leg. quod si nolit. §. illud ff. de ædilit. edict. l. solut. ff. de verbor. obligat.* latissimè Pirrus Maurus *de solution. cap. 1. per totum, & in c. 2. §. 2.* qui multas doctrinas congerit in proposito, qu'a sibi imputare debet creditor, qui satisfactionem admisit vice solutionis verba sunt *l. item liberator, §. qui paratus, ff. quib. mod. pign. vel hypoth solvitur.*

34 His adde, alia & singularis Doctorum communis opinio, quod si ego tibi vendo fundum, & tibi mando, ut ex pretio quod mihi debes, solvas centum Petro creditori meo, licet ut non solvas, sed ei promittas, eique ad solvendum te obliges, statim sum liberatus ab obligatione Petri, cum creditor iste meus sequutus fuisset fidem mei debitoris, & eo solutionis genere fuit contentus, quia promissio, & solutio à pari procedunt, & solutionis verbo omnis satisfactio continetur, & in mei favorem novatio prioris obligationis
35 inducitur, adeò ut si emptor, & debitor meus post obligationem, & promissionem admissam à meo creditore decoxerit & non solvendo fiat, adversus me creditor meus regressum non habet, ut per *l. fin. C. ad l. falcid. & per l. singularia ff. si cert. pet.* Probarunt Paul. de Castro *in leg. qui usumfructum in fin. ff. de verbor. obligat.* Decius *consil. 107. in causa, & consil. 421. in fin. & in d. l. singularia n. 16.* Joann. Andr. ad Specspeculatorem in tit. deposito Paul. de Castro *in leg. cum Cornelius ff. de solut.* Angel. Alexand. *in d. l. qui usumfructum*, post Marian. Socinum singulari 58. si dedi mandatum, latius idem Socinus *in consil. 267. præsens p. 2* Alexand. *in consil. 10. vol. 2.* & latissimè post alios plures DD. tenet Jason *in d. l. singularia ex n. 24. & seq. ff. si certum petatur*, optimè Strach. *de mercatura tit. mandati n. 3. fol. mihi 168.*

36 Qui omnes idem probant, quoties mercatori, aut campsori debitori meo mandavi, ut solvat meo creditori, & ille non solvit, sed annotavit in suo libro illam partitam in favorem creditoris mei, hoc sciente quod ego liber remaneo, atque mea obligatio extinguitur
37 hoc solutionis modo, quia volente, & consentiente creditore idem est solvere, quod promittere solvere *ex l. fin. C. ad l. falcid. l. fin. de dotis promiss.* per quæ ultra relatos in terminis etiam tenet Decius *in l. ut liberis n. 5. C. de collat.* Alexand. *in l. fuit quæstionis nota ult. ff. de acquir. hæredit.* Paris. *cons. 33. n. 23. vol. 4.* Tiraquell. *de retract. convent. ad fin. tit. nu. 30.* Surdus *decis. 187. n. 8.* Rota Januens. mercaturæ *decis. 4. n. 9. & seq.* Aretin. *de solut. cap. 2. §. 1. per tot.* Facit *l. inter causas, §. 1. ff. mandati.* Vide omnino Surdum per totam *decis. 187.* Alexandrum Ludovis. *decis. 217. n. 5.*

38 Qui quidem Surdus *ex n. 3. cum seqq.* controvertit, & resolvit quod debitor meus, cui mandavi, ut solveret meo creditori, & ipsi illi consentienti promiserit solvere, quod non liberatur à me, licet ego à meo creditore liber remaneam, huic imputandum est, qui loco solutionis acceptavit promissionem, itaque in ejus præjudicium, & in mei favorem ejus creditum extinguitur, pro quo plurima adducit in comprobationem, *ex n. 8.* omnino videndus.

39 Et quod quando is, in quem fit debiti delegatio, se facit debitorem pecuniæ delegatæ post acceptationem litterarum consentiente creditore, solutionis vim habeat, respectu principalis debitoris delegantis, cum paria sint solvere, & solvere promittere creditori lit-

teras præsentanti, innumerabiles penè DD. refert, & latè prosequitur Amat. *variar. resolut. 47. ex num. 25. cum multis seqq.* Menoch. *lib. 3. præsumpt. 134. ex nu. 50. cum seqq.* Mantica *de contractib. lib. 17. tit. 7. & 8.* Surdus iterum *decis. 23.* Cevall. etiam contra *commun. q. 734. n. 15. 16. & 17.* optimè Gratian. *discept. 64. ex n. 14. & seqq. tom. 1.*

Cùm enim in hoc genere pretii fit adjudicatio, &40 consignatio per vim solutionis creditoribus, per sententiam graduationis, & adjudicationis in eo prius consequentibus: clarè resultat extinctio obligationis, atq; novus contractus, priorem novans: plurimas ad id, & mirabiles doctrinas congessimus *suprà 1. part. cap. 18. à principio, & ferè per totum.*

Quod & provenit ex natura rei gestæ, quoniam cum41 à principio in judicio agatur de solvendis creditoribus, & ad hunc dumtaxat finem vendantur, & subhastentur bona debitoris, ut ex pretio satisfiant, si subsequatur consignatio, & adjudicatio creditorum in ipso pretio ab eis approbato, vera resultat in solutum datio, & satisfactio, ex qua tollitur obligatio priori novata, mirabiles doctrinæ videndæ erunt in proposito *suprà 1. p. c. 10. ex n. 3. cum seq.* & quia omnis actus à fine judicatur, *l. verum ff. de furt. l. si is qui in alienâ, versic. nemo enim ff. de acquir. rer. domin. l. rem non novam C. de judic.* & ad finem principalis intentio dirigatur *l. 1. ff. soluto matrim. l. eam quam C. de fideicommiss. l. verb. ff. vulgari, & pupil. substitut.*

Quod maximè procedit in judicio concursus, cum42 ad satisfactionem, & solutionem creditorum destinetur dumtaxat, & ad hunc finem, & effectum illud format debitor, & dimittit omnia bona sua, ut distrahantur, & de pretio solvantur credita, & creditores dimittan-43 tur, ut læpè diximus in hoc tractatu.

Deinde quia quando tertius licitator in subhastatione loco pretii consensu creditorum assumpsit in se recognitionem censuum, in qua consignantur credita, minimè creditoribus impugnantibus, detegitur voluntas, & animus eorumdem creditorum, potius se velle fieri creditores emptoris, quàm debitoris sui principalis, ut44 paulo ante probavimus, & in terminis post Rotæ decis. Cencium *de censibus, quæst. 107. n. 19. & 20.* diximus *suprà 1. p. d. c. 18. n. 5. vers. quando enim assignamenta.* Quod rectè comprobant *decisiones Rotæ 26. num. 2. & 238. n. 2.* superius citatæ, cum hoc casu de consensu seu acceptione creditorum fiat obligationis translatio ab una persona in aliam, prima ob novationem, & suæ obligationis extinctionem sublata, prout statim ex aliis probavimus.

Hinc ne decipiaris, nec juris terminos confundas,45 attendere debes discrimen inter nomen debitoris cessum, seu delegatum simpliciter creditori, & nomen debitoris cessum, & delegatum creditori, per viam dationis in solutum. Ut primo casu non statim inducatur no-46 vatio, nec extinctio prioris obligationis, nisi demum fiat per creditorem exactio, atque quousque per debitorem cessum, seu delegatum creditori solvatur, prior47 debitor non liberatur, juxta *l. 15. tit. 4. p. 5. & l. fin. C. de novat.* novam dispositionem quam latè exornant Ceval. *commun. contra commun. tom. 3. quæst. 754. per tot. & quæst. 95.* Parladorius *rerum quotidian. cap. fin. 1. part. §. 12. n. 48. & in sesquicentur. different. 2. §. 2. fol. 198.* Pichard. *in §. præter ea ex n. 42. institut. quib. mod. toll. oblig.* quia interventu novæ personæ hodie non fit novatio, nisi expressè dicatur *1. cap. 11. ex n. 52.*

Vel nisi debitor delegatus solutionis loco promittat,48 solvere creditori consentienti, & admittenti promissionem hanc, quoniam jam satisfactus dicitur, & sic respectu delegantis obligatio tollitur, & extinguitur, ad latè tradita *suprà ex n. 34. cum seqq. versic. his alia adde, & singularis*, &c. Quia cum solutionis verbo49 omnis satisfactio contineatur ad latissimè pluries tradita, in discursu hujus cap. sequitur hoc solutionis

genus comprehendi in dispositione *d. l.* 15. *part.* qui tunc primam obligationem extingui supponit, quando debitor delegatus solvit creditori, cui fuit facta delegatio; nec illius text. dispositio aliquid innovavit, nec immutavit circa modos civiles, & à jure approbatos, ex quibus induci solet solutio, & ideo cum creditor, cui debiti fit delegatio, contentetur nova obligatione
50 debitoris delegati; debet prior obligatio delegantis extingui, cum hoc casu, & ad hunc effectum solutio, & promissio de solvendo de voluntate creditoris idem sit, prout tot partes probarunt *supra ex d. n.* 34. *vers. his adde alia, & singularis*, &c.

51 Ex quibus sequitur, quod ex hoc solutionis genere, non tam oritur novatio, quàm verè extinctio prioris obligationis, cum solutione omnis tollatur obligatio, ut in terminis ex doctrina Bald. *cons.* 348. dixit Rota Genuens. *de mercatura decis.* 2. *n.* 13. & post alios Castillo *tom.* 5. *c.* 77. *col.* 5. post medium *fol.* 115. & iterum *col.* 17. *vers. tertius deinde casus sit.* Cum Surdo, Rota Genuens. Gratiano, Mastrillo, & pluribus aliis expresse hanc scripsit doctrinam.

52 At quando nomen debitoris creditori ceditur, aut delegatur per viam dationis in solutum, tunc omnes indistincte fatentur, induci statim prioris obligationis novationem, moxque liberari debitorem sic delegantem, aut cedentem nomen creditori suo, illud acceptanti, in quem deinceps transit periculum nominis dati in solutum, *ita per l. pro debito. Co. de bon. author. jud. possid.* & Salicetum *in l. quamvis, §. interdum D. ad S.C. Vellejan.* Menoch. *lib.* 3. *præsumpt.* 134. *n.* 38. Aldobrandin. *in addit. ad Decium in l. singularia n.* 27. & per alios ita dicit Cevall. *d. q.* 754. *n.* 15. *& seq.* & innumerabiles alios, nos *supra* 1. *p. cap.* 18. *ex n.* 1. *cum seqq.* quia per nomen datum in solutù vera oritur solutio, inducens
53 per consequens liberationem debitoris, sic cedentis, vel delegantis.

54 Pro qua doctrina, elegans, & constans Surdi stat *cons.* 145. *lib.* 1. qui *n.* 19. post alios affirmat, quod acceptans mercatorem loco debitoris liberat debitorem, quia acceptando nummularium, videtur sibi satisfactum
55 esse, *& n.* 21. quod periculum nominis debitoris dati in solutum spectat ad creditorem qui acceptavit; post Castrens. Imol. Socin. Gozadin. Barbat. & Decium, quos ad id allegat Cagnolus *in l. singularia n.* 178. *ff. si cert. pet.* ubi ait: Quod si pro centum, quæ debeo, dederim in solutum nomen debitoris, statim sum liberatus, licet debitor decoxerit, quia apparet creditorem habere animum novandi, eo quod acceptavit in solutum unum debitorem loco alterius, & nu. 22. scribit idem Surdus, quod datio in solutum facta de nomine debitoris, liberat dantem totaliter.

56 Et tandem Surdus ipse *in d. consil.* 145. pro declaratione rectè, & viriliter distinguit, quod simplex cessio nominis non liberat debitorem cedentem, secus autem quando ceditur per viam dationis in solutum. Nam quando nomina dantur in solutum pro debito aliquo, perinde est, ac si res ipsa debita solveretur, & tunc periculum contingens post cessionem spectat ad creditorem, qui nomina sic in solutum data acceptavit, *ex l. pupillus, §. soror ff. de solutionibus.*

57 Et ita etiam declarat Decius *in cons.* 99. *n.* 4. ubi dicit, *quod simplex cessio non liberat debitorem cedentem, at si nomina sint data in solutum, debitor statim liberatur, quidquid inde sequatur de nominibus.* Eodem etiam modo distinguit, & declarat Decius *in consil.* 105. *nu. n.* 35. dicens post DD. *aliud esse cedere nomen debitoris, dare in solutum: aliud verò quando simpliciter solutionis gratia, & consignationis demonstrativè.* Unde creditor possit exigere, ut primo casu cedens liberetur statim; secundo verò non, sed expectatur exactio.

58 Eandem distinctionem sequuntur Anton. Fab. *conjecturarum lib.* 12. *cap.* 7. *per totum.* Surd. etiam *in consil.* 22. *nn.* 23. *lib.* 1. copiosè etiam hanc distinctionem, & discrimen inter utramque cessionem, simplicem scilicet, & per viam dationis in solutum, tenet Castillo *controversiar. tom.* 4 *cap.* 59. *ex n.* 30. *& tom.* 5. *cap.* 77. *per totum*, & quamplurimi alii præter hic relatos, quos congessimus *supra* 1. *p. d. c.* 18. *ex nu.* 1. alios plures *supra cap.* 10. *ex n... cum seq. vers. aut enim* &c.

59 At cum executio debitoris, & judicium concursus nihil aliud recipiat, nec ad alium finem destinetur, præter quam ad solvendum creditoribus, & ad hunc finem omnia cuncta ordinentur, prout suprà annotavimus; Sequitur, quod consignatio, & adjudicatio nominum debitoris, facta per judicem in sententia graduationis creditoribus, præcisè sit intelligenda pro datione in solutum, & per consequens extinctio obligationis, prout probant tot doctrinæ è principio hujus cap. adductæ, & remissivè plurimi DD. in terminis loquentes.

60 Quapropter hæc adjudicatio, per judicem facta, dicitur datio in solutum necessaria, non voluntaria, late prosequitur Matienzo *in l. 6. tit.* 1. *lib.* 5. *recopil. gloss.* 1. *à n.* 4. *& gloss.* 2. Hermosilla *in l.* 52. *gloss.* 7. *ex n.* 13. *ti.* 5. *p.* 5. *tom.* 1. *fol.* 232. Ut ex iis potest aliam deducere
61 differentiam, inter cessionem nominis factam per debitorem creditori, & inter adjudicationem nominis factam per judicem creditori, ut in prima potest cadere dubitatio, an fuerit in solutum vel simplex, juxta distinctionem præmissam, & hactenus comprobatam, in secunda autem, semper ex natura rei gestæ, & juxta subjectam materiam inducatur datio in solutum, nisi aliud expresse dictum sit per judicem, & hanc singularem theoricam annotabis, quam alibi sic explicatam non perleges, eam tamen ex hoc discursu, & Doctorum mente facile percipies.

62 Sed an creditorum expressa debeat adesse approbatio, consensus, aut acceptatio hujus generis pretii conditionalis oblati per emptorem in subhastatione vel sufficiat tacitus, videamus. In quo videtur dicendum, expres-
63 sum requiri, per text. *in l. à D. Pio, §. si pignora ff. de re judicata*, quem textum ad hoc ipsum allegatum vidi, ut si creditor non contentetur expresse de pignore sibi addito in solutum, manet adhuc obligatio creditoris, & hypotheca in eodem pignore; ut prius.

64 Sed nihilominus firmiter tenendum, consensum, & approbationem creditorum in hoc casu tacitam sufficere, ut puta, si oblatio conditionalis facta per licitatorem judicis authoritate fuerit creditoribus, [quorum principaliter interest, & de quorum commodo, utilitate, & interesse tractatur in subhastatione bonorum debitoris] fuerit intimata, & nihil contra eam dixerint, nec reclament. Vel post modum facta additione rei subhastatæ emptori, & in pretio conditionato, seu subrogato in recognitionem censuum, aut debitorem consignentur credita, ut illa exigant, juxta conditiones, vel si recognoscantur ab emptore, & nihil protestentur, impugnent, aut contradicant, seu etiam quando ipsi conscii qualitatum, & conditionum pretii postulaverint, atque instaverint pro effectu, & executione, vel de facto inter ipsos, & emptorem perfecerint consignationem, vel deinceps ab emptore, vel partem sui crediti exegerint, vel pensiones annuatim, & redditus intuitu acollationis, seu recognitionis promissæ, & oblatæ in subhastatione; quia tunc in his casibus, vel aliis similibus actibus per creditores gestis, ex quibus præcisè inducatur tacitus consensus, seu approbatio oblationis qualificatæ, & conditionalis: revera idem operari, ac si verbaliter, & expresse consenserint, vel approbaverint, prædictum genus pretii oblati subhastatione, nec non consignationem in illud sibi ipsis per judicem factam, prout singulis constanter apparebat ex juris principiis.

65 Quam conclusionem in terminis probarunt Imola *in l. à D. Pio, §. sic quoque n.* 29. *in gloss. super verb. cap. ff. de re judicata.* Castrens. *in leg. eleganter, §. si vendiderit in principio, n.* 2. *ff. de pignorat. action. & per Rotam coram*

coram Pamphilo, in una Betana domus 5. Decemb. 1594. & coram Penia in Perusina dotis 1. Julii 1598.

66 in fine, tenet Manguilius *de evictionibus, quæst.* 45. *n.* 28. dum probant, quod licet Judex veridens bona debitoris ad satisfaciendum ejus creditoribus, non possit habere fidem de pretio, fallit, quando id facit Judex creditoribus consentientibus, vel non contradicentibus, & sic quod tacitus eorum consensus, & approbatio sufficiant, & venditionem hanc justificent. Quod similiter aliæ probant Rotæ decis. de quibus inferius.

67 Similiter comprobatur, quia quando admonitio judicis præcessit, ut creditores adessent distractioni pignorum, eorum consensus præsumitur, & inducitur circa alienationem, nisi expresse contradicant, ut per *l. si eo tempore, C. de distract. pignor.* & Bartol. *in l. fin. n. 2. ff. eodem tit.* tenet Mantica *de contract. tom. 1. lib. 11. ti. 21. n. 42. & 43.* secus si judicis monitio hæc non præcessit, ex eisdem Doctoribus.

68 Tum etiam, quia in judicialibus præsens, & tacens videtur consentire, Bartol. & alii *in l. 1. C. de relation. & in l. ne in arbitris, C. de arbitris.* Fulgos. *in l. 3. C. quomodo & quando jud.* Paris. *consil. 113. n. 9.* Ripa *in l. admonendi n. 4. ff. de jurejurand.* Beroius *consil 38. vol. 4. vol. 3.* Cravet. *consil. 1. n. 11.* qui dicit, *quod non opponens contra asseverata in judicio per patrem, videtur consentire, & confiteri*, sequitur Vantius *de nullit. tit. quibus mod. sentent. nulla defen. poss. n. 61.* optimè Surd. *consil. 445. n. 24.* idem tenet Azor. *de partit. cap. 5. à princip.* per *l. servus si hæred. decem, ff. de statu liber. l. 1. ff. famil. herciscæ.*

69 Et ideo si pars citatur ad dicendum contra jura, & instrumenta producta, & nihil opponat intra terminum signatum, ad opponendum, censetur tacitè illa approbasse, Gonzalez *de alternativis gloss. 64. n. 22.* plures Rotæ decis. allegat Oliverius Beltramin. ad Alexand. Ludovis. *decis. 192. nu. 6.* ubi latè prosequitur Giurba *decis. 103. n. 13.* Mascard. *de probat. cons. 1300. n. 18.* Maresc otus *variar. resol. lib. 1. cap. 81. ex n. 9. & cap. cap. 91. n. 3.* Cancerius *variar. resol. lib. 1. c. 18. n. 14.* qui in variis casibus loquuntur.

70 Quia in judiciis taciturnitas inducit consensum, *l. cum ostendimus, §. 1. ff. fidejussorib.* Surdus *consil. 465. n. 10.* Tuschus *lit. C. concl. 747. n. 3.* Gratianus *discep-*

71 *tat. 4. num. 21.* Giurba *decis. 99. n. 4.* & est regula juris, taciturnitas in judicio valdè nocens est, quæ quidem consensum irrevocabilem inducit, *l. de accessionib. §. fin. ff. de perpet. & temporal. præscript. l. fin.* & ibi Jason. *num. 1. Cod. de jud.* Craveta *consil. 74. num. 8.* Reginel. *practic. quæst. 27. n. 3.* Giurba ubi proximè, & quod in judiciis idem operetur consensus tacitus, quod expressus notat Bartol. *in l. quis ad se fundum. C. ad legem Jul. de vi publica.* Ripa *in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 72. ff. de acquir. possess.* Decius *consil. 84. n. 2.* Cravet. *consil. 248. n. 3.* omnes tradunt *in l. quæ dotis,* & ibi Jason. *n. 77. in fin. ff. solut. matr.* Menoch. *de recuperanda possess. rem. nu. 162. & seqq.* Cancer. *variar. resol. lib. 1. cap. 18. de exceptionib. n. 36. & n. 17.*

72 Quoniam quando actus alicui præjudicialis, & damnosus ex judicis decreto parti, cujus interest, intimatur, & nihil in contrarium allegaverit : tacitus exinde ejus inducit consensus, & approbatio, ita ut de cætero ei stare cogatur Masd. *de probat. concluf. 1300.* Hieronym. Gonzalez *de alternat. gloss. 64. ex n. 22. & seq.* Surdus *decis. 199. num. 8. & consil. 445. nunc. 24.* Maresc ot. *variar resol. lib. 1. cap. 81. n. 9. & n. 14.* Aloysius Riccius *189. per totam*, qui quamplurimos alios allegant.

73 Et qui simpliciter utitur judicis decreto, inseparabiliter illud acceptare videatur cum omnibus suis qualitatibus, conditionibus, & gravaminibus insitis, multa singularissima congessimus *suprà 2. p. c. 6. ex n. 9. cum multis seq. vers. quæ doctrina ex eo fertur*, &c.

Qui enim non contradicit, approbare videtur, pa-74 ria siquidem sunt non contradicere, & approbare, Bartolus *in l. nec in arbitris, versic. venio ad versiculum finalem. C. de arbitr.* latissimè Mascard. *de probat. conclus. 121. à n. 10. cum multis seqq.* & approbare intelligitur actum, qui eo utitur, Cravet. *consil. 73. n. 14.* Menoch. *consil. 13. n. 1.* Surdus *consil. 70. n. 12. & 13.* sicut consentire, & non contradicere idem est, *l. in adoptionibus, ff. de adoption.*

Et quia regulariter, idem operatur consensus taci-75 tus quod expressus. Nos *de retent. Ballar. 2. p. c. 14. ex* 76 *n. 49. & seqq.* Quoniam taciti, & expressi idem est judicium, *l. cum quid, l. si filius familias ff. si cert. petat. leg. ult. ff. de legat. 2. l. item quia ff. de pact. l. ult. C. qui bon. ced. poss.*

Conducunt text. *in l. si fundum per fideicommissum* 77 *94. ff. de legat. 1.* Si fundum (inquit Consultus) per fideicommissum relictum, unus ex hæredibus excusso pretio secundum redditum ejus fundi mercatus sit propter æs alienum hæreditarium præsente, & assignante eo, cui fideicommissum debebatur, placet, non fundum, sed pretium ejus restitui debere, &c. *l. quidam ex parte ff. de eviction.* ibi : Respondi, si cohæredes præsentes adfuerunt, nec dissenserunt, videri unumquemque partem suam vendidisse, *l. mater sua, C. de rei vindicat. ibi :* Sin autem postea de ea venditione consensisti, adversus emptorem quidem nullam habes actionem. Conducunt quæ ex Hieronymo Gabriele, Petro Barbos. firmat Castillo *controvers. tom. 5. cap. 89. n. 112.*

Prout in acceptatione donationis, induci ex præ- 78 sentia donatarii cum taciturnitate, dixerunt, Castillo, Joan. Gutierrez, Thomas Sanchez, Fontanella, Franciscus Molin. & alii sequuti per additionatores ad Molinam *de primogen. lib. 4. cap. 2. ad n. 76.*

Nam acceptatio, ratihabitio, & approbatio fit non 79 solùm expressè, sed etiam tacitè, *l. si proponas, §. 1. ff. de inofficios. testam. l. sed Julian. §. fin. ff. de SC. Macedon. leg. fidejussor, §. pater socii ff. de pignoribus, leg. Caius ff. de pignorat. actione, l. si servus ff. fidejussor. l. Paulus, leg. quod enim §. 1. ff. rem rat. haberi, l. 1. cap. si major factus*, quamplurimos refert. Cevallos 80 *comm. opin. q. 54. n. 3.* & plures modos tacitæ approbationis, & ratihabitionis refert Tiraquell. *de constit. limit. 30. n. 12.*

Acceptatio etiam ex actis externis inducitur, ac si ex- 81 pressè verbis fieret, *leg. 3. §. fin. ff. de donat. intr. leg. in Gallia, C. si cert. petat.* melior text. *in l. si avia, C. de jure deliber. l. licet, §. quoties ff. de jur. dot.* latissimè, & valdè eleganter per Sanchez *de matrim. lib. 6. disp. 4. per tot.* plura congerit Cassan. *consil. 10. ex n. 186. cum seqq.* & per Fontanell. *decis. 87. cum tribus seq. & decis. 89.* atque rectè conducunt ad hunc tacitum consensum inducendum, quæ per Franchis *decis. 97. n. 3.* Bald. *in l. nulli, C. de solution.* Negusant. *de pign. in 3. membr. 5. p. sub n. 45.* Giurba *decis. 87. n. 5.* Thesaur. *q. 30. n. 3.* Gratian. *decis. 315. n. 4.* in additionibus, & alios per Amat. *variar. resol. 7. n. 26. & 27.*

Hæc omnia quæ hactenus scripta sunt, & insuper scribenda præcisè intelligenda sunt in consensu tacito vel expresso immediatè emanante ab ipso creditore; non etiam in consensu præstito per procuratorem ad litem concursus datum, qui quidem absque speciali mandato nequit juri pignoris, nec prælationi creditori pertinenti renunciare, ut est text. expressus, *in l. si consensu, §. videamus, & quib. mod. pignor. vel num. 3.* Cartar. *decis. Genuens. 54. n. 14.* Mozzius *de controv. tit. de mand. ordin. 4. n. 52. vers. 86. fol. 562.* novissimè Golin. *de procurat. 2. p. c. 5. nu. 169.* & ideo licet oblatio conditionalis, & qualificata intimetur procuratoribus creditorum concursus, nihil proderit, sive ipsi procuratores expressè consentiant, sive tacitè per non contradictionem.

82 Et insuper quoniam consentus, & voluntas factis magis, quàm verbis declaratur, & efficacius detegitur, & operatur, *l. Paulus, l. non tantum, ff. rem rat. haber. l. reprehendenda, C. de institut. & substit. l. pro hærede ff. de acquir. hæred.* Menochius *cons.* 1. *n.* 264. *& de præsumpt. lib.* 1. *q.* 19. *n.* 1. Mascardus *de prob. concl.* 1415. *n.* 38. Surdus *decis.* 174. *num.* 21. *& cons.* 371. *n.* 75. Gonzal. *de mensib. & altern. gl.* 8. *§.* 4. *à proœmiali n.* 71. Scaccia *de appell. quæst.* 17. *limitat.* 2. *ex n.* 24. *cum seq.* Marc. Antonin. *variar. resolut. lib.* 2. *resol.* 11. *nu.* 65. Castillo *controv. lib.* 5. *c.* 107. *n.* 1. *& seqq. & nu.* 24. *& 17. cum seqq. & c.* 152. *n.* 23.

83 Et non solùm verbis expressis probatur acceptatio, sed etiam factis, aut signis, aliisve conjecturis, & adminiculis, ut post plures comprobat Gonzalez *de mensib. & altern. gloss.* 26. *n.* 25. sequitur Castill. *controvers. tom.* 6. *c.* 152. *n.* 12. ubi etiam, *& n.* 13. quod ad probandam acceptationem contractus, sufficit sola scientia cum taciturnitate, post Avend. *in l.* 44. *Tauri gloss.* 5. *n.* 11. *& gloss.* 9. *n.* 17. *gloss.* 12. *n.* 4. *& 5.*

84 Et qui actum simpliciter acceptat absque protestatione, eum acceptare videtur, cum omnibus suis qualitatibus, conditionibus, & oneribus insitis, *l. cum ab uno, principio ff. de legat.* 2. *l. qui tutelam ff. de testam. tutel. l. si compensandi. C. de hæred. instit. c. officii de test. l. neminem cum l. seq. de leg.* 2. *l. leg.* 22. *ff. de fideicom. libert. l.* 36. *tit.* 9. *part.* 6. late Castillo *controv. t.* 5. *c.* 107. *ex n.* 65. *cum seq.* & subjicitur legibus, & naturæ actus de eo loquentibus, Natta *consil.* 49. *n.* 22. Decius *cons.* 35. *n.* 11. Surdus *cons.* 347. *n.* 24. *& in cons.* 198. *n.* 15.

85 Imò, & qui dispositionem seu contractum acceptat, in tantum ejus onera, conditiones, & gravamina acceptare intelligitur, ut nec valeat acceptatio cum protestatione, ut probant Hondedeus *consil.* 89. *ex n.* 31. *& 32. lib.* 1. sequitur Cassan. *cons.* 24. *n.* 31. *& 32.* & signanter *n.* 36. Francisc. Hieron. de Leo *decis. Valent.* 102. Castillo *controv. lib.* 5. *d. c.* 107. *sub n.* 65.

86 Itaque simpliciter recipiens adjudicationem sui crediti, & in hoc pretii genere conditionati, & ad effectum ut recognoscatur per emptorem, adjudicationem ipsam approbare videtur, cum omnibus suis qualitatibus, quod & ulterius comprobatur hæc resolutio ex aliis quamplurimis doctrinis videndis *infrà ex n.* 141. *cum seqq. vers. hinc prius ut abeamus.*

87 Comprobatur deinde, quoniam si præcedat sola promissio de vendendo, & appareat postea tradita res, & pretium receptum, etiam nulla facta inter partes commemoratione pacti, & promissionis præcedentis, censetur hic actus factus in executionem prædictæ promissionis, & ex effectu inducitur perfectio venditionis promissæ, & ad consummationem promissæ venditionis partes contrahentes traditionem fuisse, ita eleganter tradiderunt Socinus *cons.* 170. *in præsenti consultatione lib.* 2. *& iterum in l. si ante ff. sol. matrim.* Tiraquell. *de retract. convent. ad fin. tit. in* 8. *quæst. num.* 63. *cum seqq.* Covarr. *lib.* 3. *variar. c.* 4. *n.* 8. *versic.* 18. Lasette *de gabellis c.* 17. *n.* 42. Gutierrez *eod. tit. q.* 47. *n.* 12. ideoq;

88 si potest addictionem factam emptori promittenti acollare census debitoris, constet creditores, exegisse ab eo annuos redditus, etiamsi non appareat de alia acollationis scriptura, (quæ in actu non requiritur, ut inferius) intelligitur exactio & solutio facta in executionem & effectum acollationis promissæ in subhastatione, nec non consignationem à judice factam ipsis creditoribus in hoc pretium sic conditionatum, & qualificatum, plenarium effectum, & realem consequi, & habuisse, de quo ulterius apparebit *infrà ad fin.* hujus cap. ubi singulares doctrinæ in proposito recensentur *ex n.* 241. *cum multis seqq.*

89 Pro qua resolutione facit text. *in l. Imperator, §. cum viro, ff. de legat.* 2. Socin. Jun. *cons.* 122. *lib.* 1. *cons.* 67. *lib.* 3. Bald. *in l. nec ambig.* per text. ibi, *C. de donationib.* Affict. *decis.* 275. *n.* 8. *& decis.* 393. *num.* 8. Thesaur. *decis.* 40. *n.* 12. Qui omnes tenent, acceptationem præsumi quando donatarius reperitur in possessione rei donatæ, sequitur Addit. ad Molin. *de primog. lib.* 4. *c.* 2. *ad n.* 76. ex eo quod possessio subsequuta intelligitur semper ex titul. præambulo, *gloss. in l. quædam mulier, ff. de rei vindicat.* Avendan. *de exequend. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 5. Aymon. Craveta *cons.* 231. *n.* 11. Menochius *lib.* 2. *præsumpt.* 74. *n.* 12. Mieres 1. *p. c.* 36. *n.* 9. *& n.* 4. Pontanus *de spoliis cap.* 15. *n.* 144. *tom.* 4. idem Menoch. *de præsumption. lib.* 6. *præsumpt.* 67. *per totam.* 90 91

Et in terminis, quod tacita quævis approbatio acollationis censuum sufficiat ad hoc, ut habeat vim solutionis, per quam liberatur debitor principalis, probavit Rota *in decis.* 386. *n.* 1. *& n. fin.* apud Alexandrum Ludovic. *& in decis.* 560. *sub n.* 1. *versic. non obstat, inter recollectas*, per Cencium *post tract. de censibus*, quarum superius mentionem fecimus *n.* 20. *versic. pro qua resolutione*, &c. Probant aliæ Rotæ decisiones, quas ex Manguilio *de evictionibus, quæst.* 45. *n.* 18. adduximus *suprà num.* 65. *versic. quam conclusionem.* Cencius *de censib. quæst.* 66. *sub n.* 36. *& n.* 53. *& n.* 65. 92

Ex quibus doctrinis verissimis, non obstat text. *in l. à Divo Pio, §. pignora. ff. de rejudicat.* de quo *suprà n.* 63. *versic. sed an creditorum*, &c. Quem ponderatum audivimus ad hoc, ut si rei in solutum per judicem consignatæ, creditoris non accedat expressus consensus, & contentus; non extingui obligationem, quia pignoris jus tunc adhuc manet. 93

Cui respondetur, quod tantum abest, quod talis conclusio deducatur *ex illo text.* ut potius apertè probet contrarium, prout ex ejus littera manifestè patet, cujus hæc sunt verba: Si pignora, quæ capta sunt, emptorem non inveniant, rescriptum est ab Imperatore nostro, & Divo Patre ejus, ut addicantur ipsi, cui quis condemnatus est: addicantur utique ea quantitate, quæ debetur. Nam si creditor maluerit pignora in creditum possidere, hisque esse contentus, rescriptum est non posse eum, quod amplius sibi debetur, petere, quia velut pacto transegisse de cætero videtur, qui contentus fuit pignora possidere; nec posse eum in quantitatem certam pignora tenere, & superfluum petere. Ex quibus verbis manifestè probatur, quod contentus creditoris, de quo *in d. §.* non respicit pignoris adjudicati acceptationem, & consensum creditoris, quia hoc foret absurdum, cum adjudicatio, & datio in solutum facta per judicem sit necessaria; fit enim à judice invito creditore, quam nullo modo recusare potest; prout superius *hoc cap. n.* 60. *vers. quapropter hæc adjudicatio*, &c. annotavimus, & abundè videre est *suprà* 1. *p. c.* 11. *per tot.* ex multis DD. qui ex hoc eodem *§. si pignora*, id probant, & ad hoc communiter. 94 95

Sed tantum, contentus creditoris, de quo in casu illius text. respicit, & refertur dumtaxat ad pretium, & æstimationem rei sibi in solutum datæ, quia principalis dispositio illius textus, solum emanavit ad determinationem hujus dubii, an creditor simpliciter recipiens pignus in solutum, intelligatur illud recepisse pro toto suo credito, super quo ita decidit, quod si creditor contentus sit pignus adjudicatum pro quantitate sibi debita habere, vel etiam si expressè hoc quod dicat, nec de quantitate agatur, sed simpliciter pignus captum recipiat in solutum, intelligitur pro tota quantitate sibi debita rem recipere, & acceptare, cum videatur contentus esse, & eo pretio emere, qui expressè de certo pretio nihil dixit, nec tractavit, sic intelligunt illum textum glossa Bartol. & omnes *in d. §. si pignora.* Farinac. Rebuff. Pereira, Scaccia, Fabrus, & Matienzus sequuti, & relati ab Hermosilla *in l.* 52. *gloss.* 7. *n.* 14. *tit.* 5. *part.* 5. *tom.* 2. *fol.* 253. adeò ut contentus creditoris ex simplici pignoris receptione inducatur. 96 97

Et ex hoc tacito contentu inducto per legem, ex simplici pignoris in solutum dati receptione, infert textus ille, quod sit creditori præclusa via petendi superflu- 98

perflu-

perfluum ſui crediti, quamvis tanti non ſit valoris res addicta, & in ſolutum ſibi data, ibi: Non poſſe eum, quod amplius ſibi debetur, petere, quia velut pacto tranſegiſſe de cætero videtur, qui contentus fuit pignora poſſidere, & rationem adducit Pinell. *de reſcind. leg.* 2.1. *part. cap.* 4. *n.* 20. quod quidem de jure procedit, quoniam cum in ſolutum pro ſuo credito toto tacitè pignus recepiſſe, amplius pro ſui crediti reſiduo agere non poteſt, cum pro toto fuerit obligatio extincta, ex abundè traditis à principio hujus cap. quæ potius comprobatur ex hac celebris text. determinatione apertiſſimè, tacitam, & ſimplicem rei acceptationem inducere, & operari pactum, & conſenſum expreſſum, & ſic contentum.

99 Ex hactenus firmiter conſideratis per totum hoc cap. facillimè dilues controverſiam, quæ per emptorem officii venditi in ſubhaſtatione pro ſolvendis, & dimittendis creditoribus concurſus, ſolet moveri, ea occaſione motum, quod in ſubhaſtatione licitator acquieſcit, offerens certam pecuniæ quantitatem pro dicto officio, ſub hac conditione in ſe aſſumendi cenſus creditorum, eoſque recognoſcendi intra illius pretii à ſe oblati quantitatem ſub qua ſcientibus creditoribus, & tacitè, vel expreſsè conſentientibus (ut hactenus dictum eſt) tanquam plus offerens fuit admiſſus ad officii emptionem, & traditionem: atque deſuper in quantitatem pretii conditionalis facta fuit per judicem adjudicatio, & conſignatio creditoribus in ſuorum creditorum ſatisfactionem, & ſolutionem; quos emptor juxta uniuſcujuſque crediti quantitatem recognoſcens, præſtitit annuatim redditus correſpondens ſorti principali, tandem poſt aliquot annos ipſe officii emptor, & novus debitor contendit, quod recognitio à ſe oblata in ſubhaſtatione, ac poſtmodum executa, atque ad effectum producta, facta fuerit reſpectivè ad officium uti pignus & hypothecam cenſuum.

Creditores contradicunt, & inſuper pro ſua in poſterum ſecuritate controverſiam dirigunt adverſus primum debitorem (cujus erat officium venditum) ut ex ejus bonis cæteris ſint ſatisfaciendi pro ſuis creditis, ex eo, quod conſignationes & adjudicationes in pretio officii conditionato in non tutum fuere collocatæ, cum in diminutionem devenerint, quorum periculum tenetur ſubire debitor prior principalis, cùm ad eum, non creditores ſpectet. Debitor autem tam emptoris, quàm creditorum intentionem impugnat.

100 Et non immeritò, quia neuter eorum juris fundamento tuetur, ex abundè conſideratis in hoc cap. à principio; non emptor ad dimittendum officium, eo fortè ductus fundamento, & regula generali, quod tertius rei hypothecatæ poſſeſſor coactus per creditores, ut vel recognoſcat cenſum, vel dimittat hypothecam; licet recognoſcat, poterit quandocumque dimittere hypothecam creditoribus, ut amplius à cenſus recognitione facta liber maneat, quia recognitio hæc cum ſit reſpectiva, & limitata ad hypothecam à ſe poſſeſſam, non amplius tertium poſſeſſorem gravat, nec ad plus obligat, quàm ut antea. Rodrig. *de annuis redditibus, lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 56. *& ſuprà, & lib.* 2. *quæſt.* 9. *n.* 11. *&* 12. Covarr. *lib.* 3. *variarum, cap.* 7. *n.* 5. Valenzuela *conſil.* 19. *n.* 52. quam æquiorem dicit Gutierr. *practicarum lib.* 2. *q.* 177. *n.* 5. Felician. *de cenſibus, lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 7. Vincent. de Anna *allegatione* 16. Bald. *in pragmat. de cenſibus, lib.* 5. *quæſt.* 1. Maſtrillus ad Petrum Gregor. *de cenſibus, quæſt.* 5. *n.* 233. & alii quamplurimi citati per Amat. *variarum reſolut.* 21. *per totam.* latiſſimè de hac re tractantem. Avend. *de cenſibus, quæſt.* 99. *n.* 3. Mangilius *de eviction. quæſt.* 82. *ex num.* 12, poſt Rodoan. Gutierrez & Covar.

101 Sed hoc fundamentum facilè dilues, ſi notiſſimam attendas differentiam inter utrumque tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem cenſum recognoſcentem, nempe tertium illum, qui à ſolo debitore (pretium rei emptæ recipiente) mediatè, vel immediatè titulum habet; & inter emptorem in ſubhaſtatione, qui à debitore, judice, & creditoribus titulum fuit conſequutus. Etenim in primo caſu res transfertur in ſucceſſorem tertium cum ſuo hypothecæ onere, eſto quod per nullum factum debitoris infringi poteſt jus jam quæſitum creditoribus, prout copioſè diximus 1. *part. cap.* 10. *ex n.* 43. *verſ. quia cum hoc judicio*, &c. & latius ſuprà 2. *part. cap.* 12. *ex n.* 17. *cum multis ſeq. verſicul. ſed adhuc illis atque aliis*, &c. 101

Nec enim per ejuſdem tertii recognitionem extinguitur prior obligatio, nec novatio aliqua inducitur, nec liberatur principalis debitor, ac proinde nec fidejuſſores, nec hypothecæ diſſolvuntur, cum prior creditor adhuc non ſit ſatisfactus, ſolutus, nec dimiſſus à ſuo debitore, quia per hujuſmodi recognitionem factam à tertio rei hypothecatæ poſſeſſore, additur obligatio obligationi, & contractus contractui, niſi inter tertium recognoſcentem, & cenſus creditorem aliud expreſsè actum ſit. 103

Ideoque creditor cenſus non ſolùm contra principalem debitorem, ejuſque hæredes agere poteſt, ſed etiam contra tertium rei hypothecatæ poſſeſſorem, ſeorſum ſe obligantem per recognitionem. Sic tenent Salazar *de uſu & conſuet. cap.* 11. *n.* 67. Covarr. *lib.* 3. *variarum reſolutionum, cap.* 7. *n.* 6. *in verſ. hinc etiam deducitur, in fin.* ſequitur Gutierrez *lib.* 2. *practicarum, quæſt.* 177. *n.* 5. & iterum *in tractat. de tutel.* 1. *part. cap.* 1. *num.* 24. Gamma *deciſione* 145. *nu.* 2. Felicianus *de cunſib. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 7. Cevall. *commun. contra commun.* 3. *tom. quæſt.* 754. *ex n.* 29. *cum ſeqq.* & per eumdem Cevall. licet obiter idem tenet noviſſimè Noguerol. *allegat.* 4. *n.* 34. durat enim prior obligatio, quæ ſuos juris effectus integrè ſortitur. 104

At in tertio emptore ſubhaſtante totum eſt oppoſitum, & hæc omnia ceſſant, quia ad eum rei dominium irrevocabile, & pleno jure pervenit, traditione facta ad latè tradita per nos *in* 2. *part. cap.* 2. *ex num.* 1. *cum ſeq.* poſt magnam Doctorum allegationem. Ubi 105 etiam, quòd in tantum perfecta venditio manet, ut amplius pœnitentiæ locus non ſit, & quia quantum 106 ad debitorem venditorem liber etiam adeſt, quia licet ei pretium directè non tradidit, ſufficit juſſiſſe id debitoribus ſuis ſolvere, quod idem eſt per text. *in l.* 2. *ff. de calumn.* ibi, *nec refert, an ipſe pecuniam acceperit, an alii juſſerit dari; nam videtur mihi data pecunia, & à me ad te profecta*, ut inquit text. *in l. ſingularia, ff. ſi certum petat.* Et libera ab omni pignoris nexu res in 107 eum tranſit, ſaltim reſpectu creditorum, qui ad judicium concurſus fuerunt ſpecialiter citati, & ad quorum conſenſum & inſtantiam, & pro eorum ſatisfactione, & dimiſſione res illa publicè ſubhaſtatur, quia cum res pignorata creditorum cenſenſu alienatur, & diſtrahitur, & extinguitur hypotheca, & in emptorem libera ab omni hypothecæ onere transfertur, ut ex integris titulis, *C. de remiſſione pign. & ff. de diſtract. pign.* & ex text. *in l. ſi debitor* 4. *ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol.* ibi, *magis eſt, ne deſinat, niſi ex voluntate creditoris hoc factum eſt*; text. eſt *in l. ſicut, §. ſi vendit. & §. ſi voluntate, ff. quib. mod. pign. vel hyp. ſolv. l.* 1. *C. de remiſſ. pign.* Menoch. *conſ.* 58. *n.* 24. *& multis ſeqq. lib.* 1. Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſſ.* 1. *n.* 239. Beroius *conſ.* 172. *nu.* 4. *vol.* 1. G. Papæ *ſingul.* 481. Cephal. 12. *n.* 34. *lib.* 1. latiſſimè Mantica *de contractib. to.* 1. *lib.* 11. *tit.* 21. *per tot.* Caſtillo *controv. to.* 5. *c.* 89. *n.* 115. *&* 116. latiſſimè *ex num.* 112. poſt innumerabiles DD. quod conſentiens alienationi rei ſuæ, vel in qua jus habet, amittit jus & dominium, & 109 ex *n.* 117. & iterum antea *lib.* 2. *c.* 18. *ex n.* 38. quamplurimos allegat, quod conſentiens, ut alius teſtetur 110 de re ſua non poteſt reclamare, ſed valet alienatio, per *d. l. ſicut, §. ſi vendit.* ibi, *ut ſi legare permiſit, valeat quod conceſſit*: latiſſimè Mieres *de major.* 1. *p. q.* 23. *ex n.* 48.

n. 48. *cum multis seq.* & hic consensus creditoris, quod res hypothecata distrahatur, sufficit tacitus, ejus scilicet præsentia sine contractione *ex leg.* 37. *tit.* 13. *part.* 5. ibi: *Franquear no puede ningun hombre el siervo, ni la sierva, que huviere empenado a otro, a daño ni menoscabo de aquel que la tenia apenos, demienta que fuere assi empeñada: mas si acaesciase que lo aforrase estando delante de aquel, que lo tenia penos y nolo contradize, valdria el aforramiento.* Quam exornat amplissimè Mieres *ubi proximè ex n.* 51. *& seqq.*

112 Et in nostris terminis, quod vendita re hypothecata authoritate judicis in subhastatione ad instantiam creditorum, pro eis satisfaciendis, extinguatur eorum hypotheca, & res libera transeat in emptorem subhastantem: probant Gregor. Lopez, Felicianus de Solis, Vincent. de Franchis, Hier. Leo, Tellus Fernandez, & Cevallos relati, & sequuti à Guzman *de eviction. cap.* 34. *n.* 40. *usque ad* 44. qui loquuntur in subhastatione hypothecæ facta in concursu creditorum, ad eorum instantiam, in quo nullum dubium versatur.

113 In tantum, quod emptor rei subhastatæ pro satisfaciendis creditoribus in posterum plenissimam consequitur securitatem, ita ut nullatenus possit ampliùs molestari à creditoribus, ad concursum citatis, nec aliquam de cætero eidem super re empta ex pignoris aut hypothecæ causa controversiam movere, cum ipsorum respectu prorsus libera ad emptorem pervenit, omni pignoris nexu sublato, latissimè probarunt Guzmam *de evict. quæst.* 34. *ex n.* 35. *cum multis seq.* Addition. ad Molinam *de primogen. lib.* 4. *cap.* 4. *sub n.* 20. *fol.* 282. latè & optimè Fontanella *de pactis nupt. claus.* 5. *gloss.* 8. *part.* 7. *ex n.* 33. *& à n.* 41. *tom.* 2. *fol.* 153. *& seqq.* Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 37. *ex n.* 34. *& seq.* & rectè conducunt quæ mirabiliter cumulavimus *suprà p.* 1. *c.* 18. *per tot.*

114 Ergo impossibile est, quod recognitio ab isto emptore facta, & oblata habere possit respectum ad hypothecam, nec facta intelligatur hypothecæ intuitu, cum deficiat primum mobile, & præcipuum fundamentum, quo rectè nituntur DD. *sup. laudati, nu.* 110. *& seqq. vers. & non immerito*, &c. Qui in primo casu juridicè admittunt dimissionem rei pignoratæ factam per possessorem post ejus recognitionem ab initio mediante creditorum consensu, eo quod fiat intuitu pignoris, & hypothecæ quæ in re per eum possessa perdurat; attamen cum in emptorem subhastantem ab initio mediante creditorum consensu res transit libera ob omni hypotheca, quæ per rei traditionem dissolvitur, & extinguitur, ad eum nullatenus trahi valet regula illa, quod recognitio facta censeatur intuitu, & contemplatione pignoris, quod non duravit, sed penitus fuit extinctum, per argumentum à ratione cessante. Et quia non entis nullæ sunt qualitates, & quia sublato fundamento, superædificari non potest, ex axiomatibus vulgaribus.

115 Desuper doctrina hæc una infallibili, & constanti consideratione manifestè, & mirabiliter probatur, quoniam hæc emptoris recognitio non fit respectivè ad officium, seu rem, quam (ut diximus) justo emptionis titulo, & pleno jure securè sibi licitator acquisivit, quæque omni hypothecæ onere libera ad eum pervenit: sed tantum recognitio fit illis respectivè ad pretium à se conditionaliter oblatum: cujus dumtaxat debitor debitori remansit, & affecti tamen solutioni, & satisfactioni creditorum,) & pro eadem quantitate, & non amplius se obligavit, & ad eam dumtaxat tenetur, & pecunia illa creditoribus dumtaxat fuit per judicem consignata, & in solutum data ex plurimis DD. supra citandis *n.* 152. *vers. adeo ut licitator*, &c. Quam quan-
116 titatem insuper licitator per recognitionem solvit creditoribus tacitè, vel expressè sic consentientibus, prout solvere fuit in subhastatione in hunc modum obligatus, nec ad aliud creditores emptorem cogere possunt, sed solùm ad genus hoc solutionis, per eos tacitè, vel expressè approbatum, & acceptatum, ut *in d. n.* 152. infrà probavimus.

Et quia si per adjudicationem nominis, & pretii debiti ab emptore factam per judicem concursûs creditoribus, & ad eisdem tacitè, vel expressè acceptatam, statim extincta fuit prior obligatio, juxta quæ latè probata manent à principio hujus cap. per necessariam consequentiam pignora, & hypothecas dissolvi; (quæ sine principali obligatione non subsistunt) fatendum erit. Ergo impossibile est, quod emptoris recognitio oblata, & subsequuta habere possit respectum ad officium liberè, & irrevocabiliter in emptorem translatum, prout juribus, & Doctoribus penè innumerabilibus *supr.* 2. *p. cap.* 2. *à princip. probatum.*

Ex quibus pulchrè infertur, quod cùm per hanc 117
consignationem in pretium conditionaliter oblatum, & dationem nominis in solutum, inducatur prioris obligationis extinctio, & novatio, atque per recognitionem censuum, & acollationem, quam in se suscipit emptor de consensu creditorum, pariter fit, & penitus liberatur primus debitor, cum per hunc novum recognitionis contractum prior fuerit innovatus, ex quo creditores maluerunt, emptorem in debitorem agnoscere, & potius habere, quàm primum principalem, indeque per hanc acollationem oritur solutio, ad quæ trahenda sunt omnia, quæ scripta reliquimus à principio hujus cap.

Atque ideo hæc nova emptoris recognitio novus erit 118
contractus, & nova censuum recognitorum creatio, quia cum emptor debitor remanserit pretii persolvendi creditoribus, fingitur solutum, & iterum per eosdem creditores datum in censuum eidem emptori, qui loco pretii rei emptæ constituit, & creat novum censum, juxta text. *in l.* 2. *ff. de contrah. empt.* ibi: *Non pretii numeratio, sed conventio perficit sine scriptis habitam emptionem, l. pretii causa, C. de rescind. vend.* latissimè Rodrig. *de annuis redditibus lib.* 1. *q.* 13. *per totam.*

Et quod hæc censuum in se assumptio, acollatio, 119
& recognitio facta per emptorem rei subhastatæ, de consensu tacito, vel expresso creditorum, sit novus contractus distinctus à priori, per recognitionem, & dationem in solutum extincto, probavimus copiosè *suprà ex n.* 31. *cum multis seq. vers. ex quo enim creditor*, &c. *Et ex n.* 22. *cum seqq.*

Et hoc ad differentiam alterius recognitionis fac- 120
tæ per simplicem tertium possessorem hypothecæ, habentem titulum mediatè, vel immediatè à solo debitore; (de quo loquuntur D D. tractantes de recognitione, quos citavimus *suprà ex n.* 100. *vers. & non immerito*, &c.) quia cum succedat in re adhuc hypothecata, & in qua durat pignus, atque etiam nullatenus sit extincta prior obligatio creditorum, & fiat recognitio respectivè ad rem hypothecatam dumtaxat, ideo ejus recognitio non solum non inducit novationem, sed potius tendit in augmentum prioris obligationis, & ei accedit per viam additionis, prout probavimus *sup. ex n.* 100. *cum seqq. vers. & non immerito*, &c. At verò cum in nostro casu cessent prædictæ rationes, de uno ad alium non 121
erit arguendum, nec ad hunc nostrum ex diversis juris principiis provenientem tanquam omnino diversum, & separatum trahendæ sunt, nec valdè applicandæ, cum utriusque tertii possessoris terminis sint penitus distincti, omnino separandi, & nullatenus confundendi, prout manifestè ad oculum ostendimus hactenus.

Qua propter nec emptor iste rei subhastatæ, obla- 122
ta recognitione loco pretii, & præsentis pecuniæ, potest rem sibi jam additam, & traditam dimittere creditoribus, quia perfecta venditione, nec potest pœnitere, ad latè tradita *suprà cap.* 2. *à principio* 2. *p.* nisi per viam rescissionis ex læsione enormi, aut enormissima, vel nisi à se fuerit evicta, per tertium ex causa præcedente venditionem, & ex facto debitoris, sed omnino tenetur continuare; & perseverare in recognitione à se

facta

facta creditoribus debitoris juxta suam obligationem,
123 nec isti possunt mota forte sibi lite super dimissione officii, & rei emptæ ad debitorem priorem recurrere, pro eisdem creditis consequendis, virtute prioris obligationis, quæ jam per consignationem, & adjudicationem in pretium officii venditi quacunque conditione oblati, eorum accedente tacito, aut expresso consensu, fuerit extincta, & radicitus sublata, sed ad eos deinceps rei venditæ, vel nominis adjudicatio in solutum, non ad priorem debitorem periculum spectat, prout validè probatum remanet per discursum totius hujus cap.

124 Nec tandem intentionem emptoris hujusmodi, officium dimittere volentis juvabit, si simul inter offerendum in subhastatione ultra conditionem recognitionis censuum, aliam addat, quod quando contingat ex propria pecunia redimere census à creditoribus, à se recognitis, teneantur in eum cedere sua jura, quasi hæc conditio inducere videatur, non veram, sed fictam, & apparentem quandam venditionem, & non perfectam dominii translationem, ratione incompatibilitatis hujus clausulæ cum dominio, & ideo quod nec ipse emptor sit novus verè debitor creditorum, sed respectivè tantùm ad possessionom, quia si novus, & verus debitor immediatus fuisset, nulla ageret creditorum cessione, cum per solam solutionem, dimissionem, & satisfactionem per eum factam, liber omnino remanet, quare cessionem factam debitori per creditorem non valere, eo quod non potest sui ipsius esse creditor, & debitor *ex l. Uranius, ff. de fidejussor.* probari videtur.

125 Tamen dicendum erit valere hujusmodi cessionem factam per creditores emptori debitori, & ad multa prodesse, nulla incompatibilitate existente, manifestè probatur; tum quia prodest ad liberationem consequendam, in terminis per textus argumentum *in leg. sponsalibus, §. 1. ff. de jure dotium*, tradiderunt Bal. *in l. 1. q. 11. n. 12. C. de action. & obligat.* quem ibi sequitur Salicetus *q.* 21. tenet Alexand. *in l. Senatus, §. fin. per illum textum ff. de legat.* 1. Alexand. *consil.* 157. *n.* 2. *l.* 7. Ruinus etiam *in consil.* 119. *n.* 19. *lib.* 2. *& consil.* 17. *n.* 8. *lib.* 4. *& consil.* 68. *n.* 6. *lib.* 5. *& consil.* 92. *n.* 22. *lib.* 3. Guzman *de evict. q.* 35. *n.* 7. & ad majorem
126 cautelam, & firmiorem securitatem sui pretii, vel in casu quo res à tertio evincatur, ut contra bona debitoris communis habere possit regressum cum prælatione, & sub intratione in locum dimissi creditoris, vel in casu, quo ipse debitor ex enormi, aut enormissima læsione
127 rem vindicet, quos casus sibi non solùm prospicere debet emptor; sed tenetur, ne aliàs sibi sua negligentia imputetur, qui non prospexit, quod evenire potuit, & sibi non cavit argum. *l. mulier, ff. de l. commissor. l. si delegatio* 3. *C. de novat. l. si quis domum, §. hinc subjungi, ff. locat.* optimè de la Rea *in alleg. fisc.* 22. *n.* 16. & 28. post alios Doctores.

128 Tum etiam, quia est clausula omninò compatibilis cum translatione dominii realiter facta, atque etiam licitè communiter usitata, tanquam salutaris cautela, præservativa contra posteriores creditores, eos scilicet, qui non fuerunt citati ad judicium concursus, nec comparuerunt, nec ad eorum instantiam, & concursum officium hypotheca gravatum fuit distractum, & subhastatum; quorum idcirco jus procul dubio adhuc præservatum remanet, & hypothecaria agere possunt contra hunc emptorem rei subhastatæ ad instantiam creditorum posteriorum adstantium in judicio concursus, ut probant expressè Guzman, Fontanella, Gratian. & cæteri laudati *suprà n.... vers. prædictis rectè consonant*, &c. *& infrà c.* 10. *per totum.*

129 Fulcitur ex eo simili, quod licet per acquisitionem dominii dissolvatur hypotheca creditoris acquirentis, hoc tamen procedit, quatenus res per alium posteriorem creditorem non evincatur, & avocare curaverit; at verò alio volente rem hypothecatam avocare, licet domino se tueri anterioris hypothecæ exceptione, ut per Crâvet. *cons.* 248. *& cons.* 202. Capucium *decis.* 43. Affiict. *decis.* 8. *& decis.* 16. Boërium *decis* 47. *n.* 4. 130
ubi ait, quod ne acquisitio dominii sit nociva creditori, conservatur ei jus hypothecæ anterioris, qua defendat rem contra hypothecas posteriores, *leg. si posteriores*, ubi gloss. Bart. & Salicetus, *Cod. si si antiqui credit.* & per Neguzantium tenet Rodriguez *de annuis redditibus, lib.* 2. *q.* 15. *num.* 34. Vincent. de Franchis *decis.* 80. *num.* 17. pro qua doctrina post Neguzantium allegat *l. ex sextante, §. Latinus Largus, ff. de except. rei judic.* Et quod per hæreditatis additionem factam à cre- 131
ditore confusio actionum habetur pro non facta, quoties allatura est damnum ipsi hæredi creditori, post plurimos DD. probat Manguilius *de evict. q.* 99. *ex n.* 1. *& per totum.*

Facit ad idem, quod hypotheca primi creditoris reviviscit, revocata datione in solutum à secundo creditore offerente, ut ex Franchis *decis.* 12. *n.* 11. dicit Giurba *decis.* 63. *n.* 2. ut à principio plurimas doctrinas adducit, ad hoc quod jus semel confusum & amissum, quod quis habebat in re à se empta, si evincatur à tertio, vel per retractum evocetur, reviviscit. Vide Mantic. *de contract. lib.* 4. *tit.* 10. *n.* 16. *& seqq. ad l.* 2. *§. cum is qui debitori suo, ff. de hæred. vel act. vend.* & Rodrig. *de annuis redditib. lib.* 2. *q.* 13. *à n.* 8. & quod confusio actionum fiat, quando creditor succedit debitori, & è converso procedat agendo; secus autem excipiendo, ut putà quando alius creditor posterior, qui haberet in eadem re hypothecam adversus hæredem, hypothecaria actione ageret ad avocandam rem; potest tunc hæres opponendo de sua anteriori hypotheca, se tueri, & defendere; ita ut eidem nec obstet actionum confusio propter successionem, & dominium supervenientem, ut ex Rodriguez, & aliis à Rodriguez citatis, probat Amat. *variarum resolut. tom.* 2. *resol.* 56. *n.* 14. ad quod insuper allegat, Bald. *consil.* 25. *q.* 5. *vol.* 1. Rebuffum *tom.* 2. *ad constitutiones Gallic. tit. de constit. reddituum, art.* 1. *gloss.* 8. *n.* 14. & 15. & Valenzuelam *consil.* 14. *n.* 13. & Beroi. *consil.* 46. *nu.* 11. *lib.* 1. & de aliis pluribus limitationibus, in quibus confusio actionum cessat, acutè videbis apud ipsum Amatum *eadem resol.* 66. *à principio.*

Et pro nostra, illud etiam urget; nam creditor, qui debitoris adivit hæreditatem absque inventario, censetur sibi de suo credito satisfeciss̃e, quia confusio habet vim solutionis, ut plenè per Amatum *ibid. n.* 2. *& n.* 19. hoc tamen procedit ad favorem hæredis: non tamen in ejus præjudicium, quoniam si illa ficta solutio allatura esset aliquod damnum hæredi; nullatenus inducitur, nec præsumitur; ita declarat Paul. de Castr. *in l. Stichum, §. aditio. ff. de fidejussorib.* Rodrig. *de redditibus, lib.* 2. *q.* 19. *sub n.* 4. Sesse *decis.* 46. Hondedeus *consil.* 58. *nu.* 53. *lib.* 1. Fontanella *de pactis nuptialibus, claus.* 7. *gloss.* 7. *p.* 7. *n.* 46. *&* 48. *vol.* 2. Amat. *d. resol.* 56. *n.* 20.

Et in individuo quod hæc clausula cessionis facien- 132
dæ per creditorem debitori emptori sit valida, & efficax, ut ejus vigore possit debitor, vel ejus fidejussor contra posteriorem creditorem supervenientem uti retentione bonorum hypothecariorum, & ex ea per juris subintrationem in locum priorum posteriores excludere, probarunt post gloss. Bart. *in l. usucapio, Cod. de pignor.* Bart. *in l.* 1. *§. cum prædium, vers. sed quæro quale remedium, & in l. Aristo.* 3. *q. ff. de pign.* Neguzant. *de pignorib.* 5. *p. membr.* 3. *n.* 74. Alfons. de Guzm. *ubi proximè citatus, nu.* 101. quod vulgare est, & quotidie 133
usitatum, in quolibet rei hypothecæ emptore solvente prioribus creditoribus, ex pretio convento cessionem ab eis obtinere, sed hac cautela præmunire, & ad subintrandum eorum jus, & ad excludendum quoslibet alios posteriores creditores supervenientes, & agere volentes contra emptorem ipsum pro sua hypothecata actione, in eadem re empta; juxta *l.* 1. *& tot. tit. C. de*

his

his aut in locum prior. cred. succed. ubilibet per DD. maximè Amat. *variarum resolut. c.7. per totum.*

134 Et quando hæc clausula repugnaret veræ translationi dominii in subhastatione factæ, adhuc tamen sumenda foret interpretatio pro cautela contrahentium, ut impediretur repugnantia, & vera emptio subsisteret; prout in similibus terminis de emptione rei sub pacto de acollando censum tertio creditori debitum super ea, eleganter dixit Rota *decis. 160. nu. 1. prope finem, ex num. 2.* in hæc: Similiter præmissis clausulis habilibus ad transferendum dominium prout sunt ad habendum, &c. & constituti, &c. nisi pro hypotheca, & cautela reservatio intelligenda, implicaret contrarietatem, nempe transferre, & reservare, unde sumendo interpretationem per quam dispositiones contrahentium salvari possunt à contrarietate. Alexand. *consil. 141.n.6. lib. 2.* Decius *cons.341. n.7.* & Covarr. *variar. resolut. lib. 3.cap. 11. n. 5.* & Rota in allegata Romana, Affiictus, bene senserint partes de reservatione pro cautela, non autem ad revocandam translationem dominii jam factam, nec repugnant decisiones in contrarium allegatæ Surdi 305. n.38. Magni 91. n.6. & decisione 92. n. 12. & decis. 181. n. 18. post Statil. de Salviano interdicto, quia in omnibus agebatur de reservatione compatibili, non autem de contraria, & continentes repugnantiam, prout in præsenti contingit, &c.

135 Et quod pacta quæ aliàs repugnarent naturæ contractus, & impedirent translationem dominii rei venditæ, & traditæ sustineantur, quatenus sint apposita pro cautela, & securitate venditoris; probant ex *l. procuratores, §. planè, ff. de tribut. act. l.cum manu fata, ff.de contrah. empt.* Greg. Lopez *in l.28. gloss.1. tit.5. part. 5.* & ibi latè Hermosilla *super dict. gloss.1. ex n. 40. & seqq.* Tiraquell. *de tract. lignag. §. 1. gloss. 1. à nu. 36.* qui *num. 39.* plures adducit Gomez 2. *tom. variarum, c. 2. nu. 30. vers. idem etiam.* Parlador. *lib. 2. quotid. cap. fin. 1.part. §.9. n. 7. & n.1.* Surdus *decisione 220. n. 13.* Gratianus *tom. 3. discept. 523. n. 1.2. & 3.* Caldas *de empt.& vend. cap.23. n.31. in fin.* Franchis *decis. 506. ex n. 5. & cap.5. ex nu. 2.* Magon. *decis. Lucens. 31. & decis. Florent. 91.n.8. & 9.* Marta *decis. 43.n.2.* Sesse *decis. 41. à n.23.* Surdus *decis. 344. à n.11.* Mantica *de tacitis, & amb. convent. lib. 4. tit. 27. n.4. & 5.* Valenzuela *cons. 59. n.35.* qui loquuntur in venditore tradente rem cum pacto reservationis dominii, pretium sibi persolvatur.

136 Quare firmiter concludendum erit in præsenti quæst. proposita, quod emptor rei in subhastatione cum pacto recognoscendi census creditorum, nullatenus sit admittendus ad dimissionem ejusdem rei, nec etiam creditores (quorum credita fuerunt consignata per viam solutionis in pretium recognitione conditionatum quantumvis in dimissione victi fuerint sive jure, sive injuria) possunt habere recursum ad bona primi debitoris, cum re vera per eum fuerint jam dimissi, & obligatio penitus extincta, debitorque liberatus, tutusque remansit, ita ut periculum nominis, seu pretii adjudicati, & recepti ad eosdem creditores pertineat, non ad debitorem, qui verum nomen in solutum dedit, judice authore, ad latè tradita superius *ex n.14. vers. sed quando ex hac acollatione*, &c. *Et ex n.22. cum multis seq. versic. ex quibus manifestè colligitur*, &c.

137 Tum etiam, quia ex hac dimissione officii prætensa per emptorem, creditoribus (vel etiam aliàs injustè admissa) nihil detrahitur consignationi factæ in pretium, quod tunc temporis firmum, & verum fuit, ad quod duntaxat tenebatur debitor cedens, nomini, *ad l.si nominis, ff. de hæred. vel. action. vend.* cum similibus. Quare hæc dimissio prætensa nihil tangit, nec dependet ab illa irrevocabili venditione facta per subhastationem, cum libera, & absque hypotheca transisset in emptorem, prout hactenus indissolubiliter probavimus: sed provenit ex novo recognitionis contractu inito, tacitè, vel expresse inter emptorem, & creditores, diverso quidem, novo, & separato independenter à prima venditione in subhastatione, quæ perfecta, invariabilis, & irrevocabilis permansit inter debitorem, (cujus erat dominium officii) & emptorem plus hoc modo licitantem, ad contentum, & satisfactionem creditorum, prout abundè, & apertissimè probavimus per discursum totius hujus cap.

Periniquum etenim foret, emptorem hunc admit- 138
tere ad dimissionem, & contra totius juris regulas (ut vidisti) sed adhuc crudele valde, & inhumanum admittere iterum creditores legitimè dimissos ad recursum contra principalem debitorem, qui pro eorum satisfactione, solutione, & dimissione dominium sui officii, & possessionem à se abdicavit, & in emptorem transtulit; quod si non præsente pecunia venditum fuit; sed habita fide de pretio; hoc non provenit ex culpa sua, sed ipsorum creditorum, qui eidem pretii generi assenserunt, & acquieverunt tacitè, vel expresse, & 139
contenti fuere hoc genere solutionis. Et certè non ex sua eorum liberalitate, pietate, æquitate, aut charitate, sed potius suæ utilitati consulentes, ut ne deficiente licitatore, vel stante, justum non offerente pretium, cogerentur officium metipsum in solutum rigoroso (justo tamen) pretio taxato inviti recipere, juxta quæ nos abundè *1. p. c. 18.* à principio diximus, innumerabilibus DD. citatis, quibus adde optimè tractantem Hermosilla *in l.51. tit.5. p.5. gloss.7.ex n.14. & seq. tom.2. fol. 232.* indeque debitor ipse per adjudicationem hujusmodi in pretium obligatione in totum liber remaneret, *ex l.à Pio, §.si pign. ff.de re judicata*, quem superius interpretamur, quapropter si ob eorum contentum, & consensum rem aliter subhastari passi sunt suo juri renunciantes, sibi imputent, nam quidquid inde evenerit sibi ipsis, & non debitori parato eis satisfacere, & ab obligatione discedere, debet omnino imputari, ex juris notissima regula, *damnum quod quis de règ. jur. in 6.* qui jam ob consignationem in pretium (tale, quale creditores approbarunt) dimissi fuerunt, & obligatio prima penitus extincta, ob quam redire non possunt, nisi sequuta officii venditi evictione.

Itaque assensu creditorum existente erga pretium 140
conditionatum, nulla consideratur utilitas debitoris, sed tantùm creditorum, cùm ille semper tutus fuit de vero, & justo pretio suæ rei, si non invenisset emptorem, vel invenisset justum pretium tamen non offerentem, ipsis danda foret invitis in solutum creditoribus justo pretio taxata, ideoque ipsi suam non alienam utilitatem gesserunt.

Hinc prius ut abeamus, illud animadvertendum, 141
quod postquam licitator in subhastatione rei in instantiam creditorum vendendæ attulit loco pretii oblati recognitionem creditorum, istis citatis, & minimè impugnantibus, sed ideo tacitè, vel etiam expresse consentientibus, juxta terminos à principio hujus cap. appositos & re tradita emptori licitanti, & exinde solventi annuos redditus creditoribus, ipsisque recipientibus absque alia recognitionis scriptura, & instrumento; sufficere, pro extinguenda prima obligatione, & inducenda novatione, probatur, tum quod censûs creatio, 142
& constitutio scripturam pro forma non requirit, & sufficit inter partes conventio, seu consensus, licet sicut in cæteris contractibus venditor census possit cogi ad scripturam conficiendam, altissimè & eleganter probat Avendan. *de censib.c.84. per tot. & c.18.n.4. & c. 5. 6. & 7.* & innumerabiles alios DD. *& Rotæ decisiones*, in comprobationem congerit Cencius *de censib. q. 43. per tot.* & signanter *ex num. 13. cum multis seq.* ubi exactè disputat, & sic resolvit in terminis motus proprii Pii V. contrarium insinuantis, cui mirabiliter Cencius, & cæteri ab eo laudati satisfaciunt.

Tum ex omnibus fundamentis quæ adduximus su- 143
prà *ex n. 62. cum seq. versic. sed an creditorum* &c.

Tum

Tum etiam quia inter creditores,& licitatorem fuit jam gestus , & celebratus contractus recognitionis promissæ in licitatione authoritate judicis, & colore judicii , in quo quasi contrahi , & obligationem oriri, non est dubium , *ex l. 3. idem scribit , ff. peculio, l. 2. ff. de prætor.stipulat.* Joan. Bellet. *disquis. cleric. p. 1. tit.de favore cleric. reali* , §. 1. *n.* 8. *pag.* 275. Cevall. *commun. contra com. tom.* 4. *qu.* 887. *n.* 887. Gonzalez *de reg.de alternat.gloss.6.n.*161. Novarius *in praxi elect. & varia.fori, qu.* 20. *n.*8. *sect.*2. *fol.*183. Giurba *decis.*
144 99.*n.*4.imò actus judicialis potentior est extrajudiciali, *l.pacta novissima, C.de pact.*Tiraq.*de retract.convent. ad fin.tit,n.*154.ubi alios allegat.

145 Ea namque quæ in judicio gerunt efficaciora sunt his, quæ extrajudicialiter fiunt , Barbatia *cons.*47. præclarè *col. ult. lib.*2. qui ex eo ad plurima infert,*in cons.* 53.ejusdem initii, *col.* 5. *vers. est quispiam , eod. lib.* 2. Jason *in d.l.pacta novissima.*Ferro *in consuetudinib.Burdegal. tit. de retract. §.* 13. sequitur Tiraquel.*loco cit.* Rom.*cons.*63.*num.*2. Craver. *de antiq. tempor.* 3. *partic. n.*27.Jason.*in l.jurisgentium.*§.*quod ferè,col.*2.*ff de pact.* Bart. *in l. ex hoc scriptura,num.*26.*ff. de donat.*Cencius *cons.* 305. *col.* 4. *lib.* 3. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.*133.*n.*3.pro quo facit celebris text. *in l. cum ostendimus, §.fin.ff.de fidejuss.*ubi disponitur , quod sim-
146plex præsentia in judicio habet vim stipulationis, absq; alia vocis expressione. Pirrhus Maurus *de fidejuss.*2. *p. principali, sect.* 3. *n.*2. *fol. mihi* 257. *l. pacta novissima,* ibi, *maximè (sicut proponis) apud acta præsidis assève-*
147*ravit,* &c. C. *de pact.* Et habent executionem paratam velut res judicata , ob calorem judicii , plurima congerit post jura , & DD. Mantica *de contract. l.* 24. *tit.*
148 7.*à principio* , & signanter *n.*4.*ex vers. sed negari non potest, &c. cum seqq. tom.* 2. quo pertinet , quod confessio in judicio habet vim publici instrumenti , *l. cum*
149*te* , 2. C. *de transact.* imò continente efficaciorem publico instrumento ob authoritatem , & calorem judicii , tenuerunt quamplurimi relati,& sequuti à Cencio *de censib.q.*43.*ex n.*20.*cum seqq.*

150 Et quod instrumentum quodlibet gestum in judicio paratam habeat executionem , authoritate , & calore fori, probat post Bart. *in l.tale pactum , §. qui provocavit,ff.de pact.*& illic.Paul.& Jason. *nu.* 8. & idem Bart. Bal.& Paul.*in l.cum pro quo.ff.de in jus vocand.*Alexand. *in l.à Divo Pio, in princ.ff.de re jud.* Afflict. *decis.* 387. Bald.*in l.*2.*C.de fide instrum.*Roderic.Xuar.*in tit. de los emplacamientos, §. sed pone, n.* 15. Parlador. *lib* 2.*rer. quot.*1.*part.§.*10. *per tot.* latissimè & pulchrè plurimis relatis Doctoribus eamdem conclusionem probat Pereira *de renovat. emphyteus.q.*11.*n.*4.

151 Tum etiam , quia per subhastationem venditio efficax est, & indissolubilis contractus,à quo per pœnitentiam recedi non potest , prout abundè probavimus 2. *p.c.*8.*à principio.* Adeò quod licitator cogatur etiam cœrtionibus personalibus pro implenda oblatione à se facta. Rebuff. *de litterar. oblig. artic.* 5. *gloss.*3,*n.*16. Follerius *super constitutionibus Regni Siciliæ in rubr. de Episc. & Cleric. in constit. si quis n.*20. Carpan. *ad stat. Mediol.c.*167.*num.*14. Decius *cons.*158.*n.*10. Grassis *in præludio except.n.*149.Castill.*decis.n.*6. Cumia *ritu* 17. *n.*125.Asinius *de executione,* §.4.*c.*70 *n.*2.*& c.*87.*§.*6.*c.* 2.*n.*1.*& seqq.*Amat.*var.resol.*38.*n.*4.

152 Atque ideo actus subsequens semper in executionem tractatus , & contractus præcedentis factus intelligitur, & præsumitur , *l.* 4. §. *unde quæri potest ff. de manumiss. l. qui in aliena , §. si is qui putabat. ff. de acquir.hæred.* cum aliis per Mascard. *de probat. concl.*619. *num.*2. *& concl.*1259.*num.*6.Menoch.*de præsumpt.lib.*2.*qu.*74. *nu.* 3. *& lib.* 3. *q.* 49. *n.*3. Surd.*dec.*325. *n.*7.Tusch.*lit.A. concl.*152 sicut diximus de solutione , subsequuta , quæ non potest referri ad aliud , quàm ad titulum præambulum, *l.*2.*C de acquir.poss.*Bart.*in l.triticum ff de verb. oblig.*Surd.*cons.*16.*n.*13.*& dec.*221.*nu.*3. Ozascus *decis. Pedemont.*57.*n.*17.Rota Januens.*mercatu.decis.*4. *n* 21. *dec.*6.*n.*10.*& dec.*91.*n.*4.idem Surd.*decis* 317. *n.*19. Menoch.*de præsumpt.lib.*3.*præsumpt.*49.plura Aretin. *de solut.c.*7. *per tot.* quia à primordio tituli posterior for- 153
matur eventus *l.* 1. *C. de imponen. lucr. descript.* & in dubio actus censetur potius factus ex causa necessaria ad quam gerens tenebatur,quàm ex voluntaria,*l. Arist. ff. de jur. deliber. l. pater filium, in fin. ff. ad leg.falcid. l. miles, §. fin. ff. de adult. l. proximè,ff.de ritu nupt.l.si cum dotem,§.si pater,ff.solut.matrimon. l.hujusmodi , §. cum pater ff.de leg.*1. videnda erunt quæ diximus superius *n.vers.*com.*probatur, quoniam si procedat* &c.

Hinc dixit Rota in una Forolivien si , quam adducit 154
Cencius *de censib. tom.* 2. *dec.* 96. *num.*24.quod quando apparet de obligatione præcedenti imponendi censum , ad quem tenebatur debitor , si sequatur diutina census solutio non potest dubitari de ipsius census impositione , sequitur Cencius *de censib. qu.*34. videndus *ex num.* 33.

Et insuper in his terminis , quòd quando pretii lo- 155
co offertur censuum , & creditorum recognitio , ut valeat perfectè, si subsequatur effectus, probarũt Gratian. Giurba, & Alex. Ludov. citati, & sequuti per Hermosill. *in l.*52. *gloss.*7. *n.*9.*tit.*5.*p.*5.*tom.*2.*fol.*232. & nos latiùs *supra ex n.*14. *cum seqq. vers. sed quando ex hac acollatione,*&c. Adde Mangil. *de evictionq.*45.*ex n.*20. quia dum finem habemus, non curamus de mediis.

Et cum casus iste in eisdem terminis , & juxta præfa- 156
tas omnes circumstantias controverteretur in hac Regali Cancellaria , per sententiam revisionis translatam in rem judicatum , ita per peritissimos Senatores fuit determinatum , & creditores nempe cum effectu esse solutos , & propterea debitor noviter ab eis conventus fuit absolutus.

Ex hac tamen re judicata in favorem principalis de- 157
bitoris lata , alia orta fuit lis inter tertium possessorem rei hypothecatæ , & ipsos creditores , prætendentem rem à se possessam liberam ab omni pignoris nexu manere , accedente declaratione per rem judicatam in favorem debitoris eos fuisse cum effectu solutos , cum solutione omnis tollatur obligatio , & per consequens ipso jure resolutum fuerit jus hypothecæ; nec non executoriam antea obtentam per ipsos creditores contra
tertium hypothecæ possessorem, quem vel ad recognos- 158
cendos census , quibus res erat affecta , vel rem ipsam diminuendam condemnaverant , cessare omnino , nec in posterum ex ea aliquid exigere posse tanquam prorsus indebitum , quam quæstionem ad partes disputantes utiliter absolvimus, suprà *cap.*1.*ex n.*118.*cum multis seqq.vers. nunc tractandum est de alia controversia* , &c. hac 3.*p.* ubi usque ad refectionem videbis.

CAPUT III.

Bona emphyteutica, & censualia, an corpus concursus ingredi debeant, ut subhastentur, atque emphyteutæ creditoribus satisfiat, aut eis in solutum dentur?

Vel, an potius in pignus creditoribus assignanda , ut ex fructibus , vita debitoris durante, sua credita consequantur?

Et an dominus directi dominii , vel censuatius , sive tanquam talis , sive tanquam creditor ad concursum comparens , sit in prædictis creditoribus cunctis præferendus?

SUMMARIUM.

1 & 2. *Increpatur Avendanus sectans, bona emphyteutica non intrare in concursum; ab emphyteutica formatum, & per concursum ipso jure resolvatur, atque devolvatur emphyteusis. & n. 31. & 63.*

3 *Emphyteusis regulariter intelligitur concessa pro hæreditatibus, & successoribus emphyteutæ.*

4 *Emphyteusis hæreditaria venit in concursum ab emphyteuta motum.*

5 *Jus emphyteuticum subhastatur absque domini directi licentia. & n. 21.*

6 *In hujusmodi alienatione non causatur omissum, nec devolutio. & n. 10.*

7 *Emphyteutica bona in defectum licitatoris possunt æstimata in solutum dari creditoribus, salvo jure directi dominii.*

8 & 9. *Dominium utile cum melioramentis, quod debitor in emphyteusi habet, transit in emptorem.*

10 *Emphyteutici juris subhastatio pro ære alieno solvendo, vel adjudicatio, est necessaria alienatio, quæ non eget licentia domini, nec causat devolutionem. n. 13.*

11 *Emphyteusis hæreditaria, sicut potest transire ad extraneos; ita etiam subhastari pro solvendis creditoribus.*

12 *Datio in solutum voluntaria non permittitur emphyteutæ absque pœna commissi.*

13 14 & 15. *Caldas Pereira adducitur.*

16 *Florez de Mena adducitur.*

17 *Emphyteusis hæreditaria potest pignori obligare, & in generali bonorum obligatione venit absque licentia domini directi.*

18 *Obligatio ista durat, durante jure debitoris, quo finito resolvitur.*

19 *Census imponi potest super rebus emphyteuticariis, salvo jure domini directi.*

20 *Emphyteuticares venit sub appellatione bonorum, in generali bonorum obligatione.*

21 *Emphyteutica bona possunt subhastari absque domini licentia.*

22 & 23. *Non possunt tamen tradi licitatori, nisi prius requisito domino, an velit pro tanto bona recipere.*

24 *In alienatione necessaria dominus directus præfertur licitatoribus.*

25 *L. fin. de jur. emphyt. & l. fin. tit. 8. part. 5. expenduntur, ibid.*

26 *Subhastatio, vel adjudicatio rei emphyteuticæ non transfert in licitatorem plus juris, quam apud debitorem erat.*

27 *Dominus directi dominii non tenetur emptorem admittere ultra jus, quod erat apud venditorem.*

28 *Emphyteusis alienatio cum consensu domini an nova sit emphyteusis in persona emptoris, ita, ut eum dominus teneatur investire pro tribus propriis generationibus; affirmat Corbulus.*

29 & 30. *Voces, & generationes emphyteutæ alienantis, cū consensu domini attenduntur, nec emphyteusis prorogatur ad novas, veritus tuentur Caldas & alii.*

31 *Emphyteutam cadere in commissum, & bona ad dominum devolvi ob concursum peractum inter suos creditores falsum est.*

32 *Laudemium an debeatur dominio ex subhastatione rei emphyteuticæ à judice facta pro satisfactione creditorum, remissivè.*

33 *Emphyteusis concessa pro filiis, & nepotibus, non ut hæredibus, vel pro familia non potest subhastari, à judice pro solutione creditorum.*

34 *Debitor emphyteuta non est absolutè dominus dominii, sed dumtaxat ad vitam.*

35 *Emphyteuta primus non potest contrahere debita, quorum causa valeat utile dominium alienari in præjudicium successorum.*

36 *Fructus emphyteusis familiaris solum possunt adjudicari creditoribus vita debitoris durante.*

37 *Commoditatem, non jus emphyteuticum familiare alienare potest possessor, debitor emphyteuta.*

38 *Forma primitiva emphyteusis semper servanda est.*

39 *Briti sententia adducitur in confirmationem.*

40 *Gamæ decisio adducitur, & Julii Clari.*

41 *Filius succedens in feudo, aut emphyteusi paterna non tenetur ex ea creditoribus paternis, etiamsi hæreditatem adierit cum inventario.*

42 *Laudemium non debetur, quando fructus rei emphyteuticæ adjudicantur creditoribus durante vita debitoris.*

43 *Emphyteusis non hæreditaria, empta tamen ex pecunia patris, acquirentis, an saltim respectu pecuniæ possit pro solutione creditorum alienari, remissivè.*

44 *Emphyteusim pro se, filiis, & nepotibus quæsitam an acquirens possit liberè alienare, etiam in præjudicium vocatorum, remissivè.*

45 & 46. *Emphyteusis hæreditaria, quæ ultra tacitam alienationis prohibitionem, expressam habet, nequit subhastari, aut in solutum creditoribus assignari absque consensu domini.*

47 *Emphyteusis commoditas prohibitione expressa non obstante, vita debitoris durante, potest creditoribus assignari.*

48 *Fructus emphyteusis non prohibentur alienari, aut pignorari pro vita debitoris.*

49 & 50. *Idem in majoratu, & aliis dispositionibus expressam prohibitionem alienationis habentibus.*

51 *Leges Lusitaniæ circa alienationem emphyteusis pro solvendis creditoribus explicantur, remissivè.*

52 *Florez de Mena doctrina adducitur.*

53 *Melioramenta in emphyteusi facta possunt obligari, pignorari, & alienari, requisito prius domino, an velit pro tanto.*

54 *Dominus directus omni judicationi, & alienationi præfertur pro eodem pretio.*

55 *Censualia bona per debitorem possessa in concursus corpus ingredi debet.*

56 *Census reservativi bona pleno jure in censuarium transeunt, cum onere solvendi pensionem in futurum, nullo dominio, apud concedentem remanente.*

57 *L. fin. C. de rerum permutatione, exornatur, & c. constitutus, de religios. domib.*

58 *Censuarius debitor potest ad libitum rem censuariam alienare absque metu commissi.*

59 *Commissum in censu reservativo ob non solutam pensionem etiam per mille annos non datur.*

60 *Alienatio, subhastatio census reservativi, cum onere pensionis transit in quemlibet.*

61 *L. fin. C. sine censu vel reliq. exornatur, & l. Imperat. C. de vectigal.*

62 *Dominus directus emphyteusis, vel censuarius comparens in concursu per debitorem formato an præferatur in re censuaria, vel emphyteutica.*

63 *Avendanus iterum increpatur.*

64 *Dominus directi dominii dupliciter potest comparere in concursu formato ab emphyteuta vel censuario, aut tanquam dominus, aut tanquam creditor.*

65 *Emphyteutica bona quando subhastantur, dominus præfertur pro eodem pretio.*

66 *Dominus rem emphyteuticam distractam ad instantiam creditorum jure prælationis recuperans liberè, & sine hypotheca devolvitur.*

67 *Pignus distractum ad instantiam creditorum liberum transit in emptorem.*

68 *Census si per viam donationis, legati, institutionis, emptionis, aut ex quolibet actu voluntario emphyteusis ad dominum transeat absque creditorum consensu, quia tunc pro tempore emphyteusis onera durant.*

69 *Res emphyteutica eo casu ad dominum redit non tanquam ad dominum, nec jure dominii directi, sed tanquam ad extraneum.*

Dominus

70 *Dominus cenſus reſervativi jus prælationis in re cenſuali non habet.*

71 *Cenſuario an competat retractus, quando dominus cenſus vendit in penſionis.*

72 *Dominus directi dominii, & dominus cenſus reſervativi poſſunt concapere in concurſu tanquam domini rei jure conſolidationis, & devolutionis cauſatæ.*

73 *Emphyteuſis devoluta ad dominum libera, & ſine hypotheca, & onere interim impoſito ab emphyteuta devolvitur.*

74 *Dominus rei ratione ſui dominii præfertur in ea omnibus quibuslibet creditoribus.*

75 *In cenſu reſervativo res non cadit in commiſſum, ſive per viam alienationis, ſive penſionis non ſolutæ etiam per mille annos.*

76 *Res cenſuaria poteſt ob pactum expreſſum cadere in commiſſum, ſicuti emphyteutica.*

77 *In re cenſuaria dominus non præfertur anterioribus creditoribus, ceſſante pacto commiſſi.*

78 *In re cenſuaria, quæ virtute pacti cecidit in commiſſum præfertur dominus, eam vendicans omnibus creditoribus, ſecus ſi per commiſſum ad eum non fuerit devoluta.*

79 *Res cenſualis, quæ cecidit in commiſſum inter bona domini judicatur, non inter bona debitoris cenſus.*

80 *Alienatio non propriè dicitur, niſi dominium plenè, & irrevocabiliter ſit translatum.*

81 *In re cenſuaria, quæ in commiſſum non cadit, creditores anteriores domino cenſus præferuntur.*

82 *In re aliena, quæ reperitur inter bona debitoris dominus vindicans cunctis præfertur.*

83 *Debitor de bonis ſuis, non de alienis facere poteſt concurſum inter ſuos creditores.*

84 *Etiam ſuperficies 16. ff. qui potior. in pignor. habeant, ponderatur.*

85 *Res cenſuaria, vel emphyteuticaria, quæ cecidit in commiſſum ad dominium devolvitur libera, & extinctio jure pignorum interim impoſito.*

86 *Ad rem domino devolutam nullus creditor cum eo concurrere poteſt.*

87 *Jure principali ſublato, jus prælationis evaneſcit.*

88 *Dominus directi dominii, aut cenſuarius an penſionibus decurſis præferantur anterioribus creditoribus in ipſa re.*

89 *Domini directi dominii, vel cenſus reſervativi competit hypotheca in ipſa re pro penſionibus ſolvendis.*

90 *Et omnibus in re ipſa pro penſionibus præferuntur.*

91 *Hypotheca orta in principio acquiſitionis ipſius rei omnibus etiam anterioribus præfertur.*

92 *Dominus directi tanquam extraneus creditor comparens in concurſu pro credito ſibi debito nullam prærogativam habet in re emphyteutica ſeu cenſuaria.*

93 *Emphyteutica res, ſeu feudataria hypothecata cum conſenſu domini, an ad eum devolvatur libera, vel an etiam poſt devolutionem duret hypotheca.*

94 *Liberam devolvi, non obſtante conſenſu, tenent plures.*

95 *Liberam non devolvi, ſed durare hypothecam poſt devolutionem legitimè ſubſequutam, ut aliquid operetur conſenſus domini probabilior, & receptior eſt opinio.*

1 IN hoc articulo incautè, & imprudenter ſe geſſit Ludovic. de Avendan. *in tract. de cenſibus, c.* 110. *n.* 10. *& 11. & in c.* 111. *ex n.* 4. ubi duas propoſitiones ineptas ſine lege, & ſine auctoritate, aut juris fundamento abſolutè affirmat, prima quod bona emphyteutica non intrant in concurſum formatum per emphyteutam debitorem, cùm debitoris bona non dicantur, ſed extra ejus patrimonium ſint, ad quæ creditores ſui nullum jus prætendere poſſunt; ſecunda, quod facto per emphyteutam concurſu ipſo jure reſolvatur emphyteuticarius, ſeu cenſuarius contractus ob commiſſum, & bona liberè reverti ad dominium, & cum directo dominio conſolidari, in quibus propterea dominus in eiſdem præferatur emphyteutæ, & cenſuarii cunctis creditoribus.

Hæ abſolutæ propoſitiones ſic indigeſtè ſumptæ falſæ ſunt, & contra communem innumerabilium Doctorum aſſertionem, & regulam in contrarium affirmantium; idcircò ne hujus auctoris deſidia decipiamur, diſtinctè procedendum erit, & per concluſiones ſingulas examinandæ ſunt, & in primis quod attinet ad bona emphyteutica. 2

Prima erit, & firmiſſima concluſio quod ſi bona in emphyteuſim conceſſa fuerint pro hæredibus, & ſucceſſoribus emphyteutæ (prout ſingulariter omnis emphyteuſis conceſſa intelligitur juxta plurimos Dd. laudatos & ſequutos per Alvar. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 49. *ſub num.* 2. ante medium) in concurſum motum per emphyteutam debitorem veniunt, ſubhaſtantur, & venduntur abſque domini directi licentia, aut aſſenſus, & ex eorum pretio creditores ſatisfiunt, cum ſit alienatio neceſſaria, in qua non datur commiſſum, nec devolutio ad dominum, quia hoc caſu pro executione ſententiæ, & ſolutione creditorum iſtis inſtantibus bona emphyteutica rectè capi valent, nec non in defectum licitatoris ea poteſt Judex æſtimata dare in ſolutum. Semper tamen ſalvo jure domini directi ad penſionem conſequendam, & exigendam à quolibet tertio emptore, qui eum tenetur recognoſcere, quoniam dumtaxat ſubhaſtantiæ, & adjici poteſt jus emphyteuticum, & illud utile dominium, quod penes ſe debitor habet, nec non melioramenta pleno jure ſibi competentia, hanc concluſionem in terminis firmarunt gloſſa, Bartol. & communiter cæteri DD. in *l. ſi finita*, §. *ſi de vectigalib. ff. de damno infecto*, teſtantur communem opinionem Jaſon. *in leg. fin. num.* 113. *C. de jure emphyteut.* mirabiliter Avendan. *reſponſ.* 13. *num.* 1. poſt Bartol. & Jaſon nec non eumdem Bartol. *in l. quemadmodum ad fin. C. de agric. & cenſ.* & Avarot. *in cap. imperialem de prohibit. feudi alien.* per Feder. & Joannem *in lib.* 1. *de pignoribus n.* 13. Parlador. *lib.* 2. *rerum quotid. cap. fin.* 5. *part.* §. 3. *num.* 33. quem ſic generaliter loquentem ad terminos hujus concluſionis trahere debes juxta DD. à ſe allegatos. 3 4 5 6 7 8

Eandem opinionem latè probat Aurelius Corbul. *de jure emphyteut. cap.* 14. *de privat. ob alienat. limitat.* 19. *per totam, fol. mihi* 318. *& ſeq.* qui *num.* 1. ponit pro regula, quod pro ſolutione creditoris poſſunt capi bona emphyteutica, & poſſunt à judice dari in ſolutum eidem creditori emphyteutæ quoad jus debitoris, ſalvo jure domini ad canonem, laudemium, & prælationem, quia hæc venditio, ſubhaſtatio, & adjudicatio dicitur neceſſaria cum judicium reddatur in invitum, ad quam faciendam non requiritur licentia, & aſſenſus domini directi dominii, ſed potius in ea limitatur, *leg. fin. Cod. de jure emphyteut.* & propterea bona nec cadunt in commiſſum, nec fit ad directum dominium devolutio, ut per DD. *in d. l. ſi finita*, §. *ſi de vectigalibus, ff. de damno infecto*, & per Baldi doctrinam *in terminis in cap. imperialem in princip. num.* 11. *de prohibita feudi alien.* per Federic. Jaſon *in dict. leg. fin. q.* 5. *num.* 113. Alciat. *conſ.* 343. *num.* 3 Afflictum *dec.* 191. *in dub.* 1. Gratum *conſ.* 333. *num.* 9. *& ſeqq. vol.* 1. qui teſtatur de communi opinione, quam ſimul amplectitur Rodoanus *de rebus Eccleſiæ de caducita. ob rei alienat. num.* 32. *verſ. emphyteuta quoque, pag.* 520. Tiraquell. *de retract. lign.* §. 1. *gloſſ.* 14. *n.* 19. Decius *conſ.* 160. *col.* 2. *verſ. & hoc ſaltem videtur habere locum*, &c. Et idem Corbul. *in n.* 2. hanc regulam declarat, procedere, quando emphyteuſis eſt hæreditaria, & poteſt tranſire ad extraneos, quia tunc poteſt per judicem dari in ſolutum creditori utile dominium illud pertinens emphyteutæ debitori abſque reatu commiſſi (ſalvo jure domini) ex Saliceto in Auth. *l. qui verſ. tertio* 9 10 11

eſt videndus, C. de bonis author. judic. poſſid. & Bald. *in conſ.* 306. *verba inveſtitura, vol.* & Alex. *d. conſ.* 343. *num.* 3. *& ſeqq. & ex n.* 3. *cum ſeqq.* pulchrè declarat ipſe
12 colluſus poſt plurimos allegat hanc regulam minimè procedere in datione in ſolutum voluntariè facta per emphyteutam creditori extra judicium cum hoc caſu ſit venditio, & alienatio voluntaria ſibi à jure prohibita abſque aſſenſu domini directi, quo caſu res cadit in commiſſum, & ad dominum devolvitur, & directo dominio conſolidatur.

13 Hanc eandem ſententiam ampliſſimè proſequitur Caldas Pereira *de extinct. emphyteuſis, cap. 6. ex n.* 3. *cum multis ſeqq.* dicens *quod in alienatione rei emphyteucalis facta per judicem pro ſatisfactione creditorum emphyteutæ non habet locum, l. fin. C. de jure emphyteut.* qui cum ſit alienatio coacta, & neceſſaria non requirit conſenſum, & licentiam domini ex Avend. *reſponſ.* 1. Jaſon & Afflicto *qu.* 191. *n.* 1. Decio *conſ.* 160. *col.* 1. *ad finem.* Roman. *conſ.* 280. Alexand. *conſ.* 215. *colum.* 2. Socin. *conſ.* 8. *col. fin. vol.* 4. Jaſon *in l. ſi unus,* §. *pactus ne peteret, num.* 29. *ff. de pactis.* Bruno *conſ.* 44. *col.* 3. *dub.* 3. Aymon *conſ.* 115. *col.* 1. *in fine,* ex celebri doctrina Baldi *in cap.* 1. *col.* 3. *de prohib. feud. alien.* Feder. Jaſon. *in l. cætera,* §. *ſed ſi paraverit, num.* 10. *ff. de legatis* 1. Caſſaneo *conſ.* 11. *n.* 79. Capecius *qu.* 99. *col.* 2. Roland. à Valle *conſ.* 21. *n.* 17. *vol.* 1. & Cagnol. *in l.* 2. *qu.* 88. *n.* 243. *Cod. de pact. empt. & vend.* & ex Pinello *in l.* 2. *C. de reſcind. vend.* 2. *part. cap.* 3. *num.* 42. & poſt plures alios Doctores, in diſcurſu per eundem Pereira adductos omninò videndus, qui iterum *num.* 14. ita ait, *ego autem ut à calumnia legislatorem defendam adverto bona emphyteutica pro executione ſententiæ capi, vendi, & alienari rectè poſſe ut creditoribus ſatisfiat,* quod placuit Bart. & aliis, *in l. ſi finita,* §. *ſi vectigalibus, ff. de damno infecto,* ubi Alexand. *n.* 18. Jaſon *in l. fin. num.* 13. Ripa *in l.* 1. *ff. de pignorib.* Petrus Avend. *reſponſo* 13. *n.* 1. *quid in emphyteuſi ſimpliciter conceſſa, & pro hæredibus data obtinet, quoniam iis nocere emphyteuta poteſt,* &c.

14 Idem Pereira pulchrè etiam in id ipſum affirmat *in tract. de extinct. emphyt. c.* 14. *ex nu.* 10. dicens quod bona emphyteutica, aut locata in cenſum pro debito ſubhaſtari, & licitatore addici poſſe plus offerenti, quæ cum penſione, & onere reali quibus ſunt obnoxia in emptorem tranſibunt ſi alia bona patrimonialia condemnato non ſuperſint, in quibus executio fieri poſſit quo integra ſolutio creditori, qui ſententiam obtinuit, fiat; & pro hoc ultimo conducit quod aliis probat Corbulus *de jur. emphyteut. cap.* 14. *de probat. ob alien. limit.* 19. *n.* 6. *fol.* 331.

15 Et iterum ipſe Pereira *in tract. de poteſt. agendi. cap.* 1. *ex n.* 58. ubi rectè inquit, quod quando per viam executionis ſententiæ judex creditori emphyteuſim adjudicat, ipſe creditor vel licitator debet eſſe perſona non prohibita à lege, vel pacto, ſed habilis ex Grato *conſ.* 133. *n.* 10. & 11. atque Signorol. Tiraq. Greg. Lopez, & aliis quod ſingulariter limita, *n.* 59.

16 Et pro hac concluſione quod emphyteuſis conceſſa pro ſe, & hæredibus poteſt capi, & executio fieri in ea pro ſatisfactione creditorum emphyteutæ abſque licentia, aut aſſenſu domini directi innumerabiles penè DD. congerit Florez Diaz de Mena *in additionibus ad deciſ.* 35. *Gammæ num.* 1. ſequitur etiam, licet obiter, Noguerol. *alleg.* 37. *ſub num.* 39. ubi ad idem allegat Rotam *deciſ.* 381. *ex num.* 16. *cum pluribus ſeqq. tom.* 1. *in recent. edit. anno* 1636. latiſſimè videndus eſt poſt alios Doctores Brito *de locato in repetit. cap. potuit, cap.* 3. *ex num.* 18. *& ſeqq.*

17 Concluſio hæc ex eo comprobatur, quod emphyteuſis hæreditaria poteſt liberè per emphyteutam pignorari, & obligari, & venit in generali bonorum obligatione abſque licentia directi domini, & abſque metu caducitatis, quæ hypotheca, & obligatio durat, dumtaxat durante jure debitoris, quo reſoluto, ſive 18
per generationem finitam, ſive per caducitatem, pariter reſolvitur jus hypothecæ, & emphyteutica bona ad dominum directum devolvuntur libera, & abſque aliquo onere impoſito per emphyteutam; pro hac vera reſolutione innumerabiles penè Doctores, allegant Corbulus *de jure emphyt. cap.* 14. *de cauſa probationis ob alienat. limitat.* 33. *fol. mihi* 348. Julius Clarus *recepta ſentent. lib.* 4. §. *emphyteuſis, q.* 18. *& pl.* 29. *tit.* 8. *p.* 5. & alios plures firmat Garcia *de expenſ. & meliorat. cap.* 6. *num.* 21. latiſſimè Felicianus *de cenſibus, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 5. *ex n.* 15. *cum ſeqq.* allegans ad id *d. l.* 29. *& l. lex vectigali, ff. de pignor. & l. tutor.* §. *ult. ff. de pignorat. action.* Rodriguez *de annuis red. lib.* 1. *qu.* 3. *num.* 7. *per tres columnas,* quam plurimos DD. in comprobationem congerit Barb. *ad c. potuit de locato, num.* 81. Gratianus *diſceptat. forenſ. cap.* 8. *num.* 40. abundè poſt plurimos Doctores, & Rotæ deciſionum allegationem rem hanc diſſerit, & reſolvit Cencius *de* 19
cenſib. qu. 22. *per tot.* qui tres ultimi multis aliis laudatis, probant cenſum abſque domini licentia imponi poſſe per emphyteutam ſuper bonis emphyteuticis ſuo jure durante, & ſalvo jure domini directi, & quod res emphyteutica veniat ſub appellatione bonorum, & in 20
generali bonorum obligatione, ex pluribus obſervat Cardoſo *in praxi jud. verb. emphyteuſi, n.* 16. Sed an ex conſenſu domini ſuper obligatione duret hypotheca poſt emphyteuſim devolutam; vide inferius ad calcem hujus cap.

Ergo eadem bona emphyteutica rectè poterunt ſub- 21
haſtari pro ſatisfactione creditorum abſque domini licentia prout ex quamplurimorum reſolutione, ſic argumentatur de pignore, & oblatione ſpeciali aut generali, ad ſubhaſtationem in jure emphyteutico Florez de Mena *in addit. ad dec.* 35. *Gammæ ad num.* 1. *optima deciſ.* 226. *per totam.* Vincent. de Franchis, ubi multa cumulat; notandum tamen quod licet jus em- 22
phyteut. & meliorationes factæ per debitorem poſſint per judicem ſine licentia domini ſubhaſtari, in ſolutum dari creditoribus, licitatori tamen, vel creditori tradi non poſſunt niſi prius requiſito domino, an velit pro tanto bona ipſa recipere, & pro ſe habere, cum in hujuſmodi alienatione neceſſaria ſemper jus domini maneat intactum, & illæſum qui in hac alienatione præ- 23
fertur omnibus emptoribus, & licitatoribus, juxta *l. fin. C. de jure emphyteut. & 29. tit.* 8. *part.* 5. notarunt rectè Alexander in Apoſtilla ad Bartolum *in l. finita,* §. *ſi de vectigalibus, verb. in feudatario, ff. de damno infecto.* Avend. *reſponſo* 13. *ſub num.* 3. *verſ. advertendum tamen, & ſub num.* 4. *verſic. & ſicut donante emphyteuta,* ut ponderat *l. fin. tit.* 8. *part.* 5. in illis verbis: *Tenudo es el ſeñor de la coſa de recebir en ella aquel aquien la vende,* & ibi, *e de otorga ſola faciendo en de carta de nuevo,* & Salicet. *in Auth. ei, verſ. tertiò eſt videndi, C. de bonis authorit. judicis poſſid.* Bald. *conſ.* 306. *verb. inveſtitura, vol.* 1. quos refert & ſequitur Alexand. *conſ.* 343. *num.* 3. Corbulus *de jur. emphyteut. cap.* 4. *limit.* 19. *ſub n.* 2. Flo 24
rez de Mena *in additionib. ad ſeſſ.* 35. *Gammæ ſub num.* 1. Pereira *de extinctione emphyteut. cap.* 6. *ex num.* 12. *cum ſeqq. & ex num.* 15. *& ſeqq.* copiosè per de Franchis *deciſ.* 226. *per totam,* & ibi Additionatores, & meliùs ipſe Caldas *de extinct. emphyt. cap.* 14. *ſub nu.* 40. Ubi quòd ſit denunciandus dominus tempore aditionis, an fortè ipſe velit tantumdem offerat, dicens fuiſſe ſententiam gl. & Bartolus *in d.* §. *ſi de vectigalibus,* & communem ex Jaſon *in l. fin. C. de jur. emphyt. num.* 113. Ripa *in l.* 1. *ff. de pign. num.* 13. Bart. *in l. quemadmodum, ad fin. C. de agric. & cenſ. lib.* 11. Baldus & alii *in cap.* 1. *de prohibitione feudi,* & alii per Federic. & ex plurimis idem probat Brito *de locato ad repetitionem cap. potuit,* §. 5. *ſub num.* 18. *& num.* 19. *verſ. infrà num.* 54.

Et juxta hos terminos intelliges Doctores citatos 25
ab

ab Auguſt. Barb. *in cap.potuit,de locato,n.*58. quos perperam contrarios cenſent, nempe Avendan.& Pereira *de extinctione, c. 6. num.*15.*&* 16. dicentes, alienationem neceſſariam, fit ex mandato judicis non faciendam irrequiſito domino directi dominii, necnon Barboſa *in l. uſufructu, n.*20.*ff. ſoluto matrim.* & Rodrig. *de redditib. lib.* 1. *qu.* 15. *nu.* 81. directum dominium non requirendum affirmantes, ut iſti loquuntur in ipſa ſubhaſtatione, in qua licentia, & aſſenſus domini non requiritur, ea tamen facta & licitatore admiſſo, rei emphyteuticariæ traditio fieri debet prius requiſito domino, an pro tanto eam velit, & hoc caſu procedunt Doctores, Avendan. & Pereira,quos jam annotavimus hoc modo loquentes.

26 Unum tamen notabile in hac materia alienationis & ſubhaſtationis rei emphyteuticæ advertere debes, quod in tertium emptorem ſub haſta licitantem nec in creditorem, cui à judice rei emphyteuticæ datur in ſolutum; non plus juris tranſeat, quàm apud emphyteutam debitorem erat, ita ut ſi erat ultima vox, & perſona, & in emptorem non tranſit plus juris; quoniam attenduntur linea, & voces debitoris emphyteutæ, non verò perſona mentis, hæc etenim alienatio
27 fit abſque licentia, & aſſenſu domini directi abſque tamen juris ſui læſione, & præjudicio, qui non tenetur emptorem admittere ultra jus, quod erat apud venditorem in quo omnes Doctores citandi conveniunt.

28 Nam licèt inter eos magna ſit diſcordia, an facta alienatione ex domini conſenſu, nova ſit emphyteuſis, & jus emptoris, ita ut dominus eum debeat inveſtire pro aliis tribus vocibus, & perſonis, & non debeat attendi jus, & linea emphyteutæ venditoris, ſed emptoris cum domini conſenſu, prout affirmat Corbulus *de jure emphyteut. cap.* 12. *de devolutione ob lineam finitam, ex n.*78. *cum ſeqq. fol. mihi* 165. & iterum *cap.* 14. *de privat. ob alienationem limit.*44 *in q.*1.*per totam, fol.mihi* 462.*verſ.in cap.*15.*de cauſa probationis ob non ſolut. canon. ampliat.* 20. *fol.* 448.

29 Tamen rectiùs quæſtionem ad partes latè diſputans contrarium verius reſolvit Pereira *de extinctione emphyteut. cap.* 11. *ex num.* 33. *cum multis ſeqq.* ut adhibito conſenſu domini natura emphyteuſis non mutetur in tempore, vel generationibus aut vocibus; ſed ſemper attendendam eſſe perſonam, & lineam vendentis, non verò mentis, in quem plus juris non transfertur,
30 quàm habebat, & habere poterat vendens, ita ut dominus per conſenſum à ſe præſtitum non intelligatur emphyteuſim prorogare; nec in aliquo alterare, ſed ſemper jus emptoris regulandum à jure venditoris, & eodem modo finiri apud emptorem, quo finiretur re exiſtente penes emptorem; quæ opinio longè verior mihi videtur, adhuc tamen utriuſque opinionis Doctores non dubitant attendendum eſſe jus debitoris, quando abſque domini aſſenſu facta fuit venditio, qui Doctores contrariæ opinionis minus rectè attribuunt extenſionem, & prorogationem emphyteuſis, ut operetur ultra intentionem domini, quæ ſola fuit adhibendo conſenſum, ut ejus interventu excludatur & evitetur commiſſum, pro quo evitando, *l. fin. C. de jur. emphyt. & cap. potuit, de locato,* conſenſum domini deſiderat, & ſatis eſt ut in hoc operetur,& dominus præjudicetur in jure ſuo devolutionis, & conſolationis quam cauſaret alienatio conſenſu domini deficiente, prout latè proſequitur Pereira *loco citato*, quem ulterius, *verſ. notanter declarantem hunc articulum, in tract. de renovat. emphyt. qu.*7. *num.* 7. quibus in locis plures Doctores allegat, idem poſt alios tenet Brito *de locato, in rubrica,* §.1.*n.*39.*&* *n.*40.

31 Ex hactenus prælibatis facilè cognoſces, quàm miſere lapſus fuerit Lud. de Avend. *in tract. de cenſib. d. cap.* 110. *ex num.* 10. *&* *c.* 111. *&* *num.* 4. cujus mentionem fecimus ad principium hujus c. dum ineptè ſtatuit, *bona emphyteutica in concurſum ab emphyteuta peractum inter ſuos creditores non venire & per concurſum creditorum à ſe factum extingui emphyteuſim, & devolvi ad dominum directum in cujus bonis hunc propterea præferendum eſſe quibuslibet creditoribus*; quæ omnia falſa ſunt ex jam comprobatis, quod imò non expectata licentia domini, & per conſequens nec in his præferendum dominium ex ſuo domino, tanquam conſolidato, ut perperam putabat Avend. *ipſe in locis citatis*, licet verum ſit dominium præferri quilibet emptori pro eodem pretio oblato, non aliàs, ut diximus ſuprà *n.*22.*&* *n.*24.& infrà *n.*54.

Sed an ex hac ſubhaſtatione per judicem factam, rei 32
emphyteuticæ tanquam neceſſaria pro ſatisfactione creditorum concurrentium, quemadmodum domini, non expectatur licentia & aſſenſus; ita pariter denegetur ei laudemium; non convenit inter Doctores, latè tractant Avend. *d. reſponſo* 13. *per totum.* Caldas *de extinct. emphyteuſis, cap.*6.*ex n.*3 *cum multis ſeqq.* Flores de Mena *in addit. ad Gammam d.deciſ.*5.*ſub n.*1. Corbulus *de jur.emphyt. c.*14.*de privat.ob alienat.limit.jam ſub nu.*2. & optimè quàm plures allegans Brito *de locato,in repet. cap.potuit. §.*5.*ex n.*3.

Secunda ſit concluſio: ſi emphyteuſis conceſſa fue- 33
rit non ſimpliciter pro hæredibus, ſed ſolùm pro filiis, & nepotibus, ſcilicet,filiis, ut filiis licet non hæredibus, vel aliter ſit conceſſa pro familia; tunc jus ipſum emphyteuticum, & utile dominium, non poteſt capi, nec ſubhaſtari, nec diſtrahi, à judice pro ſatisfactione cre-
ditorum, cum debitor emphyteuta non ſit abſolutè do- 34
minus utilis emphyteuſis; ſed ad vitam ſuam dumtaxat, & quilibet vocatus capit ab inveſtitura, & non à primo acquirente. Et ideo in præjudicium ſucceſſorum jus em- 35
phyteuticum non poteſt ſubhaſtari, nec ad extraneos pervenire, nec primus emphyteuta potuit contrahere debita, quorum cauſa, & occaſione valeat proprietas emphyteutica, hoc eſt ipſum utile dominium alienari in damnum,& præjudicium ſucceſſorum; licet in emphyteutæ ſolius præjudicium ſit; & ideò ſolummodo pote- 36
runt fructus emphyteuſis adjudicari creditoribus, ut ex eiſdem ſua credita exigant, vel in pignus bona ipſa eiſdem conſignari; ut ex fructibus ſatisfiant creditores durante vita debitoris dumtaxat; ut poterunt, & ſic jus ipſum non, ſed dumtaxat commoditas, quæ pleno 37
jure pertinet, emphyteutæ poſſeſſori, & debitori alienari liberè poteſt ejus vita durante;nam eo mortuo proprietas emphyteuſis, & ſic jus ipſum emphyteuticum, & utile dominium remanens ſemper integrum, penes debitorem tranſibit in ſucceſſorem ſecundum primiti- 38
vam naturam emphyteuſis, cujus forma ſervanda erit. Sic in terminis probant Boërius *in deciſ. ſeu q.*263. Alvarotus *in cap. Imperialem, n.*16.*de probib. feud. alien. per Feder.* Avend. *reſp.*13.*ſub n.*1. *verſ. ſecunda concluſio, ex communi omnium ſententia ſequuta.* Bart. *in l. quod dicitur, ff. de verb.oblig.*ubi omnes deduxit Flores de Mena *in addit. ad deciſ.* 2. *Gammæ ſub num.*1. & ex Bart. *num.*8. Alexand.*n.*17. Caſtrenſ.*num.*6.*in d. §. ſi de vectigalibus, l. ſi finita, ff. de damno infecto.* Alexand. *concluſ.*124.*ſub nu.*9.*volum.* 4. & ex aliis plurib. congeſtis à Tiraquell. *de retract. lignag.*§.1.*gloſſ.*7. *num.*49. quos referens ſequitur Corbulus *de jure emphyt.cap.*14. *de privat. ob alienat. limit.* 19. *n.*2.*&* *n.*6.*&* *cum Gamma,d.deciſ.*5.& Corbulo, nec non Rotæ *deciſ.*381. *ex n.*26.*cum pluribus ſeqq.*Innocent.*edit.anno* 1636. tenet Noguerol.*alleg.*37.*n.*99. qui ex aliis ſimilibus comprobat *ex n.*34. de quibus & de pluribus aliis latiùs videbis inferiùs optimè etiam,& latè tradit Brito *de locato in repetitione c. potuit, §.* 3. *ex n.* 18. *&* *ſeqq.qui, n.*20. ita ait: Tertia declaratio eſt,ut talis alienatio, au- 39
thoritate judicis facta, debeat præjudicium generare ſolum ipſimet emphyteutæ, dum vivit ac ejus hæredibus quando hæreditaria exiſtit. Si verò ſecus dicendum quando conceditur cum pacto de providentia, nempe pro ſe filiis ac cæteris deſcendentibus ſeu nomine familiæ,

familiæ, vel pro se, uxore ac filio ex utroque nascituro, nec posset tunc fieri alienatio emphyteusis, quoad dominium, & proprietatem, sed quoad fructus, & commoditatem, tantummodo interim, dum vivit ipsemet emphyt. ut contra gloss. *in l. si finita, §. de vectigal. ff. de damno infecto*, tenent Doctores ferè omnes, ut testatur Tiraquell. *de retract. lignag. d. gloss. 7. §. 1. nu.* 47. per text. *in ultim. §. sin autem, C. commun. de legatis.* Bald. *in authent. si qui jurat. C de bonis author. jud. possid. col. 5. vers. quæro nunquid.* Palat. Rub. *in repetitione cap. per vestras*, §. 38. *num.* 8. Alexand. *in dict. §. si de vectigal.* & sequitur Gamma *decis. 5. n. 8. &c.*

40 & latiùs prosequitur comprobans, hac 3. *part. cap. penult. per totum*; & conducit quæstio singularis agitata per Jul. Clarum *receptar. lib. 4. feudum. qu.* 43 ubi re-

41 solvit, quod filius succedens in feudo, aut emphyteusi non hæreditaria, sed paterna, non tenetur creditoribus patris sui, etiamsi ejus hæreditatem adierit cum beneficio tamen legis; & inventarii; quia non tenetur ultra vires hæreditatis patris creditoribus satisfacere, etsi feudum seu emphyteusis paterna ex pacto, & providentia libera sibi remanet, quia non capit à patre, sed à domino concedente ex ipso pacto, & providentia, & vide, quæ Flores de Mena ad Gammam

42 *decis. 5. n. 5.* quo casu non deberi laudemium domino; quia cum non alienetur jus emphyteuticum, & utile dominium: sed tantummodo fructus & commoditates debitori pertinentes sua vita durante alienentur, non potest in hac alienatione verificari dispositio *leg. fin. C. de jure emphyteut.* loquentis de utili dominio alienato, & vendito, ita cum Afflicto observat Avend. *resp. 13. sub n. 1. vers. tertia conclusio declarativa.*

43 Sed quid dicendum, in emphyteusi non hæreditaria, sed pro se filiis, & nepotibus, quæ tamen empta fuit ex pecunia patris acquirentis; an saltem quoad pecuniam, possit alienari seu capi pro satisfactione creditorum acquirentis, vide pro utraque parte plurimos Doctores relatos per Flores de Mena *in additio.* ad Gammam *d. decis. sub num. 1. col. 3. ad medium*, & Bar-

44 bosa statim citand. & an ipse primus acquisitor, pro se, filiis, & nepotibus, & sic emphyteusim non hæreditariam possit liberè eam alienare, & de ea disponere in præjudicium vocatorum, vide latissimè Marescotum *var. resol. lib. 15. 24. per totum*; quam plurimos Doctores per regulam, & limitationes videbis apud Barbosam *in cap. potuit; ex n. 153. cum seqq. de locato.* quos consule pro articuli resolutione, & latissimè etiam per Britum *in tit. de locato, in repetitione c. potuit, §. 3 per tot.*

45 Tertia conclusio similis est, quoad effectum proximè præcedenti, quando in emphyteusi hæreditaria, ultra tacitam prohibitionem inductam ex *l. 2. C. de jure emphyt. & cap. potuit, de locato*, adest expressa prohibitio alienatio pignoris, & obligationis jus emphyteuticum, & utile dominium debitoris non potest pro satisfaciendis creditoribus vendi aut subhastari, nec eisdem in solutum à Judice dari, absque domini consensu; cujus jus per pactum expressum quæsitum, omnino præservatum remanet, ita ex Ripa *in l. 1. n. 13 ff. de pignor.* tenet Petrus de Avend. *respons. 13. n. 2. & 3.* & alii protinus allegandi.

46 Nam quemadmodum existente in contractu emphyteutico, expressa alienandi seu obligandi prohibitione pignoratio & obligatio, sicut & alienatio invalida est, ut ex plurimis probant Gratian. *discept. forens. tom. 5. cap. 907. num. 9.* Cencius *de censib. q. 2 n. 6. cum seqq.* ita pariter jus ipsum emphyteuticum, & utile debitoris dominium, per judicem subhastari, pro solvendis creditoribus, nec isti in solutum dari poterit absque domini consensu.

47 Adhuc tamen expressa prohibitione non obstante,

48 potest commoditas emphyteutæ debitori pertinens sua vita durante per judicem creditoribus consignari, quia commoditas hæc, & fructus nullo modo prohibentur alienari, & pignori tacitè aut expressè dare emphyteutam, nec intelligitur comprehensa in prohibitione alienationis sua vita durante, sic ex pluribus Doctoribus, & Rotæ decisionibus, pulchrè probat Cencius *in tract. de censibus, quæst. 22. num. 10. vers. secunda verò afferri.* Gratianus *tom. 5. cap. 916. num. 24.* Tiraquell. *de retract. lignagier. §. 1. gloss. 7. num. 4.* Gratus *consil. 22. num. 3. lib. 1.* latissimè Pereira *de extinctione emphyteut. cap. 5. ex num. 13. cum seq.* & superiùs vide etiam quæ latè optimè per Rodoanum *de rebus Ecclesiæ non alienand. quæst. 79. cap. 9. ex num. 20. & ex nu. 59.* Francisc. Milanens. *decisione Siciliæ 7. num. 50. lib. 2.* Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 560. num. 10.* Rosental. *de feudis, concl. 15. n. 7.* D. Valenz. Velas. *tom. 1. cons. 56. n. 8. & ex n. 13.*

Hoc idem procedit absque difficultate in majoratu, 49 fideicommisso, & aliis dispositionibus, in quibus adest expressa bonorum prohibitio alienationis, ut capi, & subhastari possint proventus, fructus, & commoditates ex ipsis bonis prohibitis pertinentes possessori pro executione creditorum, & in eisdem fructibus cadit pignus & obligatio, nec non census creatio, prout abundè diximus infrà *cap. 15. per totum.*

Et in nostris terminis, quando in contractu emphy- 50 teutico adest expressa alienandi prohibitio, ut nihilominus quoad fructus & commoditatem pertinentem debitori sua vita durante, possit per judicem fieri consignatio creditoribus, ut ex ea credita sua exigant. Probat post alios Pereira *de extinctione emphyt. cap. 14. sub n.* 40. *in hac:* Et Avendan. respons. 13. in princip. qui *n. 4.* hanc traditionem limitat, quando in contractu emphyteutico fuit apposita clausula, quod emphyteusis nequeat alienari, quoniam tunc domino refragante nec vendi, nec obligari pro debito emphyteutæ, nec in ea pignus prætorium, aut judiciale constitui potest, citat Salicetum in *Authentica ei qui, C. de bonis autor. judic. possid. n. 46.* cujus etiam auctoritatem sequutus probat idem Ripa *in l. 1. ff. de pignoribus, num. 13.* id enim operatur in concessione dominica expressa prohibitio alienationis, quamobrem quod hic sanè sit legislator, vendi emphyteusim, posse & alienari ex Judicis præcepto & auctoritate pro dissolvendo ære alieno utique intelligendum est, quando simpliciter emphyteusis fuit concessa non adjecta clausula, quod emphyteusis alienari non possit. Quo casu etsi clausula à *l. fin. C. de jure emphyt.* adjecta, quia tamen mitius agitur cum lege quàm cum homine, distrahi nihilominus res ipsa potest auctoritate. Prætoris sententiam exequentis in favorem creditoris latam, &c. Sequitur & facit: Potest tamen Jasonis sententia defendi, ubi emphyteusis commoditas tantùm pro solvendis debitis alienabitur, ut jam suprà annotavimus cap. 5. n. 14. & videtur agnovisse Bart. *in l. finita, §. si de vectigalib. n. 7.* & ibi Alexand. *n. 17 ff. de damno infecto*, intelligentes fructus, seu eorum commoditates tantum debitoris emphyteutæ pro tempore vitæ suæ posse alienari, non ipsam emphyteusim, quod etiam probat Avend. *respons. 13. n. 2. & 5.* ne filiis, aut domino directo aliquod præjudicium inferatur, quod & Alciatus *responso 343.* compaobat. Et in emphyteusi Ecclesiastica, quæ ad extraneos nequit transire, & consequenter nec ad creditores, quoniam & hoc casu solum fructus possunt alienari, non ipsa emphyteusis, &c. Videndus etiam ipse Caldas *de extinctione emphyt. cap. 6. ex num. 13.* ubi latissimè agit de in- 51 tellectu legum Lusitaniæ expressè permittentium alienationem necessariam auctoritate Judicis, pro solvendis creditoribus emphyteutæ, etiam in contractu emphyteutico adsit expressa alienandi prohibitio.

Hanc eandem doctrinam sequitur ex plurimis Doc- 52 toribus Florez Diaz de Mena *in addition. ad Gammam, decis. 5. ad num. 1.* ibi, *Si tamen in ea probabilis esset alienatio, saltem sine domini licentia; tunc sola commoditas capi potest, & ita procedunt quæ Jason, Bursatus,*

Gamma

Gamma & alii ubi suprà dicunt. Et quæ notantur in dicto §. si de vectigalibus, & in dicto §. divi argumento text. *in l. fin. C. de prohibita rerum alienatione*, &c. & paulò inferiùs ibi, *Sed ut dixi, quando est prohibita alienatio; idem est de alienatione voluntaria, & necessaria ultra tempus vitæ emphyteut. & quando non est prohibita, possunt dari in solutum in forma dicta*, &c. & iterum *sub num. 5. ad finem.*

53 Quarta conclusio sit respectu melioramentorum, quæ debitor fecit in rebus emphyteuticis; nam cum hæ propriæ sint ipsius regulariter pleno jure, eorum respectu libera conceditur debitori emphyteutæ pignoratio, obligatio, & alienatio, quia proprium patrimonium judicatur, atque ideo in obligatione generali veniunt, dummodo prius requiratur dominus, an
54 pro tanto velit, qui omni adjudicationi, & alienationi præfertur pro eodem pretio ex his, quæ post plurimos Doctores firmat Flores de Mena *in addition. ad Gammam, decisione 5. à num. 4. & à num. 5. & ad decisionem 4. num. 3.* latissimè etiam per Cencium *de censibus, quæst. 22. ex num. 15. & quæst. 21. num. 16. & quæst. 19. num. 37.* plures alios citavimus suprà *ex num. 22. cum seq.*

55 Ad secundam partem hujus capitis deveniamus; an scilicet, bona censualia possessa per debitorem in concursus corpus, inter cætera bona libera ingredi debeant, ut ex eis subhastandis creditores debitoris censuarii satisfieri valeant; quam difficultatem brevibus affirmativè resolvam, & aliter de eisdem bonis censualibus judicandum, quod de bonis emphyteuticis hactenus scripsimus, hujus contractus censualis
56 natura attenta, in quo procul dubio bona dantur censuario cum reservatione annuæ pensionis in futurum solvendæ, & in censuarium utrumque dominium utile, & directum, possessioque civilis, & naturalis omnino transfertur; ita ut verus & perfectus rei censualis dominus efficiatur, nihilque juris seu commoditatis præter jus percipiendi annuam pensionem conventam in futurum apud concedentem rem in censum reservativum remaneat ad differentiam contractus emphyteutici. Sic per *leg. fin. Cod. de rerum permutatione, & cap. constitutus, de religiosis domibus.* Affir-
57 marunt Abbas & cæteri *in dicto cap. constitutus*, Socinus *consil. 208. num. 5. lib. 2. & consil. 167. num. 6. eod. lib.* Decius *consil. 164. col. 3.* Alexander *cons. 14. num. 8. lib. 2.* dicit communem sententiam Jason, *in leg. 1. n. 28. C. de jure emphyteut.* Rebuffus *2. tom. commentariorum, tit. de constitutione reditus, gloss. 17.* Cassaneus *in consuetud. Burgund. rubr. 11. in principio*, Gregorius Lopez *in leg. 10. tit. 30. §. 5.* Jul. Clarus *receptar. sentent. lib. 4. §. emphyteut. quæst. 1. in principio*, Sotus *lib. 6. de justitia, & jure, quæst. 5. art. 1.* Joan. Lupus *in commentariis de usuris, comment. 2. circa l. 2. de pactis interempto. §. 2. n. 57.* Gomez *in l. 68. Tauri, n. 2. & 3.* ubi Palat. Rub. *num. 2.* Castill. *verb. cens.* Matienz. *in l. 1. titul. 15. lib. 1. recop. gloss. 1.* Menoch. *consil. 291. n. 5. cum seqq. lib. 3. & in tract. de præsump. 1. p. præs. 160. ferè per tot.* Alvar. Valasc. *de jure emphyt. quæst. 23. n. 7. cum seqq. & n. 27. cum seqq & per tot.* quem plenè etiam per Lud. Avendan. *de censibus, cap. 13. per totum*, omnino videndus.

58 Igitur cum debitor sit dominus rei censualis, & in suo sit patrimonio, eam potest ad libitum alienare, & in pignus, seu hypothecam dare, & sub generali obligatione suorum bonorum comprehendere, & in solutum clarè absque metu commissi, quod non admittitur
59 in censu reservativo, etiamsi per mille annos pensionem non solvat, aut si alienet rem, nec alio modo, ut inferius probabitur, & per consequens multo magis inter cætera ejus bona concursus subhastari per judi-
60 cem, vel adjudicare creditoribus salvo jure domini, concedentis ad suam reservatam pensionem, cum qua inevitabiliter res transit in quemcumque licitatorem, aut emptorem, seu creditorem, ex *l fin. C. sine censu, vel reliquis, l. Imperatores, C. de vectigali & commissis*, prout 61
in terminis etiam agnovit Avend. *de censib. c. 3. n. 10. in fin.* ibi, *ultimo considerabam, quod cum dominium rei censualis transferatur in censuarium, de cujus bonis formatur concursus; poterit ad creditores anteriores res censualis transire, cum onere pensionis reservatæ, quo casu omnibus provideretur & creditoribus & domino census*, &c. in quo quidem nulla versatur dubitandi ratio.

Quoad ultimam *nostri cap. partem*, an & quando do- 62
minus emphyteusis vel censuarius comparens in concursu creditorum formato per debitorem emphyteutam, vel censuarium sit in re omnibus emphyteutica, vel censuaria præferendus invenio Avend. *de censib. c.* 3. ita confusè, æquivocè, & imperitè loqui, ut quid 63
certum sit de jure vix percipi valeat; constituit enim regulam universalem, dominum directi dominii, necnon dominum census reservativi, pro re emphyteutica, aut censuali præferendum omnibus creditoribus, eo quod per concursum inter suos formatum ab emphyteutica, aut censuario resolvitur contractus emphyteuticus, aut censuarius. Et ideo hujusmodi bona non subingendi concursum hanc regulam generalem & absolutam comprobat ex casu quodam speciali, & particulari, quando scilicet, res cadunt in commissum, eo quod emphyteuta, & censuarius effectus non solvendo non possit pensionem præstare, & alia hujus generis imperitè involvit, quæ nec juris regulis, nec Doctorum sententiis congruunt, sed penitus opitulantur, prout adnotavimus hactenus per totum discursum hujus cap.

Sed ut cum claritate procedamus in tam utili, & fre- 64
quenti articulo, plures casus distinguendi sunt; aut enim ad judicium concursus dominus directus, seu dominus census reservativi comparet tanquam talis, & jure directi dominii, & census reservati, comparet tanquam creditor eo modo quo cæteri creditores.

Primo casu dominus directi dominii, tanquam talis 65
potest tripliciter comparere pro avocanda re emphyteutica, ut in ea præferatur cunctis creditoribus. Primo modo, quando bona emphyteutica subhastantur pro satisfactione creditorum; quo casu cum omnino dominus directus debeat requiri, antea quàm res emphyteutica addicatur, & tradatur emptori licitanti, vel creditoribus pro suis creditis in solutum tradantur; (an fortè pro eodem pretio illam velit) tunc omnibus creditoribus præferri debet in ipsa re, prout abundè pluribus Doctoribus probavimus superiùs *sub prima concl. ex n. 22. & seqq. vers. notandum tamen*, &c. Et hoc casu 66
quando dominus directus jure prælationis recuperat rem emphyteuticam, soluto pretio ad eum libera omnibus oneribus transfertur; sicut etiam liberum transfertur jus emphyteuticum ab omni hypotheca in quemlibet extraneum licitatorem; ut diximus suprà *cap. 2. ex n. 108. hac 3. p.* cum ad instantiam ipsorum creditorum venditio fiat, ut ibidem probetur; quia omnes hypothecæ, & pignorum jura, per emphyteutam imposita resolvuntur, & extinguuntur, ita ut amplius dominus directus jure prælationis rem recuperans, soluto pretio non possit molestari à creditoribus emphyteutæ debitoris, qui subhastationi consenserunt; hunc discursum amplissimè prosequitur, & multis comprobat Vincent. de Franchis *decis. 226. per tot.* ubi Additionatores, maximè Riccius, qui in comprobationem allegat Mastrillum *decis. Siciliæ 154. n. 73.* Cavalcan. *decis. 8. n. 35. in part.* à Ponte *decis. 3. n. 27.* & seipsum *in decis. 58. in fin. p. 2. & in collect. 1537.* cum dominus jus de- 67
bitoris emat propria pecunia de consensu creditorum, & ad eorum instantiam jus emphyteuticum vendatur, quapropter sicut jus ipsum in extraneum emptorem transiret liberum, & absque hypotheca, ut abundè diximus *in cap. 2.* suprà hac *3. p. ex n. 208. cum seqq.* pariter in dominum emptorem, qui in emptione præfertur; ex qua simul oritur consolidatio dominii utilis cū directo,

libera tranut; prout plenè videre eſt inferius *cap.* 30. *per tot.*

68 Ut ſecus ſit, quando res devolvitur ad dominum directum, non per hanc viam prælationis, ſed etiam commiſſi, aut conſolidationis ob lineam finitam, ſeu aliàs ex natura contractus; ſed potius per viam donationis, legati, aut inſtitutionis, aut emptionis permutationiſve. Et ſic ex actu voluntario,& contractu inter emphyteutam, & dominum, non interveniente conſenſu creditorum; quia tunc adhuc durant hypothecæ ſervitutes, & onera impoſita in re emphyteutica per emphyteutam durante ſcilicet jure & tempore emphyteuſis, prout ex pluribus comprobat Doctoribus Vincentius de Franchis *in eadem deciſ.* 226. *num.* 2. *& in dec.* 2113. *n.* 23.& utrobique additionatores,& ex Pinello,Boërio, Gaſp.Rodriguez, Intrigol. & Rotæ *deciſionibus*,pulchrè comprobat Cencius *de cenſib. quæſt.* 22. *num.* 9. quia
69 tunc res non redit ad dominum tanquam ad dominum, ſed tanquam ad tertium extraneum, qui rem cum ſuo onere debet habere, optimè etiam comprobat Pereira *de renovat. quæſt.* 16. *num.* 22. & ſuperius, ubi dicit, quod hoc caſu dominus ab emphyteuta cauſam habere dicitur, & non à ſe ipſo, quando ſecundum præcepta & conceſſiones emphyteuticas ad ipſum non revertitur emphyteuſis. Vide etiam *num. ſeq.* per eumdem Pereiram. Rovitus *conſ.* 53. *num.* 19 *vol.* 1. Ponte *deciſ.* 3 *num.* 25. 26. & 27. Duardus *de cenſibus*, §. 10. *ex num.* 10. Surdus *deciſ.* 286. *num.* 2. 3. *& per totam.* Garcia *in tract. de hypoth. poſt contractum, &c. ex n.* 6. quamplures refert & ſequitur Carlevall. *de judic. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *putati* 23. *ſub num.* 10. Conſonant omnino quæ diximus 2. *part. cap.* 7. *ex num.* 45. *verſ. quibus mirè conſonat*, &c. & ſuperiùs *ex n.* 11. *cum ſeq. verſ ſed nihilominus iis non obſtantibus*,&c.

70 Sed in domino cenſus reſervativi contrarium erit dicendum, ut ei jus hoc prælationis, & retractus penitus denegetur, attenta natura cenſus reſervativi; quia cum in cenſuarium transferatur utrumque dominium, & penes concedentem nihil remaneat in ipſa re præter jus percipiendi annuam penſionem, prout ex juribus, & Doctoribus probavimus ſuprà *num.* 56. *verſ. ad ſecundam partem hujus cap.* &c. ideo nihil mirum, ut denegetur prælatio, & retractus, quando res cenſualis ſubhaſtatur pro ære alieno debitoris cenſuarii, vel quando creditoribus in ſolutum datur, ſalvo jure penſionis domini cenſus, ut rectè comprobat Avendan. *de cenſibus*, *cap.* 87. *num.* 5. adde quæ Hermoſilla *tom.* 2. *ad l.* 55. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 2. *ex n.* 25. *fol.* 252. &
71 *ſeqq.* Sed quid è converſo quando dominus cenſuarius vendit jus penſionis ſibi reſervatæ; an cenſuario competat retractus,non convenit inter Doctores.Vide Hermoſil. *loco cit.* & Avendan. *in c.* 88. *n.* 4.

72 Secundo modo poſſunt dominus directus, & dominus cenſus reſervativi comparere in concurſu creditorum cauſato per emphyteutam, ſive cenſuarium debitorem ſcilicet petendo rem ipſam ob commiſſum, & ob reſolutionem contractus, quia cum ratione conſolidationis ex cauſa commiſſi, vel temporis finiti res pleno jure devolvatur ad dominum directi dominii,
73 (vel ad dominum cenſus reſervativi,quando in ejus reſervatione adeſt pactum commiſſi caducitatis,ut ſtatim,) ſemper quod ex natura rei, & ex cauſa præambula, & neceſſaria reſolvitur jus debitoris; reſolvuntur etiam pignora, hypothecæ, & onera per debitorem interim impoſita, & res libera ad dominium revertitur, in qua dominus ratione dominii præfertur omnibus creditoribus emphyteutæ, & cenſuarii, cum quo creditores ipſi
74 concurrere ad rem nullo modo poſſunt. Et in hoc caſu rectè procedunt, & admittuntur, non aliàs quæ Lud. Avend. in iis terminis firmavit, (licet ſub maxima terminorum confuſione, & juris regularum æquivocatione & intricatione) *in c.* 210. *n.* 10. & 11. & latius *in c.* 3. *per tot.* Sed melius magiſque ordinariè dixit *in eod. tit. c.* 91. *n.* 8. qui poſtquam *ex n.* 7. *& à n.* 1. *& in c.* 90. *ex n.* 4. ex pluribus DD. *& c.* 13. *nu.* 7. quod in cenſu reſervativo
75 nullo modo ſui natura attenta res cenſuaria cadat in commiſſum, ſive per alienationem,ſive per non ſolutionem penſionis, etiam per mille annos, & poſt Covarr. Alvar.Valaſc.Gutierrez,& Mantic.obſervat etiam Barboſ.*in cap. potuit, n.* 101. *de locat.* admittit tamen ipſe
76 Avendan.& latè comprobat,ex pacto expreſſo commiſſum eſſe admittendum, & rem ob non obſervatum pactum, & conditiones ſub pœna commiſſi,devolvi ad dominum cenſuariũ liberam & eo modo,quo res emphyteutica,prout latiſſimè apud eum locis relatis videre eſt.

77 Poſtmodum *in d.c.* 91. *n.* 8. ita ad noſtrum propoſitum loquitur: Ex qua nova interpretatione ad prædictam legem deducitur deciſio ejus dubitationis, quam ſemel vidi in facti contingentia agitatam in regia Pinciana Cancellaria, an ſcilicet dato concurſu creditorum in bonis cenſuarii, dominus cenſus emphyteutici, vel reſervativi perpetui, cui tamen eſt conditio commiſſi,præferatur cæteris omnibus creditoribus cum eo ad petitionem rei cenſualis concurrentibus: in qua dubitatione, cujus alibi ad longum reſolutio tradetur (ſcil. in d.c.3.) ita advocati Cancellariæ diſtinguebant. Quod ſi dominus cenſus non agat ex conditione commiſſi, ad vendicandam rem cenſualem, ſed ex jure prælationis, (ut quia cenſus ejus erat naturæ, quod pœnam commiſſi non admitteret,) tunc creditores ſint præferendi, qui tempore priores, & jure potiores eſſent cum eo caſu res cenſualis verè, & irrevocabiliter cenſuarii eſſet, & cum tota ejus patrimonii ſubſtantia converſa, & confuſa, atque ſicut reliqua bona debitis ejuſdem cenſuarii obnoxia & ſubjecta.

78 Si verò dominus cenſus jure commiſſi rem cenſualem vendicare conetur, ut quia cenſus ejus erat naturæ,quod eam conditionem commiſſi admitteret; credebant advocati, præferendum eſſe cæteris omnibus creditoribus anterioribus, etiam expreſſam hypothecam, & obligationem habentibus, dicentes quod cum ea conditio commiſſi, quæ ab initio creationis cenſus reſolutiva creatus eſt, efficiat, quod res cenſualis adveniente ea conditione commiſſi,& reſoluto per eam contractu, ad concedentem ſtatim revertatur, non efficietur eo caſu cenſuarius dominus rei irrevocabiliter, licèt interim dum contractus reſolvitur, verus ejus dominus ſit. Et quod ideo facultas vendicandi rem impedit eo caſu confuſionem ejus cum cæteris bonis cenſuarii, quoad tunc ſaltem effectum ut reſpectu ejuſdem rei detur concurſus, & prælatio creditorum.

79 Efficit enim conditio commiſſi, & reſolutio contractus, ut potius res cenſualis videatur eſſe inter cætera concedentis bona, ſi commiſſum verificetur, quàm inter cenſuarii facultates, ut inde cæterorum anteriorum creditorum prælatio juſtificetur, ac ſi cum ea reſolutiva conditione, & facultate vendicandi rem ejus utrumque dominium revocabiliter in cenſuarium tranſiret; quæ nova, & elegans reſolutio confirmatur ex iis, quæ notanter reſolvit Tiraquell.de tract. convent.§.1.gl.1.& unic. n.7.cum pluribus aliis dicens n. 9. quod alienatio non propriè dicitur, niſi quando dominium plenè, & irrevocabiliter eſt alienatum,& alia conducibilia ad propoſitum adducens, quæ confirmantur ex iis quæ ipſe Tiraq. in l. ſi unquam, C. de revoc. donat. verb. revertatur, ex princip. & n. 398. qua ratione non poterunt
80 creditores cenſuarii præferri concedenti rem in cenſum, ex quo datur novus & verus intellectus ad text. in c. conſtitutus, de relig. domib. ut ex eo commiſſum excludatur, & creditores ſi forſan eorum concurſus in ejuſdem text. ſpecie detur, priores tempore & jure domino cenſus præferantur, quia deficit conditio commiſſi, & reſolutio contractus, per eam atque utrumq; dominium tam utile, quàm directum in cenſuarium irrevocabiliter fuit translatum. Hactenus Avend.

81 Iſta advocatorum hujus Cancellariæ determinatio multum

multum conformis eſt juris regulis, & principiis, nam comparens in concurſu creditorum rem aliquam vendicando, quæ inter cætera debitoris bona reperitur;
82 ſemper pro ſuo dominio omnibus creditoribus indiſtinctè præfertur, quia debitor de bonis ſuis, non de alienis concurſum facere poteſt. Et ideò ſtatim quod res agnoſcatur aliena, à concurſu extrahitur, & vero domino traditur: prout ex plurium jurium & DD. auctoritate ampliſſimè probavimus ſuprà 1. *p. c.* 8. *ex num.* 38. *verſ. à regula tamen hujus c.*&c.*& in* 2.*p.c.*24.
83 *ex num.* 14. *cum ſeqq. verſ. quarto quia domino pecuniæ*, &c. pro qua reſolutione allego text. famoſum *in l. etiam* 16. *ff. qui pot. in pign. hab. etiam ſuperficies* (inquit Conſultus) *alieno ſolo poſita pignori dari poteſt, ita tamen ut potior cauſa domini ſit ſoli, ſi non ſolvatur ei ſolarium*, id eſt ſecundum unum intellectum) ſi res in commiſſum cadat ob non ſolutum canonem, & penſionem pro ſoluto impoſita, & à domino ſibi reſervata, prior cauſa eſt, & potior domini ſolarii.

Et hæc res per commiſſum ad dominum cenſus re-
84 ſervativi, vel dominum directi dominii, libera devoluta intelligitur, reſoluto, extincto jure pignoris, vel hypothecæ quolibet interim impoſito ſuper ea per debitorem, juxta textum expreſſum *in l. lex vectigalis ff. de pignor.* junctis his, quæ latè per nos ſuprà 2.*p.c.*27. *ex num.* 37. *cum ſeqq. verſ. quoad ſecundum hujus* &c.
85 quare ob devolutionem reſoluto jure creditoris ad ipſam rem nullus eorum poteſt admitti ad concurſum, nec prætendere poteſt prælationem cum domino, quia ſublato jure principali, pariter extinguuntur prælatio-
86 nis jura, etenim non entis nullæ ſunt qualitates, ut in iis terminis conſiderat Avend. *d.c.*91.*n.*9.& quia per devolutionem ad dominum nulla juris creditorum remanent veſtigia circa rem.

87 Tertio denique modo poſſunt dominus directi dominii, & dominus cenſus reſervativi comparere tanquam tales in judicio concurſus formati per emphyteutam, vel cenſuarium, nempe pro ſuis annuis dumtaxat præſtationibus decurſis ſibi debitis exigendis ex bonis con-
88 curſus (nulla facta mentione commiſſi, neque ex eo jure rem vendicantes, quo caſu cum iſti ipſa re habeant jus hypothecæ tacitæ impoſitæ ab initio acquiſitionis, prout latè comprobat Avendan. *d. c.*3.*ex n.*2.*& ex n.* 7. & eſt textus, ſecundum aliam lecturam *in d. l. etiam ff. qui potior. in pign. hab.* ibi, *ſi non ſolvatur ei ſalarium*, &c. plurimos Doctores allegat Alvar. Valaſcus *de jure emphyteut. qu.*4.*& n.*6. *cum ſeq.* [licet ipſe conetur debilibus rationibus communem receptam per omnes impugnare] innumerabiles penè Doctores pro hac hypotheca domino proprietatis competente in re emphyteutica, pro canone refert, & diſputans reſolvit Manguilius *in tract. de evictionibus, qu.*124.*ex nu.*60.*& verſ. à*
89 *num.* 50.*& per tot. quæſt.* omnibus procul dubio creditoribus emphyteutæ, vel cenſuarii debitoris pſæferendi ſunt in ipſa re emphyteutica, aut cenſuaria prout iis in locis probat Avend. nulla tamen facta diſtinctione, an creditores ſint anteriores, vel poſteriores, prout ipſe Avendan. indicare videtur proximè citato; ſed abſolutè cunctis præferendos eſſe, aſſerit ex prædicta ratio-
90 ne; quoniam quando hypotheca oritur ſimul cum ipſa rei acquiſitione, omnibus anterioribus iſte creditor præfertur in ea, prout latiſſimè ex innumerabilium penè Doctorum relatione comprobavimus ſuprà 2. *p. c.* 14. *ex n.*108. *cum multis ſeqq. verſ. imò & quod plus eſt*,
91 &c. ubi mirabiles valdè doctrinas, ad propoſitum reperies; tandem quando iſti domini directi dominii, & cenſus reſervativi, non comparent, tanquam tales ad judicium creditorum peractum per emphyteutam, aut cenſuarium, nec eo jure jus aliquod prætendunt; ſed tanquam creditores extranei, ad pecuniam ex diverſa cauſa eis ab emphyteuta, vel cenſuario debita; tunc ad omnia bona debitoris jus habent pro ſuo credito exigendo ſuo loco, & gradu inter cæteros creditores, attenta ſua hypotheca, aut privilegio, ſeu anterioritate, ſi fortè habeant, & non aliàs, prout certiſſimum eſt ex juris regulis, & principiis.

Et juxta ſupra dicta à principio hujus cap. unum no-92 tabile omittere non libet; an hypotheca impoſita ſuper bonis emphyteuticis, vel feudatariis per emphyteutam, ſeu vaſſallum, cum conſenſu domini directi dominii, duret, etiamſi emphyteuſis vel feudum finiatur per extinctionem generationis, vel per commiſſum, ita ut devolvatur ad dominum, & cum directo dominio conſolidetur, an ipſa bona ad dominum devolvantur, & tranſeant cum ipſo onere hypothecæ, magna eſt inter noſtros controverſia.

Negat Iſernia *in cap.* 1. §. *quid ergo*, *n.*5. *in princ.* 93 *de inveſtit. de re aliena facta*, abundè diſputat pro utraq; pro Carleval. *de judiciis*, *tom.* 1. *lib.*1. *tit.*3.*diſput.*23. *ex n.*29.*cum multis ſeqq.* & ſignanter *ex n.*31.& negativè reſolvit, ut hypotheca impoſita ſuper bonis feudalibus, vel emphyteuticis cum expreſſo aſſenſu domini extinguatur, extincto feudo, & emphyteuſi, ita ut bona ad dominum libera devolvantur, contendens *l. vectigali, ff. de pignorib.* procedere, etiam in conſtitutione hypothecæ interveniat aſſenſus directi domini; pro ſua opinione *n.* 39. alios quam plurimos Doctores allegat, qui tamen non loquuntur, quando intervenit aſſenſus, ſed in nudis terminis, *d. lex vectigali.*

Contrariam ſententiam viriliter tuentur Bart. *in l.* 94 *in diem*, 9. *n.*2. *ff. de aqua pluvia arcenda*; & ibi etiam Cumanus *n.*1. quia dominus per conſenſum appoſitum dum feudatarius, vel emphyteuticarius obligat ſuo creditori bona emphyteutica, & feudataria; ſibi præjudicat, atque ideo hypothecam per devolutionem ad dominum contingentem non extingui, ſed durare, & tranſire ad dominum cum bonis devolutis, tuentur hanc 95 opinionem Iſernia ipſe *in d.c.*1.§. *quid ergo in fin. & in c. Imperialem, num.*11.*de prohib. feudi alien. per Fed.* Boërius *deciſ.* 181 *num.* 4.*&* 5. Marius Frecia *de ſubfeudis*, *lib.* 2. *authorit.* 29. *n.*6. Harmant Piſtor. *lib.*2. *qu. juris qu.* 48. *ex n.*14. Scader. *de feudis*, *p.*8. *c.*4. *nu.* 34. *fol.*50.*lit. L.* latiſſimè diſputat pro utraque parte, & reſolvit Andr. Fachin. *controverſ. lib.*7. *c.* 56. *per totum.* Cardinal. Alexand. *in d. §. quid ergo num.* 2. Affl ctis *n.* 3. Balzaranus *n.*21. Puteus *de reintegr feudor. cap.* 256. *pone quod Vaſſall. num.*7. 8.*&* 11. Capicius *in inſtituta feudal. tit. feudorum devolutio*, *§. hypotheca pag.* 159. *& in tit. feudorum execut. verſ. dominus mortuo*, *pag.* 197. & Roſental. *de feudis*, *c.*9. *membr.*1. *concl.*18. *n.*1. & eſt text. *in c.*1.§. *ſi clientulus de alienatione feud.* quæ opinio probabilior, & communior eſt.

CAPUT IV.

Bona majoratûs ex facultate regia creditoribus hypothecata, an abſque nova facultate in concurſus judicio ſubhaſtari valeant.

Et an ſemel ita diſtracta poſſint per bonorum liberorum ſupervenientiam recuperari, ac venditionem reſcindi.

Et quid ſi tempore ſubhaſtationis, revera libera bona aderant, quæ tamen poſtmodum reperta fuere; an poſſeſſor majoratûs poſſit illa ſemel diſtracta vendicare.

Et an caput majoratûs ſubhaſtari poſſit per judicium concurſus.

SUMMARIUM.

1 *Majoratus bona, quæ præcedente facultate regia, fuere hypothecata, ſi in concurſu pro ſolvendis credi-*

creditoribus distrahantur, in publica subhastatione distrahi debent.

Bona ipsa majoratus, si redditus non sufficiunt ad solutionem, quotidie distrahi jubentur. ibid.

2 *Alienatio, quæ ad judicis decretum requiritur omnino in publica subhastatione est facienda.*

3 *Bona absentis, fisci, minoris, reipublicæ & quæ in executionem rei judicatæ venduntur, subhastationem publicam requirunt.*

4 *Idem in judicio concursus scrutatur.*

5 *Subhastatio bonorum majoratûs non requirit novam facultatem, sed sufficit, quæ præcessit ad pignorandum, & hypothecandum.*

6 *Idem servatur in omnibus casibus, in quibus ad pignorationem, & alienationem assensus regius requiritur.*

7 *L. si pupillorum 7. §. si pupillus ff. de rebus eorum.*

8 *Ad venditionem bonorum Ecclesiæ, Civitatis, & aliorum, quæ facultate regia fuerunt hypothecata, non requiritur nova solemnitas.*

9 *Idem in fisci rebus servatur.*

10 *Assensus domini adhibitus in datione rei feudalis in dotem datæ operatur, ut ad translationem dominii soluto matrimonio novus non requiratur assensus.*

11 *Assensus regius requisitus in compromissa rei feudalis, novus in feudo non requiritur.*

12 *Assensus regius si præcessit in obligandis rebus feudalibus, alius novus non requiritur in bonis distrahendis pro executione.*

13 *Assensus Regius Episcopi, aut Judicis licentia in bonis alienari prohibitis, aufert impedimentum juris, vel hominis, & res permanet libera.*

14 *Res, quæ semel prohibitionem evasit, semper permanet libera.*

15 *Res natura semel alterata, semper remanet alterata.*

16 *Majoratus bona per facultatem regiam alienari, aut hypothecari permissa remanent deinceps libera.*

17 *Solemnitas, consensus, seu authoritas requisita ad actum si sit semel adhibita, alia nova non requiritur in exequutione actûs.*

18 *Actus novus non dicitur, qui sit pro executione antiqui.*

19 *Consensus patroni adhibitus in constitutione pensionis super beneficio cum facultate transferendi, aliàs non requiritur in translatione.*

20 23. & 44. *Ad distractionem bonorum majoratus ex facultate data ad hypothecandum deveniri nequit, nisi bonis liberis deficientibus.*

21 *Facultas, ad obligandum bona majoratus concessa semper intelligitur, bonis liberis deficientibus, etiamsi in ea non exprimatur.*

22 *Majoratus obligatus quasi fidejussor indemnitatis reputatur.*

23 & seqq. *Majoratus bonis ex facultate regia in concursu distractis si postea ille, qui facultatem obtinuit, bona libera acquirat, successor non potest distractionem retractare.*

25 *Alienatio semel perfecta ad novam supervenientem causam non debet retractari.*

26 & seqq. & n. 51. *Regula factum legitimè, de regul. jur. lib. 6. explicatur.*

27 *Glossæ doctrina adducitur.*

28 *Dos semel legitimè detracta, & restituta ex fideicommisso non venit restituenda in restitutione fideicommissi postea facta.*

29. & 38. *Dos semel uxori propter viri inopiam restituta non est iterum viro restituenda, etiamsi dives fiat.*

30 *Uxori quarta Auth. semel, C. unde vir. & uxor semel ob paupertatem assignata non aufertur, si postea dives efficiatur.*

31 *Mater ad secundas nuptias transiens, si petat tutorem, & detur, licet postea pœniteat, reassumere tutelam non potest.*

32 *Mater per sola sponsalia non amittit tutelam.*

33 & 34. *Etiamsi maritus secundus moriatur, mater non reassumit tutelam.*

35 *Idem judicatur de editione liberorum, ac de tutela.*

36 *Uxor, cui legatur sub conditione si castè vivat, an semel legatum oblatum recuperet, si castè postea vivat.*

Legatum relictum sub conditione, si alicui nubat, amittit alteri nubendo, etiamsi vidua effecta conditioni pareat, ibid.

37 *Dote uxoris per rem judicatam in tuto posita ob paupertatem viri, res judicata non retractatur, etiamsi dives vir efficiatur.*

38 *Actus semel consummatus, & perfectus non retractatur, etiamsi casus veniat, à quo initium sumere non potuit.*

39 *Quæ semel legitimè constituta sunt, durant, licet casus superveniat, à quo initium sumere non potuit.*

40 *Res semel effecta alienabilis, semper remanet talis.*

41 *Possessor majoratûs, ejusque hæredes an teneantur ex bonis liberis postea acquisitis satisfacere majoratui bona alienata ex regia facultate.*

42 *Distractione facta bonorum majoratus ex regia facultate, si appareat eo tempore possessorem habuisse bona libera, an successor possit alienationem rescindere.*

43 & seqq. *Negativa sententia proponitur; contraria verior.*

45 *Idem est non esse, vel non apparere.*

46 *Idem est non esse, & non posse probari.*

47 *Majoratûs bonorum distractio ex facultate regia subjecta remanet rescissioni: quoties bona libera tunc existentia, postea manifestantur.*

48 *Hypotheca non contrahitur in bonis majoratûs, nisi liberis deficientibus.*

49 *Majoratus bona libera remanent ab hypotheca, quoties libera adsunt.*

50 *Majoratûs bona, ut indebitè alienata repeti possunt condictione sine causa, vel indebiti, designatis bonis liberis tunc extantibus.*

51 *Regula factum legitimè, de reg. juris in 6. interpretatur.*

52 *Quod contingit ex causa præterita, ad causam præteritam refertur.*

Actu dependente à præcedenti, præcedens actus attenditur. ibid.

53 *Causa remota attenditur, potiùs quàm propinqua, quando ab ea dependet jus actûs propinquioris.*

54 *Jus, quod omnino non est extinctum, sed elisum, & diminutum, durat in essentia, licèt cesset in effectu.*

55 *Regula factum legitimè retractare non debet, licet casus eveniat, à quo incipere non potest; fallit quando causa, ob quam factum est, devolvitur ad non causam.*

56 *Commodata re, aut deposita, deperdita, & non apparente; si postea apparet res judicata rescinditur, ex condictione sine causa.*

57 *Exceptio dilatoria, quæ opponi potest post litem contestatam, quando reus jurat tunc, & non antea ad suam pervenisse notitiam, rejicitur cum probationibus, si postea appareat, reum tunc notitiam illius habuisse.*

58 *Excussio bonorum semel facta præjudicat, & prodest aliis creditoribus in Judicio non stantibus.*

Excussionis sententia non transit in rem judicatam, quominus tertius, & fidejussor possit postea ostendere, bona debitoris adfuisse, ibid.

59 *Majoratus caput an alienari possit pro satisfactione creditorum.*

Negativa sententia proponitur, ibid. verior, & contraria.

60 *Marchionatus, & Comitatus, quibus jurisdictio adhæret, pro executione capi nequeunt.*

61 *In facultate concessa creditoribus concursus ad vendendum bona majoratus semper reservatum manet caput majoratus.*

62 *Bona omnia ad statum pertinentia ex facultate hypothecata alienationi, & subhastationi subjiciuntur, etiamsi in iis caput contineatur.*

63 *Facultas regia facit omnia bona majoratus libera.*

64 *Regiis litteris confidens decipi non debet.*

65 *Caput status, licet virtute facultatis sit alienabile: non debet ab eo initium sumere distractio, nisi deficientibus aliis bonis.*

66 & 67. *Expenduntur doctrinæ Molinæ & aliorum.*

68 *Jurisdictio potest capi in pignus pro executione, alienari, & in solidum dari.*

69 *Domus pretiosæ, aut magni ædificii valor quomodo taxatur, remissivè.*

1 BOna majoratûs, quæ facultate regia fuere æri alieno hypothecata, si in judicio concursus pro satisfactione creditorum sint distrahenda (prout quotidie distrahi mandantur quoties reditus majoratus non sufficiunt ad eorum integram solutionem) in publica subhastatione distrahi, necesse esse firmarunt Lud. Molin. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 44. & 45. ubi additionatores allegant Pater Molina *disput.* 650. *num.* 5. Puteus *dec.* 252. *lib.* 2. & Molina relato obiter sequitur Mieres *de*
2 *majoratu* 4. *part. quæst.* 3. *n.* 17. quia quotiescumque ad alicujus rei alienationem authoritas, seu decretum Judicis requiritur necessariò, res ea, non nisi in publica subhastatione distrahi valet. Bart. *in l. citat. num* 3. *ff. de public. & vectigal.* Alberic. *in l.* 1. §. *etsi sine*, §. 1. *ff. de minoribus.* Bald. *in l. ordo, num.* 4. *C. de execut. rei judicatæ.* Platea *in l. si tempora, col.* 1. *C. de fide instrument. lib.* 10. Afflictis *in constitut. Regni Siciliæ. lib.* 2. *rubric.* 38. Pinellus qui hæc omnia refert *in l.* 2. *C. de rescindend. vendit.* 2. *part. n.* 45. cujus opinionem asserit communem Emanuel Xuarez *in Thesauro recept. sentent. verb. decretum ubi in alienatione, pag.* 453. & ideo Lud. Molina *d. cap. sub num.* 45. firmat regulam universaliter veram ut omne illud quod ex Judicis decreto vendendum est subhastatione requirit prout in bonis ab-
3 sentis fisci, minoris & Reip. & his bonis quæ in executione rei judicatæ venduntur, & aliis similibus; latiùs prosequitur Molina loco citato, & quod subhastatio bonorum quæ capiuntur à Judice pro solvendis creditoribus requiratur, *l. ordo, C. de execut. rei judicatæ*, & in bonis minorum Ecclesiæ civitatis vel fisci. Quorum bona prohibita sunt, alienari ratione publicæ utilitatis in quibus propterea requiritur subhastatio, *l.* 1. *C. de prædiis decurio, lib.* 10. *& in authent. hic jus porrectum, C. de sacrof. Eccles.* Bald. *in dicta l. ordo.* Ubi quod etiam requiritur quando venduntur bona absentis per *l. fundus, ff. de rescind. vendit.* de quibus latè Fabianus de Monte *de emptione & vendit. part.* 5. *princip.* Manguilius *de eviction. quæst.* 45. *ex num.* 9. *& seq. &*
4 *quæst.* 44. *num.* 1. & hoc etiam procedit ex natura judicii concursus, in quo bona debitoris communis non aliter distrahi possunt, authoritate, & decreto Judicis quàm in publica subhastatione, ut ex pecunia ex eis redacta creditores gradatim satisfiant.

5 Sed an priùs ut ad hanc subhastationem, & venditionem bonorum majoratus deveniatur; nova requiratur licentia, & facultas regia, communis est, & omnium Doctorum concors sententia, quod non sit necessaria, quia sufficit quod à principio intervenerit ad pignoranda pro aliquo debito, quo non soluto, & pignore non luito, restitutionis, & solutionis tempore adveniente, liberè possunt alienari, & distrahi pro satisfactione creditorum absque nova licentia, & regia facultate probarunt in terminis bonorum majoratus Greg. Lopez *in l.* 6. *tit.* 2. *p.* 6. *in gloss. verbo, que la no pudiesse vender, colum.* 8. *versic. etsi data.* Lud. Molina *de Hispan. primog. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 1. 2. & 3. Mieres *de majoratu* 4. *part. quæst.* 3. *ex num.* 1. *cum seq.* Pater Molina *de justitia & jure, & tract.* 2. *disp.* 652. *ex num.* 1. Felician. de Solis *censib. lib.* 2. *qu.* 21. *num.* 22. additio ad Molin. *dicto cap.* 5. *num.* 1. *fol.* 284. Hermosilla *in l.* 4. *tit.* 5. *p.* 5. *gloss.* 7. *num.* 33. *tom.* 2 *fol.* 34.

Quæ solutio procedit generaliter in omni casu, & 6
materia; quibus requiritur ad pignorationem, & alienationem assensus regius, sive domini, seu decretum Judicis, ut si semel in pignoris constitutione intervenit, postmodum adveniente tempore solutionis, & subhastationis non egeat creditor nova facultate, assensu, aut 7
decreto, ut in minore est, text. expressus *in l. si pupill.* 7. §. *si pupillus dedit res pignori permissu Prætoris, nonnulla erit dubitatio an alienatio possit impediri, sed dicendum est posse creditorem jus suum exequi, ff. de rebus eorum.* Bald. *ibi*, & Bart. *in Auth. hoc jus porrectum num.* 21. *C. sacrof. Eccles.* idem Bald. *in l. Papinianus*, §. *sed nec impuberes, ff. de inoffic. testam.* Alexand. *cons.* 189. *n.* 1. & 15. *lib.* 7. Decius *in l. singularia n.* 10. *ff. si certum petat.* ubi Cagnol. *n.* 75. Fabian. à Monte *de empt. & vendit. q.* 5. *princip. num.* 98. Capicius *decis.* 182. *n.* 10. & 11. Negusantius *de pignorib.* 1. *part.* 6. *membr. n.* 15. *ampliat.* 1. Simoncellus *de decretis, lib.* 2. *tit.* 3. *in spacio* 4. *n.* 36. Surd. *decis.* 191. *n.* 18. & *dec.* 278. *n.* 4. & 5. Pereira *de empt. & vendit. c.* 8. *n.* 12. Castillo *controversia lib.* 4. *c.* 61. *num.* 25. Benchendot. *in addit. ad Seraph. de privil. juram. privil.* 45. *n.* 2. Montan. *de tutel. & curat. cap.* 33. *n.* 496. *cum seqq.* Hermosilla *ubi supra n.* 32. & probant omnes alii Doctores paulò ante citati *num* 5.

Et in bonis Ecclesiæ, & civitatis quæ semel facul- 8
tate regia, aut authoritate Episcopi fuere hypothecata, ut ad venditionem eorum nova non requiratur solemnitas vel facultas, probarunt Hermosilla ubi proximè *num.* 33. Felicianus *d. cap.* 3. *n.* 20. Mieres *d. q.* 3. *n.* 2. Pereira *in l. si curatorem habens, C. de in integrum restit. in verb. contractum feciſtis, num.* 42. Surdus *d. decis.* 278. *num.* 5. Menoch. *cons.* 110. *num.* 58. *lib.* 2. & plurimi alii ab istis citati.

Et in feudis, idem observant, innumerabiles penè 9
Doctores si ad obliganda bona feudalia intervenit assensus Regis aut domini postmodum pro executione, satisfactione creditorum in eorum distractione alius novus non sit necessarius assensus. Molina *lib.* 4. *d. cap.* 5. *n.* 2. Mieres 4. *part. d. cap.* 3. *n.* 6. *& seqq.* Surdus *cons.* 30. *in fin.* German. Prior. *lib.* 2. *quæst.* 15. *n.* 19. Notarius *qu.* 128. *num.* 3. Scader. *de feudis, part.* 8. *cap.* 4. *qu.* 7. *num.* 25. Scipio Rovitus *cons.* 21. *nu.* 12. Imola & Ludov. Roman. *in l. usufructu, ff. sol. matrim.* ubi quod assensus 10
domini adhibitus in datione rei feudalis in dotem marito, operatur quod translatio dominii, qua fundata est soluto matrimonio non requirat alium assensum, quos referens sequitur Capicius *decis.* 182. *num.* 11. & 12. de Afflict. *in c. Imperialem, in princ. vers. duodecimo*, nota ex text. *ibi*, *n.* 8. & 9. de prohibita feudi alienat. & *decis.* 33. *num.* 19. Molina *d. cap.* 3. *num.* 2. Maresco tus *variar. resolut. lib.* 2. *cap.* 91. *num. fin.* probat Isernia, *in constitut. regni*, quod super compromisso 11
de re feudali debet intervenire assensus regius, & non in laudo, quia laudum descendit ex compromisso, & est executio compromissi; sequitur plura adducens Matthæus de Afflictis *decis.* 285. *num.* 15. & 16. idem Afflictis *in constitut. Neapolit. lib.* 3. *rubric.* 3. *de revocat. alienat. num.* 55. *fol.* 264. nam quando finis habet neces- 12
sariam consequentiam à principio; non finis, sed principium attenditur, Afflictis *decis.* 210. Mauritius *de restit. in integr. c.* 196. *col. fin.* Pereira *in l. si curatorem habens, verb. implorare, n.* 50. Ponte *dec.* 21. *n.* 19. Ancharan. *cons.* 28. *n.* 6. & 7. *vers. & per ista non obstant.* Tuschus *lit. P. concluſ.* 703. *n.* 16. 17. *& seqq.* Ant. Faber *in C. lib.* 3. *tit.* 19. *de inoffic. testam. definit.* 23. *n.* 20. Surdus *decis.* 297. *n.* 12. & per plures alios Amat. *variar. resolut. tom.* 2. *resol.* 65. *ex num.* 8. vide plurimas elegantes

doctri-

doctrinas infrà *ex num.* 52. *cum seqq. & suprà* 1. *part. cap.*7.*ex n.*79.*cum seqq.*& idem Afflictis 335. *num.* 19. ubi dicit quod si in obligatione rei feudalis præcessit regius assensus, judex potest liberè interponere secundum decretum contra eadem bona feudalia,absque alio assensu regio, & consensus regius præstitus super contractu principali, trahitur ad omnia quæ sunt necessaria pro illius executione; resolvit Amed. Aponte *in titul.* 11.*laudemiorum,q.*37.*col.*3.*&* 4. Frecia *in tract. de feudis,lib.*2.*q.*11 & alii per Bursatum *cons.*29.*n* 18. *&* nu. 30.*n.*26.*&* 29.Surd.*decis.*22.*num.*52.*&*53. quos omnes refert Mieres *d. quæst.*3.*n.*67.*&* 68.

13 Et omnium ratio est evidens, quia per primum Regis assensum, & facultatem seu Judicis, aut Episcopi licentiam, in bonis alienari prohibitis, sublatum fuit impedimentum juris vel hominis ad latè per Nos tradita suprà 2.*p. cap.*9.10.*&* 11.*&* c.22.quo semel sublato res perpetuò remanet libera: quia res quæ semel 14 prohibitionem evasit semper remanet libera; & res effecta alienabilis, perpetuò remanet alienabilis, *c.* 2. *de feudis.* Pereira *de renovat. emphyteusi, q.*11. *n.*30. Cevallos *commun. quæst.*897. Scaccia *de appellat. cap.*1.*q.* 17. *limitat.* 47. *membr.* 1. *num* 3. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar. glos.*6.*num.*194.Joan. Francisco Leo *in Thesauro fori Ecclesiast.*1.*p.cap.*15.*num.*3.Bursat.*cons.*4. *nu.* 22. *&* seq. Menochius *de arbitrariis, quæst.*54.*num.*24. Peregrinus *decis.* 2. *num.*2.Fussar.*de substitution. q.*352. *num.* 49. Surdus *cons.* 105. *num.*12. Matienzo *in l.*11. *tit.* 6. *lib.* 5. *recopil. gloss.* 8. *num.* 2. & per plura jura, & Doctores, Nos *in comment. de Regia protect.* 3. 15 *part. cap.* 4. *à num.* 55. *&* seqq. ubi etiam quod rei semel alterata natura, semper remanet alterata, *in* 16 *tract. de supplicat. ad Sanctiss.* 2. *part. cap.* 19. *num.* 5. *&* 6. Maximè in majoratibus in quibus per facultatem regiam bona alienari seu hypothecari præmissa remanent libera; prout expressè recitant similes omnes facultates, & adnotant Additionatores ad Molin. *in lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 1. post principium ex Molina *lib.* 4.*cap.*9.*num.* 38. alios plurimos adducimus suprà *hoc tract.*2.*p.cap.*9.*num.*29.*&* n.60.

17 Et quia solemnitas consensûs seu authoritas requisita ad actum si in eo fuit adhibita; alia nova non requiritur in executione, & complemento ipsius actus, quod in actionibus judicialibus, & extrajudicialibus varias & singulares doctrinas congerit Pereira *de empt. & vend.cap.*8.*à num.*10.*cum seqq.* & sursum Surdus *decis.* 18 34.*ex num.*43.*cum seqq.*quia non dicitur novus actus ille qui fit pro executione antiqui, plurimas cumulat doctrinas Surdus *cons.*385.*à n.*23.*cum seqq.lib.*3.

19 Prout si in constitutione pensionis super beneficio juris patronatus laicalis cum facultate transferendi fuit adhibitus consensus patroni, postmodum pensionarius pensionis translatione non eget novo patroni consensu. Barbosa *de Jure Eccles. lib.* 3. *tit. de pensionibus, cap.*11 *à n.*103.ubi alios allegat.

Hæc tamen nostra firmissima resolutio, ut bona majoratus semel hypothecata ex facultate Regia, liberè absque alia nova distrahi possint; in concursus Judicio 20 pro satisfactione creditorum uno modo limitabis, ut ad eorum distractionem devenire non debeas nisi in subsidium nempe bonis liberis ejus possessoris qui ob- 21 tinuit facultatem, & ad hypothecam pervenit deficientibus, nam quemadmodum obligatio bonorum majoratus bonis existentibus liberis non subsistat, eo quòd per facultatem ad obliganda concessa expressa dicatur, quod prius obligentur bona libera, ita ut bona majoratus in subsidium deficientibus liberis non aliter intelligantur hypothecata, etiamsi in facultate id expressè non dicatur, tacitè subintelligitur, & majoratus quasi fidejussor indemnitatis, & subsidia- 22 rius reputatur, prout latissimè suprà 2. *p. c.* 5. *ex n.m.* 16. *cum multis seqq. vers. contrariam tamen,imò creditores*, &c.

Pariformiter denegatur distractio bonorum majora- 23 tus ex facultate regia hypothecæ subjugatorum bonis liberis existentibus, & nisi præcedente eorum excussione probant Molin. *lib.* 4. *c.* 6. *n.* 15. *&* 19. *&* lib. 1. *cap.* 10. *n.*4. P.Molin. *tr.*2. *disp.*953. *ex n.*1.Menochius *lib.*4.*præsumpt.*189.*n.*9.Cancer.*variar.resol.part.*1. *cap.* 9. *n.* 109. Oliver.Beltramin.*in annot.ad Alex.Ludovic. decis.* 299. Vincent. ab Anna *allegat.* 115. Camil. de Curte *in diverf. juris feud. cap.*5. *n.*91. *fol.* 224. addit. ad Molin. *lib.* 4. *c.* 7. *n.*1. qui loquuntur etiam in feudalibus, innumerabiles penè DD. congessimus, suprà 2. *p. d. c.* 5. *ex d. n.* 16. *cum seqq.*

Ex hac limitatione duæ resultant difficultates dissol- 24 vendæ, prima an postquam bona majoratus distracta fuere per subhastationem in judicio creditorum superveniant bona libera ejus qui debita contraxit, & facultatem à rege impetravit, eo quod alia bona libera acquisivit, an rescindi poterit distractio præcedens, & bona sic subhastata recuperare, & vendicare valeat successor in majoratu, ita ut distractio præcedens retractetur? Hanc quæstionem eleganter tetigit doctissimus Lud.Molina *de primog. lib.* 4. *cap.* 7. *ex n.* 13. *&* seqq. quam jurè dicè resolvit, & firmat alienationem majora- 25 tus semel justè, & legitimè factam non esse renovandam etiamsi postmodum bona libera ab alienante acquisita fuerint; movetur ex eo quòd alienatio perfecta atque consummata fuit à principio, atque ideo ex defectu causæ ob novæ supervenientiam retractari non 26 debet ex regula factum legitimè *de reg. juris in* 6. quod in actu semel perfecto, & consummato vera esse profitetur, sicque jura contraria conciliari affirmat, nempe *l. fin. in princip. C. unde liber. l. qui res, §. arcam cum similibus, ff. de solutionibus*, ex Tiraquell. qui plura affert *in tract. de causa cessante limitat.* 12. *nu.* 1. *cum seqq.*

Et allegat in terminis gloss. singulariem, & commu- 27 niter sequuntur ab scribentibus *in Authent. res quæ l. comm. de legat. verbo obligationem*, dum inquit, *Quod si dos, pro qua assignanda fuere alienata bona fideicom-* 28 *missi, restituta fuerit ex iis ante fideicommissi restitut.* non venit ipsa dos in restitutione fideicommissi, à quo semel legitimè detracta fuit, ubi Paul. *num.* 5. *quod & ipsum comprobari*, dicit *ex gloss.* communiter approbata *in l. ubi adhuc, verbo abutatur, C. de jure dot.* quod uxori sit semel dos restituta, propter inopiam viri, isti- 29 non erit iterum restituenda, etiamsi vir ipse ex post facto dives efficiatur simul decis. doctrina comprobat *in Auth. præterea, num.* 23. *c. unde vir & uxor*; quod si uxori quarta, de qua *in d. Authent.* semel ob- 30 paupertatem assignata fuit, non sit sibi ferenda,etiamsi ex post facto dives efficiatur; quod etiam repetit idem Decius *in cons.* 24. *num.* 2. *&* seqq. sequutus à Tiraqu. *de causa cessante, limitat.* 4. *num.*2. adde Fontanellam *de pactis nupt. tom.* 2. *clausul.*5.*gloss.*8.*p.*8. *ex num.* 1. quod quidem fundamentum aliis variis, & singularibus similibus exornare libet, nam mater transiens ad secundas nuptias si perat tutorem prout tenetur,& detur, 31 licèt postea pœniteat, non potest reassumere tutelam semel legitimè dimissam, & à se renunciatam. Gratianus *d. cept.* 219 *num.*13. *tom.*2. (ubi etiam *de limitationibus*) Spino *de testament.gloss.*29 *princip. num.*11. Gomez *in l.*50.*Tauri n.* 35. & quid si per sola sponsa- 32 lia amittat tutelam, negativè resolvit post Gutierrez, & alios Sanch. *de matrimon. lib.*7. *disp.*88.*nu.* 5. *& per tot.* de hac materia,) & idem procedere etiamsi mari- 33 tus secundus moriatur, ut nec tunc uxor recuperet tutelam. Spino *ubi proximè ex nu.* 9. vide tamen Gratianum *disp.* 5. *p.* 1. *ex nu.* 34. & de uxore, & de his omnibus abundè per Amat. *resol.* 24. *ex num.* 10. *cum seqq.* Ubi post innumerabiles Doctores distingui- 34 inter rem integram, & non integram, scilicet antequam datus sit tutor vel postquam fuit datus, quem omnino videbis. Et idem judicandum de educatione 35 filio-

filiorum, quod de tutela. Vide Paulum Montanum *de tutelis, cap.25. n.81. & Taur. & à n.74. cum seqq.* conducit Guttierrez *de tutelis, cap. 2. n.6.* Vide Cabedum *decis.99. num.8. & 10.* latè Sanchez *de matrim. lib. 7. disp. 88. & num.16. & seqq.* Mastrillus *decis. 230.* Leo
36 *decis. 211. lib. 2.* idem de uxore cui legatur sub conditione si castè vixerit, an semel ablatum legatum recuperet si posteà castè vivat. Vide Sanchez *ubi proximè disput. 91. ex n.31. cum seqq.* & idem de ea cui legatur sub conditione si alicui nubat, quæ non nubit, sed alteri; ut postea vidua facta, licèt velit illi nubere, & parere conditioni, non auditur, nec recuperat legatum, Molinus *de ritu nuptiarum, lib.3. c. 29. num.83.* Castillo *controvers.tom.6.cap.127.num.25. ad fin.* & ite-
37 rum *n. 58. ad fin.* & similiter idem dicendum quando dos uxoris per rem judicatam posita est in tuto ob pupertatem viri, etsi iste postea efficiatur dives, non ideo res judicata retractabitur, nec dos viro restituitur invitos Doctores refert, & sequitur Surd. *in cons.* 435. *à num. 6.* ubi reddit rationem, & fundamenta
38 *tom. 3.*

Et horum omnium una est ratio, quia ubi actus est jam consummatus, & legitimè factus; casus superveniens non vitiat, quæ namque semel utiliter, & legitimè constituta sunt, durant, licèt casus evenerit à quo initium habere non potuerint prout apertè di-
39 citur *in plurib. penult. §. etsi placet*, ubi Bartol. & alii, *ff. de verborum obligat.* Petrus de Bellaper. & Bald. *in 2. lectur. in l. patre furioso per textum*, ibi, *ff de his qui sunt sui vel alien. juris.* Bartol. *in l. ex facto in princip. col.2.vers.ult. hæc lex, ff. de vulgar. & pupillari*, de quo latè per Dinum *in regula factum legitimè, retractari non debet, licèt casus postea evenerit, à quo non possit inchoari*, & Decius *in l. non est novum per text.* ibi, *ff. eod. tit.* latissimè Tiraquell. *in tr. de causa cessante limitat.12. per totam*, præcipuè *nu.* 15. Molina *dicto lib. 4. cap.7. n.13. in princ. p.* nos *in nostris comment. de supplic. ad sanct. 2. p. c.19. n. 8. l. non enim, ff. de ultim. actuque princ.* Joan. Baptista Costa *de juris & facti ignor. inspect.* 46. Surdus *consil.115. n.11.*

40 Pro secundo fundamento dicit Molina *d. c. 7. nu. 16. dict. n.* 13. comprobari suam resolutionem ex eo quod res semel effecta alienabilis semper remanet alienabilis *ex l. paterfamilias, § quidecem, ff. de leg.3.* quam regulam plurimis exornavimus superius *n. 12. & seqq. vers. & omnium ratio est evidens*, &c. Et opinionem hanc Molina deduxit ex iis quæ in terminis resolvit Gregor. Lopez *in lib. 10. tit. 26. part.4. verb.* vendiendo *col. 6.* & iterum *in l.6. tit. 11. part.6. in gloss. verb.* que la no pudiesse vender, *col. 7. vers. quid autem si Rex.* Pater Molina *disp.658. n.5.* Peregrinus *de fideicommissis art.41. n.24.* Avendan. *de censib. cap.65. ex n.1. & n.7.* Martha *de succes. legal.4. part. quæst.21. n.10. & 11. tom 2.* Additionatores ad Molinam *dicto lib.4. cap.7. ad n.13.*

41 Sed an hoc casu possessor ipse majoratus, vel ejus hæredes teneantur ex illis bonis liberis noviter acquisitis satisfacere majoratui, vel aliam rem æquivalentem rei majoratus alienatæ ipsi majoratui satisfacere agit, & distinguit ipse Molina *ubi proximè n.16.* & Additionatores ibidem latè agunt plures Doctores videndi.

42 Major tamen difficultas versatur, quando post factam distractionem bonorum majoratûs pro satisfaciendis creditoribus ex facultate regia concurrentibus, appareat bona libera eo tempore habuisse, vel reliquisse possessorem, qui obtinuit facultatem ad hypothecandum, an successor, & possessor poterit vendicando bona jam
43 alienata sui majoratûs rescindere venditionem jam factam; in qua idem dicendum videbatur quod in proximè præcedenti dubio, ut propter bona libera postea reperta penes alienantem, vel ejus hæredem, non rescindatur subhastatio, & distractio præcedens ac semel legitimè facta; ad quod trahi possunt ea omnia quæ hactenus diximus *ex num. 24. cum seqq. vers. ex hac limitatione*, &c.

Deinde quoniam etsi ut teneat bonorum majoratus 44
distractio debeant deficere bona libera, & ad hoc præcedere discussio bonorum liberorum ad latè per nos tradita *suprà ex n.20. cum seq. vers. hæ tamen firmissima resolutio*; tamen si discussio præcessit, & non apparuere bona libera, nec fuere reperta, legitimè subsequuta dicitur distractio bonorum majoratus, quoniam 45
idem est, non esse, vel non apparere, vel non reperiri, atque idem est judicium, *leg. cum unus, § fin. ff. de bon. auth. judic. possiden l. duo sunt Titii ff. de testament. tutela, leg. in leg.77. ff. de contrab. emptione, leg cum res, § itaque, ff. de legat.1.* Bald. per *l. cum ita, § species, ff. de legat.2.* Surdus *decis.149. n.2. & decis.106. n.13. & consil.377.* Farinacius *decis.167. n.35. tom. 2. p. 2.* Camil. Gallineus *de verb. signific. lib.4. c.13. n.13.* Mangil. *de imputationibus, q. 82. n.8.* & non esse, & non 46
posse probari; idem sunt, Surdus *d. decis.149. n.2.* ergo licet bona libera revera adessent tempore distractionis bonorum majoratus; si tamen facta discussione non apparuerunt, nec fuerunt reperta, legitimè distractio illorum facta dicitur, & per consequens, etsi postmodum appareant, jam rescindere poterunt.

Sed contraria sententia in difficultate proposita ve- 47
rior mihi videtur, ut quoties bona majoratus in concursu distrahantur, eo quod bona libera non fuere reperta etiam facta discussione, cùm tamen revera fuerint eo tempore, semper distractio præcedens subjecta remanet rescissioni, quoties bona libera tunc existentia postmodum manifestentur, & per possessorem majoratus verè indicentur; moveor quia in bonis majora 48
tus non contrahitur hypotheca, nisi in subsidium bonis liberis deficientibus, & ideo donec hæc verè adsint, 49
illa non obligata, sed omnino libera judicantur à nexibus hypothecæ. Latissimè Molina *lib.4. cap.1. ex n.17. & seqq.* & plurimis aliis locis quorum meminimus, & latissimè exornavimus *suprà 2. part. cap. 5. per totum*, & signanter *ex n.15. cum multis seqq. vers. contraria tamen*, &c. Et ideo bona majoratûs interim indebitè alie- 50
nata dicentur, & ex conditione sine causa, vel indebiti vindicari possunt à successore, designatis bonis liberis tunc existentibus.

Nec obstat quòd regula exornata superiùs factum 51
legitimè retractari non debere, licèt casus postea evenerit à quo incipere non potest, quia Molina, & cæteri Doctores illum sequentes procedunt, quándo casus superveniens ita subvenit, ut omnino independens sit à causa de præterito, (prout statim dicemus) sed postmodum noviter supervenit, quando scilicet tempore distractionis, & subhastationis bonorum majoratus nulla revera bona libera existebant, sed postmodum subhastatione, & distractione perfecta, acquisita noviter fuerunt ab ipso possessore alienante, & facultatem impetrante, quo casu clarè loquuntur Molina, & cæteri Doctores, in difficultate antecedenti allegati *ex num. 24. cum seqq. vers. ex hac limitatione duæ resultant*, &c.

At quando bona majoratus alienata fuerunt sub hoc 52
supposito, quòd bona libera deficiant cum revera existant, diversa ratio versatur, quia si bona libera postea reperiantur tunc existentia, non potest dici novus casus superveniens, sed antiquus, & præcedens alienationem, & ab eo trahens dependentiam, qui ad illam priorem causam debet habere respectum, illud etenim quod nunc contingit ex causa præterita, ad tempus causæ primæ, & præteritæ referri omnino debet, *l. in oratione in princip. §. Imperator, ff. ad legem falcidiam, leg. Pomponius 2. ff. de negotiis gestis, leg. alienationes, ff. familiæ erciscundæ*, plura exempla reddit Rodriguez *de annuis redditibus, lib. 2. quæst. 17. num. 25. per totum*, & multa per Lancellotum *de attentatis 2. p. cap. 4.*

num. 4. *cum seqq.* Giurba *decis.* 69. *num.* 7. ubi dicit, quod quando actus dependet à præcedenti, præcedens actus attenditur *ex l.* 2. *§. sint autem, ff. de minoribus.* Crotus *in l. filiusfam. §. divinum*, 76. *ff. de legat.* 1. &
53 quia causa remota attenditur potius quàm propinqua, & secundum illam debet judicari actus, quando ab ea dependet jus actus propinquioris, allegat *l. ex placito, C. de rerum permutat.* cum aliis à Grammato *in rubric. de rerum permutat. n.* 68. *lib.* 6. origo namque rei semper attenditur *leg. nam origo, ff. quod vi aut clam, filiusfamilias, vers. origo enim, ff. ad Macedon. l. clam possidere in princip. ff. de acquirenda possess. leg.* 2. *§. parvique refert, ff. de privileg. creditorum, leg.* 1. *id quod* 34. *ff. de donat. l. quod si mœritus, ff. de constit. pecunia, l. si hæres, ff. de actionibus empt. l.* 3. *cap. ad Macedon. leg. sequitur, §. ex aliena, ff. de usucap. l. & qui originem* 5. *ff. de muneribus, & honoribus, l. incola* 29. *ff. ad municipalem, l. Senatores* 11. *de Senatoribus, cap. cum nullus de tempor. ordinan. lib.* 6. Gratianus *disceptat forens. tom.* 4. *cap.* 749. *n.* 16. plenissimè Castillo *controvers. tom.* 6. *c.* 155. *per tot.* Ergo si ad illud prius tempus, à quo causatur, debet nova repetitio bonorum referri, omnino debet influere in subhastatione, ut reddatur inutilis, & inefficax.

54 Quibus constat, quod quando jus non est omnino extinctum, sed elisum, & diminutum durat in essentia, licet esset in effectu, unde cum in eo adhuc sint reliquiæ, facile fit reductio ad illud. Bald. *in Authent. quas actiones, num.* 5. *in fin. C. de Sacros. Eccles.* secus quando omnino jus fuit extinctum, prout hanc distinctionem ex aliis latè probat Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar. glos.* 7. *ex n.* 30.

55 Comprobatur deinceps, quoniam illa regula facta legitimè retractari non debet, licet casus postea evenerit, à quo principium assumere non potest, fallit quando causa, ob quam factum est, devolvitur ad non causam, ut per textum singularem ad propositum *in l. si falso, ff. de condictione sine causa, & l. in commodato, 9. fin. ff. commodati, l. si sine ff. rem ratam haberi*, probat Surdus *cons.* 125. *n.* 55. *&* 56. sequitur Alvar. Velasco *in axiomat. lit. E. n.* 95. ergo si ob causam deficientium, vel non apparentium bonorum liberorum bona majoratus fuere alienata, repertis postea bonis tunc temporis existentibus illorum alienatio ad non causam redacta, rescindi debet.

56 Et in terminis rei judicatæ pro re commodata, vel deposita deperdita, & non apparente, ut si postmodum res apparuerit, & fuerit reperta res judicata rescindatur conditione sine causa, quia cessat cessante causa ob quam lata fuit, quamplurima jura, & DD. congessimus *supra hac* 3. *p. cap.* 1. *ex n.* 135. *cum multis seqq. vers. deinde probatur, quia res judicata ex qua quis solvit*, &c. Et de supposito sententiæ quod postmodum apparet falsum, plura cumulavimus ibidem *ex n.* 88. *cum seqq. versicul. secundo hoc pars fulcitur*, &c. Quæ omnino hanc resolutionem mirabiliter comprobant, & omnino vide *ex num.* 87. *cum seqq. vers. tertius effectus sit propter causam cessantem*, &c. Ubi abundè quando causa sententiæ reducitur postmodum ad non causam.

57 Facit deinde doctrina Paul. de Castro *in l. si cum patruo. C. communia utriusque judicii.* Socinus *consil.* 194. incipit eleganter, & subtiliter *col.* 1. Greg. Lopez *in l.* 9. *tit.* 3. *p.* 3. *glos.* 4. *verb. no deve ser oydo*, dicentes quod reus jurans exceptionem dilatoriam ad suam notitiam pervenisse, auditur opponendo post litis contestationem, si tamen postmodum appareat reum habuisse notitiam illius exceptionis, erunt irritæ probationes receptæ super tali exceptione ad quam fuit admissus sub illo supposito quod de novo ad suam notitiam pervenerat, cum detegatur falsum fuisse juratum.

58 Nec obstat excussio præcedens ex qua non adesse bona libera declaratur, ut ad bona majoratus perveniatur, cui statuatur, quia idem est non esse, & non apparere; quoniam respondetur præfatæ excussioni standum esse omnino interim, dum bona libera non sint manifesta, nam excussio legitimè facta declarata præjudicat omnibus, & prodest aliis creditoribus in illo judicio non stantibus, at hæc sententia nunquam transit in rem judicatam quod minus fidejussor, vel tertius quilibet rei hypothecatæ possessor, vel creditor possit condemnatus eam impugnare, docendo, & apertè indicando bona debitoris stare, & apparere, ita ut res illa judicata super excussione legitimè facta tantum duret quantum non docetur bona stare. At quando fuerint reperta, semper retractatur ob causam cessantem, mirabiles doctrinas in iis terminis congessimus omnino videndas *suprà* 1. *p. cap.* 25. *ex num.* 29. *cum seqq. versic. hinc est, quod res judicata non facit jus*, &c. nec non alias singulares videndas 1. *p. cap.* 23. *ad fin. ex nu.* 92. *versic. unum notabilem in materia discussionis non omittam*, &c. Ex quibus videtur nostra opinio probabilior, ut ad bona majoratus alienata ob non reperta bona libera per excussionem tunc factam jus habeat possessor, & successor majoratus, quoties manifestè, & sine controversia monstraverit bona libera tunc, & nunc adesse libera tamen ab omni alia obligatione, & hypotheca anteriori, juxta Molinam *lib.* 4. *cap.* 7. *sub n.* 8.

Sed an caput majoratus alienari possit pro satisfacien- 59
dis creditoribus, videtur dicendum quod non ex iis, quæ post Bald. asserit Parlador. *lib.* 2. *rerum quotid. cap. fin* 5. *p.* §. 3. quod quando jurisdictio alicui principatui ad-
hæret putà Ducatui, Marchionatui, aut Comitatui, ut hæc 60
pro executione capi non possunt, quia si magnati suæ ditionis jurisdictionem tollas, totum eum exanthorabis honore, titulo quatenus Dux erit, aut Marchio non erit, & ideo quando in tribunalibus conceditur fa- 61
cultas creditoribus in concursu adstantibus, ut jure suo uti valeant, & possint vendere bona majoratus; semper reservatur caput ipsius, & ita similiter vidi practicatum in consilio supremo in Marchionatu de Aunon, cujus bona omnia subhastanda pro satisfactione creditorum concurrentium jussi, dempta, & specificè excepta jurisdictione dicti oppidi de Aunon.

Sed revera contrarium verius est, nam ex quo bona 62
omnia ad statutum pertinentia fuerunt facultate regia hypothecæ subjecta, cujus intuitu creditores contraxerunt aliàs non contracturi, alienationi, & subhastationi subjecta sunt absque aliquo juris vel hominis impe- 63
dimento, cum facultas regia ea fecerit omnia libera, & redacta ad statum libertatis pristinæ, ut superius annotavimus, nulla adest ratio quantumcumque apparens, quin regiæ facultati subjiciatur, & cedat, nec aliqua bona reservari possint in grave damnum contrahentium sub fide Regis, nemo enim litteris Principis confidens, & contrahens decipi debet, quamplurima jura, 64
& DD. adduximus in Commentar. *de supplicat. ad sanctiss.* 2. *p. cap.* 20. *ex n.* 59. *cum seqq.* Benè verum est, quod licet alienabile sit caput status, aut majoratus, non tamen sit ab eo incipiendum, sed ab aliis rebus minus 65
præjudicialibus statui, & non tam pretiosis, nisi demum in subsidium, & aliis non sufficientibus, & hoc est quod in tribunalibus semper attenditur, ut à principio exceptuetur caput status, & jurisdictio ejusdem capitis, quando jubentur distrahi ejus bona, non tamen in totum, & in perpetuum negatur alienandi facultas si alia bona non sufficiant, & hùc tendit quod docuit Molin. *de prim. g. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 4. In hæc: Hoc tamen 66
ita temperandum est, ut absque dolo, & fraude venditio ipsa fiat. Si enim pro dotis restitutione castrum, seu oppidum majoratus obligatum sit, in quo plura redituum membra inveniuntur, quorum unum ad ipsius dotis solutionem sufficiens est, non debet totum oppidum cum jurisdictione pro dotis restitutione vendi, nec etiam omnium redituum membra, sed illud

tantum

tantum quod cum minori rerum majoratus jactura vendi possit, in quo boni viri arbitrium versabitur, *text. in dict. l. si pupillorum, §. non passim, ff. de rebus eorum.* Ubi Bald. *id notabiliter declarat.* Bartol. *nu.8. in leg. alio, ff. de aliment. & cibariis leg.* ubi cæteri id notant. Gregor. Lopez loquens in bonis majoriæ *in dicta l.6. titul.* 11. *part.6. gloß. verb.* que la no pudiesse vender. *col.* 8. *vers. adverte.* Hactenus Molina, idem probat Fusarius *de substitut. qu.*541. *n.*16. ubi à principio, quando bona fideicommissi possunt distrahi pro
67 satisfaciendis creditoribus fundatoris *num.* 16. ita ait: *Limitatur quarto, quando pretiosiores res essent alienatæ, nam viliores semper sunt alienandæ, l. Marcellus, §. res quæ,* & ibi Roman. *n.7.ff. ad Trebellian.* Cephalus *consil.*344.*num.*25. &c. Et ipse Fusar. *num.*14. ibi. Sublimitatur secundò, quando alienaretur domus antiqua de familia, vel locus dignus affectione fideicommissarii, cum alia bona extarent, tunc enim restituto pretio emptori, res tota vendicari posset per fideicommissarium. Hieron. Gabriel. *cons.*118.*n.*5.*cum seqq. lib.*1. Peregrin. *de fideicommissis art.* 40. *num.* 26. &c. Et videbis eundem Fusarium *num.* 13. conducit Mieres *de majoratu* 4. *p.q.*3.*n.*161. ibi: Creditores, qui habent bona majoratus obligata cum regia facultate, non solum possunt petere executionem in fructibus bonorum majoratus, prout ordinariè fit, sed etiam quod vendantur proprietates bonorum majoratus in quantitate necessaria ad totius debiti solutionem, & cum minori præjudicio bonorum majoratus, &c.

68 Deinde quia jurisdictiones possunt capi in pignus pro executione, & satisfactione creditorum distrahique, & alienari, seu in solutum, aut in pignus creditoribus, sicut alia bona patrimonialia, prout ex quamplurimis Doctoribus probat noviſſimè Noguerol. *allegat.* 36. *ex n.* 20. *cum seqq.* omnino videndus, & circa
69 domus pretiosas magnique ædificii, & quomodo eorum valor taxetur; an consideratis earum redditibus, vel æstimatione intrinseca; latissimè agit ipse Noguerol. *allegat.*18. *ex n.*39. *cum seqq.*

CAPUT V.

Jus patronatus competens debitori, an in concursus judicium sub cessione universi patrimonii à se facta veniat?

Et an ad creditores, quibus bona ceduntur, vel in posterum adjudicantur, transeat?

Et an jus sepulchrorum, seu capellæ debitori pertinens pro satisfactione creditorum subhastari valeat?

SUMMARIUM.

1 *Jus patronatus ecclesiasticum duplici modo tacitè potest transferri in dispositione.*
Jus patronatus ecclesiasticum transit in venditione, donatione aut cessione universitatis bonorum, ibid.
2 & 4. *Hæreditate vendita jus patronatus in emptorem transit.*
3 *Ratio, ob quam jus patronatus transit cum universitate bonorum, adducitur.*
4 *Quæ per se prohibita sunt alienari, cum universitate bonorum transeunt.*
5 *Expressio juris patronatus principaliter facta in venditione universitatis bonorum, venditionem annullat, nisi declarativè fiat.*
6 *Jus patronatus accessoriè annexum, & cohærens rei singulari transit in emptorem rei.*
7 *Jus patronatus quod habet debitor an veniat sub cessione bonorum à se facta, negativa sententia proponitur, contraria verior. n.* 11.
Jus patronatus est spiritualibus annexum, nec recipit æstimationem, nec in bonis nostris dicitur esse, ibid.
8 *Sub dispositione rei æstimabilis non venit res inæstimabilis.*
9 *In cessione omnium bonorum non inest universitas.*
10 *Venditionem omnium bonorum meorum non esse universalem ratione rei, existimat Lambertin. vide n.*22.
11 *Jus patronatus includitur in cessione bonorum facta per debitorem in concursu suorum creditorum, & seqq.*
12 *Debitor bonis universaliter cedens ex natura judicii concursus dimittit mobilia, immobilia, jura, & actiones sibi competentes.*
13 *Patrimonium, & peculium est quid universale, sicut hæreditas, ac bonorum possessio.*
14 *Jus patronatus ut transeat in emptorem, aut cessionarium requiritur, ut universitas sit respectu rei, continentis in se corporalia jura, & actiones.*
15 *Dictio*, omnia bona, *seu*, quæcumque bona mea, *comprehendit corporalia, & incorporalia, jura, & actiones.*
16 *Debitor in memoriali cessionis solet dicere*, cedo omnia, & quæcumque bona mea, jura, & actiones quomodolibet mihi competentes.
17 *Verbum*, cessio, *relatum ad concursum, etsi nihil aliud exprimatur, tacitè comprehendit omnia, & quæcumque bona.*
18 *Concursus judicium esse universale ostenditur, remissivè.*
19 *In venditione, cessione, seu alia qualibet dispositione omnium bonorum, jurium, & actionum venire jus patronat. multorum authoritatibus probatur, & seqq.*
20 & 21. *Decisio adducitur, & refutatur opinio dicentium appellatione bonorum in contractibus non contineri universitatem.*
22 *Lambertini doctrina reprobatur, n.* 10. *adducta.*
23 & 24. *Dictio*, mea, *non restringit, sed demonstrat universitatem venditionis, & qualis ista sit, quæ venditur.*
Dispositio universalis omnium bonorum restricta tamen ad certum locum, desinit esse universalis, ibid.
25 *In dispositione omnium bonorum, jurium, & actionum comprehenditur jus patronatus.*
26 *Argumentis in contrarium, n.*7. *adductis respondetur.*
Jus patronatus in bonis nostris est, quia pro eo habemus actionem, & exceptionem, & venit appellatione bonorum, & in eo jure hæreditario succeditur. ibid.
27 *Jus patronatus per se solum inæstimabile est, & sine universitate bonorum nequit cedi creditoribus, vendi, aut in solutum dari.*
28 *Juris patronatus venditio simoniaca est.*
29 *Jus patronatus non comprehenditur in cessione bonorum, quando debitor aliud in bonis non habet.*
30 *Argumentis* 2. *n.* 9. & 10. *adductis respondetur.*
Jus patronatus inclusum in cessione bonorum per debitorem facta, an in creditores transeat. ibid.
31 *Ex cessione facta per debitorem nullum jus dominii, aut possessionis acquiritur creditoribus, sed utriusque apud debitorem remanet, usque ad subhastationem cum effectu celebratam.*
32 *Per cessionem factam administratio bonorum debitori aufertur, & in manibus curiæ ejus bona ponuntur pro securitate creditorum.*
33 *Per universalem cessionem (nondum facta subhastatione) non transit jus patronatus in creditores.*
34 *Jus patronatus per subhastationem, aut dationem in solutum universorum bonorum cum effectu factam, in emptores, aut creditores transit.*
35 *Jus patronatus si ematur universum patrimonium, aut in solutum detur pluribus, in omnes in solidum transit pro rata.*

36 *Idem si detur aliqua res singularis, cui inhæret jus patronatus; cum qua transit.*

37 *& 38. Jus patron. non transit in emptorem quando bona separatim, & divisim subhastantur, aut insolutum dantur creditoribus.*

Executio locum non habet in jurepatronatus, nisi adhæreat universitati bonorum, ibid.

39 *Jus patronatus transit in creditorem, quando universalitas, cui adhæret, jure pignoris in causam executionis capitur.*

40 *C. cum Bertoldus, de re judicata, interpretatur, & seqq.*

41 *Jus patronatus non transit in creditorem, quando executio fit in rebus singularibus.*

42 *& n. 40. Jus patronatus non transit in creditorem, quando universitas ei datur in pignus.*

43 *Ad juris patronatus translationem non attenditur universitas respectu animi vendendi, sed respectu effectus acquirendi.*

44 *Universitas respectu verborum, si resolvatur in singularitates, jus patronatus non transit in acquirentem.*

45 *&c. Jus sepulchrorum, & capellæ, quod debitor habet, an subhastari possit pro satisfactione creditorum.*

46 *Sepulchri jus potest subhastari, quando in limine erectionis, & ante consecrationem illud fundator sibi ac successoribus reservavit.*

47 *Sepulchri jus post erectionem Ecclesiæ acquisitum, quo ad jus, & proprietatem vendi non potest, cum sit locus sacer.*

48 *& 49. Usus sepulchri, seu capellæ, cum sit quid temporale, respiciens honorem, & præeminentiam, quocumque tempore potest vendi.*

50 *Sepulchri usus hæreditarii, seu capellæ est pretio æstimabilis, & distrahi potest pro solutione creditorum.*

51 *Phæbi, & aliorum decisiones adducuntur.*

1 DUplici modo transferri solet, ac in dispositione tacitè comprehendi jus patronatus Ecclesiastici cum; uno modo quando venditur, aut ceditur, seu donatur universitas bonorum, nam tunc cum ea transire probant, & ibi communiter Doctores *in cap. cum sæculum, cap. ex litteris de jurepatronatus l. 8. tit. 15. p. 1.* Rochus de Curt. *de jurepatronatus verbo ipse vel is, quæst. 12.* Lambertin. *eodem tit. 2. p. lib. 1. quæst. 5. per totam, cum seqq.* Paul. de Citadinis *eodem tit. 9. part. quæst. 3.* Tiraquellus *de primogenitura quæst. 36.* Diaz *in regula* 401. & ibi Salicetus, Falcon. *in reg. 341.* Garcia *de benefic. 4. part. cap. 9. num. 10.* Mieres *de majoratu 3. part. quæst. 11. ex num. 3.* & ferè per totam quæstionem, plurimos refert Cenedus *in Collectan. 5. ad decreta num. 1.* Molina *de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 28. num. 8.* Azeved. *in l. 7. tit. 3. lib. 7. recopilat. num. 9.* Cervantes *in l. 9. Tauri n. 125.* Spino *in speculo testament. glos. 4. princip. n. 3.* Riccius *in praxi fori Ecclesiast. decis. 179. in princip.* Tuschus *lit. L. concl. 612. num. 1.* & plures alii citandi.

Hinc hæreditate vendita, jus patronatus in emptorem transire probant ex dictis juribus, & ibi Hostiens. 2 quem *n. 13.* Abb. & Doctores communiter sequuntur *in dicto cap. ex liti.* Felinus *in cap. causamque, n. 8. de præscriptionibus; & in cap. cum Bertoldus in fin. de re judicata.* Curt. *nu. 40.* & Paul. de Citad. *ubi proximè n. 11.* Covar. *lib. 2. variarum cap. 18. num. 8.* Falcon. *n. 5.* Spino *ubi proximè*, qui *à num. 18.* pro contraria parte multa adduxit, & à dicto *num. 3.* hanc defendit, & contrariis satisfacit, & Garcia *num. 11. & 12.* pro hac opinione multos laudat, & Rotæ *decis.* refert Mantica *de contractibus lib. 4. tit. 12.* ubi *à n. 1. usque ad 6.* pro contraria opinione arguit, *& n. 7.* hanc tuetur, & contrariis respondet Cevallos *q. 717. num. 2.* plurimos refert Barbos. *in Collectan. ad d. cap. ex litteris num. 5.* Maresc otus *variar. resolut. lib. 2. cap. 55. n. 7. 8. 9. & 10.* ubi dicit rationem esse, quia quando fit cessio, seu venditio universalis respectu rei, qua sub se universitatem continet, talis universitas non resolvitur in singularitates *in l. 1. C. de re evictionib.* ideò nimirum si cum ea transeat jus patronatus, cum de per se non dicatur vendi, sed potius venire in quandam necessariam consequentiam rei venditæ inclusæ in jure universali, cui adhæret Riccius *in praxi fori Eccles. decis. 179. n. 139.* ubi sic decisum fuisse per Rotam testatur: consonat text. *in l. fin. de fundo dotali, l. quædam, ff. de acquir. rerum dominio, l. in modicis,* & quæ ibi notantur *ff. de contrah. emptione, l. operarum, ff. de opere libertor.* probantes quod ea, quæ de per se sunt prohibita alienari, transeunt cum universitate bonorum. Fabius de Monte *de empt. q. 4. principali. n. 44. q. 15.* alia tradit Cervantes *in l. 6. Tauri, n. 126.* Pichard. *in §. 1. n. 16. instit. de inutil. stipulat.* Hermosill. *in l. 15. tit. 5. p. 5. gloss. 4. ex n. 1. & seqq.* qui *num. 3.* refert Garciam, & alios ab eo citatos tenentes, hanc opinionem procedere, quando in hæreditate adest aliqua villa, seu Castrum, cui annexum est jus patronatus, quo casu transire cum hæreditate vendita, secus autem quando jus patronatus est personale, & per se distinctum, sed veriorem rectè firmat primam opinionem ut sufficiat, quod jus patronatus adsit in hæreditate cum qua ad emptorem transit, ut latè comprobant supra pro prima opinione citati, qui rectè contrariis satisfaciunt, & per Riccium *dec. 164. n. 82.* & alios, nec non singularium Rotæ decis. contra Nic. Garc. & alios probat priorem opinionem novissimè Vivian. *de jurepatr. p. 1. lib. 4. c. 4. ex n. 16. cum seqq.* & contrariis respondit, & iterum *c. 5. ex n. 1. cum seqq.*

Unum tamen animadvertere debes, quod cum jus 5 patronatus de per se vendi non potest; si fiat in venditione universitatis principaliter expressio jurispatronatus, venditio est nulla, quia simoniaca, utputa quando conjunctivè dicitur: vendo tibi hæreditatem, & jus patronatus, quia hoc casu per illam copulam, &, vel, etiam, venit jus patronatus æquè principaliter cum hæreditate, secus quando jurispatronatus fiat mentio declarativè, ut puta vendo tibi hæreditatem cum omnibus juribus videlicet jurepatronatus, tunc transire probant quamplures relati à Viviano *de jurepatronat. 1. part. lib. 4. cap. 5. num. 13. & 14.* Sanchez *in præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 19. sub num. 12.* August. Barbosa *in cap. cum sæculum 13. nu. 2. de jurepatronat.* & idem quando dicitur cum jurepatronatus, ut post alios explicat Hermosilla *d. gloss. 4. n. 9.*

Secundo modo transfertur in emptorem jus patro- 6 natus, quando accessoriè connexum est, & adhæret alicui rei singulari, ut post alios probat Garcia *de benefic. 5. part. c. 9. num. 33. & 34.* quidquid alii contrarium sectentur.

Quibus suppositis, primitùs quærendum erit, an 7 jus patronatus, quod habet debitor suos provocans creditores ad judicium concursus, veniat cum cessione omnium bonorum à se simul facta & pro parte negativa nonnulla fortissima urgent, primum quia debitor omnibus bonis suis cedit, ut satisfiant creditores, sed jus patronatus res est spiritualibus annexa, quod nec recipit æstimationem, nec vendi potest, imò quod plus est, jus patronatus non est in bonis nostris secundum Bald. *in l. tanquam in fin. ff. de fideicommissis, & in consil. 335 col. 1. lib. 1.* & ideò dicit Abbas *in cap. querimonia de jurepatron. col. 2.* Vivian. *cap. 4. quod patronus non potest cedere jus patronatus suis creditoribus*, quia nullam recipit æstimationem, nec sub dispositione lo 8 quente de re æstimabili venit res inæstimabilis ex Bartol. *in l. 4. §. Prætor ait in fin. ff. de damno infecto.* Ergo jus patronatus sub cessione bonorum facta per debitorem creditoribus hujus venire non potest.

Secundò, & pro hac parte facit quia licèt debitor 9 formans

formans concursus judicium inter suos creditores cedat omnibus bonis suis quæ habet, tamen in hac omnium bonorum cessione non inest universitas, & ideo in venditione generali, & absoluta omnium bonorum jus patronatus non venire tenuerunt expresè Innocentius *n.* 2. Joan. Andr. & Cardinal. *q.*11. *in cap. ex litteris de jure patronat.* Felin. *in c. causamque num.* 8. *de præscriptionib.* Lambert. *de jure patron. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 5. *art.*14. Decius *in c. sedes de restit. spoliator.* quos refe-
10 rens sequitur Covar. *c.*13. *nu.*4. ubi asserit, hanc orationem : vendo omnia bona mea, non esse universalem ratione rei, id est, non significare universitatem, Salcedus *in additionibus ad Bernard. Diaz regula* 401. *limit.* 10. Marescot. *lib.*2. *variar. c.*55. *n.*12. dicens pro hac opinione Rotam judicasse. Ergo impossibile videtur quod sub cessione omnium bonorum facta per debitorem in judicio concursus possit venire, & comprehendi jus patronatus, quod non nisi sub universitate bonorum venit ex iis quæ *ex n.* 1. *& seqq.* scripsimus.

11 Sed contraria opinio, imò quod sub cessione bonorum facta per debitorem in concursu creditorum ve-
12 niat, & includatur jus patronatus, verior est, facit quia debitor ita bonis suis universaliter cedit, & dimittit pro solvendis creditoribus, ut virtualiter ex natura judicii comprehendat bona mobilia, & immobilia, jura, & actiones sibi comparentes, nihil sibi relicto, aut reservato, prout abundè diximus *sup.*1. *part. c.*1. & sæpè ali-
13 bi, & sic universum patrimonium suum, & peculium à se abdicat, & cedit, ut nulla dubitandi ratio possit adesse, quod universitas per hæc verba significetur ratione rei gestæ, nam patrimonium, peculium est quid universale, sicut hæreditas, & bonorum possessio, *l.*5 *ff. de eviction. l. peculium nascitur, ff. de peculio.* Mantica *de contractib. lib.*12. *tit.*6. *n.* 24. Guzman *de evictionib. q.*45. *num.* 1.
14 Tusch. *conf.* 612. *nu.*12. ubi dicit : Quod ad hoc ut jus patronatus transeat in emptorem, aut cessionarium, requiritur, quod universitas sit respectu rei, & quod nomina universitatis sunt ea, quæ continent in se corporalia, & incorporalia jura, scilicet hæreditas, bonorum possessio, patrimonium, peculium, territorium, & castrum, cui jurisdictio inest, refert, & sequitur Hermosil. *in l.*15. *gloss.*4. *n.*10. *in fin. tit.*5. *p.*5. *tom.*2. *fol.*90. & quod sub hac voce universali, peculium, multo magis comprehendatur patrimonium mihi probat Consultus *in l. cogi* 16. *ff. ad Senatusconf. Trebell.* in illis verbis, ibi. Etsi peculium meum testator dixerit, quia plerumque diminutè patrimonium suum peculium dicunt de successione sua & hic rogavit, *&c.* Sed in cessione bonorum facta per debitorem ea omnia jura veniunt, & universum ejus patrimonium, ut diximus. Ergo hæc cessio universitatem significare debet optimè in terminis Parladorius, loco inferius allegandus *ex n.*38. *vers. eleganter percipit*, &c.

15 Hinc quando adest dictiò universalis : omnia seu quæcumque bona mea, veniunt jura, & actione corporalia, & incorporalia, *l. bonor.*49. *in fin. l. rei appellat.*23. *ff. de verb. oblig. l. si legat.*30. *§.*1. *ff. ad Trebellian. l. nomen C. quæ res pign. oblig. possunt.* Tiraq. *de retract. lignag. §. gloss.*7. *n.*20. *&* 21. latissimè August. Barbosa
16 *appellat. verborum appel.* 25. *ex n.* 1. Sed in hac cessione suorum bonorum facta per debitorem in judicio creditorum sive per verborum expressionem ut assolet in memoriali à se exhibito, nec non in libello solet dicere, cedo omnia, & quæcumque bona mea mobilia, & immobilia, jura, & actiones quomodolibet mihi competentia, aut competentes : sive secundum subjectam materiam, & naturam judicii, etiamsi nihil exprimat ; tacitè in cessione subintelliguntur universaliter omnia, & quæcumque bona sua, & omne patri-
17 monium, seu peculium. Ergo verbum hoc cessio relatum ad concursum creditorum per necesse debet connumerari inter voces significantes universalitatem, cum in hac cessione verificentur omnia requisita, quæ jura, &

doctores appetunt, ut aliquid dicatur jus universale, relati, *n.*11. & Lotter. *de re beneficiar. lib.*2. *q.*9. *n.*48. *&*49.

Et idcirco hoc judicium concursus, in quod intro- 18
ducitur omne, & universum patrimonium debitoris, esse universale abundè probavimus *sup.*1. *cap.*3. *à principio.*

Et in nostris terminis, quod in venditione, cessione, 19
seu alia qualibet dispositione omnium bonorum, jurium, & actionum includatur, & veniat jus patronatus, tenuerunt Bald. *in l. C. de bonis liber.* Decius, sibi contrarius *in cons.*127. *n.*2. 3. *&*4. quos remissivè sequitur Gregor. *in l.*15. *tit.*5. *p.*5. *gloss.*4. dicentes in venditione omnium bonorum jus patronatus in emptorem transire, ut si venditor dicat, vendo omnia bona mea, jura, & actiones, sequitur Abbas *in cap. ex litteris n.* 12. *de jure patronat.* Rochus de Curte *de jure patron. verbo ipse velis, q.*23. Ferretus *in cons.*179. *n.*2. Cardinal. Puteus *decis.*351. *lib.*2. qui loquitur in donatione omnium bonorum, Reboffus *in l. bonorum, l.*2 *ff. de verb. signific.* Seraphinus *decis.*725. ubi firmat sic decisum 20
fuisse per Rotam, quia ultra venditionem omnium bonorum processum fuit ad jura, & actiones universas, ex quo cessare dixit objectum, quod in contractibus appellatione bonorum non continet universitatem, & contrariam opinionem Innocentii, cujus meminimus *suprà n.* 9. *&* 10. *non esse tutam*, inquit Ricc. *in Collectan.* 1731. ubi plures contra eam judicasse Rotam testatur, & iterum idem Riccius *in praxi fori Eccles. decis.* 164. refert ad literam Rotæ decis. quam Seraphinus recollegit, & iterum idem Riccius *in dec.* 179. *n.* 141.

Et hanc opinionem veriorem esse, & omnino se- 21
quendam affirmat Hermosillà *ad l.*15. *tit.*5. *p.*5. *gloss.*4. *ex n.*6. *&* 8. & contrariis satisfacit Rota per Seraphin. ac Riccium dicens, *Innocentii opinionem non esse receptam*, & Decium *in dicto cap. sedes.* loqui in juribus ad certum locum restrictis & Doctores relati à Covarruvia, & opinionem Lambertini, non esse veram, quia 22
fundat se in illa restrictione (mea) quæ nihil facit nec mutat significationem universalem. Cum sit demon 2
strativa universitatis venditæ, & qualis sit quæ venditur aut ceditur ut rectè animadvertit Rebuff. *in l. bonorum, ff. de verb. oblig.* & notat Hermosilla *loco citato*, sequitur Mieres *de major.*3. *p. q.*11. *n.*5.

Et idipsum affirmat Lotter. *de benefic. lib.* 2. *q.*9. 24
*ex n.*50. *usque ad* 53. In hæc : Et denique, quomodocumque quis concipiat dispositionem suam ad universitatem bonorum, & jurium suorum secundum veriorem sententiam, quam contra Innocentium videtur tenere Abbas in eod. c. ex litteris, sub n. 1. 2. v. sed pro hac opinione contrariam, etiam quod disponens usus fuerit particula, (mea) dominii expressiva, prout reprobato Innocentio, & Lambertino, censuit Rota, apud Seraphinum decis.725. n.1. attestans de commun. Puteus in novis dec.341. Ferretus cons.179. n.2. quidquid sit de dispositione universali omnium bonorum, vel jurium, quæ quis habet in aliquo loco nuncupatim, in hoc enim casu Rota tenet non transire jus patronatus, quod etiam censuit Abbas ubi suprà n.11. & 14. sequutus ibi Innocent. n.3. & idem censuit Decius in cap. sedes, n.3. de rescriptis, ut benè advertit Rota dicta Seraphin. decis. 725. sub n.1. ad medium, &c. Hanc eandem opinionem, 25
quod in dispositione omnium bonorum, jurium, & actionum comprehendatur etiam jus patronatus ; sequitur Vivianus *in tract. de jurepatron. p.*1. *lib.*4. *cap.*4. *ex num.*16. *& seqq.* dicens veriorem, & communem post alios contra Innocent. Lamb. & alios, contrariam sectantes, & fuisse per Rotam dec. in una *Carmonensi Hospitalis* 4. *Martii* 1586. quam ad litteram refert, & respondet omnibus contrariis, ubi de opinione Decii, loquentis de juribus ad certum locum restrictis, & excluditur etiam fundamentum Lambert. in particula, (mea) quæ nihil importat, *&* num. 21. adducit ad

idem aliam Rotæ deciſion. quæ quidem opinio longè verior eſt, & tenenda, quæ ulterius certior apparebit ex reſponſione ad argumenta in contrarium conſiderata *ex n.7.& ſeqq.*

26 Nec obſtat, primum ibidem, quod jus patronatus non ſit in bonis noſtris, quia falſum eſt, cum pro eo habeamus actionem, & exceptionem, ideo in bonis eſſe dicitur, *l. rem in bonis, ff. de acquir. rerum dominio*, & notat Bartol. *in l. rem alienam col.2.ff.de pigno. ratitia actione*, & in eo ſucceditur cum hæreditaria ſucceſſione, venit appellatione bonorum jus patronatus, & ſic in bonis noſtris eſſe, latè comprobat Vivianus *de jure patron.part.lib.4.ex n.34.*

27 Nec obſtat doctrina Abb. de qua *ſup. n.* 8. quod jus patronatus tanquam inæſtimabile non poteſt cedi creditoribus, qui benè loquitur dum dicit quod patronus qui nihil habet in bonis præter jus patronatus, non poteſt illud jus cedere creditoribus, quia non recipit æſtimationem, & ſic procedit quando jus patronatus ſolùm datur in ſolutum, quæ eſt vera venditio à judi-
28ce, & hæc uti ſimoniaca reprobata, imò quando de-
29bitor non habet in bonis, niſi jus patronatus, tunc non tranſit cum univerſali ceſſione, cum fiat fraus legi, nec valet venditio, ut cum Salicet. & Mantic. tenet Hermoſ. *in l.15.tit.5.p.5.gloſ.5.n.4. tom.2.fol.91.* quia ille qui nihil habet in bonis quàm jus patronatus, aut parum plus ſub prætextu venditionis univerſalis omnium bonorum ſeu jurium quomodocumque competentium vendere poſſet jus patronatus ut poſt alios tenet Manguil. in titulum *de evictionib. q.127. num.15.* ſed non negat Abbas, quod cum univerſitate bonorum
30poſſit vendi, & cedi, ut poſtmodum ſtatim dicemus, nec obſtat ſecundum de quo *ſupr. n. 9. & 10.* quod ex aliquorum Doctorum opinione dicitur, in bonorum omnium venditione, non includi jus patronatus eo quod ſub ea generalitate non ineſt univerſitas, cui ſatis abundè reſponſum fuit hactenus *ex n. 11.& ſeqq.* ſignanter *ex n.19. verſ. & in noſtris terminis*, &c. Ubi contrariam opinionem veriorem eſſe oſtendimus, & contrariam ſæpè fuiſſe reprobatam à Rota.

31 Sed ulterius ſub hoc vero ſuppoſito quæritur an jus patronatus, incluſum in ceſſione bonorum facta per debitorem pariter tranſeat in creditores, & videtur affirmativè reſolvendum, namque non ſolum comprehenditur in ceſſione omnium bonorum, & univerſi patrimonii, facta creditoribus, ſed etiam per judicem omne illud univerſum patrimonium ſubhaſtari mandatur pro illis ſatisfaciendis, ergo in illos tranſire videtur ex iis quæ à principio hujus cap. dicta fuere, ut jus patronatus tranſeat in emptorem cum univerſitate bonorum.

32 Sed ne decipiaris (prout deceptum vidi doctum quendam virum) primò advertere debes quod ex ceſſione quam à principio facit debitor in judicio concurſus nullum jus in dominio aut poſſeſſione bonorum acquiritur creditoribus ſuis, nec ipſe à ſe abdicat, ſed potius utrumque retinet uſque ad ſubhaſtationem bono-
33rum cum effectu celebratam. Sola enim adminiſtratio abdicatur, bona autem ponit in manibus curiæ vel judicis pro ſecuritate creditorum, nec interim lite pendente diſtrahat, aut fraudulenter diſſipet in eorum præjudicium prout latiſſimè probavimus *ſuprà 1. part. cap. 13. à principio, & cap. 14. ex num... cum multis ſeqq. verſic. ſed an debitor formando concurſum*, &c.

34 Quibus locis multa videbis applicabilia, ideóque ex hac univerſali læſione nihil inferri poteſt, ad tranſlationem juriſpatronatus in creditores, neque etiam ex judicis decreto mandare, omne patrimonium diſtrahi pro ſatisfactione creditorum, cum etiam comprehendat venditionem ſingularium rerum ſeparatim & diſtinctè; quapropter pro vera reſolutione noſtræ quæſtionis tres ſunt caſus diſtinguendi.

35 Aut enim creditor aliquis vel aliqui in ſubhaſtatione emunt omne jus illud univerſale, & totum patrimonium, vel peculium debitoris, aut aliter eis in ſolutum datur à judice, & tunc rectè procedunt jura, & Doctores dicentes quod jus patronatus tranſit cum univerſitate bonorum, de quibus hactenus à principio.

Et idem eſt, ſi univerſale hoc patrimonium ematur à pluribus, ſeu pluribus creditoribus in ſolutum detur, nam in omnes in ſolidum tranſire non eſt dubium, imò etſi aliquis partem patrimonii univerſi emat, vel in ſolutum accipiat, quia tunc jus patronatus in emptorem, aut creditorem pro eadem parte tranſibit, ut ex Card. *conſ.* 48. incipit quidam nobilis Lambertin. *de jurepatron. lib.1.q.5.art.16.* Covarruv. *lib.2.var.cap.* 18. *n.* 8. *in fin.* Salcedus *in additio.* ad Bernard. *in reg.* 401. *ampliat.* 1. Hermoſilla *ad l.15.tit.5.p.5.gloſ.4.n.5.36 tom.2. fol.90.* aut datur creditori aliqua res ſingularis in ſolutum cui acceſſoriè, & inſeparabiliter inhæret, & eſt annexum jus patronatus, tunc ſimiliter acceſſoriè, & in conſequentiam in eundem tranſit jus patronatus, ut notavimus ſuperiùs *n. 6.* aut enim in ſubhaſtatione ſeparatim & diviſim venduntur ſingulæ res & bona, aut creditoribus, prout aſſolet æſtimata, in ſolutum traduntur; & tunc procul dubio jus patronatus in emptores non tranſit; quia vendi non poteſt, nec eſt æſtimabile, nec in ſolutum dari poteſt creditoribus, ex juribus vulgaribus. Aliud eſt etenim patrimonium alicujus uno contractu, ac ſimul & eodem tempore & titulo emere: aliud diverſis, & diſparibus temporibus & titulis comparare, *l. ſi peculium, 2. ff. de pecul. leg.* quam ibi notat Bart. ad legem municipalem, caventem, ut qui emit univerſum patrimonium alicujus, teneatur ejus creditoribus: ut non habeat locum emendo non ſimul, ſed viciſſim, & diverſis, ac ſingulis titulis, modò unam rem, modò aliam, ſequitur Jaſon *in l. C. de repud. hæred.* Maſcard. *de probationib. concl.45.n.28.*

Hinc veriſſimam diſtinctionem probavit Vivianus 37
de jure patronatus, 1. *part. lib.4. c.5.n.17.& 18.* ubi dicit, quod jus patronatus non poteſt cedi à patrono creditoribus nihil aliud in bonis habente cum jus patronatus nullam recipiat æſtimationem, *ex cap. de jure patronat.* nec per ſe poteſt dari in ſolutum, ſed ſic cum univerſitate bonorum, *ex d. cap. de jure.*

Eleganter percipit articulum Parlador. *lib.2.rer.quo-* 38
tid. cap. fin.5. p. ex n. 93. in hæc: Sed & de jure patronatus Eccleſ. videamus an in eo executio locum habeat. Et certum eſt in eo executionem nullo modo ſortiri poſſe, cum res ſit ſpiritualibus annexa quam diſtrahi vendique jura prohibent. c. de jure patron. l. ſacra, ff. de rerum diviſione, l. 8. tit. 5 part. 1. excepto eo, ſi alicui adhæreat univerſitati. Nam eo caſu cum uni- 39
verſitate & jus patronatus in emptorem tranſit, juxta textum vulgarem in cap. ex litteris, de jure patronatus. Atque pari ratione, ſi univerſitas in cauſam executionis pignori capiatur, & jus patronatus illi adhærens ceſſionis jure tranſmittit in creditorem, cui univerſitas addicta fuerit, ſicut tradit. Bald. *in conſil. 32. vol.3.* & Felin. *in cap. cum Bertoldus, de re judicata, Rochus quoque de jure patronatus, verb. ipſe vel is, q. 32. nec nos* (proſequitur Parladorus *n. 35. & ſeqq.*) turbare debet, cap. cum Bertoldus, de re judicata, ubi 40
univerſitate pignori data jus patronatus, illi adhærens, in creditorem non tranſit: ita enim illum textum accipiendum eſſe, communis eſt interpretum conſenſus, tum illic cum alibi, ut apparet ex Abbate & Felino eodem loci. Atque item ex Rocho loco ſuperiori, q. 27. tradit etiam Greg. Lopez in l. 9. tit. 5. part. 1. verb. natura, diverſa enim cauſa eſt. Si quidem in pignore tenetur creditor fructus omnes reſtituere debitori, quam quidem reſtitutionem jus patronatus, cum inæſtimabilis res ſit, nullatenus admittit, ab univerſitate creditori addicta non tenetur fructus reſtituere cum ſuos mero jure faciat, l. at ſi quis, §. 1. ff. de

religioſis

religiosis & sump. funerum, gl. Bart. & reliqui in l. si finita §. Jul. ff. de damno infecto, quamquam enim ve-
41 rò, ut hoc locum habeat, oportet tota integraque universitas, liceat atque distrahatur: nam si, ut fieri assolet, membratim res universitatis vendantur, jus patronatus creditori addici non poterit, cum ut diximus, & manifestum est, nec pretium recipiat, nec æstimationem, id quod non obscurè sensit Innocent. in d. cap. ex litteris, cui reliquos assentire licèt ex Greg. Lopez in l. 15. tit. 5. p. 5. verb. ad ea, & Covarr. intelligere *lib. 1. variar. cap. 13. n. 3. & est argumento textus in l. quemadmodum, C. de agricol. & censitis, lib.* 10. Hactenus Parladorus, quem relativè sequitur
42 Hermosill. *in dict. leg. 15. tit. 5. gloss. 5. n. 6. tom. 2. fol. 91.* qui etiam agit de re universali, cui inest jus patrona-
43 tus data in pignus creditorum, ut in hunc jus patronatus non transeat, ex *l. 9. tit. 15. p. 1.* Cevallos *q. 740. n. 2.* Mieres *3. q. 11. n. 22.* Spino *gloss. 4. n. 118.* non enim attenditur ad translatum juris patronatus universitas respectu animi, & voluntatis illam vendendi, sed simul in effectu, & executione adquirendi; nam si universitas non ematur, nec emptori acquiratur jus patronatus transire non potest, & sic debet transire in emptorem universitas bonorum, cum qua & non aliter transit jus patronatus, ut probant omnia jura & Doctores superiùs à principio hujus capitis laudati.

44 Nam quando generalitas & universitas respectu verborum dumtaxat resolvitur in suas singularitates; tunc non transit jus patronatus, quia idem de ea judicatur, ac singulæ res venditæ & cessæ sint; innumerabiles penè Doctores refert & sequitur Manguilius *de evictionibus, q. 127. ex n. 14. cum seqq.* quo casu rectè admittuntur Doctores suprà citati *nu. 9. & 10.* quos licèt *ex n. 11. & seqq.* reprobavimus ex ratione nequam applicata casui, de quo loquuntur, ratio tamen in se vera est, ut quoties universitas respectu verborum resolvitur in singularitates, jus patronatus non transeat in emptorem, seu acquirentem.

45 Ultimo loco quæritur, an pro satisfactione creditorum subhastari, & distrahi potest, jus sepulchorum & capellaniæ quod quamque debitor habet in qua re-
46 solvendum erit; quod si in limine erectionis Ecclesiæ, & ante ejus consecrationem quia sibi & successoribus suis reservavit jus sepulchri in ea, tunc cum hoc jus dicatur, & reputetur merè temporale, eo quod tempore acquisitionis non erat Ecclesia consecrata; licitè potest vendi, & subhastari, & in executionem capi, pro satisfactione creditorum, ut probant Henricus Boër. *in cap. abolendæ, num. 8. vers. quandoque de sepulturis.* Lotherius *de re beneficiar. lib. 2. cap. 4. num. 9. vers. sic prior est,* sequitur Noguerol *alleg. 36. num. 21.*

47 Quando autem post erectionem Ecclesiæ adquirit jus sepulcri, & tunc licèt sepultura quoad jus & proprietatem vendi non potest eo modo, ut is cui datur ejus dominus effici possit, quia est locus sacer, & etiam, authoritate prælati, vendi non potest ex Navarr. *de sepult. conf. 1. n. 1.* Lambert. *de jure patron. lib. 3. q. 5. art. 4. n. 1. q. 9. art. 9. n. 1. cum seqq.* Parladorus *in sesquicentur. different. 66. §. 2. n. 7.* Gregor. Lopez *in l. 1. tit. 13. tom. 1.* Additionator *n. 4. de judic.* Joan. Fab. *in §. religiosum, instit. de rerum divis.* tenentes, posse sepulturam vendi pecunia sicut alias res venales, quod absque labe simoniæ fieri posse, tradunt cum Greg. Lopez & Molina, Spino *in speculo testam. gloss. 2. princip. 35.* Garcia *de expens. & melior. c. 8. n. 51. vers. hodie tamen.* Hermosilla *ad l. 15. tit. 5. part. 5. gloss. 1. n. 9.* Aug. Barbosa *de Parochis, cap. 26. n. 16.*

48 Tamen jus & usus sepulturæ ratione situs & loci dignioris, seu Capellæ rectè & licitè vendi potest. Et ratione hujus usus sepulturæ potest alios impedire ne ibi sepeliantur, quia tunc hoc jus & usus sepulturæ sive Capellæ est merè temporalis, & potest vendi absq; labe simoniæ, quasi hoc non videatur tangere spiritualitatem aliquam, sed tantum honorem & præeminentiam, quæ potest pretio æstimari & vendi tanquam verè temporalis, tenet Soto *de justitia & jure, lib. 9. quæst. 7. art. 1.* Petrus de Aragon *in 2. 2. quæst. 100. art. 4.* Victoria *relect. 2. de simonia, nu. 10.* Gregor. Lopez *in l. 1. verb. vender. tit. 13. p. 1.* Didacus à Rosario *in addit. ad summam,* Cajetanus *verb. simonia,* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 24. n. 4.* Menochius *de arbitr. casu 277.* Spino *in speculo testament. gloss. 2. princ. n. 44.* Lælius Zechius *de republ. Eccles. lib. 1. cap. 27. de Parocho, n. 19. vers. causant etiam,* Toletanus *in instructione Sacerdotis, lib. 5. cap. 8. in fin.* Emanuel Rodriguez *in summa, part. 2. cap. 58. n. 2. & quæst. reg. tom. 3. quæst. 58. art. 2.* Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. sepultura, §. 2.* Cabedo *de patronatu Regiæ Coronæ, cap. 22.* Petrus de Ledesma *in summa, p. 2. tract. 12. concl. 34.* Garcia *de beneficiis 5. part. cap. 9. n. 137.* Gumada ad Gregorium *in l. 55. gloss. 5. tit. 6. part. 1.* Salazar *de usu & consuetudine, cap. 10. n. 24.* Petrus de Lara *de anniversar. & capellan. lib. 1. cap. 25. num. 17.* Saa *in summa, verb. simonia, num. 2.* Philiarchus *de officio Sacerd. tom. 2. part. 2. lib. 6. cap 9.* Arag. *2. 2. q. 100. art. 4.* Bald. *in summa, verb. sepultura, n. 8.* Marcus Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. c. 40. n. 19. in 1. editione, aliàs cap. 32. num. 16. in 2. editione.* Gratianus *decisione 24. à princip. & disceptat. forens. cap. 110. num. 6. cum seqq.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 23. num 208. & n. 226.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de cleric debitor. §. 3. à num. 27.* Azor. *instit. moral. part. 3 lib. 12. cap. 17. quæst. 2.* Filliucius *quæst. moralium, tom. 3. tract. 45 cap. 3. quæst. 11. n. 26.* Bonacina *variar. tract. iii. de simonia, quæst. 4. §. 6.* Layman. *in Theologia morali, lib. 4. tract. 10. cap. ult. §. 4. n. 36.* Joan. de la Cruz *in direct. conscient. part. 1. quæst. 4. dub. 9. concl. 2.* Diana *resolutionum moralium, part 2 tractat. 1. Miscellan. resolut. 57.* Villalobos *in summa, part. 2. tract. 27. difficult. 12. n 3. & 4.* Hier. Rodriguez *in compend. quæst. regular. resolut. 128. n 2.* Augustinus Barbosa *de Parocho, cap. 26. num. 16. & seqq.* ubi allegat & explicat Xuarez *de religione, tom. 1. tract. 3 lib. 4. de simonia, cap. 14 n. 19.* & post Joannem Garciam, Greg. Molin. Archidiacon. Lambert. Gratian. Spinum, & Riccium; idem tenet Hermosilla *ad l. 15. tit. 5. p. 5. gloss. 1. num. 9. & 10. tom. 2.* & post Gutierrez *de gabellis, quæst. 9. n. 24. & 25.* Loterium *de re benef. lib. 2. quæst. 4. num. 10. & 11.* & Rotam per Farinacium *in vosthum. decis. c. 61. nu. 1. tom. 1.* & post alios Noguerol. *allegat. 36. num. 22.* qui similiter post Gutierrez *num. 26* Nicolaum Garciam *dicto cap. 9. n. 137.* & Lother. *de re benefic. lib. 2. dicta, q. 4. n. 13. & 14.* loquitur in Capella, ex eadem ratione, & quia usus Ecclesiæ hoc admisit.

Hinc fit, quod si in prima acquisitione licita, & 49
absque labe simoniæ ab ipsa Ecclesia, potest hoc jus honorificum sepulturæ & Capellæ vendi, & pretio acquiri tanquam merè profanum & temporale, meritò magis poterit, postquam pervenit in potestatem lai- 50
ci, vendi, distrahi, & in executionem capi, pro solutione creditorum, cum sit res pretio æstimabilis, & à jure non prohibitum, ut in terminis probat Melchior Phœbus Lusitanus *decis. 8. num. 8. 9. 10. & seqq.* qui *num. 13.* resolvit, quod usus sepulchri hæreditarii, est pretio æstimabilis, & distrahi potest pro solvendis creditoribus, ubi affirmat ita fuisse decisum, quem referens sequitur Augustinus Barbosa *de Parochis, dicto cap. 26. n. 17.* Noguerol. *allegatione 36. nu. 23.* qui *n. 24.* testatur ita fuisse per supremum Consilium Regium sæpè determinatum in casibus occurrentibus, & signanter in concursu creditorum Marchionis de Aunon, ubi patronatus Capellæ Majoris Monasterii D. August. jussit vendi, pro debitis fundatoris, de quo & nos etiam testamur.

Et quod quando jus sepulchrorum remanet profa 51
num, ut tunc quovis titulo possit alienari, & vendi,

quia in commercium cadit, ex *leg. si monumento, Cod. quæ res pignori obligari possunt*, & super eo possunt creditores satisfieri : tradit post Firma *de Episcopo, quæst. 3. lib. 4.* & Banutium *de re inventar. partita 6. n. 68. tom. 18. part. 2. diversor.* Gratianus *discept. forens. tom. 2. cap. 210. n. 8. & 9.*

CAPUT VI.

De administratore non soluturo absque judicis speciali decreto, ac delegatione, vulgò *libramiento.*

Et an delegationem hanc administratori directam (interim mortuo, vel remoto) administrator successor adimplere teneatur, & ejus virtute solvere?

SUMMARIUM.

1 *Administrator ad bona concursus nominatus recipit facultatem colendi, locandi, erigendi, fructus vendendi, &c.*
2 *& 7. Administrator non potest expendere, nec solvere creditoribus absque delegatione judicis, vulgo* libramiento.
3 *Quid servandum, quando aliquid præcisè ex pecuniis concursus expendendum est.*
4 *Cura, custodia, & administratio bonorum concursus, ad curiam, & judicem penes quos residet, spectat.*
5 *Administrator concursus est sequester, & depositarius à curia, vel judice nominatus.*
6 *Sequestrum est depositum judiciale.*
7 *Sequestrum, aut depositum per judicem appositum, absque ejus mandato removeri nequit.*
8 *Administrator fisci absque delegatione nec unum denarium expendere potest.*
9 *Administratore, cui nominatim erat directa delegatio, mortuo, aut remoto, delegatione intimata, vel non, novus successor eam tenetur adimplere, absque novo jussu, & seqq.*
10 *Administrator licet mutetur, administratio non mutatur, nec variatur.*
11 *L. proponebatur 76. ff. de judiciis, exornatur.*
12 *& 13. Litteras directas Officiali, respectu habito ad officium, successor tenetur adimplere.*
14 *Auth. ut nulli judici liceat habere, §. ex hoc vero, expenditur.*
15 *Successor, & novus executor, mandatum directum suum antecessori potest exequi absque nova commissione.*
16 *Præceptum directum Prætori, habito respectu ad munus transit in successorem, ejus loco subrogatum.*
17 *Subrogatus in alterius locum potest facere ea omnia, quæ poterat ille, cujus loco subrogatur.*
18 *& 19. Testes licet non probent, nisi coram judice examinante publicentur, fidem faciunt si coram ejus successore sint publicati.*

1 LIcet administrator nominatus ad bona concursus tanquam depositarius, & sequester ut illa custodiat, facultatem recipiat colendi, locandi, exigendi debita, & fructus vendendi, ac solvendi creditoribus, omni exactâque diligentia custodiendi, & conservandi, prout abundè diximus *supr. 1. cap. 13. ex n. 38. cum multis seqq. vers. quam autem potestatem iste administrator recipiat*, &c. *Et in cap. 14.*

2 Tamen non tantam facultatem à curia nominante accipit, ut expendere aliquid possit ex pecuniis exactis, vel solvere creditoribus quibuslibet absque Judicis, & curiæ decreto speciali cum delegatione, vulgo dicta *liberamento* obtenta, & impetrata per creditores; in casibus in quibus præcisè aliquid ex pecuniis concursus expendendum, aut solvendum sit. Copiosè diximus *in d. c. 13. ex nu. 51. vers. & ulterius inquit Baeza*, &c. 3

Etenim cura, custodia, & administratio bonorum concursus ad judicem, & curiam spectat, & apud eam principaliter residet, in cujus manibus debitor formans concursum bona sua universa custodienda, & ministranda admittat pro securitate, & commodo creditorum ne dissipentur, & nequam distrahantur, sed ut ejusdem curiæ authoritate, & decreto subhastentur, & ex pecuniis redactis judicis, & curiæ delegationibus nominatim, & specialiter expeditis, & obtentis, creditores solvantur, & de suis creditis satisfiant, prout copiosè videre est *in d. cap. 13. in princip. & cap. 14.* ideo ratio postulat ut administrator suam facultatem, quam valde limitatam habet, excedere non valeat. 4

Deinde quoniam cum iste administrator sit sequester, & depositarius à curia, vel judice nominatus pro custodia bonorum concursus, ut videre est, *suprà 1. p. dicto cap. 14. per totum*, nam sequestrum est depositum judiciale, *l. ejus apud quem, ff. depositi, l. Senatus in fin. ff. de officio Proconsulis, l. si fidejussor, ult. qui satisdare cogantur, l. 1. §. penult. ff. de liber. exhibend. l. interesse puto 39. ff. de acquirenda possess. l. sequester 109. ff. de verb. signific. cap. examinata 15. de judiciis cap. 1. & 2. de sequestro possession. & fruct. clem. unic. eod. tit. cap. 2. de dolo, & contumacia.* Petrus Gregor. *syntagmate jur. lib. 23. cap. 3. a n. 12.* Rebuffus *de sequestro art. 1. gloss. 1. n. 35. lib. 3.* Galganet. *de jure public. lib. 12. tit. 15.* Carroccius *de deposito in princip. n. 1.* Paz *in praxi 3. tom. cap. 6. § 6.* Brison. *lib. 4. de verb. signific. verbo depositum.* Didacus Perez *in l. 1. tit 10. lib. 3.* ordin. Azeved. *in rubr. tit. 2. lib. 4. recopil. n. 1.* Pichard. *in §. præterea, n. 17. institut. quib. mod. recontrahitur obligat.* Rodriguez *de privilegiis creditorum, art. 6. n. 1.* Molina *disp. 523.* Hermosilla *ad l. 1. tit. 3. p. 5. gloss. 3. n. 3. tom. 1. fol. 178.* & alii plures per nos *in tract. de regia protect. 2. p. cap. 16. ex n. 52. cum seqq.* 5 6

sequitur ut ipse nihil de bonis, & pecuniis concursus propria authoritate disponere, aut expendere, solvereve possit absque judicis speciali decreto, & mandato, Paul. de Castro *in consil. 433. col. fin. lib. 1.* Bart. & Bald. *in l. si oleum in princ. ff. de dolo malo.* Feller. *in praxi censuali verbo instrumentum gratiæ, n. 54.* Tiraquell. *de retract. lib. 2. §. 4. gloss. 9. n. 1.* Rebuffus *3. tom. ad constitut. Gallicas tract. de sequestro art. 1. gloss. 1. n. 17.* Gregor. Lopez *in l. 1. tit. 3. p. 5. gloss. 6.* ubi etiam Hermosilla *gloss. n. 1. tom. 1. fol. 202. & idem gloss. 4. n. 5. & 6.* ubi refert Azeved. & per alios, & per totum gloss. Felicianus de Solis *de censib. lib. 4. tom. 2. c. unic. n. 4. versic. quæ resoluto, & vers. denique fallit.* Nam ex quo depositum, & sequestrum appositum fuit authoritate judicis, absque ejus mandato, & decreto removeri non potest, ut probant præallegati Doctores, & Intrigol. *de censib. q. 80. nu. 3.* Avendan. *eodem tit. cap. 102. nu. 16.* Cencius *de censib. q. 3. sub num. 63.* Surdus *decis. 385. num. 28. & seqq.* & ita communiter practicatur in cunctis tribunalibus. 7

Et ita in administratore fisci voluit Bald. *in rubric. Cod. de constituta pecun.* & Paris. de Puteo *in tract. de sindicatu tit. de arbitr. eorum, nu. 19.* dicentes, quod fisci administrator nedum denarium ex suo capite, & æquilibrio solvere potest absque delegatione superioris. Idem tenet etiam Bartol. *in l. 1. §. hæc verba, in fin. ff. ne vis fiat*, quos sequitur Escobar *de ratiociniis, cap. 13. n. 6. & 7.* 8

Sed administratore (cui delegatio hæc nominatim directa fuit, & cum quo specificè loquebatur) mortuo, aut aliter remoto ab administratione interim, & anteaquam ea fuisset intimata, vel forsan jam intimata, adhuc tamen ejus virtute non solvisse, an admini- 9

miniſtrator ſucceſſor noviter nominatus eam poterit ſolummodo adimplere abſque novo judicis, aut curiæ ſpeciali mandato, ita ut eidem intimata delegatione expedita contra ſuum anteceſſorem cogi valeat ad ſol-
10vendum? in quo breviter affirmativè reſolvendum erit, nam licèt adminiſtrator mutetur, non tamen adminiſtratio mutatur, aut variatur, quoniam ſemper eſt una, & ſemper attenditur corpus illud bono-
11rum concurſus quam adminiſtrator adminiſtrat, *ex vulgari mirabili tamen, l. proponebatur 76. ff. de judiciis*, ibi: *Cujus rei ſpecies eadem eſt*, (hoc eſt forma ut explicat *gloſſ. fin.* ibidem) *eadem res eſſe cenſetur, quantumcumque circa ipſam materiam aliqua commutatio contigerit*, & ibi: *Et poſtea aliqui, vel etiam omnes mutati fuerint; nihilominus eadem dicitur cauſa*, & ibi: *Eadem res eſſe exiſtimaretur, ſed in multis cæteris rebus*, &c. Quam legem multis exornavimus in variis materiis in noſtris Commentar. *de regia protect. 1. part. cap. 3. ex n. 53. cum multis ſeqq.*

12 Ideóque cum attendatur dumtaxat corpus bonorum, & ejus adminiſtratio, & adminiſtratorum mutatio, & variatio nihil immutat delegationem, quia in adminiſtratorem dirigitur, ut eam adimpleat nomine illius corporis ficti quod repræſentat, & ideo ſubrogatus eandem repræſentationem contineat, & idem eſt cum prædeceſſore in cujus locum ſubrogatur qui eodem modo tenetur adimplere delegationem, & præceptum ſolutionis emanatum à curia ac ſi cum eo expreſsè, & nominatim loqueretur, quia litteræ dictæ officiali habito reſpectu ad officium, & munus illa tenetur ſucceſſor ſubrogatus in eadem adminiſtra-
13tione adimplere, & exequi text. eſt expreſſus *in Authent.* ut nulli judici liceat habere locis citato, *§. ex*
14*hoc vero jubemus.* ibi: Ex hoc vero jubemus obſervari ab omni adminiſtratore, ut ſi contigerit in ſcriptis noſtram juſſionem fieri ad aliquem judicem, & interea iſte quieſcat ab adminiſtratione, hinc is qui poſt illum ſuſceperit dignitatem accipiat eam, & inſinuet, & ſiquidem privata eſt cauſa, & implere eam, & aſſequi quemadmodum ad eum prometuit reſcriptum, text. etiam *in leg. mortuo*, ibi, *idem eum qui ſubſtitutus eſt, ſequi oportet, ff. de judiciis.* Hinc etiam Avend. *de exequend. mand. c. 17. ſub num. 16. verſic. & novus executor.* poſt Angel. *in Authent. ut nulli judici, §. & hoc collat. 9.* & Felin. *in cap. cum contingat, de foro competent.* & per notata per DD. *in l. fundum princip.*
15*ff. de acquir. poſſeſſ.* inquit. Quod ſucceſſor, & novus executor, virtute primi mandati dati, & directi ſuo anteceſſori poteſt illud exequi, & adimplere abſque mandato. Florez Diaz de Mena *practicarum, quæſt. 4. num. fin.*

16 Et ideo quando præceptum eſt aliquid prætori, putà ut prætori, & habito reſpectu ad munus; tranſit in ſucceſſorem ejus loco ſubrogatum, qui omnino pariter præceptum illud tenetur adimplere. Bald. *in l. tale pactum, ff. de pactis, l. ſi communis ſervus, ff. de ſtipulat. ſervor.* Bartol. *in l. à filio in fin. ff. de aliment. & cibariis legat.* Speculator *in tit. de inſtrument. editione, §. nunc aliquid verſ. ſed quid erit, idem tradit gloſſ. in cap. penult. de teſtam. in 6.* Rota *deciſ. 412.* in novis pulchrè. Covarr. *pract. quæſt. cap. 11. à num. 1.* & præcipuè *num. 2. verſ. ſecundo hoc ipſum probatur.* Optimè etiam Mantica *de tacitis & amb. convent. lib. 7. tit. 23. num. 49. & n. 50.* Marqueſan. *de commiſſionib. 1. part. cap. 29. n. 40.* nam licèt ſucceſſor, & prædeceſſor adminiſtrator diverſi ſint perſonarum reſpectu; eo tamen habito ad adminiſtrationem verè idem ſunt, & reputantur, ut ex Bart. *in l. ab executore nu. 9. ff. de appellat.* Burgos de Paz *in l. 1. Tauri, n. 427.* & Aviles *in cap. 1. prætorum, n. 20. verſic. ſed in contrarium:* diximus *in noſtris Comment. de regia protect. 1. cap. 3.*
17*n. 86.* & ideo is qui in alterius loco ſubrogatur poterit ea omnia facere quæ poterat ille cujus loco ſubrogatur, *l. 2. C. de eo qui vicem alterius gerit.* Alexand. *in l. num. 53. ff. de officio ejus*, cui mandata eſt, Petrus Barboſa *in l. ſi longius in princip. n. 43. & 44. ff. de judiciis.* Covarr. *practic. 11. ſub n. 2. ad finem, verſ. poſthum. illud.* Nos *dicto cap. 3. nu. 38. & 58.* imò *per tot. cap.* multa ſcitu digniſſima, quæ hanc noſtram reſolutionem mirè comprobant, uſque ad refectionem reperies omnino videnda in variis articulis, & materiis.

Quibus addere poteris, quod licèt teſtes, de jure 18
non probent, niſi publicentur coram eodem judice, qui illa examinavit, vel examinare fecit, ut per text. *in l. l. geſta, Cod. de re judicata*, & per innumerabiles DD. probat Farinacius *de teſtibus, q. 75. ex nu. 12. cum ſeqq.* tamen rectè probat ſi publicentur coram judice ſucceſſore, & ſubrogato in loco ipſius judicis examinantis, ſive delegato ſive ordinario à quo benè poſſunt publicari, licèt eos non examinaverit, & fidem faciunt quia unus, & idem judicantur reſpectu cauſæ, & tribunalis Bald. *in dicta l. geſta, n. 4. verſic. aut coram judice.* Caſtrenſ. *in l. geſta, nu. 24. verſic. & idem feciſſet, tranſitum ad ſucceſſorem*, & ibi Ripa *in dicta l. 2. n. 32. C. de edendo.* Imola *in cap. cauſamque el. 1. col. 2. verſicul. ſi verò ſunt de teſtib.* Aretin. ibidem *num. 7. & 8.* Farinacius *d. quæſt. 77. num. 21. cum ſeqq.*

Quapropter praxis communis idem admiſit, ut de- 19
legationem à Judice emanatam directam uni adminiſtratori bonorum concurſus, licèt iſte removeatur, aut interdum moriatur, aut aliter deficiat, ſucceſſor implet, & adimplere rectè poteſt, & ejus virtute ſolvere, non ſpectato novo judicis decreto ex his, quæ hactenus dicta fuere. Benè verum eſt, quod aliqui novi adminiſtratores, ſive ſcrupulo detenti, ſive malitia moti vexandi creditores cauſa, ſive avaritia cupidi ſolvere recuſant, & adimplere mandatum ſuo anteceſſori directum cunctantur, & ideo cogunt creditores iterum recurrere ad curiam, vel judicem, ut delegatio præcedens cum adminiſtratore ſucceſſore intelligatur, ad ejus implementum, & ſolutionem toto juris rigore compellatur, quod abſque ulla difficultate, aut dilatione, ſed per ſimplicem relationem à judice, & curia mandatur.

§. Unic.

Et nunquid adminiſtrator delegationem adimplere dicatur, compenſando quod ſibi, aut debitori communi per creditorem debetur? Vel quando creditori ceſſionario exigenti eandem compenſationem opponere intendit?

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtrator concurſus ſtrictè cogitur adimplere delegationem, hoc eſt*, el libramiento, *creditoribus conceſſam.*
2 *Adminiſtrator concurſus delegationi ſibi directæ ſatisfacit, volens compenſare, quod creditor ipſi debitori ex alia cauſa debet.*
3 *De credito proprio ad creditum proprium ſemper admittitur compenſatio.*
4 *Compenſans ſolvere dicitur.*
5 *Alimentario creditori compenſationem adminiſtrator objicere non debet.*
6 *Compenſatio non admittitur, ubi realis, naturalis, vel incontanti numeratio requiritur.*
7 *Compenſationem tollit pactum de ea non opponenda.*
8 *& 9. Creditum juratum an admittat compenſationem, non convenit inter Doctores.*
10 *Creditum anterius non juratum poteſt compenſari cum debito poſteriori, etiam jurato.*
11 *Compenſatio an admittatur in dote, depoſito, alimen-*

tis,

tis, salario, aut in debitis fiscalibus, aut reipublicæ, remissivè.

12 *Compensatio an sit ipso jure, vel ope exceptionis.*

13 *Compensationis exceptio non expectata sententia ipso jure perimit obligationem ad differentiam aliarum exceptionum.*

14 *Compensare non potest administrator quod sibi ipsi debet creditor concursus, exigens virtute* del libramiento.

L. id quod, ff. de compensationibus, exornatur, ibid.

15 *Administrator repræsentat duas personas, propriam, & administrationis, & utraque differunt.*

16 *Obligationes, & scripturæ administrationis differunt à propriis administratoris.*

17 *De debito alieno, quod tertio debetur, ad debitum proprium non admittitur compensatio.*

18 *Creditor compensare non cogitur, quod alteri, quam debitori suo debet.*

19 *Administrator societatis à creditore conventus non potest ei compensare, quod ipsi administratori creditor debet.*

20 *Cessionarius an teneatur compensare quod cedens debet debitori suo cesso, & seqq.*

21 *Exceptio compensationis, quæ potest opponi cedenti, potest etiam opponi cessionario.*

22 *Creditum cessum transit in cessionarium, cum sua causa, & onere compensationis affectum.*

23 *Exceptio respiciens rem cesam potest opponi contra cessionarium.*

24 *Declara: si exceptio orta jam erat contra cedentem tempore cessionis.*

25 *Compensationis exceptio, quæ non erat quæsita debitori cesso tempore cessionis, non potest opponi contra cessionarium.*

26 *Creditum cessum jam non dicitur creditum cedentis; sed proprium cessionarii.*

27 *Debitor conventus potest creditori agenti opponere compensationem debiti alieni, cujus habet cessionem.*

28 *Cessionarius dicitur creditor debitori cessi.*

29 *Creditum ortum contra cedentem post cessionem, non opponitur cessionario, cum sit debitum alienum, & à tertio.*

30 *L. qui invicem, ff. de conditione indebiti, ponderatur.*

31 *Jus compensandi superveniens contra cedentem, non opponitur cessionario.*

32 *Confessio, & pactum vendentis præjudicat emptori, si emanaverit ante venditionem.*

33 *Secus, si emanet post venditionem, quæ emptori non præjudicat.*

34 *Confessio cedentis præjudicat cessionario, si præcedat cessionem, secus si eam sequatur.*

35 *Debitor cesus jus juri compensandi jam quæsito renunciare videtur, si tempore cessionis præsens promisit solvere creditum cessum.*

36 *Debitor cessus, qui cœpit solvere cessionario, an amittat jus compensandi sibi quæsitum ante cessionem, & seqq.*

37 & 38. *Negativam sententiam qui Doctores tenuerint.*

39 *In iis casibus in quibus potest solvi cedenti in præjudicium cessionarii, de quibus* in l. 3. Cod. *de novationibus, in iis etiam ei opponi potest compensatio per debitorem cessum.*

40 *In casibus, in quibus aufertur debitori cesso facultas solvendi cedenti, in iis etiam aufertur facultas compensandi.*

41 *Intellige, si ante cessionem competebat debitore jus compensandi.*

42 *Quod jus tolli non potest per factum creditoris cedentis.*

43 *Debitori sicuti auferri potest facultas solvendi suo creditori; ita & facultas compensandi.*

44 *Jus compensandi quæsitum debitori ante cessionem, per eam subsequutam non tollitur.*

45 *Secus si jus compensandi acquisivit debitor post cessionem, quæ objici non potest cessionario.*

46 *Opiniones Doctorum, quæ inter se pugnare videntur, confœderantur, & seqq.*

47 *Aliud est velle compensare inter debitorem, & creditorem: aliud inter debitorem cessum, & cessionarium.*

48 *Debitori cesso, quibus casibus tollatur facultas solvendi credito, de quibus ibi, ita & compensandi eidem creditori.*

49 *Solutio, quando non admittitur, ita nec compensatio.*

50 *Debitor solvendo creditori cedenti, si non intervenit aliquod requisitum, de quibus* in l. 3. Cod. *de novationibus liberatur.*

51 *Compensationem, quæ poterat opponi contra cedentem, posse opponi contra cessionarium; nullus negavit.*

52 *Jus compensandi nondum ortum ante cessionem non coinquinat cessionarium.*

53 *Debitori non admisso compensare contra aliquem, reservatur jus exigendi à suo debitore.*

54 *Jacob de Grassis annotatur, non percepisse terminos, quibus loquuti fuêre Doctores, à se impugnati.*

55 *Creditori exigenti ex bonis concursus non objicitur compensatio ejus, quod debet administrationi, nisi suo loco, & gradu, non antea in præjudicium anteriorum creditorum.*

56 *Creditum, quo debitor communis habet censuum creditorem, est in bonis, & de bonis debitoris, in quo præferuntur anteriores compensationes prorsus exclusæ.*

STrictè cogi administratorem adimplere delegationem obtentam à Judice concursus per creditorem, aut per ejus legitimum cessionarium, abundè diximus *hoc in cap. & in cap. seqq.* nunc quæritur, an compensare volens, quod sibi, aut debitori communi debetur ex causa diversa, audiatur? & capiendo posteriorem hanc partem, nempe quando creditor ipse simul reperitur debitor debitoris communis, & administrationis, & tunc regula constans constituenda erit, omnino compensationem admittendam esse, si aliàs legitimè, clarè, & liquidè de debito, quod compensare intendit administrator, apparuerit. Nam ex quo ad invicem debitor communis creditor est sui creditoris, admitti debet compensatio, cum de credito proprio ad creditum proprium fiat, *ex l. 1. cum seqq. ff. de compensationibus.* 1 2 3

Ideoque administrator compensando id, quod creditor debet ipsi administrationi, procul dubio satisfacere dicetur delegationi obtentæ à creditore concursus.

Nam qui compensat solvit, *l. ex causa, C. de compensation.* & ibi Bartol. *ff. qui potior. in pign. habeant.* Riminaldus junior *consil.* 152. *num.* 40. Bursatus *consil.* 123. *num.* 20. Hondedeus *consil.* 41. *n.* 21. *vol.* 2. Sforcia *consil.* 61. *num.* 7. Tuschus *lit. C. num.* 487. *& seq.* Bertazolus *instrument. clausul.* 41. *gloss. num.* 8. Mantica *de tacitis & ambig. convent. lib.* 10. *tit.* 10. *num.* 6. Becius *cons.* 227. *nu.* 25. Sesse *decis.* 88. *num.* 3. Menochius *lib.* 2. *præsumpt.* 48. *num.* 35. Mascardus *de probat. conclus.* 334. *num.* 2. Ozascus *decis.* 92. *num.* 11. & 35. Turretus *consil.* 10. *n.* 2. *in* 1. Grassis *de exceptionibus, except.* 16. *num.* 9. 10. & 11. Cartarius *decis.* 77. *nu.* 18. Bardell. *consil.* 18. *num.* 8. Surdus *de alimentis tit.* 3. *q.* 7. *nu.* 21. Cephalus *cons.* 374 *n.* 44. Giurba *ad consuetud. Meßanens. c.* 9. *gloss.* 9. *ex n.* 1. *cum seqq.* 4

Secus creditori alimentario, qui ex bonis concursus alimenta percipit, cui compensationem objicere non potest administrator, *l. in ea* 4. *Cod. de compensationib.* 5

tionib. plures per Surdum *de alimentis tit. 8. privileg. 53. n. 5. & seqq.* Castillo *controvers. tom. 4. cap. 40. n. 80.*
6 *& 84.* Grassis *dict. except. 16. ex n. 46.* ubi limitat post alios, vel nisi solutioni ejus debiti, cui objicitur compensatio, certa data sit forma, vel quia realem requireret, aut naturalem, vel incontanti, numerationem. Felinus *in cap. sub orta, n. 2. de re jud.* Jason *in l. eum qui, §. si jura verò, n. 7. de jurejur. & cons. 134. vol. 4.* Boërius *consil. 14. ad finem.* Bardell. *consil. 70. num. 9.* Milanens. *dec. 13. n. 89. & decis. 14. n. 29. tom. 2.* Tuschus *lit. C. concl. 488. n. 17.* Grassis *d. decis. 16. n. 62.* Surdus *consil. 246. nu. 19. & decis. 191. nu. 12.* Intrigol. *consil. 8. n. 15. & 16. & decis. 5. n. 12. & in tract. de censibus, q. 22. nu. 11.* Natta *consil. 54. & consil. 60. n. 3. & 4.* Francisc. Marc. *decis. 148. n. 4. part. 2.* Sesse *decis. 88. n. 7.* Crottus *consil. 139. n. 7. part. 1.* & alii relati à Giurba *decis. 9. n. 9.*
7 *& in consuetud. Messanens. cap. 9. gl. 9. n. 5. part. 1.* Idem stante pacto de opponendo compensationem. Giurba *dec. 60. sub n. 9.*

8 Sed quid quando creditor habet suum creditum juratum, admittat compensationem maxima est controversia inter DD. ut videre est per Gabriel. *de jurejur. concl. 7.* Ozascus *dec. 92.* Carrocc. *de locato, tit. de compens. except. 4. ex n. 4. fol. 260.* Gutierr. *de juram. confirmat. 3. part. cap. 6.* Trentacinq. *var. resol. lib. 3. tit. de compens. resol. 1. ex n. 7. & seqq.* Gratian. *discept. 486. n. 33.* Fachineus *controvers. lib. 1. cap. 7.* Cevallos *commun. contra commun. q. 231.* & quamplurimi alii congesti ab
9 Amat. *resolut. 17. n. 12.* Giurba *decis. 60. n. 9.* Et negativæ opinioni plures adducit limitationes Grassis *d. except. 16. ex n. 19. cum seqq.*

10 In unum tamen conveniunt quamplurimi utriusque opinionis Doctores, quod debitum juratum non admittit compensationem, si est posterius, & sic quando debitum quod compensandum opponitur sit anterius, secus quando debitum hoc sit debito jurato posterius, quia tunc admittitur compensatio contra anterius juratum. Parisius *consil. 121. n. 40. lib. 1.* Gratus *cons. 121. n. 3.* Capicius *decis. 187. num. 7.* Ozasc. *decis. Pedemont. 92. nu. 30. & 34.* sequitur Albanus *consil. 128. n. 1. & 3.* Cavalcanus *decis. 9. n. 11. lib. 1.* Anchar. Regiens. *in quibus familiari. lib. 1. quæst. 2. n. 4.* Afflictis *decis. 381. n. 3.* Cotta *immemorabili, verb. juramenti religio.* Anton. Gabr. *commun. opinion. tit. de jurejurando, concl. 7. n. 5. 6. & 7.* Antonius Massar. *de obligat. in forma Camer. part. 4. q. 2. n. 9.* Riminal. Junior *cons. 122. num. 26. lib. 2.* Hondedeus *consil. 18. nu. 25.* Covarr. *in cap. quamvis pactum, 1. part. §. 4. num. 6. & seqq. de pactis, lib. 6.* Findarusa *de compensat. art. 7. nu. 14.* Intrigol. *super Bulla de censibus, q. 22. num. 8.* Silvanus *consil. 40. num. 22.* Monaldus *consil. 62. num. 14.* Grassis *de except. 16. n. 22.* quod ex Tiraquello, Rolando à Valle, Pedemont. Natta aliis indubitabile dicit Surdus *consil. 246. ex n. 15. tom. 2.* idem per Ancharranum dicit Gratian. *discept. 129. n. 20.* plures etiam per Seraphinum *de privileg. juramenti, privileg. 64. n. 139.*

11 Et ad materiam compensationis quibus in casibus admittatur, vel non admittatur, an in dote, in depositio, in alimentis, in debitis Reipublicæ, vel fiscalibus
12 in salario, & aliis similibus. Et an compensatio fiat
13 ipso jure, vel ope exceptionis, & de differentia inter exceptionem compensationis, quæ non expectata sententia, peremit ipso jure obligationem, & inter alias exceptiones oppositas quæ ut operentur, expectatur sententia favorabilis; vide latissimè per Castillum *contr. tom. 4. cap. 40. ex n. 69. usque ad fin.* nec non de Grassis *in tract. de exceptionibus, except. per totam,* qui innumeros alios allegant.

14 Sed an administrator adimpleat delegationem obtentam per creditorem concursus objiciendo huic exigere volenti compensationem alterius debiti proprii, quod sibi ex persona propria ex alia diversa causa debet creditor concursus, Videamus; in quo breviter dicendum erit, & firmiter affirmandum quod quando debitum, quod compensat administrator, est, ut diximus, proprium ipsius administratoris contractum inter se ex sua persona, & inter creditoris concursus, tunc dicendum erit hujusmodi compensationem nullo modo excludere exactionem creditoris, prout probat *l. id quod, ff. de compensation. id quod* (inquit Consultus) *pupillorum nomine debetur, si tutor petat, non posse compensationem objici ejus pecuniæ, quam ipse tutor suo nomine adversario debet.* Anton. Fab. *in 9. libros, C. ad tit. de compensation. definitione 8.* Castillo *controversiar. tom. 4. cap. 40. n. 85.* & loquendo in administratore post Baldum *in l. ejus, num. 5. C. de compensation.* & Petrum de Ubald. *in tract. de duobus fratribus, part. 5. n. 35.* tenet Amat. *variar. resolut. 17. n. 3.* tenet etiam Valenzuela Velasquez *in consil. 156. n. 89. tom. 2.* reddentes
15 rationem, quia administrator repræsentat duas personas propriam, & administrationis, quæ non confunduntur, & persona administratoris differt à propria, Rota Genuens. *decis 31. n. 11. & decis. 75. num. 3.* Caball. *consil. 121. n. 13. tom. 2.* Giurba *ad consuetud. Messanens. cap. 9. gloss. 9. n. 11. p. 1. fol. 603.* ubi etiam quod scriptu-
16 ræ, & obligationes administrationis differunt à propriis administratoris, ex Genuens. *decis. 12. n. 13. & & 14.* Caball. *d. n. 13.* Et sic quod sibi debet creditor administrationis, non potest compensare cum debito administrationis.

Constans est enim conclusio, quod de debito alie 17
no, & quod alteri tertio debetur, ad debitum proprium non admittatur compensatio, text. est expressus *in l. ejus, Cod. de compensation. l. in rem suam, l. si cum miliii, ff. compensationibus, d. l. id quod,* probant 18
Bald. *in d. l. ejus.* Magonius *decis. 44 num. 9.* Natta *consil. 101. n. 16.* Beroius *cons. 46. n 7. lib. 2.* Medicis *de compensat. part. 1. quæst. 1. num. 1. & quæst. 31 num. 5.* Menochius *consil. 195. num. 15. & consil. 781. n. 2.* Rota Genuens. *decis. 10. n. 3.* Castillo *decis. 109. n. 48. & 79. lib. 2.* Polydorus Ripa *observ. 199. num. 8.* Lanar. *consil. 26. n. 26.* Ponte *consil. 95. num. 12. lib. 2.* Surdus *consil. 327. num. 39. & cons. 69. num. 12.* Schenardus *consil. 52. n. 152.* Amat. *variar. resolut. 17. num. 3. & 4.* Valenzuela *consil. 156. nu. 68. & seqq. tom. 2.* Et quod creditor compensare non cogitur, quod alteri, quam debitori suo debet, ut ex Petro Gregorio, & Medicis *de compensation. 1. part. q. 1. num. 2. & q. 21. per totam,* firmat Castillo *controversiar. lib. 4. cap. 40. num. 74.* Giurba *ad consuetud. Messan. cap. 9. gloss. 9. ex num. 8. fol. 603.* ubi plurimos alios allegat.

Et quod socius administrator societatis conventus à 19
creditore societatis non possit ei opponere compensationem ejus debiti, quod creditor ipsi socio nomine proprio, & non nomine societatis debet; nec è contra, cum debito proprio ad debitum administrationis, ac societatis, & sic alienum, excludatur compensatio; probant Bartolus, Bald. *nu. 3.* & alii *in l. ejus, C. de compens.* Castrens. *in l. is qui plus, §. fidejuss. n. 2. ff. de condit. indeb.* Ubaldus *de duobus fratribus, part. 5. quæst. 35. & q. 32. nu. 35.* Caballus *cons. 131. n. 15. vol. 2.* Bardell. *consil. 79. n. 18.* Felicius *de societate, cap. 30. n. 67.* Calvacanus *de tutore, num. 220.* Marcian. *consil. 49. num. 21.* Pinut. *consil. 49. n. 4.* Magon. *decis. 1. num. 21.* Pract. Papiens. *in forma libelli. respons. reor. gloss. salvis aliis, n. 15.* de Grassis *except. 16. n. 54.* Rota Genuens. *decis. 20. n. 30. & decis. 28. n. 5.* Costa *subsidiar. remed. 40. num. 3.* Medicis *de compensat. q. 31. num. 5.* Ripa *observat. 199. n. 18.* Ponte *consil. 95. n. 22. tom. 1.* Surd. *cons. 327. n. 39. & cons. 69. n. 12.* Schenard. *cons. 62. nu. 153.* Petroc. *consil. 26.* Menochius *cons. 746. n. 45.* Fontanella *de pact. nuptial. claus. 4. gloss. 9. part. 2. n. 62. & 63.* Tepatus *2. var. tit. de societate, col. 14.* plures alii laudati à Giurba *ubi suprà ex n. 8. cum seqq.*

Sed quid erit dicendum, quando is, qui exigere 20
vult virtute delegationis sibi à judice concursus expeditæ,

ditæ, non sit principalis, & immediatus creditor debitoris communis, sed potius cessionarius alicujus creditoris concurrentis, qui tamen ex alia causa pariter sit debitor certæ quantitatis ipsius debitoris communis, cui proprium creditum exigere vellet, ex bonis administrationis, posset indubiè administrator, vel debitor ipse objicere compensationem; an eandem pati
21 debeat ipsius cessionarius? In quo regulariter, & affirmativè resolvendum erit; quoniam exceptio compensationis, quæ potest opponi contra cedentem, potest etiam opponi contra ejus cessionarium, cùm in potestate creditoris cedentis non sit cedendo tollere jus
22 quæsitum suo debitori, & simul creditori, ac ideo illud creditum cessum transit in cessionarium cum sua causa, & compensationis exceptione, & onere affectum, aliàs notissima fraus fieret debitori cessò, simul creditori si per cessionem permitteretur jus suum compensandi amittere; ita notant Doctores, *in l. apud Celsum, §. cum legitima, & in §. cum de authoris, ff. de except. doli. & in l. doli mali, §. diversam, ff. de novationib.* Bart. *in l. si quis in rem, ff. de procuratoribus,* ubi Paris. *in additionib. lit. A.* Salicetus *in l. qui stipendia, colum. 1. in fin. C. de procurator.* qui de communi testatur Socinus Junior *consil. 74. n. 7. vol. 3.* Guido Papa *decis. 567. num. 1. & singulari 564.* Bruno à Sole *in compensat. resolut. propos. iuram. verb. cessionario agenti* (ubi more suo plures congerit) Thom. Doct. *consil. 81. n. 14.* Port. *consil. 74. n. 4.* Afflict. *decis. 74. n. 7.* Thesaurus *decis. 221. n. 1.* Intrigol. *consil. 8. n. 9.* Surdus *consil. 82. n. 29. lib. 1.* Marilanus *decis. 31. n. 3. 5. 6. & 8.* Francisc. Aretin. *consil. 31. 96. num. 3.* Ancharran. *cons. 224.* Albanus *consil. 289. n. 12. & 14.* Grassis *de exceptionibus, except. 16. n. 29.*

23 Et quia quando exceptio respicit rem cessam, potest opponi contra cessionarium, Doctores omnes, *in d. §. cum in legitima, & in d. l. doli mali.* Bart. *in d. l. si quis in rem, n. 3. ff. de procuratorib.* Salicetus & alii *in d. l. qui stipendia.* Francisc. Aretin. *consil. 96. n. 3.* Ancharranus *d. consil. 244.* Albanus *consil. 289. n. 12. & 14.* Guido Papa *decis. 567.* Alexand. *consil. 54. num. 7. 8. & 9. volum. 2.* Vincentius Annibal. *in additionibus ad dicta cons. Albani. lit. E.* Millanens. *decis. 1. n 1. lib. 2.* Nevisantius *cons. 50. num. 4.* Brunus à Sole *quæst. 10.* Bimius *consil. 138. num. 4. lib. 2.* Socinus jun. *d. consil. 74. n. 2.* & ferè omnes præcitati Doctores id ipsum probant.

24 Hæc tamen conclusio dupliciter declaranda, & limitanda erit, primò, ut procedat, prout loquitur, quando exceptio compensationis orta erat, & competebat debitori cessò contra cedentem antequam cessio fieret, quia tunc ut diximus jus erat jam acquisitum debitori, quod ex facto creditoris cedentis tolli non potest, imò comitatur creditum cessum, & opponi potest contra cessionarium.

25 At verò si tempore cessionis factæ debitoris cessio nondum competebat facultas, & exceptio compensandi, quia tunc nondum erat effectus creditor sui creditoris, sed postmodum facta jam cessione supervenit creditum suum, hoc quidem casu compensare non potest contra cessionarium, versus eum agentem pro credito cessò, quia tunc cessat ratio juris quæsiti non tollendi, atque fraudis ex parte cedentis, qui liberè potuit de credito suo disponere absque ullo impedimento; & ideo exceptio, atque jus, quod nondum erat in rerum natura, non potuit afficere creditum cessum, nec id sequi, ac concomitari, sed liberum in cessionarium transivit; ita eleganter præfatam doctrinam declarat, & distinguit Thesaurus *decis. 121. n. 2.* sequitur de Grassis *in tract. de exceptionib. except. 16. n. 30. & 31.* eandem doctrinam Anton. Fab. *in C. tit. de compensat. diffinit. 3.* referens etiam sequitur Castillo *contr. tom. 4. cap. 40. n. 82.*

26 Quorum resolutio eo fortissimo fundamento roboratur; quoniam creditum cessum jam non dicitur creditum cedentis, sed proprium cessionarii, ad cujus commodum facta fuit cessio, quia factus fuit procurator in rem propriam, Medicis *de compensat. 1. part. quæst. 43. per totam.* Tusch. *tom. 2. lit. C. conclus. 491. per totam.* Castillo *controvers. lib. 4. cap. 40. num. 75.* Doctores *in l. ejus, C. de compensationibus.* Medicis iterum *1. p. q. 11. num. 2.* Socinus junior, *cons. 147. nu. 4. volum. 3.* Natta *consil. 101. num. 16.* Rota Genuens. *decis. 28. num. 5.* Tindanus *de compensation. num. 53. & seqq.* Rota *consil. 85. nu. 20.* & post plures alios Amat. *variar. resolution. 17. num. 6.* qui quidem ex præfata 27
ratione affirmat debitorem conventum posse creditori agenti opponere compensationem debiti alieni, quando habet jura cessa contra debitorem agentem, per textum *in d. l. ejus, C. de compensationib.* eo, quia jam non opponit compensationem de debito alieno, sed de debito proprio & sibi debito virtute cessionis ad sui commodum factæ. Cessionarius namque dicitur 28
creditor debitoris cessi, & ut talis comprehenditur in statuto loquente de creditoribus, *l. ab Anastasio*, ibi, *in alium creditorem, C. mandati.* Caravita *super ritu, M. C. cap. 286. num. 4. Troisi. ritu 166. num. 6.* Paulus de Castro *consil. 91. num. 1. lib.* Bald. *in l. 1. n. 11.* ubi etiam Alexand. *n. 47.* & Decius *in 1. lectura, num. 31.* dicit communem, *& in lectura, num. 99. ff. si certum petatur.* Romanus *consil. 141. num. 1.* Anchatranus *in quæst. familiar. lib. 2. quæst. 3. num. 7.* Socinus junior. *consil. 27. n. 7. lib. 2.* Grassis *de exceptionibus, in prælud. n. 118.*

Ideoque debitor cessus, qui post factam cessionem 29
cum cedente contraxit, & creditum acquisivit, non poterit id opponere, nec compensare cessionario cum quo nihil contraxit, & ab eo petit debitum proprium, non admittens compensationem debiti alieni, quod debet cedens, & sic alius tertius, *in dict. l. ejus*, & iis, quæ diximus superiùs *ex nu. 14. cum seqq. vers. sed an administrator adimpleat*, &c. Est enim compensatio debiti, & crediti ab eisdem personis dependentis contributio, *l. 1. ff. de compensation.* Medicis *dicta 1. part. q. 1. num. 1.* Socinus junior. *cons. 67. nu. 61. vol. 3.* Riminald. junior. *consil. 492. nu. 78. & 69.* Menochius *cons. 1121. n. 17.* Lanari. *consil. 44. num. 39.* & probat etiam 30
text. *in l. qui invicem creditor, idemque debitor est, compensat, & utriusque creditorem suum, eundemque debitorem petentem submovet, si paratus est compensare, ff. de condictione indebiti, l. 2. ff. de compensationibus.*

Comprobatur insuper præfata Doctorum resolu- 31
tio, ut post factam cessionem jus compensandi superveniens contra cedentem non opponatur cessionario, & aliis similibus doctrinis in eandem rationem incidentibus; nam confessio, & pactum vendentis præjudicat emptori, si emanaverit ante venditionem, eam 32
que præcedat, quia tunc res vendita, transit affecta in emptorem cum illo onere, & jure tertio quæsito; secus si confessio subsequatur venditionem, quia tunc non præjudicat emptori. Ut per Castrens. *in l. facta,* 33
§. si hæres, ff. ad Trebellianum, ubi omnes, & repentes *in l. si cum emptorem, ff. de pactis.* Cumanus *consil. 30. in fin. & cons. 155. colum. 3.* Socinus senior *consil. 50. n. 8. lib. 4.* Avinus *consil. 128. n. 16. lib. 2.* Riminald. junior. *consil. 214. lib. 2.* Rota *decis. 776. num. 1. p. 1. divers.* Hondedeus *consil. 17. num. 1. vol. 2.* Surdus *de alimentis, tit. 9. quæst. 42. n. 15.* plenè Gaitus *de credito, c. 2. tit. 3. ex nu. 504. cum seqq.* & signanter *ex nu. 509. fol. mihi 35.*

Fulcitur etiam ex eo, quòd confessio cedentis no 34
cet cessionario, quando emanavit ante cessionem, secus quando post cessionem factam, vel quando cessio totaliter facta fuit ad commodum solius cessionarii; prout indubitabile dicunt Cacheranus *decisione Pedemontana.* Farinacius *de testibus, quæst. 60. ilatione 12. n. 358.*

12. *n.*358. *limitatione* 4. *usque ad finem illationis*, & de communi omnium opinione post Alexandr. *consil.* 46. *n.* 4. *vol.* 4. testatur Surdus *consil.*12. *n.*10. & idem Surdus *de alimentis*, *tit.* 8. *privil.* 55. *n.* 16. amplissimè Gaito *de credito*, *cap.* 2. *tit.* 3. *n.*427. *& ex n.* 420. Vide alias similes doctrinas valde singulares infrà *cap.*13. *ex n.* 30. *cum seqq. vers. & est annotanda limitatio*, &c. Ideoque semper attenditur jus quæsitum, vel nondum quæsitum tertio, ut ex eo reguletur ejus præjudicium.

35 Secunda declaratio, & limitatio erit quando tempore cessionis debitor cessus præsens fuit, & promisisset solvere cessionario, quia tunc etiamsi eo tempore haberet jus compensandi contra cedentem, ex hac simplici promissione, & obligatione subsequuta, videtur non habere animum compensandi, sed juri compensationis renuntiandi. Et ideo hanc de cætero compensationem, quam habebat creditor cessus contra cedentem, non poterit postmodum opponere contra cessionarium, quam declarationem, & limitationem scripsit Thesaurus *decis.*221. *n.*3. *vers. ulterius*, quem referens sequitur Grassis *de exceptionibus*, *except.* 16. *n.*32. pro qua ego allego text. *in l. si quis delegaverit* 12. *ff. de novationib.*

36 Hic & proxima erit non levis difficultas, an debitor cessus possit compensare illud creditum, quod ante cessionem habebat contra cedentem, & illud opponere contra cessionarium, qui jam partem debiti cessi exegit à debitore cesso. Articulus est valde dubius, in cu-
37 jus resolutione variè loquuti fuerunt Doctores. Affirmativam sententiam licet obiter, & persunctoriè tenet Hieronym. Gabr. *in cons.*155. *in ultimis verbis*, *tom.* 1. quem referens sequitur Franciscus Milanens. *decisione* 1. *n.*2. *lib.*2. quam videtur sequi Gratianus *discept. forens. cap.*356. *n.*46. dum se ad ipsos duos Doctores, referat, ibi, *& de exceptione quæ obstat cedenti, an præjudicet etiam cessionario, quamvis fuerit soluta pars.* Ga-
38 briel. *consil.*155. *in fin. n.*34. Milanens. *decis. Siciliæ* 1. *n.* 2. &c. qui Doctores moventur ex regula generali, ut exceptio, quæ obstat cedenti, opponi possit contra cessionarium, de qua superiùs.

39 Secunda opinio fuit eorum, qui affirmarunt tunc posse fieri compensationem cum cedente, in præjudicium cessionarii, quando non intervenit unum de illis tribus requisitis relatis *in l.* 3. *C. de novationibus*; quia hanc quemadmodum potest cedenti, non obstante cessione à se facta, debitor solvere; ita pariter & eidem compensare, secus in illis tribus casibus contentis *in d. l.*3. ex quorum quolibet impeditur debitor cessus solvere suo creditori cedenti in præjudicium cessionarii, atque similiter impeditur debitor eidem cedenti compensare; nam sicuti debitori ipsi offerri potest facultas sol-
40 vendi, ita pariter facultas compensandi, cum compensatio solutio sit, ex iis quæ à principio hujus §. adduximus, optimè disputat, & sic declarat Angelus *in consil.* 159. *col.* 2. sequitur Marillan. *decis.*31. *n.*3. 5. 6. & 8. & per Angelum idem tenet Surdus *in consil.* 81. *ex n.*28. *tom.* 1. qui *n.*29. ita ait: Sicuti domina post denuntiationem sibi factam de venditione apothecæ non
41 potuisset solvere domino Captis in præjudicium Tarachiæ, qui habebat jura cessa, ut dicetur inferius; ita nec potest compensare, quia actio cessa transivit in cessionarium libera, & non affecta onere compensationis, & ex post infici, vel inquinari non potuit, facto debi-
42 toris, in præjudicium cessionarii. Et sicuti debitori au-
43 ferri potest solvendi facultas per ea, quæ proponuntur in l. 3. C. de novationibus; ita eisdem modis tolli potest licentia compensandi, ut optimè declarat Angelus in consil. 259. col. 2. qui postquam latè disputavit quæstionem an cessionario opponi possit compensatio; concludit tandem eatenus licere debitori compensare quatenus durat solvendi facultas, & in his casibus posse eum compensare, in quibus potest in præjudicium cessionarii solvere, hactenus Surdus videndus etiam *n.* 8. *& seqq.*

Tertia fuit opinio de Grassis *in tr. de exceptionibus*, 44
except. 16. *sub n.* 29. *& seqq.* qui relata opinione horum Doctorum, Angeli, Surdi, & Mariliani [non tamen meminit Doctorum primæ opinionis] eam reprobat, & distinguit inter compensationem factam cessionario ejus debiti, quod ante cessionem erat contractum contra cedentem, ut tunc indirectè compensetur contra cessionarium; & inter compensationem ejus debi- 45
ti, quod contractum fuit post cessionem, & tunc non esse admittendam contra cessionarium; prout latius probavimus suprà *ex nu.* 25. *cum seqq. versic. hæc tamen conclusio dupliciter declaratur*, &c.

Quid dicendum in tanta Doctorum diversitate? pu- 46
to omnes tres opiniones veras esse, & inter se non pugnare; sed unumquemque in diverso casu loqui; nam primæ opinionis Doctores loquuntur, inter cessionarium, & debitorem cessum habentem jus compensandi contra cedentem, congruo scilicet tempore quæsitum, ut possit eandem compensationem objicere cessionario, etiamsi partem debiti simpliciter solverit, quæ resolutio convenit cum tertia opinione Jacobi de Grassis, licet Doctores non referat.

Secundæ autem opinionis DD. non loquuntur in iis 47
terminis, & in compensatione inter debitorem cessum, & cessionarium; sed dumtaxat inter debitorem cessum, & creditorem cedentem; quo casu rectè ac juridicè distinguunt, at intervenit aliquod ex tribus requisitis descriptis *in d.l* 3. *C. de novationib.* ex quibus tollitur de- 48
bitori cesso facultas solvendi creditori cedenti, istiq; pariter sit sublata facultas recipiendi solutionem, scilicet, quando ex parte cessionarii processit denunciatio cessionis, vel litis contestatio contra debitorem, vel quando iste cœpit cessionario solvere, quia tunc sicut non potest suo creditori cedenti solvere debitor; ita nec compensare, quod idem est, ut diximus. Et quan- 49
do non admittitur solutio, ita nec compensatio, ut ex pluribus DD. probavimus suprà 2. *part. c.* 28. *nu.* 27. *vers. deinde comprobatur hæc pars*, &c. quando autem non intervenit aliquod ex requisitis *d. l.*3. cum debitor cessus solvendo cedenti liberetur, ac rectè solvisse dicatur, *ex d. l.*3. & ex iis quæ *alibi* latiùs diximus; pa- 50
riter, & compensare poterit in præjudicium cessionarii; nam qui jure suo utitur, nemini facit injuriam; & quia idem operatur oppositum in opposito, quod propositum in proposito.

Isti igitur Doctores nec loquuntur de compensatio- 51
ne inter debitorem cessum, & cessionarium, nec negant posse debitorem cessum isti opponere compensationem, quam poterat opponere cedenti; qui quamvis non admittant debitorem ad compensandum cedenti in præjudicium cessionarii præcedente uno ex tribus requisitis *d. leg.* 3. non ideò excludunt compensationem contra cessionarium, nec ex eo inferri potest, sed utique potest stare absque ulla repugnantia, vel contradictione, cùm diversi sint termini, & uterque casus à diversis juris principiis reguletur, quæ in uno admittunt compensationem contra cessionarium, in altero contra cedentem; & nec valet consequentia, non admittitur compensatio contra unum; ergo nec contra alium; nec è contra. Et ideò si jus compensationis fien- 52
dæ non erat ortum ante cessionem, non poterit opponi contra cessionarium, cum creditum cessum transierit in cessionarium liberè, & absque illo compensandi onere, juxta tertiam opinionem, & ea quæ alrius comprobavimus superiùs *ex n.* 20. *cum seqq. vers. sed quid erit dicendum*, *quando is*, &c. quo casu intelligendus Surd. *d. consil.*82. *d. n.*29. in illis verbis, ibi: *Ita nec potest compensare, quia actio cessa transivit in cessionarium libera, & non effecta onere compensationis, & ex post infici, vel inquinari nec potuit, facto debitoris in præjudicium cessionarii*; ut procedat, quando tempore cessio-

nis nondum erat jus, & facultas compensandi orta, quia tunc nec admittitur compensatio contra cessionarium, nec contra cedentem concurrente aliquo ex dic-
53 tis requisitis *d.l.3.* Sed debitori jus suum reservatur intactum, ut creditum suum, quod habet contra cedentem possit principaliter alio in judicio ab eo exigere, textus elegans *in leg. qui invicem, 3. ff. de condictione indebiti, leg. cum dos, ff. rerum amotar.* & ex Doctoribus adductis suprà *2. part. cap. 3. ex nu. 38. vers. deinde vana hæc posterioris*, &c.

54 Ex quibus cavendum erit à Jacobo de Grassis, qui perperam percepit mentem, ac intentionem horum Doctorum secundæ opinionis, & involvens, atque confundens utriusque casus terminos determinat contra dictos Doctores per præfatam distinctionem, quando contra cessionarium debitor cessus possit, vel non compensare creditum sibi à cedente debitum, quo casu non fuerunt loquuti Doctores à se impugnati; sed quando debitor potest, vel non compensare contra cedentem post factam cessionem, qui, ut docuimus, termini sunt distincti, & nullam in jure connexionem habent, nec ex eisdem regulis deciduntur.

55 Supra dicta à principio hujus §. quibus diximus, admittendam esse compensationem oppositam creditori concursus, vel ejus cessionario, Uno, & mirabili modo declarabis, ut tunc possit eis objici compensatio,
56 quando ipsi possunt exigere, nempe suo loco, & gradu, non antea, ne aliis prioribus, & potioribus creditoribus concursus præjudicium fiat; discreta etenim sunt jura utriusque debitoris communis simul creditoris, & creditoris sui simul, & ad invicem debitoris, & ideo creditum, quod debitor communis habet adversus suum creditorem; est in bonis, & de bonis debitoris communis, ad quod creditores concursus jus habent potius, si anteriores sint, & priori loco ex eo solvendi, ac dimittendi sunt: creditor verò, simul debitor suum creditum posterius consequetur ex bonis concursus suo loco, & gradu, non antea, ne fiat præjudicium aliis creditoribus anterioribus, in quorum damnum, ac detrimentum non admittitur compensatio inter debitorem communem, & suum creditorem posteriorem, ne iste in solutione, & exactione præferatur aliis anterioribus contra naturam judicii concursus; quæ omnia, & plura alia comprobavimus superius *2. part. cap. 28. per totum*, ubi accuratè articulum tractavimus.

CAPUT VII.

Administrator coactus pro complemento delegationis per creditorem à judice concursus obtentæ, an compulsionem evitet, administrationis rationem offerendo?

SUMMARIUM.

1 *Administrator concursus bona habet in depositum & sequestrum, ut judicis decreto distribuantur inter creditores.*

2 *Administrator concursus tanquam depositarius, & sequester omni juris rigore cogitur adimplere* los libramientos.

3 *Administrator si delegationem non complet absque legitima causa, per judicem examinanda* sobre libramiento *datur creditori.*

4 *Administrator ad judicis mandatum tenetur illico bona depositi reddere.*

5 *Et via executiva, celerrimaque coactione cogitur judicis decretum complere.*

6 *Administrator incarceratur, si jussum judicis procrastinet.*

7 *Administratoris coactio temperatur pro mensura suæ obligationis restrictæ ad bona tantùm concursus, & non ad sua.*

8 *Administrator rerum alienarum solùm tenetur respectivè ad bona alia, de suis tamen solvere non cogitur.*

9 *Executio non fit in bonis administratoris pro debito administratoris.*

10 *Administratores bonorum civitatis pro debitis civitatis de istius bonis tenentur.*

11 *Administratores civitatis non possunt pro ejus debitis incarcerari.*

12 *Institor, procurator, aut syndicus contemplatione officii contrahentes, de suo non tenentur, nec finito officio, solvere coguntur.*

13 *Quod generaliter procedit in omnibus officialibus publicis, seu privatis.*

14 *Hæres cum inventario per aditionem obligatur creditoribus hæreditatis restrictivè ad hæreditatis bona suis illæsis manentibus.*

15 & 16. *Administrator pecunias concursus exhibere cogitur, si extent.*

17 *Administratori asserenti, non habere penes se pecunias administrationis, & se legitimè expendisse; non facilè credendum.*

18 *Administrator præsumitur de bonis administrationis expendere, non de suis.*

19 *Maximè si dives non sit.*

20 *Administrator concursus coactionem, ac juris præsumptionem evitabit, si rationem reddere offerat.*

21 *Ratione oblata pendente incertum est, an administrator debitor sit, an creditor.*

22 *Introitus, & exitus adeo sunt connexi, & inseparabiles in ratione, ut nunquam præjudicet confessio recepti, nisi simul videatur expensum.*

23 *Administrator non tenetur, nisi prius ratiociniis dispunctis, & soluto sibi debito apparente.*

24 *Administratorem ad solutionem compellere, nisi tota ratione perspecta, & examinata, incivile est.*

25 *Debitum administratoris incertum est, ante rationem redditam, & legitimè liquidatam.*

26 *Introitus & exitus, accepta & data in ratione sunt connexa, ad modum ut confessio recepti interim non præjudicet.*

27 *Ante calculum debitum est incertum, & ex eo debet constare, quid, quale, & quantum debeatur.*

28 & 29. *Administrator ante ratiocinia debitor dici potest, nec interim exequi potest.*

30 *Rationes sunt individuæ continentes in se datum, & receptum, introitus, & exitus.*

31 *Administrator etiamsi fateatur quantitatem exegisse, cogi nequit reddere rationem connexitate calculi obstante.*

Confessio administratoris se recepisse, continet qualitatem imbibitam distinguendæ rationis, ibid.

32 *Libro administratoris, qui se juvare vult, pro eo onerando, partitas, licet distinctas pro exonerando admittere debet ratione connexitatis.*

33 *Creditor, qui vult ex libro debitoris probare, partitas in favorem debitoris admittere debet.*

34 *Administrator concursus coactus delegationes adimplere, coactionem evitat, rationem administrationis offerendo.*

35 *Exceptio rationis oblatæ legitima est ad impediendam executionem liberationis, in administratorem directæ.*

36 *Administrator potest cogere dominum, ut à se recipiat rationem, quam ipse ei offert.*

37 *Administrator potest postulare à domino, ut quod recipiat rationem, vel eum ab ea liberet, ut in posterum tutus sit.*

38 *Rationem oblatam ab administratore si dominus recipere detrectet, judex pro eo nominat calculatorem,*

&

& administratorem immunem repertum liberat, & amplius non teneri, declarat.

1 ADministrator bonorum concursus, in quem judicis decreto nominatione, & auctoritate bona illa custodienda, atque ministranda deposita fuere, & sequestrata, ut in tuto sint, ad utilitatem, & interesse creditorum, & pro illis satisfaciendis judice distribuente, prout abundè diximus suprà 1. *part. cap.* 13. & 14. & plurima jura, & Doctores adduximus *cap. antecedenti, post princ. num.* 5. *vers. deinde quoniam cùm iste administrator*, &c.

2 Ideò merito tanquam depositarius, & sequestet omni juris rigore cogi potest, ut adimpleat *delegationes*, *ò libramientos*, super concursus bonis ab eodem judice, & curia in favorem creditorum expeditas, cùm ad hunc finem, & effectum penes administratorem ipsum ab initio bona deponantur, nec solutiones
3 has procrastinare debet absque justa, & legitima causa, & à jure approbata per curiam, & judicem examinanda, qua legitima non reperta secunda, & ulte-
4 rior jussio dicta *sobre libramiento*, datur sub omnimoda compulsione, & executione, tum quia administra-
5 tor, & depositarius decreto judicis, & ad ejus mandatum tenetur illico, & absque ulla dilatione bona deposita reddere, ut ex plurimum Doctorum auctoritate probavimus *cap. anteced. l.* 6. *à princip.* tum etiam quia rerum depositarum restitutio judice authorizante fit ex via executiva, & celerrima compulsione; juxta *leg. penult. ff. depos.* ibi, *illico reddere, & omnibus modis compellantur*, & ibi, *quàm celerrimè*, quibus verbis ponderatis hanc verissimam resolutionem post alios plurimos DD. abundè scripsimus *in comment. de regia protect.* 2. *c.* 18. *ex nu.* 70. *cum multis seqq. usque ad fin.* ubi multa videnda erant.

6 Et per carcerem compulsio fit ad complementum delegationum, quia sequester, & depositarius pignorum judicialium si non restituit, statim carceratur ad evitandum circuitum, & procrastinationem. Rebuff. *de litteris oblig. art.* 6. *glos.* 3. *n.* 18. *in tom.* 1. quem referens sequitur Vincent. de Anna *singul.* 145. & Trentacinq. *variar. resol. lib.* 3. *tit. de composito, resol.* 2. *nu.* 8. *fol.* 348.

7 Sed cùm hæc rigorosa coactio, & compulsio temperetur, & restringatur ad sola bona concursus dumtaxat, quia administrator de suis bonis propriis solvere non tenetur, ejus quippe obligatio ratione officii fit contemplatione administrationis, quam gerit in bonis concursûs, quorum limites non excedit tanquam restricta, *l. quidquid astringenda, ff. de verbor. oblig.* & propterea quilibet administrator rei alienæ solùm
8 tenetur respectu rei alienæ, cujus negotia & administrationem gerit, sed ex domini bonis solvere compelli potest, & non de suis, text. est *in l.* 1. *C. quando fiscus, vel privat.* contra tutoris vel curatoris tanquam talis condemnari bona non dirigitur executio, sed in bona suæ administrationis dumtaxat, idem probat text. *in l.* 1.
9 *Cod. quando ex facto tutor. vel curat.* Et generaliter executionem denegandam creditori in bonis tutoris, seu curatoris pro debito administrationis, & tutelæ, probat text. celebris, *in l. si se non obtulit.* §. *tutor quoque, ff. de re judicata, l.* 2. *in princ. ff. de administrat. tutoris*, & ibi communiter scribentes, consonat *l.* 17. *tit.* 16. *part.* 6. ubi Greg. Lopez *glos. verb. sus bienes.* Rebuffus *in commentar. ad leges Gallicas, tit. de litteris oblig. art.* 2. *glos.* 1. *n.* 8. & post alios Bobadilla *in politic. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 72. *lit. S.* Parladorius *lib.* 2. *rerum quotidian. cap. fin.* 4. *part.* §. 3. *n.* 1. Guttierr. *de tutelis*, 2. *part. cap.* 23. *per tot.* Coler. *de process. ib. execut.* 2. *part.* 3. *ex n.* 244.

10 Hinc decuriones, vel alii administratores rerum civitatis pro debitis civitatis de suo non tenentur, sed de bonis civitatis, & administrationis dumtaxat; ita post Bald. *in l. etiam, C. de executione rei judicatæ, n.* 12. notat. Greg. Lop. *in l.* 3. *tit.* 26. *p.* 3. *verb. fallando bienes*, ex Joan. Andr. *ad Speculator. in tit. de exec. sentent.* §. *quia, vers. quod si universitas.* Montalu. *in l.* 17. *tit.* 20. *lib.* 3. *fori glos. verb. la ley, vers. & an execut.* Bobadilla *in polit. lib.* 4. *cap.* 8. *n.* 97. Padilla *in l. præses, à n.* 29. *usque ad fin.* & sursum, *C. de transactionib.* Avilesius *in cap.* 20. *prætorum, in glos. verb. gracias, vers. & an execut.* Parlador. *lib.* 2. *rerum quotid.* 4. *p. cap. fin.* §. 3. *princ. ex n.* 5. Curia Philippica 2. *p.* §. 9. *à n.* 10. Amador Rodriguez *de execut. c.* 4. *à n.* 31. juxta quod intelligendus erit Avend. *de cens. fib. c.* 68. *n. fin.* dicens, quod administratores, seu officiales 11
civitatis, & universitatis non possunt incarcerari pro debito universitatis, & loquendo in tutoribus, curatoribus, administratoribus, aut decurionibus civitatis, hospitalis, seu cujuslibet rei piæ vel profanæ, abundè diximus *in nostris comment. de regia protect.* 4. *p. c.* 8. *ex nu.* 159. *cum multis seqq.*

Hinc institor, procurator, aut sindicus contrahentes 12
nomine, & contemplatione officii, de suo non tenentur, nec finito officio solvere cogi possunt, ut per text. *in l. ubi, & l. fin. ff. de institor. actione, & expressa l.* 7. *tit.* 1. *p.* 5. & ibi Hermosilla latissimè *in glos.* 4. *tom.* 1. *fol.* 66. post innumerabiles Doctor. per ampliationes, & limitationes, *& ex n.* 25. *cum seqq.* quod institor, procurator, aut sindicus contrahentes ratione officii de suo non teneantur, nec finito officio, ex Guttierrez *de tutel.* 1. *p. cap.* 1. *n.* 22. *&* 2. *p. c.* 13. *ex n.* 3. *cum seqq.* Pereira *de empt. & vendit. cap.* 15. *n.* 56. *& c.* 7. *à n.* 4. Martha *de voto* 103. *à n.* 17. Cabedo *decis. Lusitan.* 80. *n.* 4. Carroc. *dec.* 77. Menochius *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 49. *n.* 17. *&* 25. Mascardus *de probationib. consil.* 1234. Bernard. *dec.* 273. *n.... & per tot.* Hieron. Laurent. *decis. Avenionens.* 76. plurimos refert Flores de Mena ad Gammam *decis.* 13
190. *per tot.* quod *n.* 28. ipse Hermosilla extendit ad officiales publicos, tutores, curatores, & alios administratores, qui pariter obligati ratione officii, quod exercent, de suo non tenentur, nec finito officio conveniri possunt regulariter, ex text. *in l. cum quædam*, §. *invenimus, C. de administratione tutoris*, ubi Accursius, & DD. *l. post mortem, ff. quando ex facto tutor. l.* 1. *C. eod. tit. & ex Euriardo*, Paulus Montanus *de tutel. & juris c.* 38. *nu.* 99. *cum seqq.* qui multa congerit, & Parlad. Bobadilla, Joan. Guttier. Thesauro *quæst. forens. lib.* 3. *c.* 27. & aliis.

Idem videmus in hærede respectu creditorum hære- 14
ditatis, qui mediante beneficio legis, & inventarii, non intelligitur cum eis quasi contrahere, nisi limitatè, & restrictivè ad bona sola hæreditatis, nec ultra ejus vires eis tenetur; non tamen de suis, quæ libera & illæsa remanent, *ex l. fin. Cod. de jure deliberan.* & alibi per nos scriptis suprà 2. *p. c.* 1.

Quapropter si pecuniæ ex fructibus, nec bonis con- 15
cursus redactæ reficiant, quia, puta aliter sint consumptæ; administrator cogi non potest solvere, nec adimplere delegationes eidem directas pro creditorum satisfactione, cùm de suo non teneatur, qui licet cogi possit omni juris rigore, & etiam per capturam, bona concursui, & administrationi pertinentia exhibere, si adsint, ut ex Baldo, Parladorio, Bobadilla, Azevedo, Amatore Rodriguez, & aliis diximus *in nostris comment. de regia protect.* 4. *part. cap.* 8. *ex n.* 165. *& sequent.* quo 16
casu non procedit quod dicit Avend. *de cens. fib. c.* 68. *nu. fin.* quod administratores universitatis non possunt incarcerari pro debitis universitatis, quod verum est, cum ipsi de suo non teneantur, coguntur tamen exhibere bona ejus omni juris rigore, & per carcerem; non tamen facilè administratori neganti pecunias administra- 17
tionis penes se habere, sed esse legitimè consumptas, cedendum erit, cum contra se præsumptionem juris habeamus ex receptione bonorum in depositum, & sequestrum, & ideò interim præsumitur ex pecuniis administrationis solvisse, non de suis; cum Aymone Cravet. *consil.* 119. *n.* 3. tradit Mascardus *de probationib. conc.* 1393. *n.* 6. & sequitur Alexand. *cons.* 108. *lib.* 1. Riminald. junior. *consil.*

*consil.*300. *n.*71. *lib.*2. sequitur Mangilius *de evict. q.* 188. *ex n.*18. & cum Bald. *consil.*269. *n.*5. *& 9. lib.*1. & Mascard. *consil.*53. *lib.*1. idem tenet Aretinus *de solutionibus, cap.*79. *per tot.* Gratianus *disceptat. forens. tom.*2. *cap.* 204. *ex n.* 9. *cum seqq.* quod maximè procedere aiunt quando administrator non erat adeò dives, ut præsumi posset eam pecuniam, quam solvit, habuisse prosumi priam, imò quando ipse administrator haberet creditum 18 contra administrationem ipsam, præsumitur sibi solvisse, & satisfeciisse ex bonis debitoris, quæ administrat. *l. sed etsi damnum, §. peculium, ff. de peculio. l. quoties, §. sicut autem, ff. de administr. tutor. l. debitor, ff. de negot. gest. l. Stichum, §. additio ff. de solution.* plerè Maresc otus *variar. resolut. lib.* 1. *cap.*37. *per totum, & lib.* 2. *cap* 121. *n.*68. Gratian. *tom.*1. *discept.* 129. *n.*27. *& tom.* 2. *cap.*214. *n.*5. *& per tot.* Burdus *decis.*171. *ex n.*1. *cum seqq. & consil.*290. *n.*33.34. *& seqq.* Noguerol. *allegat.*40. *n.* 25. *& seqq.* Mascard. *concl.* 53. *per tot.* Afflictis *decis.* 13. *n.*14. 20. *&* 21. Aretin. *in tract. de solution. c.*14. *&* 19 *c.*77. idem Mascard. *concl.*983. *n.* 16. & in administratore: idem firmat Fontanel. *de pactis nuptial. claus.* 6. *gloss.*1. *part.*2. *n.*67. *tom.*2. *& claus.*7. *glos.*3. *p.*7. *n.*27. *&* 40. *& p.*13. *n.*8. videndus Escobar *de ratioc. c.*37.

20 Quam præsumptionem, & coactionem simul omnino evitabit administrator ipse si simul, cum negatione rationem reddere offerat, ex qua sua assertio legitimè comprobabitur, cum præfatæ præsumptiones interim locum habent, dum administrator suæ administratio. nis rationem non reddit, ex qua apparebit, an creditor, vel debitor sit, quam doctrinam, & limitationem benè explicat, & probat Fontanella *de pactis nuptial. claus* 4. *gloss.*18. *part.*5. *à n.*42. *& seqq. tom.*1. *fol.* 494. Post Genuenses plures decisiones Menoch. & Guttierrez *de tutelis*, 3 *part. cap.*1. *n.*3. *&* 9. abundè Menochius *de arbitrar. casu* 202. *per tot.*

Nam cùm ad hunc finem & effectum solvendi creditoribus, & aliter expendendi authoritate & jussu judicis bona concursus ab initio receperit; potest facilè contingere, tot solvisse delegationes, & tot expensas feciisse, ut certa reddatur sua negativa assertio. Et nulla via hæc clarior, & certior apparebit, quàm ex ipsa ratione, quam reddere administrator offert, 21 qua pendente, rigor coactionis quiescere debet. Cùm incertum sit interim ea pendente, an debitor, vel creditor sit administrationis: ita probarunt Escobar *de ratiocinis, c.*21. *ex n.*12. ut interim, quod expensi ratio non est recepta introitus, & receptum ab administratore exigi non potest, ut per Alexand. *cons.* 192. *per tot. vol.*7. Jason. *consil.*10. *vol.*4. Aymon. *consil.*231. *nu.* 15. *versic. undecimò considera.* Ancharan. *consil.*235. *n...* Fanus *de pignorib. membr.*1. *5. part.* Avendan. *de exequendis mandatis, cap.*10. *n.*31.

22 Ea ratione, quod introitus, & exitus, accepta, & data sunt admodum in ratione connexa, & inseparabilia, ut nunquam præjudicet confessio accepti, nisi simul videatur expensum, quam expressè reddunt Baëza *de decima tutor. præstanda, c.*2. *n.*168. Aymon Craveta 23 *cons.*275. *n.*13. *vers. tertio principaliter*, ubi dicit, quod administrator non tenetur aliquid reddere, nisi prius in ratiociniis disjunctis constiterit de omnibus acceptis, & datis, soluto sibi prius debito suo; comprobat Escobar 24 *ubi proximè, n.*14. *&* 15. *cum seqq.* qui *n.*18. dicit, *incivile esse administratorem compellere, nisi tota ratione perspecta*, hoc est, datis & receptis examinatis, cum Carroccio *de deposit. forma* 5. *n.* 5. *fol.* 15. quia exitus acta probat, *l. ut facta, §. evenius, ff de pœnis*, atq; ideò ratione hujus connexitatis inseparabilis expectanda erit ratio completa, ex qua resultabit, an debitor sit administrationis, vel creditor; ut optimè prosequitur Escobar *loco citato, ex n.* 19. *cum seqq.* & mirabiliter comprobat, & post plurimos alios idem, & latiùs asserit Amat. *variarum resolutionum, tom.*2. *ref.*58. *ex n.* 13. *cum seqq.*

Idem firmat Giurba *decis.*15. *ex n.*3. *& n.*4. quod in 25 administratione continente accepta, & data, introitus & exitus debitum administrationis est incertum, quousque per rationis redditionem fiat reliquorum legitima liquidatio, nec administratorem ante redditam, & hinc inde calculatam rationem, compelli posse, quàm plures DD. ad id laudans. *Sunt enim* (inquit ipse) *in-* 26 *troitus & exitus, accepta & data admodum in ratione connexa, ut numquam præjudicet accepti confessio, nisi videatur expensum*, ex Cravet. & Baëza *n.*169. *&* 170. *locis proximè citatis*, & ex Menoch. *cons.* 1185. *n.* 2. & Ripa *in l. admonendi* 124. *ff. de jurejurando*, & ipse Giurba *sub n.*6. *ad fin.* dicit quod quando confici debet calculus, cum non dicatur debitum liquidum ex Decio *cons.*618. *n.*5. Menochio *cons.*746. *n.*6. Grassis *de exceptionib. except.*36. *n.*4. dicitur enim clarum, & liquidum, quando ex computationibus & ratiociniis constat, 27 quid, quale, & quantum debeatur, ex Coller. *de process. sib. execut.*3. *part. cap.*2. *n.*3. *&* 4. & ex Socino, Baldo, Aretino, Alexand. & Covarr. Giurba *d. n.*6. *ad fin.* qui perlegendus erit per totam decisionem. Latissimè etiam singulas has doctrinas ex plurimis Doctoribus comprobat Amat. *variar. resol. tom.*2. *ex num.*13.14. *&* 15. *resol.* 58.

Eandem resolutionem probat Joan. Petr. Fontanella 28 *in decis.* 134. præcipuè *ex n.* 8. *& seqq.* dicens, quod administrator rerum alienarum dici non potest debitor ante redditionem rationum & computorum, quia interim non est dubium, quod ab eo exigi non possit. Et idcirco prius ratio reddi, & præcedere debet, ut appareat an debitor, an creditor remaneat administrator, quod omne à ratione computorum introitus, & exitus omnino dependet; quia sicut debitor potest remanere administrator ex rationibus, quas offert, & dabit; sic etiam creditor potest apparere atque interim cogi, aut exequi non poterit, nec justè debebit.

Et quod administrator ante rationem redditam dici 29 non possit debitor, aut creditor, dixerunt Rota Genuens. *decis.*173. *n.*16. Gaball. *cons.*121. *n.* 8. *in* 2. Barzius *decis.*88. *n.*40. Alban. *cons.*451. *nu.*1. *& cons.*452. *n.*42. Giurba *ad stat. Messanens. c.*9. *gloss.*6. *n.*4. *part.*1. *fol.* 583. innumerabiles alios refert Amat. *var. resol. tom.*2. *n.*15. *de res.*58.

Nam rationes sunt individuæ continentes in se da- 30 tum & receptum, introitus & exitus, quia datio & receptio talem connexitatem inter sese contrahunt, & continent, ut separari, & dividi non possint, ut ex Francisc. Ant. Costa *cons.*56. *ex n.*11. & latè comprobatis à Capicio Galleota. *tom.*1. *contr.*31. *nu.* 89. *& seqq.* qui optimè loquitur, & ex aliis noviissimè Noguerol. *alleg.*33. *n.*32. qui *n.*34. rectè inquit hoc procedere, etiamsi administrator fassus fuerit aliquam quantitatem pecuniæ exegisse spectantem administrationi, qui adhuc 31 cogi non poterit reddere, nisi prius reddita sit ratio, quia confessio hæc imbibitam habet istam qualitatem, ut prius debeant dispungi rationes, ex Platea *in l. in fin. n.*9. *Cod. de apochis publicis, lib.*10. Baëza *de decima tutor. c.*2. *n.*170. Guttierr. *de tutelis*, 3. *part. cap.*1. *n.*52. & Escobar *c.*21. *n.* 22. & ex aliis probavimus supra, & plurimis aliis probat Amat. *variar. resol. tom.*2. *de resol.* 58. *n.*25.

Ex qua rationum connexitate infertur, quòd si ali- 32 quis creditor etiam minor vult juvari libro administratoris aut tutoris pro eo onerando, illum admittere debet, & non potest reprobare quoad administratoris exonerationem, quamvis capita sint diversa, nam totum in dicto libro contentum debet reprobare, vel acceptare. Sola *in constitut. Sabaudiæ, lib.*3. *tit. de minorib. c.* 4. *gloss.*3. *n.*21. *pag.*167. Rota apud Ludov. *decis.*377. Nicol. Genua *de scriptura privil. lib.*4. *tit. de fide lib. ration. tam pro actore, ex n.*23. *usque ad num.*27. *pag.*199. Rota apud Durand. *decis.* 352. *n.*3. *usque ad* 6. *p.* 2. ubi etiam de creditore, qui non potest aliunde creditum suum pro-

33 probare quàm ex libris particularibus non potest eos dividere, sed tenetur eis stare, etiam in iis, quæ pro domino libri faciunt. Noguerol *allegat.33. n.36. & ex n.32.* Escobar etiam *de rationciniis, c.13. ex n.10. & per tot.* quando partitæ libri, vel rationes sint connexæ inter se, aut separatæ.

34 Quapropter si administrator, delegationibus à judice expeditis pro solvendis creditoribus, oppressus cogatur præcisè solvere, & complere; justè potest à molestiis, & coactionibus se liberare, & delegationum rigore excusare, & evitare negando apud se esse pecunias administrationis, simul offerendo rationem, ut ita clarè defectus appareat, vel ex reliquis ex ea resultantibus denuo solvere compellatur, quia de bonis, & pecuniis concursus dumtaxat, & non de suo solvere tenetur, interim tamen conquie cit compulsio, & executio liberationum, usque ad exitus rationem, & computorum prout hactenus apertè approbavimus.

35 Et insuper in terminis nostris, quod hæc exceptio rationis oblatæ per administratorem compulsum solvere delegationes, sit legitima, & omnino admittenda ex natura administrationis, ad impediendam, seu interim suspendendam compulsionem, tenent Baëza *de decima tutor. c. 2. n.168.* Guttierrez *de tutelis, part.3. c.1. nu. 53.* Francisc. Ant. Costa *in cons.58. n. 7.* quos referens sequitur Noguerol. *allegat.33. sub n.33.* & idem in terminis tenet Giurba *decis. 15. n. 14.* & ita communiter practicatur in administratoribus, ad concursus bona datis, & nominatis; quamplurimos alios & idem refert, & sequitur Amat. *var. resol. tom.2. resol.58. n.13. & seqq.*

36 Maximè quia administrator, vel quilibet, qui aliena negotia gessit, potest compellere dominum ut rationes administrationis recipiat, nam cùm dominus possit cum ad idem compellere, ita etiam reciprocè, &
37 eodem modo administrator compellere dominum potest, ut rationem recipiat, ex text. *in l. 1. §. fin. ff. de contraria, & utili actio. tutor.* & in terminis Paulus Castrens. *in l. vix certis, n. 4. ff. de judiciis*, affirmans,
38 quod illi, qui aliena negotia gesserunt, possunt petere fieri calculationem, vel remissionem rationum ad hoc, ut absolvantur ab administrationis vinculo, ut tuti sint semper, neque bona sua maneant hoc onere obnoxia, ut *in l. pro officio, C. de administr. tutor.* quam sententiam referens sequitur Avilesius *in c.30. prætor, n.2. & 3.* Escobar *de rationiniis, c.4. n.25.* ubi addit, *quod si dominus detrectet rationem recipere, tunc judex calculatorem pro domino nominabit, & constituto, quod administrator nihil debet, judex illum quitabit, & liberabit à nexu obligationis*, qui quidem perinde liber erit, ac si dominus ipsum liberasset, & quitasset, argum. *l. ob causam, C. de evictionib.* de quo latiùs ipse Escobar *cap.6 num.fin.*

CAPUT VIII.

Administrator concursus, qui alterata sententiæ gradus prærogativa posteriori solvit creditori, an de suo prioribus satisfaciat?

Et an administrator regressum habeat contra creditorem à se nequam dimissum, & ab eo solutum repetere?

Vel an creditoris soluti gradum, & privilegium subintret administrator.

SUMMARIUM.

1 *Administrator concursus limitatam recipit potestatem, ut nullam habeat in expendendo bona, absque judicis specialis decreto.*

2 *Administrator præ oculis semper debet habere gradationis sententiam, ut juxta illam, & non aliter compleat delegationes obtentas à creditoribus.*

3 *Administrator, qui in solvendo turbaverit gradus sententiæ, nulliter operatur, & de suo tenetur anterioribus creditoribus omissis.*

4 *Potestatis defectus semper adest in accedente decretum judicis.*

5 *Administrator præposterans ordinem, & gradus sententiæ, in dolo præsumpto esse dicitur.*

6 *Collusio etiam præsumitur inter administrationem, & creditorem præmaturè solutum.*

7 *Dolosus dicitur, qui spernit jussum superioris.*

8 *Qui non facit, quod facere tenetur, dolosus est.*

9 *Vel quando facit, quod facere non debebat.*

10 *Administrator, qui non servata graduatione, ac forma decreti inferri in delegatione, de suo tenetur solvere anterioribus creditoribus.*

11 *Administrator, qui contra ordinem graduationis solvit posteriori, de suo solvisse intelligitur, non de pecunia concursus, nec concursus corpus exisse censetur.*

12 *Solutio anticipata facta in tertii præjudicium non liberat solventem, quo minus tertio solvere teneatur.*

13 *Administrator regulariter de bonis administrationis dumtaxat tenetur, ad quæ restricta, & limitata intelligitur sua obligatio.*

14 *Administrator, procurator, institor, & similes excedendo mandatum, & proprio tenentur; quia in in excessu se obligare censentur.*

Nec in excessu obligant administrationem, vel dominium, ibid.

15 *Procurator ad vendendum excedens fines mandati tenetur respectu excessus.*

16 *Contrahens alieno nomine, asserens habere mandatum, in eo ad quod non habebat, tenetur de suo.*

17 *Et videtur hoc casu suam fidem adstringere.*

18. & 19. *Concursu lite pendente, debitor nequit creditori posteriori in præjudicium anteriorum solvere.*

20. 21. & 22. *Hæres, etiam cum inventario, si solvat posterioribus hæreditatis creditoribus, tenetur de suis bonis anterioribus solvere, sciens anteriores adesse.*

23. 24. 25. & 26. *Hæres bona fide solvens primò venientibus creditoribus, anteriores versus istos habent revocatoriam; secus si mala fide, & scientia, ex qua tunc hæres tenetur.*

27. & 28. *Administrator, hæres, tutor, alterve alieno nomine solvens non potest solvendo creditoribus, ordinem graduum præposterare, aliàs sciens de suo tenetur anterioribus.*

29 *Creditoribus anterioribus datur electio, an velint agere contra posteriores, præposterè solutos, vel contra administratorem inordinate solventem.*

30 *Emptor pignoris pro solvendis creditoribus si scienter, contra judicis decretum, inordinatè solvat tenetur de suo anterioribus, contra quem iste, & contra posteriores solutos electivè regressum habet.*

31 *Administrator præposterè solvens tenetur de suo anterioribus creditoribus, si administratio non sit solvendo propter suum dolum, & fraudem in perversione ordinis.*

32 *Administrator pervertens ordinem sententiæ, molestatus ab anterioribus creditoribus, non habet regressum contra posteriores præmaturè à se solutos.*

33 *Solutio à quolibet extraneo fieri potest.*

34 *Creditor posterior in mala fide est exigendo prius quàm anteriores simul concurrentes.*

35 *Revocatoria competit anterioribus creditoribus contra posteriores prius solutos.*

36 *Scire, & scire debere, idem est in jure.*

37 *Administratori scienti gradus sententiæ non datur repe-*

repetitio contra posteriores creditores, à se ante tempus solutos.

38 *Prælationis jus cujus virtute revocatoria competit anteriori creditori est personale, & non communicabile debitori.*

39 *Repetitio solutionis factæ creditori in diem denegatur debitori, ante diem solventi.*

40 *Administrator licet posteriori creditori exigenti posset exceptionem ordinis, & præposterationis, opponere; si omiserit, & solverit, repetitio denegatur.*

41 & 42. *Solventi indebitum nomine alieno, non datur condictio indebiti, sed ei, cujus nomine fuit solutum.*

43 *Hæres, tutor, administrator, solventes scienter posteriori creditori, si non recipiunt absolutionem, repetitione carent.*

44 *Administrator concursus solvendi posteriori negotium gerit administrationis, & sic ab eo solutum repetit suo loco, & gradu.*

45 *Possessor majoratus, qui redimendo censum super eo impositum, cessionem non obtinuit contra eum, habet tamen actionem negotiorum gestorum, contra hæredes antecessoris, qui censum imposuit.*

46 *Solutio, & obligationis extinctio non refert, per quem fiat.*

47 *Solvens pro debitore etiam sine mandato, habet contra eum actionem negotiorum gestorum.*

48 *Administrator, qui posteriori inordinatè solvit, ad exigendum ex bonis concursus subintret locum, & gradum creditoris à se nequaquam soluti absque alia cessione, & seqq.*

49 *Administrator, qui reddita ratione apparet creditor, præfertur omnibus quibuslibet anterioribus creditoribus.*

50 *Solvere debita, quibus onerata erat administratio concursus, dicitur eam majorare.*

51 *Retentio competit pro melioramentis in re factis.*

52 *Administrator an subintret locum, gradum, & prælationem illius creditoris, cui ex propriis pecuniis solvit.*

53 *Extraneus, qui sua pecunia solvit creditori alieno sine cessione, solum actionem personalem consequitur.*

Idem in administratore solvente creditoribus administrationis, ibid.

54 *Administrator inordinatè solvens posteriori, mediante cessione, ejus gradum, & prælationem subintrat.*

55. 56. 57. & 58. *Creditor mutuans debitori, ut solvat priori creditori hujus locum subintrat, tribus concurrentibus.*

59 *Creditorem anteriorem fuisse solutum ex eadem pecunia novi creditoris ad id mutuantis, ex quibus conjecturis præsumatur.*

60 *Administrator, qui singulas partitas à se solutas sine cessione exigere vult a concursus corpore, inter personabiles graduabitur.*

61 *Administrator, qui solvit creditori cum cessione, & subingressione, locum, gradum, & privilegium, occupat jus creditoris dimissi, & illis præfertur, quibus creditor dimissis præferebatur.*

62 *Administrator pro reliquis facto calculo, exigendis præfertur quibuslibet creditoribus concursus.*

63 *Administrator dum solvit creditoribus, diligens sit in petendo ab eis cessionem, & subingressionem pro majori securitate.*

64 *Administrator ante calculum non potest prætendere aliquas partitas solvisse sua pecunia.*

Administrator in dubio ante factum calculum, de pecunia administrationis, & non de sua solvisse, & expendisse præsumitur, ibid.

65 *Administrator facto calculo creditor factus administrationis pro suo credito, quare cæteris omnibus concursus creditoribus præferatur, etiam cessione cessante.*

ADministratorem concursus à judice nominatum adeò strictam, & limitatam recipere potestatem circa administrationem, ut nullo modo voluntate & propria sua facultate possit expendere, aut de bonis concursus solvere absque judicis, aut curiæ speciali decreto ad unguem & in specifica forma per eum servanda, diximus abundè suprà *cap. anteced. à princip.* quapropter administrator concursus semper præ oculis, & penes se habere debet sententiam graduationis, qua gradus prærogativa creditorum scripta est, ut liberatio à judice per quemlibet creditorem impetrata juxta suum ordinem, & gradum, per sententiam cuilibet assignatam, observetur, & non aliter compleatur ab administratore, maximè quoniam ipsa delegatio semper expeditur sub hac expressa conditione, & qualitate, ut administrator tot solvat creditori impetranti, suo loco & gradu, *en su lugar y grado.* 1 2

Quam formam si in solvendo prætermiserit administrator & gradus sententiæ perturbaverit, solvendo scilicet posteriori creditori, potioribus omissis, seu dimissis insolutis, perperam & nulliter aget, & terminos limitatos suæ potestatis necnon judicis decreti, & mandati excedere dicetur, & absque ulla potestate, & facultate operatur, ac propterea de sua prioribus creditoribus reclamantibus, solvere tenetur, si bona concursus non sint solvendo, nec omnibus sufficientia sint: juxta textum *in l. si pupillorum*, §. *si prætor*, ibi, *& mea fert opinio, eum qui aliud fecit, quàm quod à prætore decretum est, nihil egisse, & ff. de rebus eorum*, text. etiam *in l. diligenter*, ibi, *nam qui excessit, aliud qui facere videtur, ff. mandati, l. si itaque mandatum*, ibi, *aliud fecit, quàm quod mandatum est, ff. de jurejurando l. sed & si ante, ff. ad Trebellianum, l. parvi, in fin. ff. de receptis arbitris*: nam in excessu mandati, & decreti judicialis semper adest defectus potestatis, ad illum gerendum; amplissimè de hoc multa diximus *in nostris comment. de regia protect. 4. part. cap. 3. ex nu.* 63. & suprà *in hoc Labyrintho*, 1. *part. cap. 4. ex n.* 11. *cum seq. versic. quibus tamen* [*quæ in se urgentissima sunt*,] &c. *& per totum cap.* 3 4

Imò cum ratione officii tenebatur observare gradus, & ordinem sententiæ, nec non decreti judicis, omittendo, & præposterando in dolo præsumpto esse dicitur, *l. non potest dolo carere qui imperio magistratus non obtemperat*, 160. *ff. de regul. juris, l. unica, ff. si quis jus dicenti non obtemperaverit. Bart. in l. tutor, qui repertorium, ff. de administr. tutor.* Mascard. *de probationib. consil.* 531. *n.* 80. Lucas de Penna *in l. quemadmodum, n. 6. in 6. casu, C. de agricol. & censit. lib.* 11. Farinacius *tom. 3. prax. crimin. q.* 89. *n.* 95. Barbosa *in l. si mora*, 1. *part. n.* 30. *in fin. ff. soluto matrim.* & est textus *in l. dolus* 44. *ff. mandati, l. si procuratorem*, §. *dolo, ff. eodem l.* 1. §. *fin. in fin. ff. depositis.* Authent. *qua in provincia, C. lib. de crimin. agi oportet.* imò & collusio inter eum, & creditorem præsumitur, & mala fides; probant Larata *in consil.* 46. *per tot.* Novarius *quæst. forens.* 1. *part. quæst.* 139. *in fin. & per totam.* præcipuè *nu.* 16. Noguerol. *allegation.* 7. *n.* 11. *& n.* 6. *& seqq.* 5 6

Dolosus namque dicitur, qui spernit jussum superioris, ut per dictam *l. non potest* & Bardell. *consil.* 151. *n.* 70. dixit Giurba *consil.* 33. *n.* 5. ubi etiam, quod is qui non facit id, quod facere tenetur, dolosus est, *l. dolus, ff. mandati, l.* 1. §. *est autem, ff. depositi l. dolo, ff. ad legem Falcidiam*, Bart. *in l. tutor, qui re, per tot. ff. de administr. tutor.* Aymon *consil.* 172. *n.* 5. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *casu* 208. *n.* 35. facit *l.* 1. §. *permittitur, ff. de aqua quotid. & æstiva, l.* 1. §. *quid ergo, ff. de contrar. action. tutel. l. sed & si hæc clausula, ff. ex quibus causis major.* Rebuffus *in l. nepos Proculo, ff. de verbo.* 7 8

rum

rum signif. Burſatus *conſil.56. nu.27. lib.1.* Mieres *de majoratu, 4. part. q.40. nu.54.* Craveta *conſ.193. nu.2.* Burſatus *conſil.44. nu.2.* Maſcard. *de probationibus, conſil.31. n.24. & 52.* Menochius *de arbitrariis, caſu 208. n.35.* vel quando facit, quod facere non debebat, Bald. *conſil.62. n.4.* Marta *deciſ.198. n.8.* Menoch. *lib.4. præſumpt.12. n.10.* Gabriel *conſil.16. n.4. lib.1.* Giurba *ubi proximè.*

9 10 Ideò adminiſtrator, qui contra formam ſententiæ graduationis, & decreti judicis, inſerti in ipſa delegatione, præpoſterè, & intempeſtivè ſolvit creditori poſteriori, omiſſis anterioribus, & magis privilegiatis; non tanquam adminiſtrator ſolviſſe intelligitur; ſed tanquam ipſe non reſpectivè ad officium, & ideò non de 11 bonis concurſus, ſed potiùs de ſuis bonis ſolviſſe intelligitur; ita ut illa partita & quantitas perperam & præpoſterè ſoluta creditori poſteriori intelligatur, & conſideretur, non exiviſſe à corpore concurſus, nec de pecuniis ejus ſolutam fuiſſe, juxta textum *in l.1. §. igitur præpoſitio 12. ff. de exercitoria action.* ibi, *vel contra modum egreſſus non obligabit exercitorem.* Etenim is qui alicui ſolvere tenetur, ſi ſolvit alteri, non liberatur, & reſpectu creditoris, cui ſolvere prius tenebatur, intelligitur, ac ſi non ſolviſſet, prout latiſſimè videre eſt per Amatum *variar. reſolut. tom.1. reſol. 29. per totam.*

12 Deinde, quia anticipata ſolutio in tertii præjudicium facta non liberat ſolventem, quominus tertio ſolvere teneatur, ex *l. cum pater, §. à filia, ff. de legatis 2.* Bart. *in l.1. nu.11. ff. de legatis 1.* Graſſis *exceptione 25. n.240.* Rota Avenionenſ. *deciſione 117. n.4.* Decianus *conſ.81. n.42. lib.4.* Amat. *variar. reſol. 29. n.6. & à princip.* Ergo adminiſtrator, qui anticipatè ſolvit poſteriori creditori contra formam delegationis, & mandati judicis non liberabitur, ſed tenebitur prioribus creditoribus ſolvere, quibus præjudicare nullo modo potuit.

13 Et inſuper quoniam licet regulariter adminiſtrator, inſtitor, & procurator non teneantur de ſuo ſolvere, ſed ex bonis adminiſtrationis, ad quam ſua obligatio reſtricta, & limitata intelligitur; prout latè diximus 14 ſuprà *cap. anteced. ex n.2. cum ſeqq. & per totum*: tamen quando exceſſerunt mandatum, in exceſſu tenentur de proprio ſolvere, & in eo obligati ipſi intelliguntur, quia in exceſſu obligare non potuerunt dominum, & adminiſtrationem, quam gerunt. Sic poſt plurimorum Doctorum citationem probat Flores Diaz de Mena *in additionibus ad Gammam, deciſ.* 190. conducunt, 15 quæ de procuratore dato ad vendendum, excedente fines mandati, dixerunt Matienz. *in l.1. tit.11. lib.5. recopilat. gloſſ.8. n.14.15. & 17.* Pinellus *in l.2. C. de reſcind. vendit. 2. part. c.1. nu.* 18. & Hermoſilla *in l.48. gloſſ.5. n.6. in 5. part.5. tom.2. fol.217.*

16 Cujus eſt farinæ, quod licèt is, qui nomine alieno contrahit, non obligetur de ſuo, ut diximus: tamen quando dixit, ſe habere mandatum, & poteſtatem, in eo quod non habebat, tenetur de ſuo. Socin. *conſil.* 154. *nu.6. & 7.* Mantica *de contractibus, lib.9. tit.11. n.6.* Tuſchus *verb. inſtitor. concl.124. n.15. 20. & 22. & concl.823.* Guttierrez *de tutelis, 2. part. cap.13. n.18.* Pereira *de emptor. & vend. cap.15. num.57. verſic. ſeptima concluſ.* Hermoſilla *ad leg.7. tit.1. part.5. gloſſ.4. nu.8.* 17 *tom.1. fol.61.* quia videtur tunc ſuam fidem adſtrinxiſſe, ſecundum gloſſ. & Bart. *in l. procurator, ff. de procurator.* ubi etiam Bald. Angel. & alii, Bald. *in l. fin. ff. de inſtitoria action.* quos ſequitur Socinus ſenior *conſ.154. n.8.* Mangilius *in tract. de evictionibus, q.186. n.4.* Sed adminiſtrator ad pervertendum ordinem ſententiæ graduationis, & decreti judicis inſerti in delegatione ſibi directa, caret penitus poteſtate, & judicis mandato, ut à principio hujus capitis probavimus; ergo de ſuo ſemper tenebitur creditoribus anterioribus, quibus nullo modo præjudicare potuit in illa quantitate, à ſe nequam ſoluta poſteriori.

Comprobatur, quoniam ſi concurſu creditorum 18 ſtante, ſeu aliàs inter ipſos, lis erat contra debitorem pendens, debitor non poteſt poſterioribus creditoribus gratificare, & ſolvere in præjudicium priorum propter malam fidem, & dolum; prout ex plurimorum Doctorum relatione probavimus ſuprà *1. part. c.10. ex n.64. verſ.4. etiam fingitur pecunia ſiare.* Quantumvis 19 debitor adhuc ſuorum bonorum dominus ſit; quanto minus adminiſtrator, nullum jus ad ea bona habens poterit gratificare, & gradus ſententiæ ſubvertere ſua ſponte, & contra formam decreti judicis expreſſè dicentis in delegationibus quibuslibet creditoribus conceſſis, ut adminiſtrator ſolvat ſuo loco, & gradu, quam ſi non ſervet, in dolo eſt, & fraudis particeps, ut ſuperiùs diximus *n.5. verſic. imò cum ratione officii:* atque meritò de ſuo debet ſatisfacere creditoribus anterioribus inſtantibus, ſi ex bonis concurſus ſatisfacere non poteſt, aſſerens pecunias præ manibus non adeſſe.

Et hæc pars fulcitur ex vera interpretatione à pluri- 20 mis Doctoribus tradita *in l. fin. §. & ſi præfatam, C. de jure deliber. & l.7. tit.7. p.6.* ut hæres cum beneficio legis, & inventarii ſolvens poſterioribus creditoribus hæreditatis, teneatur de ſuis propriis bonis ſolvere aliis creditoribus anterioribus, quando ſciebat alios anteriores adeſſe propter malam fidem, quam in ſolvendo habuit, qui non debuit, nec potuit anterioribus præjudicare. Greg. Lopez *in d.l.7.* ibi, *vel ſi ſolviſſet creditoribus, primo venientibus, ut in d. verſ. & ſi præfatam.* Hæc enim eſt una ex utilitatibus inventarii, quod ſibi non imputatur, ſi ſolvat primò venientibus. Et intellige, quando hæres ignorabat alios creditores eſſe potiores, & ſic ſolum bona fide, aliàs ſecus, ſi cautionem non exigit, ut *in d.l. dolo, ff. ad legem Falcidiam*, & tenet gloſſa parva *in d. §. & ſi præfatam*, & ibi Bart. &c. & Greg. Lopez, ſequitur poſt alios DD. Matienz. *in l.6. tit.4. gloſſ.1. lib.5. recopilat.* dicens inventarii utilitatem eſſe, quod hæres 21 poteſt ſatisfacere creditoribus primò venientibus, nec contra eum habere recurſum creditores potiores, licèt poſſint ab iis qui receperunt repetere, ſed quando probatum fuerit, & conſtiterit, ipſum hæredem habuiſſe notitiam æris alieni; & priorum creditorum, tunc hæres tenebitur iſtis de ſuo ſolvere, adverſus quem potiores creditores recurſum habebunt, quando hæreditas non eſſet ſolvenda. Et ſic ſibi præcavere debet 22 hæres petendo cautionem à creditoribus inferioris gradus de reſtituendo ſolutum, quod ſi gradus prærogativæ inter creditores dum ſolverit, non ſervaverit, adverſus eum habebunt recurſum anteriores, quoties conſtiterit de ſua ſcientia, & ſic de mala fide in ſol- 23 vendo, qua non probatâ creditoribus anterioribus dabitur revocatoria contra poſteriores creditores, qui præmaturè, & inordinatè exegerunt; & ſic juſtum articulum eſſe intelligendum, affirmat Caſtillo *controv. tom.4. cap.61. ſub n.92.* [quem malè percepiſſe, conatur Flores de Mena *variar. reſolut. lib.1. q.6. §.2. à n.12. fol.59.*] allegat Monticul. *de inventar. tit. de jure deliberandi, ex n.78. uſque ad 90. diverſ. tract. tom.8. fol.159.* Phanut. *de invent. 5. part. ex n.235. eodem tom. fol.262.* Rolandum *de confectio. inventar. 4. part. particula, quid ſi hæres, fol.123. uſque ad fol.131.* Rebuffum *1. tom titul. de ſentent. proviſion. gloſſ.3. n.1.* de Franchis *deciſ. 246. & deciſ. 276.* Graſſis *lib.2. art. invent. q.20. n.4. fol.99.* Carroccius *deciſ.109. ex n.46. uſque ad 50.* ubi *n.49.* inquit, deciſionem text. *in d. §. etſi præfatam*, procedere, quando hæres bonâ fide ſolvit, quia ignora- 24 bat alios creditores potiores, ſecus ſi ſciviſſet, quia diceretur eſſe in dolo, idem tenet Anton. Faber *in titulum, C. de jure deliberandi, definitione 33.*

Et hac adhibita diſtinctione ſcientiæ, & ignorantiæ, 25 bonæ, vel malæ fidei, idem dixit Gaſpar Anton. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib.2. quæſt.16. caſu 7.* quod ſi ſolutio

fiat ab hærede cum beneficio inventarii, clarum esse, quod creditores potiores revocabunt pecuniam alteri
26 solutam posteriori, & text. *in d. l. fin. etsi præfatam*; sed non habebunt recursum contra hæredem, non tamen potuit hæres solvere primò venientibus, quando sciebat adesse anteriores, nec tunc liberaretur propter malam fidem in solvendo inordinatè, & præposterè, prout utrumque latius comprobat ipse Thesaurus *nu.* 16.17. & 18. sequitur Castillo *tom. 5. controv. cap. 78. col. 7. vers. septimum casum esse qui, vers. seqq.* post ipsum Thesaurum, agit de hærede adeunte absque beneficio inventarii, & inordinatè solvente creditoribus hæreditariis.

27 Et juxta hanc distinctionem intelligendus erit ipse Thesaur. *in d. quæst. 16. n. 20.* loquens in tutore inordinatè solvente creditoribus concurrẽtibus pro suis creditis, dicens non esse locum gratificationi, ut prior revocet solutum à posteriore, & esse inquit, bonam cautelam hæredis, tutoris, vel alterius, nomine alieno solventis, ut impetret cautionem ab eo creditore, cui solvit, de restituendo aliis creditoribus venientibus, ut intelligatur hæc doctrina juxta præfatam distinctionem, ut teneatur hæres sciens alios esse potiores propter malam fidem, & dolum, ut ipse Thesaurus, loquendo de hærede, paulo antea dixerat, & clarè colligatur ex eo, dum in hoc casu simul de hærede, & tutore, & aliis administratoribus loquutus fuit, & sequitur Castillo *dict. 78. vers. novum casum esse*: tum
28 etiam, quia si istos administratores perperam, & præposterè solventes consulunt cautionem pro sua securitate petere ab iis, quibus solvunt; sequitur manifestè, eos Doctores velle, administratores teneri priori-
29 bus creditoribus de suis bonis; & quod creditoribus anterioribus detur regressus electivè tam contra administratorem, præposterè solventem, quàm contra creditores posteriores, quibus intempestivè fuit solutum, latè comprobat Gratian. *discept. forens. c. 37. ex n. 34. cum seqq.* & infrà hac 3. *part. c. 10. ex n. 16. cum seqq. vers. quid de pignoribus* &c. ubi agitur etiam de
30 tertio emptore pignorum, in subhastatione pro solvendis debitoris creditoribus, ut in eum scienter ex pretio solventem posterioribus, detur regressus anterioribus, & electivè etiam contra posteriores præmaturè solutos, & dimissos ab emptore, & signanter videbis *ibidem ex*
31 *n. 19. & seqq.* ubi agitur de hac electione contra emptorem, vel contra posteriores solutos; & ita communiter servatur in tribunalibus, ut administratores pervertentes gradus sententiæ, & delegationem in solvendo de suo teneantur, quando concursus redditus solvendo non esse, nec pecunias promptas habere dicunt, & respondent propter suum dolum, & malam fidem, qui ignorare non possunt adesse alios creditores anteriores in concursu, propter sententiam graduationis, quam penes se habent, vel habere tenentur, cum idem sit, scire, vel scire debere ex axiomate vulgari, de quo infrà *n. 36.* ex quo suus dolus mala fides & fraus inexcusabilis notoriè apparet.

32 Sed isti administratores præposterantes ordinem, & gradus sententiæ in solvendo, dum à prioribus creditoribus pro solutione molestantur, an habeant regressum contra creditorem posteriorem cui præposterè, & ante tempus solverunt, ut eis restituat solutum, non facilis est resolutio. Doctores, quos vidimus, non tractant; mihi autem negativè resolvendum videtur.
33 Tum, quia creditor dimissus verè creditor erat ad bona administrationis, & corpus concursus, & potuit solutionem recipere, etiam à quolibet extraneo prout est administrator, *l. solutionem, ff. de solut. l. solvendo, ff. de neg. gestis*, § 1. *vers. nec interest instit. quib. mod. solv. oblig. l. tale pactum*, §. *post divisionem, ff. si cert. petat.* amplissi-
34 mè Aretin. *de solut. cap. 25. per totum.* Et licèt in mala fide fuerit exigendo ante tempus, & ante cæteros priores creditores stantes in judicio concursus, prout ex innumerabilibus penè Doctoribus probavimus suprà 1. *part. c. 10. ex n. 63. & seqq. vers. item & tertiò mala fide, & à n. 64. in vers. quartò etiam fingitur pecunia consumpta stare, & mala fide exacta, per posteriorem creditorem*, &c.

Hoc tamen prodest creditoribus anterioribus inten 35
tare volentibus revocatoriam, ut ibidem, & superius abundè probavimus, nullibi tamen hoc remedium reperitur concessum solventi; nam iste administrator particeps est fraudis, doli, & malæ fidei; fraus enim & dolus nemini patrocinantur, *l. itaque, ff. de furtis, c. dictum, 30. q. 1. c. antelleximus de judiciis, cap. tuæ de clericis non residenti, cap. sedes, cap. ex tenore de rescriptis cum pluribus aliis.* Et quia cùm administrator sciebat, 36
vel scire debebat, ratione officii, [quod idem est in jure, *l. quod te in fin. ubi gloss. ff. si certum petatur, l. si duo, ff. de acquir. hæreditate, leg. qui fundum, §. servus, ff. pro emptore.* Surdus *decis. 150. n. 13.* Gratianus *discept. 194. n. 1.* Farinac. *in fragm. lit. L. 163.*] quod tene- 37
batur solvere posteriori, nec pervertere gradus sententiæ; si insuper solvit, non repetit, nec condicit, *l. 1.* ibi: *Sed si sciens se non debere, solverit cessat repetitio, ff. de condictione indebiti.*

Deinde quia jus prælationis est personale creditoris 38
anterioris ad avocandum, & opponendum de sua anterioritate contra alios inferioris gradus, ita ut nec debitor communis hac se tueri potest exceptione contra suos creditores ab eo petentes sua credita, nec potest eos excludere afferens alios esse anteriores, quibus prius debet solvere, prout ex pluribus doctrinis, & Doctoribus copiosè probavimus *suprà 1. part. cap. 16. ex n. 22. cum seqq. & 2. p. cap. 3. ex nu. 56. versic. hanc tamen nostram verissimam resolutionem*, &c. *cum seq.* Ergo nec administratori, nomine debitoris communis solventi, & eum repræsentanti hoc remedium, & jus præstari debet, qui collusit, & dolo ac fraude solvit.

Et insuper quia iste creditor, cui ante alios potio- 39
res fuit solutum, verè creditor est, non etiam in diem, sed de præsenti, licèt solutionis exactio sit in tempus dilata, contra quem solventi ante diem, vel tempus repetitio denegatur, *leg. nam & sicut cum moriar dare promisero, & ante solvam: repetere me non posse, Celsus ait 16. & 17. quod si ea conditione debetur quæ omnino sitiura sit, solutum repeti non potest, vel in diem debitor adeò debitor est, ut ante diem solutum repetere non possit, ff. de condictione indebiti.* Ergo, & administratori inor- 40
dinatè, & ante tempus solventi, maximè doli participi, repetitio & avocatio deneganda erit, nam licet creditori exigere volenti potuisset opponere exceptionem præposterationis, & dilationis, si simpliciter nihilominus solvit, repetere non potest solutum leg. quod nomine mariti qui solvendo non est, alius mulieri solvit, repetere non potest, ideo quia debitum est mulieri, & l. nam & maritus si cum facere nihil possit, dotem solverit, in ea causa est, ut repetere non possit, l. si is cum quo de peculio actum est per imprudentiam plusquam in peculio esset solverit, repetere non potest, *ff. de condictione indebiti.*

Deinde quia administrator solvit nomine debitoris, 41
ergo repetere non potest, nam qui alieno nomine solvit indebitum, non habet condictionem debiti, sed is dumtaxat, cujus nomine fuit solutum, ut repetat, *l. si procurator 6. §. fin. l. cum indebitum 57. in princip. ff. de condition. indeb.* quæ loquuntur in tutore solvente, 42
ut non illi, sed pupillo, cujus nomine solvit, condictio indebiti detur; idem in fidejussore, & in mandatario ac procuratore *ex dicto §. fin.* & post Donellum, & Osualdum, & alios probat Larea *decis. Granat. 86. num. 7. & 8. tom. 2.* nec debitor ipse potest repetere ob præposterationem, cùm hoc jus sit anteriorum creditorum, non communicabile ipsi debitori,

quia

quia non potest opponere exceptionem prælationis contra verum creditorem exigere volentem suum creditum, prout paulò ante diximus, & ideo utrique tam debitori, quàm administratori denegatur repetitio atque condictio.

43 Et denique hoc non obscurè indicarunt tot Doctores, Gregorius Lopez, Matienzus, Castillo, Thesaurus, & alii, hactenus relati superius *ex n.20. cum seqq.* & plures alii ab eisdem laudati, consulentes hæredem, tutorem, & administratorem, solventes dolo, & mala fide posteriori, ut ab eo recipiant cautionem, de ei restituendo solutum apparentibus anterioribus aliis creditoribus; supponunt etenim isti DD. ut isti solventes aliam actionem, aut recursum ad repetendum solutum, non habeant, cessante, & deficiente cautione; quæ resolutio vera mihi videtur.

44 Benè tamen verum est, administratorem, qui non servat gradus prærogativam, posteriori solvit, illud de suo refuderit anteriori instanti; posse eandem quantitatem exigere, & repetere à corpore concursus, & ejus bonis suo loco, & gradu. Nam cum solverit vero creditori, cui verè tenebatur debitor, administrator, qui de suis propriis bonis eum dimisit, gessisse dicitur utiliter negotium debitoris, & administrationis, in cujus utilitatem vergit eam liberando ab hac obligatione, & ideo administrator pro quantitate ex propriis bonis soluta habet adversus bona concursus actionem negotiorum gestorum, probant Avendan. *de censibus, cap.65. per totum*, & Additionatores ad Molinam *lib.2. de primogen. cap.* 10. *sub n.* 25. *&* 26. & nos *suprà 2. p. cap.7. ex nu.* 57. *cum seq. versic. unum tamen*
45 *est constans.* Affirmantes, quod si successor in majoratu redimendo censum super eo impositum, non obtinuerit à creditore dimisso cessionem, licet jus ad censum non habeat contra majoratus bona, habet tamen actionem negotiorum gestorum adversus hæredem possessoris imponentis censum, quem successor propria pecunia redemit, ut ex bonis hæreditatis, quæ ad hujusmodi redemptionem obligata erant, sibi satisfiat, cum eadem bona liberaverit à nexu obligationis hujusmodi. Atque ideo cum vergeret redemptio in ejus utilitatem, is hæres satisfacere tenetur, & cogitur actione negotiorum gestorum, & aliis juris remediis, ibidem in simili casu ex plurimorum Doctorum authoritate probavimus, *ubi proximè loco citato, d. n.57. vers. prout in simili videmus*, &c.

46 Quod & regulariter verum est, nam quilibet tertius, etiam sine mandato potest solvere pro debitore, & ejus extinguere obligationem, quia non refert per quem fiat solutio. Latissimè Surdus *decis.*118. *n.* 2. *&* *decis.* 113. *n.*2. dum dicit: *Solutionem à tertio fieri posse, & per eam tolli omnem obligationem*, plurima jura, & Doctores ad id congerit, & ad alia similia, Aretinus *in tit. de solutionibus, cap.*25. *per totum*, & Surdus *decis.* 172. *n.*27.

47 Atque ideo hoc casu hujusmodi solutio ab extraneo, & tertio facta parit actionem negotiorum gestorum contra debitorem liberatum, etiam absque ejus mandato. Corneus *consil.* 79. *n.* 1. *vol.*1. *& in consil.*79. *n.* 16. *vol.* 2. Surdus *de aliment. tit.*8. *privileg.* 34. *n.* 11. Aretinus *ubi proximè n.*8. *&* 18. & iterum *cap.*5. *ex n.* 34. *cum seqq.* ubi alios allegat. Nam solvendo si quis liberat debitorem, gerit negotium utile pro eo, *l. solvendo, ff. de negotiis gestis*, & ideo contraria actione negotiorum gestorum repetere à debitore potest, *§. igitur institut. de obligationib. quæ ex quasi contractu nascuntur.* Tuschus, *practicarum conclus. lit. S. consil.* 352. Pirrus Maurus *dicto cap.* 25. *n.* 10. latissimè Petr. Barbosa *in leg. divortio, § fin. n.*3. *&* *seqq. fol* 586. ubi
48 plurimas leges allegat, & Garcia *de expensis, cap.*7. *per totum, & n.* 23. & plures alii inferiùs allegandi. Supposito igitur pro constanti istum administratorem posse repetere, & exigere ex bonis concursus, & administrationis pecuniam à se solutam posteriori creditori; nunc investigandum erit, quo loco, & gradu admittendus erit, in concursu, & an ipso facto acquirat saltim locum creditoris à se dimissi, & ejus gradum, & prælationem subintret, ad effectum exigendi prælativè ad omnes alios creditores inferiores ipso dimisso, & soluto administratore? ardua est, & difficillima quæstio.

Et pro parte affirmativa, ut vel præferatur in exi- 49
gendo omnibus quibuslibet creditoribus, quomodolibet anterioribus; probatur, nam iste administrator reddita ratione, pro reliquis factus creditor, habet prælationem omnibus quibuslibet creditoribus cum illa reliqua expendi dicatur in utilitatem, & conservationem administrationis, & ideo per dispositionem, *l. licet, C. qui potiores in pignore hab. & l. interdum, ff. eod.* ad latè per nos *in c.*9. proximè sequenti, prælationem cæteris quibuslibet creditoribus habebit.

Nam solvere debita, quibus onerata erant bona ad- 50
ministrationis, nihil aliud est, quàm utiliter rem meliorare, Boërius *decision.* 44. *n.* 9. post Baldum *consil.* 303. *lib.*1. Flamin. Rubeus *cons.* 48. Peregrin. *de fideicommissis art.*50. *n.*23. *&* 50. Surdus *consil.*83. *n.*4. plenè Molin. *de Hispanor. primogen. lib.*1. *cap* 26. *à n.*9.10. 11. *&* 14. Cassanat. *cons.* 28. *per tot.* præcisè *n.* 3. post Cagnol. & alios, quos refert Muta *decis.* 12. *n.* 16. & plenius *decis.* 57. *n.* 32. Amat. *resolut.* 44. *n.* 5. Ergo 51
ei competit administratori retentio donec de melioratione facta sibi satisfiat ante omnes creditores, ad latè tradita per Amat. *in dicta resolut.* 44. *à princip.*

Vel quia iste administrator subintrat in locum, gra- 52
dum, & prælationem ejusdem prioris creditoris, cui ex suis propriis bonis, & pecuniis compulsus solvit, & divisit, *ad l.*1. *Cod. de his qui in prior. credit. locum successerunt, l.*1. *Cod. qui potior. in pignore hab. l. Arist. ff. quæ res pignor. obligat. possunt*, & ex his quæ Amat. *resolut.*7. *à principio.*

Sed contraria sententia in hoc administratore simpli- 53
citer, & absque cessione solvente, anteriori creditori, ut nullam prælationem habeat, nec ejus locum, gradum, & hypothecam subintret, probatur primò, quoniam extraneus [quidquid sit in secundo aut ulteriori creditore ex juribus proximè allegatis, & Additio, ad Molinam *lib.*2. *c.*10. *sub n.*25. *vers. prima conclusio.* Amat. *resolut.*7. *ex n.*1. *&* *seqq.*] qui sua pecunia dimisit creditorem alienum, solam actionem personalem contra debitorem acquirit absque aliqua hypotheca, ut aliis omissis, in terminis de eo, qui debitoris negotia gerebat, si simpliciter solverit ejus creditoribus, ut solam sibi actionem negotiorum gestorum contra debitorem [cui rem utilem gessit ob debiti solutionem, & creditoris dimissionem] acquirat pro exactione; probarunt Angel. *in l.*1. *C. de iis, qui prior. locum successerunt.* Ubi notanter Baldus, Surdus *consil.*163. *n.*17. *&* *consil.* 444. *n.*7. *gloss. in leg. si cum pecuniam, Cod. de privilegiis fisci.* Rodriguez *de annuis redditibus, lib.* 2. *quæst.* 16. *n.*9. Negusant. *de pignorib. in* 3. *memb.* 5. *part. n.*43. *&* *seqq.* Gratianus *disceptat.*117. *nu.*17. Amat. *dicta resol.*7. *n.* 13. *n.* 15. 18. *&* 24. qui innumerabiles penè Doctores laudat.

Si tamen iste administrator sua propria pecunia di- 54
mittens creditorem concursus, ab isto in continenti cessionem, adversus debitorem, & bona concursus obtineat; tunc & in personalem actionem, & hypothecariam, locum, gradum, & prælationem creditoris à se dimissi subintraret, & jurium translatione in ejus personam, media cessione, *ex l. fin. C. de privilegiis fisci.* Asinius *de executione*, §.7. *cap.*55. *c.*4. *vers. limitatur.* Surdus *consil* 444. *n.*6. *&* *n.*7. 8. *&* 9. P. Molina *de contractibus disp.* 536. *num.*17. Ponte *consil.*6. *nu.*3. *lib.*1. Thesaurus *quæst. forens.*30. *in princip. lib.* 2. Rota Romana *decis.* 293. *n.*1. apud Farinacium *vol.*4. Barbosa *in l. post mortem* 4. *sub n.* 61. *ff. de soluto matrimon.* Cravet. *consil.* 582.

582. *n.*2. Anton. Faber *in C. lib.* 8. *tit.*9. *deffinit.*4. *verſic. nec verò, & deffinit.*8. Mantica *deciſ.*99. *n.*3. *in princip.* Addition. Molin. *lib.*2. *cap.* 10. *ſub n.*26. *verſic. ſecunda concl. for.* 66. Amat. *dicta reſol.*7. *n.*14, *&* 15. *&* *n.*21. *&* 22. ubi alios quamplures recenſet, *&* *n.*17. 18. *cum ſeqq.* Agit de novo creditore mutuante debitori, ut ſolvat alteri ſuo anteriori creditori, & tunc novus ſubintrabit locum prioris, tribus concurrentibus. Primò pactum de ſubintrando in locum, anterioritatem,
55 jus, & hypothecas dimiſſi creditoris. Secundò quod pecuniam ad effectum ſolvendi creditori mutuet. Ter-
56 tiò, ut cum effectu ex ea pecunia ſit creditor anterior
57 dimiſſus, & ibidem *num. ſeqq.* optimè agit, ex quibus
58 conjecturis præſumatur ex eadem pecunia mutuata fuiſ-
59 ſe dimiſſum creditorem, & ſolutum. Sequuntur Additionatores ad Molinam *dicto nu.* 26. *verſ. aut ſolvit de pecunia aliena*, &c.

60 Quid denique reſolvendum in hac difficili quæſtione mihi diſtinctè procedendum eſſe videtur; aut enim agit adminiſtrator de exigendis ſingulis partitis, & ſolutionibus à ſe factis, & tunc ſi ſimpliciter eas ſolverit, ſolam actionem perſonalem habebit, & inter cæteros creditores perſonales locum, & gradum in exigendo habebit, cui omnes cæteri creditores hypothecarii, & privilegiati præferendi ſunt, ex juribus, & regulis vulgaribus, cum adminiſtratori hoc caſu actio ſola perſonalis negotiorum geſtorum competat.

61 Si verò non ſimpliciter dimiſerit creditorem, ſed cum pacto ſubintrando locum ejus mediante ceſſione, tunc procul dubio jus, hypothecam, gradum, prælationem, & privilegium creditoris à ſe dimiſſi ſubingreditur, & præfertur cunctis aliis creditoribus, quibus dimiſſus præferebatur; & ſub hoc diſtinctionis membro locum habent omnia, quæ diximus in hac ſecunda parte quæſtionis, & ideo cauti adminiſtratores ſemper, dum ſolvant delegationes conceſſas à judice ſingulis creditoribus, ab iſtis tempore ſolutionis, & in continenti recipiunt ceſſiones, & ſubingreſſiones, ut gradus, & prærogativam eorum tutò ſubintrent.

Aut enim adminiſtrator tractat, de exigendis reliquis facto calculo, & ratione finali reddita, pro quibus creditor adminiſtrationis liquidè evaſit, & tunc cæteris omnibus quibuslibet creditoribus præfertur latiùs agendum erit, *in cap.*9. *proximè ſeq. ex n.*11. *uſque ad finem, cap. verſicul. ſed an adminiſtrator facto cal-*
62 *culo.* Ubi accuratè tractandum erit de hac difficultate. Semper tamen pro ſecuritate, & omni ſubvertendo
63 dubio conſulerem adminiſtratores, ut quoties dimittant creditores, & ſolvant virtute delegationum, hoc eſt *de los libramientos*, petant ceſſiones, & ſubingreſſiones has, ut omnia dubia excludant. Jam enim vidi in hoc Senatu noſtro Valliſoletano, adminiſtratorem petentem reliqua ſua facto calculo finali, adminiſtrationi quam geſſerat, & prælationem pro eis appetentem, fuiſſe ſub diſtinctione prælatum, nempe pro iis partitis, & ſolutionibus dumtaxat, in quibus ceſſionem, & ſubintrationem habebat; pro cæteris verò inter perſonales creditores locum habere in exigendo, quod apparenter juridicum videbatur ex hactenus adductis doctrinis; cauti igitur ſint adminiſtratores in ſolvendo ne in exigendo pereant, & præpoſterentur pro tollendis aliquorum judicum ſcrupulis.

64 Et ratio utriuſque membri noſtræ diſtinctionis ea eſt, & concludens. Nam in primo caſu, quando adminiſtrator pro illa partita, quam de ſuo [apparenter tamen] ſolvit anteriori creditori, certat anteferri, & impedire, ac detinere delegationes aliorum creditorum ſequentium, quouſque ipſe de hac quantitate prius ſit ſatisfactus, nullum pro ea poteſt prætendere privilegium [ceſſante ceſſione, & pacto de ſubintrando] cùm interim incertum ſit, an illa partita fuerit ſoluta ex pecuniis ſuis, an adminiſtrationis, cui ex aliis partitis poſſit eſſe debitor, quod in dubio præſumitur ante factum calculum, & rationem redditam, ſolviſſe ſue, & expendiſſe non de ſuo, ſed de pecuniis adminiſtrationis, prout probavimus *ſuprà cap.*7. *n.* 17. *& ſequentibus, verſic. quapropter ſi pecuniæ ex fructibus*, &c. & ideo ratione incertitudinis hæc quantitas privilegio carere debet, ſed potius cæteris creditis perſonalibus regulari.

An verò ſecundo diſtinctionis membro diſpunctis ra- 65
tionibus, quando facto jam calculo, & computo introitus, & exitus adminiſtrator apparet creditor pro certa ſumma; jam ad certitudinem redditur hanc ſummam reliquatam ſuam eſſe, & de ſuis propriis bonis eam expendiſſe pro utilitate & conſervatione adminiſtrationis, quo caſu licèt deficiat ceſſio, & pactum de ſubintrando, adhuc ex alio capite pro ea quantitate habet adminiſtrator privilegium, & prælationem, inſpecta natura & qualitate crediti, prout abundè probatur *in cap. ſeq. ex n.*11. *uſque ad fin. capit. verſic. ſed an adminiſtrator facto calculo*, &c.

CAPUT IX.

Adminiſtrator concurſus, qui dimiſit adminiſtrationem, vel ab ea fuit dimiſſus, & reddita ratione creditor remanſit, an poſſit concurſus bona retinere, donec ſibi de reliquis ſatisfiat?

SUMMARIUM.

1 & 5. & 9. *Adminiſtrator cõcurſus qui adminiſtrationem dimiſit, vel ab ea fuit repulſus, & reddita ratione creditor remanſit, an poſſit retinere bona donec de reliquis ſibi ſatisfiat affirmativa ſententia, eos quibus negativa verior. Satisfactis damnatis.*

Adminiſtrator præ reliquis poteſt retinere bona, vel ob compenſationem, vel ob ſatisfactionem, ibid.

2 & 9. *Tutor finita tutela ſi creditor remaneat, poteſt pro reliquis pupilli bona retinere.*

Tutor donec retinet bona, tenetur alimenta præſtare minori, ſicut antea præſtabat, ibid.

Minori cui bona fuere reſtituta tutor alimenta non præſtat petenti rationem adminiſtrationis, ibid.

3 *Hypothecam tacitam, & omnibus anteriorem habet adminiſtrator pro ſuis reliquis, & ſponſis factis in conſervatione adminiſtrationis.*

Creditor poteſt retinere pignora à ſe detenta, ibid.

4 *Adminiſtrator ſolutionibus, & expenſis factis pro exoneratione adminiſtrationis eam utiliter meliorat.*

Pro melioracionibus in re factis competit retentio, ibidem.

5 & 7. *Adminiſtrator non poteſt retinere bona adminiſtrationis pro reliquis, ſed ſtatim tenetur ea reſtituere novo adminiſtratori, & pro reliquis exigendis debet recurrere ad concurſus judicium.*

6 *Adminiſtrator depoſitarius ſequeſter, & quilibet alius, qui rationem impenſarum aut meliorationum adhuc tenetur in concurſus ea conferre.*

7 *Jus prælationis pignoris aut retentionis non impedit quod adminiſtrator finita adminiſtratione bona novo adminiſtratori reſtituat.*

8 *Retinere bona adminiſtrationis, & dimittere adminiſtrationem, ſeu privari implicat.*

9 *Tutorem non poſſe retinere bona pro aliquis finita tutela verius eſſe traditur.*

10 *Mater filiorum tutrix poteſt petere dotem à filiis, vel hæredibus, licèt ei opponant retentionem, ex eo quod nondum reddit rationem tutelæ.*

11 *Adminiſtrator, qui rationibus diſpunctis creditor apparet licèt de ſtricto juris rigore pro conſequendo*

quendo credito non deboret creditoribus hypothecariis, & privilegiatis præferri, ex praxi tamen usitata omnium tribunalium præfertur, nu. 21. & 23.

12 & 13. *Administratoris reliquatum cùm procedat ex solutione, & expensis ex propria pecunia factis in utilitatem, & conservationem administrationis etiam sine cessione habet prælationem.*

Expenditur textus interdum cum l. seqq. ff. qui potiores in pignor. ibid.

14 *Alimenta, expensæ litium, salaria administratoris officialium, & omnium, qui necessarii sunt ad bona concursus, & jurisdictionem administrandum præferuntur omnibus creditoribus.*

15 *Salarium custodis rei, & famuli servitoris habet prælationem remissivè.*

16 *Salarium administratoris dati ad custodiam bonorum, & pro rebus pignoratis custodiendis tacitam hypothecam habet cum prælatione.*

17 *Salarium seu mercedem domus conductæ pro custodiendis rebus pignoratis judicis, & aliorum habere prælationem cum tacita hypotheca.*

18 *Salarium advocatorum & procuratorum qui res concursus a litibus liberarunt præfertur in eisdem bonis anterioribus creditoribus.*

19 *Expensæ litium, & patrocinii advocatorum pro rerum tutelæ conservatione necessariæ existimantur, & onus rei dicuntur, & ad eas tenentur majoratus, successor, fideicommissarius, proprietarius, socius, & similes.*

20 *Solvere debita super rebus imposita, est res ipsas utiliter meliorare.*

21 *Creditum administratoris compositum ex creditis privilegiatis eorum privilegio participat.*

22 *Creditores quibus solvit administrator, ideo sunt privilegiati, quia immediatè sunt creditores, administrator verò, mediatè creditor, & sine cessione eorum locum non subintrat.*

23 *Prælationis privilegium, de quo in d. l. interdum, non solùm procedit in eo qui immediatè creditor est administrationis, sed etiam in tertio, qui mutuavit pro eorum conservatione.*

24 *Ut dicatur contractus & solutiones conversi in utilitatem, & conservationem administrationis, aut Banchi non est præcisum ut immediatè pecunia detur administrationis seu Bancho, sed sufficit quod detur & convertatur in ejus utilitatem.*

Mutuum dicitur fieri in rem, in qua quis præpositus est, si pecunia accipiatur mutuo ad solvendum primo immediatè mutuanti, ibid.

25 *In negociationibus universalibus nihil interest an ex prima mercantia aliquid perveniat, vel ex ipsius repetita, cùm semper loco prioris alia subrogetur.*

26 *Ad idem expenditur eleganter doctrina Pauli de Castro & aliorum, usque ad 33.*

34 *Administrator condemnatur solvendo anteriori propria pecunia eo quod solverat posteriori hujus locum non ingreditur absque cessione, nec subsequentium exactionem impedire potest.*

35 *Secus si creditum administratoris procedat ex ratione reddita, nam pro reliquis præfertur creditoribus anterioribus concursus.*

1 REddita ratione per administratorem concursus, creditor apparet certæ quantitatis, dimisit sua sponte administrationem, vel coactè fuit repulsus justis de causis (prout alibi diximus) contendit insuper, se bona retinere concursus, donec de suis reliquis hoc est, *del alcance*, satisfiat, & posse retinere multa urgent, primum, quia pro eo quod administrationem reliquavit, potest retinere ejus bona propter compensationem faciendam, vel pro se satisfaciendo de eo, pro quo administrationem reliquavit, prout probari videtur *in leg. 1. §. præterea ff. de contrar. & util. act.* ibi: *Sic erit arbitrii ejus utrum compensare, an petere velit sumptus, interest enim nostra, potius non solvere, quàm solutum repetere*, ut inquit text. *in leg. ideo ff. de compensat. manifestum est, quantum interfit promissoris, liberari potius, quàm præstare ex stipulatu, & deinde mandati agere.* Verba sunt *leg. si debitor. 12. in fin. de liberat. legat.* alia jura, & DD. per Giurbam *decis. 55. in fin.* ergo interim administratori licebit, bona concursus retinere.

Et loquendo in tutore finita tutela, ut pro se satisfa- 2
ciendo de reliquis, & compensando, possit retinere bona minoris finita tutela; tenuerunt Dinus & Alberic. *in d. §. præterea.* Petr. Jacobin. *in sua praxi in rub. de actione, & rationib. distrahend. propè finem, vers. tutor. enim* Alberic. *in l. pro officio, n. 6. col fin. ff. de administr. tut. & in l. alimenta. C. de negot. gest.* Aymon Cravet. *cons. 175. n. 13.* Molinatus *in tract. de retent. nu. 41.* Igitur cum tutor habeat retentionem pro sua administratione, pignoris enim interim instar habet, ne teneatur restituere, quousque satisfiat, cum ei sufficiat, interim alimenta præstare minori sicut antea ut sentit Covar. *pract. qu. c. 6. nu. 6.* licet non teneretur tutor alimenta ministrare minori, si jam adulto restituta fuerint bona, & iste tutori moverit litem, super administratione, & restitutione aliorum bonorum, ut probat *l. Imperatores ff. de tutel. & rationib. distrah.* quam ita intelligit Vivianus ibi, in casus positione, Escobar *de ratioc. c. 4. sub n. 26.*

Secundò, quia administrator pro suis reliquis, & 3
expensis factis in conservationem administrationis quam gessit tacitam, & omnibus anteriorem hypothecam acquirit in rebus administrationis concursus, de quo protinus latius agendum erit, sed creditor ita potest retinere pignora à se detenta, ut non cogatur ea dimittere, etiam aliis creditoribus posterioribus, ut probat *l. à ff. Pio §. quod si res 5. ff. de re judic.* latè Cencius *de censib. q. 98. ex n. 62. cum seqq.* Ergo administrator retinere potest bona administrationis.

Tertiò, nam reliqua, pro quibus administrator fuit fa- 4
ctus creditor administrationis, procedunt ex solutionibus, & expensis necessariis pro exoneratione administrationis, quibus onerata erant bona, quod nihil aliud est, quàm utiliter eam meliorare prout, ex plurimis Doctoribus probavimus *cap. antecend. 8. n. 50. versic. nam solvere debita*, &c. Sed pro melioramentis in re factis competit retentio ex juribus vulgaribus, & Amat. *resol. 44. n. 3.* ergo nec administratori deneganda videtur.

Quibus insuper minimè refragantibus, contrarium 5
verius est, ut administrator concursus, qui vel dimisit administrationem, vel ea privatus fuit, non possit pro reliquis bona administrationis retinere, sed statim restituere absque ulla dilatione, novo administratori tradere, & ipse pro suis reliquis exigendis, pro quibus creditor factus fuit, debet recurrere ad concursus judicium, ut inter cæteros graduetur, & juxta suum gradum judicis authoritate, & decreto de manu novi administratoris solvatur, hæc etenim est natura concursus formati per debitorem communem, ut omnes creditores indistinctè ad illud concurrere debeant, pro sui crediti satisfactione, authoritate judicis bona illius distribuentis, & non sua propria creditorum, prout abundè diximus suprà 1. *p. c. 13. & c. 14.* tetigimus hac 3. *v. c. 6. à princip. & c. 7. ex n. 1.*

Et hinc etiam provenit, quod quilibet creditor ha- 6
bens in pignus bona debitoris, concursum formantis, vel aliter penes se, in quibus ei competat jus retentionis pro suis expensis, aut melioramentis necessariis in eis factis, debet ea omnino in concursum conferre, salvo suo jure, & prærogativa, ut quilibet suo ordine, & gradu ex omnibus bonis satisfiat; quia cùm debitor ad hunc finem dimiserit omnia bona sua corporalia, & incorporalia, ubique, & apud quemcumq; existentia, omnia debent intrare in corpus concursus, & quilibet detinens ea debet conferre, prout latissimè ex variis

juris

juris fundamentis probavimus ſuprà 1. *part. cap.* 10. *ex n.*41. *cum ſeqq. verſic. quod primum illud firmiter aſſeverandum*, &c. *ante fin. cap.*87. *verſ. ex hactenus ſatis comprobatis*, *&c. c.*11. *per tot.* Ubi ſignanter de creditoribus bona debitoris pignorata habentibus, & de pluribus aliis, quibus jus retentionis in bonis debitoris, penes ſe exiſtentibus competit, atque etiam, de depoſitario, vel ſequeſtre, & de quolibet alio detentore, aut poſſeſſore bonorum debitoris, ut in concurſus corpus conferre teneatur, copiosè videbis *in dicto c.*11. *per tot.*

7 Igitur adminiſtratori quovis titulo, & prærogativa voluerit ſua reliqua exigere, nullo modo proderit ad retinenda bona concurſus, ſua ſemel adminiſtratione finita, & extincta, cùm ad hoc nec prælationis, nec pignoris, nec retentionis jus evitare poſſit collationem omnium bonorum in concurſum, & reſtitutionem no-
8 vo adminiſtratori faciendam. Implicat enim dimittere, aut privari adminiſtratione, quæ datur alteri, & retinere bona ipſius, quia ſi ea retinere ſibi permitteretur, ad quid novus adminiſtrator, cum ad bona concurſus conſervanda, cuſtodienda, colenda, & miniſtranda, exigenda, & ex eis ſolvendum adminiſtrator detur, ut ſæpè diximus, & ſignanter 1. *part. c.* 14. & ſi ipſe remaneret in bonis, jam ſimul remaneret in adminiſtratione ab illis inſeparabili, cum de eis teneatur reddere rationes. Nec enim abſque bonis novus adminiſtrator ſuum munus exercere poteſt, quia qualitas ſine ſubjecto eſſe nequit; quæ opinio vera eſt, & communiter practicatur in tribunalibus abſque ulla difficultate, aut contradictione.

9 Ex quibus ſatis reſponſum remanet contrariis argumentis, & ſignanter priori de tutore, ut poſſit retinere bona minoris finita tutela, quouſque de reliquis facto calculo adminiſtrationis ſibi ſatisfaciat, efficaciter ſatisfaciat. Eſcobar *de ratiociniis cap.*4. *ex nu.* 26. *uſque ad finem cap.* ubi articulum accuratè pro utraq; parte examinat, & contrariam denegantem retentionem bonorum, veriorem affirmat, & ſequitur poſt Surdum *deciſ.*184. *n.*9. *&* 10. ex textu *in leg. Aurerius*, §. *Mævia*, ubi notante gloſſ. & Bart. *ff. de liber. leg.* & Alexand. *conſil.*47. *n.*12. qui contrariis ſatisfaciunt, præcipuè Eſcobar.

10 Fulcitur ex illa, licet controverſa, veriori tamen reſolutione, & magis recepta opinione, licere matri etiam tutrici dotem ſuam à filiis & hæredibus petere, & recuperare; licèt ei opponant retentionem, eamque prius reddere teneri rationem adminiſtratæ tutelæ; cùm etiam non reddito adhuc computo, filii, & hæredes dotem retinere non poſſunt, quæ opinio fundatur in vulgato §. *taceat*, *C. de rei uxor. act.* Neguſant. *de pignor. membro* 1. 5. *p. n.*36. *&* 37. Cavalcan. *de tutore*, *n.*219. Bald. *conſil.*99. *n.*5. *lib.*2. Fabius Turret. *conſil.*60. *n.* 18. *&* 19. *lib.*1. Socinus *conſil.*126. *lib.*1. Gratianus *deciſ.*179. *n.*3. *&* 4. Puteus *deciſ.*246. *lib.*1. Guttierrez *de tutel. lib.*2. *cap.*9. *n.*52. Marcus Muta *ſuper conſtit. Panorm. cap.*50. *n.*72. Peregrinus *conſil.* 100. *lib.*1. Franchis *deciſ.*642. Minadeus *conſil.* 5. *n.*15. Caſtillo *deciſ.* 32. & Maſtrillus *deciſ.* 189. Decianus *conſil.*94. *nu.* 22. *lib.* 2. Grammat. *conſil. civil.* 114. Vivius *deciſ.* 317. Intrigol. *deciſ.*5. *n.* 42. pluries deciſum in Rota Romana, teſtatur Seraphinus *deciſ.*1455. & Mareſcotus *lib.*2. *variar. reſolut.* 121. *n.* 67. *&* 68. *cum ſeqq.* Eſcobar *de ratiocin. cap.*21. *n.*27. 28. 29. *&* 30. Paſchalis *de viribus patriæ poteſt. part.*3. *cap.*8. *ex n.*43. *uſque ad* 47. Pacific. *de Salviano interdicto*; *inſpectione* 304. *n.* 28. Anton. Monachus *deciſ.*13. Fontanella *de pact. nupt. clauſ.* 7. *gloſſ.*3. *p.*12. *n.*46. Hieron. de Leon. *dec.* 17. *n.*4. *& ſeqq.* Amat. *variar. reſ.* 49. *n.* 103. qui *n.* 102. plures refert pro contraria parte, ſed hanc noſtram opinionem veriorem, & receptiorem firmat.

11 Sed an adminiſtrator, facto calculo, & rationibus diſpunctis, ex quibus creditor adminiſtrationis concurſus apparuit, & realiter detegitur, debeat pro ſuo credito reliquorum (vulgariter dicto, *del alcançe que haze à la adminiſtracion*) præferri omnibus quibuslibet creditoribus hypothecariis, & privilegiatis, in qua quæſtione, ſi praxis univerſalis omnium tribunalium uſitatiſſima modeſtiam noſtram non detineret, tot potuiſſemus adverſus eam ſuſcitare juris fundamenta, ut eandem prorſus conturbarent [cum in puncto juris longè veriora ſint] ſed ne ea, quæ certam interpretationem ſemper habuere, commutare videamur, praxim admittentes aliis, & legitimis mediis per nos non ſine magno labore conſideratis, juſtam reddere conabimur.

Hæc igitur univerſalis praxis tribunalium admittit, 12
ut adminiſtrator bonorum concurſus creditorum, facto computo, & rationi finali introitus, & exitus reddita, pro quantitate reliquata, hoc eſt, *por el alcançe*, habeat prælationem omnibus indiſtinctè, & quibuslibet creditoribus ejuſdem concurſus; verius, & certius fundamentum ad praxis juſtificationem principium, & originem ſumit ex eo, quod hæc quantitas legitimè reliquata procedit ex ſolutione, & expenſis factis ab adminiſtratore in utilitatem adminiſtrationis, quam gerit, & pro ejus conſervatione, eam ſuis propriis pecuniis exonerando à præciſis, & omnino neceſſariis oneribus quibus gravatum eſt corpus illud bonorum concurſus, ex quibus ſalvam fecit totius pignoris cauſam, in maximum commodum creditorum remanentium, juxta diſpoſitionem *l. interdum*, *& l. ſeq. ff. qui potior. in pignor. hab.* & ea quæ in eorum jurium comprobationem, & exornationem in propoſito noſtro conſideranda erunt inferiùs.

Hoc enim creditum adminiſtrationis reſultans ex cal- 13
culo, & ratione reddita componitur ex variis oneribus adminiſtrationis concurſus, privilegiatis, & primum locum habentibus in exactione, juxta tenorem ſententiæ graduationis, eorumque privilegio, & prælativa antelatione involvitur, quibus ſuis propriis pecuniis adminiſtrator ſatisfecit, & perſolvit; & propterea eorum prærogativa, & prælatione gaudere, non eſt mirum, nec etiam ut hoc creditum ſubrogetur in eorum locum, etiam ceſſione & pacto de ſubingrediendo deficiente, cùm naturæ, & qualitati crediti prærogativa hæc attribuatur, ut ſtatim.

Corpus igitur bonorum concurſus præciſis oneribus 14
privilegiatis, & omnino neceſſariis gravatum eſt alimentis, nempe ſalutis, tam adminiſtratoris, quàm judicum, advocatorum, procuratorum, & aliorum, qui præciſè neceſſarii ſunt ad bona concurſus, & juriſdictionem ejus miniſtrandum, necnon pro defenſione bonorum, & pro expenſis litium, hæ omnes expenſæ, & aliæ ſimiles, quæ præciſæ ſunt & neceſſariæ pro conſervatione bonorum, nec non aliæ quibus bona ipſa onerata ſunt ab origine acquiſitionis, aut poſtmodum licitè impoſitæ ſuper illis primum locum obtinent in exactione, & præferuntur quibuslibet creditoribus, atq; inſuper credita alia adſunt; quæ hypothecam, & privilegium temporis, & prælationis continent, excluſivè ad alios creditores, quibus ſuis pecuniis ſatisfeciſſe repetitur in calculo per adminiſtratorem ex quibus ut diximus, componitur iſtud adminiſtratoris creditum, *y alcance.*

De ſalario adminiſtratoris prælationem & tacitam 15
hypothecam habente in bonis concurſus eo probatur, quia cuſtos rei pro ſuo ſalario habet prælationem: item & ſalarium ſervitoris prout latè comprobat Felic. de Solis *de cenſib. 2. to. lib. 3. c. 5. n.* 12. & inferius, *verſ. per quam* 16
certum eſt, *fol.*195. quod utrumque verificatur in adminiſtratore dato ad cuſtodiam bonorum. Item pro rebus pignoratis cuſtodiendis, datur pro mercede tacita hypotheca cum prælatione, ut probat text. *in d. l. interdum cum ſeqq. D. qui pot. in pign.* ubi, tenent Bart. *ibi n.* 2. Jaſ. *in* §. *item Serviana*, *n.*60. *inſt. de act.* Carroc. *de locat. tit. de invectis & illatis*, *q.*21. Paſchalis *de virib. patr. poteſt.*

p. 4.

Panorm. v. 34. *n.* 6. Trentacinq. *var. ref. lib.* 3. *tit. de locat. ref.* 5. *n.* 3. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 23. *n.* 2. *& vol.* 1. Gratian. *discept.* 733. *n.* 1. *l.* 4. Amat. *var. resol.* 173. *n.* 5. *& seq.* ubi latè agit de mercede, & salario domûs conductæ pro custodia rerum pignoratarum, & de ejus prælatione, & tacita hypotheca, & in terminis de salariis judicum, & administratorum, & aliorum, tacitam hypothecam habentibus cum prælationis privilegio, copiosè tractavit, & resolvit Larrea *decis. Granaten.* 85. *per tot. tom.* 2. ad quem te remitto libenter, cum de hoc articulo egerit affluenter, & doctè.

18 Hoc idem dicimus de advocatorum, & procuratorum mercedibus & salariis, qui res concursûs à litibus liberassent, recuperassent, vel defendissent, præferri debere in eisdem bonis cæteris anterioribus creditoribus, veluti, qui fuerunt in causa, ut res penes administratorem, seu debitorem persisteret; vel eidem acquireretur, & salva esset totius pignoris causa, non minùs quàm exemplo eorum, qui ad rem acquirendam, vel consequendam mutarunt; patrocinia enim labores, & servitia pro rerum recuperatione, defensione, & conservatione sunt eisdem rebus & administrationi adeò annexa, & cohærentia, ut tantò minus in illa esse videatur, quantum pro mercede & salario solvendum sit, Bart. *in d. l. interdum* per text. *ibi n.* 4. *cum l. seq. D. qui pot. in pig. hab.* Alex. *cons.* 117. *n.* 2. *l.* 6. Ripa *in priv. n.* 32. *& 35.* Gratian. latissimè *in discept.* 257. *n.* 7. *cum seq. lib.* 2. Giurba *decis.* 108. *n.* 10. Amatus *resol.* 3. *n.* 10.

19 Qui *n.* 11. asserit has litium expensas, & advocatorum patrocinia pro rerum tutela, & conversatione necessarias esse, & onus rei dici, existimasse D D. in omni materia, ut ad eas teneatur successor majoratus, fideicommissarius, filiis, cujus pater fuit legitimus administrator, proprietarius ad expensas has factas per usufructuarium, maritum, vasallum, socium, & similes, remque ipsam afficere, & ad id alienabilem reddere, & successorem ad eas obligari, si fructus rerum non sufficerent pro expensis submistrandis. Mieres *de majo.* 4. *p. q.* 26. *n.* 2. Surd. *cons.* 333. *num.* 26. *cons.* 514. *n.* 13. Bimius *cons.* 303. *n.* 99. *&* 101. Menoch. *cons.* 1239. *nu.* 44. Petra *de fid. q.* 15. *n.* 154. *& sub n.* 240. 236. 238. Velazq. *dec.* 116. *à nu.* 9. Molin. *de primogen. lib.* 1. *c.* 27. *n.* 11. Pinel. *in l.* 1. *p.* 2. *n.* 70. *C. de bon. mater.* Garc. *de expens. c.* 6. *n.* 19. Phanut. *de invent. p.* 5. *n.* 47. Petrus. *cons.* 14. Æmilian. *cons.* 15. *nu.* 2. Petr. Greg. *de conceff. feud. p.* 2. *q.* 10. *n.* 19. Schrader. *de feud. p.* 2. *sect.* 2. *n.* 54. Peregr. *de fideic. art.* 50. *nu.* 8. *&* 11. Intrigol. *de substit. cent.* 2. *q.* 74. *n.* 92. *&* 102. Gratian. *discept.* 257. *n.* 30. *l.* 2. Petrus. Barbos. *in l. divortio, § fin. n.* 45. *D. sol. matr.* & alii plurimi relati à Giurba *decis.* 308. *ex n.* 10. *& in consuet. Messan. c.* 9. *gloss.* 2. *p.* 1. *n.* 46. Amat. *var. res.* 3. *nu.* 11. *&* 12. Pereira *de empt. & vend. cap.* 26. *n.* 41.

20 Hinc etiam solvere debita super rebus imposita, nihil aliud est, quàm res ipsas utiliter meliorare, ut probant Boër. *decis.* 43. *n.* 9. post Bald. *cons.* 103. *l.* 1. Flam. Rub. *cons.* 48. Peregr. *de fideic. art.* 60. *n.* 25. *&* 50. Burd. *cons.* 103. *n.* 4. plenè Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 26. *à n.* 9. 10. 11. *&* 14. mirabiliter Lud. Cassado *cons.* 28. *per tot.* maximè *ex n.* 3. post Cagnol. & plurimos alios quos allegat Muta *decis.* 12. *n.* 18. *& plenius decis.* 57. *nu.* 32. Amat. *var. res.* 44. *n.* 4. *&* 5.

21 Quid igitur mirum praxi introduci, hoc creditum administratoris resultans à calculo, ex tot privilegiatis, & necessariis creditis, & expensis, à se suis propriis pecuniis satisfactis, & solutis in utilitatem & conservationem administrationis; participari ex eorum privilegiis, & prælationis absque alia cessione, aut pacto de subintrando, cum meritò tacitam à jure subrogationem mereatur.

22 Quapropter non obstabit, quod illi quibus solvit administrator, ideo sunt privilegiati, quia immediatè sunt creditores administrationis, at administrator mediatè, quorum locum non subintrat cessante cessione, vel pacto subintrando eorum locum, gradum; & hypothecam, vel alias concurrant in mutuante requisita considerata suprà *c. anteced.* 8. *ex n.* 54. *vers. sed contraria sententia in hoc administratore* &c.

Quod insuper respondetur text. *in d. l. interdum, cum* 23
l. seqq. D. qui pot. in pig. hab. & ejus privilegium, & prælationem non solùm procedere in eo, qui immediatè creditor est administrationis, & navis, ut sunt nautæ, & alii ministri navis, sed in ea etiam tertio, qui mutuavit pro eis alendis, & solvendis, & similibus, prout jura probant, & latè per Amat. *res.* 3. *n.* 5.

Imò ut dicatur contractus, & solutiones converti in 24
utilitatem, & conservationem administrationis, societatis, aut Banchi, non est præcisum; ut immediatè detur pecunia administrationi, vel Bancho; sed sufficit quòd detur ad conversionem; in ejus utilitatem, & ex ea solvantur debita administrationis; ut probatur *in l.* 1. *§. non autem, vers. sed si alio; D. de exercit. act.* ibi, *Sed si ab alio mutuatus liberavit eum qui in navis refectionem crediderat, puto etiam huic dandam actionem quasi in navem crediderit.* Si enim idem reputatur, quare idem privilegium ei denegandum, & ideo notat Bart. *in d. §. non autem, num.* 1. quod mutuum dicitur fieri in rem, in qua quis præpositus est si pecuniam accipiat mutuò, ad solvendum primo immediatè mutuanti, sequitur Fulgos. *ibi nu.* 1. Angel. *n.* 1. ubi notat, quod paria sunt in causam permissam contrahere immediatè, vel in causam quæ fuerit conversa circa commissa; unde sive mediatè, sive immediatè convertatur in causam commissam, sufficit: notavit Bald. *in l. si pact. n.* 8. *ad fin. C. comm. utriusque jud.* dum dicit, quod in hujus- 25
modi negotiationibus universalibus nihil interest ut ùm ex prima mercantia aliquid perveniat, vel ex sæpius repetita, quia natura hujus actus est, ut id quod postea sit, semper loco prioris subrogetur: sequitur Cot. *cons.* 1. *n.* 13. *lib.* 1. Rimi. jun. *cons.* 300. *n.* 70. *l.* 2. ubi quod in hoc casu pecunia quæ secundo loco expenditur, subrogatur loco primæ. Monter. *dec.* 10. *n.* 75. Rot. apud Pacific. *dec.* 125. *n.* 6. *&* 7. *post tr. Salv. interd.*

Ubi adducit unum notabile & conducibile administrâ- 26
tioni concursus, quòd taberna tanquam unum corpus consideratur universale, in quò novæ res subrogantur loco distractarum, quia crescit, & decrescit, prout patrimonium debitoris depositum in concursu creditorum; quod facit quid universale ad latè tradita *sup. cap.* 5. *ex n.* 11. *cum seqq. hac* 3. *part.* crescit enim ex bonis noviter perventis debitori, decrescit ex solutione, & satisfactione creditorum, & ex aliis variis accidentibus.

Et ad omnia suptà dicta pro prælatione ejus qui me- 27
diatè muta vit pro dimittendis creditorib. administrationis, seu Banchi, elegans adest consil. Pauli de Castr. 285. *l.* 1. *&* in *n.* 2. ita ait: *Præterea non minus dicuntur creditores banchi, qui contraxerunt, ut banchum conservaretur, & non deficeret oppressum creditoribus, quàm sint illi, qui directè super trafico banchi contraxerunt, cum illorum pecunia totum banchum salvum factum fuit, D. qui pot. in pig. hab. l. interdum, cum l. seq. & D. de exerc. act. l.* 1 *§. non autem, conjuncto §. seq. quid si mutuam, qui benefaciunt, facit, etiam l. procuratoris. §. si propter mercem, D. tribut. ubi instrumentum tabernæ, sine quo merces expediri non possunt computatur in merces sicque & istum creditum, sive quo banchum conservari non potuisset, computatur in bancho, & in credita banchi, licet directè non fuerit contractum, secundum traficum, & stylum trafici ipsius banchi,* &c.

Paul. de Castro, & alios plures, sequitur Tib. Deci- 28
an. *in cons.* 109. *n.* 23. *l.* 2. ibi, *Quæ procedunt, non modò si pecunia expendita fuisset in re ipsa, puta in mercibus, sed quocumque modo, dum tamen pro conservatione ipsius rei, ut si expendita fuissent in alimentis institorum, vel salariis, aut navi mercium veterum, vel alio quocumque simili modo; quia qui dedit pecuniam*

expenditam in eam causam præferetur aliis in eadem re conservata l. hujus, D. qui pot. & declarat Bart. & Salic. in d.l. interdum. Ergo cum pecunia dominorum de Anna fuerit expendita pro conservatione dictæ negotiationis Thesauri, in ea mensa, id est bonis existentibus in ea apotheca, & negotiatione conservata præferendi sunt, quia prædicta locum habent, non tantum in re putà domo, navi, aut aliis ædificiis conservandis, sed in quacumque alia re conservata, ut ibi tradunt, scribentes in d.l. interdum & in l. creditor, qui ob restitutionem, D. si cert. petat. & Paul. de Castr. in terminis in negotiatione consulit in cons. 285. *in* 1. *vol. ubi n.* 2. *inquit*, &c. ubi *n.* 24. ipse Decian. refert Paul. Angel. Aretin. & Strach. *de decoct. n.* 21. *& seqq.* idem tenentes contra Cuman. *consil.* 172. veriorem dicentes opinionem Pauli de Castro.

29 Atque iterum ipse Dec. *in n.* 26. sic. ait, *Nec obstat, quod statutum loquitur de eo qui dedit pecuniam ad comparandas merces, isti autem de Anna non dederunt pecunias ad comparandas merces, quia jam erant comparatæ, sed ad solvendum creditoribus, quia respondetur idem juris esse in eo, qui dedit pecuniam pro conservandis ipsis mercibus, & conservanda mensa, & negotiatione; ut tradit Paul. d. cons.* 185. *& prob. fuit supra*, &c.

Et quod mutuans mediatè pro solvendis creditoribus
30 administrationis & banchi, censeatur immediatè cum eo contraxisse ad effectum acquirendi prælationem pro suo credito, mirabiliter comprobat Noguerol. *alleg.* 16. *ex n.* 29. *& seqq* ubi inquit, quod quando creditum deservit pro conservatione banchi, & administratione debet præferri aliis creditis anterioribus ipsius banchi, *ex d. l. interdum, & l. hujus, D. qui pot.* quorum jurium dispositio non solùm procedit in casu quo loquuntur, sed etiam aliis omnibus, in quibus est identitas aut similitudo rationis, ex latè traditis ab Amat. *lib. var. res.* 3. *ex n.* 5. 9. 10. *& seqq.* Gaito *de credito, c.* 4. *q.* 11. *n.* 1355. *cum seq.*

Et in terminis quod mutuans pro conservatione ban-
31 chi, vel alterius administrationis, præferatur aliis quibuslibet creditoribus administrationis, seu banchi anterioribus, per rationem *d.l. interdum, &. seqq.* mirabiliter tradiderunt Paul. de Castro *cons.* 285. *visis & ponderatis omnibus, n.* 1. *vers. breviter hic non obstantibus, & n.* 2. *vol.* 1. quem refert, & sequitur Decian. *respon.* 109. *n.* 23. *&* 24. *& seqq. vol.* 2. ubi optimè de hac re latè ait. Idem tradit Thoro *in compend. decis. p.* 2. *litt. C. vers. creditor licet posterior, pa.* 117. 118. quos sequitur Noguerol *allegat.* 16. *n.* 29. 30. *& seqq.* qui in puncto benè loquitur.

Qui etiam iterum idem dixit *in alleg.* 12. *n.* 82. *& seq.*
32 *in hac, Et cùm Joann. Baptista eas consumptiones fecisset, fecit negotium societatis, & suum patrimonium mutuavit, ut ea conservaretur, & ut effectus recepti usque ad illam quantitatem non perderentur, & sic acquisivit contra deputationem, & ejus effectus, hypothecam tacitam cum prælatione per l. interdum, l. hujus, D. qui potior. quæ hanc prælationem tribuit credenti pro rei conservatione contra cæteros creditores, quia hæc pecunia salvam fecit totius pignoris causam, l.* 28. *tit.* 13. *p.* 5. *& quia horum jurium ratio generalis est, procedit indistinctè in quacumque materia, ut latè probat Gaito de credit. c.* 4. *q.* 11. *n.* 1555. *&* 1556. *cum plurib. seq. Amat. var. l.* 1. *c.* 3. *n.* 19. *Intrigol. defend. centur.* 1. *q.* 9. *n.* 283. *&* 284. *cum seq. p.* 104. *ubi de creditore mutuante pro satisfaciendi oneribus feudi quod præferatur omnibus creditoribus anterioribus feudi, Christoph. Marcus de Medices inter decisiones Senenses, exam* 11. *n.* 3. *&* 4. *p.* 147. *& in specie* (prosequitur ipse Nogu. *n.* 83.) *qui credit. pro conservatione banchi vel negotiationis quod omnib. creditorib. præferatur. Paul. cons.* 285. *&* 2. *& per tot. l.* 1. Dec. *cons.* 108. *n.* 23. *&* 24. *& per tot. vol.* 2. hactenus.

33 Ex quibus omnibus satis comprobata remanet praxis universalis tribunalium admittens tacitam hypothecam in bonis administrationis concursu pro credito, sive *alcance*, administrationis resultante ex calculo, & ratione reddita, cum prælatione omnibus aliis creditoribus, suam propriam pecuniam mutuanti pro satisfaciendis oneribus & creditoribus administrationis, in quorum commodum administrationem, & pignora conservavit, & salvam fecit totius pignoris causam, *ex d. l. interdum*, & ejus ratione.

Et ex hactenus deductis robur & fomentum recipit 34
illa distinctio à nobis non insubtiliter considerata. *c.* 8. *anteced. ex n.* 48. *cum seqq. usque ad fin. cap.* ut administrator, qui compulsus, & condemnatus de suo solvit creditori anteriori; eo quod pervertendo gradus sententiæ, posteriori solverat, si contendat cum aliis inferioribus post hunc anteriorem dimissum, immediatos non posse hos exigere, nec exequi contra suas delegationes, quousque ipse prius sibi de illa quantitate de suo soluta, integrè satisfaciat, ut non sit audiendus (deficiente cessione, pacto de subintrando in locum prioris) ut secus 35
sit, quando creditum administratoris processit ex ratione legitimè reddita; quia tunc præfertur omnibus eo quod jam clarè patet, hunc creditum provenire ex propriis suis pecuniis, quas expendit pro conservatione corporis bonorum, ex hactenus comprobatis.
Vide elegantem rationem differentiæ inter utrumque casum, *d. c.* 8. *n. jam citatis* 48. *cum seq.*

CAPUT X.

Emptores rerum concursus in subhastatione quando tuti sint à molestiis debitoris, & creditorum, nec non tertii dominium in illis tendentis.

SUMMARIUM.

1 *Emptor sub hasta plus differens perfecta licitatione jus irrevocabile ita acquiritur, ut alius plus offerens regulariter non admittatur.*

2 *Emptor sub hasta, tutus remanet à molestiis debitoris. Judex legitimè subhastans quoad omnes juris effectus consideratur ipse debitor & venditor, ibid.*

Sub hasta & fide judicis emens non debet decipi, ib.

4 & 5. *Si in venditione sub hasta interveniat læsio enormis, aut enormissima imperatur à judice, ut res iterum vendatur, & justo plus offerenti traditur, &c. Etiamsi subhastatio decreto Senatus fuerit confirmata, si læsio bene probetur, ibid.*

6 *Remediū læsionis enormis, & enormissimæ potest intentari contra emptionem, etiam à creditoribus, qui aliter creditum consequi non valent, maximè quando in eorum fraudem alienatio facta fuit.*

Remedium læsionis etiam cōpetit secundo creditori, contra adjudicationē factā ad instantiā primi creditoris, ib.

7 *Emptor sub hasta quando à creditorum molestiis liberetur; & refertur judicium Alphonsi de Guzman.*

8 & 9. *Creditores anteriores qui non fuerunt citati specialiter, sed tantum per proclama possunt quandocumque emptores sub hasta molestare; secus si specialiter sint citati, & non compareant.*

10 *Creditores, qui concursui adsunt, & ad quorum instantiam, bona subhastantur, jus omne, quod in bonis habent, amittunt, & liberè in emptorem transeunt.*

11 *Consensus creditoris in alienatione pignoris jus suum extinguit.*

12 *Creditori, qui confessus recepisse pretium rei subhastatæ, qui verè non recipit, datur actio contra licitatorem ut solvat, nec iste auditus si vellet redditus solvere, nisi hoc pacto licitaverit.*

13 *Pretio in subhastatione oblato non soluto actio datur creditoribus ut subhastatione annulletur, & res vendita avocetur, & iterum subhastetur.*

Emptor

14 *Emptor pignoris ad instantiam prioris creditoris tutus est a jure offerendi intentato per posteriores.*

L. 1. C. si anterior creditor, expenditur, & exornatur, ib.

15 *Emptor sub hasta non liberatur à molestiis tertii, & extranei, qui tanquam venditam vindicat.*

Evictionis potestas tollit intellectum acquisitionis, ibid.

Sicut res aliena obligari non potest cum semper illæsum maneat jus vero rei domino, ita nec ejus evictio impediri potest, ibid.

16 *Subhastatis pignoribus ad instantiam creditorũ & postmodum evictis, sive per alios creditores sive per extraneos de evictione non tenentur.*

Titulus C. creditorem evictionem pignoris non debere, explicatur, remissivè, ibid.

17 *An saltem teneantur creditores subhastata ejusdem pretium acceptum restituere.*

18 *Si ex pretio rei subhastatæ non priores creditores fuerunt soluti, an emptor illis teneatur.*

19 & 20. *Negativa Sententia absoluta, ib. Contraria opinio refertur. Distinguitur. Subhastatis bonis emptor, qui jussu judicis posterioribus creditoribus solvit, emissis prioribus, liberatur, ib. Liberatur etiam emptor si jussu judicis deposuit pretium, etiamsi postea pereat, & soluti non sint creditores, ibid.*

21 *Emptor cui fuit data facultas, ut ex pretio creditoribus solverit, si posterioribus solverit, poterit à prioribus molestari, dato illi regressu.*

22 *Anteriores creditores habent recursum electivè, vel contra emptorem ordinatè solventem, vel contra posteriores creditores præmaturè solutos.*

23 *An creditor consentiens alienationi rei pignori obligatæ, si res iterum redeat in potestatem debitoris reincidat in jus pignoris.*

24 *Creditores anteriores ad pignorum venditionem concitati antea quàm molestent emptorem tenentur recurrere ad pretium si stet, vel ad creditores solutos, si sub cautione fuerunt soluti.*

25 *An tertium rei hypothecatæ possessorem antequam deveniat prior creditor, prius debet constare debitorem solvendo non esse.*

1 BOna concursus ex natura judicii pro satisfaciendis creditoribus subhastanda esse omnino diximus, & signanter *hac 3. p. c. 4. nu. 1. & seqq.* & ideo subhastatione legitimè facta, licitatori ultimo plus offerenti, extincta candela, & licitatione perfecta, jus irrevocabile acquiritur, ut alius plus offerens regulariter excludatur; cum vera, efficax & perfecta remaneat venditio, ut pœnitentiæ amplius non sit locus tam ex parte debitoris, quàm ex parte emptoris licitantis, cum efficiatur contract. irrevocabilis. Boër. *dec.* 249. Alex. *cons.* 114. *sub n. 2. vol. 6.* Asin. *de exec.* §. 6. *c.* 10. *n.* 20. Ric. *coll.* 1726. *in pr.* Mus. *in praxi, p.* 3. *gl. venditur, sub n.* 101. Alv. Valasc. *concl.* 37. Scac. *de jud. c.* 96. *n.* 14. Reb. *ad const. p.* 2. *tit. de præconitiis, ar.* 4. *n.* 33. Tusch. *l. H. col.* 715. *n.* 9. *& lit. O. con.* 81. Far. *dec.* 55. *n.* 2. *p.* 1. *t.* 2. Amat. *ver. res.* 38. *n.* 2. de quo & aliis multis singularibus diximus latius suprà 2. *p. c.* 2. *ex n.* 1. *cum seq.*

2 Et ideo emptor in subhastatione tutus remanet à molestiis debitoris vendentis, cum in hoc casu factum judicis ritè, & rectè subhastantis pro satisfactione, & solutione creditorum dicitur factum debitoris, qui quoad omnes juris effectus consideratur ipse debitor, & venditor, *l. si ob causam*, ubi Bart. Bal. & cæteri *C. de evict.* Men. *de rec. rem.* 8. *n.* 44. Surd. *dec* 266. *in fin. & cons.* 49. *n.* 34. *& seq.* ubi reddit exempla, & *dec.* 128. *n.* 15. *cons.* 36. *n.* 17. *& cons.* 49. *n.* 1. *&* 37. *& cons.* 374. *n.* 9. Joseph. Lud. *dec. Perus.* 65. *n.* 5. *p.* 2. Gut. *Can. q. l.* 1. *c.* 2. *&* 16. Pereira *de res. emph. c.* 5. *n.* 52. *& c.* 6. *n.* 5. Tusch. *litt. F. concl.* 30. de Grassis *de except. except.* 17. *n.* 2. Grat. *discept.* 730. *n.* 4. *& discep.* 784. *nu.* 11. Rit. *p.* 7. *coll.* 1497. *v. & factum jud.* Cost. *de fact. & scient. ign. insp.* 40. *ex n. cum multis seqq.*

Non enim sub fine judicis emens in subhastatione, 3
debet decipi, ut per plura jura & auctoritates in specie probat Guzm. *de evict. q.* 34. *ex n.* 35. & ex text. *in l. fi. C. si propter publ. pen. vend. fuerit cel.* ibi, *sub hasta distracta comparaverit, perpetuam emptionis accipiat firmitatem.*

Quod fallit, si in venditione sub hasta interveniat læ- 4
sio enormis, aut enormissima, quia *l.* 2. *C. de resc. vend.* habet locum in venditionibus per publicam subhastationem factis ex *l.* 1. *tit.* 11. *l.* 3. *recop. l. si quos, C. de resc. vend.* & ibi gloss. & communiter DD. Rom. *in l. si quis cum aliter ff. de ver. oblig. n.* 8. & ibi Alex. *a.* 16. Abb. *in C. cum causa, n.* 6. *de empt. & vend.* Duenn. *in reg.* 178. *n.* 10. ubi duas contrarias opiniones recenset Ant. Gom. *l. var. c.* 2. *n.* 23. veram & communem dicens, Pinel. *in l.* 2. 2. *p. c.* 2 *à n.* 25. *cum trib. seq. C. de resc. vend.* qui contrariæ opinionis fundamentis satisfacit, & ibi Padill. *n.* 30. Trintac. *var. res.* 1. *n.* 4. Matienz. *in d. l.* 1. *gl.* 9. *per tot.* & ibi Azev. *n.* 31. Mench. *contr. usufr. l.* 3. *c.* 61. *n.* qui utriusque opinionis authores refert, & hanc veriorem dicit Cevall. *q.* 536. *n.* 2. *&* 3. Canc. *var. res.* 1. *p. c.* 13. *de empt. & ven. n* 14. (ubi dicit in Principatu Cataloniæ observari quod si doceatur de læsione ul- 5
tra dimidiam impetratur à judice, ut res iterum vendatur, & reddito pretio illi, qui prius eam emerat, plus offerenti tradatur, vel emptor si vult justum pretium suppleat; quæ doctrina procul dubio practicari debet ubique in concursu creditorum, quando isti reclamant contra subhastationem, propter enormem aut enormissimam læsionem, cum jusse possint, ut statim probabimus.) Morla *tit. de emp. & vend. q.* 23. contrariis respondet Gratia. *disc. c.* 7. *n.* 10. *& c.* 69. *n.* 30. Surd. *cons.* 39. *n.* 4. Mastr. *dec.* 33. *n.* 10. P. Mol. *disp.* 349. *vers. etiamsi res aliqua*, Sal. *de contr. de empt. n.* 6. Rebell. *de oblig. just. p* 2. *lib.* 9. *q.* 3. & secundùm hanc opinionem Senatum judicasse, testatur. Anton. Fabr. *C. l.* 4. *tit.* 30. *diffin.* 4. *de desin.* 25. ampliat, etiamsi subhastatio decreto Senatus fuerit confirmata, si læsio bene probetur Parl. *l.* 2. *rerum quot. fol. n.* 5. *p.* §. 16. *n.* 10. Ubi quod apud nos hæc quæstio decisa est per *d. l.* 1. sequitur Hermosill. *ad l.* 56. *tit.* 5. *part.* 5. *gloss.* 4. *num.* 13. *tom.* 2. *fol.* 282.

Quæ doctrina notabiliter extenditur ad quoslibet de- 6
bitoris vendentis creditores, qui si aliter ex bonis debitoris satisfieri de suis creditis non valent, possunt rectè intentare hoc remedium læsionis enormis, aut enormissimæ, contra emptorem, ut vel suppleat pretium (ut ex eo satisfiant) vel rem dimittat tradito pretio, ut iterum subhastetur, & plus licitanti vendatur; ita tenet Mayhard. *decision. Thol.* 7. *l.* 3. Ubi hoc maximè procedere inquit quando in creditorum fraudem alienatio facta fuisset; idem probat de Franc. *decis.* 224. *num.* 4. Ubi hoc jus competere etiam secundo creditori contra venditionem, aut adjudicationem factam ad instantiam creditoris, affirmat Hermos. *ubi proximè, n.* 70. *fol.* 286. *à tergo.* quibus optimè conducit doctrina Cancer. paulo ante relata, & sequuta ab Herm. *loco cit. d. n.* 13. conducunt etiam quæ specialiter in favorem creditorum erga bona concursus subhastanda prædiximus suprà 2. *p. c.* 2. *à princ.*

Sed quando à creditorum molestiis emptor sub hasta 7
tutus sit, discutiamus; in quo quamvis Gusman *de eviction. q.* 34. *n.* 40. *&* 41. indistinctè asserat securum esse emptorem à molestiis creditorum, quando in concursu eorum in subhastatione judiciali bona emit, pro satisfaciendis creditoribus, etiamsi postea compareat alius creditor etiam anterior, quod in rebus venditis jus suum prætendere non potest, nec in illis fieri ei solutio, aut executio, cum bona ipsa apud emptorem pervenissent libera ab omni jure pignoris, & hypothecæ.

Adhuc tamen punctum non benè percepit, cùm in 8
eo certa sit, & constans distinctio, an creditores anteriores non fuerunt ad concursus judicium, & subhastationem citati specialiter, vel fuerunt citati, sed tantum

per proclamata, & edicta generalia, ut hoc casu postea quandocumque comparentes possint procul dubio emptores pignorum & hypothecarum in subhastatione molestare, & ab eis jus suum hypothecarium, & anterius intentare, aliis debitoris bonis deficientibus, quia per factum debitoris, aut creditorum posteriorum juri eorum nihil detrahi potuit, aut minui; declara tamen ex æquitate, ut infrà *n.* 24.

9 Aut enim fuerunt specialiter citati, & non comparuerunt, & tunc emptor ab eorum quandocumque comparentium molestiis tutus est, & securus, cum ad hoc ut admittant jus pignoris, & hypothecæ, nec non prælationem in bonis concursus pro præsentibus habentur, & ob eorum contumaciam, & negligentiam juri suo prælationis, & pignoris renuntiasse intelliguntur; quam verissimam distinctionem innumerabiles penè Doctores probarunt, quos adduximus superiùs *1.part. c.8.per totum*, & signanter *ex n. 5. cum seqq.vers. & quod in eadem tela judicis, &c.* Ubi latiùs articulum hunc prosequimur. Hanc etiam distinctionem eruditè comprobat Carleval. *de judic. tom. 2.lib.1. tit.3. disp.21.per tot.*

10 De jure autem creditorum, qui concursui adfuerunt, & ad quorum instantiam bona debitoris communis fuerunt vendita, & subhastata pro eorum satisfactione, non erit ampliùs curandum, cùm illud admiserint in illis bonis, & jus pignoris, aut hypothecæ fuit penitus extinctum, & sublatum; ita ut eorum respectu bona in emptorem libera à pignoris & hypothecæ nexibus pervenerunt; & ideo ipsi amplius molestare non possunt emptorem de hoc plurima jura & Doctores adduximus latiùs prosequentes suprà *hac 3. part.c.2. ex nu.105. cum seq.*

11 *vers. at in tertio emptore subhastante, &c.* Quia consensu creditoris in alienatione pignoris jus suum extinguit, ibidem abundè videbis, comprobat etiam in iis terminis Carleval *de judic. tom.2.lib.1. disp.22. n.8. & seqq.*

12 Unum tamen notabis, quod creditori, qui fassus est habuisse pretium rei subhastatæ, quod re vera non recipit, & de eo docet, datur actio contra emptorem, ut illud pretium solvat, nec auditur emptor, si velit detinere, & redditus solvere (nisi à principio licitaverit hoc pacto recognoscer di census super rebus impositos consentientibus creditoribus tacitè, vel expressè; de quo latè agimus suprà *hac 3.p.c.2.per tot.*) Bald.*in princ. nu.* 15. quidquid in contrarium dicat glossa quam non recipi, testatur, Bald. *ibid.n.2. D.de act. empt.*Aret. *in §.actionum, n.7.in fin. d.act.* Salicet. *in l.cum vendente,in fin. q. 4. C. de rei vendic.*Mang. *de evict. q.45. ex n.13.*Ubi *n.* 15. post alios affirmat aliam etiam competere creditori

13 actionem, ut propter non solutum pretium licitatum, subhastatio etiam perfecta annulletur, & res venditæ ab emptore avocentur, & aliis vendatur; alios plurimos citavimus Nos *2. p. c. 2. vers.14. specialitas erit, &c.*

14 Et hinc, & tertius emptor rei hypothecatæ ad instantiam priorum creditorum tutus est à jure offerendi intentato per posteriores creditores, ad quod in hoc casu non admittuntur, Amat. *variar. resp.* 11. *nu.* 3. Fachinæus *contr.l.* 11. *c.9. sub vers. posterioris sententiæ fundamentum*, & facit *l.* 1. *Cod. si anter. cred.* Ubi habetur, quod si creditor antiquior jure creditoris vendit bona debitoris, ipse emptor est securus, ut conveniri non posset à secundo creditore offerente primum debitum, at si debitor dederit in solutum, vel dederit primo creditori, & iste creditor alteri extraneo vendiderit, tunc secundus creditor habebit facultatem evincendi hypothecam offerendo debitum, latissimè prosequitur Mangil. *de evictio. q.* 47. *per totam.*

A molestiis autem tertii extranei, qui tanquam do-

15 minus rem hypothecatam, & in subhastatione venditam pro satisfaciendis creditoribus evincere velit, non liberabitur emptor, cùm potestas evictionis tollat intellectum acquisitionis, *l.postulante, D. ad Trebell.*Mangil. *de evict. quæst.* 47. *nu.* 1. nam cum res aliena obligari non potest, quominus semper illæsum maneat jus vero rei domino ad vindicandum quocumq; ierit, & à quocumque possessore bonæ, vel malæ fidei, prout amplissimè probavimus *2. part. c.9. ex num.73. cum multis seqq. & ex n.* 59. *& seqq.* ita pariter, nec impedire evictionem, non enim de alienis bonis, sed de suis tantùm potest debitor communis formare concursum, qui sua bona cedit, non aliena à se detenta, ut alibi diximus *2. p.cap. 8.ex n.38.cum seqq. vers. à regula tamen hujus cap.* &c.*2.p.cap. 24.ex n.* 13. *cum seqq. versic. quarto, quia domino pecuniæ*, &c.

Quid de pignorib. & hypothecis subhastatis ad in- 16
stantiam creditoris, aut creditorum, & postmodum evictis, sive per alios creditores priores, sive posteriores, sive ab extraneo bona ipsa jure dominii rei vindicante, an creditor de evictione teneatur; regula ea negativa, *ex toto tit. c. Credit. evict. pignor. non debere.* Et multo minus in bonis suis subhastatis authoritate judicis, quia ipse debitor alienare videtur, prout ad principium hujus capitis latè diximus, & pro exornatione *d. tit. creditor. evict.* & de ampliationibus, ac pluribus limitationibus, nec non circa qualitates, quæ præcisè requiruntur, ut ille titulus locum habeat, exactissimè agunt Gusman *in tract. de eviction. q.* 34. *per totam.* Mangilius *eod. tract. quæst.* 44. Castillo *controv. tom.* 4. *cap.24. n.60. cum seqq.* Fontanella *decis.* 223.*per totam*, qui alios plurimos allegant exornantes materiam, ad quos te remitto.

Et quando res subhastata ad instantiam creditorum 17
fuit evicta ab emptore; an creditores saltem teneantur pretium acceptum pro suorum creditorum satisfactione restituere; latè arguit & ratiocinatur Fontanella *dicta decis.* 223. *per tot.* & licèt se inclinet in partem affirmativam, nihilominus in sua opinione nunquam firmavit pedes, sed agnoscit communem Doctorum esse, regulariter creditorem non teneri de evictione, nec ad pretii recepti restitutionem, nisi deficiente aliquo ex requisitis, ut creditor vel judex ad ejus instantiam possit pignus vendere, etsi quando aliàs tenetur creditor de evictione.

Et quando bona creditoribus subhastata fuere pro 18
satisfaciendis creditoribus: an emptor qui tradidit pretium liberetur, si ex eo solutum fuerit posterioribus creditoribus, neglectis prioribus, an ab istis possit emptor molestari, latè agit & disputat, & negativè resolvit Mangil. *de evict. quæst.* 43. *per totam.* quem consule, & ulterius 47. *ex n.* 18.

Eandem quæstionem movet Gratian. *disceptat. fo-* 19
*rens.*37. *ex n.* 34. *cum multis seq.* & pro utraque parte accuratè disputavi, ut emptor teneatur ex pignore in subhastatione vendito ad instantiam creditorum, iterum solvere anteriori omisso creditore.

Sed has duas contrarias opiniones fœdere distinctio- 20
nis compones, quod aut emptor deposuit pretium auctoritate judicis, vel solvit illud creditoribus à judice nominatis, quantumvis posterioribus, & iis casibus tutus erit emptor à molestiis anteriorum, cum bona fide, & authoritate judicis, & ista credulitate eos esse legitimas personas ad recipiendum pretium fuit ductus, & si favore solutionis (ut alibi latiùs diximus, nempe *2. part. cap. 9. ex n.* 14. *cum multis seq.*) rectè solvisse dicetur, & liberatus, & hoc casu rectè procedit doctrina & resolutio Mangilii.

Quam opinionem amplectitur Ant. Faber *lib. 7. tit.* 22. *diffinit.* 4.*n.* 1.2.3.*&* 7. ubi ait, emptorem sub hasta judiciali inquietari non posse à creditoribus, qui elegerunt viam venditionis, etiam si satisfacti non fuerunt, & *n.* 1. ait creditores, quibus vocatis, facta fuerit venditio sub hasta non posse inquietare emptorem bonorum aut postulare, ut iterum vendatur, & *l.* 8. *C. tit.* 17. *diffinit.* 29, dicit securum remanere emptorem, qui emit in publica subhastatione ex eo suo quod pretium solverit, vel deposuerit penes eum, penes quem deponi, aut, cui solvere jussit judex. Etiam si

contin-

contingat postea quod pecunia sit deperdita, nec ex ea creditores dimissi, & soluti fuerint. Idem probant Hieronymus de Leon *decis.* 167. *tom.* 2. Barbatus *super pragmat. de assistentia, gloss.* 12. *n.* 66. & pro hoc distinctionis primo membro rectè conducit doctrina Bart. *in l. alio, n.* 23. *ff. de alim. & cibar. legatis,* dicentis, quod executor testamenti, qui habet facultatem vendendi bona hæreditatis ad solvenda debita defuncti, si vendat ad hunc effectum & pretium recipiat, non tamen appareat versum in solutionem creditorum, sed in suos usus convertit, emptorem tutum esse solventem habenti mandatum vendendi, licet in aliam causam pecuniam converterit executor testamentarius, allegat Bart. 1. *non autem, ff. de exercitatoria actione, vers. unde quærit.* ubi probatur, quod si præpositus navi mutuo pecuniam recepit pro reficienda navi, & nummos in suos usus convertat, datur creditori mutuanti actio contra dominium præponentem, licet in ejus utilitatem non sint versi nummi, quia imputat sibi dominus qui talem procuratorem præposuit. Bart. sequitur Joan. Guttier. *allegat.* 2. *nu.* 2. & remissivè ad eum Carpio *de execut. testam. lib.* 3. *cap.* 3. *num. fin.* Quæ sententia in hoc casu verissima est, quidquid ab extra distinguat Carleval. *de judiciis, tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *disp.* 22. juxta nostram doctrinam loquitur Cevallos *commun. opin. quæst.* 920. *ex n.* 49. Fontanella *de pactis tom.* 2. *clausul.* 5. *gloss.* 8. *part.* 7. *ex n.* 48. Tepatus *variar. tit.* 417. *cap.* 19. *versic. emens præcedentibus.* Qui quidem dum absolutè firmant emptorem in subhastatione facta ad instantiam creditorum, si pretium solvat, tutum esse ab eorum molestiis, declarabis, si legitimè & justa jussum judicis pretium solverint creditoribus, vel deposuerint judicis interventu; quo casu etiam si creditores ex ipso pretio soluti non fuerint, emptor tutus est, ut ipsi Doctores dicunt. Et verissimum est ex hactenus comprobatis.

21 Aut in subhastatione emit rem hoc pacto, & hac sibi data facultate, ut ex pretio ipse solvere creditoribus debitoris, cujus res erat, & tunc tenebatur ordinem in solvendo servare, scilicet præferendo anteriores in solutione ad latè per Nos tradita suprà, *c.* 8. *per. tot. hac* 3. *p.* & clarè colligitur ex resolutione DD. omnium, quos nuper retulimus *nu.* 20. quo casu rectè admittant resolutionem Gratiani, ut emptor non sit liberatus, sed pati teneatur molestias creditorum anteriorum, ut eis solvat; & quod isti emptori detur regressus contra creditores posteriores à se solutos. Et quod 22 anteriores habeant recursum electivè contra emptorem, contra creditores inordinatè dimissos, & solutos; ubi latissimè comprobat Gratianus ipse, quam doctrinam intellige, data ac probata emptore scienti alios creditores anteriores stare, juxta distinctionem, de qua latius suprà, *hac* 3. *p. cap.* 8. *ex n.* 20. *cum seq. versic. hæc pars fulcitur* &c. & in terminis probat Manguilius *de evict. q.* 43. *per tot.* maximè *nu.* 11. 12. & 13. videndus.

23 Et de creditore consentiente alienationi rei pignori obligatæ, si postea redeat ipsa res ad potestatem debitoris, an reincidat in jus pignoris ut antea, distingue, an debitor eam reacquirat ex nova & diversa causa, & titulo, non reincidat, *ex l. fin. C. de remiss. pignor.* aut ex eadem causa ex qua fuit alienata, vel ex simili, aut connexa fuerit reacquisita debitori, & reincidit in pignus, ut antea? textus expressus *in l. voluntate, D. quibus modis pignus, vel hypoth solv.* vide Manguilium *q.* 46. *ex num.* 9. *cum seqq.* quamplurimos etiam referens sequitur Carleval. *de judic. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *disp.* 22. *sub n.* 8. Surdus *decis.* 162. *ex n.* 1. Felician. *de censib. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 1. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *cap.* 38. *ex n.* 15.

24 Ac denique attendas juxta primum distinctionis membrum de quo superiùs *n.* 8. quod quando creditor anterior non fuit citatus, postea superveniens potest molestare emptorem, si creditor ad cujus instantiam subhastata fuerunt pignora, recipit pretium sub cautione & fidejussione de restituendo supervenienti creditori melius & anterius jus habenti, ut iste antea quam perveniat contra emptorem, & pignus subhastatum recurrat ad pretium rei subhastatæ, si extra, non extante, prius recurret contra creditorem, & ejus fidejussores, cum mediante cautione pretium dicatur adhuc extare, ut alibi latius probavimus 1. *p. cap.* 10. *ex nu.* 68. quod mihi æquum videtur, ne molestetur emptor, & comprobat latè Carleval. *de judiciis, to.* 2. *lib.* 1. *disp.* 22. *ex n.* 12. *cum seqq.* quem videbis.

Comprobatur, quoniam ut deveniatur ad tertium 25 rei hypothecatæ possessorem, priùs debet excuti debitor principalis, & eum solvendo non esse apparere, ut alibi latiùs diximus: sed quando extat pretium quod ante solutionem est in bonis debitoris; ergo prius ad pretium extans debet creditor devenire.

CAPUT XI.

Diminutio monetæ & onera intrinseca, sive extrinseca bonorum concursus, salaria, gabella, & expensæ ex illis deducendæ an cedant in damnum creditorum posteriorum dumtaxat, vel potiùs etiam anteriorum pro rata?

Et quando administrationis seu administratoris periculo diminutio cedat.

SUMMARIUM.

1 *Onera intrinseca & perpetua, quæ bonis concursus inhærent, ut census, collectæ & alia, ea sequuntur.*

2 *Onera extrinseca, quæ efficiunt concursus bona, ut expensæ & salaria prælationem in concursu habent.*

3. 4. & 5. *Valor rei tantum minuitur quanto oneribus ipsa est gravata.*

6 *Valor rei non censetur concludenter probatus, nisi expressis oneribus & qualitatibus, quæ minuunt, vel augent pretium.*

Decisio Rotæ. ibid.

7. 8. & 13. *Diminutio patrimonii ratione onerum cedit in damnum posteriorum creditorum sine distributione inter alios.*

Priores creditores prius ex pretio pignorum solvuntur, posteriores ex superfluo si adsit dicto.

L. à Divo Pio, §. quod si res, ff. de re jud. & l. res. 2. *ff. de jure fisci, cum plurib. aliis, & l.* 38. *tit.* 13. *p.* 5. *exornantur, ibid. & num. seqq.*

Pignus uni obligatum, si alteri obligatur, secundò obligatur conditionaliter, si primo soluto aliquid remaneat.

Posteriores creditores solùm jus habent: quantum tunc ex pignore supereſt solutis prioribus. ibid.

9 *Diminutionis distributio solùm fit inter creditores ejusdem qualitatis, inter quos non datur prælatio.*

10 *Creditorum controversiæ semper versantur circa prælationem in exigendo.*

11 *Prior creditor possidens hypothecam, non tenetur eam dimittere posteriori, donec integrum creditorum ipse accipiat.*

12 *Possidens anterior hypothecam sibi & aliis idoneam, non potest repellere posteriorem agentem pro residuo.*

Gabella debetur ex datione in solutum voluntaria, secus ex necessaria facta à judice. ibid.

Gabella debetur ex bonis debitoris in subhastatione venditis. ibid.

Gabella ex bonis subhastatis debita antè omnia solvitur

& præfertur omnibus quibuslibet creditoribus ibidem.

Gabella debita in subhastatione tanquam onus necessarium debitoris minuit patrimonium. ibid.

Adducitur decisio Rotæ. ibid.

13 *Diminutio monetæ existentis in administratione concursus cedit in damnum posteriorum creditorum non anteriorum, qui prius sunt solvendi ex bonis existentibus.*

14 *Diminutio monetæ tum inficit posterioris creditores, quando cedit periculo debitoris, aut administrationis, secus si periculo administratoris, vel creditorum.*

15 *Mutatio monetæ, aut alterius rei existentis in administratione, depositо, aut sequestro, cedit periculo debitoris & 23. & seqq.*

16 *Res semper domino perit.*

Debitor communis licet bonis cedat dominium & possessionem earum lite pendente non amittit. ibidem.

17 & 18. *In administratorem non transit dominium, nec possessio, & à periculo mutationis illæsus manet, & culpa deficiente.*

In depositarium & sequestrum regulariter dominium & possessio non transeunt. ibid.

19 & 28. *Administrator recipiens salarium, an depositarius, seu sequester dici possit, an potius locator.*

20 *Depositario, seu sequestro negotiorum gestori, salarium non debetur, nec per ipsos peti potest. vide nu. 29.*

21 *In depositarium transit dominium rerum in pondere, numero, & mensura consistentium.*

22 *Depositario quoties tacitè, vel expressè, data fuit facultas utendi re depositа, generis debitor efficitur.*

Genus perire non potest. ibid.

23 *Res nunquam in administratorem deponuntur eo animo, ut in suos convertat usus, sed ut eas pro satisfactione creditorum custodiat.*

Pecunia numerata, quæ apud administratorem deponitur pro creditorum satisfactione, pro eo habetur, ac si fuisset sacro signata. ibid.

24 *Pragmatica anni 1628. circa diminutionem monetæ, ponderatur.*

Pecunia numerata licet regulariter pereat periculo depositarii, fallit in officiali publico. ibid.

25 *Ut depositum dicatur sufficit, ut causa custodiæ titulo depositi pecunia tradatur, vel numerus.*

26 *Differentia inter depositum judiciale, & conventionale traditur.*

27 *Hermosillæ locus circa suprà dicta refertur.*

Actus simpliciter gestus semper censetur factus eo modo quo debuit. ibid.

Depositа pecunia ea mente & intentione tradita, ut ea depositarius non utatur, non venit appellatione pecuniæ, sed species indicatur. ibid.

Ex depositione pecuniæ numeratæ, regulariter præsumitur dominium translatum. ibid.

Quæ præsumptio aliis præsumptionibus animum contrarium deponens declarantibus eliditur ibid.

Et quæ sint istæ præsumptiones. ibid.

Consuetudo deponendi pecuniam numeratam jussu judicis conservat formam veri depositi. ibid.

28 *Depositum est, licet irregulare quando à principio actum fuit de depositо, & simul de salario pro custodia.*

29 *Depositarius & sequester recipiunt salarium, quando res depositæ egent administratione.*

30 *Diminutio monetæ cedit periculo administratoris, quando fuit in mora solvendi habentibus delegationem ipsi intimatam, etiamsi coram judice quantitatem manifestaverit.*

31 *Contra confessionem propriam nulla admittitur probatio, nisi manifestissimè de errore doceatur.*

32 *Administrator constituitur in mora per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem.*

33 *Is, qui ad præstandum aliquid tenetur si sit morosus, de casu fortuito tenetur.*

34 *Depositarius aut sequester morosus ad usuras & interesse pecuniæ, tenetur à die moræ.*

Sive res aut pecunia eodem modo peritura esset apud dominum. ibid.

35 *Diminutio monetæ semper imputatur moroso, sive in solvendo, sive interpellato legitimè, in recipiendo.*

Diminutio monetæ legitimè oblatæ & depositæ, perit creditori, qui sine legitima causa recipere recusat. ibid.

36 *Ex alieno facto nemo debet prægravari.*

37 *Diminutionis patitur damnum administrator, quando rumor mutationis monetæ adfuit, & negligens fuit in manifestando eo judici, ut ipse inter creditores distribueret.*

38 *Depositarius & sequester tenentur de lata culpa, quando in re depositа non adhibent eam diligentiam, quam communiter adhibent, qui sunt ejusdem professionis.*

Depositarius tenetur etiam de levi, quando eam non adhibet diligentiam quam in suis. ibid.

39 *Depositarius quando pro custodia mercedem accipit, tenetur de levi culpa.*

Periculum quod timetur, administrator prævenire tenetur, aliàs non liberabitur. ibid.

Idem in administratione servandum. ibid.

40 *Administratores, qui quando publicantur mutationes pragmaticæ, non manifestant pecunias, postmodum non audiuntur.*

Ad evitandas fraudes aliena negotia gerentium pragmaticæ mutationes jubent, ut eorum domus secretè ante publicationem conquirantur. ibid.

41 *Oblatam pecuniam, si creditor recipere distulit, quam deponi jussit judex, eamque depositarius confessus fuit recepisse à debitore, postea diminutio contingens, ejus periculo cedat.*

42 *Depositarius licet realiter non recipiat pecuniam, debitor efficitur quantitatis ex sua confessione.*

43 *Ex confessione depositi tenetur depositarius, illudque levare potest creditor.*

44 *Pecuniam in depositum confessatam, & quæ realiter non extitit, diminutio aut periculum superveniens comprehendere nequit.*

45 *Depositarius, qui sustulit pecuniam depositam, & in suos usus convertit, ejus est periculum diminutionis supervenientis.*

46 *Depositarius ex depositо confessati, debitor generis efficitur.*

47 *Ex depositо confessato, licet oriatur obligatio inter contrahentes, non in præjudicium tertii.*

48 *L. Publia Mævia, §. fin. ff. depositi, explicatur.*

49 *Depositum est contractus, qui re perficitur, & sine re consistere nequit.*

50 *Depositum non potest, ubi res verè non intervenit, licet confiteatur.*

51 *Confessa dum depositum non habet vim solutionis in præjudicium tertii.*

52 *Periculum contingens cum cedat in damnum creditoris, qui negligens fuit in exigendâ virtute delegationis à judice expeditione, an in damnum administratoris, & seqq.*

Debitor litteras mittens alteri, ut suo creditori solvat, non liberatur quousque cum effectu creditori solvatur, nec interim periculum contingens huic pertinet. ibid.

53 *Creditoris qui litteris acceptatis diu stetit in exigendo periculum decoctionis compatitur.*

54 *Doctores in hoc puncto variè & confusè loquuntur.*

55 *Litteris delegationis intimatis, & acceptatis, si creditor*

dictor diu fuit negligens in exigendo periculum ad se pertinet, administratoris.

56 *Fidejussor indemnitatis non tenetur quando creditor negligens fuit in exigendo à principali quando erat solvendo.*

57 *Uxor negligens in exigendo dotem existentibus bonis liberis, non habet regressum ad bona majoratus obligata.*

58 *Tertius hypothecæ possessor liberatur, quando creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore existente solvendo.*

59 *Hypothecaria, seu Salviano non potest agi contra fundi possessionem, quando creditor census potest argui de negligentia in exigendo annuos reditus.*

60 *Rebus hypothecæ possessor non tenetur ad præteritas pensiones, quando creditor eas potuit exigere ab antecessore & non exegit.*

61 *Aministrator seu depositarius, qui recipiens delegationem à creditore noviter illi cautionem pro ea quantitate solvenda fecit: an teneatur ut administrator seu depositarius, an ut debitor simplex.*

62 *Qui tanquam depositarius tenetur, periculum mutationis monetæ sibi non pertinet.*

63 *Debitori periculum mutationis monetæ imputatur tanquam debitori generis, quod perire nequit.*

64 *Deposita pecunia in mutuum translata partium consensu alteratur depositum, & mutuum remanet.*
L. certi condictio, §. depositi, cum l. seqq. ff. si cert. petat. exornantur. ibid.

65 *Causa unius contractus, si in aliam transfundatur, prior contractus novatur, & remanet secundus.*
Debitum ex causa mutui conversum in causa depositi, primus contractus resolvitur, ibid.

66 *Idem quando de mutuo fit contractus censualis.*

67 *Et quando mutuum convertitur in causam societatis.*

68 *Ex deposito ex causa dotis, si census creatur, desinit esse dos, nec amplius ad dotem agi potest.*

69 *Contractu primo in alium transfuso, prior amplius non consideratur.*

70 & 71. *Contractus transfusi in alium, natura amplius non consideratur.*

72 *Quando aliquid additur, vel detrahitur priori obligationi, & dispositioni novæ, depositio est prima novata.*

73 *Si additio, vel detractio consistat in substantialibus dispositionis, secus si in accidentalibus.*

74 *Contractus mutatus in accidentalibus tantum, idem contractus dicitur continuatus.*

75 *Obligatio secunda facta animo novandi primam, ut quia de depositio fiat mutuum, non ex depositio amplius, sed ex mutuo debito tenetur.*

76 *Et tunc periculum mutationis monetæ debitori pertinet.*

77 *Novando animus in dubio non præsumitur, nisi expressè dicatur à contrahentibus.*

78 *Bis idem promittens, non est novare, sed nova cautione primam obligationem confirmare, addendo obligationem obligationi.*
L. aliam 29. ff. de novationibus, & l. id quod, ff. de constituta pecunia, exornantur. ibid.

79 & 80. *Novatio non inducitur per accessionem cautionis.*

81 *Novatio non inducitur ex eo quod postea fit pro executione & complemento prioris contractus.*

82 *Novus actus non dicitur quod sit in executionem antiqui.*

83 *Contractus secundus compatibilis cum primo, non inducit novationem.*

84 *A priori obligatione continente privilegium aut viam executivam, per secundam non præsumitur recessum.*

85 *Donator, si postea se soluturum constituat, non amittit privilegium donatoris.*
L. id quod, ff. de donationibus ponderatur, ibid.

86 *Maritus debitor dotis, si postea soluturum promittat, non amittit privilegium, nec convenitur, nisi in quantum potest.*
L. quod si maritus, ff. de constituta pecunia, exornatur. ibid.

87 *Promissio secunda ejusdem quantitatis novatio dicitur accumulativa, non extinctiva.*

88 *Expendens in funus si id deducat in stipulationem, conservat privilegium prælationis.*
L. 2. ff. de priv. credit. & l. 4. §. si ex conventione, ff. except. rei jud. expenduntur. ibid.

89 *Duæ obligationes factæ pro eodem debito, non novationem, sed majorem firmitatem, & securitatem inducunt.*

90 *Et magis inducitur informatio prioris obligationis, quàm novatio.*

91 *Promissio accedens obligationi, eam non alterat, nec naturam ejus mutat.*

92 *Promissiones fiunt plures ejusdem summæ, & ex eadem causa novatio non inducitur.*

93 *Hæres promittens solvere legata, & credita hæreditatis, intelligitur ut antea, attento beneficio inventarii.*

94 *Depositum si præcessit, & sequatur nova promissio pro ejus cautione & securitate, causa depositi non mutatur.*

95 & 96. *Novationem allegans probare tenetur.*

97 *Novatio hodie non præsumitur, nisi expressè dicatur per contrahentes.*

98 *Non præsumitur aliquid de novo inducere, sed confirmare.*

99 *Pluralitas actuum in dubio non præsumitur.*
Nec pluralitas contractuum præsumitur. ibid.

100 *Bis qui idem promittit semel tantùm tenetur, & ex primo contractu est agendum, non ex secundo.*

101 & 102. *Declara.*

103 *Depositarium simpliciter promittentem solvere* los libramientos, *non teneri de periculo mutatæ monetæ, semel & iterum determinavit Senatus.*

104 *Qualitas est privilegium contractus novati, quando fluant, & transeant in contractum novantem: remissivè.*

105 *Administratori non onerantur partitæ, & nomina debitorum, quæ ipse non exigit, sed inexacta reddit.*
Nisi fortè sua negligentia, & culpa etiam levi inexacta facta sint. ibid.

106 & 107. *Administratori non onerandæ partitæ, quæ ex adverso non probantur, esse exigibiles tempore susceptæ administrationis.*

ONera perpetua, & intrinseca bonorum concursus, & quæ pro ipsorum possessionibus debentur, ut sunt census pensiones, gabella, laudemium, collectæ, anniversaria, & alia hujus generis; ita bonis ipsis affecta sunt, ut sequantur quicumque ierint, ut latissimè probant multi allegati, & sequuti à Castillo *in tract. de usufr. cap. 57. ex nu. 14. usque ad finem.* Fusarius *de substit. quæst. 523.* & Manguil. *de evictio. quæst. 24. per tot.* maximè *ex n. 50. & n. seqq.* 1 2

Alia etiam onera sunt extrinseca, quæ afficiunt concursus bona, tanquam expensæ omnino necessariæ pro ipsorum bonorum conservatione, & defensione, prout sunt salaria administrationis, advocatorum, & procuratorum, nec non judicum, & aliorum administrantium justitiam in terris status, in concursus judicio, & judicis, vel curiæ administratione existentis, atque expensæ litium, & aliæ inexcusabiles, & omnino necessariæ, quæ omnia absque creditorum concursu deducuntur ex corpore bonorum concursus, & primo 3

loco ſolvuntur, prout ex plurimis Doctoribus probavimus *hac part. 3. cap. 9. ex n. 12. cum ſeqq. verſic. corpus igitur bonorum*, &c.

Et ideo in iis oneribus bonorum nullus creditor prætendit antelationem, qui ſolum jus habent ad bona debitoris communis, quæ ejus dicuntur oneribus deductis; nam ex valore, pretio & æſtimatione eorum hæc onera deducuntur ut aliena, & bonorum valorem minuunt, tantum enim minus valent bona debitoris, quanto oneribus gravata ſunt prout probant *l. generali* 32. *§. fin. in fin.* ibi, *item quæſitum eſt, tributa præterea quæ prædiis, aut moventibus deberi, & reddi neceſſe eſt, an eximenda ſint ex quantitate, ut reliqua dumtaxat, pecunia (ſi hoc elegerit hæres) reddi debeat; reſpondi, reliquæ pecuniæ tertiam præſtandam. D. de uſu & uſufruct. legat. l. mortis cauſa* 18. *§. fin. D. de mort. cauſa donat.* ibi; *qui hominem noxæ nomine, vel alias obligatum mortis cauſa acceperit, tantum accepiſſe intelligendus eſt, quantum ſi homo venire potuiſſet, idem in fundo, qui obligatus eſt, obſervari poterit, ut pretium excutiatur, l. fundi partis, ff. de contrab. emptione, l. ſi fideicommiſſum, §. tractatum, D. de judic.* ex quibus gloſ. & Doctores communiter deducunt, quod rem cenſui, vel oneri ſubjectam habens, tantum in ea videtur habere, quantum deducto onere, res ipſa valet; ſequitur Ludoviſ. de Peguera *de feud. verſic.* 1. *li. mitat.* 21. *num.* 182. Tiraquell. *de retract. lignag. §. 6. gloſſ.* 1. *nu.* 8. Laſarte *de gabell. cap.* 10. *n.* 8. Molina *de juſtit. & jur.* 2. *tom. diſput.* 384. *col.* 849. Gutier. *de gabell. quæſt.* 54. *ex n.* 23. *& ſeqq. & quæſt.* 53. *ex num.* 3. *quæſt.* 52. *ex n.* 16. *cum ſeqq.* Quos adduximus omnino videndos ſuprà 1. *part. in cap.* 21. *poſt princip.* in variis materiis loquentes.

4 Et quod ob neceſſariam impenſam patrimonium minuatur, eſt textus optimus *in l. quantitas*, 72. *ff. ad legem Falcidiam*, in hæc: *quantitas patrimonii, deducto etiam eo, quidquid explicandarum venditionum cauſa impenditur, æſtimatur, l. fin. §. in computatione, C. de jure deliberand.* Exornarunt Laſarte *de decima vendit. cap.* 7. *ex n.* 59. Gutierrez *de gabellis, quæſt.* 23. *n.* 16. Azevedus *in l.* 10. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat. nu.* 2. & alii ab eis laudati.

Et inſuper quod ratione oneris annexi res dicatur deterior, & pretium ejus, & valor minuatur, probat textus *in c. in aliquibus.* Et ibi Abbas *in* 2. *notab. de decim. & in cap. cum Joannes, n.* 3. & ibi Felin. *nu.* 4. *de fide inſtrument.* Decius *conſil.* 167. *colum.* 2. *& conſil.* 308. *col.* 1. Alexand. *conſ.* 12. *n.* 9. *lib.* 8. Beroius *conſ.* 169. *n.* 16. *lib.* 1. Mantica *de tacitis & ambig. convent. l.* 4. *tit.* 20. *n.* 38. Hermoſill. *ad l.* 56. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 6. *n.* 96. *tom.* 2. *fol.* 299. Præter quos innumerabiles penè alios Doctores refert Amat. *var. reſol. tom.* 2. *reſol.* 61. *ex n.* 16. *cum ſeqq.*

5 Unde ſi ſingulis annis ſolvi debet penſio, vel cenſus, aut redditus quantitas pro re ipſa, vel ſi ad commodum venditoris ſervitia aliqua ſint reſervata, ſine dubio iſta onera minuunt rei venditæ valorem, & de eis eſt habenda ratio, quia ſunt pars pretii, & ejus loco ſuccedunt, *l.* 1. *§. ſi hæres, D. ad Trebellian. l.* 1. *§. modus, D. de tranſact. l. fundi partem, D. de contrab. emptione.* Cagnolus *in l.* 2. *n.* 243. *C. de reſcind. vendit.* Boërius *conſil.* 30. *n.* 8. Cacheran. *deciſ. Pedemontana*, 41. *nu.* 10. Menoch. *conſil.* 358. *num.* 30. *lib.* 4. Surdus *conſil.* 18. *nu.* 20. Ubi alios allegat. Didacus Perez *in l.* 2. *tit.* 23. *lib.* 2. *ordinam. col.* 6. *verſic. illud.* Gratian. *diſceptat.* 461. *nu.* 9. Hermoſill. *ubi proximè, ſub dicto num.* 96. *& ſeqq.* Ubi per varios caſus diſcurrit ad hujus diminutionem valoris rei onere aliquo gravatæ, & per quodlibet onus, ſeu gravamen impoſitum rei, ut ejus valor minuatur, poſt plurimos Doctores diſcurrit Guzman *de evict. c.* 33. *n.* 12. *& 13. & à princip.*

6 In tantum, quod tacitis oneribus & qualitatibus, quæ minuunt juſtum rei pretium, non poſſe dici concludenter probatam juſtitiam valoris rei. Alexander *conſil.* 54. *n.* 4. *lib.* 6. Cravetta *conſ.* 430. *nu.* 5. Seraphinus *conſil.* 1317. *n.* 1. *&* 1377. *num.* 5. *& deciſione* 1462. *num.* 2. *part.* 2. Gratianus *diſceptat.* 461. *nu.* 12. Alexand. Ludoviſ. *deciſione* 570. *num.* 4. & ibi Oliver. Beltram. *nu.* 10. Ubi ex Rota dicunt, nullam eſſe habendam rationem de depoſitionibus teſtium, qui non ſciunt confines, & qualitates tam extrinſecas, quàm intrinſecas; quæ minuunt, vel augent valorem rei. Farinacius *deciſione* 648. *nu.* 2. *in noviſ.* 1. *tom. part.* 1. Ubi dicit, teſtes non concludenter probare, ſi non faciunt mentionem dictarum qualitatum, refert & ſequitur Hermoſill. *ad l.* 56. *tit.* 5. *part.* 5. *gloſſ.* 6. *num.* 116. *fol.* 301. *tom.* 2.

Igitur ſi hæc onera minuunt valorem bonorum concurſus, ita ut tanto minus in debitoris patrimonio eſſe dicatur, & prædicta onera, & expenſæ neceſſariæ ante omnia deducenda ſunt de bonis concurſus, & adminiſtrationis, ut ad principium hujus capitis diximus; per neceſſariam conſequentiam ſequitur ut hæc diminutio 7
patrimonii debitoris debeat cedere in damnum, & detrimentum creditorum concurrentium, non omnium, ſed tantùm poſteriorum; quibus defectus patrimonii deductis oneribus tangit; nam ſi bona remanentia non omnibus ſufficiunt, priores generatim in bonis, quæ remanent ſunt ſatisfaciendi; textus eſt *in l. inſulam* 14. ibi: *niſi ad utramque penſionem pignora ſufficerent, jus omnium pignorum ad me pertinere; quia nihil apertè dictum eſt, an communiter ex omnibus pignoribus ſumma pro rata ſervetur; ſi quid ſupereſſe, ad te, ſed veriſimile eſt; id actum, ut primam quamque penſionem pignorum cauſam ſequeretur. D. qui potiores in pignor. habeant, & toto titulo, D. & C. qui potior. in pign. habeant*, textus etiam *in l. à Divo Pio, §. quod ſi res ff. de re judic. Quid, ſi res* (inquit Conſultus) *ſit pignorata, quæ pignori capta eſt, videndum eſt, an ſic diſtrahi poſſit, ut dimiſſo creditore, ſuperfluum in cauſam judicati convertatur. Et quamvis non cogatur creditor rem, quam pignori accepit, diſtrahere: tamen in judicati executione ſervatur, ut ſi emptorem invenerit res, quæ capta eſt, qui dimiſſo priori creditore, ſuperfluum ſolvere paratus ſit, admittenda eſt hujuſmodi quoque rei diſtractio: nec videtur deterior conditio creditoris fieri, ſuum conſequuturi, nec prius jus pignoris dimiſſuri, quàm ei fuerit ſatisfactum.* Textus etiam optimus *in l. res* 22. *ff. de jure fiſci.* Ibi, *Permittitur procuratori vendere ea lege ut in primis creditoribus ſatisfiat, & ſi quid hoc ſuperfluum eſt, fiſco inferatur; aut ſi acceperit totum fiſcus ſolvat ipſe, vel ſimpliciter, vendit procurator, jubebit pecuniam, quam deberi creditori privato, fuerit probatum, exolvi ei.* Facit etiam *l.* 38. *tit.* 13. *de los penos, part.* 5. Ibi, *que bien lo puede entregar en aquella coſa miſma que avia empeñada, ſi valieremas de aquello, que el otro avia ſobre ella. Maguer no quiera aquel, à quien era obligada primero, y debeſe vender eſte peño en al moneda, e del precio del ha deſer pagado el que primero la recibio en peños, elo de mas debe dar a aquel porquien es dada la ſentencia*, id eſt, *ſecundo creditori.*

Et per textum *in l. qui balneum* 9. *§. Titia, ff. qui* 8
potiores, ibi *tunc enim priori dimiſſo, ſequentis pignus confirmatur, cum res in bonis debitoris inveniatur*, dixit Balduinus *in tractat. de pignor. cap.* 12. *tit. qui potiores in pignor. hab. col.* 4. *ante fin. verſic. illud nunc dico, fol. mihi*, 233. *inter diver. Doctor.* quod ſi ego rem meam alicui jam in ſolidum obligatam pignori dederim & ſi duobus creditis non ſufficientem, alteri poſtea obligem, quod huic ſecundo pignori ineſt duplex; conditio, ſi priori ſatisfactum ſit, & eo ſoluto res adhuc manſit; nam eadem re pluribus creditoribus diverſis temporibus obligata per debitorem, intelligitur obligata ſecundo, & poſterioribus, quantum remaneat ſoluta prima obligatione, & ſic de ſingulis gradatim, & non amplius, ad communiter tradita, per DD. ut refert Negu-

Neguſant. *de pignoribus, membro 2. part. 5.* latiùs explicat Ponte *deciſione 34. ex n. 24 & ſeq.* Intrigol. *conſil. 26. n. 25. & ſeqq. vol. 1.* Gaito *de credito, cap. 4. quæſito 11. n. 1840. fol. 433.* & ex text. *in l. 2. tit. 15. part. 5.* Ibi, *Mas ſilas deudas no fueren todas en una guiſa, porque algunos los quales deven haber, o ovieſen mejoria que los otros, como ſi les fueſen obligandos primeramente, o ovieſen otro derecho alguno por ſi contra los biener, en la manere que diximos en el titulo de los penos, etonce devenſer pagados primeramente eſtos debdos tales, maguer que para los otros no fin caſe ninguna coſa, de que entregaſen*, &c.

Et quod diminutio patrimonii debitoris, quod omnibus creditoribus non ſufficiat, cedat in damnum, & detrimentum poſteriorum creditorum dumtaxat, non autem priorum, qui tanquam potiores exigere debent ex bonis quæ extant, qui iſti prius in eis ſolvendi ſunt, & ſatisfaciendi, non facta diſtributione diminutionis inter omnes; ita ut creditores inferioris gradus vocentur ad reſiduum, & ſuperfluum dumtaxat *ex l. fin. §. in in computatione, C. jure deliberand.* obſervarunt Angel. de Gambelione *in tractat. de teſtament. 112. num. 11.* Avendan. *in l. 4. tit. de las exceptiones, nu. 25.* Parlador. *lib. 2. rerum. quotidian. 4. part. §. 1. ex nu. 7. verſic. meminerimus*, & D. Valenzuela Valeſquez *conſ. 174. n. 75.*

9 Quæ damni diſtributio tunc dumtaxat diſtribuitur inter creditores pro rata, inter quos prælatio, ſeu anterioritas non reperitur, ſed ſunt ejuſdem æqualiter gradus, & privilegii, & tunc ſi debitor non ſit ſolvendo omnibus integraliter de ſuis creditis, bona ſunt diſtribuenda inter omnes, non æqualiter ſed pro rata, & pro parte cujuſque crediti, ita ut inter omnes pro rata etiam communicetur damnum, & diminutio contingens in bonis debitoris, latiſſimè probavimus ſuprà *2. part. cap. 4. per totum, & maximè ex n. 140. uſque ad finem verſic. deveniamus ad ultimam partem hujus cap. &c. & eadem 2. part. cap. 11. ex n. 58. verſic. quibus ſic reſolutis, &c.*

10 Totus enim anhelitus creditorum concurrentium ad bona debitoris communis, ac tota & præcipua inter eos controverſia verſatur circa antelationem, & prælationem in exigendo, ne conſumpto univerſo debitoris patrimonio in priorum ſolutione, cæteri inſoluti, & inanes remaneant, & ob id creditores inferiores gradus aſſiduè ſe opponere ſolent juribus anteriorum, negantes hos eſſe creditores, ut ſic anterioribus omnino excluſis, bona non conſumantur, & ſufficiant ſolutioni inferiorum ipſorum, circa quæ in variis caſibus videnda erunt quæ abundè diximus ſuprà *1. part. cap. 3. ex n. 12. & ex n. 7. cum ſeqq. & cap. 8. ex n. 29. cum ſeq. & ex n. 26. verſic. ſecundo ob periculum imminens, &c.* Quibus locis abundè videbis multa jura & doctrinas omnino conducibiles huic puncto.

11 Quibus & addere poteris quod quando pignus poſſidetur à creditore anteriore qui ad inſtantiam poſteriorum non tenetur rem dimittere, niſi priùs prior ipſe integrè de ſuo credito ſatisfactus ſit, ut ad longum probat Cencius *de cenſibus, quæſt. 98. ex n. 42. cum multis ſeq.*

12 Hæc tamen concluſio non procederet, quando res ab anteriori creditore poſſeſſa eſſet idonea, & ſibi, & aliis inferioris gradus creditoribus ſufficiens; Eo enim caſu poſſidens ex anteriori hypotheca non poſſet repellere poſteriorem agentem pro ſuo credito poſteriori, ſed tenetur dimittere rem hypothecatam pro eo dumtaxat, quod ſupereſt, deducto priùs ſuo credito anteriori, prout fuit per Rotam reſolutum, *in una Romana cenſus 1624.* quæ eſt *poſt tractatum de cenſibus.* Cencii *deciſione 451.* quæ ſingularis eſt, & *in nu. 4. & 5.* ita ait, *& bene facit, quod quando una res pluribus creditoribus ſucceſſivo tempore eſt hypothecata, poteſt poſterior agere ratione ſuæ hypothecæ, quatenus rei hypothecatæ valor excedit creditum primi creditoris. Ronchegallus in l. 11. n. 282. D. duobus reis. Et poſt eum Modernus de Salviano interdicto, inſpectione 3. cap. 2. n. 438. & ſatisfacto primo creditore, poterit ſecundus agere Salviano pro illo reſiduo, l. & qui nondum, §. qui res, D. pignorat. action. & c. & num. 10. 11. & 12.* ita ait, *& hinc etiam dici ſolet, hypothecam eſſe individuam, Afflictis deciſione 213. n. 4. Socinus ſenior conſil. 135. n. 2. verſic. poſtremo, lib. 1. Aymon conſil. 76. num. 15. ad effectum ſcilicet, ut creditor poſſit eligere unum ex pignoribus, l. Moſchis, D. de jure fiſci, l. creditoris arbitrio, D. de diſtract. pign. l. qui generaliter, D. qui potior. in pig. hab. Covar. l. 3. variarum reſolut. cap. 7. nu. 17. Surdis deciſione 44. n. 6. & 7. non autem id procedit in præjudicium, & damnum aliorum creditorum concurrentium, quibus omnibus poteſt commodè ſatisfieri ex pignore, ut per modernum Papienſ. de ratione ratæ, quæſt. 18. n. 7. & facit deciſio Carrocii, 21. n. 36.* &c. & ad idem eſt deciſio Cavallarii *652. ex n. 4. cum ſeqq.* quam doctrinam latè exornat Cencius *in tr. de cenſibus, d. quæſt. 98. n. 45. per duas ferè columnas*, ex quibus omnibus manifeſtè concluditur, quòd quando bona debitoris non ſufficiunt omnibus creditoribus, defectus cedit in damnum poſteriorum creditorum, qui ad exigendum non admittuntur, niſi priùs prioribus ac potioribus ſolutis & dimiſſis, ita poſteriores non niſi ad id quod ſupereſt admittantur.

Hactenus ſupra dicta omnia legitimè comprobantur ex notabili doctrina Laſarte *de decima vendit. c. 7. ex n. 59. cum ſeq.* Qui poſtquam à principio egit ex datione in ſolutum voluntaria inter debitorem & creditorem debetur omnino gabella, quem poſt alios contra Parladorium ſequitur Gutierrez *de gabellis, cap. 23. à principio*, qui latè diſputarunt quæſtionem poſtmodum Laſarte *ex n. 52. cum ſeqq.* Gutierrez *ex num. 9. cum ſeqq.* agentes de datione in ſolutum neceſſaria, quæ fit authoritate judicis in terminis Authent. *hoc ſi debitor, & l. ſi finita §. poſtquam autem, ff. de damno infecto, & l. à Divo Pio, §. ſi pignora, ff. de re judic.* Quando ſcilicet creditor in defectum ſolutionis bona debitoris executioni ſubjecta taxata ſibi adjudicat. Et tunc non deberi gabellam probat longè diſputans, & rationem reddens: gabellam non deberi ex hac adjudicatione, cùm non ſit venditio, viriliter comprobans rationem reddit *ex num. 56.* ſequitur Gutierrez *dict. cap. 23. ex nu. 9. cum ſeqq.* qui alios laudant; at verò, quando bona debitoris venduntur in ſubhaſtatione, & dantur ſive tertio, ſive creditori plus offerenti, gabella debetur. Probarunt poſt plures alios ipſi Doctores, *loco citato.*

Hinc ut ad noſtrum propoſitum accedamus, firmant præfati Doctores, Laſarte *ex n. 59. d.c. 7.* Guttierrez *d. cap. 23. ex n. 16.* quod in iis caſibus, quibus dicitur ex ſubhaſtatione deberi gabellam, hanc ante omnes creditores eſſe ſolvendam, & præferendam quibuslibet creditoribus anterioribus, & quamtumvis privilegiatis, & etiam fiſco, ita ut ex pretio ſit deducenda gabella debita fiſco, aut gabellario à debitore tanquam venditore, quia factum judicis habetur factum partis, quæ quidem gabella cum ſit onus inens pretio rerum venditarum neceſſarium, & præciſum minuit patrimonium debitoris, & tanto minus habere dicitur debitor; nam patrimonii quantitas computatur deducto eo, quod explicandarum venditionum cauſa in proxenetis præconiis, & gabellis impenditur *ex leg. quantitas, & ibi gloſſ. & DD. ff. ad l. falcid. l. quod privilegium, verſic. planè ff. depoſit.* & ex his, quæ à principio hujus capitis ſcripta remanent. Ideo prius deducendam eſſe gabellæ debitæ quantitatem, etiam quantumcumque privilegiatum, & hypothecarium ſit jus quorumlibet creditorum, ad quorum inſtantiam ſubhaſtatio fit, ex eo, quod ex pretio ſupereſt, ſatisfaciendi ſunt, & ſolvendi alii omnes creditores debitoris gradatim, quod ſi omnibus non ſufficiat, in damnum vergit poſteriorum,

ut

ut probant præfati doctores *locis citatis*, & iterum ipse Guttierrez *eodem tract. de gabellis, quæ* 53. *per totum* specialiter disputans resolvit, in terminis etiam tenet Azevedius *in leg.* 10. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat. nu.* 1. latius videbis ex præfatis Doctoribus.

13 Et quod gabella sit onus rei diminuens pretium, pro quo fuit vendita, probant ultra relatos Burgos. *de laudemiis*, 1. *p. inspect.* 5. *n.* 22. *& p.* 2. *inspect.* 20. *nu.* 32. Mastrillus *decis.* 87. *nu.* 16. *& seq. & n.* 19. ideo cum rei venditæ onus sit, præfertur gabellarius, seu Rex omnibus quibuslibet creditoribus. Mastrillus *decis.* 112. *nu.* 20. Muta *decis.* 24. *nu.* 8. quos, & alios sequitur Amat. *variarum resolut.* 66. *ex num* 4. *cum seq. tom.* 2.

Et ex his doctrinis rectè comprobatur simplex illa assertio Noguerol *allegat. nu.* 47. dum dixit, quod in concursu creditorum pecuniæ diminutio cedit in damnum posteriorum creditorum, non autem anteriorum, qui integrè ex bonis debitoris communis sunt prius satisfaciendi, ibi: *Quinto nam allegata à Donna Mariana, in hoc puncto evanescunt, si animadvertitur omne patrimonium quod injustè pro dote retinet, esse proprium Joannis Baptistæ Gallo, & affectum solutioni depositorum in primo loco, & sic periculum fallimenti Spinolæ debet esse periculo D. Marianæ, nam cum tot creditores Gallus habeat ex pecunia sua anterioribus solvi debet, & postea creditoribus posterioribus, ut sæpè decisum est in consilio regii patrimonii in causis ibi agitatis super mutatione monetæ, nempe periculum cedere in perniciem posteriorum, & non creditorum anteriorum, quibus integrè fuit solutum*, &c.

14 Quæ doctrina hactenus comprobata, & viriliter fulcita rectè procedit, quando pecuniæ & rerum diminutio cedit periculo debitoris, & administrationis, prout à principio hujus capitis abundè probavimus; at secus erit, quando diminutionis bonorum & monetæ periculum cedit in damnum, & detrimentum administratoris, vel creditorum anteriorum negligenter, aut malitiosè se gerentium in exactione sui crediti post delegationem, (hoc est *libramiento*,) obtentam à curia, seu judice concursus.

15 Qui casus distinctè examinandi erunt ut dignoscatur cujus periculo diminutio monetæ, aut bonorum concursus cedat; & in primis si quærimus de debitore communi, & corpore bonorum in administratione depositò & sequestro appositò, dicendum erit, periculum mutationis monetæ, & quodlibet aliud pertinere ad debitorem communem nec non administrationem, ut tanto minus in corpore bonorum sit, juxta supra dicta à principio hujus capitis, nam domino rei res perit. *l. pignus. Cod. de pignor. action. leg. necessario D. de periculo & commod. rei vendit. l. si quis nec causam, §. is quoque, D. de obligat. & action. gloss. in l. non omnis, §. si pupillus*, & ibi Paul. de Castro, & Jason, D. *si cert.* Tiraquell. *de retract. convent. ad fin. titul. nu.* 16. Petrus Nicol. Mozius *de contract. tit. de mutuo n.* 15. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 8. *tit.* 3. *n.* 17. Hieronymus de Zevall. *commun. contra Commun. quæst.* 312. *n.* De Pichard. *in §. item is cui, n.* 51. *institut. quibus mod. re contrah. obligat.* Hermosil. *ad l.* 10. *tit.* 1. *p.* 5. *gloss.* 2. *per totam.* At debitor communis qui
16 concursum inter suos creditores formavit licet cedendo bonis, ut ex eis satisfiant, administrationem dimiserit, & in manus curiæ apposuerit; nihilominus dominium, & possessionem earum rerum lite pendente non amisit, sed verè earum dominus est, & possessor, prout abundè probavimus *supra* 1. *p. cap.* 14. *ex n.* 62. *cum multis seq. & ex n.* 22. *versic. sed an debitor formando concursum* &c.

17 Et iterum verificatur hæc dominii, & possessionis retentio in debitore, cum in administratorem tanquam sequestrum, & depositarium bonorum non transeat, prout latissimè probavimus eodem *cap.* 14. *ex nu.* 71. *cum multis seqq. versic. sed an in sequestrum transeat possessio* &c. Et latissimè 1. *p. cap.* 13. *§. nunc. ex n.* 27. *cem seqq. versic. quibus suppositis non obstant*, &c. Et insuper probatur, quia sequestrum & depositum (regulariter secundum suam naturam depositi) ita contrahitur ut proprietas & possessio apud eum, qui deposuit permaneat, Angel. *in summa verb. depositum num.* 2. Franciscus de Ponte *consil.* 56. *à n.* 5. Menochius *consil.* 37. *nu.* 26. Romanus *consil.* 12. Hondedeus *consil.* 43. *vol.* 2. Zephal. *consil.* 10. *nu.* 3. *vol.* 1. Riminald. *consil.* 60. *n.* 38. *vol.* 1. Carroc. *de depositi.* 1. *p quæst.* 3. *num.* 3. Mantica *de contract. lib.* 10. *tit.* 2. *num.* 10. Mozius *de contract. §. de depositi. num.* 12. Petrus Gregor. *sintagmat. lib.* 23. *cap.* 3. *num.* 4. Corrazius *Miscellan. l.* 3. *cap.* 10. *num.* 14. Petrus Barbos. *in l. si mora* 10. *nu.* 82. *D. sol. matrim.* Conanus *Commentar. juris cap.* 4. *in princip. lib.* 7. Gomez *lib.* 2. *variar. cap.* 7. *n.* 2. Castillo *controvers. lib.* 3. *cap* 16. *n.* 23. Fontanella *de pact. nuptial. claus.* 5. *gloss.* 8. *p.* 7. *n.* 8. *&* 16. Rodriquez *de privileg. credit.* 1. *p. art.* 6. *n.* 9. Azor. *institut. mora. p.* 3. *lib.* 3. *cap.* 1. *versic. diffiniturque.* Benacina *de contract. disput.* 3. *quæst.* 14. *n.* 2. *&* 5. & alii plurimi laudati loco supra dicto *cap.* 14.

Et ex iis duobus fundamentis infertur, ut diminutio 18
monetæ, vel patrimonii debitoris non cedat in damnum, & periculum administratoris, qui verè & dumtaxat depositarius est, & sequester à curia nominatus, ex eis quæ nos 1. *part. cap.* 14. *ex nu.* 271. *cum seqq. vers. difficultas tamen*, &c. Cum ipse nec sit bonorum administrationis dominus, nec etiam possessor, & cum cedat in damnum debitoris, atque corporis concursus tanquam veri domini, à periculo per consequens illæsus maneat administrator, mora, & culpa ejus deficiente, sed solum diminutio vergat in detrimentum posteriorum creditorum quorum solutioni bona desunt, ad latè tradita superiùs ex *n.* 7. *cum seqq. vers. igitur si hæc onera* &c.

Sed contra hanc illationem faventem administrato- 19
ri nonnulla urgent, primum quia huic depositario, & sequestro assignatur à judice salarium pro custodia, prout alibi suo loco diximus; ergo jam non potest dici depositarius; nam si pretium & salarium pro custodia assignetur, depositum transit in contractum locati, & conducti, *l.* 2. *tit.* 3. *part.* 5. *§.* 1. *instit. de locato, §. fin. instit. mandati, §. item is cui, instit. quibus mod. re contrah. oblig.* & plurimi Doctores probant relati ab Hermosilla *ad l.* 2. *tit.* 3. *part.* 5. *gloss.* 1. *n.* 1. Ergo regulis depositarii, atque sequestri adaptari non potest administrator bonorum concursus.

Maximè cum ex natura muneris sequestratio, depo- 20
sitario, seu negotiorum gestori salarium minimè debeatur, nec ipsi illud petere possunt *l. Lucius, §.* 1. *D. delegat.* Bald. *cons.* 185. *col.* 2. *lib.* 1. *Angel.* Nicol. Roman. & Aretinus *in l. intercessè. D. de acquir. possess.* Tiraquell. *de retract.* 2. *part. gloss.* 7. *§.* 4. *& gloss.* 6. Didacus Perez *in l.* 1. *quæst.* 8. *tit.* 10. *lib.* 3. *ordinam.* Gutier. *de tutelis, lib.* 3. *cap.* 20. *n.* 20. Carrocius *de deposito, part.* 1. *tit. si depositarius non aliter quàm nummis acceptis restituat.* Et plurimi alii laudati ab Hermosilla ubi proximè *n.* 7. *&* 8. Ergo administrator depositarius dici non poterit, salario convento, & recepto.

Secundò, quia quando adhuc diceretur sequester, 21
& depositarius, diminutio monetæ, & aliarum rerum pondere, numero, & mensura consistentium periculo suo perire debent, nam talium rerum dominium in depositarium transit, *l. nave* 34. *D. locati, l. sponsaliorum, §. qui pecuniam*, & *ibi* Doctores, *D. depositi. l. interdum*, ubi Bald. & Salic. *D. si certum petatur, & in l. si deposita, C. depositi.* Gomez. 2. *tom. variar. cap.* 11. *nu.* 46. *vers. tertio.* D. Larrea *decis.* 14. *n.* 9. innumerabiles penè doctores refert Hermosilla *ad l.* 2. *tit.* 3. *part.* 5. *gloss.* 4. *ex nu.* 95. *tom.* 5. *f.* 189. nam ex numeratione In dubio præsumitur deponentem transferre voluisse domi-

22 dominium in depositarium, & quoties tacitè, aut expressè fuit data depositario facultas utendi re deposita, generis debitor efficitur, nullo casu fortuito liberatur. *l. incendium, C. si cert. petat. gloss. in l. si quis uxori, 63. §. apud Labeonem, verb. actionem D. de furtis.* Mandellus *cons. 3. num. 3.* Gom. *2. tom. var. c. 7. n. 3.* Morla *in emptor. jur. tit. 8. de rebus creditis, in præmissis, nu. 28.* Amator. Rodrig. *de privileg. credit. art. 6. n. 40.* Mantica *de tacitis & ambig. lib. 10. tit. 9. nu. 23.* Hermosill. ubi proximè *ex num. 96. & seq.* Hondedeus *cons. 43.* quasi per totum, *vol. 2.* Castillo *controversiar. lib. 3. cap. 16. num. 35.* Fontanella *de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. part. 7. n. 13.* & superiùs *t. 2. fol. 150.* quia res perit periculo Domini, ut superiùs diximus, *n. 15. & seqq.* & cum hoc casu ad numerum pondus vel mensuram res recipiat depositarius, ad tantundem, non illam rem in specie reddere obligatur, ideo debitor generis non speciei efficitur, & genus perire non potest. *l. in ratione 30. §. si vera, D. ad leg. falcid.* & ex pluribus Hermosill. *ad l. 10. tit. 1. part. 5. gloss. 2. n. 2.* ergo diminutio contingens non potest cedere in detrimentum administrationis, nec creditorum, sed dumtaxat administratoris debitoris generis, quod non perit.

23 Sed iis minimè obstantibus, præfata resolutio constanter tenenda erit, ut regulariter res administrationis pereant in damnũ debitoris, & administrationis, & per consequens etiam creditorum, & non administratoris, qui ut verè depositarius & sequester factus, nunquam fuit dominus earum rerum, quas numero, pondere, aut mensura consistentes in custodiam recepit, tum quia pecuniæ, & cæteræ res prædicti generis nunquam in administratorem concursu, deponuntur, nec ei numerantur, penduntur, seu mensurantur eo animo, ut in usus suos convertat, nec ut in eum dominium earum transeat; sed ut eas custodias de prompto habeat, & ministret pro satisfactione creditorum, & ad horum utilitatem duntaxat, juxta juris, & judicis intentionem, & finem, cum præsertim, & principaliter numeratio fiat, ut sciatur quantitas, non ut transeat in potestatem accipientis in depositum, Gratian. *disceptat. 174. n. 8. & cap. 273. n. 2.* & sic quando pecunia deponitur numerata pro satisfactione creditorum, habetur, ac si fuisset in sacco signata, & consideratur depositum specie factum, cujus dominium, nec usus non transit in depositarium; sed remanet penes deponentem, cujus periculo duntaxat perit, & diminuitur, prout latissimè hanc limitationem, & alias plures similes aggregavit Hermosilla *ad l. 2. tit. 3. part. 5. gl. 3. & 4. & n. 2. cum seqq.* & signanter *ex n. 8. cum multis seq. tom. 1. fol. 182.*

24 Qui *n. 6.* notanter infert, & advertit, quod quando depositum fit apud depositarium generalem, etsi pecuniæ ad numerum deponantur, censentur depositæ, ut species, cùm hoc officium creatum fuerit, ut præstet munus custodiæ, & res apud ipsum depositas in esse conservet, pro quo pondefat *pragmaticam anni 1628.* qua diminutio monetæ publicata fuit, & ordinatum per instructiones, ut pecuniæ apud ipsos existentes, & apud alios administratores numerarentur, ut diminutio contingeret in damnum dominorum, & deponentium, *& nu. 14. & 15.* quando per debitorem deponitur pecunia numerata pro solvendo, & reddendo suo creditori recusanti recipere, quæ juxta intentionem deponentis, non deponitur, ut ea uti possit depositarius, sed ut eam levet creditor, & ideò non perit periculo depositarii, sed debitoris, vel creditoris justam, vel injustam respectivè habentis causam recusandi obligationem, prout alibi probavimus.

Cui adde Decium *in consil. 1473.* relatum & sequutum ab Anton. Gabriel. *commun. conclus. tit. de rebus creditis, n. 8.* dicentes quod licet regulariter pecunia numerata data in depositum pereat periculo deponentis, hoc tamen non procedere in officiali, seu syndico, qui de casu non tenetur, nisi ipsius præcedat culpa.

Tum etiam, quia ut depositum dicatur sufficit ut 25
cum causa custodiæ, titulo depositi pecunia tradatur, vel numeretur. Mantica *de contract. lib. 10. tit. 1. n. 6.* Rodriguez *de redditibus, li. 3. quæst. 11. n. 39.* Pichard. *in §. præterea, n. 32. institut. quib. mod. re contrah. oblig.* Hermosilla *in d. l. 2. gl. 1. n. 5.*

Et ideo regula in contrarium relata procedit dunta- 26
xat in depositio conventionali, quod vari tur, & alteratur juxta partium intentionem, & pacta; non tamen in judiciali, & sequestro, in quo una semper est judicis, & juris intentio, ut fiat ad utilitatem creditorum, & pro eorum solutione de promptu, & manifesto adiunt, imò simul, & hæc est intentio debitoris, formantis concursum, & dimittentis administrationem, ut in tuto sint bona, pro securitate illorum, ad latè tradita *supra 1. part. c. 13. & cap. 14.*

Et ita in his terminis loquitur, & probat Hermosil- 27
la *ad l. 2. tit. 3. part. 5. gloss. 3. ex n. 14. tom. 1. fol. 182.* à tergo, ubi *ex nu. 8. cum seq.* inter alias præsumptiones, ex quibus elicitur dominium pecuniæ depositæ, & numeratæ non transire in depositarium, *d. num. 14.* ita ait: *Quinta præsumptio est, quando quis causa se à debito liberandi ob contumaciam creditoris jussu judicis ad numerum, seu mensuram deposuit: nam tunc apertè colligitur, in ea fuisse mente, ut pecunia, seu re deposita depositarius non uteretur, sed in esse conservaret; nam aliàs vim solutionis non haberet, nec prædictum effectum operaretur, actus enim agentium secundum eorum intentionem sunt judicandi, & semper quis præsumitur, &c.* Et actus simpliciter gestus censetur factus, eo modo quo debuit, *l. Gallus §. quidam rectè, D. de liber. & posthum. l. hæreditas, §. servus alienus, D. de testamentar. tutel. &c.* Quod & latius ex plurimis Doctoribus comprobat *ex num. 19. & seq. & nu 15.* Quod pecunia in sacculo, vel in arca signata, vel ea mente, & intentione tradita depositario, ut ea non utatur, non venit appellatione pecuniæ, sed potius reputatur species. Prout tradit Bartol. *in l. talis scriptura, n. 1.* Et ibi Florian. *n. 34. ff. de legat. 1.* Joan. Igneus *in leg. 3. §. si conditione, vers. etsi aliud 30. ff. ad Silanian. & l. contractus 21. ff. de eodem tit.* Mendoz *consil. 3. n. 5.* Valensuel. *consil. 64. n. 9.* Rodriguez *de annuis reddit. lib. 3. quæst. 11. nu. 2. & 19.* Barbosa *in l. si mora 16. ff. solut. matrim.*

Totum hoc namque dependet ex animo deponentis; nam licet ex numeratione pecuniæ depositæ regulariter transire dominium in depositarium præsumatur, ut de jure Regio *ex l. 2. tit. 3. part. 5.* incipit, *Dineros contados*, prout contendit Castillo *in controvers. tom. 3. c. 16. ex n. 72.* Et Hermosil. *in d. gloss. 3. & 4. n. 1. & seq.* Et hactenus diximus. Adhuc tamen hæc præsumptio aliis præsumptionibus eliditur, ex quibus si appareat deponentem non habere animum transferendi dominium, & usum pecuniæ depositæ in depositarium; tunc procul dubio pecunia deposita perit periculo deponentis dumtaxat, prout in exemplis & doctrinis hactenus proximè consideratis.

Alia præsumptio est, quando pecunia deponitur numerata apud divitem, & mercatorem, qui non eget mutuò accipere. Ut ex Purpur. Paris. Barbos. Ant. Gabr. Mantic. Cancer. Trentacinq. Gratian. & Farinac. probat Hermosilla *in d. l. 2. tit. 3. part. 5. gloss. 3. n. 8. tom. 1. fol. 182.*

Item quando fuit expressè conventum ut pecuniam depositam depositarius custodiat, & conservet, ut ex Petro Barbosa, & Mantica tenet Hermosilla *ibid. nu. 11.* item *num. 12.* Quando expressè actum fuit, ut eadem pecunia reddatur. Ex Ripa, Gaspar Rodriguez, Barbosa, Mantica, & Castillo aliam præsumptionem addit, *n. 13.* Ultra alias jam à nobis relatas, *& n. 19. & seqq.* Quod hæc est usitata consuetudo in hoc Regno, quòd pecunia deponatur jussu judicis numerata ad satisfactionem creditorum, intelligitur

ea

ea fuisse mente, ut depositarius ea non utatur, sed in suo esse conservet, & custodiat. *Tenga de manifesto*, prout ipse depositarius communiter se obligat; & conducunt ad propositum nostrum aliæ duæ præsumptiones, quas scribit ex aliis ipse Hermosilla *ibid. n.* 11. & 12. Quibus satis respondetur primo argumento in contrarium considerato superius *ex n.* 19.

28 Nec obstat secundum, quoniam, si principio actum fuit de proposito, & simul de salario præstando pro custodia depositi, tunc non desinit esse depositum licet irregulare. Jas. Alexand. & Ripa *in l.* 2. *D. si cert. petat.* Ex text. *in cap. bona fides de deposito.* Carrocius *de deposito* 1. *part. tit. de culpa depositarii*, *n.* 10. Didacus Perez *in l.* 1. *tit.* 10. *lib.* 3. *ordinam. quæst.* 8. Gutierrez *de tutel. lib.* 3. *q.* 7. *n.* 12. Mantica *de contract.* 10. *tit.* 2. *n.* 6. Et post alios Hermosilla *ad l.* 2. *tit.* 3. *part.* 5. *gloss.* 1. *nu.* 5. *tom.* 1. *fol.* 180.

29 Nec etiam obstat quòd depositario, & sequestrario non debeatur salarium, quia hæc regula fallit in administratore concursus nominato ad rerum custodiam, & administrationem simul, nam quando res, quæ deponuntur, & sequestrantur, egent administratione, tunc est depositario, & administratori assignandum salarium Avend. *in cap. Prætor. n.* 8. *lib.* 1. Garcia *de expens. cap.* 20. *n.* 14. Azeved. *in l.* 1. *n.* 19. *tit.* 12. *lib.* 4. Et iterum *in l.* 13. *tit.* 9. *lib.* 2. *recopilat. ex n.* 3. Gutierrez *de tutel. lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 14. Monter. *decis.* 29. *nu.* 11. Quam, & plures alias limitationes congerit Hermosilla *ubi proximè ex n.* 9. *cum seq.*

30 Sed quando administratori concursus irrogetur diminutio monetæ pertinentis ad administrationem, videamus; & tunc suo periculo diminutio cedit, quando fuit morosus in solvendo creditori, seu creditoribus habentibus delegationem, hoc est; *Libramiento de la curia, ò del juez*, ad aliquam quantitatem, quæ sibi intimata fuit, & ipse eam complere renuit, frivolis, & dilatoriis exceptionibus motus, & principaliter respondeo (prout omnes administratores ferè assolent) pecuniam administrationis nullam penes se habere, interim pecunia penes se existens administrationis mutationem & diminutionem, aliudve periculum patitur, si iste talis administrator festinet [ut assolent omnes] manifestare coram judice quantitatem monetæ asserens administrationis esse, nullatenus admittetur ad ejus diminutionem, & periculum vitandum, tum quia stante sua præcedenti confessione pecuniam administrationis nullam habere, clara detegitur ejus fraus, dolus, & malitia manifestè, ut suas vel alienas pecunias salvare volens administrationi fraudulenter arrogat, & falsò supponit, ut periculo administrationis, non suo, nec alieni domini extranei decrescat, & minuat.

31 Quapropter nullo modo administrator ipse manifestè dolosus, & fraudulentus audiendus erit, intentans pecunias illas cedere in damnum administrationis, & per consequens creditorum, tum quia contra suam præcedentem confessionem, & assertionem ad intimationem delegationis intimatæ nulla potest admitti probatio, quia inter principalem & testes non datur concordia. Ant. Gabr. *commun. opinion. tit. de testibus*, *concl.* 4. *n.* 75. Qui multos refert, Rota, Alexand. Ludovis. *decis.* 357. *n.* 3. & ibi Oliverius Beltraminius *n.* 7. plurimos refert, nonnullos recenset Post. *de manutent. observat. num.* 136. *cum seqq.* Idem Alex. Ludovis. *decis.* 435. *n.* 14. Surdus *consil.* 6. *num.* 2. nisi manifestissimè de errore doceatur, prout *ex l. error. C. de jur. & fact. ignor. l. un. C. de confess.* Guttier. *pract. lib.* 1. *q.* 100. *n.* 6. Qui error in administratore impossibile probare videtur, saltem ut ei prodesse possit; tum etiam quoniam si habebat unde solvere potuit, & unde debuit adimplere delegationem à judice sibi directam in favorem creditoris, vel creditorum, & intimatam prout manifestè detegitur ex manifestatione, & registro pecuniarum postea facto coram judice; jam administrator iste fuit factus morosus post intimationem, etiam cessante fraude, & pecuniæ suæ vel alienæ suppositione, sed quando revera ea fuisset pecunia administrationis, quia depositum perit periculo depositarii, si semel fuerit constitutus in mora regulari per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem. Gregor. Lopez *in l.* 4. *tit.* 3. 32. *p.* 5. *gloss.* 5. Abb. & Felin. *in cap. bona fides, de deposit.* Et ibi communiter D D. Carrocius *de deposit. p.* 1. *tit. de casu*, *n.* 5. Marescot. *variar. resol. lib.* 1. *c.* 7. Mozius *de contractib. tit. de deposit. cap. de natura deposit. n.* 4. Vvessembec. *tit. de deposit. n.* 15. Petr. Unzol. *in practicar. artic. notariar. in rubric. de obligat. quæ recontrahit. n.* 11. & *n.* 12. Trentacinq. *variar. resolut. lib.* 3. *tit. de deposit. resolut. nu.* 19. Mantica *de contractibus*, *lib.* 10. *tit.* 9. *n.* 3. & 6. Hermosilla *ad l.* 4. *tit.* 3. *p.* 5. *gloss.* 5. *n.* 2.

33 Et debitor, vel is qui ad præstandum aliquid tenetur, si morosus sit, de casu fortuito tenetur, *l. quod te D. si cert. petat. l. si in Asia* 12. *§. fin. D. deposit.* & in argumentum est text. *in l. in re furtiva in fin. D. de condict. furt. & in l. interdum stipulantem*, *§. fin. D. de verb. oblig.* Bartol. *in l. fuit certo*, *§. interdum*, *D. commodat.* Dec. & Cagnol. *in l. contractus*, *D. de reg. jur.* Imola *in l. propter sterilitatem col.* 2. *de locat.* Corneus *cons.* 108. *vol.* 1. Amictis *decis.* 150. Carroc. *de locato, & conduct. tit. de censibus*, *q.* 11. *p.* 4. P. Molina *disp.* 295. *versic. casus fortuitus.*

34 In tantum mora punibilis est in sequestro, & depositario, ut ad usuras, & interesse pecuniæ teneatur à die moræ Dec. *in l. certi condict. §. fin. n.* 4. *D. si cert. petat.* Bald. *in l.* 1. *q.* 10. *C. pro socio.* Joan. Anania *in cap. fin. col.* 4. *de usuris*, *n.* 2. & 4. Rodrig. *de annuis reddit. lib.* 3. *quæst.* 11. *n.* 40. Mozius *de deposit. cap. de accident. deposit. num.* 8. Ibi. *Post moram in deposito usuræ semper debentur, tam in deposito proprio, quam improprio, & in c. quæ actio oriatur ex deposito.* Hermosil. *ubi proximè n.* 3. & 4. Quod depositarius morosus tenetur de casu, & periculo, nulla adhibita distinctione, utrum eodem modo interitura esset res, aut pecunia apud dominum, juxta ea quæ dixerat abundè *ad l.* 9. *tit.* 2. *p.* 5. *gl. fin. to.* 1. *fol.* 176. Quæ resolutio constans est, & inviolabiliter observatur in omnibus tribunalibus, & in hoc Pinciano frequentissimè observatur. Cùm administrator concursus inviolabiliter debet adimplere delegationes sibi à Senatu directas justa excusationis causa carens, prout abundè diximus *sup. hac* 3. *p. c.* 8. *à princ. & per totum.*

35 Illa denique in hac materia mutationis, & diminutionis monetæ constans est, & prima regula, ut morosо, sive in solvendo, sive interpellato legitimè in recipiendo imputetur detrimentum, periculum, & diminutio monetæ, ut per *l. quod eum*, *in principio*, *l. creditor* 102. *D. de solut.* Ubi communiter DD. facit *l.* 1. *C. de susceptor. præpositi. & arc. lib.* 10. *gloss. in l. acceptum*, ubi Bartol. *C. de usur.* Tiraquel. *de retract. convent. §.* 4. *gloss.* 6. *n.* 34. Bald. *in cap. quanto*, *col. ult. versic. extra quæro de jurepatronat.* ubi Abb. *nu.* 12. Castrens. *in d. l. creditor. n.* 1. Plurimis Laudensis *de monetis*, *q.* 14. *versic. circa quartum.* Brun *de monetis p.* 18. *limit.* 1. *n.* 2. & ex Consiliis Rubei, Gabrielis, & Zabarellæ, Anton. Sola *de monetis casu* 12. Renerius Budelius *de re numeraria c.* 26. *num.* 6. Ant. Gabr. *commun. opinion. lib.* 3. *tit. de solutionib. concl.* 1. *n.* 6. Anton. Thesaur. *decis.* 174. *n.* 4. Scaccia *de commerciis*, *§.* 2. *gloss.* 5. *n.* 147. & 153. Affictis *decis.* 150. *per totam.* Foller. *in praxi de censibus*, *verb. intricatum n.* 50. Felician. *de censib. tom.* 2. *lib.* 4. *cap. un. n.* 6. *vers. sed licet deposit.* & ex aliis, Larea *decis.* 19. *n.* 7. ubi *ex n.* 14. & *decis.* 13. *n.* 5. post Cencium *de censibus*, *q.* 111. *n.* 61. & *seq.* et alios, probat, periculum diminutionis monetæ legitimè oblatæ, & depositæ, perire creditori injustè, & sine legitima causa recipere recusanti, eodem modo quo debitori morosо in solvendo.

Igitur

36 Igitur si diminutio monetæ culpa, & mora administratoris in non solvendo contingit, sibi, & non administrationi, nec creditoribus debet damnum irrogari, & prægravari, cùm ex facto administratoris hoc acciderit damnum, nemo enim ex facto alterius debet prægravari, *l. si quis in suo, §. legis, C. de inofficios. tit. cap. non debet de regul. jur. in 6.* Surdus *consil.* 11. *n.* 29. *& cons.* 145. *n.* 10. *& consil.* 183. *n.* 84. Nullusque alieno facto oneratur, *l. causæ, D. de procurator.* Et factum unius alteri nocere non debet, *l. si unus, §. ante omnia, D. de pact. l. pupillo, §. si plurimum, D. de novi oper. nuntiat. l. paterfamilias, D. de hæredib. instituend. l. hæredes, §. in illa, D. famil. erciscund. l. cohæred. C. eod. l. debitorum pactionib. C. de pact.* Nec administrator de hoc potest conqueri, quia damnum, quod quis sua culpa sentit, sibi debet, & non alii, imputare, *cap. damnum de regul. jur. in 6.*

37 Iterum, & administrator bonorum concursus patietur damnum diminutionis monetæ pertinentis ad administrationem, quando rumor mutationis monetæ adfuit; & idem negligens fuit in ea manifestanda Curiæ, vel judici concursus, ut eam cogruo tempore distribuat inter creditores, qui eas possint proficere, & expendere in suos usus, ne ipsi, atque administratio, veniente diminutione, detrimentum patiantur, qua diligentia multi administratores uti solent, nullus etenim est tam expers, rusticus, aut supinus, qui rumore mutationis monetæ currente habens pecuniam non curet omni conatu, eam quomodolibet expendere, & sese securum reddere ab omni periculo modo, quo possit. Ad eandem igitur diligentiam tenetur administrator in bonis, & pecuniis concursus, maximè cum sibi tam facile, & usitatum pateat remedium, quo si non utatur, ut tutus reddatur, culpa ei adhibenda erit. Nam quando quis aliquid consequi potest juris remediis opportunis, si illis non utatur, dicitur per eum stare, & ejus negligentia, & culpa arguitur, *cap. licet Episc. de probat. in 6. cap. commissa de elect. in 6.* Et per Bartol. Socinum *in consil.* 274. *n.* 6. *lib.* 2. Menoch. *de recuperand. rem, n.* 24. Mascard. *de probat. conclus.* 1092. Mierez *de majorat.* 4. *part. q.* 40. *n.* 54. Conducunt quæ Seraphinus *de privileg. jutrament. privileg.* 33. *n.* 32.

38 Tum etiam, quia administrator concursus tanquam depositarius, & sequester tenetur de lata culpa, quando non adhibuit in re deposita eam diligentiam, quam communiter adhibent homines, qui sunt ejusdem professionis, & conditionis, *l.* 11. *tit.* 33. *p.* 7. *l. supina. l. regulam, §. sed facti, D. de jur. & fact. ignor. l. si quis feudum, §. celsus, D. locati, §. fin. Instit. de societate, l. cedere diem, §. fin. l. latæ culpæ, D. de verb. significat.* Bartol. *in l. quod Nerva n.* 17. *&* 18. *D. deposit.* Bald. *in lib. quæ fortuitis, n.* 10. *C. de pignorat. act.* Petr. Greg. *sintagm. jur. civil. lib.* 1. *cap.* 11. Farinac. *de pœnis tempor. q.* 88. *n.* 67. Parlador. *in sexquicent. different.* 172. *n.* 9. Pichard. *in §. item is, cui n.* 63. *&* 64. *instit. quib. mod. re contrah. oblig.* Barbos. *in l. mora* 10. *n.* 3. *D. sol. matrim.* Rebuffus *in d. latæ culpæ colum.* 1. abundè prosequitur Hermosilla *ad l.* 3. *tit.* 3. *p.* 5. *gloss.* 6. *ex n.* 2. *per tot. tom.* 1. *fol.* 191. qui *gloss.* 9. *n.* 4. teneri de levi culpa, quando rebus depositi non adhibuit eandem diligentiam, quam in suis; ubi plurimos refert.

39 Et in comprobationem notanter animadvertendum est, quòd administrator uti depositarius tenetur de levi culpa, si pro custodia mercedem, & salarium recepit, Villalob. *in antinomia juris, lit. D. n.* 8. Olanus *lit. D. n.* 32. *&* 33. Gutierr. *practicar. quæst. lib.* 4. *quæst.* 47. *n.* 7. Rodriguez *de annuis reddit. lib.* 3. *quæst.* 11. *n.* 36. Pichard. ubi proximè *n.* 2. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 10. *tit.* 6. *num.* 12. *&* 13. Carroc. *de deposit.* 1. *p. tit. de culpa depositarii, n.* 10. Farinac.. *de furtis, q.* 169. *à n.* 24. Trentacinq. *var. resol. lib.* 3. *tit. de deposit. resol.* 11. *n.* 11. Rebell. *de oblig. justitiæ, lib.* 16. *de contract. deposit. cap.* 11. Azor. *de obligat. just. p.* 3. *lib.* 7. *tit. de deposit. c.* 7. *versic.* Hermosilla *ad l.* 3. *tit.* 3. *p.* 5. *gloss.* 9. *n.* 7. *tom.* 1. *fol.* 194. quæ doctrina directè verificatur in administratore depositario bonorum concursus, qui percipit pro custodia, & administratione salarium, ut suprà probavimus. Ergo tenebitur de prædicta culpa, etiamsi levis judicaretur.

Deinde quia ubi adest periculum, administrator tenetur prævenire, quod accidere potest, aliàs non liberatur, si præsumi posset, quòd erat periculum in mora ut tenet Bobadilla *in polit. lib.* 3. *n.* 42. Escobar *de ratiociniis, c.* 19. *n.* 31. nam ubi præsens res status futurum indicat damnum, quilibet inspicere debet, quod accidere solet, Bart. *in l. inter stipulantem, §. sacram. ff. de verb. oblig. & in l. si idem cum cod. §. fin. ff. de jurisd. omni jud. gl. in l.* 2. *verb. suspectum, ff. solut. matr.* ubi Bart. *n.* 9. Alex. *n.* 20. & idem Alex. *in l. secundum in princ. ff. qui satisdar. cogant.* Escob. *de ratiocin. c.* 5. *n.* 69. quia culpa illi adscribitur, qui non cogitat quod facile potest evenire, & non perspexit, *l. qui bona, §. cum inter & l. in hac, ff. de damno infecto.* Surdus *cons.* 391. *num.* 43. *&* 44. *lib.* 3. *& cons.* 365. *n.* 30. *eod. lib.*... Joan. Garc. *de hypothec. post contr. n.* 12. Gratian. *tom.* 4. *c.* 677. *num.* 7.

40 Denique si administrator statim quod sit publicata pragmatica diminutionis, aut mutationis monetæ, coram judice loci non manifestavit pecuniam administrationis penes se existentem, si postmodum asserat, tot pecuniam administrationis habuisse eo tempore, nec creditur, nec auditur, cùm exinde præsumatur fraus, supponere volentis suam, vel alienam pecuniam, ut administrationis, & creditorum periculo diminutio cedat, & ideo ad evitandas has, non insolitas fraudes administratorum, & depositariorum, nec non aliorum aliena negotia gerentium, in omnibus pragmaticis mutationis monetæ, & in eorum instructionibus directis Cancellariis, Audientiis & aliis judicicibus hoc exprimitur, ut statim ante publicatam mutationem monetæ secretè conquirant domos prædictorum administratorum, ut omnes pecunias quas alienas habent, exhibeant, ut *in pragmatica anni* 1628. *& in hac ultima anni* 1642. *publicata* 15. *Septemb.* & hoc jure utimur.

41 Hinc prius ut abeamus, unum subtile dubium absolvamus. Debitor in judicio obtulit suo creditori pecuniam, iste recusavit & debitor jussu judicis deposuit, non pecuniam realiter, sed quia depositarius erat amicus, vel aliàs debitor deponentis ejusdem, vel majoris quantitatis, solùm confessus se recepisse à debitore tot quantitatem in depositum, quot penes se habere fatetur. Depositio hoc confessato existente, publicata fuit diminutio monetæ, depositarius postmodum à creditore conventus pro depositi restitutione replicabat, se paratum esse reddere cum sua diminutione, an sibi proderit exceptio? Videtur quod sic. Quia iste de-42 positarius licèt realiter non receperit pecuniam, verè debitor est quantitatis ex sua confessione de recepto, cum obligatione reddendi ad mandatum judicis. Tiraquell. *de retract. lib.* 2. *§.* 4. *gloss.* 6. *n.* 19. Trentacinq. *variar. lib.* 3. *tit. de solut. resol.* 22. *n.* 2. Matienzo *in leg.* 4. *gloss.* 9. *& in l.* 9. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopilat. n.* 7. *& seqq.* Azeved. *in l.* 9. *n.* 14. Hermosilla *ad lib.* 2. *tit.* 2. *p.* 5. *gloss.* 4. *n.* 69. *& n.* 72. qui asserunt post alios teneri. Hanc confessionem depositi inter ipsos con-43 trahentes, & ipso Hermosilla, cum Cencio *num.* 75. quod creditor potest recipere hoc depositum, & pecuniam confessatam. Ergo depositarius non amplius compelli debet ut integram, & sine diminutione restituat, cùm non suo periculo, sed debitoris, aut creditoris absque justa causa recusantis levare depositum, pereat, & minuatur, ad latè tradita superius.

44 Sed contrarium verius est, quoniam in hoc depositio pecunia non intervenit, nec ut species, nec ut numerata custodienda, juxta ea, quæ latiùs superiùs dicta

sunt ; ergo impossibile est, ut diminutio monetæ superveniens illam comprehendat, quia non entis nullæ sunt qualitates, nec qualitas sine subjecto esse potest, & quod non est, rumpi nequit, & actus diminutionis præsupponit habitum, atque pecuniæ existentiam, juxta axiomata vulgaria, sed hic deficit à principio pecunia, ergo diminutio illam tangere non potuit ; juxta *l. si certos nummos, puta qui in arca sunt, stipulatus sim, & hi sine culpa promissoris perierint, nihil nobis debetur* 37. *D. de verb. oblig. l. planè, §. eadem, D. de leg.* 1. *& l. sed certos, l. si servus, §. qui quinque, D. eodem, leg. in*
45 *ratione, §. diligenter, D. ad leg. falcid.* & in similibus terminis, nempe quando pecunia numerata deposita fuit administratori aut depositario, & iste sustulit eandem, & in usus suos convertit, de quo constitit per suam confessionem, & diminutionem, postea contingentem ei applicandam, firmat Larea *decis.* 14. *n.* 38. ex præfata nostra consideratione, quia frustra quæritur de damno, aut detrimento rei quæ non extat, nec periculum quod respicit, quando res periit, aut deterior reddita attendi potest, quando jam res non est, quippe eo ipso quod depositarius nummis depositis usus fuerit, jam est ita consumens, videtur ut amplius in specie, id est, ea corpora in rerum natura attendi non poterant, ac per consequens non entis qualitates considerari non valent.

46 Et quamvis depositarius ex sua confessione de recepto, & obligatione ad reddendum sit obligatus, ut verum est, debitor tamen est generis, non speciei, & genus perire non potest, prout diximus & probavimus suprà ex *n.* 22. *vers. secundo, quia quando*, &c.

47 Deinde quia licet inter contrahentes ex hoc depositi genere, oriatur obligatio ob confessionem ; non tamen in præjudicium tertii, & sic creditoris, ut expressè probant omnes illi DD. in principio hujus quæstionis citati, *n.* 42. *vers. hinc prius ut habeamus*, &c. ita singulariter tenet D. Valenzuela *cons.* 67. *ex n.* 47. *cum seqq. to.* 1. quod ubi requiritur depositum reale, non admittitur per confessionem depositarii, ex Feliciano *de censib. tom.* 1. *lib.* 4. *cap. unic. n.* 2. prout in nostro casu reale requiritur, ut possit admittere, & pati diminutionem monetæ.

48 Postmodum ipse Valenzuela *n.* 46. 47. & 48. ita prosequitur, *Nec obstabit dicere, quod depositum reale etiam per confessionem probatur, l. Publia Mævia, §. fin. l. Lucius. D. depositi, Mascard. de probat. concl.* 509. *n.* 1. *Carrocius de deposito, p.* 1. *de depositi probatione, n.* 3. *& seqq. fol.* 84.

Quia hoc solum procedit quando agitur de probando deposito in præjudicium confitentis, non quando agitur in præ-
49 *judicium tertii, quo casu non probatur per confessionem, ut respondit Jas. cons.* 172. *n.* 4. *lib.* 2. *& pluribus relatis Mascard. ubi proximè, n.* 3. *& seqq. Carroc. loc. cit. n.* 5. *Tiraquel. §.* 3. *gloss.* 6. *n.* 9. *&* 15. *Et quia depositum est contractus, qui re tantummodo fit, Bald. cons.* 218. *n.* 8. *&* 256. *n.* 2. *lib.* 1. *Socinus cons.* 243. *n.* 3. *lib.* 1.
50 *Mascard. ubi proximè n.* 5. *Unde nisi res verè intervenerit, non potest dici depositum, etiam si intervenerit confessio, nec posset inducere depositum, quod nunquam fuit, ut dicit Bald. consil.* 256. *n.* 2. *lib.* 1. *facit l.* 1. *§. si mutuam, D. si quid in fraudem patron. l. si debitorem, D. de solution. l. non abstulit. D. de novat. l. Lucius, l.* 2. *§. tutelæ, & §. fin. D. de administr. tutor. ubi talis confessio non habetur pro solutione in præjudicium tertii. Bart. in lib.* 2. *§. creditum, D. si certum petat. & ista est verior*
51 *opinio ex Cepola consil.* 44. *Cifuentes in l.* 70. *Tauri, Montalvus in l.* 13. *verb. el pretio, vers.* 1. *tit.* 10. *lib.* 3. *fori Matienzo in l.* 9. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopil. gloss.* 4. *n.* 3. *ubi Azeved. n.* 14. *Joan. Baptista Lupus de usuris, commentar.* 2. *§.* 4. *ex n.* 108. *Petr. Foller. de censib. verb. instrumentum gratiæ consignan. pretio, n.* 48. hactenus Valenzuela, qui benè consonat iis quæ diximus. Eandem sententiam post Glos. Paul. de Castr. Jun. Roland. à Valle, & Tiraq. tenuerunt Thesauri *decis.* 26. *n.* 3. Fachin. *contr. jur. lib.* 2. *c.* 93. Cancer. *var. resol.* 3. *cap.* 8. *depos. n.* 40. Mantic. *de contractib. lib.* 10. *tit.* 10. *n.* 14. Castillo *contr. lib.* 3. *c.* 16. *n.* 10. Pichard. *in §. bonæ fidei* 30. *n.* 46. *instit. de action.* Giurba *decis.* 87. *n.* 35. Hermosil. *ad l.* 5. *tit.* 3. *gloss.* 5. *n.* 2. *& seqq. p.* 5. *tom.* 1. *fol.* 201. & ita hanc resolutionem amplexus fuit Senatus hic Vallisoletanus, in facti contingentia.

Nunc tractandum de creditore, qui delegationem à 52 judice obtinuit pro certa quantitate, directam administratori concursus, quando ob suam creditoris in exigendo negligentiam periculum mutationis monetæ, aut decoctionis administratoris pati teneatur. In quo videtur dicendum, quod licet per simplicem delegationem, & litteras à debitore directas alteri, ut suo creditori solvat, primus debitor litteras mittens non liberetur, quousque cum effectu pecuniæ exigat creditor, *ad litt. C. de solut.* quam latè exornat Castil. *contr. to.* 1. *c.* 59. *ex n.* 30. *cum quatuor seq.* & Amat. *var. res.* 47. *per tot.* maximè *ex n.* 19. *usque ad fin.* & nos *sup. hac* 3. *p. c.* 2. *ex n.* 45. *cum mutis seqq. vers. hinc ne decipiaris*, &c. Ubi quod hoc casu semper periculum quodlibet interim contingens pertineat ad primum debitorem delegantem, & litteras dantem, & non creditori, & probant plures alii statim citandi.

Hæc tamen conclusio uno modo communiter limita- 53 tur, ut non habeat locum, quando creditor, intimatis delegationis literis ei, cui erant directæ, iste acceptaverit, ipse verò creditor multum negligens fuit, & diu stetit in exigendo ; nam periculum interim contingens in decoctione ad eum, non verò ad debitorem delegantem pertinebit ; quam difficultatem multos DD. tetigisse reperio, Ruin. *cons.* 45. *ex ex n.* 3. *cum seqq. lib.* 5. Parlad. *in sesquicent. different.* 50. *§.* 2. *n.* 8 Cæs. Barcius *dec.* 72. *n.* 5. Gratian. *discept. forens. lib.* 1. *c.* 64. *n.* 23. *& ex n.* 15. *cum seqq.* Maresc. *var. resol. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 5. *& n.* 8. Gaito *de credit. c.* 2. *tit.* 7. *n.* 1413. Guzman *de evict. c.* 35. *ex n.* 34. *& seqq.* plures Rotæ decisiones referuntur in proposito per Alex. Ludovis. *decis.* 217. *n.* 6. & ibi Oliver. Beltram. Surd. *decis.* 23. *ex n.* 6. Jacob. Cancer. *lib.* 2. *c.* 6. *ex n.* 169. *cum seqq.* Amat. post Pereyram *var. resol. cap.* 47. *sub n.* 33. Castillo qui plurimos ex iis DD. non refert *controv. tom.* 5. *c.* 77. *casu* 7. *vers. creditore tanto tempore, & in vers. & hactenus de iis*, & iterum *col.* 4. ad litteram refert decis. Farinac. *in noviss.* 445.

Qui quidem alios quam plurimos allegant, omnes 54 tamen variis loquuntur linguis, & ab eis vix certa resolutio percipi potest, quidam absolutè affirmant, quidam variis, & diversis distinctionis generibus innodantur.

Mihi autem ea verior videtur opinio, quæ habet, 55 quod post delegationem acceptatam mandatario, si creditor multo tempore cunctatur, & negligens fuit in exigendo, sibi, & non deleganti debet imputari periculum, maximè in concursu creditorum, ubi per administrationem detinetur pecunia pro satisfaciendis primis creditoribus, nec eam consumere potest in solvendo posterioribus, prout latè diximus *hac* 3. *p. c.* 8. *per tot.* & sic periculum pecuniæ interim contingens debet imputari negligentiæ creditoris, qui, cum potuit diu non exigit.

Comprobatur ex iis quæ latissimè congessit Nogue- 56 rol. *allegat.* 40. *ex n.* 38. *cum multis seqq.* ubi de fidejussore indemnitatis, ut non teneatur, si creditor negligens fuit in exigendo debito à debitore principali quando erat solvendo. Item de uxore negligente exigere 57 suam dotem defuncto marito, existentibus bonis liberis, ut non habeat regressum ad bona majoratus, sibi pro dote obligata. Item, & de tertio rei hypothecatæ 58 possessore, ut liberetur, si creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore existente solvendo, & de aliis plurimis similibus ibidem apud Noguerol videbis,

qui

qui *n.* 58. *&* 59. post Thesaurum *dec.* 125. *nu.* 11. limitat in fidejussore puro, qui potest æqualiter, & eodem tempore conveniri cum principali debitore.

59 Et facit Cencius *de censib. q.* 98. *n.* 64. ibi. *Limitatur quartò, ut contra possessorem fundi non possit agi actione hypothecaria, vel Salviano, quando dominus, & creditor census potest argui de negligentia in exigendo annuos redditus censuales ab eo, qui ad illorum solutionem tenebatur, Foller. in sua praxi censual. in verb. hujusmodi, n.* 97. Gabr. *consil.* 47. *n.* 16. *lib.* 1. Boccac. *in tr. de censib. p.* 2. *n.* 87. *in fin.* Surd. *decis.* 32. *n.* 9. Felician. *de censib. tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 6. *sub n.* 3. *& tom.* 2. *lib.* 3. *c. ult. n.* 2. *ad fin. vers. & ad id*, &c.

60 Facit etiam Felicianus de Solis *in tr. de censib. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 3. ibi *Ubi verò tertius possessor recognovit, cogi potest, ut solvat præteritas pensiones.* Ancharran. *cons.* 386. *col.* 1. Aymon Cravet. *cons.* 217. Afflictis *decis.* 95. Foller. *in praxi census, verbo hujusmodi census super rebus, n.* 97. declarans, hoc locum habere, quando ille, qui debet consequi census præteritos, potuisset exigere præteritas pensiones, & non exegit, quia tunc novus possessor non tenetur, sed creditori imputandum erit. per text. *in l. jure civili, D. de condit. & demonstrat. & in l. in executione, §. penult. D. de verb. obligat.* & ea quæ in fortioribus terminis scripsit Socinus *consil.* 237. *lib.* 2. *&c.* Sequitur Ludovis. de Avend. *de censibus, cap.* 99. *n.* 4. idem tenet Rodoanus *de rebus Ecclesiæ, quæst.* 17. *n.* 64. Surdus *decis.* 32. *n.* 9. & Amadeus de Ponte *de laudemiis, quæst.* 45. *n.* 20. & de Solis *in tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *vers. adversus autem tertium, in fine, pag. mihi* 206.

61 Nunc se offert sub illis disceptanda quæstio, administrator concursus, aliusve depositarius, qui delegationes sibi directas à creditore recipiens, noviter huic cautionem, seu obligationem fecit pro eadem quantitate persolvenda, an teneatur tanquam administrator, & depositarius, ut antea, vel potiùs mutata causa depositi uti simplex debitor?

62 Hujus quæstionis utilitas in hoc versatur, quoniam si tanquam depositarius tenetur, periculum mutationis monetæ, aliudve interim contingens ad se non pertinet, qui dominus pecuniæ non est, & ideo sufficit, mutatione monetæ contingente, manifestare pecunias depositas; ut sursum diximus.

63 At verò si debitor simplex consideretur, periculum sibi imputatur tanquam debitori generis, & domino pecuniæ, si tempore congruo non obtulit, nec legitimè deposuit, ad jura vulgaria.

64 Et quod depositatius iste, uti simplex debitor de periculo teneatur, probatur: nam per illam novam debiti cautionem, & obligationem factam creditori mutata videatur causa depositi præcedens, & translata in mutuum, quo mediante pecuniæ dominium in depositarium transfunditur, ac per consequens periculum mutationis monetæ, aliudve noviter contingens eidem, uti debitori generis, & non speciei, non verò creditori nocet, quia res periculo domini perit. Pro hac verissima doctrina textum habemus famosum *in l. certi cond.* 9. *§. deposui apud te decem, postea permisi tibi uti. Nerva, & Proculus, etiam anteaquam moveantur, condicere, quasi mutua tibi hæc posse aiunt; & est verum; ut & Marcello videtur, animo enim cœpit possidere: ergo transit ad eum periculum, qui mutuum rogavit, & poterit ei condici.* Prosequitur lex sequens in hæc. *Quod si ab initio cum deponerem, uti tibi, (si velis) permisero, creditam non esse, anteaquam mota sit: quoniam debitum iri non est certum, D. si cert. petat.* & text. *in d. §. deposui.* Latè exornarunt Aretin. *in l.* 2. *n.* 3. *D. si cert. petat.* & ibi Bartol. Fulgos. Jas. *n.* 6. Ripa *n.* 10. Purpuratus *n.* 40. Curtius jun. *num.* 14. Carroccius *num.* 13. Gregor. *syntagmat. jur. lib.* 23. *cap.* 3. *n.* 10. Covanus *lib.* 7. *commentar. cap.* 4. *num.* 3. Mantica *de contractib. lib.* 10. *tit.* 2. *num.* 19. Rodriguez *de redditibus, lib.* 3. *quæst.* 10. *nu.* 22. Amator Rodriguez *de privil. leg. credit. art.* 6. *num.* 41. Pichardus *in §.* 1. *n.* 79. & 80. *institut. quib. mod. re contrah. obligat.* Fontanella *de pactis, clausul.* 5. *gloss.* 8. *part.* 7. *n.* 9. *cum multis seqq. & ex n.* 17. Morla *in emporio tit.* 8. *num.* 29. Castillo *controvers. lib.* 3. *cap.* 16. *ex num.* 27. *cum seqq.* Peregrinus *decis.* 58. qui omnes *ex d. §. deposui.* tenent, quod si paulo post depositi contractum de mutuo conveniant partes, depositum alteratur, & in mutuum transfertur; ergo depositarius per novam obligationem simplex debitor constituitur, & in se pecuniæ suscipit periculum.

Hinc quando causa unius contractus transfunditur, 65
& mutatur in aliam causam, prior novatur, & extinguitur primus contractus, & remanet secundus. Nam si debitum ex causa mutui convertatur in causam depositi, (vel è contra,) vel in pretium emptionis, vel in causam societatis; primus contractus est resolutus, ut per rationes, & fundamenta probat Amat. *lib.* 1. *variar. res.* 50. *ex num.* 4. *cum seqq.* Molina *de contract. disp.* 559. *n.* 12. 13. *&* 18. Ubi loquitur, quando de mutuo fit contractus censualis, Bald. *consil.* 291. 66
lib. 3. Lanarius *consil.* 23. *per tot.* Ubi quando de cambio emitur redditus Gabriel. *consil* 81. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Ubi quando mutuum convertitur in causam societa- 67
tis, & *consil.* 170. *num.* 3. *lib.* 2. Joann. Faber *in §. præterea num.* 3. *Institut. quibus mod. tollit. obligat.* ubi quando de debito fit emptio vini, Medici *de compensation. quæst.* 8. *in fin.* Surdus *de aliment. tit.* 5. *quæst.* 1. *n.* 37. *& tit.* 3. *quæst. n.* 70. *& consil.* 145. *num.* 14. *&* 25. Ant. Gabriel. *de novation. conclus.* 1. *n.* 63. *&* 71. Ronchegall. *in l.* 2. *num.* 19. *de duobus reis.* Cagnolus *in l. singularia, num.* 115. *& seqq.* Decius *n.* 28. *D. si cert. petat.* Milanens. *decis.* 9. *num.* 110. *lib.* 2. ubi quando pro dote fit annuus redditus, & census creatur, 68
ut non possit amplius agi ad dotem, *decis.* 13. *nu.* 22. *lib.* 1. Mastrillus *decis.* 40. *n.* 1 Menochius *consil.* 907. *n.* 26. *&* 27. Gregor. Lopez *in l.* 15. *ti.* 14. *part.* 5. *verb. per manera.* Gutierrez *de juram. confirmat.* 1. *p. cap.* 63. *n.* 8. Cevallo *commun. contra com. quæst.* 754. *n.* 1. *& quæst.* 755. *num.* 13. *&* 14. Sesse *decis.* 133. *n.* 12. *vol.* 2. Cæsar Barzius *decis.* 20. *num.* 9. Ponte *consil.* 131. *num.* 131. *& num.* 134. *lib.* 2. Rebuffus *ad constitutiones Gallican. tit. de liter. obligat. art.* 1. *gloss.* 9. *n.* 69
21. Valenzuel. *consil.* 109. *n.* 21. *&* 22. *tom.* 2. dicens, quod contractu primo in alterum transfuso, prior non consideretur amplius, per *l. singularia*, ubi Bartol. & omnes, *D. si cert. pet.* Cæsar Manerit. *de contractib. libellariis, quæst.* 35. *n.* 31. *& seqq.* Idem affirmat Gratianus *disceptat. forens. cap.* 41. *num.* 6. *tom.* 1. optimè Surdus *de alimentis, tit.* 9. *quæst.* 21. *ex num* 13. *cum* 70
seqq. ubi, quod tunc non attenditur natura, nec qualitas contractus transfusi, nec amplius inspicimus qualitatem primi contractus, sed secundi in omnibus observamus, ex Bartol. *in d. §. deposui, num.* 20. *&* 21. Jason, & Cagnolus.

Creditor igitur in nostro casu, qui tradens delega- 71
tiones, hoc est, *los libramientos*, depositario, seu administratori recepit ab eo novam cautionem, & obligationem solvendi eandem quantitatem, nulla aliâ intentione fecisse videtur, quàm animo novandi priorem causam depositi, & in mutuum transferendi constituendo eum debitorem, causa depositi alterata.

Desuper, quia quando aliquid additur, vel detra- 72
hitur priori obligationi, aut depositioni, sive in qualitate, sive in tempore, & in aliis (substantiam tamen prioris obligationis tangentibus,) nova obligatio, & nova dispositio est; prima novata, extincta. Latè Decianus *in cap. de causis n.* 2. *de offic. delegat.* Cassiodorus *decis.* 33. *n.* 1. Verallus *decis.* 16. *num.* 4. *& decis.* 17. *n.* 2. *p.* 2. Ruinus *consil.* 38. *n.* 10. *vol.* 1. Gonzalez *in regul. Cancell. gloss.* 9. *ex num.* 8. *cum multis seq.* Menochius *consil.* 160. *n.* 49. quamplurimos refert

Giurba *in consil. 65. n. 32. in fin. & num. 33.* distin-
73 guentes inter mutationem circa subſtantialia contractus, & diſpoſitionis, & inter accidentalia de qua diſtinctione poſt alios optimè Tiber. Decianus *conſil. 11. ex num. 27. cum ſeq. & ex num. 32.* Surdus *deciſ. 70. num. 3. & n. 15.* necnon Petrus Barboſa *in l. 1. art. 1. num. 102. & num. 132. cum ſeqq.* ubi bene, & explicitè loquitur, *D. de judiciis.* Idem Surdus *conſil. 243. n. 19. & conſ. 217. ex n. 23.* per *§. præterea, Inſtitut. de inutilibus ſtipulat. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter*, ubi Doctores, *D. de verbor. obligat. l. jus civile, D. de juſt. & jur. l. denunciaſſe, §. quid tamen, D. ad l. Jul. de adulter. cap. licet, & ibi omnes, de offic. ordinarii.* Se-
74 cus ſi primus actus ſolùm mutetur in accidentibus, non tangentibus ſubſtantiam ipſius, quia tunc idem actus dicitur continuatus, & probant prælegati Doctores, ac plures per Gratianum, *tom 4. diſceptat. 718. ex n. 17. & 18.* Valenzuel. *conſ. 160. ex n. 66. cum ſeqq.* & idem Gratianum *ex n. 4. & ſeqq. tom. 3. cap. 599. ex n. 34.* Sed in noſtro caſu per novam cautionem, & obligationem factam ab adminiſtratore, ſeu depoſitario in favorem creditoris, prorſus mutatur ſubſtantia depoſiti, cum convertatur in mutuum, ex jam dictis, ergo novata intelligitur dopoſiti obligatio, ita ut depoſitarius amplius non teneatur ex ea, ſed ex novante tanquam ſimplex debitor, in quem periculum quodlibet rei, & pecuniæ ſimul transfertur.

75 Iis tamen minimè refragantibus in quæſtione propoſita diſtinctè procedendum erit, nam ſi ſecunda obligatio fit animo novandi priorem, prout contingit, quando cauſa unius contractus per partium conventionem transfunditur in aliam, putà quando de depoſito fit mutuum, & de aliis exemplis ſuprà poſitis; tunc ſecurè procedunt ea omnia quæ hactenus ſcripta ſunt, *ex n. 16. cum ſeqq. per textum capitalem in d. leg. certi cond. §. depoſui, l. ſingularia, ff. ſi cert. petat. & leg.*
76 *ſi manu ſata, D. de contrab. emp.* Ut tunc periculum pecuniæ, ſive mutationis monetæ; ſive aliud quodlibet, quomodolibet contingens cedat in damnum depoſitarii mutuo recipientis depoſitum, cum de cætero in eum dominium pecuniæ ſit tranſlatum, & generis fiat debitor, cùm genus perire non poſſit, ut latiùs ſuperius diximus.

77 Aut enim non animo novandi priorem contractum, & obligationem, ſecunda fuit conventio, & promiſſio inter contrahentes, qui animus novandi in dubio non præſumitur, niſi expreſsè dictum fuerit per contrahentes, ut per *l. fin. C. de novationibus, & l. 15. tit. 4. part. 5.* & ex his quæ abundè diximus *ſuprà hac 3.*
78 *part. cap. 2. ex n. 45. verſic. hinc nec decipiaris,* &c. Et tunc non videntur partes recedere à priori contractu, nec cauſam antiquam mutare, aut infringere, ſed tantùm eandem nova cautione, & nova obligatione confirmare, addendo obligationem obligationi, ut profertur *in l. aliam 29. de novationibus.* In hæc *Aliam cauſam eſſe novationis voluntariæ, aliam judicio accepti, multa exempla oſtendunt, perit enim privilegium dotis, & tutelæ, & ſi poſt divortium dos in ſtipulationem deducatur, vel poſt pubertatem tutelæ actio novetur, ſi id ſpecialiter actum eſt*, text. etiam *in l. id quod, ff. de conſtitut. pecunia.* Hanc diſtinctionem ampliſſimè comprobavimus in Comment. *de Regia prot. 3. part. cap. 1. per totum.* Ubi multa reperies conducibilia, quibus adde, quod novatio non inducitur, quando promiſſio non fit ex diverſa cauſa, ſed ex eadem niſi expreſſè dicatur Anton. Gabr. *de novationibus, concl. 1. num. 24. 25. & 69.* Rota Genuenſ. *deciſ. 2.* Paul. Caſtrenſ. *in l. quibus idem.* Ubi Alexand. *col. 1. verſic. prædictis etiam adde.* Jaſon. *col. 2. in 2. limitat. ff. de verbor. obligat.* Calvacan. *deciſ. 20. ſub num. 7. lib. 1.* Amat. *variar. reſol. tom. 2. reſol. 57. num. 16.* qui *n. 17.* idem dicit, quando ſecunda obligatio illud idem, quod prima continet, ex Menoch. *lib. 3. præſumpt. 134. num. 10.* Surdus *conſil. 385. n. 19.*

At in noſtro caſu cauſa depoſiti præcedens non trans-79 funditur in cauſam mutui, nec id actum fuit inter contrahentes, ſed id quod ex cauſa depoſiti debebat depoſitarius, ſe ſoluturum promiſit, ac ſe debitorem conſtituit, ac denuò recognoſcit addendo obligationem obligationi ad majorem cautelam, & firmitatem, ſeu ſecuritatem prioris, quo caſu non inducitur novatio per acceſſionem cautionis, tenet Bald. *conſil. 266. in principio, & conſil. 318. n. 3. & 4. vol. 1.* Sylvanus *conſ. 14. n. 11. & 12.* niſi expreſsè de novatione actum ſit, Gaill. *lib. 1. obſervat. 30. n. 6.* Maſcard. *concl. 4. n. 14. & ſequentibus.* Menoch. *de præſumptionibus, lib.* 80 *3. præſumpt. 134. n. 12. & ſeqq.* & quod quando nova obligatio ſolum continet cautionem primæ, non inducatur novatio. Docet Bartol. *in l. Titius, de fidejuſſor.* poſt quem Angel. Imol. Socin. Caſtrenſ. Alexand. & plures alios exornat Surdus *conſil. 385. num. 14.* Mantica *de contractib. lib. 17. tit. 2. num. 15.*

Qui quidem Surdus *num. 16.* addit, quod non fit 81 novatio ex eo quod poſtea conventum eſt pro executione prioris contractus, vel pro ejus complemento, vel perfectione ex Bartol. *in l. ſingularia, num. 10. verſ. quandoque procedit.* ubi Alexand. Jaſon Decius, Purpurat. Bolognet. & Curtius jun. *D. ſi cert. petat.* Menoch. *de præſumpt. 134. num. 26. & ſeqq.* Cravet. 82 *conſil. 436. nu. 7.* dicente, non dici novum actum, illum qui fit pro executione antiqui, & *in conſil. 666. n. 5.* Cephal. *conſil. 351. n. 23. & ſeqq.* Decianus *conſil. 11. num. 51.* plurimos alios refert Amat. *variar. reſolut. tom. 2. reſolut. 27. num. 18. & ſeqq.*

Deinde quia iſta ſecunda cautio, & obligatio facta 83 per depoſitarium, ſeu adminiſtratorem, rectè compatitur cum prima ex cauſa depoſiti, atque ideo nunquam inducitur novatio, niſi id fuerit expreſſè dictum Bal. *in l. fin. in principio, C. de novation.* Decius *in conſil. 463. n. 4.* Alexand. *conſil. 191. n. 3. volum. 6.* Cagnol. *in leg. ſingularia, n. 120. D. ſi cert. petat.* Berojus *conſ. 205. n. 13. volum. 3.* Maſcard. *d. conel. 4. n. 23.* Menoch. *d. præſumpt. 134. num. 39.* Decianus *conſil. 11. num. 63.* Riminaldus *conſil. 738. n. 24. & conſil. 779. num. 79.* at ſi ad invicem compatiantur, nullo modo novatio inducitur, ut & ipſi Doctores probant, & innumerabiles alii conducti per Gratianum *diſcept. tom. 4 cap. 718. n. 18. & 19.* utraque etenim obligatio tendit ad eundem finem, ſolvendi ſcilicet illud idem quod ex depoſito debebatur ac virtus delegationis à judice obtentæ ſolvere depoſitarius tenebatur.

Unde conſequens eſt, ut ſi ſecunda obligatio tan- 84 tumdem, vel etiam plus contineat quàm præcedens habens aliquod privilegium, vel executionem paratam; non debeat intelligi novatio, niſi exprimatur. Abundè proſequitur comprobans, ex *l. 4. §. ſi ex conventione, ff. de re judicata, & l. minor. 25. ann. cui fidei commiſſum, ff. de minoribus, cum veriſimile non ſit creditorem voluiſſe ab ea recedere.* Mantica *de contractib. lib. 17. tit. 1. ex n. 17. uſque ad n. 21.* allego text. optimum *in l. 2. ff. de privil. credit. in l. quid quod, ff. de* 85 *donationib.* ubi ſi quis donavit, & poſtea ſe ſoluturum conſtituit non in ſolidum, prout in conſtituta pecunia, ſed in quantum facere poterit dumtaxat tenetur prout in primordiali contractu donationis, ex quo donans amplius non convenitur; & aſſignat text. ipſe rationem ibi, cauſam enim, & originem conſtitutæ pecuniæ, non judicii poteſtatem prævalere placuit, text. etiam *in l. quod ſi maritus, ff. de conſtituta pecunia,* ubi maritus de- 86 bitor dotis ſi conſtituat ſe eandem ſoluturum, tenebitur, non prout in actione conſtituta pecunia in ſolidum, ſed dumtaxat, in quantum facere poteſt, prout in actione de dote exornat latiſſimè Caſtillo *controv. tom. 6. cap. 155. ex n. 1.* plurimos refert Surdus *conſ. 34. n. 34. & 35. lib. 1.* & altius Gratian. *tom. 4. c. 758. ex n. 14. cum* 87 *ſeqq.* quia tunc poſterior promiſſio ejuſdem quantitatis

potius

potius dicitur prioris accummulativè novatio quàm extinctiva, quam plurimos DD. in id allegat Gratian. *discept. tom. 3. cap. 509. ex n. 9. cum seqq.* ubi etiam quod hæc secunda promissio, & stipulatio fit tantum ad majorem cautelam, & securitatem prioris obligationis, in quo non cadit novatio, ubi expendens ad finus hà-
88 bet privilegium anterioritatis inter cæteros creditores à jure, sibi insuper à debitore promissa fuere funeris impensa; an amittat privilegium. Respondet Consultus in fine, ibi, quare si in stipulatum funeris impensa deducta sit dicendum est locum esse privilegio, si modo quis non abjiciendi privilegii causa stipulatus est. Similia sunt jura expressa, *in l. aliam, ff. de novationibus*, quæ loquitur de privilegio dotis, & actionis tutelæ, non amittendo in stipulationem deductis animo novandi non interveniente, textus etiam optimus *in l. 4. §. si ex conventione, ff. de re judicatâ*, loquens de privilegio executionis ex re judicata postmodum in pactum deducto, ut non innovetur, nisi expressè inter partes agatur.

89 Hinc fit quod quando duæ obligationes fiunt pro eodem debito, non inducitur novatio prioris, cùm fiat secunda ad majorem firmitatem, & ad prioris executionem nisi de novanda prima expressè inter partes agatur, latissimè post plurimos DD. sequitur Amat. *variar. resolut. lib. 2. resol. 57. ex n. 16. cum seqq.* & nos in nostris commentariis de supplicatione, *ad sanctiss. 1. part. c. 10. §. unic. à n. 74.*

90 Quemadmodum etiam quando præcedit contractus perfectus, cui licet adjiciatur conventio, quæ potest cadere in novum contractum, tamen attenditur primus, ita ut magis inducatur informatio prioris, quàm novus contractus. Eleganter Salicet. *in l. 1. §. si te rogavero, in princip. ff. depositi*, quod etiam voluit Bald. *in rubric. C. eod. tit. n. 7. q. 7.* sequitur Gratian. *tom. 2. discept. 273. n. 34.* Castillo *controv. tom. 2. cap. 155. sub n. 6. ante fin.*

91 Nam promissio accedens obligationi eam non alterat, nec ejus naturam immutat, ut per *l. qui mutuam ff. mandati*, probat Gratian. *discept. 33. n. 28. 29.*
92 *& num. seqq.* Si etenim fiunt plures promissiones ejusdem summæ pro eadem causa non inducitur prioris obligationis novatio, nisi expressè dicatur, ut contra gloss. *fin. C. de novation.* tenent Paul. de Castro *in l. qui his idem*, ubi etiam Alexand. *col. 1. vers. prædictis etiam adde*, & ibi Jason *col. 2. in 2. limit. ff. de verbor. obligat.* Ant. Gabr. *commun. conclus. tit. de novationibus,*
93 *concl. 1. n. 69. lib. 3.* confirmatur; nam si hæres promittat solvere legata, & credita ad id idem, eodem modo, quo antea obligatus manet, id est cum beneficio inventarii, hæc namque promissio fit per modum recognitionis latissimè Gratian. *discept. 28. ex n. 28. & seqq.* ubi quod per hanc promissionem non inducitur novatio, optimè Mantica *de contractibus, tit. 7. ex n. 8. 13. 17. & 19. cum seqq. & ex n. 13. lib. 3.* Amat. *resol. 21. num. 4. & n. 10.* Gratian. *tom. 4. discept. 718. ex n. 17. tom. 3. cap. 5. n. 9. cum seqq.*
94 Et in istis terminis, quando præcessit depositum, & novus inter partes contractus supervenit, pro illius majori securitate, aut cautione, in quo nihil actum fuit de depositio novando, ut depositi causa maneat illæsa; plurimas doctrinas, & fundamenta congessit Surdus
95 *in d. consil. 385. per totum, tom. 3.* qui *ex n. 7. & seqq.* quod allegans novationem probare tenetur, quia non præsumitur ex Alexand. *consil. 13. in princip. vol. 2.* Decio *consil. 97. n. 5.* plures per Mascard. *d. conclus. 1111. in princip.* Menoch. *lib. d. præsumpt. 134. in prin-*
96 *cipio.* Socinus jun. *cons. 141. n. 18.* Decian. *consil. 11. num. 34. & seqq. volum. 1.* Et in similibus, imò & fortioribus terminis, ut non novetur prior natura, & actio depositi, sed semper ejus origo sit attendenda juxta mentem contrahentium, multa videnda erunt, per Castillum *quotidian. controv. tom. 3. cap. 16. ex n. 45.*

& seqq. superiùs *& ex n. 63. & 64. cum seqq.*

Et *n. 8. & 9.* ipse Surdus, quod cum hodie minimè 97
inducatur novatio, nisi expressè dicatur, ex *l. fin. de novation.* quando propterea sumus in dubio, semper judicandum est novationem non fuisse inductam; ex Alciato *consil. 119. in fin.* & ex Bart. *in l. penul. D. de prater. stipulat.* dicente, procliviores esse debere ad negandam, quàm ad inducendam novationem. Idem firmant Abbas *cons. 2. num. 10. volum. 1.* Mascard. ubi proximè *n. 1. in fin.* quia pluralitas contractum non præsumitur, ut ex Baldo *in l. fin. in fine, C. de rebus credit.* Jason *in l. eum, qui §. in pupillaribus, n. 18. D. de jurejur.* Cravetta *consil. 112. n. 4.* Surdus *ibi, n. 10. & in consil. 16. n. 9.* & in proposito nostro latè videndus Decianus *d. cons. 11. n. 34. & seqq.*

Multa etiam in proposito videnda erunt per Decia- 98
num *ibid. per totum; cons. 11.* qui *n. 34.* quod in dubio non præsumitur velle aliquid de novo inducere, sed potius confirmare, & quod pluralitas actuum in dubio non præsumitur, ex *l. triticum. & l. scire debemus, D. de verbor. oblig. & n. 37.* quod non præsumitur pluralitas contractuum, etiam ex pluralitate instrumento- 99
rum, si constat, quod essentialia, & substantialia sint eadem, quando si quidem concordant in substantialibus, eadem præsumuntur, & continuata, non diversa, quod per plura latè comprobat, & *n. 25. cum seqq.*

Hinc fit, quod quando quis bis idem promittit, 100
semel tantum tenetur, *l. qui bis idem, 18. D. de verbor. obligat. l. dari, D. eod. tit.* atque ideo, ex primo agendum erit, non ex secundo, ut ex Bart. Bald. Castrens. & Alexand. *in d. l. quibus*, idem tenet Petrus Surd. *in cons. 117. n. 23. tom. 2.* quam doctrinam declarat; 101
nam si secundus contractus plus contineat, quàm primus, & quod additum est contineat, & tangat substantiam, & naturam contractus, & tunc dicitur novus contractus, nisi partes aliter disponant, & tunc agitur ex novo contractu, primo extincto, & sublato; at si additio concernat tantùm qualitates, & extrinseca contractus, tunc agitur ex primo, non ex secundo 102
contractu, verùm pro eo quod est additum datur exceptio, per text. *in l. pacta conventa*, ubi gloss. Bart. & omnes præcipuè Bald. quicam legit post, *l. jurisgentium §. adeò, D. de pact.* & pulchrè Bart. *in §. adeo*, ubi Bald. Angel. Castrens. Jason, & alii optimè declarant.

Atque ex iis, in facti contingentia declaravit Se- 103
natus noster Vallisoletanus, semel, atque iterum depositarium, qui delegationes, hoc est, *los liberamientos* obtentas per creditorem simpliciter promisit solvere, non teneri de periculo monetæ, cum mutata, aut alterata non fuerit per hoc causa depositi, nec factus fuerit debitor generis, nec novata fuit prior obligatio, sed potius secunda ad corroborationem, & firmitatem prioris emanata.

Sed an & quando qualitates, & privilegia contractus 104
novati influant, & transeant in contractum novantem, latissimè egimus in nostris commentariis, *de Regia protect. 3. p. cap. 1. per tot.* quæ omnino declarat per elegantem distinctionem Petri Surdi *consil. 445. ex n. 57.* qui mirabiliter distinguit, & vide *num. 10.*

Et pro complemento hujus cap. quantum attinet 105
ad periculum administratoris, illud erit adnotandum, quod in rationibus administrationis reddendis non sunt administratoris onerandæ partitæ, & nomina debitorum, quæ ipse non exegit, & sunt penes debitores, seu colonos administrationis, quæque ipse tradit, & consignat inexacta; ne fortè sua negligentia, & culpa, etiam levi facta fiant inexigibilia, eo quod facti fuerunt debitores non solvendo; quia tunc justè administratori onerantur nomina ipsa inexacta, text. capitalis, *in l. 2. C. arbitrium tutelæ*, sequitur Alexand. *cons. 104. lib. 4.* Socinus *consil. 2. lib. 1. & cons. 122. 123. lib. 2.* Monter. *de tutore, cap. 39. n. 36.* latiùs etiam prosequitur Escobar *de ratiociniis, cap. 19. à n. 21. cum*

seqq. facit etiam text. *in l. tutor constitutus, §. item rescripserunt nomen, & §. fin. ff. de administrat. tutor.* vide etiam Rodrig. *de annuis redditib. lib. 3. q. 10. ex n. 64. & seqq.*

106 Quæ quidem procedunt, quando ex parte creditorum, vel debitoris, qui formavit concursum, probatur quod eo tempore, quo administrator ingressus fuit administrationem, debitores solvendo erant, & debita exigibilia, aliàs si hoc per actores non fuerit probatum hæc nomina non cedunt periculo administratoris, nec ei onerantur, sed sufficit ei ea reddere non exacta, ut tenet Imola *cons.* 75. quem referens sequitur Decian. *cons.* 85. *sub. n.* 27. *lib.* 2. Gutier. *de tutelis*, 3. *part. cap.* 1. *sub n.* 98. Marinus de Julian. *consil.* 15. *n.* 38. & 39. inter diversa Cons. Sicula, dicens debere pro-
107 bari debita tempore administrationis susceptæ esse exigibilia, quia interim culpa administratoris non præsumitur, sequitur ejusdem *addit. ibid. n.* 38. assidue tamen appetuntur diligentiæ factæ per administratorem in exigendo, ut prorsus inculpabilis reddatur.

CAPUT XII.

Emptor sub hasta bonorum concursus sub conditione rocognoscendi (loco pretii) census super eis impositos; an satisfaciat, si recognoverit, dum possederit, ita ut à se facta postmodum hypothecæ dimissione, prorsus à recognoscendi obligatione liberetur.

SUMMARIUM.

1 *Bona concursus subhastantur sub conditione recognoscendi census creditoribus consentientibus.*
2 *Emptor an satisfaciat obligationi recognoscendi census; si cognoscat non absolutè, sed dum rem possederit dumtaxat, & seqq.*
3 & 4. *Obligationi respicienti nudum factum per facta satisfit.*
5 & 6. *Promittentem uxorem renunciaturam legitimæ Patris, satisfacit, si de facto renunciet, licèt ex tali capite renunciatio sit inefficax, qui dixerunt.*
7 *Jus semel extinctum, iterum non reviviscit.*
8 *Factum legitimè retractari non debet licèt casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari.*
9 *Emptorem sub hasta cum conditione recognoscendi loco pretii census, non satisfacere recognoscendo temporaliter, dum possederit rem, verius esse ostenditur.*
10 *Recognitio promissa in subhastatione, eo sit animo, ut debitor perpetuò maneat securus à creditoribus censualistis.*
11 *Contrahentes respectum habentes ad effectum non sufficit nudum factum.*
12 *Promissio interpretanda erit juxta finem, ad quem fuit principaliter ordinata.*
L. in omnibus, 52. ff. de verbor. obligat. ponderatur. ibid.
13 *Promittens minorem ratificaturum, non satisfacit per ratificationem factam à minore, decreto judicii cessante.*
14 *Promittens uxorem nuptam ratificaturam, non satisfacit, si ratificet deficiente consensu, aut licentia viri.*
15 *Fidejussorem daturum promittens non satisfacit quemlibet præstando si idoneus non sit.*
16 *Monasterium promittens, novitium ante professionem renunciaturum bonis in alicujus favorem, intelligitur de renunciatione valida ac legitima.*
17 *Obligatus ad factum alienum de jure Hispano non liberatur præstando interesse.*
18 *Promittens se recogniturum census super re empta impositos, factum proprium, non alienum promittit.*
19 *In contractibus fit interpretatio promissionis, per quam contrahens non remaneat deceptus.*
20 *Vendita re, ut pretio solvatur creditor, si pretium ei tradatur, quod evinci possit, non liberatur debitor.*
L. si mandato Titii, §. creditori, ff. mandati, l. si pignore, §. si ff. de pignor. actio. & l. sextante, §. Latinus, ff. de exceptione rei jud. ponderantur. ibid.
21 *Conditio si rationem administrationis reddiderit, intelligitur cum effectu reliqua solvendo.*
22 *L. quamvis, ff de conditio. & demonstrat. exornatur. ibid.*
23 *Recognitionem promittens emptor in subhastatione perpetuò tenetur.*
24 *Promittens loco pretii recognoscere, habetur, ac si ipse à principe censum creaverit, & pretium ejus recepisset.*
25 *Emptor loco pretii promittens recognitionem census, suscipit in se obligationem in futurum.*
26 & 27. *Et tenetur ad annuos redditus futuros, & ad præteritos à debitore non solutos.*
28 *Recognitionem simpliciter promittens cogitur, ut absolutè, & non temporaliter recognoscat.*
29 & 30. *Qui purè facere aliquid fuit obligatus, non satisfacit faciendo sub conditione aut qualitate.*
31 *Recognitio temporanea facta creditoribus ab emptore absolutè ad eam obligato, nec dimissio rei postea facta, nihil nocet debitori.*
32 *Venditori in re tradita nullum jus remansit, sed solùm actionem personalem ad pretium.*
33 *In subhastatione post pretii oblationem pœnitentiæ non est locus.*
34 & 35. *Emptoris hypothecæ recognitio est temporalis, quando emit privatim à debitore, secus quando loco pretii, in subhastatione recognitionem promisit, quæ est perpetua, ad dimissionem non admittitur emptor. remissivè.*
36 *Emptor qui in subhastatione loco pretii promisit recognitionem census, & temporaliter recognovit creditores, quibus pro tempore dimisit rem emptam in suo debitore, ad hujus instantiam fuit condemnatus in perpetuum census persolvere, & indemnem reddere debitorem.*
37 *Recognitio in subhastatione promissa loco pretii perpetuam securitatem debitoris respicit.*
38 *Qui aliter recognovit, quàm fuit obligatus, nihil feciisse intelligitur.*
39 *Promittens alium ratificaturum contractum non satisfacit pet nudam ratificationem deficiente quolibet requisito ad ejus validitatem, & n. 13.*
40 & 41. *Recognitio absolutè promissa si temporaliter fiat, legitimè facta non dicetur.*
42 *Recognitio census loco pretii promissa, & legitimè facta non admittit in posterum dimissionem rei ex actu voluntario emptoris.*

BONA concursûs posse creditoribus tacitè aut expresse consentientibus addici plus licitanti sub conditione, ut loco pretii à se promissi, & oblati recognoscat census, & credita, quibus bona ipsa affecta sunt, & hypothecata, abundè probavimus suprà, hac 3. *part. c. 2. per totum*, ubi multa singularissima in proposito videnda erunt. 1

Nunc quærimus, an iste emptor, cui sub conditione, & obligatione tradita fuerunt bona subhastata satisfaciat conditioni, & obligationi recognoscendi, si recognitionem hanc creditoribus fecerit limitatè, & contemporaneè, nempe dum bona sibi sic addita possederit; ita ut pro tempore facta dimissione creditoribus, 2

liber

liber remaneat ab obligatione ſolvendi impoſterum annuos illos redditus, vel an debitorem communem cogi poterit iterum, abſolutè recognoſcere.

3 Et pro parte emptoris, ut ſufficiat quomodolibet recognoſcere, probatur primò: quoniam hæc obligatio reſpicit ſolum, & nudum factum recognoſcendi; ergo ſi de facto recognovit, amplius non tenetur, ſed ſufficit, ut ſuæ promiſſioni, & obligationi ſatisfaciat, recognitionem facere cenſuum creditoribus, non etiam ut ſemper ſit adſtrictus, nec certam, & ſecuram facere recognitionem, per tex. *in l. ſi rem tradi ſtipulamur, non intelligimur proprietatem ejus dare ſtipulatori, ſed tantum tradit.* 28. *D. de verb. obligat.* Concordat *l. datio*, §. 1. *D. de action. empt. l. ſi ita*, §. *fin. D. de contrahenda emptione.*

4 Secundò, quia licet ſe obliget promittendo alium tertium ratificaturum venditionem à ſe factam, ſufficit de facto adimplere, etiamſi illa ratificatio facta à tertio ex alio juris defectu effectum non habeat; nam præſtando inſtrumentum Authenticum ratificationis factum ab eo, ſufficit, etiamſi illa ratificatio ex alio capite, & extrinſeca ſolemnitate effectum non habeat; nec indemnis ex ea reddatur ſtipulator, cui ratificatio promiſſa fuit, ſed promittens liberatur, cùm impleta videatur promiſſio, pro quo facit plenum Conſilium Rolandi à Valle 81. *per totum.* 4. *tom.* ubi concludit, per ſimplicem renunciationem

5 factam ab uxore de bonis paternis, & maternis liberatum eſſe virum, qui promiſerat ſe curaturum, & facturum cum effectu, quod uxor renuntiaret bonis paternis, & maternis; quamvis compertum fuerit, renunciationem injuſtam eſſe, ex quo non intervenerat cõſenſus patris, & matris, de quorum hæreditate agebatur, ſecundum notata per Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta de verb. obl.* cum multis apud eundem Rolandum *in princip. d. conſil.* 81. accedit quod determinat Capic.

6 *dec.* 93. *n.* 6. *& ſeqq.* dicens, eum qui promiſit, quod univerſitas, cum effectu ratificavit, non teneri ad intereſſe, ſi univerſitas legitimè congregata ratificavit, licèt ratificatio eſſet nulla propter defectum decreti, ſequitur Grammat. *in deciſ.* 102. *n.* 99. ubi ideo concludit, liberatum eſſe virum, qui promiſerat uxorem renunciaturam ſi uxor renuntiet, licèt poſtea ex alia cauſa contraveniat, putà quia renunciatio per metum facta ſit, cùm jam factum à ſe promiſſum adimpleverit. Ergo idem dicendem erit in emptore loco pretii promittente ſe recognoſcere cenſus impoſitos ſuper re hypothecata creditoribus, ſi iſtos quomodolibet recognoſcat, cùm ad factum nudum recognoſcendi adſtrictus tantum videatur.

7 Tertiò, quia licet recognoverit non abſolute, ſed temporaliter, conditonaliter, dum rem emptam in ſubhaſtatione poſſidebit. Recognitio legitima jam præceſſit, ex qua, ut diximus, jam ſuæ obligationi, & promiſſioni recognoſcendi ſatisfecit; ergo licèt poſtmodum dimittat bona creditoribus, quibus recognitionem contemporaneam fecit, & per eam dimiſſionem reſolvatur, & ad nihilum reddatur recognitio præcedens; non poteſt proinde reviviſcere obligatio ſua recognoſcendi jam extincta, quia jus ſemel extinctum, iterum non reviviſcit, ex juribus vulgatis; nec ulterius cogi poteſt à debitore, ut recognoſcat, aut in recognitione perſeveret, & perſiſtat. Et quia factum legitimè retractari non

8 debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo non potuit inchoari; prout ex plurimis juribus, & Doctoribus comprobavimus ſuprà *cap.* 4. *per tot.* Ergo prorſus liberabitur emptor ſua obligatione recognoſcendi tam reſpectu debitoris principalis, in cujus favorem promiſſa fuit recognitio, & ad ejus indemnitatem; quàm reſpectu creditorum, quibus rem emptam in ſubhaſtatione ſibi hypothecatam dimiſit, qui emptoré ultra formam recognitionis cum ipſis factæ, & contractæ obligatum non habent, nec amplius contra eum prætendere poſſunt; cùm obligatio ſit ſtricti juris, ex *l. quidquid adſtringendæ, D. verbor. oblig. cum ſimilibus.*

Sed nihilominus iis minimè obſtantibus, contrarium 9
de jure tenendum erit in judicando, & conſulendo; imò emptorem bonorum in concurſu creditorum, cui bona addicta fuêre, & tradita ſub hac conditione à ſe empta ac licitata, ut loco certi pretii à ſe promiſſi, teneatur recognoſcere cenſus ſuper re impoſitos per debitorem communem, ut ſemper teneatur recognoſcere abſolutè, & perpetuò redditus futuros perſolvere, quouſque à ſe redimantur; & non ſatisfaciat ſuæ promiſſioni, & obligationi recognoſcendo temporaliter & conditionaliter, donec poſſideat bona empta; plurimis probatur mediis.

Primò, quoniam in hac recognoſcendi cenſus pro- 10
miſſione, & obligatione, partes, & judex non reſpexerunt ad nudum recognitionis factum, nec eorum talis intentio percipi debet, ſed ad effectum omnino, ut debitor ſemper remaneat indemnis, prout manifeſtè hæc intentio colligitur ex tota lite creditorum, & venditione bonorum, ad eorum ſatisfactionem, non alio fine, & intentione mota, & facta, quàm ut iſti ſolvantur ex pretio, & debitor liberetur, ac in perpetuum à moleſtiis redimatur; atque ideo cùm bona debitoris ſubhaſtata fuerint, & licitatori ſeu emptori tradita ſub hac conditione, ut apud eum remaneat perpetuò, tam merces, quàm pretium à ſe oblatum, in quod ſubrogatur recognitio; inhumanum foret reſtringere ſuam recognoſcendi obligationem ad nudum factum, & ad quamlibet recognitionem inutilem, & inefficacem, & non perpetuam referre.

Tum ex doctrina Bartoli *in l. quid ergo, §. cum autem* 11
factum, D. de iis qui notant. infam. dicentis, quod ubi partes non conſiderarunt nudum factum, ſed reſpectum habuerunt ad effectum, tunc non ſufficit ſimplex factum, ſed neceſſe eſt, quod id validum ſit, & producat effectum à partibus conſideratum, nec verificatur niſi habeat effectum juris, juxta finem, & intentionem intrinſecam contrahentium, idem dixit Romanus *in conſil.* 199. *n.* 2. *&* 3. ſequitur Surd. *in conſ.* 3. *n.* 19. *cum ſeqq.* ubi loquens de eo qui vendidit, & promiſit ratificationem abſentis, ut intelligatur iſta ratificatio non de facto facta, ſed ut de jure effectum habeat, quia non eſt veriſimile partes cogitaſſe de ſolo facto ratificandi, ſed de ratificatione habente juris effectum, & perpetuam ſecuritatem contrahenti producente, ut ſemper ſit liber, & ſecurus à moleſtiis, cum hic ſit finis, & intentio contrahentium, nec ad alium, aliamve intentionem ratificatio petita, & promiſſa intelligatur, atque ideo interpretanda eſt promiſſio ſecundum 12
finem, ad quem fuit principaliter ordinata, ex *l.* 1. §. *non autem omne, D. de fluminibus, l.* 2. §. *quod autem diximus, D. ſi cert. petat.* & ex Signorolo *in conſ.* 149. *n.* 6. & probatur. *in l. in omnibus*, 52. *D. de verb. oblig.* ibi, *Enim verò prætoriæ ſtipulationes legem accipiunt ex mente prætoris, qui ea proponit, deniq; in prætoriis ſtipulationibus nihil immutare licet, nec addere, nec detrahere.* Hinc etiam eſt, quòd venditor promittens, minorem 13
ratificaturum contractum venditionis, non ſatisfacit ſuæ promiſſioni, & obligationi, ſi de facto exhibeat ratificationem per minorem factam abſque decreto, & judicis auctoritate; de ratificatione promiſſa facienda 14
per mulierem nuptam, ut ſola mulieris ratificatio de facto facta abſque viri licentia non relevet promittentem, cum ex ea non remaneat emptor ſecurus, nec indemnis, ſiquidem ad hunc finem dumtaxat ordinata fuerit intentio contrahentium appetentium ratificationem, & non ad alium, atque ideo dum hic finis, & intentio cum effectu non conſequatur, obligationi promittens non dicitur ſatisfeciſſe, latiſſimè proſequitur Surdus omnino videndus, *per totum conſilium* 3. maximè *ex num* 9. *& ex n.* 136. ubi innumerabiles applicat doctrinas, noſtræ valde conducibiles.

15 Et quia qui promisit dare fidejussorem, non satisfacit obligationi dando quemlibet fidejussorem, non idoneum; cum ex eo non reddatur securus, & indemnis ille, cui promissio facta fuit, *l. si quis stipulatus, §. si quis ita stipularetur, D. de verbor. obligat.* quia ex non idoneo fidejussore non satisfit intentioni stipulantis, plurimos Doctores adducit Surdus *d. cons. 3. ex n. 35. cum seqq.*

16 Et pro hac parte facit doctrina Lelii Caput, *ad consuetud. Neapolitan. super consuetudine, si moriatur, p. 3. §. l. 9. n. 8. 9. & 10. pag. 326.* ubi dicit, quod quando monasterium promisit, quod monialis novitia ante professionem renunciabit suis bonis in favorem alicujus, intelligitur de renunciatione aliàs valida, & in forma juris, ita ut omnino prosit ei, cui promissio renunciandi fuit facta per Monasterium, per gloss. *in l. hujusmodi in princip. D. delegat.* 1. ubi Bald. eam notat, & Alexand. *colum.* 3. & alii citati à Caput; idem latè probat Merlinus *controvers. jur. tom* 1. *controv.* 3. *per tot.* Barbatus *divis. fructuum. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 93. quos referens sequitur Noguerol. *alleg.* 6. *n.* 21.

17 Et est animadvertendum, quod ij omnes DD. loquuntur in fortioribus terminis, quando qui promisit factum alienum, ubi de jure communi ob implementum succedat obligatio ad interesse, licet hodie jure nostro Regio, ex *l.* 2. *tit.* 16. *lib.* 6. *recopilat.* (quam latissimè declaravimus, & exornavimus suprà 2. *part. cap.* 29. *per totum*,) qui ad factum obligatur, teneatur præcisè ad factum, & non liberatur solvendo interesse; prout notant DD. hujus Regni, Greg. Lopez *in l.* 7. *tit.* 5. *part. gloss.* 4. *& in l.* 3. *tit.* 14. *part.* 5. *gloss.* 4. Matienzo *in d. l.* 2. *tit.* 16. *lib.* 5. *recopilat. gloss.* 6. *n.* 2. Gutierrez *de juram. confirmat.* 1. *part. cap.* 39. *n.* 5. Pichardus *in §. instit. de verbor. oblig.* sequitur Noguerol. *d. allega-*
18 *tione* 6. *n.* 22. nam iste emptor dum promittit inter subhastandam rem, recognoscere census impositos loco pretii à se oblati, factum promittit, in nihilo dependens à facto alieno, sed à voluntate proprii promittentis, & sic præcisè cogi, & compelli debet.

19 Deinde probatur, quia contractius illa interpretatio promissionis attendi debet, per quam altera pars non remaneat in damno, aut decepta, *l.* 3. *§.* 1. *D. de arbitriis, l.* 1. *§. magistrum, D. de exercitoria actione.* Cravetta *in cons.* 33. *n.* 24. *& in consil.* 91. *n.* 11. Menoch. *de arbitr. judic. casu* 199. *n.* 15. Rolandus à Valle *cons.* 81. *n.* 10. *& ex n.* 7. atque ideo si hæc recognoscendi promissio intelligeretur de promissione nudi facti, & sine effectu operandi, maximum sequeretur damnum debitoris, qui re sua & pretio simul privatus remanet, & insuper eadem creditorum suorum obligatione adstrictus, ut antea, quod inverisimile valdè est contra principalem contrahentium, & prætoris intentionem.

20 Et ex hac ratione oritur, quod quando res venditur, ut ex pretio solvatur creditor, etsi isti traditum sit pretium; non ideo statim liberatur debitor, nisi ita demum, si pretium deventum sit ad creditorem irrevocabiliter; nam interim dum amoveri potest, & evinci, debitor manet in obligatione, ex text. *in l. sextante, §. Latinus, D. de except. rei jud.* notat. Bart. *in l. eleganter, in prima oppositione, D. de pignor. act.* & est text. elegans *in l. si mandato Titii, §. creditori. D. mandati, l. si pignore, §. fin. D. de pignorat. act.* Plura congerit Mangillius *de evictionibus, q.* 45. *à principio*, ubi quod interim est in suspenso liberatio debitoris, & quod debitor non liberatur per solutionem factam de facto, sed de jure, & cum effectu.

21 Comprobatur ex textu, *in l. quamvis, D. de condition. & demonstr.* Ubi libertas data fuit servo administratori sub conditione, si rationes administrationis reddat hæredi, quam postquam reddidit, petiit à judice libertatem legatam, tanquam adimpleta conditione, & respondit Consultus, ibi; *Itaque cùm servo sub hac conditione libertas detur, si rationes reddiderit, non hunc solam significationem habet, si cautiones, instrumentaque omnia actus sui exhibuerit hæredi, sed etsi reliqua solverit*; quem textum post alios altiùs exactissimè exornavimus, in nostris comment. *de Regia protect.* 4. *part. cap.* 9. *ex n.* 140. *cum multis seqq.* Ubi etiam, quod sententia (quæ strictissimi juris est, & stricte 22
obligat) quia quis condemnatus est ad reddendam rationem, intelligitur etiam, & virtualiter comprehendit non factum illud reddendi rationes, sed etiam reliqua solvere, cùm hæc sit partis rationis redditionem petentis, necnon judicis intentio, & finis.

Secundò, & pro debitore contra emptorem subha- 23
stantem facit, quoniam sub hac promissione recognoscendi census impositos super re empta, includitur, & virtualiter inest, ex propria recognitionis significatione, etiam aliter alio non expresso; perpetua obligatio emptoris promittentis, atque perpetua indemnitas, & securitas debitoris, & hoc ipsum inter contrahentes virtualiter actum esse intelligitur de jure, cum ad hunc finem dumtaxat, & effectum tradita sit emptori res subhastata, ut loco pretii à se retenti, non exbursati, nec soluti, creditoribus recognoscere census, & credita imposita, debeat.

Finis enim, substantia, & effectus recognitionis in 24
hoc consistit, & illum sensum & significationem habet, ut per census recognitionem is qui recognovit, aut in se acollavit (quod idem est, ex latè adductis suprà hac 3. *p. c.* 2. *à princip.*) ita adstrictus est, & obligatus, ac si ipse fuisset primus venditor, qui pecuniam census recepit, & dicitur principalis census debitor, ac si primordium obligationis à se ipso inchoaret, non tamen à primo census venditore; quam conclusionem ex plurimis DD. & Rotæ decisionibus probavit Cencius *in censib. q.* 73. *n.* 16. Et nos suprà *d. cap.* 2. *ex num.* 26. *cum seqq. vers. & ad hos terminos reducendus erit, &c.* Qui loquitur quando res censui supposita venditur in subhastatione pro satisfaciendis creditoribus, & ab emptore loco pretii emitur sub hac conditione, ut loco pretii census faciat recognitionem.

In quibus etiam terminis eruditè loquutus fuit post 25
plurimos Doctores, Ludovis. Avend. *de censibus, cap.* 99. *sub n.* 10. *vers. erit tamen*, in hæc. *Erit tamen recognitio expressa quoad effectum obligandi quemquam in futurum, non solum ea, quæ fit recognoscendo; sed quæ facta virtualiter censetur, quando emptor rei censualis nominatim in partem pretii se oneravit ejus census solutione, quia tum eo casu principaliter agatur de suscipiendo in se futuram obligationem; verè recognovisse causam dicendum est; ut notanter post Aymon consil.* 222. *n.* 7. *& 8. tenuit Felicianus d. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 6. *& benè Petrus Surdus decis.* 32. *prope finem, & post Surdum, Romanum, Afflictum, & Chassaneum advertit Felicianus in* 2. *part. d. cap.* 6. *vers. circa verò, &c.*

Et hoc ampliùs, quod hæc census in se susceptio, 26
& recognitio, non solum illum tertium recognoscentem adstringit, & obligat ad præstationes annuas in futurum, sed & ad præteritas à primo debitore non solutas; quia hæc est virtus, effectus & efficacia recognitionis, Felicianus de Solis, *d. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 3. Ibi, *Ubi verò tertius possessor recognovit, cogi potest, ut solvat præteritas pensiones. Ancharanus consil.* 386. *col.* 1. *Aymon Cravetta d. cons.* 217. *Afflict. decis. Neapolita.* 95. *Follerius dict. verb. hujusmodi census super rebus, num.* 97.

Et idem repetit Ludovis. de Avendan. *d. cap.* 99. 27
n. 4. Ibi, *In recognitione tamen facta, certum est, quod tenentur non solum futuri, sed & præteriti annuas præstationes solvere recognoscentes, ut quia res ipsa censualis, pro qua recognoscunt, ad utrumque sit obligata, notat Ancharran. cons.* 386. *col.* 1. *Afflict. decis.* 95. *Follerius de censib. verb. hujusmodi, n.* 97. *Surdus decis. n.* 6. *& post Rodoan. & alios Felicianus, &c.* Ergo

sic

sic ex propria significatione, vi, & efficacia hujus verbi, *recognitio*, omnes præfati effectus veniunt, qua ratione erit hæsitandum, ut obligatus ad recognoscendum teneatur solum ad nudum factum, & non ad effectus, ut in futurum semper teneatur pro indemnitate debitoris, cui promissio facta fuit, ne de cætero à suis creditoribus.

28 Tertiò, & pro debitore, ut possit compellere emptorem loco pretii promittentem recognoscere census impositos super re subhastata, ut purè, absolutè, & efficaciter recognoscat, non conditionaliter, nec temporaliter, dum possidet rem, ita ut si hoc modo recognoverit, iterum absolutè recognoscere teneatur; manifestè probatur, quoniam emptor iste alio modo recognitionem fecit, quàm quo obligatus erat, sua namque recognoscendi obligatio erat pura, & absoluta, nulla adjecta conditione, aut temporis restrictione, ipse verò in complementum suæ obligationis recognitionem fecit creditoribus debitoris conditionalem, & temporalem, dum possederit, & sic restrictam ad suam meram voluntatem, ut dumtaxat duret recognitio, quantum ipse voluerit rem retinere, ita ut ei sit libera facultas reservata, quandocumque dimittere rem emptam, & evanescere, atque resolvere recognitionem à se factam. Et propte-
29 rea hic recognoscendi modus habetur, ac si facta recognitio non fuerit respectu debitoris, cui purè, & absolutè ad recognoscendum adstrictus remansit; qui enim aliquid facere purè tenetur, & absolutè obligatus, si conditionaliter aut sub aliqua qualitate fecerit, nihil feciſſe intelligitur, nec aliquid operatur, nec obligationi suæ satisfacit, nec ab ea solvitur. Ut per *leg. acceptam*, *Cod. de usur.* Notant ibi, communiter omnes, Bartol. *in l. si soluturus* 39. *ff. solution.* Follerius *de censib. verbo instrumento gratiæ*, *n.* 25. Alexand. *consil.* 26. *col. fin. & consil.* 88. *n.* 18. *&* 19. *vol.* 6. Beroius *consil.* 155. *n.* 14. *&* 16. *vol.* 1. *& cons.* 15. *nu.* 14. *&* 16. *vol.* 3. Hieronym. Gabr. *cons.* 56. *in fin. vol.* 1. Ludovis. *decis. Perusin.* 105. *n.* 3. Rota Genuens. *decis.* 144. *num.* 15. Riminaldus Jun. *consil.* 524. *n.* 21. Rolandus à Valle *consil.* 63. *vol.* 1. Tepatus *lib.* 2. *tit. de deposit. col.* 4. Peregrin. *consil.* 75. *n.* 55. *vol.* 4. Pancirolus *consil.* 40. *n.* 24. Tuschus *lit. D. concl.* 203. *à n.* 14. Costa *de portione ratæ, quæst.* 121. *n.* 9. Apostilla ad Petrum Greg. *de censibus*, *q.* 5. *n.* 290. Aldovin. *consil.* 35. *n.* 55. Carroccius *de deposit. part.* 2. *q.* 5. *n.* 3. Et per Alexand. Jasonem, & Cravetam, Menochius *de arbitrar. casu* 232. *n.* 32. Giurba *decis.* 87. *n.* 1. *& seqq.*

30 Ergo de primo ad ultimum sequitur, quod iste emptor semper sit cogendus per debitorem, ut recognoscat eo modo, quo obligatus est, cùm per recognitionem conditionalem non satisfecerit suæ puræ, absolutæ, atque perpetuæ promissioni, & obligationi, cum aliter nihil feciſſe dicatur; quæ resolutio multo magis procedit respectu debitoris, postquam ipse cum effectu dimisit creditoribus rem emptam, respectu quorum non aliter adstrictus erat, eo quod eis fecerat recognitionem conditionalem, & contemporaneam possessioni rei; nam tunc sequuta dimissione, jam penitus evanuit, & fuit resoluta, & finita illa recognitio talis, qualis erat. Et per consequens debitor, qui emptorem ad perpetuo recognoscendum, vel redimendum habet obligatum, ut suprà diximus, potest eum cogere ad novam, & perpetuam recognitionem faciendam, ne sui creditores eum ulterius molestent.

31 Hæc namque emptoris dimissio facta creditoribus vigore suæ temporalis & conditionalis recognitionis, nihil potest officere debitori, qui rem illi vendidit, & tradidit in subhastatione. Isque effectus fuit dominus rei, & potuit de ea disponere ad suum libitum & voluntatem, & perit ejus periculo, non venditoris, ut per plura jura & DD. diximus *suprà hac* 3. *p. cap.* 11. *ex n.* 15. *cum seqq. vers. qui casus distinctè*, *&c.* Debitor
32 verò, qui à se vendendo, & tradendo, abdicavit rei dominium, solùm habet actionem personalem contra emptorem ad pretium exigendum eo modo, & conditione, quia contraxit, atque ideo ipsius debitoris respectu nunquam emptor habet facultatem dimittendi rem, nec pœnitendi, aut recedendi à venditione, postquam contractus perfectus fuit, sed præcisè ad ejus observantiam, & perpetuam perseverantiam adstrictus remansit, maximè in subhastatione, ubi post licitatoris oblationem pretii pœnitentia non admittitur, 33
ut ex plurimis diximus *hac* 3. *part. cap.* 10. *à principio*, *& cap.* 2. *ex num.* 105. *cum seqq. versic. at in tertio emptore subhastante*, *&c.* Ubi etiam *ex nu.* 100. *vers. & non immeritò, quia neuter eorum*, *&c.* singularem videbis differentiæ rationem inter tertium quemlibet 34
rei hypothecatæ possessorem, & inter tertium rei emptorem in subhastatione loco pretii offerentem recognitionem census, ut illius recognitio sit temporanea, dum possideat, ita ut regulariter dimittere eam possit: iste verò nullo modo ad dimittendum sit admittendus.

Quare si ipse dimiserit, ex facto suo, & ex sua 35
voluntate dimittit tanquam dominus, & non provenit hæc dimissio ex facto, & causa debitoris, ad quem solum iste tenebatur emptori, cujus liberam dispositionem rei, impedire amplius non potest.

Et cum hic casus in facti contingentia acciderit 36
in hac Pintiana Cancellaria, determinatum fuit per rem judicatam, ut emptor in subhastatione, qui loco pretii promisit census super ea impositos recognoscere, ac cum effectu postea recognitionem fecit creditoribus non absolutam, ut teneabur; sed conditionaliter, dum ipse possideat, ac pro tempore dimisit rem creditoribus, inscio debitore, & non citato, ad petitionem istius emptor condemnatus fuit ad novam, & perpetuam recognitionem faciendam, & in futurum redditus annuos præstandos; necnon omnes præteritos à tempore suæ dimissionis, (cum appareret, quod usque ad illud tempus emptor persolverat omnes,) atque etiam condemnatus fuit ut faceret indemnem, & securum debitorem à molestiis creditorum, & licet in illa aliquas alias rationes excusationis allegabat emptor, non pertinebant ad casum, & propterea non fuerunt habitæ in consideratione, quia revera punctum non percutiebant.

Quibus suppositis non obstant argumenta in con- 37
trarium adducta pro emptore à principio hujus cap. quibus licèt sufficienter responsum remanet ex iis quæ abundè considerata fuerunt hactenus pro debitore; adhuc autem sigillatim respondetur, non obstat primum de obligato ad factum, ut sufficiat factum præstare nudum. Tum quia in hac census recognoscendi promissione non consideratur factum nudum, sed effectus omnino, ad quos respexerunt contrahentes, & ad omnimodam securitatem, & indemnitatem debitoris, ut apertè probavimus *supra in primo fundamento pro debitore ex num.* 10. *vers.* 1. *quia in hac recognoscendi census promissione*, *&c.*

Tum etiam, quia quando (quod falsum est) nu- 38
dum factum consideretur, adhuc emptor per conditionalem recognitionem non erat liberatus, quia alio modo recognovit, quàm quo obligatus erat, & sic nihil feciſſe intelligitur, & remanet adstrictus sicut antea, prout latè probavimus in tertio fundamento pro debitore *ex num.* 28. *cum seqq.*

Ad secundum argumentum, de quo *n.* 4 *&.* 5. de- 39
ductum ex Rolando à Valle, Grammatico, & Capicio, satis illis facit Surdus *d. cap.* 3. *per totum*, & signanter *ex n.* 38. *& seq.* & insuper, quia certa, & verior est contraria opinio, quæ habet, quod promittens minorem, aut mulierem nuptam ratificaturam contractum, ut non satisfaciat factum nudum præstando, sed tenetur præstare ratificationem cum solemnitatibus à jure requisitis, ut contrahens semper tutus sit, &

indemnis

indemnis à moleſtiis, prout apparet ex quamplurimis Doctoribus, allegatis ſuperiùs ſub primo fundamento pro debitore *ex num.* 13. *verſic. hinc etiam eſt, quod venditor, &c.*

40 Nec obſtat tertium de emptore, qui valdè, & legitimè recognovit à principio, licet conditionaliter, & ſic per ſupervenientem dimiſſionem amplius non aſtringatur ad recognoſcendum, quia factum legitimè retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo
41 non poſſit inchoari. Reſpondetur, negando legitimè factam fuiſſe recognitionem, cùm aliter eam fecerit, quàm erat obligatus. Et nihil feciſſe videtur, ut ſuprà
42 diximus. Et quando à principio legitima fuerit recognitio, adhuc argumentum retorqueretur contra emptorem, ut per dimiſſionem ſubſequutam, & caſum ſupervenientem ex mero facto & voluntate ſua, non retractaretur recognitio præcedens legitimè facta, ſed in ea perſiſtere debebat emptor ex prædicta regula juris, ne debitor privatus remaneat re, & pretio, quod fictione brevis manus tranſtulit in emptorem, & in perpetuum reliquit, & ſic omnem quantitatem correſpondentem ſorti cenſus principali, ut eum recognoſcendo, debitor indemnis & tutus remaneret in poſterum à moleſtiis creditorum ſuorum, quibus ſolvere, & ſatisfacere in ſe aſſumpſit emptor. Aliter atque foret velle, ut debitor privetur re ſua, & inſuper remaneret cum onere ſolvendi creditores, quod inhumanum eſſet, & contra omnem juſtitiam.

CAPUT XIII.

Debitor contrahendo, donando, legando, majoratum inſtituendo, confitendo, aut dividendo ſua bona, vel faciendo præſcriptionem nec non ſententiam contra ſe latam, an, & quando, ſuis præjudicet creditoribus?

SUMMARIUM.

1 *Juri creditorum quomodolibet debitor de ſuis bonis diſponendo nulla arte poteſt detrahere.*
L. debitorem, C. de pigoribus, l. debitorum pactionibus, 25. C. de pactis cum aliis exornantur. ibid.
2 *Mulier nubendo, & dotem dando marito, nequit creditores ſuos illudere, in cujus non eſt poteſtate juri eorum detrahere.*
3 *In promiſſione bonorum plus eſſe non intelligitur, quàm quod ſupereſt deducto ære alieno.*
4 *De prælationis jure competente creditori debitor diſponere nequit nec ſubvertere, ei præferendo alterum.*
5 *Prælationis jus eſt privativum creditorum, non communicabile debitori, qui propterea nequit de prælatione anteriorum opponere inferiori exigenti ſuum creditum.*
6 *Debito vendens, aut donans ſua bona ſub conditione ut donatarius ſolvat creditoribus ſuis, non liberatur, ſed eodem modo eis tenetur, ut antea.*
7 *Sed an jure Hiſpano creditores non intervenientes prædicto pacto jus acquirant contra donatarium vel emptorem, remiſſive.*
8 *Procurator abſque ſufficienti mandato ſi obligavit rem Domini, poſtea Dominus eandem alteri obligavit & tandem obligationem Procuratoris ratam habuit, non præjudicat ſecundo.*
9 *Debitoris bonis ab eo diviſis per Provincias creditores unius hæredem alterius Provinciæ convenire poſſunt.*
Jus creditorum omne patrimonium debitoris, ubique exiſtens reſpicit. ibid.
10 *Hæres ſemel aditam hæreditatem repudiare nequit in præjudicium creditorum.*
11 *Nec ante ad tionem eam alteri renunciando, vel donando, ſuis officit creditoribus.*
12 *Per majoratus confectionem, & alienationis prohibitionem debitor nihil detrahit juri creditorum, quorum reſpectu bona adhuc libera remanent.*
13 *Confeſſio debiti, aut recognitio ſchedulæ privatæ & debiti probat contra confitentem, aut recognoſcentem.*
14 *Non tam operatur in præjudicium creditorum, cum ficta, fraudulenta ac ſimulata præſumatur ad tertii præjudicium.*
15 *Recognitio ſchedulæ non præjudicat aliis creditoribus, legitimè ſua credita probantibus.*
16 *Cum poſſit facilè diem anteponere animo alios fraudandi.*
17 *Credita per ſolam debitoris confeſſionem tanquam fraudulenta, non præjudicant aliis in curcurſu creditorum.*
18 *&* 19. *Confeſſio, aut ſchedulæ recognitio emanata poſtconcurſus judicio pendente fraudulenta præſumitur, & minus præjudicat creditoribus.*
20 *Confeſſio emanata à fallito fidem non facit in præjudicium creditorum.*
21 *Dotes confeſſatæ à marito non probant in præjudicium creditorum, niſi aliàs legitimè probentur.*
22 *Confeſſio de recepto, licèt tranſacto biennio probet, non tamen in præjudicium creditorum.*
23 *Confeſſio cedentis, licèt ei præjudicet, non tamen ceſſionario.*
24 *Diſtingue inter ceſſionem ad commodum cedentis, vel ceſſionarii.*
25 *Confeſſio emanata inter perſonas prohibita aliis adminiculis adjuvatur.*
26 *Tertius contra confectionem de recepto poteſt perpetuo opponere, nec biennio adſtringitur.*
27 *Creditor contra tertium hypothecæ poſſeſſorem agens ex confeſſione de recepto tenetur veram numerationem probare.*
28 *Creditor ex privata ſcriptura nullis præfertur creditoribus, niſi apocha trino teſte teſtante de loco, & tempore, ac ſubſtantia ſit munita.*
29 *Et tunc aliis poſterioribus inſtrumenta habentibus præfertur.*
L. ſcripturas, 8. C. qui potiores, & l. 31. tit. 13. part. 5. exornantur. ibid.
30 *Chirographum munitum requiſitis, d. l. ſcripturas. quoad pignus, & hypothecam publico inſtrumento æquiparatur.*
31 *Chirographum continens hypothecam recognitum in judicio præjudicat aliis creditoribus poſtea contrahentibus.*
32 *Confeſſio & recognitio in judicio non præjudicat creditoribus eo tempore exiſtentibus, ſecus poſtmodum contrahentibus cum debitore.*
33 *Sententia contra anteceſſorem non præjudicat ſucceſſori tunc temporis jus habenti.*
Idem & in ceſſionario. ibid.
34 *Opinio de qua ex num. 31. fulcitur authoritate Senatus, qui eam pluries complexus fuit.*
35 *Pignorare rectè quis poteſt rem communem, quoad ſuam partem.*
36 *Diviſione rei communis ſubſequuta jus creditoris quoad hypothecam non dimittitur.*
37 *In diviſione ſi tota res adjudicetur ſocio debitoris adhuc creditoris hypotheca manet.*
38 *Eodem modo ac ſi tota adjudicaretur debitori.*
39 *Jus reale hypothecæ rem ſequitur in quemcumque vadat.*
40 *Communis res hypothecata, ſi per æquales partes fuerit cum ſocio diviſa, durat hypotheca in dimidia dimidiæ, ſocium tangentis.*
41 *Per factum debitoris dividentis, vel alias alienantis rem, non tollitur hypotheca.*

Creditor

42 *Creditor cui res communis fuit hypothecata, potest socium debitoris ad divisionem provocare.*

43 *Et tunc si tota res fuit creditori adjudicata solvendi æstimationem alterius partis; tota res manet pignori affecta, tam pro credito quàm pro pretio à se soluto.*

44 *Annei Roberti distinctio in hac materia divisioni rei communis hypothecatæ traditur.*

45 *Præscribi rem, vel usurpari qui patitur, ipsam alienare videtur.*

46 *Præscriptio rei hypothecatæ, quam passus est debitor, non præjudicat juri creditoris.*

47 *In præscriptione hypothecæ separata est quæstio pignoris in intentione dominii.*

48 *Præscriptio sicut quælibet alia rei alienatio non infringit jus hypothecæ, quam comitatur quocumque vadat.*

L. 1. §. cum præditum, ff. de pignoribus, l. justo, §. non mutat, cum aliis ponderantur & exornantur. ibidem.

49 *In præscribentem rem transit jus hypothecæ, cum præscripta, & acquisita intelligitur.*

50 *Res judicata obtenta per tertium super re pignorata contra debitorem, non præjudicat creditori in hypotheca non citato nec scienti.*

51 *Limita quando debitor fuit contumax, aut quando adversario colludit, ut creditori etiam scienti non præjudicet.*

52 *Item limita ut conclusio procedat quando pignus, vel hypotheca fuit tradita creditori.*

53 *Secus quando tradita non fuit quo casu res judicata contra debitorem præjudicat creditori sive scienti sive ignoranti.*

54 *Sententia lata super proprietate hypothecæ contra creditorem an præjudicet debitori scienti vel ignoranti remissivè.*

55 *Sententia contra emphyteutam ob commissum præjudicat ejus creditoribus etiam ignorantibus super hypotheca in emphyteusi habentibus.*

56 *Sententia inter debitorem, & unum creditorem super suo credito, non præjudicat aliis creditoribus non citatis, quominus eam subnectere valeant.*

57 *Lite concursus pendente omnes controversiæ motæ contra debitorem tractandæ sunt simul cum creditoribus.*

58 *Sententia lata super prælatione inter unum creditorem & debitorem, aliis creditoribus non nocet.*

59 *Sententia lata pro uno creditore contra debitorem in alio diverso judicio quoad executionem, & exactionem trahitur ad universale concursus.*

60 *Qui alienando, vel aliquid agendo præjudicare alteri non potest, minus potest consentiendo, vel patiendo.*

61 *Nec paciscendo, aut transigendo.*

62 *Nec omittendo rem pro derelicto.*

63 *Per pactum initio acquisitionis ut tertius in re acquisita per debitorem præferatur, debitor præjudicare potest suis creditoribus.*

64 *Jure debitoris extincto vel annihilato ex natura rei, vel ex causa antecedente necessaria, & non voluntaria, extinguitur jus creditorum medio tempore quæsitum.*

65 *Hæres adeundo hæreditatem, non solvendo quando suis creditoribus præjudicet.*

L. 1. §. ex contrario ff. de separationibus, interpretatur. ibid. & n. seqq.

66 *Debitor qui successivè pluribus bona sua obligavit, primi secundis præferuntur, etiamsi istis bona non sufficiant.*

67 68 & 69. *D. l. 1. §. ex contrario procedit in creditoribus chirographariis, & mere personalibus, qui debitor adjiciendo novos creditores potest præjudicare.*

IUri quæsito creditoribus in bonis suis debitoris, 1
nulla arte debitor, nec modo aliquo detrahere, aut præjudicium aliquod afferre potest, ex facto nempe suo voluntario, & causam non habente necessariam, & præambulam obligationi bonorum factæ creditoribus, & horum consensu non accedente; cùm in solius debitoris potestate non sit illorum jus subvertere, vel minuere, quomodolibet de suis bonis disponendo voluerit, textus est *in l. debitorem nec vendentem, nec donantem, nec legatum, vel fideicommissum relinquentem posse conditionem facere deteriorem creditorum, certissimum est. Unde, si tibi obligatam rem probare posse confidis, pignora persequi debes*, 15. *C. de pignoribus & hypothec. l. debitor pactionibus creditorum petitio nec tolli, nec mutari potest*, 25. *Cod. de pactis, l. si debitor, l. distractis, Auth. hoc ita, Cod. de pignor. l. si prior, §. fin. D. qui potiores, l. sicut, §. non videtur, D. quibus mod. pign. vel hypothec. solv.* plures allegat Guzman *de evictione. quæst. 34. num. 45. & 49.* latè Fontanella *de pact. nuptial. claus. 5. gloss. 8. part. 7. num. 29. & à num 57. tom. 2.* Felicianus de Solis *tom. 2. lib. 3. cap. 2. num. 14.* Giurba *decis. 24. n. 4. & decis. 61. num. 21. & decis. 104. num. 5.* Antonius Bellonus *cons. 36. num. 6.* Valenzuela Velasquez *cons. 56. num. 49. tom. 1.* Nos suprà *1. part. cap. 10. num. 41. vers. quia cum in hoc judicio tractetur*, &c. ac etiam *1. part. cap. 12. ex num. 17. cum seqq. vers. sed adhuc illis, atque aliis* &c.

Quo fit, ut mulier ære alieno gravata licèt bona sua 2
postea in dotem viro suo dederit, nihilominus, nihil ex hoc detrahat juri creditorum, qui eodem modo contra virum, & uxorem possunt sua consequi credita, & instrumenta exequi, ne in mulieris manu sit, & potestate, nubendo creditores illudere, Gutierrez, *lib. 2. pract. quæst. 26. n. 9.* Franchis *decis. 36. & decis. 396.* Amatus *decis. 5. n. 5.* Pinellus *in l. 1. part. 2. n. 72. C. de bon. mater.* Anna. *allegat. 33. n. 12.* Costa *subsidiar. remed. 44. n. 1.* Papon. *lib. 12. tit. 5. Arrest. 44.* Chassan. *ad consuet.* Burg. *rub. 4. §. 1.* Paleot. *de dote, cap. 1. n. 4.* Bacca. *de inop. deb. cap. 15. n. 23.* Borrell. *cons. 54.* Rebell. *de obligat. just. part. 2. lib. 5. quæst. 8. à n. 9.* Gallus *cons. 29. n. 8. 27. & 28.* Peregrin. *de jur. fisci, lib. 5. tit. 1. n. 118.* Guido Papa *decis. 447. & singul. n. 429.* Capic. *decis. 128. n. 4.* & *ibi* Moscatel. *n. 1.* Cartar. *decis. 34. n. 8. & 9.* & alii relati à Giurba *decis. 89. n. 2. & ad consuet. Messanens. cap. 9. gloss. 7. n. 6.* 3
fol. 599. quia in promissione bonorum plus esse non intelligitur, quàm quod superest, deducto ære alieno, *l. mulier bona ff. de jure dot. l. subsignatum. §. bona, ff. de verbor. signif. l. cum emancipatis, §. 1. ff. de collatio bonor.*

Quod non solùm procedit in ipso jure pignoris prin- 4
cipalis ex hactenus dictis & ulterius comprobandis, verùm nec in jure prælationis competente creditori, de quo in ejus præjudicium disponere debitor non potest, nec subvertere præferendo ei alterum, juxta celebrem text. *in l. 2. ff. quæ in fraud. creditor. idem erit probandum* (inquit Consultus) *etsi pignora* 5
liberet, vel quem alium in fraudem creditorum præponat. Nam jus prælationis est privativum creditorum, non communicabile debitori, de quo nec opponere potest creditori inferiori suum creditum exigere volenti ante potiores, ut latè probavimus *2. part. cap. 3. ex num. 52. cum seqq. & 1. p. cap. 16. ex 22. cum seqq.*

Hinc licèt debitor vendens, vel donans bona sua 6
ut donatarius vel emptor solvat debitoris creditoribus, horum jus propterea non immutatur, nec aliquo detrahitur, sed eodem modo debitorem, ut antea tenent obligatum, & in eum dirigunt actiones, nec in debitoris potestate est, aut voluntate ab obligatione resilire, nec suos creditores remittere ad donatarium, vel emptorem, etiam hæreditatis, quem ipse debitor habet obligatum, ad solvendum, quia nihilominus ipse ab eis conveniri debet, de jure communi, multa in his

terminis

terminis jura cumulavimus, ſuprà 2. *part. cap.* 26. *ex n.*
7 1. *cum multis ſeqq.* Sed an creditores virtute pacti hujuſmodi jus aliquod acquirant contra emptorem, aut donatarium hac conditione in favorem creditorum abſentium, ita ut eum directò convenire valeant, abſque ceſſione, affirmativè reſolvimus *in eodem c.* 26. *ex n.* 54. *uſque ad finem, verſ. ſed quid denique reſpondebis, &c.* Ex noviori diſpoſitione, *l.* 2. *tit.* 16. *lib.* 5. *recopilat.* Ex ex plurimorum Doctorum auctoritate, quos ibidem accuratè congeſſimus.

8 Hinc provenit ſingularis doctrina Socini *in conſil.* 126. *in cauſa ſecundi decreti, vol.* 4. Dicentis, quod ſi procurator non habet idoneum mandatum obligavit rem domini uni creditori, & poſtea Dominus ipſe eandem obligavit alteri, ac demum Dominus ratificavit obligationem factam per procuratorem, quo ratificatio valebit in præjudicium ipſius domini, non verò quoad præjudicium alterius creditoris, cui dominus antè ratificatione obligaverat, nec ratificatio retrotrahitur in præjudicium tertii, cui medio tempore fuit jus irrevocabile quæſitum, ſequitur, & aliud ſimile adducit Neguſant. *pignorib.* 4. *part. princip. ex num.* 40. Videndus *ex num.* 35. *verſ. ſed inſurgit in prædictis.*

9 Hinc licèt debitor, plures habens creditores teſtando, & dividendo hæreditatem ſuam inter ſuos hæredes per diverſas provincias, non propterea præjudicium faciet creditoribus ſuis, quominus hæredem unius provinciæ, creditores alterius poſſint convenire, non obſtante diviſione hæreditatis facta per debitorem, cùm jus creditorum omne debitoris patrimonium reſpiciat per plura jura & Doctores, ſuprà 2. *part. cap.* 12. *per totum*, ubi alias plurimas reperies doctrinas valdè conducibiles regulæ hujus cap.

10 Ex hoc etiam principio oritur quod hæres ſemel additam hæreditatem ſibi delatam repudiare non poteſt in præjudicium ſuorum creditorum, quibus ex aditione fuit jus perfectum quæſitum, vel etiam quando antea
11 alteri donavit, cùm eo ipſo actu renuntiationis involvatur aditio præcedens, & ex eo per neceſſarium antecedens eo ipſo aditio inducitur occultè, & juris miniſterio, prout copiosè videre eſt, ſuprà 1. *part. cap.* 14. *per totum*, nec non etiam *per totum cap.* 16. Imò & per diſcurſum totius quàm plurimas reperies doctrinas originem trahentes, ex illa regula ad principium hujus cap. appoſita.

12 Ex ea etiam prodiit alia & notiſſima, quòd debitor, qui de ſuis bonis majoratum inſtituit, nullo modo ſuis præjudicat creditoribus, nec eorum juri in aliquo detrahit, aut minuere poteſt; imo potiùs prohibitione alienandi non obſtante, pro eorum ſatisfactione, atque æris alieni ſolutione vinculum ipſum diſſolvitur & bona ipſa ſic vinculata uſque ad creditorum quantitatem libera, & diſſolubilia remanent, libereque, & abſque aliquo inpedimento diſtrahuntur, & alienantur. Textus *in l. filius familias. §. Divi, D. de legat.* 1. *& l. peto. §. prædium; D. de leg.* 2. *& l. pater filium, D. de legat.* 3. *& l. alienationes, D. familiæ erciſcundæ.* Et ex receptiſſima omnium ſententia, quam inter alios probavit Bart. *in d. l. pater filium, & ibi* Alberic. rurſus Bart. *in l. Marcellus, §. res quæ in prima oppoſitione & ibi* Romanus *n.* 11. *in fine.* Jaſon. *verſ. intellige.* Et Socinus Senior *n.* 10. *D. ad Trebell.* Cumanus *in d. l. peto, §. prædium, D. de legat.* 2. Paulus de Caſtro *in l. ultima, §. ſed quia n.* 4. *C. commun. de legat.* Jaſon. *in l. commodis, n.* 4. *D. de re judic. & in Authentica res quæ limitationem 6. C. commun. de legat.* Peralta *in l.* 3. *§. qui ſideicommiſſum, n.* 118. *D. de hæred. inſtituend.* Padilla *in l. unum ex familia, §. ſi de falcidia, n.* 7. *D. de legat.* 2. Socinus Jun. *conſil.* 28. *n.* 3. *lib.* 2. Natta *conſil.* 110. *n.* 13. *& conſil.* 145. *n.* 22. Nevizan. *conſil.* 62. *n.* 89. Cephalus *conſil.* 344. *n.* 7. *& conſil.* 393. *n.* 14. *& conſil.* 976. Pancirollus *conſil.* 60. *n.* 5. Hieronymus Gabriel. *conſil.* 118. *n.* 6. *lib.* 1. Surdus *conſil.* 7. *n.* 23. *lib.* 1. Hondedeus *conſil.* 58. *n.* 25. *lib.* 1. Menochius *conſil.* 245. *n.* 21. *& lib.* 4. *præſumptione* 192. *in fine.* Molina *de Hiſpan. primog. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 4. Mantica *de conjectur. ultim. volunt. lib.* 9. *tit.* 8. *n.* 11. Gail. *lib.* 2. *practic. obſervat.* 137. *n.* 7. Graſſius *in §. fideicommiſſum, quæſt.* 58. *n.* 1. Petra *de fideicommiſſ. quæſt.* 8. *n.* 315. *& quæſt.* 15. *n.* 2. *& ſequentib.* Peregrinus *de fideicommiſſ. art.* 40. *n.* 18. *& n.* 22. Intrigolius *de ſubſtitutionibus cent.* 3. *quæſt.* 73. *num.* 417. Surdus *deciſ.* 62. *n.* 21. *& ſequenti.* Abundè Fuſarius *de ſubſtitutionib. quæſt.* 141. *per totam.*

Nec confitendo debitor, aut recognoſcendo ſchedu- 13
lam privatam poteſt aliis ſuis creditoribus præjudicare; nam licèt confeſſio debiti ſit debiti probatio, intelligitur contra confitentem, qui ſibi ex ſua confeſſione, aut recognitione poteſt præjudicium afferre, *cap.* 1. *& 2. de confeſſis, cap. per inquiſitionem, de elect.* Et ex ea debitor obligatur efficaciter, *l. un. C. de confeſſis, l. cum te, C. de tranſactionibus.*

Non tamen in præjudicium creditorum, ſicuti nec 14
alterius tertii, quia ſimulata, ficta, & fraudulenta præſumitur, fraudandi & eludendi jura creditorum, cauſa emanata, & idcirco in eorum præjudicio in cujus favorem debitor debitum faſſus fuit, inter cæteros creditores adſcribi non debet, *l. duobus, §.* 1. *D. de jurejur. & ibi* Jaſon, Affiictis *deciſ.* 245. *n.* 11. Tiraquell. *lib.* 2. *retract. §.* 4. *gloſſ.* 6. *n.* 9. *in fine.* Natta *conſil.* 438. *num.* 9. Roland. à Valle *conſil.* 58. *n.* 14. *vol.* 2. Cephal. *conſ.* 101. *n.* 18. *&* 28. Cavallus *conſil.* 141. *n.* 2. Surdus *conſil.* 326. *n.* 13. Giurba *deciſ.* 88. *n.* 3. Maſcard. *de probation. concluſ.* 372. *per totam.* Noguerol. *allegat.* 7. *ex n.* 24. *& allegat.* 36. *ex n.* 36. *&* 37. Ludoviſ. Sanctius *de induciis debitorum, quæſt.* 21. *ex n.* 7. *& ſeqq.*

Et loquendo in recognitione ſchedulæ privatæ facta 15
per debitorem, ut non præjudicet aliis creditoribus legitimè aliis probantibus ſua credita. Probant Diaz de Mena *lib.* 1. *practicar. q.* 6. *§.* 2. *n.* 24. *ad finem.* Bartol. *in l. repetit. de fide inſtrument.* Felinus *in cap.* 2. *eodem tit. n.* 12. Maſcard. *d. concluſ.* 372. *per totam.* Probans recognitionem debitoris, vel cognitionem ſche- 16
dulæ nihil probare contra alios creditores, cùm poſſet facile diem anteponere, & eos fraudare, & idem probat Tuſchus *lit. R. concluſ.* 50. *n.* 19. *&* 20. Rota per Buratum *deciſ.* 9. *num.* 1. Gutierrez *practicar. lib.* 1. *quæſt.* 125. *n.* 23. Azevedius *in l.* 5. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat. num.* 22. *&* 29. Surdus *conſil.* 547. *ex num.* 7. Decianus *reſponſ.* 81. *n.* 37. *vol.* 4. Gaito *de creditoribus cap.* 2. *tit.* 3. *n.* 512. Noguerol. *allegat.* 36. *&* 37.

Ex quo Doctores communiter tenent, quod credi- 17
ta, quæ ſolummodo conſtant per debitorum confeſſiones, ſimulata, & fraudulenta præſumuntur, veriſque creditis de quorum cauſa, & veritate conſtat, præjudicare non poſſunt in concurſu creditorum, Gloſſ. Bald. in Angel. *in l. diverſis, C. qui potior in pignor. habeantur.* Ripa *in l. privileg. n.* 23. *D. de privileg. credit.* Latiſſimè Sfortia Odus *conſil.* 100. *à n.* 1. *& ſeqq.* Pereyra *deciſ.* 107. *n.* 2. Barboſ. *in l.* 1. *part.* 1. *n.* 31. *D. ſolut. matrim.* Gamma *deciſ.* 226. *n.* 1. *& deciſ.* 736. *n.* 1. Sanctius *de judiciis debitor. quæſtion.* 11. *n.* 13. Et probant cæteri omnes doctores hactenus allegati.

Quæ quidem reſolutio, multò magis locum habet, 18
poſtquam concurſus judicium formatum eſt, & debitor ceſſit bonis, nam tunc tanquam fallitus, & decoctus, atque ideo ſuorum bonorum adminiſtratione privatus, nec confiteri debita poteſt, nec privatas ſcripturas recognoſcere in præjudicium, & detrimentum aliorum creditorum, quorum juri detrahere in ſua voluntate, & facultate non eſt, ſed potius ad eos fraudandos ſimulata, & ficta præſumitur confeſſio, ac recognitio, ut in terminis probant Bald. *conſil.* 432. *lib.* 2. Stracha *de deceptionibus, part. ult. n.* 17. Bald. *conſil.* 249. *n.* 1. *lib.* 1. Aliàs *conſil.* 400. *lib.* 5. Gratian. *diſceptat. forenſ.*

cap.

cap. 391. *n.* 12. *cum seqq.* Curia Philippica 1. *part. lib.* 2. §. 24. *n.* 6. Rebuffus *de litteris dilator. annal. artic.* 1. *gloss.* 1. *n.* 67. *vers.* 5. Sanctius *de inductiis, d. quæst.* 11. *num* 8. & 9. Et Stracha *ubi proximè* reddit rationem 2. *part. ultim. part. num.* 31. In hæc. *Scien-*
19 *dum est igitur, frequenter evenire, ut sequuta alicujus decoctione, vel consanguinei, vel amici decoctoris in fraudem verorum creditorum se creditores fingant, cum non sint, vel si forte creditores aliquando extiterunt, & creditum consequuti fuerunt, adhuc se in numero creditorum adjiciant, quod idem docet* G. *part. n.* 10. Et apertius hoc idem docet Angel. *consil.* 213. *n.* Guillelmus de Cuneo *in leg. & suum hæredem*, §. *hodie*, *D. pactis.* Gratian. *disceptation. forens. cap.* 222. *n.* 21. Ibi : *Ubi tales possint aliis præjudicare, debent esse creditores, qui habeant efficaciter obligatos suos debitores, vel ita ut nulla obstet eis exceptio, quæ principalem perimat, aut elidat; cum etiam debeat esse creditum verum non imaginarium, aut simulatum, &c.*

20 Et idcirco talis confessio fidem non facit in præjudicium creditorum. Escobar. *lib.* 2. *variar. cap.* 11. *num.* 4. Gutierrez *lib.* 1. *practicar. quæst.* 125. *num.* 3. Flores de Mena *lib.* 1. *dict. quæst.* 6. §. 2. *num.* 24. Qui loquuntur in fallito, & decocto. Scaccia etiam de commerciis, §. 2. *gloss.* 5. *n.* 329. & 331. & *n.* 445. Gaito *de credito, cap.* 2. *tit.* 7. *n.* 2409. & *num.* 2421. Eleganter Bursatus *consil.* 119. *n.* 27. & 28. Ubi latè fundat instrumentum à fallito confectum creditoribus non præjudicare, sequitur Noguerol. *allegatione* 7. *num.* 24.

21 Hinc pater, qui confitetur se recepisse à filio pretium rei venditæ, vel alteri se debere, non præjudicat cæteris filiis; quod si confessio emanaverit in testamento, valebit in vim legati, ita tamen ut si fiat confessio in favorem extranei sustinebitur legatum intra quintum bonorum, si in favorem unius filii, valebit respectu tertii, Parlador. *lib.* 2. *rerum quotidianarum, cap.* 14. *per totum.* Gutierrez *de juramento* 1. *part. cap.* 4. *ex num.* 21. *cum seqq. & practic. lib.* 3. *quæst.* 97. *num.* 5. Castillo *controvers. tom.* 5. *cap.* 111. *ex n.* 12. *cum seqq.* Nisi is in cujus favorem confessio emanaverit, eandem adminiculis, & conjecturis adjuvet, vel aliter debitum confessatum probet.

Hinc confessio extrajudicialis ad exonerationem conscientiæ, licèt probet in favorem absentis & in præjudicium confitentis, non tamen probat in præjudicium tertii. Mascard. *de probation. conclus.* 347. *ex num.* 99. *cum seqq. conclus.* 359. *n.* 15. 30. & 31. *cum seqq.* Abundè Gaito *de credito. c.* 2. *tit.* 3. *ex n.* 270. *cum seqq.* Et vide etiam Castillo *controvers. tom.* 4. *dict. cap.* 111. *ex n.* 12. & *à princip.*

Hinc dotes confessatæ à marito non probant in præjudicium creditorum ipsius; nec uxores ex ea fundant suam intentionem ad receptionem dotis, nisi etiam verificetur per aliud instrumentum, aut aliàs legitimè præcedens dotis promissio; quia aliàs facilis pateret via viris suos fraudandi creditores; de quo latissimè videbis Fontanellam *de pact. nuptial. claus.* 14. *gloss. unic. part.* 1. *num.* 31. Noguerol. *allegatione* 40. *n.* 8. & *seqq. & allegat.* 20. *ex n.* 61. & *seqq.* Sanctius ubi proximè *n.* 15. & *seq.* Latissimè prosequitur Hermosill. *ad*
22 *l.* 9. *tit.* 5. *part.* 5. *gloss.* 5. *ex num.* 38. *cum seqq. tom.* 1. *ex fol.* 89. & *sequenti*, ubi etiam latè agit de personis suspectis, inter quas confessio de recepto emanata licet probet non opposita intra biennium exceptione rei, aut pecuniæ non receptæ; nihil tamen tertio, aut creditoribus præjudicat, qui per diversos casus accuratè discurrit.

23 Et *n.* 40. rectè probat, quod confessio cedentis licet ipsi præjudicet, non tamen præjudicat cessionario ex Bart. *in l. per diversas*, *n.* 12. *C. mandati* & post plures antiquiores, Corticus *consil.* 139. *n.* 4. *lib.* 3. Herculanus de probanda negativa, *n.* 198. Gom. *tom.* 1. *variar. cap.* 12. *n.* 81. Afflictis *decis.* 163. *in fine* Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 2. *gloss.* 2. *n.* 14. Mascardus *de probation. concl.* 379. *per totam*, & *n.* 4. Probat etiam Surdus *decis.* 256. *n.* 8. Rolandus *consil* 85. *num.* 9. *lib.* 2. Noguerol. *allegat.* 22. *num.* 13. Plurimos alios laudat Vela *dissertat.* 11. *n.* 59. Sed distin-24 gue inter cessionem factam ad omnimodum commodum cedentis; qui exercitium actionis dumtaxat transtulit in cessionarium agentem nomine cedentis, ut tunc semper cessionario noceat qui contra cedentem habet regressum, secus quando cessio facta fuit ad commodum cessionarii, qui adversus eum regressum non habet, ut tunc confessio cessionario non noceat. Latissimè examinat per disputationem, resolutionem, & limitationes Gail. *de credit. c.* 2. *tit.* 3. *ex n.* 420. *cum infinitis seqq. & de distinctione ex n.* 435. *cum seqq.*

Quæ omnia limitantur, quando confessio emanata25 inter prohibitos aliis adminiculis adjuvatur. Noguerol. *allegat.* 32. *ex num.* 23. *cum seqq.* & vide Hermosill. *loco citat.* abunde Castillo *tom.* 5. *controversiar. cap.* 111. *ex num.* 10. *cum multis seqq.* ubi plenè de tota materia quando confessio de recepto probet, vel non inter personas prohibitas, vel in præjudicium creditorum, vel tertii.

Et idcirco tertius adversus confessionem de recepto 26 potest perpetuò opponere, nec adstringitur ad biennium Fulgos. *consil.* 133. & *consil.* 205. Mascard. *de probat. conclus.* 310. *num.* 3. & *conclus.* 361. *num.* 31. & 47. Tiraquell. *de retract. consanguin.* §. 1. *gloss.* 18. *num.* 81. & *seqq.* Gom. 1. *tom. variar. cap.* 12. *num.* 81. Versiculo *item infertur, quod si pater*, & *in l.* 50. *Taur. num.* 52. Avendañus *in cap. præter cap.* 29. *nu.* 12. *lib.* 2. ex quibus Azevedius *in l.* 1. *num.* 90. *tit.* 21. *lib.* 4. *recopilat.* tradit, quod hæc exceptio in perpetuum per tertium allegari potest. Catrocius *de depositi.* 1. *p. rubr. de depositi. probat. n.* 5. ubi confessionem de recepto non præjudicare tertio ait Felicianus *de censibus* 2. *tom. lib.* 3. *cap. ult. n.* 5. *versic. quam reso-*27 *lutionem.* Ubi tradit creditorem, si adversùs tertium pignoris possessorem agat, ex confessione de recepto mutuo, opponente tertio exceptionem non numeratæ pecuniæ, teneri veram numerationem probare, quem sequitur Barbos. *in remission. ad ordinatio. Lusitan. in princip. num* 9. Avendañus *de censibus cap.* 45. *num.* 22. abundè agit, & comprobat ex variis juris fundamentis Hermosilla *ad l.* 9. *tit.* 1. *part.* 5. *gloss.* 5. *ex n.* 37. *tom.* 2. *fol.* 87. Vide tamen declarationes *ex n.* 44. *cum seqq.*

Quò pertinet text. *in l. scripturas* 8. *Cod. qui potior.*28 *in pignore hab. & leg.* 31. *tit.* 13. *part.* 5. ex quibus firma desumitur conclusio, quod habens confessionem debiti per privatam scripturam, non præfertur posterioribus creditoribus, nisi apocha ipsa sit trino teste munita, testantibus de tempore, & loco, ac substantia ipsius. Tunc enim non solum legitimam probationem29 facit, verum etiam præferendus venit aliis creditoribus nitentibus publico instrumento quoad pignus, & hypothecam contentam in dicto Chirographo, de cujus materia latè agunt Anton. Gabriel. *commun. opin. tit. de probation. conclus.* 9. 10. & 11. Gregor. Lopez *in d. l.* 31. maximè *ex gloss.* 1. *usque ad gloss.* 4. Covarr. *practicar. quæst.* 22. *ex n.* 5. Cæsar Bartius *decis. Bono-*30 *nien.* 21. *n.* 11. Morla *in emporio jur. lib.* 1. *tit. de fide instrum. quæst.* 3. Bertazol. *consil. crimin.* 295. maximè *ex n.* 9. Petrus Cavallus *consil.* 121. *ex n.* Trentacinq. *variar. resolut. lib.* 2. *tit. de fide instrum. resolut.* 12. *per totam. num.* 20. Magonius *decis. Florent.* 122. *n.* 9. Francisc. *decis.* 96. *num.* 6. & *seqq.* Bellon. *decis.* 13. *ex num.* 13. Rolandus *consil.* 84. *ex num.* 2. *volum.* 3. Thomas Trivisan *lib.* 1. *decis.* 4. *num.* 9. latissimè Scaccia *de judic. causar. civil. cap.* 11. *ex num.* 990. Martha *vot.* 53. *per totum.* Tobias Nonius *cons.* 70. *ex n.* 2. Molina *de just. & jur. disput.* 534. *n.* 21.

Matienzus *in l. 7. gloss. 5. n. 12. tit. 16. lib. 5. recopil.* Rodriguez *de concurs. creditor. 2. p. art. 1. ex nu. 12. cum seqq.* Gratianus *disceptat.* 537. *per totam*, plures allegat Vela *dissertat. 21. ex num. 17.* latè etiam Hermosilla *ad l. 9. tit. 5. p. 5. gloss. 5. ex num. 55. cum seq. tom. 1. fol. 99.* D. Larea, *decis. 49.* Sanctius, *de indueiis debitor. c. 11. ex num. 18.*

31 Et est annotanda limitatio Velæ, ubi proximè *n. 21.* dicentis chirographum munitum solemnitatibus *d. l. scripturas*, respectu hypothecæ & pignoris publico instrumento æquiparari, adeò ut si illud sit anterioris datæ instrumento veniat præferendum.

32 Ac per totam dissertationem nervosè defendit chirographum, in quo adest obligatio bonorum, recognitum per debitorem in judicio anteaquam bona sua aliis creditoribus hypothecaret per publicum instrumentum præferendum esse in hypotheca aliis creditoribus hypothecariis posterioribus ex instrumento refert Pereira *de universa instrument. edit. tit. 1. resolut. 3. §. 5. num. 63. & 64.* qui meritò firmarunt præsertim Vela *d. dissert. 21.* maximè *ex num. 23. & ex num. 56. cum seq.* quod illa regula, confessionem, & recognitionem debitoris factam in judicio non præjudicare creditoribus, intelligatur de creditoribus jus habentibus tempore recognitionis, & confessionis judicialis, non verò de iis qui postmodum, & post emanatam recognitionem, ac confessionem jus & hypothecam in bonis debitoris consequuti fuere; plurimos etiam refert Gratianus *tom. 2. disceptat. 287. ex n. 9. usque ad num. 14.* ubi

34 etiam de sententia lata contra antecessorem, ut non præjudicet successori, tunc temporis jus habenti, atque etiam de cessionario, & de aliis similibus.

35 Quorum opinio fulcitur ex authoritate hujus Cancellariæ Pintianæ in causa dotis confessariæ per maritum in judicio, antequam alii creditores hypothecarii contraxissent cum marito, quibus uxorem præferendam determinavit, & postea bis idem judicavit Senatus noster.

36 Nec dividendo rem cum alio socio communem pignori per debitorem antea datam creditori, huic præjudicat. Finge, si debitor habens rem communem cum alio socio pro indiviso, rectè potest partem suam indivisam dare pignori, ad text. *in l. un. C si communis res pign. data sit*, & post Negusant. Felicius *de societate, cap. 28. num. 10.* Gaito *de credit. cap. 4. quæst. 7. n. 377.* non

37 per subsequentem divisionem inter debitorem, & socium jus creditoris id aliquo immutari potest, *d. l. un. Cod. si communis res pignori detur. l. 2. Cod. commun. divid. l. 7. §. ult. D. quibus mod. pign. vel hypothec. sol. l. 3. §. fin. D. qui potior. in pignor. habean.* Nam si socio de-

38 bitoris, tota res in divisione adjudicata fuerit, adhuc creditoris hypotheca manet. *l. 6. si fundus. D. commun. divid.* Eodem modo ac si tota debitori adjudicata fuerit, Balduinus *de pignor. c. 12. quæ res pignor. obligar. poss. col. 4. versic. si res nec planè aliena, fol. mihi 233.* cujus rationem reddit post alios Pereira *de emptor. & vendit. cap. 9. num. 14. propè finem*, ibi. *Quam-*

39 *obrem in casu propositæ quæstionis defendi potest hypotheca rei communis pro diviso possessæ non extingui per adjudicationem, in divisione postea subsequentem, quoniam per hypothecam jus reale adipiscimur, quod rem ipsam afficit, ac sequitur, in quemcumque transeuntem, nec divisione, aut alienatione subsequuta extinguitur, ut in l. si quis putans §. si fundus, D. communi dividund. l. si. in fin. D. qui potiores l. si consensit in fin.* & ibi Bart. *D. quibus modis pign. vel hypothec. solv.* Bald. & Salicet. *in l. unic. C. si communis res pignori data sit*, &c. & vide eundem ex *num. 13.*

40 Quod & idem erit, quando inter debitorem, & socium per partes divisa, & cuilibet pars ad judicata, puta pro dimidia, quia adhuc super parte dimidiam tangente socio durabit creditoris hypotheca pro dimidia dimidiæ partis, & sic pro quarta respectivè ad totam rem, & pro alia quarta tenebitur debitor, cui similiter dimidia pars rei tetigit in divisione. Eo quod in qualibet dimidia est dimidia obligata pro indiviso, quæ obligatio omnes rei partes complectitur, etiam minimam, & ideo ad quemcumque ipsa res, vel rei pars transierit, semper dimidia totius, vel partis translatæ remanet hypothecæ affecta, quia per fac-41 tam debitoris dividentis, & alienantis non tollitur jus creditoris habentis in qualibet rei parte quæsitum ex hypotheca præcedente rei indivisæ. *ad text. in l. si consenserit. §. fin. ff. quibus modis pign. solvit.* & per Negusant. Joan. de Amicis *cons. 20. n. 15.* Bart. Granut. & alios tenet Felinus *de societate cap. 28. n. 31.* Cæsar Manent. *dec. 20. n. 39.* latè Gaito *de credit. c. 4. quæst. 7. ex n. 377. & seqq.*

At si socius ad rei communis cum debitore divisio-42 nem, non debitorem, sed creditorem ipsum provocet (sicut de jure fieri potest) & res tota adjudicetur creditori solventi æstimationem alterius partis, tunc res tota erit in eadem causa, hoc est, tota res adjudicata erit 43 obligata creditori, ita ut debitor totam luere teneatur, ut eam consequatur, nempe soluto debito, pro quo pars indivisa fuit hypothecata, & simul reddito partis pretio, quod creditor dedit in divisionis adjudicatione. *l. 7. §. si debitor, D. communi divid.* Balduinus *ubi proximè, vers. quod si socius meus, &c. loco citato, supra n. 38.*

Quæ omnia Annæus Robertus *rerum judicatarum* 44 *lib. 3. c. 19. per totum fol. mihi 707.* intelligit in divisione inter socios rei communis, ut per divisionem subsequutam non præjudicet creditoribus socii rem indivisam, & communem hypothecantis, secus autem in re communi inter cohæredes, ut si unus ex pluribus hæredibus ante divisionem jus suum hæreditarium suo creditori hypothecaverit subsequuta postea divisione inter cohæredes legitimè & absque collusione facta præjudicet creditori. Differentiæ inter utrumq; casum plures rationes reddit ipse Robertus, apud eum videbis an concludentes sint, & admittendæ, cùm habeamus jura expressa in contrarium, nec non communem tantorum Doctorum, à qua recedere foret temerarium.

Idem dicimus in usucapione & præscriptione, quo-45 niam qui patitur rem usucapi, vel præscribi, videtur alienare & alienationi consentire; *alienationis, ff. de verb. signif.* nec qui alienare prohibetur, potest pati rem usucapi in præjudicium tertii. De iis latissimè plura cumulans ait Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. ex n. 249. cum multis seqq.* videndus etiam Petra de *fideicommiss. quæst. 11. ex n. 596. & seqq.*

Et ideò præscriptio rei hypothecatæ, quam passus 46 fuit debitor, non præjudicat creditori in sua hypotheca. *l. 3. certa ff. quæ in fraudem creditor.* ibi: *Verùm etiam si fortè data opera ad judicium non affuerit, vel litem mori patiatur, vel à debitore non petit, ut tempore liberetur, aut usumfructum, vel servitutem amittit, & omnino qui aliquid fecit, ut desinat habere, quod habet ad hoc editum pertinet. & lib. 4. Cod. tit.* ibi *in fraudem facere videtur, qui non facit, quod debet fa-* 47 *cere, intelligendum id est, si non utatur servitutibus.* Quæ jura conveniunt concursui creditorum pendenti, quo formato alienatio prohibita est debitori, & per consequens præscriptio, prout latè probatum fuit *in 1. tom. c. 40.* ubi ad longum disceptatur: at concursu extante præscriptio non tangit hypothecam, quoniam in usucapione parata esse dicitur quæstio pignoris ab intentione dominii, & ideo dominium rei hypothecatæ potest usucapi, tamen salvo jure pignoris, quod insuper durare potest penes creditorem ad persequendam rem ipsam quocumque vadat; sicut contingit in 48 qualibet alienatione facta per debitorem, post contractam hypothecam, absque consensu creditoris, qui jus suum insuper conservat in ipsa re existente penès tertium; ideoque si usucapio adimit dominium à debi-

debitore, creditori non detrahit propterea jus hypothecæ, ut probant text. *in l.* 1. *§. cum prædium*, ibi *pignoris etenim causam nec usucapione perimi placuit; quoniam quæstio pignoris ab intentione domini separatur. D. de pignoribus, l. justo, §. non mutat, D. de usucapionib. l. missio, D. pro emptore, l.* 2. *D. pro hærede, l usucapio. C. de pignorib. Balduinus, de pignor. cap.* 12. *tit. quod res pignori obligari poss. post princip.* vide elegantes doctrinas *in hac* 3 *part. cap.* 1. *num* 161. *cum seqq verſ nec lex*
49 *C. de luitione pignoris*, &c. Et quod per usucapionem, vel præscriptionem rei hypothecatæ non præscribatur hypotheca, sed adhuc duret, & transit res in præscribentem cum jure hypothecæ, ac sua causa, præ cæteris explicat, & latè comprobat Sarmiento *selectarum, lib.* 1. *cap.* 9 *per tot. & lib.* 3. *cap* 1 *ex n* 3.

50 Et idem dicimus de sententia, & re judicata obtenta per tertium contra debitorem, qua condemnatur ad rei hypothecatæ restitutionem alteri se dominum asserenti, & probanti, & hæc sententia, & res adjudicata non præjudicat creditori ignoranti litem agitari inter debitorem, & tertium in re dominium prætendentem, & vindicantem, secus scienti, aut aliàs citato. text. *in l. sæpè ff. de re judicata*, secundum lectu-
ram Pisanam. text. etiam *in l. si superatus, D. de pignor. l. si mater § fin. D. de except. rei judic. l.* 3 *§ certa.* ibi, *verum etiam si fortè data opera, ad judicium non affuerit, vel item mori patiatur, ff. quæ in fraudem creditorum.* Bart. gloss. & Doctores notant *in dictis juribus*. Alexand. post alios *in dict. l. sæpè col.* 21. *versic. circa secundum casum*. Bart. *in l. ab executione, D. de appellationib.* Balduinus *de pignorib. cap.* 12. *tit. quæ res pignori obligari poss nt* Covarr. *practic. cap.* 13 *ex num* 7. opt mè declarat Negusantius *de pignor b memb.* 3. *p.* 6. *principal. ex nu.* 39. *cum multis seqq.* Castill. *tom.* 6. *controvers. cap* 197. *num.* 26. Surdus *cons.* 189. *nu.* 26. Gratianus *d scept. for. cas. tom* 2. *cap.* 287. *num.* 10. & 11. Francisc. à Ponte *cons.* 57. *num.* 2. & 3 & *cons.* 90 *num* 4. & 5. Gregorius Lopez *in l.* 20. *tit.* 22 *part* 3. *glos.* 18 optimè explicat post
51 alios Scaccia *de appellat. quæst.* 5 *num.* 59. ubi limitat, quando debitor fuit contumax, aut quando colludit cum adversario, ut tunc creditori etiam scienti non præjudicat res judicata; & idò si debitor plenè fuit detentus, & creditor scienter jam habuit litis motæ, sententia super pignoris dominio nocet etiam creditori; plenè Scaccia *ubi proximè, d. numer.* 59.

52 Secundò limitatur dicta conclusio ut procedat in pignore aut hypotheca tradita creditori, & ab eo detenta; at verò quando debitor non tradidit pignus cre-
53 ditori, tunc procul dubio sententia lata contra debitorem super domino rei hypothecatæ præjudicat creditori, sive scienti litem agi, sive ignoranti; nam præfata jurium conclusio non procedit in sola hypotheca absque ejus traditione; quia hoc casu defensio rei hypothecatæ non pertinet ad creditorem principaliter, sed ad debitorem, ideo tunc sententia lata contra debitorem præjudicat creditori in consequentiam, ita notanter voluerunt Raphaël *in Authent. de fidejussoribus, §. sed nec refert* & sequitur Alexand. *in d. l sæpè, col.* 30. *vers. secundario dicitur*, dicens diligenter esse notandum, sequitur Negusant. *de pignorib. d. membr* 3. *part.* 6. *princip. sub num.* 39. *vers. tertio limitatur ista conclusio.* Idem tenet Mangilius *de evictionibus, quæst.* 177. *num.* 31. & *num.* 43. qui omnes, & alii ab eis citati in hoc conveniunt, ut jura supràdicta procedant (prout expressè loquuntur) in pignore tradito, non in hypotheca non tradita creditori.

Et per glossam *in leg. de unoquoque, verb. qui causa, ff. de re judicata* & Tiraquel. *in tract. res inter alios acta limit.* 1. atque Surdum *in decis.* 258. *num.* 1. nec non Rotam *in decis* 584. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* tenuit in terminis Rota *in decis* 219. *ex n* 3. 4. & 5. inter recollectas per Post. *tract. de manutentione*, ubi expressè agit de uxore habente tacitam hypothecam in bonis maritii, ut nec debuit citari ad litem motam per creditorem contra maritum, contra quem obtinuit immissionem eo quòd ipsa mulier tanquam creditrix hypothecaria non possidebat hypothecam, super qua fuit tertius creditor immissus. Mirabiliter conducunt, quæ Post. *de manutentione, observ.* 11 *n.* 4. 5. & *n.* 12. & 13.

Sed quid è contra de sententia super re pignorata lata contra creditorem, an præjudicet debitori scienti, vel ignoranti? Vide eundem Negusantium *loc cit.* 54

Tertiò limitatur præfata jurium conclusio, quando propter commissum sententia lata sit contra debitorem emphyteutam quæ præjudicat emphyteutæ creditoribus habentibus hypothecam in re emphyteutica etiam ignorantibus litem inter dominum & debitorem, & etiam non citatis. Ufilius ad Affl ctum *decis.* 369. *nu.* 2. Giurba *dec* 91. *num.* 12. 55

Deindè si sententia afferatur contra debitorem concursu pendente litigantem cum uno creditore super suo credito, non propterea præjudicat aliis creditoribus non citatis, quominus isti possint reclamare, ratione sui juris, & opponere de collusione, aut aliàs docere de non jure creditoris, quia talis nunquam fuerit, vel si fuerit, jam esse solutum, & de aliis similibus exceptionibus, tale creditum subvertentibus vel contra instrumentum crediti, aut probationem ut ex Franchis *dec.* 523. *n.* 15 & *dec.* 524 Surdo *dec.* 256 Franciscus Aponte *cons.* 75. & 90 & Molina *de primogen lib* 4 *cap* 8. tenet Antonius de Virgilio *in tract. de legitimatione personarum c.* 12. *n.* 18 & 20. 56

Nam postquam judicium concursus creditorum est motum, & pendens, omnes controversiæ motæ contra debitorem sunt simul tractandæ cum cæteris creditoribus, cùm in iis interesse habeant, & sint partes legitimæ, & ideò citandi, & audiendi sunt super suis exceptionibus, & oppositionibus, ut per Costam de ratione ratæ probat Gaito *de credito c.* 4. *qu.* 11. & *duobus seqq.* 57

Et idem respectu prælationis, respectu scilicet cæterorum creditorum, de qua nec actum fuit, nec agi potuit in primo illo judicio contra debitorem, quia iste nullum habet jus, aut interesse aliquod super prælatione, quod solum competit creditoribus inter se ipsos, prout abundè probavimus supràdicta *1. p. cap.* 16 *ex n.* 22. *cum multis seqq. v. deinde quia hoc judicio concursus*, &c. Et alibi pluries diximus supràdicta hoc *cap. n.* 4. & 5. & latius hac 3 *p. c.* 3. *ex* 52. *cum seqq.* 58

Adeo ut si debitor communis in alio diverso judicio, & coram alio judice, competente tamen, victus fuerit ab uno creditore super credito solvendo, adhuc tamen pro ipsa exactione creditor vincens debet recurrere ad universale judicium creditorum à debitore formatum, ut ibidem inter cæteros graduetur, & de suo jure iterum controvertatur si per cæteros creditores dubitetur, & opponatur contra creditorum sententiam, quæ illis non præjudicat non citatis, ut dictum est, & latiùs videndum *d. cto c.* 16. *ad longum.* 59

Et prædictorum omnium una est ratio; nam qui non potest alteri præjudicare alienando, vel aliquid agendo, minus potest præjudicare consentiendo, aut patiendo, ut aliquid fiat. Decius pulchrè *cons.* 44. *num* 24. Cravetta *cons.* 157. Romanus *singular* 312. Parisius *cons.* 309. *num.* 36 *volum. n.* 3. Montier. *de ins.* 38. *num.* 30. Giurba *decis.* 8. *n.* 3. nec paciscendo, aut transigendo. Giurba *decis.* 369. *n.* 12. Ponte *consil. num.* 35 & 36. & 39. & *cons.* 7 *num.* 6. Lancellotus *de attentatis*, 2. *part c.* 12. *ampliat.* 14 *num* 8. & 9. Cavalcanus *decis* 5. *num* 25 *part.* 4 Lande *c. cons.* 21. *n.* 3. Binus *cons.* 261. *num.* 50. Scaccia *de appell. quæst.* 27. 6. *membr.* 4. *num* 44 & 45. nec omittendo rem pro derelicto quo fortius est Bart. *in l. quod servus D de stipulatione servorum* Giurba *d. decis.* 8. *n.* 13. & est text. expressus *in l. sed si rem suam pro derelicto habuerit, ut qui eam suam faciat*, 5. *quæ in fraud. creditor.* aliquia 60 61 62

facilè neret fraus tertio, & creditoribus Giurba *ibid.*

63 Principalis tamen regula, de qua à principio hujus cap. ut per factum voluntarium debitoris disponentis de suis bonis nullo modo detrahatur juri creditorum, dupliciter limitatur, primo, quando in initio, & origine acquisitionis rei apponitur aliquod pactum in favorem etiam posterioris creditoris, ut in re acquisita per debitorem præferatur anterioribus, prout ex pluribus Doctoribus probavimus suprà 2.*part.c.*14.*ex num.*108. *cum seq. vers. imò quod plus est* &c. ubi latiùs videbis expeditam hanc singularem limitationem.

64 Secunda limitatio erit, quando jus debitoris, quod debet in re hypothecatâ suis creditoribus resolvitur ex aliqua causa antecedenti, & necessaria non verò voluntaria, & ex facto voluntario ipsius debitoris, aut quando aliàs resolvitur, extinguitur ipsa res, seu jus hypothecatum, & annihilatur ex naturâ ipsius rei, ut tunc hypotheca contracta medio tempore pariter resolvatur & annihiletur, jusquè creditorum quoad ipsam dissolvitur, & evanescit, ita post plures Doctores, & jura diximus suprà. 2.*part.cap.*27.*ex num.*37.*cum seqq. vers.quoad secundum hujus capituli articulum*, &c ubi latiùs videbis. Aliam celebrem quæstionem prædictis conducibilem videbis, *in cap. seq. ex num.*29.*cum seqq. vers.ex qua resolutione alia singularis*, &c.

65 Denique pro coronide hujus cap.declarandus,& interpretandus venit text. valdè singularis, *in leg.*1. § *ex contrario ff.de separationibus*, qui quidem videtur refragari regulæ hactenus à principio hujus cap. comprobatæ, quod debitor ex facto suo nullo modo potest suis creditoribus præjudicare; cùm contrarium expressis verbis dicat text. *in dict §. ex contrario*; cujus verba sunt: *ex contrario creditores Titii separationem non impetrabunt; nam licet alicui adjiciendo sibi creditores, creditoris sui facere deteriorem conditionem; at qui igitur adit hæreditatem debitoris mei, non facit meam deteriorem conditionem, quia licet mihi separationem impetrare, suos verò creditores oneravit, dum adiit hæreditatem, quæ solvendo non est, nec poterunt creditores*

66 *ejus separationem impetrare.* Ecce apertissimè debitorem quasi contrahendo per additionem hæreditatis sibi delatæ, quæ non est solvendo, suis præjudicare debitoribus, alios hæreditarios sibi, & illis adjiciendo; qui ex omnibus hæredis bonis solvendi sunt, non solum ex bonis hæreditatis, sed ex suo proprio patrimonio. Et augetur difficultas; quoniam licet debitor sibi diversis temporibus adjiciat creditores, & omnibus bona sua obliget, semper priores potiores sunt, per adjectionem hujusmodi aliquod detrimentum patiuntur; sed in solutione, & exactione præferuntur, ita ut si bona debitoris omnibus non sufficiant, posteriores damnum patiuntur, insoluti remanent, ad latè tradita hac 3.*part. cap.* 11. *& cap.*6. *& cap.*14. Sed revera text.

67 *in d. l.* 1. §. *ex contrario*, nullatenus opponitur nostræ constanti resolutioni, cùm text. ille non loquatur in creditoribus hæredis hypothecariis, quibus de jure debitor novos adjiciendo creditores non præjudicat, sed omnium anterioritas temporis servatur, ex integris titulis *ff. & Cod. qui potiores in pignor. hab.* sed

68 text. ille loquitur juxta juris regulas in creditoribus hæredis debitoris merè personalibus, & chirographariis, inter quos non attenditur temporis anterioritas, nec datur prælatio, sed omnes simul pro rata admittuntur & in tributum ad bona debitoris, quæ in solvendo non sint, omnes pro rata; & proportionabiliter juxta uniuscujusque quantitatem solvuntur, ita ut si bona omnibus non sufficiunt, eodem modo, & pro sua rata inter omnes damnum distribuitur, prout copiosè explicuimus suprà 2. *part. c.*4. *ex nu.*140. *vers. deveniamus ad ultimam rem*, &*cujusque ad fin. cap. quare hæres debitor*: per additionem adjiciendo suis creditoribus personalibus, alios hæreditatis similiter personales suis præjudicat, quoniam si bona debitoris solvendo non sint omnibus, minus quilibet consequitur, cum inter omnes pro rata distribuenda sint; & separatio bonorum, quæ conceditur hæreditatis creditoribus, quibus per additionem, & confessionem bonorum hæres præjudicare non potuit, cæteris hæredis creditoribus denegatur, cum illis chirographariis præjudicare possit debitor abeundo, & cum aliis noviter quasi contrahendo, ut inquit text. *in d. § ex contrario.*

Et in terminis quod iste text. loquatur in creditoribus personalibus; naturaliter intellexit, & declaravit Rodriguez *de concursu creditor.* 2.*p.artic.*3.*num.*1.*&* 2. *fol.* 96. ac iterum *art.* 4. *n.*13. *fol.* 100. licèt sic explicitè non loquatur, quem text. in alium propositum interpretamur suprà 1*p.c.*9.*ex n.*16.*& seqq.* 69

§. Unic.

Prior creditor qui passus est, & consensit alium inferioris gradus suum creditum prius exigere, vel rem sibi hypothecatam ei obligari, an creditoribus intermediis præjudicet, vel an prorsus jus suum reale, & prælationem amittat, quoad omnes creditores.

Et de uno eodem creditore pro diversis creditis diversimodè, & interpolatè graduando.

SUMMARIUM.

1 *Creditor anterior consentiens ut alteri pignus obligetur, an præjudicet creditoribus intermedis.*

2 *Creditor anterior cedens i feriori gradum, & prælationem suam dumtaxat ad exigendum, an non solum sibi, sed & intermediis etiam præjudicet creditoribus.*

3 *L. Paulus respondit* 12.*ff.quibus mod. pign.vel hypoth. solv.determinatio adducitur.*

4 *Creditor consentiens, ut pignus pignori detur, pignus remisisse videtur, non alium loco sui constituisse.*

5 *Creditor consentiendo, ut res alteri pignoretur, jus pignoris, prorsus amittit, & creditor merè personalis remanet.*

L. Lucius Titius, 11.*ff.quib.mod.pign.vel hyp. sol. ponderatur. ibid.*

6 *Quid inter contrahentes actum fuerit attenditur, an voluerit creditor totum jus pignoris dimittere, an solum gradum, & prælationem.*

L. creditor qui prior 12.*§. si tecum.ff.qui potior.in pign. habeatur adducitur. ibid.*

7 *Jurisconsultorum varietas circa pignoris, aut prælationis remissionem annotatur.*

8 *L. jubemus, Cod.ad senat. Cons. Velleia. restringens indistinctè renunciationem hypothecæ adducitur.*

9 *Creditorem consentientem, ut pignus alteri obligetur non amittere prorsus jus hypothecæ quoad omnes creditores, sed quoad illum tantum cui consentit, qui teneant.*

10 *Renunciatio strictè interpretatur non extendenda ad alias res vel personas.*

11 *Consensus prioris creditoris, ut alteri pignus obligetur; quando restricta intelligitur solum tribuit prælationem, & ordinem exigendi ei, cui consensus accommodatur respectu consentientis, non respectu intermediorum utrique præferuntur.*

12 *&* 13. *L. Paulus ff quib.mod.pign. vel hyp solv. pro hac opinione ponderatur.*

14 *& seqq. Secunda opinio refertur tenentium creditorem simpliciter consentientem, ut pignus alteri pignoretur, videatur omne jus pignoris renunciare quoad omnes.*

15 Con-

15 *Consentire ut pignus pignori detur idem operatur, ac si consentiat, ut res alienetur, quoad pignoris amissionem juxta Donellum.*

16 *Per consensum prioris, ut pignus alteri obligetur, iste illius locum non subintrat, sed jus secundi intermedii confirmatur.*

17 & 18. *D. l. Paulus, verba ad idem ponderantur ibidem.*

19 & *seqq. Tertia opinio Saliceti distinguentis verior, & communior est.*

20 *Consensus prioris creditoris si sit generalis ut debitor possit pignus obligare, non contemplata certa persona; inducit amissionem juris quoad omnes creditores.*

21 *Consensus anterioris creditoris commodatus, restrictus ad certam personam, restrictè operatur quoad eam dumtaxat, ita ut non quoad omnes creditor jus pignoris amittat.*

22 *Saliceti verba recensentur.*

23 & 24. *Saliceti distinctionem plures alii Doctores sequuntur, relati.*

25 *D. Laurea utriusque opinionis terminos, & effectus referens notatur.*

26 *Consensus anterioris quando non operatur quoad omnes creditores tertius cui accommodatur, subintrat gradum consentientis, huicque præfertur intermediis, creditoribus autem utrique.*

27 *Creditores intermedii gradatim ascendunt locum anterioris consentientis, & sicut præferuntur tertio, ita & anteriori cui tertius præfertur.*

28 *Per consensum anterioris absolutum pignus in totum dissolvitur, & secundus primum locum occupat; secus quando in gratiam alicujus consensus fuit accommodatus.*

29 *Tertius, cui specialiter accommodatur consensus, quoad exactionem non occupat primum gradum consentientis.*

30 *Creditor anterior per generalem consensum ut debitor possit alteri pignus obligare, remanet creditor personalis, quia jus hyppothecarium amisit.*

31 *D. l. creditor, qui prior* 12. §. *si tecum, ff. qui potiores ponderatur.*

32 *Pignus qui debitori tradit, creditum remisisse non intelligitur, sed creditor manet personalis.*

33 *Creditor tertius, cui anterior nominatim concessit licet præferatur anterior, non tamen intermediis.*

34 *Creditores intermedii per consensum anterioris, gradatim ascendunt ejus gradum, & præferuntur anteriori, & ei, cui iste consensit.*

35 *Tertius cui anterior consensit, antelationem intermediorum non consequitur cessante cessione.*

Nec antelationem consequitur, nisi à tempore quo contradixit, ibid.

36 *Medii creditores præferuntur anteriori qui consensit præferri à tertio.*

Medius vincit tertium, à quo vincitur primus, ibid.

37 & 38. *Creditor numquam jus suum amittit per consensum, quod specificè reservavit.*

39 40 41 & 42. *Petri Surdi locus insignis in proposito refertur.*

43 *Anterior qui consensit sub juris sui reservatione, quo ordine, & loco exigere potest, remissivè.*

44 & *seqq. Inter creditorem, cui anterior pignori consensit, intermedios, & anteriorem quo ordine fiat exactio.*

45 *Prælatio læsa per anteriorem posteriori creditori multum distat à cessione quæ per primum fit posteriori, vel tertio solventi.*

46 *Prælationem licet cedat creditor anterior, creditor hypothecarius adhuc remanet.*

In creditore hypothecario anteriori tria diversa jura concurrunt, jus pignoris, jus prælationis, ipsum creditum, ibid.

47 *Jus pignoris si quis amiserit, prælationis jus evanescit.*

48 *Prælationem qui cedit, creditor manet hypothecarius.*

49 *Hypotheca non est de natura, nec de substantia contractus, ex cujus existentia, vel defectu valor contractus non dependet.*

50 *Hypotheca absque expressa contrahentium conventione nequaquam contrahitur.*

51 *Nec subintelligitur in contractu, si omittatur à contrahentibus.*

52 *Potest quis esse creditor hypothecarius absque prælatione.*

53 *Hypothecatæ jus solum cedi, & legari potest sine crediti corruptione, vel remissione.*

54 *Prælatio cedi potest, manente credito, & hypotheca.*

55 *L. Creditor qui prior, §. tecum, ff. qui potiores, ad id ponderatur, ibid.*

56 *Creditor inferior, cui anterior consensum super hypotheca accommodavit huic ordinem exactionis tacitè renuncianti præfertur.*

57 *Per consensum specificum creditor non amittit jus hypothecæ quoad omnes, licèt jus prælationis, quoad intermedios, & tertium amittat.*

58 *Consensus anterioris specificè tertio accommodato habet vim tacitæ cessionis, & pacti inter utrumque quoad prælationem.*

59 *Creditor posterior, cui anterior prælationem suam cessit, non solùm ei, verum & omnibus intermediis præfertur.*

60 *Et inter eos fit reciproca transformatio, & graduum permutatio, ultimo in locum prioris, & priore in locum ultimi subrogato.*

Salvo, & intacto manente jure intermediorum creditorum, ibid.

61 *Creditor anterior cedens prælationem inferiori, licèt maneat hypothecarius, non exigit immediatè post cessionarium.*

62 *Sed post omnes intermedios creditores.*

63 & 64. *Creditor anterior tot gradus descendit, quot inferior cui cessit prælationem, ascendit.*

65 *Creditor anterior licet inferior cesserit prælationem, & tempus anterius non tamen tempus subsequens.*

66 67 68 & 69. *Anterior qui prælationem cedit inferiori non desinit esse creditor hypothecarius quoad debitorem, tertium possessorem, & alios post cessionem contrahentes.*

70 *Per prælationem cessam inferiori creditori solus anterior præjudicatur, non creditores intermedii quorum gradus non variatur.*

71 & 72. *Quando jus pluribus gradatim competit uni post alium primus perceptionem, aut renunciationem in favorem inferioris factam, sibi dumtaxat, non verò intermediis præjudicare potest.*

73 *Prælationis jus receptum ab inferiori creditore coarctatur ad jus, quod habet anterior cedens.*

74 *Prælationis cessio restringitur ad quantitatem pecuniæ debitæ anteriori creditori cedenti, & non amplius.*

75 *Cessionario non plus in jus competit quàm cedenti.*

76 *Anterior creditor* 100. *cedens prælationem inferiori Creditori pro* 200. *solùm pro sua* 100. *transfert prælationem.*

77 *Inferior cui prælatio anterioris ceditur, dupliciter habet hypothecam, suo & alieno nomine; & in qua cessio fuerit inefficax, suppletur per jus propositum.*

78 *Creditor duplicem gerens personam suam & cessionariam licèt confiteatur pecuniam recepisse à debitore, pro resto, intelligitur pro proprio credito.*

79 *Creditor inferior si virtute prælationis cessæ, suum etiam creditum inferioris gradus exegerit, notum faceret præjudicium intermediis.*

80 *Creditor inferior pro* 200. *recipiens prælationem ab anteriori pro centum dumtaxat creditore, pro hac rata parte recepisse intelligitur.*

81 & *seq. Creditor anterior pro* 200. *qui prælationem cessit*

inferiori pro 100. creditori, nec non iſte, & intermedii creditores, quo ordine erunt graduandi.

Inferior pro rata prælationis ceſſæ aſcendit ad priorem gradum, æqualiter cum anteriore cedente, & pro ſuo reſto concurrente poſtp ſitis intermediis, ibidem.

82 *Anterior poſt ceſſam prælationem limitatam retinet ſuum proprium gradum pro quantitate crediti ſibi remanente.*

Et concurrit pro rata in eodem gradu cum inferiori cui ceſſit prælationem. ibid.

83 *Cedens partem ſui crediti, & ceſſionarius concurrunt æqualiter in eodem gradu uniuſquiſque pro ſua rata.*

84 *Duo ceſſionarii unius poſt alium cauſam habentes ab eodem creditore concurrentes, nullam inter ſe habent prælationem, ſed æqualiter, & eodem gradu, extinguunt uſquiſque pro ſua rata.*

85 *Anterior qui ſolam prælationem ceſſit pro parte ſui crediti, pro ea poſtponitur intermediis creditoribus.*

86 *Unus creditor contra eundem debitorem plura ac diverſa credita habens, plurium diverſorum creditorum perſonam repræſentat.*

87 *Ita pariter pro ſingulis creditis juxta uniuſcujuſque gradum, ac prælationem graduatur, interpolate inter cæteros creditores.*

88 *Plurima ad id, & mirabilia jura adducuntur.*

L. creditor qui prior, §. ſi idem bis, ff. qui pot. ibid.

89 *L. quærebatur 21. ff. eodem tit. quæ loquitur in pulchro casu.*

90 *Creditor pro certa ſumma hypothecarius poſt modum pro alia diverſa ſumma eadem, & alia bona obligavit in contractu novante pro prima ſumma præfertur interim contrahentibus; pro ſecunda & intermediis præferuntur.*

91 *L. ſi prior, 13. cum l. 3 ff. qui potiores, exornatur.*

92 93 94 95 & 96. *Pignora eadem in ſecunda obligatione novante repetita, tempus, & prælationem conſervant, in quibus & non in aliis ſimul obligatis primus creditor præfertur intermediis.*

97 *Pignora pro duobus creditis eodem tempore eidem creditori obligata, ſi vendantur credita in utriuſque ſolutionem pro rata cujuslibet crediti.*

98 *Secus ſi diverſis temporibus pignora obligentur, quia tunc primus creditum primo ſolvitur, & in reſiduo ſecundum.*

L. pupilli §. cum eidem temp. ff. de ſolutionibus, alia ad idem adducuntur, ibid.

99 *Creditor inferior, cui per anteriorem fuit facta ſua prælationis ceſſio, ſi plus quàm cedenti debeatur exegit, reſtituit ſuperfluum intermediis creditoribus.*

100 *Creditor inferior, cui per anteriorem ſit prælationis ceſſio, ſub conditione ut iſte immediatè poſt eum exigat, an præjudicet intermediis, & an iſtis renitentibus ceſſio inefficax reddatur, cum ſequentibus.*

101 *Prælatio ceſſa inferiori eum anteponit omnibus creditoribus intermediis.*

102 *Et poſt eum intermedii anteriori cedenti præferuntur.*

103 *Pactum inter anteriorem, & poſteriorem numquam officit creditoribus intermediis, qui illi non interfuerant.*

104 *Sententia ſuper prælationes inter anteriorem & poſteriorem creditorem lata non præjudicat intermediis.*

105 *In anterioris poteſtate cum inferiore paciſcentis non eſt jus intermediorum ſubvertere.*

106 *& ſeq. Prælationis ceſſio ſub conditione ut cedens immediatè exigat, ſi intermedii creditores renuant, eva eſcit.*

107 *Reſervatio facta in rem ſſione ſui juris omnino inter contrahentes ſervatur.*

108 *Reſervatio conſervat jus pignorum, quoad prælationem & privilegium cauſæ.*

109 *Clauſula non aliàs nec alio modo, reddit contractum conditionalem.*

110 *Et eſt clauſula limitativa voluntatis & conſenſus præſervativa juris in caſu contrario.*

111 *Et conſenſum à contractu adimit, ita ut nihil actum videatur inter contrahentes.*

112 *Et habet vim reſolutionis contractus ab initio.*

113 *Conditione in ceſſione prælationis non ſequutâ, ceſſa prælatio, nihil prodeſt inferiori ceſſionario, qui manet ut antea in ſuo infirmo loco.*

114 *Qui ſi inſuper ea utatur, quod exegerit, reſtituere interioribus.*

HÆS quæſtiones difficiliores reddiderunt Juriſconſultorum reſponſa, quæ varia ſunt, & intricata, quibus mehercle ceſſantibus facilè vincerentur, ex noviſſimis juris principiis. Ut igitur clariores reddantur, diſtinctè procedendum erit. Aut enim contendimus circa creditorem priorem, cui pignus fuit obligatum, conſentientem alteri tertio etiam obligari, an præjudicet creditori, vel creditoribus intermediis? Aut enim agimus de priore creditore hypothecario conſentiente, ut alius inferioris gradus vel tertius & novus creditor prius exigat, ita ut ei tantùm cedat prælationem, & gradus anterioritatem, non etiam jus pignoris. An iſta prælationis ceſſio, & conſenſus præjudicet, non ſolùm ipſi priori creditori, verùm etiam aliis intermediis? 1 2

Prius diſtinctionis membrum nonnulla jura determinarunt; variè tamen, obſcurè, & interdum contrariè; Paulus etenim *lib. reſponſorum*, quæ eſt *l. Paulus reſpondit 12. D. quibus modis pignus, vel hypoth ſolvit*, abſolutè determinavit priorem; & potiorem creditorem in pignore conſentientem, ut debitor communis alteri tertio, & novo creditori rem eandem obliget, prorſus amittere jus pignoris, idque reminiſſe non ſolùm quoad tertium, cui conſenſit, ſed & quoad omnes intermedios, nec non alios creditores hypothecarios poſtea contrahentes cum debitore; adeo, ut licet tertius (cui prior conſenſit) iſto ſit potior in pignore; adhuc tamen non excludit intermedium creditorem, quia ille in locum prioris non ſubrogatur, ſed in ſuo juxta tempus contractus, & conſenſus remanet; ita ut ſecundus intermedius (& ſic de ſingulis intermediis creditoribus) aſcendat ad priorem gradum, primo jam prorſus per conſenſum ſublato à jure pignoris univerſo, & remanente caeditore chirographario & perſonali dumtaxat; verba Juriſconſulti hæc ſunt: *Paulus reſpondit Sempronium antiquiorem creditorem conſentientem, cum debitor eandem rem Titio creditori obligaret, jus ſui pignoris remiſiſſe videri, non etiam tertium in locum ejus ſucceſſiſſe: & ideo medii creditoris meliorem cauſam effectam. Idem obſervandum eſt, etſi reſpublica tertio loco crediderit.* Quem text. ita ſummat Bartol. *Qui conſentit, quod pignus pignori detur, videtur pignus remiſiſſe, non alium loco ſui conſtituiſſe.* Et quod in hoc caſu prorſus ſit conſentiens creditori jus pignoris ſublatum, ita ut ſimplex, & perſonalis maneat creditor, probat expreſsè text. *in l. Lucius Titius 11. D quib. mod pignor. vel hypothec. ſolvit.* ibi: *Cajam Sedanti conſenſit, cum communis filiæ nomine darentur, remiſiſſe videtur, obligationem autem perſeverâſſe.* Conſonat *l. ſi poſt pignus vero debitori redditum; ſi pecunia ſoluta non fuerit, debitam poſſe peti dubium non eſt, niſi ſpecialiter contrarium actum eſſe, probetur, D. de pactis.* 3 4 5

Martianus autem non ita abſolutè reſolvit, ſed mitius ſuam reſolutionem temperavit; *in l. ſi creditor qui prior 12. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignor. hab.* Reducens quæſtionem ad id, quod inter contrahentes actum fuerit, an voluerit creditor totum pignoris jus remittere; an ſolum locum, & gradum, & ordinem exigendi à debitore communi; ita ut adhuc jus pignoris remaneat creditori anteriori conſentiens, qui, dimiſſo, & 6

& ſoluto ſecundo, cui conſenſit, & potiorem ſe fecit, poteſt in reſiduo hypothecæ creditum ſuum conſequi, verba text. ſic ſe habent: *Si tecum de hypotheca paciſcatur debitor, deinde cum alio tua voluntate: ſecundus potior erit, pecunia autem ſoluta ſecundo, an rurſus teneatur tibi, rectè quæritur, erit igitur facti quæſtio agitanda, quid inter eos actum ſit, utrum ut diſcedatur ab hypotheca in totum, cum prior conſenſit creditor, alii obligari hypothecam: an ut ordo ſervetur, ut prior creditor ſecundo loco conſtituatur.*

7 Vides igitur, quàm variè loquuntur Jure conſulti. Paulus ſupponit ex ſolo conſenſu prioris creditoris remiſſam, & reſolutam eſſe hypothecam abſolutè quoad omnes creditores. Ita ut amplius creditor hypothecarius dici nequeat; Martianus autem expreſſam remiſſionem pignoris requirit, ut abſolutè intelligatur quoad omnes, ibi: *Quid inter eos actum ſit, utrum ut diſcedatur ab hypotheca in totum*, & hunc §. hoc modo intelligit Bartol. quem ita ſummat. *Si res obligata alteri obligetur de voluntate creditoris quoad illum prior hypotheca inutilis eſt, quoad alios inſpicitur, quid actū eſt.*

8 Et per contrarium, *leg. jubemus, Cod. ad Senat. conſult. Vellejan.* expreſsè determinat, hypothecæ renunciationem eſſe omnino reſtringendam ad perſonam, cui fit; & ſic ejus reſpectu dumtaxat eſſe attendendam; non autem extendendam quoad alias perſonas, quibus creditor conſenſum non præſtitit. In hæc: *Jubemus licere mulieribus, & pro uno contractu, vel certis contractibus, ſeu pro una, vel certis perſonis, ſuis rebus juri hypothecarum ſibi competenti per conſenſum proprium renunciare, quodque ita geſtum ſit, hac authoritate noſtra firmum, illibatumque cuſtodiri: ita tamen ut & generaliter tali renunciatione pro uno (ut dictum eſt) contractu, ſeu cæteris contractibus, vel ad unam, ſeu ad certas res, ſeu perſonas conſenſum proprium accommodantes uſæ ſint, vel fuerint, ea denunciatio ad illos contractus, & illas res, ſeu perſonas, quibus conſenſum ſuum proprium accommodaverunt, vel accommodaverint, coarctetur: nec aliis quibuſdam contractibus, quibus minimè in mulieres conſenſerunt, vel conſenſerint, prætendentibus eam opponendi licentia præbeatur*, &c.

9 Pro intellectu horum jurium, atque etuenda vera concluſione, an creditor prior, qui conſenſit, ut res ſibi hypothecata alteri obligetur, amittat prorſus jus hypothecæ, non ſolùm quoad eum, cui conſenſit, ſed & univerſaliter quoad omnes cæteros creditores; ita ut amplius non remaneat creditor hypothecarius, admodum torquentur interpretes, qui variè varia dixerunt. Gloſſ. *in d. leg. Paulus, & quibus mod. pignor. vel hypothec. ſolvit verbo remiſiſſe*, exiſtimat, tantum videri renunciaſſe in favorem illius, cujus contemplatione conſenſum præſtitit; movetur ex *d. leg. jubemus.* Sentiens nullum in ea lege contineri ſpecialem favorem mulieris. Sequitur Fulgoſ. *in d. leg. Paulus, in princip.* & latius *in leg. creditor. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignore habeant.* eandem opinionem probavit Gloſſ. *in l. 3. Cod. de*
10 *remiſſione pignor.* Quæ habent fundamentum in natura renunciationis, quæ eſt ſtrictè interpretanda, & non extenditur ad alias res, aut perſonas non comprehenſas in ea, *leg. ſi unus §. ſi ante omnia de pact.* ubi Jaſ. *in fin.* notat, juxta hanc regulam procedere *d. l. jubemus*, nec in ea contineri aliquid ſpeciale, quod etiam tradit Gerardus *ſingulari 32.* Crotus *in leg. non ſolum, & mortem. n. 44. D. de novi oper. nunciation.* Boërius *dec. 23. n. 9.* quibus addendus eſt Rom. *conſ. 131. ad fin.*

11 Et ideò in hac permiſſione, & conſenſu ita reſtrictè intellecto, ſola prælatio reſpectivè ad anteriorem conſentientem translata intelligatur in ipſum tertium, aut inferiorem creditorem; cui limitatè intelligitur conſenſiſſe, quoniam in ſui cedentis præjudicium dumtaxat hoc caſu operatur conſenſus quoad prælationem, & gradum, nec non ordinem exigendi, ut ſentiunt prælati DD. nec non Hugo Donell. *de pignorib. cap. 14. verſ. genus enim alienationis.* Neguſant. *de pignorib. 6. p. membr. 13. n. 13.* Anton. Faber. *in ſuo Cod. l. b. 4. tit. 21. definit. 15. n. 3. in noſtris.* Non tamen hæc prælatio competit creditori huic, cui ſpecialiter conſenſus accommodatur reſpectu creditorum, qui in medio ſunt, nam iſti aſcendunt gradatim locum prioris conſentientis, & iſte deſcendit ad locum ejus, cui conſenſit, iſtiq; anterior cōſentiens poſtponitur, & ei in exactione præfertur, uterq; tamen exigit poſt omnes intermedios, licèt præferantur poſtmodum contrahentibus, juxta præfata jura, & Doctores atque ea quæ poſtmodum dicenda erunt, & probanda.

Quibus, & addere poteris pro fundamento hujus 12
opinionis, ut generalitas text. *in d. l. Paulus, D. quib. mod. pignor. vel hypothec. ſolvit.* qua abſolutè dicitur remiſſum eſſe pignus quoad omnes creditores, ita ut medius fiat prior, & cauſa ſui pignoris confirmetur; debeat intelligi, interpretari, & trahi ad diſpoſitionem magis ſpecialem, & diſtinguentem, *d. l. creditor, §. ſi tecum. D. qui potiores.* Ut ſcilicet, expecte- 13
tur, & attendatur modus conſenſus, ſi expreſsè dictum fuerit, in totum renunciatum eſſe juri pignoris. Ut tunc ſimiliter procedat *dict. d. l. Paulus* determinatio, & ſic ut in ea ſuppleatur conſenſus efficax ad totam pignoris renunciationem.

Secunda, & contraria opinio fuit Gloſſ. *in d. l. cre-* 14
dit. 12. §. ſi tecum, D. qui potior. in pignor. hab. verb. ſecundo loco, tenentis, in dubio ex ſimplici conſenſu creditoris permittentis, ut res ſibi priùs obligata alteri obligetur, videatur omne jus pignoris remiſiſſe quoad omnes cæteros creditores, *ex d. l. Paulus*, quam gloſſam ibidem probat Bartol. & pro conſtanti præſupponunt Bartol. & Paul. *in l. fin. ad C. de remiſſione pignor.* magis receptam aſſerit Aretin. *in l. qui ſuperſtitis, col. 4. ad fin. D. de acquir. hæredit.*

Eandem etiam opinionem ſequutus eſt Donell. *de* 15
pignoribus & hypothec. cap. 14. & fin. tit. quibus mod. pign. vel hypothec. ſolv. col. 5. ad medium, & col. ſeq. fol. 220. inter tract. diverſor. de pignoribus, dum dicit, quod ea quæ de creditore conſentiente alienationi hypothecæ dixerat, & in eo probanda eſſe, qui conſenſit, ut res ſibi prius hypothecata alii obligetur, *ex d. leg. Paulus, D. quibus mod. pign. vel hypothec. ſolvit.* cum pignori dari genus ſit alienationis, *ex leg. ult. Cod. de rebus alien. non alien.* atque ideo hoc modo per conſenſum hujuſmodi creditoris pignus diſſolvatur, ita ut non ſolùm reſpectu illius, cui conſenſit pignori dari tollatur, ſed in totum, & quoad omnes, ac ſi pignus vendere conſenſiſſet.

Unde infert Donellus metipſe, quod ſi creditor con- 16
ſenſerit, ut res ſibi obligata tertio pignori daretur, tertius iſte non ſuccedit in locum prioris conſentientis, ſed jus ſecundi creditoris intermedii confirmatur, & prior in pignore, & exactione afficitur, non ſecus ac ſi quovis alio modo jus pignoris prioris creditoris extingueretur; ut expreſsè probat *d. l. Paulus*, ibi: *non etiam tuum in locum ejus ſucceſſiſſe & ideo medii creditoris meliorem cauſam affectam.*

Franciſcus Balduinus etiam eam ſequitur, & tuetur 17
opinionem (contrariis juribus, *leg. jubemus, Cod. ad Velleianum, & leg. Titius 9. §. Titius, D. quib. mod. pign. vel hypotheca ſolvit.* conatur reſpondere) *in tract. de pignorib. & hypothec. tit. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolvit. ex num. 14. cum ſeqq. fol. 514. inter diverſ. tract. de pignoribus*, quo loco inſiſtit in abſoluta determinatione *d. leg. Paulus*, ut creditor prior conſentiens rem ſibi prius hypothecatam alteri tertio obligari, amittat jus pignoris in totum, & quoad omnes creditores intermedios, cum quibus nihil egit, & horum cauſam meliorem, & potiorem effectam eſſe, etiam quod in eorum favorem nihil conſenſerat prior, ex eo, quod iſte per ſuum conſenſum tertio præſtitum prorſus amiſit hypothecam, *ex dict. leg. Paulus, & d. leg. Titius, §. ſi Titius*, pro qua opinione allegat Odofredum *in*

d. l. Paulus. Bartol. *in d. § si tecum.* Albericum *in d. leg. jubemus.* Paulum de Castro *in l. si vir uxori*, §. 1. *D. ad Trebellianum*, & Fulgos. ab eo non esse recedendum dicentem *in l.* 3. *in fin.* quam conjunxit *l.* 2. *Cod. de remiss.*
18 *pignor.* Adhuc tamen ipse Franciscus Balduinus *sub num.* 15. hanc opinionem firmiter tenere non videtur, dum dicit: *Hanc opinionem si teneas, facilè erit respondere ad ea, quæ in contrarium sunt adducta*, & sub eadem utriusque opinionis dubitatione, loquuti fuerunt Negusantius *de pignoribus* 3. *membr.* 6. *partis principalis ex num.* 13. Barbos. *in d. leg.* 1. *p.* 5. *num.* 7. *D. solut. matrim.* Surdus *decis.* 163. *num.* 11. & revera neutra opinio congruè satisfacit juribus contrariis eam impugnantibus.

19 Et ideo tertia opinio Saliceti *in l. fin. n.* 3. *C. de remiss. pignor.* quæ conciliare curavit jurium, & Doctorum opiniones, magis plaudit, & consonat juris principiis; quærit igitur, utrum creditor prior consentiens simpliciter, quod res sibi hypothecata ut alteri obligetur, quoad omnes sibi præjudicet, & in totum jus pi-
20 gnoris amittat. Et distinguit, quod si consensus sit generalis non contemplatione alicujus tertiæ personæ, nec ista sit expressa, sed simpliciter contemplata persona debitoris, cui generaliter præstitit consensum, ut rem alii possit hypothecare, non exprimendo cui, ut hoc casu procedat dispositio text. *in d. l. Paulus*, & opinio secunda proximè præcedens, ut tunc intelligatur remissa hypotheca in totum, & quoad omnes cæteros creditores, & absolutè amittere jus pignoris.

Aut enim consensus anterioris creditoris fuit accom-
21 modatus secundæ obligationi, vel creditori specificè hoc ipsum exprimendo, & hoc casu veram esse primam opinionem, videlicet ut quoad ipsum creditorem, cui consensum nominatim accommodavit, censeatur dumtaxat remisisse jus pignoris, & non in totum, nec quoad omnes creditores, ibi, *num.* 2. *Sed est dubium, an respectu hujus secundi creditoris tantùm, aut respectu omnium, & dicat Barbos. quod si est mulier, respectu illius tantum, non respectu aliorum, ut in d. l. jubemus, si masculus, quod respectu omnium, per leg. Paulus, D. quibus mod. pignor. vel hypothec. solvitur, sed gloss. ibi, illam leg. restringit tantum ad eum, cui secundo pignoravit; sed ego opiniones sic concordo; aut consensus commodatus est personæ, cui secundò obligatur, & verum dicit glossa, aut tantum accommodatus est debitori, & simpliciter de obligando, non dico cui, & tunc verum dicit Bartol. nec in isto casu est differentia inter masculum, & fœminam.* Hactenus Salicetus.

22 Hanc Saliceti distinctionem sequuntur Negusantius *de pignor.* 3. *memb. principalis, sub n.* 13. & 14. sequitur etiam Barb. *in l. part.* 5. *sub num.* 71. & 72. & Surdus *in decis.* 163. *ex n.* 11. (qui mendosè allegat Negusant. 3. *membr.* 2. *partis principalis, cùm sit in p.* 6.) ubi dicit, quod quando consensus creditoris accommodatur specificè certæ personæ, videtur hæc opinio carere dubio, ut consensus efficiatur personalis dumtaxat; & post Bart. & Negusantium distinctionem Saliceti approbat, & sequitur Mascardus *de probation. concl.* 117. *num.* 41. 42. & 43.

Quam etiam ego libenter amplector, quia revera
23 juridicè temperat rigorem *d. l. Paulus*, intellectæ, prout absolutè intellexerunt Doctores secundæ opinionis, obstante *d. l. creditor qui prior.* §. *si tecum, D. qui potior. in pignor. habeant.* & *l. jubemus, C. ad Senat. Consult. Velleian.* juridicè restringentibus, &
24 limitantibus consensum, & an, & quo casu *d. l. jubemus*, loquens in muliere, sit specialis provisio in ejus favorem, & in quibus conveniat juris communis dispositionibus, videndus Petrus Barbos. *loc. cit.* nec non Franciscus Balduinus *ubi suprà.*

25 Ex quibus declaranda venit interpretatio Lareæ *ad d. leg. Paulus, in decis.* 20. *num.* 5. dum dixit, quod consensus creditoris anterioris ut res sibi pignorata alii obligetur, non solvit pignus omnino, sed tantùm quoad illum, cui dari, consensit creditor, jus suum remisisse videtur, *ex leg. jubemus, Cod. ad SC. Vellejan.* Ex Gothofredo in *d. l. Paulus*: Bt sic juxta primam opinionem de qua *supra ex n.* 9. *undè rectè fit:* (Infert ipse, & juridicè) *ut non possit ille tertius, in locum prioris creditoris succedere, nec pignus solvatur omnino, sed quod alios quibus postea pignus daretur ejus duret obligatio.* Certè hæc illatio ex sua opinione verissima 26
est, & prorsus convenit omnibus juribus, quibus utraque opinio nititur convenitque simili, & veræ illationi, quam ex prima opinione deduximus ex aliis doctoribus *suprà num.* 11. Cùm Doctores utriusque palam fateantur, quod quando ex hoc consensu non inducitur pignoris resolutio in totum, & quoad omnes, sed solùm in gratiam solius tertii creditoris, cui consensum suum ad pignus applicuit anterior, quod iste tertius præferatur ipsi anteriori consentienti, & aliis postmodum contrahentibus sub hypotheca cum debitore, neuter tamen præfertur in exactione aliis creditoribus in- 27
termediis, qui quidem gradatim ascendunt gradum prioris consentientis, isteque descendat ad gradum ejus, cui specialiter, & nominatim consensit, inspecto scilicet tempore, quo contraxit, & quo sibi fuit per anteriorem accommodatus consensus, cum quo gradum in exigendo permutasse intelligitur, ne intermedii damnum patiantur, qui cum præcisè præferantur tertio ultimo loco contrahenti, & iste anteriori consentienti; perneccsse anteriori, & omnibus præferendi sunt in exactione, & jure pignoris, prout inferiùs amplius declarabimus.

Ideoque licèt ex scriptis à Larea, colligatur sequi dis- 28
tinctionem Saliceti (licèt mentionem ejus non faciat) & sic quod quando præstatur consensus videatur anterior pignus in totum remisisse ex *d. leg. Paulus.* Et quod tunc secundus creditor primum locum occupet. At quando in gratiam alicujus tertii consensum præstet, jus pignoris non amittat anterior. Ut ex Cujacio est videre per eum *in d. num.* 25. & *num.* 2. Ac pariter quatenus huic tertio in hoc se- 29
cundo distinctionis membro denegat primum locum ante intermedios creditores, bene loquitur, quia ut diximus solùm præfertur anteriori consensum sibi specificè accommodanti, & uterque cæteris postmodum contrahentibus, juxta omnium opinionem Doctorum; & verum est, de quo latiùs nobis erit agendum, & clarè patebit *ex seqq.*

Et ad utriusque membri distinctionem Saliceti, non- 30
nulla utilia consideranda sunt, & primò respectivè ad primum distinctionis membrum, quando scilicet per consensum generaliter præstitum debitori, ut possit pignus hypothecari cum amissione sui juris in eadem hypotheca, infertur ad ea omnia, quæ obiter dicta fuerunt in secunda opinione, nempè creditorem anteriorem per hujusmodi simplicem consensum omne jus hypothecæ amisisse, & non amplius manere creditorem hypothecarium, sed simplicem, & personalem creditorem, omnino carentem actione hypothecaria, & pro- 31
bat textus expressus *in leg. creditor qui potior* 12. §. *si tecum, D. qui potior in pignorib. habeantur.* Ubi dicitur, quod quando ex consensu creditoris, ut alii pignus obligetur, inducitur pignoris extinctio, ita ut ei, cui secundo obligatur, soluto debito, pignus non remaneat obligatum anteriori consentienti. Probant etiam hanc conclusionem omnes Doctores laudati in secunda opinione *ex num.* 14. Et quando prior non consensum amittit in totum jus pignoris, non propterea 32
amittit suum creditum, quia qui remittit pignus, creditum remisisse non intelligitur, sed creditor remanet quoad debitorem personalis, inter personales solvendus, text. expressus *in leg. Julianus, in princip. D. de leg.* 3. *leg grege*, §. *cum pignus, D. de pignorib. leg.* 3. *C. leg. si pignus pignori dat. sit.* Optimus text. *in l.* 3. *& in leg. si tibi*, §. *de pignore, D. de*

pactis:

pactis : Exornat abundè Negusant. *de pignor. membr.* 1. *ex num.* 14. *cum seq.* 3. *part. principal.* Mascardus *de probation. conclus.* 117. *ex num.* 43. Et nos latiùs *suprà* 1. *part. cap.* 29. *ex num.* 1. *cum seq.* & ideò post hypothecarios creditores omnes, etiam post consensum contrahentes, exigere debet non antea.

33 Secundò infertur, quod iste tertius, cui debitor ex consensu creditoris anterioris pignus obligavit, licèt exigere possit ante priorem consentientem, hocque ille efficiatur potior; adhùc tamen locum prioris consentientis non subintrat, nec in ejus gradum subrogatur; nec præfertur creditoribus intermediis, sed potius isti gradatim ascendunt, & jura sua potiora fiunt, ita ut secundus (post consentientem) remaneat primus,
34 & tertius secundus, & sic de singulis creditoribus intermediis, gradatim ascendentibus, extincto vel permutato jure pignoris prioris, juxta ea, quæ accuratè considerata fuerunt *infrà cap.* 14. *& seq. hat* 3. *part.*

35 Iste etenim, cui per consensum anterioris creditoris pignus fuit obligatum, non potest prætendere antelationem, nisi à tempore sui contractus, & suæ obligationis, cum cessante subrogatione in locum prioris, prout cessat in hoc casu, quia solùm consensus, & permissio præstatur obligationi; rectè sequitur, ut à tempore obligationis acquisierit jus prælationis non antea. Probant textus *in dict. leg. Paulus, dict. leg. creditor qui prior*, §. *si tecum*, *& dict. leg. Titius*; *D. quibus modis pignus, vel hypothec. solvit.* Et omnes Doctores in secunda opinione allegati *ex num.* 14. Maximè Franciscus Balduinus *de pignoribus dict. tit.*
36 *quibus modis pignus, vel hypothec. solvit. sub num.* 15. Ibi, *Nam mirum non videri debet, cum primus creditor consensit tertio obligari, meliorem esse medii conditionem: licet cum eo nihil expressum sit actum; quia cum primus consenserit posthaberi tertiò, non mirum si medio creditori, qui tertio anteferitur, posthabendus sit; nam medius vincit tertium, à quo vincitur primus, &c.*

37 Tertiò infertur ad declarationem primi membri distinctiois Saliceti, de quo *suprà num.* 20. Quando in totum, & quoad omnes pignoris extinctio inducitur, & subintelligitur; quando creditor anterior simpliciter consensum suum præstitit obligationi, contemplatione debitoris; ut secus sit etiam in hoc casu quando in gratiam solius tertii creditoris id facere exprimat, aut aliàs per pactum jus suum in pignore reservat, quia tunc stante pacto, aut reservatione juris non in totum pignus remittere intelligitur, sed dumtaxat in favorem tertii, cui consensum restrictivè accommodavit anterior creditor: text. est expressus *in d. l. creditor qui potior*, §. *si tecum*, Ibi, *Erit igitur facti quæstio agitanda, quid inter eos actum sit, &c.* Ubi Bart. in summario dicit. *Si res obligata, alteri obligetur de voluntate creditoris, quoad illum prior hypotheca inutilis est, quoad alios inspicitur, quid actum est, l. si post pignus, D. de pact.* Ibi, *nisi specialiter contrarium esse probetur.* Fulgosius *in l. jubemus, n.* 2. *C. ad Senatusc. Vellejan.* Ibi, *quæstio facti est, an voluerit quoad omnes, aut quoad unum renuntiare.* Pulchrè Donel. *in tract. de pignor. cap.* 14. *tit. quibus modis pign. vel hypoth. solvit. col.* 5. *ad*
38 *med. fol.* 220. *inter diversi. tract. de pign.* In hæc. *Unde si creditor consenserit, ut res sibi obligata tertio daretur, non tertius in loco prioris successisse videbatur, quod futurum erat, si illi tantum ea res prodesset, sed jus secundi creditoris, ut si quovis alio modo soluta esset hypotheca, confirmatur l. Paulus, hic: planè creditor id in gratiam tantum ejus facere dixerit, cui res pignori obligabatur, non nisi adversus eum pignoris creditori nocebit, ut est constitutum in l. jubemus, C. ad Vellejan. & rectè, nam ante diximus. Ita demum creditorem consentientem alienationi pignoris jus suum remittere intelligi, si non salva pignoris sui causa consenserit, quod eum facere apparet, qui in alicujus tantum gratiam pignoris obligationi consensit, &c.* Qui ulterius *num. seqq.* prosequitur, quod & idem ex mente Saliceti asserit Petrus Barbos. *in l.* 1. *p.* 5. *n.* 71. *ad fin. D. solut. matrim.* Et melius *num.* 72. *post princ.* Ibi, *sed ex prædictis dicendum erit, quod si constet, creditorem tantum respectu certæ personæ, vel causæ renuntiasse, standum est certo dict. l. si creditor.* 12. §. *final. D. qui potiores in pignor. hab. &c.*

Surdus *in dict. decis.* 163. *ex num.* 11. Et signan- 39
ter de hac limitatione *ex num.* 17. In hæc, *tertio, quia ea renunciatio continet expressam reservationem jurium ipsi Tauro contra Provinzalem, ejusmodi autem reservatio conservat jus, quod ipsi competebat. Bart. in l. penult. C. depositi. Oldradus consil.* 237. *in fin. Becius alios citans in consil.* 74. *num.* 34. *& dixi in cons.* 152. *n.* 39. Cravetta *in cons.* 974 *num.* 17. *& jus reservatum vi-* 40
detur excluſum à renunciatione, quia reservatio est quædam exceptio, quæ modificat actum, gloss. in latum Labeo, §. *sed si purè. D. famil. erciscundæ. Becius dict. cons.* 74. *num.* 14. *dixi dict. cons.* 152. *num.* 30. *& sicuti confirmat in non reservati. l. nam quod liquidè*, §. *filiæ*; *D. de penul. legata*, *Archid. acon. in cap. quoniam frequenter,* 41
ut lite non contestata. Purpuratus consil. 42. *num.* 14. *ea conservat intactum id, quod reservatum fuit perinde ac nulla extaret renunciatio, &c.* Et per textum *in l. novatione, D. de novationib. l. solutum, in princip. D. pignor. action. l. unica, C. ad chirograph. pecun. pign. re-* 42
tin. l. novatione, D. de fidejussorib. Boërius *dec.* 332. *ad finem.* Negusantius *de pignor. part.* 6. *membr.* 3. *num.* 2. *versic. tertiò fallit.* Mantica *de contract. tom.* 1. *lib.* 11. *tit.* 31. *num.* 21. *& 22.*

Sed quo ordine, & gradu exigere poterit iste prior 43
creditor consensum præstans sub sui juris in pignoris reservatione, protinus tractabimus sub secunda parte nostri cap. quo etiam loco commodiori reservamus tractare de secundo membro distinctionis Saliceti.

Accedamus jam ad alteram, difficiliorem tamen, 44
nostri capitis partem circa creditorem anteriorem, & potiorem consentientem, ut alius creditor inferioris gradus prius exigat suum creditum; quonam ordine uterque exigat, & an ex hac prælationis, & prærogativæ cessione præjudicium aliquod fiat creditoribus intermediis? Pro cujus declaratione primò animadvertendum erit, quod hæc prælationis trans- 45
latio in posteriorem multum diversa est ab illa subintratione, quæ communiter fieri solet, quando secundus credi or solvendo creditum priori in ejus locum succedit, subintrat, & in subrogatum; nec quando alius tertius mutuat debitori, ut ex ea pecunia solvatur prior creditor sub pacto de subintrando in locum, gradum, & privilegium anterioris sic dimissi, ac soluti, & ab ipso facta cessione; quia in his casibus, & similibus anterior cedens non remanet amplius creditor, nec jus habet ad pignora, nec bona debitoris quia cum fuerit per solutionem dimissus, omne jus suum fuit extinctum, jamque desinit esse creditor, nec amplius concurrit.

In nostro autem casu, quamvis anterior cedat 46
prælationem, & gradum potiorem quem habebat; adhuc tamen remanet creditor, & retinet jus in pignore; nam in creditore anteriori & hypothecario tria jura diversa concurrunt, jus pignoris, jus prælationis ob temporis, vel privilegii anterioritatem, & creditum ipsum, & duorum priorum quodlibet potest dimittere, & renuntiare, aut cedere aliis duobus remanentibus, scilicet jure ad creditum, & jure ad pignus, si solam prælationem cedit, hoc addito quod si jus pignoris in totum renuntiat, etiam prælationem amittere intelligitur, quia prælatio cau- 47
satur à pignore, & est qualitas ei inhærens, quo sublato, prælationem extingui necesse est, ut alibi latiùs diximus.

Qua-

48 Quapropter si prior creditor prælationem, & gradum dumtaxat cedat alteri inferiori creditori, adhuc remanet creditor hypothecarius, quia qualitas antelationis potest adesse, & abesse absque pignoris, & crediti corruptione, potest etenim quis esse creditor
49 absque pignore, aut hypotheca; quia hypotheca non est de natura, nec de substantia contractûs, quia ex ejus omissione, & defectu non pendet validitas contractus; ut post quam plurimos doctores probat Gaito *de credito, cap. 4. quæsito 11. num. 2077. cum*
50 *multis seq.* Et ideo hypotheca circa expressam conventionem nequaquam contrahitur, nec subindè legitur: demptis tacitis à jure inductis; latè Gaito
51 *cap. 2. titul. 7. num. 2473. & num. 1475* Nec hypotheca subintelligitur in contractu, si omissa fuerit à contrahentibus; abundè Gaito *cap. 4. titul. 1. quæsito 5. ex num. 239. usque ad num. 259.* Et melius *quæsito 11. ex num. 2072. cum multis seq.* Et
52 potest etiam esse creditor sub hypotheca absque prælatione aliqua; sed infirmus inter creditores hypothecarios, quoniam hypotheca, & prælatio sunt de accidentalibus contractus; ut fimant ipsi doctores.

53 Et ideò quemadmodum creditor cedens hypothecæ, remanet creditor pecuniæ, quia renuntiatione limitata ultra non extendi ur, & jus hypothecæ solum cedi, & legari potest sine crediti corruptione, remissione, aut renunciatione, ut probat *l. Julianus in principio, D. de legatis 3 l. sit ibi, §. de pignore, de D. pactis, l. grege. §. cum pignus & de pignor. l. 3. C. si pignus pignor. datum sit* & probavimus superiùs *num. 32.*

54 Ita pariter si anterior creditor cedat prælationem dumtaxat, manet creditor quoad cætera jura pignoris scilicet, & crediti; quod expressè probat text. *in l. creditor, qui prior 12. §. si tecum, D. qui potior. in pign. habeant.* ubi creditor, qui permisit, ut res sibi pignorata alteri obligetur, & isto prius soluto, quæritur an pignus priori remaneat obligatum? & distinguit text. inter absolutam pignoris remissionem, & solam ordinis, & prælationis cessionem, consensum, & permissionem, ibi, *pecunia autem soluta secundo, an rursus teneatur tibi? ecte quæritur, erit igitur facti quæstio agitanda, quid inter eos actum sit, utrum ut discedatur ab hypotheca in totum, cum prior concesserit creditor alii obligari hypothecam: an ut ordo servetur, ut prior creditor secundo loco constituatur.*

55 E id ipsum DD. omnes in utraque opinione superiùs relati asserunt, & supponunt in casu, quo pignus in totum, & quoad omnes non fuit per consensum anterioris remissum, sed dumtaxat limitatum ad aliquam personam, & in ejus gratiam soliùs.

56 Text. tamen *in d. §. si tecum*; non agit, quando alii creditores sint intermedii, nec quo tunc ordine isti duo, consentiens, & ille, cui accommodatur consensus, sint solvendi; sed tantùm agit inter primum consentientem, & secundum creditorem, ut iste in exactione sit potior, & præferendus priori, ordini solutionis per consensum renuncianti, in quo ut diximus omnes Doctores conveniunt.

57 Conveniunt etiam tam omnes tertiæ opinionis DD. quàm primæ, & secundæ, ut per consensum anterioris specificum non amittat prior creditor jus pignoris in totum, nec quoad omnes, iste tertius creditor, cui consensus præstatur limitatus, consequatur ordinis prælationem respectu ipsius consentientis dumtaxat, salvo jure intermediorum, qui utrique præferunt, & ante eos gradum exigunt, quoniam medii vincunt ultimo tertio loco contrahentem, à quo vincitur anterior, manente adhuc creditore hypothecario post omnes prædictos exacturo, & prælaturo aliis post suum consensum contrahentibus, ut superiùs probavimus.

Et insuper hunc anterioris consensum tacitè ha 58
beri pro cessione, conventione, & pacto inter utrumque, anteriorem scilicet, & ultimum tradit Osvald. ad Donel. *lib. 15. c. 43. in notab. lit. G.* ex quo resultat jus fortius intermediis creditoribus, sed quo ordine tam isti, quàm alii intermedii creditores sua credita consequantur, non facilè ex eisdem, nec ex juribus percipies, in quo versatur tota nostra quæstionis difficultas.

In quo resolvendum erit, quod creditor inferior, 59
cui per priorem solum jus prælationis permissum, aut concessum fuit, consequitur gradum potiorem, & locum anteriorem consentientis subintrat, & in prælationem ejus subrogatur, ita ut non solum præferatur ipsi anteriori cedenti, aut patienti, & permittenti, verùm & omnibus creditoribus intermediis, prout eis præferri debebat anterior, si suam prælationem & loco retinuerit, non alienasset, nec dimisisset, ita ut intermedii creditores omnes suum proprium gradum, & locum immutabiliter conservent, ut antea. Quia solum personarum anterioris & in- 60
ferioris creditoris fit reciproca transformatio, ac gradduum, locorumque permutatio inter eos facta intelligitur, ultimo in locum prioris, & priore in locum ultimi subrogato. Ex quo nullum præjudicium irrogatur intermediis; qui semper habuerunt unum creditorem anteriorem, qui eos præferebat, & nihil sua interest, sit iste vel ille respectu ejusdem quantitatis, & non majoris.

Nec prior creditor, qui suam prælationem alteri 61
inferiori concessit, licèt remaneat creditor hypothecarius, potest exigere immediatè post illum, quem in locum suum posuit, cum impossibile sit ut in uno, & eodem loco duo sedere videantur, atque ideo cum prior suum locum dimisit, & alteri concessit, iste illum occupabit, non etiam ille; foret enim mirum in modum grave creditoribus intermediis, loco unius anterioris duos præmittere. Quapropter prior cedens, & consen- 62
tiens locum posteriorem post omnes intermedios creditores hypothecarios occupabit, à tempore scilicet quo ipse suam prælationem amisit, & cessit, ita ut aliis creditoribus eriam hypothecariis postmodum cum debitore contrahentibus præferatur, non aliis. Quia prior iste tot 63
gradus descendit, quot ille inferior (cui prælationem suam cessit) ascendit, & ex tunc computari debet suæ hypothecæ anterioritas, ac prælatio. Nec ista inter cedentem, & cessionarium locorum transformatio fit ex sola vi mutuæ, tacitæ, subintellectæ subrogationis, quoniam uterque in locum alterius ex vi cujusdam tacitæ permutationis subrogatur, sed etiam respectu anterioris ex vi 64
proprii juris; nam licèt inferior cui locum suum, & prælationem anterior concessit in hujus locum subrogetur, ut dictum est; anterior autem non descendit in locum inferioris, nec eum occupat ex vi subrogationis, sed ex vi sui proprii juris. Qui licèt renunciavit in fa- 65
vorem inferioris creditoris totum tempus præcedens non tamen sequens, nec eo indigebat ille inferior, cum sibi suffecit occupare primum locum, & gradum prælativum, & priorem exactionem ante cæteros creditores intermedios. Quapropter anterior cedens, & consentiens, qui descendit, occupat post istos virtute suæ hypothecæ per hujusmodi cessionem prælationis non læsæ (ut diximus) locum, & gradum immediatum, ita ut cęteris creditoribus post prælationis cessionē cũ debitore communi contrahentibus sub hypotheca, præferatur.

Hanc locorum assignationem hactenus scriptam & 66
graduum computationem, & transformationem mirabiliter descriptit licet non ita explicitè doctissimus Franciscus Balduin. *in tract. de pignorib & hypothec. tit. quib. mod. pign. vel hypothec. solv. ex n 13. f. l. 314. inter divers. tract. de pignor. col. 6. princip.* qui subtiliter in hunc modum loquitur. *Porro si consenserit creditor hypothecam sibi constitutam adhuc alii obligari, l. Paulus in pr. quib.*

quib. mod. pign. vel hypothec. solvit. l. creditor, qui prior. §. si tecum, qui potior. in pignore habeantur; non facilè dixerit, quid hic operetur consensus, an remissionem pignoris, quoad omnes, an verò remissionem tantùm ordinis inter creditores: ita scilicet ut is, cui obligari consensit, fiat prior, & potior, eo ipso tamen semper manet creditor sub pignore, & hypotheca, quoad debitorem, aliumve quemlibet pignorum possessorem, atque etiam quoad creditores sequentes ordine temporis illum, cui ex consensu primi creditoris pignus obligatum est, nec ulla lege satis manifestè istud decisum est; nam quod uno loco, scilicet in d. l. Paulus in princip. dicitur, eum, qui sic consensit jus sui pignoris remisisse; interpretantur

67 *nonnulli, Salicetus in d. l. 3. C. de remiss. pignor. non quia pignus remiserit, sed tantum jus sui pignoris, quod putant esse jus prælationis ex ordine temporis, cum ei omnium primo hypotheca esset obligata, restricta, quantum fieri potuit, pignoris renunciatione, l. jubemus. C. ad Velleian.* &c. Qui quidem Balduinus, licèt hanc doctrinam

68 non admittat ad interpretationem *d. l. Paulus*, quia in totum pignoris jus deciditur amissum per consensum & quoad omnes; adhuc tamen eam veram agnoscit, quando sola prælatio in favorem tertii, data est à priori creditore, & inter contrahentes de solo ordine, & prælatione actum fuit juxta text. *in d. l. creditor qui prior, §. si tecum. D. qui potior. in pignor.* ac juxta tertiam opinionem Saliceti communiter approbatam, de qua *suprà num. 19. cum seqq.*

69 Eadem etiam interpretatio colligitur ex Donello *in tract. de pignor. c. 14. & fin. col. 5. post medium*, ibi: *Unde si creditor consenserit, ut res sibi obligata tertio daretur, non tertius in locum prioris successisse videbitur, quod futurum erat, si illi tantum ea res prodesset*, &c. quod ulterius explicat ex sequentibus, quando in gratiam solius tertii consensum fuisse præstitum appareret, ut tunc iste tertius subrogetur in locum prioris, retento adhuc hypothecæ jure per ipsum priorem limitatè consentientem amissa prælatione, quam per consensum transtulisse censetur in ipsum inferiorem.

70 Hæc nostra graduum transformatio & distributio inter inferiorem, & priorem creditorem cedentem suam prælationem, nec non creditores intermedios, ulterius justa redditur, quia ex ea solùm anterior ex facto, & consensu suo præjudicatur in ordine exactionis, non medii creditores, qui summet retinent locum & gradum, ut antea illæsum, & invariabilem; nam quando jus pertinet plurimis gradatim, uni post alium successivè

71 (prout contingit inter plures creditores concurrentes ad bona debitoris communis, sicut mirificè, ac plenè consideravimus, & comprobavimus *in c. 14. proximè sequenti*) primus non potest per factum suum, cessionem, & renunciationem in tertium, vel in ulteriorem gestam præjudicare intermediis, sed sibi dumtaxat, jurique, & commoditati suæ, probarunt Molin. *de primog. lib. 1. c. 21. & 24. & melius lib. 1. c. 6. n. 45.* ex Jasone, Decio, Tiraq. & Burgos de Paz *in proœm. 11. Taur. nu. 95. & 96.* Peralta *in rubr. D. de hæred. instit. nu. 122. p. 72.* Idem Molin. *lib. 3. c. 2. n. 21.* Alvared. *de conjectur. mente defunct. lib. 2. c. 3. §. 1. n. 27. & 28.* Mieres *de majorat. 3. p. q. 18. n. 4. & 6. & 2. p. q. 3. n. 33.* Azeved. *in lib. 8. tit. 7. n. 10. & 11. l. 5. recopilat.* Gutierr. *practicar. lib. 3. q. 71. num. 13. & q. 79. n. 8.* Velasq. de Avendan. *in l. 45. Taur. gloss. 2. n. 5. & 6.* copiosè post plures alios trac-

72 tat, & exornat articulum hunc Castillo *controv. tom. 3. c. 12. ex n. 109. cum multis seqq.* & in optimo, ac simili casu videndi erunt Petr. Surd. *cons. 108. ex n. 20. & n. 34. tom. 1.* Menoch. *cons. 211. ex n. 129. & ex n. 141. & 146. & in cons. 245. n. 42. & in cons. 401. & in cons. 570. n. 10.*

73 Ex qua doctrina, & ex supra dictis duo utilissima inferuntur, primum quod in creditorem inferiorem qui ex persona, & jure anterioris primum gradum ascendit, non plus juris transfertur, quàm ipse anterior habebat quia ultra jus quod habet, anterior dare non valet, cùm nemo plus juris in alium transferre possit quam ipse habet, ex vulgari juris regula, & ideo jus quod recipit inferior creditor, coarctatur ad jus quod anterior habet, & ad ejus potestatem limitatam. Unde fit quod cum anterior non habeat prælationem & gradus prærogativam ultra quantitatem pecuniæ sibi debitæ,

74 usque ad illam quantitatem dumtaxat, intelligitur inferior creditor, cui ceditur gradus anterioritatis, prælationem accipere, non amplius, ex juris regula, is, qui in jus succedit alterius; eodem jure, quo ille uti debebit, & argumento text. *in l. si potiores 3. C. de his qui in prior. locum successisse, & l. eum qui 17. D. qui potiores.* ibi *Eatenus tuendum, quatenus ad priorem creditorem ex pretio pecunia pervenit.* Nec plus juris competit cessionario, quàm

75 competit cedenti, *l. emptor.* ubi Bald. *C. de hared. vel actio vend.* Surd. *cons. 22. n. 16. & seqq. decis. 198. n. 11. & 12.* & per Cencium *post tr. de censibus decis.*

Finge, anterior consentiens creditor erat pro cen-76 tum, pro quibus dumtaxat, eidem competebat prælatio, inferior, cui cedit prælationem, creditor est ducentorum, pro centum dumtaxat recipit prælationem ante omnes creditores sibi persolvendis, pro aliis autem centum acquirit gradum, & prælationem à tempore, quo cum debitore contraxit sub hypotheca.

Creditor etenim cessionarius iste duplicem habet 77 hypothecam; unam nomine anterioris, & virtute cessionis; alteram jure proprio, & ex propria persona; & in eo, in quo inutilis sibi fuerit, aut inefficax cessio, non prohibetur alia uti jure proprio. Gloss. celebris *in l. Aristo.* & ibi Bartol. *n. 7.* Negusant. *de pign. 5. p. princip. membr. 3. n. 45. vers. si autem ultra sequitur*, Mantica *de contractibus, lib. 11. tit. 18. sub n. 16. vers. nec est omittendum.* Larea *decis. 20. sub num. 26. tom. 1.*

Faciunt tradita à Surdo *cons. 444. n. 10.* Costa *de scien-* 78 *tia, & ignorantia centur. 1. distinct. 20. num. 4.* Giurba *in consuetud. Messan. c. 2. gloss. 3. p. 1. ex n. 16.* dum dicunt creditorem duplicem gerentem personam, propriam, & cessionariam, si confiteatur pro resto se habuisse à debitore, à proprii tantum debiti petitione excludi ad text. *in l. & magis, D. de solut.* ita ut creditum cessum petere non prohibeatur. Quod si absque hypotheca mutuavit, sed solius prælationis limitatæ virtute agat pro residuo, inter personales absque prælatione, tanquam creditor merè principalis occupabit gradum.

Aliter autem manifestum fieret præjudicium credi- 79 toribus intermediis, qui ante se non habent nisi unum creditum pro centum, quod exigi possit à bonis debitoris communis, cujus patrimonium indebitè minueretur, vel fortè non sufficeret pro satisfactione intermediorum creditorum, qui deducto dumtaxat centum anteriori debitum ad reliquum debitoris patrimonium jus gradatim quæsitum habent, quod ab eisdem per nullum factum debitoris, vel creditoris auferri potest, ut sæpè diximus, & signanter amplissimè per totum *hoc c. 13.* nemo enim ex facto alterius potest prægravari.

Sed quia versa vice dicendum erit, quando scilicet 80 anterior ducentorum sit creditor, & suam cedit prælationem inferiori dumtaxat creditori pro centum, qui dumtaxat consequitur jus ad prælationem, & hypothecas pro ea rata parte, cujus sibi facta fuit cessio à creditore anteriori, ut probarunt Parlador. *lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. 4. part. §. 1. in fin.* Costa *de ratione ratæ, qu. 115. n. 10.* post Gasp. Rodrig. quibus relatis tenet Gaito *de credit. c. quæsito 11. num. 1844. fol. 433.*

Quoniam ordine distribuendi erunt gradus exactio- 81 nis tam inter duos, quàm inter creditores intermedios; in quo breviter dicendum erit, quod ille inferior pro suis centum ascendet ad priorem & potiorem gradum, simul æqualiter, quo anterior ipse consentiens, prælativè ad cæteros creditores intermedios, ut dictum est, & comprobatum, & probatur text. argum. *in l. 3. §. 1. D. qui potiores.* ibi: *verum in ea quantitate, quam solvisset, ejusque usuris potiorem esse constitit.*

Nam

82 Nam anterior consentiens, pro aliis centum sibi remanentibus suum proprium gradum, & prælationem illæsam præservavit, quoad omnes in universum creditores, tam quoad eum cui cessit, quàm quoad cæteros creditores intermedios; ita ut pro illis centum remanentibus prior, & potior istis sit, respectu autem illius, cui cessit prælationem æqualis in gradu erit, ita ut ambo simul concurrant in exactione, unusquisque pro rata sua, juxta ea quæ latè diximus *supr. 2. part. c. 5. ex n. 140. cum seqq. versic. deveniamus ad ultimam partem, &c. Usque ad finem.*

83 Et hanc doctrinam, ut creditor anterior, qui ex trecentis quæ sibi debentur, cessit tertio centum, vel aliquam partem, cedens, & cessionarius simul concurrunt in eodem gradu pro rata super re obligata, & ejus valore, atque uterque pro sua rata pariter graduetur, tenent de Franchis *decisione 260. n. 4. & seqq.* Quod singulariter explicat Ponte *decis. 34. nu. 23.* Sequitur Gaito *de credito, cap. 5. quæst. 11. n. 1835. & seq. fol. 433.* Qui quidem per varia fundamenta, ultra ad-
84 ducta à Franchis *loc. cit.* latissimè disputat pro utraque parte celebrem aliam, & non minùs difficilem quæstionem, quando nempe concurrunt duo cessionarii ab eodem creditore cedente causam habentes, & ab eodem jure dependentes, qui tamen diversis temporibus, cessionem in parte credita pro rata obtinuerunt, quis eorum præferri debeat in exactione prius arguunt pro priore cessionario: tandem resolvit ut uterque simul concurrat, pro rata, & in tributum, perlege eosdem, & Costam, *de port. ratæ, quæst. 215. à princ.* Maximè
85 Gaitum; igitur creditor prior, qui prælationem sui crediti pro parte cessit alteri tertio pro ea parte, & quantitate gradum habebit post intermedios, prout in casu superiùs diximus ex tot Doctoribus, *ex n. 44. cum multis seqq. vers. accedamus jam ad alteram, &c.* Quando scilicet solam prælationem cessit.

Præfatam tamen resolutionem de qua *ex n. 81. & seqq.* ut cessionarius, & cedens pro rata concurrant, uno & singulari modo limitabis, quando cessio illa partis crediti facta fuit simpliciter, quia tunc eum cedens non teneatur ad aliud quàm ut jus cessum sit verum, non tamen exigibile *ad l. si nomen, ff. de hæred. vel act. vendita* Tamen si cedens se obliget ad evictionem juris, & facti, nempè esse verum sepuutum, & exigibile, tunc cùm cedens teneatur reperto non solvendo debitore, ad integram satisfactionem ad latè tradita per Giurbam *decis. 117. ex n. 14.* Rodriguez *de reddit. lib. 1. quæst. 8. n. 23.* Guzman *de evictionib. q. 35. à princip. ex n. 25.* Cencium *de censib. q. 72. n. 2. 3. ex versic. cæterum quia cum seqq.* Qui plurimos allegant, sequitur manifestè, quòd in bonis debitoris sit in hoc casu præferendus cessionarius cedenti concurrenti in exactione.

86 Unus namque, & idem creditor, sicut potest contra unum, & eundem debitorem communem plura, & diversa habere credita; atque pro eis plurium creditorum personas repræsentare, argumento *l. tutorem, D. quibus ut indign.* Et aliis doctrinis alibi scriptis *2. part. c. 7. ex n. 26. cum seqq.* & constat ex text. *in l. si plures, §. cumulum debiti, D. de pactis.* Ibi: *Si uni fortè multæ summæ centum aureorum debeantur, alii verò una summa quinquaginta, nam in hunc casum expectabimus summas plures.*

87 Ita pariter potest, & debet diversimodè pro singulis graduari in judicio concursus, juxta scilicet uniuscujusque crediti tempus, privilegium, vel anterioritatem, potest namque unus, & idem creditor diversa credita habens, & diversis temporibus contracta, interpolare nempè inter alios creditores ante, & post alios graduari, & respectu unius crediti esse anteriorem, & respectu aliorum esse intermedium, vel inferiorem jura adsunt singularissima, quæ in variis, &
88 mirabilibus casibus id determinant, text. *in l. creditor, qui priori 12. §. si idem*, ibi, *Si idem bis, id est; ante secundum, & post eum crediderit; in priori pecunia potior est secundo, in posteriori tertius est, D. qui potior. in pignor. habeant. l. quærebatur 21. D. eod.* in hæc 89 *quærebatur si post primum contractum tuum, anteaquam aliam tu pecuniam crederes, eidem debitori Seius credidisset quinquaginta, & hypothecam ejus rei, quæ tibi pignori data esset, debitor obligasset: dehinc tu eidem debitori crederes fortè quadraginta, quod plus est in pretio rei, quàm primo credidisti, verum Seio ob quinquaginta, an tibi in quadraginta cederet pignoris hypotheca, finge Seium paratum esse offerre tibi summan primo ordine creditam. Dixi consequens esse, ut Seius potior sit eo quod amplius est in pignore, & oblata ab eo summa primo ordine credita usurarumque ejus, postponatur primus creditor in summam, quam postea eidem debitori credidit, &c.*

Textus etiam *in l. si prior* 18. Qui in mirabili casu ita 90 ait: *si prior postea novatione facta eadem pignora cum aliis accepit, in suum locum eum succedere, sed si secundus non offerat pecuniam, posse priorem vendere ut primam tantum pecuniam expensam ferat, non etiam quam postea credidit, & quod superfluum ex anteriori credito accepit, hoc secundo restituat.* Et in eodemmet casu loquitur *l. 3. D. eod. qui potior est creditor accepit pecunias* (inquit Consultus) *quas in secunda conventione secundus creditor accepit, novatione postea facta, pignora prio-* 91 *ribus addidit. Superioris temporis ordinem manere primo creditori placuit, tanquam in suum locum succedenti.* Quem textum clariorem reddit gloss. Ibi *verb. novatione.* In hæc: *per quod videbatur, quod secundus creditor inter primum contractum, & tunc secundum prima pignora erant obligata esset potior; quod remanet,* 92 *hic quantum est in primis pignoribus, & pecunia primo super iis data, non autem in plus, ut hic, & infra eadem l. si prior, in princip. & l. fin. in 1. respons. & argument. infrà de separationib. l. debitor.* hactenus gloss. celebris, quæ jura eodem modo post plures alios Doctores declarat, & interpretatur Larrea videndus *in decis. 10. n. 27. & n. 12.*

Ejusdem glossæ distinctionem sequuntur Bartol. & 93 communiter omnes Doctores, optimè Negusant. *de pignor. 3. membr. 6. princip. n. 7.* dicens, quod quando primus creditor mutuaverat debitori acceptis ab eo pignoribus, postea secundus creditor mutuavit eidem debitori aliam quantitatem, & etiam novavit primam obligationem, repetendo tamen pignora prioris obligationis, & addendo etiam alia nova pignora determinari *in l. 3.* Quod repetitio novorum pignorum facta in obligatione novante, censetur facta cum prælatione respectu secundi creditoris, & sic cum prioritate temporis, prout erant in priori obligatione novata. Et sicut ex prima obligatione primus creditor veniebat præferendus secundo; ita & præferri debebit ex obligatione novante qua eadem pignora repetita reperiuntur.

Hac tamen intelligentia, dicit Negusant. ut hæc 94 prælatio sit admittenda respectu pecuniæ primo loco mutuatæ obligatione novata, non autem respectu pecuniæ tertio loco mutuatæ in obligatione novante quia in istis secundus creditor erit anterior primo.

Eandem distinctionem sequitur Mantica *in tract. de* 95 *tacit. & amb. lib. 11. tit. 31. n. 25.* Dicens, quod si priora pignora in posteriori obligatione novante, sunt repetita, illa habent etiam temporis prærogativam, & suam antelationem conservant, ex *d. l. 3.* quod procedere, firmat respectu prioris obligationis, non autem posterioris novantis, ex *d. gloss. in d. l. 3. in princ.* Et ex Negusant. Bart. & aliis.

Eandem doctrinam, & prælationis distributionem 96 circa hunc creditorem sibi ipsi succedentem sequuti fuerunt, Bart. Bald. Angel. Salic. & Fulgosius *in d. l. creditor. ff. qui potiores.* Balduinus *de pignor. cap. 19. paulo post medium, & cap. 20. ante medium, vers.*

verſ. ſed & novata. Mudeus *de pignoribus, tit. quib. modis pign. vel hypoth. ſolvitur, n.* 76. Parlador. *lib.* 2. *rer. quot. c. fin.* 1. *part.* §. 12. *nu.* 55. Rodriguez *de annuis reddit. lib.* 2. *quæſt.* 16. *n.* 53. *&* 61. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 175. *n.* 13. Caſtillo *deciſ. Sicil.* 17. *n.* 35. *&* 36. *lib.* 1. *&* *deciſ.* 5. *n.* 5. *cum ſeqq.* Mareſcotus *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 56. *ex n.* 18. Carleval. *de judiciis, tom.* 2. *lib.* 1. *ti.* 3. *diſp.* 55. *n.* 14. *fol.* 388.

97 Textus etiam, *in l. primi creditoris,* 15. *D. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolvit.* Ibi, *Reſpondit, cogendum accipere ſalvo jure pignoris prioris contractus, &c.* Textus etiam optimus *in l. pupilli, 96. §. cum eodem tempore, de ſolutionibus;* quo determinatur, quod pignus obligatum

98 eodem tempore uni, & eidem creditori pro duobus creditis, ſi vendatur pretium inde exactum cedit in utriuſque ſolutionem pro rata cujuslibet crediti, ſi autem in diverſis temporibus fuerit obligatum pignus, & poſtea venditum, pretium prius cedat in ſolutionem debiti antiquioris, & quod ſuperabundat, cedat in poſterius, verba textus hæc ſunt. *Cum eodem tempore pignora duobus contractibus obligantur, pretium eorum pro modo pecuniæ cujuſque contractus creditor accepto ferre debet; nec in arbitrio ejus electio erit; cum debitor pretium pignoris ſorti omni ſubjecerit; quod ſi temporibus diſcretis ſuperfluum pignorum obligari placuerit, prius debitum pretio pignorum jure ſolvetur, ſecundo ſuperfluum compenſabitur,* ad idem eſt, *l. in iis, 5. §. imperator & §. fin. eod. tit. & l. prætoriis, §. 1. D. de damno infecto.*

99 Ex quibus infertur, quod ſi iſte inferior, cui per anteriorem (minoris ſummæ creditorem) facta fuit antelationis, & prælationis ceſſio, plus exegerit, quàm cedenti debeatur, ſecundo creditori intermedio competet revocatoria actio, ut ſibi reſtituat id quod ſupereſt ex quantitate debita anteriori cedenti, cujus jus repræſentat, & cujus nomine antelationem habet, argumento textus *in d. l. ſi prior,* 13. *D. qui potior. in pignor. habeant.* In illis verbis. *Et quod ſuperfluum ex anteriori accepit, hoc ſecundo reſtituat,* textus etiam *in l. quærebatur,* 21. *D. eod. tit.*

100 Denique infertur ad quæſtionem quam in facti contingentia vidi agitatam, anterior creditor per pactum, paſſus eſt, ut unus ex anterioribus creditoribus concurrentibus, prius exigat ſuum creditum, cedendo eidem gradum, & prælationem, hac tamem expreſſa conditione, ut poſt hujus inferioris exactionem primo loco, ipſe anterior cedens debeat immediatè, & ſecundo loco ſolutione dimitti, & ſuum exigere creditum, ita ut non aliàs, nec alio modo facta intelligatur prælationis ceſſio, ſed imò ſuum jus prælativum maneat integrum, & illæſum, ut antea; & an hæc conventio inter priorem, & poſteriorem creditores aliis intermediis præjudicet, vel an etiam deficiente conditione, proſit inſuper inferiori prælationis ceſſio in præjudicium ſaltem ſolius cedentis.

101 Difficultatis hujuſmodi reſolutionem facilè percipies ex hactenus ſcriptis: licèt enim ſimpliciter cedens anterior ſuam inferiori creditori prælationem, iſte aſcendat ad priorem gradum; & omnibus in actione præ-

102 feratur, & intermedii alii creditores immediatè poſt eum gradatim ſunt ſolvendi ante anteriorem cedentem, ut per totum diſcurſum hujus cap. vidiſti, nec non pactum hoc de occupando ſecundum gradum procul dubio validum ſit, & operetur inter primum, & ſecundum creditorem alio intermedio non ſtante, ut expreſſè probat textus *in d. l. creditor qui potior, §. ſi tecum, D. qui potior. in pign. hab.*

103 Nunquam tamen aliis intermediis creditoribus, qui pacto, & conventioni inter priorem, & inferiorem non interfuerunt, tale pactum obeſſe poterit, nec illorum juri ſemel quæſito immediatè gradatim perſolvendos poſt priorem, & anteriorem in aliquo detrahere; quia res

104 inter alios acta aliis nocere non poteſt, nec id quod noſtrum eſt, ad alium ſine facto noſtro tranſire poterit, *l. id quod noſtrum, D. de reg. jur.* prout etiam in ſententia obtenta inter poſteriorem, & anteriorem victum ſuper jure prælationis, expreſſè determinavit textus *in leg. Claudius Fœlix,* 17. *D. qui potior. in pign.* ut non præjudicet intermediis creditoribus judicio non aſſiſtentibus. Ibi, *Nec tertius creditor ſucceſſit in ejus locum, nec inter alios res judicata aliis prodeſſe, aut nocere ſolet: ſed ſine præjudicio prioris ſententiæ totum jus aliis creditoribus integrum relinquitur;* de cujus textus applicatione latiùs egimus ſuperiùs hoc c. 13. *ex n.* 58. *& ex n.* 50. *cum ſeq.*

Nec enim eſt in poteſtate creditoris anterioris con- 105
trahentis, cum creditore inferioris gradus jus tollere aliorum intermediorum, intervertere, aut in aliquo immutare, nec in minimo perturbare, integrum enim manet, & illæſum, nullæ mutationi ſubjectum, eorum deficiente conſenſu, quo ceſſante, gradus ſemel ſibi ipſi quæſitus incommutabilis eſt prout ex juribus, & Doctoribus apertè probatum reliquimus à principio hujus §. in quo dubium nullum eſſe potent.

Igitur ſi reſervativæ qualitati, & conditioni appo- 106
ſitæ per anteriorem [ut ſcilicet, iſte cedens prælationem inferiori, ſecundum locum, & gradum occupet in exigendo ſuum creditum, & poſtquam inferior iſte ſolutionem, & ſatisfactionem ex bonis debitoris recepit, non aliàs nec alio modo facta intelligatur prælationis ceſſio] non acquieverunt creditores intermedii; quorum jus totaliter deducitur, & involvitur in ipſo pacto, nec conditione: quid operetur pactum inter inferiorē, & anteriorem initum videamus, & breviter dicendum nihil ex eo conſequi poſſe inferiorem iſtum.

Tum, quoniam omnia pacta præſervativa juris ce- 107
dentis appoſita in ceſſione, & remiſſione ſui juris obſervanda eſſe, non eſt dubium. *Quæſtio enim facti eſt, quid inter eos actum ſit,* inquit Conſultus *in d. l. creditor, §. ſi tecum, D. qui potior, l. ſicut, cum omnibus ſuis, §§. aliæque ll. D. quibus mod. pign. vel hypothec. ſolvitur,* & latiùs probavimus ſuperius *ex nu.* 37. *cum ſeq.* & inſuper, quia reſervatio hæc creditoris, & proteſtatio conſervat jus ſuum integrum, & illæſum quo- 108
ad hypothecas prælationem anteriorem, ſeu privilegium cauſæ, non verificata conditione, aut qualitate, ſub qua ceſſio, aut juris renuntiatio fuit facta. Probaverunt Gozadinus *conſil.* 38. *n.* 12. Milanenſis *deciſ.* 8. *num.* 38. *lib.* 2. Caſtillo *deciſ. n.* 45. de Franchis *deciſ.* 50. *num.* 7. *&* 8. Fabius de Anna *conſil.* 35. *&* *conſil.* 90. Amat. *variar. reſol.* 50. *n.* 20. Et in variis materiis *ex n.* 8. *cum multis ſeq.*

Tum etiam quoniam cum anterior cedat prælatio- 109
nis jus in favorem inferioris non ſimpliciter, ſed conditionaliter, dummodo occupet ſecundum locum in exactione, *non alias nec alio modo.* Quod quidem pactum conditionem importat, qua deficiente, perinde erit ac ſi contractus celebratus non fuerit. Jaſon. *in l. fin. C. de jure emphyteut. n.* 142. *&* *conſil.* 162. *n.* 5. *lib.* 2. Curtius Senior. *conſil.* 8. *n.* 6. Pariſ. *conſil.* 12. *n.* 104. *lib.* 2. Caputaquenſ. *deciſ.* 82. *n.* 3. *p.* 3. Caſſador. *deciſ.* 2. *n.* 7. *de Simonia.* Natta *conſil.* 472. *n.* 4. *&* 5. Rolandus *conſil.* 62. *n.* 24. *vol.* 4. Menochius *de arbitrar. caſu* 237. *n.* 34. *&* *conſil.* 38. *n.* 12. *&* 22. Surdus *conſ.* 268. *n.* 9. Flamin. *de* 110
reſignat. lib. 2. *q.* 2. *n.* 12. *lib.* 9. Et eſt clauſula limitativa voluntatis & conſenſus, & præſervativa ſui juris in caſu contrario. Pariſius *conſil.* 10. *n.* 285. *lib.* 4. Verall. *deciſ.* 82. *n.* 3. *deciſ.* 84. *n.* 10. *part.* 3. Maſtrillus *deciſ.* 76. *n.* 10. *to.* 3. Gratianus *diſceptat.* 587. *n.* 11. *&c.* 748. *n.* 12.

Et conſenſum à contractu adimit, quando contra- 111
hens jus ſibi reſervatum non conſequitur, ita ut nihil actum videatur inter contrahentes Gloſſa, Bald. & alii *in l. ſi quidem de except.* Nevizant. *conſil.* 87. *num.* 13. Gratus *conſil.* 128. *n.* 13. Alexand. *conſil.* 3. *n.* 4. *vol.* 2. Beneventan. *de aſſecuration. gloſſ.* 35. *n.* 2. *fol.* 136. Gratian. *diſceptatio.* 784. *n.* 12. *&* 13. Et alii quamplurimi 112
citati per Aug. Barboſ. *clauſul.* 81. *num.* 5. *cum ſeqq.*

Qui *n.* 14. probat hanc clauſulam habere vim reſolutionis contractus ab initio, ac ſi numquam geſtus fuiſſet. Gratian. *diſcept.* 517. *à princip. & c.* 532. *nu.* 21. *tom.* 3. Socin. Senior. *conſil.* 251. *vol.* 2. Lotterius *de re beneficial. lib.* 1. *q.* 37. *n.*60. *& quæſt.* 4. *n.*272.

113 Igitur de primo ad ultimum ſequitur, quòd ſi huic pacto, & conditioni non accedat intermediorum creditorum, [quibus ex eo paratur præjudicium] conſenſus, ut nempe anterior poſt inferiorem ex ceſſione occupantem primum gradum, conſequatur ſecundum, nec anteriorem ſuum gradum, & prælationem, ita conditionaliter ceſſam, & reſolutam, amiſiſſe: nec etiam inferiorem ceſſionis hujuſmodi virtute aſcendere poſſe ad priorem, ſed præcisè in ſuo proprio remanere, illumque acquiſiſſe à tempore ſui contractus cum debitore ſub hypotheca celebrari, eo quod deficiente conditione, nullius gradus adfuit mutatio, ſed omnes ut antea manent illæſi, ac ſi ab initio nulla facta fuiſ-
114 ſet ceſſio prælationis. Quod ſi inſuper ea uſus fuerit creditor iſte inferior, ſtatim atque reclamaverint cæteri creditores intermedii, ſoluta pecunia actioni revocatoriæ ſubjecta ſemper remanebit, reſtituenda anteriori, aliiſve creditoribus intermediis potioribus ſe, juxta quæ alibi latè diximus 1. *part. cap.* 10.

CAPUT XIV.

De creditoribus præmaturè ſolutis gradatim deſcendentibus ob revocatoriam contra eorum primum à priori, & potiori creditore motam.

Et an prior creditor cogatur revocatoriam prius intentare, & incipere à poſterioribus ſolutis, vel an potius poſſit ſuo arbitrio quemlibet ex jam ſatisfactis convenire,

Et an res judicata contra primum ſic lata ad iſtius favorem aliis inferioris gradus non citatis gradatim præjudicet.

SUMMARIUM.

1 *Creditores in exigendo ſua credita gradus, & ordinem ſententiæ ſervare tenentur, ne conſumptis bonis inter poſteriores, priores inſoluti remaneant.*

2 *Concurſus judicium inter creditores movetur, & deſtinatur, ut unuſquiſque ſciat, quo gradu exigere poſſit.*

3 *Creditores potiores habent regreſſum contra adminiſtratorem ordinem graduum præpoſterantem.*

4 *Poſſunt etiam revocatoriam intentare contra poſteriores ſolutos, ſive pecunia conſumpta ſit, ſive non.*

5 *Concurſu pendente, ſolutio, & exactio præpoſterata annullatur, ob dolum, malam fidem, & fraudem præſumptam.*

6 *Creditoribus anterioribus datur electio in agendo contra creditores intempeſtivè ſolutos, ſive contra adminiſtratorem, eis perperam ſolventem.*

7 *Creditor qui mala fide pecuniam exegit nunquam ejus ſibi fuit acquiſitum dominium.*

8 *Bona fide ceſſante, pecunia etiamſi millies commiſceatur, dominium non transfertur.*

9 *Pecunia mala fide conſumpta creditor dicitur dolo deſinere poſſidere, quæ ideo extat, & vendicari poteſt.*

10 *In creditoris potioris poteſtate, & libero arbitrio an ſit, contra quemlibet ex creditoribus poſterioribus revocatoriam intentare, vel an cogatur incipere ab ultimis, & ſic gradatim aſcendere quouſque de ſuo potiori credito ſatisfiat.*

11 *Debitoris bonis alienatis creditorem teneri agere priùs contra ultimum emptorem qui teneant.*

12 *De perſona ad rem valet argumentum, & è contrà.*

13 *Si prior avocat pecuniam ſolutam à ſecundo, iſte à tertio, & tertius à quarto creditore, & ſic de ſingulis gradatim deſcendunt, & revocant à poſterioribus ſe.*

14 *Vendens ſua bona, cum pacto ut emptor ſatisfaciat creditoribus, licet iſti de rigore juris nequeant emptorem convenire; tamen benè poſſunt ut circuitus evitentur, quia ſi conveniunt venditorem, iſte ageret contra emptorem.*

15 *Non ſolvere melius eſt, quàm ſolutum ab alio repetere.*

16 *Quia poteſt is, à quo vult repetere, vel non eſſe ſolvendo, vel eſſe litigioſum.*

17 & 18. *Judex eam viam amplecti tenetur qua partibus magis ſit conſultum.*

19 *Creditorem primum liberum habere arbitrium, & electionem in avocanda pecunia à quolibet ex poſterioribus creditoribus præmaturè ſolutis, verior eſt opinio.*

20 *Creditor ſecundus, & conventus revocatoria per priorem nequit huic opponere, ut agat contra tertium, & alios inferiores jam ſolutos, & ſequentibus.*

21 22. & 23. *Creditor primus poteſt eligere unum ex certis poſſeſſoribus, & unum ex creditoribus ante ſolutis, ut ſolutio avocetur.*

24 *Quæ opinio probabilior, & receptior eſt.*

25 *Concurſu pendente creditori pecunia ſoluta fingitur ſtare.*

26 *Æquitas non prævalet in præjudicium tertii.*

27 *Jus propter circuitus vitandos poteſt addi creditoribus, ſed non adimi.*

28 *Melius retinere, quàm ab alio repetere, procedit quando ei competit jus retinendi, & excipiendi, non alias.*

29 *Res judicata obtenta à primo creditore contra ſecundum malè ſolutum, an præjudicet tertio non citato, pariter præmaturè ſoluto, cum ſequentibus.*

30 *Eodem jure quo primus revocat pecuniam à ſecundo, eodem, & ſecundus à tertio, & ſic de ſingulis ſucceſſivè, & gradatim.*

31 *Primo creditore dimiſſo, ſecundus remanet primus, & poſterior.*

32 *Gradatim ubi plures admittuntur ſecundus primus efficitur primo de medio ſublato.*

33 & 34. *Prior & proximior ille dicitur, quem nullus præcedit.*

35 *Jus inferioris creditoris diverſum eſt, & diſtinctum à jure prioris qui eum vicit in revocatoria.*

36 *Res judicata ſuper prælatione obtenta per tertium creditorem contra primum non obſtat ſecundo non citato.*

L. Claudius Fœlix 16. *ff. qui potiores, adducitur, ibid.*

37 *Sententia lata contra ſecundum creditorem priùs ſolutum obtenta à priori ſuper avocatoria exequi poteſt contra tertium, & cæteros, qui ſimiliter intempeſtivè exegerunt.*

38 & *ſeqq. Inter cæteros ſuperatos ſuper prælatione, & inter victos ſuper revocatoria pecuniæ exactæ maxima reperitur differentia.*

39 *In juribus ſeparatis, & dependentibus quilibet, & per ſe vinci debet, & res judicata inter alios aliis non nocet, nec prodeſt.*

40 *Creditorum exactio graduationis ſententia lata habet dependentiam, & conſequentiam à prioribus exactionibus.*

41 *Creditores, quemadmodum gradatim aſcendunt pro legitimis exactionibus, ita gradatim deſcendunt propter exactiones inordinatas.*

42 *Sententia lata ſuper deſcendentia contra ſecundum creditorem nocet tertio, & aliis creditoribus, cauſativè exigentibus.*

43 *Qui virtute quartæ portionis optavit portionem integram si postmodum quartæ collatio fuit nulla declarata etiam ex eadem sententia privatur quarta ad quam ascendit.*

44 *Qui ex portione optans ascendit ad canonicatum, aliosque, ascendit ad portionem dimissam postmodum victus fuerit in canonicatu, hac sententia officit portionario, ut portionem victo restituat.*

45 *Nam quemadmodum omnes gradatim ascenderunt, ita primo victo omnes gradatim descenderunt.*

46 *Defectus in primo gradu a quo cæteri jus habent, & causam primo restituto adversus secundum, iste pariter adversus tertium, ac de singulis gradatim.*

47 *Ex una radice quando multiplex vitium nascitur, consequens est ut pariter resolvatur cum prima radice.*

48 *Sententia lata super causa censetur lata super causato.*

49 *L. Claudius felix, ff. qui potiores, mirabiliter interpretatur & ponderatur in proposito.*

50 *Causa propter quam tertius creditor vicit priorem quando est communis cum secundo intermedio, etiam isti præjudicat sententia.*

51 *Secundus creditor revocativè contentus à primo tutius faciet si simul citet tertium, & cæteros præmaturè solutos ut securius eis noceat sententia contra se lata.*

52 *Ob circuitus vitandos sententiam obtentam contra secundum super revocatoria exequendam esse contra tertium, & cæteros, quibus nulla defensio competere potest.*

1 CReditores in exactione sui crediti gradum omnino servare tenentur, & ad hunc finem, & effectum inter ipsos in judicio concursus contenditur principaliter, qui primo loco, & gradu exigere debeant, ne tanquam posteriores debitoribus non sufficientibus, & per priores consumptis, insoluti remaneant, ad latissimè tradita suprà hac 3. *part c.* 11. *per totum*, atque etiam ad hunc eundem finem inter omnes creditores profertur graduationis sententia, qua uni-
2 cuique creditorum assignatur gradus, ut eo servato, unus post alium gradatim exigere, & consequi suum creditum valeat, prout sæpè diximus; quia hoc judicium concursu inter creditores destinatur, & ordinatur, ut sciatur, qui prius exigere debeant.

3 Si igitur gradibus præposteratis, posterioribus creditoribus fuerit solutum, omissis creditoribus anterioris, & potioris gradus, isti licèt habeant jus, & actionem contra administratorem perperam, & inordinatè solventem, ad latè tradita suprà hac 3. *part. c.* 8. *per totum*, ubi accuratè fundatur.

4 Possunt etiam liberè convenire creditores præmaturè, & inordinatè solutos, & adversùs eos revocatoriam intentare, & ab eis indistinctè, sive pecunia extet, sive non, & sit jam consumpta repetere & ad restituendum cogere; quia distinctio prædicta non habet locum, ubi adest concursus, ob malam fidem, dolum, &
5 collusionem præsumptam tam creditoris præmaturè exigentis quàm debitoris, vel administratoris præposterè solventis, & gradum præposterantis, de quo amplissimè, & accuratè egimus suprà 1. *part. cap.* 10. *ex n.* 64. *cum multis seqq. vers. his suppositis, quoad nostrum judicium*
6 *concursus, &c. Et ex n.* 41. Ita ut prioribus creditoribus recursus detur sive contra administratorem, sive contra creditores intempestivè solutos, electivè; prout latè probavimus *in d. c.* 8. *ex nu.* 29. *& seqq. v. & hæc pars fulcitur ex verâ interpretatione*, &c. & suprà *c.* 10. *n.* 19. *vers. eandem quæstionem movet Gratianus*, &c. hac 3. *part.*

7 Nam si mala fide exegit creditor, nunquam dominium ei fuit pecuniæ quæsitum, ut communiter tenetur per textum, *in l. sed & si pariter, in fine, D. ad Senatus Consult. Macedon. gloss. celebris, in l. filius, verb. conditionem, D. si cert. petat.* quæ dicit pecuniam mala fide consumptam posse condici, & denique ad idem faciunt *l. obligari, §. pupillus,* 1. *D. de authorit. tutor. & §. nunc admonendi, Institut. quib. mod. alien. licet vel non; ac l. si Cassius, de solut.* quibus in locis tum demum confirmari dicitur solutionem, cum bona fide recipitur.

Pulchrum est in proposito Angeli Aretini dictum *in* 8
§. constituitur, num. 2. *in gloss. permutatione instit. de usufructu, quod cessante bona fide, etiamsi millies pecunia commisceatur, dominium non transfertur.* quibus addit Surdus *consil.* 4. *n.* 44. aliam rationem ex Jason *in l. rogasti §. fin. D. si certum petat.* quia quando pecunia 9
consumitur mala fide, dicitur creditor dolo desiisse possidere, & tali casu fingitur pecuniam extare, ideoque ac si staret, vindicari posse, plures refert Surdus *n.* 43. Alexand. Ambrosinus *decis.* 35. *n.* 26. *part.* 2. *decis.* 2. *n.* 22. *part.* 1. Gutier. *practicar. quæst.* 101. *n.* 12. *part.* 3. Fontanella *de pact. claus.* 5. *gloss.* 8. *p.* 7. *ex n.* 1. *cum seqq. tom.* 2. *fol.* 148.

Sub quibus verissimis suppositionibus duæ utilissimæ 10
quæstiones examinandæ se offerunt. Prima (ex cujus resolutione secundæ investigatio pendet) an in potestate, electione, ac libero arbitrio creditoris prioris gradus sit, convenire, & revocatoriam intentare contra quemlibet ex posterioribus se solutis; vel præcisè cogatur à posterioribus incipere, & gradatim ascendere, quousque integrè de suo credito potiori satisfiat? Et pro negativa, ut non sit in electione prioris creditoris eligere quem voluerit, sed ut præcisè teneatur revocatoriam intentare contra ultimos, & inferioris gradus solutos; Probatur primò; quia licèt creditor possit agendo contra debitorem eligere super qua re velit, quod in creditoris arbitrio est; tamen alienatis omnibus debitoris bonis amittit hanc electionem, & tenetur contra posteriorem emptorem experiri, & non contra primos prout tenent Hyppolitus de Marsillis *singulari* 290. Amanellus *de claris aquis singularis.* 128. Chassaneus *in con-* 11
suetud. Burgund. tit. des rentes, rubr. 5. *§.* 2. *gloss.* 2. *n.* 45. Bart. *in l. Moschus, D. de jure fisci.* Ægidius Magonius *de subhastationib. c.* 41. *in decisionibus diversorum, & respons. lib.* 11. *Arresto, tit.* 3. *Arrest.* 1. Ergo idem di- 12
cendum erit respectu creditorum qui præposterè fuerunt soluti, ut creditor posterior, & superioris gradus intentans revocatoriam non possit eligere quem velit, sed debet incipere ab his, qui novissimo gradu sunt; cùm validum sit arguere de persona ad rem; & è contra Surdus *cons.* 262. *n.* 38. *& cons.* 460. *n.* 36. Escobar. *de ratiociniis, cap.* 15. *n.* 9. Oter. *in repetitione cap. gratam de officio delegati. n.* 68. Tuschus *litt. conclus.* 502. *n.* 4.

Secundò, quoniam si permitteretur, quod creditor pri- 13
mi gradus avocaret pecuniam solutam secundo creditori, iste haberet regressum contra tertium, & tertius contra quartum creditorem similiter solutum, & sic de singulis gradatim descenderet avocatio pecuniæ solutæ; quod maximum foret inconveniens, & lites ex litibus orirentur, & ideo ut circuitus vitentur debet creditor primi gradus incipere à posterioribus, & ultimis solutis, & directè contra eos agere, ne tot exbursent solutum quod iterum recuperare debent ab aliis inferioris gradus successivè, & gradatim, prout in simili probant Doctores in debitore donante, aut vendente rem 14
suam cum pacto, quod donatarius, aut emptor teneantur satisfacere creditoribus donantis, aut vendentis, vel etiam hæredis hoc pacto vendentis hæreditatem in quibus casibus licèt de rigore juris creditores non habeant obligatum emptorem aut donatarium, ut hunc convenire valeant, sed dumtaxat debitorem; adhuc tamen æquitate actio eis datur contra emptorem, aut donatariũ propter circuitus vitandos, quia si debitor conventus solvit, habet regressum contra emptorem, vel donatarium, quem obligatum tenet virtute pacti ad recuperandum solutum creditoribus suis, quam conclusionem firmarunt, Boërius *decis.* 204. *n.* 43. quem sequitur Gutier. *practicar. quast. lib.* 2. *q.* 68. *num.* 9. Azevedus

in l. 2. tit. 16. lib. 5. recopilat. nu. 39. per quam etiam firmat Hermosilla *ad l. 13. tit. 5. part. 5. gloss. n. 10. tom. 2. fol. 62.* & Nos suprà *2. part. cap. 26. nu. 70. & 71. vers. quæ stante potest probabiliter*, &c. & superiùs *n. 90. vers. hinc licet de jure communi.* &c.

15 Melius namque est non solvere, quàm solutum ab alio recipere, textus *in l. si cum legetur, si Titio* & *ibi* Aretinus *in 3. nobili D. de legat. 1. l. si debitor in fine, D. de liberat. leg. 1. si stipulatus esses*, D. *de fidejussoribus*, ubi ita scribitur, *interest ejus, pecuniam retineri potius, quàm solutam repetere, & l. postulante, in princ. D. ad Trebellian.* ibi. *Pecuniam retinere maluit, quàm petere*, Faber *in §. notissimè, institut. de suspect. tutor. & in leg. à Divo Pio, §. si post edictum num. 2.* ubi Jason. *nu. 10. D. de re jud.* Surdus *cons. 36. nu. 14. & decis. 295. in fin.* Nevisan. *cons. 37.* Caballin. *de evictionibus, §. 2.* Craveta *cons. 845. num. 12.* Carrocius *decis. 96. n. 1.* Turetus *cons. 67. n. 8. vol. 3.* Mastrillus *dicis. 170. n. 6.* Thesaurus *decis. 85. nu. 1.* Gabriel. *cons. 129. n. 13. volum. 1.* Rota Lucens. *diversorum decis. 151.* Giurba *de-*
16 *cis. 100. n. 30. & decis. 35. n. fin.* ubi addit rationem, quia tertius à quo erit recuperandum solutum, vel non erit solvendo, vel erit litigiosus, & à quo vix, vel non nisi cum maximo certamine, & detrimento jus suum solvens recuperabit, ex Tiraquell. *lib. 1. retract. §. 29.*
17 *glossa 3. n. 3.* imò in dubio debet judex eam amplecti viam, qua partibus magis consultum, & provisum esse possit ex Castrensi, quam alii communiter sequuntur, *in l. 1. D. si quis caution.* Caballo *consil. 34. n. 6. & consil. 38. n. 7.* & per quam illis minus afferat præjudicium, ex Caballo *cons. 84. n. 8. cons. 98. n. 5.* Ergo idem dicen-
18 dum videtur nostro casu, ut nec permittatur priori creditori revocatoria agere contra primos alios creditores solutos, qui ab aliis sequentibus gradatim pecuniam avocatam, & restitutam recuperare debent, sed ab inferioribus incipere debet, ob circuitus vitandos, & ne omnes litibus involvantur, quæ via tutior, & æquior est Doctoribus hactenus allegatis.

19 Sed nihilominus contraria sententia de jure verior est, & in praxi quotidiana observata, & frequenter amplexa, ut creditor prior & potior possit suo arbitrio eligere unum ex aliis creditoribus posterioribus se, quem maluerit, & contra ipsum intentare revocatoriam, ut sibi restituat pecuniam à se præmaturè exactam, & sibi ordinis gradu non servato solutam, sive conventus sit anterior, sive posterior inter solutos; nec eorum pri-
20 or potest creditori potiori opponere, ut prius debeat incipere, & revocatoriam intentare contra posteriores, quia ad hoc nullum jus habet, ut per textum *in l. creditoris arbitrio, D. de distract. pignor. l. Moschis. D. de jure fisci, l. qui generaliter, D. qui potiores in pign.*
21 *habeantur.* Probarunt tam inter tertios possessores rerum debitoris, quàm inter creditores diversi gradus solutos in præjudicium prioris, & potioris, Guido Papæ *decis. 432.* Leo *decis. 17. inter decisiones diversi.* Franciscus Marcus *decis. 296. & dec. 433. 1. part. & decis. 930. part. 2.* quibus adhæret Amendula *in addition.* ad Vincent. de Franchis *decis. 53. ex n. 4.* qui loquuntur in electione data creditori contra quemlibet tertium possessorem rerum debitoris, cùm in suo arbitrio sit convenire ex eis, quem maluerit nulla data distinctione posteriorum, aut anteriorum.

Et loquendo in utroque casu, idem tenet ex *d. leg.*
22 *creditoris arbitrio*, Cæsar Manente *decis. 45. n. 18.* ubi dixit creditorem in revocatoria arbitrium habere ad revocandum solutionem posteriori factam, quamvis alii sint inferioris gradus, nec illi de hoc conqueri possunt; idem affirmat Manent. *in dec. 62. n. 1. & 2.* Cartarius *decis. 105.* Costa *de re integra, distinctione 56. num. 2.* Maurus Aretinus *de fidejussoribus, 2. part. principali, sect. 10. §. 39.* & Riccius *decis. 280. part. 2.* quos referens sequitur Noguerol. *allegat. 7. n. 48.* ubi dicit du-
23 bitare non posse, electionem, & arbitrium habere creditorem, ut liberè possit eligere rem, quæ ipsi placuerit, ita ut creditor posterior ei opponere non valeat, quod exigat ex aliis affectibus; atque etiam inquit creditorem in revocatoria habere arbitrium ad revocandam solutionem posteriori à se factam, quamvis alii sint inferioris gradus, quibus pariter inordinatè solutum fuerat; hanc insuper opinionem sequitur Anton. Faber *de erroribus pragmatic. decad. 5. errore 9. per totum.*

Quæ opinio longè verior est, & receptior contra 24
alios Doctores, quos in contrarium allegavimus superiùs *n. 11. vers. quia licet creditor possit agendo*, &c. licèt loquantur dumtaxat in creditore conveniente tertios rerum possessores, cùm in utroque casu eadem sit juris ratio, & communior, atque praxi receptior sententia, quam obiter retulimus *1. part. c. 17. ex n. 16. cum seqq. vers. certè namque dubitari non potest*, &c. *& 2. part. cap. 4. nu. 48. & 85. vers. pro qua doctrina rectè conducit*, &c. Tum etiam, quia pecunia inordinatè so- 25
luta creditoribus posterioribus pendente judicio concursus ob malam fidem, & collusionem præsumptam fingitur adhuc stare, & consideratur inter bona debitoris, attento jure creditoris anterioris, & ejus respectu considerato, quam ob id avocare potest à quocumque, & suo arbitrio, ut diximus suprà *1. p. cap. 10. ex n. 64.* & superiùs *vers. his suppositis quoad nostrum judicium concursus*, &c. & hac *3. part. cap. 8. ex n. 18. vers. ideo administratur, qui contra formam*, &c. *& ex n. 26.*

Atque ideò non obstant argumenta in contrarium 26
adducta, tum quia, ut diximus, contraria sententia verior de jure, in praxi receptior est, & magis communis; tum etiam quia Doctores ibidem citati loquuntur, & fundantur in æquitate, quæ non prævalet in præjudicium juris tertii (creditoris scilicet anterioris habentis electionem, & arbitrium à jure quemlibet ad libitum conveniendi) prout latius alibi probavimus suprà *2. part. cap. 28. ex nn. 41. vers. & quia compensatio est facta solutio*, &c.

Nec obstat secundum, de quo suprà, *ex n. 13. vers.* 27
secundò, quia si permitteretur, &c. ordinatum ad circuitus vitandos; quia doctores in argumento allegati, eorumque doctrina, quod facta per debitorem donatione, aut venditione bonorum cum pacto de solvendo creditoribus quibus jus competit, & actio non contra emptorem, aut donatarium sed contra debitorem ipsum jure communi attento, propter circuitus vitandos, addunt jus creditoribus, ut possint directè convenire emptorem; non tamen adimunt eis jus, quod antea competebat contra debitorem, sed expressè creditoribus electionem attribuunt, utram velint, conveniant, quod non procedit in nostro casu, ubi agitur de tollendo jure creditoribus, arbitrio, & electione sibi competentibus de jure. ex *dict. leg. creditoris arbitrio, D. de distract. pignor.* cum similibus; quibus nullo modo adaptari potest doctrina, & quatenus adaptatur, retorquetur & nostram favet opinionem.

Nec obstat quod ibidem diximus, satius esse non sol- 28
vere, quàm solutum ab alio repetere, ex juribus & authoritatibus ibidem adductis, quia rectè, & juridicè procedent quando debitor jus habet retinendi, & non solvendi, etiamsi pro securitate sibi cautio offeratur à creditore in casu succumbentiæ, non tamen procedit doctrina, quando de jure debitor, & retinens ad solvendum, & trahendum adstrictus est, & tenetur nulla exceptione opitulante; prout in casu de quo agimus, in quo creditor liberè potest, & habet electionem conveniendi, & avocandi pecunias solutas posterioribus se creditoribus, & incipiendi à primis, sicut ab aliis inferioris gradus, ut communis, & praxis observat.

Ex qua resolutione alia singularis suboritur quæstio; 29
an creditor secundus, à quo prior, & potior per rem judicatam avocavit pecuniam præmaturè solutam, possit adversùs tertium creditorem similiter intempestivè solutum executionem ipsius rei judicatæ contrà se ob-

se obstante petere, absque alia condemnatione, & novo judicio, & sic an illa res judicata super revocatoria, quã secundus contra se reportavit, præjudicet tertio, & sic successivè aliis creditoribus inferioris gradus.

30 Pro qua in primis supponendum erit, quod quando primus creditor avocavit pecuniam solutam secundo, secundus eodem modo, & jure potest à tertio repetere, & revocatoriam intentare, & sic de singulis successivè, & gradatim; quia dimisso primo & soluto, secundus potior & prior remanet, *leg. qui balneum*, 9. *§. Titia*, ibi; *tunc enim priori dimisso, sequentis pignus confirmatur*, *D. qui potiores in pign. hab. leg. si potiores*, *C. de iis qui in prior. locum succes. l. Paulus*, *ff. qui potiores in pign. hab.* nam potiori, aut prioribus dimissis, sequentes gradatim ad pignus ascendunt, illorum locum occupant, vide latiùs supra 2. *part. cap.* 3. *n.* 28. *& seqq. versicul. ex quo clarè infertur*, &c. & suprà.

31 Et quod secundus creditor priori dimisso, & soluto incipiat esse primus, probant per *leg.* 2. *in fin. ff. de pignoribus.* Castrens. *in l. si res obligata ff. de legatis* 1. Negusant. *de pignor. part.* 5. *membr.* 3. *nu.* 42. Gratian. *decis.* 415. *n.* 3. Giurba *decis.* 87. *n.* 24. *in fin.*

32 Nam ubi gradatim plures admittuntur, secundus primus dicitur quando is, qui primo loco est è medio tollitur; & jus suum fuit extinctum cum primus dicatur is, quem nemo præcedit, *cap. nam & ego, de verbor. signific. capit. fin. §. item opponitur* 22. *quæst.* 2. Ancharanus, Romanus, Tiraquellus, Ruinus, & alii per Molinam *de primog. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 43. Mantica *de conjectur. ultim. volunt. lib.* 8. *tit.* 10. *ex num.* 6. *& seqq.* Surdus *consil.* 494. *ex nu.* 1. *lib.* 4. *& per totum, & con-*

33 *silio* 413, *n.* 17. Secundum namque jam nullus præcedit; & ideò dicitur prior, & proximior, *leg. proximi*, *ff. de verb. signific. l. Jureconsultus*, §. 1. *ff. de gradibus.* Galliaula *consil.* 111. *n.* 11. Schrader. *de feudis, part.* 8. *cap.* 7. *nu.* 12. Alolphesi *ad constitut. R. N. p.* 4. *quæst.* 56. *n.* 1. Tuschus *lit. P. conclus.* 955. *n.* 2. Valenz. Velasq. *cons.* 63. *n.* 113. *& consil.* 97. *n.* 105. Menoch. *consil.* 111. *nu.* 63. Giurba *de consuetudin. Messanens. cap.*

34 11. *gloss.* 10. *n.* 6. *part.* 1. *fol.* 663. Et quamplurimi alii per Castillum *controvers. tom.* 5. *capit.* 93. §. 1. *per totum.* Ubi abundè quod respectu sequentium semper secundus dicitur primus, & primum locum occupans, primo sublato; & est textus *in leg.* 1. §. *hæreditas proximo agnato, id est ei, quem nemo præcedit, defertur*, *D. de suis & legit. hæred. l. lege* 12. *tabularum*, *vers. illo procul dubio*, *C. de legit. hæred.* §. *si plures institut. de legitima. agnator. succes.*

35 Videtur quod res judicata obtenta per primum creditorem contra secundum non possit exequi ad hujus instantiam contra tertium, aut cæteros successivè, sed novo judicio unus adversus alios gradatim revocatoriam experiri debet; tum quia jus inferioris creditoris diversum est, & separatum à jure inter alios acta aliis præjudicium afferre non potest *ex vulgaribus.* Ergo si tertius, & alii successivè non fuerunt citati in primo judicio per priorem motum prioris, & ab eo nullatenus dependet, quo casu res contra secundum illis præjudicare non potest, cùm eorum jus æq; principale sit & diversũ.

36 Secundò, & pro hac parte facit textus qui videtur expressus *in leg. Claudius Fœlix*, 16. *D. qui potior. in pignor. hab.* Ubi tribus diversis temporibus pignus à debitore fuit hypothecatum; tertius super prælatione egit contra priorem, & hunc vincit, & obtinuit rem judicatam; quærit textus, an hæc res judicata præjudicet secundo creditori non citato, ita ut tertius subingrediatur locum prioris victi, excluso secundo, qui excluso primo locum ejus occupare intendebat? Et resolvit Jureconsultus sententiam solùm præjudicare primo victo per tertium, non verò secundo creditori non citato, qui propterea suum secundum locum occupare debet in pignore, cui ob id sententia contra primum non prodest; sed contra eum jus prioris remanet intactum, remanente re judicata illæsa inter tertium, & primum victum; verba textus hæc sunt: *Claudius Fœlix eundem fundum tribus obligaverat, Eutychianæ primùm, deinde Turboni, tertio loco alii creditori; cum Eutychiana de suo jure docere, superata apud judicem à tertio creditore, non procuraverat. Turbo apud alium judicem appellaverat, quærebatur, utrum tertius creditor etiam Turbonem superare deberet, qui primam creditricem expulerat, anea remota Turbo tertium excluderet, planè cum tertius creditor primum de sua pecunia dimisit, in locum ejus substituitur in ea quantitate, quam superiori exolvi; fuerunt ergo qui dicerent: hîc quoque tertium creditorem potiorem esse debere, mihi nequaquam hoc justum esse videbatur pone primam creditricem judicio conveniisse tertium creditorem, & exceptione, aliove quo modo à tertio superatam: numquid adversus Turbonem, qui secundo loco crediderat, tertius creditor, qui primum vicit exceptione rei judicatæ uti poterit aut contra potest primum judicium, in quo prima creditrix superata est à tertio creditore, secundus creditor à tertio obtinuerit, poterit uti exceptione rei judicatæ adversus primam creditricem? Nullo modo, ut opinor: igitur nec tertius creditor succesit in ejus locum, quem exclusit; nec inter alios res judicata alii prodesse, aut nocere solet; sed sine præjudicio prioris sententiæ totum jus alii creditori integrum relinquitur.* De cujus textus intellectu, & circa indissolubilem intricationem ex eo deductam, vide latissimè per Negusantium *de priorib.* 3. *membr.* 6. *p. princip. ex n.* 43 *fol. mihi* 64. Igitur idem dicendum videtur in nostra quæstione, ut sententia avocationis lata contra eum, qui secundum gradum obtinet, nec ei profit contra tertiũ, nec huic noceat, sed novo judicio contra illũ agi oportere.

37 Sed prædictis non obstantibus contrarium de jure verius existimo; imò, ut sola sententia lata contra secundum creditorem per quam ab eo avocatur pecunia exacta, huic profit contrarium, quartum, & cæteros non citatos, qui etiam intempestivè exegerunt. Si consideres

38 maximam versari differentiam inter creditores superatos, & victos in jure prælationis, & creditores victos in revocatoria; nam in primo casu quando inter eos contenditur de jure prælationis sententia contra primum obtenta à tertio ideo non nocet secundo; nam citato ad illud judicium, quia utriusque creditor jus habet in prælatione principaliter, & de per se independens ab aliquo, sed seorsum separatè quæsitum,

39 ideo quilibet de per se vinci debet, ita ut res judicata contra unum priorem aliis subsequentibus & inferioris gradus non noceat, nec possit, tanquam res inter alios acta, ex juribus vulgaribus; quo casu loquitur, & rectè procedit dispositio text. *in d. l. Claudius Fœlix*, & ea quæ in contrarium consideravimus.

40 In secundo verò casu, quo versamur, nempe in revocatoria obtenta contra secundum creditorem intempestivè exigentem, alia, & diversa ratio militat, quoniam exactio creditorum graduatione facta habet dependentiam, consequentiam, & quandam conditionem gradualem à prioribus exactionibus, ut creditores secundi gradus non possint exigere, nisi sequuta exactione priorum, & eorum, qui in primo gradu sunt, & sic de singulis; qui solutis, & dimissis prioribus, & subintrant, & optant locum, & gradum ab eis dimissum; & sic de singulis unusquisque gradatim ascendit, juxta superiùs comprobata *ex nu.* 30. Quo casu, quoad justam exactionem, sicut unusquisque gradatim ascendit, ita pariter propter inordinatam, & illegitimam exactionem gradatim descendere debet; nam ex-

41 actio inordinata, & illegitima antecedentis, dedit causam exactionibus subsequentium gradatim, & successivè. Et sententia lata super descendentia contra secundum

42 præjudicat cæteris inferioris gradus qui exegerunt causativè ab exactione, & dimissione creditoris victi ob dependentiam unius exactionis ab alia gradatim, & consequutivè, ac propter illam causam.

43 Quam quæſtionem in ſimilibus omninò terminis diſputantes, & plurimis, ac validiſſimis fundamentis ſolvimus in comment. *de Regia prot. 4. part. cap. 24. per totum*, maximè *ex num. 14. cum ſeqq.* Ubi *n.29.* magis propoſitum adduximus Hieronym. Gonzalez *in regula de alternat. gloſſ. 34. ſub n. 91.* Dicentem, quod ſi quis fuit proviſus de aliqua quarta portione, cujus vigore optavit, & aſcendit ad dimidiam, & poſtea ad integram portionem; ſi poſtmodum victus fuit in quarta portione, & lata fuit contra eum ſententia, quâ nulla declarata fuit quartæ collatio; quod etiam hujus ſententiæ virtute erit privandus integra portione, quam nunc poſſidebat; quia proceſſit à principio injuſto & infecta radice.

44 Et magis in ſpecie probatur noſtra reſolutio ex iis, quæ diximus *in d.cap. 14. ex n. 33.* Ubi, quod ſi quis habens aliquam portionem, & aſcendit atque optavit canonicatum, & in portionem dimiſſam novus alius portionarius fuit proviſus, & poſtmodum fuit evictus Canonicatus, primo loco optatus, & ad dimiſſionem, & reſtitutionem condemnatus fuit poſſeſſor evictionis
45 ſententia, & condemnatio efficit huic tertio noviter proviſo in portione, ad quam ex eadem ſententia victus rediit, & tertius ea privatur, nam ſicut omnes gradatim optaverunt, & aſcenderunt, & primus locus ſit evictus, ita gradatim omnes deſcendere debent victo primo aſcendente, & obſtante, ſic per textum *in cap. ſi de beneficio, 20.* Ubi notat Ancharanus *n.2. notabili, 8.* Philippus Francus *n.4. de præbendis, lib. 6.* Et Gonzalez *in regula de menſ. & alternat. gloſſ. 34. à n.94. & gloſſ. 31. n.*
4644. Dicentes, quod quando adeſt defectus in principio, & in primo gradu, à quo cæteri vim capiunt, & cauſam, & ille eſt cauſa defectus, & vitii in ſequentibus gradibus ſucceſſivè contingentibus, primo vincente, & reſtituto adverſus ſecundum, reſtituitur, & ſecundus adverſus tertium, & ſic de ſingulis ſucceſſivè, qui deſcendunt gradatim ob latam ſententiam.

47 Nam quando ex una radice multiplex vitium naſcitur, conſequens eſt, ut eodem modo tollatur, & reſolvatur cum prima radice, à qua jus ſuum derivatur, & cauſatur, ut ex pluribus comprobavimus *d. c.14. ex n.*
48 19. *cum ſeqq.* Itaque cum dimiſſio, & ſolutio ſecundi creditoris fuerit cauſa, ut tertius, & alii inferioris gradus exegerint, ſine cujus exactione cæteri exigere poterant, ſecundo ad reſtitutionem condemnato, hæc condemnatio influit in cæteris gradatim ſolutis puta ſententia lata ſuper cauſa, cenſetur lata ſuper cauſato; ut ex plurimis reſolvimus *d. cap. 14. ex n. 28.* Ubi aliæ plurimæ doctrinæ, & exempla adducuntur in comprobationem quæ rectè conducunt huic noſtræ quæſtionis reſolutioni.

49 Congruit etiam mirabiliter ratio decidendi, ad *d.l. Claudius Fœlix, ff. qui potiores*, tradita per Donellum *in tr. de pignor. & hypothec. c.13. de jure poſteriorum creditor. ante finem*; dum aſſerit, quod ideo in caſu illius text. res judicata obtenta per tertium creditorem contra priorem in jure pignoris non nocet ſecundo non citato, quia tertium non vicit eo quod eſſet prior illo, ſed quia prior de jure ſuo non docuit, aut aliqua exceptio illum, quamvis cæteris priorem, removit, quæ quidam cauſæ vincendi non nocent ſecundo, nec cum eo communes ſunt; at verò quando cauſa, ex qua tertius vincit priorem communis eſt cum ſecundo, tunc ex ea à tertio etiam ſuperatur ſecundus, & ei nocet res judicata contra primum; prout latiùs proſequitur videndus Donellus *loco cit.* At cùm in noſtro caſu cauſa, ex qua ſecundus ſuperatur à primo creditore ſit communis cum cæteris inferioris gradus, manifeſtè ſequitur, quod res judicata obtenta per priorem contra ſecundum noceat etiam tertio, cum quo caſu qua victus fuit ſecundus communis ſit omnino, & ex eadem tertius vinci debet à ſecundo.

50 Securius tamen erit, & cautiùs aget ſecundus creditor, qui dum convenitur revocatoria à priori, & potiori creditore, ſimul ipſe faciat citare cæteros creditores poſteriores ſe jam ſimul ſolutos, & adverſus eos tamen revocatoriam intentare, ut pari paſſu omnes condemnentur, prout quotidie fieri aſſolet, non ut de rigore teneatur hoc præcavere, cum (ut probavimus) ſententiam, quam contra ſe in revocatoria reportavit ſecundus creditor ad inſtantiam primi, poterit exequi contra tertium, & cæteros inferioris gradus jam ſolutos, quibus nocet etiam non citatis, ſed ut cautiùs, & ſecurius procedat, & ut omnis tollatur ſcrupulus, & dilationis cauſa.

Conducit etiam pro hac parte æquitas conſiderata 51
per Doctores ſuprà *ex n. 13. verſic. ſecundo, quoniam ſi permitteretur, &c.* Ut circuitus vitentur, etenim ſi certum eſt, ut quemadmodum primus habet jus avocandi ſolutionem receptam à ſecundo creditore; pariter, & ſecundus contra tertium, & ſic de ſingulis, in quo nullus ullam humanam defenſionem habet, aut excep- 52
tione ulla uti poſſit, ad ſe à reſtitutione ſucceſſivè, & gradatim excuſandum, ideo, nec nova lis, nec nova citatio requiritur, ex vulgaribus.

CAPUT XV.

Mortuo debitore concurſus judicio pendente; an bona majoratus ipſo jure à nexibus concurſûs, & adminiſtratoris liberentur?

Ubi de fructibus feudatarii, uſufructuarii, emphyteutæ, aut beneficiati debitoris, an cadant in concurſum, & morte debitoris diſſolvantur?

Et quid pro rata fructuum ipſi debitori tangente; an ejus reſpectu ſaltem omnium recollectio, ad adminiſtrationem pertineat, ſucceſſore excluſo?

SUMMARIUM.

1 *Fructus majoratus, feudatarii, uſufructuarii, & beneficiati ſicuti cadunt in obligatione, ita & in concurſu creditorum, & ſub ejus adminiſtratore.*

2 *In fructibus rei prohibitæ alienari, ſit executio, & capi poſſunt in cauſam judicati.*

3 *In fructibus majoratus durante vita debitoris poſſunt in pignus capi, & in illis fieri executio pro ſolvendis creditoribus poſſeſſoris.*

4 *In fructibus feud. poteſt fieri executio.*

5 *Majoratus pro dote reſtituenda non obligat bona majoratus, fructus tamen ab eo percipiendi taciteè manent obligati.*

6 *Fructus majoratus non ſunt pars ipſius, ideò in eis ſit executio.*

7 *Confiſcatio bonorum poſſeſſoris majoratus cadit in fructibus majoratus vita poſſeſſoris durante.*

8 *Fructus rei prohibitæ alienari cedunt in commodum creditorum, qui liberè poſſunt vendi, & obligari.*

9 *Fructus rei prohibitæ alienari capiuntur in cauſam judicati, & per judicem dantur in ſolutum creditoribus.*

10 *Fructus rei prohibitæ non cadunt ſub prohibitione, quia ſunt liberi ſive ſimus in fideicommiſſo feudo & emphyteuſi ex pacto, & providentia, ſive antiquo.*

11 *Fructus futuri ex re prohibita alienari obligari poſſunt à prohibito dummodo non vergat in præjudicium vocatorum.*

12 *Etiamſi cum prohibitione legati concurrat prohibitio expreſſa teſtatoris, quæ reſpicit proprietatem rei non fructus.*

13 *Fructuum rei prohibitæ adjudicatio creditoribus pro latione valet.*

14 *Prohibitus alienari, non prohibetur cedere, donare, aut vendere*

vendere commoditatem & fructus ex re prohibita producendos.

15 *Debitor cedens bonis si usumfructum habeat jus non adjudicatur creditoribus ; fructum tamen sic.*

16 & 17. *Fructus majoratus, qui pleno jure ad possessorem pertinent, possunt ab eo alienari, & hypothecæ subjici sua vita durante.*

18 *Fructus proventus, & commoditates majoratus potest possessor cedere, locare, & quovis modo alienare sua vita durante.*

19 *Morte possessoris majoratus accedente, statim extinguitur hypothecæ cessio, & locatio commoditatum à se facta vivente.*

Prohibitio alienationis non extenditur ad fructus, proventus, & commoditates rei prohibitæ quas suas facit prohibitus. ibid.

20 *In obligatione, ac renunciatione omnium bonorum, comprehenduntur fructus majoratus pertinentes debitori.*

21 *Majoratus bona, feudalia, & similia sicuti prohibentur alienari, & hypothecari, aut obligari.*

22 *Nec census super eis constituti.*

23 *Super fructibus rei prohibitæ alienari cadit hypotheca, obligatio, & census constitutio.*

24 *Nec per eam contravenitur prohibitioni expressæ.*

25 & 26. *Fructuum rei prohibitæ hypotheca, ac census impositio tamdiu durat, quandiu vita possessoris obligantis ; ita ut eo mortuo aut aliter privato resolvatur hypotheca.*

27 *Census impositus ab hærede super bonis fideicommissi, tantum durat quantum vita gravati, & non amplius.*

28 *Et resolvitur adveniente casu substitutionis.*

29 *In fructibus feudi, ac emphyteusis potest fieri executio pro satisfactione creditorum durante vita debitoris dumtaxat.*

30 *Fructus majoratus possunt obligari, & in executionem capi, vita possessoris debitoris durante, cujus morte jus creditorum resolvitur, etsi integri non sint soluti.*

31 *Usufructuarius potest fructus obligare, & in causam judicati possunt capi, salvo jure proprietatis : durat tamen obligatio durante ejus vita cujus morte ipso jure resolvitur.*

32 *Fructus beneficii, sicut possessor potest obligare sua vita durante, ita in executionem capi pro satisfaciendis suis creditoribus.*

33 *Mortuo debitore concursum formante statim, & ipso jure dissolvuntur fructus majoratus, qui in concursu stabant, & bona illico tradenda successori.*

34 *In successorem majoratus, & similium nullum onus aut gravamen impositum à possessore transit, sed illico dissolvitur.*

35 *Possessore majoratus mortuo jus suum extinguitur.*

36 *Perinde ac si nunquam fuisset in mundo.*

37 *Successor majoratus à non debitore, sed à primo institutore capit, & tot sunt donationes, quot vocationes una ab altera independens.*

38 *Successor majoratas non tenetur ad debita prædecessorum.*

39 *Commoditas, & fructus majoratus vel fideicommissi obligantur, morte debitoris, jus creditorum extinguitur.*

40 *Etiamsi creditores ex integro sint satisfacti, & remaneant insoluti.*

41 *Debitor non format concursum de bonis alienis, sed de suis, alienaque in concursu reperta, absque eo recuperantur à domino.*

42 *Creditores possessoris majoratus, feudi, beneficii, & similium eo mortuo jus habent ad ratam fructuum illi pertinentem.*

Et pro ea rata continuatur administratio concursus. ibid.

43 *Mortuo debitore an administrator possit recolligere omnes fructus majoratus beneficii, & similium, ut successor à concursu petat suam ratam, vel an isti omnium recollectio pertineat.*

44 *Inter sequestrum, & successorem majoratus eadem sit fructuum pro rata divisio quæ inter istum & hæredem possessoris mortui.*

45 *Fructuum omnium recollectionem pertinere integraliter successori majoratus administratore concursus præsente, determinavit Senatus.*

46 *Bona majoratus nunquam ingrediuntur concursum, nec super illis formatur.*

47 *Fructus sequuntur dominium, & ad dominum rei pertinent.*

48 *Fructuum recollectio spectat ad eum, qui majorem partem habet in re.*

49 *Instrumenta apud eum deponenda, qui majorem partem facit in re.*

50 *Fructuum recollectio pertinet ad successorem, qui integram partem habet in re, ex qua producuntur.*

51 *Majoratus bona sunt tradenda successori cum fructibus pendentibus.*

FRuctibus majoratus, feudi, usufructuarii, emphyteusis, ac beneficii cadunt in concursus judicio ; atque sub administratione, quia fructus rei prohibitæ alienari non cadunt sub prohibitione, sed pleno jure, & quoad dominium pertinent ad majoratus, feudi, emphyteusis, aut beneficii possessorem, & ad usufructuarium, & ideo sicuti cadunt in obligatione, & hypotheca generali, seu speciali ; ita pariter capiuntur pro executione, & pro solutione creditorum, durante vitâ possessoris dumtaxat, & sic in fructibus ad debitorem quomodolibet pertinentibus ; idcirco in judicio concursus inter eos formato à debitore possessore majoratûs, feudi, emphyteusis, usufructuarii, aut beneficii fructus cadere probarunt in singulis innumerabiles penè Doctores. 1

Gutierez *de Gabellis q.* 117.*n.*8. ubi pluribus citatis firmat generaliter, quod in fructibus rei prohibitæ alienari potest, fieri executione, & capi in causam judicati, allegat Tiraquellum, & plures alios. 2

Plenè tractat Mieres *de majoratu* 3.*p. q.* 9. *ex n.*106. ubi dicit, quod fructus bonorum majoratus durante vita possessoris possunt in pignus capi ; & in illis fieri executio pro satisfactione creditorum ipsius possessoris majoratus ex *l.peto*, *§.prædium*, *D. de legat.* 2. allegat Jasonem, Seguram, Palacium Rubeum, & alios, *& in n.* 107. dicit ipse Mieres, quod in fructibus feudi potest fieri executio, ex Matthæo de Afflictis, & plurimis aliis *& in fin.* cum Rubeo *in cap. per vestras de donation. inter §.* 38. *n.*4. *pag.*372. atque Angelo *in l.*1. *tit.* 6. *lib.*5. *recopilat. gloss.* 12. *nu.* 23. quod si maritus habens majoratum, & receperit dotem, non videtur tacitè obligare mora majoratus pro dote ; nec etiam expresè, benè tamen veniunt in tali obligatione fructus, & commoditas quam habiturus est maritus possessor majoratus ; reddens rationem *n.* 118. cum Matienzo *in l.* 5. *tit.*9. *lib.* 5. *recopil. glos.* 5. *nu.*3. referente Rubeum, quia fructus majoratus non sunt pars majoratus ; quod in fructibus majoratus possit fieri executio ob debita possessoris, iterum resolvit ipse Mieres *num.* 117. post Augustinum Berojum, Rubeum, Simancam, utrumque Molinam, & alios qui etiam loquuntur in confiscatione bonorum, condemnatione possessoris, ut in fructibus majoratus procedat, durante vita possessoris condemnati ; latissimè hunc punctum prosequitur Gratian. *disceptat. forens. c.* 580. *ex n.* 18. ubi affirmativè, & intrepidè asserit, quod ad commodum creditorum debent cedere fructus rei prohibitæ alienari, cùm in illis nulla consideretur prohibitio, sed liberè possunt vendi, & obligari pro debitis illius, qui fuit prohibitus alienare, & quod ideo rectè capiuntur in causam judi- 3 4 5 6 7 9 10

judicati, & dantur in solutum per judicem, quia fructus habentur tanquam bona allodialia, & libera, & non subjectata alicui prohibitioni, sive simus in fideicommisso, sive in feudo, sive in emphyteusi ex pacto, & providentia, vel antiqua, seu in similibus dispositionibus, ut latè post multos ab eo adductos concludit Surdus *de alimentis, tit.4. q.10.ex n.24. usque ad n.34.*

11 Et *n.* 19. ipse Gratian. extendit ad fructus nascituros ex re prohibita alienari, ut valeat obligatio per possessorem facta; cum prohibitus alienare, non censeatur prohibitus quoad fructus ex fundo percipiendos, quando hoc non tendit in præjudicium vocatorum, *ex l. codicillos, §. institut. D.de legat. 2.* & ex latè comprobatis per Menochium *de arbitr. centur. 6.casu 560.n. 8. cum*

12 *seq. & in nu. 21. & 22.* Gratianus metipse sic ait: *Nec obstat, quod in casu nostro concurrat prohibitio expressa testatoris, cum tacita legati, quæ impedit fieri alienationem, etiam quando posset fieri alienatio, quia procedit quoad bona prohibita alienari, non autem quoad fructus, qui sunt liberi, & non subjecti fideicommisso, ut suprà dictum est,* & ita loquitur Becanus *consil.9.n.11.lib.1.cum aliis ex adverso adductis; nam prohibitio tunc redditur magis efficax quoad bona principaliter prohibita alienari, ex Deciano,* &c. Videndus ad idem *n. 23.*

13 Qui *ex n.24.25.& 26.* notanter loquitur ad nostrum propositum, ibi: *Nec facit, quod quando fundus feudalis, seu fideicommisso subjectus non potest adjudicari, nec tunc poterit fieri adjudicatio de fructibus annalibus, & aliis commoditatibus, ità ut non detur creditoribus inductio in possessionem illarum, juxta doctrinam Saliceti in puncto ex adverso allegatam, & videndam, in auth. ei qui jurat. col.penult. in princip. n.48. ad med.C.de bonis author. jud.possid. quia contraria opinio est verior, & magis communis, quod valeat talis adjudicatio in fructibus ad favorem creditorum,* ut tenet Bartol. *in l.si finita, §. si de vectigal. n.5. D.de damno infecto, quam opinionem sequitur tanquam magis receptam.* Roland. *cons. 80. nu. 34. lib.1.* Ruin. *cons.72. nu. 12. lib.5. & receptissimam sententiam, & sequendam contra Salicetum dicit Menoch. de arbitr. cent.6. cas.560. num.16. in fin.ubi viginti quinque authoribus per eum adductis illā approbat,* quod etiam voluit ipse Menoch. *de recuperanda rem.9.n. 260. usq. ad n.164.* cum aliis per Surd. *de alimentis, tit.4. q. 10.n. 29. cum seq.* &c. Giurba *in consuet. Messanens. c.*

14 *141. gloss. 2. ex n. 109.* post alios dicit, quod prohibitus alienare non prohibetur cedere, donare, aut vendere, & quomodolibet alienare commoditates fructuum ex re prohibita percipiendorum, aut perceptorum; ex quo infert *n. 161.* quod si cedens bonis habeat usumfructum licet jus ususfructus creditoribus assignandum non sit, pertinebit tamen ad ipsos pro eorum solutione fructuum commoditas. Bald. *in l. fin. col.3.C. qui bon. cedere poss.* Jas. *in §.fin. pen.in fin. inst.de actio.* Craveta *cons. 213. n. 2.* Anna *cons.n. 11.* ita ut finito usufructu, extinguatur

15 etiam commoditas ejus creditoribus applicata. Baldus *in l. 1. col. 2. versic. quæro nunquid ille. C. qui bon. cedere poss.* quem ibi sequitur Salicetus *in quæst.2.* Trentacinq. *variar. resol. lib. 3. resol. 27. de resolutionib. nu. 23.*

16 D. Larea *in decis. 10. n. 3.* probat, quod licet bona majoratus non possint obligari, vel alienari; fructus tamen potest possessor alienare, & hypothecæ subjicere, cùm possessores sint pleno jure, nam aliàs, & libera dispositio possessori majoratus prohiberetur, quod non est ferendum: sed pro vita sua potest fructus, & commoditates, quæ ad se pertinent alienare, & donare, *l. si is cui, §. hæres, D. quemad. servitutes amittantur, l. qui tabernas* 38.ibi: *Non solum, sed jus vendidit. D.de contrah. emption. leg. peto, §. prædium, D. deleg. 2.* ibi, *Tandiu emptor retinere debet, quamdiu venditor haberet, bonis non venditis, post mortem ejus non habiturus.* Quia in eis non est prohibita alienatio. Menoch. *lib.3. præsumpt. 3.* Molina *de justit. & jur. tom.1. disput. 7. in fin.* & ex Covar. & pluribus aliis Thomas Sanchez *de statu relig. lib.7. cap. 13. n. 17.* Gregor. Lopez *in l.24. gloss. 5.ad fin. tit.31. part. 3.* Gratianus *discept. 221.n. 4.* Cancerius *lib. 1.variar. cap.8. à n. 71.* plurimos refert Velasquez *consil. 56. n.1. cum seq.*

Et idem Larea *n. 4.* repetit, quod possessor majora-17 tus potest alienare, & obligare fructus, & commoditates pro vita sua, ex Baldo, Socino, Bertrando, Castrens. & aliis per Mieres *de majoratu 3. part.quæst. 9. à n.121.* Mantica *de tacit. & ambig. lib.13. tit. 25. n. 8.* & Molina *lib. 2. de primogen. cap. 10.n. 20.*

Et quod possessor majoratus liberè valeat donare, 18 vendere, cedere, aut locare fructus, proventus, & redditus sui majoratus aut quavis causa alienare in sui præjudicium, non tamen in præjudicium successoris, ita ut tandiu duret jus cessionarii, donatarii aut fructuum emptoris futurorum, quandiu vita possessoris alienantis, 19 & non amplius, in tantum ut accedente morte possessoris statim resolvatur, & extinguatur tenent Mol. *lib. 1. c.21.* maximè *n.24. & 25.* Aven. *in l.45. Tauri gloss. 2. nu.6.* Guttierrez *practicar. lib. 3.n. 12.* optimè Blas. Diaz. de Mena *in addit. ad Gammam decis. 92.* Caved. *decis. 96. n.7.* optimè Castillo *controv. tom.3. cap.18.n. 189. & 110. nu. 17.* ex eo quia prohibitio alienationis non extenditur ad fructus, & proventus rei prohibitæ alienari, quos suos facit possessor majoratus.

Et quia in renunciatione, & obligatione omnium bo-20 norum comprehenduntur fructus majoratus pertinentes ad debitorem; Probant Ruinus *lib. 1. consil. 112. n.10.* Paris. *lib. 3.consil. 71.n. 14.* Cravet. *consil. 638. n. 14.* Rolandus *lib. 4. consil. 34. n.92.* Cephalus *consil. 430. n. 49.* Menoch. *cons.87. n.26. volum. 1.* Ozasçus *decis. Pedemontan. 112.n. 42.* Cavalcan. *1.p. decis.36.n. 17.* Decianus *lib.1. con.521. n.4.* Peregrin. *de fideicommiss. art.32.n.33.* Antonius Petra *de fideicommiss. q. 14.*

Comprobatur, quoniam licet super bonis majoratus, 21 & aliis expressè prohibitis alienari, pariter censeantur prohibita pignora, hypothecæ, & obligationes, *ex §. alienationi, in auth. de alien. & emphyt. & ex l. fin.* & ibi Bartol. Bald. Alberic. *num. 1.* & Fulgos. *C. de rebus alien. non alienand.* Bart. *in l.quorum, D.de pignorib. & in l. penult. §. instrumento. n. 4. D. delegat.2.* Alexand. *in l. Marcellus §.res quæ, n. 3.D. ad Trebellian.* Joan. Nicol. *in rept. l.generaliter. nu.139. C.de secund. nupt.* Cardinal. Albanus *in l. quoniam. C. de pignor.* Ruinus *cons.123. n. 20. lib.2.* Pancirol. *consil.n. 171. n. 8.* Menoch. *consil.116. n.15.* Tiraq. *de legib. connubial. gl.3. n. 101.* Covar. *lib.2. var.c.16. n.7.* Rodoan. *de reb.Eccles. non alien.q.1. n.6.& 11.& q.2. c.6. n.9.& seq.* Favius de Monte *de emptione & vendit. q.3. art. 22. nu. 10.* Mascard. *de probat.concl. 1236. n. 108.* Petra *de fideicommiss.q. 8.n.105.* Pereg. *de fideicom.art.4. n.118.* & ex aliis pluribus Fussar. *de substitut. q.703.n.2. & per totum,* qui amplissimè tractat. Copiosè etiam Cenc. *de* 22 *censib. q. 19. ex n.1. cum seq.* quia tunc hypotheca, & obligatio, vel censûs constitutio ab initio est ipso jure nulla. Probant ipsi D D. & innumeri alii adducti à Fusario *q. 706. n. 2. & seqq. &* Cencius *n. 5.*

Adhuc tamen hæc prohibitio non extenditur ad fru-23 ctus majoratus, & rerum, quæ expressè prohibitæ sunt alienari, nam in eis capit hypotheca, & obligatio, atque etiam census constitutio. Ita probant Follerius *in practicar. censual. in verbo hujusmodi, nu. 41.* Aurelius Corbul. *de jure emphyt. causa 14. ob alienat. irrequisito domino, ampliatione. 49. n.1.& seq.* Felician. de Solis *de censib. tom. 2. lib.2. c.41.n. 2. versic. sed antequam.* Lud. Avendanus *de censib. cap. 61.n. 6. & seq.* & optimè *ex n. 8.* Fusarius *de substitut. d. quæst.706.nu. 9.* & pluribus adductis Rotæ *decis.* probat Cencius *de censib.* 24 *quæst. 19. ex n. 27. & seq.* Ubi addit, quod regulariter per alienationem fructuum rei expressè alienari prohibitæ non contraveniatur prohibitioni, per totam *dec. 333. post tractatum.*

Hoc tamen temperamento, ut obligatio, hypotheca, 25 & cen-

& census impositio super fructibus majoratus ac rei expresse prohibitæ alienari tantum duret, quantum vita debitoris obligantis, & eo usque valere quatenus, & quamdiu imponens rem illam possideat, ex ea fructus percipiat, & suos faciat, illo autem non possidente, nec fructus percipiente resolvitur obligatio, & hypotheca, quæ contra tertium, successorem, & possessorem non datur. Ut ex Cuman. *In l. codicillos. §. instituto, n. 2. versic. movetur, D. de legat.* 2. Corbulus *de jure emphyteuticor. in causa abalienation. ampliat. 49. n.* 18. Cencius *de censib. d. quæst. 19. sub n. 27. vers. ista autem impositio census.*

26 Et loquendo in censu imposito super fructibus rei emphyteuticæ; ut amplius non duret, quàm vita imponentis durante, plurimos refert ipse Cencius *in quæst.* 2722. *n.* 10. Atque loquendo in censu imposito ab hærede super rebus fideicommisso, & restitutione gravatis, dumtaxat duret, durante vita hæredis gravati imponentis, quam plurimis doctoribus exornat ipse Cencius *d. quæst. 19. ex num.* 1. & quod impositio census resol-
28 vatur adveniente casu substitutionis, post Avend. Intrigol. Foller. Benedict. Bonon. Bocac. Solis, Frederic. Martham. & multos alios probat Fussarius *de subst. quæst. 706. n.* 1. quia resoluto jure imponentis, resolvivitur jus census, & hypothecæ.

29 Et quod ex fructibus feudi, & emphyteusis possit fieri executio pro satisfactione creditorum durante vita debitoris dumtaxat latissimè nos, & accuratè probavimus *suprà hac 3. p. c. 3. per totum*, Adde Carrocium *de exceptionibus, except. 58. per totam*, idem post plurimos alios probat Gaito *de credito cap. 4. quæst. 11. ex n. 1855. cum seq.*

30 Et tandem quod fructus majoratus possint per possessorem obligari, & in executionem capi pro satisfactione creditorum possessoris, ita tamen ut jus creditorum super fructibus tantùm duret, quantum vita, & possessio debitoris, ita ut hujus morte extinguatur, & resolvatur, etiamsi integrè soluti non sint, innumerabiles Doctores, & singularissimas doctrinas congessimus *suprà. 1. cap. 24. ex n. 32. cum sequentibus versic. in qua quæstione, quantum attinet*, &c. Et inferiùs *ex nu. 55. versicul. non obstat primum, quod jus publicum*, &c. Et eadem 1. *p. cap. 10. ex n. 89. usque ad finem, & cap. 9. ex n. 69. versicul. ex hactenus abundè comprobatis*, &c. Iis locis copiosè videbis, non repeto.

31 Idem in usufructuario procedit, qui potest fructus obligare, & hypothecare suis creditoribus, & in causam judicati capi pro creditorum satisfactione, salvo jure proprietarii, & hæc obligatio, & executio durat durante vita debitoris, usufructuarii dumtaxat, & eo mortuo hypotheca, & jus creditorum ad fructus extinguitur, resolvitur, & expirat ipso jure. Ut argumento *l. necessario. §. fin. D. de periculo, & commodo rei venditæ* probarunt Felician. *de censib. lib. 2. c. 4. n. ad fin. & n. 5.* Castillo *in tract. in usufructu. cap. 70. n. 9. & ex n.* 1. latè etiam Fontanella *de pactis nupt. claus. 4. gloss. 18. part. 3. ex n. 92. & 93. tom. 1. fol. 467.*

32 Quod etiam admittitur in fructibus beneficii, quos sicut debitor possessor potest sua vita durante obligare creditoribus suis, ita & in executione pro eorum satisfactione, & solutione capi, secus mortuo debitore, & per plures probat August. Barb. *in cap. olim 16. nu. 3. de restitut. spoliat.* optimè Menoch. *consil. 105. ex n. 88. tom.* 1. & alii plurimi per nos adducti *suprà 1. p. c. 42. ex n. & per totum.*

33 Quibus suppositis clarè patet, quòd mortuo possessore majoratus, & similium, statim fructus, qui aderant in concursus judicio per eum peracto inter suos creditores dissolvantur à nexibus concursus ipso jure, & ab administratione, atque administratore atque illico tradenda sunt bona ipsa vero successori, cùm per mortem jus debitoris annihilatum fuit, ex quo dependebat jus creditorum ad ipsos fructus, quod pariter annihilatum, & resolutum fuit ipso jure, ex hactenus latè comprobatis.

Nam in successorum præjudicium, nullum à debito-34 re nec gravamen impositum subsistit, nec transit nec valet. Isernia & alii, *in cap. 1. tit. in agnatus* Suar. *in thesauro receptar. sententia. lit. F. n.* 70. Mascard. *de probationib. concl. 767. nu.* 4. Franch. *de feudis, rubr. special. feud. n. 112.* Menoch. *cons. 454. n. 17. & cons. 563. n. 36.* Intrigol. *de feud. centur. 1. q. 51. n. 44.* Bammacar. *in cap. omnes filii, n. 40. si de feud. fuer. controv.* Petrus Greg. *de conces. feud. p. 3. q. 6. n. 3.* Affiictis *decis. 26. n. 6.* Tobias Nonius *consil. 1. n. 24.* & ex aliis Giurba *decis. 2. 108. n. 41.*

Quia eo mortuo jus suum extinguitur. Isernia *constit.* 35 *divæ memoriæ in princip.* & *ibi* Ann. *num. 127.* Petrus Gregor. *d. quæst. 6. n. 9.* Alexand. *cons. 51. vol. 4.* Ruinus *cons. 45. n. 17. & cons. 90. in fine, vol.* & per alios infinitos, Giurba, *sub d. n.* 11. perinde ac si nunquam fuis-36 set in mundo. Giurba *d. n. 11. in fine*, ex Ferrecia *de subfeudis, lib. 3. different. 6.* Thomas de Martin. *tit. de feud. pact. & providen. n. 57.* Intrigol. *d. quæst. 51. n. 92.* Camill. de Curte *de feudis, §. nunc de altera, n. 5. & seqq.*

Quia successor non à debitore, sed à primo instituto-37 re capit, & tot sunt donationes, quot vocationes, & una non dependet ab alia copiosè Giurba *d. decis. 108. n. 13. & n. 19.* propterea successor non tenetur ad de-38 bita prædecessoris; multos citat Giurba. *nu. 20.* Molina *de primog. l. 1. cap. 10. ex num. 28.* Castillo *tom. 6. cap. 161. ex n. 32.* & surdum.

Et quia quando commoditas, & fructus majoratus, 39 vel fideicommissi obligantur, aut donantur, ut mortuo debitore resolvatur jus creditorum, & adjudicatio pro executione facta, probat ex Paulo Castrens. *consil. 351. n. 4. lib. 1.* Mieres *de majoratu 3. part. quæst. 9. n. 112. & 121.* ubi dicit, quod executio potest fieri in fructibus 40 rerum feudalium; tamen vassallo debitore mortuo, si ex fructibus creditor non fuit satisfactus, & maneat insolutus revertitur feudum ad dominum, vel agnatum pro sua natura; plurimos Doctores conduximus suprà *1. part. cap. 24. ex n. 55. cum seqq. vers. non obstat primum, quod jus publicum*, &c.

Et quia debitor non format concursum de bonis 41 alienis, sed de suis dumtaxat, & propterea tertius dominus bonorum, quæ penes concursum sunt ante omnia, recuperat, absque alio concursu, prout alibi sæpè diximus suprà *1. part. c. 8. ex n. 38. cum seqq.* & aliis in locis ibidem commemoratis, & ideò successor in majoratu, beneficio, feudo, emphyteusi de providentia, ac dominus proprietatis respectu debitoris usufructuarii, hoc mortuo absque dubio recuperat omnia bona sua, quorum jus fuit extinctum per mortem possessoris debitoris, quia ipso jure dissolvuntur à nexibus concursus, & ejus administrationem exeunt.

Bene verum est, quod creditores possessoris mortui 42 jus habebunt ad ratam fructuum, qui dividi debent inter hæredem debitoris, & successorem majoratus beneficii feudi, & similium, quia cum illam ratam suam fecerit debitor in vita sua, & ad eum pertineat, in illa posset continuari concursûs judicium, & solvi creditores; & quemadmodum fiat pro rata temporis fructuum, & emolumentorum divisio hæc, vide Escobar *computat. 20. per totam*, Additionat. ad Molinam *lib. 3. cap. 11. n. 12. fol. 253.* Casanate *cons. 28. ex n. 24.*

Solet tamen mortuo debitore inter administratorem 43 bonorum concursus, & inter successorem in majoratu, aliisve similibus rebus suprà dictis contentio oriri, quis eorum debeat recolere fructus omnes majoratus integraliter, ut alter, postmodum ab eo petat suam ratam tangentem: nam inter sequestrum & successorem ma-44 joratus eadem fit fructuum pro rata divisio, quemadmodum fieret inter successorem, & hæredem prædecessoris defuncti: ut post alios probant Christoph. de Paz *in tr. de tenuta, cap. 11. ex n. 30. cum seq.* & Additionat. ad Molinam *lib. 3. 11. sub num. 12. fol. 253.*

45 Quam controversiam in facti contingentia resolvit hic Senatus Vallisoletanus, & rectè ac juridicè ut omnium fructuũ recollectio pertineat ad successorem, cum assistentia tamen administratoris si velit pro officio suo, & interesse creditorum adesse recollectioni, ut sciatur quot, & quanti fructus fuerint recollecti, & percepti, ut postmodum securè, & sine fraude dividi possint inter eos pro rata cuilibet tangente; aliud enim foret absur-
46 dum; tum quia bona ipsa numquam ingressa fuerunt concursum, nec super eis formari unquam potuit, ex suprà dictis; & quæ signanter ex pluribus doctoribus annotavimus suprà *1.p.c. 24. nu. 36. vers. in qua quæst.* &c. *& vers. & in terminis nostris idem probat Matthæus*
47 *Brunus*, &c. Et statim à concursu exeunt mortuo debitore, & reincidunt in dominium successoris, ad quem propterea fructuum recollectio exinde pertinet, quia fructus sunt accessio dominii, & dominium sequuntur, ut ex pluribus juribus & Doctoribus probavimus suprà *1. part. c.21. ex n.24. vers. ex quo duo notabilia*, &c.*&* *2. p.cap.20. ex n.20. vers. & quemadmodum fructus rei emptæ*, &c.

48 Et quia recollectio fructuum spectat ad eum, qui majorem partem habet in se, ex *l.si quæ sunt cautiones*, *D. famil. erciscund.* latè Tiraquell. *de primogeniis*, *de præfat. à n.126.* Lara *de Capellanis*, *lib.1.c.7.* Sicuti instrumenta deponenda sunt apud eum, qui majorem par-
49 tem habet in re. Pereira *de emptione & vendit. cap. 15. nu. 61. & 62.* qui jura, & plures Doctores allegat, & conducunt quæ latè scribit Pareca *de instrumentor. edit. lib. 5. resolut. 13.à princip. & ex n. 9.fol.* 588. facit etiam doctrina glossæ *in l.2. §.1.* ubi Bald.& Butrius *Cod. communia de legatis*, quod electio spectat ad habentem majorem partem in re; & quod res assignanda erit habenti majorem partem in ea, sequitur Fabianus de Monte *de emptione, & vendit. quæst. 20. 3. quæst.princ.in fin.*
50 at cum in nostro casu bonorum non solum majorem partem, verùm & omnes integraliter habeat successor in majoratu, & similibus, procul dubio ipsi pertinebit omnium fructuum recollectio; & ab eo administrator, & creditores recuperare debent ratam fructuum debitori defuncto tangentem, sicuti tenentur petere, & exige-
51 re alia credita pertinentia debitori. Et quia res majoratus tradendæ sunt successori, cum fructibus pendentibus, ut per plura jura probat Escobar *de computatione 20.ex n. 2. & seqq.*

Atque is consors, & socius præfertur, qui majorem partem habet in re Bald. *in coll.ad l.dudum num. C. de contr. empt.* Plures relati à Gratiano *tom.4.cap. 745.n. 16. & seqq.*

CAPUT XVI.

De vita, & interitu judicii concursûs quandiu pendeat, & qualiter extinguatur?

Et an in potestate debitoris sit judicium semel à se inter creditores formatum dissolvere?

Ac quemadmoduu administratio, & administratoris munus dissolvatur?

SUMMARIUM.

1 *& seqq. Debitor communis, qui litem & concursum formavit an possit ab ea liberè discedere invitis creditoribus ad illam citatis.*

Debitor cedens bonis, potest pœnitendo à cessione discedere, & bona sua recuperare invitis creditoribus, n. 1. ex n. 64.

Plurima jura ad idem expenduntur, ibid.

3 *Debitor cedens bonis potest re integra pœnitere, & impedire eorum distractionem; juxta communem Doctorum.*

4 *& 5. Res integra, ut debitor possit pœnitere, ac cessione discedere, quando dicatur. ibid.*

6 *In judiciis quasi contrahitur inter litigantes quorum nullus invito adversario à lite discedere possit.*

7 *Cessio bonorum est privilegium, cui lite pendente, & sententia prolata potest debitor renunciare.*

8 *Restitutioni per sententiam obtentæ potest minor renunciare, & ea non uti invito adversario.*

L. si judex circumvento, ff. de minoribus exornatur, ibid.

9 *Debitori licere à cessione discedere tanquam à jure privilegiato, qui teneant.*

10 *Actus gestus in judicio, qui de per se non erat obligatorius, non arctat actorem, quominus ab eo liberè discedat.*

11 *Debitorem formantem concursum non posse liberè à lite discedere invitis creditoribus, verius esse ostenditur.*

12 *Et ita observat omnium tribunalium universalis praxis.*

13 *A cessione bonorum facta per debitorem extra judicium potest discedere re integra, juxta jura & communem opinionem de qua, ex n. 2.*

14 *A cessione bonorum facta per debitorem in judicio, & per viam litis motæ discedi non posse invitis creditoribus, tenet communis Doctorum.*

15 *At notatur Vincent. de Franchis, qui obiter & aliud agens, contrarium dixit.*

16 *Simplex cessio bonorum in judicio, & extra judicium fieri potest à debitore.*

17 *Lis nostra creditorum non nisi in judicio formato inter creditores moveri potest à debitore.*

18 *Differentia maxima versatur inter simplicem bonorum cessionem, & litem concursus.*

19 *Concursus lis non facile adaptare regulis de simplici cessione bonorum loquentibus, sed stricti judicii ordinarii potius.*

20 *An lite concursus velata involvitur cessio bonorum, principaliter tamen à judice ordinario provenit.*

21 *Casus simplex non comprehenditur sub mixto in præjudicium tertii.*

22 *A lite concursus potest re integra debitor recedere.*

23 *A lite, & judicio concursus debitor discedere nequit, quando res non sit integra, puta post citationem intimatam creditoribus, vel post litis contestationem.*

24 *Ex citatione adversario intimata isti jus quæritur, quo invito alteri liti renunciare nequit.*

25 *Per citationem adversario intimatam res desinit esse integra impeditiva discessus à lite.*

26 *Litis concursus renuntiandi via præcluditur debitori post litis contestationem.*

27 *A quasi contractu judicii non receditur sicuti nec à contractu celebrato altero contrahente retinente.*

28 *Quasi contractus oritur à litis contestatione non antea.*

29 *A simplici bonorum cessione discessio ad duo permittitur debitori, ut solvat creditoribus, vel ut denuò audiatur & defendatur.*

30 *Per solutionem oblatam à debitore creditoribus admittitur debitor à lite concursus discedere.*

31 *Litis concursus formatur ut audiatur debitor, & cognoscatur de juribus creditorum ac de suo antea quàm ad bonorum distractionem perveniatur.*

32 *Ad simplicem bonorum cessionem debitor non admittitur, nisi jam condemnatus, aut debita fateatur.*

33 *Creditor formans concursum abdicat se administrationi, & bona in deposito, & sequestro ponuntur.*

34 *Depositum authoritate judicis factum absque ejusdem autoritate deponens removere non potest.*

35 *Lis creditorum extingui potest creditoribus, quibus interest simul consentientibus.*

36 *Pacta tamen & conditiones appositæ in protestatione consensus ad unguem servandæ sunt.*

Judici-

37 & 38. *Judicium concursus dissolvere potest debitor, si solvat creditoribus.*
39 *Debent tamen satisfieri creditores cum effectu, aliàs judicium permanet.*
40 *Administratio concursus durat durante lite, & ea extincta extinguitur.*
41 *Lis finitur per rem judicatam executioni mandatam, cum effectu, ita ut interim adhuc pendere dicatur.*
42 *Lis creditorum finita dicitur postquam virtute sententiæ graduationis omnes sint soluti, & integrè satisfacti.*
43 *Concursus creditorum finis est ipsatum solutio & satisfactio, qua cessante lis, & judicium durat.*
44 *Finis expectandus est.*
45 *Omnia à fine media regulantur.*
46 *Lis creditorum non finitur creditoribus omnibus nondum solutis.*
Lex, grege 13. si creditor, ff. de pign. ad idem ponderatur, ibid.
47 *Concursus creditorum, nec per sententiam graduationis, nec per adjudicationem bonorum factam creditoribus finitur, quousque omnes cum effectu sint satisfacti.*
48 *Concursus judicium non dissolvitur si aliquis creditor fuisset solutus sub cautione de restituendo alteri potentius jus habenti.*
49 *Novus comparens potior creditor, idem ingreditur judicium concursus, quod non est extinctum etiam omnibus illi assistentibus solutis si adsit clausula de restituendo potiori venienti.*
Nec nova aggreditur lis, sed antiqua continuatur, ibid.
50 *Judicium concursus non dissolvitur quando unus creditor insolutus, remansit.*
51 *L. cum unus ex creditoribus, 12. §. planè, ff. de bonis, Author judic. possid. ponderatur.*
52 *Concursus universitas conservatur, & continuatur in uno creditore nondum soluto, etsi omnes alii fuerint dimissi.*
53 *Prælatio non cadit in unico, sed inter plures concurrentes.*
54 & 55. *Universitatem & statum unus, vel duo non faciunt.*
56 *Universitas, & status non potest incipere nisi à tribus, conservatur tamen in uno.*
57 *Concursus creditorum dicitur creditorum cœtus significans universitatem personarum.*
58 *Inter unum & alterum creditorem judicium concursus à principio formari non potest.*
59 *Concursus bonis inter creditores consumptis, vel aliter extinctis, an concursus dissolvatur, & lis finita dicatur.*
60 *Cedens bonis, quæ omnia venduntur pro satisfactione creditorum licèt omnibus non sufficiant liber debitor manet ita ut amplius de noviter quæsitis illis non teneatur.*
61 *Concursus judicium non dissolvitur etiam vendentis bonis debitoris pro creditorum solutione quando unus remansit insolutus.*
62 *Adhuc durat contra debitorem obligatio & sententiæ executio in suspenso manet quousque bona noviter debitori acquirantur.*
L. Debitor bona, ff. de cessione bonorum, & l. qui bonis, 6. antecedens, ff. eodem, tit. interpretantur, ibid.
63 *Per defectum bonorum neque evanescit executio, nec dissolvitur obligatio debitoris; sed jus venditur & durat in spe acquirendorum.*
64 *Sententiæ latæ contra non possidentem executio suspenditur, atque ad effectum perducitur, quandocumque cœpit possidere.*
65 *Bonis cessis, & distractis pro solutione creditorum si omnibus non sufficiant insoluti conservant obligationem bona noviter à debitore quæsito.*
66 *Limitatur quando cessio bonorum fit cum infamia, & ignominia.*
67 *Quam distinctionem reddunt quàm plurimi Doctores.*
68 *Concursus judicium motum super bonis majoratus quando extinguatur, remissivè.*
69 *Administratio atque administrator concursus durat durante judicio concursus, & extincto extinguitur.*
70 *Sequestrum ob causam litis motæ durat durante lite.*
71 *Sequestrum & depositum ut dissolvatur, requirit executionem rei judicatæ super lite principali.*
72 *Curatoris ad bona dati propter aliquam causam officium finitur cessante causa.*
73 *Curator datur filio familias minori ob patris deportationem, finitur Patre reverso.*
74 *Curator bonis captivi finitur capto reverso.*
75 *Curator datus hæreditati jacenti finitur hæreditate adita.*
76 & 77. *Curator hæreditati, tanquam jacenti datus ad instantiam creditorum, quæ revera jam erat adita ad judicium creditorum annulletur.*
78 *Curator datus furioso durat quandiu furor.*
79 *Curator datur ventri, non tutor.*
80 *Curatoris officium ventri dati finitur statim, quod infans nascitur.*
81 *Curator datus ob certam causam, cessat cessante causa.*
82 *Solutis creditoribus, & extincto judicio concursus, bona quæ supersunt, restituuntur debitori.*

PRiusquam judicii concursus vitam, & interitum discutiamus; præmittenda est resolutio difficilis quæstionis; an debitor qui litem concursus inter suos creditores semel formavit, possit liberè pœnitere, & à lite discedere invitis creditoribus suis ad illam convocatis. 1

Et pro parte affirmativa, ut in sua potestate, & facultate sit, à lite, & cessione bonorum discedere, litem & concursum levare, & bona sua recuperare, & ab administratione, atque administratore tollere, faciunt jura expressa, *l. is qui bonis cessit ante rerum venditionem utique bonis suis non caret. Quare si paratus fuerit se defendere, bona ejus non veneunt.* 3. text. *in l. quem pœnitet bonis cessisse, potest defendendo se consequi, ne ejus bona veneant, D. de cessione bonor. l. si quantitatem, licet Reipublicæ condemnatus debebas, frustra vereris, ne verbum bonum cessionis temerè à te prælatum, privare te necdum distractis facultatibus, juris rationibus possit. C. qui bonis cedere poss. consonat, l. 2. tit. 15. part. 5.* Ibi, *Pero si el debdor, que vuiesse assi desamparado lo soyo, dizieſſe ante que fussen vendidos todos sus bienes, que los queria cobrar, para facer paga à sus debdores, o para defenderse luego con derecho contra ellos, estonce non deven vender ninguna cosa de lo soyo ante decimos que deve ser oido.* 2

Hanc debitoris partem fovent plurimi doctores firmiter ex præfatis juribus asseverantes, quod debitor, qui cessit bonis potest re integra pœnitendo impedire bonorum suorum venditionem, ut solvat vel ut defendatur, & rem esse integram declarant, anteaquam bona sint distracta, prout etiam exponunt jura præallegata, vel quando inter creditores nihil est distributum, post cessionem factam, sed omnia jura, & bona sunt in eodem statu, quo erant tempore cessionis notant Bartol. & Angel. *in d. l. is qui bonis, & in l. 2.* Ubi etiam Bart. Bald. Salicet. Castrens. *C. de cessio. bonor.* Et est decisum per *Capellam Tolosanam, quæst.* 134. Aliàs 194. Brunus *de cessione bonorum, quæst. principal.* 15. *per totam, & quæst.* 19. *n.* 6. Et per Bald. *in l.* 8. *C. de cession. bonor.* Et Alberic. *in rubrica, nu.* 7. Socinus Junior *consil.* 58. *n.* 14. *lib.* 4. Marius Muta *super consuetudinib. Panormit. cap.* 57. *num.* 4. Jason *in §. fin. nu.* 23. 3

23. *inſtitit. de actionib.* Tenet Gratianus *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *cap.* 486. *n.*24. *&* 25. Et ita in foro vidiſſe dubitari, & determinari affirmat Cancer. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 50. Idem aſſerit Sanctius à Mello *in opuſcul. de induciis creditor. quæſt.* 1. *num.* 14. *&*
4 *quæſt.* 4. *n.* 17. Et ſequitur Gratianus *loco citato.* Idem noviſſimè Antonin. de Virgil. *de legitima perſona cap.* 12. n. 14. Dixit, quod cum debitor, licèt cedat bonis, maneat eorum dominus anteaquam ejus bona ſint vendita, aut creditoribus tradita, poteſt ſi res eſt integra, hoc eſt ſi poſt ceſſionem nihil eſt venditum, aut inter creditores diſtributum, ſed omnia bona, & jura ſunt in eodem ſtatu, prout erant ante ceſſionem pœnitere, & proſequi ſua jura agendo, & ſe defendendo re integra ut dictum eſt.

5 Et quòd debitor poſſit re integra pœnitere, & ceſſionem revocare, tenet cum Jaſone, Aretino, & Cephal. Paſchalis *de viribus patriæ poteſtatis. part.* 2. *cap.* 9. *n.* 55.

6 Deinde & pro debitore litem, & concurſum creditorum pendentem liberè deſerente, & bona ſua ad libitum recuperante, fortiter urget, quod licèt in judiciis quaſi contrahatur, à quo invito collitigante nullus diſcedere non poteſt, cum contractus, qui à principio fuit voluntarius, ex poſt facto fiat neceſſarius, ut inferius dicemus: adhuc tamen hæc regula fallit in cedente bonis, qui etiam lite pendente inter ſuos creditores à ſe ipſo cauſata, poteſt pœnitere, & ab ea liberè diſcedere invitis creditoribus. Nam cùm ceſſio bonorum ſit
7 privilegium extraordinarium, & ſpeciale, inductum in favorem debitoris, ei poteſt renuntiare lite pendente & etiam ſententia prolata, qua non uti poteſt, ſi velit.
8 Ita per text. *in l. qui, bonis D. de ceſſione bonorum;* Juncta ratione text. *in l. ſi Judex circumvento,* D. *de minor.* Ubi minor petitæ reſtitutioni, & per ſententiam obtentæ poteſt iterum renuntiare, & ſententia non uti invito adverſario, quam latè exornant Tiraquell. & alii per Gutierr. *pract.* 9. *lib.* 2. *quæſt.* 22. Eodem mo-
9 do debitorem liti inter ſuos creditores inrroductæ poſſe liberè renuntiare, & à ceſſione bonorum diſcedere, probat latè de Franchis *in deciſ.* 346. *ex n.* 1. *cum ſequentibus.* Et ſignanter *ex n.*9. Ubi pro hac opinione, ex præfato fundamento allegat Bartol. *in l. qui bonis, D. de ceſſione bonorum;* Dicentem, in ceſſione bonorum in favorem debitoris inducta poſſe debitorem pœnitere, &
10 revocare ſuam confeſſionem, & ſe defendere adversùs creditores. Et ideo dicit ipſe Franchis, quod text. *in l. ſicut ab initio. C. de action. & obligation.* licet procedat tam in contractu, quàm in quaſi contractu, & ſic in judicio, ut præcisè obligentur litigantes; non tamen procedit, quando actus, qui fit in judicio, per ſe non fuit obligatorius, quia ſpeciali jure fuit inductus in favorem facientis in quo caſu poterit pœnitere.

11 Quibus tamen (quæ fortiſſima videntur) minimè refragantibus, contrarium in noſtra diſceptatione verius eſt, & firmiter tenendum, ut ſcilicet debitor communis, qui ſemel litem inter ſuos creditores formavit, & citare fecit cum effectu judicis authoritate, ut pœnitere, & ab ea diſcedere non poſſit invitis, & renuentibus ſuis creditoribus probatur. Tum ex univerſali
12 omnium tribunalium praxi, hanc veram opinionem communiter in dies amplectentium.

13 Tum ex communi Doctorum eandem tenentium, & diſtinguentium inter ceſſionem bonorum factam à debitore extra judicium, & eam quam fecit in judicio, & authoritate judicis, ut in primo caſu procedant jura, & DD. hactenus allegati, ut debitor re integra poſſit pœnitere, & bona recuperare ſua, ad ſolvendum creditoribus, vel ſe defendendum. In ſecundo autem ca-
14 ſu quando in judicio, & per viam litis motæ inter ſuos creditores ceſſit, tunc eis invitis, & renuentibus, ab ea diſcedere non poſſe, probarunt, & ita jura præallegata limitarunt expreſsè Bald. *in l. ult. n.* 4. *Cod. qui bonis cedere poſſ.* Gratianus *in diſceptat. forenſ. d. cap.* 486. *nu.* 26. Tenet etiam Sanctius à Mello *de induciis debitor. quæſt.* 4. *n.* 18. Et Antonius de Virgilio *d. legitimat. perſon. c.* 12. *n.*14. Qui omnes ita limitant, intelligunt & declarant dicta jura, permittentia pœnitentiam in debitore cedente ad effectum prædictum.

Quapropter nec audiendus erit Franchis, qui *in d.*15 *deciſ.*346. *n.*9. Licèt obiter, & aliud agens dixerit contrarium, motus ex doctrina Bartoli, qui nihil probat in puncto, nec loquutus fuit de ceſſione bonorum facta in judicio, ſed ſimpliciter dixit, cedentem poſſe pœnitere ex juribus allegatis, & ſic ſecundùm ea, & cum declaratione, diſtinctione ac limitatione per tot Doctores tradita loqui intelligitur.

Nam ſimplex ceſſio bonorum ad libitum debitoris16 fieri poteſt in judicio, & extrajudicialiter, *ex l. bonis cedi non tantùm in jure, ſed etiam extra jus poteſt, & ſufficit, vel per nuntium vel per epiſtolam id declarari, l. fin. D. de ceſſione bonor.* At noſtra lis conditorum non17 aliter fieri poteſt, quàm in judicio, & per litem, quæ vertitur inter creditores, & debitorem, & inter eoſdem creditores inter ſe, ut ſæpè diximus per diſcurſum hujus18 Labyrinthi. Et magna verſatur differentia, & diſcrimen inter eam, & ſimplicem ceſſionem bonorum, prout latius annotavimus *ſuprà p.* 1. *c.*1. *per totum;* Quia ſolùm conveniunt in origine, & fine, in mediis aut penitus differunt, & diſcriminant, quia noſtrum concurſus genus nova fuit inventio, & introductio inter debitores, & creditores incognita, & non inventa à jure communi, nec à legibus partitæ, nec ferè, vel rarò etiam Doctores moderni illam agnoſcunt, aut de ea tractant, quia eſt remedium quoddam præventivum, ut debitores à moleſtiis creditorum ſe tueantur, ad latè tradita *ſuprà* 1. *part. cap.* 2. *ex n.* 5. *cum ſeqq.*

Atquè ideò iſte noſter concurſus non facilè adaptari19 poteſt regulis de ſimplici ceſſione bonorum loquentibus, cum lis à debitore inter creditores formata ſtrictiſſimis judicii ordinarii regulis adſtringitur, & juxta illas gubernatur, ad latè tradita *ſuprà* 1. *part. cap.* 16. *per totum.*

Licèt etenim in hac lite creditorum velata mixtim20 involvatur ceſſio bonorum, & ſit remedium extraordinarium; nihilominus tota noſtra lis principaliter provenit ex jure ordinario, remedio ſcilicet præventivo, aliis etiam permiſſum, *ut ſuprà part.* 1. *cap.* 1. *per totum,* maximè *à n.* 6. Et ſic caſus ſimplex ceſſionis non com-21 prehenditur ſub caſu mixto maximè quando diſpoſitio continet præjudicium tertii, creditorum nempe, cum quibus lis pendet, latè probat Surdus *deciſ.* 174. *n.*13. 14. *&* 16. Ruinus *in conſil.* 197. *nu.* 20. *lib.* 1. Hieronym. Gabr. *conſil.* 197. *n.* 6. *lib.* 1. Eleganter Craveta *conſil.* 941. *n.* 31. *tom.*5. Caſtillo *controv. to.* 5. *c.* 89. *n.* 160. *& ſeqq.*

Quare in hoc noſtro judicio concurſus, ut admitta-22 tur, aut negetur diſceſſio, & judicii ac litis creditorum renuntiatio, juris regulæ attendendæ, & tria tempora conſideranda ſunt. Primum re integra, hoc eſt, quando ceſſio bonorum conſiſtit in ejus petitione præſentata in judicio, data liſta bonorum jurata; nec non creditorum, ut *in cap.* 1. *part.* 1. diximus, petens citari creditores, & etiam expedita citatione, non tamen adhuc actualiter intimata creditoribus. Et tunc non erit dubium, ut ipſe debitor poſſit pœnitere, & reſilire à petitione, ac judicio moto, re integra. Et ad hunc articulum quæ de re integra pœnitendo dixerunt Doctores, & jura ſuperiùs adducta reſpectu ceſſionis extra judicialis, trahenda ſunt: quæ pariter procedunt, quando lis, & judicium concurſus integrum eſt; prout comprobabimus in articulo ſequenti.

Aut judicium concurſus non eſt integrum, & tunc,23 dupliciter conſiderari poteſt, vel per citationem executam, & jam intimatam creditoribus, aut per litis conteſtationem ab eiſdem cum debitore, aut inter ſe

ipſos

ipsos factam, & tunc neutro casu datur facultas debitori communi pœnitendi, aut recedendi à lite à se mo-
24ta, renuentibus, aut invitis creditoribus. Si respectu citationis jam intimatæ, & executæ, clarum est, locum non fore pœnitentiæ, cùm jam ex ea jus sit quæsitum adversario, quo invito, altera pars citans renuntiare nequit, aut discedere à lite, ita post Decium, Baldum, Cagnolum, Guillielmum Benedictum, Marcum Antonium Colum. Menochium, Villalobos, Suarez, Thom. Non. Fabrum, Ananiam, & plurimos alios diximus, & latè probavimus *in Comment. de retentione Bullarum*, 1. *part. cap.* 13. *ex n.*72. *cum multis seq.* ubi mirabiles, & singulariſſimas doctrinas in casibus sin-
25gularibus congessimus valde conducibiles huic articulo. Et quod per citationem adversario intimatam res desinat esse integra, ad hoc ut citans nequeat pœnitere, aut liti, & articulo renuntiare invito adversario, cui ex citatione jus jam quæsitum fuit, exactè videre est *in eodem tract.* 2. *part. cap.* 19. *ex n.*23. *cum multis sequentibus*, ubi etiam alios casus mirabiles ad propositum videbis, & mirabiliter etiam *eadem* 2. *parte, cap.* 12. *ex num.* 36. *cum multis seq.* ad quæ loca te remitto libenter non repeto.

26 Secundo casu, post litem contestatam, multò magis præcluditur via debitori, liti creditorum à se semel motæ renuntiandi, pœnitendi & recedendi ipsis invitis, jam tunc duplex, & quælibet fortis ratio militat. Prima, quæ oritur ex præcedenti citatione executa, ex qua procul dubio jus acquiritur creditoribus, ut dudum probavimus.

27 Secunda, quæ ex quasi contractu oritur; nam in judiciis inter partes contendentes quasi contrahitur: ita ut sicut in contractibus celebratis, non admittitur pœnitentia, nec recessus ab eis invita altera parte, ex *l. sicut ab initio, C. de actionibus & obligat.* Ita pariter in judiciis, in quibus quasi contrahi, inquit textus *in l.* 3. *§. idem scribit*, ibi, *nam sicut in stipulatione contrahitur, ita in judicio contrahi*, ubi *gloss. verb. contrahi*, *D. de periculo, l.* 2. *D. de prior. stipulation.* Et communiter DD. *in dicto §. idem scribit* Bart. *n.* 1. *& seq.* Bald. *in utraque lectura.* Angel. Salicet. Fulgosius *in eadem l.* 3. *§. si servus. n.* 3. Paulus *ibi, in §. si filius familias, n.* 7. Gloss. fin. juxta textum ibi: *in l.* 2. *§. ult. ff. de prætor. stipulat.* Ubi Imola, Paulus & Cuman. *nu.* 5. Fulvius Constantius *in l.* 1. *n.*106. *in fin. cum n. sequent. C. pœnis fiscal. credit. præferri* Felin. *in rubric. n.* 23. *de sentent. & re judic.* Gregorius Lopez *in l.* 25. *tit.* 1. *part.* 7. *gloss.* 5. *in princip.* Didacus Perez *in l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 3. *ordinament. verb. contestando el pleito*: Post *quæst.* 13. *col.* 1866. Castillo *in l.* 55. *Tauri, verb. privilegio* Thepatus *in compend. variarum, tit.* 111. *c.*4. *versic. in judiciis.* Carleval. *de judiciis, tom.* 1. *tit.* 1. *disput.* 2. *num.* 173. *& tom.* 2. *lib.* 1. *titul.* 2. *disput.* 1. *n.* 1. *& seq.* Joannes Marc. Bellet. *disquisit. clerical.* 1. *part. tit. de favore clericorum reali, §. n.* 8. *pag.* 271. Cevallos *commun. contra commun. to.* 4. *quæst.* 897. *n.* 887. Gonzalez. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloss.* 7. *n.* 171. Novar. *in praxi electionis, & variatio fori, quæst.* 20. *nu.* 8. *sect.* 2. *pag.* 183.

28 Et quod per litis contestationem oriatur quasi contractus non antea, dixerunt Bald. *in l. error. in quæst.* 4. *versic. aut post, C. de juris & facti ignor.* Quem referens sequitur Lancelot. Decius *in l. & ita column.* 3. *versic. sunt, qui contra communem, Cod. de edendo*, sequitur Jacobat. *in l. de ætate, §. interrogatus, ff. de interrog. action.* Vinc. de Franchis *decis.* 346. *n.* 6. Ergo de primo ad ultimum sequitur, quòd debitor liti pendenti ab eo semel motæ inter suos creditores renuntiare non possit, nec pœnitendo, iterum bona recuperare illis invitis, & renitentibus, prout praxis in dies tribunalium observat.

29 Deinde probatur, quoniam in simplici bonorum cessione ad duos effectus admittitur pœnitentia nempe ad solvendum creditoribus; vel ut audiatur, & defendatur debitor de jure suo adversus eos, ex juribus suprà citatis ad principium hujus capitis; at solutio ob-30 lata à debitore etiam in nostro concursu admittitur, qua sequuta potest à lite debitor discedere, ut protinus dicemus: & ideo in hoc casu bene convenit simplex bonorum cessio cum nostra lite concursus, quantum verò attinet ad se defendendum, nullo modo adaptatur. Cum hoc novum judicium concursus ad hoc31 destinetur, ut audiatur debitor, & in eodem jure creditorum controvertitur anteaquam ad bonorum distractionem perveniatur, prout in toto hoc Labyrintho videre est: at in cessione bonorum est diversum, cùm ad eam debitor non admittatur, nisi sit jam condem-32 natus, aut debitum confiteatur, ex *l.* 2. *D. de cessione bonorum;* Atque ideo miserationis causa auditur, atque se defendere permittitur. Et quia etiam extra judicium fit cessio simplex bonorum absque aliqua præcedente defensione juris sui, & ideo pœnitentia ductus re integra ad eam admittitur debitor.

Ac denique comprobatur, quoniam cum debitor eo33 ipso quod fecit concursum inter suos creditores, à se abdicavit suorum bonorum administrationem, & deposuit in manibus Curiæ, atque administratoris ab ea nominati, penes quem deponuntur bona ad latè tradita suprà *cap.* 14. *& cap.* 13. *part.* 1. Et ex pluribus juribus & Doctoribus hac 3. *part. cap.* 6. *ex n.* 4. *versic. deinde quoniam cum iste administrator, &c.* Ac etiam34 citatis, & consentientibus creditoribus sequitur ut amplius sibi ipsi debitori, adempta sit facultas removendi, & petendi depositata bona absque auctoritate, & consensu judicis, & creditorum, prout ex plurimis probavimus *dicto cap.* 6. *n.* 6. *versic. sequitur, ut ipse, &c.* Et optimè tractat Tiraquellus *de retract. convention. §.* 4. *gloss.* 9. *per totam.* Et iterum *gloss. seq. & in gloss. antecedenti* 3. *ex n.* 5.

Benè verum est, & ex suprà dictis infertur, quod35 consentientibus creditoribus quorum principaliter interest, & cum quibus lis mota, & introducta est possit concursûs judicium dissolvi, & bona ab administratione liberari; prout in dies fieri assolet inter debitorem, & suos creditores, cum quibus debitor paciscitur, & certo modo convento eis solvere promittit. Sed cautè semper attendendæ sunt conditiones, & pacta36 conventionalia, ut omnino serventur & compleantur ad unguem ad jura, & innumerabiles penè doctores laudatos per Giurbam *decis.* 113. *nu.* 17. nam solent creditores cautè agere, ut non servatis conventionis pactis, & conditionibus, nihil factum intelligatur & possint redire ad judicium concursûs, & litem continuare, quæ clausula præservat procul dubio jus creditorum, antea, ex abundè comprobatis *suprà hac.* 3. *p. cap.* 13. *§. un.* maximè *ex n.* 100. *cum seq. versic. denique infertur ad quæstionem*, &c.

Secundò etiam infertur, quod poterit debitor con-37 cursus judicium dissolvere, ac administrationem levare, si suis solvat creditoribus, cùm ex hac solutione consequatur finis ipsius concursûs, ad satisfactionem etenim eorum destinatur, ut ex sequentibus patebit. Imo etiam in simplici cessione pœnitentia re integra38 admittitur sub hac declaratione, & limitatione, quando constiterit, debitorem cessionem revocare volentem posse habere bona de præsenti, ex quibus solvat creditoribus; nam cùm ad hunc finem admittatur ejus pœnitentia, & bonorum recuperatio, seu potius distractionis impedimentum, dicendo, quod vult solvere, ut probant jura, & Doctores hactenus allegati. Ideo debet constare se bona ad solvendum sufficientia39 habere de præsenti, ne aliàs debitor varius in pœnitendo dolosè se gerat, ita post Bald. Salicet. & Castrens. docet Brunus *de cessione bonorum q.* 14. *n.* 1. Pichard. *in §. fin. nu.* 26. *institut. de action.* Capella Tolosana *decision.* 18. Sanctius à Mello *de judicis debitor.*

debitor. cap. 4. *n.*18. & ideo in noſtro judicio concurſus multo magis à lite diſcedere debitor impediri debet, niſi prius ſatisfactis creditoribus omnibus.

40 Nunc tractandum de vita, & interitu hujus litis creditorum, quamdiu pendeat, & qualiter diſſolvatur: in quo breviter dicendum erit, quod concurſus, & per conſequens etiam ſequeſtratio bonorum, & adminiſtratio, durat durante lite, & extinguitur litè creditorum extincta, quapropter ad cognoſcendam durationem, & perſeverantiam concurſus, nec non ejus diſſolutionem, & extinctionem, ut prorſus ceſſent effectus, & ſpecialitates, quas ex natura hujus judicii conſideravimus *ſup.*1.*cap.*1. *cum ſeq.* ac etiam 2.*p.cap.* 1.*per totum*,

41 præ oculis habere habemus quamdiu lis pendere, aut finita eſſe dicatur. Et tunc lis dicitur finita per rem judicatam executioni mandatam, ita ut non ſufficiat ſola res judicata, ut lis dicatur finita, ſed ſimul requiritur ejus effectiva, & actualis executio, antea verò adhuc lis dicitur pendere. Probant Sarner *in regula de annali, quæſt.* 44. *n.*4. & 5.Caputaquenſis *deciſ.* 172.*p.*2. Mohedanus *deciſ.* 8. aliàs 115. & *deciſ.* 14. aliàs 240. *de cauſa poſſeſſ. & propriet. & deciſ.* 3. aliàs 180. *n.* 3. Vivianus *poſt tract. de jurepatronat. deciſ.* 25. *n.* 7. Coccinus *deciſ.* 185. *num.* 3. & *princip.* Alexand. Ludovic. *deciſ.* 546. *num.* 3. & 10. idem Coccius *deciſ.* 225. *n.* 4. Seraphinus *deciſ.* 937.*num.* 2. Caſſiodorus *deciſ.* 7. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Paleotus *deciſ.* 215. Pacificus *deciſ.* 144. *n.* 2. *poſt tractat. de Salviano interdicto* Rota *in recentior. deciſ.* 225. *nu.*2.*p.* 1. Poſt. *de manutent. obſervat.* 12. *nu.* 160. & 161. & *poſt tract. deciſ.* 161. *num.* 7. optimè etiam Gratianus *diſceptat. forenſ. tom.* 1. *c.*66. & *cap.* 114. *n.* 34. Puteus *deciſ.* 310.*lib.* 2. Latiſſimè Lancellotus *de attentat.* 4. *p. in præfatio.n.* 230. Garcia *de benefic.* 6.*p.c.* 4. *n.* 42. *in fin.* & plurimi alii, quos latiùs comprobantes adduximus *in Comment. de ſupplicat. ad Sanct.* 2. *p.cap.* 18. *ex n.* 9.*cum multis ſeq.*

42 Et ideo lis creditorum finita dicetur, quando ſententiæ graduationis virtute omnes creditores dimiſſi fuerunt, & ſoluti, ut probant Bartol. & Jaſon *in l. fidejuſſor, §. ſi ſatisdatum, D. qui ſatisdare cogantur.* Guzman *de evictionibus, quæſt.* 7. *n.* 64. quos nos in puncto ſequuti fuimus *in d. cap.* 18. *ex n.* 9. *cum ſeqq.* ubi latiùs probavimus, & ad alias illationes progreſſi fuimus.

43 Nam cùm finis, ad quem deſtinatur judicium hoc concurſus peractum à debitore communi, alius non ſit quàm ſolutio, & ſatisfactio creditorum; ideo finis attendi debet, ut lis finita dicatur, & judicium, ita ut dum ad finem, & effectum non perveniatur, ſemper

44 adhuc in mediis perſiſtemus, cùm ſit finis expectandus, *l. diximus, ff. de excuſat. tutor.* Tiraquell. *de retract. lignag. ad fin. tit.* 18. *n.*19. Tuſchus *lit. F. concl.* 378.

45 plenè Giurba *in conſuet. Meſſanenſ. p.*1. *cap.* 1. *gloſſ.*4. *n.* 112. & à fine omnia media regulantur, Cravet. *conſ.* 137. *n.* 14. Albanus *conſil.* 52. *n.* 7. Surdus *conſ.* 164. *n.* 32. Caſſanat. *conſil.* 45. *n.* 107. Bimius *conſil.* 771. *n.* 37. Giurba *ubi proximè.*

46 Atque ideò ſi nondum ſoluti fuerant creditores omnes, nec lis, nec ceſſio bonorum ceſſat. Ut probat text. *in l. grege* 13. *§. ſi creditor. D. de pignor.* ibi. *Nec enim per hoc videbitur ſatisfactum creditori, quod habet judicati actionem*, text. etiam *in l.* 1. *C. qui bonis cedere poſſunt.* ibi. *Qui bonis ceſſerint, niſi ſolidum creditor receperit, non ſunt liberati.* Et quod in concurſu creditorum etiam per ſententiam graduationis, imò & per conſignationem factam creditoribus in bonis debitoris, ut ex iis ſolvantur, nec extinguatur concurſus, nec liberetur debitor, ſed adhuc jus integrum creditorum ſit, & illæſum, donec cum effectu ſoluti fuerint, & dimiſſi exactiſſimè probavimus *ſuprà* 1. *p. cap.* 17. & *cap.* 18. *per tota*, ubi mirabiliter tractatur poſt plurimorum Doctorum allegationem.

Unum in comprobationem mirabile in hoc articulo 48
annotabis, quod licet omnes creditores ſint per judicium concurſus ſoluti, & dimiſſi: ſi tamen aliquis, vel aliqui eorum inſoluti ſint non ſimpliciter, & abſolutè, ſed cum clauſula, ſine præjudicio aliorum creditorum potentius jus habentium, vel ſub obligatione, cautione, aut fidejuſſione de reſtituendo aliis jus fortius habentibus. Ut tunc non dicatur finita lis creditorum, ſed adhuc in pendenti eſſe. Adeo ut quandocumque 49
poſtmodum alius noviter creditor comparuerit potior, coram eodem judice concurſus lis tractanda ſit prælationis, & avocationis, cum hoc caſu non dicatur iſte comparere lite creditorum finita, ſed durante, & exiſtente, & per novi creditoris comparitionem nova non aggreditur lis ſuper reſtitutione crediti ſoluti: ſed potius prior lis continuatur, cùm priori ſolutio ſub hac clauſula conditionali per comparitionem novi creditoris reſolvatur, & res redeat ad priorem illum ſtatum quo erat ante ſolutionem factam. Ac ſi nunquam ſolutio facta fuerit, prout feliciter poſt magnam Doctorum catervam & fundamenta probavimus *ſuprà* 2. *p. cap.* 6. *ex n.* 42. *cum multis ſeqq. verſic. ad ultimam partem*, &c. & *ex n.* 50. *cum multis ſeqq.*

Ergo multò magis lis dicetur adhuc pendere, quando aliquis creditor nullo modo fuit ſolutus, nec dimiſſus nec purè, nec conditionaliter.

Ex quibus omnibus infertur quod cùm ad hoc, ut 50
lis creditorum finita dicatur, ſit neceſſaria executio actualis, & omnium creditorum ſatisfactio; ſequitur quod uno non ſoluto, & ſatisfacto, lis non dicatur finita, ſed adhuc pendere, cum quo proſequenda, & continuanda erit uſque ad ſatisfactionem integram, cum ſit pars formalis illius indicii, & æquè principalis cum cæteris, ejuſque jus independens ab aliorum jure. Pro quo inſuper eſt text. famoſus *in l. cum onus ex* 51
creditoribus. 12. *§.* planè, *D. de bonis authoritat. jud. poſſid.* ibi. *Aliter atque ſi creditor, cui permiſſum eſt poſſidere, poſtea receperit debitum ſuum, cæteri enim poterunt peragere bonorum venditionem*, &c. Qui eſt text. ſingularis, maximè juncto principio ejuſdem legis, ibi. *Cum unus ex creditoribus poſtulat in bona debitoris ſe mitti, quæritur, utrum ſolus is, qui petit, poſſidere poteſt? an cum unus petit, & prætor permiſerit, omnibus creditoribus aditus ſit? commodiùs dicitur, cùm prætor permiſerit: non tam perſona ſolius petentis, quàm aliis creditoribus, & in rem permiſſum videri*, &c.

Et quia in illo uno creditore, cæteris jam dimiſſis, 52
& eorum juribus per ſolutionem extinctis, conſervatur ſtatus, & continuatur univerſitas judicii, quam conſideravimus *ſuprà* 1. *p.cap.* 3. *ex num.* 1. & *hac* 5. *p. cap. ex num.* 7. *cum ſeq.* & 2. *part. cap.* 2. *ex n.* 12. *cum ſeqq. verſic. quæ conſideratio adhuc*, &c. quibus probavimus, concurſum creditorum formatum à debitore communi eſſe judicium univerſale, & facere ſtatum & univerſitatem. Maximè cum non poſſint à principio formari cum uno ſolo creditore; ſed inter duos, aut 53
plures præcisè, cum prælatio non cedat in uno ſed inter plures occurrentes, prout non ineleganter probatum fuit 1.*part.dict.cap.* 2.*ex n.* 7.*cum pluribus ſeq.* hoc etenim judicium dicitur concurſus creditorum, ſi igitur plures creditores non concurrunt ſed unus dùtaxat, non poterit vocari judicium concurſûs, nec lis creditorum.

Ideo ſequitur doctrina Garciæ *de nobilitate gloſſ.* 54
35. *ex num.* 51. qui *n.* 52. ita ait, *illud benè verum eſt, quod etiamſi ad præſens non ſit niſi unus, aut ad ſummum duo, qui non faciant ſtatum. Si tamen olim fuerunt tres nobiles in eo populo, tunc benè conſtat judicium, quia etiamſi ſtatus, & collegium non poſſit incipere niſi à tribus: poteſt tamen conſervari in uno leg. ſi-* 55
cut eſt, §. fin. D. quod cujuſque univerſitatis nomine, & notabat gloſſ. in d. leg. Neracius 85. *D.de verb. ſignific. & notans omnes in c. cum omnes, de conſtitutionibus, & ibi gloſſ. & in cap. cum delicta, de reſcript. & multa vide, &*

de, & optima apud Petrum de Viarto, in directorio electionum 1. part. cap. 2. n. 34. & 5. ubi latè &c. Et iterum *in fine n. 53.* ita ait, *quia unus, aut saltem duo non faciunt statum. In quo statu plebeius legitimè possit verificari dict. leg. Neracius, sed si constet, olim fuisse tres plebeios, quamvis hodie unus dumtaxat reperiatur, recte dicimus conservatum statum plebeium, ex dict. l. sicut §. fin. & legitimam esse distinctionem, ac subinde possessione,* &c. Et tetigit Otero *de jure pascendi cap. 20. n. 8.*

57 Et quia concursus creditorum dicitur cœtus eorum, ut ex pluribus Gratianus *tom. 2. discept. 222. n. 27.* & cœtus significat universitatem personarum, *Levitio cap. 19. 6. cap. ibi loquere ad universum cœtum filiorum Israël, & dices ad eos,* &c. Atque ideò cum quolibet creditore insoluto remanente continuatur lis, & executio.

58 Et ex iis unum obiter elicetur forte argumentum ad hoc, ut nullus debitor admitti debeat à principio ad formandam litem, & judicium creditorum, dum unum aut alterum dumtaxat nominavit creditorem, nisi tres, aut plures nominet, cum hic præsumatur fictus concursus, cessant enim creditorum molestiæ, quas requirunt Doctores, ut *in cap. 1. à princip. 1. p.* diximus, maximè *à n. 7.* atque ideo magna fraudis præsumptio inducitur in debitore hoc.

59 Sed quid dicendum, bonis debitoris, quæ fuerant in concursus judicio, & administratione, jam consumptis. Puta, quia post sententiam graduationis, & in ejus executionem fuere subhastata, & ex pretio prioribus creditoribus fuit solutum, aliis inferioris gradus insolutis manentibus, juxta terminos *l. 2. titul. 15. part. 5.* & ea quæ scripsimus *suprà hac 3. part. c. 11.* an concursus dissolutus, & lis creditorum finita dicatur, in quo affirmativè dicendum videtur. Primo, quia debitor, qui
60 bonis suis cessit, & omnibus venditis pro satisfactione creditorum, licet omnibus non sufficiant, liber remanet ab horum obligatione, quibus amplius non tenetur, nec amplius ab eis molestari potest, in bonis noviter, & postea quæsitis. Ut per Gloss. *in cap. sicut dignum, §. eos insuper de homicidio, & in cap. peccatum in gloss. 1. in fin. de regul. jur. lib. 6.* quam refert Paris de Puteo *de Sindicatu, in verbo pœna cap. 5. sub n. 3. versic. si tamen postquam fuit,* & Petrus Cevallus *in resolutionibus criminalibus lib. 1. capit. 77. n. 31.* Paschalis *de viribus patriæ potestatis 2. part. cap. 9. n. 53.* ergo idem dicendum erit in nostro concursu creditorum.

61 Sed contrarium verius est, imò omnibus etiam consumptis bonis administrationis, si tamen aliquis, vel aliqui posteriores creditores non fuerunt soluti, non dissolvi concursum, nec litem creditorum finiri, tum ex hactenus comprobatis, ut lis non finiatur, quamdiu aliquis creditor non est satisfactus. Quoniam adhuc
62 durat ejus obligatio, & debitor non est liberatus, & executio est in suspenso, quo usque debitor sive per industriam, sive per hæreditatis delationem, aut donationem alia noviter bona quæsierit, ex quibus prorsus creditoribus suis antiquis satisfacere, & solvere tenetur, & statim continuata executione venduntur eadem bona noviter quæsita text. est expressus *in leg. si debitoris bona venierint, postulantibus creditoribus, permittitur rursus ejusdem debitoribus bona distrahi, donec suum consequantur, si tales tamen facultates acquisitæ sint debitori, quibus prætor moveri potest 7. D. de cessione bonorum,* juncta etiam *leg. qui bonis suis 6. antecedenti.* ex quibus juribus clarè patet, quod in bonis noviter per debitorem quæsitis continuatur prior lis, & executio prosequitur, cum distrahi bona mandetur, à qua distractione incipi non potuisset, si nova lis requireretur; ergo prima permanet, quæ durat & pendet usq; ad actualem executionem cum effectu, ut suprà diximus.

63 Nam per bonorum debitoris defectum non evanescit executio, nec dissolvitur obligatio, sed suspenditur, & durat in spe bonorum acquirendorum, ut probant prædicta jura, & Doctores citati à Paschali *de juribus patriæ potest 2. part. c. cap. 9. n. 52.* etenim licet exceptio inopiæ impediat ac suspendat executionem sententiæ, *cap. olim. 16. de restitut. spoliat. cap. 6. Odoardus,* ubi Doctores *de solutionibus l. nam is, ff. de dolo:* non tamen impedit processum, qui procul dubio prosequitur, & operatur, quoties inops pervenit ad pinguiorem fortunam, ut tunc solvere compellatur *dicto c. Odoardus,* & Abbas *in dict. c. cum olim,* Cardos. *in praxi judic. & advocat. verb. exceptio, n. 28.*

Prout videmus in sententia lata contra non possiden- 64
tem, cujus executio licet interim suspensa maneat, exequitur tamen contra ipsum absque novo judicio, si postea cœperit possidere, prout latissimè ex plurimis Doctoribus comprobavimus *in comment. de Regia protect. 4. part. cap. 9. ex n. 156. usque ad 172.* & adde Jacobum 65
Gallum *consil. 5. per tot. & maximè ex n. 20.* Et eodem modo in nostro casu, si bona concursus deficiant pro solutione aliquorum creditorum, non propterea evanescit res judicata, ejus executio semel cœpta, sed durat procul dubio, ut repertis bonis aliis debitoris, sive noviter acquisitis continuatur lis, & prosequitur executio in eis; cùm jus creditorum non sit extinctum, sed duret contra debitorem, ut antea.

Nec obstat quod in contrarium diximus, debitorem 66
facta cessione, & bonis semel omnibus distractis, manere liberatum, ut amplius in bonis noviter acquisitis non teneatur suis anterioribus creditoribus, quia ipsimet Doctores citati suprà *n. 60.* regulam in contrarium affirmant. Quam limitant in debitore cedente bonis cum infamia, & ignominia, ut iste amplius non teneatur, admissa ignominiæ compensatione. At in cessione absque ea prout in nostro casu, contrarium ipsi, & jura expressè affirmant.

Quam insuper distinctionem & discrimen inter ces- 67
sionem factam cum ignominia, vel absque ea, ut in primo casu debitor de postea quæsitis non teneatur satisfacere creditoribus. In secundo autem si probarunt insuper quamplurimi alii Doctores. Guido Papæ *decis. 343. per text. in l. fin. ff. de in jus vocand.* Roman. *singul. 24.* Modic. *de jur. natur. & gen. l. 2. §. plebiscitum, dub. 28. n. 9.* Bald. *in dicta l. fin.* Angel. *in lib. 1. ff. de cessio. bonorum.* Bcunus *de cessio. bonorum 3. quæst. princip. n. 6. & n. 7.* Vitalin. *de clauf. tit. an possit renuntiari benef. cessio. bonorum, §. 32. versic. notandum.* Grassis *except. 17. n. 6.* Cancer. *2. resol. cap. 9. nu. 23.* Carpan. *Mediolan. statu 408. n. 140. part. 2.* Bruno à Sole *quæst. leg. 6. n. 8. quæst. 7. n. 10. & 11. q. 9. n. 38.* Aufrer. *ad Capell. Tholos. quæst. 61.* Rolandus *cons. 7. n. 10 & 11. vol. 2.* Tepatus *variarum lib. 2. tit. de cession. bonorum, col. 1.* Annibal. Monter. *in schol. statut. Bononiens. l. 2. tit. de præcept. facien. cession. gloss. non liberetur, versic. sic etiam fol. 262.* Menochius *de arbitrar. casu 183. num. 23.* Ursillus *ad Afflictum decis. 379. num. 5.* plures alios refert & sequitur Giurba *ad statuta Messan. cap. 2. gloss. 16. part. 1. ex n. 13. cum seqq. fol. 263. & seqq.*

Et quando judicium concursus factum super bonis majoratus extinguatur, vide quæ latè diximus supra *1. part. cap. 9. ex nu. 72. cum seqq. vers. ex hactenus abundè comprobatis,* &c. *hac 3. part. cap. antecedenti 15. per totum.*

Denique videamus, quando administratio, atque ad- 68
ministratoris munus dissolvatur, in quo dicendum erit, quod cum sequestrum hoc, & depositum fiat ex causa litis creditorum, à litis creditorum vita & interitu regulanda erit administratio, ut tandiu duret, quandiu ipsa lis, ac pereat, & finiatur finita lite, juxta ea quæ 69
hactenus scripta sunt: tum quia sequestrum ac depositum ob causam litis motæ durat, durante lite. Gregor. Lopez *ad l. 5. gloss. 6. tit. 3. part.* & ibi Hermosilla *ea-* 70
dem gloss. n. 1. & 2. tom. 1. fol. 202. ex Paulo *cons. 433.* Bart. & Bald. *in l. si oleum, in princip. D. de dolo malo.* Foller. *in praxi censual. verb. instrumentum gratiæ, n.*

54. Tiraquell. *de retract. lib.* 2. *§.*4. *gloss.*9. *n.* 1. Rebuffus 3. *tom. constit. Gallic. tit. de sequestr. art.* 1. *gloss.* 1. *n.* 17. Felicianus *de censib. lib.*4. *tom.* 2. *cap. unic. n.* 4. *vers. denique, alii*, innumerabiles pene alios antiquos, & modernos laudavimus *in comment. de* Reg. *protect.* 2. *part. cap.* 16. *ex n.* 64.

71 Et quod ut depositum judiciale, sive sequestrum dissolvatur; requiratur executio rei judicatæ, cùm aliter non dicatur lis infinita. Diximus ibidem *n.* 56. ex Gratiano *disceptat. forens. tom.* 1. *cap.* 114. *n.* 34. *&* 35. & idem in nostris terminis concurius post Guzman diximus *in tract. de supplicat. ad sanctiss.* 2. *part. cap.* 18. *n.* 16. Vide *ex n.* 9. *&* *seq.*

72 Hinc curatoris ad bona dati propter aliquam causam finitur officium cessante, ac finita causa, *l. fin. C. de sententiam pass.* ubi curator datus filiofamilias minori pro-
73 pter patris deportationem, finitur patre reverso *l. muto, §. fin. D. de tutelis, l. in possessionem, ex quibus causis in*
74 *possessonem eatur.* ubi datio curatoris bonis capti ab hostibus ob absentiam, finitur capto reverso. Et curato-
75 ris dati hæreditati jacenti, finitur officium, cum hæres adierit, *lib.*2. *C. de administr. tutor.* Anton. Virg. *de legit. person. cap. sub n.*29. *ad fin.* ubi *ex n.* 30. tractat singularem quæstionem, quando ad instantiam creditorum
76 concurrentium ad hæreditatem jacentem datus fuit eidē curator, & administrator, cum re vera adita jam fuisset hæreditas an judicium concursus sustineatur, vel nullum dicatur. Et distinguit inter scientiam, & ignorantiam aditionis, post plurimos Doctores inter se dis-
77 cordes. Addit tamen cautelam, ut ante dationem curatoris fiat proclama, an aliquis compareat hæres. Vide quod latè fuit disceptatum suprà 1. *part. cap.* 32. *per tot.*

Item officium curatoris datum ob furorem tandiu 78
durat, quandiu durat furor, *l. tandiu, ff. de curatore furioso.*

Atque pariter ventri datur curator, non tutor, quia 79
curator datur bonis, tutor personæ, quæ dum est in utero sub matris tutela est, plurima jura & Doctores exactè tractans, allegat Velasquez *tom.* 2. *consil.* 192. *ex n.* 106. *cum multis seqq.* Hoc tamen curatoris offici- 80
um dati ventri continuò solvitur, & finitur, cum infans nascitur, *l.*1. *§. tandiu, D. de ventre in possess. mittend.* & voluerunt Joan. de Platea & Aretinus *in §. cum autem, institut. de tutelis.* Tiraquell. *de retract. lignag. §.* 1. *gloss.* 9. *n.* 78. Ascanius Clemens *de patria potest. effectu* 14. *num.* 12. Valenzuela *dicto cons.* 198. *n.* 115. qui ponderant textum *in l. tutor* 3. *§. si curator, D. de suspect. tutor.*

Atque sic de singulis curatoribus datis quacumque 81
ex causa, ut finita, & extincta causa, ejus finiatur officium; prout prosequitur videndus Anton. Vigil. *ubi proximè cap.* 6. *ex n.* 41.

Solutis tamen creditoribus omnibus ex bonis con- 82
cursus, quemadmodum iste, & administratio dissolvitur ex hactenus dictis; pariter omnia bona, quæ supersunt liberè redduntur, & restituuntur debitori; ut cum Intrigol. & aliis tradit Giurba *decis.* 53. *n.* 4. & Hermosilla *ad l.* 52. *tit.* 5. *part.* 5. *gloss.* 6. *nu.* 11. *tom.* 2. *fol.* 232. & est textus optimus *in l.*1. *D. de curat. furios.* Quibus pariter finem apponimus huic Labyrintho creditorum fœliciſſima die 1. Januarii, anni Domini 1645. ad ejus, & sacratissimæ Virginis Mariæ honorem, & sempiternam gloriam.

LAUS DEO.

INDEX

INDEX
COPIOSISSIMUS
RERUM ET VERBORUM,
Quæ in hoc Labyrintho Creditorum concurrentium, &c. continentur.

P. paginam denotat: N. numerum marginalem.

A

Abbas, Abbatissa.

Vide *Monachus.*

ABBAS quamvis non possit alienare absque interventu Conventus; potest tamen ipse solus absque eo hæreditatem, legatum, & jus delatum repudiare, pag.425. n.101.

Abbatissæ solus consensus in renunciatione monialis sufficit ad præjudicium monasterii, ibid. n.102.

Absens, Absentia.

Vide *Contumax.*

Absentis bona de cujus vita dubitatur, adjudicantur proximiori in custodiam & administrationem, sub fidejussione de restituendo cum fructibus domino venienti, vel alteri, qui ad ea jus habeat, p.56.n.49.

Absentis bonis judex administratorem dare debet, ne dissipentur, p.94.n.2.

Absentis bonis & hæreditati jacenti, judex ex officio administratorem dare debet, ibid. n.3.

Absenti per alterum non quæritur actio, p.511.n.36.

Absenti quæritur actio & obligatio in omnibus contractibus irrevocabiliter ante acceptationem de jure regio præter donationem, p.514. ex n.80. cum seq.

Acceptatio.

Acceptans creditor decretum judicis conditionale, & ejus virtute exigens, non plus prætendere potest quàm à suo titulo originatur, p.348. n.15.

Acceptans, actum, & dispositionem, eam censetur acceptare cum omnibus suis qualitatibus, & conditionibus inhærentibus, ibid.n.16.& 18.

Acceptans de facto, & simpliciter decretum, visus est consentire omnibus in eo contentis, ibid.n.17.

Decretum scindere pro parte acceptare, & pro parte repudiare, non est in facultate acceptantis,ib.n.20.

Acceptationem juris delati præsentis supponit ipsius juris renunciatio facta in favorem tertii, p. 422. n. 30. 31. & seqq.

Acceptationem, absentis, an requirat lex 2. tit. 16. lib.5. p.512. n.41. cum seqq.

Acceptationem non requirit lucrum à lege alicui delatum, quia statim acquiritur.

Ut in lucro & aquestu adjudicatio Conjugi, n. 44.

Acceptationem,an hodie requirat donatio facta absenti stante, d. lege 2. n.48. cum multis seq.

Secus in aliis omnibus obligationibus absenti factis p.513.ex n.66. cum seqq. usque ad n.73. & ex n.78. cum multis seqq.

Acceptationem requirit pactum de non meliorando ad sui irrevocabilitatem, quia donatio est, p. 515.ex 94. cum seqq.

Acceptare quis videtur decretum judicis cum omnibus suis conditionibus, qui eo usus fuit, p.571.n.73. cum seqq.

Acceptatio donationis inducitur ex præsentia donatarii cum taciturnitate, n.75.76.77.& 78.

Acceptatio & ratihabitio non solùm fit expresse, sed etiam tacitè, ibid. n.69.

Acceptationis & approbationis tacitæ plures refetuntur modi, ibid. remissivè.

Acceptatio exactis externis inducitur ac si verbis expressis fieret, ibid. n.81.

Acceptatio non solùm verbis expressis probatur, sed etiam factis & conjecturis, p.572.n.82. & 83.

Acceptans actum absque protestatione, videtur acceptare cum suis conditionibus, & qualitatibus, ibid. num. 84.

Acceptans dispositionem in tantum ejus gravaminibus consentire videtur, ut non valeat protestatio contraria, ibid. n.95.

Acceptans simpliciter adjudicationem sui crediti, eam approbare videtur, cum omnibus suis qualitatibus, ibid. n.86.

Acceptatio donationis præsumitur quando donatarius reperitur in possessione rei donatæ, ibid. n. 88. 89. & 90.

Index Rerum

Actio.

Actione reali, & hypothecaria creditores avocant rem debitoris à tertio poſſeſſam, p.77.n.29. & ſeqq.

Actio realis deducta in judicio concurſus tendit ad prælationem, quæ idem judicium requirit, ne continentia cauſæ dividatur, p.84. n.116. & 117.

Actiones movendæ contra debitorem concurſu pendente in ipſum citatis creditoribus diriguntur, & eidem dantur contra, p.98.n.53.

Actio mota contra tertium rem debitoris detinentem hujus nomine erit exercenda, ac etiam creditorum concurſui adſtantium, ibid.

Actiones ſeu dominium an amittat debitor per concurſum à ſe formatum, p. 114. n. 22. cum ſequentibus.

Actiones activas, & paſſivas an amittat debitor concurſum formans, ex n.23. & ex n.50.

Actiones activas, & paſſivas retinere, & ei, & in eum poſſe exerceri, verius oſtenditur, n. 29. cum ſeqq.

Actiones omnes movet debitor concurſu pendente, & in eum diriguntur, p.115.n.46.

Actiones ſuas dirigunt creditores ad concurſum provocati principaliter adverſus debitorem, n.47.

Actiones, & dominium retinet debitor in ſuis bonis concurſu formato, p.262.n.1.

Non tamen ad earum exercitium ita amplam retinet poteſtatem, quin ſubordinetur juri creditorum noviter acquiſito ex ceſſione bonorum, ibid. n.2.

Actiones activas, & paſſivas retinet debitor concurſum cauſans, & ab eo, & in eum exercentur, p. 264. n.27.

Actionis activæ, & paſſivæ exercitio an privetur debitor, concurſu à ſe formato, n.25.

Ad actionem primævam, & etiam utilem redit creditor à quo avocata fuit res in ſolutum data, vel pecunia & durat fidejuſſio, p.135.n.17.

Actiones ſuas concurſu formato debitor an poſſit exercere contra ſuos debitores, pag. 115. num. 48. 54. & 55.

Quidquid tamen exigat in corpus concurſus conferre tenentur, ibid. n 49. & 64.

Actiones directæ licèt remaneant penes cedentem, inutiles tamen ſunt & ſine exercitio, ibid. n.50. & 51.

Actio & obligatio perſonalis etſi contracta ſit reſpectu rei, nec rem ſequitur, nec in ſingularem poſſeſſorem tranſit, p.175. n.111. cum ſeq. & ex n.105.

Actiones directæ ceſſione facta, adhuc remanent penes cedentem, p.201.n.48.& 49.

Actiones remanentes penes cedentem factâ ceſſione utilium, & directarum, ſunt inutiles, & inefficaces ad agendum, & exigendum, p.202.n.62.

Actionem ex ſuo contractu nec agendo, nec defendendo poteſt movere monachus ſine ſuperioris licentia, ſed in monaſterium debet dirigi, p.204.n.91. cum ſeqq.

Quando actio utilis, & directa competunt ad diverſa, nulla præfertur in agendo, p.205.n.122.

Actio perſonalis, & hypothecaria creditore facto hærede debitoris, p.520.n.35.

Actio non confunditur per aditionem hæreditatis, quando ex confuſione induceretur damnum ipſi hæredi creditori, aut etiam tertio, ibid. n.36.

Actio nec obligatio oritur ex contractu imperfecto, vel conditionali, p.231.n.30.& 38.

Actio negotiorum geſtorum datur tertio ſolventi pro debitore, etiam ceſſione non habita in amiſſo creditore, p.357. ex n. 56. cum ſeqq.

Actiones paſſivas quilibet cohæres pati tenetur etiam tangentes cohæredi inſtituto in bonis alterius provinciæ, p.412.n.66. & 67.

Actione hypothecaria agens præcisè tenetur dominium debitoris probare, p.476. n.38. & ſeqq.

Actio confeſſaria ſoli vero domino competit, & etiam ei qui in poſſeſſione eſt, cùm dominus præſumatur, p.480.n.80.81.82. & 83.

Actiones ſpectantes majoratui poteſt movere poſſeſſor ex ſola ſententia tenutæ, p.484. n.113. cum multis ſeqq.

Actio ex æquitate, & in ſubſidium datur domino pecuniæ contra emptorem ex æquitate, quæ contra alios trahenda non eſt, p.475. n.27.

Actiones ſuas paſſivas debitor in alium transferre non poteſt, p.511. n.31.

Actio, quæ tertio abſenti hodie quæritur ex leg.2. tit. 15. lib. 5. recopil. directa eſt, non utilis, cùm jus regni ſit jus commune, p.514.n.76.77.& 78.

Imò & jus exequendi illi tertio ſimul quæritur, ibid. num.79.

Actio ſemel extincta iterum non reviviſcit, p. 520. ex n.45. cum ſeqq.

Actio, & paſſio in eadem perſona non concurrit, p. 524.n.3.

Actionem non competere ubi ſit notorium, debet Judex reum abſolvere, p.549.n.70.

Acceſſorium.

Acceſſorium dependet à principali, non principale ab acceſſorio ſuo, p.24.n.8.

Acceſſorium perit cum principali, p.558.n.186.

Res judicata obtenta ſuper principali operatur ſuper acceſſorio connexo, & inſeparabiliter dependente, ex n.183.188.189.

Accumulatio.

Accumulatio cauſarum attribuitur individuitati judicii, non fori mutatio, p.13.n.3.

Accumulatio plurium cauſarum concurrentium petita ad quem judicem pertineat, p.15.n.26. & ſeq.

Cauſæ omnes contra eundem debitorem motæ in diverſis tribunalibus, ſimul cumulandæ ſunt coram primo judice, qui cognoſcere de una cœpit. p.28.n.37.

Cauſæ cumulandæ ſunt priori notario, qui primam habuit, ibid. n.38.

Quod quoad cumulationem diſpoſitum eſt circa duos notarios ejuſdem tribunalis, idem intelligendum de duobus judicibus, ibid. n.39.

Accumulationis regulæ tam de notario ad notarium, quàm de judice ad judicem apponuntur, ibid. n.40. cum ſeqq.

Ad priorem judicem, qui præoccupavit cauſa continens remittitur, ut fiat proceſſuum accumulatio, n. 42.

Tres regulæ apponuntur ut fiat proceſſuum accumulatio ad eundem judicem, ibid. n.43.

Actor, Agens.

Actor regulariter dicitur, qui prius provocat ad judicium, p.14.n.12.& ex n.7.

Fallit quando obſtat originalis natura cauſæ, quia tunc non inſpicitur petitio, ſed petitionis intentio, ibid. num. 13.

Actor aut reus, ut quis dicatur, non inſpicitur quis ſit vocatus, ſed cauſæ origo, ibid.

Actori datur electio fori ex pluribus competentibus reo, etiam iſto invito, p. 24. num.2. limita, nu.3. & ſeqq.

Agunt, & conveniunt poſſeſſores majoratus, qui ex ſola ſententia tenutæ facti ſunt legitimi adminiſtratores pro rebus ad majoratum pertinentibus, p.479. n.72. cum ſeqq.

Agere efficaciter poteſt, & vendicare rem majoratus, & dignitatis poſſeſſor, quia ex ſola poſſeſſione adminiſtratori dicitur, p.480.n.82. & ſeqq. & ex n.80. & ſeqq.

Si quod ago non valet ut ago, valet ut valere poteſt, p.487.n.12.

Niſi contrahentes ſe reſtringant ad actum geſtum, ultra quem deficit conſenſus, ibid. n.13.

Agens ex una cauſa, & ex alia non deducta in judicium probans, nequit in eodem judicio obtinere, etiam

etiam quando veritate inspecta judicatur, p. 546. num. 31.
Agere nemo potest ex contractu imperfecto, & conditionali, p.231.n.30. & 35.

Actus, Acta.

Qui actum facit censetur se obligare, & adstringere legibus, de eo loquentibus, p.104.n.44.
Actus omnis secundùm naturam rei gestæ intelligitur, ibid. n.45. cum seqq.
Actus sublato obstaculo, facilius convalescit quàm de novo inducitur, p.44.n.38.
Actus ut dicatur involuntarius, sufficit ut quis possit compelli, licèt compulsio deficiat, pag. 117. n. 80. & 81.
Actus ex necessitate gestus non inducit consensum, n. 82. & seqq.
Actus gestus de necessitate juris, & judicii, non nocet gerenti ex defectu consensus, n. 87.
Acta super validitate testamenti in una causa gesta, plenè probant in alia, etiamsi inter diversas personas, p.159. à n.23. cum seqq.
Acta judicii quæ temporis cursu mutantur non faciunt fidem in alio, p. 185. n.26.27. & 28.
Actus quilibet in judicio gestus præjudicialis creditoribus, si isti citati non contradicunt expressè, illi consentire, & approbare censentur, p. 324. n.54. & 55.
Per actum resolutum, & annihilatum res non desinit esse integra, p.350.n.54.
Actus resolutus reddit rem ad suum priorem statum, ac si gestus non fuisset, ibid.
Actus æquivocus, qui uni & alteri potest adaptari, neutri prodest, p.371. n.8. cum seqq.
Acta, & gesta per eum, qui se gerit pro principe, qui verè non sit, valebunt, & potest confiscare bona & aliis donare, p.388.n.144.
Acta, & gesta per possessorem majoratus putativum, tangentia jurisdictionis administrationem valent, ibid. n.145.
Actus, qui sine fraude geri potest, non sustinetur factus in alicujus fraudem, p.424.n.71.
Actum qui purè facere potest, potest etiam illum qualificare, & conditionem apponere, p.439. n.51. & seqq.
Actum qui liberè, & purè facere non potest, ita neque eum qualificare aut conditionem apponere, n.55.
Potestate qui caret ad subvertendum actum, ea quoque caret ad minuendum, ibid. n.56.
Actus qui potuit geri nomine proprio, & alieno in dubio præsumitur nomine propio gestus, p. 460. n.25. & 26.
Actus qui potest fieri uno modo licitè, & alio modo illicitè, censetur factus nomine, & sub eadem personæ qualitate, & jure quo licitè geri potuit, p. 487.n.5.6.7. & 8.
Pro actus validitate, & subsistentia in dubio præsumitur, ib. n.9.
Ex duobus actibus, de quorum anterioritate non appareret, semper præsumitur præcessisse ille, qui facit actum valere, ib. n.10.
Ad actus validitatem sufficit habere potestatem extrinsecam, licèt expressè non commemoretur in contractu, & dispositione, p.488. n.14.15. & seq.
Actus indifferens, & æquivocus determinatur, & declaratur per denominationem, p.371. n.11.
Actus qui eget confirmatione, vel approbatione superioris caret effectu, donec à superiore confirmetur, p. 231. ex n.28.
Ad actus perfectionem si duo requiruntur, ex ultimo actus perficitur & consummatur, p.232.n.35.
Actus non dicitur gestus, ubi aliud remanet faciendum, ibid. n.36.
Actus sic debet interpretari, ut censeatur provisum causæ magis necessariæ, p.216.n.8.
Actus simpliciter gestus judicatur ab intentione gerentis, contra quam etiam favorabilis non operatur, p. 490. n.50.
Actus in dubio præsumitur gestus nomine proprio potius quàm nomine alieno, p.495.n.45.
Fallit in eo qui tenetur alteri emere quia in dubio alteri emere intelligitur, p.496.n.46.
Quod extenditur ad quemlibet rei alienæ administratorem, ibid.n.57.
Item quando quis nomine officii tenetur emere ex pecunia aliena qui intelligitur alieno nomine emere etiamsi suo emisset, ibid n.48. & seqq.
Actus à fine judicatur, p.567. n.10. cum seqq.
Actus præjudicialis ex judicis decreto parti intimatus, si nihil opponatur, tacita resultat approbatio, & consensus, p.571.n.72. & seq. & ex n.67.
Actus judiciales potentiores, & efficaciores sunt extrajudicialibus ob valorem judicii, p. 577. n. 144. cum seq.
Actus subsequens factus intelligitur in executionem contractus præcedentis, p.575.n.133.
Actus in dubio potiùs refertur ad causam necessariam, quàm voluntariam, p.577.n.154. & seq.
Actum non incipere, & cœptum non perficere, paria sunt, p.232.n.37. & ex n.28. cum seq.
Actum qui potest in totum subvertere, potest eum qualificare, & modificare, p.238. n.25.& 26.
Actus novus non dicitur factus in executionem antiqui, p.588.n.17. & 18.
Actus semel consummatus, & perfectus non retractatur, etiamsi casus eveniat à quo initium sumere non potuit, p.589.n.38. & 39.
Actus dependens à præcedenti, præcedens actus attenditur, n.52.
Actus censetur factus eo modo, quo de jure fieri debuit, p.613.n.27.
Actus gestus in judicio, qui de per se non erat obligatorius, non arctat actorem, quominus ab eo liberè discedat, p.680.n.10.
Actus aliàs legitimi ad possessionem, & præscriptionem, si alio fine, & intentione gerantur, non prosunt ad possidendum, nec præscribendum, p.211.n.16. 18.19.20. & 21.

Aditio.

Vide *Licitator, Subhastatio.*

Aditione bonorum concursus jam facta plus offerenti, an novus licitator meliorem conditionem offerens admittatur, p.314.n.1. cum seq.

Vide *Hæreditas.*

Adire hæreditatem non potest hæres institutus sub conditione ante conditionem impletam, p.19.n.7.
Aditio per necesse supponitur ex alienatione, hypotheca, aliave dispositione bonorum hæreditatis facta per hæredem, p.58.n.12.
Sive dispositio hæredis fiat inter vivos, sive in ultima voluntate, ibid.
Et etiamsi dispositio nulla fiat, aut revocetur, n. 13.
Per aditionem hæreditatis extinguitur obligatio inter hæredem & defunctum, non antea, p.59. n.19.20.
Aditio inducitur per commixtionem bonorum, ibid. num. 21.
Per aditionem hæreditatis qua contrahit hæres cum creditoribus, & legatariis, p.308.n.8.
Non ex nova obligatione, sed ex antiqua defuncti in hæredem transmissa, ibid.
Ante, vel post aditam hæreditatem fructus perceptos, an hæredes restituere teneantur creditoribus, p.312. n.57. & 58.
Vel in creditum suum compensare debeant, n.60.
Jus adeundi hæreditatem non transit in creditores, cùm in bonis debitoris non sit, sed facultas merè personalis non transmissibilis, p.397.n.104.

Index Rerum

Jus adeundi facultativum, nec est actio, nec petitio, nec officium judicis, nec pactum ad præscriptionem, ibid. n.105.

Jus adeundi hæreditatem, legatum, & similia non est in bonis debitoris, p.420. n.11.

Aditionem antecedentem supponit hæres disponendo in vita, vel in morte de aliqua re hæreditatis sibi delatæ, p.422.n.33.

Si ante aditionem hæres de hæreditate sibi delata testetur, animum adeundi manifestat, etiamsi postea testamentum revocat, ibid. n.33. & 34.

Per aditionem hæreditatis oritur quasi contractus inter hæredem, & creditores, nec non legatarios, & fideicommissarios, p.423.n.65.& seqq.

Per aditionem contrahitur, ergo per repudiationem distrahitur, non valet argumentum, p.425.n.86.

Adeundi facultas, vel agnoscendi legatum jus nondum quæsitum, non est in bonis nostris, ibid.n.89.

Adire, vel non adire hæreditatem, vel legatum, liberum est, n.90.

Nulla juris ratio patitur, quem compelli adire, vel agnoscere legatum, vel hæreditatem, ibid.n.92.

Sicut liberum est contrahere, ita est adire, cùm in alienando jus quæsitum, & non in non acquirendo præjudicium alteri fiat, ibid.n.93.

Adire præsumitur gravatus restituere ex solo actu restitutionis factæ, p.430.n.9.

Aditio non inducitur per conditionem impletam ab hærede, sub qua fuit institutus, p.441.n.74.

Quia tunc solum videtur tollere obstaculum ad effectum liberandi, & adeundi, n.75.

Adire censetur hæres per locationem rei hæreditatis, p.451.n.14.& 15.

Aditio inducitur per rei hæreditariæ distractionem, ibid.n.16.

Aditio est individua, & propterea ex ea infertur de parte ad totum, n.21.& 22.

Adire hæreditatem pro parte, & pro parte repudiare nemo potest, p.452.n.23.

Aditio hæreditatis transmissæ, vel repudiatio non denegatur secundo hæredi, in quem transmittitur, p.503.n.74.& ex n.70.

Aditio est individua, quæ pro parte hæreditatis non admittitur, p.504.n.75. cum seqq.

Adire hæreditatem transmissam, an videatur hæres qui in inventario apposuit jus transmissum, ibid. n.78.79.& 80.

Adeundi facultas, licèt comunicabilis sit hæredi, non est communicabilis hæredis creditoribus, ibid. n.81.& 82.

Adeundi jus non venit in generali obligatione bonorum debitoris, cui hæreditas fuerit delata, n.87.

Adeundi jus non mansit ad fiscum antea quam per debitorem, per aditionem sit quæsitum debitori, n.84. & seqq.

Adire hæreditatem videtur qui de tota, vel de parte disponit, ibid. n.87.

Aditio pro parte trahitur ad totum, ibid. n.89.

Adeundi jus postquam est transmissum dicitur esse in hæreditate transmittentis, p.505. n.95.& 96.

Adeundi jus transmissum, & jus hæreditarium, n.97.

Et fingitur adita hæreditas transmissa ab ipso transmittente, ibid.n.99.

Adeundi jus, quo respectu dicatur esse in bonis, ibid. n.100.

Adeundi jus postquam acceptatur censetur esse in hæreditate transmittentis, p.506.n.104.

Hæres, in quem fit transmissio non adit hæreditatem ex persona sua, sed tanquam hæres repræsentans transmittentem, n.109.

Adeundi jus ante aditionem non est de bonis debitoris, nec ad creditores ejus pertinet, n.111.

Aditio hæreditatis consistit in animo, & mera voluntate, & per quemlibet actum illam indicantem tacitè probatur, p.222.n.53.

Adjectus.

Adjecto solutioni debitor solvendo liberatur, p.205. num.102.

Adjecto ne solvat debitor inhiberi non potest, ibid. num.103.

Nisi creditor litem contestaverit, vel adjectus mutaverit statum, aut quando solus adjectus, non hæres ejus sit electus solutioni recipiendæ, ibid.

Adjectus ad sui utilitatem tanquam procurator in rem suam agere judicio potest, ibid. n.104.

Adjectus licèt spontaneam solutionem possit recipere à debitore, eum tamen in judicio convenire nequit, n.105.

Adjectus nec exigere, nec novari, nec acceptum facere potest, ibid. n.106.

Adjudicatio.

Adjudicatio rei quæ emptorem non invenit, fit à judice creditori invito, cujus consensus ad eam non requiritur, p.572.n.95.& 96.

Administrator, Administratio.

Vide *Rationes, Curator.*

Administrator concursus an depositarius sit vel sequester, ad multa scire convenit, p.101.n.1.

Administrator eo, quod non possidet an sequester dici possit, ibid.n.2.

Administrator concursus recipit salarium pro sua administratione, n.5.

Administrator concursus recipit bona, quæ pondere, numero, & mensura consistunt, & an ob id dominium in eum transeat, n.9.

Depositum in istis rebus consistere non potest, ibid.

Administrationem concursus verè, & realiter esse sequestrum, & per consequens depositarium, probatur, ibid. n.11.& seqq.

In administratore concursus concurrunt omnia, & singula, quæ in sequestri, ibid.

Administratori omnia bona concursus traduntur in custodiam, ibid.

Administrator concursus, non eligitur per conventionem partium, sed judicis arbitrio, & electione, p.102.n.13.

Administrator, cui commendantur bona pia, vel profana, ad certum finem distribuenda, dicitur depositarius, n.21.& seqq.

Administrator positi panis dicitur depositarius, & ut talis cogitur ad restitutionem depositi, p.103.n.23.

Administrator bonorum civitatis de promptu debet habere pecunias ad urgentes necessitates, & tanquam depositarius eas reddere cogitur, per carcerem etiam nobilis, ibid. n.24.& seq.

Administratori bonorum concursus, quæ egent labore, & cura, rectè assignatur salarium absque mutatione depositi, n.31.& 33.

Administratoris appellatione continetur sequester, & depositarius, p.104.n.38.

Administratoris nomen in Hispania generale est, & conveniens administranti aliena bona, ibid. n.39.

Administrator concursus, etiamsi nobilis sit, incarceratur pro reliquorum solutione, ibid. n.41.

Administratoris concursus non imputatur monetæ diminutio cessante ejus culpa, vel fraude, n.42.

Administrator concursûs nominatus se astringere intelligitur legibus de sequestro loquentibus, nu.43. 44.& 45.

Administrator quilibet alieni negotii prohibitus est emere rem administrationis, p.106.n.1. cum seqq.

Administratores non possunt etiam per interpositam personam rem emere administrationis, ibid. nu.5. & 6.

Administrator concursus non recipit potestatem distrahendi bona ipsius, n.7.

& Verborum.

Administrator ad pretium fructuum rigorosum illius anni oneratur, ibid. n.8.

In administratore emente à debitore bona concursus duplex reperitur prohibitio ex sua persona, & debitoris, ibid. n. 9.

Administrator palam, & bona fide, hoc est, auctoritate judicis in subhastatione non prohibetur emere bona concursus, ibid. n.10.& 11.

Administrator, & œconomus Ecclesiæ, etiam palam, & bona fide non possunt Ecclesiæ bona emere, 107. num. 13.

Administrator, emens à creditore nomen debitoris, nihil de bonis debitoris emisse dicitur, ibid. n. 14. & 15.

Administrator concursus non prohibetur emere censum à creditore contra debitorem, n.19.

Administrator concursus non prohibetur emere justo pretio censum concursus, ibid. n.20.

Administrationem sui patrimonii abdicat à se debitor concursus formato, 264. n. 30.

Administrator negligens in non exigendo, vel minus debito exigendo non præjudicat debitori, ibid.n.41. cum seqq. multis.

Administrator non possidet bona concursus, nec alienare, neç de eis aliquo modo disponere potest cessante judicis decreto, ibid. n.32.

Administrator causæ piæ exigens censum in erosa moneta per plures annos non præjudicat causæ piæ, quominus in argentea moneta juxta census creationem possit exigere, p.265. n. 37. & 38. cum seqq.

Administrator, seu œconomus minus debito censum exigens per 40. annos non præjudicat domino, ibid. n.40.

Administrator ad concursus bona nominatus, si reddita ratione, debitor evixit, an pro reliquorum solutione si nobilis sit carcerari possit, p. 268. n.1. cum seqq.

Administrator concursus est depositarius & sequester, ibid. n.4. cum multis seqq.

Administratio concursus pro reliquorum solutione facto calculo, carceratur, quantumvis nobilis sit, p.269. n.7. cum seqq.

Administrator quilibet rei alienæ pro solutione reliquorum carceratur, ut in tutore nobili, ibid.

Administrator positi panis pro reliquorum solutione, etsi nobilis carceratur, ibid. n.8.

Administrator bonorum civitatis, cui pro reliquorum solutione privilegium nobilitatis non prodest, carceratur, ibid. n.9.

Administrator, qui pecunias administrationis de promptu habere tenetur, si in usus suos convertat, furtum, dolum, & fraudem committit, ibid. n.11.

Et potest tunc dici prædo, ibid. n. 12.

Administrator nobilis pro debito administrationis malè carceratur, ibid.

Administrator, tutor, & curator subterfugiens rationem reddere, est in dolo, fraude, & collusione, & ob id etiam nobilis carceratur, ibid. n.13. & seqq.

Administrator non dicitur rationem reddidisse reliquis non solutis, ibid. n.15.

Administrator concursus sequester est, & depositarius, qui de promptu habere tenetur bona ad judicis jussum, p.270.n.18.

Administrator non servans, quæ ad ejus officium pertinent, est in dolo, & fraude culpabili, ibid.

Administrator concursus sequestrum non reddens delinquit, ibid. n.20.

Et est in dolo, fraude, & collusione, ibid.

Administrator concursus, licèt recipiat salarium non desinit esse sequester, & depositarius, ibid.n.21.

In administratorem concursus fit depositum eo animo intentione, ut custodiat, & de manifesto habeat ad solutionem creditorum, p.272.n.46.

Administratorem concursus, etiam nobilem pro reliquis incarcerari, firmiter tenendum, ibid. n.47.

Prout in causa valdè controversa determinavit senatus Pintianus, n.49.

Administrator bonorum civitatis habetur ad instar depositarii, & nobilis incarceratur pro reliquorum solutione, p.271. n.31.

Administrator quoniam cogitur rationes reddere, nisi in loco administrationis, si patiatur alibi conveniri, non potest amplius reclamare, ibid. num.64. & seqq.

Administratore, vel socio formante concursum inter suos creditores, separantur bona sua ab administratione, p.61.n.48.

Administrator duas personas repræsentat suam & administratoris, ibid. n.49.

Creditores unius administrationis non confunduntur cum creditoribus alterius negotiationis, p.61.n.50. & seqq.

Ex administrationum diversitate resultat diversitas creditorum, & obligationum, n.53. & seqq.

Diversitas personarum arguit diversitatem administrationum, & negotiationum, nec unius administrationis creditores, dici possunt creditores alterius, ibid. n.59. cum seq.

Administratori tutori, aut curatori agenti pro debito administrationis non opponitur compensatio ejus crediti, quod administrator debet, p.62. n.65. cum seqq. & à n.61. cum seqq.

Administrator quando, & ex quibus conjecturis, appareat contrahere nomine administrationis vel proprio, p.63. n.85. remissivè.

Penes administratorem concursus universalis, omnia debitoris bona deponenda sunt, ut unusquisque satisfiat juxta gradus prærogativam, p. 75.n.3.& seq. & à n. 1.

Concursu facto (cessione mediante) debitor omnium bonorum administrationem dimittit judici distribuenda inter creditores, p.94.n.7. & 20.

Bona, quæ administratione carent incidunt in protectionem judicis, ut ad illa fidelem nominet administratorem, ibid. n.2.

Administratorem bonis absentis judex dare debet, ne dissipentur, ibid.

Administrator datur prodigo bona dilapidanti interdicta illi bonorum suorum administratione, p.95.n.5.

Bonis debitoris administrator, & curator datur instantibus creditoribus, ibid. n.6.

Administrator & curator datur bonis debitoris concursum formantis, cum debitor administratione sit exutus, n.7.

Creditoribus interest, ut bonis debitoris detur administrator, qui ea diligenter & fideliter ministret, num. 8.

Administrator boni falliti à judice creatur pro indemnitate creditorum, n. 9.

Administratio bonorum concursus penes curiam residet, cui debitor principaliter dimisit bona, ut creditores tuti sint, concursum non esse simulatum, ibid. n.10. & 11.

Administrator concursus nominatus à curia ejus nomine non debitoris nec creditorum bona administrat, ibid. n.12.

Administratorem illum debet judex approbare, in quem major pars creditorum (fraude cessante) consenserit, ibid. n.14. & seqq.

Administrator concursus potest nominari unus ex creditoribus, in quem omnes, vel major pars consensit, p.96.n.18. & seqq.

Et quid circa hoc noviter per Regium decretum sit dispositum, ibid. n.59.

Major pars creditorum quomodo in hoc casu consideretur, ibid. n.19.

Index Rerum

Administratorem, si creditores non eligant, judex eligit idoneum, ibid. n.20.

Administratorem ad bona concursus ille judex nominat, coram quo lis creditorum mota fuit, ibid. num.21.

Administratorem eum nominare judex debet, à quo facilis sit exactio & negotiatio creditorum, ibid. num.22.

Administratores non decet nominari officiales & ministros curiæ, quod optimis rationibus ostenditur, ibid. n.23. & 24.

Ad administrationem concursus, fœminæ eligi non debent, ibid. n.25.

Administrator concursus non admittitur ad exercitium, donec fidejussionem præstet de fideli administratione & reddenda ratione, ibid. n.26.

Administratorum & negotiorum gestorum bona, an tacitè sint obligata, p.97. n.28. & seqq.

Administratori concursus salarium debet per judicem assignari, ibid. n.31. Vide verb. *Salarium*.

Administrator concursus cum certo salario nominatus, non potest administrationi imputare alium salarium alteri qui suo nomine negotia administrationis gessit, ibid. n.32.

Administrator, qui coadjutorem assumpsit ad administrationis curam, de suo salario illi satisfacere debet, ibid. n.34.

Administratoris officium quale sit, in quo consistat, quæ ad illud pertineant, ib. n.33.37. & seq.

Administratori ultra salarium assignatum solvuntur expensæ ab eo erogatæ pro litibus, cura & cultura bonorum, ibid. n.36.

Administrator quam potestatem habeat in administratione bonorum concursus, ibid.n.38.

Administratoris & sequestri officium est colere, fructus colligere, exigere redditus & credita, ac conservare bona concursus, ibid. n.38.

Administrator prosequi tenetur lites tangentes exactionem bonorum, nominando procuratorem, & advocatum cum salario sub approbatione senatus, ibid. n.40.

Administrator movere non potest actiones, quæ proprietatem bonorum concursus respiciunt, nec in eum diriguntur, sed cum debitore & creditoribus sunt intentandæ & prosequendæ, n.33. usque ad 49. & n.53.

In administratorem concursus nullum jus in proprietate nec in possessione transit, p.98.n.45.

Administrator concursus creditoribus solvere non potest propria, sed solius judicis authoritate, n.51.

Administrator qui potestatem sibi datam excedit, dignus est pœna, ibid. n.52.

Administrator concursus à curia nominatus vel confirmatus simul cum administratione jurisdictionem recipit ad exigendum, ibid. n.54.

Administrator à judice ordinario nominatus vel confirmatus nullam recipit jurisdictionem, n.55.

Administratores concursus sæpè cogi solent ut in loco solutionis assistant, vel substitutum habeant præsentem, ne cum eo molesta sit creditoribus negotiatio, ibid. n.56.

Administratores malitiosè solent detinere solutiones, ut interim ad negotiationem uti possint pecuniis, vel ut creditores partem crediti amittant, ib. n.57.

Legibus regiis variis pœnis plectuntur administratores recipientes partem crediti creditoribus solvendi, p.99.n.58.

Regio decreto noviter dispositum est, ne debitor, vel aliquis creditor nominetur administrator concursus, nisi omnibus creditoribus citatis & nominatim expressè vel eorum majori parte consentientibus; ibid. n.59.

Administratione bonorum sua sponte privatur debitor, qui deinceps non est persona legitima ad contrahendum super ipsis, p.130.n.5. & seqq.

Nec dominium aut possessionem in recipientem ex contractu transferre potest, p.112.n.11. & 12.

Nec ea bona alienata concursu pendente exire censentur à corpore concursus, ibid.

Administratio bonorum solum prohibetur debitori concursum formanti, non dominium, & possessio bonorum, donec distrahantur cum effectu, p.115. n. 37. & ex n. 24.

Administratio, quæ alterius nomine fit magis confirmat dominium domini, ibid.

Administratio & alienatio debitori interdicta est, concursu pendente in favorem creditorum, in quorum utilitatem contrahere potest, pag. 116. n.62. & 63.

Administratio bonorum suorum cui interdicta est, acquirere non prohibetur, ibid. n.65. cum seqq.

Administrator bonorum concursus non potest judices nominare, nec beneficia vacantia præsentare, nec exercere aliquid honorificum, cum penes debitorem remaneat, p.117.n.86. & seq.

Ad administratoris officium cedentis, vel decedentis ad præsidem nominatio pertinet, p.119. num. 10. & 11.

Administratoris facta nominatione si tertius meliorem conditionem attulerit, & in contradictorio judicio vicerit, electio præcisa ad præsidem senatus devolvitur, ibid.n.12. & seq.

Administrator, qui semel bona concursus in sequestrum & depositum admisit, nisi causa supervenientè à judice approbata officium dimittere non potest, num. 2.

Administrator munus administrationis assumens quasi contrahit, ibid. n.3.

Administrator semel creatus ad concursus administrationem non nisi justa ex causa potest ab ea amoveri, n. 5.

Justæ causæ ad removendum administratorem judicis arbitrio relinquuntur, ibid. n.6.

Administratoris nominatio privativè regulariter pertinet præsidi cancellariæ, ib. n.7.& seqq.

Administratore concursus ante exercitium decedente, vel dimittente munus, ad præsidentem devolvitur electio, cùm tunc nova non detur vacatio, ibid. n.8.9. & 11.

Administratoris facta nominatione præses cancellariæ præcisè tenetur expedire titulum administrationis concursus ei; qui in contradictorio judicio munus administrationis evicit, p.120.n.16.

Administratorem nominare qui potest ad concursum, semper omnium creditorum consensum, vel majoris partis sequi tenetur, ibid. n.17.

Administrationem statim à se abdicat, qui concursum introducit ita, ut deinceps nec contrahere super bonis nec disponere valeat, p.208.n.12.

Administratione suorum bonorum privatur fallitus, & status mutationem patitur, ibid.n.13.

Administrator ab administratione remotus revocari censetur procurator, & advocatus ab eo nominari, n. 24. & 27.

Administratori solutio facta administratione finita per ignorantiam sustinetur, p. 209. n.33.34.35. & 36.

Penes debitorem defunctum, qui concursum formavit nulla bona sunt, sed penes administratorem sequestrum, p.310.n.41.

Administrator non tenetur conficere inventarium, quamdiu bona ad ejus manus non perveniunt,n.43.

Administratione bonorum pupilli inter tutores divisa per diversas provincias quilibet agit, & convenitur pro rebus sui territorii, p.409.n.12.

Administratio bonorum licèt inter tutores vel curatores dividatur per provincias, intelligitur quoad admi-

administrationem, & non quoad juris effectus, ibid. n.16. & seqq.
Administrationis divisio facta inter tutores per provincias operatur in actionibus realibus montis contra pupillum, & tunc ille conveniendus erit tutor ejus provinciæ, in qua res sita est, p.410. n.29.
Secus in actionibus personalibus, ibid.n.30.
Administrationis divisio inter tutores uniuscujusque inter se potestatem arctat, non aliorum qui eos possunt convenire pro ære alieno alterius provinciæ, n.31.
Administratione divisa potest creditor quemlibet tutorem convenire proprio foro cujuslibet tutoris, p.411. n.32.
Ne cogatur unus tutor ire ad alienam regionem extra propriam provinciam tangentem suæ administrationi, n.33.
Administratio interdicta censetur debitori formanti concursum, p.412. n.61. & 78.
Administrare & alienare debitor concursu formare prohibeatur, non ideo cogitur acquirere, ib. n.85.
Administratores legitimi dicuntur possessores majoratus ex sola sententia tenutæ, agunt & conveniuntur pro rebus ad majoratum pertinentibus, p.479. n.72. cum seqq.
Administrator tanquam talis agens eo ipso fatetur se alieno nomine agere & dominio propria carere cujus defectus ei non obstat, p.480.n.91. & ex n.82. cum multis seqq.
Per administratorem majoratus repræsentatus est, qui agit, & convenitur & apud quem dominium residet, ibid.
Administratoris pro tempore limitato fidejussor, si dominus post illud uti & continuare patiatur, non tenetur, p.522.n.71.72.73. & seqq.
Administrator bonorum concursus facultatem habet colendi, locandi, exigendi, & fructus vendendi, p.596.n.1.
Administrator concursus non potest expendere nec solvere creditoribus absque judicis delegatione libramiento, ibid.n.2.& 7.
Administrator quid facere debeat quando aliquid præcisè ex bonis concursus expendendum sit, ib.n.3.
Administratio, cura, & custodia bonorum concursus ad judicem & curiam penes quas principaliter residet, spectat, ib. n. 4.
Administrator est sequester & depositarius bonorum à curia vel judice concursus nominatus, n. 5.
Administrator fisci absque delegatione nec unum denarium expendere potest, ibid. n.8.
Administrator cui nominatim erat directa delegatio, mortuo aut remoto ab administratione, delegatione intimata vel non, novus successor eam adimplere tenetur solvendo absque novo decreto, ibid. n. 9. & seqq.
Administrator licèt mutetur, administratio non mutatur, nec variatur, p.597. n. 10. cum seqq.
Administrator concursus strictè cogitur adimplere delegationem sibi directam, hoc est, *el libramiento*, creditoribus concessam, p.598.n.1.
Administrator concursus delegationi sibi directæ satisfacit, volens compensare quod creditor ipsi debitori debet ex alia causa, ibid. n.2. & seqq.
Administrator nequit compensare quod sibi ipsi debet creditor concursus exigens virtute delegationis, p.599. n.14. cum multis seqq.
Administrator repræsentat duas personas, propriam & administrationis, & utraque differt, ibid.n.15.
Obligationes & scripturæ administratoris differunt à propriis administratoris, ibid. n.16.
Administrator concursus bona habet in depositum & sequestrum, ut judicis decreto distribuantur in decretores, p.603.n.1.
Administrator concursus tanquam depositarius sequester omnis juris rigore cogitur adimplere los libramientos, ibid. n. 2.
Administrator si delegatoria non adimplet absque legitima causa à judice examinanda, secunda jussio datur, hoc est sobre libramiento, ibid. n.3.
Administrator ad judicis mandatum tenetur illico bona deposita reddere, ibid. n.4.
Et via executiva celerrima, quæ coactione cogitur judicis decretum complere, ibid. n. 5.
Administrator carceratur, si judicis jussum procrastinet, ibid. n. 6.
Administratoris coactio temperatur pro mensura suæ obligationis restrictæ ob bona sola concursus, & non ad sua, ibid. n. 7.
Administrator rerum alienarum solùm tenetur respectivè ad bona aliena, de suis tamen solvere non cogitur, ibid. n. 8.
Executio non fit in bonis administratoris pro debito administrationis, n. 9.
Administratores bonorum civitatis pro debito civitatis non de suis, sed de bonis civitatis tenentur, ib. n.11. seqq.
Administrator pecunias concursus exhibere cogitur, si extent, ib. n.15. & 16.
Administratori asserenti non habere penes se pecunias administrationis, sed legitimè expendisse, non facilè creditur, ibid. n.17.
Administrator præsumitur de bonis administrationis expendere, non de suis, 604 n.18.
Maximè si dives non sit, ibid.n.19.
Administrator concursus coactionem ac juris præsumptionem limitabit, si rationem reddere offerat, n.20. cum seqq.
Administrator non tenetur ad recepta, nisi ratiociniis dispunctis absoluto sibi debito apparente, n.23.
Administratorem ad solutionem compellere nisi totâ ratione perspecta & examinata, incivile est, n.24.
Administratoris debitum incertum est ante rationem reddendam, ac legitimè liquidatam, n.25.
Administrator ante ratiocinia debitor dici non potest, nec interim exequi, ibid.n.28.29.& 30.
Administrator etsi fateatur quantitates exegisse, cogi nequit reddere, obstante ratione calculi & ejus connexitate, ibid. n.31.
Administrator concursus coactus delegationes judicis adimplere, coactionem evitat, rationem administrationis offerendo, p.605.n.34.& 35.
Administrator potest cogere dominum ut recipiat rationem administrationis à se oblatam, n. 36.
Administrator potest petere à domino quod vel recipiat rationem, vel eum ab ea liberet, ut in posterum tutus sit, ibid. n.37. & 38.
Administrator concursus limitatam recipit potestatem, ut nullam habeat in expendendo bona, absque judicis speciali decreto, p.606.n.1.
Administrator præ oculis semper habere debet sententiam graduationis, ut juxta illam & non aliter adimpleat delegationes obtentas à creditoribus, ibid. num. 2.
Administrator, qui in solvendo turbaverit gradus sententiæ, nulliter operatur, & de suo tenetur anterioribus creditoribus omissis, ibid. n.3.
Administrator præposterans gradus & ordinem sententiæ in dolo præsumpto esse dicitur, nu. 5. cum seqq.
Collusio simul præsumitur inter administrationem & creditorem præmaturè solutum, ibid. n. 6.
Administrator, qui non servata graduatione & forma decreti inserti in delegatione solvit, de suo tenetur anterioribus creditoribus, p.607. n.10.
Administrator, qui contra ordinem graduationis solvit posteriori, de suo solvisse intelligitur, non de pecunia

Index Rerum

concurſus, nec concurſus corpus exire cenſetur, n.11. & ſeqq.

Adminiſtrator regulariter de bonis adminiſtrationis dumtaxat tenetur, ad quæ reſtricta & limitata intelligitur ſua obligatio, ibid. n.13.

Adminiſtrator, procurator, inſtitor, & ſimiles excedendo mandatum de proprio tenentur, quia in exceſſu ſe obligaſſe intelliguntur, ibid. n. 14.

Nec in exceſſu obligant adminiſtrationem vel dominium, ibid. n. 15.

Adminiſtrator, hæres tutor, alterve, alieno nomine ſolvens non poteſt ſolvendo ordinem, & gradum præpoſterare, aliàs de ſuo tenetur anterioribus, p.608. n. 27. & 28. & ex n. 20.

Creditoribus anterioribus datur electio an velint agere contra poſteriores præpoſtere ſolutos, vel contra adminiſtratorem inordinatè ſolventem, n. 29.

Adminiſtrator præpoſtere ſolvens tenetur de ſuo anterioribus creditoribus; ſi adminiſtratio non ſit ſolvenda, ibid. n.31.

Adminiſtratori ſcienti gradus ſententiæ non datur repetitio contra poſteriores creditores à ſe ante tempus ſolutos, n.37. cum ſeqq.

Adminiſtrator licèt poſteriori creditori exigenti poſſit exceptionem ordinis & præpoſterationis opponere; ſi omiſerit, & ſolverit repetitio denegatur, ibid. n.40. & ſeqq. & ex n. 33. cum ſeq.

Adminiſtrator concurſus ſolvendo poſteriori negotium gerit adminiſtrationis, à qua ſolutum repetit ſuo loco & gradu, 609. n. 44. & ſeqq.

Adminiſtrator qui poſteriori inordinatè ſolvit, an ad exigendum ex corpore concurſus ſubintret locum, & gradum creditoris à ſe nunquam ſoluti abſque alia ceſſione, ex n. 84. & ſeqq.

Adminiſtrator, qui reddita ratione apparet, creditori præfertur omnibus quibuſlibet creditoribus, n.49.

Adminiſtrator ſolvendo creditoribus adminiſtrationis poſterioribus ſolam actionem perſonalem habet, ibid. n. 53.

Adminiſtrator inordinatè ſolvens poſteriori mediante ceſſione, ejus gradum & prælationem ſubintrat, ibid. n.54.

Adminiſtrator, qui ſingulas partitas à ſe ſolutas inordinatè exigere vult ſine ceſſione à concurſus corpore inter perſonales graduatur, 610. n. 60.

Adminiſtrator, qui ſolvit creditori cum ceſſione ſubintrat gradum, & privilegium creditoris, & præfertur aliis, quibus creditor cedens præferebatur, n. 61.

Adminiſtrator dum ſolvit creditoribus diligens ſit in petenda ceſſione, & ſubingreſſione pro majori cautela, ibid. n.62.

Adminiſtrator ante calculum non poteſt prætendere aliquas partitas ſolviſſe ſua pecunia, n. 64.

Adminiſtrator in dubio ante factum calculum ex pecunia adminiſtrationis, & non de ſua expendiſſe præſumitur, ibid.

Adminiſtrator facto calculo, creditor factus adminiſtrationis pro ſuo credito, qua ratione ſciat primus creditor, & cunctis præfertur, n.65.

Adminiſtrator concurſus, qui dimiſſa adminiſtratione, & ratione reddita creditor evaſit an poſſit retinere bona concurſus donec de reliquis ſatisfiat, p. 611. n. 1. cum ſeqq.

Et an poſſit retinere ob compenſationem, vel propter ſatisfactionem, ibid.

Adminiſtrator habet tacitam hypothecam cum prælatione pro ſuis reliquis, & expenſis factis in conſervationem adminiſtrationis, ibid. n. 3.

Adminiſtrator ſolutionibus, & expenſis factis pro exoneratione adminiſtrationis eam utiliter meliorare dicitur, ibid. n. 4.

Adminiſtrator non poteſt retinere bona adminiſtrationis pro reliquis, ſed ſtatim cogitat reſtituere novo adminiſtratori, & pro reliquis exigendis debet recurrere ad concurſum, n.5. & 7.

Adminiſtrator, depoſitarius, ſequeſter, & quilibet alius qui pro melioramento habet retentionem, adhuc tenetur in corpus concurſus ea bona conferre, n.6.

Jus prælationis pignoris, vel retentionis non impedit, quin adminiſtrator finita adminiſtratione bona novo adminiſtratori reſtituat, p.612.n.7.

Adminiſtrationis bona retinere, & dimittere adminiſtrationem implicat contradictionem, ibid. n. 8.

Adminiſtrator, qui rationibus diſpunctis creditor evaſit de rigore juris præferri non debebat aliis creditoribus, praxis tamen univerſalis prælationem admiſit, p.613.n.21. & 33.

Adminiſtratoris reliquatum cum procedat ex ſolutione creditorum, & expenſis neceſſariis ex propria pecunia factis in utilitatem, & conſervationem adminiſtrationis, etiam ſine conceſſione habet prælationem, p.612.n.12. & 13.

Adminiſtratoris creditum compoſitum ex creditis privilegiatis, eorum privilegio participat, p. 613. n. 20. & 21.

Creditores, quibus adminiſtrator ſolvit, ideò ſunt privilegiati, quia immediatè ſunt creditores adminiſtrationis, adminiſtrator verò immediatè creditor eſt, ſucceſſione eorum locum non ſubintrat, ibid.n.22.

Solutiones & contractus, ut dicantur converſi in utilitatem adminiſtrationis, & banchi, & pro ejus conſervatione non requiritur, quod pecunia immediatè detur adminiſtrationi, ſed ſufficit converſio in ejus utilitatem, ibid. n.23. & 24.

Adminiſtrator condemnatus propria pecunia ſolvere anteriori ob dolum ſolvendi poſteriori, hujus locum non ſubintrat abſque ceſſione, nec ſubſequentium exactionem impediet, p.614.n.34.

Secus ſi creditum adminiſtratoris proveniat ex rationis redditione, nam pro reliquis cunctis præfertur creditoribus concurſus anterioribus, n.35.

In adminiſtrationem concurſus non tranſit dominium, nec poſſeſſio bonorum, & ideò à periculo mutationis monetæ illæſus manet mora, aut culpa deficiente, p.622.n.17. & 18.

Adminiſtrator recipiens ſalarium, an depoſitarius, ſeu ſequeſter decipi poſſit, an potius locator, ibid. n. 19. & 28.

In adminiſtratorem concurſus deponuntur bona eo animo, ut in ſuos uſus non convertat, ſed ut de manifeſto habeat pro ſatisfaciendis creditoribus, p. 623. num.23.

Adminiſtratoris periculo cedit diminutio monetæ, quando fuit in mora ſolvendi habentibus delegationem ipſi intimatam; etſi coram judice pecuniam manifeſtaverit, p.624. n.30. cum ſeqq.

Adminiſtrator conſtituitur in mora per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem, n.32. & ſeqq.

Adminiſtrator patitur damnum diminutæ monetæ, quando rumor mutationis aderat, & negligens fuit in pecuniæ manifeſtatione judici, quam potuiſſet diſtribuere inter creditores, p.625. n. 37. & ſeqq.

Adminiſtrator tenetur prævenire periculum, quod timetur, aliàs non liberatur, n.39.

Adminiſtrator, qui tempore publicatæ pragmaticæ mutationis monetæ, non manifeſtat pecunias, poſtmodum non excuſatur, nec auditur, ibid. n.40.

Contra adminiſtratorem ordinem graduum præpoſterantem regreſſum habent creditores potiores, p.651. num. 3.

Et etiam contra poſteriores ſolutas revocatoria uti poſſunt priores, ibid. n. 4.

An adminiſtrator mortuo poſſeſſore poſſit recolere fructus majoratus beneficii, & ſimilium, ut ſucceſſor à concurſu petat ſuam ratam, vel an iſtis omnium recollectio pertineat, p.657. n.43.

& Verborum.

Fructuum omnium recollectio pertinere integraliter ſucceſſori majoratus adminiſtratore concurſus præſente determinat ſenatus, p.658.n.45. & ſeq.

Adminiſtrationem bonorum abdicat à ſe debitor, eo ipſo quo format concurſum, & bona in ſequeſtro, ac depoſito ponuntur, p.661.n.33.

Adminiſtratio concurſus durat durante lite, qua extincta pariter extinguitur, p.663. n.50. cum ſeqq.

Adminiſtratio, atque adminiſtrator concurſus durat, durante judicio concurſus, & extincto extinguitur, p.665. n.69.

Adminiſtratori non onerantur partitæ, & nomina debitorum quæ non exegit, & inexacta reddit, p. 629.n.105.

Niſi fortè ſua negligentia, & culpa etiam levi facta fuerint inexigibilia, ibid.

Adminiſtratori non onerandæ partitæ & nomina debitorum, quæ ex adverſo non probantur eſſe exigibilia tempore ſuſceptæ adminiſtrationis, p. 630. n.106. & 107.

Adminiſtrator præſumitur ſibi ipſe ſolviſſe, & ſatisfeciſſe de bonis debitoris, quæ adminiſtrat, p.604. num.18.

Durat tamen hæc præſumptio interim dum adminiſtrationis non reddit rationem, ibid. n.20.

Æquiparatio.

In Æquiparatis à jure diſpoſitum in uno, in alio diſpoſitum cenſetur, pag.116. n.56.& 57. p.144.n.5.

Æquitas.

Æquitatem conſideratam à Molina, ut creditor priùs excutiat bona majoratus, quam libera ſimul obligata, potiùs iniquitatem eſſe clarè oſtenditur, p. 330. n.40. & ſeqq.

Æquitatis prætextu fieri non poteſt quod à jure fieri eſt prohibitum, n.41. & 42.

Ex æquitate, & in ſubſidium datur actio domino pecuniæ in rem emptam facto emptore non ſolvendo, p.493.n.13.

Sed non in præjudicium creditorum emptoris ex pecunia aliena, p.494. n.20. & 21.

Æquitas, & juris beneficium nunquam admittitur in præjudicium tertii, ibid. n.24.

Æquitatem nunquam admittit lex in præjudicium tertii, ibid. n. 43. & 44.

Æquitas novi caſus novum inducit remedium, p.556. n.150. & ex p.545. n.16. cum ſeqq.

Æquivocum.

Æquivocus actus, qui uni & alteri poteſt adaptari, neutri prodeſt, p. 370. n.8. cum ſeq.

Æquivoca probatio, & quæ non percutit locum aut tempus prohibitum, nihil relevat, ibid.

Æſtimatio.

Æſtimatio non recipit jus patronatus, & an in bonis noſtris eſſe dicatur, p.594.n.26. & 27.

Sub æſtimabilis rei diſpoſitionem non venit res inæſtimabilis, p.592.n.8.

Æſtimabilis eſt uſus ſepulchri ſeu capellæ, & diſtrahi poteſt pro ſolutione creditorum, p.595.n.50. & 51.

Æs Alienum.

Vide *Alienum.*

Aliena res penes concurſum remanens ſi à tertio vendicetur ut ſua, non ſtatim relaxatur, ſed expectatur res judicata, p.77.n.34.35.36. & 44.

Æs alienum non eſt de bonis debitoris ſed creditorum, p.82.n.101.

Æs alienum totum patrimonium reſpicit, & minuit, p.176.n.119. & ſeqq. & à n.116.

Æs alienum univerſum patrimonium debitoris ubique exiſtens reſpicit, & ſequitur, p.194.n.21. & 22.

Æs alienum univerſum patrimonium reſpicit, & ad univerſa debitoris defuncti bona ubique exiſtentia creditores jus habent, p.410.n.18.

Æs alienum non reſpicit unius loci facultates tantùm, ſed univerſum patrimonium, ibid. n.19.

Ære alieno totum diminuitur patrimonium, quia totum comprehendit, n.20.

Æs alienum totum complectitur patrimonium, onus verò ſuper una re impoſitum rem ipſam dumtaxat, ibid. n.21.

In promiſſione bonorum plus eſſe non intelligitur quàm quod ſupereſt ære alieno deducto, p.635. n.2. & 3.

Alimenta.

Vide *Poſſeſſor, Majoratus.*

Alimenta in concurſu aſſignata habens debitor non excuſatur à fidejuſſione requiſita in ſecunda ſupplicatione, p.304.n.195.

Alimenta habens uſumfructum, ſeu annuos reditus ad vitam pauper non eſt, ibid.

Alimenta percipiens non dicitur pauper ſolemnitatis, ut habeat caſum curiæ in prima inſtantia, n. 196.

Pro alimentis, & paſcuis retinentur animalia, in quibus expendens præfertur cunctis creditoribus, p.79. n.64. & ſeqq.

Alimenta, an conſignanda ſint poſſeſſori majoratus eo quod potior & prior creditor ducatur ex bonis concurſus, p.84.n.122.

Prior, & potior creditor eſt, ergo ei alimenta debentur ex bonis concurſus arguere abſurdum eſt, n.123.

Debitori concurſum formanti non creditoribus prioribus præſtantur alimenta, ibid. n.124.

Alimenta non omnibus quorumlibet majoratuum poſſeſſoribus indiſtinctè præſtantur in judicio concurſus, ibid. n.125.

Alimenta ex bonis concurſus petere poſſunt omnes illi qui ultra quàm facere poſſunt non conveniuntur, p.168.n.1. cum ſeqq.

Et quales iſtæ perſonæ ſint, ibid. ex n. 3. cum ſeqq.

Alimenta percipit clericus formans concurſum ex fructibus ſui beneficii, n. 7.

Alimenta à judice taxanda relinquuntur iis, qui ultra quàm facere poſſunt conveniri non poſſunt, n. 10.

Debitores non conveniri ultra quam facere poſſint & retinere ex bonis quantum ſufficiat ad ſua alimenta, ne egeant idem eſt, n. 11.

Judex concurſus, quæ præ oculis habere debeat in taxandis alimentis, ibid.n.12.

Alimenta præſtanda ſunt juxta dignitatem, & qualitatem perſonæ ſive judicis officio, ſive ex teſtamento debeantur, ibid. n.13.14. & 15.

Patrimonium, & facultates alimentantis judex inſpicere debet in taxandis alimentis, p.169.n.15.

Valor fructuum, & reddituum non bonorum in proprietate attendendus in taxatione alimentorum, n. 16. & 17.

Redditus ædificii ſumptuoſi dumtaxat attenduntur ad taxationem alimentorum, ibid.n.18.

Alimenta concurſum formantis non taxantur inſpecta qualitate & dignitate, ſed juxta indigentiam pro vitæ ſuſtentatione ſublevanda, n. 19.

Alimenta ære alieno gravatis non debentur judicis officio, ſed miſerationis cauſa, ne egeant, n.20.

Tertia pars eorum alimentorum, quæ aliàs non inſtantibus creditoribus præſtarentur, conſignatur dumtaxat in concurſu Equitibus ære alieno gravatis, ibid. n.21. & ſeqq.

Et dimidiam partem eſſe præſtandam arbitratur Senatus Valentinus, ibid. n.22. & 23.

Alimenta præſtanda debitori miſerationis cauſa non tam ampla taxabuntur nobili, quanta haberet officio judicis jure actionis, & legati, p.170.n.24.

Alimenta, quæ debitor formans concurſum conſequitur non de bonis ſuis, ſed de bonis creditorum miſerationis & clementiæ cauſa legis beneficio deducunt, ibid. n.25.

In alimentis conſignandis debitori ex corpore con-

curſus

Index Rerum

curſus non attenditur dignitas perſonæ, ib.n.26.
Ad alimenta qui tenetur non cogitur vendere domum pretioſam, ſecus ad ſatisfaciendum creditoribus & ſe ipſum alere, cogitur vendere debitor, n. 27.
Debitorem alere ex bonis concurſus an tuta conſcientia fieri poſſit, controvertitur inter Theologos, num. 28.
Cùm de bonis creditorum, & ſic de alienis non ſit eroganda eleemoſyna, n. 29.
Alimenta præſtantur civitati, Eccleſiæ, alterique univerſitati concurſum formantibus, ibid.n.30. & 31.
Alimenta præſtantur ex praxi omnium tribunalium comitibus, magnatibus, & aliis potentibus, n. 32. 33. 38. 39. & 50.
Alimenta ratione nobilitatis majoratus ſimplicis poſſeſſori non debentur, p.171.n.40. cum ſeq.
Alimenta magnatibus, ducibus & aliis illuſtribus perſonis debentur in concurſu ex univerſali conſuetudine, n.41. & n. 50.
Ex reditibus majoratuum, ib. n.41.
Differentia inter poſſeſſores majoratus habentis dignitatem, & juriſdictionem, & alios juriſdictione carentes, ibid.n.42.
Alimenta præſtanda ſunt majoratuum poſſeſſoribus ob favorem publicum, honorem, & authoritatem conſervandam, ibid. n. 45. & 55.
Alimenta conſequi non poteſt poſſeſſor ſimplicis majoratus concurſum cauſans, quantumvis ſit nobilis, niſi ſit Dux, Comes, &c. aut habeat Vaſſallos, & juriſdictionem, ibid. n.43.54.55. & ſeqq.
Si concurſus judicio adſint creditores quorum reſpectu debitor non poteſt conveniri, ultra quàm facere poſſit, & alii, verius quod hoc non petitur beneficio, an debitor indiſtinctè alimenta conſequi valeat, p.172. ex n.73. & ſeqq.
Debitor, dum lis concurſus pendet, alimenta petere non poteſt reſpectu creditorum, à quibus non convenitur ultra quam facere poteſt, & qua ratione, p.173.n.74.& 75.
Incertitudo in præfato caſu impedit alimentorum deductionem, n.76.
Uxor creditrix, filii gener, & ſimiles ſimul inter creditores in concurſu comparentes lite pendente debitori non præſtant alimenta, ibid. n.77.
Secus poſt ſententiam graduationis, ibid. n.78.
Superior qui decreto judicis pignus accepit, ut ex ejus fructibus percipiat alimenta, eo mortuo pignus extinguitur non tranſmiſſurum ad hæredem, ibid. n.79.
Alimenta, quæ miſerationis cauſa præſtantur non tranſmittuntur ad hæredes, ſecus ſi ſubrogentur loco legitimæ, ibid. n.80.
Alimenta debitori in concurſu aſſignata, an omnibus creditoribus præferantur, ex n.81. cum ſeqq.
Alimentarium tacitam habere hypothecam, & omnibus creditoribus præferri aſſerit Felicianus, n. 82.
Alimenta præſtita in conſervationem rei, habent hypothecam cum privilegio, ibid.n.83.
Debitor, cui de jure debentur alimenta in concurſu præfertur quibuſlibet creditoribus indiſtinctè,n.84. & 85.
Alimentorum portio ex bonis concurſus prius deducitur præſtanda debitori qui tenetur deducto, ne egeat, ibid. n. 85.
Alimentorum prælatio debitoribus non datur ratione alicujus hypothecæ, quæ cum ſuo dominio pugnat, ibid.n.86. & 87.
Tertius, qui in concurſu conſequutus fuit ex obligatione debitoris creditor eſt perſonalis, qui hypothecariis non præfertur, ibid. n.88. & 89.
Creditores patris debitoris præferuntur filiis patris petentibus alimenta, ibid. n. 90.
Uxori pro alimentis debitis retardatæ dotis competit hypotheca in bonis mariti, p.174.n.91.
Pro alimentis à dote non dependentibus hypotheca non competit alimentario, n.96.97. & 104.
Pro alimentis legatario, aut fideicom.miſſario conſignatis ex aliquo fundo perſolvendis competit alimentario hypotheca in fundo, ibid. n. 99.
Pro alimentis animalium expendens habet hypothecam in illis cum prælatione, ibid. n.100.
Pro alimentis animalium paſcua locans habet in his hypothecam cum prælatione, n.101.102. & 104.
Dum non exierint animalia à paſcuo de conſenſu domini paſcuorum, ibid.
Filium pro alimentis à patre ſibi debitis habere hypothecam in bonis patris, quaſi ſint onus reale qui dixerint, p.175.n.105.
Contraria verior & comprobatur, num. 106. & 146.
Hæres patris, vel donatarius omnium bonorum, licèt ad alimenta filiorum teneatur ex ſubſtantia bonorum, id non provenit ex eo, quod onus ſit tale, n.108. Vide n.113. & 109. Ubi de ratione.
Alimentarius non poteſt agere contra tertium poſſeſſorem, aut emptorem bonorum patris pro alimentis à patre debitis, ibid.
Pater qui ad alimenta filiorum tenetur, liberam inſuper habet bonorum ſuorum adminiſtrationem, quæ vendere, & alienare poteſt, fraude ceſſante, n. 110.
Pro alimentis debitis à fundatore majoratus tenetur ſucceſſor, quemadmodum, & ejus debita ſolvere, ibid. n.114.
Alimenta petenti à debitore formante concurſum præferuntur omnes creditores, & quare, ibid. ex n.115. & ſeqq. & n.126.
In alimentis taxandis habetur reſpectus ad bona alimentantis, & juxta illa metienda, n.116.
In alimentorum taxatione fit computatio æris alieni alimentantis, quo deducto ex ſuperfluo fit taxatio, ibid. n.117. cum ſeqq. & à n.121.
Alimenta præſtanda à poſſeſſore majoratus, an ſint onus reale ipſius alendi ſucceſſores, & alios de familia diſceptatur, p.176. ex n.127. cum ſeqq.
Ob alimenta aut dotem præſtandam bona fideicommiſſi alienantur ex præſumpta voluntate teſtatoris, ibid.n.128.
Alimentorum præſtatio regulariter non eſt onus reale, ſed obligatio perſonalis, aut officium judicis, n.119.
Alimentario etiam filio in bonis patris, vel deſcendenti à teſtatore, vel ab alio, qui ad alimenta tenebatur, nec hypotheca nec actio realis datur, ibid. n.130.
Alimenta minimè debentur à patruo nepoti ex fratre, p.177. n.134. & 135.
Alendi obligatio, quæ non reperitur in fundatore majoratus vivente, non tranſmittitur ad ſucceſſores in quos bona abſque eo onere fuerunt tranſlata, ibid. n.136.
Alimenta præſtanda, quibus tenetur poſſeſſor majoratus, bona majoratus non attenduntur, ſed fructus, qui mero jure pertinent poſſeſſori, ibid. n. 139. & 140. cum ſeqq.
Alimenta, ſi petierit frater à poſſeſſore majoratus reſpectivè ad obligationem majoratus non obtinebit, nec etiam ex obligatione propria poſſeſſoris, tanquam fratris divitis, quia hoc jus in judicium non deduxit, ibid.145. & 146.
Frater ex redditibus majoratus, quæ ſunt bona libera poſſeſſoris alimenta in concurſu fuerit conſecutus morte poſſeſſoris extinguitur, p.178.n.147.& 148.
Alimenta taxata fratri hab[illegible] reſpectu ad bona libera, & ſimul fructus majoratus poſſeſſore mortuo fructuum reſpectu diminuuntur, ibid. n.149.

Alime[illegible]

& Verborum.

Alimenta fratri, & similibus taxata ex fructibus majoratus possessore mortuo, successor, qui ex propria obligatione similiter tenetur novam taxationem petere potest, & quare, ibid. n.150. & 152.

Successor majoratus non tenetur præstare alimenta uxori prædecessoris sui, ibid. n.152.

Alimenta non debentur patruo, sicut nec è converso, ibid. n.154.

Alendi consanguineos est obligatio personalis possessoris majoratus, non onus reale ipsius, quod si foret, continuatur in successorem etiam in fratrem, ibid. n.156.

Mortuo fratre, qui ad alimenta tenebatur, extinguitur obligatio non transitura in filium, qui patrem alere non tenetur, p.179.n.162.

Alendi obligatio consanguineos, & descendentes à fundatore majoratus non est onus reale ipsius, merè personale possessoris, p. 180. usque ad num. 183. cum seqq.

Convincuntur Doctores asserentes alimenta descendentium à fundatore esse onus reale majoratus, ex n.186. usque ad n.205.

Alimenta semel taxata crescunt & decrescunt crescentibus vel decrescentibus bonis concursus, re judicata minimè obstante, p.184. n. 20. & per totum, usque ad 33.

Alimentorum taxatio mensuratur juxta facultates ejus à quo præstanda, p.183.n.4.

Alimentandi obligatio taxatur & regulatur arbitrio judicis, juxta inopiam unius, & divitias alterius, n. 5. & 34.

Alimentorum obligatio & taxatio varietati & mutabilitati fortunæ subjicitur, ibid. n. 8. 15. & 73.

Alimenta commensurantur cum ætate alimentarii, ætate crescente, crescunt alimenta, n. 9. & 10.

Alimentorum legatum, quod semel evanuit propter alimentarii divitias, revivisit necessitate & inopia superveniente, ibid. n.12.

Alimenta augentur propter augmentum intrinsecum bonorum, ibid. n.11.

Filius qui aliunde se aluit propter inopiam patris debito facto patre consequitur, alimenta futura non præterita, ibid. n.13.

Alimenta semel denegata ob divitias petentis revivisscunt & debentur ob ipsius inopiam supervenientem, p.184.n.14.

Alimentorum causa finalis est necessitas, paupertas & inopia, n. 16. & seqq.

Alimentorum augmentum attenditur sive ex integro, sive ex parte alimentati, vel alimentantis bona crescunt, aut decrescunt, n.19.

Alimentans minimè tenetur alimenta præstare, quando sibi sufficientem victum non habet, ibidem num. 20.

Alimenta semel taxata augmentum & diminutionem recipiunt, re judicata non obstante, p. 185. ex nu. 37. usque ad 44.

Vulgaris regula habenti unde se alat, negantur alimenta, non est absolutè vera, ibid. n. 39.

Filius qui ex officio & artificio potest subministrare, non potest à patre petere alimenta, & quomodo hoc casu formetur sententia, ibid. n. 40.

Alimenta præstita & taxata pro litis expensis, si lite durante divitiæ superveniant, alimentario cessant, num. 49.

Alimenta augendi justa causa est supervenientia filiorum, p. 186. n. 51.

In alimentis augendis judex præ oculis habet servos, qui quæve liberis susceptis serviunt, n.52.

Aucta familia, alimenta augere necesse est, ibidem num. 53.

Augendi alimenta futura causa est augmentum valoris rerum, ibid. n. 54.

In alimentis discernendis habenda est ratio patrimonii ejus, à quo utuntur, ibid. n.55.

Augmentum vel diminutio alimentorum non fit ipso jure, sed ministerio judicis, & causa cognita, n.56.

Refertur praxis Cancellariæ, ex qua quotidie diminuuntur alimenta debitoribus concursum formantibus assignata, quin listam bonorum aliquam fingunt, vel eorum valorem augent, ibid. n. 57.

Differentia inter alimenta miserationis causa præstanda, & ea quæ officio judicis, vel jure actionis assignantur, p.187.n.62.

Inter alimentarios etiam re & verbis conjunctos, jus accrescendi denegatur, ibid. n. 65.

Alimenta per mortem alimentarii extinguuntur ipso jure, ibid. n.66.

In alimentorum taxatione inter filios habetur ratio dignitatis, & primogenituræ, n. 70.

Alimentorum taxatio non statim initio concursus fieri debet, sed differri quousque de viribus patrimonii debitoris, certissimè constet per ratiocinia primi anni, n.71. & 74.

Ex instrumentis indicantibus bona debitoris capi non potest certitudo bonorum ad alimenta taxanda, & quare, ibid. n.72. & 73.

Ad alimenta per debitorem in suo concursu consequuta, an novum alium concursum formare possit in creditores ad alimenta disceptatur, p. 188. ex n. 1. & per totum.

Ex alimentis debitori in concursu præstitis vir creditor creditum deducere potest, ibid. n. 3. & 14.

Ex alimentis debitori assignatis novus concursus illusorius videtur, p.189. n. 4. & 5.

Alimenta cùm naturaliter sint taxata ad solam sustentationem necessaria nova in his assignata naturæ repugnat, ibid. n.6.

Alimentorum jus non cadit in confiscatione bonorum tanquam personalissimum, n.11.

Super alimentorum jure executio ad creditorum instantiam facta non admittitur, ibid. n.12.

Alimentorum jus cedi non potest, n. 14. & 32. cum seqq.

Alimentorum futurorum jus renunciari non potest, ibid. n. 15. & 42.

Transactio, aut pactum super alimentis futuris non valet inconsulto prætore, ibid. n.16. & 43.

Cedi aut vendi alimenta non possunt, n. 17.

Cum alimentario contrahens exponit se periculo amittendi creditum, n.18. 43. & seqq.

Creditores novi nihil possunt consequi à debitore alimentario, cui alimenta miserationis causa fuerunt consignata, p.190.n.25. & 26. & seqq.

Alimentarius cui jure actionis, vel legato ampla fuere consignata alimenta, si super his formet concursum, tunc alimenta reducenda sunt ad quantitatem ne pereat, & quod supereſt creditoribus relinquitur, n. 29. 34. & 39.

Alimentarius, cui legis beneficium non competit ex alimentis undequaque obtentis, in solidum tenetur creditoribus absque ulla detractione, num. 30. & 34.

Debitor qui juris beneficio caret, alimentorum auxilio destitutus est, n. 31.

Creditores novi & creati post primum concursum in solidum debitorem conveniunt, nullis alimentis reservatis, ibid. n. 33. & 34.

Alimentarius tenetur indistinctè solvere ea omnia quæ ipsi pro alimentis mutuata fuerunt, p.191. n.37.

Alimenta patiuntur sequestra, quando ex eis satisfaciendi sunt creditores, ibid. n.40.

Jus alimentorum, an & quando possit confiscari, n.41.

Cessio, transactio, pactum, venditio, aut renunciatio alimentorum, quomodo & quando fieri potest, ibid. n. 42.

Cre-

Index Rerum

Creditores intuitu alimentorum noviter contrahentes, quamvis ab alimentis repellantur, possunt, in judicio universali comparere, & post omnes alios ibi assistentes solvi, p.192.n.49. & 50.

Alimentorum jus licèt cedi, aut in alium transferri non possit commoditas, tamen potest in executionem capi pro solvendis creditoribus, ibid. nu.43.44.45. 46. & 47.

Alimenta semel in concursu debitori taxata rectè possunt obligari, & creditoribus consignari pro eorum solutione, p.193.n.1.

Super alimentis inter creditores ad illa potest debitor sui concursum causare, ibid. n.2.

In alimentis consignatis in concursu, sicut debitor præfertur omnibus suis creditoribus, pariter & ejus cessionarius, n.9. cum seqq.

Ad Alimenta creditores pro eorum solutione à debitore alimentario consignata, eundem etiam habent personaliter obligatum, & ad alia bona debitoris libera regressum habent, si alimenta obligata non sufficiant, p.194 n.18.

Alienatio.

Vide *Facultas*, *Assensus*.

Minor, respublica, vel Ecclesia an possint formare concursum absque solemnitatibus, alienationi requisitis, p.9.n.1. per totum.

Per concursum minor civitas, & Ecclesia bona sua non alienat, quia retinet dominium, & possessionem, ibid. n.6.

Alienatio necessaria, & judicis authoritate, & coactione facta non dicitur propria alienatio.ibid.n.7.

Nec in ea decreto, aut licentia opus est, n.8. & 9.

In Alienandis bonis concursus præcedit jussus, & decretum judicis cum plena causæ cognitione, n.10.

Bona minoris, & majoratus semel obligata cum decreto & regia facultate possunt liberè alienari ad satisfactionem creditorum, n. 11.

Cessio bonorum licèt non sit propriè alienatio, tamen est actus voluntarius, per quem facilè devenitur ad eam, p.10. n. 16. & 17.

Ad actum, per quem devenitur ad alienationem minoris seu populi requiritur decretum, & facultas regia, ibid. n.18.

Cessio bonorum dicitur universorum bonorum alienatio, n.19. & 28.

Alienantur bona minoris, & civitatis pro executione rei judicatæ absque decreto, & regia facultate, num. 22.

Alienatio spontanea absque juris solemnitatibus non permittitur minori, populo, & Ecclesiæ, ibid.n.23.

Alienatio bonorum concursus, cùm fiat in executione rei judicatæ, non eget solemnitate requisita in bonis minoris, & Eccl. n.24. & ex n.42.

Alienatio inducitur ex commistione bonorum inseparabili, n.23.

Alienatio hæredis impedit separationem post illam à creditoribus postulata, ibid. n.24.

Secus in pignoris constitutione, n.25.

Alienatio prohibita est debitori bonis sequestratis, & si de facto fiat, contractus est nullus, p. 113. nu.6. cum seqq.

Nec dominium aut possessio rei alienatæ concursu pendente in contrahentem transferuntur, num. 11. & 12.

Sed ea bona adhuc corpus concursus exire non censentur, ibid.

Alienationis prohibitio propter sequestrum causatur in bonis concursus, non verò ipsa dicuntur litigiosa, ibid. n.13.

Alienationis prohibitio non requiritur à judice expressa, cùm ex ipsa cessione, & bonorum abdicatione facta per debitorem necessariò inducatur, ibid. nu. 16. & 17.

Alienatio bonorum concursu pendente prohibetur, tanquam facta in fraudem paratæ executionis, ibid. num. 15.

Alienandi potestas est attributum dominii, pag. 114. num. 25.

Alienare prohibitus, an actiones movere vel rem in judicium deducere possit, n.28. & 62.

Alienationis prohibitio non inducit dominii privationem, p.116.n.58. cum seqq.

Alienatio & administratio bonorum prohibita debitori fit favore creditorum, ad quorum utilitatem contrahere potest, ibid.n.62.63. & 66.

Alienatio alicui prohibita absque solemnitate sustinetur facta sine ea, si utilis sit personæ prohibitæ, ibid. num. 67.

Alienatio rei prohibitæ non cadit in fructibus rei, & majoratus, ibid. n.57. & seqq.

Majoratum simplicium possessores concursum causantes, an alimenta petere possint, pag. 115. n. 43. ubi de affirmativa, ibid. num. 49. & seqq. negativa verior.

Alienare prohibitus fideicommissarius, quod alienat computatur in suas detractiones, p.331.n.53.

Alienare prohibitus, si plures alienationes fecerit, quæ summam detractionis permissæ excedant, priores intra summam contentæ sustinentur, cæteræ excedentes vitiantur, ibid. n. 54.

Alienationes priores factæ à prohibito alienare sustidentur usque ad metas detractionum, posteriores autem, quæ quantitatem permissam excedunt vitiantur, ibid. n.55.56. & 57.

Alienatio, vel obligatio majoratus non inducitur per solam facultatem regiam, nisi cum effectu alienatio sequatur, p.345.n.52. & seqq.

Idem in decreto judicis ad alienanda bona minoris, & in licentia viri data uxori, ibid. n.53. cum seq.

Alienari bona prohibita alienantur pro solvendis debitis ipsius testatoris, p.356.n 43.

Etiamsi creditor sit ipse hæres gravatus, ibid. n.44.

Alienationes & hypothecas factas à possessore majoratus putativo etiam cum facultate regia majoratus evicto per verum successorem nullas esse viriliter defendit Auctor, p. 375. ex num. 59. usque ad finem cap.

Alienare prohibitus sub pœna privationis, si alienet cum facultate regia nihil agit nec transfert jus, aut dominium, quo jam carebat, n. 65.

Alienationes factæ per possessorem majoratus putativum etiam sub facultate regia annullantur, nec nocent majoratui, nec vero successori vincenti, p.380. n.85. & 86. cum seqq.

Alienationes factæ à Prælato intruso in prælatia sunt nullæ ipso jure, ibid. n.87. & 88.

Alienationes factæ à possessore majoratus putativo sub facultate regia non tenent, ibid.n.88. & ex nu.127. cum seqq.

Alienationes & infeudationes bonorum spectantium ducatui, seu majoratui factæ per illegitimum possessorem nullæ sunt, & per legitimum postea successorem possunt recuperari, n. 88. cum seqq.

Alienationes & contractus gesti à tutore putativo non valent in præjudicium minoris, p.382.n.104.

Possunt tamen ex post facto ratificari à minore, ibid. n. 105.

Validitas alienationis bonorum majoratus ex duobus pendet, ex regia facultate & ex consensu legitimi possessoris, simul concurrentibus, p. 393. n. 32. & 33. cum seqq.

Alienatio bonorum majoratus, ut valeat duo præcisè requiruntur, dominium ex parte impetrantis, & facultas regia; quorum altero deficiente, tota subvertitur alienatio, & obligatio. num. 36. cum seqq.

Alienatio facta à poſſeſſore majoratus putativo, virtute facultatis à ſe obtentæ eſt nulla, ſi poſtea detegatur non ad eum, ſed ad alium pertinere majoratum. p. 394. n. 50. & ſeqq.

Nec ex alienandi prohibitione, nec majoratus confectione facta per debitorem aliquid detrahitur juri creditorum, quominus ad ſui ſolutionem poſſit diſtrahere quælibet bona debitoris. p. 410. n. 22. 23. & 24.

Alienatio hypothecæ quando & quibus caſibus facta dicatur ex cauſa debitoris voluntaria, vel neceſſaria, vel præambula. p. 415. n. 12. 13. 14. 15. & 16.

Alienationis verbo facultas acquirendi non comprehenditur. p. 419. n. 4. & 5.

Non alienat qui acquirere non vult. p. 420. n. 6.

Alienatio voluntaria non impedit hypothecæ tranſitum in quemcumque. p. 421. n. 16.

Debitor licet ex cauſa neceſſaria trahente originem ante hypothecam poſſit alienare, ex cauſa verò voluntaria nequit juri creditorum præjudicare. p. 435. n. 14.

Alienationi ſuæ rei conſentiens, ipſe alienare videtur. p. 449. n. 62. & 63.

Alienatio ubi prohibetur ob favorem alicujus abſque ſolemnitate ſi iſti ſit utilis ſuſtinetur, etiam ea deficiente. n. 82.

Alienationis prohibitio expreſſa impedit alienationem factam ab hærede ignoranti emptori, vel creditori pariter ignoranti. p. 474. n. 14. & 15.

Alienatio non propriè dicitur, niſi dominium plenè, & irrevocabiliter ſit translatum. p. 584. n. 80.

Alienatio ſemel perfecta ob novam ſupervenientem cauſam non debet retractari. p. 588. n. 24. cum ſeqq.

Alienum, alienare.

Vide *hypotheca.*

Res aliena, quæ penes debitorem formantem concurſum reperitur, non eſt de ejus patrimonio. p. 82. n. 98.

Debitor de bonis ſuis non de alienis concurſum format. ibid. n. 99.

Bona noſtra appellantur, quæ bona fide poſſidemus, etiamſi aliena ſint. ibid. n. 104.

Limita dupliciter, ut ibi.

Re aliena mihi hypothecata, & poſtea à domino alteri obligata, ac denique meam hypothecem dominus ipſe ratam habuit, non ego ſed creditor domini præfertur. p. 467. n. 52.

Alienæ rei hypotheca ipſo jure nulla eſt in præjudicium veri domini. p. 475. n. 24.

Alternativa.

In alternativis debitori denegatur electio, quando unum ex eis opponitur in favorem creditoris & ad ejus ſecuritatem. p. 531. n. 37. & n. 37. & n. 35. & 36.

Alternativè promittens intra terminum dare centum, vel fidejuſſorem, terminum tranſacto non ſatisfacit offerendo fidejuſſorem, ſed centum ſolvendo. ibid. n. 38.

Alternativè condemnatus ad triticum, vel ejus valorem non ſibi, ſed creditori competit electio, cum in hujus favorem æſtimatio ſit appoſita, ibidem. n. 39.

Animus.

Vide *Aditio.*

Animum adeundi manifeſtat hæres qui de hæreditate delata teſtatur, aut aliter diſponit. pag. 422. n. 32. & 33.

Etiamſi poſtea revocet teſtamentum. ibid.

Animus & voluntas etiam ex actu nullo deprehenditur & inducitur. ibid. n. 34.

Antiquum.

Facultatem aſſerens talis nomine poſſeſſoris fuiſſe impetratam, probat in antiquis etiam ſi de tertii præjudicio agatur. p. 260 n. 45.

Antiquum tempus quod dicatur. ibid. n. 46.

Anteriorità.

Vide *Prælatio, gradus.*

Appellatio.

Vide *Supplicatio.*

Apocha.

Vide *Chirographum, recognitio, confuſio.*

Approbatio.

Approbans ſimpliciter contractum, omnia pacta, & conditiones in eo contentas approbare intelligitur, nihil excepto. p. 169. n. 17.

Argumentum.

De beneficiis eccleſiaſticis ad officia temporalia valet argumentum ſi contrarium non ſit à jure diſpoſitum. p. 120. n. 15.

Argumentum valet de corpore myſtico ad corpus naturale. p. 123. & 127. n. 12. & n. 47.

Argumentum de parte quoad partem quod de toto quoad totum valet. p. 187. n. 64.

Argumentum de tempore ad rem valet. p. 334. n. 88.

De contractibus ad ultimas voluntates valet. p. 337. n. 130.

De caſu legis ſpeciali non eſt deducendum argumentum, & regula generalis ad alios caſus. p. 427. n. 117.

De perſona ad rem, & contra valet argumentum. p. 651. n. 12.

De officio ad feudum, valet argumentum. p. 232. n. 34.

De officiis Roman. Curiæ ad officia Hiſpaniæ non valet argumentum. p. 254. n. 66. cum ſeqq.

De officio ad feudum, & è contra valet argumentum. p. 235. n. 68.

Arrha.

Arrharum promiſſio ultra decimam in exceſſu vitiatur & ſuſtinetur in decima. p. 331. n. 47. 48. 49.

Pro Arrharum decima promiſſa computantur bona poſſeſſa à viro bona fide, licet poſtea evincantur à vero domino. p. 373. n. 31. & ſeqq.

In Arrharum ſponſæ promiſſarum æſtimatione non computantur bona aliena non fide poſſeſſa à viro poſtea evicta, verius eſt. p. 387. n. 130. & 131.

Aſſenſus.

Vide *Facultas regia.*

Ex duobus emptoribus ille prævalet, qui prius obtinuit aſſenſum domini directi, etſi alteri fuerit poſſeſſio tradita. p. 330. n. 39. & ex n. 37.

Inter creditores contrahentes ſuper re feudali poſterior cum aſſenſu præfertur priori abſque illo mutuanti ſub hypotheca. n. 40.

Ceſſionarius poſterior cum aſſenſu præfertur priori, cui aſſenſus deficit. n. 41.

Aſſenſus tempus, non contractus, & obligationis attenditur ad validitatem. ibid. n. 42.

Ex aſſenſu regio ad donandum poteſt donare in vita vel in morte. p. 359. n. 7. 8. & 9.

Aſſenſus Apoſtolicus ſuperveniens mortuo alienante, an valeat abſque conſenſu novi prælati p. 394. n. 53. & ſeqq.

Si Vaſallus obligat omnia bona ſua, aſſenſus domini ſuperveniens nihil operatur ſuper Bonis feudalibus, quæ in obligatione non comprehendebantur, p. 397. n. 109. & 110. cum ſeqq.

Vaſallus alienans ſub conditione impetrandi aſſenſum, an poſſit interim pœnitere. p. 466. n. 40.

Vaſallus alienans ſub conditione impetrandi aſſenſum excuſatur à pœna privationis. n. 39.

Aſſenſus ad conſtitutionem dotis, in re feudali operatur in tranſlatione dominii matrimonio ſoluto novo aſſenſu non requiſito. p. 587. n. 10. & à n. 5.

Aſſenſus regius requiſitus in compron iſſo rei feudalis, novus in laudo non requiritur. n. 11.

Aſſenſus regius ſi præceſſit in obligandis rebus feudalibus, alius novus non requiritur in illis diſtrahendis pro executione. ibid. n. 12.

Index Rerum

Assensus Regis, authoritas Episcopi, aut judicis decretum in bonis alienari prohibitis, aufert impedimentum juris, vel hominis,& res permanet libera.p.588. n.13.

Assensus regius præstitus venditioni rei feudalis continenti pactum de retrovendendo seorsum conventum, an illud comprehendat, si de eo non fuit facta principi narratio.p.226.n.22.

Vel an sit assensus in totum ob connexitatem, & individuitatem contractus cum pacto ipso.n.35.

Assertio.

Asserenti facultati regiæ fuisse pro parte alicujus impetratam; an sit standum non constito aliunde de veritate.p.257.n.8.cum seqq.

Assertioni principis, quod quis sit procurator alterius, statur, etiam quod de mandato aliter non appareat. ibid.n.9.& 10.

Assertionem principis in gratia, pro parte sua, patris possessoris talis majoratus nihil probare pro parte ejus fuisse impetratam, aliunde non constito verius probatur.ex n.11.cum seqq.

Assertio principis in grave præjudicium tertii, nihil probat.p.258.n.12.

Assertio principis attestantis de facto alieno non probat.ibid.n.13.

In Assertione sua non se fundans princeps,sed per enuntiativam de ea loquitur, assertio non probat ibid. n.14.

Clement. I. de probationibus multas patitur fallentias. ibid.n.15. remissivè.

Assertio gratiæ,gratiam fuisse ab aliquo impetratam non probat, nisi aliter probetur. n.21.& seqq.

Assertio principis pro parte qua fuit postulatum,non probat in præjudicium tertii, quod iste impetravit gratiam.p.259.n.25,

Assertio principis asserentis talem esse procuratorem alterius non probat. p.260.n.48.

Assertio Pontificis factam fuisse renunciationem in suis manibus per N. procuratorem, non probat verum esse procuratorem. ibid. n.49.

Avocatio.

Vide *Fiscus Revocatoria.*

Cancellaria non avocat causas in prima instantia, nisi ex legitima causa devolutas. p.15.n.28.& 29.& seqq.

Avocata causa concursus ad judicem fisci, ibi tantùm permanet donec de suo credito satisfiat, indeque ad primum judicem rediisse.p.43.n.31.& ex n.18.

Avocatio concursus, quæ fit favore fisci maximum affert creditoribus præjudicium. p.44.n.36.

Avocatio jurisdictionis ordinariæ ex aliqua causa facta cessat, cessante causa, reditque ad suum principium. ibid.n.37.

Creditor anterior hypothecarius potest avocare, & impedire exactionem nominis consignati posteriori, etiamsi nomen sit cessum delegatum, & latum in solutum. p.70.n.54 55.& seqq.

Avocatatio pecuniæ, & rei in solutum datæ adhuc stantis posteriori, conceditur anterioribus hypothecariis ibid. n.59.

Avocationis effectum pecunia dicitur stare, quando exacta aliud non fuit,vel fuit inventa in arca aut sacculo cum cedula continente nomen debitoris solventis.ibid.n.61. & seqq.

Quoad avocationem pecuniæ solutæ posteriori creditori, vel nominis in solutum dati semper dicitur stare in gratiam prioris creditoris.p.71.n.74.

Avocandi jus non competit contra tertium nisi facta prius excussione in principalem debitorem.ibid.n.75.

Avocare an semper possint creditores anteriores pecuniam posteriori solutam jam & commixtam bona fide.ibid.ex n.77.cum seqq.

Negativa sententia proponitur. ibid. n. 78. cum sequentibus.

Affirmativa verior. p.72.n.80.cum seqq.

Authoris sententia hîc proponitur.ib.n.82.

Avocare solum potest fiscus, & hypothecari privilegiati pecuniam solutam,cessam,aut in solutum datam,& bona fide consumptam.ibid.n.83.

Avocare pecuniam potest creditor hypothecarius sine privilegio,quando verè,vel fictè stat.n. 84. & 85.

Et quando pecunia stare dicatur, vide verb. *pecunia.*

Avocare pecuniam, an possint anteriores quæ à tertio data fuit debitori carcerato,vel deposuit pro relaxando,& liberando à debito pro quo carcerabatur.n.86.

Quando pecunia soluta posteriori potest per anteriores avocari, semper tenetur in concursum conferri ibid. n.87.& 88.

Creditor,qui pendente corcursu rem,vel pecuniam exigit malam fidem habet, & ab eo etiam consumpta avocari potest p.77.n.27.

Creditor dum agit contra tertios possessores; an præcisè debeat incipere à posterioribus, & non à prioribus. p.333.n.84.& 85.

Avocatoria conventus clericus, cui in judicio concursus fuit solutum sub cautione de restituendo potiori creditori, an comparere teneatur coram judice concursus. p.549.n.42.cum seqq.

Avocatoria competit anterioribus creditoribus contra posteriores prius solutos.p.608.n.35.

B

Beneficium.

IN probatione beneficii omnes oppositores concurrere debent, ut quis dignior sit referatur. p.22.nu. 8. & seqq.

Beneficia unita, quæ sub diversis diœcesibus sunt, Episcopus confert illi in cujus diœcesi caput eorum est. p. 26. n. 28.

Beneficium alicui collatum, si fuerit tertio victus, isti præcisè conferendum erit. p.119.n.12.& 13.

Beneficii vel officii collatio præcisa, & non libera dicitur, quando certæ personæ vocatæ, vel ex certo genere personarum sit conferendum.ibid.n.14.

De beneficiis Ecclesiasticis ad officia temporalia, & è contra valet argumentum, si contrarium non sit in jure dispositum. ibid. n.15.

Ad Beneficium parochiale, qui intra terminum taxatum à Conc. Trid. se opposuerunt, admittuntur, alii verò in termino à Prælato prorogato illegitimi sunt.p.329. n.29.

Beneficio à jure inducto in favorem alicujus, iste solus uti potest, non tertius adversum eum. p. 343. ex num. 29.

Beneficii possessor sola possessione probata potest exigere debita beneficii. p.374. n.59.

Beneficium eo loco vacare dicitur, quo fuit facta resignatio à procuratore, non ubi fuit constitutum mandatum.p.213.n.20.& sequentibus.

Beneplacitum.

Sub Beneplacito Sedis Apostolicæ contractus celebratus sustinetur sine ejus interpretatione, si aliàs non sit necessarium. p.446. n.27.

Nisi addatur clausula, non aliàs, nec alio modo, quia tunc semper beneplacitum est necessarium, ut valeat contractus ibid.n.28.

Post beneplacitum Sedis Apost. reservatum, & obtentum nullus ex contrahentibus potest pœnitere. pag. 224. n.21. & 22.

Bona.

Bona debitoris ad instantiam creditorum in concursu distracta non eorum, sed debitoris nomine venduntur. p.18. n.55.

Ne bonis consumptis inter posteriores creditum pecliclitetur creditor conditionalis,vel in diem potest comparere

parere in concurſu.p.59.ex n.29.cum multis ſeqq.
Ad bona debitoris,non ad aliena,quæ penes debitorem reperiuntur , creditores admittuntur. pag. 55. num.38.
Bona ſua non aliena debitor cedere poteſt.ibid.num.39.
Bona cujuſque non dicuntur,niſi quæ deducto ære alieno ſuperſunt. p. 175.n.117.& ſeqq.
Bona non habere, & habere ære alieno gravata idem eſt.p.176.n.123.& 125.
Bonis concurſus creſcentibus vel decreſcentibus alimenta ſemel taxata creſcunt,& decreſcunt,re judicata non obſtante.p.183.ex n.2.cum ſeqq.& per totum.
Bona & divitiæ fortunæ ad nutum ſubjiciuntur , quæ ſubito pauperem ditat , & divitem dimittit inanem. ibid.n.6.& ſeqq.
Et eidem fortunæ ſubjicitur taxatio , & obligatio alimentorum.n.8.15.& 33.
Bona debitoris noviter reperta , an concurſu pendente inter creditores ad ſola bona majoratus , an concurſui ad ſola alimenta ſint applicanda, p.193.n.2.& 3. & ſeqq.
Bona noviter reperta quando applicantur primo concurſui formata per debitorem nedum inter creditores ad ſola bona majoratus , ſed & inter ſuos; quomodo inter omnes dividenda erunt.p.194.n.22.23. & 24.
Ad hanc diſtributionem admittendi etiam erunt creditores ad ſola alimenta , & quo ordine tam ſecundi quàm primi concurſus creditores ſolvendi ſint ex bonis noviter repertis.p.195.n.25.& 23.& ſeqq.
Bona noſtra appellamus, & inter noſtra computentur, quæ bona fide poſſidemus.p.373.n.30.& num.58.
Bona à viro bona fide poſſeſſa computantur pro decima arrharum promiſſarum , licet evincantur à vero domino,ibid.n.31.
Bona quæ ſunt in patrimonio debitoris , obligari & hypothecari poſſunt.ibid.n.32.
Bona noſtra dicimus bona fide poſſeſſa quoad aliquos juris effectus civiles p.377.n.58.
Bona aliena bona fide poſſeſſa proſunt ad cauſam præſcribendi & exigendi debita , ac percipiendi fructus p.379.n.79.& ſeqq.
Bona debitoris ad inſtantiam creditorum ſubhaſtata tranſeunt libera in emptorem,pignoris vinculo diſſoluto.p.573.n.168.
Dictio: omnia bona mea , vel quæcumque bona mea comprehendit corpotalia , & incorporalia jura , & actiones. p.593. n.13. cum ſeqq.
Bona concurſus quoad dominium, & poſſeſſionem ſemper remanent penes debitorem.p.101.n.8.
Bona concurſus litigioſa dici non poſſunt.ibid.

Bona fides,vel mala.

Bona fides contrahentium nihil prodeſt ad valorem hypothecæ,p.379 n.80.
Bona fides emptoris ac venditoris non contractum ab initio nullum ex defectu dominii venditoris. ibid.
Bonam fidem in poſſeſſore majoratus putativo validare contractus geſtos cum regia facultate aſſerit & perperam Paz.p.476.n.37.& ſeqq.
Bonam fidem inducit error facti non juris.p.473.n.9.
Bona vel mala fides hæredis putativi non attenditur ad validitatem alienationis ab eo factæ. ibid.
Sed ſolum ad hoc ut teneantur reſtituere rem diſtractam , ac ſi poſſediſſet.ibid.n.10.
Bona vel mala fides alienantis non validat alienationem,nec impedit verum dominum vendicare à quolibet poſſeſſore bonæ fidei ibid.n.11.
Bona vel mala fides venditoris , vel emptoris nihil detrahit juri veri domini , ſed tantùm ut venditor ad magis vel minus teneatur emptori agenti de evictione, ibid.
Bona vel mala fides , ſcientia vel ignorantia ſolum requiritur in emptore , ut poſſit re evicta agere ad intereſſe non ad validandam , vel invalidandum alienationem.ibid.
Bona vel mala fides operatur inter ipſos contrahentes, non in præjudicium tertii , cujus jus manet illæſum. ibid.n.11.
Bona vel mala fides,ſeu ignorantia inter contrahentes ipſos , ſolùm attenditur non reſpectu tertii non contrahentis.p.552.n.21.
Bona fides non patitur , ut ſemel exactum iterum exigatur.p.554.n.134.cum ſeqq.
Mala fide creditori exigenti pecuniam,quum pecuniæ dominium acquiſitum ſuit.p.651.n.5.& 7.
Bona fide ceſſante pecuniæ,etſi millies commiſceatur , dominium non transfertur.p.757.n.8.
Mala fide pecunia conſumpta , creditor dicitur dolo deſiiſſe poſſidere , quæ ideo ſtare dicitur , & vendicari poteſt. ibid.n.9.
Bona vel mala fides , ſcientia vel ignorantia contrahentium non præjudicat juri tertii. p.22.n.21.& 220.

Bulla.

Vide *Motus proprius.*

C

Caput.

Membra à ſuo capite diſcedere , & ſeparari non poſſunt.p.26.n.22.& 23.
Caput tanquam pars corporis principalis ſemper attenditur.n.24.& ſeqq.
Homicidii facti in confinio diverſarum juriſdictionum Judex competens eſt ille , in cujus territorio reperitur caput occiſi.ibid.n.26.
Majoratus bona ſi ſunt in diverſis territoriis , ad cognitionem illud attenditur territorium , in quo ſitum ſit caput majoratus.ibid.n.27.
Beneficia unita. quæ ſub diverſis diœceſibus ſunt , ille Epiſcopus confert in cujus diœceſi caput eſt eorum; ibid.n.28.
Cauſæ omnes contra debitorem coram diverſis judicibus competentibus motæ , debent incorporari , cum in judicio univerſali concurſus ad quod tanquam ad caput trahi.n.25.& n.29.
Judicium concurſus habet ſe ad lites motas , & movendas contra debitorem , ſicut caput reſpectu membrorum.pag.123.n.18.& 19.
Caput majoratus,an alienari poſſit pro ſatisfactione creditorum.pag.590.n.59.
Negativa proponitur.ibid.& n.ſeqq.
Contraria verior.ibid.n.62.
Caput majoratus ſemper reſervatum manet in facultate data creditoribus pro vendendo majoratu. ibid. num.61.
Caput majoratus continetur in facultate regia generali.ibid.n.62.& ſeqq.
Caput ſtatus licèt virtute facultatis regiæ ſit alienabile, non debet ab eo initium ſumi , niſi ex defectu aliorum bonorum.ibid.n.63.66.& 67.

Carcer.

Adminiſtrator bonorum civitatis tanquam depoſitarius etiam nobilis carceratur , pro eorum reſtitutione. pag.103.n.24.& ſeqq.
Carceratur nobilis adminiſtrator concurſu pro ſolutione bonorum , & reliquorum ejus. ibid. n.27. cum ſeqq.p.104.n.41.& p.268.ex n.1.
Carceratur nobilis qui promiſit dare fidejuſſorem & dare recuſat.p.271.n.34.
Agricola carceratur ſi promiſit dare fidejuſſorem , & non dederit.ibid.n.35.
Per carcerem compellitur quilibet obligatus , vel condemnatus ad aliquid faciendum ibidem , n.36.
Per carcerem cogitur clericus,vel nobilis ad aliquid exhi-

Index Rerum

exhibendum ratione contumaciæ.n.37.38.

Casus.

Casus omissus relinquitur juris communis dispositioni. pag.534.n.78.79.& seqq.

Causa, & causæ continentia.

Vide *Accumulatio.*

Causæ continentia dividi nequit. p.25.n.15.

Concursus creditorum ubi adest, ibi continentiæ causæ exceptio locum habet. ibid.

Causæ omnes contra debitorem coram diversis judicibus competentibus motæ incorporari debent cum judicio concursus moto per debitorem p.26. n. 25. cum seqq. & ex n.37.

Concursus particularis per oppositionem creditorum inter se ipsos, ad executionem particularem unius inducit causalem continentiam limitatam tamen ad solos eos, qui se opposuerunt. pag. 27. n. 30. cum seqq.

Concursus particularis per solos creditores formatos inducit omnium causarum continentiam, & coram eodem judice tractandæ. n.36.

Causæ continentia convenit accumulationi processuum in concursus judicio p.28. n.44.

Continentia causæ provenit, vel ratione ordinis.ibid. num. 45.

Vel ratione actionis universalis sub se plures continentis causas. ibid. num. 46.

Continentia causæ contingit quando judiciale habet ut genus & species, sub quo continentiæ genere includitur concursus universalis.ibid.n.47.& 48.

Continentes causæ dicuntur etiamsi adsit diversitas personarum, identitas tamen negotii, ut ad eumdem judicem eatur. ibid. n. 49.

Continentes causæ dicuntur, quæ ab una causa & ratione procedunt. num.50.

Quæ continentia complectitur etiam judicium concursus creditorum. ibid. n.51.

Annotatur Palladorius, qui confusè admodum regulas continentiæ causarum scripsit. ibid. n. 52.

Exceptio continentiæ causæ ad instar exceptionis declinatoriæ an sit opponenda ante litis contestationem, quæ si omittatur, judicium sustinetur. p.29.n. 57.& seqq.ex n.7.& ex n.1.

Continentiæ causæ, & concursus pendentis exceptio in quacumque parte litis opponi potest, juxta communem opinionem. p.31 n 7.

Continentiæ causæ exceptio locum habet ubi adest concursus ibid.

Causa privilegii cessante, cessat privilegium.n.21.

Causa ordinaria, & executiva concurrentibus in eodem judicio concursus universalis, an via executiva tanquam privilegiata prævaleat, ita ut totum judicium via executiva sit tractandum. p. 123. nu. 14. 16. & 48.

Causa executiva concurrens cum ordinaria cedit ordinariæ. p.125 n.34.

Causa executiva facilè convertitur in ordinariam, non è contra ibid. n 35.

Causarum omnium judicium regularium est ordinarium, ob favorem plenariæ cognitionis. ibid.

Causa executiva, quæ semel amisit suam qualitatem privilegiatam, nunquam illam recuperat.ibid.n.36.

Et semel facta ordinaria, semper remanet ordinaria & appellabilis. ibid.

Causæ, quæ semel in uno judicio principali tractantur omnes principali natura, & privilegiis vestiuntur. p. 126. n 37.38.& 39.

Causa necessitatis inducta, durat quantum ipsa necessitas, & non amplius. pag. 184. num. 16. & seqq. & a num. 2.

Causa paupertatis inducta, durat, durante paupertate. n. 18.

Causa justa, & legitima superveniens inducit licitum recessum à dispositione.n.24.cum seqq.

Causa sententiæ cessante, cessat ipsa sententia ex nova causa superveniente. p.185.n.35.& 36. & seqq.

Causa æqualis creditorum quæ inter Jurisconsultos refertur, tendit ad æqualitatem tituli cujuslibet. p. 337.n. 142. cum seqq.

Causa pignoris, qua utuntur Jurisconsulti, refertur ad anterioritatem creditorum. p.338.n.145.

Causa prælationis, & causa tituli idem est. n.146.

Causa limitata,& restricta ad unum solum majoratum, illum non egreditur. p.371.n.16.

Causa substantialis ubi non deficit, sed solum materialis actus sustinetur. p.471.n.16.

Ex nova causa,novo in judicio deducta,de qua in priori judicio non fuit actum, potest de novo agi. p. 545. n. 12.& 13.

Super nova causa in judicio non deducta, non est lis contestata, nec adversarius super ea instructus.p.546. n.31.cum seqq.

Sub causa actus gestus, quæ à gerente supponitur vera, si detegitur falsa nullus redditur ex defectu consensus. p. 551. n.89. cum seqq.

Cessante causa qua fundatur sententia, cessat ipsa sententia, & ejus effectus.p.555.n.151.& 152.& seq.

Quod contingit ex causa de præterito ad causam præteritam refertur. p,589.n.51.& 52.

Causa remota attenditur potiùs quàm propinqua, quando ab ea dependet jus actus propinquioris. p.590. n. 53.

Causa unius contractus, si in aliam transfundatur, prior contractus novatur, & remanet secundus. p. 623. n.64.65.& seqq.

Super Causa sententia lata operatur super causato. n. 48. 49. & 50.

Cautela, Cautio.

Nemo plura jura,& titulos cumulare impeditur ad majorem juris sui corroborationem.p.446. n.29.30.

Quæ abundant non nocent sed deserviunt ad majorem cautelam. ibid. n.31.& seqq.

Cautio debet præstari creditoribus etiamsi in moratoria fuerit expressè remissa. p.537. n.7.

Nisi rescriptum moratorium habeat clausulam non obstante. ibid. n.8.

Cautio, & fidejussio tunc à debitore præstanda, si à creditoribus petatur, non aliter. ibid. n.9.

Cautionem aut fidejussionem si quis præstare teneatur intelligitur si petatur. ibid. num. 10. limita ut num. 11.

Cautio juratoria,an suppleat impossibilitatem inveniendi fidejussorem. ibid. n.12.

Cautio juratoria.

Ad Cautionem juratoriam an & quando pauper admittatur ob impossibilitatem reperiendi fidejussionem.p.287.n.18.22.25.26.27.& n.31.

Cautionem juratoriam excludit forma fidejussionis petitæ in secunda supplicatione, quantumvis pauper sit supplicans. n. 8.

Cautio juratoria, ubi aliàs ob paupertatem, & impossibilitatem admittitur loco fidejussionis : in causis arduis minimè procedit. p.293.n. 81.

Cautio juratoria, quando ob impotentiam admittitur, ea est ratione, ne quis suum radicatum, & acquisitum amittat. p.294. n.87.& 88. cum seqq.

Cautio juratoria, quoties admittitur, requirit pro forma juramentum pauperis se non posse reperire fidejussionem. p. 298. n.126.127.& 128.

Cautio licèt à debitore conditionali peti non possit, si probabilis contra eum subsit suspicio ad cavendum compellitur. p.54.n.31.& 32.

Plus cautionis est pignora dare, quàm fidejussionem. p. 299. n.142. & seqq.

L. si constante. 25. §. quoties ff. Solut.matrim. ubi maritus,qui ob impotentiam non potest cavere,cogitur ante

ante tempus dotem reſtituere hæredibus uxoris reſervato ſibi interuſurio. p.301. n.154.
Ita ut per illud depoſitum ſatisfiat legis intentioni, & non per juratoriam cautionem. ibid.
Cautio juratoria loco fidejuſſionis pro forma requiſitæ in via executiva, & ſententia arbitraria non admittitur, ibid. n.157.
Admittitur tamen depoſitum, & ſequeſtrum rei executatæ ob impotentiam præſtandæ fidejuſſionis. ibid. num. 158.
Cautio juratoria an ſubrogetur in locum fidejuſſionis ob impotentiam non præſtitæ.ibid.n.159.& ſeq.
Per cautionem juratoriam non ſatisfit fidejuſſioni requiſitæ in ſecunda ſupplicatione. ibid. num. 160. & ſeqq.
Cautio juratoria an denegetur cedenti bonis in caſibus aliàs permiſſa. p.303. n.184.

Cenſus.

In cenſus jam creati, & nominis debitoris emptione non habere locum *l. per diverſas, & l. ab Anaſtaſio c. mandati*, communis eſt opinio. p.107. nu. 27. 28. 29. 30. 31. & 32.
Cenſum à creditore emere minori pretio non eſt prohibitum adminiſtratori concurſus. ibid. n.32.
Cenſus jam creatus an minori pretio emi poſſit duæ ſunt contrariæ opiniones. p.108. n. 36.
Negativa refertur. ibid.
Affirmativa, ut cenſus jam creatus minori pretio emi poſſit, refertur. p.109. n. 37.
Hanc affirmativam approbavit declaratio Clementis. ibid.
Et eſſe in Hiſpania toleratas emptiones cenſuum minori pretio, quàm ſint à principio creati, teſtantur plures. ibid. n. 38.
Cenſus non tutus, vel litigioſus, aut difficilis exactionis licitè emi poteſt minori pretio. n. 39. 40.& n. 45.& 46.
Contra ementem cenſum minori pretio, creditores vendentis nullum jus prætendere poſſunt. nu. 41. 42. 43. & 44.
Cenſu empto minori pretio, quod ſupereſt uſque ad juſtum pertinet venditori, & non cedit in commodum debitoris. n.47.& 48.
Cenſum minori pretio emptum ſi debitor redimat, tenetur ſolvere integrum pretium, quod ipſe à principio recipit. p.110. n. 49.
Et jus petendi ſupplementum pretii eſt creditoris, non debitoris, nec ſuorum creditorum. ibid. n. 50. & 51.
Ad cenſus juſtitiam non ſuper pecunia numerata impoſiti, ſed ſuper credito antecedente, iſtud debet eſſe certum, indubitabile, & exigibile. p.267.n.65.
Præſcripto per mille annos excluditur à cenſu injuſtè creato, imò ſemper quod appareat de injuſto principio, præſcriptio etiam immemorialis excluditur. ibid. n. 66.

Cenſus.

Vide *Redemptio.*

Cenſus nulliter impoſitus ſi ſit verſus in utilitatem minoris,Eccleſiæ,aut majoratus, minor & cæteri reſtituere tenentur cum redditibus uſque ad realem reſtitutionem. p.448. n.63. & 64.
Et tunc intereſſe taxati intelliguntur juxta reditus promiſſos, in cenſus creatione, nulliter celebrata. ibid.n.65.& 66.
Cenſus prior nulliter creatus confirmatur à Principe, ſi nullitatis ei fuerit facta relatio, in facultatis obtentione, pro cenſu exigendo. num. 68. & 70. cum ſeqq.
Cenſus redimibilis propter dubium eventum, an redimatur, vel non perpetuus judicetur juxta præſentem ſtatum.pag.483.n.103.& ſeqq.
Cenſui conſignativo nihil tam naturale eſt quàm facultas liberè redimendi, quandocumque.pag.528.nu.11. & ſeqq.
Cenſus creatio non requirit ſcripturam, qui in conſenſu partium ſolum conſiſtit. p.576.n.142.
Poteſt tamen venditor cenſus cogi ad ſcripturam faciendam. ibid.
Cenſus poteſt imponi ſuper fructibus majoratus feudi; & ſimilium, quæ aliàs prohibentur alienari.p.568. n.20.21.& 22.& ſeqq.
Cenſus ſuper fructibus rei prohibitæ alienari impoſitus tandiu durat quantum vita poſſeſſoris imponentis, ita ut eo mortuo, aut aliter privato extinguatur.ibid. ibid.n.25.26.27.& 28.
Cenſus ſuper pretio officii renunciati creatus, an producat annuos redditus ante aſſenſum & admiſſionem Principis.p.299.n.1.cum ſeqq.
Cenſus ſuper pretio rei venditæ juſto, licitè promitti poteſt ab emptore.ibid. n.6.
Cenſus conſtitui poteſt ſuper pretio rei venditæ cum pacto ne tranſeat dominium, donec cenſus redimatur. p. 230.
Cenſus ſuper pretio officii creatus ante principis licentiam, & aſſenſum non producit annuos redditus.ibid. num.18. cum ſeqq.
Cenſus ut conſtitui poſſit ſuper pretio rei venditæ, iſtud debet eſſe certum, verum, & exigibile. p.232. num. 39.
Cenſus tunc poteſt formari ſuper pretio, de quo fides habita fuit, quando res eſt tradita emptori, non aliter. n. 40.
Ita tamen ut redditus non excedant valorem fructuum rei venditæ. ibid. n.41.& 42.
Cenſus creari non poteſt ſuper pretio officii retenti à venditore. p.232. n.48.
Cenſus redemptio an fieri debeat coram judice debitoris, vel creditoris diſputatur. p.16.n. 27.
Cenſum redimere volens, nec exceptionem movet nec creditori moleſtias prævenire intentat, ſed actionem ex contractu intentat. ibid.
Cenſuarius creditor non eſt creditor ſortis, nec ad eam petendam ullam habet actionem. pag. 153. num. 10. & 11.
In cenſus redemptione, & ſortis conſignatione debitor, ut actor, ſequi debet forum creditoris rei. p. 48. ex n. 87. 88. 89. & 90.
Cenſuarius creditor qua ratione poteſt pro ſorte, & decurſis in concurſus judicio comparere. pag. 661. num. 27.
Cenſus non dicitur extinctus per conſignationem bonorum, facta in ſententia graduationis, non ſequuta effectivè traditione. p.132.n.32.
Cenſus tunc extinguitur, quando bona conſignata in ſententia graduationis acquiruntur creditori irrevocabiliter. p. 136. n.23.
Res conſignatæ diſtractæ, ut pretium deponatur ad effectum extinguendi cenſum, non extinguitur, quouſque pretium ſolvatur. ibid. n.24.
Si per creditorem ſteterit quominus tradantur bona conſignata per ſententiam graduationis, cenſus extinguitur. n. 26. & 27.
Et tunc ex mora creditoris ceſſat curſus reddituum & intereſſe. ibid. n.28.
Et niſi novum emergat impedimentum, ob quod creditor excuſetur à receptione rei conſignatæ, & tunc non extinguitur cenſus. p.135. n. 29.
Cenſus ut extinguatur ſufficit quod creditor abſque ullo impedimento poſſit creditum conſignatum extinguere. ibid. n.30.31.& 32.
Cenſuarius creditor citatus ad concurſum, an valeat ſortem principalem in illum deducere, & pro ejus redemptione inſtare. p.139. n.1. cum ſeqq.
Cenſus dominus non eſt creditor ſortis principalis, ſed reddituum. n. 3. & 34.

Index Rerum

Census debitor non est verè debitor sortis principalis. n. 4.

Census creditor non potest debitorem cogere ad redimendum. ibid. n. 5.

Censum redimendi facultas in sola voluntate debitoris consistit, quæ pacto coarctari non potest. ibid. num. 6.

Census creditor petens in concursu graduari pro sorte, & decursis statim reddituum cursum cessare, qui dixerunt. ibid. n. 7.

Etsi pro censu & decursis judex motu proprio creditorem graduaverit adhuc debitor non arctatur ad redemptionem. num. 9. & seqq.

Census creditorem non teneri bona in solutum recipere sortis principalis, etiam non repertis emptoribus, autumat Gaspar Rodriguez ibid. num. 13. & 14. vide tamen pag. 140. num. 32. & seqq.

Census creditor ad concursum vocatus potest simul sortem, & decursus deducere & saltem tacite pro redemptore instare. pag. 139. ex num. 15. & 30. cum seqq.

In concursu plura specialia urgent quæ præbent justam causam creditori instandi pro census redemptione, & qualia sint. ibid. n. 16. & seqq.

Debitor ad concursum provocans creditorem censuarium censetur velle censum extinguere, & redimere. ibid. n. 17. & seqq.

Censuarius creditor si in concursu non instaret pro census redemptione exponeretur periculo, ut totum debitoris patrimonium inter creditores posteriores consumeretur. pag. 140. n. 26. & seqq.

Censuarius creditor potest repetere sortem principalem, quando timet sortem periclitari. ibid. n. 29.

Censuarius creditor potest repetere sortem principalem, quando eo inscio census constitutus fuit super re feudali, vel fideicommisso subjecta. ibid. n. 30.

Censualista licèt respectu sortis dicatur creditor conditionalis, potest tamen si eadem periclitetur ob concursum formatum pro ea comparere p. 141. n. 36.

Consignatio bonorum pro sorte, decursis in sententia graduationis censum non extinguit, nisi cum effectu bona creditori tradantur. n. 44. 45. & 46.

Censualista si in concursu petierit graduari pro decursis debitis, & non pro sorte principali pro ea non graduabitur, nec ad ejus extinctionem pervenire debet judex. p. 142. n. 51.

Censum in concursum deducere posse creditorem, & pro ea appetere prælationem, expresse tenuit Rodriguez sibi contrarius. ibid. num. 56.

Census redimibilis, aut perpetuus potest minori pretio emi, quàm à principio fuit creatus. p. 145. num. 27. & 28.

Attenta distinctione, an sit tutò constitutus, vel non, seu litigiosus. ibid. n. 29.

Nisi per debitorem sit promissa evictio juris, & facti, ibid.

Censuarius creditor in concursum vocatus ad bona debitoris taxata pro extinctione sortis principalis cogatur recipere. p. 153. n. 6. & sequentibus.

Negativam firmavit Parlador. sed non loquitur in judicio concursus universali, verùm quando privatim debitor obtulit bona censuario. ibidem n. 7.

Census debitor an satisfaciat dimittendo hypothecam pro solutione annui redditus. ibid. n. 8.

Censuarium creditorem in concursu non esse cogendum recipere bona taxata pro redemptione sortis, Rodriguez existimavit. ibid. n. 9. 10. 11. & 12.

Census consignativi creditor nullo modo potest cogere debitorem ad redemptionem illius. ibid. n. 14.

Census redimibilis creditorem cogendum ad recipiendum bona concursus pro redemptione illius plurimi amplectuntur Doctores. ex n. 15. ad 21.

Census dominus creditor sortis non est, nec potest regulariter cogere debitorem ad redemptionem p. 144. n. 27. & 28.

Census creditor citatus ad concursum à debitore introductum potest cogere debitorem ad redemptionem, quia ad hunc effectum creditorem citavit. pag. 155. num. 29.

Censualista postquam ad concursum citatus potest liberè instare pro census redemptione. ibid. n. 32. & 33.

Censualista citatus ad concursum ut cogatur bona in solutum recipere pro consus extinctione, tenetur in judicium deducere tam sortem quàm decursus. n. 36. & seqq.

Pro contraria parte multa proponuntur fundamenta. ibid. n. 38. 39. 40. 41. 44.

Ad census redemptionem non deductam in judicium concursus creditor cogi non potest. pag. 156. num. 45.

Quod amplexus fuit Senatus Vallisoletanus. ibid. n. 46. & 47.

Census creditor anterior præfertur pro usuris omnibus creditoribus medio tempore contrahentibus, & anteaquam annui redditus sint causati. pag. 521. n. 69. & seq.

Census hypothecati alteri rectè fit redemptio creditori census inscio creditore hypothecario. pag. 200. n. 44.

Nisi creditor ipse hypothecarius inhibuerit debitori census ne redimat eo inscio. ibid.

Censum creatum emens infimo pretio, an exigere valeat integram sortem principalem, qua à principio fuit constitutus. pag. 203. ex n. 78. cum seqq.

Census constitutio ex sorte non correspondente redditibus non est nulla, sed sustinetur in redditibus sorti correspondentibus. p. 200. n. 45.

Censu imposito super bonis majoratus civitatis, minoris vel Ecclesiæ, potest novus alius constitui super illis absque nova solemnitate aut facultate. pag. 353. ex n. 5. cum seqq.

Census nova constitutio pro antiquioris redemptione dicitur de uno in alium transfusio super eisdem redditibus. ibid. n. 7.

Census in aurea moneta creatus potest redimi in moneta æroса, quando in valore discrimen non adest. p. 359. n. 5. & 6.

Ad censum unum impositum super duobus fundis juxta Mor. Prop. quilibet pro rata proportionabilia ad fructus suos manebit obligatus pro redditibus census. p. 372. n. 24.

Quæ doctrina in Hispania non verificatur sed in provinciis, quibus motus proprius fuit receptus. ibidem.

Census impositio, super duobus majoratibus ab uno possessore tentis si unus evincatur an iste prorsus liber transeat in vincentem absque census obligatione. p. 373. ex n. 26. cum seqq.

Et an saltim pro sua rata parte majoratus evictus censum super duobus impositum recognoscere teneatur. ibid. n. 27.

Censu ab initio legitimè imposito super duobus majoratibus postmodum per legitimam successionem divisis, unusquisque pro rata censum agnoscit. ibid. n. 28. & seqq.

Censum constituens capitulum absque juris solemnitate si ad ejus redemptionem alium constituat solemnitate servata in minori pretio, validè secundus creatus dicitur. p. 374. n. 44.

Idem in censu modo prædicto creato ab universitate, & populo quando in secundo pro redemptione prioris accessit facultas. ibid. n. 45.

Creditores secundi ex facultate regia mutuantes pro extinctione aliorum censuum minus legitimè impositorum, tuti sunt. p. 387. n. 138. & 139.

Census impositi à capitulo minus solemniter habent statum

tum implicitum capitulo valente contractui ſtare interim rectè ſolvuntur, & exiguntur redditus.p.388. n.140.
Minor, Eccleſia, vel reſpublica, nulliter vendentes cenſum, ſi in earum utilitatem verſam eſſe pecuniam appareat, tenentur ad ſortem cum redditibus loco intereſſe. ibid. n.141.142.& 143.
Cenſus nulliter impoſitus ſuper majoratu ſi evidenter probetur in ejus utilitatem verſam fuiſſe pecuniam ſuſtinetur.ibid.
Cenſus impoſitio ſuper bonis minoris abſque decreto nulla eſt ipſo jure.p.393.n.28.
Poteſt tamen à minore facto majore cenſum ipſum tacitè per continuationem ſolutionis, vel expreſsè per recognitionem ratificare. ibid. n.29.
Et cenſum ſemel tacitè vel expreſsè ratificatum nequit ulterius aliquis impugnare. ibid. n.30.
Cenſus impoſitus ſuper duobus fundis ſi unus pereat integer ſuper alio remanet. pag. 401. n.12. & ex n. 7. cum ſeqq.
Cenſus impoſitus ſuper duobus majoratibus ex facultate impetrata ab uno utrumque poſſidente, ſi unus evincatur liber tranſit in verum ſucceſſorem; alter remanet gravatus parte cenſus pro rata.p.402. n. 13. & ſeqq.
In cenſus conſtitutione bona obligata habentur loco pignoris,& hypothecæ,& perſona principaliter obligata ita ut hypothecatis peremptis integra maneat obligatio perſonalis. p.406. n.81.& 82.
Secus ex diſpoſitione Mot. proprii, & ubi fuit receptus, ut in bonis obligatis pro cenſu hypotheca contracta ſit irregularis. p. 407. n. 83.
Perempta re ſuper qua cenſus ex motu proprio fuit extinctus periit cenſus in totum, ac perempta rei parte, pro parte proportionabili fructibus rei manentis cenſus perdurat. ibid. n. 84.
Cenſus novi creatio pro extinctione alterius impoſiti ſuper majoratu, an ſine nova facultate ſuſtineatur. p. 445. n. 2. cum ſeqq.
Cenſus ad rationem viginti ab initio creati legitimè ſuper bonis majoratus,minoris, populi, vel Eccleſiæ an inter eos valeat reductio ad rationem triginta abſque nova facultate, & ſolemnitate, n. 9.
Cenſus reductio de viginti ad triginta annuus fit contractus ex eo quod pretium mutatur, ibid. n.11.
Cenſus nulliter à principio impoſitus nequit cedi nec transferri in aliquem p.447.n.48.49.& 50.
Cenſum novum creatum ex facultate regia ad extinguendum antiquum abſque debita ſolemnitate impoſitum ſuſtineri, qui teneant indiſtinctè, p. 448. n.60.61.& 62.
Et de vera reſolutione n. 63. cum ſeqq.
Cenſus impoſitio à poſſeſſore majoratus putativo cum facultate regia ab eo impetrata nulla eſt ipſo jure in judicium veri ſucceſſoris, p.472.n.1.& ſeqq.
Super cenſu redimibili fundari poteſt majoratus,p.236. num. 1.

Cenſus Vitalitius.

Vide *redemptio, emptio.*
Cenſus vitalitii debitorem facultatem habere demendi etiam vita emptoris durante, qui tenuerint,p.143. num. 1. 2. & 5.
Cenſum vitalitium an valeat creditor in concurſum deducere,& pro ejus redemptione inſtare,p.144.n.4.
Cenſum vitalitium licèt creditor in concurſum deducere poſſit, non tamen pro ejus redemptione inſtare nec ſortem principalem conſequi, verior opinio eſt, n.6.cum ſeqq.
In Cenſus vitalitii contractu à principio ineſt vera & abſoluta emptio, & venditio ſine ſulla qualitate redemptionem indicante, ibid.n.7.
Cenſus vitalitii contractum legitimum eſſe propter incertitudinem lucri, & damni, ac incertitudinem vitæ utriuſque contrahentis, ex communi plurimorum; ibid. n.11. & 12.
In cenſus vitalitii creatione ſi pactum apponatur ut morte ſequuta, ſors reſtituatur, illicitus, & uſurarius erit contractus, n.13.14.15.& 17.
Cenſus vitalitius juſtificatur ex incertitudine humanæ vitæ, ibid.n.16.
Cenſus vitalitius morte mentis prorſus extinguitur, n. 18. & n.19.
Increpantur Avendanus, & Noguerol, aſſerentes, cenſum vitalitium eſſe redimibilem, p. 145. n.20. & ſeqq.
Cenſus vitalitius irredimibilis eſt, & diſtinctus à redimibili, n.21.
Motus proprii Pii V.prohibens cenſus perſonales ſolum loquitur in redimibili, non in vitalitio, n.22.
Vitalitii cenſus creditor comparens in concurſu,nullatenus poteſt pro ejus redemptione inſtare,n.23.
Cenſus vitalitius, ſicut nec alteri contractus perfecti diſſolutionem aut pœnitentiam non admittit abſque conſenſu contrahentium, n.26.
Cenſum vitalitium poteſt debitor emere à creditore non eodem pretio, quo fuit ab initio venditus, ſed minori, attento temporis curſu, ibid.n.27.
Cenſus vitalitius jam conſtitutus, & per tractum temporis deterioratus ac diminutus, non poteſt vendi eodem pretio quo fuit creatus, ibid.n.30.
Vitalitii cenſus jam conſtituti juſtum pretium judicis arbitrio relinquitur, ibid.
Noguerol convincitur aſſertus cenſum vitalitium redimi poſſe eodem pretio, quo venditus fuit à principio, cùm certum ſit vitæ curſu valorem illius quotidie minui, ibid. n.32.
Cenſus vitalitii redemptio difficillima eſt, & maximam confuſionem in republica cauſaret, p. 146. n. 33. & 34.
Cenſus vitalitii creditori in concurſu comparenti non poteſt ſuccurri per viam redemptionis, ibid.n.35.
Vitalitii cenſus creditori ſuccurritur datis bonis taxatis inferiori creditori cum onere ſolvendi annuatim reditus, vita creditoris durante, num. 36. cum ſeqq.
Cenſus vitalitii creditori ad concurſum vocato quo modo conſulatur, non repertis emptoribus bonorum debitoris n. 37.
Et an ei invito adjudicentur bona concurſus taxata pro ſorte redimenda, n.38.& 39.
Cenſus vitalitii creditori conſulitur per venditionem aliquorum bonorum concurſus cum onere ſolvendi eidem annuos reditus ſua vita durante, ibid. n.40.
Vitalitii cenſus valorem poteſt judex taxare citatis citandis attenta temporis deterioritate, ut tantum ex bonis concurſus ſolvatur creditori, ibid.n.41. & ſeqq.
Vitalitii cenſus creditori aſſignari poſſunt bona concurſus fructifera, quorum fructus proportionabiliter correſpondeant redditibus ſui cenſus, ut ſua vita durante quaſi in pignus habeat, p. 147. n.46. 47. 48. 49.
Vendito fundo cenſui vitalitio gravato, & tanto minus empto cenſus per mortem extincto an cedat in utilitatem emptoris, an aliorum concurſus creditorum, p. 148. ex n.1. cum ſeqq.
Cenſus vitalitii valor in venditione hypothecæ eo gravatæ non æſtimatur ut onus perpetuum ſed temporale, ibid. n.10.
Cenſus vitalitii pretium ratione incertitudinis vitæ ſemper eſt juſtum, n.11.
Vitalitii cenſus quo fundus venditus gravatus erat extinctionem cedere regulariter in utilitatem creditorum concurſus, verius eſſe oſtenditur, p. 149. n.19.cum ſeqq.
Ex vero valore hypothecæ venditæ deducitur exiſtima-

tio census vitalitii,quo erat gravata, quare emptor plus recipit in re,quàm solvit in pretio, qui ex fructibus illius partis rei quam non emit persolvit annuatim censum, n.19.& seq.
Census vitalitii æstimatio deducitur ex pretio, & vero valore rei oneratæ, & tanto minus solvit emptor in se suscipiens solutionem annui reditus,n.26.
Ejus partis hypothecæ venditę correspondentis æstimationi census dominium in emptorem non transit, cùm deficiat causa ad transferendum, ibid.n.27.
Hypothecæ censu redimibili gravatæ emptor suscipiens in se census solutionem, si redimatur libertas cedit in utilitatem emptoris, & non creditorum concursus,n.28.
In censu vitalitio per mortem creditoris extincto, non ita, & de ratione differentiæ, ibid. n. 29. 30. 31. & 32.
Senatus censuit semel, & iterum extinctionem census vitalitii cedere in utilitatem cæterorum creditorum concursus, & non in commodum emptoris rei censu gravatæ,p.151.n.42.
Vitalitium jus venditum, ut puta commoditas, ususfructus extinguitur morte debitoris, ibid.n.46.
Vitalitii census dominus si religionem capacem ingrediatur non statim extinguitur, sed vita religiosi durante, monasterium redditibus fruitur. ibid.n.47.
Census vitalitii extinctio tunc proderit emptori, si res empta non est fructifera, ibid.n.58.
Vitalitii census extinctio proderit emptori, si expresse à principio caverit, ut in sui utilitatem & non debitoris, cedat,ibid.n.49.50.& 51.

Census reservativus perpetuus.

Censualia bona per debitorem possessa concursus corpus ingredi debent pro satisfactione creditorum, p.583.n.55.
Censu reservato bona pleno jure in censualistam transeunt cum onere solvendi pensionem in futurum, nullo alio jure penes concedentem remanente, ibid. n.56.& 57.
Censuarius reservativus potest ad libitum rem censualem alienare absque metu commissi,n.58.
In censu reservativo commissum ob non solutam pensionem etiam per mille annos non causatur, ibid. n. 59.
Census reservativi alienatio & subhastatio cum onere pensionis transit in quemcumque, ibid. num. 60. & 61.
Census reservativi dominus & emphyteusis possunt comparere in concursu tanquam domini rei jure consolidationis & devolutionis ob commissum vel lineam finitam, p.584.n.72.
In censu reservativo res nunquam cadit in commissum, nullo in casu etiam non soluto canone per mille annos, n.75.
Censuaria res potest ex pacto expresso cadere in commissum,veluti emphyteuticaria,n.76.
In censuaria re dominus pensionis non præfertur creditoribus anterioribus cessante pacto commissi, ibid. n.77.
In censuaria re,quæ vi pacti cecidit in commissum præfertur dominus eam vendicans omnibus creditoribus, secus si per commissum ad eum non fuerit devoluta,ibid.n.78.
Censualis res cadens in commissum inter bona domini judicatur non inter bona debitoris censualistæ, ibid. n.79.
In censuali re, quæ in commissum non cadit,creditores anteriores domino census præferuntur,ibid.n.81.
Domino directi dominii, aut census reservativi competunt hypothecæ in re pro pensionibus solvendis, p.585.n.88.
Et omnibus in ipsa re, pro pensionibus præferuntur, ibid.n.90.

Cessio bonorum.

Vide *Concursus.*

Ad simplicem cessionem bonorum debitor non admittitur, nisi in carcere constitutus, maximè instante aliquo creditore. p.3. n.10.
Contra in lite creditorum, quam format debitor etiam extra carcerem. ibid.n.11.
Inter simplicem cessionem bonorum, & concursum quales sint differentiæ. p.6.n.46.cum seqq.
Concursus judicium non requirit præambulam, & actualem molestiam, secus simplex cessio.ibid.n.47. limita. n. 48.
Ad simplicem cessionem bonorum decocti, & falliti non admittuntur, ad nostrum concursum admittuntur. p.7. n. 51. 52.
Simplex bonorum cessio potest fieri in judicio, & extra illud per Epistolam aut nuntium, & in absentia creditorum. n.55.& n.56.
Cessio bonorum licèt non sit propriè alienatio, est tamen actus voluntarius per quem facilè devenitur ad alienationem.p.10.n.17.
Cessio bonorum dicitur universorum bonorum alienatio. ibid.n.19.& 20.
Ad simplicem cessionem bonorum factam per minorem, vel populum, decretum, aut facultas regia requiritur. p.11. n.37. vide ex n.32. cum seqq.
Cessio simplex bonorum, cùm fiat post æris alieni confessionem, magis respicit dationem in solutum ibid. n.39. & 40.
In cessione bonorum universum debitoris patrimonium, mobilia,& immobilia jura,& actiones comprehenduntur. p. 21.n. 1.
Cessio facta per debitorem diffinitur esse universorum bonorum alienationem. ibid. n. 3.
Cessio simplex bonorum non fit ad instantiam creditorum, sed debitoris in judicio, & extra judicium. pag.24.num.10.
Cessio bonorum debet intimari creditoribus, ut illis præjudicet. ibid.
Ad cessionem bonorum nec concursum formandum admittitur debitor fisci ratione delicti, vel quasi.p.40. num.2.
Et quid quando debitum provenit ex pœna pecuniaria parti applicata,ibid.n.3.
Cessionem bonorum illegitimam esse non dimissis bonis omnibus in manibus curiæ, declaravit Senat. Cathal.p.95.n.10. Vide verbo administrator.
Debitor cedens bonis abdicat à se eorum administrationem, & in manu judicis ponit nominaturi administratorem.p.112.n.1.
Quæ abdicatio, & dimissio bonorum debet esse affectiva,ne creditores decipiantur. ibid.n.2.
Cedenti bonis similis est decoctus,& fallitus.ibid.nu.3.
Cedens bonis, an amittat actiones activas, & passivas, nec non dominium.p.113.n.23.& ex n.50.
Cessionis verbum dominii translationem importat quandoque. p.114.n.26.
Cessio facta per debitorem communem continet conditionem, si creditores tales in judicio concursus se esse ostendant. p.115.n.35.& 36.
Cessionis remedium pro debitoris miseriis sublevandis introductum non debet esse vinculum iniquitatis. p. 118. n. 96. & ex n.91.
Qui semel bonis cessit, iterum ad cessionem non admittitur. p.188. n.2.
Cessio bonorum est actus reiterabilis. p.190.n.22.
Debitor qui semel cessit bonis noviter acquisitis, non tenetur creditoribus ultra quam facere potest. ibid. n. 23.
Debitor, qui ad cessionem bonorum cogi non potest, si spontè formet concursum, admittitur. ibid. num. 24.

Cedens

& Verborum.

Cedens ſemel bonis, ſi iterum cedat in bonis noviter acquiſitis, non tenetur creditoribus primi concurſus, niſi in quantum facere poteſt. ibid. num. 32.

Ceſſio bonorum adhæret judicio concurſus ex ipſis natura propria. p. 287. n. 1.

Debitor cedens bonis in miſerabili ſtatu reperitur p. 117. n. 69. & 70.

Ceſſio bonorum facta à debitore non relevat fidejuſſorem, nec eum liberat ab obligatione. p. 538. n. 37. & n. 32.

In Ceſſione bonorum an inſit univerſitas. p. 592. num. 9.

Ceſſionis verbum relatum ad concurſus judicium, etſi nihil aliud exprimat virtualiter comprehendit omnia, & quæcumque bona debitoris. pag. 593. num. 17. & ſeqq.

Ex Ceſſione facta per debitorem nullum jus in dominio aut poſſeſſione acquiritur creditoribus, ſed utrumque penes debitorem remanet uſque ad ſubhaſtationem cum effectu celebratam. pag. 594. num. 11.

Per ceſſionem factam adminiſtratione bonorum privatur debitor, quæ in manibus curiæ ponitur pro ſecuritate creditorum, ibid. n. 32.

Per univerſalem ceſſionem bonorum (nondum facta ſubhaſtatione) jus patronatus non tranſit in creditoribus. ibid. n. 33. & ſeqq.

Cedens bonis debitor communis, nec dominium, nec poſſeſſionem amittit lite pendente. p. 622. n. 16.

Cedens bonis ſi uſum fructum habeat jus non adjudicatur creditoribus, fructus tamen ſic. p. 656. num. 15.

Cedens bonis poteſt pœnitendo à ceſſione diſcedere, & bona ſua recuperare invitis creditoribus. p. 659. n. 2. vide n. 64. & ſeqq.

Debitor cedens bonis poteſt re integra pœnitere, & impedire eorum diſtractionem, juxta communem Doctorum. ibid. n. 3. & ſeqq.

Ceſſio bonorum eſt privilegium cui lite pendente, & ſententia prolata poteſt debitor renunciare. p. 660. n. 7. & 8.

A ceſſione bonorum diſcedere poſſe debitorem invitis creditoribus qui teneant. ibid. n. 9.

A ceſſione bonorum facta per debitorem extra judicium poteſt diſcedi re integra juxta jura & communem opinionem, de qua. ibid. n. 2. ſupra. num. 13.

A ceſſione bonorum facta per debitorem in judicio, & per viam litis motæ diſcedi non poſſe invitis creditoribus, tenet communis Doctorum. ibid. num. 16.

Annotatur Vincent. de Franchis qui obiter, & aliud agens contrarium dixit, ibid. n. 15.

Simplex ceſſio bonorum in judicio, & extra judicium fieri poteſt à debitore. ibid. n. 16.

A ceſſione ſimplici bonorum diſceſſus ad duo permittitur debitori ut ſolvat creditoribus, vel ut denuo audiatur, & defendatur. p. 661. n. 29.

Ad ceſſionem ſimplicem bonorum debitor non admittitur, niſi jam condemnatus, aut debita fateatur. ibid. n. 31. & 32.

Cedens bonis, quæ omnia venduntur pro ſatisfactione creditorum, licèt omnibus non ſufficiant, liber debitor manet, ita ut amplius de noviter quæſitis non teneatur illis. pag. 663. n. 60. & ſeqq.

Ceſſis bonis, & diſtractis pro ſolutione creditorum, ſi omnibus non ſufficiant, in ſoluti conſervant obligationem ad bona noviter à debitore quæſita. ibid. n. 66.

Limitatur quando ceſſio bonorum fit cum infamia, & ignominia. ibid. n. 67. & 68.

Per ceſſionem bonorum factam ab aliquo probatur ejus paupertas. p. 303. n. 183.

Cedenti bonis an denegetur juratoria cautio in caſibus aliàs permiſſa. ibid. n. 184.

De differentia inter ceſſionem bonorum, & noſtram litem creditorum. ibid. n. 186.

Cedens bonis ſua culpa, & dolo non admittitur ad juratoriam cautionem. p. 295. n. 102.

Ceſſio Juris, Ceſſionarius, Cedens.

Vide *Prælatio.*

Ceſſio nomine debitoris duobus diverſo tempore ambo æqualiter exigunt abſque prælatione inter ſe. p. 277. n. 48.

Ceſſionarius an teneatur compenſare, quod cedens debet debitori ſuo ceſſo. p. 599. n. 20. & ſequentibus.

Exceptio compenſationis, quæ poteſt opponi cedenti, poteſt etiam opponi ceſſionario. p. 600. n. 21.

Creditum ceſſum tranſit in ceſſionarium cum ſua cauſa, & onere compenſationis affectum. ibid. n. 22.

Exceptio reſpiciens rem ceſſam poteſt opponi contra ceſſionarium. ibid. n. 23.

Declara, ſi exceptio orta jam erit contra cedentem tempore ceſſionis. ibid. n. 24.

Exceptio compenſationis, quæ non erat quæſita debitori ceſſo tempore ceſſionis; non poteſt opponi contra ceſſionarium. ibid. n. 25.

Creditum ceſſum jam non dicitur creditum cedentis; ſed proprium ceſſionarii. ibid. n. 26.

Ceſſionarius dicitur debitoris ceſſi ibid. n. 28.

Creditum ortum contra cedentem poſt ceſſionem non opponitur ceſſionario. n. 29. & 30.

Ceſſionario non opponitur jus compenſandi ſuperveniens contra cedentem. p. 600. n. 31. & ſeq.

Cedentis confeſſio præjudicat ceſſionario, ſi præcedat ceſſionem, ſecus ſi eam ſequatur. ibid. n. 34.

Ceſſus debitor juri compenſandi jam quæſito renunciare videtur, ſi tempore ceſſionis preſens promiſit ſolvere creditum ceſſum. p. 601. n. 35.

Debitor ceſſus, qui cœpit ſolvere ceſſionario, an amittat jus compenſandi jam quæſitum ante ceſſionem. ibid. n. 36 & ſeqq.

Negativam ſententiam, qui Doctores tenuerint. ibid. n. 37. & 38.

Iis in caſibus in quibus poteſt ſolvi cedenti in præjudicium ceſſionarii, in iis etiam ei poteſt opponi compenſatio à debitore ceſſo. ibid. n. 39.

In caſibus in quibus facultas aufertur debitori ceſſo ſolvendi cedenti, in iis etiam ei aufertur facultas compenſandi. ibid. n. 40.

Declara, ſi ante ceſſionem competebat debitori jam jus compenſandi. ibid. n. 41.

Quod jus tolli non poteſt per factum ſubſequutum creditoris cedentis. ibid. n. 42. & ſeqq.

Cætera conducentia, vide *in verbo compenſatio.*

Ceſſionario non plus juris competit quàm cedenti. p. 647. n. 75. & ſeqq. & ex n. 70.

Cedens partem ſui crediti, & ceſſionarius concurrunt æqualiter in eodem gradu, quilibet pro ſua rata. p. 648. n. 82. & 83.

Duo ceſſionarii unus poſt alium cauſam habentes ab eodem creditore concurrentes, nullam inter ſe habent prælationem, ſed æqualiter eodem gradu exigunt quilibet pro ſua rata. n. 84. & ſeqq.

Cedenti facta ſolutio à debitore ceſſionem ignorante ſuſtinetur favore liberationis. p. 203. n. 71.

A cedente, & ceſſionario quando debitor convenitur, cum jam ceſſionis habeat notitiam, ſolvendo cedenti non liberatur. ibid. n. 72. & à n. 68.

Cedens ſi ſolutionem à debitore recipiat, quantumvis debitor liberetur, ſemper ceſſionario manet adſtrictus ad obſervantiam contractus. n. 73.

Ceſſionario cedente, & cedentis creditore concurrentibus in exactione debiti, creditor præfertur. n. 77.

Ceſſionario judicio comparenti, an poſſit opponi de injuſtitia ceſſionis, ſaltem ne exigat ultra vile pretium quo cenſum aut nomen comparavit. n. 78.

Ceſſio juris pro minima quantitate præſumitur ſimulata, & ceſſionario poſſe opponi ſimulationem dixit, & perperam Gratianus. ibid. n. 79.

Debitor cenſus creati nequit opponere emptori vili pretio comparenti injuſtitiam ceſſionis, ſed ad integram

Index Rerum

tegram ſortem ceſſionario tenetur. ib. n.80.81. 82.

Cedenti non ſit ſolutio, quando concurrit cum ceſſionario in exactione. p.205. n.101.

Ceſſionarius poſterior cum aſſenſu præfertur priori, cui aſſenſus defecit. p. 330. n.41. & 43.

Ceſſio quibus caſibus ſit neceſſaria tertio pro alio ſolventi, ut ſubintraret locum creditoris dimiſſi. p. 357. n.53. & ſeqq.

Ceſſionem requirit poſſeſſor majoratus redimendo cenſum impoſitum ſuper eo, ut ſibi cenſum acquirat contra majoratum. p.356. n.48. cum ſequentibus.

Cedentis jus tranſit in ceſſionarium cum omnibus ſuis qualitatibus. n. 52.

Ceſſionarius non plus juris habet in cenſu translativo, quàm cedens habebat. ibid. n.53.

Differentia inter nomen ceſſum ſimpliciter creditori, & ceſſum per viam dationis in ſolutum. p.569. n.45.

Per ceſſionem nominis ſimplicem novatio non inducitur, niſi facta exactione. ibid. n. 46.

Nec prior debitor liberatur, quouſque creditor ſit ſatisfactus. ibid. n.47.48.50.& 51.

Per ceſſionem nominis per viam dationis in ſolutum ſtatim inducitur novatio, & in creditorem acceptantem tranſit nominis periculum. pag. 570. n.52. 53. & 55.

Simplex ceſſio nominis non liberat debitorem cedentem. ibid. n.56.57.& 58.

Inter ceſſionem nominis factam à debitore creditori, & adjudicationem factam à judice traditur differentia. n.60.& 61.

Ceſſionem petere poteſt emptor redimens cenſus impoſitus ſuper re, quæ non eſt incompatibilis cum domino rei. p.575. n. 124. 125. 126. & 127.

Ut tutus ſit ab aliis creditoribus ſuperioribus. ibid. num. 128.

Cedente, & ceſſionario comparentibus in judicio concurſus, quis præferatur in exactione crediti ceſſi, & quis eorum ſit citandus. p.201. n.46.

Cedenti facta ſolutio legitima eſt, ſi fiat ante litem conteſtatam vel denunciationem formaliter factam debitori, ne ſolvat cedenti, & ante partem, crediti exactionem. ibid. n. 47.

Ceſſione nominis facta, reſtæ actiones adhuc remanent penès cedentem. n.48.& 49.

Ceſſione facta ad commodum cedentis ſolutio eidem facta nocet ceſſionario, etiamſi ſcientia debitorum proveniat à litis conteſtatione, aut per denunciationem firmiter factam. ibid. n.50.

In ceſſione ad commodum ceſſionarii quælibet ſcientia debitoris aliundè proveniens ſufficit pro impedienda ſolutione cedenti facta. ibid. n.51.

Ceſſio dicitur facta ad commodum cedentis, quando ceſſionario remanet recurſus verſus cedentem, veluti, ſi conſignationis cauſa nomen cedatur. ibid. n. 51. & 55.

Et tunc per periculum nominis ad cedentem pertinet. ibid. n.53.

Ceſſio ad commodum ceſſionarii facta dicitur, quando ceſſionario præcluſa eſt via agendi contra cedentem, quia emit nomen, vel in ſolutum accepit. ibid. n.54.

Ceſſionarius non habet regreſſum contra cedentem data negligentia in exigendo contra debitorem factum interim non ſolvendo. n.57.& 59.

Niſi jam tempore ceſſionis debitor ſolvendo non erat. ibid. n.58.

Periculum decoctionis ſupervenientis ob ceſſionarii negligentiam, quando huic ſit imputandum. ibid. n.59. remiſſivè.

Ceſſi debitoris ſcientia qualis eſſe debeat, ut ei noceat ſolutio facta cedenti. n.60.

Ceſſionis intimatio ne debitor ſolvat cedenti, quando ſit facienda. p.202. n.61.

Ex ceſſione actionum utilium, & directarum actiones remanentes penès cedentem ſunt inutiles, & ineficaces ad agendum, & exigendum. ibid. n.62.

Cedenti ſolutio facta tunc liberat debitorem, quando aliter conſtat, quàm per confeſſionem cedentis, quæ ceſſionario non præjudicat. ibid. n.63.

Ceſſionario, cedente & ſimul concurrentibus in concurſu debitoris ceſſi, quis eorum præferatur in ſolutione, & ſententia graduationis. n.66.& 67.

Ceſſionarius ſemper præfertur cedenti utroque ad concurſum concurrente, etiam quando debitor, alias ſolvens cedenti conſequitur liberationem. ibid. n.68.

Ceſſionarius poteſt impedire cedentem ne agat in judicio contra debitorem. ibid. n.69.

Scholarium privilegium ceſſat reſpectu ceſſionis jurium, & actionum per extraneos, & conſanguineos ob fraudem judicii mutandi ſuſpicionem. p. 48. n. 94.

Ceſſio jurium facta ſcholari reprobatur, cùm ſemper in fraudem fori fieri intelligatur. ibid. n.96.

Ceſſio jurium facta cæteris privilegiatis fori ceſſante fraude permittitur, & ex ea coram ſuo judice privilegiato agere poſſunt. ibid. n.97.

Ceſſio jurium facta ſcholari per partem cum requiſitis l. 18. tit. 7. lib. 1. recopil. ſuſtinetur, & poteſt ad exactionem debitores ad ſuum judicem trahere. ibid. n.98.

Conditiones & requiſita d. l. 18. pro forma ſervandæ in litibus diffiniendis. ibid. n.99.

Ceſſio facta à patre filio ob perſonarum conjunctionem, magnam habet fraudis ſuſpicionem. p. 49. num. 100.

Ceſſio ex quibus conjecturis fraudulenta detegatur. ibid. n. 108.

Debito alieno ceſſo ad commodum debitoris compenſationis admittitur compenſatio. p.62. n.66. & 67.

Ceſſum debitum alienum ad commodum ceſſionarii, jam non dicitur alienum ſed proprium. n.68.

Ceſſio nominis periculum eſt cedentis ante actualem actionem, etiamſi præcedat creditoris confeſſio de recepto. p. 68. n.32. & n.24.

Ceſſio nominis nullum jus tribuit ceſſionario præter perſonale. n. 33.

Ceſſio nominis jus reale ceſſionario tribuit, quando in conſignatione res ipſa eſt obligata, vel res, cujus fructus ad ſolutionem conſignantur antea ſit hypotheca. ibid. n. 30. & 35.

Ceſſionarius primus præfertur ſecundo præſertim procurator in rem ſuam. p. 69. n.46. 47. & 48.

Etiamſi ſecundo ceſſio fiat in cauſa neceſſaria. ibid. num. 49.

Creditor anterior poteſt impedire ceſſionario exactionem crediti ceſſi, cum exactione facta periclitetur ſuum creditum. p.71. n.79.

Ceſſionis verbum, quandoque dominii translationem importat. p. 114. n.26.

Ceſſio facta per debitorem non eſt abſoluta alienatio translativa dominii, donec bona concurſus diſtracta inter creditores diſtribuantur. ibid. p. 115. n. 63. cum ſeqq.

Ceſſio juris facta alieni, dum ei non acquiritur ex aliquo juris impedimento remanet penès cedentem. num. 45.

Actiones directæ licèt remaneant penes cedentem, inutiles tamen ſunt. ibid. n. 52. & 53.

Ceſſionis verbum ſimpliciter prolatum ſequuta traditione domini translationem importat aliàs. pag. 116. n.61.

Correus totum ſolvens creditori, an ab eo ceſſionem recipere teneatur. p.137. n.35.

Ceſſio jurium juxta formam *l. Modeſtinus, ff. de fide-juſſor.* debet fieri per creditorem in ipſo actu ſolutionis. n. 36.

Cedens creditor ſi fateatur habuiſſe, & recepiſſe à fide-juſſore,

jussore, an intelligatur de receptione ante cessionem, an cessio sit inutilis propter intervallum, ibid. n. 37.
Inutilem esse autumavit Socinus. ibid.
Utilem tamen esse verior est opinio latè comprobata. ibid. n. 38. & 39.
Et eam amplexus fuit Senatus Pincianus. ibid. n. 40.
Per cessionem & repræsentationem creditoris hujus gradum, & prælationem subintrat cessionarius p. 193. n. 4. & 5.
Cessionarius censetur una, & eadem persona cum cedente quem repræsentat. n. 6.
Cessionarius consequitur omnia jura quæ cedens habebat. ibid. n. 7.
Et subintrat gradum & prælationem cedentis. n. 8.
Debitor sicut in alimentis sibi in concursu consignatis præfertur omnibus suis creditoribus, pariter & ejus cessionarius. ibid. n. 9.
Privilegium prælationis datum personæ propter causam, transit in cessionarium. ibid. n. 13.
In cessionarium virtute cessionis omnium jurium transit nedum jus principaliter cessum, verùm & interesse legitimè debitum cedenti currens ante & post cessionem. ibid.
Cessionario quando imputetur negligentia, non exigendi à debitore cesso interim facto fallito. p. 195. num. 29.
L. nomen quoque, C. quæ res pignor. obl. poss. & l. 3. C. de novat. procedunt quando eodem modo facienda est solutio cessionario, quo cedenti, non quando cessioni additur nova forma, & modus solvendi. p. 238. n. 20. 21. & 22.

Chirographum.

Vide *Recognitio, Confessio.*

Chirographi habentis hypothecam recognitio facta per debitorem non retrotrahitur in præjudicium creditorum medio tempore contrahentium p. 464. num. 27.
Nova pragmatica papyri sigillati an det prælationem privato chirographo, tam inter simplices chirographarios, quam inter chirothecarios, ibid. n. 28.
Chirographum cum omnibus requisitis *l. scripturas C. qui potiores*, quoad prælationem eosdem habet effectus, quos scriptura publica, ibid. n. 29.
Chirographum & scriptura privata quibus in casibus plenam fidem faciat. p. 465. n. 30.
Ex chirographo creditor nullis præfertur creditoribus, nisi chirographum trino teste testante de loco, & tempore, ac substantia sit munitum, ibid. n. 28.
Et tunc aliis posterioribus instrumenta publica habentibus præfertur. p. 636. n. 29.
Chirographum munitum requisitis, *l. scripturas, C. qui potiores*, quoad pignus & hypothecam publico instrumento æquiparatur, ibid. n. 30.
Chirographum continens hypothecam, recognitum in judicio præjudicat aliis creditoribus post recognitionem contrahentibus, ibid. n. 31. & 32.

Citatio, Citatus.

Citari debent ad concursum per debitorem formatum cuncti creditores, p. 5. n. 27.
Quia ad illum sunt partes formales, cum inter eos universum debitoris patrimonium sit gradatim distribuendum. n. 28. & 29.
Citatio creditorum facta per edictum, vel proclama, an sufficiat in judicio concursus, n. 31.
Affirmativa sententia ex pluribus probatur, ibid. n. 32.
Contraria, ut omnes creditores nominatim, & specialiter sint citandi, verior est, ibid. n. 34.
Citatio per proclama solum procedit quando incerti sunt creditores, non verò quando certi sunt ibid. n. 35. 36. 37. & 38.
Citatio per edictum & proclama in desuetudinem abiit in Hispania. p. 6. n. 39.
In Hispania creditores certi nominatim citantur, igno-
ti verò per edicta, ibid. num. 40.
Citatio creditorum instantium contra debitorem requiritur in cessione bonorum, in concursu autem omnium creditorum indistinctè, p. 7. n. 53. & 54.
Non citatis non currit citationis terminus, & quandocumque compareant intra illum comparere dicetur, p. 32. n. 26.
Citatus à judice jurisdictionem licèt declinabilem habente tenetur comparere, secus quando judex nullam jurisdictionem habet, p. 47. n. 71. & seqq.
Citari debent creditores omnes ad concursum ut intra certum terminum compareant de creditis suis, & antelationibus disceptaturi, p. 51. n. 1.
Citari debent creditores certi nominatim & personaliter, ibid. n. 2.
Citari debent incerti creditores per edicta & proclama in loco publico affixa, ibid. n. 3.
Citati creditores ad concursum si intra terminum non comparent, inter præsentes judicium consummatur, ibid. n. 4.
Citati creditores ad concursum non comparentes, jus quod habent in pignoribus amittunt, emptoresque eorum tuti sunt ab illorum molestiis, ibid. num. 5. cum seqq.
Citandi sunt creditores ad litem motam contra bona concursus pendentis cum quibus pro eorum interesse prosequenda est, p. 98. n. 53.
Citari debet pater non filius in eis quæ respiciunt bona adventitia quantumvis ad filium spectantia, p. 199. n. 23.
Citari ad concursum, an debeat fideicommissarius, an hæres simul concurrentes pro credito hæreditario, & cui sit facienda solutio, & census redemptio, p. 200. n. 37. cum seqq.
Citari ad concursum formatum à debitore cesso, quis debeat cedens aut cessionarius, & utroque comparente, quis præferatur in exactione crediti cessi, p. 201. n. 46. cum seqq.
Ad inducias concedendas debitori an omnes creditores tam absentes, quàm præsentes sint citandi vel an major pars præsens præjudicet absenti, p. 540. n. 67. & seqq.
In his, quæ communia sunt pluribus ut singulis, & in quibus major pars præjudicat minori de substantia actus est citatio omnium, n. 68. 69. & 70.
Ex citatione adversario intimata, isti jus quæritur quo invito alter liti renunciare nequit, pag. 661. num. 23. & 24.
Per citationem adversario intimatam res desinit esse integra impeditiva discessus à lite, ibid. num. 25.
Citandi sunt personaliter omnes creditores, & eorum adesse, majoris partis consensum expressum ut debitor ipse, vel aliquis creditor creari possit etiam gravis administrator concursus, pag. 99. & 120. n. 59. & n. 18.
Nec sufficit consensus procuratorum, non habentium speciale mandatum, ibid.

Civitas.

Vide *Universitas, Minor, Ecclesia.*

Civitatis bona alienantur nec hypothecæ subjiciuntur absque regis licentia, p. 10. n. 20.
Quod etiam procedit in populis dominorum, ut horum licentia contractus annullet post l. regiam, ibid. n. 21.
Civitas, populus, & Ecclesia, aliave quælibet universitas computantur inter personas, quæ ultra quam facere possunt non conveniuntur, p. 170. num. 30.
Quibus ob id concursum formantibus alimenta præstantur, ne utilitas publica pereat, quæ privatæ præfertur, ibid. n. 31.

Clausula.

Clausula irritans inficit possessionem & titulum, p. 254. n. 41. & 42.

Index Rerum

Et operatur contra ignorantes, ibid. n.43.

Per clausulam *non obstantibus statutis*, non tolluntur statuta à principe confirmata, sicuti nec ab ipso edita, ibid. n. 44. & 45.

Clausularum derogatoriarum, & pœnalium, quæ à principe fuerunt confirmatæ, ei est facienda relatio; ut facultas evitet subreptionem, ibid. n.46.

De clausulis infringentibus potestatem principis tanquam nullis non est facienda relatio in facultatis impetratione, n. 47.

De clausulis infringentibus potestatem successorum in majoratu dumtaxat est facienda principi relatio, ne facultas sit subreptitia, ibid.

Clausula *salvo jure alterius comparentis*, quando & quibus casibus judex utatur in solvendo creditore, p.347. ex n.1. cum seqq.

Clausula *sine præjudicio tertii*, reddit decretum conditionale, pag. 348. n. 11. & 13. cum seqq.

Clausula præservativa juris tertii sub qua creditor fuit solutus, operatur quod judicium concursus non extinguatur, p.350.n.51.cum seqq.

Per clausulam *salvo jure* res remanet integra, & in eodem statu, p. 351. n. 70.

Clausulæ prohibitivæ, & pœnales fundatoris licèt non impediant potestatem principis, possunt tamen eum movere ad non ita facilè concedendum facultatem, p. 242. n. 23.

Clausulæ fundatoris, per quas infringitur potestas principis sunt nullæ, & de eis non est facienda relatio in impetranda facultate, n. 24. cum seqq.

De clausulis prohibitivis & pœnalibus tendentibus ad infringendam potestatem & voluntatem successorum ne impetrent facultatem, vel ne utantur, tenetur facere relationem impetrans, p.243.n.27.

Opinio Molinæ contraria refertur, & reprobatur, n. 28. cum multis seqq. & ex n.30.cum seqq.

Tertius comparens virtute clausulæ, *salvo jure*, dicitur petere in eadem instantia, eam continuare, & non novam incipere, p.351.n.72.& seqq.

Clausula *salvo jure* posita in sententia plus operatur quàm jure inest, ibid. n.74.& 75.

Clausula *salvo jure* vestita cum cautione aut fidejussione de restituendo potiori creditori, postea comparenti, resolvit solutum, p.352.n.76.

Clausula *non aliàs nec alio modo* reddit contractum conditionalem, p. 649. n.109.

Et est clausula limitativa voluntatis, & consensus, ac præservativa juris in casu contrario, ibid.n.110.

Et consensum à contractu adimit, ita ut nihil actum videatur inter contrahentes, ibid. n.111.

Et habet vim solutionis contractus ab initio, ibid. num. 112.

Clausulæ prohibitivæ, & pœnales fundatoris subjiciuntur potestati principis in facultate concedenda, p. 242. ex n. 23. cum seqq.

De clausulis prohibitivis, & pœnalibus tendentibus ad diminutionem potestatis principis tanquam nullis, non tenetur impetrans relationem facere, n. 24. & seqq.

Clausulæ prohibitivæ qualificatæ possunt movere principem ad difficiliùs concedendam facultatem, p.245. n. 41. 42. & seqq.

Clausulæ prohibitivæ impetrandæ facultatis, nec ea utendi, directæ successoribus non minuunt potestatem prioris, p.246.n.50.

Secus si dirigantur ad principem, & qui potest, n. 51. cum seqq.

Clericus.

Clericus formans concursum trahit ad suum judicem Ecclesiasticum quoslibet creditores laicos, p. 15. & 16.n.26.& ex n.23.

Clericum ad concursum creditorum non posse citari à judice laico existimavit Natta, p.35.n.12.

Contrarium verius ostenditur, ibid. num. 8.

Marthæ argumento respondetur, pag. 36. n. 19.

Clericum in judicio concursus reum esse firmavit Martha, p.35.n.3.

In individuis, & connexis judiciis, in quibus clerici, & laici concurrunt judex Ecclesiasticus uti dignior competens est, ibid. n. 5.

Debitorem in multis casibus ad concursum peragendum non admitti, quorum discussionem ad judicem Ecclesiasticum (quando clericus adest) pertinere dixit Martha, ibid. n.6.& 7.

Clericum creditorem ad concursum à laico motum vocandum debere citari verius est, n.8. & seqq.

Clericus creditor in judicio concursus reus est, qui sequi tenetur forum debitoris laici, p.36.& 48. n.14. 15. & n.12.

Clericus monitus à debitore laico, ut in concursu compareat, non potest declinare forum judicis laici, n. 19.

Clericus ad concursum vocatus, cum non possideat, sed ratione sui interesse citetur, actor dicitur voluntarius, non reus necessarius. p.36. n.17.

Clericus non possidens citatus si sua putaverit interesse reus est necessarius, & ad suum judicem remittendus, ibid. n.18.

Fallit quando lite pendente adeptus est possessionem, ibid.

Clericus ad impediendam executionem sententiæ, debet coram judice laico suam possessionem, & declinatoriam allegare, n.19.

Clericus ad concursum vocatus non convenitur ut reus, sed provocatur, ut actor ad sua jura proponenda, n.20.cum seqq.

Clericus formans concursum inter suos creditores, etiam laicos, coram judice Ecclesiastico judicium debet movere, cujus jurisdictionem declinare nequeunt laici creditores, n. 26. & 27.

Clericus cedens bonis liberatur à molestia carceris, & ab excommunicatione, ibid. n.27.28.& 29.

Clericus, cui in judicio concursus bona fuerunt consignata, postea à creditoribus anterioribus conventus coram quo judice debeat conveniri, n. 30. remissivè.

Clericatus superveniens lite jam cœpta coram sæculari, non prodest ad fori mutationem, pag. 47. ex nu. 79. cum sequentibus, ubi de variis similibus.

Concursus ad hæreditatem clerici jacentem, coram quo judice debeat formari, p.37. n.31. remissivè.

Clericus formans concursum alendus erit ex fructibus sui beneficii, p.168.n.7.

Clerici fructus beneficii sequestrantur pro satisfactione creditorum congrua clerico reservata, p.171. n.40.

Clerico emptori & possessori rei subhastatæ si peracto concursu controversia moveatur forus Ecclesiæ sequi debet, p.319. n.88. & sequentibus.

Clericus, cui in concursu fuit solutum sub cautione de restituendo, an conventus ab alio creditore potiori teneatur respondere coram judice concursus, p.349.n.42.cum seqq.

Clerici forum sequi tenetur creditor pro revocatoria pecuniæ solutæ, vel rei adjudicatæ, si lis concursus sit jam extincta, ibid. n.44.

Intellige quando clerico simpliciter fuit facta solutio absque cautione, & conditione, p. 350. n. 45. & 46. cum seqq.

Clericus conventus revocatoria pecuniæ solutæ cum clausula præservativa potioris creditoris ad judicium concursus etiam jam extincti, redire tenetur, nec declinare potest, ibid. n.51. & seqq.

Clausula præservativa stante, clericus submissus intelligitur eidem foro, ibid. n.52.

Clericus comparens in concursu, cui res in solutum fuit tradita sub clausula præservativa melioris creditoris si

si iste comparcat pro revocatoria, clericus eundem concursum sequi debet, exclusa declinatoria, ib. n. 53. & 54.
Clericum semel immissum in possessionem cum clausula salvo jure tertius comparens ad eundem judicem trahit, p. 352. n. 77.
Clerico data possessio sub conditione resolutiva non mutat statum judicii sæcularis, nec res desinit esse integra, ib. n. 78. & seqq.

Commissio.

Commissio impetrata super appellatione quæ non extat, nulla est, p. 219. n. 16.

Commoditas.

Vide *Ususfructus.*
Jus alimentorum licèt cedi, aut in alium transferri non possit, commoditas tamen potest in executionem capi pro solvendis creditoribus, p. 191. n. 43. 44. 45. 46. & 47.
Commoditas pensionis potest vendi, cedi, & in solutum dari creditoribus, p. 278. n. 8.
Commoditas fructuum beneficii potest cedi, vendi, & in solutum dari, aut consignari creditoribus, ib. n. 8.
Commoditas ususfructus potest obligari, & in fraudem creditorum nequit extingui, vel remitti, ib. n. 10. & 11.
Commoditas pensionis, sicuti & ususfructus obligari, cedi, vendi, & in solutum dari potest creditoribus, p. 279. n. 22.
Commoditas pensionis ingreditur corpus concursus pro satisfactione creditorum vita pensionarii durante, ib. n. 23.
Commoditas ususfructus ingreditur corpus concursus, ut ex ea satisfiant creditores vita usufructuarii durante, ib. n. 24.
Commoditas ususfructus potest vendi, cedi, & hypothecari, seu in solutum dari creditoribus, durante vita usufructuarii, p. 280. n. 31. & 32. cum seqq.

Comparativum.

Comparativum non datur absque positivo, p. 22. n. 10. ex nu. 8. & seqq.

Compensatio.

Vide *Cessio juris*, ab initio.
Compensationis exceptio, quæ potest opponi cedenti, potest etiam opponi cessionario, p. 600. n. 21.
Compensationis exceptio, quæ non erat quæsita debitori cesso tempore cessionis, non potest opponi contra cessionarium, ib. n. 25. & 26.
Debitor conventus potest debitori agenti opponere compensationem debiti alieni, cujus habet cessionem, n. 27. 28. 29. & 30.
Compensandi jus superveniens contra cedentem non opponitur cessionario; ib. n. 31.
Debitor cessus juri compensandi jam quæsito renunciare videtur, si tempore cessionis præsens promisit solvere cessionario, p. 601. n. 35.
Debitor cessus, qui cœpit solvere cessionario, an jus compensandi amittat sibi quæsitum ante cessionem, ib. n. 36. & 37. & 38.
In iis casibus in quibus potest solvi cedenti in præjudicium cessionarii, in iis etiam potest ei opponi compensatio à debito cesso, ib. n. 39.
In casibus, in quibus denegatur facultas debitori cesso solvendi cedenti in iis, etiam denegatur facultas dispensandi, ib. n. 43.
Intellige si jus compensandi erat acquisitum debitori ante cessionem, ib. n. 41. & 42.
Debitori sicuti auferri potest facultas solvendi suo creditori, ita & facultas compensandi, ib. n. 43.
Compensandi jus quæsitum debitori ante cessionem per eam subsequutam non tollitur, ib. n. 44.
Secus si jus compensandi acquisivit debitori post cessionē, quæ objici non potest cessionario, n. 45. & 46. & seqq.
Aliud est compensare velle inter debitorem & creditorem; aliud inter debitorem cessum, & cessionarium, ib. n. 47.
Compensandi facultas tollitur debitori cesso iis in casibus, in quibus non potest solvere suo creditori cedenti, ib. n. 48.
Solutio quando non admittitur, item nec compensatio, ib. n. 49. & 50.
Compensationem, quæ potest opponi contra cedentem, posse opponi contra cessionarium, nullus negavit, ibid. n. 51.
Compensandi jus nondum ortum ante cessionem non coinquinat cessionarium, ib. n. 52.
Debitori non admisso compensare contra aliquem, reservatur jus exigendi à suo debitore, p. 602. n. 53.
Jacob. Grassis annotatur in hoc puncto compensationis inter debitorem cessum & cessionarium non percepisse terminos quibus loquuti fuere Doctores à se impugnati, ib. n. 54.
Creditori exigenti ex bonis concursus non objicitur compensatio ejus, quod debet administratori nisi suo loco & gradu, non antea in præjudicium anteriorum creditorum, ibid. n. 55.
Creditum quod debitor communis habet contra suum creditorem est in bonis & de bonis debitoris in quo præferuntur anteriores, compensatione prorsus exclusa, ibid. n. 56.
De credito proprio ad creditum proprium semper admittitur compensatio, p. 598. n. 3.
Compensans solvere dicitur, ib. n. 4.
Alimentario creditori administrator concursus compensationem objicere non potest, p. 599. n. 5.
Compensatio non admittitur, ubi realis, naturalis, vel in continenti numeratio requiritur, n. 6.
Compensationem tollit pactum de ea non opponenda, ibid. n. 7.
Compensationem an admittat creditum juratum, non convenit inter Doctores, ibid. n. 8. & 9.
Creditum anterius non juratum potest compensari cum debito posteriori, etiam jurato, ibid. n. 10.
Compensatio an admittatur in dote, depositio, alimentis, salario, ac debitis fiscalibus, aut reipubl. ib. remissivè n. 11.
Compensatio an fiat ipso jure, vel ope exceptionis, ib. n. 12.
Compensationis exceptio, non expectata sententia ipso jure perimit obligationem, ad differentiam aliarum exceptionum, ibid. n. 13.
Compensare nequit administrator quod sibi ipsi debet creditor concursus exigens virtute delegationis, ibid. ex n. 14. cum seqq.
Debito alieno, quod tertio debetur ad debitum proprium non admittitur compensatio, ibid. n. 17.
Compensare creditor non cogitur rem alteri, quam debitori suo debet, ibid. n. 18.
Administrator societatis à creditore conventus non potest ei compensare quod ipsi administratori creditor debet, ibid. n. 19.
Debitum unius negotiationis non potest compensari cum debito alieno alterius, p. 61. n. 62.
Nec debitum administratoris compensatur cum debito administrationis, n. 63.
Compensatio de debito alieno ad debitum proprium denegatur, ibid. n. 64.
Tutori, administratori, curatori, agenti, pro debito administrationis non opponitur compensatio ejus debiti, quod administrator debet, p. 62. n. 65.
De debito alieno cesso ad commoditatem debitoris compensantis admittitur compensatio, n. 66. 66. & 68.
Compensare in creditum suum an hæres teneatur

Index Rerum

fructus perceptos ante vel poſt traditam hæreditatem, p. 311. n. 57. 58. 59. & 60.

Creditor licitator bonorum debitoris compenſat pretium cum ſuo credito cujus partem retinere poteſt, p. 322. n. 14. 15. & 16.

Creditor inferior per adjudicationem bonorum petitam vult compenſare cum ſuo credito, non verò aliquid ſolvere anteriori, ibid. n. 25.

Creditor, ut major licitator bonorum concurſus reſpectu debitoris benè poterit compenſare pretium cum ſuo credito, p. 323. n. 30.

Reſpectu autem anteriorum creditorum nullo modo compenſare poteſt, ibid. n. 31.

Et de ratione, ibid. n. 32.

Compenſatio inter debitorem & creditorem non admittitur in præjudicium creditorum anteriorum, ib. n. 33. 34. 35. & 36.

Compenſatio regulariter non fit ipſo jure, ſed opponere neceſſe eſt, ib. n. 37.

Compenſatione ceſſante debitum, & creditum tunc inde remanent in ſuo ſtatu diſtincto, ib. n. 38.

Et tunc licitum eſt utrius debitoris creditoribus ex illo nomine exigere, ibid. n. 39. & 41.

Creditoribus debitoris habentis nomen debitoris, an poſſet opponi compenſatio, n. 40. 41. & 42.

Creditor quando agit contra debitorem ſui debitoris, non patitur compenſationem, ib. n. 43. & 44.

Creditor emens rem debitoris compenſato credito cum pretio dicitur rem in ſolutum recipere taxatam, p. 324. n. 45.

Creditor idem & debitor duas perſonas repræſentat, ideo non poteſt apud ſe ipſum compenſare in præjudicium aliorum creditorum, ib. n. 47. & ſeqq.

Poſſeſſor agens pro jure & nomine majoratus non tenetur compenſare quod ipſe debet ex perſona propria, ib. n. 31. & ſeqq.

Compenſatio ejus quod debet poſſeſſor majoratus non opponetur ei agenti pro creditis majoratus, p. 332. n. 26. cum ſeqq.

Tutori agenti ad credita pupilli non poteſt opponi compenſatio ejus quod ipſe debet, p. 482. n. 98.

Procuratori agenti ad creditum domini, non opponitur compenſatio ejus quod ipſe debet. ibid.

Compenſatio admittitur inter partes ad invicem creditores & debitores. p. 524. n. 9.

Per compenſationem fit ſolutio, ib. n. 10.

Compenſationis exceptio impedit præſcriptionem, & ejus initio opponitur, ibid. n. 14.

Compenſatio ut operetur ſolutionem, debet opponi & factum hominis requirit, quia non operatur ipſo jure regulariter, p. 525. n. 21.

Et à die compenſationis oppoſitæ & non antea extinguit obligationem, & actionem, ib. n. 22.

Compenſatio fit ipſo jure, quando defectus ſolutionis poſſet afferre damnum debitori, ibid. n. 23. & 24.

Compenſatio non admittitur ipſo jure, niſi ad evitandam pœnam vel commiſſum, vel curſum uſurarum, ib. n. 26.

Compenſatio non admittitur ipſo jure ad evitandum curſum annuorum reddituum ex contractu licito & à jure approbato, ibid. n. 27.

Compenſationem admitti ipſo jure, quoties defectu ſolutionis affert damnum debitori intelligitur inter debitorem & creditorem, non in præjudicium priorum creditorum, ib. n. 28. & 29.

Compenſare apud ſeipſum non poteſt creditor poſterior in præjudicium anteriorum potentius jus habentium in credito à ſe debito debitori communi, n. 31.

Creditorem poſteriorem non poſſe apud ſe ipſum compenſare in præjudicium anteriorum, qui teneant, p. 526. n. 34.

Compenſandi facultas procedit inter debitorem, & creditorum non in præjudicium tertii, ib. n. 35.

Creditor poſteriorem debitoris emens, non poteſt compenſare ſuum creditum pretio à ſe oblato in ſubhaſtatione in præjudicium anteriorum, ib. n. 36.

Compenſatio non admittitur, ubi non admitteretur ſolutio, ibid. n. 37.

Compenſatio oppoſita per debitorem ſimul & creditorem prorſus excluditur in præjudicium anteriorum, p. 527. nr 48.

Solutionem per compenſationem non admittit lex in præjudicium & damnum anteriorum creditorum, ib. n. 51.

Compenſationis exceptionem qui habet, tutus eſt à præſcriptione, ib. n. 52. & 53.

Concurſus.

In concurſus judicio univerſali vix deficit perſona miſerabilis, cui mala adminiſtratio præ cæteris non officiat, p. 270. n. 17.

Concurſus adminiſtrator reddita ratione pro reliquorum ſolutione, etſi nobilis ſit carceratur, p. 269. n. 7. & per totum cap.

Concurſum formare poteſt clericus inter ſuos creditores ad fructus ſui beneficii, p. 273. n. 1. cum ſeq.

Concurrens, Concurſus.

Vide *Judicium.*

Concurſus creditorum ad judicium in nonnullis convenit cum ceſſione bonorum, p. 2. n. 2.

Concurſus creditorum in quatuor genera dividitur, ib. n. 3. 4. 5. & 6.

Concurſus judicium ut legitimum dicatur ſex requiruntur, & qualia, p. 2. & ſeqq. n. 7. 13. 22. 23. & n. 41.

Omnia requiſita in formando concurſum tendunt ad finem ne creditores defraudentur, n. 3.

Concurſus præſumitur ſimulatus ſi debitor poſt dimiſſionem bonorum, & citationem creditorum ea penes ſe retineat, n. 24. & ſeqq.

Ad concurſus judicium, omnes creditores tanquam partes formales ſunt citandi, p. 5. n. 34. & ſeqq.

Concurſus judicium eſt inſeparabile & indiviſibile, & ideo omnium ſimul creditorum præſentiam requirit, n. 30.

Concurſu pendente moleſtiæ creditorum conquieſcunt, donec unuſquiſque diffinitivè graduetur, p. 6. n. 42.

Concurſus judex decimam exigere nequit, ibid. n. 44. & 85.

Concurſus, quo præciſa requiſita deficiunt, uti fraudulentus contemnitur, ib. n. 45.

De differentiis inter concurſum, ac ſimplicem ceſſionem bonorum, ib. n. 46. cum ſeqq.

Concurſus judicium non requirit præambulam & actualem moleſtiam, ſecus ſimplex ceſſio, ib. n. 47.

Niſi aliquod ſimulationis concurrat judicium, ibid. n. 48.

Concurſum formare poſſunt populus, Eccleſia, ſeu quævis alia univerſitas ære alieno gravata, ib. n. 49. cum ſeqq.

Concurſus judicium nequit fieri niſi coram judice competente & ſolemnitatibus requiſitis ſervatis, p. 7. n. 56.

Concurſu licèt cum ceſſione bonorum conveniat in principio & fine, in mediis multum differunt, ib. n. 57.

Concurſus judicium univerſale originem trahit ab ipſo debitore communi independentem ab aliqua executione, ibid. n. 60.

Concurſum abſque ſolemnitatibus alienationi requiſitis, an minor civitas vel Eccleſia formare poſſit, p. 9. per totam.

Concurſus utilis eſt minori, populo, & Eccleſiæ ære alieno gravatis, n. 12.

Per concurſum debitor liberatur à moleſtiis creditorum, & decima executionum, ib. n. 13.

& Verborum.

Concurſus judicium inventum fuit ad evitandas moleſtias, carceres & ignominiam, p. 11. n. 57.

Ad concurſus judicium introducendum omnes debitores in Hiſpania indiſtinctè admittuntur, ibid. n. 36.

Ad concurſum noviter inventum admittuntur minores, populi, & cæteri abſque decreto aut regis licentia, ibid. n. 37. & 38.

Concurſus judicium ante diſtractionem bonorum requirit plenam cauſæ & jurium cognitionem, ibid. n. 41.

Praxis univerſalis Hiſpaniæ admittit minorem, populum, Eccleſiam & ſimiles ad concurſum peragendum abſque aliquo decreto aut facultate regia, nu. 45. cum ſeqq.

Concurſus judicium non requirit inquietationem, ſed ſufficit timor ut judicis officium imploraꝛi poſſit, p. 14. n. 8.

Concurſus, an ſit caſus curiæ ut intentari poſſit in cancellaria, omiſſa judicis ordinarii prima inſtantia, p. 16. n. 28. cum ſeqq.

Affirmativè reſolvitur ex praxi criminalium, ib. n. 34. & 36.

Concurſum formanti competit privilegium miſerabilis perſonæ, p. 17. n. 42.

Concurſus ad hæreditatem clerici jacentem formandus erit coram judice Eccleſiaſtico, n. 47. 48. 49. & 50.

Concurſum formare poteſt debitor in foro [ex pluribus quos habet] quem maluerit, p. 24. n. 1. cum ſeqq.

Concurſus cauſatus à debitore novum eſt judicium, nova & diverſa lis, independens ab aliis jam motis creditoribus, n. 8.

Concurſus creditorum ubi adeſt, ibi cauſæ continentiæ exceptio locum habet, p. 25. n. 15.

Natura concurſus non patitur coram diverſis judicibus tractari, cum deſtinetur ad prælationem creditorum, ib. n. 20. & ſeq.

Concurſus formatus per creditores inter ſeipſos dumtaxat ad invicem ſe opponentes executioni ab uno contra debitorem petitæ, cauſat judicium particulare, quod caret effectibus, & privilegiis concurſus univerſalis formati à ſolo debitore, p. 27. n. 30. cum ſeqq. & ex n. 42. 71. 72. 156. 148. & 149.

Concurſus particularis per oppoſitionem inter creditores inducit cauſarum continentiam, limitatam tamen ad ſolos eos, qui ſe oppoſuerunt, non ad alios, p. 31. n. 72.

Ad cognoſcendum, & diſtinguendum concurſum univerſalem à particulari origo attenditur, an à debitore ipſo, an à creditoribus tantum inter ſe ſit formatus, p. 126. ex n. 42. cum ſeq. & n. 72. & 73.

Concurſus particularis, licèt alibi tractetur, ac ſententiæ ferantur, pro executione tamen & exactione ad univerſalem trahuntur, p. 27. n. 34.

Concurſus particularis, ſicut provenit à diverſa cauſa, & natura, ita etiam diverſos effectus ab univerſali producit, p. 28. n. 37.

Concurſus particularis inter creditores inducit omnium cauſarum continentiam, & coram eodem judice per oppoſitionem tractantur, ib. n. 36.

Creditores alibi obtinentes ſententiam contra debitorem pendente concurſu, ad illum remittendi ſunt pro exactione, p. 29. n. 60.

Concurſu univerſali pendente executiones, & exactiones contra debitorem ſuſpenduntur, ib. n. 61.

Concurſu univerſali pendente nullus exigere poteſt creditum, quousque de prælatione diſceptetur & graduetur, ib. n. 62. & ſeqq.

Concurſus alibi pendentis exceptio in quacumque parte litis opponi poteſt, abundè diſceptatur ibid. per totum.

Concurſum legitimè format clericus debitor coram ſuo judice Eccleſiaſtico, cujus forum declinare nequeunt laici creditores, pag. 37. n. 26. & 27. *vide Clericus.*

Ad concurſum debitoris laici clericus creditor citatus juriſdictionem temporalem declinare nequit, p. 35. n. 1. cum ſeqq.

Ad concurſum formandum non admittitur debitor fiſci ratione delicti, vel quaſi, p. 40. n. 2.

Et quid quando debitum procedet ex pœna pecuniaria parti applicata, ibid. n. 3. remiſſivè.

Concurſus judicium omnia fori privilegia comparentium contemnit, p. 45. n. 54. & ſeqq. & à n. 39.

Ad judicium concurſus creditor in diem, vel conditionem admittitur, & ex quibus fundamentis abunde, p. 53. ex n. 24. uſque ad n. 56.

Concurſu pendente bona hæreditatis alienata ad concurſum reddere coguntur emptores, p. 60. n. 47.

Concurſu ad diverſa patrimonia per unum debitorem formato, delegationes (libramientos) nominatim, & diſtinctè expediendæ, ſuper illo patrimonio, quem creditor habet obligatum, p. 62. n. 73.

Eademque diſtinctio facienda erit in ſententia graduationis, ibid. n. 74.

Creditoribus unius patrimonii, aut majoratus integrè ſolutis, concurſus pro ea parte diſſolvitur, ib. n. 75.

In concurſum debent conferri bona conſignata, ab evictore creditori cuilibet pro ejus ſolutione, ut inter omnes diſtribuatur ſervata gradus prærogativa, p. 69. ex n. 41. cum ſeqq.

In concurſum conferre tenetur creditor quælibet bona, quæ vel in pignus, conſignationem, aut depoſitum ab evictore recipit, p. 75. n. 1. cum ſeqq.

Bona devictoris à quolibet poſſeſſa, & in concurſum univerſalem collata, cum ſua cauſa, & gradu conferentis tranſeunt, ibid. n. 3. cum ſeqq.

In concurſu an venire debeant bona debitoris per tertium poſſeſſa ſi per debitorem, aut creditores vendicentur, & an reus poſſeſſor judicium concurſus ſequi teneatur, p. 77. ex n. 29. cum multis ſeqq.

Ad concurſus judicium admittuntur non ſolum perſonalem actionem habentes, ſed & omnes jus aliquod prætendentes ad bona debitoris, p. 82. n. 102. & ex n. 94. cum ſeqq.

Concurſu pendente debitor, nec dominium, nec poſſeſſorem bonorum amittit donec diſtrahantur cum effectu, p. 114. ex n. 29. cum ſeqq.

Concurſus creditorum, ubi adeſt, duæ oriuntur lites, altera reſpicit jus debiti, altera prælationem requirentem ordinariam cognitionem, p. 124. n. 23.

Concurſu pendente lites motæ non ſolum cum debitore ſunt tractandæ, verùm & cum creditoribus citandis, ſunt proſequendæ, p. 98. & 124. n. 53. n. 24.

Ad concurſum remittenda eſt ſententia, alibi obtenta contra debitorem, ut ibid. fiat ſolutio d. creditori obtenti n. 15. Extra concurſum minimè contenditur de prælatione, ibid.

Concurſus particularis, an à concurſu univerſali differat, traditur, p. 126. n. 42. 43. 44. p. 128. n. 72. 73. & n. 53. cum ſeqq.

In concurſum univerſalem quo plenariè agitur executivæ cauſæ inſidentes illius naturam aſſumunt propria amiſſa, & ſuffocata, p. 127. n. 54. 55.

Concurſum formatum ab uno ex correis poteſt creditor deſerere, & ad alios correos redire quamvis ſententiam in eo obtinuerit, p. 132. n. 27.

Etiamſi in ſententia graduationis ſibi bona fuerint pro ſuo credito conſignata, & adjudicata, ib. n. 27. 29.

Concurſus à debitore formatus relevat creditorem ab executione agentem contra fidejuſſorem identitatis, n. 35.

In concurſum an cenſum valeat deducere creditor cenſuarius citatus ad illum, & pro ejus redemptione inſtare, p. 139. ex n. 1. cum ſeqq.

Index Rerum

In concursus judicio multa ſpecialia occurrunt, quæ juſtam cauſam præbent creditori inſtandi pro redemptione cenſus, & qualia ſint, n. 15. cum ſeq.

Concurſus formatus à debitore cenſus legitimam cauſam tribuit creditori petendi cenſus redemptionem, p. 141. n. 39. 40. & ſeqq.

Creditore primo dimiſſo, quod ex pignore ſupereſt tenetur tradere poſterioribus, ut ex eo ſolvantur, p. 151. n. 41.

Concurſus à debitore formatus, de quo docet creditor conveniendo fidejuſſorem, aut tertium poſſeſſorem relevat ab executione, p. 158. 182. à n. 1. cum ſeqq.

Concurſus judicium multis intricationibus, & difficultatibus ſubjicitur, p. 159. n. 14. & ſeqq.

In concurſus bonis quodlibet augmentum contingens conſolidatur cum corpore illius, p. 186. n. 58.

Et certantibus debitore, & creditoribus, ut in ſui commodum cedat augmentum, attentè procedit ſenatus utrique parti conſulendo, ib. n. 61.

Concurſum alium novum, an poſſit formare debitor ad alimenta ſibi aſſignata in ſuo principali concurſu, p. 188. ex n. 1. per tot.

Concurſui cauſato per debitorem formaliter ineſt ceſſio, p. 189. n. 13. Poſt concurſum pendentem creditores debitores mutuantes, poſt omnes quoslibet creditores concurſui aſſiſtentes exigũt, p. 192. n. 50. 51. 52.

Concurſui pendenti inter creditores ad bona majoratus, an concurſui ad alimenta ſint applicanda bona noviter reperta apud debitorem, p. 193. ex n. 2. cum ſeqq.

Concurſum ſi debitor formavit inter ſuos ac majoratus creditores, bona noviter reperta ad primum concurſum univerſalem non ad ſecundum ſuper alimentis trahenda ſunt, n. 12.

Quomodo autem inter creditores primi concurſus horum bonorum diſtributio ſit facienda, ib. remiſſivè.

Poſſeſſor majoratus formans concurſum ad ſola bona majoratus per prædeceſſores obligata quælibet alia bona diverſa non applicantur huic concurſui, ſed potius concurſui alimentorum, p. 194. n. 13. & ſeqq.

Creditores ad alimenta juſtè prætendunt ſuo concurſui, & non concurſui ad ſola bona majoratus applicanda bona noviter reperta, vel acquiſita poſſeſſori, majoratus quæ huic non pertinent, n. 20. 21. & 22.

Bona noviter reperta quando primo concurſui applicantur diſtribuenda inter creditores ad bona majoratus, & inter creditores ipſius debitoris ſimul vocatos, ib. n. 22. 23. & 24.

Ad hanc diſtributionem admittuntur etiam creditores ad ſola alimenta, & quo ordine creditores tam primi, quàm ſecundi concurſus ſolvendi ſunt ex noviter bonis repertis, p. 195. n. 25. & 26.

Concurrentia creditorum utriuſque ad bona noviter reperta non fit pro credito debito creditoribus alimentorum, ſed pro ea parte deficiente ex alimentis, ib. n. 27.

Concurrentibus ſimul hærede, & fideicommiſſario pro credito hæreditario, quis citari debeat, & cui ſit facienda ſolutio, & cenſus redemptio, p. 200. n. 37. cum ſeqq.

In concurſu debitoris ceſſi comparentibus cedente, & ceſſionario qui præferatur in exactione crediti ceſſi, & quis eorum ſit citandus, p. 201. n. 46. cum ſeqq.

Concurſus judicio ex propria natura adhæret bonorum ceſſio, p. 207. n. 5.

Concurſum cauſans dicitur decoctus, & fallitus jam declaratus, ibid. n. 7.

Concurſum formans ſtatim à ſe abdicat adminiſtrationem omnium bonorum, ita ut deinceps, nec contrahere, nec diſponere valeat, p. 208. n. 12. & ſeqq.

Concurſus litem formati à defuncto, an hæres proſequi, & continuare poſſit, p. 307. n. 1. cum ſeqq.

Concurſus judicium diſſolvere non eſt in poteſtate debitoris illud formantis, ibid. n. 3.

Debitum non indicans omnia bona ſua, ſed reliqua occultans non admittitur ad concurſum formandum, p. 308. n. 14.

Hæredi non conficienti inventarium negatur facultas formandi concurſum, n. 15.

Concurſus habet ſpeciale privilegium admittendi novum licitatorem aſſerentem meliorem conditionem ſubhaſtatione peracta, p. 315. n. 11. cum ſeqq.

Concurſus creditorum conſideratur univerſitas, n. 22.

Et in eo reperiuntur effectus univerſitatis, nu. 23. & ſeqq.

In concurſu creditorum vix aliqua perſona privilegiata deficit cum compenſat reſtitutio, p. 316. n. 25. 26.

In concurſu multa adſunt quæ reſtitutionem integram appetunt, ibid. n. 27. & ſeqq.

Diviſa per provincias hæreditate inter duos hæredes ſic inſtitutos, an creditores hæreditarii unius provinciæ admittantur ad concurſum factum per hæredem alterius provinciæ, p. 408. n. 1. cum ſeqq.

Concurſu formato debitor in tantum ſuorum bonorum amittit adminiſtrationem, & ſtatum mutat ut nihil agere poſſit quod præjudicet creditoribus, p. 423. n. 61. & ſeqq.

Concurſu pendente illicita judicantur, quæ ante eum debitori permittuntur, p. 424. n. 67. 68.

Declara in iis quæ opponuntur fini concurſus non in aliis, p. 426. n. 103.

Pendente concurſu poteſt debitor repudiare hæreditatem ſibi delatam, & non acquirere etiam renuentibus creditoribus, p. 427. n. 122.

Concurrentibus creditoribus procuratoris, qui pecunias exactas alicui lucro dedit, & creditoribus domini ad idem lucrum quales præferantur, p. 458. nu. 1. cum ſeqq.

Per concurſum formatum quis non eſt ſolvendo, p. 494. n. 19.

Ad concurſum donantis, vel donatarii cum pacto ſolvendi creditores donantis, vel vendentis poſſunt creditores comparere, p. 516. n. 103.

Vel etiam ad concurſum debitoris principalis, quem ſimul habent obligatum non obſtante pacto, ib. num. 104. & ſeqq.

Concurſus judicium motum à debitore nihil prodeſt fidejuſſoribus, nec correis, quin minus eo pendente conveniatur, p. 512. n. 37. & ſeqq.

Concurſus judicium ad diſcutienda jura, & prælationes creditorum inter ſeipſos, & debitor condeſtinatur, p. 545. n. 14. & 15.

In concurſus principio creditor verum eſſe creditorem, & cunctis potiorem deducit, ibid. n. 16.

Concurſus finis eſt, ut debitoris bona ad ſolutionem creditorum diſtrahantur, p. 547. n. 43. & 46.

In concurſu formato debitor bonis univerſaliter cedendo juxta naturam judicii dimittit bona mobilia, immobilia jura, & actiones ſibi univerſaliter competentes, p. 595. n. 11. 32. & ſeqq.

Concurſus judicium eſt univerſale, ibid. n. 18.

Concurſus judicium inter creditores movetur, ac deſtinatur, ut unuſquiſque ſciat quo gradu exigere poſſit, ne conſumptis bonis inter poſteriores, priores inſoluti remaneant, p. 651. n. 1. 2. & ſeqq.

Curcurſu pendente, ſolutio, & exactio præpoſterata annihilatur ob dolum, malam fidem, ac dolum præſumptum, n. 4. & 5.

A concurſu creditorum ſemel formato, an debitor libere diſcedere poſſit creditoribus renuentibus, p. 659. n. 1. cum ſeq.

A concurſu ſemel formato inter creditores vocatos liberè diſcedere non poſſe debitorem invitis creditoribus,

verius

verius esse ostenditur, pag. 660. n. 11. cum seqq.
Et ita observat omnium tribunalium universalis praxis, n. 12.
Ad cessionem simplex bonorum debitor non admittitur, nisi jam condemnatus, aut debita fateatur, p. 661. n. 31. & 32.
Concursus creditorum finis est ipsorum solutio, & satisfactio, qua cessante lis & judicium durat, pag. 662. n. 42. 43. & 44.
Concursus creditorum, nec per sententiam graduationis, nec per adjudicationem bonorum factam creditoribus finitur, quousque omnes integrè effectivè sint satisfacti, ib. n. 46. & 47.
Concursus judicium non dissolvitur, si aliquis creditor esset solutus sub cautione de restituendo alteri potentius jus habenti, ib. n. 48.
Novus creditor potior comparens, idem ingreditur judicium concursus quod non est extinctum, etiam omnibus illic assistentibus solutio si cessit clausula de restituendo potiori venienti, ibid. nu. 49. cum seqq.
Concursus non dissolvitur dum aliquis creditor remansit insolutus, ib. n. 50. & 51.
Concursus universitas conservatur, & continuatur in uno creditore nondum integrè soluto, etsi omnes alii fuerint dimissi, ib. n. 52. cum multis seqq.
Concursus creditorum dicitur creditorum cœtus, significans universitatem personarum, p. 663. n. 57.
Concursus bonis consumptis vel aliter extinctis an concursus dissolvatur & lis finita dicatur, ib. n. 59.
Concursus judicium non dissolvitur etiam venditis bonis debitoris pro debitorum solutione, quando unus remansit insolutus, ib. n. 61.
Et adhuc durat contra debitorem obligatio, & sententiæ executio in suspenso manet quousque bona noviter debitor acquirat, n. 62. & 63. cum sequentibus.
Concursus judicium motum super bonis majoratus, quando extinguitur, n. 69.
Concursus judicium agitatum cum curatore dato hæreditati, tanquam jacenti, quæ detegitur tunc adita an annulletur, p. 218. n. 2. cum seqq.

Concursus specialia.

Speciale est in concursu creditorum favori & interessorum, novum admittere licitatorem, dummodo quod plus offert, in magna sit quantitate, p. 315. n. 11.
Concursus sola destinatio est casus curiæ, ut in prima instantia adeatur cancellaria, p. 317. n. 50.
Specialis concursus est, ut creditores citati sequantur forum debitoris provocantis, ib. n. 51.
Specialis est concursus ut semel advocatus à fisco hoc per solutionem dimisso, iterum redeat ad priorem judicem, ibid. n. 52.
Scholaris sive sit reus, sive actor, ad suum judicem trahit omnes causas, concursum tamen creditorum non potest, ibid. n. 53.
Causæ individuæ, & connexæ ad unum, & priorem judicem remittuntur, concursus autem, sive prior, sive posterior ad se indistinctè trahit causas alibi pendentes, ibid. n. 54.
Debitor licèt sit dominus bonorum suorum, per concursum à se causatum admittit potestatem assignandi, & disponendi nec non administrandi, ib. n. 55.
Creditor conditionalis licèt careat actione ad agendum concursus tamen illum admittit, ibid. n. 56.
Speciale etiam est concursus, ut creditorem censualistam admittat ad redemptionem postulandam, ib. n. 57. & 58.
Concursus pendentia relevat creditorem ab executione, ut liberè agat contra tertium ad alios correos, n. 59.
Ad taxanda alimenta ex bonis concursus non qualitas sed necessitas tantum inspicitur, ib. n. 60.
Per concursum extinguitur mandatum antea à debitore datum, ad administrandum, vel contrahendum, ib. n. 61.
Minor, respublica, Ecclesia, aliave communitas concursum inter suos creditores formare potest absque decreto, facultate Regia, & aliis solemnitatibus in eorum alienatione requisitis, n. 65.
Exceptio concursus pendentis potest opponi in quacumque parte judicii, ibid. n. 66.
Decimarū executionem licet regulariter percipiat judex, eam tamen non deducit ex bonis concursus subhastatis, ibid.
In concursu speciali est, ut major pars creditorum præjudicet minori, p. 318. n. 67. 68. 69. 70. 71. & 72. cum seqq.
Concursus speciale est, ut creditores cogantur bona debitoris in solutum recipere, p. 321. n. 7.
Ex concursus pendentia nihil speciale infertur quod possit impedire debitorem jus quærendum repudiare sicut antea, n. p. 425. n. 8.

Condemnatus.

Condemnatus ad triticum vel ejus valorem non eligit, sed creditor in cujus favorem æstimatio apposita intelligitur, p. 531. ex n. 35.
Condemnatus ad reddendum instrumentum, si non reperitur, alio modo consulitur. p. 535. n. 94. 95. & 96.

Conditio.

Conditio impossibilis, vel rejicitur, & pro non scripta habetur, vel annullat, ac vitiat depositionem, p. 287. à n. 11. cum seqq.
Conditio formam inducit, & specificè adimpleri debet, ib. n. 15.
Dictio *si*, maximè juncta verbis futuri temporis denotat conditionem, p. 292. n. 74.
Conditio inducit formam specificè servandam, ib.
Lex loquens per ablativum absolutum inducit conditionem, & formam, p. 291. n. 62.
Gerundium dando, finitum in do, inducit conditionem, formam, ibid. n. 63. & 64.
Ex conditionali dispositione, ante ejus purificationem nullum jus interim competit, nec actio, nec obligatio oritur, p. 294. n. 89.
Paria sunt nihil fieri, vel fieri sub conditione non impleta, ib.
Sub conditione promissum, vel concessum nemo lucratur conditione non impleta, ibid. n. 94.
Etsi conditionis implementum impossibile videatur, & sit p. 295. n. 95.
Quia deficit consensus, & animus in concedente; & sic ob conditionem impossibilem promissio vitiatur, n. 95.
Conditio aut est impossibilis à natura vel ob omnimodam difficultatem accidentaliter contingentem, ib. n. 96.
Conditio impossibilis à natura vitiatur in ultimis voluntatibus, & pro non appositа censetur, ib. n. 97.
Et in matrimonio, ibid.
Conditio impossibilis à natura in contractibus vitiat contractum ipsum, ita ut ex eo nulla actio, vel obligatio quæratur, ib. n. 98.
Conditio impossibilis ob omnimodam difficultatem, nec in ultimis voluntatibus, nec in matrimonio rejicitur, n. 99.
Conditio impossibilis ob omnimodam difficultatem contractum non vitiat, sed non adimpleta nihil consequitur gravatus, ibid. n. 100. & seqq.
Conditionalis creditor an admitti debeat ad concursum formatum à debitore sub die, vel conditione ampliss. simè, p. 55. ex n. 24. cum multis seqq.
Creditor sub conditione, vel die, ratione incertitudinis, non potest agere, ib. n. 25.
Creditor conditionalis admittitur ad judicium separa-

Index Rerum

tionis bonorum, ibid. n. 27.

Prior creditor sub die vel conditione casuali, vel mixta præfertur adveniente conditione posteriori interim contrahenti, ib. n. 28.

Creditor conditionalis potest ante diem vel conditionem agere, si de fuga, vel inopia, vel futuro dolo debitori sit suspectus, pag. 54. n. 31. cum seq.

Creditor in diem vel conditionem, quando consideratur ut jus petens, appellatione creditoris venit, ib. n. 35.

Creditor in diem vel conditionem, etsi propriè creditor non sit, largo tamen modo creditor dicitur, p. 55. n. 36.

Conditionalis creditor, quibus remediis in sententia graduationis consulatur, cum difficile sit miserabilem debitorem reperire fidejussorem, num. 43. & seqq.

Creditori conditionali possunt consignari bona concursus proportionata suo credito, ut in pignus interim habeat præstita fidejussione de restituendo deficiente conditione, n. 44.

Conditionali creditori anteriori, succurritur in concursu per solutionem faciendam posteriori sub fidejussione de restituendo adveniente condictione, p. 56. n. 52.

Conditionali creditori quomodo & qua forma satisfieri debet ex bonis concursus, p. 124. n. 26.

Conditionalis creditor potest in concursu petere, ut creditum suum tutum sit, ibid. n. 26. 27. & 28.

Creditor censuarius dicitur creditor conditionalis, & potest in concursu pro redemptione instare, ne bona debitoris pericliten tur, n. 26. cum sequentibus.

Conditione pendente substantia obligationis in suspenso est, donec conditio verificetur, p. 163. nu. 58. & 72.

Conditiones quæ ex natura actus, seu contractus veniunt, semper intelliguntur rebus instantibus, & in eodem statu permanentibus, p. 184. n. 21. & 22.

Contrahens cum alio, conditionem ejus scit, vel scire debet, pag. 329. n. 27. cum seq.

Contractus aliqui licet purè appareant, adhuc ex natura rei accipiunt conditionem à jure, p. 319. n. 94. 95. & 96.

Quæ conditiones tacitè subintellectæ, pro expressè appositis habeantur, n. 97. & 98.

Lex vel consuetudo, quando subintelligit conditionem in actu, hæc operatur suos effectus resolutivos, ib. n. 99.

Conditio tacitè à jure subintellecta in actu, non minus operatur, quàm expressa, ib. n. 100.

Conditione tacitè subintellecta pendente rei subhastatæ venditio non est perfecta, sed cum ea transit affecta in emptorem, ib. n. 101.

Conditio sub qua res tacitè à judice subhastatur, inducit prioris judicii continuationem & termini subhastationis prorogationem, ib. n. 102.

Creditor recipiens pecuniam sub clausula præservativa juris tertii sub conditione recepisse dicitur, p. 348. n. 11. & seqq.

Conditionalis dispositio quælibet, & qualificata dicitur individua, & unica cum suis qualitatibus, & conditionibus, n. 21. & seqq.

Facultas ad alienandum bona majoratus conceditur sub expressa conditione, *con tanto que sean vuestros y de vuestro estado y mayorazzo*, pag. 395. n. 44.

Sub conditione concessum sub contraria conditione censetur ademptum, p. 394. n. 45. & 46.

Facultas regia concessa sub aliqua facultate, vel conditione sub contraria intelligitur denegata, n. 47.

Conditione etenim, aut qualitate deficiente, deficit intentio principis concedentis, ib. n. 48. & seq.

Conditionalis est emptio pro persona nominanda, si nominatio sequatur, p. 415. n. 18.

Sub conditione voluntaria, hypotheca contracta aut potestativa, etiam conditione purificata non retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium tertii medio tempore jus quærentis, ib. n. 19.

Secus si conditio fuerit casualis, seu mixta, ib. n. 20.

Hypotheca super majoratu sub conditione impetrandæ facultatis, an præferatur hypothecæ, interim contractæ cum regia facultate, p. 451. n. 18. & seqq.

Conditio facultatis impetrandæ, an sit potestativa vel causalis, p. 463. n. 2.

Conditio potestativa non trahitur retrò ad tempus contractæ hypothecæ in præjudicium tertii medio tempore contrahentis, ib. n. 3.

Conditionalis, seu mixta retrotrahitur ad tempus hypothecæ, & præfertur secundo medio tempore contrahenti, ib. n. 4. & seq.

Quoad retrotractionem hypothecæ distinctionem inter conditionem potestativam, & causalem seu mixtam plurimi probarunt, n. 8.

Differentia inter contractus, & ultimas voluntates quoad conditiones retrotractionum in præjudicium tertii medio tempore contrahentis, ib. n. 9.

Conditio potestativa illa dicitur, quæ pendet à voluntate debitoris, vel etiam creditoris simul, ib. n. 10.

Conditio pendens ex sola voluntate creditoris non impedit retrotractionem, ib. n. 11.

Sud conditione potestativa hypotheca non contrahitur, quousque purificetur conditio, ib. n. 12.

Secus in conditione casuali, vel mixta in qua tempus contractus attenditur, p. 464. n. 13.

Conditio potestativa, quæ dicatur, ib. n. 14.

Inter conditionem potestativam, & causalem differentiæ ratio quoad effectum retrotractionis, ibid. n. 15. & seqq.

Conditione hypothecæ pendente, res alienata & postea purificata conditione transit in emptorem effecta, n. 20.

Conditio impetrandæ facultatis videtur casualis, cum non pendeat à voluntate debitoris, sed principis vel mixta ex utriusque voluntate, p. 465. n. 33. & seq.

Conditio nunquam retrotrahitur ad initium contractus, quando deficit habilitas alicujus extremi sive in re sive in persona contrahentis, p. 467. n. 43. & seqq.

Debitor potest alienare bona acquisita pendente conditione in præjudicium creditoris cum obligatione generali, & conditionali, ib. n. 46.

Secus si tempore obligationis conditionalis illa bona debitor acquisita habeat, ib. n. 47. 48. & 49.

Conditio si rationem administrationis reddat intelligitur cum effectu, & reliqua solvendo, p. 632. n. 21. & 22.

Qui purè facere aliquid est obligatus, non satisfacit faciendo sub conditione aut qualitate, p. 633. n. 29. & 30.

Conditionalem reddit contractum clausula, *non aliàs, nec alio modo*, p. 649. n. 109.

Conditione in cessione prælationis non sequuta cessat prælatio, nihil prodest inferiori cessionario, qui manet ut antea in suo infimo loco, p. 650. n. 113.

Qui si insuper ea utatur quod exegerit, restituet anterioribus creditoribus, ib. n. 114.

Conditionalis contractus transit in hæredem activè, & passivè, si conditio sit casualis vel mixta, p. 223. n. 14. cum seqq.

Conditione impetrandæ facultatis pendente possessor majoratus potest discedere à contractu super bonis majoratus, & pœnitere, p. 224. n. 21. & 22.

Condictio indebiti, & sine causa.

Condictio repetendi non datur debitori solventi ante tempus, p. 324. n. 57.

Con-

Condictio indebiti, vel sine causa, etiam cum juramento renuntiari non potest, p. 554. n. 137. & seqq.
Condictio sine causa datur ei, qui ex re judicata iterum solvit non condictio indebiti ob authoritatem rei judicatæ, n. 139. 143. & seqq.

Conductor.

Conductores gabellarum minus debito permultos annos exigentes à debitoribus, isti nullam possunt contra dominum allegare possessionem nec præscriptionem, p. 264. n. 33.
Quia sicuti conductores non possident nec poterunt ob suam negligentiam constituere non solventem in quasi possessione in præjudicium domini, ib.
Conductores, & alii similes, qui non possident non possunt in alium possessionem transferre, p. 265. n. 34. cum seqq.
Conductores reddituum regalium eorumque fidejussores appelluntur à cessione bonorum, p. 41. n. 10.
Conducens vectigalia, si postea alium participem fecit in conditione, iste regi non tenetur, p. 514. n. 74.
Secus si inter conductorem, & socium pactum ineat, ut socius regis vel tertio teneatur, quia ex eo jus irrevocabile quæritur Regi vel tertio, ib. n. 75.

Confessio.

Confessio emanata à fallito fidem non facit in præjudicium creditorum, p. 636. n. 17. 18. 19. & 20.
Confessatæ dotes non probant in præjudicium creditorum, nisi aliàs legitimè probentur, pag. 637. n. 21.
Confessio de recepto, licèt transacto biennio probet, non tamen in præjudicium creditorum, ib. n. 22.
Confessio cedentis, licèt ei præjudicet, non tamen cessionario, ibid. n. 23.
Distingue inter cessionem ad commodum cedentis vel cessionarii, n. 24.
Confessio emanata inter personas prohibitas aliis adminiculis adjuvatur, ib. n. 25.
Tertius contra confessionem de recepto potest perpetuo opponere, qui biennio non astringitur, ibid. n. 26.
Ex confessione de recepto augens credito contra tertium hypothecæ possessorem tenetur veram numerationem probare, ib. n. 27.
Non fatetur debitum, quæ de solutione opponit, p. 42. n. 24.
Qui confitetur appellationem, non fatetur eam validam, p. 43. n. 29.
Confitens valorem instrumenti, quod nullum erat, sibi non præjudicat, ibid.
Hæres, qui fatetur testatorem dispositionis, potest dicere de nullitate dispositionis, ib. n. 2-
Confessio falliti concursum formantis in præjudicium creditorum facta nihil valet, n. 21.
Confessio cedentis se solutum à debitore cesso recipisse, non præjudicat cessionario aliter de solutione non constito, p. 202. n. 63.
Confessio patris administratoris filii de recepto, debitorem filii non liberat nisi aliquibus conjecturis adminiculetur, ib. n. 64.
Confessio monachi, filii familias, aut servi de recepto non liberat debitorem cum illis contrahentem, aliter de reali solutione non constito, ib. n. 65.
Confessio aliquorum creditorum inventarium confectum ab hærede verum esse, non nocet cæteris creditoribus, p. 309. n. 23.
Ipsis tamen confitentibus nocet, p. 311. n. 56.
Confessio & consensus nihil operantur, quando contractus validitas non dependet ex sola voluntate contrahentis, p. 79. n. 33. & 34.
Confessiones judiciales per sententiam contrariam remanent reprobatæ, p. 561. n. 12. 13. & 14.
Confessio & pactum vendentis præjudicat emptori, si emanaverit ante venditionem, p. 600. n. 32.
Secus si confessio emanaverit post venditionem, quæ emptori non præjudicat, ib. n. 33.
Confessio cedentis præjudicat cessionario, si præcedat cessionem, secus si subsequatur, ib. n. 34.
Confessio administratoris se recepisse, aut exegisse partitas continet qualitatem imbibitam dispungendæ rationis, p. 604. n. 31. & 32. cum seqq.
Confessio creditoris se recepisse pecuniam à licitatore subhastante, qui verè non recepit, sibi præjudicat, quoad debitorem, sed datur actio contra licitatorem, p. 613. n. 12.
Contra confessionem propriam non admittitur probatio, nisi manifestissimè errore docto, p. 624. n. 30. & seqq.
Confessio debiti, vel recognitio schedulæ privatæ est debiti probatio contra confitentem, & recognoscentem, p. 636. n. 13.
Non tamen operatur in præjudicium creditorum, cùm ficta, fraudulenta, ac simulata præsumatur ad tertii præjudicium, ib. n. 14. & seqq.
Crediti probatio per solam confessionem debitoris tanquam fraudulenta, non præjudicat creditoribus concursus, n. 17.
Confessio, aut schedulæ recognitio emanata concursu pendente fraudulenta præsumitur, & tunc minus præjudicat creditoribus, ib. n. 18. & 19.
Confessio patris de recepto, vel debito non præjudicat filiis aliter non adminiculata, p. 637. n. 20.
Facta in testamento valet in vim legati, si favore extranei intra quintum, si unius ex filiis, intra tertium, & quintum, ib.
Confessio extrajudicialis facta pro exoneratione conscientiæ probat pro absente, ib.
Non tamen valet in præjudicium tertii, sed confitentis tantùm, nisi fuerit adminiculata, ibid.

Confirmatio.

Confirmatio alienationis jam factæ à possessore majoratus, idem operatur quod facultas præcedens, p. 215. n. 5. & 6.
Confirmatio instrumenti comprehendit omnia, & singula in eo contenta, p. 216. n. 13.
Non tamen ea, quæ in instrumento, nec loquuntur, nec continentur, ib. n. 14.
Confirmatio non est actus de per se stans, sed alteri adhærens, ib. n. 15.
Confirmatio commensuratur cum illo quod confirmatur, quæ ultra actum confirmatum non extenditur, ib. n. 16. & seqq.
Confirmari non potest actus, nisi eo tempore, quo geri potest, p. 222. n. 4. & à n. 1.
Princeps non intendit actum novum facere, sed jam factum ex nunc confirmare, ib. n. 5.
Contractus sine assensu extinguitur morte contrahentis, ita ut nequeat à principe confirmari, n. 6.
Confirmatum quando sumit vigorem à confirmatione, quam antea non habebat, trahitur ad tempus confirmationis, non è contra, p. 468. n. 60.
Factum quod eget confirmatione, vel approbatione Superioris caret effectu donec à Superiore confirmetur, p. 231. ex n. 28. cum seqq.
Confirmatio non probat infirmatum nisi istud ostendatur, & principi exhibeatur, p. 215. n. 6.
Confirmata à principe dispositio ab ipso censetur dimanata, p. 254. n. 44.
Confirmatio pacti de non alienando maximè cum clausula irritante non indiget alia judicis prohibitione confirmantis, p. 256. n. 66.

Confusio.

Confunditur actio personalis & hypothecaria creditoris facti hæredis debitoris, p. 355. n. 35.
Non confunditur actio per additionem hæreditatis creditoris, quando ex confusione induceretur damnum ipsi hæredi creditori, aut etiam tertio, n. 36.

Index Rerum

Non confunditur hypothecaria actio per additionem hæreditatis, quando alii sunt creditores ad hypothecam jus prætendentes, n. 37. & seqq.

Confusio actionum per additionem non fit, quoties allatum foret damnum hæredi creditori, p. 576. nu. 130. & 131. & seqq.

Jus semel confusum ob emptionem hypothecæ, recuperat creditor, re evicta, vel ablata per totum ib. n. 131.

Connexitas, Connexum.

Connexorum idem est judicium, pag. 57. n. 16. 17.

Connexa sunt individua ib. n. 18.

Connexæ, & commixtæ causæ divisionem absque partium dispendio non recipientes coram eodem judice sunt tractandæ, ib. n. 19. & seq.

Introitus & exitus adeo sunt connexa cum ratione reddenda, ut nunquam præjudicet confessio recepti, nisi simul videatur expensum, p. 600. n. 21. 22. & 26. & n. seqq.

Correus.

Creditor potest convenire quemlibet in correis debendi, vel fidejussores, & lite pendente liberè ad alios redire, quamdiu integrum creditum non exegerit, p. 130. ex n. 1. n. 10. cum seqq.

Unius ex correis electio non præjudicat creditori, quominus actiones suas sive personales, sive hypothecarias (quæ penes se remanent) contra alios movere possit, n. 11.

Creditor etiam sententia contra unum ex correis obtenta potest eo judicio deserto alios correos noviter convenire, quousque sibi sit satisfactum, ib. n. 12. & 13.

Per solam petitionem contra unum ex correis, & etiam sequuta sententia, cæteri non liberantur nisi ex integra solutione, p. 131. n. 14.

Contra unum ex correis lata sententia non præjudicat aliis non citatis, p. 133. n. 48.

Correus solvens totum creditori ab aliis correis & confidejussoribus repetit dempta sua rata p. 137. n. 33.

Et ad hanc ratam cæteri creditores, correi solventis jus habent ibid.

Correus qui in concursu à se causato totum solvit creditori cum cessione juris, potest id à cæteris repetere dempta sua rata vel integrum à debitore, quod cedit in utilitatem sui concursus, n. 34.

Correus totum solvens an adstringatur dispositione *l. Modestinus ff. de fidejussor.* ib. nu. 37. remissive, & seqq.

Creditor si à pluribus correis in solidum obligatis plus debito exegit diversis temporibus posteriori, & non anterioribus intra summam contentis repetitio competit, pag. 327. nu. 63. & à nu. 1. & p. 337. nu. 134.

Si omnes correi simul solverunt plus debitum, omnes simul pro rata repetunt, n. 133.

Correus solvens absque cessione consequitur solutum, dempta sua rata à cæteris correis actione negotiorum gestorum, p. 357. n. 59. & n. 56. 57. & 58.

Consensus.

Vide *Licentia, Assensus.*

Consensus cum sit ad actum de jure naturali suppleri à principe non potest, nec à principe subverti, p. 250. n. 15. cum seqq.

Consensus defectu, quando actus corruit, sive iste sequatur, sive præcedat, convalescit, p. 259. n. 33. cum seqq.

Consensus filii præstitus vinculo super sua legitima an præjudicet creditoribus, pag. 436. ex num. 1. cum seqq.

Consensus filii in gravamine legitimæ requiritur expressus non tacitus per possessionem legitimæ gravatæ etiam per mille annos, p. 437. n. 17.

Quod multo magis procedit in gravamine qualitatis, puta vinculi vel fideicommissi, ib. n. 18.

Qui consentit alienationi, & donationi per alium factæ, ipse alienare & donare, & rem perdere dicitur, n. 19. & ex n. 84. cum multis seqq.

Is qui sine solemnitatibus alienare nequit, alienanti consentire absque illis non potest, n. 20.

Qui consentit rem suam alteri donare, ipse donare videtur, ib. n. 21.

Retractus datur consanguineo ejus, qui consentit alienationi per alium factæ, ib. n. 22.

Filius qui consentit gravamen legitimæ à patre impositum, an ipse vinculare dicatur, ib. n. 24.

Distinctionem inter consensum filii ante aditionem & post aditionem legitimæ quoad præjudicium creditorum sequuntur plures Doctores, p. 438. n. 32. 33. 34. & 35.

Consensus filii præstitus vivo patre gravante legitimam, valet in præjudicium creditorum, pag. 439. n. 44.

Consensus à filio præstitus post delatam legitimam & ante acceptionem firmum reddit majoratum in præjudicium creditorum, ib. n. 46.

Consensus filii præstitus ante acceptationem legitimæ quam postea acceptavit, validum reddit majoratum in præjudicium creditorum, ib. n. 47.

Filius sicut per consensum gravaminis ante acceptationem legitimæ injuriam nullam irrogavit creditoribus, ita nec per repudiationem subsequutam, pag. 441. n. 76.

Consentiens, ut alius de re sua testetur sibi præjudicat, p. 442. n. 86.

Consentiens gravamen mortuo patre, & adita jam hæreditate, filius vinculum condere intelligitur, ibid. n. 87.

Consentiens actui ab alio gesto si non est dominus, actum facere non dicitur sed approbare, ib. n. 88. & 89.

Consentiens vinculum in vita patris vel ante aditam hæreditatem sicut non disponit de re sua, ita nec vinculum sibi adaptatur, p. 443. n. 50. & 91.

Consensus contrahentium est de substantia cujusvis contractus, p. 479. n. 26. & 27.

Consensus creditorum in oblatione pretii conditionata an debeat esse expressus, vel sufficiat tacitus, p. 570. n. 62.

Expressum requiri traditur, n. 63.

Tacitum consensum sufficere, verius esse ostenditur ib. n. 64. cum seqq.

De consensu creditorum potest judex habere fidem de pretio in subhastatione, p. 571. n. 66.

Consensus creditorum præsumitur ex monitione quod asserit bonorum distractioni. ib. n. 67.

Consentire videtur in judicialibus tacens, & præsens, ib. n. 68. 79. & 70.

Consentiens alienationi rei suæ vel in qua jus habet amittit jus & dominium p. 573. n. 109.

Consentiens ut aliter testetur de sua re non potest reclamare sed tenet alienatio, ib. n. 110.

Consensus, & voluntas quæ inducitur ex facto alicujus, non extenditur ultra id quod ex facto de necessitate inducitur, p. 117. n. 78. & seqq.

Consensus usufructuarii requiritur quoties res agitur etiam proprietatem respiciens, p. 198. n. 12.

Sine consensu partis in iis in quibus ei quæritur usus-fructus, filiusfamilias non potest stare in judicio, p. 199. n. 21.

Quando negotium tangit pluribus ut singulis non determinatur à majori parte, sed omnium requirit consensuum delationem, nec major pars præjudicat minori, p. 318. n. 67.

Secus quando tangit plures, uti universos, ibid. n. 68.

Consensum veri domini requirit hypotheca ad sui validitatem, ib. n. 71.

& Verborum.

Consensus cùm proveniat à jure naturali, non potest suppleri à principe, ib. n. 72.
Contrahentes non obligantur ex facultate regia, sed ex suo utriusque consensu proprio, ibid.
Actus quoties corruit ex defectu consensus alicujus quandocumque superveniat actus revalidatur, pag. 391. n. 3.
Defectus consensus veri domini in imponenda hypotheca quandocumque superveniat confirmatur, quoad omnes juris effectus, n. 4.
Consensus, aut confessio nihil operatur quando contractus validitas non dependet à voluntate sola confidenti, p. 393. n. 33. & 34.
Consensus, & licentia mariti in contractu ab uxore celebrato superveniens mortua uxore, non tenet, p. 394. n. 57.
Nec consensus patris superveniens mortuo filio ratificat contractum, ibid.
Actus nullus ex defectu consensus convalidatur quandocumque accedentis, n. 58.
Actus nullus ex defectu consensus, & solemnitatis simul non validatur nisi utrumque concurrat in ratificatione, p. 395. n. 59. & 60.
Consensus vendendi datus uni non porrigitur ad successorem in illa re, n. 66.
Consensus solus Abbatissæ in renunciatione Monialis sufficit ad præjudicium Monasterii, p. 425. n. 101. & 102.
Consensus inducitur ex actu præjudiciali intimato judicii decreti, & non impugnato, p. 406. n. 72. & seqq. & à n. 67.
Consensus tacitus idem regulariter operatur quod expressus, p. 571. & n. 75. 76. & 77.
Consensus, & voluntas magis factis quàm verbis declaratur, p. 572. n. 82. & 83.
Consensus creditoris ad distractionem pignoris sufficit tacitus, p. 574. n. 111.
Consensus patroni in constitutione pensionis continente transferendi facultatem adhibitus in translatione facienda sufficit absque novo consensu, p. 588. n. 19.
Consensus creditoris in alienando pignore jus suũ prorsus extinguit, p. 616. n. 10. & 11.
Qui alienando vel aliquid agendo nequit alteri præjudicare, minus potest consentiendo, vel patiendo, p. 639. n. 60. 61. 62.
Consensus prioris creditoris ut alteri pignus obligetur quando restringi intelligitur solum tribuit prælationis ordinem exigendi, ei, cui consensus accommodatur respectu consentientis non respectu intermediorum qui utrique præferuntur, p. 642. n. 11. cum seqq. ex n. 1.
Consentire ut pignus pignori detur idem operatur, ac si consentiat rei alienationi quoad pignoris amissionem, juxta Donellum, p. 643. n. 15.
Per consensum prioris creditoris, ut pignus alteri obligetur, iste illius locum subintrat, sed jus secundi intermedii infirmatur, ib. n. 16. cum seqq.
Consensus prioris creditoris si sit generalis ut debitor possit pignus obligare, non contemplata certa persona, inducit amissionem juris quoad omnes creditores. p. 644. n. 19. & 20.
Consensus anterioris accomodatus, & restrictus ad certam personam, restrictè operatur quoad eam dumtaxat, ita ut quoad omnes creditor jus pignoris amittat, ibid. n. 21. 22. 23. 24. & 25.
Consensus anterioris quando non operatur quoad omnes creditores, tertius, cui accommodatur, subintrat gradum consentientis utrique præfertur, intermedii autem creditores, utique, ib. n. 23. & 26.
Per consensum anterioris absolutum pignoris in totum dissolvitur, & secundum primum locum occupat, secus quando in gratiam alicujus fuit consensus accommodatus, ibid. n. 26.
Tertius cui specialiter accommodatur consensus quoad exactionem non occupat primum gradum consentientis, n. 29.
Creditor anterior per generalem consensum quod devictor possit alteri pignus obligare remanet creditor personalis cum jus hypothecæ amiserit, ibid. n. 30. & 31.
Per consensum specificum creditor non amisit jus hypothecæ quoad omnes, licet jus prælationis quoad intermedios, & tertium amittat, p. 646. n. 56. & 57. & ex n. 56.
Consensus anterioris specificè tertio accommodatus habet vim tacitæ cessionis, & pacti inter utrumque quoad prælationem, ibid, n. 58.
Consensus præstitus ad actum fiendum sufficit ad actus executionem, alio novo non requisito, p. 226. n. 18. & 19. cum seqq.
Consensus omnium creditorum expressus requiritur, vel majoris partis eorum, ut debitor, vel unus creditor possit etiam gratis administrator concursus creari, p. 120. n. 59. & n. 18.
Et non sufficit consensus procuratorum non habentium speciale mandatum, ibid.
Consensus prædecessoris in constituenda persona non arctat successorem probantem consentientem non habere jus ad beneficium, ibid. n. 72.

Consignatio.

Consignatio rei ut ex ejus fructibus seu redditibus creditor solvatur, ad quod contractus genus referatur, p. 65. n. 1. cum seqq.
Consignatio prædicta contractui emptionis, & venditionis adaptanda videtur, ib. n. 2.
Consignatione facta alicujus rei in solutum extinguitur prior obligatio, ib. n. 3.
Consignare verbum an importet translationem dominii, ibid. n. 4. & 6.
Consignatio solum importat administrationem quando in consignatione nulla subest causa translativa dominii, ibid. n. 5.
Assignatio fundi, ut ex ejus fructibus solvatur legatum annuum non inducit jus hypothecæ, nec afficit tertium fundi possessorem, p. 66. n. 7.
Nisi fundus ipse assignetur pro annuis alimentis legatis, ibid. n. 8.
Quando assignatur certi fundi redditus pro annua pensione solvenda ex causa demonstrationis sola personalis actio nascitur, quæ tertium possessorem non obligat, n. 9. & 21.
Secus quando fundus jus principale consensus daretur creditori in solum quia tunc extinguitur debitum, n. 13.
Consignata res creditoris à judice præ executione capta, semper in pignus data videtur, & oblata pecunia cum usuris, debitor rem cum fructibus temperat, ibid. n. 14. & 15.
Consignatio rei creditori plus offerenti in publica subhastatione pura venditio est, ib. n. 16. cum seqq.
Consignata res vel jus consensus ut ex ejus fructibus creditor solvatur, si tradatur cum instrumentis factus procurator in rem suam, pignus in ipsa re vel censu contrahitur, ibid. n. 18. cum seqq.
Simplex rei vel census consignatio, ut ex fructibus creditor satisfiat, demonstratio est, & solutionis destinatio, non pignus, p. 67. n. 21. 22. & 23.
Consignatio vel nominis cessio non extinguit debitum, nisi fiat titulo realis donationis in solutum, n. 26.
Consignatio, aut nominis cessio facta commodoris solutionis gratia, non inducit liberationem, quousque creditor exigat, p. 68. n. 27.
Consignatio solutionis super gabellis, & introitibus inducit hypothecam, n. 35.
Ex simplici consignatione rei, ut ex fructibus creditor satis-

Index Rerum

satisfaciat hypotheca non contrahitur, p. 210. n. 3.
Ex consignatione rei simul traditæ, ut ex fructibus creditor solvatur hypotheca censetur, ibid. n. 2.
Consignatio reddituum ad solutionem, idem dictat ad dationem in solutum quantum venditio à promissione de vendendo, p. 68. n. 36. & 37.
Consignatio reddituum ad solutionem solutio est de futuro, & facta, ideo hypothecam non constituit, ib. n. 38.
Consignationem reddituum, & fructuum nullibi reperitur hypothecam tacitam habere, p. 69. n. 39.
Creditor cui facta fuit redditui consignatio, de puro efficitur conditionalis, qui ante excussionem non potest redire ad debitorem, ib. n. 40.
Consignatarius creditor, an teneatur in concursum conferre fructus, & redditus à debitore consignatos, tam perceptos & exactos, quàm percipiendos, n. 41. cum seqq.
Etiam in redditibus consignatis an præferatur cæteris creditoribus concursus, ibid.
Consignatarius tenetur ad concursum pendentem trahere omnia bona, & jura sibi per debitorem ad solutionem consignata, n. 42.
Debitor consignando, hypothecando, aut quolibet alio modo alienando non præjudicat anteriorum creditorum juri, ib. n. 43. & 44.
Consignati redditus pro solutione alicujus creditoris, bona sunt debitoris, quæ concursum à se ignotum sequi tenentur, ib. n. 45.
Consignatarius primus præfertur secundo, cui postea eadem res fuit consignata, ib. n. 46. & 47.
Consignato jure adhuc stante, & non exacto per secundum consignatarium prior creditor consignatarius præfertur secundo, ib. n. 50.
Consignatarius speciali, vel generali hypotheca munitus, si cum aliis creditoribus concurrat, ad prælationem attenditur tempus, & privilegium, n. 51. & 52.
Etiamsi in solutum, & cum cessione sibi facta fuerit consignatio reddituum, p. 70. n. 53. & 54.
Consignatarius, vel cessionarius in avocatione pecuniæ ei solutæ conveniri debet via ordinaria per creditorem anteriorem, p. 71. n. 76.
Et facta prius executione in debitore principali, n. 75.
Consignatio reddituum majoratus facta à possessore suo creditori consignato extinguitur pro rata fructuum ad successorem spectantium, pag. 72. num. 89. & seqq.
Idem in fructibus beneficii consignatis à possessore, ibid.
Consignatarius prior cui pro solutione consignata, & obligata fuit res fructifera non cogitur ad relegandam partem, etsi redditus sint uberrimi, donec ex illis integrè satisfiat, n. 67. & 20.
Consignata licèt habeat bona in sententia graduationis pro suo credito poterit creditor concursum deferens, & ad alios correos, vel fidejussores, & tertios possessores redire, p. 132. n. 28. & 29.
Consignatio facta in sententia graduationis concursus facti à debitore, an creditor præcludat viam correos & fidejussores molestandi, p. 135. nu. 10. cum seqq.
Ex consignatæ, & traditæ rei (ut ex fructibus creditor satisfiat) redditione, & restitutione, an præsumatur integra solutio, aut partis non solutæ remissio, p. 210. n. 3. 4. & 5.
Consignatio in sententia graduationis per viam dationis in solutum extinguit obligationem, & censum in concursum deductum à creditore, p. 134. n. 5.
Per consignationem pro solutione creditoris quando recedatur à contractu, & novatio inducatur, ib. n. 6.
Consignatio pro solutione creditoris potius inducit liberationem quàm pignus, p. 135. n. 7.
Consignatio in verbis concursus creditori facta per se solam non extinguit obligationem, nisi sequuta actuali bonorum traditione, ib. n. 13. 15. & 18.
Et tunc dominium, & periculum rei traditæ transit in creditorem consignatarium, ibid.
Consignatio sola bonorum in sententia graduationis non sequuta traditione non aufert dominium, nec possessionem à debitore, ibid. num. 14. & 15. cum seqq.
Ex sola consignatione bonorum in sententia concursus non extinguitur obligatio, nec impeditur creditor deserere concursum, & correos, vel fidejussores convenire, ib. n. 18.
Per consignationem factam creditori censuali, tum extinguitur census, quando irrevocabiliter acquiruntur creditori bona consignata, ib. n. 13. & seqq.
Si per creditorem steterit accipere bona consignata in sententia graduationis extinguitur prior obligatio & census, p. 136. n. 26. 27. & 28.
Nisi novum aliquod emergat impedimentum ob quod creditor non possit rem consignatam recipere, non extinguitur concursus obligatio, p. 137. n. 29.
Creditor si bona sibi consignata pro solutione integra non sufficiant, non prohibetur ad alia debitoris bona recurrere, facta prius executione in consignatione, p. 194. n. 19.
Consignatio in pretio conditionali approbata à creditoribus est datio in solutum per quam debitor principalis liberatur, p. 569. n. 40. & 41. & seqq.
Consignatio & adjudicatio facta creditoribus in judicio concursus, semper est intelligenda pro datione in solutum per quem extinguitur obligatio, p. 570. n. 59.
Consignatio per judicium in concursu facta dicitur datio in solutum necessaria, ibid. n. 60. & 61.

Consuetudo.

Consuetudo vetustissima, & efficax ad tollendum solemnitates requisitas in alienationem bonorum minoris, Ecclesiæ, & similium, p. 11. n. 45. 46. 47. & 48.
Consuetudo habilem reddit eum, qui est de jure inhabilis, ibid. n. 49.
Et minorem majorem facit, ib. n. 50.
Consuetudo minuit solemnitates à jure requisitas ad actum, p. 12. n. 52.
Ut in solemnitatibus testamenti, ib. inventarii & instrumenti, ibid. n. 53.
Consuetudo potest tollere solemnitates decreti requisitas in alienatione minorum, & aliorum, ibid. n. 54.
Consuetudo potest introducere, ut bona feudalia vel emphyteutica alienentur absque assensu domini, n. 55. & 56.
Consuetudo potuit introducere, ut minor, Respublica, seu Ecclesia possit concursum formare absque decreto, & regia facultate, ibid. n. 57.
Consuetudo non requirit actus judiciales, sed extrajudiciales sufficiunt, ibid. n. 58.
Nec contradictorium judicium, ut contra Mascardum tenent alii, ib. n. 59.
Consuetudo, ut emphyteuta possit alienare, solum tollit impedimentum prohibitum, non aliud, p. 376. n. 64.
Consuetudo ne in uno loco congregentur creditores ad inducias concedendum debitori, p. 540. n. 71.
Quæ consuetudo viget in Hispania ubi à singulis creditoribus consensus postulatur, ib. n. 72.
Consuetudo deponendi pecuniam numeratam jussu judicis conservat formam veri depositi, pag. 623. sub n. 27.

Continentia Causæ.

Vide *Exceptio Causæ.*

Contractus, & quasi.

Vide *Novatio.*
Ad contractus initos inter partes subvertendum, principis

cipis humana poteſtas non extenditur, p. 250. n. 15. & 16.
Contractus Principi Deus non ſubjicit, ibid.
Contractus à ſe geſtos cum ſubdito princeps non poteſt infringere, ibid. n. 17.
Ratione concurſus, qui eſt de jure naturali, ibid.
Contractus inter partes reſcripta Principis infringentia non valet, ibid.
Contractus nec etiam de plenitudine poteſtatis poteſt princeps revocare, ibid.
Nec clauſula *non obſtante pacto* operatur derogationem contractus firmati conſenſu partis, ibid.
Contractus geſti cum inſtitutore præpoſito ad negotiationem, revocato jam, ſunt validi contrahente ignorante revocationem, p. 252. n. 28.
Ad contrahendum recepta poteſtas durat non intimata revocatione ſecundum contrahenti, n. 30. & 31.
Qui cum alio contrahit, ſibi imputet, ſi non perquiſivit qualitatem & poteſtatem ejus, ib. n. 38.
Contrahentis cum muliere nupta tacente ſe nuptam, ignorantia non excuſat à nullitate contractus, ibidem.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus ſub facultate ſubreptitia, & ignorans ſubreptionem, non evitat nullitatem contractus, p. 253. n. 39.
Contractus alicujus favore prohibitus poteſt fieri ſi ei utilis ſit, p. 116. n. 62. 63. 66. & 67.
Quando unius contractus cauſa transfunditur in aliam, prior extinguitur, p. 134. n. 4. & ſeqq.
Contractus aliàs illicitus ratione incertitudinis, ac dubii eventus licitus judicatur, p. 146. n. 44. & ſeqq.
Qui cum alio contrahit, vel ſcit, vel ſcire debet conditionem ejus cum quo contrahit, p. 189. n. 19.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus in culpa fuit, ſi facultatem regiam non examinavit, p. 329. n. 17.
Et ſibi imputet ſi non vidit facultatem, quam videre debuit, n. 28.
Contrahens, & emens à procuratore non viſo mandato, in mala fide eſt, nec præſcribit, n. 30. & 31.
Plures contractus diverſis temporibus celebrati cum poſſeſſore majoratus inter ſe nullam connexionem & dependentiam habent, ibid. n. 32.
Contractus utiles per inutiles non vitiantur, p. 330. n. 33. 34. & 35.
Contractus ille ſemper prævalet, quo prius adfuerunt ſolemnitates requiſitæ, ib. n. 36. 37. 38. & 39.
Contrahens cum poſſeſſore majoratus tenetur accuratè inveſtigare ſuam poteſtatem, & facultatem, p. 335. n. 105.
Contractus in ultimo verbo Scripturæ perficitur ex quo nullus poteſt conſiderari Scripturæ ordo, pag. 338. n. 151.
Contractus concluſio ſemper attenditur, ib. n. 152.
Contractus conſiſtit in ultimo inſtanti concluſionis ex quo non antea perficitur, ibid. n. 153.
Contractuum qualitates, & conditiones ſunt individuæ, & inſeparabiles ab eo, p. 348. n. 21. & 22.
Contractu utens nequit rejicere aliquam ejus conditionem, ſed totum tenetur rejicere, vel totum acceptare, n. 32. & ſeqq.
Contractum faciens videtur ſe ſubmittere legibus, de illo loquentibus, p. 349. n. 33.
Contrahens cum alio ſub certa qualitate expreſſa, non poteſt poſtmodum illum negare, pag. 371. n. 12.
Contrahens non ſimpliciter, ſed adjecto nomine procuratorio, non nomine proprio, ſed alieno contraxiſſe intelligitur, n. 12. & 103.
An contrahens cum aliquo teneatur qualitatem perſonæ ſcire, etiam rerum qualitatem, p. 374. n. 43.
Contractus, & tranſactiones factæ ab hærede putativo, non tenent in præjudiciũ legitimi hæredis poſtea evenientis in hæreditatem, pag. 381. n. 89. cum ſeqq.
Contractus geſti ab hærede putativo nihil detrahunt juri veri hæredis evicta hæreditate, n. 96. & 97.
Contractus geſtos ab hærede putativo tanquam ab hærede, poteſt verus hæres hæreditate evicta ratificare, p. 382. n. 102. & ſeqq.
Aliud eſt putativum contrahere ſuper bonis alienis, aliud verò ſuper ſuis contrahere, ib. n. 106. & ſeqq.
In bonis alienis contractus non valent, in bonis ſuis tenent, p. 383. n. 107.
Contrahens putativus ſuper bonis alienis tertio præjudicium facit, non ſibi, in rebus ſuis ſolùm ſibi ipſi, ib. n. 108.
Contractus geſti à Prælato putativo poſt depoſitionem ignoratam, non valent, ſolutiones ei factæ liberant debitores, n. 114. & ſeqq.
Damnum quod contingit cum poſſeſſore majoratus putativo, ſibi non inveſtigandi conditionem ejus, cum quo contraxit imputatur, p. 384. n. 120.
Contrahentem teneri indagare non ſolum qualitatem, & conditionem ejus, cum quo contrahit, ſed & bonorum, verior eſt opinio, p. 385. n. 121.
In contractu geſto cum poſſeſſore majoratus putativo ſub facultate regia non dubitatur de qualitate, & conditione rerum, ſed de habilitate perſonæ, ibid. n. 122.
Contrahens cum alio an teneatur indagare, vel non qualitatem perſonæ aut rerum, ſolum attenditur inter ipſos contrahentes reſpectu tertii, cujus juri detrahi nequit, ib. n. 123.
Contrahens debet proſpicere caſuum contingentiam, quam ſi non proſpexit magis à ſeipſo quàm ab alio deceptus dicitur, ibid. n. 125.
Contrahenti cum vaſallo, vel poſſeſſore majoratus, non indaganti facultatem, nec ſibi alio remedio præcaveventi, imputatur, ibid.
Contractus geſtus ſub falſa cauſa, & ſub falſo ſuppoſito, quo detegitur falſum, non tenet p. 551. ex n. 88. cum ſeqq. p. 392. n. 20. 21. & ſeqq.
Contrahere cui prohibetur pariter intelligitnr prohibitum hæreditatem repudiare, p. 423. ex n. 61. cum ſeqq.
L. 55. Tauri qua diſponitur mulierem ſine viri licentia non poſſe contrahere, ita nec diſtrahere ibid. n. 62. & ſeqq.
Quaſi contractus oritur per aditionem hæreditatis, ib. n. 65.
Contractus, & diſtractus à pari procedunt, & de uno ad alium valet argumentum, ibid. n. 66.
Inter debitorem formantem concurſum, & creditores ad illum vocatos quaſi quidam contractus geritur, p. 424. n. 74.
Contractus qui non requirit ſcripturam, ſi ſub ea nulliter tamen celebretur, ſuſtinetur, & teſtibus probatur, p. 449. n. 73. 74. 75. & 76. cum ſeqq.
Statutum annullans inſtrumentum ob non ſolutam gabellam, non ideo annullat contractum, n. 77.
Contractus nulliter celebratur à minore, vel Eccleſia, ſic ut ab ea poſſit revalidari: interim juxta præſentem ſtatum, quæ à tertio poteſt opponi, p. 483. n. 106. cum ſeqq.
Contrahens ex qualitate inutili, cum potuerit, & utili contrahere, ex neutra ſuſtinetur contractus, p. 489. n. 32. cum ſeqq.
In contractibus non valet argumentum, ſi quod ago non valet, valeat ut valere poteſt, n. 46.
Contractus intuitu unius negotiationis non confunditur cum alia, nec iſta obligatur, p. 491. n. 55.
Contractus ſub conditione impetratæ facultatis, ſuſtinetur ſine ea, ſi aliàs ad actum non ſit neceſſaria, n. 60.
Contractu reſoluto reſolvuntur omnes effectus ab eo dependentes, p. 503. n 59. cum ſeqq.
Contractus non dicitur perfectus, & abſolutus, ſi inter contrahentes agatur, ut de eo fiat inſtrumentum, inte-

Index Rerum

interimque quilibet potest pœnitere, p. 513. n. 63.
Etiam hodie stante dispositione l. 2. titul. 16. lib. 5. Recopil. *d. l. contractus de fide instrumenti* nihil detrahit n. 64. cum seqq.
In omnibus contractibus, & obligationibus absenti factis, acceptatio non requiritur ad eorum irrevocabilitatem præterquam in donatione; p. 514. ex n. 86. & ex n. 80.
Contractus cum aliquo tanquam hærede, & intuitu hujus qualitatis, si hæres, contractus annullatur, p. 515. n. 94. & seqq.
Contractus sub aliqua causa supposita vera, si detegitur falsa, nullus est, ibid. n. 89. cum multis seqq.
Contrahentes contemplatione alicujus muneris vel officii de suo non tenentur durante, vel finito officio, p. 603. ex n. 12. cum seqq. & ex n. 7.
Unius contractus causa si in alium transfundatur prior contractus novatur, pag. 628. n. 74. 75. ut de depositio transfuso in mutuo.
Et de debito ex causa mutui, transfuso in depositum, p. 627. n. 63.
Idem quando de contractu mutui fit contractus censualis, ib. n. 66.
Et quando mutuum convertitur in contractum societatis, ibid. n. 67.
Idem de dote si census erectus, desinit esse dos, nec amplius ad dotem agi potest, n. 68.
Contractu primo in alium transfuso prior amplius non consideratur, ib. n. 69.
Contractus transfusi in alium natura amplius non attenditur, ibid. n. 70. & 71.
Quando aliquid additur vel detrahitur priori contractui, vel dispositioni novus contractus est primo novato, n. 72.
Si aditio, vel detractatio consistat in substantialibus contractus, secus si in accidentalibus, p. 628. n. 73.
Contractus mutatus in accidentalibus tantum idem contractus dicitur continuatus, ib. n. 74.
In contractibus fit interpretatio, per quam contrahens non remaneat deceptus, n. 19.
Ex quasi contractu judicii non receditur, sicut nec à contractu celebrato altero contrahente remittente, p. 661. n. 27.
Quasi contractus judicii oritur à litis contestatione, non antea, ib. n. 28.
Contractus tempus, & non tempus in mandatis attenditur ad prælationem hypothecæ, & ad forum sortiendum, & similia, p. 212. & n. 9. cum seqq. & ex n. 1.
Contractus executio quando confertur in futurum non attenditur tempus conventionis, sed executionis, p. 213. ex n. 22. & ex n. 18. cum seqq.
In contractibus quidquid sit omissum habetur pro omisso, p. 217. n. 23. & 24.
Contrahentes non obligantur ex facultate regia, sed ex suo contractu, & consensu. ibid. n. 29.
Contractus sine assensu regio extinguitur morte contrahentis, ita ut nequeat à principe conformari, p. 222. n. 6. & seqq. & à n. 2.
Contractus mulieris absque viri licentia nullus est, nec potest ab eo præstari mortua uxore, p. 223. n. 9.
Idem in consensu patris requisito in contractu filii, qui post mortem filii præstitus nihil operatur, ibid. n. 10.
Contractus conditionalis transit in hæredem activè & passivè, si conditio sit casualis, vel mixta, ibid. n. 14.
In contractibus innominatis favore dotis sicut non admittitur pœnitentia contrahentis, ita nec ejus hæredis, ibid. n. 15. 16. 17. & 18.
Contractus sive nominati, sive non, transeunt in hæredem cum sua causa & natura, p. 224. n. 19.
Contractus gestus à possessore majoratus absque facultate regia, mortuo possessore extinguitur, ib. n. 20.
Contractus cum omnibus suis pactis & conditionibus unus est individuus, & inseparabilis, p. 226. n. 14. cum seqq.
Contractum simpliciter approbans, omnia pacta & conditiones in eo contentas approbare intelligitur nihil excepto, ibid. n. 17.
Contractus cum pactis in eo contentis cùm sit individuus & unicus scindi non potest, ib. n. 18. & seqq.
Contractus semel perfectus non recipit ex intervallo conditionem, modum, vel gravamen ab uno imposito, altero invito, p. 238. n. 16. cum seqq. & ex n. 2. & per totum.
Contractus perfectus recipit novam conditionem aut formam, si utriusque contrahentis concurrat consensus, p. 239. n. 52. & 53.

Contumax.

Contumax non comparens tempore congruo, eo elapso excluditur à declinatoria exceptione, p. 46. nu. 64. cum seqq.
Contumax non debet esse melioris conditionis quàm obediens, ibid. n. 69.
Contumax qui amisit declinatoriam si ultra terminum comparet, auditur, & super declinatoria pronuntiandum, p. 48. n. 70.
Contra contumacem jure regio proceditur in civilibus usque ad diffinitivam, ibid. n. 72. & 73.
Contumax in criminalibus auditur intra annum super pœna pecuniaria, super corporali autem semper, & ad declinandum solutis expensis, ib. n. 74.
Contumax amittit electionem fori, & quamvis porget contumaciam, non admittitur ad declinatoriam, ib. n. 75.
Contumax non potest opponere exceptionem litis pendentis, ib.
Nec admittitur ad recusandum judicem, ib.

Creditor, Creditum.

Vide *Concursus, Prælatio, Hypotheca.*
Creditor prior potest eligere unum ex tertiis possessoribus, & unum ex creditoribus ante se solutis, ut solutio avocetur, p. 652. n. 20. 21. 22. & 23.
Quæ opinio verior, probabilior, ac receptior est, ib. n. 24.
Primo creditore dimisso secundus remanet primus & posterior, p. 653. n. 31. 32. 33. & 34.
Creditor virtute obligationis bonorum generalis factæ à possessore majoratus, confirmatæ postmodum à rege non est graduandus in bonis majoratus, pag. 218. n. 37.
Creditores in exigendo sua credita gradus, & ordinem sententiæ servare tenentur ne consumptis bonis inter posteriores, priores insoluti remaneant, p. 651. n. 1. & 2.
Creditores potiores habent regressum contra administratorem ordinem graduum præposterantem, ib. n. 3.
Possunt etiam revocatoriam intentare contra posteriores solutos, sive pecunia consumpta sit sive non, ib. n. 4.
Creditoribus anterioribus datur electio in agendo contra creditores intempestivè solutos vel contra administratorem posterioribus perperam solventem, ib. n. 6.
Creditori qui mala fide pecuniam exegit nunquam pecuniæ fuit dominium quæsitum, n. 7. & seqq.
Creditoris potioris libero an sit arbitrio contra quemlibet ex creditoribus posterioribus revocatoriam intentare, vel sit cogendus ab alternis incipere & gradatim ascendere quousque de suo credito potiori satisfiat, idid. n. 10. & seqq.
Creditorem primum liberum habere arbitrium & electionem in avocandam pecuniam à quolibet ex posterioribus creditoribus præmaturè solutis, verior est opinio, p. 652. n. 19.

Creditor ſecundus conventus revocatoria à priori nequit huic opponere, ut agat prius contra tertium & alios inferiores ſe jam ſolutos, n. 20. & ſeqq.
Creditores provocati ad judicium concurſus debent ſequi forum debitoris provocantis, p. 15. num. 23. 24. 25. & per totum c.
Creditores cùm de dividendo patrimonio debitores inter ſe tractent, judicium communi dividundo certare videtur, p. 21. n. 4.
Creditores ad concurſum convocantur non ſolum ut jura ſua deducant, ſed ut ſimul inter ſe de prælatione contendant, p. 22. n. 7. & ſeqq.
Certant etiam de totali excluſione inter ſeipſos, n. 12.
Creditor poteſt unum & idem creditum petere partim coram uno judice & partim coram alio ſimiliter competente, p. 24. n. 4.
Poteſt tamen à debitore cogi, ut coram uno totum petat, nec litibus vexetur, ib. n. 5.
Creditores citati coïre debent, omnes ſemel ad judicium concurſus ob ejus indiviſibilem naturam, p. 25. n. 20. cum ſeqq.
Creditores qui alibi ſententias obtinuere contra debitorem concurſu pendente non poſſunt credita exigere ſeorſum, ſed ad concurſum remittendi, p. 29. n. 60. cum ſeqq. & per totum ſſ.
Creditores anteriores jus habent avoçandi pecuniam ſolutam poſterioribus, p. 30. n. 66.
Creditor qui concurſu formato intempeſtivè exigit malam fidem habet, ibid. n. 67.
Creditores concurſui aſſiſtentes quandocumque & ultra novem dies poſſunt opponere de concurſus pendentia, p. 32. n. 23. 24. & 25.
Creditorum minor pars, quibus major quantitas debetur prævalet majori parti perſonarum quibus minor ſumma debetur, p. 42. n. 22.
Creditores ſolum de ſuis creditis poſſunt diſponere, & de ſuis antelationibus, non tamen bonis concurſus, p. 41. & 43. n. 16. & 28.
Creditores citati ad concurſum non comparentes jus pignorum admittunt, emptoreſque eorum tuti ſunt ab illorum moleſtiis, p. 51. n. 5. cum ſeqq.
Et à jure auferendi excluduntur, p. 52. n. 11.
Creditores poſteriores, anterioribus citatis non comparentibus in re, aut pecunia ſibi ſoluta tuti ſunt, ib. n. 12. & ſeqq.
Creditor ad concurſum citatus, & non comparens, ſicut jus pignoris diſtracti amiſit, an etiam ſuum creditum ſimul, n. 15. & ſeqq.
Affirmativa opinio proponitur, ib. n. 16. contraria verior, ib.
Diſſolvuntur argumenta contraria, p. 53. n. 18.
Creditor citatus tardiùs tamen comparens, an jus prælationis amittat, ib. n. 19.
Creditor tardiùs comparens ſi ante ſententiam graduationis indubitata inſtrumenta ſui juris doceat, admittitur, & jus prælationis conſervat, ib. n. 20.
Creditor citatus ad concurſum quando congruo tempore comparere dicatur, ut admittatur, n. 21. 22. & 23.
Creditor in diem vel ſub conditione, an citari debeat ad concurſum, ib. n. 24. cum ſeqq.
Creditor in diem, vel ſub conditione incertus eſt, qui nec in judicio poteſt agere antequam dies ſolutionis eveniat, ib. n. 25.
Creditor ſub die, vel conditione admittitur ad concurſum, & per ſententiam ſub conditione adveniente graduatur, ib. n. 26.
Creditor conditionalis admittitur in judicio ſeparationis bonorum, ib. n. 27.
Creditorem conditionalem admittendum eſſe ad concurſum creditorum determinavit Senat. Ped. ib.
Creditor conditionalis non impeditur agere juſta cauſa ſuperveniente, p. 54. n. 29.
Creditor conditionalis ante diem poteſt agere quando pignora, & hypothecæ periclitantur, ib. n. 30. & ſeqq.
Creditor conditionalis poteſt agere ante conditionem, ſi de fuga, inopia, vel futuro dolo ſuſpectus ſit debitor, n. 31.
Suſpicio inopiæ, & æris alieni nulla urgentior, quàm ipſum judicium concurſus, quo debitor bonis omnibus exuitur, ib. n. 33. & ſeqq.
Creditori conditionali quibus remediis conſulatur in concurſu, cùm difficile ſit miſerabilem debitorem invenire fidejuſſorem, p. 55. ex n. 43. cum ſeqq. & ex n. 51.
Creditor hæres ſui debitoris poteſt cum inventario ſuum creditum, & ſeparationem poſtulare ſicut extraneus, p. 59. n. 29. cum multis ſeqq. *vide inventarium.*
Creditor hæres ſui debitoris vendita hæreditate poteſt ſuum creditum conſequi, & uti retentione, p. 60. n. 37.
Creditores unius adminiſtrationis, non confunduntur cum creditoribus alterius in eadem perſona debitoris extinctis, n. 48. cum ſeqq.
Creditor qui in publica ſubhaſtatione plus offerens rem licitavit etiam per ſuppoſitam perſonam tutus, & niſi interveniat læſio, p. 66. n. 16. & 17.
Creditor pignus tenens non poteſt impedire venditionem, ut ſibi & aliis ſatisfaciat, p. 75. & 76. n. 6. 7. 8. & 9. cum ſeqq.
Creditor pignus habens nullum damnum patitur illud exhibendo, ut vendatur cùm ad ejus ſatisfactionem ordinetur, ib. n. 10.
Creditor quomodolibet bona debitoris retinens, tenetur illa conferre in concurſum univerſalem, ut inter omnes diſtribuantur, ſervata gradus prærogativa, ib. n. 17.
Annotatur Gaitus miſerè lapſus contrarium firmans, ibid.
Creditor propriè is dicitur, qui ab alio invito exigere poteſt, p. 84. n. 126. 127. & 128.
In ſtatuto de creditore loquente non comprehenditur, qui actionem realem habet, ib. n. 129.
Creditor largè dicitur, qui actionem realem habet, ib. n. 130.
Creditores dicuntur & habentes actionem realem juxta ſubjectam materiam, & naturam concurſus creditorum, p. 85. n. 131.
Creditores veri & improprii in unum judicium creditorum concurrere debent, ut quorumlibet ſimul jura examinentur, & quilibet quod ſuum eſt, ex bonis debitoris conſequatur, ib. n. 132.
Creditor prior hypothecam poſſidens ſi deducto ſuo credito aliquid ſupereſt, tenetur rem dimittere poſterioribus creditoribus, p. 91. & 93. n. 6. 7. & 20.
Creditor accipiens nomen debitoris in ſolutum ſemper illud tenetur in concurſum conferre inſtantibus anterioribus, p. 93. n. 21.
Creditores per ſolam ceſſionem non acquirunt dominium in bonis debitoris; ſed jus quoddam perſonale, ut diſtrahantur, p. 115. n. 36. & ſeqq. & ex n. 30.
Creditor qui prius ſententiam obtinuit, an aliis, quorum cauſæ pendent, præferatur, p. 122. n. 3. & n. 5.
Creditores perſonales, qui eodem tempore ſententiam obtinuere, æqualem habent exactionem in bonis debitoris, p. 122. n. 6.
Creditor, qui prævenit in exequendo ſententiam ſimul pro aliis latam, an iſtis executionem non petentibus præferatur, ib. n. 7. & 8.
Creditor poteſt convenire quemlibet ex correis, vel fidejuſſoribus, & uno convento poteſt liberè ad alios redire, quandiu integrè non eſt ſolutus, p. 130. ex n. 10. cum ſeqq.
Creditor electionem, & arbitrium habet eligendi, & variandi inter correos debendi, & fidejuſſores eorum-

Index Rerum

que bona, adeò ut creditor posterior non possit ei opponere, quod exigat ab aliquibus, p. 131. n. 16.

Creditor in revocatoria arbitrium habet revocandi solutionem posteriori, quamvis alii adsint inferioris gradus pariter fuit solutum, n. 17. & 19.

Creditor concursum ab uno ex correis formatum potest deferere, & ad alios redire etiam gradu obtento in sententia, ib. n. 17. & 27.

Creditor, cui in sententia graduationis bona fuerunt adjudicata pro suo credito, adhuc habet recursum contra correos, aut fidejussores, & tertios possessores, p. 132. n. 28. & 29.

Creditor censuarius ad concursum citatus, an valeat sortem principalem in illum deducere, & pro ejus redemptione instare, p. 139. ex n. 1. cum seqq.

Creditor censuarius ad concursum provocatus licitè potest pro census redemptione instare, ex n. 15. cum seqq.

Creditores posteriores non possunt in re hypothecata jus prætendere, nisi in eo quod supereſt, satisfactis prioribus, p. 148. n. 7.

Creditor agens contra fidejussorem, aut tertios possessores tenetur probare inopiam debitoris, sive ante judicium, sive in eodem, p. 161. n. 53. 54. & 55.

Creditores qui concursu pendente mutuaverunt debitori, post omnes quoslibet concursu assistentes exigunt. n. 49. 50. & 51.

Creditores ad alimenta etiam posteriores præferuntur aliis quibuslibet anterioribus ad sola bona majoratus, p. 193. n. 3. 4. & seqq.

Creditores ad sola bona majoratus, an excludant creditores concursus super solis alimentis à bonis noviter repertis, postulantes alimentorum reformationem ob novum augmentum patrimonii debitoris, p. 193. n. 28. 29. & 30.

Cautela hæc sub distinctione admittitur, p. 195. n. 31. 32. & 33.

Creditor in subhastatione bonorum debitoris licitans præfertur omnibus licitatoribus, p. 315. n. 14. & 15.

Creditoribus concursus succurritur per viam restitutionis ex clausula generali, ut novus admittatur licitator subhastatione peracta, ib. n. 17. & seqq.

Creditor tanquam extraneus plus offerens tutus est, & rem debitoris subhastatam accipit in emptionem, non in pignus, ib. n. 16.

Creditorum major pars præjudicat minori, & in unum congregantur omnes, p. 318. n. 67. cum seqq.

Et an hoc procedat in aliis similibus casibus, ultra expressos in certis legibus, ib. n. 73. & seqq.

Verior & communior opinio est tenentium majorem partē creditorum minori præjudicare quoties tractatur de consequutione suorum creditorum ex bonis falliti, ib. n. 76. 77. & 78.

Creditor inferioris gradus, etiam majoris summæ non admittitur postulans, ut prior recipiat bona debitoris in solutum, n. 79.

Creditorum major pars tunc attenditur in iis quæ omnibus sunt communia, damnum, & utilitas proportionabiliter ad singulorum credita, n. 80.

Secus quando damnum, & utilitas omnibus promiscuè non communicantur, ib. n. 81. & 82.

Pactum majoris partis creditorum circa bona debitoris, ut præjudicet minori parti debet esset æqualis fortunæ, ib. n. 83.

Creditor inferior an possit cogere anteriorem, ut fructus bonorum concursus detentos, aut in solutum recipiat, aut patiatur, quod ipse inferior ex eis solvatur, p. 321. n. 1. cum seqq.

Pars affirmativa ex variis fundamentis probatur, ib. n. 6. cum seqq.

Creditores inferiores plus offerentes pro bonis concursus præferuntur anterioribus pretium currens offerentibus, ib. n. 10.

Creditor posterior offerens priori, ut vel rem concursus recipiat vel patiatur sibi dari nullatenus certat de utilitate anteriorum, sed de suo dumtaxat, p. 312. n. 22. 23. 24. 25. & 26.

Imò in notabile detrimentum creditorum cæterorum intentio inferioris ista vergit, p. 323. n. 27.

Creditorum anteriorum jus quamdiu vivit posteriorum jus dormit, in quorum damnum redundat diminutio, ac defectus bonorum concursus, ibid. nu. 28. & 29.

Creditor inferior plus afferens in subhastatione bonorum debitoris, tunc præfertur anterioribus, si pretium solvat, non si compensare velit, p. 324. n. 50. & 51.

Creditor inferior tunc excluditur ab electione oblata anteriori, ut vel rem concursus recipiat, vel sibi recipere patiatur, quando creditor anterior contradicit, ib. n. 52.

Secus si non contradicit, nec impugnat, ib. n. 53.

Creditor posterior scientibus, non impugnantibus anterioribus potest suum creditum exigere absque impedimento, ib. n. 54.

Creditores mutuantes possessori majoratus ultra summam permissam à facultate regia, & mutuantes intra summam, an pariter concurrant ad quantitatem permissam pro rata: vel an omnium contractus vitientur, p. 327. n. 1. cum seqq.

Creditor dum agit contra tertios possessores, an præcisè debeat incipere à posterioribus, & non à prioribus, p. 333. n. 84. & 85.

Creditores plures diversis temporibus mutuantes intra vel ultra quantitatem facultatis regiæ priores potiores sunt, & de ratione, p. 335. n. 113. & 114.

Creditores plures simul in eodem contractu mutuantes ultra summam facultatis, an omnes pro rata sint admittendi ad quantitatem permissam, p. 336. n. 115.

Creditores plures eodem tempore, & scriptura mutuantes possessori majoratus, ultra tamen summam in facultate limitatam, omnes admittuntur pro rata ad quantitatem permissam, p. 337. n. 130.

Creditor idem diversis temporibus mutuans ex pignore solvitur servato ordine interesse, & medio tempore contrahentes, secus si eodem tempore, quia tunc pro rata cujuslibet creditoris solvitur omnibus, n. 141. cum seqq.

Antonii Fabri error annotatur, & convincitur per jura expressa, ibid. n. 142. cum seqq.

Creditores plures simul mutuantes possessori majoratus ultra quantitatem permissam à facultate, omnes simul admittuntur pro rata, pro qua omnes participant de damno & diminutione, ib. n. 148.

Creditores ejusdem gradus simul exigunt pro rata, pag. 338. n. 154.

Inter duos creditores eadem die contrahentes de quorum anterioritate non apparet, non datur prælatio, sed pro rata omnes simul, p. 339. n. 165.

Fallit in creditore habente instrumentum cum die & hora, ut iste præferatur alteri horam habenti, ib. n. 166.

Etiam contra dotem, cujus instrumentum caret hora, ib. n. 167. & seqq.

Creditor sub cautione solutus consideratur, ac si solutus non fuisset respectu effectus resolubilis, p. 405. n. 45. cum seqq.

Creditor recipiens pecuniam sub clausula præservativa juris tertii sub conditione recepisse dicitur, nu. 11. cum seqq.

Creditor recipiens pecuniam sub obligatione de restituendo potioribus à quolibet cogi potest via executiva, p. 346. n. 41.

Creditor diversi fori, etiam Ecclesiastici, cui in concursu sub cautione, de restituendo fuit solutum, an conventus

ventus revocatoria ab alio potiori creditore debeat respondere coram judice concursus, num. 42. cum seqq.
Creditor minutam monetam pro argentea mutuata recipere tenetur, quando ex hac subrogatione damnum, vel incommodum aliquod non patitur, pag. 363. n. 66.
Secus si incommodum creditor aut damnum patiatur monetam subrogatione, ib. n. 67.
Creditor simpliciter vendens pignus censetur vendere jure proprio, non jure creditoris, p. 371. n. 12.
Vendens tamen cum denominatione creditoris, tanquam talis vendidisse intelligitur, ib.
Creditores non tenentur indagare intrinsecam conditionem debitoris, nec investigare titulum bonorum, p. 373. n. 33.
Creditor confidens de bonis debitoris sibi obligatis sæpè creditum amittit evicta hypotheca per verum dominum, p. 385. n. 123. & 124.
Creditor non potest liberare unum ex pluribus fidejussoribus simul obligatis, cum unus aliorum contemplatione intelligatur se obligasse, p. 402. n. 18. & 19.
Divisa per provincias hæreditate à testatore inter duos hæredes, an creditores hæreditarii unius provinciæ admittantur ad concursum factum per hæredem alterius provinciæ, p. 408. n. 1. cum seqq.
Creditores jus habent ad universum patrimonium, & ad universa debitoris bona ubique existentia, p. 409. n. 17. 18. 19. 20. & 21. cum seqq.
Creditores debitoris exercentis duas diversas artes & negotiationes, qui fuerint unius negotiationis, non confunduntur cum creditoribus alterius, pag. 412. n. 52.
Creditores ad bona libera non confunduntur cum creditoribus majoratus, ib. n. 53.
Creditores ementis pro persona nominanda nulla tempore acquisierunt jus hypothecæ in re empta, p. 415. n. 26. 27. & ex n. 22. cum seqq.
Creditores non fraudantur quando debitor non vult jus delatum acquirere, sed quando acquisitum alienat, p. 419. n. 4. cum multis seqq.
Creditores debitoris ante tempus restituentis majoratum fideicommissum, usumfructum patri debitum, an possint in concursu formato post restituentem jus prætendere interusurium, & fructus à tempore restitutionis, usque ad mortem debitoris perceptos, p. 429. n. 1. & per totum.
Creditores teneri investigare titulos debitoris, firmat Paz ex Angeli doctrina, p. 474. n. 22.
Quos perperam loquutos fuisse ostenditur manifestè, ib. n. 23. & seqq.
Creditori agenti Salviano interdicto sufficit probare possessionem esse penes debitorem tempore obligationis, p. 476. n. 39. & seqq.
Creditor jus suæ hypothecæ fundat in dominio debitoris, aliàs non obtinet, p. 478. n. 61.
Creditores victi à possessore obtinente in tenuta ob nullitatem facultatis & hypothecæ in bonis majoratus, si possessor vincatur in proprietate, jura sua & hypothecas iterum recuperant, p. 484. n. 127.
Creditoris hypotheca variatur & alteratur ex variatione & mutatione juris debitoris hypothecantis, p. 485. n. 128. 129. & 136. cum seqq.
Creditores hæredis transmittentis an jus habeant ad bona hæreditatis transmissæ, p. 376. ex num. 66. cum seqq.
Creditores debitoris donantis, vel vendentis bona sua cum pacto, quod donatarius creditoris solvat ad concursum donantis, & donatarii concurrere possint, p. 509. ex n. 1. cum seqq.
Creditores vendentis vel donantis hac conditione ut emptor seu donator solvat creditoribus de jure communi nullum jus habent in emptorem vel donatarium, p. 510. n. 15. cum seqq. usque ad n. 22.
Creditores non possunt recta via absque cessione agere contra donatarium, vel emptorem cum pacto ut eis solvat, p. 511. n. 25. 26. & 27.
Fallit quando emptor vel donatarius sponte susceptit judicium, n. 28. 29. & 34.
Creditor potest agere contra emptorem suscipientem in se æs alienum venditoris in quatuor casibus relatis, ibid. ex n. 31. usque ad 39.
Creditor vendens pignus jure creditoris tanquam procurator debitoris vendit, p. 512. n. 46. & 47.
Jure communi attento, jus non acquiritur creditoribus ex pacto inter debitorem, & donatarium, ut iste solvat creditoribus, p. 513. n. 55. & 56.
Secus de jure regio, ex l. 2. n. 16. lib. 5. recop. ib. n. 47. cum seqq.
Creditores vendentis sua bona cum pacto quod emptor eis solvat, non possunt de jure communi contra emptorem sibi non obligatum agere, p. 514. n. 68. secus de jure regio ex d. l. 2. de quo erit in electione creditorum agere vel contra debitorem, vel contra emptorem virtute pacti, ib. n. 69.
Idem servari de jure communi ob circuitus vitandos tenent aliqui n. 70. 71. & ex n. 90.
Creditor censualista pro sorte unius præfertur creditori postea contrahenti cum eodem debitore ante usuras decursas, p. 521. n. 69. & 70.
Creditor, qui quod suo debitori debet, habet sibi hypothecatum, licèt contra se ipsum agere non possit, potest tamen à se debitum retinere, p. 524. n. 5.
Ac pariter eidem competit utilis actio virtute obligationis, ibid. n. 6.
Creditor de suo privilegio, aut prælatione instrumentis aut probationibus docet, n. 16. & 17.
Creditor potest idem creditum in partes scindere, & in diversis judiciis divisum petere si ei non opponatur exceptio, p. 563. n. 42.
Creditor habens plures correos in solidum obligatos, si simpliciter agat adversus quosdam absque solidi protestatione, videtur creditum scindere, & juri solidi renunciare, ib. n. 45.
Creditor qui virtute sententiæ ratam ab uno correo exegit, non potest postea ab eo, nec cæteris in solidum obligatis solidum petere, p. 563. n. 46.
Creditor consentiens subhastationi conditionali illo genere solutionis contentari debet, p. 568. n. 31. cum seqq.
Creditor exigens censum annuatim ab emptore promittente loco pretii accollare exegisse, intelligitur virtute adjudicationis sibi factæ, pag. 572. nu. 88. & seqq.
Creditor factus rei dominus conservat hypothecæ prælationem contra creditores inferiores, p. 575. num. 130. cum seqq.
Creditoribus anterioribus datur electio an velint agere contra posteriores præpostere solutos, vel contra administrationem inordinatè solventem, p. 608. n. 29.
Emptor pignoris præpostere solvens scienter & contra ordinem judicis tenetur de suo anterioribus creditoribus, quibus datur electivè recursus contra emptorem vel posteriores, ib. n. 30.
Creditor posterior in mala fide est exigendo prius, quam anteriores simul concurrentes, ib. n. 34.
Creditor mutuans debitori, ut solvat priori hujus locum subintrat tribus concurrentibus, p. 610. n. 55. 56. 57. & 58.
Creditorem anteriorem fuisse solutum ex eadem pecunia novi creditoris ad id mutuandi ex quibus conjecturis præsumatur, ib. n. 59.
Creditores anteriores specialiter non citati ad concursum, sed per proclama, possunt quandocumque comparentes molestare emptores, p. 615. n. 8. & 9.
Creditores, qui concursui adsunt, & ad eorum instantiam

tiam bona ſubhaſtantur, jus omne, quod in bonis habeant amittunt, & libera ad emptorem tranſeunt, ib. n. 10.
Priores creditores prius ex pretio pignorum ſolvuntur, poſteriores ex ſuperfluo ſi adſint, p. 620. n. 7.
Poſteriores ſolum jus habent, quantum ex pignoris pretio ſupereſt, ſolutis prioribus, ibid. n. 8.
Creditor prior tenens hypothecam non tenetur eam dimittere poſteriori, donec integrum creditum conſequatur, p. 621. n. 11.
Anterior tenens hypothecam ſibi, & aliis idoneam nequit repellere poſteriorem agentem pro reſiduo, ſoluto jam anteriori, ib. n. 12.
Creditorum juri debitor nulla arte, & quomodolibet diſponendo detrahere non poteſt, p. 635. n. 1. & ſeqq.
Creditoribus ſuis, quando debitor adeundo hæreditatem non ſolvendo poſſit præjudicare adjiciendo novos creditores hæreditarios, p. 640. ex n. 65. uſq; ad n. 69.
Creditor anterior conſentiens ut pignus alteri obligetur, an præjudicet creditoribus intermediis, p. 642. n. 1.
Creditor anterior cedens inferiori gradum, & prælationem ſuam dumtaxat ad exigendum, an non ſolum ſibi, ſed & intermediis præjudicet creditoribus, ib. n. 2. & 3.
Creditor conſentiens ut pignus pignori detur, pignoris jus remiſiſſe videtur, n. 4.
Creditor conſentiendo, ut res alteri pignoretur jus pignoris prorſus amittit, & creditor merè perſonalis remanet, p. 643. n. 9.
Quid inter contrahentes actum fuerit attenditur an voluerit creditor totum jus pignoris dimittere, an ſolum gradum, & prælationem, p. 642. n. 6.
Creditorem conſentientem, ut pignus alteri obligetur, non amittere prorſus jus hypothecæ quoad omnes, ſed quoad illum creditorem tantum, cui conſentit, qui teneant, p. 643. n. 9, & ſeqq.
Creditores intermedii gradatim aſcendunt locum anterioris conſentientis, & ſicut præferuntur tertio, ita & anteriori, cui tertius præfertur, p. 644. n. 26. & ex n. 19. cum ſeqq.
Debitor, qui prius debitori tradit pignoris jus amittit non creditum, ad quod remanet creditor perſonalis, n. 32.
Creditor tertius, cui anterior nominatim conſenſit, licèt præferatur conſentienti, non tamen intermediis, p. 645. n. 33.
Creditores intermedii per conſenſum anterioris gradatim aſcendunt ejus gradum, & præferuntur anteriori, & ei cui iſte conſenſit, ib. n. 34.
Tertius, cui anterior conſenſit antelationem intermediorum, non conſequitur ceſſante ceſſione, & ſubintratione, ib. n. 35.
Nec antelationem conſequitur niſi à tempore, quo cum debitore contraxit, ib.
Medii creditores præferuntur anteriori, qui conſenſit præferri à tertio, ib. n. 36.
Medius vincit tertium, à quo vincitur primus, ib.
Creditor jus ſuum nunquam amittit per conſenſum, quod ſpecificè reſervavit, n. 37. & 38.
Petri Surdi locus inſignis in propoſito refertur, ib. n. 39. 40. 41. & 42.
Anterior, qui conſenſit ſub juris ſui reſervatione, quo ordine, & loco exigere poteſt, ib. n. 43. remiſſivè.
Inter creditorem, cui anterior pignori conſenſit intermedios, & anteriorem, quo ordine fiat exactio, ib. n. 44. & ſeqq.
In creditore hypothecario anteriori tria diverſa jura concurrunt, jus pignoris, jus prælationis, & ipſum creditum, ib. n. 46. & ſeqq.
Anterior creditor 100. cedens prælationem inferiori pro 100. nullam pro ſuis centum transfert prælationem, p. 647. n. 76. & ſeqq.
Creditor inferior pro 200. recipiens prælationem ab anteriore creditore pro 100. dumtaxat, pro hac rata parte recepiſſe intelligitur, ib. n. 80.
Unus creditor contra eundem debitorem plura, & diverſa credita habens plurium, & diverſorum perſonam repræſentat, p. 648. n. 86.
Pariter pro ſingulis creditis juxta uniuſcujuſque gradum ac prælationem graduatur interpolatè inter cæteros creditores, n. 88. & ſeqq.
Creditor pro certa ſumma hypothecarius poſtea pro alia diverſa quantitate eadem bona, & alia bona ſibi fuerunt obligata, pro prima ſumma præfertur interim contrahentibus pro ſecunda ei intermedii præferuntur, ib. n. 90. & 91.
Creditor inferior, cui per anteriorem fit prælationis ceſſio, ſi pluſquam cedenti debeatur exegit, reſtituit ſuperfluum intermediis creditoribus, p. 649. n. 99.
Creditor inferior cui per anteriorem fit prælationis ceſſio ſub conditione ſi iſte immediatè poſt eum exigat an præjudicet intermediis, & an iſtis pœnitentibus, ceſſio inefficax reddatur, pag. 642. ex n. 1. cum ſeqq.
Ob circuitus vitandos etiam de jure communi poteſt creditor agere contra donatarium cum pacto de ſolvendis creditoribus, p. 514. n. 70. 71. & 90.

Creſcere, Decreſcere.

Creſcentibus vel decreſcentibus bonis concurſus creſcunt, & decreſcunt alimenta ſemel taxata, re judicata non obſtante, p. 183. ex n. 1. cum ſeqq.

Culpa.

Culpa imputatur ei, qui ſe immiſcuit rei ad ſe non pertinenti, p. 230. n. 15.
Ex culpa quis tenetur de caſu quando deſtinata fuit ad ipſum caſum, non aliter, p. 233. n. 53.

Curator.

Vide *Adminiſtrator.*
Curator dari debet hæreditati jacenti cum quo poſſit formari concurſus creditorum, p. 19. n. 1. 3. & 4.
Bonis debitoris creditoribus inſtantibus datur curator, ib. n. 6.
Curator ad litem datus non aliter admittitur quàm ſi ſatis dederit, p. 96. n. 26. & 27.
Curatori bonorum ſola commiſſa videtur rerum cuſtodia, p. 98. n. 49.
Curator bonorum actiones movere poteſt in rebus tempore perituris, ib. n. 50.
Curatoribus minoris, prodigi, furioſi, & aliorum dominium bonorum non quæritur, ſed penes minorem, & alios remanet, p. 115. n. 38. & 39.
Curatores bonorum, & ſequeſtri non habentur loco domini, ſed ſimplicium cuſtodum, n. 40.
Curator hæreditati jacenti datus poteſt ſe præſentare ad beneficia vacantia, cujus jus patronatus hæreditati adhæret, p. 117. n. 90.
Curator invitus niſi ex magna neceſſitate nemo creari poteſt, p. 119. n. 1.
Curator ad bona abſentis tenetur inventarium conficere cum fidejuſſore quando bona ad ejus manus pervenerunt, n. 43.
Curatoris ad bona dati propter aliquam cauſam officium finitur ceſſante cauſa, p. 664. n. 73.
Curator datus filio familias minori ob patris deportationem finitur patre reverſo, n. 74.
Curator bonis captivi finitur capto reverſo, ib. n. 75.
Curator datus hæreditati jacenti finitur hæreditate adita, ibid. n. 76.
Curator hæreditati tanquam jacenti datus ad inſtantiam creditorum quæ revera jam erat adita, an judicium creditorum annulletur, ib. n. 77. & 78.
Curator datus furioſo durat quandiu furor, ib. n. 79.
Curator ventri datur, non tutor, n. 80.
Curatoris officium ventri datur & finitur ſtatim atque infans naſcitur, ib. n. 81.

Curator ob certam causam cessat, cessante causa, n. 82.
Cum curatore dato hæreditati tanquam jacenti quæ detegitur tunc adita, judicium concursus agitatum an annulletur, p. 218. ex n. 1. cum seqq.
Curatus dator hæreditati jam aditæ curator nullius dicitur, p. 219. n. 6.
Curatore dato pupillo tanquam adulto datio nulla erit, ib. n. 7. & seqq.
Curatoris officium dati hæreditati jacenti finitur hæreditate adita, p. 255. n. 13.
Curator dari non potest hæreditati jam aditæ, ib. n. 14.
Curator datus tempore incongruo, & quo dari non debuit, vitiatur, ib.
Curatore dato hæreditati tanquam jacenti, quæ jam erat adita judicium concursus, an sit nullum, ib. n. 18. 19. & 20.
Curatoris datio hæreditati aditæ nullius non provenit ex scientia vel ignorantia creditorum, sed ex supposito falso, p. 220. n. 21.
Gesta à curatore dato hæreditati tanquam jacenti quæ adita erat nulla redduntur ipso jure, p. 221. n. 47.
Gesta à curatore legitimè dato personæ fictæ possunt, & nocent personæ fictæ, & jus ejus habenti, ib. n. 48.
Curator datus prodigo, qui prodigus non erat sed furiosus an sustineatur, ib. n. 49.
Curator datus alicui tanquam prodigo, qui prodigus non erat, an & quando sustineatur, ibid. n. 50. 51. 52. & 53.

Custodia.

Dimissio bonorum licèt sit de substantia, & natura concursus solum tendit ad eorum custodiam & administrationem, p. 117. n. 77. & seqq. & n. 93. cum seqq.

D

Damnum.

DAmnum infectum postulat ut vicinus mittatur in possessionem domus minantis ruinam, p. 79. nu. 58. & seqq.
Damnum minus est creditorem non exigere, eo quod debitor non est solvendo, quàm permittere ut exigat ab alio, quod debitor non est, pag. 344. n. 43. 44. 45.
Damnum contingens contrahenti cum possessore majoratus putativo sibi non investigandi conditionem ejus imputatur, p. 384. n. 120. cum seqq.
Damnum & defectus ratæ census deficientis ex majoratu evicto quomodo communicatum erit inter creditores, p. 405. ex n. 68. cum seqq.
Inter creditores eodem tempore, & instrumento contrahentes damnum ratæ ademptæ à majoratu evicto pro rata communicatur, p. 406. n. 69.
Damnum contingens in bonis debitoris, ita ut omnibus creditoribus non sufficiant, in posteriorem creditorem vergit prioribus prius solutis, ib. n. 70.
Damnum proveniens ex facto principis nulli imputatur, n. 52.

Datio in solutum.

Datio in solutum regulariter transfert dominium in cessionarium, & procuratorem in rem suam, p. 115. n. 52. & 53.
Per dationem in solutum prior extinguitur obligatio, ibid.
Per dationem in solutum inducitur novus contractus, primo extincto p. 134. n. 3. & seqq.
Datio in solutum extinguit priorem obligationem cessante legitimo impedimento in creditore per quod recipere rem non possit, p. 137. n. 29. 30. 31. & 32.
Bona debitoris in solutum à creditore in concursu dando sint pro census redemptione, dubitat Rodriguez, p. 142. n. 53.
Doctores tenentes negativam non negant posse sortem principalem in concursu deduci, nec pecunia censui redimi, ibid. n. 54. & 55.
Dationem in solutum debet præcedere taxatio, aliàs nec transibit dominium in creditorem, p. 158. n. 48.
Creditor posterior an possit cogere anteriorem, ut fructus bonorum concursus detentos, aut in solutum recipiat, aut patiatur quod ipse inferior ex eis solvatur, p. 321. ex n. 1. & per tot.
Creditor inferior appetens fructus concursus detentos in solutum recipere non agit utilitatem communem, sed suam dumtaxat, p. 322. n. 12. 26. & 27.
Creditores nec cogi possunt fructus bonorum concursus in solutum recipere, nec inferiores in computum sui crediti, ib. n. 16. & 17.
Creditor licèt bona concursus in solutum recipere cogatur, id tamen fit servatis juris requisitis, ib. n. 18. & 19.
Ad unius creditoris voluntatem non potest creditor anterior cogi bona concursus in solutum recipere, ib. n. 20.
Creditor anterior etiam minoris summæ cogi nequit à creditore inferiori, etiam majoris summæ ut bona concursus recipiat in solutum, ib. n. 21.
Creditor prior non vult recipere bona in solutum, ergo potest inferior, non sequitur, ib. n. 22.
In creditoris posterioris intentione petentis, ut prior recipiat bona concursus in solutum, vel sibi recipere patiatur multa latent damna, fraudes & cautelæ, ib. n. 23. & seqq.
Appetit enim primum gradum non dimisso adhuc anteriore, & hac via huic præferri vult in solutione, ibid. n. 24.
Creditor emens rem debitoris compensato credito cum pretio dicitur rem in solutum recipere, pag. 324. n. 45.
In solutum rem datam posteriori creditori potest anterior avocare, ib. n. 46.
Datio in solutum est consignatio in pretio conditionali à creditoribus approbato, quæ liberat debitorem, p. 569. n. 40. 41. & sequentibus, & ex n. 59. & seqq.
Datio in solutum voluntaria non permittitur emphyteutæ absque pœna commissi, pag. 580. n. 12. 13. 14. 15. & 16.
Data in solutum re, & evicta redit creditor ad primævam actionem contra debitorem, & fidejussores, p. 135. n. 17.

Debitor, Debitum.

Vide *Concursus.*
Debitor cedens bonis omnia ponit in manus curiæ, ut illa distribuat inter creditores, p. 101. n. 11.
Debitor cedens bonis debet omnia bona sua dimittere, & ponere in manus curiæ, p. 102. n. 18.
Debitore rem acquirente cum pacto quod sit tertio hypotheca, tertius præfertur omnibus anterioribus creditoris sic acquirentis, pag. 275. nu. 22. & 23. & 24.
Debitor sicut potuit præjudicare suis creditoribus non acquirendo rem, multo magis poterit eam conditione gravatam acquirere, ib.
Debitor in actu & initio acquisitionis potest consentire gravaminibus de conditionibus appositis in præjudicium suorum creditorum, ib. n. 25. & 26
Debitor in jam quæsitis non potest præjudicari suis creditoribus, secus in acquirendis, n. 30.
Debitor per factum suum non potest pervertere prælationem creditorum, ib. n. 31.
Debitor in præjudicium creditorum personalium non impeditur sua bona alienare cessante fraude. p. 280. n. 39.
Debitor, qui post mortem gravatur restituere, si in vita restituat non fraudantur creditores personales, qui

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

Index Rerum

qui ex interusurio poterant sua credita exigere, ib.
Debitor gravatus bona post mortem restituere nequit in præjudicium creditorum habentium fructus obligatos ante mortem restituere, p. 282. n. 54.
Debitor ut legitimè peragat concursum ad quid teneatur, p. 2. ex n. 7. cum seqq.
Debitor non admittitur ad formandum concursum cum uno, vel altero creditore, sed cum tribus saltem, p. 6. n. 41. remissivè.
Debitor format concursum coram suo proprio judice, p. 13. n. 4. 17. & 19. usque ad n. 26.
Debitor in judicio concursus nihil petit à suis creditoribus, sed admonet suam cessionem, ut creditores compareant sua credita petendo, ibid. n. 5. 14. 15.
Debitor concursum formans, licet videatur actor in effectu, tamen verè reus est, p. 14. n. 9. & seqq.
Debitor in remedio *l. si contendat, ff. de fidejus.* non est actor sed reus, ib. n. 10. & 11.
Debitor in hoc judicio concursus nihil à creditoribus petit, sed provocat, ut accedant ad petenda sua credita, n. 14. 15. & 16.
Debitor concursum formans cum sit verè reus, & non actor coram suo proprio judice illud formare tenetur, p. 15. n. 17. & seqq.
Debitor in hoc judicio concursus tanquam verè reus potest petere ut instrumenta sibi cedantur quando reo petere id licet, ibid. n. 21.
Et in cunctis conservat privilegium rei, ib. n. 22.
Debitor bonis cedens utitur casibus curiæ, sicut, & pauper aliave miserabilis persona, p. 16. n. 35. & 37.
Nullus pauperior debitore cuncta bona sua creditoribus dimittente, ib. n. 36. & 37.
Debitor bonis cedens miserabilis persona dicitur, p. 17. n. 38.
Debitor in diem potest in consequentiam condemnari, ut solvat adveniente die, vel conditione, p. 56. nu. 50.
Debitum sociale à debito proprio socii differt, p. 61. n. 51. & 52. & à n. 48.
Debitor propriè is dicitur qui obligatus est actione personali, p. 84. n. 162. & 27.
Debitor propriè non est, qui actione reali tenetur, atque rei vendicatione conveniri potest, n. 128.
Debitor rem emens habita fide de pretio potest in præjudicium anteriorum creditorum in initio contractus specialem hypothecam concedere venditori, ut in re omnibus præferatur, pag. 91. num. 2. 3. 4. & 15.
Pactum, in quo apponitur hypotheca specialis in re vendita, vel in mutuante debitori ad rem emendam requiritur, quod in continenti fiat, n. 5.
Debitor non potest vendere, nec in solutum dare, nec alia facere, per quæ creditorum juri detrahatur, p. 92. n. 12. & 13.
Pactum initum in ipsa acquisitionis origine in rebus noviter per debitorem quæsitis præjudicat creditoribus anterioribus, ib. n. 14. cum seqq.
Debitor in bonis acquisitis non potest præjudicare suis creditoribus, ib. n. 19.
Debitor concursum formans cuncta sua bona tenetur ponere in manibus curiæ administranda, ex cujus jussu venduntur, ut ex pretio creditores satisfiant, pag. 94. n. 10.
Debitor concursum formans sua voluntate bonorum administratione privatur, & non est de cætero legitima persona ad contrahendum super ipsis, pag. 112. n. 4.
Debitor per concursum non habet facultatem disponendi de bonis etiam inter creditores, ib. n. 6.
Debitor bonis cedens privatur facultate solvendi suis creditoribus, p. 113. n. 7.
Debitor in concursum à se formatum an amittat actiones, aut dominium, p. 114. n. 22. cum seqq.
Debitor bonis cedens, an amittat actiones activas, & passivas, ib. ex n. 23. & 29. cum seq.
Debitor quemadmodum patitur actiones 2. creditoribus motas, pariter ipse contra alios movere potest concursu pendente, p. 116. n. 56. & 57.
Debitor concursum formans bona sua solum dimittit ad custodiam administratoris, p. 117. n. 76. cum seqq.
Debitor concursu pendente & administratore dato, si se amplius administrationi ingerat criminaliter punitur, p. 118. n. 91.
Debitor in administratione à se semel dimissa se ingerens, fraudem & dolum stellionatui, at falsitati proximum committit, ib. n. 92. cum seqq.
Debitor, qui bona creditorum solutioni destinata & dimissa attigerit, quasi furtivè subtrahit, ac fidem præstitam frangit, ib. n. 95.
Debitor bonorum dimissorum administrationi se ingerens dolosè decipit & fraudat secum contrahentes, existimantes esse personam legitimam ad contrahendum, ib. n. 97. & seqq.
Debitor jus prælationis nec agendo, nec excipiendo potest in judicium concursus deducere, cùm sit privativum creditorum inter seipsos non communicabile debitoris, p. 124. n. 23. & 24.
Debitor nullum interesse habet ad quem solum spectat omnibus solvere, ibid.
Debitor se intromittere nequit in jure privativo creditorum, ibid.
Remedium *l. 2. C. de pignoribus* ut prior exigat prius à pignore speciali, fuit introductum in favorem creditoris posterioris, quo uti nequit debitor, ib.
Debitor qui ad concursum universalem provocat creditorem censualem, censum redimere velle censetur, p. 139. n. 17.
Debitor concursum causans instare videtur pro census redemptione, non creditor provocatus, & lacessitus, petendo graduationem, p. 141. n. 40. & 41.
Debitor efficitur non solvendo per concursum aut cessionem bonorum, p. 158. n. 21.
Debitor non est solvendo quando effectus est decoctus, ib. n. 12. & seqq.
Debitor principalis quando dicatur notoriè non esse solvendo, p. 160. n. 33.
Debitores omnes, qui ultra quàm facere possunt non conveniuntur, alimenta ex suis bonis postulare possunt, in concursu à se formato, p. 168. ex n. 1. cum seqq.
Debitores qui non conveniuntur ultra quod facere possunt, referuntur, ib. ex n. 2. cum seqq.
Quibus debitoribus concursum peragentibus debeantur alimenta, p. 183. n. 1. p. 168. ex n. 1. cum seqq. & per totum.
Debitoribus concursum formantibus alimenta consignata quotidie diminuuntur, reperta falsa sua relatione bonorum & valore eorum, p. 186. n. 57. & seq.
Debitor, qui semel concursum formavit, an iterum alium novum formare valeat super alimentis in primo assequutis, p. 188. ex n. 1. & per totum.
Affirmativè resolvitur cum fœdere distinctionis, pag. 190. ex n. 20. cum seqq.
Debitor, qui semel cessit bonis in noviter adquisitis, non tenetur ultra quàm facere potest, ib. n. 23.
Debitori mutuantes concursu pendente, exigunt post omnes creditores quoslibet concursui stantes, p. 192. n. 50. & 51.
Debitor post concursum formatum non potest bona noviter gravare in præjudicium concursui assistentium, ib. n. 52.
Debitor census creati nequit opponere tertio ementi viliori pretio injustitiam cessionis, sed ad integram sortem cessionario tenetur, pag. 203. n. 78. cum seqq.

De-

Debitor idem & creditor duas personas repræsentat, ideo non potest apud seipsum compensare in præjudicium aliorum creditorum, p. 323. ex n. 47. & ex n. 33. cum seqq.
Debitor per quamlibet bonorum suorum dispositionem aut divisionem non potest impedire suos creditores ut exigant ex quibuslibet bonis ubique existentibus, p. 410. ex n. 22.
Debitoris factum nullum potest creditoribus suis afferre præjudicium, ib. n. 23. cum seqq.
Debitore habente plures negotiationes, apothecas seu tabernas in diversis provinciis, creditores intuitu unius contrahentes, an præferantur in ea aliis creditoribus, etiam anterioribus aliarum apothecarum intuitu contrahentibus, p. 413. n. 68.
Negativam opinionem qui teneant, ib.
Fundamenta pro ea referuntur ex Card. Mant. ib. n. 69. 70. 71. & 72.
Contraria opinio ut creditores unius apothecæ præferantur creditoribus alterius, etiam anterioribus, & quod debeat fieri apothecarum, & mercium separatio refertur, ib. n. 73. & 74.
De resolutione, ib. n. 75.
Debitor potest invitis creditoribus repudiare hæreditatem sibi delatam, legatum, & donationem, p. 419. n. 2. & seqq.
Debitor in acquirendis potest præjudicare suis creditoribus cum de suo nihil alienet, ib. n. 2. cum seqq.
Secus post aditionem, & dispositionem juris eidem delati, p. 420. n. 10. cum seqq.
Debitor jus sibi delatum potest liberè repudiare in præjudicium creditorum, p. 421. n. 17. & 18.
Debitor pendente concursu non prohibetur absolutè contrahere, sed respectivè ad jus quæsitum creditoribus, p. 425. n. 95. cum seqq.
Debitori si non competit aliquod interdictum ad recuperandam possessionem hypothecæ, multo minus ejus creditori, p. 476. n. 45.
Debitorem factum etiam creditorem ratione compensationis etiam sine hypotheca præferri in eo quod debet creditoribus sui debitoris, etiam hypothecariis, qui teneant, p. 525. n. 20.
Debitore facto postea simul creditore, utrumque creditum retinet suam causam separatam absque confusione, & compensatione, n. 32.
Debitor ad tempus potest terminum prævenire, & solvere invito creditore, p. 529. n. 5.
Quia tempus in debitoris favorem appositum præsumatur, p. 531. n. 35. & seqq.
Idem quando favore utriusque debitoris, & creditoris sit tempus appositum, ibid.
In alternativis debitoris denegatur elusio quando unum ex eis ponetur in favorem creditoris, & ad ejus securitatem, ibid. n. 37.
Debitor promittens intra terminum dare censum, vel fidejussorem non satisfacit termino transacto offerendo fidejussorem, sed censum solvendo, ib. n. 38.
Debitor condemnatus ad triticum vel ejus valorem non eligit, sed creditor in cujus favorem æstimatio apposita intelligitur, ib. n. 39.
Debitor in diem etiam si dies non sit appositus in favorem creditoris, nequit prævenire diem solutionis, quoties præmatura solutio allatura esset damnum creditori, ib. n. 40. cum seqq.
Et hoc casu periculum pecuniæ depositæ subit debitor non creditor, qui juste recusat depositum p. 532. n. 42. cum seqq.
Debitor de bonis suis non de alienis potest formare concursum, p. 585. n. 82. & 83.
Debitor in lite cessionis solet dicere, cedo omnia & quæcumque bona mea, jura, & actiones quomodolibet mihi competentes, p. 593. n. 15. cum seqq.
Debitor quomodolibet disponendo de suis bonis nulla arte potest juri creditorum detrahere, p. 635. n. 1. & per tot.
Debitor disponere nequit de creditorum prælatione unum alteri præferendo, ibid. n. 4.
Nec potest de prælatione anterioris opponere inferiori ab eo exigenti suum creditum, ib. n. 5.
Debitor vendens aut donans sua bona eo pacto, ut donata resolvat creditoribus, non liberatur, sed eadem obligatione ut antea manet ligatus, ib. n. 6.
Sed an de jure Hispano creditores prædicto pacto non intervenientes obligatum habeant donatarium vel emptorem, p. 636. n. 7.
Debitor dividendo hæreditatem suam per provincias inter hæredes, creditores unius hæredem alterius provinciæ continere possunt, n. 9.
Debitor adeundo hæreditatem quæ non sit solvendo, & simul adjiciendo novos creditores hæreditarios quando & quo casu suis creditoribus possit præjudicare, p. 640. ex n. 65. usque ad n. 69.
Debitor qui successivè pluribus bona obligavit, primi secundis præferuntur etiamsi istis bona non sufficiant, ib. n. 66.
Debitore mortuo concursum formante statim, & ipso jure dissolvuntur fructus majoratus qui in concursu stabant, & bona illico tradenda successori, p. 657. n. 33. 34. & seqq.
Debitor non format concursum de bonis alienis sed de suis; alienaque in concursu reperta absque concursu recuperantur à domino. n. 41.

Decima executionis.

Decimam exigere non potest judex concursus, pag. 6. n. 44.
Et de rationibus, p. 7. n. 58.
A decima relevatur debitor qui intra 72. horas solvit, p. 8. n. 61.
Debitor universalem concursum formans ab omnimoda decima liberatur, & quare, ibid. n. 62. & p. 317. n. 66.
Vide *Exceptio, Contumax.*
Clericus monitus à debitore laico ut ad concursum accedat nequit declinare jurisdictionem sæcularem, p. 35. n. 6. & seqq. & à n. 1.
Declinatoria utitur fiscus, & ad se trahit totum concursum alibi à debitore formatum, num. 11. cum seqq.
Contumax non comparens tempore quo potest opponere declinatoriam, eam amplius opponere nequit, p. 46. n. 67. 68. & 69.
Declinare judicium concursus an possit possessor rei debitoris, à quo vel à creditoribus vendicatur p. 77. ex n. 29. cum multis seqq.
Declinare an possit scholaris citatus ad judicium concursus, p. 43. ex n. 39. cum seqq.

Decoctus, Decoctio.

Vide *Fallitus.*
Decoctus similis est ei, qui bonis cessit, p. 112. n. 3.
Decoctus privatur administratione bonorum quæ alteri datur, p. 113. n. 11.
Decoctus & incarceratus cedens bonis in tantum administratione bonorum privatur ut nullum deinceps contractum gerere possit, ibid. num. 16. 17. 18. & 19.
Decoctus post decoctionem non potest agere nec cedere, p. 114. n. 20.
Decocti confessio in præjudicium creditorum non valet, n. 21.

Decretum.

Decretum judicis cum clausula sine præjudicio juris tertii etiamsi cautio non sequatur, idem operatur, quoad effectum restituendi pecunias creditori vincenti, p. 347. n. 9. & 10.
Decretum judicii reddit conditionale clausulas sine præjudicio tertii, p. 348. n. 11. & 12.

Index Rerum

Decretum hoc conditionale operatur non ſolum reſpectu rei principalis reſtituendæ, verùm & fructuum, ibid. n. 14.

Decretum judicii conditionale acceptans creditor, & ejus virtute exigens, non plus prætendere poteſt quàm ſuis titulis ſibi confert, n. 15. cum ſeqq.

Decretum ſimpliciter, & de facto acceptans viſus eſt conſentire omnibus in eo contentis, n. 16. 17.

Decretum judicii acceptans conditionem in eo inſitam acceptare intelligitur, ibid. n. 18. & 19.

Decretum ſcindere, pro parte acceptare, & pro parte repudiare non eſt in facultate acceptantis, n. 20.

Decretum & quælibet diſpoſitio conditionata & qualificata dicitur individua, & unica cum ſuis conditionibus & qualitatibus, p. 348. n. 21. cum ſeq.

Decretum & fidejuſſio limitata ad jus certi creditoris non extenditur ad alium, p. 349. n. 35. 36.

Ad crediti limites reſtringitur fidejuſſio amplior recepta, ib. n. 37. & 38.

Decretum judicii præſervantis jus tertii omnes comprehendit atque etiam fidejuſſio, ib. n. 39.

Decretum ſub clauſula præſervativa alterius melioris creditoris per iſtius comparationem reſolvitur, pag. 351. n 61. & ſeqq.

Delegationes judicis dictæ libramientos.

Concurſu ad diverſa patrimonia per unum debitorem formato, delegationes nominatim, & diſtinctiam expediendæ à judice ſuper illo patrimonio quod creditor habet obligatum, p. 62. n. 73.

Et eadem diſtinctio facienda erit in ſententia graduationis, ib. n. 74.

Abſque delegatione judicii adminiſtratio concurſus non poteſt expendere nec creditoribus ſolvere, p. 596. n. 2. & 7.

Delegatio, Delegans.

Delegatione facta ante actualem exactionem periculum eſt delegantis, etiam ſi præcedat creditoris confeſſio de recepro, p. 68. n. 32.

Delegationis materia vulgo, *librança accetada*, traditur, ib. remiſſivè.

Denominatio.

Impetrans facultatem poſſeſſor plurium majoratuum ſi ſe denominet poſſeſſorem unius ſuper eo conceſſam fuiſſe intelligitur, p. 371. n. 10. cum ſeqq.

Sicuti de poſſeſſore majoratus actum gerente pulchrè dixit Molina, ib.

Denominatio ejus qui actum petit attenditur, ut cognoſcatur cujus contemplatione actum gerit, ſub n. 12.

Creditor vendens pignus cum denominatione creditoris, ut talis vendidiſſe intelligendus, non nomine proprio, ib.

Denominatio ſemper fit à digniori, & potentiori, p. 371. n. 13.

Denominatio ejus, qui duos majoratus aut dignitates habet attenditur ut cognoſcatur, cujus contemplatione actum geſſerit, ib.

Denominatio determinat actum indifferentem, & æquivocum, ibid. n. 11.

Denuntiatio.

Vide *Pactum.*

Denuntiatio præambula per bimeſtre ante cenſus redemptionem, an in pactum deduci poſſit, & de ejus effectibus, p. 528. & ſeqq. ex n. 1. & per totum.

Denuntiatio quæ perſonaliter ut requiritur fieri nequit, fit eo modo quo poteſt, p. 535. n. 92. 93. & ſeqq.

Denuntiatio facta debitore ne ſolvat, nec redimat cenſum hypothecatum creditori inſcio impedit ſolutionem, p. 524. ex n. 15. cum ſeqq.

Denunciatio facta per ceſſionarium debitori ceſſo, ne ſolvat ſuo creditori cedenti reddit ſolutionem illegitimam, p. 200. n. 47. & ſeqq. multis.

Per denuntiationem debitoris, ſe velle redimere cenſum, aut ad formandum concurſum jus creditoribus quæritur, ut deinceps debitorem cogere poſſit ad redemptionem, p. 140. n. 20. cum ſeqq.

Poteſtas recipiendi ſolutionem adepta à poſſeſſore majoratus denuntianda erit debitori, p. 239. n. 31. cum ſeqq.

Denuncianda eſt debitori revocatio mandati. ib. n. 36. cum ſeqq.

Denuntiatio debitori ne alicui ſolvat, quomodo facienda, n. 40.

Depoſitum, Deponens, Depoſitarius.

Vide *Sequeſtrum, Adminiſtrator.*

Depoſitarius, & ſequeſter, an dici poſſit adminiſtrator concurſus, p. 101. ex n. 1. & ſeqq.

Depoſitum diffinitur, ut ſit conventio gratis cuſtodiendæ rei, quæ traditur ſub fide reſtituendi, ib. n. 4.

Depoſitarius ſi pro cuſtodienda re recipit mercedem, depoſitum tranſit in locationem, ib. & p. 103. n. 6. & 33.

Depoſitum non ſubſiſtit in his, quæ pondere, & numero & menſura conſiſtunt, p. 101. n. 9.

Depoſitarius deſinit eſſe is, qui pro cuſtodia recipit mercedem, & ſalarium, p. 103. n. 33.

Re tradita ei, qui ratione officii tenetur eam cuſtodire, ad legem depoſiti obligatur, p. 104. n. 47.

Vel ſi ſimpliciter rem in cuſtodiam recipiat, pag. 105. n. 48.

Depoſitarius ſequeſter, œconomus negligentes in exactione non conſtituunt, non ſolventes vel minus debito ſolventes in quaſi poſſeſſione, niſi ſciente, & patiente domino p. 265. n. 40. cum ſeqq.

Depoſitarius depoſitum non negans pro pœna dupli non tenetur, p. 268. n. 4.

Negans depoſitum delictum committit, & pro ejus ſolutione carceratur, ibid.

Depoſitarius pro debito quantitatis, ſi nobilis ſit, an carceretur, p. 269. ex n. 5. & n. 33. & 42.

Per numerationem pecuniæ datæ in depoſitum, non depoſitum, ſed mutuum judicatur, & depoſitarius non debitor ſpeciei, ſed generis dicitur, ibid. n. 6.

Depoſitarius, qui juſſus depoſitum non reſtituit, delictum committit, p. 270. n. 20. 21. & 22.

Depoſitarius nobilis in uſus ſuos convertens depoſitum pro reſtitutione carceratur, ib. n. 24.

Depoſitarius nobilis non reſtituens depoſitum committit delictum pro quo incarceratur, ib. n. 25.

Depoſitarius depoſitum negans ad duplum tenetur, ib. n. 26.

Depoſitarius ſi nolit reddere depoſitum, dicitur eſſe in dolo, in perfidia, fidem non ſervare, & efficitur infamis, p. 271. n. 32.

Depoſitarius nobilis non reſtituens depoſitum, dicitur furtum committere. & carceratur, ib. n. 33.

Depoſitarius nobilis recuſans exhibere depoſitum, per carcerem compellitur. n. 39.

Ad depoſiti reſtitutionem quando agitur, tractatur ſimul de ejus exhibitione, ib. n. 40.

Depoſitum neganti imponitur pœna dupli, p. 272. n. 44.

Depoſitario nobili, ut carceretur pro exhibendo depoſito, nihil refert an ſit in ſpecie, vel pecunia numerata, ib. n. 45.

Depoſitum, qui integrè non reſtituit, nihil reſtituiſſe intelligitur, ib. n. 48.

Deponere debet judex omnia bona per debitorem ceſſa, & dimiſſa apud fidelem adminiſtratorem, vel ſequeſtrum, p. 4. n. 15.

Depoſitum ut legitimum dicatur debet eſſe integrum, aliàs nullum declaratur, ib. n. 16.

Depoſitum ut legitimum ſit & ſuos operetur effectus, debet cum effectu fieri, nec ſufficit ſola oblatio, ib. n. 20.

Depoſitarius tenetur rem debitoris depoſitam in concurſum conferre, p. 76. n. 18. & à n. 1. cum ſeqq.

Depoſitarius in re depoſita non habet dominium, nec poſſeſſio-

possessionem, sed nudam detentionem, n. 10.
Depositа res semper manet in dominio, & possessione debitoris deponentis, ib. n. 20. 21.
Depositi restitutio summaria est, & non obstante appellatione exequitur, p. 77. n. 41.
Deponens rem si ipsa extet omnibus in ea creditoribus præfertur, qua non extante, privilegiarii creditores illi præferuntur, p. 80. n. 77.
Depositarius qui pecuniam aut rem depositam, & extantem vindicat, tenetur in concursus judicio comparere, p. 83. n. 108.
Depositario pro re depositа competit rei vendicatio, ib. n. 109.
Depositum bonorum concursus principaliter cedit in utilitatem creditorum, cùm sint sub fideli custodia, donec an debeatur, & in quo gradu cuilibet solvendum sit, cognoscatur, p. 95. n. 13.
Depositarium, & sequestrum nominare ad judicem spectat, p. 96. n. 20 & 21.
Depositа re apud duos, quilibet potest conveniri, nec unius electione, sed solutione alter liberatur; p. 131. n. 20.
Depositum sortis intimatum creditori, & ab ipso acceptatum, amplius per debitorem revocari non potest, p. 140. n. 23.
Depositum potest à deponente revocari dum res est integra, secus post acceptatum à creditore, vel denunciatum, ib. n. 24. 25.
Vel quando depositum factum fuit jussu, & authoritate judicis ib.
Deponens licèt creditor non sit, admittitur in concursu pro re depositа vendicanda, p. 141. n. 38.
Depositarius legitimè restituit pecuniam monacho deponenti, licèt sit pecunia monasterii, p. 204. n. 88. & seqq. & ex n. 83.
Duobus contendentibus super pertinentia rei, vel nominis; interim quod lis pendet, debitor afferens debitum non est in mora, tutus tamen erit deponere, p. 206. n. 125.
Duobus contendentibus super directo dominio, si pensionem emphyteuta deponat lite pendente, non cadit in commissum, ib. n. 126.
Ad diversa depositа plures creditores simul concurrentes æqualiter admittuntur pro rata inter quos anterioritas non attenditur, p. 338. n. 155.
Limita nisi aliter percipiat rei depositæ usuras ibid. n. 156.
Depositum ubi aliàs sufficit verbale, si fiat actuale, nulliter tamen sustinetur, p. 449. n. 73. 74. 75. & seqq.
Ex depositа pecunia non specialiter ad aliquid destinata, si depositarius rem emat sibi, & non deponenti acquirat, p. 496. n. 58.
Non verò quando deponitur destinata pro emptione prædiorum, ibid. n. 59.
Depositæ pecuniæ ante tempus solutionis periculum cedit debitori, nec creditori, justè recusanti ob mutationem monetæ, p. 531. ex n. 42. & ex n. 40.
Depositum intra bimestre in pactum deducti ad redemptionem, non arctat creditorem, nec periculum pecuniæ depositæ cedit in ejus damnum, sed debitoris contra formam pacti deponentis, pag. 532. n. 56. & 57.
Quod defendunt plurimi Doctores citati, ib. & n. 58. cum seqq.
Depositum sortis cum decursis, ac decurrendis intra bimestre, non extinguit censum, sed vivit ut ante pag. 533. n. 59. 60. & 61.
Depositum sortis cum usuris decursis, ac decurrendis intra bimestre, nec liberat debitorem, nec extinguit censum, n. 63. & 64.
Depositum ut relevet, debet fieri congruo tempore, n. 65.
Depositum fit tempore incongruo factum ante tempus adjectum favore creditoris, ib. n. 66. cum seqq.
Depositum justè recusatum deponentis periculo cedit, secus si injustè creditor depositum recusèt ibid. n. 69.
Per depositum inutile creditor non est solutus, & ideo pro sorte & decursis graduatur in concursu, ibid. n. 70.
Deponente debitore antre bimestre in pactum deductum eo transacto liberatur, & creditor arctatur levare depositum ibid. n. 71.
Et ex tunc periculum sequitur creditorem, ib. n. 72.
Depositum legitimè factum habet vim redemptionis census, ib. n. 72. & 74.
Depositо facto ante bimestre conventum post illud desinit esse creditor, & non graduatur, si depositum sit integrum, p. 534. n. 75.
Depositum pretium rei emptæ jussu judicis, liberat emptorem deponentem, etiamsi postea pereat, & creditores soluti non sint ex eo, p. 616. n. 20 & ex n. 18.
In depositarium & sequestrum regulariter non tranieunt dominium, nec possessio, p. 622. n. 18.
Depositario sequestro, seu negotiorum gestore salarium non debetur, nec ab ipsis peti potest, nu. 20. vide n. 20.
In Depositarium transit dominium rei depositæ consistentis in pondere, numero, vel mensura, n. 21.
Depositario, cui tacitè, vel expresse fuit data facultas utendi re depositа, debitor generis efficitur p. 623. n. 22.
Depositа pecunia numerata penes administratorem pro satisfactione creditorum, pro eo habetur, ac si fuisset in suo consignata, ib. n. 23.
Pragmatica anni 1528. circa diminutionem monetæ, ponderatur, ib. n. 24.
Pecunia numerata, licèt regulariter pereat periculo depositarii, fallit in officiali, qui de casu non tenetur, ibid.
Depositum ut dicatur, sufficit ut causa custodiæ titulo depositi tradatur, vel numeretur, ib. n. 25.
Inter depositum judiciale & conventionale, quanta sit differentia, n. 26. & 27.
Depositа pecunia ea mente, & intentione tradita, ut depositarius ea non utatur, non venit appellatione pecuniæ, sed species judicatur, n. 27.
Ex Depositione pecuniæ numeratæ regulariter præsumitur dominii translatio, ib.
Quæ præsumptio aliis præsumptionibus animum contrarium deponentis declarantibus eliditur, ib.
Et quales sint istæ præsumptiones contrariæ elidentes, ib. sub d. n. 27.
Consuetudo deponendi pecuniam numeratam jussu judicis, conservat formam veri depositi, ib.
Depositum est, licèt irregulare quoties à principio actum fuit depositо, & simul de salario pro custodia, p. 624. n. 28.
Depositarius, & sequester recipiunt salarium, quando res depositæ egent administratione, ib. n. 29.
Depositarius aut sequester si sit morosus ad usuras & interesse pecuniæ depositæ, tenetur à die moræ, nu. 34.
Sive pecunia, aut res eo modo peritura esset apud dominum, ib.
Depositarius & sequester tenetur de lata culpa, quando in re depositа non adhibuit diligentiam, quam communiter adhibere solent, qui sunt ejusdem professionis, p. 625. n. 38.
Depositarius tenetur etiam de levi culpa, quando eam non adhibuit diligentiam, quam in suis rebus, ib.
Depositarius quando pro custodia mercedem recipit, tenetur de levi culpa, ib. n. 39.
Periculum depositi confessati an cedat in damnum depositarii confitentis fictum depositum, ibid. nu. 41.

Index Rerum

Depositarius licèt realiter non recipiat pecuniam, debitor efficitur quantitatis ex sua confessione, ibid. n. 42.

Ex depositi confessione tenetur depositarius, eamque potest creditor levare, ib. n. 43.

In depositum pecuniam confessatam, & quæ realiter non extitit diminutio, aut periculum superveniens comprehendere nequit, ib. n. 44.

Depositarius qui sustulit pecuniam depositam, & in suos usus convertit, ejus est periculum diminutionis supervenientis, p. 626. n. 45.

Depositarius ex depositio confessato, debitor generis efficitur, ibid. n. 46.

Ex depositio confessato, licèt obligatio oriatur inter ipsos contrahentes, non tamen in præjudicium tertii operatur, n. 47. & 48.

Depositum est contractus, qui re perficitur, & sine re subsistere non potest, ib. n. 47. & 48.

Depositum dici non potest, ubi res verè non intervenit, licèt confiteatur, ib. n. 50.

Depositum confessatum non habet vim solutionis in præjudicium tertii, ib. n. 51.

Depositarius & administrator, qui recipiens delegationem à creditore noviter pro eadem quantitate solvenda, cautionem fecit, an teneatur ut administrator, seu depositarius, an ut debitor simplex, p. 627. ex n. 61. cum seqq.

Qui tanquam depositarius tenetur, periculum mutationis monetæ sibi non pertinet, ib. n. 62.

Deposita pecunia in mutuum translata partium consensu alteratur depositum, & mutuum redditur, ib. n. 64. cum seqq.

Depositum si præcessit, & sequatur nova promissio pro ejus cautione, & securitate, causa depositi non mutatur, p. 629. n. 94.

Depositarium simpliciter promittentem solvere *los libramientos*, non teneri de periculo mutatæ monetæ, semel & iterum determinavit Senatus, n. 103.

Depositum, authoritate judicis factum, absque ejusdem authoritate removere deponens non potest, p. 661. n. 33. & n. 34.

Destinatio.

Vide *Pecunia.*

Ex Destinata, & deposita pecunia jussu fundatoris pro emptione prædiorum ad augmentum majoratus res empta acquiritur majoratui p. 495. n. 35.

Destinata, & deposita pecunia ad augmentum majoratus jussu fundatoris est ipsius majoratus, ib. n. 36.

Destinatio amittit suos effectus, & cessat cessante sine voluntate mutata, ib. n. 37.

Intellige permutationem voluntatis ipsius qui destinavit, ib. n. 38.

Destinatio à principio insita pecuniæ inducit subrogationem rei, ex ea emptæ, ib. n. 39. 40. & 41.

Ex destinata pecunia dotali per pactum conjugum ad emptionem prædiorum rem sibi emptam maritus non sibi acquirit, p. 496. n. 63. cum seqq.

Destinatio pecuniæ & obligatio emendi facit cessare juris præsumptionem quod quis videatur potius sibi emere quàm domino pecuniæ, p. 497. nu. 67. 68. & 69.

Dies.

Vide *Instrumentum*, *Hora.*

Eadem die duo instrumenta confecta de quorum anterioritate non apparet, quod præferatur, p. 339. ex n. 165. cum seqq.

Facultas ad alienandum, & ipsa alienatio, si eadem die celebrentur de quorum anterioritate non apparet, præsumitur præcessisse facultas, pag. 488. num. 25. & 26.

Dignitas.

Ducatus, Marchionatus, &c. sunt dignitates regales p. 172. n. 61.

Dignitatem de per se nullam habet majoratus, & primogenitura, nisi accidentaliter ei accedat, ib. nu. 60. & 64. & n. 46.

Dignitatem habere dicitur, qui præest jurisdictioni villæ, vel castri, n. 62. & 63.

Possessoribus majoratuum, quibus non inest aliqua dignitas, non competit beneficium, ne conveniantur ultra quam facere possint, ib. n. 65. & 66.

Diminutio monetæ, & bonorum.

Vide *Periculum.*

Diminutio, & defectus bonorum concursus redundat in damnum posteriorum creditorum, p. 322. n. 28. & 29.

Obligatio si fiat pluribus eodem instrumento ultra quantitatem permissam à facultate regia, pro rata inter omnes fit diminutio, & defalcatio, sicut in legatis, p. 337. n. 132.

Diminutionem sui crediti patiuntur plures simul contrahentes sub una hypotheca insufficiente, nu. 139. & 140.

Creditoribus pluribus simul mutuantibus possessori majoratus, ultra quantitatem permissam à facultate omnes simul admittuntur pro sua rata, pro qua omnes participant de damno, & diminutione, p. 338. n. 148.

Diminutio patrimonii ratione onerum, vel alterius accidentis cedit in damnum posteriorum creditorum non communicabilis anterioribus, p. 620. n. 7. 8. & 13.

Diminutio distributio solum fit inter creditores ejusdem qualitatis, inter quos non datur prælatio, p. 621. n. 9.

Patrimonium debitoris diminuit gabella debita ex subhastatione, quæ tanquam onus necessarium præfertur in pretio omnibus quibuslibet creditoribus, n. 12.

Diminutio monetæ existentis in administratione concursus cedit in detrimentum posteriorum creditorum, non anteriorum, qui prius solvuntur ex bonis existentibus, p. 622. n. 13.

Diminutio monetæ tunc inficit posteriores creditores, quando cedit periculo debitoris, secus si periculo administratoris, vel creditorum, ib. n. 14.

Diminutio monetæ vel alterius rei existentis in administratione, depositio, aut sequestro regulariter cedit periculo debitoris, n. 15. 16. & 23. cum seqq.

Diminutio monetæ non cedit in damnum & periculum administratoris, qui dominus bonorum non est, mora aut culpa deficiente, ibid. n. 17. 18. 19. cum seqq.

Diminutio monetæ cedit periculo administratoris, quando fuit in mora solvendi habentibus delegationem illi intimatam, etiamsi coram judice monetam manifestaverit, p. 624. n. 30.

Pecuniam in depositum confessatam, & quæ realiter non extitit, diminutio, & periculum superveniens comprehendere nequit, p. 626. n. 44.

Depositarius ex depositio confessato debitor generis efficitur, ib. n. 46.

Diminutio monetæ semper imputatur morosо in solvendo, & morosо in recipiendo legitimè interpellato, p. 624. n. 35.

Diminutio monetæ legitimè oblatæ, & depositæ pretii creditori, qui sine legitima causa recipere recusat, ib. n. 35. & 36.

Diminutionis detrimentum patitur administrator, quando rumor mutationis monetæ aderat, & negligens fuit in manifestando coram judice, ut ipse inter creditores distribuisset, p. 625. n. 37.

Diminutio monetæ imputatur debitori generis, quod perire non potest p. 627. n. 63. & seqq.

Dispositio, Dispositum.

Vide *Reservatio.*

Quando unum disponitur, & aliud supponitur, non potest

& Verborum.

potest verificari dispositio nisi prius verificetur suppositio, p. 378. n. 70.
Dispositio quælibet loquens de aliquo non verificatur in putativo, ibid.
Dispositio quæ aliquid supponit, nihil super supposito disponit, ibid.
Dispositio quælibet semper intelligitur rebus sic stantibus, & in eodem statu permanentibus, p. 184. n. 21. cum seqq.
Vide *Status*.

Distributio, Divisio.

Bona concursus distribuuntur inter creditores, qui ob id ad judicium sunt vocandi, p. 5. n. 28.
Distributio bonorum concursus facta à judice, absque omnium creditorum concursu nulla est, n. 29.
Distributio bonorum aut pecuniarum inter creditores ad concursum comparentes facta non officit creditoribus absentibus notis & per edicta vocatis qui possunt pecunias avocare, p. 52. n. 13. & 14.
Distributio bonorum debitoris inter creditores ejusdem gradus, & prælationis pro rata, quomodo facienda erit, p. 338. n. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. & 164.
Divisio inter hæredes per provincias facta à debitore non obstante possunt creditores indistinctè agere versus quælibet bona ubique existentia, p. 412. n. 60.
Non tamen poterunt ad concursum ab uno hærede factum comparentes integra credita consequi, sed pro rata & portione hæreditaria, ib. n. 61. & seqq.
Divisione rei communis subsecuta jus creditoris quoad hypothecam non diminuitur, p. 658. n. 36.
Ante divisionem potest quis rem communem hypothecare quoad suam partem ibid. n. 35.
In divisione si tota res adjudicetur socio debitoris adhuc hypotheca creditoris manet, ib. n. 37.
Eodem modo ac si tota adjudicaretur debitori, ib. n. 38.
Et ex ratione, ib. n. 39.
Communis res hypothecata, si per æquales partes fuerit divisa cum socio durat hypotheca in dimidia dimidiæ tangentis socium, n. 40. & 41.
Ad divisionem potest provocare socium creditor, cui res communis fuit hypothecata, ib. n. 42.
Et tunc si tota res fuit creditori adjudicata solvendi æstimationem alterius partis, tota res manet pignoris affecta, tam pro credito quàm pro pretio à se soluto, ib. n. 43. & 44.

Dolus, Dolosus.

In Dolo præsumpto esse dicitur administrator, qui in solvendo ordinem, & gradus sententiæ præposterat, p. 606. n. 5.
Et simul collusio inter eum, & creditorem præmaturè solutum, ib. n. 6.
Dolosus dicitur qui jussum superioris spernit, n. 7.
Dolosus est qui non facit, quod facere tenetur, ib. n. 8.
Vel quando facit quod facere non debebat, pag. 607. n. 9.

Dominium, Dominus.

Dominii defectus in possessore majoratus non supplebitur per facultatem regiam ad alienandum, pag. 476. n. 37.
Domino pecuniæ datur actio in rem emptam in subsidium, si emptor factus sit non solvendo, p. 493. n. 12. 13.
Dominus rei præfertur in concursu omnibus creditoribus, anterioribus hypothecarii & privilegiatis. ibid. n. 14.
Dominium rei venditæ si translatum non fuit in emptorem, venditor pro re præfertur quibuslibet emptoris creditoribus, p. 494. n. 15.
Secus si dominium in emptorem translatum fuerit, n. 16.
Dominus directus emphyteusis, vel census reservatim comparens in concursu an præferatur in re censuali vel emphyteuticaria, p. 583. n. 62. & 63.
Dominus directi dominii dupliciter potest comparere in concursu antea quam dominus, antea quam creditor pro pensionibus decursis ibid. n. 64.
Dominus directi dominii cuilibet subhastanti præfertur pro eodem pretio ib. n. 65.
Dominus rem emphyteuticam ad instantiam creditorum subhastatam recuperans jure prælationis recipit omni pignoris jure sublato, 66. 67.
Secus si per viam donationis, emptionis absque creditorum consensu aut per viam legati Dominus emphyteusim recipiat, quia tunc pro vita emphyteutæ onera durant, p. 584. n. 68.
Quo casu res ad dominum redit non jure damnationis, sed diverso, & extraneo, ib. n. 69.
Dominus rei ratione sui dominii præfertur omnibus quibuslibet creditoribus, n. 74. & 82.
Dominus directi dominii, aut censuarius, an pro pensionibus decursis præferatur anterioribus creditoribus in re emphyteutica, vel censuaria, p. 585. n. 88. 89. & seqq.
Ne dominium rei in emptorem transeat pactum est contra substantiam contractus, p. 229. n. 7.
Valet tamen si apponatur limitatè, donec pretium solvatur, ibid. n. 8.
Dominium rei venditæ & traditæ non habita de pretio fide non transit in emptorem, donec integrè solvatur, ibid.
Pactum ne dominium transeat in emptorem donec pretium solvatur, impedit dominii translationem ibid. num. 9.
Dominus rei quæ reperitur inter bona debitoris, an ad concursum debeat citari, p. 55. n. 38. cum seqq. disceptatur.
Dominus rei quæ penes debitorem reperitur præfertur omnibus creditoribus hypothecariis & privilegiatis, ib. n. 40. 41. & 42.
Dominium rei pignoratæ remanet penes debitorem, p. 76. n. 15.
Idem & possessio, quia creditor possidet non sibi, sed debitori, ib. n. 16. & 17.
Dominus rei repertæ in concursu potest eam vendicare in eodem judicio, p. 77. n. 36.
Etiamsi debitor illam hypothecaverit suis creditoribus, ibid. n. 37.
Dominus rei penes concursum repertæ illam ab eo dismembrare nequit ante rem judicatam, p. 79. n. 64.
Dominus rei in concursu existentis volens ei vendicare, an cogatur actionem realem in judicio concursus movere, p. 82. n. 95. cum seqq.
Negativa opinio adducitur, ib. n. 96. cum seqq.
Affirmativa verior, n. 100. cum seqq.
Dominus rei indistinctè præfertur omnibus creditoribus, p. 83. n. 110. 111. 112.
Dominium nec possessionem transfert debitor bona concursus alienans, p. 113. n. 11. & 12.
Nec ea bona corpus concursus exire censentur, ib.
Dominii attributum est potestas alienandi, p. 114. 134. n. 25. & 58.
Dominium, & actiones activas, & passivas retinere debitorem concursum formantem verior est opinio, ib. ex n. 29. cum seqq.
Ante bonorum distractionem, p. 115. n. 33. cum seqq.
Dominium perfectum absque facultate alienandi consistere rectè potest, n. 38. cum seqq.
Dominium bonorum concursus non transit in curiam, & senatum, in quem transit administratio, n. 41. & ex n. 29. cum seqq.
Dominium non arguit protectio, & submissio, ib.
Dominium bonorum concursus penes debitorem permanere, à sufficienti partium enumeratione, ibid. n. 43.
Dominium verò sub incerto, esse nunquam potest, ibid. n. 44.

Per so-

Index Rerum

Per ſolum mandatum de adjudicando dominium nec poſſeſſio acquiritur creditori, p. 135. n. 13. 14. 15. 16. & 18.

Ex ſolo ſecundo decreto ante realem traditionem dominium corporale non quæritur creditori, ib. n. 17. & ſeqq.

Dominus cenſus non eſt creditor ſortis principalis ſed reddituum, p. 139. ex n. 3. cum ſeqq.

Fructus ſunt acceſſio dominii, dominiumque ſequuntur, p. 149. n. 24.

Quod ex re mea naſcitur, mihi acquiritur, ib. n. 25.

Dominium bonorum retinet debitor formans concurſum, quouſque diſtrahantur, vel in ſolutum creditoribus dentur cum effectu, p. 173. n. 86. & 87.

Dominii acquiſitio ne noceat creditori conſervatur jus anterius hypothecæ, ut dominus ſe defendat ab aliis creditoribus poſterioribus, p. 355. n. 27. & 28.

Dominium poſſeſſoris majoratus non eſt perpetuum, ſed durat ſua vita durante, p. 356. n. 39.

Ob Dominii acquiſitionem confuſione actionis cauſata, dominio extincto, & reſoluto reſtituuntur & reviviſcunt jura ibid. n. 40. & ſeqq.

Dominium utile reverſum ad dominum ipſo jure conſolidatur cum directo, & reſolvitur, ib. n. 45.

Dominii defectum in impetrante facultatem ad alienandum princeps ſupplere non poteſt, p. 378. n. 70.

Donatio.

Vide *Revocatio.*

Ex Donatione facta à debitore cum pacto, ut donata reus ſolvat creditoribus donantis, an in donatarium creditoribus actio, & jus quæratur, p. 509. ex n. 1. per totum.

Donata aut ceſſare cum onere, ut creditoribus ſatisfiat ceſſionarius, venditio eſt ſi creditores ſint certi, cum loco pretii ſit æs alienum promiſſum p. 510. n. 23. cum ſeqq.

Donatio facta abſenti ex acceptatione notarii fit irrevocabilis, etiam ante ratificationem abſentis, p. 512. n. 38. & ex n. 35.

Donatio à lege præſumpta abſenti prodeſt, ib. & 597. n. 50. 51. & 52. cum ſeqq.

Donatio facta abſenti etiam hodie ſtante l. 2. §. 16. requirat acceptationem pro ejus irrevocabilitate duæ ſunt communes contrariæ, p. 513. ex n. 58. uſque ad 66. & ſeqq.

Non procedit in donatione, quæ ſua natura requirit acceptationem ad ejus irrevocabilitatem, pag. 514. n. 77.

Donatio etiam de jure regio, ut fiat irrevocabilis requirit abſentis acceptationem; ſecus in aliis contractibus, & obligationibus, p. 515. nu. 86. 89. & ſeqq. & 99.

Donatarius ſe obligans ſolvere creditoribus, donanti abſentibus directè poteſt conveniri à creditoribus ob circuitus vitandos, ib. n. 90. & 91.

Donatarius univerſalis tenetur in ſubſidium creditoribus donantis, ib. n. 92.

De jure regio directè convenitur, ib. n. 93.

Donatio eſt pactum de non meliorando requirens acceptationem ad ſui irrevocabilitatem, ib. n. 94. cum ſeqq.

Donans cum pacto ſatisfaciendi creditoribus ſuis, dirigit intentionem, & obligationem ad utilitatem creditorum, & vult reum illis obligare, pag. 516. n. 109. & 110.

Donans bona ſua monaſterio eo pacto, quod per tempus vitæ ſuæ alimenta percipiat, ſi ſtatim moriatur, monaſterium liberatur, p. 146. n. 44. & ſeqq.

Donatio ultra quantitatem promiſſam vitiatur, in promiſſa ſuſtinetur, p. 330. n. 34.

Donatio abſque inſinuatione ſuſtinetur in quantitate promiſſa, vitiatur tamen in exceſſu, n. 44.

Donatio aut legatum à patre factum, ultra quintum vitiatur in exceſſu, & intra quintum ſuſtinetur, ib. n. 46.

Donatio bonorum valeat aliquo reſervato ad teſtandum, p. 331. n. 65.

Si poſtmodum quod reſervavit, donavit, non ideo prior donatio permiſſa irritatur, ſed ſecunda excedens metas facultatis à jure datæ, p. 332. n. 66. & 67.

Donatio facta à patre etiam irrevocabilis per clauſulam revocandi reſervatam efficitur revocabilis p. 351. n. 58. & 59.

Donationem mulieri abſenti factam ipſa ſine mariti licentia repudiare non poteſt, p. 423. n. 64.

Donator vel rei venditor poteſt pactum in continenti apponere quod res ſit uni poſteriori debitoris creditori hypothecata vel alteri tertio, & ut ſic aliis anterioribus præfertur, p. 426. & 427. ex n. 115. & ex n. 108. cum ſeqq.

Donatio inter patrem & filium de jure communi non valet, ſed morte confirmatur, p. 434. n. 62.

Valet tamen remiſſio, uſusfructus ante acquiſitionem, & acceptationem, cùm pater nihil diminuat de ſuo patrimonio, ib. n. 63.

Ex donatione facta patri, ut liberè de ea poſſit diſponere inter filios, ſicut poteſt inter omnes diſtribuere, ita & uni dare, p. 439. n. 53.

Donatore reſervante ſibi facultatem diſponendi de aliquibus bonis, an & quando creditoris reſervantis jus habeant ad ea p. 450. n. 1. & per totum.

Donator omnium bonorum præſentium, & futurorum cum reſervatione aliquorum ad diſponendum debet intelligi de diſpoſitione in ultima voluntate, non inter vivos, p. 452. n. 33. & ſeqq.

Donatus bona ſua alicui, reſervatâ ſibi facultate diſponendi de certis rebus, ſi ea non citatur, pertinet donatario, p. 454. n. 61. & ex n. 56.

Donatio revocabilis, an & quando ſequatur concurſum donantis, vel donatarii, p. 455. n. 1. & ſeqq.

Donator, ſi poſtea ſe ſoluturum conſtituat non amiſit privilegium donatoris, p. 628. n. 84. cum ſeqq.

Dos.

Vide *Mulier, Uxor.*

Dotis inſtrumento non continenti horam præfertur inſtrumentum diem, & horam continens, ſi aliter de antetioritate alicujus non apparet p. 339. n. 165. cum ſeqq.

Ex duobus inſtrumentis horam non continentibus præfertur inſtrumentum pro dote, etiam contra fiſcum ib. n. 169.

Dos & fiſcus habentes inſtrumenta eadem die confecta, cum quibus alii creditores concurrunt hypothecarii, quis aliis præferendus, ibid. n. 170. remiſſivè.

Dos partim ſoluta ante hypothecam, & partim poſtea an tota præferatur tertio medio tempore contrahenti, p. 463. n. 5.

Dotis remittens partem maritus tenetur pro tota, ac ſi totam recepiſſet, n. 6.

Idem eſt ſi dotem maritus nollet recipere, quia quoad hypothecam, idem eſt, ac ſi recepiſſet, ibid. num. 7.

Dos ſemel legitimè detracta à fideicommiſſo, & iterum reſtituta, non venit reſtituenda cum fideicommiſſo, p. 588. n. 28.

Dos ſemel uxori ob inopiam viri reſtituta, non redditur iterum viro diviti facto, ibid. nu. 29. & ſeqq. & 38.

Dote uxoris per rem judicatam in tuto poſita, ob paupertatem viri, ſi dives poſtea vir efficiatur, res judicata non retractatur, p. 589. n. 37.

Dotis favore an poſſit impetrari facultas regia poſt mortem viri obligantis bona majoratus pro dotis reſtitutione, p. 222. n. 1. cum ſeqq.

Feudum obligatum pro reſtitutione dotis, ſi antè impetrationem aſſenſus ſit ad regem devolutum, nihil doti prodeſt. p.226. n.22.23.24.25. & 26.

E

Eccleſia.

Vide *Univerſitas.*

Ecclesia, populus, ſeu quævis alia univerſitas ære alieno oppreſſa ad concurſum peragendum admittitur. pag.6. num. 49. & ex p.8. num. 1. cum ſequentibus.

Eccleſia & civitas licèt carcerati nequeant, admittuntur ad ceſſionem bonorum. p.10.n.33.

Effectus.

Quando in diſpoſitione unum exprimitur, & ad aliud effectus dirigitur, non verba ſed effectus attenditur. p.243.n.29.

Electio.

Vide *Adminiſtrator, Via, Nominatio.*

Electio pertinens alicui probatur ex ſola ſua petitione judiciali, etiam nulla. p.212. n.7. & 8.

Electio & collatio facta ab injuſto, & illegitimo prælato, communiter tamen legitimo reputato, ſuſtinetur, p.374.n.42. & à n. 37. cum ſeqq.

Facultatem eligendi in certum de certis tempore mortis habens eligendo in vita poteſt variare, an fiat præjudicium iis, qui tempore mortis vivunt p.435. n. 72. cum ſeqq.

Electio in alternativis denegatur debitori, quando unum ex eis ponitur in favorem creditoris, & ad ejus ſecuritatem. p.532. n.37.

Promittens infra terminvm dare centum, vel fidejuſſorem, termino tranſacto non eligit, ſed præcisè ad centum tenetur. ibid. n.38.

Condemnatus ad triticum, vel valorem non ipſe, ſed creditor eligit in cujus favorem æſtimatio appoſita intelligitur. ibid. n.39.

Electio datur creditoribus anterioribus, an velint agere contra poſteriores præpoſtere ſolutos, vel contra adminiſtratorem inordinatè ſolventem. pag.608. num. 29.

Electio datur anterioribus, an velint agere contra emptorem pignoris ſolventem poſterioribus contra decretum judicis, vel contra poſteriores inordinatè ſolutos. ibid. n.30.

Electio datur creditoribus anterioribus in agendo, vel contra poſteriores perperam ſolutos, vel contra adminiſtratorem præpoſterè ſolventem. num.3. & 6.

Electio competens debitori in alternativis, ſi intra terminum ei aſſignatum non fiat devolvitur creditori. p.531. n.35. & ſeqq.

Nec poſtea admittitur ad purgationem moræ. ibid.

Adminiſtratore ante exercitium cedente, vel decedente ad præſidem devolvitur adminiſtratoris electio cum nova non detur vacatio. p.119.n.7. & 8.

Per ſolam muneris electionem, & nominationem non acquiritur jus in re, ſed ad rem tantum. ibid. n.9.

Electionem & arbitrium habet creditor conveniendi, & variandi unum ex correis, fidejuſſoribus, & eorum bona, cui poſterior objicere nequit, ut alterum eligat, p.130.n.16. & ex n.10. cum ſeqq.

Eligere poteſt creditor ad revocatoriam, quem maluerit ex creditoribus poſterioribus, quibus præmaturè fuit ſolutum. p.131.n.17. & 19.

Electio unius ex debitoribus, vel poſſeſſoribus rei cenſui obligatæ non præjudicat creditori, quominus ad alios redeat. ibid. n.20. & 21.

Etiam lite pendente, & ſententia lata contra correum electum. ibid. n.22.

Electio unius remedii executivi non præjudicat, nec præcludit viam aliis, ſi creditum non eſt ſolutum. p.133.n.41.

Electione ſemel facta, re non tradita admittitur variatio. p.336. n.123.

Secus ſi tradita ſit verè, vel fictè, cum jam variandi facultas ſit conſumpta. ibid. n.125.

Emolumenta.

Vide *Officium.*

Ad emolumenta officii vitalitii conceſſi cum facultate nominandi, facta nominatione, an creditores nominantis, vel nominati jus habeant. p. 518. num. 1. cum ſeqq.

Emolumenta officii pertinent nominato à nominationis tempore. ibid. n.6.

Vectigalibus conceſſis cum facultate nominandi facti nominatione, creditores nominantis jus non habent ad emolumenta, ibid. n. 11.

Idem in emolumentis officii conceſſi per regem cum facultate nominandi. ibid. n.12. & ſeqq.

Emolumenta Officii percipit renuncians ante principis admiſſionem & novam collationem. p. 232. n.43. & ſeqq.

Emptio, Emptor.

Adminiſtratores rem adminiſtrationis emere prohibentur. p.105.n.1. cum ſeqq.

Emere rem minoris prohibentur tutores, & curatores. p.106.n.2.

Emere bona mente capti prohibetur ejus curator. ibid. num. 3.

Emere rem defuncti prohibentur executores teſtamentarii. ibid. n.4.

Nec per interpoſitam perſonam, ibid. n. 5. & ſeqq.

Emptio actionis minoris pretio animo vexandi debitorem prohibita eſt *per l. ab Anaſtaſio, & l. per diverſas, C. mandati*, p.107.n.21. & 22.

Nec debitor ſolvere tenetur ceſſionario niſi pretium, quo actionem emit. ibid. n. 23. & ſeqq.

Emptioni actionis, vel nominis in judicium deducti non reſiſtit *l. ab Anaſtaſio, C. mandati.* n. 32.

In emptione nominis in judicium deducti, vel confeſſati, *l. ab Anaſtaſio*, non procedit, p.108.n.35.

Emptor rei hypothecatæ pro melioramentis retentionem habet ſi offerat creditoribus valorem quem ante meliorationem res habebat. p. 81. nu.86. 87.88.89. 90. 91. & 92.

Debitor rem emens habita fide de pretio poteſt in præjudicium anteriorum creditorum in initio contractus ſpecialem hypothecam concedere venditori ut in re vendita omnibus præferatur. p. 91. n.3. 4. & 5.

Requiritur quod pactum fiat in continenti. ibid. n.5.

Emptio & vera venditio ineſt in ſenſu vitalitio abſque ulla qualitate redemptionem indicante. p. 144. n.7. cum ſeqq.

Ab emptione perfecta nemini licet reſilire & pœnitere. ibid. n.8.

Empto fundo cum onere cenſus vitalitii ſolvendi cenſus per mortem, extinctio an cedat in utilitatem emptoris, vel aliorum concurſus creditorum. p. 148. ex n.1. cum ſeqq.

Emptor qui tempore ſubhaſtationis numeravit valorem rei, deducto onere rei in plus creditoribus non tenetur cum pretio ſoluto jus creditorum ſit extinctum, ibid. n.8.

Emptor, qui totius rei valorem ſolvit, remanſit cum onere cenſus vitalitii extincto cenſu in ejus commodum cedit. ibid. n.9.

Periculum & utilitas rei venditæ ſuperveniens dominum rei ſequitur. ibid.

Emptor fundi onere cenſus redimibilis in parte pretii, cenſu redempto, libertatem fundi ſibi acquirit. ibid. n. 12.

Index Rerum

Et quid ſi cenſus ſit vitalitius, qui morte extinguitur, an cedat in utilitatem emptoris. ibid. & ſeqq.

Emptor fundi cum onere cenſus vitalitii perſolvendi pro parte pretii, ſi jus cenſuale emerit à creditore, libertatem fundi ſibi acquirit. ibid. n.13.

Quod & idem videtur ſi per mortem creditoris cenſus extinguatur. p.149.n.14. & ſeqq.

Emens hypothecam ſuſcipiendo in ſe cenſum vitalitium perſolvendum nihil emit, nec ſolvit pro parte rei cenſui proportionabili. ibid. n.20. cum ſeqq.

Exemplo hæc doctrina clarior redditur. ibid. num. 21. & ſeqq.

Emptor hypothecæ percipit fructus illius partis rei, cenſui vitalitio proportionabilis, ex quibus ſolvit annuos redditus, non de ſuo, quam partem nec emit, nec aliquid pro ea exburſavit, n. 22. & 23.

Emptor in recompenſam oneris temporalis non debet recipere jus perpetuum, atque ceſſante onere debet ceſſare & reſtitui recompenſa contemporanea, pag. 150. n.33.

Emptor ut totius rei & fructuum fiat dominus tenetur rei pretium venditori ſolvere, ib. n.34.

Emptor partem pretii ſolvens, fructuum partem pretio ſoluto correſpondentem acquirit, & non plus, ibid. n.35. & ſeqq.

Empta re cum onere cenſus vitalitii perſolvendi ab emptore, valor oneris diminutus intelligitur à vero valore rei, & pars rei correſpondens valori oneris vitalitii vendita non dicitur, ſed ſimul tradita emptori, ut ex fructibus ſolvat penſionem, durante cenſu, ibid. n.37.

Et extinctio cenſus vitalitii cedit in utilitatem debitoris & creditorum, non emptoris, p. 151. nu. 38. 39. & 40.

Emptorem non reperiri, vel talem qui juſtum non offerat pretium, idem eſt, p.153. n.5.

Emptor nominis, aut cenſus creati jam viliori pretio, an poſſit integram ſortem conſequi à debitore redimente, p.203. ex n.78. cum ſeqq.

Emens à procuratore non viſo mandato in mala fide eſt, nec præſcribit, p.329.n.29.30. & 31. & ex n.27. & ſeqq.

Emptores primi, qui intra metas detractionum emerunt à fideicommiſſario, tuti ſunt poſteriores ultra detractionem permiſſam, reſtituere tenentur majoratui, p.331.n.58. & ex n.55. & ſeqq.

Emens vel vendens non ſimpliciter ſed adjecto nomine procuratorio non nomine proprio, ſed nomine alieno emiſſe cenſetur, p.371. ſub n.12.

Emptor condemnatus *ex l. 2. C. de reſcind.* ut vel rem reddat, vel pretium ſuppleat ſi rem eligat ſuſtinentur hypothecæ ab eo impoſitæ, ſecus ſi rem reddere eligat, p.380.n.81. & 82.

Res empta ex pecunia pupilli & inſuper pro pecunia & uſuris ſibi manet hypothecata. ibid.n.83.

Utrumque pendet ab electione pupilli, qui ſi rem eligat, ceſſat hypotheca, ſi pretium hypotheca manet, ibid. n. 84.

Emens unico pretio plura prædia cenſualia plurium dominorum ſingulis pro rata ſolvere debet laudemium, p.403. n.29.

Ad rem emptam pro perſona nominanda, an creditores emptoris, an creditores nominati, ſeu etiam nominandi præferantur, p.414. n.1. & 2.

Emptori pro perſona nominanda intra factam nominationem, dominium quæritur, ibid. n.4.

Qui ſi non nominet totum jus in re empta acquiſiviſſe videtur, ibid. n. 4.

Per emptorem facta nominatione ipſo jure transfertur in nominatum jus omne, ac ſi à principio ſolus nominatus emiſſet, p.415.n.11.

Emptio pro perſona nominanda eſt conditionalis ſi nominet, ibid. n.18.

Nominatio ſubſequuta non retrotrahitur ad tempus emptionis, nec in præjudicium creditorum emptoris, nec eorum, qui cum eo medio tempore contraxerunt qui affirment, p.416.n.21.

Contrarium ut creditores perſonæ nominatæ præferantur creditoribus emptoris nominantis, defendit Author. ibid. n.22. & ſeqq.

Rei emptæ pro perſona nominanda dominium, & poſſeſſio nominatione ſequuta ipſo facto transferuntur in nominatum, reſoluto jure nominantis, nu. 23.

Facta nominatione, acquiſitio retrahitur ad tempus emptionis, ibid. n.24.

Et ex eo tempore ita jus acquiritur perſonæ nominatæ, ut nec per momentum emptæ rei dominium permanſerit penes emptorem, ibid. n. 25.

Emptoris nominantis creditores nullo tempore, aut momento acquiſierunt jus hypothecæ in re empta, ibid.n.26. & 27.

Emptor nominatione facta conſideratur contraxiſſe tanquam nudus miniſter contemplatione perſonæ nominandæ, ibid.n.28.

Ita ut nominans à ſolutione pretii à ſe promiſſi liberetur, ibid.

Emptio pro perſona nominanda, & ipſa nominatio unicus eſt contractus, & non diverſus, ibid. n.29.

Et ideo gabella ſola una debetur non duæ, ibid. n.30.

Ab emptore nihil recipit perſona nominata, ſed à venditore cum quo nominatus mediante perſona emptoris contraxiſſe intelligitur, ibid. n.31. & 32.

Ab emptore nominatio facta non eſt voluntaria, ſed neceſſaria, cum ab initio ita celebrata fuerit emptio, ibid. n.33.

Emptor condemnatus, ut vel rem reſtituat, vel pretium ſuppleat reſtituendo rem, omnes hypothecæ ab eo interim impoſitæ reſolvuntur, num. 35. & 36.

Emptoris nominantis acquiſitio eſt revocabilis, quæ facta nominatione reſolvitur, & in nominatum transfunditur. p.417.n.38.

Rei emptæ pro perſona nominanda fructus, facta nominatione, ſuos non facit emptor ante nominationem perceptos, ibid. n.39. & ſeqq.

Super empta re pro perſona nominanda cauſato concurſu creditores emptoris jus non habent, ſed creditores perſonæ nominatæ, ibid. n. 42. & 43.

In emptoris hæredem non tranſit nominandi facultas, ibid.n.45.

Nominationis approbatio requiritur, ut nominatus rem acquirat, aliàs penes emptorem manet. ibid. num. 46.

Emptor intra quod tempus nominationem facere teneatur, ibid. n.47.

Emptor ſi infra tempus à jure deſtinatum non nominaverit, ſibi acquiſiſſe videtur; & à principio ſibi dumtaxat emiſſe intelligitur, ibid. n. 48.

Emptiones pro perſona nominanda frequenter uſitantur apud exteros in Hiſpania commorantes, ibid. num. 49.

Emptio pro perſona nominanda de jure licita eſt, & à jure permiſſa, ibid.n.50.

Rei emptæ ex pecunia aliena dominium quæritur ementi, non domino pecuniæ, p.460.n.17.

Etſi res ſit empta per depoſitarium ex pecunia depoſita, ſibi acquiritur, n. 18.

Res empta ex pecunia aliena in dubio præſumitur empta pro emptore, & non pro alio, ibid. n.19.

Emptio ſimpliciter facta à poſſeſſore majoratus ex pecunia ad id depoſita ad majoratus augmentum juxta clauſulam fundatoris, an ementi, & ejus creditoribus, an majoratui applicetur, p.487.n.1.& 2.

Res empta ex pecunia aliena ementis eſt, ibid. nu. 6. & 7.

Ementi ex pecunia depoſita res acquiritur, & non domino pecuniæ, ibid. n. 8. & ſeqq.
In rem emptam ex pecunia aliena datur domino pecuniæ actio ſubſidiaria, ſi emptor fiat non ſolvendo, n.12. & 13.
Emptori etiam re tradita quibus caſibus dicatur, habita fides de pretio, p.488.n.17.
Emens ſi tenebatur emere pro domino pecuniæ iſti acquiritur res, etiamſi emptor ſibi expreſsè emat. p.490. n.42. & 43.
Emere quando quis præſumatur nomine proprio potius, quàm nomine alieno, ibid. ex num. 34. cum multis ſeqq.
Poſſeſſor majoratus tanquam interpoſita perſona à fundatore pro emptione prædiorum, etiamſi proprio nomine emat, acquiritur majoratui, ibid. nu. 50. & ſeqq.
Emens ex pecunia aliena ſibi acquirit, quales patiatur fallentias. p.496.n.61.62.
Emptio ſubſequens cenſetur facta in executionem pacti præcedentis, ibid. n.63. & 64.
Emptio facta à poſſeſſore majoratus cujus erat pecuniæ dominium propter deſtinationem in ejus augmentum, & ſubrogationem acquiritur majoratus, p.497.n.70.
Emptor redimens vel ſolvens per ceſſionem creditorum ſubintrat eorum gradum, & prælationem & tutus eſt à creditoribus inferioribus, p.575. n.132. cum ſeq. & ex n.129. cum ſeqq.
Emptor pignoris ſi ſcienter, & contra judicis decretum ſolvat inordinatè, tenetur de ſuo anterioribus creditoribus, contra quem illi, & contra poſteriores ſolutos electivè regreſſum habent. p. 608. n. 29. & 30.
Emptor ſub haſta perfecta licitatione jus irrevocabile ita acquirit, ut alius plus offerens regulariter non admittatur, p.614.n.1.
Emptor ſub haſta tutus eſt à moleſtiis debitoris, p.615. num.2.
Emptor ſub haſta quando à creditorum moleſtiis tutus ſit, n.7. cum ſeqq.
Emptor pignoris ad inſtantiam prioris creditoris tutus eſt à jure offerendi intentato per poſteriores, p.616.n.14.
Emptor ſub haſta non liberatur à moleſtiis tertii, qui tanquam dominus rem vendicat, ibid.n.15.
Si ex pretio rei emptæ poſteriores creditores fuerunt ſoluti, an emptor prioribus iterum ſolvere teneatur, n. 18.
Negativa ſententia abſoluta refertur, ibid.
Contraria affirmativa opinio, ibid. n.19.
Sententia diſtinguens, ibid. n.20.
Emptor, qui juſſu judicis ex pretio creditoribus poſterioribus ſolvit, liberatur, ibid.
Liberatur etiam emptor, qui juſſu judicis pretium depoſuit, etiamſi poſtea pereat non facta ſolutione creditoribus, ibid.
Emptor, cui fuit data facultas ut ex pretio creditoribus ſolveret, ſi poſteriori ſolvit, poteſt à prioribus moleſtari, dato illi regreſſu contra ſolutos. p. 617.n.21.
Anteriores creditores habent recurſum electivè, vel contra emptorem inordinatè ſolventem, vel contra poſteriores perperam ſolutos, ibid. n.22.
Creditores anteriores ad pignorum diſtractionem non creati anteaquam moleſtent emptorem, tenentur recurrere ad pretium, ſi extet, vel ad creditores ſolutos, ſi ſub cautione ſoluti fuerint, ibid.n.24.
Emptor ſemper tutus eſt exceptione rei non traditæ, & adverſus executionem, etiam rei judicatæ. p. 234.n.63.
Et eam etiam à parte non oppoſitam poteſt judex ex officio ſupplere. ibid. n.64.

Salgado Labyr. Tom. II.

Emphyteuſis, Emphyteuta.

Emphyteuta & domino directo concurrentibus in judicio concurſus ad petendum rem emphyteuticam penes debitores exiſtentem, quis eorum præferatur in exactione & executione, p. 206. num. 119. & 126.
Emphyteuta & domino directo concurrentibus ad petendam rem emphyteuticam exiſtentem penes debitorem, uterque pro jure ſuo admittitur. ibid. n.121. & 122.
Emphyteuta præferendus eſt domino directo in executione, & traditione rei emphyteuticariæ. ibid. n. 123.
Duobus contendentibus ſuper directo dominio, ſi interim emphyteuta deponat penſionem non cadit in commiſſum, ibid. n.125. & 126.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſi ultra tertiam generationem fiat, ſuſtinetur uſque ad tertiam permiſſam. p. 330. n.43. & ſeq. ubi de ſimilibus caſibus.
Emphyteutæ agenti ad rem emphyteuticam non poteſt objici exceptio, quod emphyteuſim perdiderit per commiſſum, cum hoc pendeat à voluntate, & declaratione domini directi. p. 478. n.65. & ex n. 62. & ſeqq.
Quod fallit quando dominus ſuper caducitate moverit litem contra emphyteutam. p 479.n.66.
Emphyteuta feudatarius, & uſufructuarius nequeunt movere, aut ſuſtinere litem ſibi motam ſuper dominio, & proprietate rei in præjudicium domini directi. ibid. n. 67.
Emphyteuſis de providentia ob non ſolutum canonem devolvitur ad dominum in præjudicium deſcendentium vocatorum. p.520 n.45.
Ac etiam in præjudicium Eccleſiæ ſi prælatus non ſolvit penſionem. ibid. n. 46.
Emphyteuſis an intret concurſum formatum ab emphyteuta. p.579. n.4. cum ſeqq.
Avendan. increpatur aſſeverans quod facto concurſu per emphyteutam, emphyteuſis reſolvatur ipſo jure. n.2. 31. & 63.
Emphyteuſis regulariter intelligitur cenceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus emphyteutæ. n. 3.
Emphyteuticum jus ſubhaſtatur abſque domini directi licentia. n. 5. & 21.
In hac alienatione, nec cauſatur commiſſum; nec devolutio ad dominum. n.6. & 10.
Emphyteutica bona in defectum licitatoris poſſunt æſtimata in ſolutum dari creditoribus, ſalvo jure directi domini. ibid. n. 7.
Emphyteuticis bonis diſtractis utile dominium cum melioramentis, quod emphyteuta debitor habebat, tranſit in emptorem. ibid. n.8. & 9.
Emphyteutici juris ſubhaſtatio pro ære alieno ſolvendo, vel adjudicatio dicitur alienatio neceſſaria, quæ abſque licentia domini directi poteſt fieri abſque devolutionis timore. n.10. & 13.
Emphyteuſis hæreditaria ſicut poteſt tranſire ad extraneos, ita etiam ſubhaſtari perſolvendis creditoribus. num. 11.
Datio in ſolutum voluntaria non permittitur emphyteutæ abſque pœna commiſſi. p.580.n.12. & ſeqq.
Emphyteuſis hæreditaria poteſt pignori obligari, & in generali bonorum obligatione venit abſque licentia domini directi. ibid. n.17.
Et talis hypothecæ obligatio durat durante jure emphyteutico, quo finito reſolvitur. n. 18.
Cenſus imponi poteſt ſuper bonis emphyteuticariis ſalvo jure domini directi, ibid. n. 19.
Emphyteutica bona veniunt appellatione bonorum in generali bonorum obligatione, ibid. n.20.
Emphyteutica bona poſſunt ſubhaſtari abſque domini licentia. ibid. n. 21.
Non tamen poſſunt tradi licitatori niſi prius requiſito

Index Rerum

domino, an velit pro tanto bona recipere. n. 22. & 24.

In rei emphyteuticæ neceſſaria alienatione dominus directus præfertur cunctis licitatoribus. num. 3. & 15.

Emphyteuticæ rei limitatio transfert in licitantem emptorem plus juris, quàm apud emphyteutam erat. p. 581. n. 26.

Nec dominus directus eum admittere debet ultra jus quod reſidebat penes emphyteutam debitorem. ibid. num. 27.

Emphyteuſi alienata cum conſenſu domini, an nova emphyteuſis ſit in perſona emptoris, affirmat Corbulus. ibid. n. 28.

Voces & generationes emphyteutæ alienantis cum conſenſu domini attenduntur, nec emphyteuſis prorogatur ad novas emptoris voces. ibid. n. 29. & 30.

Emphyteutam cadere in commiſſum, & bona ad dominium directum devolvi ob concurſum formatum ab emphyteuta falſum eſt, ibid. n. 31.

Emphyteuſis conceſſa pro filiis, & nepotibus non ut hæredibus, vel pro familia nequit ſubhaſtari à judice pro ſatisfaciendis creditoribus. ibid. n. 33.

Emphyteuta debitor non eſt abſolutus dominus utilis dominii, ſed dumtaxat ad vitam. ibid. n. 34.

Emphyteuta primus non poteſt contrahere debita, quorum cauſa valeat utile dominium alienari in præjudicium ſucceſſorum. n. 35.

Emphyteuſis familiaris fructus ſolum poterunt adjudicari creditoribus durante vita debitoris. ibidem, num. 36.

Commoditatem non jus emphyteuticum familiare poteſt alienare poſſeſſor, & debitor emphyteuta, ibid. n. 37. 39. & 40.

Emphyteuſis forma privativa ſemper ſervanda eſt. ib. num. 38.

In Emphyteuſi aut feudo paterno ſuccedens filius non tenetur ex ea creditoribus patris; etiam hæreditate adita cum inventario. p. 582. n. 41.

Emphyteuſis non hæreditaria, empta tamen ex pecunia patris acquirentis; an ſaltim reſpectu pecuniæ, poſſit pro ſatisfactione creditorum alienari, ibid. num. 43.

Emphyteuſim pro ſe filiis, & nepotibus quæſitam, an acquirens poſſit liberè alienare in præjudicium vocatorum. ibid. n. 44.

Emphyteuſis hæreditaria, quæ ultra tacitam prohibitionem alienationis expreſſam non poteſt ejus utile dominium ſubhaſtari, aut in ſolutum creditoribus aſſignari abſque domini conſenſu. ibid. num. 45. & 49.

Emphyteuſis commoditas prohibitione expreſſa non obſtante poteſt creditoribus aſſignari vita emphyteutæ durante. ibid. n. 47.

Emphyteuticæ rei fructus non prohibentur alienari, aut pignorari pro vita emphyteutæ. ibid. n. 48.

Idem in fructibus majoratus expreſſam alienationis prohibitionem habentis. ex n. 49. cum ſeq.

In emphyteuſi facta melioramenta poſſunt obligari & pignorari, & alienari requiſito prius domino an velit pro tanto. p. 583. n. 53.

Et pro tanto dominus directus ſemper omnibus præfertur pro eodem pretio. ibid. n. 54.

Emphyteuſi devoluta ad dominum, libera, & abſque hypotheca, & onere interim impoſito ab emphyteuta devolvitur. num. 63. & ſeqq. & nu. 85. cum ſeqq.

In Emphyteuſi competit domino directa hypotheca, p. 585. n. 87. cum ſeqq.

Emphyteutica res vel cenſualis hypothecata cum conſenſu domini cauſato commiſſo, an ad eum devolvatur libera, vel adhuc etiam duret hypotheca, ibid. n. 93.

Liberam devolvi non obſtante conſenſu tenent plures. ibid. n. 94.

Liberam non devolvi, ſed tranſire cum hypotheca probabilior eſt opinio. ibid. n. 95.

Ens, Eſſe.

De non ente ad ens non poteſt fieri tranſitus. p. 397. n. 107. & 108. & ſeqq.

Non entis nullæ ſunt qualitates, & quod non eſt, rumpi non poteſt. p. 425. n. 87.

Idem eſt non eſſe, & non apparere. p. 589. n. 45.

Idem eſt non eſſe, & non poſſe probari. ibid. n. 46.

Exceptio.

De exceptionibus debitori competentibus poſſunt creditores concurſus opponere contra alios. p. 107. num. 24.

Exceptiones competentes debitori poſſunt creditores concurſu pendente opponere contra quoſlibet moventes litem verſus debitorem. pag. 263. num. 10. & 11.

Exceptionem non numeratæ dotis competentem marito poſſunt eo invito opponere creditores. ibid. num. 12.

Exceptionem non numeratæ pecuniæ competentem debitori contra alium poſſunt opponere creditores ratione ſui intereſſe. ibid. n. 13.

Exceptionem præſcriptionis poſſunt creditores opponere contra tertium vindicantem rem debitoris. ibid. n. 14.

Exceptionem defectus tituli poſſunt uni creditores opponere contra alios prætendentes admitti ad graduationem. ibid. n. 15.

Exceptionem præſcriptionis competentem debitori contra creditorem circa creditum, vel hypothecam poſſunt cæteri creditores opponere. ibid. num. 17. cum ſeqq.

Creditores ex perſona ſui debitoris poſſunt uti omnibus exceptionibus tendentibus in patrimonii conſervationem. ib. n. 19.

Exceptionem Dominii debitoris poteſt opponere creditor agens hypothecaria contra tertium poſſeſſorem. ibid. n. 22.

Majoratus immediatus ſucceſſor poteſt aſſiſtere liti contra poſſeſſorem motæ, & opponere omnes exceptiones ſibi, & poſſeſſori competentes. ib. n. 23.

Exceptionem legitimam ſi poſſeſſor majoratus omiſerit, poteſt immediatus opponere ad ſubvertendam rem judicatam. ibid. n. 24.

Exceptione aliqua tutus poteſt illam in judicium deducere, ut ſilentium creditori imponatur, p. 35. num. 12.

Et quis ſit Judex competens. ibid. n. 13.

Exceptio dimiſſionis, aut ceſſionis bonorum legitima eſt, & à jure approbata. p. 14. n. 6.

Exceptione aliqua tutus debitor poteſt eam in judicium deducere ad evitandas moleſtias prætoris. ibid. num. 7.

Exceptio continentiæ cauſæ locum habet ubi adeſt concurſus creditorum. p. 25. n. 15.

Judicium coram judicibus competentibus motum contra debitorem validum eſt, non oppoſita exceptione litis concurſus alibi per debitorem formati. p. 31. n. 17.

Exceptio continentiæ cauſæ ad inſtar exceptionis declinatoriæ an ſit opponenda ante litis conteſtationem, aliàs ſi omittatur, judicium ſuſtinetur. p. 29. n. 57.

Exceptio litis pendentis ſi non opponatur, ſecundum validatur judicium. ibid. n. 58.

Exceptione incompetentiæ non appoſita valent geſta à judice habente juriſdictionem elidibilem, n. 59.

Exceptione prælationis uti nequit debitor conventus à creditore poſteriori, cùm ſit jus privativum creditorum inter ſe non communicabile debitori. ibid. num. 64.

Exceptio concursus pendentis ad effectum attrahendi lites alibi pendentes contra debitorem, an termino novem dierum præscribatur, p.30. ex n.1.
Exceptio pendentis concursus nihil aliud esse videtur, quàm exceptio litis pendentis, ibid. n.3.
Judicium particulare tenet non apposita exceptione concursus alibi pendentis, ibid. n.4.
Exceptio concursus pendentis dupliciter consideratur respectu debitoris, aut respectu creditorum in eo assistentium, p.31.n.5.
Exceptio concursus pendentis opposita per debitorem coram judice, concursus non coarctatur termino l. regiæ, ibid. n.6.
Lex regia loquens de exceptione litis pendentis procedit in uno judicio particulari, ad aliud similiter particulare, ibid. n.7.
Exceptio præsumptionis omissa non impedit cursum causarum, n.6.
Exceptio continentiæ causæ, & concursus pendentis opponi potest in quacumque parte litis, juxta communem opinionem, sub n.7.
Concursus creditorum ubi adest, ibi & continentiæ exceptio locum habet, ibid.
Exceptio litis pendentis indistinctè opponi potest, tam coram judice concursus, quàm coram judice de causa particulari cognoscente contra debitorem, n.9.
Exceptio litis pendentis solum opponitur de lite pendente ad litem noviter intentatam, ibid. n.10.
Exceptio concursus pendentis indistinctè opponitur contra causas non solum postea motas, sed stante concursu cœptas, ibid. n.11.
Exceptio concursus pendentis non subjicitur termino l. regiæ ibid. n.12.
Exceptio concursus pendentis in ipso actu quo formatur, subintelligitur inclusa juxta naturam judicii, ibid. n.13.
Sufficit instrumentum deducere ex quo simul infertur exceptio, etsi expressè non opponatur, ib. n.16.
L.1.tit.5.lib.4. recop. non procedit in exceptione, quæ inest sui natura ipsi actioni, ibid. n.17.
Nec quando per rei evidentiam constat de justitia opponentis, ibid. n.18.
Vel quando exceptio talis sit quod Judex ex officio ad eam attendere debet, ibid. n.19.
Exceptionem litis pendentis non potest contumax opponere, p.47.n.75.
Nec exceptionem recusationis opponens contumax auditur, ibid.
Exceptio concursus pendentis quocumque litis statu opponi potest juxta stylum tribunalium, p.31.n.20.
Exceptione concursus pendentis omissa sustinetur judicium particulare alibi contra debitorem pendens, n.21. n.17.
Exceptio concursus pendentis etiam in executione sententiæ contra debitorem alibi per unum creditorem obtentæ opponi potest, ut vincens graduandus ingrediatur concursum, n.22.
Creditores concursui assistentes quandocumque & ultra novem dies possunt opponere de concursu pendente, p.32.n.23.
Ad idem ponderantur verba d. l. regiæ, ibid. num. 24. & 25.
Lex regia restringens & exceptionis dilatorias ad novem dies non procedit contra tertium in litem comparentem, n.27.
Exceptio litis pendentis opposita causat attentatum & nullitatem, p.34.n.17.
Exceptione declinatoria uti nequit scholaris status ad concursum, p.44. ex num.36. cum seqq. *vide Scholaris.*
Exceptiones declinatorias omnes excludit concursus, num.54.
Exceptionem prælationis nequit debitor objicere creditori posteriori contra eum agenti pro suo credito, p.124.n.23. & 24.
Exceptione ut prior creditor prius agat contra hypothecam specialem introducta in favorem posterioris debitoris uti nequit, n.24.
Exceptio litis pendentis opponi potest quoties sententia lata in uno judicio alteri nocet, p.130.n.9.
Exceptio litis pendentis contra unum eorum aut fidejussorum non obstat creditori noviter agenti contra alios, ib.n.10. & 11. cum seqq.
Exceptionem excussionis nequit operari fidejussor quando principalis formavit concursum, p.132. n.35.
Exceptio concursus formati à principali excludit exceptionem excussionis oppositam à fidejussore indemnitatis convento à creditore, ibid. n.37.
Exceptio litis pendentis in executivis locum non habet, ibid.37. 38. & 39. cum seqq.
Exceptio qualitas & instrumentum informe productum in judicio intimatum adversario non impugnante, censetur approbare, p.156 n.42.43. & 44.
Exceptionem excussionis excludit creditor docendo per instrumentum de concursu peracto à debitore p.158. n.4.5.6.8. & 10. & à n.1.
Exceptio excussionis oppositæ à fidejussore convento; an simultaneo processu cognoscenda & determinanda sit, p.160. n.36.
Exceptio excussionis potest opponi in executione rei judicatæ, ibid. n.43. & seqq.
An excussionis Exceptio anomala sit, ut quocumque tempore opponi possit, n.44. cum seqq.
Exceptio excussionis dilatoria est, & opponenda ante litem contestatam, pag.163. num.76. 77. 78. & 79.
Exceptio ordinis judiciarii ante litis contestationem opponi debet, aliàs illi renunciari videtur, n.77. & 78.
Exceptio excussionis debet opponi intra novem dies juxta legem Regiam, ibid. n.80.
Exceptionem prælationis, alteri creditori pertinentis debitor opponere non potest contra inferiorem creditorem ab eo exigentem suum creditum, p.324. num.56.
Exceptione alicui competente potest uti vel non uti; & tacitè vel expressè renunciare eam non opponendo, p.343.n.32. & ex n.29.
Exceptio excussionis non opposita nihil operatur, ibid. num.33.
Exceptio defectus intentionis, vel facti nunquam censetur exclusa ab statuto omnes excludere exceptiones, p.403.n.35.36. & 37.
Excipiens de jure tertii, an & quando admittatur, p.478. ex n.62. n. seqq.
Exceptio realis prodest fidejussori, p.537.n 17. & 31.
Exceptio competens reo non prodest fidejussori in obligationibus solvendis, ibid. n.32.
Exceptio moratoriæ respicit personam debitoris quam non egreditur, p.538.n.33. cum seqq.
Jus quod potest deduci per modum agendi, & excipiendi si deducto per modum excipiendi reus succumbat, non potest iterum rei modus agendi deduci, si tendat ad eundem finem cum exceptione, p.545.n.10.
Exceptio inclusa in instrumento præsentato tacitè opposita intelligitur, n.18.
Exceptio instrumento contenta etiamsi ex parte non opponatur à judice, ex officio admittitur, ibid. num.19.
Exceptio quæ ex causa intrinseca inest actioni debet per actorem elidi, etiam reo non apponente, ibid. num.20.
Instrumentum obligationis ab uxore celebratum, in quo mariti licentia non apparet, judex ex officio repellet

Index Rerum

pellet etiamsi exceptionem uxor non opponat. ibid. num.22.

Quando exceptio cum actione ex eodem instrumento constat, potest judex super ea pronunciare absque expressa oppositione, ibid. n. 23.

Actori qui in actione deduxit exceptionem, incumbit onus probandi exclusionem exceptionis, ibid. num.24.

Exceptiones in eodem instrumento contentæ, & ex eo resultantes allegatæ censentur, & ad eas judex attendere debet, p. 549. nu. 68. declara, ut pag. 552.num. 10.

Exceptio consistens in facto per extremam allegationem & probationem debet constare, & super ea causæ cognitio adhiberi, p. 550. n. 81. & seqq.

Exceptio separationis donorum potest opponi post rem judicatam, n. 86.

Inventarii confecti exceptio competit hæredi condemnato, ibid. n.87.

Exceptio quod quis non erat creditor ad bona majoratus, de qua nec fuit oppositum nec cognitum, non potest in sententia graduationis comprehendi, p.551. ex n. 104. cum seqq.

Exceptio ex instrumento resultans tunc supplet expressam oppositionem si sit favorabilis producenti, p. 552. n.110.

Exceptionis oppositio inducitur ex productione instrumenti in eo contentæ, ibid. n.111.

Exceptio debet opponi à parte, aliàs omissa, in sententia non comprehenditur, ibid. n.112.

Exceptionem apparentem ex instrumento judex videtur non attendisse, si pro actore producente pronunciavit, ibid. n. 114.

Exceptio quæ externa est ex probatione, non potest dici ex instrumento constare, ibid. n.115.

Exceptio dilatoria admissa post litem contestatam eo quod reus juravit noviter ad suam notitiam permisisse rejicitur, si postea appareat reum illius notitiam habuisse. p.590.n.57.

Exceptio compensationis, quæ potest opponi cedenti, potest etiam opponi cessionario. p.600. n.20.& 21. & seqq.

Exceptio respiciens rem cessam potest opponi contra cessionarium. ibid. n. 23.

Declara, exceptio orta jam erat contra cedentem tempore cessionis. ib. n.24.

Secus si eo tempore exceptio non erat quæsita, n. 25.

Per exceptionem oblatæ rationis reddendæ, evitat administrator compulsionem solutionis. p. 604. n. 20. cum seqq.

Exceptio rationis oblatæ legitima est ad impediendam executionem liberationis in administratorem directæ p.605.n.35.36. 37. & 38.

Exceptio rei judicatæ super negotio principali latæ obstabit exceptioni incidenti, si super ea fuerit plenè cognitum non aliàs. pag. 551. ex num. 99. cum seqq.

Exceptio introducta à lege in favorem alicujus subintelligitur, si ipse opponat, non aliter. p.29. & 39. n.56. & 57.

Exceptione quod creditor prior prius agat contra hypothecam specialem introducta in favorem posterioris creditoris, debitor uti nequit, p. 124. sub num. 24.

Exceptione rei non traditæ emptor semper tutus est, etiam adversus executionem rei judicatæ, pag.235. num. 63.

Et hanc exceptionem rei non traditæ non oppositam apertè potest judex ex officio supplere. ibid. n. 64.

Excessus.

Vide *Facultas.*

In Excessu facultatis semper adest defectus potestatis. p.329.n.17. & ex n.12. cum seqq.

Excedenda non est provisio juris, vel hominis facta determinato modo, ibid. n. 18.

Ob Excessum non tota executio, sed exitus revocatur, p.333.n.86.

Excessus in executione est quid diversum, & separatum à re judicata; quæ exequenda committitur. p. 334.n.87.

In Excessu deficit facultas & potestas à jure concessa, à jure hæredi gravato, limitato tamen ad certam causam n.92. & 93. & seqq.

Non dicitur utiliter gestum, quando quis excedit debitum. ibid. n. 96. & seqq.

In Excedente decretum judicis semper adest defectus potestatis. 606. n.4.

Administrator, procurator, institor similis excedendo mandatum, de proprio tenentur, quia in excessu se obligare intelliguntur. p. 607. n.13. & 14.

Nec in excessu, obligant administratorem, vel dominum, ibid.

Procurator ad vendendum excedens fines mandati tenetur respectu excessus. ib. n.15. & seqq.

Excussio.

Ad excussionem tunc citari debent fidejussor, & tertius si assistunt liti, contra debitorem motæ vel sint convicti. p.163.n.84.

Secus quando in lite mota contra debitorem non assistunt, quia tunc sufficit inopiam ostendere in judicio contra principalem. ibid. n.85. & 86.

Excussio ubi est necessaria, an requirat sententiam declaratoriam. p. 164. n.87.

Excussionem non fuisse diligenter factam supponat fidejussor, si interpellatur à creditore, ostendat bona debitoris adesse legitimè facta, judicatur. ibidem num. 88.

Sententia super executione bonorum debitoris non transit in rem judicatam, sed quandocumque bona debitoris appareant, nova fit executio. ibid. n. 89.

Sententia executionis non transit in judicatum quominus ipse condemnatus, vel tertius possit quandocumque de existentia bonorum docere. n. 89.

Excussio in bonis immobilibus sustinetur, si non probetur quod adsunt mobilia, n.90.

Excussio debitoris principalis ex eo probatur quod intra terminum fide possessori præfixum bona debitoris non ostendat. ibid. n.91.

Sententia lata super excussione bonorum non transit in rem judicatam, quominus supervenientibus vel deficientibus iterum possit refricari eadem excussionis exceptio. p.184.n.28. & 29.

Excussione facta contra principalem debitorem, si tertius possessor conveniatur, & post litem contestatam bona superveniant debitoris, adhuc potest tertius excipere de excussione facienda. n.30.

Excussionis exceptio est temporalis, & uno tempore potest prodesse debitori, & obesse creditori, & contra n. 31. & 32.

Excussio prius facienda est in bonis consignatis ad solutionem faciendam antequam recurratur ad alia bona debitoris. p.196.n.29.

Excutere an prius teneatur creditor hypothecam specialem quàm generalem. p.341. n.4. cum seqq.

Excussio in aliis bonis non requiritur, quando ære alieno gravata monstrantur, & adest concursus creditorum. ibid. n.8.

Creditor ex facultate Regiâ non agit adversus majoratum nisi prius excussis bonis liberis. p. 342. nu. 16. & seqq.

Ab excussione bonorum liberorum potest creditor relevari, ergo potest cogi, ut agat contra majoratum semel & obligatum, non est bonum argumentum. p.343.n.24.

Ab Excussione quam quis prius facere tenetur relevatur propter concursum pendentem ex juris beneficio.n.30.

Non

Non tamen eo uti creditorem invictum arctat. ibid. n.31. & seqq.
Excussionis exceptio non opposita nihil operatur. p. 344. n.33.
Creditor anterior prius excutere cogitur bona libera, & cum creditoribus ad ea litigare, quàm perveniat ad majoratum simul obligatum in subsidium ac conditionaliter. n.36. & 37.
Et sufficit quod bona libera extent, etiam litibus vexata, ut putant Doctores, ibid. n.38.
Sed de veritate opinionis dubitat author. ib. n.39.
Excussio bonorum respicit totum debitoris patrimonium, & ideo ejus judicium dicitur universale, p. 21. num. 3.
Excussio contra principalem debet præcedere avocationem pecuniæ solutæ posteriori creditori. p. 71. num. 75.
Creditor cui à debitore fuit facta consignatio, eam excutere debet anteaquam reddat contra debitorem. p.69.n.49.
Ad Avocationem pecuniæ solutæ posteriori via ordinaria est agendum. p.71. n.77.
Ab Excussione relevatur creditor conveniens fidejussorem identitatis facto concursu per principalem, p. 160.n.35.
Ab Excussione an relevetur creditor docendo concurcursum sive factum à principali debitore, dum convenit fidejussores, aut tertium possessorem. p. 158. n. 1. & seqq.
Affirmativa proponitur opinio. ibid. n.2. & 3.
De concursu docens creditori per instrumentum authenticum executionis, exceptionem excludit ibid. n.4.5.6. & 10.
Sine executione bonorum liberorum statim in concursu agi potest ad bona majoratus hypothecata. ibid. n.7.
Inopia certa & notaria relevat ab excussione. ibid. n. 12. & 14.
Excussione relevat quælibet difficultas conveniendi principalem. p.159.n.14.
Excussio non requiritur quando principalis est absens, & in alieno territorio, & non ubi judicium agitur, ibid. n.15.
Excussio in quibus casibus relevatur. ibid. n. 16. remissivè.
Excussio cessat, si principalis est difficilis conventionis, quia potens, rixosus, cavillosus, aut in solvendo durus. ibid. n.17.18.
Excussio cessat, si principalis de facto, vel de jure nequit conveniri. ibid. n.19.
Difficultas conveniendi principalem judicis relinquitur arbitrio. ibid. n.20.
Fidejussor potest allegare quod suis expensis principalis excutiatur, quando asseritur difficilis esse conventionis. ibid. n. 21.
Excussio semel facta ad instantiam unius creditoris omnibus fidejussores convenire volentibus prodest, p. 160. n.32.
Excussio debitoris principalis quando præcisa sit, vel non, vide per ampliationes, & limitationes remissivè. ibid. n.34.
Excussio opposita per fidejussorem conventum, an simultaneo processu possit tractari, & formari. ibid. n. 36. & seqq.
Excussionem debitoris præcedere debere, priusquam ad fidejussores, & tertios perveniatur, qui teneant. ibid. n.37.
Excussionis exceptio in executione rei judicatæ potest opponi. ibid.n.43. & seqq.
Excussionis exceptio, an anomala sit, ita ut quocunque tempore opponi possit. ex n.44. & seqq.
Excussionis exceptionem oppositam à fidejussore convento simul posse cum conventione in judicio deduci, & simultaneo processu tractari verius est, p. 161. n 46. & seqq.
Excussio debitoris potest fieri pendente judicio contra fidejussorem, nt tertium possessorem. ibid. nu. 47. 48. 51. & 66.
Adversus excussionis exceptionem oppositam admittitur replicatio debitorem non esse solvendo ibid. n. 49. cum seqq.
Excussione non opposita, aut non probata, simultanea cognitio procedit quoad condemnationem principalis, & fidejussoris, non quoad executionem, in qua excussionis ordo servatur, ibid. n.53.
Creditor, qui in discursu litis simultaneæ inopiam debitoris non probavit, non potest obtinere contra fidejussorem. ibid. n.54.
Debitore & fidejussore in eadem sententia condemnatis, suspenditur executio fidejussoris quo usque discutiatur & exequatur principalis, ibid. n. 55. 56. & seqq.
Adversus omissam excussionem minor restituitur. ibid. num.61.
Excussionis exceptio opponi non potest, quando excipientis non interest. p.162.n.62. & 63.
Excussionis exceptio non respicit substantiam obligationis, sed actionis exercitium. ib.n.72.
Excussionis exceptio per viam præposterationis judicii opposita tribunalibus. ibid. n. 64. & 65.
Excussionis exceptio non objicitur ordini judicii, sed ordini excussionis, & exactionis. ibid. n.73.
Exceptio excussionis non consideratur respectu judicii ad ejus præposterationem, sed ad interesse partis. ib. n.74.
Excussionis exceptionem dilatoriam esse, & proponendam antè litem contestatam verius est. p. 163. n.76.77. & seqq.
Excussionis exceptio non potest opponi in secunda instantia. ibid. n. 81. 82.
Excussio semel facta præjudicat, & prodest aliis creditoribus in judicio non stantibus. n.88.
Excussionis sententia non transit in rem judicatam quominus fidejussor, & tertius possit postea ostendere bona debitoris stare. ibid.

Executio.

Executio sententiarum alibi, & extra judicium concursus universale per creditores obtentarum neglecta attractione causarum, an suspendatur, quousque concursus terminetur, p. 29. n. 54. cum seqq.
Executiva causa differri non debet ob causam ordinariam à debitore motam, simul concurrentem, p. 123. & 126. n.9. & 43.
Executiva causa non retardatur per reconventionem in eodem judicio deductam. p.123.n.10.
Executionem instrumenti nullitas contractus in judicium deducta non impedit. ibid. n.11. & 26.
Executiva causa, & ordinaria concurrentibus in judicio concursus universalis; an illa uti privilegiata ad se contrahit ordinariam, ita ut totum concursus judicium sit via executiva agendum. n. 14. 15. 16. & 48.
Executivæ causæ si judex ordinariam præponit, gravamen hoc appellabile est. ibid. n.16.
Executiva via in concursu universali nihil prodest creditoribus cùm tractetur de universali jure eorum in proprietate ad credita irrevocabiliter consequenda. ib. n. 20.
Executiva via non convenit concursus judicio, in quo nihil remanet quod alteri judicio possit reservari. ib. num 21.
Executiva via impossibilis est judicio prælationis, quæ præcisè requirit viam ordinariam. ibid. nu. 20. & p.124.n.23.
Executiva via cedit ordinariæ utraque concurrente, p.125.n.34.

Index Rerum

Executivum judicium facilè convertitur in ordinarium, non è converſo, n.35.

Executiva cauſa, quæ ſemel amiſit ſuam qualitatem privilegiatam, nunquam illam recuperat, ibid. n. 36.

Executiva cauſa ſemel facta ordinaria, ſempet remanet ordinaria & appellabilis, ibid.

Cauſæ executivæ incidentes in concurſum univerſalem, quo plenariè agitur, hujus naturam aſſumunt propria amiſſa, & ſuffocata, p.127. n.54. & 55.

Executio inſtrumenti non impeditur ob illius nullitatem, aut contractus reciſionem motam in judicio ordinario, ibid. n.56.

In Executivis exceptio litis pendentia locum non habet, p.132.n.37.38.& 39.

Executivis poteſt creditor variare de una re, aut perſona ad aliam non obſtante litis pendentia, p.133. n. 42. & 43.

In Executione rei judicatæ poteſt apponi exceptio excuſſionis, p.160.n.43.

Executio fieri poteſt in redditibus majoratus, ſi alia bona non extent, p.170.n.34. & ſeqq.

Executoria duabus ad invicem contrariis, an judex poteſt eligere quam maluerit, p.553. n.122.negativè, p.557.n.169.

Executoriales duæ contrariæ poſſunt eſſe validæ reſpectu diverſarum perſonarum, p.553.n.123.

Ubi datur repetitio ejus quod ſolutum eſt, multo magis impedietur executio, p.556.n.162.

Pro Executione capi non poteſt Marchionatus, & Comitatus, quibus juriſdictio ineſt, p.590.n.60.

Executio non fit in bonis adminiſtratoris pro debito adminiſtrationis, p.603. n.8.9. & ſeqq.

Executio ſententiæ graduationis non evaneſcit per defectum bonorum, nec diſſolvitur obligatio debitoris, ſed ſuſpenditur & durat, in ſpe acquirendorum, p.663.n.63.

Exhibitio.

Ad Exhibitionem condemnatus clericus, vel nobilis coguntur per carcerem ob contumaciam. p. 271. n. 36. 38. cum ſeqq.

Evictio.

Evictionis poteſtas tollit intellectum acquiſitionis p. 616. n.15.

Sicut res aliena pignori dari nequit in præjudicium domini, ita nec ejus evictionem impedire poteſt, ib.

Evictione rei ſubhaſtatæ ad notitiam creditorum iſti non tenentur, ibid. n.16.

Etiamſi ſaltim teneantur pretium receptum reſtituere emptori victo, ibid. n.17.

Evicta re data in ſolutum vel pecunia avocata, creditor redit ad priorem actionem, contra debitorem, & fidejuſſores, p.135.n.17.

Expenſæ.

Vide *Retentio.*

Expenſæ factæ in actu faciunt præſumere mandatum & ratificationem ejus, pro quo factus eſt p.258. n.17.

Pro expenſis neceſſariis in re evicta à creditore competit poſſeſſori retentio & creditori etiam anteriori præfertur, p.79.n.56.64.65.66.67. p.78. & ex n. 45. cum ſeqq.

Limita in expenſis utilibus & voluptariis, n. 57. 79. cum ſeqq.

Expenſæ factæ in refectionem domus minantis ruinam neceſſariæ dicuntur quoad prælationem & retentionem, p.79.n.61.& 62.

Ratio traditur ob quam expendens in conſervationem rei præfertur omnibus creditoribus anterioribus etiam hypothecariis, ibid. n. 64.

Tertio expendenti neceſſario in re debitoris datur hypotheca cum privilegio prælativæ ad cæteros creditores hypothecarios, n.66.67. cum ſeqq.

Expendens in rem etiamſi hypothecam habeat, creditor eſt valoris expenſarum non proprietatis ipſius rei, p.80.n.74.

Expendens ſi rem teneat, debet ipſam in corpus concurſus mittere, ut ſubhaſtetur & ex pretio creditoribus ſatisfiat, ſervata gradus prærogativa, ibid. n. 75.

Expendens in re voluntariè creditor, chirographarius & perſonalis eſt cui ſine prælatione ſolvitur, ibid. n.76.

Expendens neceſſariò & in rei conſervationem, habet in eam hypothecam ac prælationis privilegium. p. 81. n.80.

Expenſæ factæ à tertio rei hypothecatæ poſſeſſore ſolvendæ ſunt antè creditores, & ad id in concurſu res ſubhaſtatur, ibid. n. 81.

Expenſæ factæ in re hypothecata etiam ſubjiciuntur, ibid. n. 84. & 85.

Expendens in re hypothecata liberatur à creditoribus ſolvendo valorem rei attento tempore, quo res non erat meliorata, ibid. n.86. & 87.

Expendens rem hypothecatam impedire non poteſt redditionem ejus inſtantibus creditoribus, n. 88.

Expenſæ erogatæ per adminiſtratorem pro cultura & cura bonorum adminiſtratione ei ſolvuntur ultra ſalarium aſſignatum, p.97. n.34. & n. 56.

Expendenti & mutuanti in conſervationem rei ſocietatis, negotiationis aut pro alendis inſtitutoribus datur hypotheca cum prælatione in ipſo corpore ſocietatis, p.175.n.103. & 104.

Expenſæ litium & patrocinia advocatorum pro rerum tutela, & conſervatione neceſſariæ exiſtimantur, ac onus rei dicuntur, ad quas tenentur ſucceſſor majoratus, fideicommiſſarius proprietarius, ſocius & ſimilis, p.612.n.16.17.18. & 19.

Expendens in funus licèt id ducat in ſtipulationem, conſervat privilegium prælationis, p. 81. n.88. & ex num. 84.

F

Facta, Factum, Faciens.

Nihil imputatur ei, qui non fecit quod factum, non prodeſt, p.262. n.18.

Ad factum nobilis obligatus per carceres cogitur, p. 271. n.34.& 35. & ſeqq.

Faciens id ad quod ex juris diſpoſitione præcisè tenetur, non dicitur ſponte facere, p. 117. num. 81. cum ſeqq.

Facere aliquid coactè, vel metu coactionis idem eſt quando quis ſciebat cogi poſſe, n.86. & ſeqq.

Non poteſt quis per alium facere, quod per ſeipſum facere non poteſt, p.208.n.20.& 21.

Diſpoſitio omnis, quæ ad factum refertur in dubio cenſetur perſonalis, p.395.n.67.

Facere aliud eſt, aliud permittere, p.397.n.93.

Factum legis velocius & potentius quàm factum hominis, p.415.n.8.9. & 10.

Regula, factum legitimè retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit, à quo incipere non potuit, explicatur p.588.n.26. & ſeqq. & n.55.

Fallit, quando cauſa ob quam facturus eſt, devolvitur ad non cauſam, p.590.n.55.

Ex alieno facto nemo poteſt prægravari, p.624. n.35. & 36.

Factum legitimè retractari non debet, licèt caſus poſtea evenerit à quo non poſſit inchoari, p.631.n.8.

Contrahentes habentes reſpectum ad effectum non ſufficit nudum factum. ibid. n.11. cum ſeqq.

Factum quod eget approbatione, vel confirmatione ſuperioris caret effectu donec à ſuperiore confirmetur. p.231.n.33. & ſeqq. & à n.28.

Facultas.

Vide *Aſſenſus.*

Facultas an videtur non facta Principi relationem de pacto

pacto inito inter poſſeſſorem, & immediatum ſucceſſorem de non alienando bona majoratus, nec impetrando facultatem, nec ea utendo, p.248. n.1. cum ſeqq.

In hoc impetrante tria concurrunt impedimenta, prohibitio alienationis, pactum de non alienando, & pactum de non impetrando facultatem, nec ea impetrata utendo. p.249. n.2. cum ſeqq.

Ex Facultate regia ad alienandum tacito pacto de non alienando nihil detrahitur juri contrahentis quominus contra impetrantem poſſit jus ſuum perſonale proſequi, p.250.n.12.

In Facultatis impetratione non tenetur impetrans facere relationem diſpoſitionis nullæ. p.251.n.19.

In Facultatis impetratione an ſit facienda relatio de pacto de non impetrando facultatem, ibid. n.21.

Facultas ad alienandum eſt ſubreptitia, non facta principi relatione pacti de non alienando bona majoratus, & non impetrando facultatem, vel impetrata non utendo, verius probatur. ibid. num. 22. cum ſeqq.

Facultas impetrata ſuper ſpurietate non facta relatione, quod ſpurietas procedit ex duplici cauſa, putà, tam ex parte patris, quàm ex parte matris. p. 252.n.25.26. & 27.

Ex ſtilo impetrandæ facultatis, & gratiæ multæ poſſunt oriri fraudes & præjudicia tertio. p. 257. ex n. 1. & ſeqq.

Facultas & gratia à quoquam poteſt impetrari abſque mandato. ibid.

Facultas impetratur ſuppoſito nomine ejus, cui impetratur, qui fortè ignorat impetrationem. p. 260. n. 34. & 35.

Facultas aſſerens pro parte P. fuiſſe impetratam, an probet, aliunde non conſtito per ipſum P. fuiſſe impetratam. p.257.n.8. & ſeqq.

Ex Facultate aſſerente pro parte tua P. poſſeſſoris talis majoratus nihil probatur pro ejus parte fuiſſe impetratam, aliundè non conſtito verius probat, ibid. n.11. cum ſeqq.

Facultas ad alienandum bona majoratus aſſerens pro parte P. poſſeſſionis fuiſſe poſtulatam, nihil probat. p.258. n.16. cum ſeqq.

Facultas ad alienandum bona majoratus aſſerens pro parte poſſeſſoris fuiſſe poſtulatam, non probat in ejus præjudicium. p.259. n.26.

Creditores contrahentes ſub facultate aſſerente pro parte poſſeſſoris fuiſſe impetratam, nullum jus prætendere poſſunt in concurſu majoratus. ibid. n. 27.

Facultas impetrata à non vero poſſeſſore majoratus, nihil probat, ſed cum contrahentibus. ibid. n.28.

Niſi aliter conſtet, & appareat facultatem fuiſſe impetratam ab eo, qui in ea ſupponitur, & aſſeritur. ibid. n. 29. cum ſeqq.

Facultatis ratificatio impetratæ abſque mandato, ſive expreſſa, ſive tacita ex aliquibus actibus ad ratificationem tendentibus prodeſt. ibid. n.34.

Facultate à tertio impetrata, ſi poſſeſſor majoratus uſus fuit, revalidatur, & idem operatur, ac ſi ab ipſo fuiſſet impetrata. ibid. n. 35.

Facultas ad alienandum impetrata ſine mandato poſſeſſoris nihil operatur. ibid. n. 36.

Poſtquam tamen ea uſus fuit probat, & ratificatur. ibid. n. 37.

Facultas uſus operatur, ac ſi à principio ipſe poſſeſſor majoratus facultatem impetraſſet. p.260.n.38.

Creditor contrahens cum poſſeſſore majoratus virtute facultatis à tertio impetratæ abſque mandato ſemper tutus eſt, ut in concurſu graduetur. ibid. num. 39.

Facultatem regiam impetratam à tertio nomine poſſeſſoris in ſua vita ea non utentis, nequit ratificari à ſucceſſore. ibid. n.40.

Facultas regia etiam valida ad alienandum bona majoratus, qua in ſua vita impetrans non fuit uſus, non tranſit in ſucceſſorem, ibid. n.41

Facultas aſſerens nomine talis poſſeſſoris majoratus fuiſſe impetratam probat in antiquis, etiamſi de tertii præjudicio agatur. ibid. n. 45. & 46.

Facultate regia an egeat populus, ut concurſum formare poſſit inter ſuos creditores; p. 9. per tot. cap.

Facultas ad alienanda bona majoratus etiam ob cauſas, *Auth. res quæ, C. commun. de legat.* non niſi ex magna cauſa concedi debet. p. 172. n.67.68.69. 70. & ſeqq.

Creditores mutuantes poſſeſſori majoratus intra ſummam permiſſam à facultate regia, & mutuantes ultra ſummam, an pariter omnes concurrant ad quantitatem permiſſam pro rata, vel an omnium contractus vitientur. p.327. ex n.1. cum ſeqq.

Mutua priora contenta intra metas facultatis regiæ ſuſtineri, alia verò ultra illas eſſe irrita, verius oſtenditur. p.328. n. 10. cum ſeqq.

Facultas ad alienandum bona majoratus ſtrictè interpretatur juxta verba ipſius. ibid. n.12.

Facultas conceſſa ad certam rem, quantitatem, cauſam vel perſonam, non extenditur ad aliam rem, cauſam, vel perſonam. ibid. n.13.

Quod ultra facultatem fit, non tenet ex defectu poteſtatis qua poſſeſſor caret ultra facultatem. ibid. num. 14.

Facultas ubi in aliquo poteſt operari, non extenditur ultra tanquam ſtricti juris. p.329.n.15.

Ultra facultatis limites geſta nulla ſunt ex notiſſimo poteſtatis defectu gerentis. ibid. n. 16.

Facultas conceſſa ad tranſlationem penſionis limitata ad certam quantitatem, ultra quantitatem facta tranſlatio non ſuſtinetur. ibid. n. 19.

Suſtinetur tamen quantitate permiſſa, in exceſſu autem vitiatur. ibid. n.20.

Facultas Pontificis ad transferendum certam penſionem, vitiatur, ſi alia penſio transferatur. ibid.n.21. & 22.

Facultas ad dividendum feudum inter filios ſi ultra diviſionem fiat ſubſtitutio, quoad ſubſtitutionem facultas vitiatur. ibid. n.23.

Creditores mutuantes poſſeſſori majoratus intra ſummam contentam in facultate, legitimè, & irrevocabiliter contraxerunt. ibid. n.25.

Cæteri verò ultra ſummam facultatis mutuantis nulliter contraxerunt, & cum perſona carente poteſtate. ibid. n. 26.

Contrahens cum poſſeſſore majoratus, ſi facultatem Regiam non examinavit, ſibi imputare debet. ibid. num. 27.

Quantitas contenta in facultate Regia dividua eſt. p. 330. n.33.

Facultatem habens ad alienandam rem, ſi duobus vendat, primus præfertur, etiamſi ſecundo tradat. ibid. n. 36.

Quia per primam alienationem facultas conſumpta & extincta fuit, & ad ſecundam defecit poteſtas. ibid. cum ſeqq.

Ex facultate ad transferendum certam quantitatem perſonis, ſi pluribus viciſſim ultra ſummam contenti præferuntur poſterioribus in ſummæ exceſſu. p.331.n.50.

Facultate ſemel completa in quantitate permiſſa, extinguitur poteſtas ad transferendum. n. 51. & 52.

Conſumpta & completa quantitate facultatis Regiæ, alienationes ſubſequutæ nullæ ſunt, & inefficaces. ibid. n.53. uſque ad 59.

Mutua recepta per poſſeſſorem majoratus ultra quantitatem permiſſam à facultate regia ſunt irrita ex

defectus

Index Rerum

defectu poteſtatis; cætera autem ſub facultatis limitibus contenta ſuſtinentur. p.332. n.60.

Facultas ſub conditione (quæ etiam tacitè ſubintelligitur) ut prius obligentur bona libera ſuſtinetur in reſiduo, bonis liberis excuſſis, non tamen in totum vitiatur. n.61.

Facultas regia pro certa & limitata quantitate, ultra eam cenſetur prohibere, p.334.n.90.

De Facultate Regia pro certa & limitato tempore ad facultatem pro certa & limitata quantitate validè argumentatur, ut in utroque exceſſu in tempore; aut in quantitate vitietur. ibid.n.91.

Obligatio ultra modum facultatis limitatæ eodem modo vitiatur, ſive unica ſit, ſive plures ſucceſſivè & cum diverſis perſonis factæ. ibid. n. 97.

Sive unus ſit creditor, qui unico contractu cõntraxit ultra quantitatem facultatis vel ſucceſſivè plures, ſive plures ſint creditores viciſſim mutuantes, quidam intra ſummam facultatis, quidam ultra eam nullus pro exceſſu, jus aut hypothecam habet. p. 335.n.103.

Quo tamen ordine iſti omnes concurrere, & exigere poſſunt ex bonis majoratus. ibid. n.104.

Allegante mutuatum feciſſe ultra quantitatem facultatis incumbit onus probandi. ibid. n.108.

Idem in aſſerente facultatem fuiſſe conſumptam tempore mutui, quod ducere tenetur & ſimul obligationes priores factas fuiſſe virtute ejuſdem facultatis. ibid. n.109.

Secus quando in eadem facultate, & ſimul contractu exhibitis de veritate appareat. num. 110. & 111.

Plures creditores diverſis temporibus mutuantes intra & ultra ſummam facultatis priores, poſteriores ſunt & de ratione. n. 113. & 114.

Plures creditores ſimul in eodem contractu mutuantes ultra ſummam facultatis, an omnes pro rata ſint admittendi ad ſummam permiſſam. pag. 336. n. 115.

Facultas transferendi penſionem ſimpliciter conceſſam ad certam quantitatem, non prodeſt ultra eam, ibid. n.116. & ſeqq.

Creditores in tempore ſimul pro rata admittuntur ad quantitatem permiſſam in facultate Regia. p. 337. n. 137.

Facultas ad majoratum obligandum tacitam habet conditionem, bonis liberis non exiſtentibus etiamſi in facultate ſit omiſſa. p.342. n.16.

Facultate Regia vetitum eſt creditori anteriori habenti obligata bona majoratus, & libera, prius ad majoratum agere. ibid. n.19.

Quam opinionem plurimi tenent & defendunt contra Molinam. ibid.n.20.21. & ſeqq.

Nec contrariam firmiter tenet Molina, ſed ſub dubio. p.343.n.22.

Creditor qui virtute facultatis contentatur obligare majoratum negligens obligare bona libera horum reſpectu ſolum remanet creditor perſonalis. p.344. n.47. & ſeqq.

Niſi aliàs fuerint prius legati tacitam à jure habentes hypothecam. ibid. n.48.

Facultas Regia licèt permittat majoratum obligari deficientibus liberis, hæc non manent obligata tacitè, nec expreſsè. ibid. n.49. & ſeqq.

Per facultatem alienandi, vel obligandi majoratum, non inducitur alienatio, vel obligatio, niſi cum effectu fiat. p.345.n.52.

In decreto judicis ad alienandum bona minoris, & in licentia viri data uxori. ibid. n. 53.

Facultate Regia ad alienandum vel obligandum majoratum poſſeſſor poteſt uti in parte, vel in toto, vel prorſus non. ibid. n.54.

Avendanus putans per facultatem Regiam manere obligata bona libera poſſeſſori carpitur. ibid. num.55. & ſeqq.

Facultes Regia ad mutuo recipienda mille, an comprehendat mille in aurea vel argentea moneta. p. 359. n. 1. cum ſeqq.

Facultatem ſimpliciter ad mille comprehendere monetam argenteam dixit Noguerol. ibid.n.3.

Ex Facultate Regia ad vendendum poteſt quælibet alienatio celebrari. ibid. n.8. & 9.

Ex Facultate ad conficiendum majoratum apponi poteſt conditio, quod per electionem ſuccedatur. ibid. num.10.

Facultas Regia ſemper intelligitur juxta naturam actus cui accedit, ibid. n.11.

Facultas pro ſecuritate dotis reſtituendæ ſuper majoratus aut feudo, comprehendit caſum reſtitutionis ob vergentiam viri ad inopiam. ibid. n.12.

Facultas ad vendendum bona majoratus operatur in creatione cenſus ſuper ipſis bonis, ibid. num. 13. & 14.

Facultas ad obligandum majoratum pro ſorte principali comprehendit obligationem pro intereſſe & reditibus. p.360.n.15.

Facultas Regia comprehendit conſequutivum & acceſſorium. ibid. n.20.

Facultatem ad mille non comprehendere mille in aurea, vel argentea moneta, multis adſtruitur fundamentis. ibid. n.22. & ſeqq.

In hoc articulo Noguerol opinionem, nec Amayæ rejicit Author, illam abſolutè relaxantem in facultatem Regiam, hanc abſolutè, & indiſtinctè, reſtringentem. ibid. ex n.26. & ſeqq.

Facultas Regia limitata ad mille, impoſſibile eſt ut extendatur ad majorem quantitatem. ibid. nu. 27. & 28.

Nec poſſeſſor in exceſſu poteſt obligare majoratum, ibid. n.29. & ſeqq.

Facultas ſimpliciter ad mille an comprehendat mille in argentea moneta fœdere diſtinctionis juridicè, componitur opinionum diverſitas, p.361. ex n.33. cum ſeqq.

Facultates obtentæ ad mille ſimpliciter ex tempore quo monetarum intrinſecus valor æqualis permanebat, procul dubio omne indiſtinctè monetæ genus comprehendebant. ibid. n. 36. & 38.

Facultates impetratæ ſimpliciter ad mille tempore quo inæqualitas valoris inter monetas fuit cognita, nullatenus comprehendunt argenteas monetas. ibid. num. 37.

Facultas generalis ad alienandum ubi præcedit, ad alienationis perfectionem alia non requiritur.p.235. n. 67. cum ſeqq.

Facultas ad alienandum data in inveſtitura feudi, etiam addito quod aſſenſus petatur, validat alienationem, etiam ante aſſenſum. ibid. n.69. 70. & 71.

Facultas regia ad alienandum, ſive ſequatur, ſive præcedat, æqualiter operatur. p.236.n.78.

Creditores comparentes in concurſu cum facultate ſubreptitia excluduntur. p.240. n.1.

Facultas ad alienandum bona majoratus eſt mera gratia, & diſpenſatio, per quam habilitatur poſſeſſor. p.241.n.2.

Facultas ad alienandum eiſdem regulis regitur, quibus alia reſcripta gratioſa. ibid. n. 3. & ſeqq.

Facultas ad alienandum eſt ſubreptitia ob non factam principi relationem omnium, quæ eum movere poterat ad non ita facilè concedendum, ibid. nu. 6. & 8.

Facultas eſt ſubreptitia, ſi principi non fiat integra relatio omnium qualitatum rei, ibid. n.9.

Facultatis regiæ ſubreptio, an cenſeatur excluſa per clauſulas, ex certa ſcientia, non obſtantibus, de plenitudine poteſtatis. ibid. n.10.

Creditor

& Verborum.

Creditor contrahens cum facultate regia ſubreptitia anteaquàm fuerit confirmata nihil agit, nec poſtea contractus confirmatur à principe. ibidem, num. 11

Facultas regia ciſdem cauſis redditur ſubreptitia, quibus & cæteræ gratiæ, & ideo facienda erit relatio principi eorum omnium, quæ moveri poſſunt ad difficulter concedendum. ibid. n.12.

Facultas impetrata à poſſeſſore majoratus, qui poſtea evictus fuit, reſolvitur tanquam ſubreptitia, num. 13.

Alienatio, & hypotheca bonorum majoratus ex facultate ſubreptitia nulla eſt, ibid. n.14.

Facultas, ut evitet ſubreptionem, debet principi fieri relatio ſpecifica eorum, quæ moveri poſſunt, vel ad non concedendum, vel ad difficiliùs concedendum. p.242.n.15.

Nec ſufficit facta relatio ſub involucro verborum, quæ vitiat facultatem, ibid. n.16.17.18. & 19.

Facultas ad alienandum non facta mentione clauſulæ prohibitivæ, & pœnalis, ne valeat alienatio etiam cum facultate regia, an ſit ſubreptitia. ibid. n. 20. & ſeqq.

In Facultate concedenda facultas principis ſuperat omnes clauſulas fundatoris prohibitivas, & pœnales. ibid. n.21. cum ſeqq.

Facultatis impetrandæ prohibitio, & ea utendi directa ſucceſſoribus nec directè, nec indirectè infringit poteſtatem principis p.243. n.31. cum ſeqq.

Facultatem ad alienandum bona majoratus nullus impetrare poteſt, niſi poſſeſſor. ibid. n. 32.

Quando plura obſtant impetranti, nihil prodeſt ſuper uno facultatem obtinere. pag. 245. num. 43. & ſeqq.

Facultas non cadit ſuper impedimentis ignotis principi. ibid. n. 45. & 46.

Facultas obtenta ad mille eo tempore, quo æqualitas monetarum in valore permanebat, indiſtinctè de quolibet monetæ genere intelligenda erit, p.361. num. 39.

Facultas generalis ad certam quantitatem comprehendebat eo tempore quodlibet genus pecuniæ proportionabilis quantitas. ibid. n. 40.

Ad quod ſingularia jura ponderantur. ibid.

Facultatis terminos excedit, qui conceſſa ad mille ſimpliciter argenteam monetam recipit tempore, quo inæqualitas valoris adeſt. n. 44. cum ſeqq.

Ante annum 1608. nulla erat differentia in valore utriuſque monetæ, atque ideo omnes continentur in facultatibus ſimpliciter tunc expeditis ad certam quantitatem aliter non expreſſa certa monetæ ſpecie. p.362.n.52.

Et ita hoc caſu loquutum fuiſſe Noguerol circa facultatem obtentam, & executam anno 1602. ibid. num. 53.

Nec poſſeſſor eo tempore argenteam monetam recipiens, & ad eam obligans majoratum exceſſit fines, & quantitatem facultatis ad mille ſimpliciter obtentæ. ibid. n.55. & ſeqq.

Noguerol perperam ſolet allegari, cum limitatè loquatur in facultatibus obtentis, tempore quo monetarum valor coæqualis erat, non poſtea. ibid. n. 59. & 60.

Temporum diſcrimen ante augmentum valoris monetæ argenteæ, & poſt augmentum pro facultatibus impetratis pluries attendit Senatus Pincianus. ibid. n. 60. & 61.

Facultas poſt annum 1612. ſimpliciter conceſſa ad mille præcisè intelligitur de mille æroſa moneta. ibid. ex n. 62.

Facultatem ad mille, ſi poſſeſſor majoratus recipiat mille argentea moneta poſt annum 1612. procul dubio excedere dicitur. p.363. n.63.

Et pro exceſſu non manere obligatum majoratum. ibid. num. 64.

Sed ipſum poſſeſſorem majoratus ad exceſſum à ſe receptum manere obligatum. ibid. n. 65.

Facultas limitata ad centum deficit in præmio, quo plus æſtimatur centum in argentea moneta; cujus reſpectu majoratus non tenetur. ibid. n. 70.

Niſi evidenter probetur illud plus verſum fuiſſe in utilitatem majoratus, quo caſu tenebitur etiam deficiente facultate. ibid. n.71.

Facultate generica, & indefinita ad alienandum bona vinculata poteſt impetrans duos poſſidens majoratus uti in bonis cujuſlibet. p.369 n.2.

Facultas ad alienandum obtenta per poſſeſſorem duorum majoratuum, reſtricta ad unum, ad alium nullo modo extenditur. ibid. n. 3.

Facultatem & poteſtatem, qui habet in duobus, ſi ſe reſtrinxit ad unum, ex alio non ſuſtinetur actus, ibid. n. 4.

Facultas ad alienandum unam rem majoratus non extenditur ad alias ejuſdem majoratus, ibid.

Facultas non extenditur de parte ad totum, ibid.

Facultas ad vendendam unam rem ex majoria matris, non extenditur ad rem vendendam ex majoria patris. ibid. n. 5.

Facultas conceſſa habenti penſiones diverſas, ad unam nominatim transferendam; aliorum translatio nulla eſt. ibid.

Facultas indifferens *ſupra tuo majoratu*, conceſſa ei qui plures & diſtinctas poſſidet, vitiatur incertitudinis ratione, p.370.n.6. & ſeqq.

Facultatis regiæ incertitudo poteſt certificari ex indiciis & demonſtrationibus legitimis, ut appareat, de quo majoratu ſenſerit princeps, num. 9. & ſequentibus.

Facultatem impetrans poſſeſſor plurium majoratuum, ſi ſe nominet poſſeſſor unius, ſuper eo conceſſam fuiſſe facultatem intelligitur, pag. 371. nu. 10. 11. & ſeqq.

Facultas incerta & æquivoca, ſeu generalis declaratur à cauſa in ſupplicatione appoſita, quæ ſoli uni ex majoratibus valet adaptari; ibid. num.14. & 15. cum ſeqq.

Facultas regis ambigua generalis vel æquivoca declaratur à ſupplicatione, ibid. n.17. & 18.

Facultas generalis emanata ſuper contractu principi præſentato, conceſſa intelligitur ſuper omnibus in eo contentis, p.372.n.19.

Facultas regis ad alienandum ſimpliciter conceſſa, præciſam habet relevationem ad memoriale & preces, ibid.

Facultas ad obligandos duos majoratus ab uno legitimè poſſeſſos, ſi legitimè dividantur, uterque pro rata tenetur, p.373.n.33.

Et inter eos fiet computatio & diſtributio juxta valorem fructuum utriuſque majoratus, ita ut quilibet pro ea parte fructuum recipiat partem crediti & cenſus, ibid. & n. ſeq.

Facultas ad obligandum plures majoratus non intelligitur in ſolidum, ſed proportionabiliter pro rata ad fructus & proventus cujuslibet, quando ipſi imposterum dividantur per legitimam ſucceſſionem, ibid. ex n. ex n.25. & ſeqq.

Facultate regia mediante bona majoratus libera efficiuntur, ibid. n.29. & ſeqq.

Facultas ad alienandum majoratum ſolum tollit impedimentum reale proveniens ex prohibitione alienationis bonorum majoratus, p. 376. n. 60. 61. & ſeqq.

Facultas ad alienandum vel obligandum bona majoratus ea reddit libera tollendo prohibitionem. ibid.

Facultas ad obligandum conceſſa poſſeſſori majoratus putativo

Index Rerum

putativo non tollit impedimentum dominii, nec poteſt, ibid.

Facultas regia ad alienandum eſt ſtricti juris, quæ non extenditur de re ad rem de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum, ibid. n.63.

Facultas ad alienandum petita ſolum tollit impedimentum ortum ex prohibitione alienationis, non aliud aliunde proveniens, ibid. n.64.

Facultas ſolum tollit illud impedimentum ſuper quo fuit petita & conceſſa, non tamen alia aliunde obſtantia, p.377. n.65.

Et ideo alia impedimenta præter ſublatum à facultate poſſunt opponi contra contractum geſtum virtute facultatis, ibid.

Facultas ad actum ſui natura revocabilem non conſumitur per primum actum, ſi revocetur, & aliud fiat facultatis virtute, p.329. n.26. & 37.

Facultas ſuper promiſſione arrharum ultra decimam non comprehendit obligationem majoratus, niſi ſimul ſuper hoc impedimento diſpenſetur, p. 377. ſub n. 65.

Facultas regia ad meliorandum filium non extenditur, ut poſſit filium ratione dotis meliorare, ibid.

Facultas ad alienandum bona prohibita non tollit alia impedimenta provenientia ex alio capite, vel alia juris diſpoſitione, ibid.

Per facultatem ad alienandum princeps non intendit ſupplere defectum dominii, quo caret poſſeſſor majoratus putativus, ibid. n.68.

Facultas ad alienandum vel hypothecandum intelligitur ſalvo jure partium, ibid.

Nec tollit jus tertio quæſitum, ibid.

Facultates ad alienandum vel hypothecandum majoratum expreſsè requirunt dominium in poſſeſſore impetrante ad excluſionem intruſionis, pag. 378. num. 69.

Facultas ad alienandum conceditur ſub expreſſa hac conditione & ſuppoſitione, *con tanto que ſean vueſtros proprios*, ibid. n.70.

Facultatis illa verba, *Con tanto*, conditionem præciſam inducunt, qua deficiente facultas nihil operatur, ibid.

Facultas ad alienandum ſub conditione conceſſa nulla eſt, conditione deficiente, ibid.

Facultas ad alienandum conceſſa poſſeſſori majoratus, putativo ſupponit eum verum dominum, ibid.

Princeps non poteſt ſupplere defectum domini in impetrante facultatem ad alienandum bona majoratus; ibid.

Contrahentes non obligantur ex facultate regia, ſed ex ſuo utriuſque conſenſu, ibid.n.71.

Facultas ad alienandum ſolum tollit impedimentum prohibitæ alienationis, à qua non dependet contractus ſed à contrahentium voluntate, ibid.

Facultas Principis ad tranſigendum ſeu contrahendum, non tollit impedimenta ad contrahendum aliunde provenientia, nec defectus fiendi, ibid.

Facultas ad alienandum bona prohibita ſolum habilitat perſonam ad alienandum, ibid.

Facultas ad alienandum bona prohibita non reſpicit rem, ſed diſſolvit perſonam à vinculo, & eam habilitat, ibid. n.72.

Facultas ſolum tollit obſtaculum qualitatis feudalis, ſeu majoratus, non tamen addit poteſtatem contrahenti, quando ei aliàs deficit, ibid.

Princeps concedendo facultatem ad alienandum non alienat, nec diſponit, ſed contrahere permittit. ibid.

Facultas ad alienandum bona majoratus feudi, minoris, & populi, eſt futuræ alienationis permiſſio, ibid.

Aliud eſt facultas ad aliquid faciendum, aliud ipſum factum, ibid.

Creditores ſecundi, ſub legitima facultate mutuantes præ extinctione aliorum cenſuum minus legitimè impoſitorum, tuti ſunt, pag. 387. num. 138. & ſeqq.

Facultatem in ſe nullam impetratam à poſſeſſore majoratus putativo ad imponendum cenſum, ſucceſſor legitimus qui majoratum ejicit, an poſſit tacitè vel expreſsè ratificare, & approbare, p. 391. num.1. cum ſeqq.

Facultate Regia ad alienandum majoratum qua importans uſus non fuit, an poſſit uti ſucceſſor, ibid.n.8. cum ſeqq.

Facultas faciendi conceſſa per actum nullum non conſumitur, ſed durat quouſque validè ea utatur, p. 392. n.9. & 10.

Prohibitus alienare ſub pœna privationis, ſi facultate quam importavit, uſus non fuit, pœnam non incurrit, ibid. n.11.

Idem ſi facultate uſus fuerit, ſed nulliter, & inutiliter, ibid. n.12.

Facultas & diſpenſatio tenet, etiamſi impetretur ſine mandato, n. 25.

Secus in reſcriptis ad lites, quorum impetratio ſpeciale requirit mandatum, p.393.n.26.

Facultas ad alienandum majoratum poteſt ab extraneo poſſeſſore validè impetrari, ibid. n. 27.

Succeſſorem, qui à putativo poſſeſſore cenſum ſuperevicit, non poſſe tacitè nec expreſsè ratificare contractum abſque nova facultate, verior, & certior opinio eſt, n. 32. cum ſeqq.

In legitimo ſucceſſore evincente majoratum à putativo, licèt adſit dominium, ad ratificandum geſta à putativo, deficit tamen Regia facultas, ibidem num. 37.

Facultas ad alienandum majoratum impetrata à poſſeſſore putativo fit ſub duabus qualitatibus, quæ in eo non verificantur, ibid. n.38.

Facultas non trahitur ad id, quod principi fuit incognitum, ibid. n.39.

Facultas ad alienandum bona majoratus conceditur ſub expreſſa conditione: *Con tanto, que ſean vueſtros, y de vueſtro eſtado y majorazzo*, ibidem, num. 40.

Facultas ad alienandum majoratum conceſſa ſub aliqua qualitate, vel conditione, ſub contraria intelligitur denegata, p.394. n.45.46.47. & ſeqq.

Facultas ad alienandum ſub certa forma, qualitate, aut modo continet in ſe prohibitionem alienandi citra formam, qualitatem aut modum, ibidem num. 49.

Facultate ad alienandum obtenta ab intruſo victo uti non poteſt verus ſucceſſor in majoratu, cum nulla fuerit, ibid. n. 51. & ſeqq.

Facultas impetrari nequit ſuper alienatione mortuo alienante in præjudicium ſucceſſoris, nec iſtius ratificatio valet abſque nova facultate, ibid. n.55. & 56.

Facultas impetrata non tenet poſt mortem alienantis rem majoratus, ibid. n.57.

Facultas emanata in confirmationem alienationis abſque ea antea facta non trahitur retro ad tempus contractus; ſed operatur à tempore impetrationis, p.395. n.61.

Facultas ad alienandum bona majoratus non tranſit re integra in ſucceſſorem etiam immediatum, ibid. num 55.

Facultas ad alienandum eſt ſtricti juris, & propterea non extenditur ad ſucceſſorem impetrantis, ibid. n.68. & ſeqq.

Facultates ad alienandum aut hypothecandum majoratus bona, odioſæ & reſtringendæ, ibid.n.73.

Habilitationes ad alienandum ſunt ſtricti juris, quæ perſonam impetrantis non egrediuntur, ibid. n.74.

Facultas eſt ad alienandum diſpenſatio, ibid.n.75.

Facultas

& Verborum.

Facultas ad alienandum non extenditur de una re ad aliam, de persona ad personam, de tempore ad tempus, nec de casu ad casum, p. 396. n. 76.

Facultas ad alienandum est dispensatio, & solum habet locum in casu expresso, ibid. n. 76. & 77.

Facultas ad alienandum non extenditur de persona ad personam, ibid. n. 78. & 79.

Facultas ad alienandum de uno casu ad alium non extenditur, n. 80.

Facultas ad alienandum non extenditur de credito ad creditum, seu de debito ad debitum, etiamsi militet eadem ratio. ibid. n. 81.

Facultas ad alienandum pro solvendis decursis non extenditur ad redditus decurrendos, ibid. n. 82.

Facultas ad alienandum propter ære alienum urgens non intelligitur de ære alieno contracto post facultatem. ibid. n. 83.

Facultas super alienatione jam facta non extenditur ad faciendam, nec è converso. ibid. n. 84. & 85.

Quod intellige ignorante principe actum jam gestum, secus si sciente per veram & specificam relationem, ibid. n. 86.

Facultas, qua impetrans usus non fuit, non transit in successorem feudi, emphyteusis & majoratus, ibid. num. 87.

Facultas ad alienandum est destinata ad faciendum. ibid. num. 89.

Aliud est facultas ad contrahendum, aliud ipse contractus, ibid. n. 90.

Aliud est facultas, & dispensatio ad contrahendum matrimonium, aliud ipse matrimonii contractus, ibid. num. 91.

Facultatem princeps concedendo ad alienandum non est qui alienat, sed qui alienare permittit, adimendo impedimentum prohibitæ alienationis. ibid. nu. 92. & 93.

Facultatem ad alienandum obtinens si non alienet, nihil actum nec impetratum intelligitur, cùm impetrantis libero sit arbitrio, uti vel non uti facultate, p. 397. num. 94.

Facultatis virtute alienans an teneatur alienare in publica subhastatione, ibid. n. 95.

Facultas, & assensus ad alienandum, non est actus de per se stans, quæ deficiente contractu. nihil habet in quo figat pedes, ibid. n. 96.

Facultate ad alienandum majoratum vel hypothecandum, potest impetrans ea non uti, vel uti in totum vel in parte, ibid. n. 97. & 98.

Facultas regia ad certam pecuniæ quantitatem mutuo accipiendam est dividua, ibid. n. 99.

Doctores contendentes, an facultas, qua impetrans non fuit usus, transeat in successorem in ea utatur, clarè supponunt, facultate uti vel non uti esse in mero arbitrio impetrantis, ibid. n. 100.

Facultas ad alienandum non transit in successorem, vel hæredem, cùm consistat in facto, ibid. n. 101. 102.

In facultate ad alienandum nihil adest quod transmitti possit, ibid. n. 103. cum seqq.

Facultas ad alienandum quando contineret habile jus aliquod ad transmittendum, transiret in hæredem impetrantis non in successorem majoratus qui hæres non est, ibid. n. 106.

Facultas à legitimo possessore obtenta si non transit in successorem, multò magis translatio denegabitur impetrata per intrusum. ibid. n. 107.

Facultas superveniens post venditionem revocatam, non reperit materiam existentem qua possit radicari. ibid. n. 109. & seqq.

Facultas realis, respiciens utilitatem majoratus, an transeat in successorem. p. 398. n. 113.

Facultas impetrata nomine ipsius majoratus transibit in successorem. ibid. n. 114.

Ad Facultatis translationem in successorem certa regula constitui non potest, sed attendi debent facultatis verba, & quo nomine sit impetrata, & aliæ circumstantiæ considerandæ. ibid. n. 115. & seqq.

Facultas etiam realis, & nomine majoratus impetrata à possessore putativo tanquam nulla, & inefficax, nequit in certum successorem, qui majoratum ejicit, transire. ibid. n. 118. & seqq. & n. 126.

Verus successor, qui majoratum ejicit, non potest uti facultate impetrata, per intrusum, nec alienata ejus virtute ratificare. ibid. n. 121.

Afflictis contrarium autumans communiter reprobatur. ibid. n. 122.

Nullitas quando solum consistit in executione facultatis non consumitur potestas, secus si nullitas versatur in eadem facultate, & sit in radice. ibid. n. 123.

Facultatem & gratiam potest quis pro alio impetrare, etiam sine mandato. ibid. n. 124.

Si aliter facultas vitiosa non sit. ibid. n. 125.

Facultas ad alienandum potest à tertio possessore majoratus impetrari absque mandato, debet tamen ab isto ratificari tribus concurrentibus. p. 399. n. 128.

Facultas ad alienandum bona majoratus non potest impetrari nisi per certum dominum, ac possessorem majoratus ibid. n. 129.

Molinæ & Avendani doctrina singularis in proposito adducitur.

Declara, si facultas à tertio impetrata pro vero domino, & possessore non sit ratificata. num. 130. & 131.

Facultas pro censu imponendo super duobus majoratibus, ab impetrante legitimè possessis sustinetur in utroq; etiamsi pro tempore separentur, & à duobus legitimè successoribus possideantur. p. 401. n. 1.

Facultas pro imponendo censu super duobus majoratibus ab uno possessore tentis, quorum alter fuit evictus hujus respectu nulla est à principio, & majoratibus evictus liber transit in verum successorem evincentem. ibid. n. 2.

Et an majoratus non evictus integra census quantitate remaneat gravatus. ibid. n. 3 cum seqq.

Facultates ad alienandum, vel hypothecandum regulantur à principis intentione concedentis. p. 402. num. 14. cum seqq.

Facultas à principio super duobus majoratibus concessa uno evicto, & liberato debet restringi ad quotam census proportionabilem fructibus majoratus remanentis. p. 403. n. 32.

Eadem ratione quo principio non valuit facultas super uno majoratu per impetrantem intrusum detento, eadem etiam postmodum evicto debet minui pars consensus correspondens fructibus ejusdem n. 33. & 34. & seqq.

Ex facultatis Regiæ defectu sæpe excluduntur creditores concurrentes ad bona majoratus. p. 445. n. 1. & 2.

Facultates pro extinctione census antiqui, & novo creando minoris redditus quotidie expediuntur in consilio cameræ, ibid. n. 3. & 4.

Per Facultates regias semper taxatur fors census principalis respectu partis superioris, & partis inferioris, & quare. ibid. n. 7. & 8.

Facultas Regia est stricti juris, quæ non extenditur de persona ad personam, nec de uno contractu ad alium. ibid. n. 10.

Facultas nova pro transferendo censu, super majoratu de uno creditore in alium, non est necessaria. n. 14. cum seqq.

Facultas ad translationem census, vel novo creando pro extinctione antiqui, licet quotidie expediatur in camera, necessaria tamen non est. p. 446. n. 22.

Impetrantur enim ad majorem securitatem, & ut facilius possessores majoratus inveniant qui secum contrahant. ibid. n. 23.

Index Rerum

Vel quia in modo transferendi censum aliquid potest accidere quod facultate egeat, ibid. n.24.

Ad majoratum conficiendum facultas non requiritur, modus autem conficiendi eam appetere potest. ibid. num. 25.

Facultatis regiæ licèt conficiens majoratus mentionem faciat, prodest tamen ad ea quæ sine facultate non sustinerentur de jure. ibid. n.16.

Facultas etiam actu non necessaria, impetrari potest ad majorem juris corroborationem, & actus confirmationem. n.29. & seqq.

Ex Facultatum impetrationibus ad translationem census super bonis majoratus impositi non benè infertur ad earum præcisum requisitum. ibid. n.32.

Ex accidentalibus tamen potest in translatione requiri facultas. n. 33.

Et quales sint qualitates istæ alterantes naturam translationis. p.447. n.34. cum seqq.

Facultate nova non eget creditor mutuans possessori majoratus ad extinguendum alium censum, & ut minores redditus solvat cum pacto de subintrando. num.40.

Idem quando creditor minuit redditus ex eadem sorte principali. n.41. & 43.

Nova Facultate eget census translatio quæ fit animo non dandi priorem contractum. ibid. n.43.

Et tunc extinguitur obligatio fidejussorum, & hypothecarum prioris contractus. ibid. n.44.

Nova Facultas requiritur quando sors augetur sub eisdem redditibus, cùm novus sit contractus, & augmentum percipiat possessor majoratus. ibid. n.45.

Facultas impetrata ad creandum novum censum pro extinguendo antiquo absque facultate impositio super majoratu, vel civitate, an subsistat. ibid. n. 46. cum seqq.

Facultas ad aliquid faciendum concessa non extenditur ad alia non specificata, & à Principe ignorata. p.448. n.55. & 56.

Facultas ad creandum censum pro aliorum extinctione non comprehendit censum nulliter impositum, ad quem majoratus non tenetur. ibid. n.57.

Facultas ad alienandum pro ære alieno extinguendo, nihil operatur, ære alieno deficiente. num. 58. & 59.

Facultas ad creandum censum pro extinctione antiquorum absque ea impositorum, tunc & hunc complectitur, quando probatur pecuniam versam in utilitatem majoratus, universitatis, minoris, vel Ecclesiæ. ibid. n.62. & seqq.

Facultas ad extinguendum censum absque ea creatum complectitur hunc censum ad quem de jure tenebatur majoratus, minor, respublica, seu Ecclesia: ob versionem pecuniæ in ejus utilitatem. ibid. num.67.

Facultas pro extinguendo censu nulliter creato sustinetur, si nullitatis fuit facta principi relatio, etiamsi in majoratus, populi & Ecclesiæ utilitatem versus non fuerit. ibid. n.68. cum seqq.

Et secundus creditor tutus tunc erit in nova census creatione. ibid.

Census prior nulliter creatus ex defectu facultatis confirmatur à principe, si nullitatis ei fuerit facta relatio in facultatis obtentione pro illo extinguendo. p.449. n.69.

Et pro specifica relatione sufficit principi præsentare instrumentum primi census ex cujus inspectione, defectus apparent. ibid. n.70. & 75.

Facultas ad alienandum pro extinctione census à principio nulliter creati, nec versi in utilitatem majoratus, aut minoris non sustinetur, ibid. n.72.

Facultas secunda ad translationem census validè creati si aliquem patiatur defectum, an insuper translatio sustineatur ibid. n.73. cum seqq.

Populus, minor, vel Ecclesia si in feudum, emphyteusim, aut censum reservativum bona recipiant, nulla egent facultate, aut juris solemnitate, ibid. n.78.

Si tamen inter contrahendum facultas impetranda reservetur, quæ nulliter fuit impetrata, contractus adhuc sustinetur. ibid. n.79.

Facultas, seu assensus si in actu non requiritur, impetrata tamen nulliter, actum non vitiat. ibid. n.80.

Nisi addatur expresè, quòd sine facultate contractus sit nullus. ibid. n.81. & 82.

Facultas ad alienandum quando comprehendat contractus, & ultimas voluntates. p.452. n.32. & ex num. 28. cum seqq.

Creditor habens hypothecam super majoratu sub conditione impetrandæ facultatis, an præferatur ei, qui interim cum possessore majoratus cum facultate contraxit. p. 462. num. 1. cum seqq. & p.465. n.31. cum seqq.

Facultatis impetrandæ conditio, an possit esse potestativa, vel casualis. p. 463. n.2.

Facultatis impetrandæ conditio videtur casualis, cum non pendeat à voluntate debitoris, sed principis, vel mixta ab utriusque voluntate. p.465. n.33.

Inter creditores contrahentes sub conditione impetrandæ facultatis, posterior prius impetrans præfertur aliis postea impetrantibus facultatem. ibid. n. 34. & 35.

Facultas impetrata vim habet à tempore gratiæ, nec retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium tertii medio tempore legitimè contrahentis cum possessore majoratus. ibid. n.36. & seqq.

Majoratus pluribus, & diversis temporibus obligatur absque facultate, posterior præfertur, qui prius facultatem impetravit. p.467. n.55. & seqq.

Hypotheca sub conditione impetrandæ facultatis si interim alienetur cum facultate, licèt postea prior illam impetret, non præfertur tertio. ibid. n.56. & seqq.

Etiam si secundus contractus à possessore majoratus fiat cum clausula, salvo jure prioris creditoris. ibid. num. 56.

Atque etiam, si se constituat possidere nomine prioris contrahentis sub conditione impetrandę facultatis. p.468. n.59.

Pluribus contrahentibus sub hypotheca majoratus sine facultate Regia, si postea in omnium confirmationem impetretur, omnibus simul prodest, nec priores posterioribus præferendi. n.60. 61. & 62.

Quoniam ex eadem facultate simul, & eodem momento omnes hypothecæ robur & firmitatem recipiunt. ibid. n.63. cum seqq.

Facultatem habens alienandi rem majoratus quam duobus vendidit, & posteriori tradidit, an iste præferatur. ibid. n.68.

Facultas impetrata à possessore majoratus putativo non validat ejus alienationes in præjudicium veri successoris. p.472. n.1. cum seqq.

Facultatem impetrare nequit majoratus possessor, qui verè dominus non est. ibid.

Recensentur fundamenta contraria Christophori De Paz & impugnantur. ibid. n.2. cum seqq.

Facultas Regia est de substantia alienationis, vel hypothecæ in bonis majoratus, ex qua possessor efficitur habilis. p.475. n.27.

Facultas impetrata à possessore majoratus putativo est nulla & subreptitia. p.553. n.28.

Facultas ad alienandum non supplet defectum dominii in possessore majoratus putativo. p.476. n.37.

Facultas limitata ad certam quantitatem non prodest creditoribus mutuantibus possessori majoratus ultra illam. p.487. n.1. & seqq.

Duas habenti facultates limitatas ad certas quantitates mutuans simpliciter una jam consumpta an tutus sit ex facultate non consumpta. ibid. n.3. & seqq.

Con-

& Verborum.

Contractus ſimpliciter cum poſſeſſore majoratus habente duas facultates una jam conſumpta, nulla earum facta mentione, ſuſtinetur ex non conſumpta. ibid. num. 5.

Idem ſi unam tantum facultatem habebat cujus in contractu facta non fuit relatio, ex ea ſuſtinetur contractus. ibid. & n. ſeqq.

Facultatem & poteſtatem duplicem habens, ſi actum faciat ſimpliciter ſi ſuſtineri non poſſit ex una inutili, ſuſtinetur ex alia utili tunc & exiſtenti. ibid. n. 5. 6. & 7.

Duas facultates habens pater, ſuam & Regiam ad condendum majoratum, ſi ſimpliciter faciat, non facta mentione facultatis Regiæ, ſuam excedens, ſuſtinetur majoratus ex facultate Regia. ibid. n. 14. & ſeqq.

Facultate ſibi reſervata ad diſponendum de aliqua re ſi illam ſimpliciter obligavit nulla facultatis facta mentione, ea uti voluiſſe intelligitur. p. 488. n. 16.

Facultate ſibi reſervata diſponendi de aliqua re, an uti videatur, qui generaliter, vel ſpecialiter de re ſimpliciter diſpoſuit, ibid. n. 17. 18. & 19.

Facultatem habere ad alienandum ſufficit, licèt in contractu non exprimatur ipſum fieri ejus virtute, ibid. num. 21.

Facultate ad alienandum, vel hypothecandum uti cenſetur qui ſimpliciter contraxit. ibid. n. 22.

Facultate ad promittendum uxori arrhas ultra taxam legis, uti videtur qui ſimpliciter eas promiſit. ibid. n. 23.

Facultas ad alienandum, & ipſa alienatio ſi in eadem die celebrentur, de quarum anterioritate non appareret, præſumitur facultatem præceſſiſſe. ibidem num. 25.

Maximè ſi in alienatione annuncietur facultas, & licentia. ibid. n. 26.

Facultatem habens ad alienandum, ſi alienet, tacendo facultatem, ſuſtinetur alienatio & hypotheca ibid. num. 27.

Facultatem habens pacto ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate ſi ſimpliciter ingrediatur, facultate uti videtur, p. 489. n. 28.

Duas facultates habens pro diverſis quantitatibus & una jam conſumpta ſi ſimpliciter contrahat, nullius facta mentione, ex non conſumpta ſuſtinetur contractus, ibid. n. 32.

Duas facultates habens ad certas quantitates, & virtute jam conſumptæ noviter contraxit, an contractus ſuſtineatur ex alia non conſumpta, negativè reſolvitur, ibid. ex n. 33.

Facultatem duplicem habens, ſi ſe reſtringat ad unam inutilem, tamen non ſuſtinetur actus ex alia valida etiam tunc exiſtente, n. 34. & 55. cum ſeqq.

Facultate neutra juvatur creditor non ex invalida aut conſumpta ad quam ſe reſtrinxerunt contrahentes, nec ex valida, cum ejus virtute non contraxerunt, p. 490. n. 43. & ſeqq.

Qui ſub facultate extincta, & conſumpta contraxit, ſibi imputet qui illam non examinavit. n. 51.

Nec jus habet ad bona majoratus, ibid. n. 52, & 53.

Sub facultate contrahens, ad quam ſe reſtrinxit poſſeſſor majoratus, nequit poſtmodum eligere aliam facultatem utilem, cùm hoc non ſit in ejus poteſtate, ibid. n. 54.

Electio ejus qui facultatem duplicem habet attenditur, qua uti voluit, p. 491. n. 56.

Facultatem habens ad alienandum ſi alienavit ſub conditione facultatis impetrandæ, an contractus ſuſtineatur ex facultate jam obtenta, alia non impetrata, ibid. n. 57. & ſeqq.

De Facultate jam obtenta contrahentes certi, ſi ei renuntiarunt, nova alia egent ad contractus validitatem, ibid. n. 58.

In dubio autem etſi contrahant ſub facultate impetranda contractus ſuſtinetur ex priori jam tunc exiſtente, ibid. n. 59. & 60.

Facultas ad hypothecanda certa bona vel certum majoratum non extenditur ad alia, nec ad alium, p. 549. num. 65.

Facultas limitata ad certam rem, vel quantitatem, contractum aut perſonam, denegata in cæteris intelligitur, ibid. n. 66.

Facultate non eget ſubhaſtatio bonorum majoratus, ſed ſufficit præcedens ad hypothecam, p. 587. n. 5.

Idem ſervatur in omnibus caſibus in quibus ad pignorationem, & alienationem requiritur facultas regia, ibid. n. 6. & 7. cum multis ſeqq.

Facultas ad obliganda bona majoratus ſemper intelligitur bonis liberis deficientibus, etiamſi expreſsè non dicatur, p. 588. n. 20. 21. & 22.

Facultas regia facit omnia bona libera, p. 590. n. 63.

Facultas regia ad contrahendum dirigit ſuum effectum in futurum, ſi prohibitus ea utendo contrahat, p. 213. n. 24.

Facultas ad contrahendum diverſa eſt ab ipſo contractu, ibid. n. 25.

Aliud eſt facultas recepta ad contrahendum, aliud ipſe contractus, ibid. n. 26.

Facultas regia poteſt præcedere, & ſubſequi alienationem, & obligationem bonorum majoratus, p. 215. n. 5. & 6.

Facultas regia ad alienandum debet referri ad caſum magis neceſſarium, ibid. n. 8. & ſeqq.

Facultas regia debet in aliquo operari ne reddatur illuſoria, p. 215. n. 10. vide n. 36.

Facultas confirmans obligationem generalem bonorum non poteſt comprehendere majoratus bona in ea non contenta, p. 216. n. 12. cum ſeqq.

Facultas pro rei prohibitæ alienatione nihil operatur, re interim perempta, aut jure poſſeſſoris majoratus extincto, ibid. n. 17.

Facultas regia non extenditur ad id quod Principi fuit incognitum, nec ejus facta relatio. ibid. n. 18.

Facultatem à rege impetrans tenetur omnia quæ vult, regi narrare, aliàs præter caſus expreſſos non extenditur. ibid. n. 19.

Facultas regia corruit, ſi narratio non ſit vera. ibid. num. 20.

Facultas debet operari circa contenta, & expreſſa in ſe ipſa, non circa cætera non expreſſa, ibid. n. 22.

In facultate quidquid non eſt expreſsè conceſſum, cenſetur omiſſum, p. 217. n. 23. & 24.

Facultas ſuperveniens obligationi bonorum generali factæ à poſſeſſore majoratus, non comprehendit majoratus bona, ibid. ex n. 25. cum ſeqq.

Niſi accedat novus contractus ex conſenſu poſſeſſoris majoratus, ibidi. n. 26. & 27.

Facultatem, & aſſenſum princeps præſtando nihil de ſuo dat, nec de ſuo jure agitur, ibid. n. 28.

Ex facultate regia ad alienandum contrahentes non obligantur, ſed ſolum ex ſuo conſenſu, & contractu, ibid. n. 29.

Facultas ſuper confirmanda generali bonorum obligatione facta à poſſeſſore majoratus, ſivè ſimpliciter poſtulata, ſive ſpecificè petatur ad bona majoratus, iſtorum reſpectu nihil operatur, quia deficit conſenſus partium, ibid. 30. 31. 32.

Facultas regia ſuper obligatione aut alienatione bonorum majoratus, non poteſt impetrari ipſo poſſeſſore alienante mortuo, pag. 222. num. 1. cum ſeqq.

Facultas regia impetrare non integra non revalidat obligationem præcedentem ſuper bonis majoratus, etiam Principe ſciente mortem poſſeſſoris obligantis, ibid. n. 2.

Facultas non operatur in præjudicium tertii, cui me-

Index Rerum

dium tempore fuit jus quæsitum, p. 223. n. 7.
Sine facultate contractus in feudalibus est nullus, nec revalidari potest à Principe mortuo possessore alienante, ibid. n. 8.
Facultas regia superveniens non retrotrahitur ad tempus hypothecæ, sed solum operatur à tempore facultatis obtentæ, n. 3. & seqq.
Facultas favore dotis an impetrari possit post mortem possessoris obligantis bona majoratus pro restitutione dotis, n. 11. & seqq.
Affirmativam opinionem plures tenent Doctores, ibid. num. 12. & 13.
Facultas impetrari nequit mortuo possessore majoratus obligante bona majoratus pro restitutione dotis, p. 224. n. 23.
Facultas regia concessa venditioni rei feudalis continentis pactum de retrovendendo, informat pactum, & nova non requiritur facultas in retrovenditione, p. 226. n. 21. & ex n. 18.
Facultas super venditione rei majoratus superveniens, an comprehendat etiam pactum de retrovendendo separatim conventum inter contrahentes, de quo non fuit facta Principi relatio, ibid. n. 22.
Vel an sit nulla in totum ob connexitatem, & individuitatem venditionis cum pacto, ibid. n. 23.
Facultas secunda ad obliganda bona majoratus non valet, si non fuit facta relatio alterius facultatis, qua est gravatus, n. 32.
Prohibitio alienationis cum facultate regia respicit diminutionem authoritatis Principis, p. 247. n. 56.
Secus quando prohibitio dirigitur ad successores, ibid. n. 57. & ex n. 50.

Fallitus.

Falliti debitoris fuga habetur pro dimissione bonorum creditoribus facta, & in ejus absentia concursus formatur, p. 7. num. 52
Falliti bonis administrator creatur pro indemnitate creditorum, p. 2. n. 6. & ex num. 1. cum seqq.
Fallitus seu decoctus similis debitori, qui bonis cessit, p. 112. n. 3.
Fallimentum debitoris, & natura concursus, an attribuat creditori facultatem postulandi redemptionem census, p. 139. n. 12. cum seqq.
Fallimentum debitoris nondum declaratum non est justa causa, ut creditor petat census redemptionem; secus postquam declaratur per concursum à se formatum, p. 142. n. 52.
Debitor non est solvendo quando apparet fallitus, p. 158. n. 11. cum seqq.
Cessionario quando imputetur negligentia in exigend. à debitore cesso interim facto fallito, p. 201. n. 57. 58. & 59.
Per fallimentum mandantis vel mandatarii mandatum extinguitur, p. 207. ex n. 1. cum seqq.
Fallitus, & decoctus debitor statum mutat, & pro mortuo habetur. ibid. n. 3.
Quod in debitore fallito constituitur majori cum ratione debet verificari in eo qui concursum formavit, ibid. n. 4.
Fallitus, & decoctus declaratus dicitur debitor causans concursum, ibid. n. 7. & 8.
Fallimenti indicium est sequestratio bonorum debitoris, ibid. n. 9.
Fallitus privatur administratione omnium bonorum, & status mutationem patitur, p. 208. n. 13.
Fallitus repudiando hæreditatem, majoratum, aliudve utile, nulla alia intentione facere censetur quàm fraudandi suos creditores, p. 424. n. 70. & 71.
Falliti, & decocti possunt in præjudicium creditorum jus delatum, & quærendum repudiare, pag. 425. num. 84.
L. 15. tit. 5. lib. 2. recopil. & lib. 5. 6. & 7. tit. 19. lib. 5. varia disponunt circa fallitos, & decoctos cum bonis, & sine illis fugitivos, pag. 539. n. 64. 65. & 66.
A fallito emanata confessio fidem non facit in præjudicium creditorum, p. 636. n. 17. 18. 19. & 20.

Falsitas.

Concessum sub falsa credulitate non valet, p. 393. ex n. 41. & seqq.
Contractus gesti sub falsa causa vel falso supposito quod detegitur falsum non tenent, p. 592. n. 21. & seqq.

Familiaris, Famulus.

Familiares sancti Officii possunt alienam jurisdictionem liberè prorogare, p. 46. nu. 59.

Feudum.

Vide *Majoratus.*
In feudis filius primogenitus tenetur fratribus victum, & militiam præstare, pag. 180. n. 192. & seqq.
De Feudi vita, & militia ad majoratus Hispaniæ arguere est absurdum. p. 181. n. 200.
Lex Feudorum obligans primogenitum præstare vitam, & militiam fratribus non est universalis, sed localis, & limitata ad certum casum. ibid. num. 202. 203. 204. & 205.
Feudalia bona, seu fideicommissaria alienari permissa ob dotem si obligentur plusquam necessitas patiatur, sustinetur obligatio in parte permissa, & in excessu irritatur, p. 3 & 4. n. 92. & 93.
Feudum est persona ficta, quam feudatarius repræsentat, & in tangentibus feudum magis attenditur persona intellectualis, quàm propria, p. 355. n. n. 26. 27. & 28.
Feudi possessor repræsentat feudum quod loqui nescit; ibid. n. 29. & seqq.
Vasallus si obligat omnia bona sua, assensus domini superveniens nihil operatur super bonis feudalibus, quæ in obligatione non comprehendebantur p. 397. n. 109. & 110. cum seqq.
In Feudalibus successor tenetur ad debita contracta occasione feudi; successor in allodialibus ad debita illorum occasione contracta, p. 412. n. 54.
Feudalia bona habent omninò naturam separatam ab allodialibus, ibid n. 55.
Feudum alienans Vasallus sub conditione impetrandi assensum excusatur à pœna privationis, p. 465. n. 39. & ex n. 33.
Est potest interim pœnitere, p. 466. n. 40.
Feudum est persona ficta, quam feudatarius repræsentat, & iste fungitur vice duarum personarum propria, & intellectuali, p. 481. n. 91. & 92.
Et in tangentibus feudum magis attenditur persona intellectualis, quàm propria administrationis agentis. ibid.
Bona repræsentat ipsum feudum quod nescit loqui, ibid. num. 93.
Feudum est quædam persona ficta repræsentata, veluti homo mutus, qui, si posset, loqueretur, p. 482. num. 99.
Feudum agit, loquitur, & patitur, feudo fertur sententia, & contra feudum, nec refert quæ sit imago, sed quæ sit substantia rei, in quem actus dirigitur, ibid.
Feudalia bona obligari non possunt absque Regis assensu, p. 488. n. 20.
Ad Feudum de officio valet argumentum, pag. 520. num. 54.
Feudum semel amissum ob delictum si eidem Vasallo iterum concedatur, novum erit feudum, non antiquum, p. 521. n. 55.
Feudum novum dicitur etiam antiquum eidem Vasallo noviter concessum, ibid. n. 56.
Ob Feudi novam conditionem refutatione præcedente omnia pacta antiqui feudi evanescunt, ibid. nu. 57. 58. & seqq.
Feudi tanquam individui universitati servitium incumbit,

cumbit,quo feudo dismembrato diminuitur,& simul dismembratur,n.30.
Feudum obligatum pro restitutione dotis, si ante assensum impetratum sit ad regem devolutum, nihil doti prodest assensus,p.224.n.25 & 26.

Fictio.

Fictio translativa nihil operatur in præjudicium medio tempore jus quærentis,p.415.n.17.cum seqq.
Fictio non operatur plusquam veritas,p.526.n.58.& 40.
Compensatio est ficta solutio,ibid.n.41.
Fictio non admittitur in præjudicium tertii, ibid. num.42.
Fictam solutionem admittit lex per compensationem ex æquitate, ibid.n.43.
Fictio translativa nunquam admittitur in præjudicium tertii, qui medio tempote jus quæsivit, pag. 213. n.27.& seqq.
Jura loquentia de casu vero extenduntur ad casum fictum,in quo militat eadem ratio,p.221.n.39.

Fideicommissum.

Fideicommissi bona non possunt alienari pro necessitatibus gravati,si testator prohibuit alienationem, vel jussit quod perpetuo manerent in familia, p. 172. n.71.& ex n.67.
Auth.res quæ,permittens gravato deducere alimenta ex bonis fideicommissi, non opitulatur creditoribus gravati, ibid.n.72.
Fideicommissario & hærede simul concurrentibus in concursu pro credito hæreditario, qui eorum sit citandus, & cui facienda solutio, aut census redemptio pag.200.ex n.37.cum sequentibus.
Fideicommissario datur electio petendi, vel rem alienatam ab hærede,vel pretium, p.205.n.100.
In fideicommissi restitutione non veniunt ea, quæ hæredi competunt alio jure, quàm hæreditario, etiam proveniente ab ipso testatore, p.458.n. 38.
Fideicommissarius non acquirit dominium, nisi post restitutam sibi hæreditatem, verbo vel facto p. 474. num.17.

Fidejussor,Fidejussio.

Ad Fidejussionem præstandam qui tenetur, si pauper est, & fidejussionem non invenit admittitur ad juratoriam cautionem. p. 286. n. 10. & ex n. 3. cum seqq.
Plurima jura ad id ponderantur,& exornantur. ibid.
Fidejussionem quando lex requirit, intelligitur, si fidejussio reperiri potest.p.287.n.12.
Fidejussionem reperiri in paupere penè impossibilitati comparitur,ibid.n.13.cum seqq.
Ob fidejussionis defectum à lege, vel statuto requisitæ, quis jure suo, jam quæsito privari non debet, ibid. num. 16.
Fidejussionem pro forma requirit lex Regia in secundo supplicante, pag. 288. num.21.& p.292.n.73. cum seqq.
Fidejussio requisita per *Authent. quæ supplicatio, C.de precib. imper. offeren.* est de forma substantiali, p. 288. n.23.
Fidejussionem, quando lex requirit propter paupertatem, & impossibilitatem contentatur cautione juratoria. p.289.n.38.
Fidejussio, quando à lege requiritur, non semper, & indistinctè suppletur per cautionem juratoriam, pag. 288.n.32.& p.302.ex n.173.& seqq.
Fidejussionem, quando lex, vel statutum simpliciter requirit ad solam partis securitatem, regulariter ob paupertatem, & impossibilitatem admittitur juratoria cautio, p.288.n.33.
Fidejussionem quando lex requirit pro forma,nunquam admittitur juratoria cautio ob paupertatem,& impossibilitatem reperiendi.ibid.n.34.cum seqq.
Nisi per æquipollens, tunc fidejussio suppleatur, p. 290. n.50.
Fidejussionis loco, quando lex ob difficultatem reperiendi ulterius procedat impossibilitatis casum præveniendo, id semper sequendum erit,p.288. n.34. & ex p.301.n.165.cum seqq.
Fidejussionis loco, quando lex admittat cautionem juratoriam ob paupertatem, vel impossibilitatem non facilè omnes percipiunt, p.289. n.35.
Fidejussio requisita ad simplicem securitatem partis, ob paupertatem, & impossibilitatem suppletur cautione juratoria,ibid.n.36.
Fidejussioni simpliciter requisitæ à lege in favorem alicujus, iste renuntiare potest, fidejussionem non petendo,ibid.n.40.
Fidejussio requisita à lege in favorem partis,intelligitur, si à parte petatur, etiamsi lex annullet actum absque illa gestum,n.41.& 42.
Fidejussionem requisitam à lege pro forma,& substantia actus,omittere non possunt partes, ibid.n.43.
Fidejussio requisita à lege pro forma, etiam parte non petente præstanda est,ibid.n.44.
Fidejussio præstanda intra certum tempus est forma legis,ibid.n.46.
Fidejussio in secundo supplicante requisita, nisi præstetur intra terminum legis Regiæ, supplicatio corruit, ibid.n.48.
Fidejussione pro forma requisita, actus sine illa annullatur, etiamsi pars non petat,ibid.
Fidejussionis loco requisitæ ad simplicem securitatem partis admitti cautionem juratoriam ob impossibilitatem, multas patitur limitationes, p. 290. n. 49. remissivè.
Regula, quod quando fidejussio requiritur pro forma, nunquam admittatur cautio juratoria,constans est,& communis per omnes fere recepta, ibid. n. 50.51. & 52.
Fidejussio requisita à lege præstanda ab usufructuario, an requiratur pro forma substantiali, quidam affirmant, ibid.n.53.
Quidam, non esse de forma, & substantia utendi usufructu, & ideo paupertatem, & impossibilitatem revelare usufructuarium, affirmant, ibid. n. 54.
Utriusque opinionis Doctores affirmant fidejussionem requisitam pro forma non suppleri per cautionem juratoriam, data paupertate, vel impossibilitate ibid. num.55.
Fidejussionem esse de forma acquirendi usumfructum, receptior est opinio,ibid.n.56.
Admittit tamen loco fidejussionis remedium fidejussioni æquipollens, ibid.& n.151.& seqq.
Opinio Rolandi à Valle asseverantis loco fidejussionis requisitæ pro forma admitti juratoriam cautionem ob paupertatem, falsa ostenditur, p. 291. num.58.
Et sibi contrarius ostenditur,ibid.
Lex Regia fidejussionem requirit pro forma pro exequenda sententia arbitraria pendente appellatione, ibid.n.60.
Ab hac tamen fidejussione non relevat paupertas, & impossibilitas petentis sententiæ arbitrariæ executionem,ibid.n.61.
Fidejussio pro forma requiritur præstanda per creditorem, ut sententia de remate exequatur, ibid.num.62. cum seqq.
Et ab hac fidejussione paupertas non excusat, ibid. num.65.
Fidejussio pestulata per l.regiam in secūda supplicatione, an requiratur pro forma ad simplicem partis securitatem,p.292.ex n.72.
Fidejussionem pœnæ mille quingentarum duplarum requiri pro forma,omnes regnicolæ conveniunt, ibid.n.73.
Fidejussio secundæ supplicationis, tanquam formalis excludit cautionem juratoriam pauperis supplicantis,

Index Rerum

pag. 293. num. 80. & seqq.

Fidejussio requisita ad aliquid consequendum, excludit juratoriam cautionem ob paupertatem, & impotentiam, ibid.n.85.cum seqq.

Nominatus ad officium tutelæ ab ea excluditur si ob impotentiam non præstat fidejussionem repnisitam. ibid. n.86.

Procurator de cujus mandato dubitatur,si fidejussionem requisitam non præstet ob impossibilitatem,non admittitur ab ejus exercitio, ibid.

Fidejussionem secundæ supplicationis præstare, si est impossibile supplicanti, nihil à lege regia ei promissum intelligitur, quia deficit consensus legislatoris.p.294.n.94.cum seqq.

Fidejussionem præstare,est impossibile ob omnimodam difficultatem supplicantis, nihil iste consequi potest ex lege regia, p.295.n.102.& seqq.

Fidejussionis loco requisitæ pro forma nunquam cautionem Juratoriam admitti, constanter tenuit Rebuffus,ibid.n.105.& n.106.

Azevedius idem semper constanter tenuit. pag. 296. num. 107.

Alvarez Valascus negligens in investigando Doctores à se allegatos, & naturam secundæ supplicationis, & asseverans pauperem loco fidejussionis admitti ad juratoriam cautionem, manifestè convincitur, ibid. n.108.

Fidejussionis forma requisitæ in secunda supplicatione per æquipollens adimpleta dicitur, facto depositio quantitatis, pag. 297. n.124. & ex n.131.cum seqq.

Et per pignora sufficientia à supplicante oblata, p.299. num. 141.

Fidejussionem dare qui tenetur, si pecuniam deponat, liberatur à fidejussione promissa, ibid.

Pignora dare, plus cautionis est, quàm fidejussionem, ibid. n.142.

Fidejussioni æquipollet datio pignoris,ibid.143.

Sub fidejussione relaxatus à carcere liberatur offerendo pignus, & se obligando judicio sisti, ibid. n. 144.

Enrigius sibi contrarius arguitur, ibid. n.145.

Fidejussionem mille quingentarum duplarum per æquipollens eundem effectum operans admisit Senatus Granatensis.ibid.n.146.& seqq.

L. litibus 19. §. *sin autem, C. de agric. & cens.* interpretatur, ut loco fidejussionis formaliter requisitæ admittatur depositum rei, p.301.n.155.

L. 1. §. *fin. ff. qui satis cogan.* cum aliis similibus, interpretatur, ut loco fidejussionis deveniatur ad depositum rei; ut per æquipollens formæ satisfiat, ibid. 156.

Fidejussionem si lex requirat, etiam pro forma, si ultra procedat, præveniendo casum impotentiæ, id sequendum præcisè,n.165.166.167.cum seqq.

Fidejussio, quando requiritur pro forma excludit cautionem juratoriam, p.303.n.187.188.

Fidejussio, quando requiritur pro forma nec paupertas, nec impossibilitas ab ea relevat,p.305.n.204.

Ex æquitate stylus cancellariæ introduxit, ut pauper solemnitatis supplicans à fidejussione pœna mille quingentarum duplarum, relevetur, & ad juratoriam cautionem admittatur, ibid.

Fidejussio & pignus æquiparantur in jure,p.55.n.45.

Fidejussionis onus gravius est debitori pignore, ibid.

Fidejussorem, qui prestare tenetur pro securitate in futurum non potest pignus vel hypothecam offerre invito creditore, ibid.n.46.

In Fidejussionis locum pignus subrogatur, quando fidejussio fuit promissa, ibid. n. 47.

In concursu creditorum si teneatur de futuro creditore solvitur præsentibus, sub fidejussione restituendi, si creditum anterius superveniat. p.56.n.54.

Fidejussor obligatus ad unum genus negotiationis, non tenetur pro alio negotiationis genere, p.62.n.76.

Fidejussio restricta ad certam causam non extenditur ad aliam, ibid.n.77.

Fidejussor pro aliqua arte, vel negotiatione non tenetur pro contractibus extra artem,ibid.n.78.

Fidejussor pro fidelitate campserii si campsor efficiatur fallitus non tenetur ad debita mercantilia campserii extra illam artem contracta, ibid. n.79.

Fidejussor pro pecuniis mercium non tenetur pro pecuniis Cambii, ibid. n. 80.

Fidejussor obligatus pro mercibus habendis, non obligatur pro receptis, ibid. n. 81.

Fidejussor ad certum genus sub amplis & generalibus verbis restringitur ad illud genus contra Noguerol. ibid. n.82.

Declara tamen ut, ibid.

Fidejussio præstita per creditorem cui solvitur pecunia illam facit stare. p. 71. n.73. & vide *pecunia.*

Fidejussionem de fideli administratione, & reddenda ratione donec præstet administrator concursus nominatus non admittitur ad exercitium.p.96. num. 26.

Ad fidejussores alios potest creditor redire lite pendente contra unum, vel sententia lata, p. 130. ex n.10.cum seqq.p.158. n.1.& seq.

Fidejussorem potest convenire creditor etiamsi sententia lata sit contra eum agentem adversus principalem, p. 131. n.23.

Lite pendente contra principalem adhuc potest fidejussor conveniri, ibid.n.24.25.

Lite pendente contra principalem non impeditur executio contra fidejussorem, nec è contra, ibid. n.26.

Fidejussor indemnitatis (qui non nisi prius excusso principali convenitur) per concursum principalis excusatur ab excussione, p. 132.n.35.

Confidejussor noviter conventus creditori nequit opponere litis pendentiam contra alium fidejussorem aut principalem, p.133.n.49.

Fidejussoris obligatio extinguitur per novationem, cessante protestatione creditoris novantis, p.134. num. 10.

Et protestatio ad excludendam extinctionem fidejussoris debet apponi continenti in ipso contractu novante, ibid. n.11.

Fidejussor ob difficultatem conveniendi principalem conventus potest allegare, quod suis expensis excusetur principalis, p.159.n.21.

Fidejussoris obligatio conditionem continet, si principalis solvendo non sit,p.160.n.38.p.162.n.72.

Fidejussor nisi facta excussione principalis non potest conveniri, p.160.n.41.

Fidejussio indemnitatis conditionalis est, & ante excussionem principalis in judicium deduci non potest, p. 163. n.83.

Fidejussor & tertius tunc ad executionem citandi sunt, quando sunt conventi, vel aliàs liti motæ contra principalem assistunt. ibid. n.84.

Non tamen si liti contra debitorem non assistunt, quia tunc sufficit inopiam debitoris ostendere in judicio contra fidejussorem moto. ibid. n.85.& 86.

Fidejussor apponens excussionem non legitimè factam, si interpellatus à creditore bona debitoris non ostendat, legitima declaratur.p. 164.n.88.

Fidejussoris obligatio in plusquam principalis non tenet. p.334. n.98.

Fidejussoris obligatio sustinetur in quantitate principali, in excessu autem corruit. ibid. n.99. & seqq.

Fidejussor tenetur actione primæva, quando res in solutum data creditori fuit evicta, vel pecunia revocata. n. 17.

Fidejussores plures simul supra debitum solventes creditori,nullus alteri præfertur in repetitione,sed omnes pro rata admittuntur. p.337.n.133.

Fide-

Fidejussor identitatis potest dici majoratus obligatus ex facultate Regia, & subsidiarius cum non nisi in subsidium teneatur. p.342.n.17.& 18.
Fidejussionem supplet qualitas, & identitas creditoris recipientis pecuniam cum propria obligatione. p. 347. n. 8.
Fidejussor datus à creditore exigente virtute decreti cum clausula sine præjudicio tertii, an teneatur non solum creditoribus tunc in concursu existentibus; verùm & aliis quibuslibet postea comparentibus. p.349. n.34. & seqq.
Fidejussio & decretum limitatum ad jus creditoris non extenditur ad alium. ibid. n.35.
Fidejussio restringitur ad limites decreti judicis. ibid. num. 37.
Fidejussio & decretum judicis præservantis simpliciter jus tertii omnes comprehendit. ibid.n.38.& 39.
Fidejussio in ampliſſima forma solvendi judicatum semper durat, etiam variato tribunali. ibid. n.40.
Sequestrum appositum ad instantiam certi creditoris si relaxetur sub fidejussore, iste non tenetur aliis creditoribus. ibid.n.36.
Fidejussoribus pluribus simulatis singuli eo respectivè ad alios intelliguntur obligati, & unus contemplatione alterius. p.402.n.18.
Creditor non potest liberare unum ex pluribus fidejussoribus simul obligatis, cùm unus aliorum contemplatione intelligatur se obligasse. ibid.
Fidejussor obligatione prior licèt solutione posterior præfertur creditoribus debitoris interim contrahentibus. p.464.n.22.
Fidejussor à principio obligatur sub conditione si debitor non solvat. ibid. n 23.
Debitor principalis fidejussori obligatus intelligitur sub conditione si pro eo solvat. ibid.n.24.
Et hæc conditio casualis est, & propterea secuta solutione retrahitur ad initium obligationis cum prælatione ad alios creditores medio tempore contrahentes. ibid. n. 25.
Si sint fidejussori per creditorem, cui solvit cessiones cessæ. ibid. n.26.
Fidejussori acquiritur jus irrevocabile, ex pacto de non petendo, inter creditorem, & debitorem. p. 509. n. 3.
Fidejussor officialis, vel conductoris cum termino limitato cum pacto tamen in eodem contractu, ut possit tempus prorogari; an pro tempore prorogato teneatur.p.522.n.71.& 72.
Fidejussor administratoris pro tempore limitato si dominus post illud, uti & continuare patiatur, non tenetur.ibid.n.73.
Fidejussor pro juvene ad officium banchi, si sua industria ascendat ad officium campserii, non tenetur. num.74.
Fidejussor pro administratore alieni officii, si novus officii dominus eundem toleravit in administratione, non tenetur,ibid.n.75.
Fidejussorem qui præstare tenetur, intelligitur si à creditore putatur,non aliàs.p.537.n.9.& 10.
Fidejussionem si quis præstare tenetur intra certum tempus, ad eam tenetur intra certum tempus, etiam si apertè non petatur.ibid.n.11.
Ob impossibilitatem reperiendi fidejussorem, an quis excuserur sub cautione juratoria. ibid. n.12.
Fidejussori an prosit moratoria impetrata à debitore. ibid.n.26.cum seqq.
Fidejussori prodest exceptio realis.n.27. & 31.
Fidejussio est obligatio conditionalis,si fidejussor solvat; & tunc incipit esse creditor sui principalis. ibid. num.29.
Fidejussor si solvat non habet regressum contra principalem, termino moratoriæ durante.ibid.num.31.
Fidejussori non prodest exceptio competens reo in obligationis solvendi.ibid.n.32.
Fidejussori non competit beneficium concessum debitori ne conveniatur ultra quam facere possit.pag. 538. num. 35.
Fidejussoris prælatio non consideratur à tempore quo solvit; sed à tempore obligationis ad quam solutio retrotrahitur.ibid.n.40.
Fidejussore condemnato ad solutionem, si postea inter principalem, & creditorem fiat concordia, prodest fidejussori repudiata non obstante.pag.558. nu. 197.
Fidejussor indemnitatis liberatur si creditor negligens fuit in exigendo à principali tempore quo erat solvendo. pag. 626. num. 56. & ex n. 52. cum seqq.
Fidejussorem daturum promittens non satisfacit quemlibet præstando.p.631.n.12.14.15.& seqq.
Fidejussores & hypothecæ contentę in instrumento liberantur, quando creditor reddit debitori instrumentum.p.210.n.10.& 11.
Fidejussor an liberetur ex redditione pignoris facta per redditorem debitori.p.211.n.14.& 15.
Tempus appositum obligationi finiendæ si prorogetur fidejussore non consentiente, liberatur.pag. 225. num.1.
Non in totum, sed pro tempore prorogato dumtaxat, ibid.nu.2.
Fidejussor tenetur pro tempore prorogato, quando non fuit appositum substantiæ obligationis, sed executionis.ibid.n.3.
Fidejussor an teneatur pro tempore prorogato virtute pacti in eodem contractu appositi quo facultas prorogandi data est.ibid.n.4.cum seqq.
Negativam opinionem qui teneant.ibid.n.5.
Fidejussor primi compromissi, limitati, ad tempus non tenetur pro tempore prorogato, illi noviter non consentiens.ibid.n.6.& 7.
Fidejussor non tenetur pro tempore prorogato,licèt in contractu eodem detur facultas prorogandi sub certa forma, ista non servata.p.226.n.11.& 12.
Fidejussor contractus ad tempus limitati cum facultate tamen prorogandi tenetur pro tempore prorogato. num.13. cum seqq.
Fidejussor pariter & principalis tenetur ad pactum initum in eodem contractu cui simpliciter accessit ex primo consensu. ibid.n.14.& 15.
Fidejussor æquè obligari præsumitur ac principalis,ubi aliud expressè non apparet. ibid. n.16.
Fidejussor obligatur pro contractu termino limitato, continente tamen facultatem prorogandi, tenetur etiam pro tempore prorogato, novo ejus non adhibito consensu. p. 227. n.27. & 38.

Filius.

Vide *Pater*, *Alimenta*, *Consensus*.

Filius cui à patre debentur alimenta non potest singularem bonorum paternorum possessorem convenire. p.175.ex n.110.& ex n.115.cum seqq.
Filiusfamilias absque patris consensu non potest stare in judicio in iis, in quibus patri quæritur ususfructus. p. 200. n. 22.
Filiusfamilias citandus est ad concursum, quando creditor procedit, ex bonis quorum ususfructus patri non quæritur. ibid. n.30.
Filiusfamilias in iis, in quibus patri non quæritur ususfructus, potest absque patris consensu in judicio comparere. ibid. n.31.
Cum filiofamilias communiter se gerente pro patre familias rectè contrahitur. p. 374. n.40.& 41.
Filius agendo, ex inofficioso contra duos hæredes institutos, unum vincens, & ab alio superatus pro ea parte qua vicit tenetur creditoribus, & legatariis, 403. n.38.& 39.
Filius renunciata hæreditate paterna adhuc facit partem quoad hæreditatis divisionem inter cohæredes, licèt non admittatur ad partem.p.405. n.54.

Index Rerum

Rotæ deciſio ſingularis in propoſito recenſetur. ibid. num.55.56.& 57.

Filii creditores conſentientes vinculi gravamini an inſuper ad legitimam deductam in concurſum jus habeant. p.436.ex n.11.cum ſeqq.

Filius qui gravamen legitimæ à patre impoſitum, conſentit, an ipſe vinculare dicatur.p.437.n.24.

Filius ante aditionem, & immixtionem legitimæ vinculi gravamen conſentire poteſt in præjudicium creditorum.p.438.n.25.

Filius poſt agnitionem, vel aditionem nequit vinculi gravamen conſentire in prejudicium creditorum. ibid. n.26.& 27.

Filii ejus qui conſentit vinculi gravamen impoſitum à patre an reclamare poſſint.ibid.n.29.

Creditores filii conſentientes gravamen vinculi ante aditionem, jus non habent ad impugnandum.ibid. num.30.

Filius ſi ante aditionem poteſt totam legitimam repudiare in præjudicium creditorum, multo magis tunc minuere, & vinculo conſentire, ibid.n.36.

Filius quando poſſit convenire vinculo impoſito per patrem in legitima, quatuor caſus diſtinxit Flor.de Mena ibid.ex n.39.cum ſeqq.

Filius an gravamen vinculi conſentire poſſit, ſi poſtea repudiavit hæreditatem,& an à patre vel filio conditus dicatur majoratus.ibid.n.40.cum ſeqq.

Filii expreſſus conſenſus vivente patre concedente majoratum, eum reddit irrevocabilem & firmum. ibid.n.41.

Nec creditores filii vivo patre conſentientis poſſunt de hoc conſenſu conqueri.p.439.n.42.

Nec filio conſentiente gravamen à patre impoſitum. ibid.n.43.

Filius quemadmodum ante aditionem legitimæ potuit totam repudiare, ita potuit eam non liberam,ſed vinculo gravatam acquirere.ibid.n.48.

Filius ante agnitionem legitimæ potuit vinculo conſentire renuentibus creditoribus, ſupponitur poſſe vinculum poſtea adire.ibid.n.49.

Filius adeundo patris hæreditatem vinculo gravatam, quod poſtea tacitè vel expreſsè approbavit, à ſe factus majoratus intelligitur, ad cujus bona creditores jus habent.p.440.n.60.& 61.

Filius in vita patris conſentiens vinculi gravamen non intelligitur à ſe conditus majoratus, ſed à patre, p. 441.n.70.71.& 72.

Filius qui ante aditionem conſenſit vinculi gravamen, & poſtea hæreditatem paternam repudiavit,an à ſe, vel à patre conditus dicatur majoratus. ibid. nu. 73. cum ſeqq.

Filia dote contenta renunciante legitimam patri ut de ea liberè diſponere poſſit, an diſponendo poſſit aliis filiis aut creditoribus præjudicare. p.443.n.94.

Filius quod lucravit ex pecunia patris, & ex ſua induſtria, an & quando ſibi, vel patri acquiratur. p.461. n.32.& 33.

Filius ſuccedens per tranſmiſſionem eodem modo quo pater ſuccedere debet.p.501.n.30.& 31.

Filius ſubintrans gradum patris, ergo ex patris perſona ſuccedit, non valet argumentum.ibid.n.32.

Finis.

Finis concurſus creditorum eſt ipſorum omnium ſolutio,& ſatisfactio, qua ceſſante lis & judicium durat. p.662.n.42.& 43.

Finis ſemper expectatur.n.44.

A fine omnia media regulantur. ibid. n.45.

Finis quando habet neceſſariam conſequentiam à principio, non finis, ſed principium attenditur. ibid. num. 11.

Fiſcus.

Vide, *Scholaris.*

Fiſcus conſideratur creditor, ſive creditum procedat ex delicto, vel quaſi ſive ex contractu, vel ratione patrimonii. p.40.n.1.

Fiſci debitor ratione delicti, vel quaſi non admittitur ad concurſum formandum. ibid. n.2.

Quid ſi debitum procedat ex pœna pecuniaria parti applicata.ibid.n.3.remiſſivè.

In pœna pecuniaria partim applicata parti,partim fiſco, ſi condemnatus non eſt ſolvendo, pars fiſco præfertur. ibid. n.4.

Ex duobus inſtrumentis à fiſco, & alio creditore præſentatis, de quorum anterioritate non apparet, quale eorum præferatur. ibid. n.6.

Creditores delinquentis ex contractu præferuntur fiſco agenti pro pœna pecuniaria, ſecus, ſi creditores pro pœna pecuniaria ſimul concurrant.ibid. num. 7.

Fiſco præfertur creditor pro pœna pecuniaria ſibi applicata in re compenſanda, nî ex eadem ſententia concurrens. ibid. n.8.

Fiſcus creditor pro juribus civilibus concurrere tenetur in concurſu peracto à debitore.ibid.n.9.

Conductores fiſci & redituum regalium eorumque fidejuſſores acceſſionis remedio repelluntur. p.41. num. 10.

Fiſcus creditor an poſſit declinare, ad ſe trahere totum concurſum alibi à debitore formatum. ibid. num. 11.

Affirmativa ſententia. ibid. n. 18.

Contrariis ſatisfit. ibid. ex n.18.

Fiſcus habet ſuos judices, qui de ſuis cauſis privativè cognoſcunt. n.11.

Fiſcus ſemper utitur jure privati in cauſis, quibus non reperitur ſpecialiter privilegiatus. ibid.

Fiſcus in judicio concurſus actor eſt &[an debitoris forum ſequi debeat.ibid.n.17.

Fiſci procurator non tenetur coram aliis judicibus comparere, niſi coram iis quibus ipſe aſſidet. ibid. num. 14.

Fiſcus ſive ſit actor, ſive reus cauſas alibi pendentes tangentes laicos, vel clericos ad ſuum tribunal trahit, nulla habita ratione fori.ibid.n.15.16.& 18.

Jus avocandi cauſas fiſcales tribunalibus ſupremis, qui de juribus fiſcalibus cognoſcere ſolent, competit. ibid. n.17.

Fiſco avocare volenti concurſum creditorum major pars convenit, ut ex concurſu diſmembretur pars correſpondens credito fiſci, ut liber remaneat concurſus. p.42. n.18.

Prælatio ceſſa fiſco per creditores concurſus nullam patitur controverſiam, creditum tamen ipſum illam admittit coram judice fiſci an verè debeatur vel non. ibid. n.23.

Fiſcus ex conſenſu creditorum circa prælationem ſui crediti multam conſequitur utilitatem.p.43.n.26.

Fiſcus tutus eſt per creditorum conſenſum, ne ab anterioribus ipſi ſolutum avocetur. ibid.

Fiſcus per conſenſum creditorum excuſatur à mala fide quæ ex præmatura exactione poterat induci. ibid.n.27.

Conſenſum creditorum circa fiſci prælationem fiſcum creditorem non efficit, ſi aliàs nihil ei debeatur, ibid. n.28.

Hæc prælationis ceſſio facta fiſco coarctatur ad ſolos terminos ſuos prælationis. ibid.

Avocata cauſa concurſus ad fiſcum ibi tantum remanet, donec de ſuo credito ſatisfiat, indeque vertitur ad primum judicem.ibid.n.31.

Fiſci privilegium uberius eſt & præſtantius privilegio ſcholarium. p.45.n.55.

Fiſcus & creditores hypothecarii & ſimul privilegiati ſolum poſſunt avocare pecuniam ſolutam aut ceſſam bona fide conſumptam. p.72.& 73.n.84.& à n.77.cum ſeqq.

In fiſci bonis ſubhaſtatis novus licitator meliorem conditionem offerens, quando admittatur. p.314.ex n. 5.cum ſeqq. ubi de minori & Eccleſia.
Fiſco creditore ad ſe trahere volente judicium concurſus ſolet creditorum major pars conſentire fiſcum primo loco ſolvendum. n.4.
Confiſcatis bonis debitoris & applicatis duobus diverſis fiſcis, unuſquiſque tenetur creditoribus ſui territorii, & non alterius. p.409.n.14.
Ne fiſco alteri fraus fiat, ſi arbitrio creditoris foret, quamlibet rem perſequi. ibid. n.15.& 16.
Confiſcata bona debitoris & diviſa per provincias inter duos fiſcos creditor liberè poteſt perſequi, & quemlibet fiſcum convenire. p.411.n.34.cum ſeq.
Patrimonium debitoris totum eſt æſtimandum, & quilibet fiſcus tenetur pro rata creditoribus condemnari. ibid. n.37.
Verior ac probabilior opinio eſt creditorem poſſe quemlibet fiſcum convenire non obſtante inter eos diviſione bonorum confiſcatorum.ibid.n.37.& 38.
Fiſcus ubi ſpecialiter non reperitur privilegiatus,utitur jure communi. ibid. n.39.
Fiſcus ſuccedens in bonis debitoris, eodem modo tenetur ſatisfacere creditoribus, quo & debitor tenebatur. ibid. n.40.
Doctores contrariam opinionem ſectantes limitant in ſubſidium; deficientibus bonis unius territorii poſſe creditores recurrere ad bona fiſci alterius territorii.ibid.n.42.
Fiſcus unius territorii non poteſt remittere creditores debitoris ad fiſcum alterius territorii inter quos diviſum ſit patrimonium debitoris. ibid. num.43. & 44.
Fiſcus quilibet tenetur creditoribus ratificare pro rata bonorum confiſcatorum, non pro virili. ibid. num. 45.
Creditores hæreditatis fiſco delatæ & venditæ jus habent contra emptorem, non contra fiſcum. p. 509. n.12. & 39.
Confiſcatio bonorum poſſeſſoris majoratus cadit in fructibus majoratus, vita poſſeſſoris durante p.655. n.7& ſeqq. & ex n.1.

Forma.

Regula, quod quando fidejuſſio requiritur pro forma, nunquam admittatur cautio juratoria, conſtans eſt, & communiter per omnes ferè recepta, p.290. n.50.& ſeqq.
Gerundium *dando* finitum in *do* inducit formam, & conditionem. p.291. n.63. & 64.
Lex loquens per ablativum abſolutum inducit formam, & conditionem.ibid.n.62.
A formæ omiſſione non excuſat minor ætas, ruſticitas vel militia, quominus corruat actus. p. 292. num. 71.
Pro forma, an requiratur fidejuſſio in ſecundo ſupplicante, vel ad ſimplicem ſecuritatem partis ſupplicatæ. ibid. ex n.72. cum ſeqq.
Et pro forma ſubſtantiali requiri omnes regnicolæ conveniunt, ibid. n.73.
Ad quod verba plura legis Regiæ ponderantur, ibid. ex n. 74. cum ſeqq.
Pro forma requiritur tempus intra quod aliquid eſt gerendum. ibid. n.75.
Lex, quæ poſt præceptum ulterius procedit annullando,formam inducere dicitur. ibid. n.78.
Formam inducit clauſula prohibitiva perpetuam cauſam habens, cujus omiſſio irritat actum.p.293.n.79.
Formæ fidejuſſionis requiſitæ in ſecunda ſupplicatione propter legis rationem poteſt ſupplicans ſatisfacere per æquipollens eoſdem operans effectus. p.298. & ex n. 133. cùm ſeqq.
Forma fidejuſſionis requiſitæ per æquipollens adimpleri dicitur facto depoſito quantitatis. p.299.n.140.
Et per pignora ſufficientia à ſupplicante præſtita, ibid. n.141.cum ſeqq.
Authent. quæ ſupplicatio, C. de præc. imper. offeren. appetens pro forma fidejuſſionem ad executionem ſententiæ à qua fuit ſupplicatum, mirè interpretatur. p. 300.n.148. & ſeqq.
Formæ, & legis principali fini, & intentioni per æquipollens ſatisfit, ibid. n.150.
Formæ *authent. quæ ſupplicatio*, non ſatisfit in caſu impotentiæ per cautionem juratoriam, ſed per depoſitum, & aliud ſimile æquipollens. ibid.
Lex ſicut, habet poteſtatem inducendam formam in aliquod actu, eandem habet ad illam minuendum. p.302.n.167.& ex n.165.
Formas inductas in ſecunda ſupplicatione rex poteſt reformare.ibid.n.168.cum ſeqq.
Pro forma requiritur fidejuſſio in ſecunda ſupplicatione mille quingentarum duplarum. p. 288. & 292. n.21.& ex n.73.cum ſeqq.
Forma inducitur, quando lex dicit *ſub hac forma*, vel aliàs facit mentionem de forma.p.289.n.23.
Formam inducit verbum *non aliter*. ibid. n.24.
Forma per æquipollens ſuppletur, ſi ob maximam difficultatem, aut impoſſibilitatem ſpecificè adimpleri nequit.ibid.n.28.& 29.
Formæ l.regiæ fidejuſſionem requirentis in ſecunda ſupplicatione per æquipollens ſatisfit.ibid.n.30.
Pro forma quando lex requirit fidejuſſionem, nullo modo admittitur juratoria cautio, ob paupertatem vel impoſſibilitatem reperiendi. ibid.n.34.
Niſi per æquipollens tunc fidejuſſio ſuppleatur. p. 290. ex n.50.cum ſeqq.
Forma non eſt omne id, quod à lege in actu requiritur, nec omiſſio illum vitiat.p.289.n.37.
Affirmativè vel negativè, ubi lex aliquid ſimpliciter diſponit, formam non inducit, niſi ulterius progrediatur, actum aliter geſtum annullando. ibid. n.38.
Forma per certa verba & ſigna inducitur. ibid. n.39.
Pro forma fidejuſſio requiſita etiam parte non petente præſtanda eſt, aliter actus corruit. ibid.n.44.
Pro forma requirit lex appetens aliquid præter jus commune.ibid.n.45.
Forma eſt,quod faciendum requiritur intra certum tempus.ibid.n.46.
Forma non dicitur ſervata,ſi tempus à depoſitione præſtitum non ſervetur.ibid.47.
Formam inducit lex, quoties requirit in aliquo actu juramentum adeſſe.p.298.n.127.& 128.
Formæ fidejuſſionis requiſitæ in ſecunda ſupplicatione per æquipollens ſatisfit.ibid. n.131.
Forma dat eſſe rei,& ſpecificè eſt adimplenda. ibid. num. 132.
Forma per æquipollens adimpleri non poteſt. ibid. num.133.
Formæ à lege requiſitæ ad certum finem defectum ſatisfit per æquipollens operans eundem effectum. ibid.n.135.
Pro forma requiritur in teſtamento ſpecifica hæredis nominatio.ibid.n.136.
Si per æquipollens indubitanter apparet de nomine, & perſona hæredis, legis formæ ſatisfit. pag. 299. num.137.

Forus.

Forum creditorum debitor concurſum formans, an ſequi teneatur p.13.n.1.cum ſeqq.
Forum Eccleſiaſticum ſequi tenentur omnes creditores laici in concurſu formato per clericum. pag. 15. num.26.
Suo proprio foro poteſt adminiſtrator dominum convenire ut rationes recipiat, ne diù ſit in ſuſpenſo. ibid.num.27.
In pluribus foris (quo jure, renuntiatione aut ſubmiſſione

Index Rerum

missione sortitur debitor) solet à creditoribus conveniri p.24.n.1.& seqq.

Ex pluribus foris (quos reus habet) potest actor,quem velit eligere,etiam reo invito.ibid.n.2.

Foros plures habens debitor potest in quo maluerit concursum formare. ibid.n.3.

Forum debitoris concursum formantis clericus creditor tanquam reus sequi tenetur. pag. 36. num. 13. 14. & 15.

Forum Ecclesiasticum sequi debent creditores laici circa concursum à debitore clerico introductum p. 37. n.26.& 27.

Omnia fori privilegia comparentium contemnit concursus universalis. p.44. et 45. ex n. 54.& ex n.39. cum seqq.

Fori privilegio liberè renuntiare possunt familiares sancti officii , atque etiam milites, alienam jurisdictionem prorogando. p.46.n.59.& 60.

Forus prioris judicis non mutatur per privilegium superveniens. p.47.n.79.

Forus non mutatur per supervenientem viduitatem lite pendente ante eam. ibid. n.80.& 81.

Clericus superveniens lite pendente non prodest ad fori mutationem. ibid. n.82.

Forus non mutatur si lite mota pupillus fiat adultus. ibid. n.83.

Item nec si vidua nubat. ibid.

In distractu , & census redemptione debitor forum rei creditoris sequi tenetur. p.48.n.87.89. cum seqq. Vide *verb. Scholaris.*

Actio ex qua debitor cogit creditorem ex consignatione pecuniæ pro census redemptione , est personalis, in qua forum creditoris sequi debet. ibid. num. 90.

Decisiones Senatus Pinciani. ibid.

Licitator novus plus offerens subhastatione perfecta an comparere debeat coram judice concursus , & an ad idem cogatur emptor possessor. p. 319. nu. 85. cum seqq.

Licitatoris forum sequi tenetur plus postea offerens, quando illi fuit rei subhastatæ possessio tradita. ibid. n. 86. & 87.

Forum Ecclesiæ sequi debet movens controversiam clerico emptori , & possessori rei subhastatæ. ibid. n. 88. & seqq.

Solutione facta simpliciter creditori pro revocatoria intentata par anteriorem , forus rei sequendus erit. p.349. ex n.42. cum seqq.

Si lis creditorum fuerit jam extincta. ibid.

Forum cleri sequi debet creditor pro revocatoria pecuniæ solutæ vel rei adjudicatæ, si lis concursus sit jam extincta. ibid. n.44.& seqq.

Forus contractus gesti à procuratore non forus , quo mandatum fuit gestum attenditur. p. 213. nu. 18. cum seqq.

Foro clerici defuncti gaudet hæreditas, dum est jacens. p.214.n.32.& seqq.& ex n.25.

Frater.

Frater utrinque conjunctus non convenitur ultra quam facere potest. p.168. n.8.

Frater si ex redditibus majoratus,(quæ sunt bona libera possessoris) alimenta fuerit consequutus in concursu, morte possessoris extinguitur. p.177.& 178. n.146. 147.148.& 149.

Fraus.

Vide *Dolus.*

Non fraudantur creditores , quando debitor non vult acquirere , sed quando acquisitum alienat.p.419.n. 2. & 3.

Fraudem prætendere non possunt creditores in non acquirendis , sed in jam acquisitis alienatis à debitore. ibid. n.4.

Actus, qui sine fraude fieri potest non sustinetur factus in alicujus fraudem. p. 424. n.70.71.& 72.

Ubi contractus præcedit, aut materia quæ ex bona fide obliget ad acquirendum, qui acquirere non vult , in fraude esse dicitur, & tenetur. ibid. n. 73.

In condemnato ad pecuniæ quantitatem parti applicatam pro damno recepto repudiante hæreditatem sibi delatam fraudem consideravit consil. Reg. ibid. n. 79.

Fraudati dicuntur creditores quando debitor jus jam radicatum & quæsitum plenè alienat.ibid.n.81.

Fraus fit creditoribus si debitor ante tempus restituat majoratum, fideicommissum,aut usumfructum patri debitum, p.341.n.10.cum seqq.

Fraus fit creditoribus in temporis præventione & præmatura restitutione ex n. 31. p. 431. & 432. n. 18. cum seqq.

Ad evitandas fraudes & cullusiones gerentium aliena negotia pragmaticæ mutationis monetæ jubent ut eorum domus secretè ante publicationem conquirantur. p.625.n.40.

Fructus.

Vide *Interusurium.*

Fructus beneficii , sicut obligari , hypothecari, & consignari possunt creditoribus, ita corpus concursus ingrediuntur. p.273. n.2.

Clerici vita durante dumtaxat, ibid.

Fructus beneficii possunt pro executione capi, ut clerici creditores solvantur. ibid.n.3.

C. pervenit, de fidejussoribus ad idem ponderatur , & exornatur, ibid.

Ex fructibus beneficii tenetur clericus alimenta, & dotem præstare sorori. p.274.n.4.

C. pervenit de arbitris interpretatur ut procedat, quando consignatarius volebat retinere fructus beneficii consignatos pro solutione dotis post mortem clerici, ibid. n. 5.

Fructuum beneficii consignatio pro solutione creditorum durat , durante vita clerici dumtaxat, n.6.

Intellectus ad *c.pervenit, de arbitris* , ab aliquibus traditus, repellitur , ibid. n. 7.

Fructus , majoratus , feudi emphyteusis , & usufructuarii capti , vel consignati pro solutione creditorum durat tantùm , durante vita possessoris feudatarii , ibid. n.8.

Etiamsi creditores insoluti remaneant , vel ex integro non sint satisfacti de suis creditis,ibid.

Fructuum beneficii consignatio vel hypotheca solùm durante vita clerici debitoris, ibid. n.9.

Fructuum beneficii consignatio in favorem creditorum fit in subsidium, bonis patrimonialibus cleri deficientibus, ibid. n.10.

De fructibus beneficii in concursum deductis clerico debitori assignantur alimenta. ibid.

Fructus beneficii capiuntur pro executione , & consignantur creditoribus bonis patrimonialibus clerici deficientibus, ibid. n.11.

In fructibus beneficii pensione gravatis , an pensionarius præferatur omnibus debitoris clerici creditoribus hypothecariis, & anterioribus , ibid. num. 12. cum seqq.

Fructus majoratus , feudatarii , usufructuarii , & beneficiati sicut cadunt in obligatione , ita & in concursu creditorum & sub ejus administratore , p.655. num. 1.

In fructibus rei prohibitæ alienari fit executio , & capi possunt in causam judicati, ibid.n.2.

In fructibus majoratus durante vita debitoris possunt in pignus capi pro solvendis creditoribus possessoribus. ibid.

In fructibus feudi potest fieri executio, ibid.n.4.

Maritus pro dote restituenda non obligat bona majoratus, fructus tamen ab eo percipiendi tacitè manent obligati, ibid.n. 5.

Fructus majoratus non ſunt pars ipſius, & ideo in eis fit executio, ibid.n.6.
In fructibus majoratus cadit confiſcatio, vita poſſeſſoris durante, ibid.n.7.
Fructus rei prohibitæ alienari cedunt in commodum creditorum, qui liberè poſſunt vendi, & alienari, ibid. n.8.
Fructus rei prohibitæ alienari non cadunt ſuper prohibitione, quia ſunt liberi, ſive in fideicommiſſo, feudo, & in emphyteuſi ex pacto de providentia, ſive antiquo,p.656.n.10.
Fructus futuri ex re prohibita alienari obligari poſſunt à prohibito,dum non vergat in præjudicium vocatorum, ibid.n.11.
Etiamſi cum prohibitione legali concurrat prohibitio expreſſa teſtatoris, quæ reſpicit proprietatem rei, non fructus, ibid.n.12.
Fructus ſunt acceſſio dominii, dominiumque ſequuntur, p.149.n.24 & 25.
Fructus recompenſativos commenſurabiles pretio ſoluto ſemper emptor conſequitur etiam data dilatione ad ſolvendum,vel habita fide de pretio ac etiam emptore in mora non conſtituto,ibid.num.36.& p.232. ex num. 40.
Fructuum & reddituuum valor non bonorum in proprietate attenditur ad taxanda alimenta, p.169.n.16. & ſeqq.
In fructibus & redditibus majoratus & feudi poteſt fieri executio pro ſatisfaciendis creditoribus poſſeſſoris, p. 170.n.34.
Fructus majoratus & feudi jure proprio lucrantur poſſeſſores, ibid.n.35.139.& 140.
Cedens bonis retinet proprietatem feudi majoratus & emphyteuſis, fructus tamen & commoditates ſuis applicantur creditoribus, ibid.n.46.& ſeqq.
Fructus beneficii ſequeſtrantur pro ſolvendis creditoribus poſſeſſoris ære alieno gravati, relicta congrua ſuſtentatione,p.171.n.40.
In fructibus nulla cadit alienationis prohibitio, ibid. n.56.& 57.
Aſſignatio ſolutionis in fructibus majoratus non eſt perpetua, ſed pro vita poſſeſſoris dumtaxat, p. 172. num.58.
Ad fructus hæreditatis perceptos ante vel poſt aditam hæreditatem, an hæres etiam confecto inventario teneatur creditoribus, p.311.n.57.& 58.
Et an in creditum ſuum compenſare illos fructus perceptos teneatur, p.312.n.60.&61.
Fructuum perceptorum per hæredem antea quàm intrarent creditores, rationem iſtis reddere non tenetur, ibid.n.62.63.& 64.
Fructus pertinent poſſeſſori dignitatis putativo communiter reputato legitimo, p.387.n.134.& ſeqq.
Collatio, præſentatio, & electio ſunt fructus juris comparendi, & patronatus, quos percipit is Prælatus, qui ſit in quaſi poſſeſſione conferendi, vel præſentandi, ibid.n.135.
Privatus dignitate, lite pendente percipit fructus, ibid.n.136.
Fructus rei emptæ pro perſona nominanda ſuos non facit emptor, nominatione facta, p.417. n.36.
Fructuum acquiſitio ſequitur dominium, ibid.n.40.
Quando aliquid fit à lege ipſo jure, fructus ab eodem die debentur, ibid.n.41.
Fructus majoratus fideicommiſſi uſusfructus patri debiti, aut rei præmaturè & ante tempus reſtitutæ, an judicentur bona debitoris reſtituentis, & ſuis debita creditoribus, p.429.ex n.1.& per totum.
Qui negativam teneant, p.430.n.13.
Fructuum remiſſionem in ſe includit præmatura reſtitutio, non admittenda in præjudicium tertii,p. 432.n.32.
Fructus medii temporis donat debitor, qui ante tempus reſtituit majoratum, ibid. n. 33.
Gravatus reſtituere poſt mortem poteſt reſtituendo in vita gravamen imponere commenſurabile fructibus medii temporis, ibid. n. 34.
Fructus ſuos faciunt hæres, & poſſeſſor majoratus per acceptationem, qui ante tempus reſtituant non jus quærendum, ſed jus quæſitum dimittunt, ibid.n.35.
Ad fructus majoratus poſſeſſi à debitore jus habent creditores, ejus durante vita, p.433.n.50.
Fructus ſequuntur dominium, p.460. n.20.& 21.
Fructus ſunt acceſſio dominii, & dominium ſequuntur, p.520.n.33.
Fructus & commoditates emphyteuſis familiaris poſſunt alienari, in ſolutum dari creditoribus, atque hypothecari,vita emphyteutæ durante, p.638.n.36. 38. 40. & 48. cum ſeqq.
Fructuum rei prohibitæ alienari adjudicatio creditoribus pro ſolutione valet, p. 655. n.13.& ex n.1.cum ſeqq.
Prohibitus alienare non prohibetur cedere, donare, aut vendere commoditates, aut fructus ex re prohibita producendos, p.656.n.14.
Fructus majoratus, qui pleno jure pertinent ad poſſeſſorem, poſſunt ab eo alienari, & hypothecæ ſubjici, ſua vita durante, ibid.n.16.& 17.
Fructus proventus, & commoditates majoratus poteſt poſſeſſor cedere, locare, & quovis modo alienare ſua vita durante, ibid. n.18.
Et morte ejus accedente ſtatim reſolvitur contractus, ibid. n.19.
Prohibitio alienationis non extenditur ad fructus, proventus, & commoditates rei prohibitæ, quas ſuas facit prohibitus, ibid.
Fructus majoratus comprehenduntur in qualibet obligatione, vel renunciatione omnium bonorum, quia ſunt debitoris pleno jure, ibid.n.20.
Super fructibus rei prohibitæ alienari cadit hypotheca, & cenſus conſtitutio, ibid.n.21.22.& 23.
Nec per eam contravenitur prohibitioni expreſsè, ibid. num. 24.
Fructuum rei prohibitæ, hypotheca & cenſus impoſitio tandiu durat quandiu vita poſſeſſoris obligantis, ita ut eo mortuo, aut aliter privato reſolvatur hypotheca, p.657.n.25.& ſequentibus.
In fructibus feudi, ac emphyteuſis poteſt fieri executio pro ſatisfactione creditorum durante vita debitoris dumtaxat, ibid. n.29.
Fructus majoratus poſſunt obligari, & in executionem capi vita durante poſſeſſoris debitoris, cujus morte jus creditorum reſolvitur, & ſi integrè non remaneant ſoluti, ibid.n.30.
Fructus beneficii, ſicut poſſeſſor poteſt obligare, ſua vita durante, ita in executionem capi pro ſatisfaciendis creditoribus ſuis,ibid.n.32.
Mortuo debitore concurſum formante ſtatim, & ipſo jure diſſolvuntur fructus majoratus, qui in concurſu ſtabunt, ac bona illicò tradenda ſucceſſori, ibid. n. 33. cum ſeqq.
Creditores poſſeſſoris majoratus feudi, beneficii, & ſimilium, eo mortuo jus habent ad ratam fructuum illi pertinentem, ibid. n.42.
Et pro ea rata continuatur adminiſtratio concurſus, ibid.
Mortuo debitore, an adminiſtrator concurſus poſſit recolere omnes fructus majoratus, beneficii, & ſimilium, ut ſucceſſor à concurſu petat ſuam ratam, vel an iſtis omnium recollectio pertineat, ex n. 43. cum ſeqq.
Fructuum omnium recollectionem pertinere integraliter ſucceſſori majoratus adminiſtratore concurſus præſente, determinavit Senatus, p. 658. n. 45. & 46.

Index Rerum

Fructus sequuntur dominium, & ad dominum rei pertinent, ibid.n.47.

Fructuum recollectio spectat ad eum, qui majorem partem habet in re, ibid.n.48.& seqq.

Fructuum recollectio pertinet ad successorem, qui integram partem habet in re, ex qua fructus producuntur, ibid.n.50.& 51.

Frustra.

Frustratorii actus, & circuitus sunt vitandi, p. 160. num.42.

Frustratorios suos actus nemo facere præsumitur, p.445. num. 5.

Frustra precibus impetratur, quod à jure communi conceditur, ibid.n.6.& p.250.n.13.

Futura.

Sufficit incertum esse, sitne futurum dominium temporale, aut perpetuum, ut perpetuum judicetur, p.483.n.103.& 104.

Omnis actus qui ex futuro eventu potest resolvi constans judicatur juxta præsentem statum quoad omnes juris effectus, ibid.n.105.

Jus incertum & dependens à futuro eventu non est in consideratione, quousque per eventum declaretur certum, ibid.n.107.& 108.

Judicium certum capi nequit ex iis, quæ pendent à futuro eventu, à quo declaratio pendet, expectari. ibid. n.109.

Futura, quæ possint abesse, & adesse, non sunt in consideratione, ibid.n.110.

Futurus eventus non attenditur, sed præsens rei status, ibid.n.111.

Futura quę sperantur, & contingere possunt, non attenduntur, nisi sint certa, & infallibilia, p. 484. n.115.& seqq.

G

Gabella.

Vide *Onus.*

GAbella an debeatur ex bonis hæreditatis clerici jacentis venditis in concursu creditorum, p.18. ex n.50.cum seqq.

xemptio clerici à gabella est personalis, & an cum persona extinguatur, ibid.n.53.56.

Ex duabus rebus uno pretio venditis si una sit exempta à gabella, singularum valor taxatur, ut gabellæ an correspondens oneretur, & exempta maneat libera, p.372.n.24.

Duabus rebus eodem pretio venditis altera exempta à gabella, altera non, fit utriusque æstimatio, ut ex pretio correspondente non exemptæ gabella solvatur duntaxat, p.404. & 405. n. 51. 52. 53. 54. 55. & 56.

Gabella debetur ex censu consignativo redimibili eo in loco, quo bona specialiter hypothecata sita sunt, p. 405.n.58.

Quæ hypothecæ si in diversis locis sitæ sint, singularum fit æstimatio, & pro cujuslibet rata sors principalis distribuitur, & cuilibet gabellario solvitur illa pars gabellæ correspondens fundo existenti in suo districtu, ibid.n.58.

Quod si unus locus sit exemptus illam ratam partem gabellæ correspondentem fundo sibi existenti amittit gabellarius, in tantum ut aliis bonis non oneretur, ibid.n.60.

Gabella sola una debetur non duæ exemptione pro persona nominanda nominatione sequuta. p. 416. n.29.& 30.

Gabella debetur ex præmatura rei restitutione respectu interusurii durante vita restituentis ante tempus. p.432. n.42.

Gabellam an debeat is, qui consistit venditioni, rei suæ ab alio factæ, p.437.n.23.

Gabella debetur ex donatione in solutum voluntaria, secus ex necessaria facta à judice. p.621.n.12.

Gabella debetur ex bonis debitoris in subhastatione venditis, ibid.

Gabella ex bonis subhastatis debita ante omnes solvitur, & præfertur omnibus quibuslibet creditoribus, ibid.

Gabella debita in subhastatione tanquam onus necessarium debitoris minuit patrimonium, ibid.

Gabellæ exemptio communicatur hæreditati clerici jacenti, non tamen hæredi, p.220. n.34.

Bona hæreditatis Clerici jacentis si distribuantur aut distrahantur à gabella sunt exempta. p. 221. nu.35. & 36.

Gradu.

Eodem jure, quo primus creditor revocat pecuniam à secundo, eodem, & secundus à tertio, & sic de singulis successivè gradatim. p.653.n.30.

Si prior avocat pecuniam à creditore secundo, iste à tertio, tertius à quarto, & sic singuli gradatim descendunt, & revocant posterioribus se. p.651.n.13.

Creditore primi gradus dimisso, secundus remanet primus, ac potior. p.653.n.31.

Gradatim, ubi plures admittuntur, secundus primus efficitur, primo de medio sublato, ibid.n.32.

In Gradu prior, & proximior ille dicitur, quem nullus præcedit, ibid.n.33.& 34.

Creditores, quemadmodum gradatim ascendunt pro legitimis exactionibus, ita gradatim descendunt propter exactiones inordinatas, & revocatas, ibid. ex n. 41. cum multis seqq.

Quemadmodum omnes gradatim ascendunt, ita primo victo omnes gradatim descendunt. p.654.n.45.

Defectus in primo gradu, à quo cæteri jus, & causam habent primo restituto adversus secundum, iste pariter adversus tertium, ac de singulis gradatim, ibid. n.46.& 47.

Gratia.

Gratiam potest quis pro alio impetrare etiam sine mandato. p.398.n.124.

Si aliter gratia vitiosa non sit, ibid.n.125.

Gratia à tertio impetrata non habente jus nomine proprio, nec sibi, nec alteri prodest, ibid. n.126.

Gratia per tertium impetrata nomine alterius sine mandato nihil operatur, quousque sequatur ratificatio, p.399.n.127.& seqq.

Gravamen.

Vide *Filius, Consensus.*

Gravamen vinculi consentiens filius, an ptæjudicet suis creditoribus, p.436.n.1.cum seqq.

Gravamen quodlibet à patre impositum legitimè ipso jure ab eo rejicitur, non spectata reclamatione filii, p.437.n.16.

Gravaminis tacita filii approbatio legitimè impositi, & etiamsi possidendo ipse, & ejus hæredes per mille annos tacuerint, non inducitur filii consensus qui expressus requiritur, ut gravamen sustineatur. ibid. n.17.

Quod multò magis procedit in gravamine qualitatis, puta vinculi aut fideicommissi, ibid.n.18.

H.

Habilitas, Habilis, Inhabilis.

GEsta per eum, qui communiter reputabatur habilis, sustinentur ob publicam utilitatem, p.375. nu.n.46.

Hæreditas.

Vide *Hæres, usufructuarius, inventarium.*

Ex hæreditate delata nepoti, an creditores patris præmortui, ac de medio sublati sua exigere credita possint, p.499.n.1.& seqq.

Hære-

& Verborum.

Hæreditas proximioti gradatim defertur, cæteris interim exclusis, ib. n. 5. & 6.

Hæreditas delata nepoti, patre mortuo nunquam fuit patri, sed avo, à quo nepos capit non aptata, pag. 500. n. 17. 18. & seqq.

Hæreditas avi patre præmortuo defertur nepoti jure proprio independenter à patre, p. 502. n. 49.

Hæreditas adita efficitur proprium patrimonium hæredis, ib. n. 50.

Hæreditas duplex in uno hærede deveniens duo diversa, distractaque patrimonia dicuntur, respectu creditorum utriusque, & respectu ipsius hæredis, ibid. n. 51.

Quæ hæreditates inter se non confunduntur, ne detrimentum fiat creditoribus, ib. n. 52.

Et quemadmodum creditores cujuslibet hæreditatis & utriusque patrimonii sint solvendi, ib.

Ex pluribus hæreditatibus concurrentibus in eadem persona, an promiscuè debitor solvat creditoribus, ib. cum seqq.

Hæreditas transmissa an sit proprium patrimonium transmittentis, ita ut is in quem transmittitur dicatur hæres transmittentis, & non primi defuncti, p. 503. n. 68.

Hæreditas non adita transmittitur in hæredem adeunda vel repudianda, ib. n. 69. & seqq.

Ad Hæreditatem transmissam non venit, qui hæres non sit transmittentis, p. 504. n. 77.

Hæreditatis partem qui repudiat, an totam repudiare dicatur, n. 75. 76. & 89.

Hæreditatem quando jus contemplatur, acquisitio fit hæreditati, p. 506. n. 109.

Hæreditas transmissa debet apponi in inventario hæreditatis transmittentis, ib. n. 113. cum seqq.

Hæreditati jacenti curator datur ad instantiam creditorum, cum quo formatur concursus, p. 218. n. 1.

Hæreditati tanquam jacenti curator datur si detegatur jam adita, an concursus judicium cum eo gestum sit nullum, ib. n. 2.

Hæreditas jacens est persona ficta, repræsentans personam defuncti, non hæredis futuri, p. 219. n. 3.

Hæreditas jacens sicut repræsentat personam defuncti, ita adita repræsentat hæredem, & non defunctum, ib. n. 4.

Hæreditati personæ fictæ dum vivit, datur à judice curator, ib. n. 5.

Curator datus hæreditati jam aditæ, curator nullius dicitur, ib. n. 6.

Hæreditas jacens efficacius repræsentat personam defuncti, quàm hæres p. 220. n. 30.

Hæreditas dum jacet ipse defunctus vivere fingitur repræsentatus in persona ficta hæreditatis jacentis, ib. n. 31.

Hæreditas jacens gaudet privilegio fori clerici defuncti, ib. n. 32.

Hæres tamen clerici non gaudet, ib. n. 33.

Bona hæreditatis jacentis clerici si distribuantur, aut distrahantur, judex Ecclesiasticus competens est, non sæcularis, p. 221. n. 35.

Hæreditati clerici jacenti bona distracta non debent gabellam, sicut nec defunctus, juxta magis communem, ib. n. 34. & 35.

In hæreditatem jacentem transit privilegium quodlibet personale defuncti clerici, pupilli, & minoris, quia repræsentat defunctum minorem, non hæredem majorem, ib. 37.

Hæreditas jacens fingitur ipse defunctus minor, & gaudet omnibus privilegiis defuncti, ib. n. 38. & 39. cum seqq.

Ad hæreditatem clerici jacentem si instantibus creditoribus, concursus formetur, judicium Ecclesiasticum adeundum erit, p. 17. & 18. n. 47. 48. 49. & 56.

Ex Hæreditatis clerici jacentis bonis gabellam non deberi venditis concursus creditorum opinatur Gutierrez, pag. 18. nu. 50. reprobatur ib. num. 54. & seqq.

Hæreditas clerici jacens privilegium clericale retinet, p. 17. n. 41.

Gabella deberi præfato casu verius ostenditur, p. 18. ex n. 50. & seqq.

Hæreditas jacens defuncti personam non hæredis postea adeuntis repræsentat, ib. n. 51.

Hæreditati jacenti datur curator, cum quo concursus creditorum formari possit, p. 19. n. 1. cum seqq.

Hæreditas an jacens dicatur, cujus usufructus fuit uni relictus, & per ejus mortem hæres instituitur, ibid. num. 2.

Et hoc casu dandum esse curatorem hæreditati tanquam jacenti tenet Matesillanus, ib. n. 3.

Hæreditati cujus usufructus fuit relictus, & post ejus mortem hæres alteri institutus curator tanquam jacenti non datur, ib. n. 7. cum seqq.

Quo casu hæres purè institutus, & statim adire potest, ibid.

Plures hæreditates aut patrimonia, in eadem persona concurrentia, separata & distracta judicantur & ideo vel à creditoribus, vel à debitore separatio postulatur, p. 58. n. 3. & seqq.

Hæreditatis creditores, sive hypothecarii sint, sive Chirographarii, præferuntur quibuslibet creditoribus hæredis anterioribus, & hypothecariis, sive privilegiatis ib. n. 5. & 8.

Hæreditatis semel aditæ bona confunduntur cum bonis hæredis, & omnium fit unum patrimonium hæredis, ib. n. 11.

Aditio perneceſſe supponitur ex alienatione, hypotheca, aliave dispositione bonorum hæreditatis facta per hæredem, ib. n. 12.

Sive per dispositionem in vivos, sive in ultima voluntate, ib.

Etiamsi ipsa dispositio nulla sit, aut revocata, ibidem num. 13.

Inter hæreditatis repudiationem, & renunciationem qualis sit differentia, ib. n. 14.

Hæreditaria bona postquam commixta sunt cum bonis hæredis, separatio denegatur, p. 59. n. 15.

Hæreditatem aut legatum monasterio delatum potest prælatus renunciare absque aliqua solemnitate, ib. n. 16.

Secus in rebus jam acquisitis, ib. n. 17.

Hæreditatis possessor putativus in restitutione tenetur pretium rei venditæ, si sit possessor bonæ fidei, non ad ipsas res alienatas, n. 48. & 49. & seqq.

Divisa per provincias hæreditate inter duos hæredes sic institutos, an creditores hæreditarii unius provinciæ, admittantur ad concursum factum per hæredem alterius provinciæ, p. 408. nu. 1. cum seqq.

Hæreditate à debitore divisa per provincias inter suos hæredes creditores hæreditatis promiscuè concurrere ad concursum formatum per hæredem unius provinciæ; verius defenditur, ibid. num. 17. cum seqq.

Hæreditatis creditor non cogitur eo loco petere quo major hæreditatis pars sit, p. 410. n. 25.

Hæreditatem dividens statutum, ut unus succedat in patrimonio paterno alter in materno, nihil immutat respectu creditorum, p. 411. n. 36.

Hæreditatem, legatum, vel donationem delatam potest debitor repudiare invitis creditoribus, p. 419. n. 1. cum seqq.

Debitor condemnatus ad pecuniam fisco applicatam, potest repudiare hæreditatem delatam, p. 427. n. 121.

Hæreditatem, qui præmaturè, & ante tempus restituit,

Index Rerum

tuit, non transfert jura in ſubſtitutum authoritate, p. 432. n. 38.
Nec is, cui reſtituitur præmaturè hæreditas, poſſidet tanquam ceſſionarius vita hæredis durante, ibidem n. 39.
Et tanquam donatarius hæredis, ib. n. 40. cum ſeqq.
In hæreditatis reſtitutione non veniunt ea, quæ hæredi competunt alio jure quàm hæreditario, etiam proveniente ab ipſo teſtatore, p. 458. n. 38.

Hæres.

Vide *Hæreditas*, *Inventarium*.

Hæredes ſub conditione ante conditionem impletam adire non poſſunt, p. 19. n. 7.
Hæres inſtitutus in re certa alio non dato eo hærede intelligitur in tota hæreditate detracta fundi mentione, p. 20. n. 17.
Quorum jurium diſpoſitio procedat, etiam ſtante l. 1. tit. 4. §. 16. 5. recop. ib. n. 18.
Hiſpano jure poteſt quis dici pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ib. n. 19.
Uſusfructuarius inſtitutus poteſt tanquam hæres totam adire hæreditatem, licèt poſt ejus mortem alius ſit datus hæres, ib. n. 20.
Hæres inſtitutus vita ſua durante, verè hæres eſt, poſt cujus mortem ſuccedet hæres ab inteſtato, ib. n. 21.
Hæres inſtitutus in uſufructu, donec vixerit, alio mandato hærede, aut inſtituto hæres eſt, & tenetur hæredibus ab inteſtato, ib. n. 23.
Et etiam de jure regio, ib. n 24. remiſſivè.
Hæredi inſtituto in uſufructu & vivente ſi decedat inſtitutus, poſt ejus mortem non tranſmittit hæreditatem, ib. n. 25.
Hæres qui fatetur teſtatorem diſpoſuiſſe, poteſt dicere de nullitate diſpoſitionis, p. 43. n. 29. & 30.
Hæredis creditores non concurrunt cum creditoribus hæreditatis etſi poſterioribus, & chirographariis, ſed iſti illis præferuntur in bonis hæreditatis, p. 58. n. 5. & ſeqq.
Hæres virtute inventarii ſuum creditum & ſeparationem tanquam extraneus poſtulare poteſt, p. 59. n. 29. cum ſeqq.
Vide, *Verbo inventarium*.
Hæres ut conſequatur ſuum creditum debet petere defenſionem hæreditati, cum quo & aliis hæreditatis creditoribus debet agere, p. 60. n. 38.
Hæredis bona à teſtatore obligata pro ſolutione legati per inventarium confectum libera manent, ibid. n. 39.
Hærede & fideicommiſſario ſimul concurrentibus in concurſu pro credito hæreditario, quis eorum ſit citandus, & cui facienda erit ſolutio, aut cenſus redemptio, p. 198. n. 7. cum ſeqq.
Hæredi gravato rectè ſolvitur creditum hæreditarium, p. 200. n. 39. & 40.
Hæres gravatus tenetur præſtare cautionem pro pecunia redempti cenſus, ib. n. 41.
Hæres gravatus ſolus citandus eſt ad judicium concurſus pro credito hæreditario, ib. n. 42.
Hoc fallit quando hæres ad inſtantiam fideicommiſſarii fuit inhibitus, ne cenſum redimat niſi eo citato, vel quando hæres ſic fuerit gravatus, ib. n. 43. & ſeqq.
Hæres debitoris concurſum cauſantis poteſt eandem litem continuare & proſequi, p. 307. n. 1. cum ſeqq.
Hæres repræſentat perſonam defuncti, & ſuccedit in univerſum jus, ib. n. 2.
Hæres non poteſt infringere factum defuncti, n. 4.
Inſtantia cepta cum defuncto tranſit activè & paſſivè in hæredem, ib. n. 5.
Hæres debitoris ſicut cogitur concurſum continuare, non confecto inventario, an in ſolidum, & ultra vires hæreditatis creditoribus teneatur, ib. n. 6.
Hæres non conficiens inventarium tenetur, creditoribus hæreditariis & legatariis ultra vires hæreditatis, ibid. n. 7. & ſeqq.
Per aditionem hæreditatis, hæres quaſi contrahit cum creditoribus & legatariis, p. 308. n. 8.
Non ex nova obligatione, ſed ex antiqua defuncti in hæredem tranſmiſſa, ib.
Hæres an ſe juvare poſſit ceſſione bonorum per defunctum debitorem facta, ib. n. 9.
Ad hæredem non tranſit beneficium ne quis conveniatur ultra quàm facere poteſt, tanquam merè perſonale, ib. n. 10.
Hæredem ejus, qui bonis ceſſit, ſi adimit abſque inventario, non admitti ad proſequutionem judicii concurſus, qui tenuerunt, ib. n. 11.
Et an ad novum concurſum formandum admittatur, ib. n. 12.
Hæres immiſcens ſe hæreditati abſque inventario, præſumitur doloſus & bona ſurripuiſſe, ib.
Et eſt præſumptio juris & de jure, non admittens probationem in contrarium, ib. n. 13.
Hæredi conficienti inventarium denegatur facultas formandi concurſum, ib. n. 14. & 15.
Hæres debitoris decedentis concurſu pendente, an ſit adſtrictus conficere inventarium, n. 16.
Hæres, qui adivit abſque inventario, an creditoribus teneatur in ſolidum, etiamſi aliàs appareat quanta bona in hæreditate manſiſſe, ib. n. 17. & 18.
Hæres an excuſetur à pœna legis ob liſtam bonorum datam à debitore defuncti, tempore quo formavit concurſum, ib. n. 19.
Hæredem defuncti continuare litem concurſus etiam non confecto inventario nec ultra vires hæreditatis creditoribus teneri verius eſt & nervosè defenditur, p. 309. n. 24. cum ſeqq.
Hæres debitoris formantis concurſum excuſatur ab inventario ob liſtam bonorum à debitore datam, p. 310. n. 36.
Hæres debitoris formantis concurſum legitimo juris & facti impedimento excuſatur novum conficere inventarium, ib. n. 39.
Hæredi non currit tempus ad conficiendum inventarium, durante impedimento juris vel facti, ib. n. 42.
Lite pendente ſuper bonis hæreditariis ſicut hæres illis non poteſt immiſceri, ita nec tenetur ad inventarii confectionem, nec ad proteſtationem, ib. n. 43.
Hæres debitoris mortui pendente concurſus lite, illam proſequi tenetur, nec ab ea diſcedere poteſt creditoribus invitis, ib. n. 44.
Hæres ſuccedens, lite creditorum pendente nec tenetur ad inventarium, nec ultra vires hæreditatis n. 45. 46. & ſeqq.
In hæredem tranſeunt bona concurſu affecta, & cum ſuis vitiis, & onere ceſſionis impoſito per defunctum ad favorem creditorum, p. 311. n. 49.
In Hæredem continuatur beneficium ne quis teneatur ultra quam facere poſſit ſuccedentem, in lite qua defunctus exceptionem oppoſuit, ib. n. 50.
Secus ſi defunctus non oppoſuerit, & hæres ex perſona defuncti velit opponere, ex ſua tamen opponere poteſt, ib. n. 51.
Hæres, qui ad inventarium tenetur ſi omiſit non admittitur ad ceſſionem bonorum ob doli præſumptionem, ib. n. 52.
Hæres excuſatur ab inventarii confectione, ſi factum ſit ab alio, qui conficere tenebatur, ib. n. 53.
Hæres debitoris concurſu pendente impedimento juris, & facti excuſatur ab inventarii confectione, ibid. n. 54.
Hæres à judicio concurſus formato per defunctum diſcedere non poteſt, niſi integrè ſolutis creditoribus, ib. n. 55.
Hæres debitoris etiam confecto inventario an teneatur ad

ad fructus perceptos ante vel post aditam hæreditatem, ibid. n. 57. & 58.
Hæres gravatus restituere potest deducere creditum suum etiam non confecto inventario, p. 512. n. 59.
Et an fructus hæreditatis in creditum suum compensare teneatur, ib. n. 60.
Hæres qui non confecto inventario solvit ceeditoribus, potest ex corpore bonorum credita deducere, & non cum fructibus à se perceptis illa compensare, ibid. n. 64.
Hæres non tenetur creditoribus reddere rationem fructuum à se perceptorum, ante factam instantiam creditorum, ib. n. 62. 63. & 64.
Hæres licèt non confecto inventario possit suum creditum deducere, non tamen desinit teneri creditoribus hæreditatis in solidum ib. n. 65. & 66.
Inter Hæredes, & socios tractantes de dividenda re communi, plus offerens aliis cohæredibus præfertur; p. 321. n. 10. & 11.
Hæredes plures inæqualiter instituti æqualem causam, & titulum habent ad petendum, non tamen exigunt æqualiter, sed pro rata & proportionibus hæreditariis, p. 338. n. 147. & seqq. & ex n. 142.
Hæredi agenti in solidum obstat exceptio quod alii hæredes adsunt mittitur, ibid. n. 147.
Hæres sui debitoris gravatus restituere hæreditatem, suum creditum retinet, & deducit p. 356. n. 41.
Etiamsi non conficiat inventarium, ib. n. 42.
Hæres putativus ante hæreditatem evictam à vero hærede, potest alienare & transigere super bonis hæreditatis, p. 375. n. 49.
Hæres putativus an possit cum creditoribus hæreditariis transigere, ib. n. 52. 53. 54. & 55. de resolutionibus, ex n. 86. cum seqq.
Hæres simpliciter gravatus pendente conditione potest alienare, cum retineat dominium, p. 377. n. 66.
Secus post purificatam conditionem ex qua translatum fuit dominium in fideicommissarium, etiam ignorantibus hærede, & emptore, ib. n. 67.
Maximè quando dominium recta via transit in fideicommissarium absque restitutione, p. 380. n. 86.
Ab Hærede putativo factæ alienationes, & tractationes non tenent in præjudicium legitimi hæredis postea evincentis hæreditatem, p. 381. n. 89.
Hæres legitimus hæreditate evicta an possit ratificare alienationes, & transactiones gestas ab hærede putativo maxima est controversia inter Doctores, ibid. n. 90. & 91.
Proponitur opinio negativa ib.
Affirmativam semper secuta fuit, ib.
Rota in tribus decision. sub distinctione, ib. n. 92.
Nempe quando putativus tanquam hæres super re hæreditatis contraxit, ut tunc hæres legitimus possit ratum habere, ib.
Secus si non ut hæres, sed de re non pertinente ad hæreditatem ut non possit ratificare legitimus hæres, ib. n. 93.
L. Si tibi decem, §. fin. ff. de pactis, probans pactum ab hærede putativo, nec nocere, nec prodesse hæredi vero, interpretatur, ut ex hoc non sit impedita ratificatio istius, ib. n. 94. & 95.
Contractus gesti à putativo hærede nunquam nocent, legitimo postea evincenti, sive admittamus negativam opinionem, ut ei noceat post ratificationem, ib. n. 96. & 97.
In voluntate hæredis veri consistit vel pretium rei venditæ à putativo recipere, vel ipsam rem ab emptore avocare, p. 382. n. 98. & 99.
Hæres verus recipiendo pretium rei hæreditariæ venditæ à putativo, videtur venditionem approbare, & ratam habere, ib.
In Hæredis legitimi arbitrio est, vel pretium rei alienatæ à putativo receptore, vel rem vindicare ab emptore, ib. n. 100.
Idem admittitur in fideicommissario, ib.
Electio si datur fideicommissario petendi, vel rem alienatam ab hærede vero, vel pretium, multo magis dabitur vero hæredi in alienatis per putativum, cui nullum jus ad hæreditatem competat, ib.
Contractus gesti ab hærede putativo nihil detrahunt juri veri hæredis, evicta hæreditate, ibid. num. 101.
Contractus gestos ab hærede putativo tanquam hærede, potest verus hæres hæreditate evicta ratificare, ib. n. 102. 114. & 115.
Si quis contrahendo asserat se hæredem, præsumitur contraxisse sub qualitate hæredis, ibid. num. 103. & seqq.
Contractus & alienationes factæ ab hærede putativo, non tenent in præjudicium veri hæredis, p. 391. n. 6.
Hæres tamen legitimus post evictam hæreditatem, potest contractus à putativo gestos intuitu hæreditatis ratificare, & approbare, ib. n. 7.
Hæres putativus contrahens super re ad hæreditatem pertinente, tanquam hæres contraxisse intelligitur, p. 392. n. 14. 15. 16. cum seqq.
Partitio bonorum cum hærede putativo non tenet ib. à n. 20. 21. 22. 23. cum seqq.
Obligatio ab uno defuncto facta pro rata dividitur inter cohæredes, quorum altero effecto fallito, cæteris non oneratur pars deficiens, p. 404. n. 42.
Si unus ex pluribus hæredibus deponentis pecuniam suam ratam exegerit, aliis non communicavit etiamsi cæterorum partes perierint, ib. n. 43. & seqq.
Hæres convenitur actione hypothecaria, rem obligatam possidens, p. 405. n. 65.
Hæres nomina debitorum tangentia suæ provinciæ exigere potest, ib. n. 66.
Actiones autem passivas quilibet hæres pati tenetur, etiam tangentes cohæredi alterius provinciæ, ibid. n. 67.
Hæres non potest præmaturè, ante tempus restituere in præjudicium substituti, p. 431. n. 26. & ex n. 18. cum seqq.
Nec in præjudicium creditorum, p. 429. ex n. 1. & per totum cap.
Hæres gravatus post mortem restituere primo substituto, non potest ante mortem restituere in præjudicium secundi substituti, p. 434. ex n. 66. cum seqq.
Hæres sub conditione substitutus, ex conditione hac impleta non censetur adire, p. 440. n. 74.
Quia tunc solum videtur tollere obstaculum, ad effectum deliberandi, & adeundi, ib. n. 75.
Hæres industria lucrum acquisitum suum facit, licèt ex causa hæreditatis, n. 9.
Quod hæres ex causa hæreditatis sua industria quæsivit, suum facit, nec tenetur creditoribus hæreditatis, aut legatariis communicare, ib. n. 10. & 11.
Hæres reddens hæreditatem pretio executivo propter stultitiam emptoris solum tenetur de justo pretio, ib. n. 13.
Hæres non tenetur creditoribus de eo quod alii sibi remiserunt, p. 315. n. 14.
Idem admittitur in socio ib. n. 15.
Si Hæres gravatus ex pecunia exacta feudum emat, non feudum, sed pecuniam restituere tenetur ib. n. 16. & seqq.
Hæres sua industria quærens occasionem hæreditatis, non sibi, sed hæreditati quæsit, si nomine hæreditatis fecit, n. 31.
Hæredis justa ignorantia confirmat alienationem rei per fideicommissum alteri relictæ, p. 473. n. 12. & seqq.
Hæres verus ignorans fideicommissum adesse vendens alteri simul ignoranti solum ad pretium tenetur fideicommissario, ib. n. 14.

Index Rerum

Nisi hæres solvendo non sit quo casu potest fideicommissarius rem ab emptore evincere, ib.

Alienationis prohibitio expressa ignoranti emptori vel creditori pariter ignoranti, p. 474. n. 15.

Hæres gravatus restituere verus est dominus bonorum hæreditatis, ib. n. 16.

Hæres succedens alteri per transmissionem omni modo, & qualitate, qua ille successit, num. 32. & seqq.

Hæres sub inventario non tenetur ultra vires hæreditatis, p. 502. n. 53. & 54.

Secus si sine inventario adierit vel non postuletur à creditoribus separatio, ib. n. 55.

Hæres repræsentat defunctum pro ea dumtaxat parte, pro qua est hæres, in cæteris extraneus judicatur, p. 503. n. 63.

Nec tenetur ex jure non formato radicato, nec creato tempore mortis testatoris, ib. n. 64.

Hæres in quem hæreditas non adita transmittitur potest eam adire, vel repudiare, ib. n. 69. & 70. cum seqq.

Hæres transmittens an teneatur ponere inventario illud jus transmissionis sibi à defuncto delatum pag. 504. n. 78.

Hæres jure transmissionis excludit cohæredem juxta magis commonem, p. 506. n. 110.

Hæres cum inventario per aditionem obligatur creditoribus hæreditatis, restrictivè tamen ad bona hæreditatis, suis illæsis manentibus, p. 603. n. 14.

Hæres etiam cum inventario, si solvat posterioribus hæreditatis creditoribus, tenetur de suis bonis anterioribus solvere, sciens anterioribus adesse, 607. nu. 20. 21. 22.

Hæres bona fide solvens primo venientibus creditoribus, anteriores adversus istos habent revocatoriam, secus si mala fide & scientia solverit, ib. n. 23. 24. & seqq.

Hæres tutor, administrator, solventes scienter posteriori creditori, si non receperunt ab eo cautionem, repetitione carent, p. 609. n. 43.

Hæres promittens solvere legata, & credita hæreditatis intelligitur obligatus, ut antea, contenta inventario, p. 629. n. 93.

Hæres semel aditam hæreditatem repudiare nequit in præjudicium creditorum, p. 636. n. 10.

Nec ante aditionem eam alteri renunciando, vel donando suis officit creditoribus, ib. n. 11.

Hæres adeundo hæreditatem non solvendo quando suis creditoribus præjudicet, p. 640. n. 65. & seqq.

L. ex contrario, ff. de separationibus, procedit in creditoribus chirographariis quibus debitor hæres adeundo & adjiciendo novos hæreditatis creditores potest præjudicare, ib. n. 67. 68. & 69.

Hæres institutus perquirendus est à creditoribus hæreditatis, an velit adire vel non, p. 220. n. 23.

Et per proclama, ib. 24.

Hæres comparens post judicium cœptum cum curatore hæreditatis jacentis illud assumitur in eodem statu, ib. n. 25.

Quemadmodum lis cœpta cum defuncto transit in hæredem, ita cœpta cum hæreditate jacente defunctum repræsentante, ib. n. 27.

Hypotheca.

Vide *Prælatio.*

Hypothecam adquirit pensionarius in fructibus beneficii gravatis p. 274. n. 15. cum seqq.

Inter Hypothecarios creditores præfertur tempore anterior, ib. n. 14.

Hypothecam in fructibus beneficii adquirit pensionarius à tempore reservatæ pensionis, p. 276. n. 32.

Hypotheca ejusdem rei constituta duobus diversis temporibus habet tacitam conditionem, ut secundo sit pro residuo hypothecata, primo integrè prius soluto, ib. n. 38.

Hypotheca orta in ipso actu adquirendi præfertur omnibus hypothecis anterioribus, ibid. n. 32. & 33. & seqq.

Secus quando imposita fuit ex intervallo, & re jam adquisita per debitorem, n. 35. cum seqq.

Hypothecari potest pensionis commoditas, sicuti cedi, vendi, vel in solutum dari, p. 278. n. 8. & 9.

Hypothecari, & obligari potest commoditas ususfructus, qui extingui, vel remitti nequit in fraudem creditorum, ib. n. 10. & 11.

Hypotheca super re extinguitur, re perempta sui natura, ibid. n. 14. & 15.

Hypotheca perit extincto jure debitoris ex causa præambula & necessaria, p. 279. n. 16.

Hypotheca rei non perit, quando jus debitoris extinguitur ex causa sua voluntaria, ib. n. 17. & 18.

Hypothecata res, vel jus non potest remitti, aut renunciari in præjudicium creditoris, ib. n. 19.

Hypothecatus ususfructus nequit remitti, vel renunciari in præjudicium creditoris, ib. n. 20. & 21.

Hypotheca specialis requiritur, ut pactum de non alienando impediat translationem dominii, & alienationem irritet, p. 281. n. 41.

Hypothecæ & pignoris juri renuntians non censetur credito renunciare, p. 53, n. 16. & 17. cum seqq.

Hypotheca tacita non inducitur nisi à lege sit expressè data, p. 69. n. 39.

Creditor prior hypothecam possidens si deducto suo credito aliquid supereat, tenetur rem dimittere posterioribus creditoribus, 91. & 93. n. 6. & 20.

Contra hypothecam specialem potest cogi prior creditor prius agere ad instantiam posterioris, eo tamen jure uti nequit debitor, p. 124. n. 23. & 24.

Hypothecæ tamen tertium possessorem potest creditor convenire alibi deferens concursum à debitore formatum, p. 133. n. 44. 28. & 29.

Creditores in hypotheca non amplius appetere possunt ultra rei æstimationem, dempto valore oneris, cùm minus valeat, quanto magis res sit gravata, p. 148. n. 1. cum seqq.

Hypotheca distracta ad instantiam creditorum libera transit in subhastantem, p. 149. n. 15.

Hypotheca vendita ad instantiam prioris creditoris emptor tutus est à molestis cæterorum, ib. n. 16.

Hypothecam habet uxor pro dote, pro alimentis, usuris & interesse dotis retardatæ, p. 174. n. 91. 92. & 93. & seqq.

Hypotheca cum prælatione datur mutuanti, vel expendenti in conservationem rei, vel societatis ipso societatis corpore, p. 175. n. 103. & 104.

Hypothecati census redemptio rectè fit concursus creditori inscio creditore hypothecario, p. 200. n. 44.

Nisi creditor ipse hypothecarius inhibuerit debitori census, ut redimat, eo inscio, & non monito, ib.

Hypotheca cum prælatione datur mutuanti ad rei refectionem, & conservationem, p. 334. n. 94.

Pro quantitate tamen correspondente necessitati rei non pro excessus, pro quo hypotheca, & prælatio creditori negatur, ib. n. 95.

Hypotheca pluribus obligatis præfertur qui prius contraxerit, p. 337. n. 137.

Snb eadem hypotheca plures mutuantes omnes ad illam simul admittuntur pro rata cujuslibet crediti, ibid. n. 139.

Etsi omnibus hypotheca non sufficiat, omnes pro rata diminutionem patiuntur. ibid. n. 140.

Hypothecam specialem, & generalem habens creditor cogetur ab habentibus generalem tantum, ut prius specialem excutiat, p. 341. n. 4.

L. 2. de pignoribus exornatur. *d. l.* dispositio inducta est in favorem creditorum posteriorum, & non in favorem debitoris, qui nequit contra anteriorem de eâ opponere, ibid. n. 5.

Hypothe-

& Verborum.

Hypothecam majoratus cum facultate Regia esse specialem, & bonorum allodialium obligationem esse generalem, asserit Molina, ib. n. 6.

Hypotheca in bonis majoratus statim contrahitur, nec pendet ab existentia, vel defectu bonorum liberorum, secus quoad ordinem exigendi, ib. n. 7.

D. l. 2. dispositio procedit, quando utraque hypotheca specialis, & generalis est pura, non conditionalis, p. 343. n. 23. & 24.

Hypotheca bonorum omissa in instrumento nunquam subintelligitur nisi in casibus à jure tacitam inducente, p. 344. n. 47. 48. 49. & 50.

Hypotheca auget obligationem, & personali addit realem, quæ nisi expressè apponatur nunquam subintelligatur, p. 345. n. 51.

Ad Hypothecæ valorem requiritur consensus veri domini, p. 378. n. 71. & seqq.

Hypotheca rei alienæ absque domini consensu non tenet, p. 379. n. 73.

Differentia inter rei alienæ venditionē, & hypothecam, ut illa mero jure teneat, hæc nulla sit ipso jure, ib. n. 74.

Hypothecaria agens contra tertium possessorem tenetur probare dominium debitoris, aliàs non obtinebit, ib. n. 73.

Ad Hypothecæ valorem nihil prodest bona fides contrahentium ib. n. 80.

Resoluto dominio debitoris resolvitur hypotheca interim imposita, p. 380. n. 81.

Condemnatus emptor *ex l.* 2. *rescind. vend.* ut vel rem reddat, vel pretium suppleat, si rem eligat, sustinentur hypothecæ, ab eo impositæ, secus si rem admittat, ib. n. 82.

Pupillo eligente rem sua pecunia emptam, cessat hypotheca sibi data à jure, si hypotheca maneat, ib. n. 83. & 84.

Domino deficiente in possessore majoratus putativo hypothecæ interim ab eo contractæ ex facultate regia nihil operantur, nec vero successori evincenti nocent, ib. n. 85.

Hypothecæ qualitatem tenetur creditor indagare, aliàs sibi imputatur, p. 383. n. 110. & seqq.

Creditor qui accepit hypothecam debuit naturam & qualitatem ejus prospicere, & sibi cautius cavere alio juris remedio, p. 385. n. 125.

Et imputet sibi, qui legitima cautela non se munivit, ibid.

Hypothecam in bonis majoratus duo sustinent, regia facultas, & dominium ex parte impetrantis, & imponentis, p. 391. n. 2. & seqq.

Hypothecam rei alienæ si debitor consequatur dominium confirmatur, & convalescit, ib. n. 5. & seqq.

Hypotheca à principio constituta super duobus fundis uno postmodum evicto, aut perempto, alter totum obligationis pondus sustinet, p. 401. n. 4.

Hypothecæ jus est individuum, ib. n. 5.

Hypothecæ jus est individuum, licèt res hypothecatæ dividuæ sint, n. 6.

Hypothecatæ si fuerint plures res, aut plures fundi, quilibet in solidum obligatus intelligitur, ib. n. 7.

Soluta si sit pars debiti adhuc pro residuo etiam minimo omnes res manent hypothecatæ, ib. n. 8.

Ac tota res pro debiti residuo distrahi potest, ib. n. 9.

Hypothecæ obligatio est tota in tota re, & tota in qualibet rei parte, ac quælibet obligationis pars in tota re, ib. n. 10.

Ex duabus rebus simul hypothecatis, una extincta, altera debito manet gravata, p. 406. n. 72.

Fallit quando ipsius crediti pars simul extinguitur cum ipsa re, ibid. n. 73.

Hypotheca generalis ut operetur, sufficit quod dominium rei fuerit per momentum quæsitum debitori, p. 415. n. 7. & seqq.

Hypotheca extinguitur extincto aut resoluto dominio debitoris medio tempore imposita; quando resolutio fit ex causa de præterito, ib. n. 12.

Secus si resolutio contingat ex causa debitoris voluntaria, ib. n. 13.

Quia hoc casu durat adhuc jus hypothecæ medio tempore contractæ ib. n. 14.

Hypothecæ alienatio quando, & quibus casibus facta dicatur ex causa debitoribus voluntaria, vel necessaria & præambula, ib. n. 15. & 16. remissivè.

Hypotheca contracta sub conditione voluntaria, vel potestativa, etiam purificata conditione, non retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium tertii, medio tempore jus quærentis, ib. n. 19.

Secus si conditio fuerit casualis, aut mixta, ib. n. 10.

Hypotheca & alia onera imposita ab emente pro persona nominanda nominatione facta resolvuntur, nec transeunt in nominarum, p. 416. n. 32. & seqq.

Actus ut involuntarius dicatur, sufficit quod habeat originem anteriorem hypothecis medio tempore contractis, ib. n. 34.

Emptor condemnatus ut vel rem reddat, vel pretium suppleat, si rem reddat, omnes hypothecæ ab eo interim impositæ resolvuntur, ib. n. 33. & 36.

Venditor potest pactum in continenti apponere, ut res sit hypothecata uni posteriori debitori creditori, vel alteri tertio, ut aliis anterioribus præferatur, pag. 427. n. 115. & 116. ex num. 108. cum seqq.

Hypotheca cadit super jure de futuro jure in spe, atque super actione competente ad rem, p. 451. ex n. 6. & 8.

Hypotheca non cadit in rebus ad disponendum reservatis à donatore anteaquam debitor declaret se uti velle facultate, ib. n. 9. & 10.

Per Hypothecam specialem eorum bonorum, quæ sibi ad disponendum reservavit debitor, an censeatur uti facultate, ib. n. 11. cum seqq.

Affirmativè resolvitur ib. n. 12. cum seqq.

Hypotheca specialis bonorum reservatorum, licèt non destinetur expressè ad utendum facultate, destinatur tamen tacitè velle debitorem acceptare & facultate uti, ib. n. 13.

Hypotheca rei alienæ ipso jure non tenet, ib. n. 17.

Per Hypothecam specialem bonorum reservatorum à debitore ad disponendum, inducitur acceptatio, ib. n. 18.

Hypotheca medio tempore contracta post partem dotis solutam, & ante alterius partis solutionem an præferatur doti, p. 463. n. 5.

Hypotheca contracta sub conditione impetrandæ facultatis, an præferatur medio tempore contrahenti cum possessore majoratus cum facultate, p. 464. n. 21. cum seqq.

Hypotheca tacita incipit à tempore promissæ dotis, p. 463. n. 6.

Hypotheca expressa sicut purificata conditione potestativa, vel mixta retrotrahitur: ita & hypothecata, p. 464. n. 16. & 19. cum seqq.

Hypotheca pro evictione promissa si alienetur sequuta postmodum evictione remanet obligata & tertius tenetur, ib. n. 20. & 21.

Hypothecarius omnium bonorum creditor sub conditione retrotractiva, an habeat hypothecam in re medio tempore acquisita per debitorem, & eodem tempore iterum alienata, ib.

Negativè resolvitur, p. 466. n. 42.

Hypotheca secunda non præjudicat primæ legitimæ contractæ, p. 467. n. 54.

Hypotheca sub conditione assensus impetrandi, si interim alienetur cum assensu, licet postea prior impetraverit, non præfertur tertio, ib. n. 56. & 57.

Etiamsi secundus contractus à feudatario vel possessore majo-

Index Rerum

majoratus fiat cum clausula, salvo jure prioris creditoris, p. 468. n. 58.

Et etiamsi constituat possidere nomine prioris contrahentis sub conditione impetrandæ facultatis, ibid. n. 59.

Hypothecata re pluribus, uni post alium sub conditione, si dominium consequatur conditione completa, omnes simul admittuntur absque alterius prælatione, ib. n. 64. & ex n. 60. cum seqq.

Hypothecæ possessionem fuisse penes debitorem tempore obligationis, quando creditor sufficiat probare, p. 476. n. 34.

Hypotheca rei alienæ Domino non consentiente nulla est ipso jure, ib. n. 36.

Hypotheca rei alienæ convalescit per acquisitionem dominii, postea consequuti à debitore, pag. 479. n. 68.

Hypothecari potest res propria ab alio possessa, & convalescit hypotheca recuperata possessione per dominium, ib. n. 69.

Hypotheca datur pupillo, mulieri, & militi in re empta ex pecunia eorum, p. 494. n. 22.

Hypotheca super officio renunciabili resolvitur officio amisso ob defectum renunciationis, pag. 518. n. 6. & seqq.

Hypotheca super juribus regalibus imposita an resolvatur per venditionem eorum factam alteri à debitore, p. 520. n. 39.

Qualitatem resolubilem rei sibi hypothecatæ debet prospicere creditor, & alio juris remedio sibi præcavere, ib. n. 40.

Hypotheca super emphyteusi per commissum devoluta ad dominum resolvitur, ib. n. 41.

Et Hypotheca medio tempore contracta resolvitur, ib. n. 42.

Hypotheca solvitur, resoluto contractu ex causa præcedente necessaria, ibid. n. 43.

Et quæ dicatur causa necessaria præcedens vel voluntaria, ib. n. 44. remissivè.

Hypotheca super molendino, si istud prorsus dirutum dissolvitur, etiamsi ex eisdem molis & cæmentis aliud novum constituatur, ib. n. 50.

Quia non est idem molendinum, sed aliud novum, n. 51.

Hypotheca, quæ semel cessavit & omnino evanuit, amplius non reviviscit, ib. n. 52. & seqq.

Hypotheca super nomine debitoris durat quantum ipsum nomen, quo extincto & illa extinguitur, ibid. n. 46. & 67.

Hypotheca extinguitur extincta re, p. 524. n. 12.

Hypotheca, an extinguatur nomine debitoris per compensationem ipso jure extincto, ib. n. 13. & seqq.

Hypotheca super censu, seu nomine debitoris non impedit redemptionem, & solutionem faciendam Domino census etiam inscio creditore hypothecario, ib. n. 15.

Et per redemptionem aut solutionem extinguitur hypotheca, ib. & seqq.

Hypothecæ potest res subjici ex pluribus ac diversis causis, p. 547. n. 44.

Hypotheca non subsistit obligatione principali deficiente n. 84. & seqq.

Hypotheca dissolvitur per acquisitionem domini in ipsa re per creditorem, p. 575. n. 129.

Hypotheca orta in ipso acquisitionis instanti præfertur quibuslibet anterioribus, pag. 585. n. 89. 90. 91. & 92.

Hypotheca non contrahitur super bonis majoratus, nisi liberis deficientibus p. 589. n. 48. & seqq.

Hypothecam tacitam, & omnibus prælationem habet administrator pro suis reliquis & expensis factis in conservationem administratoris, p. 611. n. 3.

Hypothecam tacitam prior creditor dimittere non tenetur posteriori, donec integrum creditum accipiat, p. 621. n. 11.

Hypothecam possidens prior sibi & aliis idoneam nequit repellere posteriorem agentem pro residuo, p. 624. n. 32.

Hypotheca non est natura nec de substantia contractus, ex cujus existentia vel defectu valor contractus non pendet, p. 646. n. 48. & 44. & à n. 46.

Hypothecata res iterum repetita in obligatione novante conservat tempus, & prælationem, p. 648. n. 92. & cum seqq.

Hypothecam super re empta à minore proprio solvendo, an valeat si fiat in continenti, & non ex intervallo, p. 426. n. 113. cum seqq. & ex n. 108.

Hypotheca absque expressa contrahentium conventione nequaquam contrahitur, p. 646. n. 50.

Nec subintelligitur in contractu, si comitatur à contrahentibus, ib. n. 51.

Potest quis esse hypothecarius creditor absque prælatione, ib. n. 52.

Hypothecæ jus solum cedi vel legari potest sine crediti corruptione, vel remissione ib. n. 53.

Hypotheca contracta virtute mandati nequit retrotrahi ad tempus mandati, p. 213. n. 27. & ex n. 9. nu. 1. cum seqq.

Hypothecam contractam virtute mandati non retrotrahi ad tempus mandati, qui Doctores teneant, ib. n. 30. cum seqq.

Jus hypothecæ semel extinctum per acquisitionem rei, recuperat creditor re evicta, vel ablata, p. 575. n. 131.

Hora.

Vide *Dies*, *Instrumentum*.

Inter duos creditores eadem die contrahentes, de quorum anterioritate non apparet, prælatio non datur, sed pro rata simul admittuntur, p. 339. n. 165.

Fallit in creditore habente instrumentum cum die & hora, ut iste præferatur alteri horam non habenti, ib. n. 166.

Etiam contra dotem, cujus instrumentum caret hora, ib. n. 167.

Et in quocumque actu præfata sententia locum habet juxta communem, ib. n. 168.

Ex duobus instrumentis horam non habentibus, præfertur instrumentum pro dote, etiam contra fiscum, ib. n. 169. & 170.

I

Ignorantia.

IGnorantia ejus qui investigare tenetur, illum non excusat, sed potius inducit scientiam, p. 335. à n. 104.

Scire, & scire debere, paria sunt, ib. n. 107.

Ignorantia hæredis justa confirmat alienationem rei per fideicommissum alteri relictæ, p. 473. n. 12.

In possessore majoratus putativo impetrante facultatem ad alienandum, non potest cadere ignorantia fideicommissi perpetui, ib. n. 13.

Ignorantia veri Hæredis fideicommissum adesse, vendens alteri simul ignoranti, solum ad pretium tenetur fideicommissario, ib. n. 14.

Nisi hæres solvendo non sit, quia tunc potest fideicommissarius rem ab emptore evincere, p. 474. num. 15. & seqq.

Alienationis prohibitio expressa impedit alienationem factam ab hærede ignorante emptori, vel creditori pariter ignoranti, quæ ipso jure nulla est, ibid. n. 15.

Impedimentum.

De omnibus impedimentis, an sit necessaria relatio principi in impetratione facultatis ad alienandum bona majoratus, p. 248. n. 1. 2. & 3.

Impedimenta quando plura obstant, nihil prodest impetran-

petranti, de omnibus est facienda principi relatio, ut facultas prosit, p. 249. n. 4.
Quando impetranti plura impedimenta obstant, nihil prodest pro singulis singulas facultates impetrare, sed de omnibus facienda est relatio, ib. n. 5.
Impedimentum narratum conjunctum cum tacito reddit difficiliorem impetrationem, ibid. n. 6. & 7.
Duplex impedimentum difficilius tollitur quàm unum, p. 251. n. 25. cum seqq. & ex p. 5. n. 22.

Impetrare.

Impetrans facultatem ad alienandum, an de omnibus impedimentis concurrentibus relationem principi facere teneatur, p. 248. n. 1. cum seqq.
Impetranti si plura obstant impedimenta nihil prodest pro singulis singulas facultates seperatim impetrare, sed de omnibus in una tenetur facere relationem, ib. n. 4. & seqq.
Frustra precibus impetratur, quod à jure communi concessum est, p. 250. n. 13.

Incertitudo.

Incertitudinis & dubij eventus ratione contractus aliàs illicitus, licitus judicatur p. 146. n. 44. & seqq.
Facultas regia indifferens super tuo majoratu concessa ei, qui plures & diversos possidet, ratione incertitudinis vitiatur, p. 370. n. 6.
Incertum & nullum æquiparantur, ib.
Majoratus institutor si se referat ad alium majoratum, & plures reperiantur contrarii ratione incertitudinis, neuter attenditur, ib. n. 7.
Incertitudo facultatis regiæ certificari potest in judicis & demonstrationibus legitimis, ib. n. 9. cum seqq.
Ob incertitudinem lucri, & damni data paritate futuri contingentis justificatur actus, p. 384. num. 119.

Individuum, & Individuitas.

Individuitati causarum non attribuitur fori mutatio, sed accumulatio, p. 11. n. 3.
Individuum est judicium concursus, quod inseparabilem connexitatem inter creditores producit, ib. n. 6. & seqq.
Individuum est judicium concursus, p. 32. n. 31. & p. 36. n. 4.
In Individuis & connexis judiciis in quibus clericus & laicus in sunt, judex Ecclesiasticus, vel dignior competens est, ib. n. 5.
Si ob individuitatem judicii concursus via executiva à via ordinaria concurrente seperari nequeat, an via executiva uti privilegiata ad se trahat ordinariam, ita ut totum judicium executivum efficiatur, p. 123. n. 14. 16. & 48. & ex n 9. cum seqq.
In Individuis causa, & persona privilegiata trahit ad se causam, & personam non privilegiatam, ibid. n. 15.
Individua & unica dicitur quælibet dispositio conditionalis, & qualificata cum suis conditionibus, & qualitatibus insitis, ib. n. 21. & seqq.
Hypothecæ jus est individuum, licèt res hypothecatæ dividuæ sint, n. 6. & seqq.
Individuæ sunt rationes reddendæ continentes in se datum, & receptum introitus, & exitus, p. 604. n. 30. & ex n. 22. cum seqq.
Individuus & unicus est contractus cum omnibus suis pactis, conditionibus & qualitatibus eo insitis, n. 13. cum seqq.

Indotatio.

Vide *Mulier, Uxor.*
Circa indotationem uxoris ob obligationes pro marito ultra dimidiam dotis, Vide, p. 332. n. 68. cum seqq.
Ad Indotationis læsionem, sicut & quorumlibet contractuum atrendi debet tempus contractus, non quod postea evenit, p. 333. n. 77. & 78.
Ad Indotationem mulieris tempus indotationis debet attendi, ib. n. 79.
Indotationis exceptio quibus in casibus denegatur mulieri, ib. n. 80.
Ad Indotationem non sunt attendenda bona mulieris paraphernalia, nec patrimonialia, sed dotalia tantùm, ib. n. 81.
De Indotationis materia qui tractent, ib.

Induciæ.

Vide *Moratoriæ.*

In solidum.

Pluribus in solidum obligatis, si utilitas ad unum duntaxat spectet, iste dicitur principalis, cæteri fidejussores inter seipsos, non respectu creditoris, p. 372. ex n. 20. cum seqq.
In solidum pluribus obligatis & simpliciter condemnatis, an creditori insuper agenti contra unum, non pro sua rata, sed pro toto, obstet res judicata, p. 560. n. 2. & seqq.
In solidum obligatis, & simpliciter condemnatis unusquisque pro rata intelligitur condemnatus, etiam si aliquis efficiatur non solvendo, ib. n. 3. 4. 5. 6. & 7.
Et an à residuo præter suam ratam, videtur quilibet absolutus, n. 7. & 36. cum seqq.
Creditor, qui virtute sententiæ ratam ab uno correo exegit non poterit ab eodem, nec à cæteris in solidum obligatis solidum petere, p. 563. n. 46.
L. 1. 2. & similes C. si plures una sent. procedunt, sive creditor à principio solidum deduxerit, sive simpliciter omnes correos pro quantitate convenerit, ib. n. 57.

Instantia.

Creditore cujus jus fuit præservatum in decreto comparente, eadem continuatur instantia, p. 351. n. 71.
Tertius comparens virtute clausulæ salvo jure, dicitur petere in eadem instantia, eamque continuare, non novam incipere, ib. n. 72.
Marta contrarium sectans reprobatur cujus fundamentum falsum ostenditur, ib. n. 73. & seqq.

Institor.

Institor propositus ad certum genus negotiationis vel artis non obligat dominium contrahens extra negotiationem vel artem, p. 60. n. 38. & ex n. 76. cum seqq.
Præpositus negotiationi non tenetur administratione finita, & quando secus, p. 63. n. 84.
Institor quando finito officio teneatur per regulas & limitationes, ib. n. 87. remissivè.
De variis dubiis inter institorem, præpositum, & præponentem, ib. n. 88. remissivè.
L. si quis mancipii 17. §. si impubes, ff. de institor. actio. disponens contractus cum institore sciente mortem domini præponentis, valere in præjudicium hæredis, interpretatur, p. 384. & 388. ex n. 111. cum seqq. & ex n. 146.
Institoris mandatum non extinguitur morte domini præponentis, sed durat quousque ab hærede revocetur, p. 383. n. 112.
L. ejus qui in provincia, versic. placebat, ff. si certum pet. contrarium supponens, interpretatur, ibid. n. 113.
Institor procurator, vel syndicus contemplatione officii contrahens de suo non tenetur, durante vel finito officio, p. 603. n. 12. ex n. 7. cum seqq.
Quod generaliter procedit in omnibus officialibus publicis vel privatis ib. n. 13. & seqq.
Institoris mandatum finitur per mutationem status domini præponentis, p. 208. n. 10.

Instrumentum.

Instrumenta producta & parti intimata, non impugnata, approbata remanent, p. 571. ex num. 69. cum seqq.
Instrumentum quodlibet in judicio factum habet executionem paratam propter calorem judicii, p. 577. n. 150. & seqq. & ex n. 144. cum seqq.

Index Rerum

Inſtrumenta apud eum deponenda, qui majorem partem facit in re, p. 658. n. 49. & ſeqq.
Inſtrumentum crediti reddito debitori, creditum remiſiſſe cenſetur creditor, p. 210. n. 9.
Secus hypotheca reddita, ib. ex n. 3. cum ſeqq.
Inſtrumentum crediti reddito debitori creditum, & hypotheca in eo contenta remiſiſſe creditor cenſetur, ib. n. 10.
Inſtrumento crediti reddito debitori, fidejuſſores in eo contenti, liberantur, ib. n. 11.
Ex inſtrumenti, quo duo erant obligati redditione, uni adjudicatur remiſſio debiti, & ſimul actionis ceſſio contra correum, n. 12. & n. 13.
Ex duobus inſtrumentis à fiſco & alio credito præſentatis, de quorum authoritate non apparet, quale eorum præferatur, n. 8.
Inſtrumenti habentis executionem paratam effectus non impediuntur ob nullitatem ipſius aut reſciſſionem contractus in via ordinaria motam, p. 127. n. 56.
In eodem inſtrumento ſimul contrahentes, & eodem tempore non poſſunt ad invicem anterioritatem prætendere, p. 337. n. 135.
Nec etiam ij, qui prius nominati reperiantur in eodem inſtrumento, p. 338. & ex n. 150. cum ſeqq.
In eodem inſtrumento prius & poſterius non datur, cum eodem momento jus omnium ſimul naſcatur, p. 337. n. 136. & ſeqq.
Inter duo creditorum inſtrumenta de quorum anterioritate non apparet, nulli datur prælatio ſed pro rata ſimul omnes admittuntur. p. 339. n. 165.
Inſtrumentum continens diem & horam præfertur alteri horam non habenti, ib. n. 166.
Etiam contra dotem, cujus inſtrumentum caret hora, ib. n. 167.
Et in quocumque actu præfata ſententia locum habet juxta communem receptam, ib. n. 168.
Ex duobus inſtrumentis horam non continentibus, nec apparente anterioritate, præfertur inſtrumentum pro dote, etiam contra fiſcum, ib. n. 169.
Dos & fiſcus habentes inſtrumenta eadem die confecta cum quibus alii creditores concurrunt habentes tacitam, vel expreſſam hypothecam, quis alii præferendus, ib. n. 170. remiſſivè.
Inſtrumento aliquo qui juvatur, totum recipere tenetur, nihil electo, pag. 348. & 349. n. 24. ex n. 16. cum ſeqq.
Inſtrumentum exhiberi petens totum approbare videtur, ib. n. 25.
Item in libro exhibendo, ib. n. 26.
Item, & qui juvatur aliqua partita libri exiſtentis penes aditum, ib.
Inſtrumentum producens videtur fateri omnia in eo contenta, ib. n. 29.
Etiam ſi proteſtetur, uno dumtaxat capitulo uti velle, ib. n. 30.
Et de pluribus hujus Regulæ ampliationibus & limitationibus, ib. n. 31. remiſſivè.
Inſtrumentum producens videtur fidem ejus approbare, etiam ſi non ſit ſolennis, ib. n. 32.
Niſi ſit ſuſpectum de falſo, ib.
Inſtrumentum exhibitum principi ex quo conſtat defectus & nullitas, validat principis confirmatio, p. 449. n. 69. & 70.
Ex inſtrumento exhibito ſi apparet, defectus exceptio, & oppoſitio partis non eſt neceſſaria, ibidem n. 71.
Inſtrumentum annullatum ob non ſolutam gabellam, non ideo annullatur contractus, ib. ex num. 173. cum ſeqq.
Inſtrumentum producens continens exceptionem eam tacitè oppoſuiſſe videtur, p. 545. n. 18.
Inſtrumentum obligationis factum ab uxore in quo mariti licentia non apparet, judex ex officio repellit, etiamſi uxor non opponat, ib. n. 22. & ſeqq.
Inſtrumentum per ſententiam reprobatum intelligitur, & amplius nec ad agendum nec ad excipiendum prodeſt, p. 560. 563. n. 11. & 51.
Nec ex eo poteſt exemplar deduci nec inter eaſdem nec inter diverſas perſonas, p. 561. n. 12. & ſeqq.
Ea Inſtrumenta cenſentur reprobata per rem judicatam quæ ex diametro repugnat ſententiæ, non verò quando concurrere poſſunt in effectu, p. 563. n. 52.
Inſtrumenti ea pars, quæ non continetur in ſententia, omiſſa intelligitur, ib. n. 53. 54. 55. & 56.

Interuſurium.

Vide *Fructus*, *Reſtitutio.*

Interuſurium & fructus hæreditatis majoratus & uſufructus parti debiti, ſeu rei ante tempus reſtitutæ, an judicentur bona debitoris reſtituentis, p. 429. ex n. 1. cum ſeqq.
Diſtinctio traditur intra reſtitutionem præmaturam juris jam quæſiti & radicati & juris delati, & quærendi revocabilis & reſolubilis, p. 431. ex n. 18. cum ſeqq.
Creditores jus habent ad interuſurium medii temporis facta præmatura reſtitutione, p. 432. n. 28. cum ſeqq.
Interuſurium donat debitor, qui ante tempus reſtituit majoratum, ibid. n. 33. & ſeqq.

Inventarium.

Vide *Hæredes*, *Aditio.*

Inventarium impedit bonorum commixtionem, imo illa conſervat ſeparata, p. 59. n. 26.
Inventarii confectio quoad hæredem creditorem idem operatur quod ſeparatio per extraneos creditores poſtulat, ib. n. 27. & 28.
Inventarii virtute hæres ſuum creditum & ſeparationem tanquam extraneus poſtulare poteſt, ib. n. 29.
Inventarii virtute hæres creditor hæreditatis poteſt ſuum creditum in concurſum conſequi, p. 60. n. 31.
Inventarii confectio reddit hæredem illæſum, ib. n. 32.
Inventarii beneficio hæreditas fingitur non adita, ib. n. 34.
Hæredis bona obligata per teſtatorem ad ſolutionem legati per inventarium ſubſequutum obligata non remanent, ib. n. 39.
Abſque inventario hæres ſe immiſcens præſumitur doloſus, & bona ſurripuiſſe, p. 308. n. 11.
Et eſt præſumptio juris & de jure quæ non admittit probationem in contrarium, ib. n. 13.
Inventarii confectio perſonalis eſt, ita ut confectum à tertio non proſit hæredi, p. 309. n. 20.
Inventarium à matre confectum filiis non prodeſſe qui teneant, ib. n. 21.
Inventarium à matre confectum an filii poſſint ratificare, ib. n. 22.
Inventarium confectum à legatario an proſit hæredi, ibid.
Confeſſio quorundam creditorum inventarium confectum ab hærede verum eſſe, cæteris creditoribus non nocet, ib. n. 23.
Inventarium ab alio legitimè confectum hæredi prodeſſe receptior eſt opinio, ib. n. 25.
Per Inventarium ab uno ex hæredibus confectum probatur, quot bona defunctus reliquerit, ib. n. 26.
Inventarium confectum à pupillo prodeſt ſuo ſubſtituto, ib. n. 27.
Inventarii beneficium transmittitur ab hærede in ſucceſſorem, tanquam in rem ſcriptum, ib. n. 28.
Inventarium confectum à patre prodeſt filiis aliud non conficientibus, ib. n. 29.
Inventarium fit ut hæres bona defuncti non occultet, ib. n. 30.
Inventarium factum ab uxore de bonis mariti ad effectum dividendi hæreditatem, prodeſt hæredibus mariti, ib. n. 31.
Inventarium factum ab eo, cujus intererat bona non occul-

occultari, prodeſt etiam illi qui conficere tenebatur, ib. n. 32.
Inventarium confectum à tutore prodeſt ſubſtituto, ac fideicommiſſario, ib. n. 33.
Donatarius omnium bonorum reſervata donanti certa quantitate ad teſtandum, non tenetur facere inventarium, ib. n. 34.
Inventarium confici, fuit introductum, ne bona occultentur, p. 310. n. 35.
Hæres debitoris formantis concurſum excuſatur ab inventario ob liſtam bonorum à defuncto datam, ib. n. 36.
Inventarium factum à judice ex officio ſuo prodeſt hæredi abſenti, ib. n. 34. & 38.
Hæres debitoris formantis concurſum legitimo juris,& facti impedimento excuſatur novum conficiendi inventarium, ib. n. 39.
Tutoribus, curatoribus, & adminiſtratoribus, qui ratione officii tenentur conficere inventarium non prodeſt aliud à tertio confectum, ib. n. 40.
Hæres illius qui ceſſit bonis, nulla inventarii confectione indiget, ib. & ſeqq.
Hæredi non currit tempus conficiendi inventarium durante impedimento juris vel facti, ib. n. 42.
Lite pendente ſuper bonis hæreditatis, quibus ſicut immiſcere non poteſt hæres, ita non tenetur ad inventarii confectionem, nec ad proteſtationem, ibid. n. 43.
De inventario à ſe confecto poteſt hæres condemnatus opponere poſt rem judicatam, p. 550. n. 78.

Judex.

Vide *Requiſitoriæ, Clericus.*
Judex in formando concurſu is competens dicitur qui ſit judex debitoris, non creditorum, p. 3. n. 13.
Judex concurſus non exigit decimam, p. 6. n. 44. & 58. cum ſeqq.
Judex idem debet eſſe cauſæ præparantis, ac cauſæ præparatæ, p. 15. n. 19. & n. 24.
Judex Eccleſiaſticus eſt competens concurſus formati ad hæreditatem clerici jacentem inſtantibus creditoribus, p. 17. n. 47. cum multis ſeqq.
Debitor poteſt noviter formare concurſum univerſalem coram quodlibet ſuo judice competente, ſive ſit ex jam electis per creditores, ſive non, p. 24. & 25. n. 3. & 14.
Coram uno judice intentandæ ſunt omnes cauſæ ratione individuitatis concurſus, ne continentia cauſæ dividatur, p. 25. n. 15. & ſeqq.
Homicidij facti, in confinio diverſarum juriſdictionum judex competens eſt ille, in cujus territorio reperitur caput occiſi. p. 26. nu. 26. & à n. 25. cum ſeqq.
Judex concurſus privativè cognoſcit de omnibus cauſis, ab eo dependentibus, p. 33. n. 1.
De concurſu per ſolos creditores formato ille judex privativè cognoſcit, qui prævenerit cauſam ad petitionem unius creditoris ib. n. 2.
Judex concurſus ad ſe trahit omnes cauſas coram aliis judicibus pendentes per requiſitorias & inhibitionem, ib. n. 3.
Competentia orta inter duos judices ad invicem inhibentes, ille prævalet, qui juriſdictionem habet, ib. n. 4.
Judex juriſdictionem habens poteſt etiam inhibere parem habenti, ib. n. 5.
In connexis, & individuis judiciis in quibus clericus & laicus concurrunt, judex Eccleſiaſticus, uti dignior, competens eſt, ib. n. 5. 11. 12. 21. & 22.
Judex Eccleſiaſticus ſæcularem citantem clericum ad concurſum inhibens vim facit, ib. n. 10.
Idem ſervatur in delatione quinquennali per creditores debitori præſtanda, ib.
Judex exequens debitorem in judicio particulari cognoſcit de Dominio rei repertæ inter bona debitoris deductum pretium, p. 84. n. 118.
Judex non debet impertire officium ſuum inter partes non petentes, p. 155. n. 37. & ſeqq.
Coram judice concurſus ſubhaſtante debet comparere novus licitator plus offerens ſubhaſtatione perfecta, p. 319. ex n. 85. cum ſeqq.
Prævention judicis Eccleſiaſtici, ac prævention judicis ſæcularis concurrentibus in eadem die de quarum anterioritate non apparet, præſumitur pro præſumptione ſæcularis, p. 339. n. 171.
Judicis animus ſolventis ſub cautione fuiſſe præſumitur conſulere voluiſſe omnibus jus habentibus, p. 349. n. 37. 38. & ſeqq.
Coram judice concurſus an comparere teneatur clericus cui ſolutum fuit ſub cautione de reſtituendo poſteriori, ſi ab iſto conveniatur revocatoria, ib. ex n. 42. cum ſeqq.
Judex concurſus cognoſcit de revocatoria intentata contra creditorem etiam clericum, dum judicium concurſus extinctum non eſt, p. 350. n. 48. & 49.
Solutionis virtute non libera, ſed ſub clauſula præſervativa juris tertii revocatoria mota ad eundē judicem redire debet creditor, nec clericus declinat etiam extincto concurſu ib. ex n. 51. cum ſeqq.
Commiſſum Judici tanquam Judici ſit judex non ſit extinguitur, p. 393. n. 40. 41. 42. & ſeqq.
Judex legitimè ſubhaſtans quoad omnes juris effectus repræſentat debitorem, ac ſi iſte vendidiſſet p. 615. n. 2.

Judicium univerſale, & particulare.

Vide *Concurſus.*
Judicium concurſus ut legitimè formetur, ſex requiruntur, de quibus, p. 23. 4. 5. & n. 7. 13. 22. 27. 31. & ex n. 42.
Judicium concurſus eſt inſeparabile, & indiviſibile, quare omnium creditorum præſentiam requirit, p. 5. n. 30.
Judicium univerſale concurſus originatur ab ipſo debitore independenter ab aliqua executione, p. 7. n. 60.
In judicio creditorum univerſali quilibet eſt actor & reus, p. 13. n. 2.
Judicium concurſus præparatorium eſt ad judicium contentioſum ſuper juribus & titulis creditorum, p. 15. n. 18. & 19.
Judicium concurſus univerſale eſſe traditur & variis juris fundamentis probatur, p. 21. ex n. 1. cum ſeqq.
Judicium univerſale continet unum corpus, ſub ſe complectens plura jura, ib. n. 3.
Excuſſio bonorum reſpicit totum debitoris patrimonium, cujus propterea Judicium dicitur univerſale, ib.
Judicium concurſus individuum eſt, & inſeparabilem connexitatem inter creditores inducit, num. 6. & ſeqq.
Judicium concurſus non fit univerſale ex concurſu creditorum, ſed immediatè ceſſione bonorum facta à debitore, p. 23. n. 16. & 17.
Judicium concurſus univerſale diverſum eſt ab aliis jam motis per creditores contra debitorem, quæ ſunt particularia, p. 24. n. 13.
Judicium concurſus indiviſibile eſſe probatur, p. 25. n. 20. cum ſeqq.
Judicium concurſus eſt corpus integrale compoſitum ex jure debitoris, & juribus creditorum, quæ ut membra illius judicantur, p. 26. n. 22. & 23.
Judicium concurſus motum per creditores inter ſe ipſos & ſe invicem opponentes ad executionem contra debitorem ab uno petitam eſt particulare, & caret effectibus ac privilegiis concurſus univerſalis formati à ſolo debitore, p. 27. n. 30. cum ſeqq.
Inter judicium concurſus particularis & univerſale originem trahens à facto debitoris diſcrimen multi ignorarunt, p. 28. n. 53.

Ju-

Index Rerum

Judicii mutatio quæ fit favore fiſci maximum affert creditoribus præjudicium, p. 44. n. 36. ex n. 18. ex verbo fiſcus, p. 45. & n. 50.

Judicium concurſus deſtinatur ad cognitionem prælationis, & jurium creditorum, p. 53. n. 17.

Ea tamen cognitio fit incidenter, & n. ſeqq.

Judicium concurſus an ſeparatim ſit tractandum, quando aliqui creditores via executiva, alii via ordinaria agunt, p. 122. n. 1. cum ſeqq.

Vel an omnium creditorum cauſæ veſtiantur via executiva, ut pari paſſu ambulent, ib. n. 2.

Judicium concurſus univerſale an totum reddatur ordinarium concurrentibus in eo via executiva & via ordinaria, p. 123. n. 9. cum multis ſeqq.

Judicium concurſus totum efficitur ordinarium concurrentibus creditoribus partim agentibus via exequutiva & partim ordinaria, ib. n. 17. & 28.

In Judicium concurſus tanquam individuo omnes creditores ſimul concurrere tenentur, ib. n. 18.

Judicium concurſus habet ſe ad lites motas & movendas, ſicut caput reſpectu membrorum, ib. n. 19.

In judicio concurſus diſceptatur de totali jure creditorum in proprietate, an perpetuo & irrevocabiliter conſequendum ſit, vel in perpetuum excludendi à credito poſtulato, ib. n. 20. 21. & 22.

Judicium univerſale concurſus diverſum eſt à particularibus alibi per ſingulos creditores motis, p. 124. ſub n. 24.

In judicio univerſali concurſus agitur de totali jure creditorum, & de prioritate crediti, ib. ſub n. 24.

Judicium concurſus, quo concurrunt creditores, quidam habentes viam executivam, alij viam ordinariam, totum efficitur ordinarium, p. 125. n. 28.

Judicium concurſus ex omnium creditorum juribus componitur, & unum continens indiviſibile conficitur, ideo omnium una debet eſſe natura, ib.

Unumque judicium eodem tempore non poteſt eſſe ordinarium, & executivum, n. 34.

Sed ſi concurrat via executiva cedit ordinario, ut potentiori, ib. n. 35.

Judicium regulariter eſt ordinarium ob favorem plenariæ cognitionis, n. 35.

Judicium concurſus univerſale dicitur pars principalis ad ſe trahens omnia alia cujuſcumque qualitatis, p. 126. n. 37. cum ſeqq.

Inter judicium concurſus univerſalis, & concurſus particularis qualis ſit differentia, ib. ex nu. 42. p. 127. & n. 72. & 73. ex n. 53. cum ſeqq.

Judicium concurſus univerſale plenam exigit cauſæ cognitionem in via ordinaria, ibid. n. 45. 46. & 47. cum ſeqq.

In judicium deducta, & à parte non impugnata videtur fateri, continere & approbare, p. 155. n. 42. & à n. 38. cum ſeqq.

In judicio ſive agendo ſive defendendo Monachus nequit comparere. p. 205. n. 99. & n. 100. cum ſeqq.

Actus quilibet in judicio geſtus præjudicialis creditoribus, ſi iſti citati non contradicunt, expreſsè illi conſentire, & approbare cenſentur, p. 324. n. 55.

Judicium concurſus univerſale, ut ejus ceſſent effectus quomodo, & quando extinctum dicatur, p. 350. n. 50. remiſſivè.

Sub clauſula præſervativa juris tertij, ſolutio facta operatur, ut judicium concurſus non extinguatur, ib. n. 51. cum ſeqq.

Judicium certum capi non poteſt ex iis, quæ pendent à futuro eventu, ſed debet eventus, à quo declaratio pendet expectari, p. 483. n. 107. & ſeqq.

In judiciis quaſi contrahitur, & obligatio inter partes oritur, p. 576. n. 143.

Judicialis actus potentior eſt extrajudiciali, p. 577. n. 144.

Quæ in judicio geruntur efficaciora ſunt iis, quæ extra illud fiunt, ib. n. 145.

Præſentia in judicio abſque vocis expreſſione ſtipulationis vim habet, ib. n. 146.

Judiciales actus habent executionem paratam, ib. nu. 147.

In judicio facta confeſſio habet vim publici inſtrumenti, ib. n. 143.

Et ob judicij calorem continet efficaciorem probationem publico inſtrumento, ib. n. 149.

Inſtrumentum quodlibet in judicio factum, habet executionem paratam propter calorem judicii, ibid. n. 150.

Judicium concurſus non finitur creditoribus omnibus integrè non ſolutis, p. 662. n. 42. uſque ad 47.

Judicium concurſus non diſſolvitur ſi aliquis creditor fuiſſet ſolutus ſub cautione de reſtituendo alteri potentius jus habenti, ib. n. 48.

Et tunc novus comparens potior creditor, idem judicium concurſus ingreditur, quod non eſt extinctum etiam omnibus illic aſſiſtentibus ſolutis, ſi adſit clauſula de reſtituendo potiori venienti, ibid. nu. 49.

Judicium concurſus non diſſolvitur quoties unus creditor inſolutus remanet, ib. n. 50. & 51.

Judicium concurſus agitatum cum curatore dato hæreditati tanquam jacente, quæ detegitur jam adita, an reddatur nullum, p. 218. n. 2. cum ſeqq.

Juramentum.

Juramentum requiſitum ex lege regia in ceſſione facta per partem filio ſcholaſtico, præſtari debet, aliter nequit citationem expedire, p. 49. n. 101.

Juramentum requiſitum ex lege debet præſtari coram judice, & non ſufficit coram notario non habente ſpecialem commiſſionem, ibid. n. 102.

Hoc juramentum debet præſtari in judicis manibus, nec ſufficit actuarij præſentia, ib. n. 103.

Juramentum de quo in l. Regia non reſpicit validitatem ceſſionis factæ ſcholari, ſed fundamentum juriſdictionis ſcholaſticæ. ib. n. 104.

Per juramentum præſtitum in contractu ceſſionis factæ filio ſcholari judice abſente, non ſatisfit formæ l. Regiæ quæ præcisè requirit, ut coram judice fiat ibid. n. 105.

Affertur deciſio Senatus Pintiani ſuper hac re, ib. n. 107.

In juramento contractus confirmatorio præſervata eſt authoritas ſuperioris, qui poteſt abſolvere ad effectum agendi, p. 245. n. 48.

Tenetur tamen impetrans facere relationem de pacto non petendi abſolutionem, ib. n. 49.

Juriſdictio.

Ad juriſdictionem fundandam ſolum attenditur quantitas principalis petita, non quantitates petitæ à tertiis oppoſitoribus, p. 7. n. 59.

Super juriſdictione inter duos formata, competentiam dirimit judex ſuperior utriuſque, p. 33. n. 11.

Juriſdictio ordinaria eſt naturalis, p. 44. n. 37.

Ad juriſdictionis fundatæ ratione loci exercitium, ſufficit loci qualitatem in libello deduci, quouſque reus opponendo de veritate doceat, p. 49. n. 110.

Juriſdictionem habentes in aliquibus dicuntur clariſſimi, p. 172. n. 62. & ſeqq.

Juriſdictio poteſt capi in pignus pro executione & alienari, in ſolutum dari, p. 591. n. 68.

Jus.

Jus noviter introductum in judicio, nova eget & diverſa inſtantia coram alio judice competente proponendum, p. 25. n. 14.

Jura plurium in eadem perſona ſimul concurrentia diſtincta, & ſeparata judicantur, p. 58. ex n. 11. cum ſeqq.

Jus alienum cenſum dum eidem non acquiritur ob aliquod juris impedimentum remanet penes transferentem, p. 115. n. 44.

Jura plurium personarum in eadem una persona concurrunt, actiones unius qualitatis non confunduntur cum actionibus alterius, p. 126. n. 36.
Jura creditorum in judicium concursus incorporantur, & simultaneo processu ratione individuitatis terminantur, ib. n. 40. & 41.
Jus accrescendi inter alimentarios etiam re, & verbis conjunctos, non admittitur, p. 187. n. 66.
Jus alimentorum licet cedi, & transferri in alium nequeat, potest tamen commoditas in executionem capi pro solvendis creditoribus, p. 181. n. 43. & 44. & seqq.
Jus in judicio deductum per mortem litigantis, extinguitur, p. 208. n. 24. & seqq.
Jura actiones ejus loci esse judicantur quo exigi possunt, p. 408. p. 2.
Jura & actiones quoad exactionem, an loco circumscribantur, ib.
Quid in statutis prohibitivis, & pœnalibus, p. 409. n. 5. & 11.
Jura & actiones loco non circumscribuntur, n. 2.
Jus semel incorporatum in patrimonium debitoris renunciari non potest in præjudicium creditorum, n. 2. & seqq.
Jus quærendum & nondum radicatum debitor potest repudiare in præjudicium creditorum, p. 436. n. 1. cum seqq.
Jus tamen quæsitum, & in suo patrimonio radicatum debitor distrahere non potest in præjudicium creditorum, ib. n. 4. & 5.
Jus alicui delatum ipso jure ante acceptationem est variabile, & conditionale, ita ut secuta repudiatione ex retro fingatur non delatum, p. 441. n. 77. & 88.
Jus quod nunquam fuit, extingui non potest, p. 447. n. 51. & à n. 46. cum seqq.
Jus delatum acquirere, vel non acquirere in mera facultate debitoris est, etiam invitis creditoribus p. 453. n. 44. & 45.
Postquam tamen debitor jus acquisivit, & acceptavit, repudiare aut renuntiare nequit in detrimentum creditorum, ib. n. 46.
Debitor disponendo de jure sibi delato per contractum, vel testamentum in favorem tertii, eo ipso acquirere illud videtur, ib. n. 47. & 48.
Jus dubium non potest esse melioris conditionis, quàm jus certum, p. 477. n. 45. & 46.
De Jure tertii excipiens regulariter non auditur, pag. 478. n. 62.
Jus tertii quando sit exclusivum juris agentis potest opponi, ib. n. 63.
Jus tertii quando dicatur exclusivum ipso jure juris agentis, ib.
De Jure tertii potest allegare quicumque habens interesse, p. 479. n. 66. cum seqq.
Jus incertum, ac pendens ex futuro eventu non est in consideratione, quousque per eventum declaretur certum, p. 483. n. 107.
Et interim nullum jus adest, quod in judicium moveri possit, ib. n. 108.
De Jure tertii potest dare reus si sit exclusivum juris agentis ipso jure, p. 484. n. 117.
Si sit radicatum in tertio, ib. n. 119.
Reus potest dare de jure tertii, quod juxta præsentem statum constans sit, ib. n. 118. 119. & 120.
Tertius conventus non potest excipere de jure tertii, quod pendet à voluntate & declaratione tertii, antequam declaret, ib. 121. & 122.
Voluntas hæc satis detegitur per litem motam à tertio super extinctione illius, qui non convenitur ab alio, ib. n. 123.
Juri creditorum anteriorum per factum debitoris detrahi non potest, p. 526. n. 45.
Jure creditorum extincto resolvitur jus hypothecæ existentis penes debitorem, aut tertium, p. 554. n. 133.
Jus quod omninò non est extinctum, sed elisum, & diminutum, durat in essentia, licèt cesset in effectu, p. 590. n. 54.
Jus semel extinctum iterum non revivisit, pag. 631. n. 7.
Juri debitorum quomodolibet debitor de suis bonis disponendo nulla arte detrahere potest, p. 635. n. 1. & fere per totum cap.
De Jure prælationis competente creditori debitor disponere nequit, nec subvertere alterum ei præferendo, ib. nu. 4.
Jus prælationis est privativum creditorum non communicabile debitori, qui ob id de prælatione alterius nequit opponere creditori inferiori exigenti suum creditum, ib. n. 5.
Jus creditorum omne patrimonium debitoris ubique existens respicit, p. 636. n. 9.
Jure debitoris extincto, vel annihilato ex natura rei vel ex causa antecedente necessaria, & non voluntaria, extinguitur jus creditorum medio tempore quæsitum, p. 646. n. 64.
Quando jus pluribus gradatim competit uni post alium, primus per cessionem, aut remissionem, seu renuntiationem in favorem inferioris factam sibi dum taxat, non verò intermediis præjudicare potest p. 647. n. 70. 71. 72. & seqq.
Jus propter circuitus vitandos non potest addi creditoribus, sed adimi, p. 652. n. 27.
Jus renuntiatum, aut cessum alicui, si isti non acquiritur ex aliquo juris impedimento, non abdicatur à renuntiante, p. 233. n. 56.
Jus semel extinctum ob emptionem, vel acquisitionem rei, revivisçit evicta, vel sublata, p. 571. n. 68.

Jus offerendi.

Jus offerendi denegatur posteriori creditori contra emptorem pignoris ad instantiam prioris, p. 153. n. 14.

Jus patronatus, Jus Sepulchri, & Capella.

Vide *Patronatus.*

L

Læsio.

Læsio enormis vel ignominiosa habet locum in subhastatione, p. 615. n. 4. & 5.
Læsionis remedium enormis, vel enormissimæ, potest intentari à creditoribus pro suo interesse, maximè quando fraudem interveniisse probetur, ib. n. 6.
Læsionis remedium etiam competit secundo creditori contra rei adjudicationem factam primo creditori, ibid.

Laudemium.

Vide *Gabella, Onus.*
Laudemium solvendum ex venditione rei feudalis onere census gravatæ & legatæ, debetur dempta æstimatione census, p. 148. n. 5. cum seq. & ex n. 2.
Plura prædia censualia diversis dominis pertinentia si quis emerit unico pretio, singulis dominis debet laudemium pro rata, p. 403. n. 29.
Laudemium debetur ex venditione semel perfecta, licet postea à contrahentibus dissolvatur, pag. 509. n. 8.
Laudemium an debeatur ex bonis emphyteuticis distractis pro satisfactione creditorum emphyteutæ, p. 581. n. 31.
Laudemium non debetur quando fructus rei emphyteuticæ adjudicantur creditoribus durante vita debitoris, p. 582. n. 42.

Legatum, Legatarius.

Legatum alimentorum quod semel evanuit propter divitias legatarii, revivisçit necessitate & inopia superveniente, p. 183. n. 12. & ex n. 2. cum seqq.

Legatum

Index Rerum

Legatum alimentorum est naturaliter taxatum tam ratione temporis, quàm ratione rei ipsius, p. 187. n. 68. & 69.

Legata diversa excedentia vires hæreditatis reducuntur ad eas pro rata cujuslibet legati, p. 327. n. 2.

Legatarius si integrum legatum fuerit consequutus ultra vires patrimonii, tenetur cæteris restituere excessum, p. 328. n. 3.

Hæc diminutio, & defalcatio pro rata similiter procedit in contractibus, sicut in legatis, ib. n. 4.

Legata relicta ultra vires hæreditatis ad eas reducuntur omnia pro rata, p. 335. n. 112.

Dominium rei legatæ ipso jure transit in legatarium, etiam ignorantem quod ante acceptationem potest debitor repudiare invitis creditoribus, 421. n. 21.

Dominium rei legatæ transit in legatarium ipso jure, ib. n. 22.

Etiam sine traditione, ib. n. 23.

Legati repudiatione sequuta fingitur retrò nihil acquisisse, ib. n. 24. & 25.

Legatarius, qui ex legato commodum non consequitur, gravari nequit, secus sub die aut à conditione, ratione interusurii, quod percipit medii temporis conditione pendente, p. 432. n. 34. 35. & seqq.

Per legatæ rei alienationem inducitur legati ademptio, p. 456. n. 15.

Sub distinctione inter alienationem voluntariam, & necessariam factam à testatore, ib. n. 16.

Per hypothecam, & obligationem rei legatæ legitimum ademptum non intelligitur, ib. n. 19.

Sed hæres tenetur rem luere, & tradere legatario, p. 457. n. 20.

Inter alienationem rei legatæ pleno jure factam, & pignorationem vel obligationem discrimen quoad legati ademptionem, ib. n. 21.

Legatum relictum uxori si castè vivat, an semel ablatum recuperet castè posteà vivendo, p. 589. n. 36.

Legatum sub conditione si alicui nubat amittit mulier alteri nubendo etiamsi vidua effecta conditioni parere velit, ib. n. 36.

In vim legati valet confessio partis de recepto, aut debito, quoad extraneum in quinto, quoad filium in tertio, & quinto, p. 637. ex n. 20.

Legitima.

Vide *Filius*, *Gravamen.*

Ad legitimam filii cui pater vinculum imposuit, de filii consensu, an insuper jus habeant creditores, p. 436. n. 1. cum seqq.

Legitima filio acquiritur ipso jure ac etiam legitimæ supplementum, p. 437. n. 6.

Et etiam filio ignoranti, ib. n. 7.

Quod speciale sit in filio, non in cæteris hæredibus, ib. n. 8.

Legitima debetur filio ipso jure, & absque ejus effectu, sicut, & jus agendi ad supplementum, ib. n. 9.

Filius adhuc vivo patre quodammodo dominus legitimæ existimatur, ib. n. 10.

Legitimam delatam repudiare non posse debitorem in præjudicium creditorum etiam ante acceptationem, qui tenuerunt, ib. n. 11.

Nec etiam legitimæ supplementum renuntiare potest in præjudicium creditorum, ib. n. 12.

Legitima continetur sub generali hypotheca bonorum filii, ib. n. 13.

Legitimæ vinculum appositum ex sola voluntate filii dependet, ib. nu. 15.

Majoratum condere potest pater ex legitima filii expresse consentientis in suorum creditorum præjudicium, p. 439. n. 51.

Legitimam delatam potest debitor repudiare in præjudicium creditorum, p. 441. n. 79. & 80.

Si totam legitimam potest filius repudiare, multo magis gravatam, & diminutam acceptare potest in præjudicium creditorum, p. 442. n. 82.

Legitimum.

Legitimum ut dicatur judicium concursus quæ requiritur, p. 2. n. 7. cum multis seqq.

Legitima persona non est amplius debitor post concursum ad contrahendum, & contractus est invalidus, p. 112. ex n. 4. cum seqq.

Legitimum dicitur quod à lege approbatur, pag. 531. n. 30.

Quæ semel legitimè constituta sunt durant, licèt casus superveniat à quo initium sumere non potuissent, p. 588. n. 38. 39. & seqq.

Lex.

Lex requirens fidejussionem, etiam pro forma, si ultra procedat, præveniendo casum impotentiæ, id sequendum præcisè, p. 302. n. 165. & 166.

Lex sicut habet potestatem inducendi formam in aliquo actu, eandem habet ad illam minuendam, ib. num. 167. & seqq.

Lex prohibitiva inducens formam, & nullitatem actus si ultra procedat, imponendo pœnam contraventioni, à forma nullitatis recedit, ib. nu. 168. etiamsi annullet actum, n. 165.

Lex simpliciter ad securitatem partis requirens juratoriam cautionem, trahitur ad leges simpliciter requirentes fidejussionem, ib. n. 170.

Leges loco fidejussionis requisitæ providentes casum impotentiæ, non trahuntur ad leges simpliciter pro forma fidejussionum apparentes, ibid. nu. 171. & 172.

Lex Regia admittens pauperem recusantem Senatores ad juratoriam cautionem loco pecuniæ deponendæ nihil continet, quod indicet formam, p. 291. n. 57.

Cui legi aliæ duæ interpretationes assignantur, p. 296. & 302. n. 114. & n. 172.

Lex pontificia non recepta, nec ligat, nec obligat, p. 530. n. 22.

Potest tamen adduci in vim authoritatis, & doctrinæ magistralis, p. 531. n. 29.

A Legis correctæ ratione, vel revocatæ rectè argumentatur, ib. n. 26.

Lege quidquid fieri potest, & pacto fieri potest, ibid. n. 27.

A Lege probatum, legitimum dicitur, ib. n. 20.

Leges impetratorum in Hispania legis vim non habent, allegantur tamen, in vim rationis ac doctrinæ magistralis, p. 532. n. 43.

Lex quando aliquid inducit in favorem alicujus, subintelligitur, si ipse petat, opponat, pag. 289. ex num. 14.

Leges permultæ civiles exornatæ.

L. nomen quoque C. quæ res pign. oblig. poss. adducitur contra Cencium, p. 524. ex n. 15. & seqq.

L. universa rescripta, C. de precib. imperat. offeren. exornatur, p. 536. n. 6. & seqq.

L. duobus 19. ff. de except. rei judicatæ ponderatur, p. 544. n. 6.

L. penult. §. Latinus Largus, ff. de except. rei jud. adducitur, p. 545. n. 11.

L. nam etsi is, §. filius quidem officioso, ff. de inoffic. testam. & l. cum filius 78. ff. de legat. 2. & l. cum duobus, C. de inoffic. test. ponderantur, n. 553. ex n. 123.

L. 2. C. de luitione pignor. mirabiliter interpretatur, p. 558. n. 191. cum seqq.

L. à Divo Pio, §. si pignor. ff. de re judicata interpretatur, p. 572. ex n. 93. cum seqq.

L. proponebatur, ff. de judiciis exornatur, p. 597. ex n. 9. cum seqq.

L. qui invicem, ff. de condictione indebiti ponderatur, p. 600. n. 30.

L. interdum, cum l. si quo, ff. qui potior. in pign. exorna-

exornatur. p. 612. ex n. 12. cum seqq.
L. certi condictio, ff. depos. cum l. si quis, ff. si cert. pet. exornatur. p. 627. ex n.64. cum seqq.
L. aliam 29. ff. de caution. l. id quod si, de constit. pecun. exornatur. p.628.n.78. cum seqq.
L. qui id quod, ff. de donation. ponderatur. ibid.n.85. & seqq.
L. quod si maritus, ff. de constitut. pecun. exornatur. ibid. ex n. 86.
L. debitorum, C. de pignorib. l. debitorum pactionibus 25. C. de pactis, exornatur. p.635. ex n.1.cum multis seqq.
L. scripturas 8. C. qui potiores, & l. 31. tit. 13. pag. 5. exornatur. p.637. ex n.29. cum seqq.
L.1. ff. cum prædium, de pignoribus, & l. justo, ff. non mutat. cum aliis, ponderantur, & exornantur, ex p.639.n.45. cum seqq.
L.1. ff. ex contrario, ff. de separationibus interpretatur. p.640. ex n.65. usque ad n.69.
L. Paulus respondit 12. ff. quib. mod. pign. vel hyp. solvi enucleatur, & interpretatur. p.642. ex n. 1. & per totum.
L. Lucius Titius 11. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. interpretatur. ex n. 5.
L. creditor, qui prior 12. si tecum, ff. qui potiores, declaratur, & enucleatur cum aliis. ibid. ex n. 6. & seqq.
L. Jubemus. C. ad Senat. constit. Velleian. interpretatur. p.643. ex n. 8.
L. Claudius Felix, ff. qui potiores in pign. hab. mirificè interpretatur. p.653. ex n.36. & ex n.48. ex n. 58. & n.50. cum seqq. & ff.1. ex n.103.
L. greg. 13. ff. si creditor. ff. de pignoribus ponderatur.p.654.n.46.
L. si ego 10. ff. si res, ff. de jure dotium, exornatur,& interpretatur. p.184. ex n. 13. cum seq. & ex n.1.
L. Labeo, ff.si, ff. de recept. arbitris, interpretatur, & declaratur. p.227. ex nu. 24. 25. 26. & ex nu.11. cum seqq.
L. fideicommissum 50. ff. tract. ff. de judiciis ponderatur, & exornatur. p. 630. ex n. 25. cum seqq.
L. 1. si minor. ff. de rebus eorum exornatur. p.415. ex n.7. cum seqq. & ex n. 8. & seqq.
L. qui autem 6. ff. quæ in fraud.cred.l. non fraudantur. 177. ff. de reg. juris, l.1 §. ff. de collat. bonorum similibus ponderatur, & exornatur. p. 424. ex n. 14. cum seqq.
L. si avia, C. de jure delib. l. Pantonius, ff. si, ff. de acquiri.hæreditat.exornatur.ibid. ex n.30. cum seqq.
L. 3. §. si de donat. inter l. in alia. C. si certum pet. licet, ff. quoties, ff. de jure dotium exornatur.ibid. n. 35. & n. seqq.
L. hæc ratio jussi, ff. de donat. inter l. idemque 4. ff. eodem conciliantur, cum l. sed & si vir. ff. si vir, ff. eodem. ibid. n. 40. cum seqq.
L. in fraudem, ff. de jure fisci, & l. cum quidem, ff. eodem conciliatur. ibid. num. 75. & nu. 77. & ex num.121.
L. patrem, ff. de iis, quæ infra cit. credit. ponderatur. n.7. & 10. & ex n. 9. cum seqq.
L. post mortem. C. de fideicommisso ponderatur, p. 430. num. 9. & ex nu. 23. cum seqq. & ex n. 69. & seqq.
L. Sed etsi ante, ff. ad Trebell. l. hæres meus in princ. ff.de cond. & demonstrat. illuminatur.p.432.n.41.
L. cum oportet, ff. fin autem. C. de bonis, qui liber. ponderatur, in parte renuntiante usumfructum ante acceptationem. p.433.n.50.& 52. cum seqq.
L. cum hic status 33.§.3.ff. de donat. inter ponderatur, & exornatur. p.456.n.18.
L. sequens quæst.ff.de legat.2. exornatur. p.458. n.38.
L. idemque 10. §. si procurator, ff. mandati ponderatur. ibid. n.1. & 2.

L. Scripturas. C. qui potiores in pign. hab. exornatur. p.465. ex n.27. cum seqq. & n.29.
L. Barbarius Philippus, ff. de offic. Prætoris, solùm procedit in jurisdictionibus, & officiis publicis authoritate, & utilitate non in negotiis privatis.p.472. & 375. n.6. & n.46.
L. 1. C. de jure fisci interpretatur, & exornatur. p.475. n.28. & seqq.
L. id quod, ff. compensationibus, exornatur. p.482. ex n.97. cum seqq. & p.599.n.14.
L. Claudius Felix, ff. qui potior. in pign.hab. mirabiliter ponderatur. p.485. ex n.132. cum seqq.
L. habebat.13. ff. de instito. actio. ponderatur. p.490. n.54. & seqq.
L. si curator, C. arbitr. tutelæ, & l.49.tit.5. p.5.ponderantur. p.495.n.42. & 43.
L. si ex ea pecunia, C. de rei vendicat. ponderatur. p.496.n.54. cum seqq.
L. fi. C. de pactis exornatur. pag. 509. 512. nu. 3. & à n. 45.
L.2. tit.16. lib.5. recopil. mirabiliter, & novitèr interpretatur, & exornatur. ibid. ex n. 13. & ex n. 54. & n. 40.
L. cùm venderet, ff. de pignorat. actio. interpretatur. p.512.n.46. & seqq.
L. contractus, Cod. de fide instrument. exornatur. p. 513. n.63. & cum seqq.
L.2.tit.16.lib.5.recopil. verus, & singularis intellectus restituitur. ibid. n.19. & 119.
L. 3. C. qui bonis ceder. poss. l. qui autem. ff. apud Labeonem, ff. quæ in fraude credit. l. 2. tit.15.p.5. explicantur. p.5. n.29.
L. si eo tempore, C. de distract.pig.expenditur.ibid.n.33.
Authent. ut determin.sit n.cler. ff. si quis autem adjecerit, exornatur. p.9. ex n.2. & seqq.
L. si contendat, ff. de fidejussoribus enucleatur. p. 14. ex n.6. & à princip.
L.1.C.quando imper. inter pupill. & vid. abundè exornatur.p.16. ex n. 34. cum seqq.
L.1. ff. si ex fundo, l. si quis ita hæres institutus sit ex certo fundo, ff. de hæred. junct. l. quoties. C. eodem exornatur. p.20.n.17. cum seqq.
L. unic. ff. sin autem, aliquid, C. de caducis toll. exornatur. ibid. n.25.
L.2.ff.qui potiores, l. utrum, la 2.ff. de assignan. liber. ponderantur. p.57. n.9.& 10.
L.1. ff. de separationibus, & tit. ff. & C. qui potiores ponderantur. p.58.n.12.
L. juris gentium, §.si, l.majorem, ff. de pactis, cum aliis ponderantur.ibid. n.14.
L.1.& 2.ff.de quib.reb.adeund. judic. eatur.exornatur. ibid.n.15.& seqq.
L. cum in diversis. 44. ff. de relig. & sump. funer. & l.2.tit.5. lib.2. recopil. ponderantur. p. 26. ex n.25. cum seqq.
L.1.tit.5.lib.4.recopil.interpretatur & declaratur.p.69. per totum.
L. unica, C. de pœnis fiscalibus creditores præferri, abundè exornatur. p.40.n.5.
L. pecuniam, C. de jure fisci declaratur.p.43.n.25.
L. ubi ceptum, ff. de judiciis declaratur & interpretatur. ibid.n.32.
L.18.& 20.tit.7.lib.1.recopil.explicantur. p.40. n.40.
L.1.C. quando imper. inter pupill. & vid. ponderatur. ibid.n.45.
L. in sacris, la 2.C.de proximis sacror. scrinio.ponderatur.p.45.n.58. & 59.
L. ubi ceptum, ff. de judiciis explicatur.p.47.n.77.78. & 85.
L. cum quædam puella, ff. de judiciis cum aliis interpretatur.ibid.n.79. cum seqq.
L. 1. C. ubi de ratiociniis agi oportet, exornatur. p. 48. n.93. cum seqq.

Index Rerum

L. 18. tit. lib. 1. recopilation. cum aliis interpretatur. ibid. n. 96.

L. si eo tempore, C. de remissio. pig. & l. cum pro patre, C. de his qui prior. loc. succeſſ. exornatur. p. 51. ex n. 6. 7. 8. cum seqq.

L. 1. ff. de privil. cred. cum aliis explicatur. pag. 58. num. 89.

L. 1. §. sciendum, ff. de separationibus exornatur. ibid. n. 6. & 7.

L. 1. §. ex contrario, ff. de separationibus, cum aliis declaratur. p. 59. n. 16. cum seqq.

L. si, §. si, ff. de contrahenda emptio. exornatur & explicatur. p. 66. n. 9. 21.

L. nihil proponi 129. ff. de legatis 1. explicatur. n. 1.

L. Codicillis alies tutius 88. §. instituto, ff. de legatis 2. interpretatur. p. 67. n. 22.

L. literarum, C. de solutionibus exornatur. pag. 71. num. 32.

L. insulam 14. ff. qui potiores in pig. hab. exornatur. ibid.

L. unica, C. de privilegiis fisci, interpretatur. ibid. n. 78. cum seqq.

L. 9. tit. 15. p. 5. ponderatur. pag. 72. num. 87. cum seqq.

L. à Divo Pio, §. quod si res, ff. de re judicata ponderatur & exornatur. p. 76. n. 7. & seqq.

L. depositi. 39. ff. depositi exornatur. ibid. ex num. 20. cum seqq.

L. si pater, C. de cessione bonorum mirabiliter ponderatur. p. 77. n. 34. & 35. cum seqq.

L. Paulus, §. domus, ff. de pignoribus, & l. cum postulassem 44. §. damni infecti, ff. de damno infecto, inter se valde pugnantes interpretantur & conciliantur. p. 78. ex n. 49. cum multis seqq.

L. si ventri, 8. §. in bonis, & l. si homines, §. quoties, ff. depositi, & l. si pater de cessione bonorum exornatur. p. 83. n. 106. & 107.

L. si licet, C. qui potiores declaratur. p. 91. n. 5.

L. si, C. qui bon. cedere poss. l. majorem 8. ff. de pactis, & l. 5. tit. 5. exponuntur. p. 96. n. 18. cum seqq.

L. item si unus 17. ff. de receptis arbit. & l. 4. ff. de cessione bonor. exornatur. p. 115. n. 50. cum seqq.

L. ait prætor. §. quid si tantum, ff. de jure delib. ibid. & 116. n. 28. & n. 62.

L. is qui bona 3. ff. de cessio. bono. & l. 2. tit. 15. p. 5. ponderantur. p. 114. n. 31. & 32.

L. licet 17. §. rei depositæ, ff. depositi explicatur & exornatur. p. 117. n. 73. cum seqq.

Et conciliatur cum l. inter se puto 39. ff. de usucapio. ibid. n. 74. & seqq.

L. 2. C. de pignoribus exornatur. p. 124. n. 23. & 24.

L. 11. tit. 14. p. 5. interpretatur. p. 127. ex n. 51.

L. 12. tit. 16. lib. 5. recopilationis abundè interpretatur & enucleatur. ibid. ex n. 55. cum seqq.

L. si liberum 16. l. reos principales, C. de fidejussoribus, l. 2. ff. de duobus reis exornantur & declarantur, p. 130. ex n. 5. cum seqq.

L. ubi cœptum, ff. de judiciis non procedit in via executiva. p. 133. n. 37. cum seqq.

L. Titio. 55. ff. ad leg. falcid. ponderatur. p. 146. n. 411. & seqq.

L. curavit, C. de actionib. empti, exornatur cum materia. p. 150. ex n. 33. cum seqq.

Authen. hoc nisi debitor, C. de solutio. & l. 1. tit. 14. p. 5. exornatur. p. 152. n. 1. & seqq. & an renuntiari possit juramentum. ibid. n. 3.

L. 2. tit. 9. p. 4. exornatur. p. 168. n. 13. 14. 15.

L. 29. tit. 16. p. 6. exornatur. p. 169. n. 16.

L. si, tit. 1. p. 4. ponderatur. ibid. n. 21. & seqq.

L. Lucius, ff. qui potiores, exornatur. p. 174. n. 94. & seqq.

L. si fundus, §. in vendicatione, ff. de pignorib. exornatur. p. 194. ex n. 16. cum seqq.

L. creditor qui non idoneum, ff. si certum pet. cum aliis exornatur. ibid. n. 18.

L. si legis, C. de pactis cum similibus exornatur. p. 315. ex n. 5. cum seqq.

L. si pupillorum, §. prætor. ff. de rebus eorum exornatur. p. 328. ex n. 13. cum seqq.

L. 2. C. de pignoribus exornatur & interpretatur. p. 341. 343. n. 4. & n. 23. cum seqq.

L. patrem filium, ff. de legatis 3. l. si pupillorum, §. si, ff. de rebus eorum, ponderantur & exornantur. p. 353. n. 4. cum seqq.

L. bonorum 49. ff. de verbor. signif. interpretatur. p. 379. ex n. 78. cum seqq.

L. cum filius diversis tribunalibus 78. ff. de legatis 2. & l. nam etsi 15. §. filius ff. de inoffic. testam. ponderantur. p. 403. n. 38. & 39.

L. si in emptione, §. filius, ff. de contrah. emptio. cum aliis exornatur. p. 105. ex n. 1. & seqq.

L. 23. tit. 11. lib. 5. recopil. interpretatur. pag. 107. num. 12.

L. per diversas, & l. ab Anastasio, C. mandati, interpretantur. ibid. n. 25. 26.

L. si fundum, ff. de fundo dotali exornatur. p. 265. n. 43. cum seqq.

L. 3. §. tutores qui repertorium, ff. de administratio. tuto. interpretatur, & exornatur. p. 269. n. 12.

L. si constante 25. §. quoties, ff. solut. matr. interpretatur. p. 301. n. 154.

L. litibus 19. §. sin autem, C. de agricol. & cens. interpretatur. ibid. n. 155.

L. 1. §. fin. ff. qui satis. cogan. cum aliis pluribus interpretatur. ibid. n. 156.

Authent. quæ supplicatio. C. de precib. impera. offeren. declaratur. p. 291. n. 57. p. 300. & ex n. 148. cum seqq. p. 287. vide ex n. 17.

Auth. ut nulli judici liceat habere, §. ex hoc verò, expenditur. p. 597. n. 14.

Libellum.

Libellum fidele cum lista bonorum jurata, & dimissione omnium nihil reservato tenetur debitor præsentare concursum formans. pag. 3. num. 13. 14. & n. 22.

Et debet in eo nominare creditores debitor & quantitates. p. 4. n. 21.

Et an in concursu de quo utimur expressio affirmativa creditorum & quantitatum sit necessaria. ibidem num. 23.

Liber Rationum.

Vide *Rationum redditio.*

Librum qui exhibere petit, totum approbare tenetur. p. 349. n. 26.

Libri relationem juratam qui petit, debet vel totam approbare, vel totam rejicere. ibid. n. 27.

Libro quo reperitur unam partitam recepti, & alteram solutionis, an creditor stare tenetur. ibidem num. 27.

Libro administratoris, qui se juvare vult pro eo onerando partitas etiam distinctas pro ejus oneratione admittere debet, ratione connexitatis. p. 604. num. 32.

Creditor, qui vult ex libro debitoris probare, admittere debet partitas in favorem debitoris. p. 605. num. 33.

Liberatio, Libramiento.

Vide *Solutio, Satisfactio.*

Liberatio faciliùs inducitur, quàm obligatio. p. 204. n. 92. cum seqq.

In Liberatione favor, in obligatione rigor juris attenditur. p. 384. n. 114. & 125.

Liberari ab obligatione quodammodo reipublicæ interest. ibid.

Publica utilitas versatur in liberatione debitorum. ibidem.

Libe-

Liberationis favore latior fit interpretatio, cùm reducat debitorem ad priſtinam libertatem, & extinguat obligationem. ibid.
Favorabilior cauſa eſt liberationis quàm obligationis. ibid. n. 116. & ſeqq.
Liberationis favor ceſſat quando oſtenditur debitori mandatum falſum; licèt apparenter verum. ibid. num. 119.
Liberationis favore admittuntur ſolutiones factæ poſſeſſori fidei bonæ putativo; ſecus in alienatione ab iſto facta. p. 387. n. 132.
Emptor, qui ex juſſu judicis ex pretio creditoribus poſterioribus ſolvit, liberatur. p. 617. ex n. 20. & ex num. 18.
Liberatur etiam emptor, ſi juſſu judicis pretium depoſuit, etiamſi poſtea pereat, & ſoluti non ſint creditores. ibid. n. 20.

Licentia.

Vide *Facultas*, *Officium.*

Abſque ſuperioris licentia monachus ex ſuo contractu nec agit in judicio, nec convenitur. p. 204. ex n. 91. cum ſeqq.
Licentia à patre filio data ad teſtandum, an comprehendat legitimam patri debitam. p. 443. n. 92.
Licentiam conceſſam filio ad teſtandum, an revocare pater poſſit. ibid. n. 93.
Licentia petita & conceſſa ad aliquid faciendum, arguit dominium & jus concedentis. p. 231. n. 27.
Licentia principis accedente, officium renuntiari, & vendi poteſt, p. 229. n. 2. cum ſeqq.

Licitator.

Vide *Subhaſtatio.*

Licitator novus poſt bona concurſui addicta meliorem conditionem offerens, an admittatur. p. 314. nu. 1. & ſeqq.
Licitator novus poſt peractam ſubhaſtationem bonorum minoris, fiſci, vel Eccleſiæ, quando & quibus conditionibus admittatur. ibid. ex n. 5. cum ſeqq.
Licitatorem novum meliorem conditionem afferentem eſſe admittendum ob ſpeciale privilegium concurſus, p. 315. n. 11. cum ſeqq.
Licitatorem novum poſt ſubhaſtationem peractam in bonis concurſus praxis frequenter admittit. p. 316. n. 33. & 34.
Licitator primus quando per ſecundum offerentem plus liberetur, vel non. ibid. n. 35.
Duo licitatores ſimul & eodem inſtanti concurrentes, eandem offerentes quantitatem, de quorum anterioritate non apparet, quis præferendus. ibid. num. 36.
Argumentis contra admiſſionem non licitatoris in bonis concurſus reſpondetur. ibid. n. 37. & ſeqq.
Plus licitanti, an poſſit offerri præmium, hoc eſt *prometido*, in ſubhaſtatione bonorum concurſus. p. 317. n. 44.
Debitor in concurſus bonorum ſubhaſtatione non poteſt plus licitanti offerre præmium. ibid.
Nec adminiſtrator bonorum concurſus. ibid. n. 45.
Nec judex, vel apparitor ſubhaſtationi aſſiſtentes. ibid. num. 46.
Nec creditoribus hoc licet. ibid. n. 47.
Niſi accedat creditorum, & debitoris conſenſus. ibid. num. 48.
Speciale eſt in concurſu creditorum novum admitti adminiſtratorem, dummodo, quod plus offert in magna ſit quantitate. ibid. n. 49.
Licitator novus plus offerens in ſubhaſtatione perfecta, an comparere debeat coram judice concurſus, & an ad id cogatur emptor poſſeſſor. pag. 319. n. 85. cum ſeqq.
Licitatoris forum ſequi tenetur plus poſtea offerens, quando illi fuit rei ſubhaſtatæ poſſeſſio tradita. ibid. n. 86. & ſeqq.
Licitatoris novi admiſſio plus offerentis, non provenit ex jure ordinario, ſed privilegiato reſtitutionis in integrum. ibid. n. 89. & 91.
Licitatoris non admiſſi ad bona concurſus jam ſubhaſtata debet poſtulari coram judice concurſus etiam adverſus poſſeſſorem, cui res addicta fuit, vetius eſſe oſtenditur, ex n. 92. cum ſeqq.
Concurſus bona ſubhaſtata traduntur plus tunc licitanti ſub tacita conditione, niſi alius meliorem conditionem attulerit. ibid. n. 93.
Et alio licitatore noviter comparente ad idem judicium concurſus recurrere tenentur omnes. ibid. num. 94. & 95.
Pro licitatore novo admittendo, ac reſcindenda prima ſubhaſtatione, recurrere debent omnes ad judicem concurſus. p. 320. n. 104. & 105.
Licitator novus ad bona minoris, Eccleſiæ, & ſimilium privatim ſubhaſtata recurrere debet ad judicem poſſeſſoris, cui fuerunt tradita, ibid. n. 106. 107 108. 109. & 110.
Creditor licitator bonorum debitoris compenſat pretium cum ſuo credito, cujus partem retinere poteſt, p. 322. n. 14. & 15.
Licitator extraneus cogitur præcisè ad pretii oblati in ſubhaſtatione ſolutionem, ibid. n. 13.
Licitatio, & oblatio conditionalis non admittitur in ſubhaſtatione, p. 566. n. 5. & 6.
Niſi accedat creditorum conſenſus, ibid. num. 6 & ſeqq.
Debet tamen conſenſus provenire immediatè à creditoribus, non autèm à procuratoribus ad id carentibus ſpeciali mandato, p. 571. & n. 81.
Licitator ad bona debitoris ſubhaſtanda accedens non admittitur, ſi loco pretii offerat in ſe ſuſcipere debita debitoris, p. 567. n. 9. 10. & 11.
Licitator ſub conditione offerens, vel loco pretii debita debitoris in ſe ſuſcipiens de conſenſu creditorum admittitur, ibid. n. 12.
Licitator in ſe ſuſcipiens onus cenſuum liberat debitorem, ſi accedat conſenſus creditorum, ibid. n. 13. & ſeqq.
Licitatoris finem ſequuti creditores admittentes pretium conditionale, fatentur velle potius eſſe creditores licitatoris, quàm debitoris, p. 569. n. 44.

Lis, Litis pendentia.

Lis licèt non adſit in bonis concurſus, adeſt tamen qualis qualis controverſia ſuper illis inter creditores, p. 104. n. 36.
Lites motæ contra debitorem concurſu pendente ſimul ſunt cum creditoribus tractandæ, pag. 262. num. 4.
Lites motæ contra debitorem ſive ante concurſum ſive poſt, trahuntur ad concurſum univerſalem, ibid. n. 5.
Lites motæ contra debitorem concurſu pendente ſi cum creditoribus non tractarentur ſimul facilè forent illos fraudare, & cum obligantibus colludere, ibid. num. 6.
Lites omnes ante & poſt concurſum formatum motæ per creditores ad concurſum trahuntur, p. 6. n. 42. & 43.
Aliud eſt lis creditorum vulgò dictum *pleyto de acreedores*, aliud concurſus creditorum, p. 27. n. 32.
Nec de uno ad aliud valet argumentum, ibid. n. 22.
Lite pendente nullus eſt ſua poſſeſſione privandus, p. 77. n. 29. & ſeqq. 46.
Lite pendente nemo rei ſuæ adminiſtratione privatur, ibid. n. 32.
Lite concurſus pendente creditum exactum à creditore poſteriori, ſi de eo apparet, ſtatim reſtituitur concurſus, n. 41. & 43.
Ad litem motam contra bona concurſus pendentem creditores, quorum intereſt citandi ſunt, & lis ſimul proſe-

Index Rerum

profequenda. p. 116. n. 64.
Litigiosam non facit rem sequestrum super illa appositum, p. 113. n. 13. & 14.
Litigiosa res non efficitur per actionem personalem, sed realem, ibid.
Litigiosam non facit rem actio hypothecaria à creditore intentata, ibid. n. 14.
Litem eandem executiva, & ordinaria via tractari simul impossibile est, p. 124. & 125. n. 17. & n. 34.
Liti motæ concursu pendente non solum cum debitore, sed etiam cum creditoribus sunt tractandæ, & prosequendæ, ibid. sub n. 24.
Lite pendente contra unum correum vel fidejussorem, an creditor possit contra alios redire, quousque primus conventus reperiatur non solvendo, p. 130. ex n. 1. cum seqq.
Negativa opinio, ibid.
Affirmativa, ibid. n. 10. cum seqq.
Litis pendentis exceptio opponi potest, quoties sententia lata in uno judicio alteri præjudicat, ibid. num. 9.
Lite pendente cum debitore principali adhuc potest fidejussor conveniri, p. 131. n. 24.
Lite pendente contra unum ex fidejussoribus, vel principalem vel unum ex correis, potest creditor contra alium agere, ibid. n. 25.
Lite pendente contra principalem non impeditur executio contra fidejussorem, nec contra, ibid. n. 26.
Litis pendentis exceptionem opponere, nec allegare potest contumax, p. 47. n. 75.
Litis pendentis exceptio in executivis locum non habet, p. 132. n. 37. 38. & 39. & seqq.
Lite pendente inter duos super dominio directo emphyteuticæ, emphyteuta deponendo pensionem excusatur à commisso, p. 206. n. 125. & 126.
Lis & instantia extinguitur, persona agentis extincta & annihilata, p. 208. n. 25.
Item quando jus in judicio deductum, per mortem litigantis extinguitur, ibid. n. 26.
Lite pendente super bonis hæreditatis, quibus immisceri non potest hæres, non tenetur ad inventarii confectionem, nec ad protestationem, p. 310. n. 42.
Lite concursus pendente, & non extincta revocatoria intentata contra creditorem etiam clericum cui fuit solutum sub cautione de restituendo, coram judice concursus tractari debet, pag. 349. ex n. 42. cum seqq.
Tertium audire super sua prælatione, ac meliore jure non est nova lis, sed antiquæ continuatio, p. 351. n. 55. & 56.
Lis creditorum extinguitur per omnium creditorum dimissionem; durat & pendet aliquo creditore non soluto, ibid. n. 67.
Etiamsi bona concursus sint consumpta inter cæteros creditores, ibid. n. 68.
Lis creditorum continuatur per comparationem novi creditoris cujus jus fuit præservatum, non nova intentatur, ibid. n. 71. cum seqq.
Lis mota super proprietate contra obtinentem in tenuta nihil impedit possessori agenti ad exigenda jura majoratus, pag. 484. num. 124. & ex nu. 113. cum seqq.
Lite concursus pendente omnes controversiæ motæ contra debitorem tractandæ sunt simul cum creditoribus, n. 57.
In judicio quasi contrahitur inter litigantes quorum nullus invito adversario à lite discedere potest, p. 660. n. 9.
A lite pendente super cessione bonorum tanquam jure privilegiato discedere posse, qui teneant, ibid.
Debitorem formantem concursum non posse liberè à lite discedere invitis creditoribus verius esse ostenditur, ibid. ex n. 11. cum seqq.
Lis nostra creditorum qua utimur non nisi in judicio formato inter creditores moveri potest à debitore, ibid. n. 16. & 17.
Differentia maxima versatur inter simplicem cessionem bonorum, & litem concursus, ibid. n. 18.
Concursus lis, non facilè adaptatur regulis de simplici cessione bonorum loquentibus, sed regulis stricti juris ordinarii potius. ibid. n. 19.
In lite concursus velata involvitur cessio bonorum, principaliter tamen à iure ordinario provenit. ibid. num. 20.
A lite concursus potest debitor re integra recedere. ibid. n. 22.
A lite, & judicio concursus debitor discedere nequit quando res non sit integra, puta post citationem intimatam creditoribus, vel post litis contestationem. ibid. n. 22. cum seqq.
Liti concursus renuntiandi via præcluditur debitori post litis contestationem. p. 661. n. 26. cum seqq.
A lite concursus discedere permittitur debitori, quando solutionem offert creditoribus. ibid. n. 30.
Lis concursus formatur ut audiatur debitor, & cognoscatur de juribus creditorum, ac de suo, antequam ad bonorum distractionem perveniatur. ibid. n. 31. & seqq.
Lis creditorum extingui potest creditoribus (quorum interest) simul consentientibus. ibid. n. 35.
Pacta tamen, & conditiones appositæ inter debitorem levantem litem concursus, & creditores consentientes ad unguem servandæ sunt. ibid. n. 36.
Litem & judicium concursus dissolvere potest debitor, si solvat creditoribus. ibid. n. 37. 38.
Debent tamen creditores satisfieri cum effectu, aliàs lis & judicium permanet. ibid. n. 39.
Lite durante durat administratio, qua extincta, pariter extinguitur. p. 662. n. 40.
Lis finitur per rem judicatam executioni traditam cum effectu, ita ut interim adhuc pendere dicatur, ibid. n. 41.
Lis creditorum finita dicitur, postquam virtute sententiæ graduationis omnes sint soluti, & integrè satisfacti. ibid. n. 42.
Lis creditorum non finitur, creditoribus omnibus nondum integrè solutis. ibid. n. 46. 47. & seqq.
Lite pendente superveniens mutatio qualitatis non mutatur judicium legitimè cœptum. p. 220. n. 25. & 26. & p. 47. ex n. 78.
Quemadmodum lis cœpta cum defuncto transit in hæredem: ita cœpta cum hæreditate jacenti defunctum repræsentante. p. 220. n. 17.

Litis contestatio.

Lite contestata coram ordinario an miserabilis persona possit adire Principis curiam. p. 17. n. 46.
Lis non dicitur contestata super nova causa in judicium non deducta, nec adversarius instructus ut possit defendi. p. 546. n. 31. cum seqq.

Locatio, Locator.

Locator pascuorum pro alimentis animalium habet in his hypothecam cum prælatione. p. 174. num. 100. & 101.
Locanti pascua datur animalium retentio, & durat hypotheca, dum non exeunt à pascuis de consensu locatoris. ibid. n. 102. & n. 104.
Concurrentibus locatore pro mercede tacitæ reconductionis, & creditoribus contrahentibus cum conductore ante eam, isti præferuntur in hypotheca. p. 521. n. 67. & 68.
Locator pro suis annuis pensionibus omnibus præfertur creditori interim contrahenti cum conductore. ibid. n. 69. & seqq.

M

Major.

Vide *Creditor.*

MAjor pars creditorum quando, & quibus casibus præjudicet minori, latè, p. 318. ex n. 67. cum multis seqq.

Majoratus.

Vide *Possessor*, *Facultas*, *Alienatio*, *Alimenta*, *Feudum.*

Majoratus bona, in diversis districtibus si existant ad fundandam jurisdictionem distinctus ille attenditur, quo caput majoratus existet. p.26.n.27.

Majoratus possessor format concursum ad bona majoratus, & libera fit bonorum separatio ad petitionem creditorum utriusque parrimonii. p.62. n.69.

Satisfactis creditoribus antiquis majoratus, creditores ad bona libera habentes possessorem obligatum, sunt solvendi ex fructibus majoratus, ibid.n.70.

Majoratus antiqui creditores cujus bona non sufficiunt, non habent recursum ad libera possessoris. ibid. n. 71. & per totum.

Majoratuum duorum possessor formans concursum, utriusque bona separantur, & quilibet majoratus suos agnoscit creditores, ne confundantur illorum jura. ibid. n. 72.

Majoratus possessor cedendo, vel locando fructus ipsius, tantum personale jus transfert in cessionarium, & locatorem, duraturum dumtaxat per vitam possessoris. p.67. n.24.

Majoratus redditus consignati per possessorem suo creditori decedentem pro rata restituuntur successori majoratus. p.72.n.89.

In beneficio quolibet Ecclesiastico idem observatur. p.73.n.90.

Consignatarius qui anticipatè solutiones à possessore majoratus mortuo recepit, reddere tenetur. ibid. num. 91.

Majoratus possessores ejus bona in feudum vel emphyteusim dare non possunt, sub conditione, si vacaverint, vacatione contingente mortuo possessore. num. 92.

Majoratus possessor non potest supplantare successorem conferendo officia si vacarent, si in vita sua non vacat. ibid n.93.

Majoratus successor dicitur potior, & antiquior creditor respectu bonorum ipsius majoratus. pag. 83. nu. 110.

Majoratus possessor ratione dominii potior est quibuslibet creditoribus sui prædecessoris exigere volentibus sua credita ex bonis majoratus absque facultate regia vel cum illa inefficace, & inutili. p. 84. n. 120.

Creditores antecessoris majoratus cum facultate Regia, an possint prius exigere ex bonis majoratus, quàm ex liberis. ibid. n.121.

Majoratus cujuslibet possessori concursum formanti an alimenta consignanda sint, eo quod potior, & prior creditor est ad bona majoratus. ibid. n. 122. & n. seqq.

Majoratus possessor prior creditor est, ergo ex bonis concursus debentur ei alimenta, arguere absurdum est. ibid. n.123. cum seqq.

Majoratus possessor etsi prohibeatur bona alienare, eorum tamen integrum dominium habet. p. 116. n.58. cum seqq.

Majoratus bona possunt convenire si constat, super liberis adesse concursum formatum.p.158.n.7.& à n.2.

Majoratus cujuslibet possessor, nec non Ducis, Marchionis, & Comitis, aliæve nobiles, & potentes personæ ære alieno gravatæ, & concursum formantes, an indistinctè ultra quàm facere possint, conveniantur. p.170. ex n.32. cum seqq.

In Majoratus, feudi, & emphyteusis fructibus potest fieri executio pro satisfaciendis creditoribus possessoris. p.171. ex n.54. cum seqq.

Majoratus simplicis possessori alimenta non debentur in concursus judicio. ibid. n. 54. cum seqq.

Creditores instantes pro majoratus bonis distrahendis nihil gerunt, quod tendat in vinculi destructionem, sed curant ex fructibus majoratus satisfieri, ibid. n.56.

Differentiam inter possessores majoratuum habentium jurisdictionem, & dignitatem, & aliàs jurisdictione carentes. ibid.n.42.

Majoratuum Hispanorum institutiones in bonum publicum fuerunt introductæ, & in eorum jus publicum conservatione versatur. ibid. n. 44.

Majoratus an per se sit dignitas, affirmatur. ibid. n.46. contra. n.60.

Majoratus possessor propter dignitatem qua potitur causans concursum consequi debet alimenta ne egeat in dedecus dignitatis, & honoris. ibid. n.47.

Majoratus bona an propter inopiam possessoris, & ejus alimenta an alienari possint. ibid. n.48. & n.67.

Majoratus simplicis possessor nullibi reperitur privilegiatus in jure, ne conveniatur ultra quàm facere possit. ibid. n. 51. & seqq.

Majoratus ex propria natura nullam in se dignitatem publicam continet, quamvis ex accidente eam possit habere. p.172.n.64. & seqq.

In Majoratibus Hispaniæ dispositio *Auth. res quæ, C. commun. de legat.* locum non habet, cessante facultate Regia. ibid. num. 67. 68. & 69. & 130. & seqq.

Majoratus successor tenetur ad alimenta ad quæ fundator tenebatur, quemadmodum, & debita ipsius solvere. p.175.n.114.

Majoratus bona an sint affecta onere reali alendi successores, & alios de familia disceptatur, & ostenditur error vulgi. p.176. ex n.127. cum seqq.

Majoratus dispositio cum facultate Regia sub conditione de consignandis prius alimentis cæteris filiis, sustinetur, etiamsi tunc non sint consignata, dummodò posteà consignentur. p.332.n.62.

Ad majoratus bona, & ad libera, creditores an cogantur prius agere contra majoratum ne creditores ad sola libera consumpta per anteriores, jus suum amittant, p.341. ex n.2.cum seqq.

Affirmativam partem, æquiorem tuetur Molina, tribus potissimum fundamentis. ibid. n.3.

Creditores, qui majoratum, & bona libera habent obligata, æquius videtur prius excutere majoratum, ne consumptis liberis, aut creditores posteriores majoratuum recursu carentes, amittant suum creditum. n.10. cum seqq.

Majoratus creditores nullum damnum patiuntur prius exigendo, ex majoratu, quod cum illis deficiat, possint exigere ex allodialibus, quæ simul habent obligata. p.342.n.12. & 13.

Et huic opinioni magis inclinari videtur Molina. ibid. num. 14.

Molinæ opinionem plurimi Doctores forenses sequuntur. ibid.

Contraria opinio contra Molinam in majoratibus Hispaniæ longè verior ostenditur. ibid. ex n.15. & ex n. 19. cum seqq.

Majoratus obligatio ex facultate Regia est subsidiaria, & nihil operatur nisi in defectu bonorum liberorum, sive tempore obligationis, sive exactionis. ibidem. num.17.

Majoratus obligatus ex facultate Regia dici potest fidejussor indemnitatis, & subsidiarius, qua non nisi in subsidium tenetur. ibid. n. 18.

Index Rerum

Ad Majoratum an creditor pervenire possit propter æs alienum, quo gravata sunt bona libera. p.343.n.25. & seqq.

Creditor quemadmodum excusatur ab executione bonorum liberorum ære alieno gravatorum, pariter excusari in bonis majoratus propter dominium possessoris, qui dicant. ibid. n. 26.

Impugnatur præfata Doctorum responsio ad Molinam, creditorem posse relevari ab executione bonorum liberorum ob æs alienum; ergo potest cogi ut agat contra bona majoratus, sibi etiam hypothecata, non est bonum argumentum. ibid. n.29.

Ad Majoratum & ad bona libera creditor cogi nequit à creditoribus posterioribus ad sola libera, ut prius à majoratu exigat. p.344.n.46.

Majoratus successor non habet bona antecessoris censum ex facultate imponentis majoratus obligata, nec hypothecata, ut redimat, sed personalem tantum. p.345. n.58. & 59.

Majoratus est persona ficta, & diversa à possessore illius. p.355. n.30. & seqq. & ex n.26. cum seqq.

Majoratus nomine & jure agens possessor non tenetur compensare quod ipse debet ex persona propria. ib. num. 31.

Majoratus possessor agendo nomine majoratus non attenditur, sed persona majoratus ficta, quam ipse repræsentat. ibid. n.32. & seqq.

Majoratus, ut acquirat libertatem ex redemptione census facta per possessorem propria pecunia duo requiruntur. p.357 n.54. & seqq.

Ad censum impositum super majoratu in argentea moneta ex facultate Regia non distinguente genus monetæ; tenetur imponens, quæ ad excessum non majoratus, p.360. n.24.

Nec conventionem imponentis posse nocere successori majoratus asserit Amaya. ibid. n. 25.

Qui, ita praxi receptum fuisse, testatur. ibid.

Causa, negotium, & utilitas ad unum dumtaxat majoratum spectans ad alios trahere facultatem impetrans nihil agit. p.372.n.20.

Majoratus obligatus virtute facultatis habetur pro fidejussore. ibid. & n. seqq.

Pluribus majoratibus obligatis ex facultate Regia, pro causa & negotio ad bonum dumtaxat tangente solus iste tenebitur, cæteri liberi remanent. ibid. n. 21. & 22.

Majoratus duo simul obligati ab utriusque possessore legitimo, si legitimè dividantur, uterque tenetur pro rata. ibid. n. 23.

Et inter utrumque fit computatio crediti seu census distributio juxta valorem fructuum utriusque majoratus, ita ut quilibet pro sua parte fructuum recipiat partem census annuatim persolvendi. ibid. & n. seqq.

Census impositio super duobus majoratibus, ab uno possessore tenuis, si unus evincatur, an iste prorsus liber transeat in vincentem absque census obligatione. p.372.n.26. cum seqq.

Et an saltim pro sua rata parte majoratus evictus censum super duobus impositum recognoscere teneatur. ibid. n.27. & seqq.

Majoratum evincens verus successor in tenuta à possessore putativo imponente censum sub facultate Regia si posset creditores evertere, multo magis poterit qui in proprietate majoratum evicit. p. 388. n. 128. 151. & 152.

Majoratus successorem qui à putativo possessore, (censum super majoratu ex regia facultate) majoratum evicit non posse tacitè nec expressè contractum ratificare absque nova facultate, verior & certior opinio est. p. 391. ex n.1.

Super duobus majoratibus ab uno legitimè possessus census ex facultate impositus sustinetur in utroque, etiamsi pro tempore separentur, & à duobus legitimis successoribus ponderantur. p.401.n.1.

Super duobus majoratibus census impositus ex facultate ab uno possessore tentis quorum alter fuit evictus hujus respectu evanescit, ita ut majoratus evictus liber transeat in verum successorem evincentem. ibid. n. 2.

Et an majoratus non evictus integra census quantitate remaneat gravatus. ibid. ex n.5.cum seqq.

Onus census impositum à principe super duobus majoratibus & habito respectu ad utrumque uno deficiente iniquum foret alterum sustinere totum pondus. p.402.n.14.15.16. & seqq.

Majoratum unum plus debitum gravare principem foret inhumanum, cùm onus debeat fructibus correspondere. p.402.n.30.

Pars census deficiens impositi super duabus majoratibus, eo modo computanda ut sciatur quanto minus majoratus remanens solvere debeat. p.404. ex n.48. cum seqq.

Computationis exemplo clarè monstratur pars census qua gravatus remanet majoratus non evictus. num.49.

Majoratus evictus licèt à census obligatione liberetur, ejus tamen fit fructuum taxatio, ut sciatur quanta census parte maneat gravatus alter majoratus relictus. p.405 n.62. & seqq.

Rata census deficientis ex majoratu evicto damnum & defectus quomodo communicandum erit inter creditores. p 406 n.69. cum seqq.

Respondetur argumentis tenentibus ut pars deficiens correspondens majoratui evicto sit oneranda remanenti, simul obligato. ibid. n. 71. cum seqq.

Majoratum delatum debitori an in præjudicium creditorum possit repudiare. pag. 420. ex num. 12. cum seqq.

Majoratus possessio statim mortuo possessore transfertur in successorem etiam ignorantem. p. 421. num. 14.

Majoratus dominium sine apprehensione transfertur, & antè acceptationem. ibid. n. 15.

Majoratus delati acquisitio ante acceptationem jus est quoddam informe, variabile, & resolubile. ibid. num. 19.

Majoratus delati repudiatione secuta nullus considerabitur status, quo creditoris jus possit subsistere. ibid. n.26. & seqq.

Dispositio l. 45. Tauri inducta fuit in favorem successoris majoratus qua uti potest, in sui utilitatem, non in sui damnum. ibid. n. 27.

Ita ut tertius contra successorem, ea dispositione se juvare non possit. ibid. n 28.

Majoratum an possit restituere ante tempus contradicente uxore, p 430.n.14.

Majoratum ante acceptationem potest debitor renunciare in præjudicium creditorum secus post acceptationem. p.433.n.43. & 44.

Majoratus possessor pro tempore vitæ suæ & in sui præjudicium potest commoditatem majoratus cedere, etiam in præjudicium filiorum, si non excedat quintum. ibid. n. 45.

Majoratum quærendum potest debitor repudiare in præjudicium creditorum, quæsitum autem non potest, ibid. n. 45.

Majoratus possessor potest in vita renunciare majoratui in præjudicium uxoris, cui ex l. regia debetur medietas fructuum. ibid. n.46.

Filius adeundo patris hæreditatem vinculo majoratus gravatam quod gravamen postea tacitè vel expressè approbavit à se factus majoratus intelligitur ad cujus bona creditores jus habent. pag. 440. num. 60. & 61.

Majoratum condere nequit debitor in præjudicium credi-

creditorum, quorum reſpectu bona libera manent, ibid.n.64.65.66.
Filius tempore approbationis gravamen vinculi non habens, creditores iſti poſtea contrahentes nequeunt majoratum impugnare. ibid. n. 67.
Majoratus gravamen impoſitum à patre cui filius poſt mortem conſenſit an à patre factus an à filio conditus majoratus dicatur. ibid. n.68. & ſeqq.
Majoratus familiæ relictus extinguitur extincta omni familia, & in ultimo bona remanent libera, p. 453. num. 49.
Non tamen iſte ultimus poteſt aliquid de bonis ipſis diſponere in præjudicium ſuorum creditorum, ibid. num. 50.
Majoratum debitor concedere non poteſt quin ejus bona libera remaneant pro ſolutione creditorum. ibid. num. 51.
Majoratus ſucceſſor verus, qui in tenuta vicit, poteſt ſubvertere cenſus impoſitos cum facultate regia per poſſeſſorem putativum victum. pag. 477. n.45. & ſeqq.
Majoratus nomine & dignitatis non nomine ſuo agit poſſeſſor pro juribus ad majoratum & dignitatem pertinentibus, cui defectus dominii objici nequit.p.481. n.87.88.89. & 90.
Majoratus per adminiſtrationem repræſentatus eſt, qui agit & convenitur, & penes quem dominium reſidet. ibid. n.91. cum ſeqq.
Majoratus eſt dignitas, & perſona ficta diverſa à perſona poſſeſſoris. ibid. n. 93.
Majoratus poſſeſſoris jus diverſum eſt à jure ſpectante ipſi majoratui. ibid. n.94.
Majoratus perſona ficta attenditur, non perſona poſſeſſoris agentis & repræſentantis majoratum, ibid. n. 96. cum ſeqq.
Majoratus dignitas, & Eccleſia tanquam perſona ficta & repræſentata habet dominium, & poſſeſſionem jurium ad eam ſpectantium; adminiſtrator autem agit, & convenitur nomine ipſius, quem repræſentat. p.482.n.99.
Majoratus & dignitatis, mortuo creditore non vacat poſſeſſio jurium ad eam ſpectantium, ſed penes perſonam fictam remanet. ibid.
Majoratus eſt quædam perſona ficta repræſentata veluti homo mutus, qui ſi poſſet loqueretur, ibid. n. 99. cum ſeqq.
Majoratus poſſidet omnia jura, nec non privilegia, & effectus ſucceſſionis, tanquam perſona ficta, poſſeſſor autem nomine ipſius poſſidet, miniſtrat, agit, ibid.
Majoratui non datur hypotheca pro deteriorationibus contra hæredes prædeceſſoris, p.493.n.7.
Majoratus re vendita ex facultate regia, ut ex pretio alia emenda ſubrogetur, an & quando empta vinculo ſubjiciatur. p.494.n.28.
In quo tres caſus diſtinguit Molina relatus. ibid. n. 29. 31.32.33. & 34.
Majoratus in re ſibi à poſſeſſore empta ex pecunia deſtinata in majoratus augmentum præfertur omnibus poſſeſſoris mentis creditoribus p.496. n.54.55.56. & ſeqq. & ex n.42. cum ſeqq.
Ad majoratus ſucceſſionem deſcendens repræſentat locum, & gradum aſcendentis præmortui, & tamen nihil ab eo capit, ſed jure proprio ſuccedit fundatori. pag. 500. num. 40. & p. 501. & ex num. 21. cum ſeqq.
Majoratus bona ex facultate hypothecata ſi diſtrahi contingat in ſubhaſtatione publica ſunt diſtrahenda. p. 587.n.1.2. & ſeqq.
Majoratus bona, ſi redditus non ſufficiunt ad ſolutionem, diſtrahi quotidie jubentur. ibid.
Majoratus bona per facultatem regiam alienari, & hypothecari permiſſa, libera remanent deinceps. p.588. n.16.
Ad Majoratus bonorum diſtractionem non pervenitur, niſi prius facta excuſſione bonorum libertorum. ibid. n.20. 23. & 24.
Majoratus obligatus fidejuſſor indemnitatis, aut fiduciarius reputatur. n. 22.
Majoratus bonis ſemel legitimè diſtractis ſi bona libera poſteà poſſeſſor acquirat, ſucceſſor nequit diſtractionem retractare. n.24. & ſeqq.
Majoratus bonis ſemel diſtractis ſi poſteà appareat eo tempore bona libera adeſſe, an diſtractio retractetur. p.589. ex n.42.
Negativa ſententia præponitur. n. 43. & ſeqq. verior contraria. n.47.
Majoratus bona libera manent ab hypotheca, quoties libera reperiantur. ibid. n.49.
Majoratus bona ut indebitè alienata repeti poſſunt ex condictione ſine cauſa vel indebiti, deſignatis bonis liberis tunc ſtantibus. ibid. n.50.
Per majoratus confectionem, & alienationis prohibitionem debitor nihil detrahit juri creditorum, quorum reſpectu bona libera remanent, p.656. n.12.
Majoratus bona feudalia, & ſimilia, ſicuti prohibentur alienari, ita hypothecari, vel obligari. ibid. num. 21.
Nec cenſus ſuper eis conſtitui. ibid. n.22.
Secus ſuper fructibus, ibid. n. 23. & 24.
In Majoratus ſucceſſorem nullum onus aut gravamen impoſitum à poſſeſſore tranſit, ſed illicò reſolvitur, p.657.n.34.
In Majoratu ſucceſſor non à debitore, ſed à primo fundatore jus capit, & tot ſunt donationes, quot vocationes, una ab altera independens, ibid. n.37.
Majoratus ſucceſſor non tenetur ad debita prædeceſſorum. ibid. n.38.
Majoratus bona ſunt tradenda ſucceſſori cum fructibus pendentibus. ibid. n.52. & ex n.45. cum ſeq.

Mala fides.

Vide *Bona fides.*

Mandans, Mandatum.

Vide *Procurator, Inſtitor.*

Mandatum Procuratoris in rem ſuam revocati non poteſt à mandante. p.203.n.74.
Mandatum in rem ſuam, etiam re integra per mortem mandantis non revocatur. ibid. n.75. & 76.
Mandatum à debitore conſtitutum ad adminiſtrandum, exigendum, & alienandum extinguitur per judicium concurſus ſubſequutum. p.207.n.1.
Mandatum per mutationem prioris ſtatus, & ſic per concurſum mandantis aut mandatarii extinguitur ipſo jure. ibid. n.10. & 11.
Mandatum reſpiciens adminiſtrationem ſtatim finitur dempta, finita aut renunciata adminiſtratione. p.208. num. 14.
Mandatum intuitu adminiſtrationis conſtitutum ceſſante adminiſtratione per mortem, ceſſionem, renunciationem, privationem, aut promiſſionem extinguitur, etiam re non integra. ibid. n.15.
Etiam mandatario effecto domino litis. ibid. n.19.
Mandatum ab impubere cum patris conſenſu, pubertate adveniente, extinguitur. ibid.n.17.
Mandatum extinguitur etiamſi ratione rei, vel cauſæ mandans conditionem mutaverit, ut ſi liti ceſſerit, vel beneficio renuntiaverit. ibid. n.18.
In mandato intelligitur conditio deducta, ſi res & perſonæ in eodem ſtatu permaneant. ibid. n. 19.
Sicut debitor per concurſum amittit adminiſtrationem ſuorum bonorum, ita & mandatarius, cui per adminiſtrationem fuit commiſſa, ibid. n.20. & ſeqq.
Mandatum ad negotia, an per ſupervenientem concurſum mandantis cenſeatur revocatum, & an ſolutio eidem poſtmodum facta vel cum eo geſti contractus validi ſint. p.209.n.28. cum ſeqq.

Index Rerum

An contractus, & distractus gesti per mandatarium debitoris concursus ignorantem mutationem status validi sint. ibid. n.31. & 35.

Mandati extinctio per mutationem status constituentis non operatur, in antea gestis per mandatarium, sed in posteà gerendis. ibid. n.36.

Emens à procuratore non viso mandato in mala fide est, & nec præscribit. p.329. n.28. 29. 30. & 31.

Mandatum speciale ubi requiritur ad transigendum, non est necesse præviisse in eo tractationis modum. p.359.n.7.

Absque mandato potest quis pro alio facultatem, & gratiam impetrare, sed non operatur nisi sequuta ratificatione. p.398.n.124. cum seqq.

Qui mandato non ostenso pro alio in judicio comparuit ac sustinetur, si reverè illud habebat, & sufficit quandocumque mandatum ostendere. p.489.n.29.

Nisi mandati ostensio fiat post oppositam exceptionem defectus mandati, ibid. n.30.

Mandatum qui habet ad emendum fundum si simpliciter emat, intelligitur virtute mandati emisse. ibid. n.31.

Mandatum speciale si quis habet ad fundum emendum, licèt sibi emat, procuratorio nomine emisse intelligitur. p.496.n.50.51.

Mandatariusque compellitur cedere rem mandati soluto sibi pretio, ibid. n.52.

Mandans pretium rei venditæ solvi creditori suo liberatur, si creditor recipiat promissum à mandatario cujus fidem sequitur, p.569. n.34. & 35.

Mandans campsori, aut debitori ut suo creditori solvat, si campsor partitam in libris adnotavit de consensu creditoris mandati, obligatio extinguitur, ibid.n.36.

Mandans debitori, ut solvat cui consentienti solvere promisisti liberatur, licèt mandatarius adhuc maneat obligatus mandanti, ibid. n.38. & 39.

Mandatum censetur habere creditor à debitore ad vendendum pignus, & nomine debitoris, & tanquam debitoris procurator vendere intelligitur, num. 47. & 48.

Contrahens alieno nomine asserens habere mandatum, in eo in quo mandato carebat, tenetur de suo. p.607. n.16. ex n.13. cum seqq.

Et videtur hoc casu suam fidem adstringere, ibidem. num. 17.

Mandati tempus ad hypothecæ prælationem, & non tempus contractus attendendum, qui teneant, p.212. n. 1. & 2.

Ex mandato ad adeundam hæreditatem aditio ipso jure inducitur, ibid.n.3.

Ex mandato ad contrahendum matrimonium inducitur ratificatio jam antea contracti nomine mandantis, ibid. n. 4.

Consensus patroni requisitus ad actum per viam simplicis consensus probatur ex constitutione mandati etiam invalida, ibid. n. 5. & seqq.

Ad relationem hypothecæ non tempus mandati, sed tempus obligationis attenditur, ibid. num. 9. cum seqq.

Tempus contractæ hypothecæ non retrotrahitur ad tempus mandati. p.213.n.10.

Ex solo mandato ad contrahendum non probatur contractus, sed ex mandati effectu & executione, ibid. n.11.

Mandatum ad dispensandum non est dispensatio, ibid. num. 12.

Mandatum ad contrahendum matrimonium non est contractus matrimonii, ibid. n.13.

Mandatum ad vendendum non est venditionis contractus, ibid. n.14.

Mandatum recipiens ad obligandum mandantem eum non obligat quousque mandato utatur, ib.n.15.& 16.

Mandatum non probat id quod fuit mandatum, nisi effectuario probetur, ibid. n.17.

Contractus non censetur factus in loco mandati, sed in loco quo procurator contraxit, ibid. n.18.

Mandati forus, & locus non attenditur, sed locus quo delictum mandatum fuit perpetratum, ibid. num. 20.

Mandatum ad contrahendum dirigit suam dispositionem in futurum, ibid. n.23.

Ea quæ consistunt in mera & nuda voluntate mandantis probantur ex mandato, p.214.n.32.

Mandatum continens obligationem prout ex tunc, an attendatur ad tempus executionis, ibid. n. 33.

Mandati defectus ubi adest, deficit consensus partis nullo modo aliter supplendus, p.219.n.11.

Et includit defectum citationis. ibid. n. 12.

Mandatum institoris finitur per mutationem status domini præponentis, p.207.n.10.

Maritus.

Vide *Uxor*, *Mulier*.

Maritus debitor dotis si postea soluturum promittat non amittit privilegium ne conveniatur ultra quàm facere possit, p.628.n.84.85.86. & seqq.

Mater.

Mater, & avia tutrices filii, vel nepotis, ex speciali prærogativa excipiuntur à regula, ut tutores pro reliquiis tutelæ carcerentur, p.269.n.10.

Mater tutoris incarceratur ob contumaciam exhibendi inventarium ac cætera instrumenta, p.271. n.41.

Mater ad secundas nuptias transiens, si petat & detur tutor licèt postea pœniteat non potest reassumere tutelam, p.588.n.31.

Mater per sola sponsalia non amittit tutelam, ibid. num. 32.

Et etiamsi maritus secundus moriatur, mater non reassumit tutelam, ibid. n. 33. & 34.

Idem judicandum esse de educatione liberorum ac de tutela, ibid.n.35.

Mater filiorum tutrix potest petere dotem à filiis vel hæredibus, licèt ei opponant retentionem, eo quod nondum reddit rationem tutelæ, p. 612. n. 10.

Melioramenta.

Vide *Expensæ*.

Solvere debita quibus onerata administratio concursus dicitur eam meliorati, p.609. n.56.

Miles.

In Milite castrensia & pagana bona faciunt duo diversa & separata patrimonia, p.411. n.48.

Et utriusque patrimonii bona non confunduntur, sed à creditoribus utriusque separatio postulatur, ibid. num.49.

Militibus permissum est hæredem instituere in bonis Castrensibus, nullo instituto in patrimonialibus, ibid. n.50. & seqq.

A milite duo instituti hæredes alter bonorum unius provinciæ, alius ad bona alterius, an hæres unius provinciæ cogatur solvere creditoribus alterius, p. 409. ex n. 10.

Miles per provincias distribuens hæreditatem inter duos hæredes nullus tenetur creditoribus alterius provinciæ, quia duo patrimonia separata intelliguntur, ibid. n.9.

A Milite duobus hæredibus institutis, altero in castrensibus bonis, altero in patrimonialibus speciale est, ut creditores ad una bona non exigant ab aliis, p.411. n.46. & 47.

Minor.

Vide *Alienatio*.

Minor, civitas, vel Ecclesia an absque juris solemnitatibus possint concursum formare inter suos creditores abundè, p. 9. per totum cap.

Minores juris beneficio etiam majoribus destinato probari non debent, ibid. n.12.13. & 14.

Con-

& Verborum.

Contractus utilis minori ſuſtinetur abſque decreto, ibid. n. 15.

Minori, populo, vel Eccleſiæ non permittitur alienatio voluntaria abſque decreto, aut facultate Regia. p.10.n.23.

Nec in ſolutum ſua bona dare creditoribus. ibid.

Minor, & ſimiles non poſſunt bona diſtrahere, ut ex pretio dimittant creditores ſuos, ibid. n.24. & 25.

Minores non admitti ad ceſſionem bonorum abſque decreto, qui teneant. ibid. n.26. & ſeqq.

Opinio tenentium minorem 14. annis, non admittendum ad ceſſionem bonorum non habet locum in noſtro concurſu creditorum. pag. 11. num. 34. & ſeqq.

Ad diſtrahenda bona minoris, & Eccleſiæ in concurſu creditorum præcedit cauſæ cognitio, & decretum judicii. ibid. n. 43. & 44.

Et ſi alienatio neceſſaria pro executione rei judicatæ, quæ alia juris ſolemnitate non eget. ibid.

Minor curatorem habens poteſt abſque ejus auctoritate, verè debitum ſolvere, p.204. n.95.

Minor, Reſpublica, nec fiſcus, nec Eccleſia habent privilegium admittendi novum licitatorem, ſemel ſubhaſtatione perfecta. p.314. n.5. & ſeqq.

Minor, Reſpublica, vel Eccleſia reſtituuntur adverſus emptorem in ſubhaſtatione ob læſionem pretii oblati, p.315.n.7.

Reſtitutio hæc non conceditur ex levi & modica adjudicatione novi licitatoris. ibid.n.8.

Sed ſaltim in ſexta parte plus oblata. ibid. n.9.

Reſtitutio minori, & ſimilibus contra ſubhaſtationem peractam conceditur jure ſpeciali, non jure communi. ibid n.10.

Minor formans concurſum habet reſtitutionem, ut novus admittatur licitator, p.316. n.39.

Minori comparenti in concurſu intereſt uti creditori augmentum bonorum debitoris, ibid. n. 40.

Cujus reſtitutio prodeſt aliis majoribus in concurſu ſtantibus. ibid.

Major ratione intereſſe commixti cum majore, etiam non litigante poteſt inſtitutionem petere. ibid. num. 41. & 42.

Cum minore ſe communiter gerente pro majori rectè contrahitur. p.374.n.40. & 41.

Minor, reſpublica, vel Eccleſia nulliter vendentes cenſum ſi in eorum utilitatem verſam eſſe pecuniam appareat, tenentur ad ſortem cum redditibus loco intereſſe. p.388.n.141.142. & 143.

Idem in cenſu ſuper majoratu. ibid.

Minor factus major poteſt abſque ulla juris prohibitione ratum habere, quod in minore ætate inutiliter geſſit. p.399.n.131.

Minor poteſt reſtitutioni obtentæ per rem judicatam renunciare, & ea non uti, invito adverſario. pag. 660.n.7.8. & ſeqq.

Minor hæres an reſtituatur adverſus geſta per curatorem legitimè datum hæreditati jacenti. p.220.n.28. cum ſeqq.

Minoris privilegium tanquam perſonaliſſimum non tranſit ad hæredem. ibid. n. 29.

Minor hæres non habet reſtitutionem adverſus geſta per curatorem datum hæreditati jacenti. pag. 221. num. 40.

Geſtum pro Minore, & pupillo illum non obligat, niſi quatenus fiat locupletior. ibid. n.41.

Geſta pro hæreditate majoris jacente obligant in ſolidum minorem, & pupillum futurum hæredem. ibid. n. 42.

Abſque ſpe reſtitutionis. ibid. n. 43. & 44.

Minor an poſſit apponere pactum, ut res à ſe empta ſit pro pretio obligata, ſive in continenti, ſive ex intervallo, pag. 426. num. 113, cum ſeqq. & ex n. 108.

Ubi abunde agitur de intellectu *l. §. ſi minor. cum l. ſeqq. ff. de rebus eorum.* ibid.

Miſerabilis perſona.

Vide *Perſona.*

Momentum.

Hypotheca generalis ut operetur ſufficit, quod dominium rei fuerit per momentum quæſitum debitori. p.415.n.7.

Eodem momento & inſtanti quo dominium rei quæſitum minori, prohibitio hypothecandi operatur. ibid. n. 8.

Concurrentibus in eodem momento & inſtanti diſpoſitione juris, & diſpoſitione hominis, illa ut velociter prius operatur. ibid. n.9. & 10.

Rei emptæ pro perſona nominanda dominium ex tempore nominationis, nec per momentum permanſit penes emptorem, p.416. n.23. & ſeqq.

Plures hypothecæ diverſis temporibus contractæ ſuper majoratu abſque facultate regia, ſi poſtea in confirmationem earum impetretur, omnes eodem momento validitatem recipiunt abſque prioris prælatione. p.468.n.60. cum ſeqq.

Moneta.

Vide *Diminutio, Pecunia, Facultas.*

Ex facultate regia ad mille mutuo recipienda, ſi poſſeſſor majoratus in aurea, vel argentea moneta recipit, an creditor in concurſu hanc ſpeciem monetæ conſequatur. p.359.n.1. cum ſeqq.

Et teneri majoratum ad hanc ſpeciem monetæ, & in eadem annuos redditus perſolvere nervosè tuetur Noguerol. ibid. n. 2.

Anno 1602. nullam eſſe differentiam inter valorem monetarum, atque ideò omnium genus in facultate comprehendi, ſine majoratus detrimento. ibid. num. 4.

Cenſus in aurea moneta creatus, poteſt redimi in moneta æroſa, quando in valore diſcrimen non adeſt. ibid. n.5. & 6.

Æroſa moneta non habet proportionabilem valorem cum argentea, p.360. n.22. & 23.

Ad cenſum impoſitum ſuper majoratu in argentea moneta ex facultate regia non diſtinguente genus monetæ tenetur imponens ad exceſſum non majoratus. ibid. n.24. & ſeqq.

In hoc articulo opinionem Noguerol. nec Amayæ recepit author illum abſolutè relaxantem facultatem regiam, iſtam abſolutè & diſtinctè reſtringentem, ibid. n. 26. & ſeqq.

Moneta argentea quando virtualiter continetur in facultate ſimpliciter ad mille, redditus in eadem ſpecie rectè ſtipulantur ex natura contractus, ibid. n. 30. & 31.

Amayæ opinio abſolutè negativa incluſionis monetæ argenteæ in facultate ſimpliciter ad mille, rigoroſa oſtenditur. ibid. n.32.

Monetarum omnium intrinſecus valor in Hiſpania fuit conſervatus uſque ad annum 1612. pag. 361. num. 34.

Ab anno 1612. ob abundantiam monetæ æroſæ, & regnis extraneis introductæ vileſcere cœpit valor hujus monetæ, ac in dies creſcere valor extrinſecus monetæ argenteæ, ibid. n.35. & ſeqq.

Moneta non tam ex ſubſtantia, quàm ex quantitate, id eſt æſtimatione debet judicari. ibid. n.41.

Monetæ eſſentia ex valore, non ex metallo admittitur. ibid. n.42.

L.6.tit.21.l.5.recopilat. & l.6. tit.14. permittentes creditoribus debita ſolvere in qualibet moneta minuta & æroſa editæ fuerunt tempore, quo monetarum æqualitas aderat in valore, non tamen hodie procedunt, ibid. n.45. & 46.

Generalis diſpoſitio ad monetam relatam quamlibet com-

Index Rerum

comprehendit, cùm conſtet ex auro, argento & ære. p.362. n. 52.

An, & quando debitor teneatur præcisè ſolvere in argentea moneta promiſſa & recepta, & excludatur à præmii oblatione. p.363.n.72.

Et de variis quæſtionibus reſpicientibus pragmaticas taxantes præmium argenteæ monetæ. ibid.

Ad certam monetæ ſpeciem annuatim perſolvendæ obligatus, ſi pluribus annis in diverſa ſpecie ſolvit, an præſcriptione juvetur. ibid. n.73.& 74. cum multis ſeqq.

Monetæ ſpecies in obligatione deducta præcisè ſolvenda, vel ejus æſtimatione. p.364.n.85.

Et ad hoc pactum obligatur debitor præcisè. ibidem. num. 86.

Maximè ſi eadem monetæ ſpecies data fuerit debitori. ibid. n. 87.

Pragmaticæ novæ taxantes valorem præmii argenteæ monetæ, qua ſpecie ſolvendi ſint annui redditus, & quando debitor admittatur ad præmii obligationem, vel præcisè cogatur in argentea moneta ſolvere, & circa alia enucleantur. ibid. num. 88. uſque ad 95.

Monetæ mutatio quando timetur, debitor nequit prævenire ſolutionis tempus, & ante tempus ſolvere, p 531. n.40. & ſeqq.

Molendinum.

Molendinum hypothecatum, ſi penitùs ſit dirutum, hypotheca diſſolvitur, etiamſi ex eiſdem molis, & cæmentis, aliud novum conſtruatur. p.520. n.50.

Quia non eſt idem molendinum, ſed aliud diverſum & novum. ibid. n.51.

Mora, Moroſus.

Moræ purgatio aliquando admittitur ex æquitate. p. 494. n. 25.

Non tamen in præjudicium tertii. ibid. n. 26.

Moroſi adminiſtratoris concurſus in ſolvendo habentibus delegationem ſibi intimatam cedit periculum dimutæ monetæ, etiamſi eam judici manifeſtaverit. p.624.n.30. & 31.

In Mora conſtituitur adminiſtrator per interpellationem judicialem, vel extrajudicialem. ibid. n.32.

Is qui ad præſtandum aliquid obligatur, ſi ſit moroſus, tenetur de caſu fortuito. ibid. n.33.

Moroſus depoſitarius, aut ſequeſter ad uſuras, & intereſſe pecuniæ tenetur à die moræ. ibid. n.34.

Sive pecunia aut res eodem modo peritura eſſet apud dominum. ibid.

Moroſo ſemper imputatur periculum mutatæ monetæ, ſive mora ſit contracta in ſolvendo, ſive in recipiendo legitimè interpellato. ibid. n. 35. cum ſeqq.

Moroſo tenenti rem non imputatur interitus, ſi eodem modo peritura erat apud dominum, ſive in actionibus realibus, ſive perſonalibus. p.234.n.61.

Moram debet præcedere culpa. ibid. n. 57.

Mora non committitur, ſine die, vel interpellatione. ibid. n.58.

Et an iſta interpellatio debeat eſſe judicialis, vel ſufficiat extrajudicialis. ibid.

Monachus, Monaſterium.

Vide *Abbas.*

Prælatus monaſterii poteſt renunciare hæreditatem, vel legatum relictum monaſterio abſque ulla ſolemnitate. p.425.n.101. & 102.

Prælatus poteſt præjudicare monaſterio in acquirendis, non tamen in jam quæſitis. n. 17.

Monaſterium fruitur redditibus cenſus vitalitii durante vita monachi domini cenſus. p.151.n.47.

Monacho filio familias, & ſervo facta ſolutio debet eſſe vera & realis, non ficta & per confeſſionem, ut debitor liberetur. p.202.n.66.

Monacho & monaſterio, ſervo & domino concurrentibus in judicio concurſus pro pecunia, quam monachus, vel ſervus mutuavit debitori, quis in exactione & ſolutione præferatur. pag. 204. num. 83. & ſeqq.

Monacho & ſervo mutuantibus, licèt ſtatim actio quæratur monaſterio & domino, rectè tamen monacho & ſervo fit ſolutio. ibid. n. 84.

Monacho, ſervo, aut filiofamilias cum quibus contrahitur, rectè ſolvitur, & plenam liberationem conſequitur debitor. ibid. n. 85. 86. & 87.

Monacho pecuniam deponenti rectè reſtituit depoſitarius, licèt pecunia ſit monaſterii. ibid. n. 88.

Monacho, vel ſervo mutuantibus rectè fit ſolutio, facto contractu, conſenſu ſuperiorum non interveniente. ibid. n. 89. & ſeqq.

Suprà dicta procedunt quando monacho, aut ſervo debitor ſponte ſolvit, aliter ſi in judicio concurſus compareat ſimul monaſterium, vel dominus, ibid. n. 91. & ſeqq.

Monachus & ſervus non poſſunt in judicio comparere, ſive in agendo, ſive in defendendo abſque ſuperioris licentia, ibid. n.97. & 100.

Monachus ratione contractus non poteſt convenire, nec conveniri, ſed monaſterio proponenda eſt conventio. ibid. n.98.

Monachus non poteſt agere in judicio ſine ſuperioris licentia. p.205.n.100.

Monachus ſi compareat in judicio concurſus abſque licentia, vel aliter conveniatur, non oppoſita exceptione, ſententia favorabilis ſuſtinetur. p. 206. num. 115.

Si Monacho agenti non opponatur defectus licentiæ, valet judicium. ibid. n. 116.

Monachus, ſi abſque licentia ſolus comparet in judicio, & non obſtante oppoſitione judex de facto ſolvi jubet, legitimatur ſolutio. ibid. num. 117. & 118.

Monaſterium promittens novitiam ante profeſſionem renunciaturam bonis in alicujus favorem, intelligitur de renunciatione valida & efficaci. n.16.

Moratoriæ.

Moratoriæ vel à principe impetrantur, vel à creditoribus debitori indulgentur. p.536.n.1.

Moratoriam ex juſta cauſa poteſt princeps debitoribus concedere, ne per aliquod tempus à creditoribus moleſtentur. ibid. n. 2.

Moratoriæ ſolùm à principe concedi poſſunt. ibidem. num. 3.

Moratoria eſt privilegium merè perſonale & uni conceſſa, nec hæredibus, nec aliis ſucceſſoribus, prodeſt. ibid. n.5. & ex n. 31. cum ſeqq.

Moratoriâ debitor uti nequit niſi præſtitâ creditoribus cautione de ſolvendo, termino finito. ibid. n.6.

Quantumvis in reſcripto moratoria cautio fuerit remiſſa; adhuc præſtanda erit creditoribus, p. 537. num. 7.

Niſi reſcriptum habeat clauſulam, *non obſtante.* ibid. num. 8.

Moratoriam impetrans debet ea omnia narrare, quæ principem poſſunt retrahere à conceſſione. ibid. num. 13.

Moratoriam impetrans debet narrare qualitatem debiti an ſit juratum. ibid. n.14.

An proveniat ex cauſa delicti. ibid. n. 15.

An debitum ſit regium, vel fiſcale. ibid. n.16.

An ſit cauſa locationis, & conductionis. ibid. n. 17.

An debitum ſit Eccleſiæ, vel pupilli. ibid. n. 18.

An proveniat ab emptione domus. ibid. n. 19.

An aliam Moratoriam impetraverit ab eodem principe. ibid. n. 20.

An lis pendeat ſuper debito. ibid. n.21.

Moratoria generalis quibus in caſibus non valeat. ibid. num. 22.

Item ſi debitum procedat ex cauſa dotis, depoſiti ſa-

lariì

Iarii, vel annonæ, seu administrationis panis, vel ex causa alimentorum. ibid.n.23.
Moratoriæ impetrandæ, an pactum renunciari possit. ibid. n.24.
Moratoria impetrata non prodest ad debita postea contracta. ibid. n.25. & 30.
Moratoria per debitorem impetrata an prosit fidejussoribus, quidam affirmant. ibid. n. 26.
Moratoriam posse debitorem allegare in favorem fidejussoris conventi, qui teneant, ibid. n.28.
Moratoria non afficit creditores futuros. ibid. n. 25. & 30.
Moratoriæ termino durante fidejussor non habet regressum contra debitorem principalem. ibid.n.31.
Monatoriæ exceptio respicit personam debitoris, quam non egreditur, ibid. n. 33.
Moratoria si fieret realis multò magis transiret in hæredem quàm in fidejussorem. ibid. n.34.
Moratoriam impetratam à debitore fidejussoribus regulariter non prodesse, quamplurimi tenent Doctores. p.538.n.41.
Maximè si non sunt in supplicatione, & gratia expressè nominati, ibid.n.42.
Moratoria prodest fidejussoribus, quando redundaret in præjudicium debitoris principalis. n. 43.
Ut in exemplis appositis, ibid. num. 44. 45. 46. 47. & 48.
Moratoriæ dilatione pendente currunt usuræ & redditus censuum. ibid. num. 49. & 50. cum multis seqq.
Moratoriæ, & induciæ concessæ à creditoribus debitoribus ex quibus causis fiant. p.539.n.53.
Per moratorias, & inducias concessas à creditoribus, cessant usuræ ratione lucri cessantis. ibid. n.51.
Non tamen redditus censuum nec interesse damni emergentis cessant per inducias. ibid.n.52.
Ad moratorias creditorum concedendas quomodo computandus erit creditorum numerus, quando per numerum personarum, aut cumulum debitorum. ibid. n.54. & seqq.
Et an computentur usuræ, & redditus debiti in quantitate. ibid.n.56.
Moratoriæ concessæ per creditores præsentes quando obligent absentes. ibid.n.57.
Ad moratoriam concedendam major pars quantitatis inter creditores prævalet minori. ibidem, num. 58. & 59.
In æquali & pari quantitate reperta præfertur major numerus creditorum. ibid. n.60.
Data æquali quantitate ac numero personarum illius partis sententia prævalet quæ humanior sit. ibid. num. 61.
L.5. & 6. tit. 15. p. 5. plures casus singulares determinant circa moratorias concessas à creditoribus. ibid. n.62. & 63.
Ad moratorias, & inducias concedendas, an omnes creditores tam præsentes quàm absentes sint citandi, vel an major pars præsens præjudicet minori absenti. p.540.n.67. & seqq.
In iis quæ communia sunt pluribus ut singulis, in quibus major pars præjudicat minori de substantia actus est omnium citatio. ibid. n.68. & 70.
Consuetudo ne in uno loco congregentur creditores ad moratoriam concedendam servatur. ibid.n.71.
Quæ consuetudo vincit in Hispania, & sic à singulis creditoribus consensus præstari solet. ibid. n.72.
Ad confirmationem moratoriæ, & induciarum faciendam à judice, minor pars creditorum sufficit. ibid. num. 73.
Prosunt etiam correo. ibid. n.75. & 76.
Et moratoria creditorum prosunt etiam fidejussoribus. ibid. n.74.
Ad moratoriam, & inducias concedendas credita debent esse vera non ficta, non per confessionem debitoris, nec per recognitionem schedulæ privatæ. ibid. num. 77.
Moratoriæ concessæ à creditoribus, & per sententiam senatus confirmatæ an prosint hæredi debitoris adeunti cum beneficio inventarii. ibid. n. 78.
De pacto de non impetrando moratoria facienda erit principi relatio, ne sit subreptitia. pag. 284. n. 47. & seqq.

Mors, Mortuus.

Per mortem vel dimissionem electi ad officium, vel beneficium non dicitur nova vacatio, sed prioris vacationis continuatio. p. 119. n.10. & seqq.
Post mortem qui restituere gravatus est, an possit prævenire mortem restituendo præmaturè in præjudicium creditorum restituentis. p. 429. per tot. cap.
Hæres gravatus restituere post mortem primo substituto non potest ante mortem restituere in præjudicium secundi substituti. p.434. n 69. & seqq. & ex n. 66.
Facultatem eligendi incertum de certis tempore mortis habens ante mortem eligens, potest variare ne præjudicium fiat eis, qui tempore mortis vivunt. p.435.n.72.
Facultatem habens prestandi eleemosynam tempore mortis, an possit prævenire tempus in præjudicium existentium tempore mortis. ibid. num. 73. & seqq.
Mortuo possessore majoratus qui super proventibus & fructibus, qui contraxit statim extinguitur contractus. p.656. n.18. & n.1. cum seqq.
Mortuo possessore majoratus concursum formante statim, & ipso jure dissolvuntur fructus majoratus in concursu stantes, & bona illico tradenda successori. p.657.n.33.
Mortuo possessore majoratus jus suum extinguitur, ibid. n. 35.
Perinde ac si nunquam fuisset in mundo. ibid. n. 36. & seqq.

Motus proprius Pii V.

Vide *Census*, *Pactum*.
Motus proprius Pii V. de forma creandi census, in Hispania non fuit receptus, sed ab eo supplicatum, p.406.n.81. & p.530.n.19.
M. P. expressè agnovit discrimen inter pactum de non redimendo intra tempus, & pactum de non redimendo ante monitionem. p.530. n.11.12.13.14.& 15. cum seqq.
Pactum de non redimendo nisi præmissa nominatione ante bimestre licitum esse in creatione census, expressè determinat M. P. ibid. n. 17.
Reprehenditur Avendanus contrarium sectans, & sibi contrarius manifestè arguitur. ibid. num. 20. & seqq.
M. P. non receptus licèt, ut obliget non allegetur, adduci tamen potest in vim auctoritatis, & doctrinæ magistralis. ibid. n.22.23. & 24.
Ratio M. P. requirentis denuntiationem ante redemptionem comprehendit omnes casus redemptionis. p.534.n.86. & ex n.77. & cum seqq.

Mulier.

Vide *Uxor*, *Indotatio*.
Mulier de jure civili, & Regio pro debito civili carcerari non debet. p.269.n.10.
Mulier obligata ratione administrandæ tutelæ pro reliquorum solutione carceratur. ibid.
Mulier non potest in vita mariti repetere dotem nisi sit dilapidator, potest tamen quando formavit concursum creditorum qui licèt posteriores possunt omnia bona mariti consumere. p.53. n.29. cum seqq.
Mulier vidua retinens bona mariti tenetur ea exhibere, ut sibi & aliis creditoribus juxta gradus prærogativam satisfiat. p.76.n.8. & à n.1. cum seqq.

Index Rerum

Mulier cui bona mariti ad inopiam vergentis tradita sunt, ea satisfacta tenetur residuum creditoribus dimittere. ibid. n.12. & 13. cum seqq.

Mulier habet hypothecam pro dote, & pro usuris, interesse, alimentis dotis retardatæ. p.174.n.91.92. & 93.

Mulier se uni creditori pro marito obligavit ultra dimidiam dotis, ex quo remanet indotata & læsa, an tota obligatio rescindatur, vel pro parte. p. 333. n. 74. & p.332.n.68. cum seqq.

Ex pluribus obligationibus mulieris pro marito successivè factis, non priores intra dimidiam dotis contentæ, sed posteriores ultra eam causarunt læsionem, & indotationem. p.333.n.75.& seqq.

Quæ verior est opinio in dies practicata in senatu Vallisoletano. ibid. n.76.

Noguerol defendens omnes indistinctè obligationes factas à muliere pro marito esse rescindendas ob indotationem communiter à Senatu Pintiano contemnitur. ibid. n.82. & 83.

Mulier quæ pro marito unica obligatione causante indotationem se obligavit, an in totum rescindatur, an solum pro dimidia parte dotis, contenditur inter aliquos, p.335.n.101. cum seqq.

Qui totam rescindi volunt fundantur in ratione externa complectente totam obligationem. ibid. n. 102. & seqq.

Obligationes plures si successivè pro marito à muliere factæ simul junctæ inducant indotationem, an omnes rescindantur distinctè. p. 337. n.125. & 127.

L.55. Tauri qua disponitur mulierem non posse distrahere sine licentia viri, sicut nec contrahere exornatur. p.423.n.62.

L. 44. quæ prohibet ne mulier absque licentia viri possit hæreditatem repudiare, exornatur. ibid.n.63.

Mulier absque viri licentia nequit donationem sibi absenti factam repudiare, ibid. n.64.

Mulier dans bona in dotem, ut maritus satisfaciat creditoribus, isti ex pacto non agunt contra maritum, nisi notario pro eis stipulante. p.511.n.36.

Mulier nubendo, & dotem tradendo marito nequit creditores suos illudere in cujus non est potestate juri eorum detrahere.p.631.n.12. & seqq.

Mulieris contractus absque licentia viri non valet, nec post mortem uxoris præstare tenetur. p. 223. nu.9. & 10.

Mutatio.

Vide *Status. Qualitas, Moneta.*

Mutatio qualitatis & conditionis rerum, aut pœnarum producit varios effectus, & diversa juris ministeria. p.184.n.21.22.23. & à n. 2.

Pactum relatum ad rem habentem naturam mutabilem, rei mutabilis natura vestitur. ibid. n.25.

Res judicata non facit jus in iis quæ tempore mutantur. ibid.n.26.& ex n.3.cum seqq.

Mutationis monetæ periculum ubi adest, debitori non permittitur solvere ante tempus. p. 531. n. 40. cum seqq.

Mutuum, Mutuans.

Mutuans pro refectione, vel reparatione alicujus rei, an in ea acquirat hypothecam cum privilegio. p.82. num. 93.

Et an teneatur esse solicitus de conversione mutui. ibid.

Et an conversio mutatæ pecuniæ in rem reficiendam probetur conjecturis. ibid. remissivè.

Mutuanti, vel expedienti in conservationem rei societatis, vel negotiationis datur hypotheca cum prælatione in corpore societatis. p. 175. num. 103. 104.

Mutuantes possessori majoratus intra summam permissam à facultate Regia, & mutuantes ultra illam, an pariter concurrant ad quantitatem permissam pro rata, vel an omnium contractus vitientur. p. 327. n.1. & per totum cap.

N

Natura, Naturalia.

NAtura judicii concursus non patitur, ut coram diversis judicibus tractetur cum destinetur ad prælationem creditorum. p.31. n.14.

Naturalia contractus in ipso veniunt, licèt non exprimatur. ibid. n.15.

Quæ veniunt ex natura contractus debent suppleri quamvis fuerint omissa. ibid.

In qualibet dispositione strictæ interpretationis subintelliguntur comprehensa, quæ veniunt ex natura actus.p.52.n.11. & 16.

Natura contractus transfusi in alium amplius non attenditur. p.627. num. 70. cum seqq. & ex num. 64. cum seqq.

Negligentia.

Negligentia in non exigendo à debitore cesso quando imputetur cessionario, debitore interim facto fallito, p.194. n.19. p. 626. ex n.52. & seqq.

Negligentia arguitur is qui opportunis remediis uti potuit, & non fecit. p. 335. n. 105. & seqq.

Negotiorum Gestorum Actio.

Vide *Actio.*

Administratori solventi posteriori negotium insuper fecit administrationis contra quam datur actio negotiorum gestorum suo loco, & gradu. pag. 609. num. 44.

Possessor majoratus qui redimendo censum cessionem non obtinuit contra majoratum, habet tamen actionem negotiorum gestorum contra hæredes antecessoris, qui censum imposuit. ibid. n. 45.

Solvens pro debitore etiam sine mandato contra eum habet actionem negotiorum gestorum. ibid. n.47.

Nepos.

Vide *Hæreditas.*

Nepos sublato patre de medio succedit avo ex propria persona. p.499. n.2. & 3.

Nepos ad successionem avi concurrens cum patruo repræsentatione eget, & locum sui patris præmortui occupat ibid. n.4.

Patre exhæredato præmortuo, nepos succedit avo ex propria persona, & jure. ibid. n.10.

Sive nepos succedat avo ex propria persona, sive repræsentativè concurrente patruo. ibid. n. 11.

Nepos ad hæreditatem avi renunciatam à patre præmortuo cum juramento vocatur ex propria persona & jure, etiam stante repræsentatione. ibid.n.12. & seqq.

Nepos ex filia præmortua ad successionem avi veniens an teneatur computare dotem à matre receptam. p.500.n.15. & 16.

Nepos quomodolibet succedens avo patre mortuo suam facit hæreditatem, qui avi creditoribus tenetur, non creditoribus patris, qui nunquam jus aliquod in ea habuit. ibid. n.17. cum seqq.

Nepos quomodolibet succedat avo succedet jure proprio independenter à patre præmortuo etiamsi per repræsentationem, gradum & locum sui patris subintret. ibid. n. 19.

Non sequitur, nepos assumit locum, & gradum patris, ergo succedit ex persona patris. ibid. n. 20. & 32.

Nepos succedens avo etiam repræsentando locum & gradum patris præmortui semper proprio jure succedit. ibid. n.21.22.23. & 24.

In

In gradum alterius nepos ſuccedit per privationem vel per tranſmiſſionem, ib. n. 25. & 26.
Nepos avo ſuccedit ſemper ex propria perſona, etiam repræſentatione data, p. 501. n. 28. & 29.
Nepos ſuccedit avo mortuo patre per privationem, & remotionem, ib. n. 30.
Nepoti miniſtrat lex locum patris, non jus ejus quod jam extinctum erat per mortem vel renuntiationem, ib. n. 33. 34. & 35.
Nepos quomodolibet ſuccedat avo nunquam creditores patris poterunt prætendere jus ad hæreditatem avi, ib. n. 36. 37. & 38.
Nepos nec jus ad hæreditatem avi, nec gradum capit à patre, ib. n. 39.
Nepos ſuccedit in portione, quam pater habiturus eſſet, ſi viveret, non tamen ſuccedit in illius jure, quod numquam acquiſivit, p. 502. n. 41.
Patre præmortuo privato hæreditate patris ſive exhæreditatione ſive propria renuntiatione, nihil detrahi juri nepotis ex propria perſona, & jure venientis, ib. n. 42.
Nepos veniens ad hæreditatem avi tanquam hæres patris præmortui & in vita renuntiantis hæreditati, an cogatur ex ea ſolvere creditoribus patris ſui, ib. n. 43. & ſeqq.
Nepos hæres patris tenetur ſtare renuntiationi patris, ib. n. 45. 46. & 47.
Nepotem ex hæreditate avi ſibi delatæ præmortuo patre renuntiante hæreditati non teneri creditoribus ſui patris, verius oſtenditur, ibid. ex num. 48. & ſeqq.
Patre mortuo renuntiante hæreditatem nepos avo ſuccedit jure proprio, qui etiam hæres patris non tenetur creditoribus ſui patris ex hæreditate avi, p. 503. n. 58.
Nec pacto cuilibet reſpicienti hæreditatem avi renuntiatam per patrem præmortuum nepos etiam hæres patris tenetur ſtare ex hæreditate avi, ib. num. 59.
Et de ratione fundamentali, ib. n. 60. & ſeqq.
Nepos ex hæreditate avi ſibi delata ob præmaturam mortem patris, in nihil tenetur tangenti patri, ib. n. 62.
Etiamſi ſit hæres patris cum beneficio tamen inventarij, ib. & n. ſeqq.
Nepos hæres matris renuntiantis hæreditatem, & præmorientis non tenetur niſi pro ea parte, pro qua hæres ſit matris, non pro hæreditate avi, ib. num. 63. 64. & 65.

Nobilitas, Nobilis.

Nobilis adminiſtrator concurſus carceratur pro reſtitutione reliquorum, p. 103. ex n. 27. cum ſeqq.
Nobilis panetarius, qui recepto tritico non reddit panes coctos conventos, carceratur, ib. n. 25. & 26. & p. 270. n. 28. & 50. & 51.
Nobilis pro debito civili non carceratur juxta leges regias, p. 268. n. 2.
Nobilis pro debito civili præter duos caſus à lege regia exceptos non carceratur, ib. n. 3.
Nobilis non in publico carcere, ſed alio honeſtiori carcerari debet, p. 269. n. 12.
Nobilis, & mulier pro debito diſcedente ex delicto carcerantur, p. 270. n. 16.
Nobilis promittens dare fidejuſſorem pro obſervatione contractus, ſi non dederit, carceratur, p. 271. nu. 34. & 35.
Nobilis, & clericus juſſus exhibere pro contumacia cogitur per carcerem ad exhibendum, ib. n. 37.
Nobilis ob contumaciam, & quilibet privilegiatus per carcerem cogitur, ib. n. 38. & ſeqq.
Nobilis pro occultatione bonorum, ne ſolvantur ſui creditores, carceratur, p. 272. n. 42.
Nobilis pro debito civili admixto crimine carceratur ex legibus regiis, ib. n. 43.
Nobilitas licet liberet à carcere pro debito cujuslibet, non tamen attribuit privilegium, ne conveniatur nobilis ultra quàm facere poſſit, p. 171. n. 52. & ſeqq.

Nomen.

Vide *Nominatio.*
Nomen cujuſque rei qualitatem probat, & ex nomine eſſentia rei colligitur, p. 101. n. 10.
Nomen adminiſtratoris in Hiſpania generale eſt, & conveniens omni aliena bona adminiſtranti, p. 104. n. 39.
Nomen nunquam attenditur, nec de eo curatur, quando conſtat de natura rei, ib. n. 40.
Conceſſio facta contemplatione nominis, putà imperatori, hæredi, & ſimilibus extinguitur extincto nomine, p. 393. n. 40. 41. 42. & 45.
Ad rem emptam pro perſona nominanda à creditore emptoris, an creditores nominati, ſeu nominandi præferantur, p. 414. ex n. 1. cum multis ſeqq.
Nominandi facultas non tranſit in hæredem n. 24.
Nomine proprio & alieno qui actum gerere potuit, in dubio præſumitur nomine proprio geſtus, p. 460. n. 25. & 26.
Nomine proprio potius quàm nomine alieno in dubio præſumitur actus ſimpliciter geſtus, pag. 495. nu. 45.
Fallit in eo qui tenetur alteri emere, qui in dubio emere alteri intelligitur, p. 496. n. 46. & ſeqq.
Conceſſio facta contemplatione nominis putà hæredi, impetratori, ceſſat extincto nomine, p. 219. n. 7. cum ſeqq.

Nomen debitoris.

Nomen debitoris minori pretio licitè emi poteſt, propter periculum exactionis, & expenſas, p. 107. n. 27. & 28.
In Nominis, & cenſus jam creati emptione non habere locum *l. ab Anaſtaſio, & l. per diverſas, C. mandati*, communis opinio tenet, pag. 108. n. 29. 30. & 31.
Nominis periculum non tranſit in ceſſionarium, quando ſolutionis gratiâ fit conſignatio, & datur ceſſionario regreſſus in debitorem, non ſequuta exactione, p. 67. n. 24.
Nominis ceſſi ſolutionis gratia dominium ſemper remanet penes debitorem, in quo creditur nullum acquiri jus reale, ib. n. 25.
Nominis accipiens creditor titulo veræ & realis ſolutionis, debitor liberatur ipſo jure qui nec de periculo tenetur, p. 68. n. 28.
Nominis ceſſio ſimplex debitorem non liberat, datio verò in ſolutum ſic, ib. n. 31.
Nomina debitorum non ſunt in patrimonio debitoris, p. 176. n. 122. & 124.
Nominis ceſſi ad commodum ceſſionarij periculum pertinet cedenti, p. 201. n. 52. cum ſeqq.
Nomina debitorum ejus loci eſſe cenſentur, ubi de jure & de facto exigi poſſunt, p. 408. & 409. n. 1. 2. 3. & 11.
Nomen debitoris ipſimet debitori ex diverſa cauſa creditori poteſt hypothecari, p. 524. n. 1. & ſeqq.
Nomen debitoris non eſt in bonis nec de bonis debitoris, ſed de bonis creditoris, ib. n. 4.
Super nomine debitoris hypotheca tantum durat quantum ipſum nomen, quo extincto & illa extinguitur, ib. n. 11. & 12.
Nomine debitoris per compenſationem ipſo jure extincto, an extinguatur hypotheca, ib. n. 13.

Index Rerum

Nomine hypothecato extincto ſolvitur hypotheca, ib. n. 18. & ſeqq.

In Nomine hypothecato eidem debitori poſtea facto ſimul creditori non præferri aliis anterioribus creditoribus verius oſtenditur, p. 525. num. 25. cum ſeqq.

Nomen debitoris pluribus hypothecatum non extinguitur per compenſationem, & ideo ſemper durat hypotheca in qua anteriores præferuntur, ibid. num. 30.

Nominatio, & Nominare.

Vide *Emptio, Officium.*

Ad officij vitalitij emolumenta conceſſi cum facultate nominandi, an creditores nominantis facta nominatione, vel creditores nominati plus habeant, pag. 518. n. 1. & ſeqq.

Nominante condemnato facta nominatione, an fiſcus poſſit in fructibus rei exequi condemnationem in præjudicium nominati, ib. n. 2.

Ex nominatione pro ſecunda vita nominatus conſequitur jus ſeparatum à nominante, ib. n. 3.

A Nominationis tempore jus fuit radicatum in perſona nominati acceptantis, ib. n. 4.

Nominatus non à nominante, ſed à primo concedente cum facultate nominandi jus recipit, ib. n. 5.

A Nominationis tempore nominatus, recipit emolumenta officij, ib. n. 6.

Nominatus non capit ab eligente nudo tantùm miniſtro, ſed à mandante à quo recipit facultatem nominandi, ib. n. 7.

Judicium & condemnatio nominantis non affert præjudicium jam nominato, ib. n. 8.

In Nominatione & electione neceſſaria non cadit gravamen, nec valet appoſitum à nominante, n. 9.

Nominato quando jus irrevocabile adquiratur, p. 519. n. 16.

Nominandi facultas competens ex contractu reſtricta ad tempus mortis nominatio etiam contractu geſta eſt variabilis, uſque ad mortem, ib. n. 17.

Quo caſu ſi non fuerit revocata in vita nominantis, nominatio tenet reſpectu contrahentium, ib. num. 18.

Secus reſpectu creditorum nominantis præmaturè & ante mortem eligentis, qui jus habent ad emolumenta officij, durante vita debitoris, ib. n. 19. 20. & 21.

Nominatio & electio præmatura non præjudicat creditoribus nominantis quoad emolumenta & fructus ſua vita durante, ib. n. 22.

Nominationem & electionem datam patri pro nominando unum filium ad emphyteuſim poſt ſuam mortem pater prævenire nequit eligendo in vita in præjudicium cæterorum filiorum reſpectu fructuum ſua vita durante, ib. n. 23.

Et fructus medij temporis filius ita nominatus conferre tenetur inter fratres, ib. n. 24.

Et pater nominans in vita, & tradens emphyteuſim poteſt gravamen apponere nominato reſpectivè ad interuſurium, ib. n. 25.

Nominandi tam in vita quàm in morte facultas conceſſa per contractum ſemel variari poteſt, ibidem n. 26.

Secus ſi ex teſtamento, quia tunc nominatio facta per contractum irrevocabilis fit, ib. n. 27.

Debet tamen concurrere nominati acceptatio, & traditio ut nominatio fiat irrevocabilis, ibid. num. 28.

Alias nominato ſola actio perſonalis adquiritur, quæ non impedit aliam nominationem ceſſante pacto de non alienando cum hypotheca ſpeciali, ibidem n. 26.

In Nominatione procedit *l. quoties, C. de rei vendicat.* ſicut in cæteris contractibus, ib. n. 30.

Nominatus ad officium conceſſum alicui cum facultate nominandi in vita vel in morte ſi acceptavit nominationem, & poſſeſſionem rei, non tenetur creditoribus nominantis, ib. n. 31.

Secus, ſi res ad quam nominatur, non fuerit ei tradita, p. 520. n. 32.

Nominantis creditores qui rem non tradidit, jus habent interim ad fructus qui pertinent ad nominationem tanquam dominium, ibid. num. 33. 34. & 35.

Nominatio & electio facta in teſtamento nullo, vel revocato tenet, p. 212. n. 6. 7. & 8.

Novatio, Novum.

Vide *Feudum, Officium.*

Novandi obligationem animus inducitur per dationem in ſolutum, p. 68. n. 30.

Per novationem extinguitur obligatio fidejuſſorum primi contractus ceſſante proteſtatione creditoris novantis, p. 135. n. 10.

Per novum contractum prior novatur, & ſimul hypothecæ ac fidejuſſoris liberantur, n. 22. & ſeqq.

Novum dicitur quod nunquam fuit, vel fuit, & poſtea non jure acquiritur, p. 521. ex n. 58. & à nu. 50. cum ſeqq.

Novum officium dicitur ad tempus conceſſum prorogatum poſtea poſt tempus, ib. n. 59.

Ex nova cauſa novo in judicio deducta de qua in priori non fuit actum, poteſt denuò agi, p. 545. nu. 12. & 13.

Novatio an cauſetur ex judicio, & ſententia, ita ut ex priori obligatione amplius agi nequeat p. 563. n. 8. & de veritate, p. 563. ex n. 47. cum ſeqq.

Novatio extinguit priorem obligationem, ita ut ex ea creditor iterum agere non poſſit, p. 560. n. 9. & 10.

Per rem judicatam nec novatur primæva obligatio, nec extinguitur, p. 561. num. 23. & ex n. 17. cum ſeqq.

Novatio aut voluntaria eſt aut neceſſaria, ib. n. 24.

Novatio voluntaria ſemper eſt privata, & extinctiva prioris obligationis, ib. n. 25.

Novatio neceſſaria non extinguit primævam obligationem, imò magis illam confirmat, ibid. nu. 26. 27. & 28.

Non novari primævam obligationem, & ex ea non poſſe agi, incompatibilia ſunt, p. 562. n. 35.

Novatio extinctiva non inducitur ex re judicata, ſed potius accumulativa, p. 563. n. 47.

Ex primæva obligatione non novata per rem judicatam poteſt noviter agi, ib. n. 48.

Novatio non intelligitur facta, quoties poſterior obligatio minus continet quàm anterior, ibid. nu. 49. & 50.

Novandi animus in duobus non præſumitur, niſi expreſsè dicatur à contrahentibus, p. 628. n. 77.

Bis idem promittens, non novat, ſed nova cautione primam obligationem confirmat, addendo obligationem obligationi, ib. n. 78.

Novatio non inducitur per acceſſionem cautionis, ib. n. 79. & 80.

Novatio non inducitur ex eo quod poſtea fit pro executione, & complemento primi contractus, ibid. n. 81.

Novus actus non inducitur, qui fit in executionem antiqui, ib. n. 82.

Contractus ſecundus compatibilis cum primo non inducit novationem, ib. n. 83. & 84.

A priori obligatione continente privilegium aut viam executivam non cenſetur receſſum, nec novatum, ib. n. 84. cum ſeqq.

Promissio secunda ejusdem quantitatis novatio dicitur accumulativa non extinctiva, ib. n. 87.
Duæ obligationes factæ pro eodem debito, non novationem, sed majorem firmitatem, & securitatem inducunt, p. 629. n. 89.
Et magis inducitur informatio prioris obligationis, quàm novatio, ib. n. 90.
Plures promissiones ejusdem summæ ex eadem causa novationem non inducunt, ib. n. 91. & 92.
Novationem allegans probare tenetur, ibid. num. 95. & 96.
Novatio hodie non præsumitur, nisi expressè dicatur à contrahentibus, ibid. n. 97.
Non præsumitur aliquid de novo inducere, sed confirmare, ib. n. 98. & seqq.
Qualitas & privilegium contractus novati quando influant & transeant in contractum novantem, ib. n. 104. remissivè.
Pignora eadem in secunda obligatione novante repetita, tempus & prælationem conservat, in quibus, & non in aliis simul obligatis primus creditor præfertur intermediis, ib. n. 92. 93. 94. 95. & 96.

Nullitas, Nullum.

Sententia declarata nulla ad instantiam unius consortis prodest aliis, 159. n. 23.
Dummodo non procedat à jure speciali obtinentis nullitatem, ib. n. 24.
Nullitas instrumenti ad instantiam unius declarata prodest aliis instrumento contentis, ib. n. 25.
Nullitas actus per sententiam declarata præjudicat omnibus interesse habentibus, ib. n. 26. & seqq.
Nulla est alienatio bonorum majoratus facta ex facultate subreptitia, p. 244. n. 34. & ex num. 1. cum seqq.
De dispositionibus nullis, vel aliqua exceptione credibilibus non est facienda principi relatio, p. 243. n. 25. cum seqq.
Nullitas actus inducta à lege in favorem alicujus intelligitur ipso volente, & opponente, p. 289. ex n. 41.

O

Oblatio, Offerens.

Vide *Licitator.*

OBlatio bonorum in solutum ad extinctionem census admittitur in judicio concursus cùm sit necessaria, & non voluntaria, p. 155. n. 30. & seqq. p. 154. & ex n. 22. cum seqq.
Auth. hoc si debitor, C. de solution. habet locum in concursu creditorum censualium, p. 155. n. 31. & seqq.
Offerens debet integrum debiti emptori offerre etiam viliori pretio ementi, pag. 201. ex num. 78. cum seqq.
Per obligationem sortis, & usuris bimestri deducti in pactum, nullatenus consulitur creditoris indemnitati justè depositum recusantis, p. 532. ex n. 48. cum seqq.

Obligatio, Obligatus.

Vide *Insolutum.*

Obligatio tacitè induci solet ex aliquo actu extrà id, quod agitur, p. 299. n. 147.
Obligationis extinctio inter defunctum, & hæredem inducitur per aditionem, non anteà, p. 59. n. 19. cum seqq.
Obligatio census extinguitur per moram creditoris nolentis recipere sortem sibi consignatam, pag. 134. per tot.
Obligatione deficiente defecit actio, sine qua nemo in judicio potest comparere, p. 160. n. 38. 30.
Obligationes factæ ab uxore pro marito si excedant dimidiam partem dotis ex quo uxor remanet indotata & cessa, an annulletur, p. 328. n. 7.
Obligationes diversis temporibus factæ per uxorem præ marito, etsi priores non indicant læsionem omnes simul annullari defendit Noguerol. ib. n. 8. & 9. p. 336. vide ex n. 126. cum seqq.
Obligatio ultra modum facultatis regiæ limitatum eodem modo vitiatur in excessu sive sit unica, sive plures successivè, & à diversis personis factæ, p. 334. n. 94. & seqq.
Obligatio majoratus ex facultate regia est subsidiaria & nihil operatur nisi in defectu bonorum liberorum sive tempore obligationis, sive exactionis, p. 329. n. 16. 17. & seqq.
Obligatis pluribus in solidum, si utilitas ad unum dumtaxat pertineat, iste dicitur principalis, cæteri inter seipsos fidejussores, non respectu creditoris, p. 372. n. 20. & seqq.
Obligatio dividitur pro rata inter plures simul obligatos, etiamsi in persona unius deficiat obligatio, quia alter ultra suam ratam non tenetur, p. 404. n. 40.
Obligatio super duobus majoratibus sequuta divisione juridica per evictionem unius partis correspondens evicto prorsus fuit extincta, ib. n. 41.
Obligatio orta ab uno defuncto pro rata dividitur inter hæredes quorum uno effecto non solvendo cæteris non oneratur pars deficiens, ibid. nu. 42. & seqq.
Obligatio ad quantitatem dividitur inter hæredes pro rata, etiamsi aliquis efficiatur non solvendo, nec ad ratam alterius deficientem tenentur, ib. n. 44. 45. & seqq.
Obligationis facta divisione inter plures quilibet agnoscit suam ratam partem, & non partes aliorum, etiamsi fiant non solvendo, p. 406. n. 74. & ex n. 71. cum seqq.
Obligationis parte perempta, & extincta semel cum fundo hypothecato, cæteræ hypothecatæ non tenentur ad integram obligationem, ib. nu. 79. & 67. cum seqq.
Quando obligationis & quantitatis pars simul perit cum re hypothecata, cæteræ res hypothecatæ solum ad residuum obligationis tenentur, p. 407. n. 85. 86. & 87.
Secus si una hypothecata pereat integra manente obligatione, tunc cæteræ hypothecæ pro tota obligatione manent obligatæ, ib. n. 87. 88. & 89.
Obligare ea bona potest debitor, quorum habet dominium, p. 414. n. 5.
Obligatio bonorum generalis, bona præsentia, & futura comprehendit, ib. n. 6.
Obligatus non est debitor creditoribus acquirere, pag. 425. n. 90. cum seqq.
Priori obligationi quando aliquid additur vel detrahitur, nova intelligitur contracta obligatio, p. 445. n. 13.
In generali bonorum obligatione venit jus sibi ad disponendum reservatum à donatore, p. 451. n. 3.
Negativè resolvitur, quando juris reservati dispositio fuit restricta ad vitam debitoris reservantis, ib. n. 4.
In obligatione bonorum generali non veniunt bona ad disponendum reservata, nisi specificè exprimantur, ib. n. 5.
Obligari possunt ea bona, quæ nondum nostra sunt, sed esse sperantur, ib. n. 6.
In obligatione generali bonorum, futura quoque comprehenduntur, ib. n. 7. & seqq.
In obligatione generali bonorum non veniunt bona in quibus debitor habet spem de præsenti, nisi specif-

Index Rerum

cè exptimantur, ib. n. 19.

Per ſpecialem non per generalem obligationem bonorum reſervatorum, jus acquiritur creditoribus, ib. n. 20. & ſeqq.

L. 2. tit. 16. 5. recopilat. ut quoties appareat ſe alteri abſenti voluiſſe obligari, remaneat obligatus, non procedit ſi appareat ſe alteri non voluiſſe obligari, p. 512. n. 40. & p. 513. declara ex n. 54.

D. l. 2. an procedat, & requirat acceptionem abſentis, ut quis ei maneat obligatus, ibid. n. 41. & ex n. 54.

Intentio ſe alteri velle obligari, vel acquirere ſi deficit, non procedit d. l. 2. diſpoſitio, ib. n. 62.

D. l. 2. locum habet in cunctis obligationibus præterquam in donatione ob ejus ſpecialitatem, ib. n. 65. & 66.

Ab omnibus obligationibus præter donationem abſenti factis nequeunt contrahentes pœnitere, p. 514. n. 69. & ſeqq.

In omnibus obligationibus, & contractibus præterquam in donatione, acceptatio non requiritur ut irrevocabiles fiant ex d. l. 2. p. 515. n. 87. & ex n. 80. cum ſeqq.

Obligatus manet ut anteà debitor donans vel vendens cum pacto ſolvendi creditoribus, & ſimul donatarius tanquam conſtitutor, pag. 516. n. 103. 104. & 105.

Una tamen ſolutione contentari debent creditores, ib. n. 106.

D. l. 2. tit. 16. lib. 5. recopil. procedit quando apparet, quod quis ſe alteri voluit obligare, ib. n. 107.

Per d. l. 1. alteri per alterum valet obligatio, & ſtipulatio, ib. n. 108.

Et ejuſdem l. verus, & ſingularis intellectus redditur, ib. n. 109. & 110.

Obligatio eadem pluribus creditoribus ſi competit in ſolidum, omnes repræſentant unam perſonam, p. 539. n. 55.

Obligatione perſonali extincta an poſſit durare hypotheca, p. 553. n. 125.

Pluribus obligatis, in ſolidum, & ſimpliciter condemnatis quilibet tenetur pro rata dumtaxat, etiamſi aliquis efficiatur non ſolvendo, p. 560. ex n. 1. cum multis ſeqq.

Obligatio perſonalis non extinguitur per rem judicatam, & executoriam ſuper ea à creditore obtentam, p. 561. ex n. 26. cum ſeqq.

Ex primæva obligatione denuo agi poteſt cum non noviter per rem judicatam, p. 562. n. 37. & 48.

Obligatio extinguitur, quando per ſententiam conſignatur creditori ſolutio in re ſubhaſtata ſequuta recognitione emptoris, p. 567. num. 14. 15. & uſque ad 22.

Obligatio ſecunda facta animo novandi primam ut quia de depoſito fiat mutuum non ex depoſito amplius, ſed ex mutuo debitor tenetur, p. 628. n. 75.

Et tunc periculum mutationis monetæ debitori pertinet, ib. n. 76.

Duæ Obligationes factæ pro eodem debito non novationem, ſed majorem firmitatem & ſecuritatem inducunt, p. 629. n. 89. & à n. 85. & ſeqq.

Et magis inducitur informatio prioris obligationis quàm novatio ib. n. 90. & ſeqq.

Obligationi accedens promiſſio eam non alterat, nec naturam mutat, ib. n. 91. & 92. cum ſeqq.

Obligationi reſpicienti nondum factum per factum ſatisfit, p. 631. n. 3. & 4.

Obligatus ad factum alienum de jure Hiſpano, liberatur præſtando intereſſe, p. 632. n. 16. 17. & ſeqq.

In Obligatione ſeu renunciatione omnium bonorum comprehenduntur fructus majoratus pleno jure pertinentes debitori, p. 657. n. 20. & ſeqq. & p. 655. n. 1. cum ſeqq.

Bonis concurſus diſtractis pro ſolutione creditorum, ſi omnibus non ſufficiant, inſoluti conſervant ſuam obligationem ad bona noviter à debitore quæſita, p. 563. n. 66. & ſeqq.

In generali bonorum obligatione non veniunt bona prohibita alienari, p. 215. n. 1. & 2. cum ſeqq.

Verbo univerſali *omnia bona mea* conveniunt quæ debitor ſpecialiter non obligavit, ib. n. 3. & ex n. 33. cum ſeqq.

In Obligatione generali tunc comprehenduntur jam bona quæ verè ſimiliter debitor non obligaret, quando alia non habet, ib. n. 4. n. 35.

In Obligatione generali bonorum facta à poſſeſſore majoratus, majoratus bona non comprehenduntur, p. 215. n. 11. cum ſeqq.

Obligatio primæva, & fidejuſſoria durat, evicta re in ſolutum data, vel pecunia avocata, n. 17.

Officium, Officialis.

Vide *Nominatio, Emolumenta.*

Super Officij renunciati pretio cenſus impoſitus an producat redditus ante aſſenſum principis, p. 229. n. 1. cum ſeqq.

Officium renunciabile vendi & alienari poteſt, principis licentia accedente, ib. n. 2. & 4.

Et cadit ſub partitione & diviſione bonorum, ſicut quælibet alia res patrimonialis, ib.

Et cogitur debitor officium renunciare in favorem emptoris pro titulo conſequendo à principe, ib. n. 3.

Officia Romanæ curiæ renunciari & alienari poſſunt ſub beneplacito Papæ, ib. n. 5.

Officij venditor poteſt pactum apponere ne dominium tranſeat in emptorem, donec pretium ſolvat, p. 230. n. 10.

Officij titulus poteſt eſſe apud unum, & dominium penes alium, ib. n. 11.

Officij venditor nequit titulum, poſſeſſionem aut exercitium in emptorem transferre, ib. n. 17. & 18.

Officij renuntiati titulum confert ſolus princeps, ibid. n. 19.

Officij ſucceſſor virtute renunciationis non capit titulum & poſſeſſionem à renunciante, ſed à ſolo principe, ib. n. 20.

Ad Officium nominatus ab uno & à Rege confirmatus, à Rege proviſus intelligitur, ib. n. 21.

Officia renunciata principis ſequuta licentia à principe & non ab alio tenetur, p. 231. n. 22.

De Officiis temporalibus ad beneficia valet argumentum, & contra, ib. n. 23. & ſeqq.

Officiales & miniſtri curiæ non debent nominari adminiſtratores concurſus, p. 96. n. 23. & 24.

L. Barbarius Philippus, ff. de offic. prætor. procedit in officiis publicis, non in privatis, p. 388. n. 144.

In Officiis vitalitiis prorogatione poteſt rex apponere conditiones & qualitates quas voluerit, ibid. n. 151. & 152. cum ſeqq.

Ad Officij vitalitii emolumenta conceſſi à Rege cum facultate nominandi, facta nominatione an creditores nominantis ſeu potiùs nominati jus habeant, p. 518. n. 1. cum ſeqq.

Officij emolumenta recipit nominatus à tempore nominationis, ib. n. 6. & ſeqq.

Officium conceſſum à Rege cum facultate nominandi quæſitum à patre pecunia vel meritis, an gravari poteſt per partem eligentem, ib. n. 10.

Ad Officij emolumenta conceſſi à Rege cum facultate nominandi facta nominatione creditores nominantis jus non habent, ib. n. 11. & 12.

Officium conceſſum à Rege cum facultate nominandi unum ex filiis, filius nominatus habet jure proprio, qui non tenetur creditoribus patris, ib. 13. & ex n. 5.

Niſi in facultate filius nominetur cum qualitate hæredis facta, vel expreſſa, p. 519. n. 14.

Ad

Ad Officium nominatus alicui concessum cum facultate nominandi, in vita, vel in morte, si acceptavit contractum, & possessionem officij, non tenetur creditoribus nominantis, ib. n. 31.
Secus si officium ad quod nominatur, ei non tradatur, p. 520. n. 32.
Officium renunciabile cum regio assensu hypothecari & obligari potest, ib. n. 36.
Officium hypothecatum amissum & regi devolutum alterique concessum, non transit cum hypotheca semel resoluta, ib. n. 37.
Officium super quo conditus fuit majoratus amissum ob defectum renunciationis liberè, & absque vinculo devolvitur ad principem, ib. n. 38. & seqq.
Officium amissum & ad regem devolutum si iterum debitori conferatur, extinctæ manent antiquæ hypothecæ, ib. n. 47.
Officium sicut ad regem liberum devolvitur, ita pariter liberum transit in eum cui rex noviter concedit, ib. n. 48. & seqq.
De officio ad feudum valet argumentum, ib. n. 54. & p. 232. n. 34.
Officium ad novum dicitur ad tempus concessum & prorogatum post tempus, p. 521. n. 58. & 59.
Officio semel extincto, & noviter concesso, aliud novum concessum dicitur, ib. n. 60.
Officium prorogatum post terminum novum est, ibid. n. 61.
Officium durante termino prorogatum, idem perdurat officium, ib. n. 62.
Si verba prorogationis sint apta ad novum officium ut puta, eligimus te pro aliis, sex mensibus, novum est officium, ib. n. 63. & 64.
Officij prorogatio operatur inter officialem & eligentem, sed non quoad fidejussores officialis, ib. nu. 65. & seqq.
Fidejussor pro administratore officij alieni si novus officij Dominus eundem toleravit in administratione, non tenetur, p. 522. n. 73.
Novum officium dicitur nova persona superveniente in officio, ib. n. 76.
Etiamsi à principio officium sit concessum duabus personis successivè, ib. n. 77. 78. & 79.
Officium noviter prorogatum eidem debitori licèt liberetur ab antiqua hypotheca, subingreditur tamen hypothecam generalem, ib. n. 81.
Officium vitalitium si fuit hypothecatum, hypotheca durat durante vita debitoris, ib. n. 82.
Officio hypothecato extincto creditores, quandoque obtinent à Rege, ut cum eadem hypotheca transeat ad novum successorem, ib. n. 83. & 84.
Officialis literas decretas habito respectu ad officium tenetur successor adimplere, p. 596. n. 9. cum seqq.
Officii renuntiatio debet præcedere mortem renuntiantis per viginti dies, 231. n. 25.
Officiorum dominium & proprietatis residet penes principem; ib. n. 26.
Officij renunciatio nihil valet, nec operatur quousque sit à Rege admissa, ibid. n. 32. & seqq. & ex nu. 28.
Officium renuncians nullum jus titulum, possessionem aut exercitium potest in emptorem transferre, p. 252. n. 43.
Ante officii renunciationem admissam à principe renuncians illud retinet, continuat, & emolumentis fruitur, ib.
Officium renuntians titulum retinet, & exercitium continuat; quia non vacat ante principis admissionem, & novam collationem factam, p. 233. n. 44.
Officii consumptio & redemptio permissa populo inest in ipso officio à natura, & nemini culpa imputatur, ib. n. 50.
Impedimentum ne quis nanciscatur possessionem officii renuntiati causatum à tertio non imputatur resignatario, ib. n. 51.
Officium renuncians debet eligere & quærere personatum habilem, ib. n. 54. & 55.
Officii renunciatio debet principi præsentari intra triginta dies, alias annullatur, p. 234. n. 59. & 60.
Officium publicum tenere prohibetur Dardanarius Victualium, non merces alias exercens, ib. n. 62.

Onus.

Vide *Alimenta*, *Majoratus*.

Onus reddituale super fructibus fundi impositum non expressa hypotheca (quæ non præsumitur) in tertium possessorem non transit, p. 66. n. 11.
Oneris diminutio, seu servitii in fundatione beneficij apposita facta ob diminutionem redditum cessat redditibus postea auctis, p. 185. n. 48.
Onera intrinseca & perpetua, quæ bonis concursus inhærent, ut census reservativus collectæ, & similia bona semper sequuntur, p. 619. n. 1.
Onera extrinseca, quæ afficiunt concursus bona, ut expensæ, salaria, prælationem in concursu habent, ib. n. 2.
Valor rei tanto minuitur quanto oneribus sit gravata, ib. n. 3. 4. & 5.
Onus servitij incumbens universitati feudi tanquam individui dismembrato feudo diminuitur & dismembratur, ib. n. 30.
Pensio est onus reale inhærens fructibus beneficij, pag. 319. n. 17.
Onus rei illam diminuit in valore, & tanto minus ab ea creditores consequuntur, p. 275. n. 18.

Ordo.

In notoriis ordo est ordinem non servare, p. 78. n. 44.

Origo.

Origo judicij concursus attenditur an à debitore sit formatus, an à solis creditoribus inter se, ut illud sit universale, istud particulare & discrimen inter utrumque, p. 27. per totum cap.
Origo semper attenditur, p. 44. n. 34.
In origine acquisitionis, an possit minor apponere pactum, ut res empta maneat pro pretio obligata, sive ex intervallo, p. 426. n. 113.
Ubi accuratè agitur de vera interpretatione, *l. 1. §. si minor cum l. seqq. ff. de reb. eorum.*

P

Pactum.

PActum inter possessorem majoratus, & ejus immediatum successorem de non alienando bona majoratus, nec ad id impetrandam facultatem Regiam, nec ea usurum, si principi non sit facta relatio, an vitietur p. 248. n. 1. cum seqq.
In hoc impetrante tria concurrunt impedimenta, pactum de non alienando, & pactum de non impetrando facultatem, & prohibitio fundatoris alienandi bona majoratus, p. 249. n. 2.
Pactum de non alienando non impedit translationem dominij, nec irritat alienationem, ib. n. 8.
Licèt prohibitus teneatur alteri ad interesse, ib.
Pactum de non alienando decreto judicis confirmatum, an impediat translationem dominij, p. 250. & 256. n. 9. cum seqq. ff. n. 62.
Pactum semel perfectum non nisi utriusque contrahentis consensu dissolvi potest, p. 250. n. 14. & seqq.
Pactum de non alienando operatur, ut contraveniens teneatur ad interesse, non ad aliud, p. 251. n. 20.
Pactum de non alienando cadens super re aliàs de jure prohibita alienari, impedit translationem dominij, ib. n. 23.
Pactum de non alienando cadens super feudo inalienabili impedit translationem dominij, etiam in casibus,

Index Rerum

in quibus feudatario permittitur alienare, ib. n. 24.
Pactum de non alienando res dotales factum à muliere cum juramento irritat alienationem sequentem, etiam juratam, p. 252. n. 25. & seqq.
Prohibitio alienationis majoratus vestita cum pacto de non alienando vitiat facultatem non facta utriusque prohibitionis Principi relatione, ib. n. 26.
Pactum de non alienando præcedens, an præjudicet tertio ignoranti, & contrahenti cum prohibito, ib. n. 28. & seqq.
Pactum de non alienando factum à possessore majoratus redundat in favorem majoratus personæ fictæ, cujus sunt bona, & jura majoratus, p. 253. n. 36. & 37.
Pactum de non alienando cum hypotheca ignoratum à tertio contrahente, non impedit nullitatem alienationis subsequutæ, ib. n. 39.
Pactum simplex de non alienando, ut impediat alienationem requirit scientiam tertii contrahentis, p. 254. n. 40.
Pactum simplex de non alienando continens clausulam irritantem, impedit alienationem, ib. n. 41.
De pacto de non impetrando facultatem si Principi non fiat relatio facultas est subreptitia, & nulla p. 296. n. 47. & 48.
Contra pacta, & conventiones contrahentium princeps dispensare non potest, p. 255. n. 51.
Pactum simplex de non alienando initum cum tertio, cui interest, vestitum juris prohibitione, impedit translationem dominij, ib. n. 53.
Is cum quo gestum fuit pactum de non alienando habet versus contravenientem jus ad interesse, & pœnam appositam, ib. n. 54.
De pacto de non alienando impediente translationem dominij, est facienda principi relatio, ne facultas sit subreptitia, ib. n. 56.
Pactum simplex de non alienando, tenet, & operatur interesse partis, & pœnæ commissum, ib. n. 57.
Pactum de non alienando absque speciali hypotheca, non impedit translationem dominij, nec alienationem irritat, p. 281. n. 41.
Pactum tacitum inducitur ex aliquibus actis externis, p. 299. n. 147.
Pactum de non redimendo vel redimendo censum intra vel ultra aliquod tempus est nullum & vitiatur, licèt non vitiet, p. 529. n. 1. & 2.
Pactum de non redimendo nisi prius monito creditore ante bimestre appositum in creatione census est inductum in favorem creditoris, ib. n. 6.
Pactum ne debitori liceat per bimestre redimere nisi prius creditore monito esse licitum, & depositum sortis cum usuris justè recusare creditorem, sæpè determinavit Senatus, ib. n. 8.
Pactum de non redimendo nisi per bimestre præcedat monitio, non est contra justitiam census consignativi, nec gravosum debitori, ib. n. 9.
Per pactum de præmittenda monitione ante redemptionem non infringitur libertas debitoris, liberè quando vellet redimendi, ib. n. 10.
Aliud est pactum de non redimendo nisi ad tempus aliud de redimendo, quando vellet monitione præcedente, ib. n. 12.
Illud est illicitum, hoc verò permissum in census creatione, p. 530. n. 12. & 13.
Inter pactum de non redimendo intra tempus, & pactum de non redimendo ante monitionem, discrimen expressè agnovit Motus prop. Pij V. n. 14. & 15.
Pactum de non redimendo vel redimendo intra vel extra certum tempus reprobat M. Prop. ibid. num. 16.
Pactum de non redimendo nisi præmissa monitione ante bimestre, licitum esse, & posse apponi in creatione census, expressè determinat M. pro, ib. n. 17.
M. Pro, non dedecet pro forma præambula admonitionem, si in aliquo infringeret redimendi libertatem, ib. n. 18. & seqq.
Pactum de non redimendo ante monitionem futuræ redemptionis non continet onus debitoris, sed præstat indemnitatem creditori. ib. n. 25.
Pacto fieri potest quidquid lege fit, ib. n. 27.
Per pactum fit quidquid potest fieri per consuetudinem, p. 531. n. 28.
Pacto licitum est quidquid, & præscriptione, ibidem n. 29.
Pactum quod lege census non reprobatur, permissum intelligitur, ib. n. 35.
Pactum quod in lege census expresè non approbatur, non propterea prohibetur, ib. n. 33.
Pactum de non redimendo nisi præmissa monitione ante bimestre est in favorem creditoris, non debitoris p. 532. n. 47. & seqq.
Pactum ne valeat redemptio non præmissa monitione futuræ redemptionis ante bimestre, licitum esse, verior est opinio à Rota, & Senatu canonizata, ib. n. 56. & seqq.
Pacta servari naturali æquitati convenit, p. 91. n. 1.
Pactum inter debitorem & creditorem quod bona sibi consignata præservata erunt à concursu à se formando servari, ib. contrarium verius, n. 8.
Pactum initum in initio contractus inter creditorem potest cæteris creditoribus anterioribus præjudicare, ib. n. 2. 3. & seqq.
Debitor rem emens potest in præjudicium creditorum pactum apponere initio contractus quod res sit specialiter obligata venditori, in qua præfertur anterioribus, ib. & p. 92. n. 4. & n. 15.
Pactum per quod apponitur specialis hypotheca in re vendita vel mutuante debitori ad emendum requiritur quod in continenti fiat, ib. n. 5.
Pactum initum inter creditorem & debitorem quod non formabit concursum vel ab eo erunt præservata bona consignata, non est servandum, ibid. n. 8. 22. & 23.
Pactum quo renuntiatur cessio bonorum est contra bonos mores & charitati naturali contrarium, ib. n. 9. 10. & 11.
Pactum appositum in consignatione ut consignatarius non teneatur in concursum venire, nec bona consignata conferre, tendit in præjudicium anteriorum creditorum, ib. n. 12.
Pactum initum in ipsa acquisitionis origine in rebus noviter per debitorem acquisitis, officit creditoribus anterioribus, ib. n. 14. & seqq.
Pactum, quo creditor posterior in re acquirenda per debitorem præferatur anterioribus, valet, ibid. nu. 18.
Secus circa bona jam acquisita, ib. n. 19.
Pactum partium litigantium semper debet esse gratum judici, p. 95. n. 14. & n. 15.
De pacto non petendi absolutionem juramenti in contractu appositi debet fieri relatio, quando petitur ad effectum agendi, p. 245. n. 48. & 49.
Pactum & conventionem partium sua interesse putantium debet judex sequi in pronuntiando pag. 96. n. 16.
Per pactum non potest coarctari facultas debitoris census redimendi, p. 139. n. 4. 5. & 6.
Pactum appositum in creatione, census ut ob debitoris fallimentum superveniens possit creditor sortem repetere, non valet, ib. n. 12.
Pactum ad rem habentem naturam mutabilem rei mutabilis natura vestitur, p. 184. n. 25. & seqq.
Pactum majoris partis creditorum circa bona debitoris ut præjudicet minori parti, debet esse æqualis fortunæ, p. 318. n. 80. 81. 82. 83.
Pactum debitoris cum aliquo ut æs alienum deducatur

ex

ex certis bonis, vel quod unius hæres ſolvat, non nocet creditoribus quominus exigant ex univerſo patrimonio, p. 412. n. 62.
Et ſi inter legitimum hæredem & inſtitutum paciſcatur ut unus gravetur ære alieno, adhuc uterque proportionalibus hæreditariis tenetur creditoribus, ib. nu. 63. & 64.
Pacta quæ aliàs repugnant translationi dominij appoſita pro cautela, & ſecuritate ſuſtinentur, p. 576. n. 134. & 135.
Pactum in continenti appoſitum inter emptorem, & venditorem quod res empta ſit obligata pro credito alicujus, ut præferatur quibuslibet creditoribus anterioribus, valet, p. 426. n. 110. & 111.
In ipſo acquiſitionis initio poſſunt pacta apponi, & conditiones, quæ poſt rei acquiſitionem non admitterentur ſine juris ſolemnitatibus, ib. nu. 112. 113. & 114.
Pactum in initio acquiſitionis, ut res ſit obligata alteri tertio valet, & iſte præfertur omnibus debitoris contrahentis creditoribus, p. 427. n. 115. & ſeqq.
Pactionem poteſt apponere venditor, vel donator incontinenti, ut res vendita, vel donata ſit hypothecata uni poſteriori debitoris creditoris, ut aliis anterioribus præferatur, ib. n. 116.
Ex Pacto creditoris vendentis pignus, ut illud debitor poſſit redimere debitori jus acquiritur & actio, p. 509. n. 4.
Pactum inter emptorem & venditionem, ne colonus expellatur huic abſenti prodeſt, ib. n. 11.
Ex pacto tacito à lege inducto tertio jus acquiritur irrevocabile, p. 512. n. 50. 51. & 52.
Ex pacto tacito inducto à lege in tertio jus acquiritur, ut per pœnitentiam contrahentium non revocetur, p. 513. n 53.
Pactum de non meliorando cum uno geſtum, quando proſit omnibus filiis irrevocabiliter, p. 515. n. 94. 95.
Ex pacto inter contrahentes ſi tertio reſultat jus, & intereſſe hodie ei acquiritur actio, & obligatio etiam abſenti, ut ex eo agere poſſit, ib. n. 96.
Pactum de non meliorando, quando tertio prodeſt, requirit acceptationem, ut irrevocabile fiat, ib. n. 97.
Pactum de non meliorando donatio eſt, ib. num. 98. & 99.
Pactum de non meliorando, ut irrevocabile fiat reſpectu abſentis requirit acceptationem, ib. n. 100. num. 101. & 102.
Pactum de non redimendo ante monitionem per bimeſtre nullus Doctor reprobat, p. 533. n. 62. & à nu. 57. cum ſeqq.
Pactum de non redimendo niſi monitione præmiſſa ante bimeſtre non infringit libertatem liberè, quandocumque redimendi, p. 534. n. 76.
Pactum de non redimendo niſi præmiſſa denuntiatione ante bimeſtre comprehendere debitorem ſtatim redimere volentem intra bimeſtre à tempore creationis cenſus, & expectare teneri bimeſtri probabilior opinio videtur, ib. n. 85. cum ſeqq.
Pactum inter anteriorem creditorem, & poſteriorem nunquam officit creditoribus intermediis, p. 649. n. 103. 104. & ſeqq.
Ad pactum initum in eodem contractu cui fidejuſſor ſimpliciter acceſſit pariter tenetur, ac principalis ex primo conſenſu p. 226. n. 14. 15. & ſeqq.
Pactum ne dominium tranſeat in emptorem eſt contra ſubſtantiam contractus, p. 229. n. 7.
Valet tamen ſi apponatur limitatè donec prætium ſolvatur, ib. n. 8.
Pactum quod res empta à minore ſit pro pretio obligata, an teneat, ſive appoſitum in continenti, ſive ex intervallo, p. 426. n. 113. & ex n. 108.

Pars.

Partem quis facere poteſt licet non admittatur, ſed excludatur à parte, p. 405. n. 63. cum ſeqq.
Ponderantur ad id mirabilia jura, ib. n. ſeqq.
Filius renunciata hæreditate paterna adhuc facit parte quoad hæreditatis diviſionem inter cohæredes, licet non admittatur, ib. n. 64.
Rotæ deciſio ſingularis in propoſito recenſetur, ib. n. 65. 66. & 67.

Pater.

Pater legitimus adminiſtrator filij circa bona, in quibus habet uſumfructum cuncta poteſt peragere, tam in judicio, quàm extra illud, p. 199. n. 19.
Pater legitimus adminiſtrator filii poteſt pro eo omnia agere, etiam requirentia ſpeciale mandatum, ibid. n. 20.
Pater in bonis filij, in quibus uſumfructum habet majorem recipit poteſtatem, quàm cæteri adminiſtratores, ib. n. 21.
Abſque patris conſenſu filiusfamilias ſtare non poteſt in judicio, in iis, in quibus patris quæritur uſusfructus, ib. n. 22.
Pater non filius debet citari, in iis quæ reſpiciunt bona adventitia, quantumvis ad filium ſpectantia, ibid. n. 23.
Pater in adventitiis poteſt agere, & conveniri abſque filij interventione, ib. n. 24.
Etiam in cenſus exactione ad redemptionem filii pertinentis, ib.
Patri habenti adminiſtrationem in bonis filii adventitiis, ſolutio eſt facienda, non filio, ib. n. 25.
Pater non habet uſumfructum, nec legitimus dicitur adminiſtrator in bonis caſtrenſibus fructibus beneficij, penſionibus Eccleſiaſticis, nec in adventitiis, & aliis in quibus prohibitio adeſt, à jure, vel ab homine tacita, vel expreſſa, p. 200. n. 33. & 35.
Pater etiam prohibita adminiſtratione à jure, vel ab homine legitimus eſt adminiſtrator, quando filius eſt minor quatuor annorum, ib. n. 34. 35. 36. & ſeqq.
Patris adminiſtrationis filij confeſſio de recepto non liberat debitorem filij, niſi aliter adminiculetur, p. 202. n. 64. & ſeqq.
Si pater ultra tertium & quintum plures meliorationes fecit diverſis temporibus priores contentæ ſub tertio & quinto ſuſtinentur, cætera in exceſſu vitiantur, n. 64. & ex n. 1. cum ſeqq.
Patris conſenſus ſuperveniens mortuo filio non ratificat contractum, p. 394. n. 57.
Idem in licentia & conſenſu mariti ſuperveniente uxore mortua ſuper contractu geſto ab uxore, ib.
Pater poteſt reſtituere filio majoratum ante tempus creditorum concurſu non obſtante, p. 425. n. 83.
Pater in quærendis poteſt præjudicare filiis, p. 426. nu. 109.
Pater habens uſumfructum in adventitiis filij poteſt illum remittere, & ante tempus filio relinquere, pag. 430. n. 15. & 16.
Pater uſumfructum ſibi pertinentem in adventitiis filii poſt acceptationem remittere, non poteſt in præjudicium creditorum ad illud interuſurium medij temporis jus habentium, p. 433. n. 52.
Pater uſufructum ſibi delatum, & ante acceptationem liberè poteſt repudiare, & remittere filio in præjudicium creditorum qui jus non habent ad interuſurium, ib. n. 51.
Pater ante acceptationem remittendo filio uſumfructum non dicitur donare, ſecus poſt acceptationem, ib. n. 52. & 53.
Pater ante acceptationem poteſt uſumfructum remittere filio in præjudicium creditorum, ſecus poſtquam illum acquiſivit, ib. n. 54. 55.
Pater remittendo uſumfructum jam acquiſitum, proprium diminuit patrimonium, p. 434. n. 56. 57. 58. & 59.
Pater invitis creditoribus poteſt admittere ad ſucceſſio-

Index Rerum

nem ſororem ab ſtatuto excluſam p. 459. n. 54.
Pater cui facta eſt donatio, ut liberè de ea poſſit diſponere inter filios, ſicut poteſt inter omnes diſtribuere, ita & uni dare, ib. n. 53.
Parte cui filia renunciavit legitimam ut liberè de ea poſſit diſponere, an diſponendo poſſit aliis filiis, aut creditoribus præjudicare, p. 443. n. 94.
Patris voluntas mandantis alienare certam rem filii ſupplet omnes juris ſolemnitates, n. 20.
Patre excluſo ab hæreditate avi & præmortuo, nepos excluſus an ſit, p. 499. n. 7.
Pater ſi in vita avi renunciavit hæreditati cum juramento; ab ea an excluſus intelligatur nepos patre præmortuo, ib. n. 8.
Patre exhæredato præmortuo, nepos ſuccedit avo ex propria perſona & jure, ib. n. 10. & ſeqq.
Pater faciens vinculum tertii & quinti omiſſa forma l. 7. Tauri reducitur ad formam l. & utrumque pertinet ei, quem forma legis vocat, nec vocato pertinet quintum, quod pater extraneo dare poterat ratione individuitatis, p. 25. n. 17.
Patri qui ad alimenta filiorum tenetur non prohibetur bonorum ſuorum libera adminiſtratio, quæ vendere & alienare inſuper poteſt fraude ceſſante, p. 175. n. 110. & ex n. 115. cum ſeqq.
Patris conſenſus ut requiſitus in contractu filii non poteſt præſtari poſt mortem filii p. 223. n. 9. & 10.
Patris confeſſio an & quando præjudicet filiis, vel valeat in vim legati, & quomodo, p. 637. n. 20.
Patrimonium univerſale reſpicit æs alienum, illud quoque diminuit, p. 176. n. 120.
Patrimonialis res ſimul vendita cum non patrimoniali, taxatur judicis arbitrio, ut ſola retrahi poſſit à conſanguineo, n. 57. & ex n. 51. cum ſeqq.
Patrimonium univerſum reſpicit æs alienum & ad univerſa debitoris bona abſque exiſtentia creditores jus habent, p. 409. n. 18. 19. 20. & 21.
Patrimonia diverſa & ſeparata faciunt in milite bona caſtrenſia, & bona pagana, p. 411. n. 46. 47. & 48.
Et utriuſque patrimonii bona non confunduntur, ſed à creditoribus utriuſque ſeparatio poſtulatur, ib. n. 49. cum ſeqq.
Unius & diverſi patrimonii creditores non confunduntur cum creditoribus alterius, p. 412. n. 51. & ſeqq.
Bona caſtrenſia & bona pagana concurrentia in milite ſicut ſunt diverſa patrimonia, pariter operantur diverſos effectus, ib. n. 56.
Patrimoniorum diverſitas continuatur in hæredibus multis ſeparatim ad ſingula inſtitutis, deficit tamen quando jure accreſcendi in unum eorum deveniunt, ibid. n. 58.
Et iſte indiſtinctè tenetur omnibus militis creditoribus, ib. n. 59.
De ſuo patrimonio nihil debitor diminuit non acquirendo jus delatum, ſed repudiando jus etiam quæſitum, p. 419. n. 2. & 3.
Creditores patris præmortui nullum jus habent ad hæreditatem avi delatam nepoti, ſive nepos ſuccedat, ex propria perſona, ſive repræſentando patrem, p. 499. n. 9. cum ſeqq.
Patrimonium & peculium eſt quid univerſale ſicut hæreditas & bonorum poſſeſſio. p. 593. n. 12. & 13.
Patrimonium omne debitoris ubique exiſtens jus creditorum reſpicit, & exigere poſſunt, p. 409. n. 17. & ſeqq.

Patronatus, Patronus.

Patronus Eccleſiaſticus duplici modo poteſt transferri in diſpoſitione. p. 592. n. 1.
Juſpatronatus tranſit cum venditione, ceſſione aut donatione univerſitatis bonorum ib. n. 26.
Juſpatronatus tranſit in emptorem hæreditatis, ib. n. 3.
Juſpatronatus qua ratione tranſeat cum univerſitate bonorum, ib. n. 3.
Expreſſio juſpatronatus principaliter facta venditione univerſitatis bonorum vitiat venditionem, niſi fiat declarativè, ib. n. 5.
Juſpatronatus acceſſoriè annexum & cohærens rei ſingulari tranſit in emptorem rei, ib. n. 6.
Juſpatronatus quod habet debitor, an conveniat ſub ceſſione bonorum à ſe facta inter creditores, ib. n. 7.
Negativa ſententia proponitur, ib. n. 7.
Contraria verior, p. 593. n. 11.
Juſpatronatus eſt ſpiritualibus annexum non recipiens æſtimationem, nec in bonis noſtris eſſe dicitur, ib. n. 7. & 8.
Juſpatronatus includitur in ceſſione bonorum facta per debitorem in concurſu ſuorum creditorum, ib. nu. 11. & ſeqq.
Juſpatronatus ut tranſeat in emptorem vel ceſſionarium requiritur quod univerſitas adſit reſpectu rei & contineat in ſe corporalia & incorporalia jura & actiones, ib. n. 14.
Inventarium, ceſſione, ſeu alia qualibet diſpoſitione omnium bonorum jurium & actionum venire juſpatronatus, multorum authoritate probatur, ib. n. 19. 29. 21. 22. & ſeqq.
In diſpoſitione omnium bonorum jurium, & actionum comprehenditur juſpatronatus, ibid. num. 25. & ſeqq.
Juſpatronatus in bonis noſtris eſſe dicitur, quia pro eo habemus actionem & exceptionem, venitque appellatione omnium bonorum, & hæreditario jure ſucceditur, p. 594. n. 26.
Juſpatronatus per ſe ſolum inæſtimabile eſt, & ſine univerſitate bonorum nequit creditoribus vendi aut in ſolutum dari, ib. n. 27.
Juriſpatronatus venditio ſimoniaca eſt, ib. n. 28.
Juſpatronatus non comprehenditur in ceſſione bonorum, quando debitor amplius in bonis jus non habet, ib. n. 29.
Juſpatronatus incluſum in ceſſione bonorum facta per debitorem an in creditores tranſeat, ib. n. 31.
Proponitur affirmativa ſententia, ib.
Juſpatronatus non tranſit in creditores per univerſalem debitoris ceſſionem ſubhaſtatione non facta, ib. n. 33.
Juſpatronatus per ſubhaſtationem aut dationem in ſolutum univerſorum bonorum cum effectu factam, in emptorem vel creditorem tranſit, ib. n. 34.
Juſpatronatus, ſi ematur univerſum patrimonium, aut in ſolutum detur pluribus creditoribus, onus in ſolidum tranſit, ſed ſi pro parte patrimonium ematur pro parte tranſit, ib. n. 35.
Idem quando datur in ſolutum aliqua res particularis, cui juſpatronatus inhæret, ib. n. 36.
Juſpatronatus non tranſit in emptorem, quando ſingulares ſeparatim, & diviſim ſubhaſtantur, aut in ſolutum dantur creditoribus, ib. n. 37. 39. & 41.
In jurepatronatus non habet locum executio, niſi adhæreat univerſitati bonorum, ib. n. 38.
Juſpatronatus tranſit in creditorem, quando univerſitas, cui adhæret jure pignoris in cauſam executionis capitur, ib. n. 39. 40. & 42.
Juſpatronatus non tranſit in creditorem, quando executio fit in rebus ſingularibus. p. 595. n. 41.
Juſpatronatus non tranſit in creditorem, quando eidem univerſitas datur in pignus, ib. n. 42. & 40.
Ad juriſpatronatus translationem non attenditur univerſitas reſpectu animi, & voluntatis deſtinatæ vendendi univerſale jus, ſed reſpectu executionis & effectus acquirendi, ib. n. 43.
Univerſitas reſpectu verborum, ſi reſolvatur in ſuas ſingularitates, jus patronatus non tranſit in acquirentem, ib. n. 44.
Jus patronatus ſepulchrorum aut capellæ quod habet debitor, an ſubhaſtari pro ſatisfactione creditorum poſſit,

possit, ib. n. 45. & seqq.
Jus sepulchri potest subhastari, quando in limine erectionis, & ante consecrationem, sibi, & hæredibus reservavit fundator, ib. n. 46.
Jus patronatus sepulchri post erectionem Ecclesiæ acquisitum, quoad jus & proprietatem vendi non potest, cùm sit locus sacer. ib. n. 47.
Usus sepulchri, & capellæ cùm sit quid merè temporale respiciens honorem, & præeminentiam, quocumq; tempore potest vendi, ib. n. 48. & 49.
Usus sepulchri, & capellæ est pretio æstimabilis, & distrahi potest pro solutione creditorum, ib. n. 50. & 51.

Pecunia.

Vide *Moneta, avocatio.*

Pecunia redacta ex fructibus majoratus destinata ad emptionem prædiorum pro majoratus augmento, juxta præceptum fundatoris, est ipsius majoratus, p. 492. n. 4.
Pecunia redacta ex fundo majoratus vendito pro alio utiliori emendo, ipsius interim majoratus est, ibid. n. 5. & seqq.
Res empta ex pecunia aliena ementis est, ib. n. 6.
Ex pecunia deposita res empta acquiritur ementi & non domino pecuniæ, p. 493. n. 8.
Pecunia destinata ad emptionem prædiorum ex præcepto fundatoris, habetur pro empta, ib. n. 9.
Si tamen permaneat destinationis finis, non si destinationis mutetur voluntas, quia tunc nihil operatur destinatio, ib. n. 10.
Ex pecunia dotis juxta pactum conjugum destinata ad emptionem prædiorum si vir sibi tantum emat an sibi, an doti acquirat, pag. 496. ibid. n. 11. Vide ex n. 63.
Pecuniæ dominus ex qua quis rem sibi emit, actionem habet ad pecuniam, non realem ad ipsam rem, ib. n. 12.
Pecuniæ domino datur actio adversus rem emptam in subsidium, quando emptor factus sit non solvendo, ib. n. 13.
Pecuniæ domino datur actio in rem emptam in subsidium ex æquitate, sed non in præjudicium creditorum emptoris, p. 494. n. 20. & 21.
Pupillo, mulieri, & militi datur hypotheca in re empta eorum pecunia, ib. n. 22.
Ex pecunia majoratus destinata jussu fundatoris ad ipsius augmentum res empta à possessore efficitur, acquiritur majoratui; p. 495. n. 35.
Pecunia jussu fundatoris deposita, & destinata ad emptionem prædiorum pro augmento majoratus, est ipsius majoratus, ib. n. 36. & seqq.
Pecunias Ecclesiæ ac minoris tenetur Prælatus, & curator vertere in emptionem prædiorum, ib. n. 44. & seqq.
Pecunia majoratus quando à principio est destinata pro emptione prædiorum in majoratus augmentum, possessor etiam sibi expresè emens non sibi, sed majoratui acquirit, p. 496. n. 53.
Et in ea re empta majoratus præfertur omnibus possessoris ementis creditoribus, ib. ex n. 54. cum seqq.
Ex pecunia deposita non specialiter ad aliquod destinata, si depositarius rem emat, sibi, & non deponenti adquirit, ib. n. 58.
Non verò quando deponitur destinata pro emptione prædiorum, ib. n. 59. & 60.
Ex pecunia totali, si vir sibi emat stante pacto inter conjuges, ut sit destinata ad emptionem prædiorum, vir sibi non acquirit, ib. nu. 63. & 64.
Pecunia soluta creditori concursu pendente fingitur stare, etiam si millies fuerit commixta vel consumpta, n. 25.
Pecunia soluta per debitorem adhuc stare dicitur dum exacta non est, p. 70. n. 61.
Vel quando exacta invenitur in arca exigentis vel in sacculo posita cum schedula continente nomen solventis, ib.
Stare dicitur quando in creditore posteriori adest mala fides in exactione, & consumptione, ibid. n. 62.
Stare dicitur pecunia si ab anteriori creditore fuit exigens interpellatus ne sui præjudicium exigat, ibid. n. 63.
Ex quo requisito interpellatio hæc sit facienda, ib.
Stare dicitur pecunia quando debitor lite pendente vel concursu formato solvit posteriori creditori instanti in priorum præjudicium, ib. n. 64. & n. 65.
Pecunia exacta concursu pendente refunditur in corpus concursus propter dolum, fraudem, & malam fidem posterioris exigentis, p. 71. n. 66.
Stare dicitur pecunia quando solutio fuit facta procuratori anteaquam iste domino restituat, ib. n. 67.
Stare dicitur pecunia soluta creditori sub obligatione restituendi alteri anteriori comparentis, ib. n. 68.
Creditor promittens pecuniam sibi solutum habere depositum anteriori creditori restituendum adhuc in bonis debitoris dicitur stare, ib. n. 69.
Stare dicitur pecunia si Judex eam solvit cum qualitate ut penes recipientem esset deposita, ib. n. 70.
Etiamsi per creditorem recipientem non sit præstita cautio, sed quod pecuniam teneat donec per ipsum judicem aliud sit provisum, ib. n. 71.
Stare dicitur pecunia quando adjudicatur creditori sub cautione, ib. n. 72.
Stare dicitur pecunia si soluta fuit creditori sub fidejussione, ib. n. 73.
Stare verè vel fictè semper dicitur pecunia, quando data fuit in solutum vel nomen debitoris adjudicatum posteriori creditori, ut per priorem possit avocari, ib. n. 74.
Pecunia soluta sub cautione qualibet de restituendo potiori fingitur stare & non esse consumptam p. 347. n. 6. 7. & seqq.

Pensio, Pensionarius.

Pensionum solutiones factæ per multos annos à non habente titulum beneficii non constituunt exigentem in quasi possessione, p. 265. n. 36. & seqq.
Creditor mandatum habens ad exigendam pensionem, ut sibi solvat, si per multos annos exigat in pecunia æroſa, cum pensio sit constituta in argentea, non instituit solventem in quasi possessione ad præscribendum, ib. n. 37. cum seqq.
Pensionem solvens alicui sequester spolii prælati mortui non præjudicat dignitati, nec exigens constituitur in quasi possessione, ib. n. 41.
Pensionarius pro decursis an in fructibus beneficii pensione gravatis præferatur omnibus debitoris clerici creditoribus hypothecariis, & antetioribus, p. 274. ex n. 12. cum seqq.
Pensionarius pro pensione habet hypothecam in fructibus beneficii, & actionem realem contra quoslibet illos percipientes, ib. n. 13.
Pensionarius mortuo Episcopo præfertur Ecclesiæ Cathedrali in pontificali, & ornamentis, quæ sua prætendit Ecclesia, ib. n. 16.
Pensio est onus reale inhærens fructibus beneficii, ib. n. 17.
Pensionarius pro suis decursis an sit præferendus, duo Doctores attigerunt, sed non resolverunt, p. 275. n. 20.
Resolvitur quæstio sub distinctione, ib. ex n. 21.
Pensio imposita eodem tempore, quo facta fuit gratia, & collatio beneficii clerico debitori præfertur omnibus creditoribus clericis, ib. num. 22. cum seqq.
Pensionarius pro sua pensione imposita in actu, & initio collativo acquisiti beneficii, præferri debet

Index Rerum

quibuslibet debitoris creditoribus anterioribus, ibid. n. 25. 26. & 28.

Dominus proprietarius, & censuarius ideo pro suis pensionibus præferuntur creditoribus emphyteutæ, & censualistæ, quia pensio fuit imposita ab initio, & in ipso actu acquirendi rem, ib. n. 28. & 29.

Pensionarius pro pensione reservata super beneficio jam obtento per debitorem de ejus consensu, non præfertur creditoribus anterioribus & hypothecariis, ib. n. 30. cum seqq.

Pensionarius acquirit hypothecam in fructibus beneficii à tempore reservatæ pensionis, ibid. num. 31. & seqq.

Pensio acquisita ex intervallo, & beneficio jam obtento per debitorem non præfertur creditoribus anterioribus hypothecariis, p. 276. n. 35.

Pensionarius pro decursis præfertur creditoribus clerici anterioribus chirographariis, & personalibus, ibid. n. 36.

Nisi manifestè constet, clericum debitorem consensisse in pensione reservata super beneficio jam obtento causa fraudandi creditores, ib. n. 37.

Pensionariis duobus concurrentibus super fructibus ejusdem beneficii, prior potior erit, ib. n. 38.

Pro pensionibus super Episcopatu reservatis à Papa pro personis à Rege nominandis, facta personarum nominatione, & pensionum distributione, in concursu spolii qualis pensionarius præferendus, ibid. ex n. 39.

Pensionariorum nominatione facta à Rege in eodem decreto, nullus alteri præfertur, ib. n. 40. & 41.

Pro pensionibus si fuerunt à Rege plures nominati diversis temporibus, an prior in tempore aliis præferatur, ib. n. 42.

Verius resolvitur nullum pensionarium alteri præferri, ib. n. 44. cum seqq.

Pensionario, & proprietario titulari concurrentibus ad exactionem fructuum beneficii, titularis pensionario præfertur, p. 277. n. 49.

Gratia pensionis pro personis à Rege nominandis dubia, & obscura declaratur per nominationes subsequutas, ib. n. 45. & seqq.

Pensionarius, qui commoditatem pensionis consignavit suo creditori, an in istius præjudicium possit pensionem extinguere vel cassare, p. 278. ex n. 1.

Pensionarium in præjudicium creditoris cui pensionem consignavit cum mandato in rem propriam, posse pensionem extinguere determinavit Rota, ib. n. 2.

Pensio extinguitur ex natura rei per mortem, matrimonium, vel professionem religionis, ib. n. 3.

Pensionarius usufructuario comparatur, ib. n. 4.

Pensio licèt possit gratis extingui, & remitti, non tamen cedi, & transferri absque Papæ auctoritate, ib. n. 6. & 7.

Pensionis commoditas potest vendi, cedi, & insolutum dari creditoribus, ib. n. 8. & 9.

Contra Rotam tenentem, pensionarium, qui commoditatem consignavit suo creditori cum mandato in rem propriam, posse extinguere pensionem, multum insurgit Author. ib. n. 12. cum seqq.

Pensionis cessatio non provenit ex natura rei, sed ex causa merè voluntaria pensionarii, ib. n. 13. & 14.

Pensio sicuti usufructus, perit ex natura rei per mortem, matrimonium, & similia, p. 279. n. 15. & seqq.

Pensio extingui non potest ex causa voluntaria pensionarii in præjudicium creditorum habentium illam hypothecam, ib. n. 18. cum seqq.

Pensionarius non potest remittere, vel extinguere pensionem, cujus commoditatem obligavit creditori, ib. n. 21.

Pensionis commoditas, sicuti, & usufructus, obligari, cedi, & in solutum dari potest, ib. n. 22.

Pensionis commoditas ingreditur corpus concursus pro satisfactione creditorum, vita pensionarii durante, ib. n. 23.

Pensionarius sicuti usufructuarius nequit cedere jus pensionis, commoditatem verò potest, p. 280. n. 36.

Pensionarius an possit in præjudicium creditorum extinguere, remittere, vel cassare pensionem, tres casus distinguuntur, ib. ex n. 37. cum seqq.

Ex sola pensionis consignatione ut inde creditor solvatur, non impeditur pensionarius extinguere & cassare pensionem, ib. n. 38.

Pensionis cassatio & extinctio facta in fraudem creditorum personalium, & fraude probata illis non præjudicat, p. 281. n. 42. & 43.

Pensionis commoditate consignata creditori cum mandato in rem propriam, pensionario impediri remissionem pensionis, expresè determinavit Rota, ib. n. 44. & seqq.

Pensionis commoditas in commercio nostro est, sicuti alia res temporalis quæ vendi, cedi, & hypothecari potest, ib. n. 47.

Pensionarius in præjudicium creditoris habentis jus quæsitum ex mandato in rem propriam, non potest pensionem extinguere, & cassare, ib. n. 48. & 49.

Pensionis reservatæ in caput unius ad favorem alterius recipientis à fiduciario mandatum in rem propriam, tota utilitas in mandatarium transfertur, & penes fiduciarium solæ actiones directæ inefficaces remanent, ib. n. 49. & 50.

Fiduciarius pensionarius in præjudicium ejus, ad cujus commodum reservata fuit pensio habentis mandatum in rem propriam, non potest consentire cassationi, & extinctioni pensionis, p. 282. n. 51.

Pensionarius non potest remittere, vel cassare pensionem in præjudicium creditoris habentis hypothecam in pensionis commoditate, ib. n. 52.

Pensionarius, qui pensionis commoditatem hypothecavit creditori sua vita durante, non poterit ante mortem extinguere, aut remittere pensionem in creditorum præjudicium, ib. n. 56.

Pensionarius habens facultatem transferendi pensionis certam quantitatem, si suam transtulerit pluribus & diversis temporibus, an omnes simul ad quantitatem permissam admittantur pro rata, p. 328. n. 5. & 6.

Facultas Pontificia ad transferendum pensionem limitatam ad certam quantitatem ultra quantitatem facta translatio non sustinetur, p. 329. n. 19.

Sustinetur tamen in quantitate permissa, in excessu vitiatur, ib. n. 20.

Facultas ad transferendum certam pensionem vitiatur, si alia diversa pensio translata fuerit, ib. n. 21. & 22.

Circa facultatem pontificiam transferendi pensionem in vita vel in morte, latè agitur, p. 398. ex n. 117. cum seqq.

Et an tunc si plures sint translatarij ultra quantitatem pensionis permissam an omnes pro rata in ea concurrant, ib. n. 120. & 121.

Facultas pontificia ad translationem pensionis regulatur ab actibus inter vivos, ib. n. 121.

Ex facultate ad transferendum pensionem in vita vel in morte, non argumentatur ad facultatem regiam non habentem certam & limitatam quantitatem, ib. n. 125.

Una pensio imposita super duobus beneficiis ab eodem uno beneficiato possessis si isto mortuo separantur & duobus conferantur quomodo pensio sit inter novos possessores dividenda & utrique oneranda, pag. 372. n. 23. & seqq.

Pensio semel resoluta & consolidata cum titulo beneficij ob defectum conditionis non revalidatur ex consensu partium, nec ex continuatione solutionis, nisi nova accedat gratia Papæ, p. 395. n. 63.

Pensio-

Pensionarius obtinens à Papa facultatem transferendi pensionem, potest illam in toto vel in parte transferre, p. 397. n. 98.
Pensio eadem super duobus beneficiis ab uno possessis imposita si beneficia separantur & duobus conferantur, non cuilibet tota pensio in solidum oneratur, sed dividitur pro rata fructuum uniuscujusque, p. 402. n. 24. 47.
Quia principis intentio à principio defuit voluisse quemlibet in solidum, & pro tota pensione gravare, ibid. n. 25.
Pensio reservata super pluribus, & diversis redditibus, pro rata distributa intelligitur, ita ut pro parte eorum dismembrata pensio quoque diminuenda sit pro sua rata, ib. n. 26.
Pro pensione beneficium gravatum competit pensionario actio hypothecaria etiam contra tertium quemlibet possessorem, ib. n. 27. cum seqq.
In constitutione pensionis super beneficio cum facultate transferendi, consensus patroni adhibitus sufficit in translatione postea facta absque alio novo consensu, p. 588. n. 19. p. 226. n. 20. & ex num. 13. cum seqq.
Pensio secunda impetrata non facta mentione alterius qua beneficium erat gravatum est nulla, & subreptitia, ib. n. 32.
Pensio constituta, de consensu præd. cessoris jus non habentis ad beneficium nulla est ex defectu consensus, nec arctat successorem, p. 378. n. 72.

Periculum.

Vide *Diminutio, cessio juris, monetæ mutatio.*

Periculum rei venditæ regulariter etiam ante traditionem pertinet emptori, p. 230. n. 13.
Si venditor non sit in mora vel culpa, ib. n. 14.
Periculum rei venditæ pertinet venditori, si venditio sit imperfecta, & conditionalis, non emptori, p. 233. n. 49.
Periculum rei non imputatur tenenti moroso si eodem modo esset peritura apud dominium tam in actionibus realibus quàm personalibus, p. 234. n. 61.
Periculum nominis delegati ante exactionem est delegantis, etiamsi creditori præcesserit confessio de recepto, p. 68. n. 32. & n. 29. & 30.
Si periclitentur bona debitoris consumenda inter posteriores creditores, creditor censuarius potest census redemptionem postulare, p. 139. n. 16. cum seqq.
Idem in creditore conditionali, ib. n. 27.
Creditor, qui de præsenti agere non potest si videat creditum suum periclitari per distributionem patrimonii debitoris inter cæteros creditores posteriores admittuntur ad concursum, p. 139. n. 43.
Periculum & utilitas rei venditæ superveniens, dominum rei sequitur, p. 148. n. 9.
Periculum nominis cessi ad commodum cessionarij pertinet cedenti, p. 201. n. 52. cum seqq.
Periculum nominis cessi ob negligentiam cessionarij supervenientis, quando cessionario imputetur, ib. nu. 57. 58. & 59.
Periculis majoribus subjicitur contrahens super bonis majoratus ex facultate regia quàm super liberis, p. 385. n. 124.
Periculosum valde est super bonis majoratus contrahere, p. 531. n. 10.
Periculum mutationis monetæ ubi adsit debitor non permittitur solvere ante tempus, ib. n. 40. & seqq.
Periculum pecuniæ depositæ ante terminum solutionis cedit in damnum debitoris, non creditoris justè recusantis depositum & præmaturam solutionem, stante periculo mutationis monetæ, ib. n. 41. & 42. & seqq.
Periculum nominis adjudicati quando pertineat creditori, p. 557. n. 170.
Res perit semper periculo domini, p. 626.
Genus perire non potest, p. 623. n. 22.
Periculum pecuniæ oblatæ, & depositæ judicis decreto ac deposito confessato, periculum cujus erit? deponentis, aut depositarij confitentis depositum, vel creditoris, illud recusantis, p. 625. ex n. 41. cum seqq.
Periculum contingens num cedat in damnum creditoris, qui negligens fuit in exigendo ab administratore virtute denegationis sibi à judice expeditæ, an in damnum administratoris, p. 626. ex n. 50. cum seqq.
Periculum decoctionis, an patiatur creditor qui literis delegationis acceptatis distulit exigere, ib. n. 53.
In hoc puncto variè, & confusè loquuti fuere Doctores, ib. n. 54.
Literis delegationis intimatis, & acceptatis, si creditor diù fuit negligens in exigendo, periculum sibi pertinet, non administratori, ib. n. 55.
Ne periclitetur creditum consumptis bonis concursus inter posteriores creditores, creditor conditionalis admittitur ad judicium concursus, p. 140. ex n. 24. cum seqq.
Ne periclitetur census consumptis semel bonis concursus inter creditores posteriores, creditor censualista admittitur in concursu postulans census redemptionem, ib. ex n. 25. cum seqq.

Persona.

Vide *Privilegium.*

Per interpositam personam administrator rei alienæ prohibetur rem emere administrationis, p. 106. n. 5.
Persona cui acquiritur, non per quam acquiritur, attenditur, ib. n. 6.
Possessor majoratus quod bona ipsius potest repræsentare duplicem, diversam personam propriam, & repræsentativam tanquam majoratus possessorem, p. 355. n. 26.
Quæ duo jura inter se non confunduntur, sed unumquodque per se, & independenter ab alio operatur, ib. n. 27.
Feudum est persona ficta quam feudatarius repræsentat, in tangentibus feudum magis attenditur persona intellectualis quàm propria, ib. n. 28.
Majoratus est persona ficta, & diversa à possidente eum, ib. n. 29. & 30.
Majoratus possessor agendo nomine & jure majoratus non attenditur; sed ficta persona majoratus per eum repræsentata, ib. n. 32.
Quidquid agit persona repræsentans videtur fieri à persone repræsentata, ib. n. 33.
Personalis censetur omnis concessio quæ ad factum refertur, p. 395. n. 87.
Nec ad hæredes transmissibilis, p. 396. n. 88.
Peculiis duorum in eadem persona concurrentibus ex uno peculio non tenetur creditoribus alterius, pag. 409. n. 13.
Feudum est persona ficta quam feudatarius repræsentat, & iste fungitur viduarum personarum propria, & intellectuali, p. 481. n. 92.
Et in tangentibus feudum magis attenditur persona intellectualis quàm propria administratoris agentis, ib. n. 93.
Majoratus est persona ficta, diversa à persona possessoris, ib. n. 94.
Persona ficta majoratus attenditur, non persona possessoris agentis nomine majoratus, quam ipse repræsentat, ib. n. 94. 95.
Persona repræsentans quidquid facit, videtur fieri à persona repræsentata, ib. n. 96. & seqq.
Persona repræsentans licèt deficiat, nunquam deficit persona ficta repræsentata, in qua principaliter & intrinsecè jura resident, p. 482. n. 99.
Majoratus est quædam persona ficta repræsentata veluti homo mutus, qui si posset, loqueretur, ib.
Ex personarum diversitate & ob earum conditionis mutatio-

Index Rerum

tationem hypothecæ diversa judicia patiuntur, & diversæ sententiæ ferri possunt, p. 485. n. 130. 131. & 132. cum seqq.

Ex personæ mutatione rei natura, & status mutatur, ib. ex n. 136. & ex n. 127. & seqq.

Personarum diversitas dividit ac diversificat factum quod aliàs unum est, ib. n. 141.

Persona miserabilis dicitur debitor qui omnia bona sua creditoribus cedit, & habet casum curiæ formando concursum, abundè, p. 17. ex n. 34. cum seqq.

Miserabiles personæ an possint adire curiam sive rei sive sint actores, ib. ex n. 43.

Miserabilis persona quæ dicatur, ib. n. 39. 40. & 41.

Miserabilis persona adit curiam, sive agendo, sive defendendo, ib. n. 44.

Personæ miserabiles si in curia conveniantur, habent privilegium revocandi suum forum, ib. n. 45.

Cui multò magis competit privilegium, quando est reus, ib. n. 46.

Et an lite jam contestatâ coram suo judice possit adire principis curiam, ib. remissivè.

Miserabiles personæ dum instant pro conservando concursum in foro, quo pendet, tractant de damno vitando, p. 45. n. 50.

Miserabilem personam comparentem coram ordinario posse variare, & ad curiam redire, qui teneant p. 46. n. 65.

Negativa verior est praxi admissa, ib. n. 66.

Personalitatem quando verbi natura requirit à persona non potest recedi, p. 49. n. 106. & à n. 102.

Personarum diversitas arguit diversitatem negotiorum & administrationem, nec unius administrationis creditores possunt dici creditores alterius, p. 61. n. 59.

Persona legitima non est debitor post concursum formatum ad solvendum creditoribus, p. 78. n. 43.

Persona legitima ad contrahendum non est debitor qui bonis cessit, p. 112. n. 4.

Personæ quæ non conveniuntur ultra quod facere possunt recensentur, p. 168. ex n. 1. cum seqq.

Persona agentis extincta & annihilata, lis, & instantia extinguitur, p. 208. n. 25.

Idem quando per mortem litigantis judicium deductum extinguitur, ib. n. 26.

Creditor idem & debitor duas personas repræsentat, ideò non potest apud seipsum compensare in præjudicium aliorum creditorum, p. 324. n. 49. cum seqq.

Habens duas dignitates distinctas, duas etiam personas repræsentat, ita ut gesta per eum intuitu unius confundantur cum gestis nomine alterius, p. 371. n. 10. cum seqq.

Et tunc distinguitur cujus contemplatione actus sit, quando agens se nominat possessorem talis dignitatis, & à quo denominationem assumpsit, ib. n. 2. cum seqq.

Persona ficta nullum per se præstare potest consensum, in actibus judicialibus vel extrajudicialibus pag. 221. n. 45.

Potest tamen per curatorem vel administratorem illum præstare, ex quo persona ficta obligatur, ibid. n. 46.

Pignus.

Vide *Hypotheca.*

Pignus quando creditor vendit jure creditoris, nomine debitoris vendere intelligitur, p. 512. n. 46.

Non quando venditur in concursu, quia nomine debitoris distrahitur, ib.

Pignoris jus amittit creditor, qui citatus ad concursum non venit, emptoresque sunt tuti ab illorum molestiis, p. 51. n. 5. cum seqq.

Et à jure offerendi excluduntur, p. 52. n. 11.

Pignoris juri, qui renuntiat, non intelligitur renunciare credito, p. 53. n. 17.

Pignus & fidejussio æquiparantur in jure, p. 55. n. 45.

Fidejussionis onus gravius est debitori pignore, ibid. & n. 47.

Pignus subrogatur in locum fidejussionis debitæ vel promissæ, p. 56. n. 48.

Pignus recipere non prohibetur, qui fidejussionem accipere est prohibitus, p. 65. & n. 51.

Pignus consignatum à judice creditori semper restituendum debitori offerenti pecuniam cum usuris, p. 69. n. 14. & 15.

Pignus contrahitur in re vel jure census, ut ex ejus redditibus solvatur creditor factus procurator in rem suâm tradita re, vel instrumento census, ib. n. 18.

Pignoris datio deducitur ex præsumptionibus inducentibus voluntatem contrahentium, ib. n. 19.

Pignus tacitè contrahi intelligitur quando licèt expressè non dicatur, ex mente tamen contrahentium colligitur, p. 67. n. 20.

Pignus retineri nequit à creditore, sed in concursum universalem conferri, p. 75. n. 1. cum seqq.

Pignus in judiciis particularibus, creditor retinet, nec tenetur illud dimittere posterioribus creditoribus, ib. n. 2.

Pignus à creditore in concursum universalem collatum retinet suam causam & anterioritatem, ib. n. 3. 4. & 5.

Pignus tenetur creditor exhibere, & in concursum universalem mittere, ut sibi & aliis ex eo satisfiat, juxtà graduum prærogativam, ib. n. 6. cum seqq.

Pignus vendere debitori licitum est, ut ex pretio debitores satisfiant, nec id creditor impedire potest, p. 76. n. 9. & seqq.

Pignorata bona à creditore retenta remanent adhuc in dominio debitoris, ib. n. 15.

Pignus creditor possidens, non sibi sed debitori possidet, ib. n. 16.

In pignore tradito posteriori creditori præfertur anterior, ib. n. 17.

Pignus vel hypotheca rei alienæ non tenet, p. 77. n. 36. & 37.

In pignore pluribus obligato is præfertur, qui prius contraxit ib. n. 38. & seqq.

Pignore à pluribus simul contracto, an priùs nominatus præferatur, ib. ex n. 145. & ex n. 135. cum seqq.

Pignore vendito à creditore cum pacto quo illud debitor possit redimere debitori jus, & actio quæritur, p. 509. n. 4.

Pignus vendens creditor jure creditoris tanquam procurator debitoris vendit, p. 512. n. 46. & 47.

Pignus & hypotheca in re propria non subsistit, p. 524. n. 1. & 6.

Pignus recipiens à judice insolutum simpliciter & inæstimatum, nequit posteà reclamare contra ejus valorem, p. 572. n. 96. & 97.

Ex pignoris pretio prior prius solvitur, posterior ex residuo, si adsit, p. 620. n. 7.

Pignus uni obligatum, si alteri obligetur isti conditionaliter obligatum intelligitur, si primo soluto aliquid remanet, ib. n. 8.

Pignus pignori dari creditor anterior consentiens quando jus pignoris in totum amittat, vel prælationem tantum, & quando creditores intermedii primum locum gradatim occupentur, ac præferantur utrique abundè differentur, p. 642. per to.

Pignoris jus si quis amiserit, jus prælationis evanescit, p. 645. n. 46. & 47.

Pignora eadem in secunda obligatione non ante repetita tempus & prælationem conservant in quibus & non aliis simul obligatis primus creditor præfertur intermediis pag. 648. num. 92. 93. 94. & 96.

Pignora pro duobus creditis eidem creditori obligata, si vendantur, cedit pretium in utriusque solutionem pro rata cujuslibet crediti p. 649. n. 97.

Secus si diversis temporibus pignora eidem obligentur,

Secus si diversis temporibus pignora eidem obligentur; quia tunc prius creditum prius solvitur, & in residuo secundum, ib. n. 98.
Pignus reddens creditor debitori, jus pignoris remisse intelligitur, non tamen creditum ipsum, p. 210. n. 3. 4. & seqq.
Pignus est quid accidentale crediti, quod potest esse & abesse absque crediti corruptione, ib. n. 5.
Pignore & fidejussore sublato, obligatio principalis ad creditum durat, ib. n. 6.
Aliud est pignus dare ad securitatem, aliud tradere, ut ejus fructibus creditor satisfiat, ib. n. 7. & 8.
Pignus & fidejussores contenti instrumentum liberantur, si creditor instrumentum crediti reddat debitori, ib. n. 10. & 11.
Pignore redditi principali debitori; an fidejussor liberetur, p. 211. n. 14. & 15.
Pignore alio fine, & intentione reddito debitori, quàm jus remittenti, non operatur pignoris remissionem ib. n. 16. & 17.
Pignus redditum debitori ad certum usum non operatur remissionem pignoris, ib. n. 18.
Pignoris traditio, ut eo tandiu debitor utatur quandiu creditor voluerit, non operatur pignoris remissionem, ib. n. 19. & seqq.
Pignus traditum creditori, ut ex ejus fructibus satisfiat, si pro tempore reddat, præsumitur creditum remittere, ib. n. 22.
Vel jam integrè satisfactum esse creditorem, ib. num. 23. & seqq.
Pignus qui recepit, ut ex ejus fructibus satisfiat præsumitur adhuc tenere, donec probet se reddidisse, ib. n. 26.

Pluralitas.

Pluralitas actuum in dubio non præsumitur, p. 651. n. 69. & à n. 84. cum seqq.
Nec pluralitas contractuum præsumitur, ib. n. 99.

Possessio, Possessor.

Possidens rem à quo in concursu vendicatur, eam possidet quousque per rem judicatam vincatur, p. 77. n. 38. & cum seqq.
Possidentis in dubio res esse præsumitur, ib. n. 39.
Contra possessorem à quo in concursu res vendicatur, via ordinaria non executiva erit agendum, ib. n. 40.
Possessor rei dominus præsumitur donec contrarium probetur, p. 82. n. 102. & 103.
Possessionem aut dominium non admittit debitor, concursum formans, p. 116. ex n. 68. cum seqq. & ex n. 54. & seqq.
Possidere non possunt creditores bona concursus, ib. n. 69.
Possessio rei pignoratæ remanet penes dominum, ib. n. 70.
Possessio rei depositæ apud sequestrum ex voluntate partium transit, ib. n. 71.
Possessio non transit in sequestrum apud quem jussu judicis res deponitur, nisi evidens appareat animus dimittendi, p. 117. n. 72.
Possessio bonorum concursus, an in administratorem, sequestrum, depositarium transeat, ibid. n. 75. cum seqq.
Possessio translativa de qua in l. 45. Tauri fuit introducta in favorem legitimi successoris, contra quem alius eo uti non potest, p. 446. n. 23. & 24.
In possessionem missus ex primo decreto non impeditur ad fidejussores, & jus ad bona redire, pag. 133. nu. 49.
Possessio naturalis rei emphyteuticæ pertinet domino utili, civilis verò remanet penes dominum directum, p. 206. n. 124.
Possessor rei subhastatæ privatim, si præmaturè conqueratur de capitulo, tutore, & similibus volentibus admittere novum licitatorem, debet tanquàm actor sequi forum, p. 335. n. 109. cum seqq.
Possessionem apprehendens virtute decreti habentis clausulam præservativam, eam apprehendisse videtur sub eadem clausula resolutiva, p. 348. n. 19. & seqq. & ex n. 11. cum seqq.
Possessio data clerico sub conditione resolutiva non mutat statum judicij secularis, nec res desinit esse integra, p. 352. n. 77. & seqq.
Possessio civilis, naturalis, & dominium statim transfertur in verum successorem majoratus ministerio l. 45. Tauri, p. 377. n. 62.
Possessor rei alienæ non potest alienare in præjudicium veri domini, cui bona vel mala fides possidentis nihil detrahit, p. 379. n. 80. & seqq.
Sine Possessione debitoris Salvianum interdictum non datur creditori ad hypothecam, p. 476. n. 39. 40. & 41.
Possidere aliud est, aliud in possessione esse, p. 477. n. 49.
Possidere & tenere diversum est, ib. n. 50.
Possessionis effectus est bona majoratus recuperare, ib. n. 52. & 53.
Possessor movere nequit judicium proprietatis regulariter, ib. n. 54.
Possidens ex sententia justum titulum habet, & bonam fidem ad fructuum perceptionem, & ad præscribendam rem, p. 479. n. 74. & 75.
Justam Possessionem habens fundat interim in rei proprietate, ib.
Possessor bonæ fidei rem suam dicere potest quoad plures juris effectus, p. 480. n. 76.
Possessor bonæ fidei dicitur, quasi dominus cui competit rei vendicatio publiciana, ib.
Possessor beneficij ex sola possessione potest exigere ac vendicare bona suæ dignitati pertinentia, ibid. n. 77. & 78.
Possessori agenti de libertate rei sufficit præsumptio dominij, quod deducitur tunc in judicium, ib. n. 80. & 81.
In Possessione, qui reperitur majoratus & dignitatis potest efficaciter agere pro juribus ipsius recuperandis, nec debitores possunt opponere defectum tituli, ib. n. 82. & seqq.
Possessio subsequuta semper intelligitur ex titulo præambulo, & ad eum refertur, p. 572. n. 88. 89. 90. & 91.
Actus positivi subsequentes facti intelliguntur in executione contractus, & tituli præcedentis, p. 573. n. 133.
Actus aliàs legitimi ad possidendum & præscribendum, si alio fine & intentione sint facti amittunt sua attributa possessionis & præscriptionis, p. 211. n. 19. & 20.
Possessio restringitur ad metas actuum positivorum, & attenditur quo fine & intentione gerantur, ib. n. 21.

Possessor Majoratus.

Vide *Majoratus.*
Possessor simplicis majoratus nullibi reperitur privilegiatus, ne conveniatur ultra quàm facere possit, p. 172. n. 52. & seqq.
Possessor simplicis majoratus concursum formans non consequitur alimenta, p. 171. ex n. 42. cum multis seqq.
Possessor majoratus sua vita durante potest alienare & hypothecare fructus majoratus, in quibus etiam fit executio, p. 172. n. 59.
Possessoribus majoratuum, quibus non inest aliqua dignitas, non competit beneficium, ne conveniantur ultra quàm facere possint. ib. n. 64. 65. & 66.
Possessorem majoratus esse priorem, ac potiorem creditorem in bonis vinculatis, quomodo intelligendum, ib. n. 71.

Possess-

Index Rerum

Poſſeſſor majoratus tenetur ad alimenta ad quæ fundator in ſua vita tenebatur non actione reali, ſed perſonali, p. 177. n. 132.

Nec tenetur ad alimenta eorum, qui ſtatuti fuerunt poſt mortem fundatoris, ib. n. 133. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus ad alendum aliquem adſtrictus non tenetur tanquam poſſeſſor, nec habito reſpectu ad majoratum, ſed ad propriam & perſonalem obligationem, ib. n. 137. 138. & ſeqq.

Poſſeſſori majoratus pertinent fructus mero jure, ib. n. 139. & 140. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus non ſolùm alere tenetur fratres & ſorores deſcendentes à fundatore, ſed etiam non deſcendentes, nec ejus conſanguineos, quoniam non obligatio majoratus, ſed perſonæ poſſeſſoris tanquam divitis attenditur, ib. n. 141.

Poſſeſſor majoratus licèt teneatur alere ſorores, fratres & ſimiles, intelligitur tanquam dives obligatione propria & perſonali, qua ſemper tenetur quilibet, & non tanquam poſſeſſor majoratus, ibid. num. 145. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus non tenetur alere nepotes ex fratre, nec patruos, vel amitas, p. 178. n. 154. & 155. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus ſi ex fructibus ipſius tenetur alere fratrem, & dotare ſororem, etiam non conſanguineam fundatoris, manifeſtè ſequitur obligati onem ſuam non eſſe realem majoratus, ſed merè perſonalem, p. 180. ex n. 184. p. 179. ex n. 164. cum omnibus ſeqq.

Poſſeſſor majoratus quantum ad alendos fratres & ſorores eodem modo conſideratur quo clericus, qui ex fructibus beneficij ſuas alere & dotare tenetur, p. 180. n. 185. cum ſeqq.

Poſſeſſore majoratus formante concurſum ad ſola bona majoratus per prædeceſſores obligata, quælibet alia bona diverſa non applicantur huic concurſui, ſed potius concurſui alimentorum, p. 194. n. 13.

Creditores ad ſola bona majoratus qui cum prædeceſſore contraxerunt obligatum non habent poſſeſſorem nec ejus bona, ib. n. 14. & 15.

Poſſeſſor majoratus qui bona majoratus non obligavit, nulla obligatione perſonali tenetur, ſed hypothecaria tanquam tertius poſſeſſor, ib. n. 16.

Cavendum à Noguerol indiſtinctè aſſerente ſucceſſorem ad debita majoratus obligati teneri actione perſonali & reali, non diſtinguente inter obligationem trahentem originem à fundatore, vel ab aliquo intermedio ſucceſſore, ib.

Poſſeſſor per concurſum & dimiſſionem bonorum majoratus hypotheca gravati amplius non tenetur, ſed omnia alia bona libera & illæſa remanent, ib. ex n. 17. & n. 14.

Poſſeſſori majoratus rectè ſolvitur creditum etiam proveniens ex redemptione cenſus, non obſtante prohibitione alienationis rerum majoratus, n. 45.

Poſſeſſor majoratus licèt in ſua vita ſit dominus alienandi, tamen poteſtate caret, regia facultate ceſſante, p. 328. n. 11.

Cum poſſeſſore majoratus contrahens in culpa fuit ſi facultatem regiam non examinavit, p. 329. n. 27.

Contrahens cum poſſeſſore majoratus ſibi imputet, ſi non vidit facultatem, quam videre debuit, ibidem num. 28. cum ſeqq. & p. 335. ex num. 104. cum ſeqq.

Poſſeſſori majoratus allegantis mutuatũ fuiſſe ultra quantitatem facultatis regiæ, incumbit onus probandi, p. 335. n. 108.

Idem eſt in aſſerente facultatem fuiſſe conſumptam tempore mutui, de quo docere tenetur, & ſimul priores obligationes factas fuiſſe virtute ejuſdem facultatis, ib. n. 109. & n. 111.

Defectus poteſtatis in poſſeſſore majoratus annullat contractus, & obligationes ultra quantitatem limitatam à facultate regia, p. 336. n. 129.

Poſſeſſor majoratus poteſt uti vel non uti in parte vel in toto facultate à ſe impetrata, p. p. 345. n. 51. 53. & 54.

Poſſeſſor majoratus licèt virtute facultatis teneatur prius obligare ſua bona libera, ſi non obligavit, obligata non remanent, ib. n. 55. 56. & 57. & p. 344. ex n. 47. cum ſeqq.

Mutuans poſſeſſori majoratus pro redimendo cenſu impoſito ſuper eo ſubintrat prioris creditoris ſoluti gradum, & ſub eiſdem hypothecis, p. 353. n. 1.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum ab antiquo impoſitum ſuper eo, an ſibi acquirat jus cenſus ſuper eodem majoratu, ib. n. 2. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus poteſt redimendo cenſum propria pecunia, ſuper eo impoſitum novum alium conſtituere abſque nova facultate, ib. n. 3.

Et an hæc nova cenſus creatio poſſit fieri in favorem ipſius poſſeſſoris majoratus ſicut potuit conſtituere in favorem tertij abſque nova facultate, DD. non aperiunt, ib. n. 4.

Poſſeſſor majoratus an cenſum ſuper eo impoſitum redimens propria pecunia poſſit in locum dimiſſi creditoris ſubintrare ac ſibi, ſuiſque hæredibus quærere, p. 354. n. 8. & ſeqq.

Poſſeſſor majoratus non poteſt ſui ipſius creditor, & debitor eſſe, p. 414. n. 10.

Poſſeſſorem majoratus propria pecunia vel induſtria redimentem cenſum ſuper eo impoſitum cum ceſſione dimiſſi creditoris gradum ejus ſubintrare, & ſibi cenſum ſuiſque hæredibus acquirere, verius eſſe oſtenditur, ib. n. 11. cum ſeqq.

Poſſeſſor rem acquirens, niſi ea intentione ut majoratui aggregetur, ſibi, & hæredibus ſuis quærit, ib. n. 12.

Idem ſervatur in redemptione cenſus facta per poſſeſſorem majoratus, ib. n. 15. & n. 14.

Bona per poſſeſſorem majoratus quæſita non veniunt in reſtitutione majoratus, ſed ſuis hæredibus reſervata ſunt, ib. n. 16.

Niſi aliud à poſſeſſore majoratus acquirente expreſſis verbis dictum ſit, ib. n. 17.

Poſſeſſor majoratus poteſt redimendo cenſum alium denuo ſub eiſdem hypothecis tertio, vel ſibi creare, ib. n. 18.

Ludoviç. Caſſanat. locus valde ſingularis in propoſito refertur, quo plurima ſcitu digniſſima cumulavit, ib. n. 19. 20. 21. 22. 23. & 24.

Poſſeſſor majoratus redimens cenſum, quantitas hæc non eſt vinculata, nec ex bonis majoratus, p. 355.

Poſſeſſor majoratus quoad bona ipſius poteſt repræſentare duplicem, & diverſam perſonam propriam, & repræſentativam ipſius majoratus tanquam poſſeſſorem, ib. n. 26. cum ſeqq.

Poſſeſſor agens jure & nomine majoratus, non tenetur compenſare, quod ipſe debet ex perſona propria, ib. n. 31.

Poſſeſſor majoratus agendo jure, & nomine majoratus, non attenditur, ſed ficta perſona majoratus repræſentata per poſſeſſorem, ib. n. 32.

Quidquid agit perſona repræſentans, videtur fieri à perſona repræſentata, ib. n. 33.

Poſſeſſor majoratus propria pecunia redimens cenſum ſuper eo impoſitum repræſentat perſonam creditoris dimiſſi, cujus locum ſubintrat, ib. n. 34.

Quia non ut poſſeſſor, ſed tanquam ipſe contrahit, ad quod plurima jura ponderantur, ib.

Poſſeſſor majoratus ſi emat utile dominium ab emphyteuta majoratus ejuſdem vel ſibi donetur, vel alio diverſo titulo acquirat, non conſolidatur cum majoratu, ſed ſibi, & ſuis hæredibus acquiritur, durante jure emphyteutico, p. 356. n. 46.

Uſufru-

Usufructuarius rei majoratus, si possessori donet, vendat aut renuntiet usumfructum sibi acquirit possessor, vita usufructuarij durante, & non consolidatur cum majoratu, ib. n. 47.
Possessor majoratus propria pecunia redimens censum super eo impositum suis; & sibi acquirit censum exigendum ex bonis majoratus, ib. n. 48.
Possessor majoratus, ut sibi quærat jus census sua pecunia redempti, & locum creditoris dimissi subintret, requiritur ut à primo creditore sibi cedantur actiones, ante vel in ipsa solutione, non aliter, ibid. n. 49.
Nam absque hac cessione nihil acquiritur possessori majoratus, cùm apud creditorem dimissum nulla actio primæva remaneat, quæ cedi possit, ib. n. 50. 51. & 52.
Possessor majoratus redimendo censum propria pecunia deficiente cessione ac subingressione, nullum jus acquirit contra majoratum, qui ex hoc defectu libertatem acquisivit, p. 357. n. 55.
Potest tamen sortem principalem exigere ex bonis liberis sui antecessoris, qui ex regia facultate censum imposuit, ib. n. 56. & 57.
Possessor majoratus, qui ex facultate regia censum imposuit super majoratu, ejusque hæredes tenentur ad redemptionem ipsius, ib. n. 58.
Possessor majoratus redimens censum super eo impositum, in dubio præsumitur, propria pecunia, & non ipsius majoratus solvisse, ib. n. 60.
Ex quibus conjecturis inducatur potius ex pecunia majoratus quàm ex propria solvisse possessorem, ib. n. 61. remissivè.
Possessor majoratus propria pecunia redimens censum, & subintrans locum dimissi creditoris, tanquam creditor admittitur ad concursum formatum super eodem majoratu, ib. n. 62.
Et quibus casibus hoc procedat declaratur, ib. n. 63. & n. 64.
Possessor majoratus promittens in argentea pecunia solvere redditus potuit usque ad annum 1612. æroſam solvere, ob æqualitatem æstimationis extrinsecæ tunc existentis, p. 362. n. 54. 55. & 56.
Possessor cùm ab initio contractus potuit licitè argenteam pecuniam recipere absque ulla cessatione majoratus, damnum pati debet majoratus superveniens, non creditor, ib. n. 57. & 58.
Possessor, qui hodie pro mille contentis in facultate mille receptis in argentea moneta, tenetur pro excessu creditori, pro autem mille in æroſa moneta tenetur majoratus, ib. n. 62. cum seqq.
Hodie stante æqualitate valoris inter utramque monetam, mediante pretio à lege taxato, an possessor virtute facultatis ad mille possit liberè in argentea moneta mille recipere, p. 363. n. 69. & seqq.
In possessore majoratus putativo duo reperiuntur impedimenta ad effectum alienandi, alterum personale, alterum reale, p. 377. n. 60. & seqq.
Possessor majoratus putativus alienando virtute facultatis dominium quod non habet, in emptorem transferre non potest, ibid. n. 65.
Possessor putativus nunquam habere potest dominium, aut possessionem in bonis majoratus, ib. n. 68.
Nec princeps vult per suam facultatem defectum domini supplere, quo caret possessor majoratus putativus, ibid.
Possessor duorum majoratuum, simul ex facultate obligat, licet teneat obligatio, sive majoratus, respectu tamen alieni non tenet, pag. 379. num. 76. & seqq.
Damnum quod contrahenti cum possessore majoratus putativo, sive non investiganti conditionem ejus cum quo contraxit imputatur, pag. 384. n. 120. & seqq.
Possessorem majoratus putativum, aut intrusum non posse alienare, vel obligare bona ipsius tenet expressè Gregorius Lopez, p. 386. n. 126. tenet Noguerol. ib.
Grammaticus relatus, p. 447. n. 126.
Tenuit Alexander, ib.
Christoph. de Paz. ib. n. 128.
Item Molina affirmans facultatem ad alienandum majoratum non posse impetrari, nisi per verum majoratus dominium, & possessorem, ib.
Recensentur aliqui casus in quibus ita declaratum fuit per Concilium, & Cancellarium Vallisoletanum, ibid.
Possessor majoratus propria pecunia redimens censum impositum super eo, quando jus, & annuos redditus sibi & hæredibus acquirat super eodem majoratu, p. 447. n. 37.
Possessor majoratus putativus nunquam fuit dominus, nec possessor, p. 474. n. 17.
Possessor majoratus putativus nullo tempore potuit esse habilis ad alienandum, p. 475. n. 31.
Possessor majoratus titulo & possessore carens intrusus dicitur, p. 476. n. 33.
Ut detentor est duntaxat, ib.
Successor majoratus obtinens in tenuta justus possessor est ex vi sententiæ, p. 477. n. 51.
Ad quem fructus pertinent majoratus, ib. & n. seqq.
Possessores majoratus ex sola sententia tenutæ fiunt legitimi administratores, & agunt, & conveniuntur pro rebus ad majoratum pertinentibus, p. 479. n. 72.
Senatus pluries determinavit in favorem possessoris tenutarij subvertendis census impositos à possessore putativo victo etiam cum facultate regia ibid. nu. 73.
Possessor majoratus obtinens in tenuta justus, & legitimus possessor est, ib. n. 74.
Possessor ex sententia tenutæ dum in proprietate non vincitur, dicitur dominus majoratus juris præsumptione, p. 480. n. 79. & seqq.
Possessor majoratus, ut dicatur administrator, & ut possit agere, vendicare bona ipsius, sufficit esse in possessione majoratus, ib. n. 82.
Nec ei potest objici defectus tituli, ib.
Possessor majoratus ex sola possessione præsumitur dominus, & potest agere, & conveniri pro rebus & juribus majoratus, p. 481. n. 84.
Possessor majoratus putativus potest exigere non obstante exceptione defectus dominij, ib. n. 85. & 86.
Examinatur assertio Alvar. Velas. dicentis possessori majoratus tanquam administratori vendicanti emphyteuticam ob commissum posse objici defectus dominij, ib. n. 87.
Possessor majoratus putativus reputatus legitimus administrator pro juribus dignitatis, majoratus nomine, non suo agit, cui defectus dominij obstare non potest, ib. n. 88. 89. & seqq.
Jus possessoris majoratus diversum est à jure spectante ipsi majoratui, ib. n. 94.
Possessor majoratus repræsentat personam fictam ipsius, & quidquid agit, videtur fieri à persona repræsentata, ib. n. 95. & 96.
Possessori agenti pro creditis majoratus non opponitur compensatio ejus, quod ipse debet possessor, p. 482. n. 97.
Possessore majoratus, vel dignitatis mortuo, non vacat possessio jurium ad eam spectantium, sed penes personam fictam remanet, ib. n. 99.
Possessori majoratus, uti administratori, rem majoratus vendicanti non objicitur defectus domini proprij, cùm maneat dominium majoratus penes quem semper residet, & cujus nomine agitur, ib. n. 100. & 101.
Possessor majoratus obtinens in tenuta, dominus interim

Index Rerum

terim præsumitur ad agendum, & defendendum, nec attenditur quod potest vinci in proprietate, cum id sit incertum, & pendens à futuro eventu, p. 483. n. 102. cum seqq.

Possessor majoratus, qui in tenuta obtinuit, potest subvertere hypothecas, & credita imposita à putativo possessore, victo etiam ex facultate regia, p. 484. n. 113.

Nec impedit quod majoratus ab eo possit in proprietatis judicio evinci, cùm judicetur dominus juxta præsentem statum, ib. n. 114. & seqq.

Possessor majoratus obtinens in tenuta, potest movere actiones spectantes majoratui, ib. n. 116.

Possessori majoratus asserenti ultra summam facultatis fuisse mutuatum, incumbit onus probandi, p. 487. n. 1. & 2.

Idem quando asserit mutuatum fuisse facultate completa, & consumpta, ib.

Possessor majoratus tanquam interposita persona à fundatore pro emptione prædiorum, etiamsi proprio nomine emat, acquirit majoratui, p. 495. & 496. n. 50. & ex n. 42. cum seqq.

Possessor majoratum acceptare intelligitur cum omnibus suis gravaminibus, conditionibus & qualitatibus, p. 497. n. 65.

Possessor majoratus, vel cohæredes an teneantur satisfacere majoratui, rei æquivalentis alienatæ, p. 589. n. 40.

Possessor censum redimens, & cessionem non obtinens contra majoratum, adhuc habet actionem negotiorum gestorum contra hæredes antecessoris, qui censum imposuit, p. 609. n. 44. & 45.

Possessore majoratus mortuo, extinguitur census super fructibus ejus impositus, ib. num. 20. cum multis seqq.

Possessore majoratus mortuo, ita jus suum extinguitur, ac si nunquam fuisset in mundo, p. 657. nu. 35. & 36. cum seqq.

Possessor majoratus pendente conditione impetrandæ facultatis potest pœnitere, & discedere à contractu super bonis majoratus à se obligatis, p. 224. n. 21. cum seqq.

Præjudicium.

Vide *Renunciatio.*

Præjudicium ne inferatur creditoribus lex semper curat, p. 44. n. 35.

Prælatio.

Pensionarius in fructibus beneficij pensione gravatis, an præferatur creditoribus hypothecariis, & anterioribus, p. 274. n. 12. cum seqq.

Dominus proprietatis, & censuarius præferuntur in ipsa re emphyteutica, vel censuata pro pensionibus decursis omnibus emphyteutæ, vel censualistæ creditoribus anterioribus, p. 275. n. 19.

In re per debitorem acquisita cum pacto, quod sit tertio hypothecata tertius præfertur omnibus creditoribus debitoris, sic acquirentis, ib. n. 24. & seqq.

Prælationem creditoris impossibile est judicem securè agnoscere, nisi omnium simul creditorum juribus visis recognitis, p. 22. n. 7. & seqq.

Prælatio in uno solo cadere non potest, nisi cum alio detur concursus, ib. n. 9. & 10.

In dispositione per quam unus alteri præfertur eo ipso incluſus etiam censetur, ob prælationem quæ in uno solo non cadit, ib. n. 11.

Creditor, qui alibi creditorem vicit in credito, non ex eo vicit in prælatione, de qua solum in concursu inter ipsos creditores (quorum principaliter interest) disceptatur, p. 29. n. 62. 63. & 69.

Prælationis jus est privativè creditorum, non communicabile debitori, qui de ea opponere non potest contra posteriorem creditorem exigere volentem, ibid. n. 64.

In pœna pecuniaria partim parti applicata, partim fisco, si debitor non sit solvendo, pars fisco præfertur, p. 40. n. 4. & 5.

Et pro aliis similibus prælationibus.

Vide *Fiscus.*

Prælatio cessa fisco per creditores concursus ad evitandam avocationem ad ipsum, nullam patitur controversiam, creditum tamen ipsum illam admittit coram judice fisci, p. 42. n. 23. cum seqq. ex n. 18.

Prælationis jus & hypothecæ distractæ amittit creditor, qui citatus non comparet in concursu, creditum autem suum minimè, p. 52. n. 15. cum seqq.

Ad Prælationis & jurium creditorum cognitionem destinatum est judicium concursus, p. 53. n. 17. & seqq.

Id tamen est incidenter, ib. & n. seqq.

Creditores cambii præferuntur aliis creditoribus extra cambium contrahentibus, p. 61. n. 54.

Creditores societatis præferuntur creditoribus socij, ib. n. 56. 57. & 58.

Consignatarius primus præfertur secundo, cui postea eadem res fuit consignata, p. 69. n. 46. & 47.

Cessionarius primus præfertur secundo, maximè si sit factus procurator in rem suam, ib. n. 48. & 49.

Dominus rei indistinctè præfertur omnibus quibuslibet creditoribus, p. 83. n. 108. cum seqq.

Prælatio absque concursu dari non potest, cùm prælatio supponat concursum, p. 84. n. 116.

Creditor, qui prius sententiam obtinuit an aliis quorum causæ pendent, præferatur, p. 122. n. 3. & 5.

Creditor qui prævenit in executione sententiæ præ aliis simul latæ, an istis executionem non petentibus præferatur, ib. n. 7. & 8.

Prælationis judicium, intet creditores requirit viam ordinariam, cùm via executiva sit illi impossibilis, deficiente instrumento, ex quo causetur, p. 124. n. 23. & ex n. 21.

Prælationis jus nec agendo, nec excipiendo potest debitor in judicium concursus deducere, cùm sit privativum creditorum inter seipsos, non communicabile debitori, ib. n. 23. & 24.

Prælationis privilegium in favorem creditorum inter se ipsos non debitoris introductum fuit, ib.

Prælatio non datur inter creditores personales, sed ille præfertur in solutione qui prius obtinuit, & exequitur sententiam, p. 127. n. 49.

Quod secus est in judicio concursus universalis, cùm simul in eadem sententia omnes creditores graduentur, ib. n. 50.

Creditores personales ex sententia graduationis non præferuntur aliis ejusdem gradus, etiamsi prius exequantur sententiam, sed inter omnes dividitur pro rata, ib. n. 51.

Alimenta debitori, & aliis assignata in concursu an præferantur quibuslibet creditoribus, abundè p. 173. n. 81. cum seqq.

Censualista anterior præfertur pro decursis omnibus creditoribus medio tempore contrahentibus & ante redditus causatos, p. 174. n. 94. & seqq.

Petenti alimenta à debitore formante concursum præferuntur omnes creditores & quare, p. 175. n. 115. cum seqq.

Creditores ad alimenta etiam posteriores præferuntur aliis quibuslibet anterioribus ad sola bona majoratus, p. 193. n. 3. & 4. & seqq.

Debitor, sicut in alimentis sibi in concursu consignatis præfertur omnibus suis creditoribus, pariter & ejus cessionarius, ib. n. 9.

Prælationis privilegium datum personæ propter causam transit in cessionarium, ib. n. 10.

Prælatio creditorum ad alimenta restringitur & coarctatur ad solam quantitatem eorum, ad alia verò debitoris bona creditores concursus, illis præferuntur, sicut & debitori alimentario præferebantur, ib. n. 11.

& Verborum.

Creditores inferiores plus offerentes pro bonis concursus præferuntur anterioribus pretium currens offerentibus, p. 321.n.10.

Sicuti etiam præfertur extraneus plus offerens, ibid.

Inter socios, & cohæredes agentes de re communi dividenda, plus offerens aliis præfertur cohæredibus. p.322.n.11.

Creditor inferior tunc præfertur posterioribus plus offerens in bonis debitoris subhastatis, pretium offert, & solvit non quando vult compensare cum suo credito p.324.n.50.& 51.

Prælationis juri potest creditor anterior renuntiare & alteri cedere.ibid.n.53.

Prælationis exceptionem alteri creditori pertinentis debitor opponere nequit creditori inferiori, sive creditum ab eo petente, ibid.n.56.

Prælationis jus non est debitoris, sed alienum, nempe creditorum inter se ipsos, & ideo de illo non potest opponere posteriori contra eum agenti, ibid. n.58.& 59.

De Prælationis jure competente creditore debitor disponere non potest,nec subvertere alium eidem præponendo,ibid.n.60.

Prælationem inter se ipsos non possunt prætendere plures simul contrahentes eodem tempore, & eadem scriptura, p.337.n.134.& 135.

Nec etiam is, qui prius nominatus fuit in instrumento, ibid. n.136.

Inter duos creditores eadem die contrahentes de quorum anterioritate non appareat, non datur prælatio, sed pro rata omnes simul admittuntur, pag. 339. num.165.

Fallit in creditore habente instrumentum cum die & hora, ut iste præferatur alteri non habenti horam, ibid. nu.166.

Etiam contra dotem, cujus instrumentum caret hora: ibid. n.167.cum seqq.

Creditores unius apothecæ, seu tabernæ, an præferantur in ea creditoribus anterioribus contrahentibus intuitu alterius diversæ apothecæ,p.413. n.68. usque ad 75.

Pactum oppositum initio acquisitionis, ut res vendita vendita vel donata debitori sit tertio obligata, valet, & iste tertius præfertur cæteris anterioribus creditoribus debitoris acquirentis.pag.425.num.100. & ex n.115.

Potest quis in re vendita vel donata pactum in continenti apponere quod res sit hypothecata uni creditori debitoris posterioris, ut aliis anterioribus præferatur, p.527.n. 116.

Creditor prior cui obligata fuerunt bona majoratus sub conditione impetrandæ facultatis, an posteà impetrata præferatur aliis medio tempore cum facultate contrahentibus, pag.465.ex n. 31. cum seqq. pag. 462. & ex n.1.cum seqq.

Pluribus majoratus sub conditione facultatis impetrandæ postea in omnium confirmationem impetrata simul prodest absque alterius prioris prælatione, p. 468.n.60.61.62.& 63.

Pluribus uni post alium res obligata sub conditione si debitor consequatur dominium conditione complexa omnes simul & absque prælatione admittuntur, ibid.n.64.

Duobus uni post alium facta obligatio generalis in noviter per debitorem quæsitis prior præfertur,ibid. num.65.

Limita respectu fisci, p.469. n.66.

Quæ doctrina procedit quando prior obligatio fuit valida, non si nulla ex defectu facultatis quæ postea impetrata omnes simul & eodem momento revalidat hypothecas, ibid. n. 67.

Dominus rei præfertur quibuslibet creditoribus hypothecariis & privilegiatis,p.493.n.14.

Dominium rei venditæ si translatum non fuit in emptorem, venditor pro re vendita præfertur quibuslibet emptoris creditoribus,p.494.n.15.

Secus si dominium in emptorem translatum fuerit,ibid. num.16.

Præfertur majoratus omnibus possessoris creditoribus in re empta per possessorem, & pecunia majoratus destinata ad emptionem prædiorum, pag. 171.n.54. 55. 56. & seqq.& ex n.42.cum seqq.

Concurrentibus locatore pro mercede tacitæ reconductionis, & creditoribus contrahentibus cum conductore ante eam uti præferuntur in hypotheca, p.62. n.68.

Locator pro suis omnibus annuis pensionibus præfertur creditori posteà contrahenti cum conductore ante decursas pensiones, ibid.n.70.

Creditor censualista pro sorte, & usuris præfertur creditori postea contrahentium cum eodem debitore ante causatos reditus & usuras,ibid.n.70.

Si debitor simul, & creditor qui sibi hypothecatum habet quod ipse debet an in eo præferatur aliis creditoribus, p. 524. ex n.8.

Partem affirmativam ut omnibus præferatur, qui teneant, ibid.n.9. & seqq.

Prælatio causata ab hypotheca, ac extincta resolvitur, p.525.n.19.n 46.& 47.

Prælatio fidejussoris non consideratur à tempore quo solvit, sed à tempore obligatis ad quam solutio retrotrahitur,p.538.n.41.n.29 & 31.

Creditor omnes prælationis causas in judicium deducens si aliquas non prosequatur an post sententiam graduationis possit eas prosequi, rei judicatæ exceptione non obstante, p.546.n.35.

Affirmativa sententia proponitur, ibid.n.36.& seqq.

Prælationis jus cujus virtute revocatoria competit anteriori, & personali & non communicabile debitori, p.607.n.18.

Prælatio cum tacita hypotheca competit administratori in bonis concursus pro reliquis ex calculo resultantibus, p. 612. ex n.11.cum seqq.

Prælationis privilegium de quo *in lege interdum* procedit non solum in eo qui immediatè creditor est administrationis, sed etiam in tertio mutuante pro administrationis conservatione,p.613.n.23.cum seqq.

Circa prelationem in exigendo controversiæ creditorum præcipuè versantur, p. 621.n.10.

De prelationis jure competente creditori debitor disponere nequit, nec subvertere alterum ei preferendo,p.635.n.4.

Prælationis jus est privativum creditorum non communicabile debitori, & ideo nequit de prælatione anterioris opponere inferiori exigenti secum creditum. ibid. n.5.

Prælatio cessa per anteriorem posteriori creditori multum distat à cessione quæ per primum fit posteriori vel tertio solventi, p. 645.num.44.45.& seqq.

Prælationem licèt cedat creditor anterior, creditor hypothecarius adhuc remanet,ib.n.46.cum seq.

Prælationem qui alteri cedit, manet creditor hypothecarius,p.646.n.48.& seqq.

Prelatio cedi potest manente credito & hypotheca; ibid.n.54.55.

Creditor inferior cui anterior consensum super hypothecam accommodavit, huic ordinem exactionis tacitè renuncianti præfertur,ibid.n.56.

Per concessum specificum creditor non admittit jus hypothecæ quoad omnes, licèt jus prælationis quoad intermedios ac tertium admittat.ibid.n.57.

Creditor posterior cui anterior prælationem suam cessit non solum ei, verùm & omnibus intermediis præfertur,ibid. n.59.

Et inter eos fit reciproca transformatio & graduum permutatio,ultimo in locum prioris, & priore in locum ultimi

Index Rerum

ultimi subrogato.ibid.n.60.

Salvo & intacto manente jure intermediorum creditorum,ibid.60.

Prælationem cedens creditor anteriori inferiori, licèt maneat hypothecarius, non exigit impediatè possessionarium.ibid. n. 61.

Sed post omnes intermedios creditores. ibid.n.62.

Creditor tot gradus descendit quot inferior cùm cessit prælationem , ibid.n.63.& 64.

Creditor anterior licèt inferiori cesserit prælationem & tempus anterius , non tamen tempus subsequens. ibid.n.65.

Creditor qui prælationem cedit inferiori, non desinit esse creditor hypothecarius quoad debitorem tertium possessorem & alios post cessionem contrahentes, ibid.n.66.67.68.& 69.

Per prælationem cessam inferiori , solus anterior præjudicatur , non creditores intermedii quorum gradus non variatur , p.647. n. 70. 71. 72.

Prælationis jus receptum ab inferiori creditore coarctatur ad jus quod habet anterior cedens. ibid.n.73.

Prælationis cessio restringitur ad quantitatem pecuniæ debitæ anteriori cedenti , & non amplius , ibidem. n. 74.

Inferior cui prælatio ab anteriori ceditur , duplicem habet hypothecam proprio & alieno nomine , & in quo cessio fuerit inefficax , suppletur per jus proprium,ibid.n.75.

Creditor inferior si virtute prælationis cessæ suum etiam creditum inferioris gradus exegerit, notum faceret præjudicium intermediis.ibid. n.79.

Creditor anterior pro docientos , qui prælationem cessit inferiori pro ciento creditori , nec non iste & intermedii creditores quo ordine erunt graduandi, ibid.n.81.cum seqq.

Inferior pro rata prælationis cessæ ascendit priorem gradum æqualiter cum anteriore cedente & pro suo retrò concurrente postpositis intermediis. ibid.

Anterior post prælationem cessam limitatam retinet suum proprium gradum pro quantitate crediti sibi remanente ,p.648.n.82.

Et concurrit pro rata in eodem gradu cum inferiore cui cessit prælationem limitatam.ibid. & n. seqq.

Anterior qui solam prælationem cessit pro parte sui crediti , pro ea postponitur intermediis creditoribus,ibid.n.85.

Prælatio cessa inferiori istum anteponit omnibus creditoribus intermediis , p.649.n.101.

Et post eum intermedii anteriori cedenti præferuntur, ibid.n.102.

Prælationis cessio sub conditione ut cedens immediatè exigat , si intermedii creditores renuunt , evanescit, ibid.n.100.106.& seqq.

Super prælatione sententia lata inter anteriorem & posteriorem creditorem non præjudicat intermediis, ibid.n.104.

Prælatio non cadit in unico,sed inter plures concurrentes,p.662.n.53.n.& seq.& n.42 cum seq.

Ad prælationem hypothecæ non tempus mandati sed tempus obligationis attenditur.p.212. n.9.& ex n.1.

Prælationem & anterioritatem conservat pignus iterum repetitum in obligatione novante , p. 648. num.92. cum seqq.

Prælatus.

Vide *Abbas* , *Monachus.*

Prælatus putativus etiam communiter reputatus verus, nunquam potest alienare vel hypothecare, pag. 476. num.32.

Prælato putativo rectè fit solutio fructuum eisque præstatur obedientia, p. 480.n.76.77.& 78.

Prælatus cujus titulus contra pervertitur , potest exercere quæ pertinent dignitati cujus dicitur ad ministrator, ibid.n.78.

Commissio impetrata super rebus prælaturæ , vel Ecclesiæ non expirat morte Prælati contra quem fuit impetrata, sed continuatur in successorem repræsentantem prælaturam, p. 482. n. 100. & 101.

Præscriptio.

Præscriptionem competentem debitori possunt creditores objicere tertio vendicandi rem debitoris,p.263. num. 14.

Præscriptionem possunt objicere creditores contra alium creditorem circa creditum , vel hypothecam, ibid.n.16.

Præscriptio contra debitorem an possit incipere pendente concursu,ibid. ex num. 25. cum seqq.

Præscriptio non currit impedito agere,p.264.n.26.

Præscriptionem contra debitorem concursu pendente, initium assumere non posse , ostenditur. ibid. nn. 28. cum seqq.

Cui prohibita est alienatio, prohibetur præscriptionem pati, ibid. n.28.

Præscriptio non potest incipere , nec currere contra eum,cui est prohibita alienatio,ibid.n.29.& seqq.

Præscriptio legitimè cœpta contra debitorem ante concursum causatum, an insinuari , & perfici possit concursu pendente,p.265.n.42.

Præscriptio cœpta ante prohibitionem alienationis , perficitur prohibitione superveniente , ibid.num.43.

Præscriptio legitima currit contra possessorem majoratus,ibid.n.44.

Præscriptio immemorabilis requiritur contra successores omnes majoratus.ibid. n.45.

Præscriptio legitimè inchoata contra fundatorem majoratus tempore ordinario , perficitur contra omnes successores prohibitione alienationis interim superveniente non obstante, p.266.n.46.

Majoratus revocabilis nihil obstat præscriptioni cœptæ tempore fundatoris, ibid. n.47.

Præscriptio cœpta contra laicum non perficitur tempore ordinario contra Ecclesiam successorem, sed quadragenaria requiritur. ibid. n. 48.

Præscriptionem cœptam ante concursum creditorum , non perfici concursu pendente , verius ostenditur , ib. n. 49.

Præscriptio contra debitorem cœpta requirit scientiam creditorum qui ex concursu novum jus & interesse quæsierunt , quibus ob probabilem ignorantiam restitutio conceditur. ibid. n. 50.

Præscriptio exceptionis non numeratæ pecuniæ contra debitorem non præjudicat creditoribus ignorantibus seu absentibus , quibus restitutio conceditur , ibid. n. 51.

Etiamsi creditores contraxerint, cœpta jam præscriptione contra debitorem, ibid. n. 52.

Præscriptio rei hypothecatæ contra debitorem non præjudicat creditori in hypotheca, quæ transit in præscribentem , ibid.n. 53.& 54.

Creditores , ac tertii possessores ad concursum citati non prosequuntur præscriptionem per litem motam interruptam,ibid. n. 55.

Præscriptio inchoata quomodo interrumpatur, & quod per actus judiciales , non per extrajudiciales, interrumpatur, ibid. n.56. remissivè.

Præscriptio viæ executivæ per quem judicii actum interrumpatur,ibid. d.57.

De præscriptione etiam immemoriali deducitur tempus litis pendentis.ibid. n. 58.

Casus de facto circa præscriptionem continuatam pendente concursu proponitur,p. 267.n. 60.

Præscriptio interrupta per litis contestationem continuatur post rem judicatam in favorem præscribentis, ibid.n.59.

Præscriptio quadragenaria cum titulo sufficit ad reducendum bona libera ad majoratum.ibid. num.61.

Præscriptio quadragenaria cum titulo non sufficit quando

do agitur de extrahendis, & præscribendis bonis majoratus, ibid. n.62.
In reducendis bonis liberis ad majoratus vinculum nulla adest juris, vel fundatoris prohibitio, nec is contra quem præscribitur prohibetur alienare. ibid. n.63.
Secus contra, ibid. n.64.
Præscriptio per mille annos excluditur à censu injustè creato, quia semper quod apparet de injusto principio, præscriptio etiam immemorabilis excluditur, ibid. n.66.
Regula non valenti agere non currit præscriptio, explicatur, p.55.n.37.
Præscriptio non potest effici ut ex bonis majoratus præstet alimenta possessor descendentibus quibus præscriptione cessante, non tenebatur, p.177.n.144.
Non præscribit putativus possessor majoratus, nec suos facit fructus nec sua possessio, seu detentatio aliquos juris effectus producit, p.171.n.41.& 42.
Præscriptionem impedit compensationis exceptio, & ejus initio opponitur, q.524.n.14.
A præscriptione tutus est qui compensationis exceptionem habet, p.527.n.52.
Præscriptio in negligentia domini fundatur, qua cessante præscriptio cessat. ibid. n.53.
Præscriptio contra principalem debitorem non obstat tertio creditori in hypotheca. ibid. n.54.
Præscriptio actionem, & obligationem excludit ab exceptionibus, p.558.n.192.
Præscriptionis exceptio si expressè non opponatur sequi potest præscribentis condemnatio. ibid. n.193.
Præscriptio non datur ubi non est actio quæ præscribi possit, p.562. n.29.30.& seqq.
Præscribi rem vel usucapi qui patitur, ipsam alienare videtur, p.638.n.45.
Præscriptio rei hypothecatæ quam passus est debitor non præjudicat juri creditoris, ib.n.46.
In præscriptione hypothecæ separata est quæstio pignoris ab intentione domini, ib.n.47.
Præscriptio sicut, & quælibet rei alienatio non infringit jus hypothecæ quam comitatur quocumque vadat, ib. n.48.
In præscribentem rem transit jus hypothecæ, cùm acquisita intelligatur titulo præscriptionis. p. 639. num. 49.

Præsumptio.

Res ejus esse præsumitur apud quem invenitur, quousque per rem judicatam vincatur, p.82.n.103.
Possessor rei illius dominus præsumitur, donec contrarium probetur, ib. n.104.
Quilibet de jure præsumitur esse solvendo, p.162.n.69.
Præsumitur, hæreditatem esse solvendo, & hæredi contrarium asserenti incumbit onus probandi, ib.n.70.
Præsumitur, quilibet esse solvendo, & contrarium affirmanti incumbit onus probandi, p.584.n.118.
Præsumitur in dubio pro actus validitate, & subsistentia, p.487.n.9.& ex n.5.& seqq.
Ex duobus factis de quorum anterioritate non apparet, semper præsumitur præcessisse, quod facit actum valere, ib.n.10.& seqq.
Nemo præsumitur eligere viam per quam judicium suum subvertatur. ib. n.11.
Facultas ad alienandum, & alienatio ipsa, si in eadem die celebrentur, de quarum anterioritate non apparet, præsumitur facultatem præcessisse, p.488. num. 25.
Maximè si ipsa alienatione annuntietur facultas, & licentia, quæ ob id præcisè præsumitur. ib.n.26.
Præsumitur in dubio actus simpliciter gestus nomine proprio, potiùs quàm alieno, p.490, n.45.
Fallit in eo, qui tenetur alteri emere qui in dubio præsumitur emere alteri. ib.& n.seqq.
Destinatio pecuniæ, & obligatio emendi facit cessare præsumptionem, quod quis videatur potiùs sibi, quàm domino pecuniæ emere. p.497.n.67.68.& 69.
Præsumitur administrator solutus, qui sibi satisfacere integrè potuit, p.211.n.22.23.& 24.
Quæ præsumptio tamdiu durat, quamdiu administrator non reddat rationem administrationis. ibid. num. 25.

Pretium.

Pretium rei venditæ, qui exigit, approbare venditionem censetur, p.375.n.50.
De pretio fides habita quando dicatur vel non, etiam re tradita emptori, p.494.n.17. remissivè.
Pretium non succedit loco rei, nec res empta loco pretii, ibid. n.23.
Idem est pretium rei tradere venditori, vel alteri ejus jussu, p.573. n.107.
Si ex pretio rei subhastatæ non priores creditores sed posteriores fuerunt soluti, an emptor illis teneatur, p.616.n.18.
Negativa sententia absoluta. ibid. contraria opinio absoluta refertur, n.19.
Distinguens refertur. ibid. ex n. 20.
Venditare ut ex pretio solvatur creditor si pretium ei tradatur, sed evinci potest, non liberatur debitor, p.632.n.20.

Præventio, Præventivum.

Præventione judicis Ecclesiastici, & præventione judicis sæcularis concurrentibus eadem die, de quorum anterioritate non apparet, præsumitur pro præventione sæcularis, p.339.n.171.

Princeps.

Vide *Facultas.*

A Principe suppleri nequit consensus ad actum necessarius, cùm sit de jure naturali, & gentium, p. 250. num. 15.
Principis humana potestas non extenditur ad subvertendum contractus inter partes. ibid. n.16.
Principi Deus non subjicit contractus, ibid.
Princeps non habet potestatem infringendi contractus à se gestos cum subdito. ibid.n.17.
Ratione consensus, qui est de jure naturali, & gentium, ibid.
A principe rescripta emanata infringentia contractus inter partes non valent. ibid.
Nec etiam de plenitudine potestatis potest Princeps contractum revocare, ibid.
Nec clausula, *non obstante pacto*, operatur derogationem contractus firmati consensu partium, ib. n.17.
Principi est facienda relatio eorum omnium, quæ ipsum possunt dubium & difficilem reddere ad concedendum, vel non ita facilè concedendum, p.254. n.46.& 49.
Princeps contra pacta, & conventiones contrahentium dispensare non potest, p.255.n.51.
Princeps caret potestate infringendi contractus initos inter partes, & altera invita dispensandi, ib.n.55.
Principis assertioni standum erit, p.257.n.8.& seqq.
Principis assertioni, quod quis sit procurator alterius, statur, etiamsi de mandato aliter non appareat. ibid. n.9.& 10.
Principis assertionem in gratiam pro parte tua P. possessoris talis majoratus, nihil probare pro ejus parte fuisse impetratam, aliunde non constito, verius resolvitur, ibid. ex n.11. cum seqq.
Principis assertio in grave præjudicium tertii nihil probat, p.258.n.12.
Principis assertio attestantis de facto alieno, nihil probat, ibid.n.13.
Princeps non se fundans in assertione sua, sed per enunciativam de illa loquitur, assertio non probat. ibid. num. 14.
Clement. I. de probationibus, multas patitur fallentias, ibid. n.15. remissivè.

Index Rerum

Principis verba assertiva non probant in eis, in quibus ipse disponere non potest, prout de alterius consensu, p. 259. num. 22.

Etsi adsint clausulæ, *de plenitudine potestatis, ex certa scientiæ, & motu proprio.* ibid. n.23.& 24.

Princeps quando alicui certos judices privativè concedit, non admit facultatem prorogandi alterius jurisdictionem, p.46.n.58.59.& 60.

Princeps, qui concessit facultatem ad certam quantitatem super duobus majoratibus, non habuit intentionem totam cuilibet gravare, sed ratam proportionabilem fructibus cujuslibet,p.402.n.13.& 14.

Princeps si sciret alium majoratum esse alienum, & injustè possessum ab impetrante facultatem, illum non gravaret in præjudicium veri successoris,ib.n.15.

In Principe concedente facultatem ad alienanda bona majoratus, deficit intentio disponendi de alieno, invito domino, ibid.n.16.

Princeps imponens onus census habito respectu ad duos majoratus, uno deficiente iniquum foret alterum sustinere totum pondus ,ibid. n. 17.

Princeps onerando duos majoratus ab impetrante possessos, si sciret unum pro tempore liberum mansurum, non concederet facultatem in tanta quantitate super solo uno, ib. n.20. & seqq.

A Principis intentione regulantur facultates concessæ, ad alienandum, seu hypothecandum, ib. n.21.

Principi si fuisset facta narratio, unum majoratum fore alienum, & liberum à censu mansurum, non concederet facultatem in tanta quantitate super alio, p. 403. n.30.& 31. & seqq.

In principe defectus intentionis vitiat gratiam, ibid. num. 35.

In principe defectum intentionis non tollit clausula *motu proprio*, nec operatur contra præsumptam, aut verosimilem intentionem principis, ibid. n. 36. & seqq.

Principi an sit facienda relatio clausularum pœnalium & prohibitarum impetrandæ facultatis, & ea utendi. p. 222. ex num. 1. cum seqq. ib. & ex nu. 15. cum seqq.

Princeps supplere non potest consensum partis, qui est de jure naturali.n.72.

Privilegium, Privilegiatus.

Privilegio non utitur fiscus ubi non reperitur specialiter à jure privilegiatus, p.41.n.11.

Privilegiatus causa cessante, cessat privilegium, p.42. num. 21.

Privilegium semper interpretandum ut minus lædat, p.44. n.36.

Privilegio miserabilium personarum gaudet creditor cedens bonis, ib. n.43.

Privilegium habent miserabiles personæ, ne extra suum territorium conveniantur, ib. n.45.

Privilegiatus contra pariter privilegiatum suo non utitur privilegio, ib. n.46.

Privilegium miserabilium tanquam clausum in corpore juris fortius est privilegio scholarum. ibid. n. 47. & 48.

Privilegium miserabilium specialem derogationem appetit, ib. n.48.

Privilegium miserabilium expressè & literaliter non reperitur derogatum per Bullas Apost.nec leges regias. ibid. n. 49.

Privilegium civitatibus concessum, ne earum causæ alibi quàm in proprio foro moveantur, non ideò derogat miserabilium specialiter concesso.p.45.n.53.

Privilegia fori omnia contemnit concursus universalis, p.46.ex n.64.& 39.cum seqq.

Privilegium fisci uberius est privilegio scholarum. ibid. num. 55.

Per privilegium superveniens non mutatur forus prioris judicis, p.47.n.79.& seqq.

Privilegio suo pupillus non juvatur succedens majori cœpta jam lite, ibid.n. n.81.

Distinctio inter privilegium superveniens,lite mota, & motu proprio, vel ad instantiam privilegiati, rejicitur quoad mutationem fori. p.48. n.84. & 85.

Privilegium prælationis non est communicabile debitori, in cujus favorem non fuit introductum, sed creditorum, p.124.n.2.& 24.

Privilegium *l.milites.ff.de judicata*,ne miles conveniatur ultra quàm facere possit, solum comprehendit milites armatæ militiæ, p.171.n.52.& seqq.

Privilegium ne quis conveniatur ultra quàm facere potest, personalissimum est, & alii proficit tam in primo quàm in secundo concursu super alimentis formato, p.190.n.26.cum seqq.

Privilegium prelationis datum personæ propter causam, transit in cessionarium, p. 193. ex n. 9. cum seqq.

Privilegium speciale habet concursus admittendi novum licitatorem afferentem meliorem conditionem subhastatione peracta, p. 314. ex n. 12. cum seqq.

Privilegium restitutionis concessum minori, an extendatur ad bona sui debitoris pro admittendo novo licitatore, p.316.n.38. & seqq.

Privilegium concessum Ecclesiæ S. Francisci, si ibid. duæ sint Ecclesiæ S. Francisci, vitiatur, si non appareat de qua senserit Princeps, p.370.n. 7.& seqq.

Privilegia concessa à Principe potius personalia, quàm realia præsumitur, & ideo nec transibilia. p.397. n. 101. cum seqq.

privilegium & qualitates contractus novati, quando influunt, & transeunt in contractum novantem. p. 628.n. 104. & p.629.n.84. cum pluribus seqq.

Probatio.

probandi onus incumbit asserenti bona non esse solvendo p.162.n.68.69. & seqq.

posteriori creditori (à quo per priorem pecuniam soluta avocatur) asserenti alia bona esse debitori, incumbit onus probandi,ibid.n.71.

probandi onus incumbit alleganti mutuatum fuisse ultra quantitatem permissam à facultate regia,p.335. num. 108.

Idem est in asserente facultatem esse consumptam tempore mutui, quod probare tenetur & ostendere prioris obligationes factas fuisse virtute ejusdem obligationis.ibid. n. 109.

Secus, quando ex eadem facultate & contractu simul exhibitis apparet de excessu, vel non excessu. ibid. num. 110.

probandi onus incumbit asserenti alienationes fuisse factas ultra modum, facultates, & quantitatem, ibid. n.111.

probatio actus æquivoci, qui uni & alteri potest adaptari, nihil relevat, p. 350.n. 9.

Si una pars feudi sit vetita, & altera permissa pasculari, non sufficit probare pasculum in fundo, nisi probetur in parte vetita, ibid.

Idem in tempore, si una pars mensis sit vetita, & altera permissa pasculari non sufficiet probare pasculum in tali mense. ibid.

Onus probandi alia bona libera stare, ut perveniatur ad majoratum obligatum,an creditori, an possessori majoratus incumbat. p316. n. 111.

Procurator.

Vide *Mandatum.*

Gesta cum procuratore revocato valent, non intimata revocatione secum contrahenti. p. 252.n. 29.

procuratore semel per sententiam declarato legitimo amplius de mandato disceptandum non est,pag.159. num.28.

procuratore in rem propriam, & Domino concurrentibus in petendo debitum, procurator præfertur, pag. 203.n.70.

procurator in rem propriam revocari non potest à mandante, ibid.num.74.

Nec

Nec etiam re integra. ibid. n.75.
Procuratori revocato rectè solvit debitor cum quo contraxit ignarus revocationis. p.205.n.108.& 109.
Procurator revocatus nequit in judicio agere ob defectum. ibid. n.110.
Procurator constitutus ab impubere cum partis consensu adveniente pubertate revocatus censetur.208. num. 17.
Procurator advocatus constituti ab administratore concursus si ab administratione removeatur, revocati censentur. ibid. n.24. & 27.
Procuratori falliti & decocti solutio facta, an valeat & liberet debitorem. ibid. n.27.& seqq.
Emens à procuratore non viso mandato in mala fide est, & non præscribit. p.529. n.29.
Contrahens cum alio nomine alieno in culpa est non petendo, sibi ostendere mandatum, aut tutelæ instrumentum & in mala fide, & dolo est, nec lucratur fructus, ibid.n.30.
Procurator an simpliciter constitutus ad fidejubendum potest renunciare beneficium cedendarum. p. 360. n.16.& 17.
Procurator ad vendendum potest dominum obligare ad evictionem, ibid. n.18.
Procurator ad mutuum accipiendum potest ad cambium & interesse mutuum accipere. ibid. n.19.
Contrahens non simpliciter, sed adjecto nomine procuratorio, non nomine proprio, sed alieno, contraxisse intelligitur. n. 12.
Concurrentibus creditoribus procuratoris qui pecunias exactas alicui libero dedit & creditoribus Domini ad illud lucrum quales præferantur. p. 458. n,1.cum seqq.
Procurator ad credendum Titio pecunias sine usuris, si sub usuris mutuaverit, eas domino restituit. ibid. num. 3.
Procurator ad vendendam rem certo pretio si in plus vendat, an illud plus simul restituat.p.459.n.4.
Ubi una opinio refertur, contraria adducitur. ibid. 5. & 6.
Opinio distinguens verior & sequenda refertur. ibid. n. 7. & 8.
Lucrum ex industria procuratoris, vel hæredis adquisitum licèt ex causa hæreditatis, suum facit.ib. num. 9.
Procuratori pertinere lucrum ex pecunia exacta proveniens, & sufficere eam domino restituere, qui simpliciter teneant.p.460.n.22 & 23,
Procedit quando procurator suo nomine & periculo pecunias exactas lucro dedit. ibid. n. 24.
In dubio sub nomine procuratoris, & periculo præsumitur emere ex pecunia aliena & lucro ponere.ib. num. 25.
Procurator ad vendendum certo pretio si in plus vendat periculo suo illud plus sibi adquirit.ibid.n.27.
Procurator ad exigendum si pecunias lucro dedit nomine & mandato domini, huic lucrum pertinet. ib. num. 28.
Secus si nomine domini, periculo tamen suo pecunias sub usuris dederit procurator. ib. n. 29.
Procurator tradendo alteri sub lucro pecunias exactas, non suo, sed nomine Domini, huic quæritur, ib. n.30.
Lucrum pecuniæ exactæ quando procuratori pertineat, aut quando Domino adducitur,Rotæ decisio, p.461. n.34.usque ad 38.
Creditores procuratoris lucrum consequentis ex pecunia exacta, jus habent ad illud, ib. n.38.& 39.
Procurator duo diversa habens mandata, videtur illius virtute contrahere, quo usus fuit. pag. 490.n. 47.& n.32.cum seqq.
Et ex mandato etiam inutili, quo usus fuit, contractus regulatur, quamvis corruat. ib.n.48.
Tanquam procurator debitoris vendit creditor pignus jure creditoris.p.512.n.46.& 47.
Procurator creditoris non potest renunciare juri hypothecæ absque speciali mandato.p.571.n.81.
Procurator, institor, & similes regulariter de suo non tenentur.p.603.n.13.
Tenentur tamen de suo excedendo mandatum, quia excessu se obligari intelliguntur, p.607. n.14.
Procurator ad vendendum excedens fines mandati tenetur respectu excessus.ib.n.15.& seqq.
Procurator absque sufficienti mandato si obligat rem domini, postea dominus eandem alteri obliget, qui tandem obligationem procuratoris tatam habet,non præjudicat secundo,p.636.n.8.
Procuratores creditorum non habentes speciale mandatum non possunt consentire, ut administratio concursus detur debitori, uni creditori offerentibus gratis administrare,sed requiritur creditorum personalis citatio, & consensus, ibid.n.59.& n.18.

Producens scripturas.

Vide *Instrumentum.*

Prohibitio, Prohibitum.

Vide *Alienatio.*

Administrator quilibet prohibetur emere rem administrationis, p.105. n.1. cum seqq.
Prohibitio restricta ad certos casus, & personas, illa non egreditur, p. 107. n.16.
Prohibitum quod non reperitur permissum censetur ibidem 17.
Interpretatio est facienda, ut actus sit permissus,quando non reperitur expresse prohibitus,ibid.n.18.
Prohibetur fidejussor emere bona debitoris non verò adversus eum recipere cessionem, ibid.
Quod una via prohibetur alicui ad id alia non admittitur,p.208. n.20. 22. & 23.
Prohibitio nulla inducitur, nisi in casibus à jure expressis, p.531.n.32.
Res quæ semel prohibitionem evasit semper remanet libera, ibid. n.14.& 15.& seqq.
Quæ per se prohibita sunt alienari transeunt cum universitate bonorum, p.592.n. 4. & ex n.1.
Prohibitus alienare, non prohibetur cedere, donare aut vendere commoditates, & fructus ex re prohibita producendos sua vita durante, p. 655. et 656. n.14.& ex n.1.cum seqq.
Prohibitum si est una pars fundi, & altera permissa,non sufficit probare, quod quis ingressus fuit fundum, nisi probetur ingressus in partem vetitam, pag.370, num. 8.
Idem est in tempore si pars mensis sit prohibita pasculari, & pars permissa, non sufficit probare pasculationem in mense, ibid.

Promissio.

Secunda ejusdem quantitatis novatio dicitur accumulativa, non extinctiva, p.628. ex n.87. & ex n. 84. cum seqq.
Promissio accedens obligationi eam non alterat, nec naturam mutat,ibid.p.629.n.91.
Promissionis plures ejusdem summæ, & ex eadem causa novationem non conducunt, sed confirmationem, ibid.n.89.90.91.& seq.
Promissio hæredis solvendi legata, & credita hæreditatis non alterat priorem obligationem, sed ad eam reducitur,& intelligitur juxta inventarium ibid.n.93.
Bis qui idem promittit semel tantùm tenetur cum ex prima promissione agitur, non ex secunda, ibid. num.100,
Declara,ut n. 101. & 102.
Promittens uxorem renunciaturam legitimæ patris satisfacere, si de facto renunciet licèt ex alio capite renunciatio sit inefficax, qui dixerint,p.631.n.5.& 6.
Promissio interpretanda erit juxta finem ad quem fuit principaliter ordinata,ibid.n. 12.

Index Rerum

Promittens minorem ratificaturum non satisfacit per ratificationem factam à minore decreto judicis deficiente, ibid n. 13.

Promittens uxorem nuptam ratificaturam non satisfacit, si ratificet, deficiente licentia viri, ibid. num. 14. & 15.

Proprietas.

Proprietas earum rerum, quæ usu consumuntur, quotidie alienari, & pedetentim consumi, necesse est, p. 190. n. 31. & ex n. 21. cum seqq.

Prorogatio.

Vide *Fidejussor.*

Prorogatum officium intra vel extra terminum, quando novum, vel antiquum officium dicatur, p. 521. ex n. 59. cum multis seqq.

Prorogatio officii operatur inter nominantem, & officialem, sed non quoad fidejussores officiales, ib. num. 65.

Prorogatio tacita operatur continuationem hypothecæ in bonis conductoris non in aliis bonis à tertio hypothecatis, ib. n. 66.

Prorogatio conductionis tacita non conservat prælationem hypothecæ conductoris, sed operatur à die tacitæ reconductionis, ib. n. 67.

Prorogatio contractus limitati ad tempus operatur inter contrahentes, non etiam fidejussores, ibid. num. 64.

Fidejussor officialis, vel conductoris cum termino limitato cum facultate tamen in eodem contracto, ut possit terminus prorogari, an pro tempore prorogato teneatur, p. 522. n. 71. & 72.

Tempus appositum obligationi finiendæ, si prorogetur, fidejussore non consentiente liberatur, p. 225. ex n. 1. cum seqq.

Non in totum, sed pro tempore prorogato dumtaxat, ibid. num. 2.

Ad tempus quando non est appositum substantiæ obligationis, sed executioni & solutioni prorogatum tenetur fidejussor, ibid. n. 9.

Inter terminum prorogatum primo jam finito, vel eo durante differentia traditur, ibid. n. 8. & 9.

In prorogandi facultate data in eodem contractu sub forma, si forma non servetur, fidejussor non tenetur pro tempore prorogato, ibid. n. 10. 11. & 12.

Privatio.

Privatio & extinctio præsupponit vitam, habitum & existentiam rei, p. 448. n. 50. & seqq.

De privatione ad habitum non fit regressus, ibid. nu. 48. & 49. & seqq.

Protestatio.

Per novationem extinguitur obligatio fidejussorum cessante protestatione creditoris novantis, p. 135. num. 10.

Protestatio ad excludendam fidejussionis extinctionem, debet apponi in ipso contractu novante in continenti ibid. n. 11.

Protestatio præcedens de non contrahendo, vel fidejubendo non irritat contractum gestum cum ignorante, & consentiente protestationi, p. 252. n. 30.

Putativus.

Vide *Facultas, Possessor, Majoratus, Hæres.*

Contractus & alienationes factæ à tutore putativo non valent in præjudicium minoris. p. 383. n. 104. & 105.

Alienationes factæ à possessore majoratus putativo sub facultate regia non tenent, nec nocent majoratui, p. 378. n. 69. cum multis seqq.

Contractus & alienationes factæ ab hærede putativo non tenent in præjudicium legitimi hæredis evincentis hæreditatem. p. 381. n. 89. cum seqq.

Aliud est putativum contrahere super rebus suis, aliud contrahere super alienis, p. 382. n. 106.

Super bonis alienis contractus non valent, super suis tenent. ibid. n. 107.

Putativus in rebus alienis contrahendo de tertii præjudicio agit, in rebus suis solum sibi ipsi præjudicat. p. 383. n. 108. & 109.

Cum putativo contrahens sciens defectum participat de dolo, & sic valet contractus etiam in ejus damnum. ibid. n. 110.

Fallit in muliere contrahente cum alienigena & affirmante se solutum aut viduam, ut adhuc non valeat contractus ob præjudicium mariti. ibid.

Contractus gesti à prælato putativo post depositionem ignoratam non valent; solutiones ei factæ liberant debitorem. ib. n. 114. cum seqq.

Discrimen inter putativum contrahentem super suis bonis, & contrahentem super alienis. ibid. & p. 387. n. 106. & 133.

Putativo possessori non competit libera administratio respiciens substantiam & proprietatem rerum. p. 387. num. 137.

Per putativum majoratus possessorem gesta tangentia jurisdictionis administrationem valent. p. 388. num. 144. 145. & seqq.

Putativus hæres nequit alienare in præjudicium legitimi hæredis. ibid. n. 149. & p. 380. n. 86. & ex n. 98.

A putativo possessore majoratus hypothecam impositam etiam sub facultate regia nullam esse invincibilis opinio est. p. 388. n. 150.

A putativo possessore majoratus res alienata cum facultate Regia à se impetrata non tenet. p. 472. nu. 1. cum seqq.

Putativus, possessor majoratus nunquam repertus fuit, quod validè alienare potuisset, cùm dominio, & possessione ab initio careat. p. 475. n. 31.

Putativus prælatus, & possessor majoratus, etiam communiter reputatus, verus nunquam potest alienare, vel hypothecare. p. 476. n. 32. cum seqq.

Putativus majoratus possessor, cùm prorsus careat possessione, interdicto nullo agere potest. ib. n. 40. 41.

Nec præscribit, nec suos facit fructus, nec illa putativa possessio, sed detentatio aliquos juris effectus producit. ibid. n. 42.

Putativo fieri potest solutio favore liberationis, cæteri verò contractus, & alienationes, ei sunt prorsus prohibitæ. ibid. n. 44. & seqq.

Putativus majoratus possessor, caret possessione. p. 477. n. 48. & seqq.

Pupillus.

Vide *Major.*

Pupillus prodigus, & furiosus, licèt alienandi potestate priventur, suorum bonorum dominium retinent. p. 116. n. 60.

Q.

Qualitas.

Qualitates diversæ concurrentes, altera cedit potentiori, & sic via exequutiva cedit ordinariæ. p. 125. n. 34.

Qualitates separatæ in una persona concurrentes non confunduntur. p. 128. n. 57.

Qualitas viæ executivæ accidentalis est, quæ potest adesse, & abesse sine principalis substantiæ corruptione. ibid. n. 60.

Duabus qualitatibus ad invicem pugnantibus potentior vincit. ib. n. 65.

Qualitate & statu mutato rerum, extinguitur omnis effectus prioris qualitatis, & secundùm præsentem statum judicandum. p. 184. n. 21. & 22.

Qualitatis & conditionis rerum mutatio aut personarum, producit varios effectus, & diversa juris ministeria operatur. ibid. n. 23.

Qualitas & idoneitas creditoris se obligantis supplet fidejussionis præstationem. n. 8.

Dispo-

Dispositio omnis facta sub aliqua qualitate restringitur ad qualitatem expressam.n.40.cum seqq.
Qualitas rei præsens non mutatur ex eo quod contingere potest.pag.484.n.114.cum sequentibus.
Qualitas rei non attenditur, sed personæ conditio penes quam reperitur.p.485.n.138.
Duplex & diversa qualitas si concurrat in eadem persona, actus ex una qualitate gestus nihil influit in aliam,p.490.n.49.& p.489.n.32. cum seqq.
Qualitas hæredis ex quibus inducatur pag. 519. nu.14. & 15.
Datio sub qualitate cessat, cessante qualitate. pag. 219. num. 9. cum seqq.
Qualitatis mutatio lite pendente superveniens, non mutat judicium legitimè cœptum.p.220.n.26.& 27.
Qualitatis quæ gravat facienda erit principi relatio in impetranda facultate.p.242.n.17.

Quantitas.

Quantitas in facultate Regia contenta dividua est. pag. 330.num.33.

Quod.

Quod tibi non nocet, & mihi prodest, præstare teneris.p.341.n.9.10.11.& p.344.n.43.
Quod non potuit noluit,quod voluit adimplere nequivit.p.490.n.44.& seqq.

R

Rata.

RAta proportionabilis inter creditores ejusdem gradus & prolationis debitoris distribuendis quomodo facienda.p.339.n.160.161.162.163.& 164.
Et qualis creditoris, & quando pro rata ad pignora non sufficientia sint admittendi. pag. 337. num. 129.cum multis seqq.

Ratificare.

Ratificatio, & approbatio gratiæ ejus qui supponitur impetrasse, validat gratiam; etiamsi ipse ignoravit impetrationem.p.259.n.31.& 32.
Ratificatio facultatis impetratæ sine mandato, sive expressa,sive tacita prodest.ibid.n.33. & 34.

Ratio.

Rationem reddere subterfugiens administrator, tutor, vel curator, est in dolo, fraude & collusione,& ob id etiam nobilis carceratur, p.269.n.13.
Juratur in litem propter dolum adversus tutorem non reddentem rationem, nec solventem reliqua, ibid. num. 14.
Rationem reddere non dicitur administrator, qui reliqua non solvit.ibid.n.15.
Ratione reddita pro solutione reliquorum quilibet administrator, etsi nobilis carceratur. ibid. ex n. 16. & per totum cap.
Ratio mot. proprii requirentis denunciationem ante redemptionem, comprehendit omnes casus redemptionis. p.535.n.86.
Et multò magis quando statim post census creationem debitor vult redimere.ibid.n.87.& 88.
Ratio legis generalis attenditur ad inclusionem omnium casuum emergentium sub ea comprehensorum. ibid.n.89.

Rationum Redditio, seu Oblatio.

Vide *Administrator.*

Rationes reddere licèt non cogatur administrator, nisi in loco administrationis,si passus est alibi conveniri, ampliùs reclamare nequit.p.46.n.64.cum seqq.
Scholares & alii privilegiati suo fori privilegio uti nequeunt in reddendis rationibus administrationis, tutelæ & similium. p.48.n.92.cum seqq.
Rationes eo in loco in quo bona administrantur reddi debent, non obstante quocumque fori privilegio. ibid. n.9.
Agricolæ non obstante pragmatica fori sibi favorabili rationem administrationis reddere debent ubi bona administrarunt. ibid.
In rationibus reddendis per administratorem concursus citari debent creditores. p.97.n.29.
Administrator concursus coactionem ac juris præsumptionem contrariam evitabit, si rationem reddere offerat, p. 604. n.20.
Ratione oblata pendente incertum est, an administrator debitor est, an creditor. ibid. n.21.
Introitus & exitus adeò sunt connexa, & inseparabilia in ratione, ut nunquam præjudicet confessio recepti, nisi simul videatur expensum. ib.n.22.
Administrator non tenetur ad recepta nisi ratiociniis dispunctis, & soluto sibi debito à parente.n.23.
Administratorem ad solutionem compellere nisi tota ratione perspecta, & examinata incivile est.ibid. nu. 20. & seqq.
Ante rationem & calculum debitum est incertum, quia ex eo debet constare, quid, quale, quantum debeatur. ibid. n.27.
Introitus & exitus, accepta & data in ratione sunt connexa admodum, ut confessio recepti interim non præjudicet. ibid. n.26.
Administrator ante ratiocinia debitor dici non potest. n.28. & 29.
Exceptio rationis oblatæ legitima est ad impediendam executionem liberationis in administratorem directæ. p.605.n.35.& seqq.
Rationem oblatam ab administratore si dominus recipere detrectet, judex pro eo nomine calculatorem, & administratorem immunem repertum liberat, & amplius non teneri declarat.ib.n.36.37.& 38.
Conditio, si rationem administrationis reddat, intelligitur cum effectu reliqua solvendo. p. 632. n. 21. & 22.

Ratihabitio, Ratificare.

Ratificare,an possit hæres legitimus contractus gestos ab hærede putativo p. 381.ex n.90.cum seqq.
Ratificare tacitè vel expressè censum impositum super majoratu successor legitimus potest, qui majoratum evincit. p. 391. ex n.1.cum seqq.
Ratificatio actus admittitur, dum res est integra,secus si integra non sit. p.392.n.13.
Hæres legitimus, qui hæreditatem evincit, nequit ratificare contractum à putativo gestum nomine proprio. ibid. n.14.
Ratum quis habere non potest, quod suo nomine non est gestum. ib. n.15.
Ratificare possum, quod meo nomine non est gestum in mei præjudicium. ib. n.17.
Ratificatio non tantùm verbis, sed fortiùs factis fieri potest. ib. n.18.
Intellige si factum sit determinatum, & concludens ad consensum inferendum, secus si indifferens, nec præcisè concludens. ib. n.19.
Ratificans, ignorans nullitatem contractus, etiam per mille actus approbativos à se gestos illum ratificare non intelligitur, ex defectu consensus, ibid. n.20.& seqq.
Census minus solemniter constitutus tacitè, vel expressè semel ratificatus nequit ulterius impugnari, p.393.n.28.29.& 38.
In ratificatione census debet concurrere scientia nullitatis,aliàs ratificatio non tenet.ibid.n.31.
Successorem, qui à putativo (censum super majoratu imponente ex regia facultate) majoratum evicit, non posse tacitè, nec expressè ratificare absque nova facultate, verior & certior opinio est,ibid. n.32.cum seqq.
Nullitas contractus si pendeat ex defectu solemnitatis juris, ratificatio nihil operatur, p. 394. n. 50. 51. & 52.

Index Rerum

Succeſſor in majoratu non poteſt ratificare alienationem factam à prædeceſſore nulliter, niſi accedat nova valida facultas. ibid.n.55.56.57. cum ſeqq.

Alienatio nulliter à prælato facta ut ratificari valeat, omnes juris ſolemnitates debent noviter adhiberi. p.395.n.62.

Ratificatio quatenus validat actum nullum, hypothecæ medio tempore contractæ remanent infectæ. ibid. n.64.

Ratificatio & confirmatio non cadit ſuper non ente; & ideo nova obligatio requiritur. pag.397.n.109. 110.111.

Ratificatio, confirmatio, vel approbatio ſcripturæ plus non operatur, quàm in ea expreſsè, aut virtualiter continetur. p.398.n.112.p.216.ex.n.13. cum ſeqq. & per totum caput.

Redemptio.

Vide *Cenſus*, *Pactum*.

Redemptio cenſus an fieri debeat coram judice debitoris, vel creditoris, ampliſſimè diſputatur. p.48. n. 87. cum ſeqq. p.15.ex n.27. & latius.

Et coram judice creditoris fiendam oblationem ſortis cum uſuris, verior reſolvitur, & fundatur. ibid.

Redimens cenſum, nec exceptionem movet, nec moleſtias creditoris prævenire intendit, ſed actionem, ex contractu, ibid.

Scholaris, ſeu univerſitas matriculata volens redimere cenſum, ſortem cum decurſis conſignare tenetur coram judice creditoris, p.48. n.87.

Scholaris in redemptione cenſus, cum actoris vices ſuſtineat, nequit convenire creditorem coram judice ſcholaſtico, ultra duas dietas, ibid. n.88.

Deciſio Senatus Pintiani adducitur, ibid.

Redemptus non dicitur cenſus per conſignationem rei, factam creditori in ſententia graduationis, non ſequuta effectiva traditione, p.132.n.32.

Niſi per creditorem ſteterit quominus ſibi tradantur, ceſſante legitimo impedimento, ibid. num. 29. cum ſeqq.

Pro redemptione cenſus, an poſſit in concurſu univerſali inſtare creditor cenſuarius ad illum vocatus, p.139. n. 1. num. ſeqq.

Redimendi cenſum facultas in ſola voluntate debitoris conſiſtit, nec valet pactum, per quod illa coarctatur, ib. n.4.5.& 6.

Ad redemptionem cenſus debitor condemnatus adhuc non cogitur redimere. ibid. num. 9. & 10. & p.142. n. 48.

In concurſu plura occurrunt ſpecialia quæ juſtam cauſam præbent creditori inſtandi pro redemptione cenſus & qualia ſint, p.139. n.16. cum ſeqq.

Redimere cenſum velle cenſetur debitor, qui creditorem cenſuarium ad concurſum univerſalem provocat. ib. n.17. cum ſeqq.

Debitor cenſus ſi creditori denunciavit ſe velle cenſum redimere, poteſt ſaltim intra annum cogi ad redimendum. p.140.n.20.cum ſeqq.

Redemptionem cenſus petendi in nonnullis caſibus permittitur creditori. p.141.n.39.

Concurſus formatus à debitore mutante ſtatum, legitima cauſa eſt petendi redemptionem cenſus, ib. n.40. cum ſeqq.

Diverſimodè judicandum erit de creditore voluntariè petente redemptionem cenſus, ac de eo, qui coactè venit ob evitandum periculum amittendi jus ſuum. ibid. n. 43.

Judex in judicio particulari nequit arctare debitorem ad cenſus redemptionem, ſecus in judicio concurſus univerſali. p.142. n.48. & 49.

Pro cenſus redemptione dantur creditori in judicio concurſus bona debitoris taxata. ibid.

Ad adjudicanda bona concurſus pro extinctione cenſus requiritur, quod ſors cum decurſis petatur. ibid. num. 50. & ſeqq.

Pro redemptione cenſus vitalitii & conſequenda ſorte principali non poteſt inſtare creditor in concurſu, licèt ad illum debeat citari, p.144. num. 6. & à n. 1. cum ſeqq.

Redemptionis effectu & facultate caret cenſus vitalitius, juxta communem hujus cenſus diffinitionem. ibid. n. 1. cum ſeqq.

Redemptio non eſt nova emptio, ſed prioris reſolutio. p.145. n.25.

Redemptio cenſus vitalitii difficillima eſt, quæ admiſſa maximam confuſionem in republica cauſaret. ib. n.33.& ſeqq. & ex n.27.

Per viam redemptionis nequit ſuccurri creditori cenſus vitalitii in concurſu comparentis. p.148.n.35.

Et quo remedio conſulatur. ibid. n.36.cum ſeqq.

Debitor ſi voluntariè offerat bona ſtabilia in ſolutum ad effectum redimendi cenſum, creditor recipere non cogitur. p.154.n.22.& p.152.n.1.cum ſeqq.

Creditor in concurſum comparens tenetur recipere bona ſtabilia taxata pro redemptione cenſus, concurrentibus requiſitis *Auth. hoc ſi debitor. C. de ſolutionibus.* p. 154. n.23. & ſeqq.

Quod procedit ob ſpecialitatem judicii concurſus, & ceſſionis bonorum. ibid. n.24. & 25.

Ratio differentiæ inter oblationem bonorum voluntariam ad redemptionem cenſus & neceſſariam per judicium concurſus, ibid.n.26.& ſeqq.

Redimi an cenſus poſſit per oblationem bonorum ſtabilium, etiam conſentiente creditore.p.155.n.34.

Affirmativè reſolvitur. ibid. n.35.

Creditor provocatus ad judicium concurſus ut cogatur bona in ſolutum recipere pro cenſus extinctione, debet in illud deducere tam ſortem principalem, quàm redditus decurſos, ibid.n.36.cum ſeqq.

Ad redemptionem cenſus in concurſu faciendam, an uſufructuarius, an proprietarius citari debeat.p.198. n.5.cum ſeqq.

Redemptio cenſus eſt quædam contractus reſolutio, quæ magis in voluntate abſoluta debitoris conſiſtit quàm creditoris, quo invito redemptio fieri poteſt. ibid. n.7.

Contraria opinio proprietarii ſolius interventu, non etiam uſufructuarii, faciendam eſſe cenſus redemptionem, ex Gratiano proponitur. ibid. n.8.

Redemptio cenſus non eſt facienda hæredi gravato, niſi accedente judicis authoritate, pag. 200. n.37. cum ſeqq.

Contrarium verius. ibid. n.32.

Redemptio cenſus eſt alienatio neceſſaria,& nullatenus incluſa in prohibitione alienationis. ibid. n.40.

Cum cautione præſtanda ab hærede rectè fit hæredi redemptio cenſus.ibid. n.41.

Redemptio cenſus alteri hypothecato, rectè fit debitori creditori cenſus etiam creditore hypothecario inſcio.ibid.n.44.

Niſi creditor hypothecarius inhibuerit debitori cenſus, ne redimat debitori eo non monito. ibid.

Redemptio cenſus rectè fit poſſeſſori majoratus non obſtante prohibitione alienationis rerum majoratus, ibid. n.45.

Redimens cenſum viliori pretio à tertio emptum an teneatur ad integram ſortem, vel ad pretium, quo tertius emit. p.203.n.78.cum ſeqq.

Mutuans pro redemptione cenſus conſtituti ſuper majoratu ſubintrat prioris creditoris ſoluti gradum ſub eiſdem hypothecis. p.353.n.1.& ſeqq.

Redemptionem cenſus hypothecati debitor admittere poteſt invitis creditoribus, niſi in tribus caſibus.p. 527. n.50.

Redemptio cenſu hypothecato extinguitur hypotheca. ibid. n. 40.

Pactum de redimendo vel non redimendo intra vel ultra ali-

aliquod tempus est nullum, vitiatur, licet non vitiet, p.529.n.1.& 2.
Redemptio census non valet, nisi moni o redemptionis fiendæ præcedat per duos menses ex motu proprio, ibid. n.3.
Quæ motus proprii forma in Hispania nunquam fuit observata, sed liberè debitor potest redimere quando maluerit, ibid. n.4.
Pactum de non redimendo, nisi prius creditore monito ante bimestre appositum in census creatione est inductum in favorem creditoris, ibid. n.6.
Per Redemptionem census intra bimestre cum usuris decurrendis intra illud consoli videtur principali creditoris intentioni & fini. ibid. n.7. negativè, p. 532. n.55. cum seqq.
Bimestre in pactum deductum, non apponitur redemptioni, sed monitioni ante redemptionem. ibid. num. 50.
Redemptionem creditor recusans ante bimestre in pactum deductum nequit usuras recipere, nisi bimestri transacto. ibid. n.54.& seqq.
Census sub pacto præambulæ monitionis ante bimestre, an intra illud à tempore contractus redimi possit bimestri non expectato, p.534.n.77. cum seqq.
Hunc casum non fuisse præventum à M. P. atque ideo in ejus forma non comprehendi, nec esse expectandum bimestre, fuit opinio doctoris, ibid. n. 78. & seqq.
Redemptio liberè permittitur debitori quandocumque, & ad suam liberam voluntatem, ibid. n.80.
Novam formam redimendi censum, an fundator majoratus possit imponere debitori, p. 236. num. 2. cum seqq.
Opinio Molinæ, & sequacium recensetur, ibid. num. 3. cum seqq.
Redemptio census vinculati rectè fit possessori majoratus. ibid. n. 4.
Hermosilla errore notatur adstringens debitum census vinculati, ut redimat per depositum auctoritate judicis, p.237. n.5.& 6.
Fundatorem majoratus non posse noviter gravare debitorem census in modo redemptionis, verius ostenditur, ibid. n.7. cum seqq.
Redemptio census ut fiat per depositum auctoritate judicis, licitè in pactum deducitur in ipsa census creatione, ibid. n.8.& 9.
Cùm hoc pactum non sit gravosum debitori. ibid. num. 10.
Nova redimendi forma imposita per creditorem debitori census, non adstringit debitorem, ib. cum seqq.
Et contra Molinam contrarium sectantes plures insurgunt, ibid. n.12.14.15.& n. 22.
Redemptio census facta à debitore contra novam formam, & conditionem appositam à fundatore majoratus, valida est & debitorem liberat. ibid. n.13.
Forma redemptioni apposita in initio contractus censualis servatur, ib. 14. & 15.
Fundator majoratus potest circa redemptionem census imponere suis successoribus, quaslibet conditiones & formam, p.238. n.17.
Non tamen tangere potest jus liberum debitoris redimendi juxta formam contractus, ib. n.18. cum seqq.
Fundator majoratus potest adimere potestatem à successoribus recipiendi redemptionem census, p. 277. n.23.& seqq.
Potestas redemptionem recipiendi adempta à successore majoratus intimari debet debitori, aliàs rectè ei solvit, p.239. n.31.
Redemptio census rectè fit possessori majoratus, tanquam legitimæ personæ, ib. n.32.

Recognitio.

Recognitio chirographi cum hypotheca non retrotrahitur in præjudicium creditorū cum eodem debitore medio tempore contrahentium, p.464. n.27.
Post recognitionem factam à tertio possessore conse natus potest dimittere hypothecam. p.542.n.36.
Recognitio & accollatio censuum promissa in subhastatione per licitatorem, quando debitorem principalem liberet. p.567. n.14. cum seqq.
Promissio de recognoscendo & accollando censum, non liberat debitorem, nisi cum effectu fiat ex consensu creditorum, ib. n.17.18.& seqq. usque ad 25.
Recognoscens & accollans in se censum dicitur principalis debitor. p.258 n.26.
Recognitio & accollatio valet si in ipsa recogni ione, vel postea interveniat consensus creditorum. ibid. n. 27. cum seqq.
Emptor rei subhastatæ sub conditione recognoscendi census loco pretii oblati, an non obstante sua recognitione possit dimittendo rem à censu solutione liberari, p.572. n.98. cum seqq.
Tertius recognoscens censum super re à se possessa, potest insuper rem dimittere, & ab obligatione liberari, p.573.n.100.
Inter recognitionem tertii rei possessoris, & recognitionem tertii emptoris in subhastatione loco pretii oblati, magna est differentia, ibid.n.101 cum seqq.
Per recognitionem tertii possessoris, nec debitor liberatur, nec fidejussores hypothecæ, ibid. n.102. & 103.
Creditor census recogniti potest agere tam contra debitorem principalem, quàm contra tertium recognoscentem. ibid. n.104.
Recognitio census loco pretii promissa, nequit fieri intuitu & contemplatione hypothecæ, & ideò dimissio rei nihil prodest, p.274.n.112. cum seqq.
Recognitio census promissa loco pretii facta per emptorem non fit respectivè ad rem, sed ad pretium à se oblatum, ibid. n.115.& 116.
Per recognitionem loco pretii promissam, ac subsequutam ex consensu creditorum, prior extinguitur obligatio & hypotheca, ib. n.117.
Recognitio emptoris novus est contractus inter eum & creditores, ib. n.118.119.& seqq.
Recognitio promissa & gesta novus est contractus inter emptorem rei subhastatæ & credi oris concursus, p. 576. n.137.& 138.
Recognitio censuum promissa in subhastatione inducitur facta ex rei tradi ione & solutione annuorum reddituum, etiamsi aliud non fiat instrumentum, ibid. num. 141.
Bona concursus subhastari solent sub conditione recognoscendi census creditoribus consentientibus, p. 630. n. 1.
Et an emptor satisfaciat obliga ioni si recognoscat dum possederit, ibid. n.2. cum seqq.
Negativa sententia verior, p 631.n.9 cum seqq.
Recognitio promissa in subhastatione eo fit animo, ut debitor perpetuò maneat securus à creditoribus censualistis, ibid. n.10 & seqq.
Recognitarum census impositos super re empta promittens, factum proprium non alienum promittit, p.632.n.17.& 18.
Recognitionem promittens in subhastatione emptor perpetuò tenetur, p.735. n.23.
Promittens loco pretii recognoscere, habetur ac si ipse à principio censum creavisset, & pretium ejus recepisset, ibid. n.24.
Emptor recognitionem loco pretii promittens, suscipit in se obligationem in futurum, ibid. n.25.
Et tenetur ad annuos redditus futuros & præteritos à debitore non solutos, ibid. n.26.& 27.
Recognitionem simpliciter promittens cogitur absolutè & non conditionaliter recognoscere, p. 633. nu. 28. 29. & 30.
Recognitio contemporanea facta creditoribus per emptorem

Index Rerum

ptorem absolutè ad eam obligatum dimissio rei postea facta nihil nocet debitori. ibid.n 31.

Emptor qui in subhastatione loco pretii promisit recognitionem census temporaliter recognovit creditores, quibus pro tempore dimisit rem emptam inscio debitore ad hujus petitionem fuit condemnatus in perpetuum censum persolvere, ac indemnem reddere debitorem. ibid.n.36.

Recognitio in subhastatione promissa loco pretii perpetuam securitatem debitoris respicit.ibid.n.37.

Qui aliter cognovit quàm fuit obligatus, nihil fecisse intelligitur. ibid. n.38.

Recognitio absolutè promissa, si temporaliter fiat, legitimè facta non dicitur, p.634.n.40.& 41.

Recognitio census loco pretii promissa & legitimè facta non admittit in posterum dimissionem rei ex actu voluntario emptoris. ibid. n.42.

Recognitio schedulæ privatæ, vel debitori confessio est debiti probatio contra recognoscentem vel confitentem, p.636. n.13.

Non tamen operatur in præjudicium creditorum,cùm ficta, fraudulenta & simulata præsumitur, ad tertii præjudicium machinatum. ibid.14.

Recognitio schedulæ non præjudicat aliis creditoribus legitimè sua credita probantibus, ibid.n.15.

Cùm possit facilè dies anteponi, animo alios fraudandi, ibid. n.16.

Recognitum in judicio chirographum continens hypothecam præjudicat aliis creditoribus post recognitionem judicialem contrahentibus, p.638.n.31.

Recognitio in judicio non præjudicat creditoribus eo tempore existentibus, secus post recognitionem contrahentibus. ibid. n.32. & n.34.

Reconventio.

Reconventionis causa naturam conventionis assumit, licèt illa sit summaria, & executiva, si conventio est ordinaria, & utraque plenaria cognoscitur.p.126. n.38.39.& ex n.37.

Reconventio opposita viæ executivæ seorsum tractatur, ne fiat præjudicium actori habenti executionem, p.127. n.53.

Reconventio, quæ est summaria concurrens cum ordinaria istius natura vestitur & in ordinariam convertitur. ibid.n.54.& 55.

Prælatus agens nomine suæ Ecclesiæ non potest reconveniri pro re ad se, & non ad Ecclesiam spectante. p.482.n.98.

Referens, & Relatum.

Fundator majoratus si se referat ad alium majoratum & plures adsint contrarii, neuter attenditur ratione incertitudinis, p.370.n.7.

Relatio.

Vide *Facultas.*

Religio.

Vide *Monasterium.*

Renunciatio, Renunciare.

Vide *Officium.*

Renunciatio simplex, & generica hæreditatis, aut majoratus,quædam est repudiatio,& refutatio per quam locus fit proximiori, p.423.n.56.

Renuncians simpliciter, repudians, & refutans non est author acquisitionis, quæ ex repudiatione alteri provenit, ibid. n.57.

Secus in renunciante, aut cedente alteri, quia iste ab illo jus habet, ibid. n.58.

Renunciatio, sicut & donatio facta in fraudem creditorum, rescinditur, p.424.n.71.

Renunciatio juris quærendi connexi cum jure quæsito non admittitur in præjudicium creditorum, p.434. num. 60.

Nemo potest juri suo renunciare in præjudicium tertii, p.435.n.74.& 75.& ex n.66.cum seqq.

Renunciatio hæreditatis delatæ, an præjudicet patri, ut ex propria persona possit adire.p.438.n.28.

Juri supplementi legitimæ potest filius in vita patris renunciare in præjudicium suorum creditorum,p.439. num. 45.

Renunciatio hæreditatis paternæ intelligitur sub conditione,si ipse filius eam acquirat, quo præmortuo renunciatio evanescit,p.500.n.13.& 14.cum seqq.

In renunciatione hæreditatis,donationis delatæ,& similium occultatur unus actus, nempe acceptatio tanquam præcisa actui,p,422.n.35.& à n.30.

Renunciatio hæreditatis delatæ debitori non admittitur in præjudicium creditorum, ibid. n.38.

Renunciatio juris jam quæsiti mera est donatio,& alienatio, n.39.

Renunciatio hæreditatis delatæ & similium, tunc supponit acquisitionem præcedentem, quando fit extraneo, quia dempta renunciatione, sibi hæreditas non defertur, ibid.n.45.

Secus si renunciatio fiat ei, qui stante debitoris repudiatione, juris dispositione succederet, vel alio legitimo titulo hæreditas, vel majoratus eidem defertur, ibid. n.46.

Renunciatio successionis delatæ facta ei, qui alias ad eam sit vocatus, potiùs dicitur refutatio, & repudiatio, & non donatio, p. 423. n. 47. 48. 49. & 50. cum seqq.

Reducuntur ad præfatam distinctionem plurimi Doctores absolutè loquentes, ibid.n.51.52.53.54.& 55.

Renunciatio matris præmortuæ non nocet filio,p.501. num. 27.

Sive nepos avo succedat repræsentativè stantibus patruis, sive non, ibid. n.28.

Renunciatio patris hæreditatis avi nepoti venienti jure proprio non præjudicat,p.502.n.43.& seqq.

Renunciatio patris viventis habet tacitam conditionem, si ei fuerint delata, & non præmoriatur, ibid. n.57.

L. jubemus, ad l. Velleian. restringens indistinctè renunciationem hypothecæ interpretatur, p. 643. ex n. 8. cum seqq.

Renunciatio strictè interpretatur, non extendenda ad alias res vel personas. ibid.n.10.

Renunciatio beneficii in favorem dicitur conditionalis, cùm pendeat ab approbatione Papæ, p.231.ex n.28. cum seqq.

Renunciatio & venditio officii nihil valet,nec operatur, quousque sit à Rege admissa,ibid.n.32.& seqq.

Renunciatio strictè interpretatur, ut minus præjudicet renuncianti,p.43.n.28.

Renunciatio restringitur ad potestatem renunciantis, ibid.

Renunciare tacitè videtur suo privilegio fori scholaris, qui citatus coram judice ordinario passus fuit litem contestari, p.45. n.57.

Renunciare suo privilegio fori liberè potest tacitè, aut expressè renunciare scholaris, ibid. num. 58. & 59. & 72.

Renunciare suo fori privilegio possunt familiares S. Officii, alienam jurisdictionem prorogando, nu.59. & 60.

Item miles. ibid.

Renuncians juri pignoris, non intelligitur renunciare credito suo, p.53. n.17.

Inter renunciationem, & repudiationem hæreditatis, qualis sit differentia,p.58.n.14.

Pronunciari non potest cessionis bonorum beneficium, quo non obstante debitor formare potest concursum, p.92. n.9.

Etiamsi interveniat juramentum.ibid.n.10.& 11.

Renunciare absque solemnitate potest prælatus legatum, aut hæreditatem delatam monasterio, & Ecclesiæ, ibid. n.16.

Secus in jam acquisitis. ibid.n.17.

Renunciare an possit debitor remedio *Auth. hoc si debi-*

debitor. C. de solut. p. 153. n. 3. & quid cum juramento. ibid.
Renunciari non potest juri alimentorum futurorum. p. 189. n. 15. & seqq. p. 191. n. 42. cum seqq.
Qui renunciavit beneficio ne conveniatur nisi deducto ne egeat, potest in solidum à creditoribus conveniri, nec consequitur alimenta. ibid. n. 36.
Renunciare potest creditor prior juri suæ prælationis, & alteri cedere. p. 324. n. 53.
Inter renunciationem hæreditatis, & repudiationem quæ sit differentia. p. 419. n. 1. cum seqq.
Renunciatio hæreditatis, majoratus, legati donationis, & similium ante acceptationem facta in favorem tertii rescinditur ob præjudicium tertii p. 421. n. 29. cum seqq.
Quia est juris quæsiti alienatio. p. 422. n. 30.
Renuntiatio quærendi supponit antecedentem acceptationem, ac dominij acquisitionem. ib. n. 31. & seqq.
Renuntiare potest quis juri privilegiato jure lite pendente, ac sententia prolata. n. 7.
Renuntiare potest minor restitutioni per sententiam obtentæ, & re judicata non uti, invito adversario. ibid. n. 8. & seqq.

Rei vendicatio.

Vendicans rem, quæ penes concursum sit in ipso, debet actionem suam movere. p. 82. ex nu. 95. cum multis seqq.
Vendicans rem suam omnibus quibuslibet creditoribus præfertur. p. 83. n. 110. cum seqq.
Facultate reservata sibi disponendi de aliqua re, an uti intelligatur reservans per generalem dispositionem suorum bonorum. p. 453. n. 52. & 53.
Ad reservata bona de quibus tacitè intelligitur disponere reservans per generalem dispositionem creditores jus habens contra hæredem. p. 454. n. 54. & 55.
Reservatam facultatem habens disponendi de aliquibus rebus, & disponens suis hæredibus relinquere intelligitur. ibid. n. 56. & 57.
Nisi aliter in reservatione dictum sit, & dispositum. ibid. n. 58.
Vel nisi reservans sibi facultatem dominus rerum non sit, nec plenum jus habeat in bonis reservatis. ibid. n. 59. & 60.
Donans bona sua alicui, reservata sibi facultate alienandi, aut disponendi de aliquibus, si ea non utitur pertinet donatario, ibid. n. 61.
Per rei reservatæ tacitam, vel expressam dispositionem, res acquiritur debitori disponenti, ad quam jus habent creditores sui, ibid. n. 62.

Repræsentatio.

Vide *Nepos.*

Repudiatio.

Inter Repudiationem hæreditatis & renunciationem, quæ sit differentia, p. 419. n. 1. cum seqq.
Debitor potest invitis creditoribus repudiare hæreditatem sibi delatam, legatum & donationem, ib. n. 2.
Repudiare absolutè aliud est, aliud verò cedere jus in alium, cùm ipse gerere actum tanquam hæres videatur. p. 422. n. 36.
Aliud est repudiare legatum, aut donationem sibi delatam, aliud jubere donationem sibi paratam & oblatam uxori fieri, ibid. n. 40. cum seqq.
Repudians, refutans, & simpliciter renuncians jus delatum non est author adquisitionis, quæ ex repudiatione alteri provenit. p. 423. n. 57. & 58.
Concursu formato & pendente, an debitor possit repudiare hæreditatem, majoratum, donationem & similia sibi delata, vel usumfructum eidem tanquam patri delatum. ibid. ex n. 59. cum seqq.
L. qui autem 6. ff. quæ in fraud. permittens debitori repudiare jus quærendum, procedit alio juris impedimento non stante. ibid. n. 60.
Cui prohibetur contrahere, pariter intelligitur hæreditatem repudiare. ibid. num. 61. & 62.
Repudiare hæreditatem nequit mulier absque licentia mariti. ibid. n. 62. & 63.
Concursu pendente posse debitorem liberè repudiare hæreditatem sibi delatam, majoratum, legatum aut usumfructum, ante acceptationem certiùs de jure defendit author. p. 424. n. 80. cum seqq.
Repudians jus delatum nihil agit, sed tollitur de medio & removet obstaculum, ut proximior ingrediatur. p. 425. n. 94.
Repudiare hæreditatem non prohibetur qui contrahere prohibetur absque alterius licentia, & interventu. ibid. n. 96.
L. 54. Tauri dum prohibet mulieri repudiare hereditatem absque viri licentia, est specialissima, quæ ad alios actus trahi nequit. ibid. n. 97.
Jure communi qui prohibetur contrahere non prohibetur repudiare hæreditatem. ibid. n. 98. 99. & 100.
Prælatus potest repudiare legatum, hæreditatem, ac jus delatum, absque conventus interventu. ibid. n. 101. & 102.
Repudiare hæreditatem sibi delatam potest condemnatus ad pecuniam fisco applicatam. p. 427. n. 121.
Concursu pendente potest debitor hæreditatem sibi delatam, aliave jura repudiare, & non adquirere, etiam renunciantibus creditoribus. ibid. n. 122.
Fallit quando ex legitimis præsumptionibus deducitur ficta & simulata repudiatio. ibid. n. 123.
Fraus in repudiatione arguitur ex eo quod debitor bona suo nomine locavit. p. 428. n. 124.
Vel prædia coluit, ibid. n. 125.
Et ex fructuum perceptione. ibid. n. 126. & 127.
Item quando repudiatione facta debitor in possessione remansit. ibid. n. 128.
Nisi alia extrinsecus justa subsit retinendi causa. ibid. num. 129.
Item si ob debitoris repudiationem bona deveniant ad uxores vel filios. ibid. n. 130. & seqq.
Repudians partem hæreditatis, an totam repudiare dicatur. p. 504. n. 75. 76. & 89.

Requisitoriæ.

Vide *Judex.*

Litteras requisitorias, si concursus legitimè sit formatus, Judex adimplere tenetur, & ad illum processus remittere. p. 6. n. 44.
Judex inhibens simul expedit requisitorias, ut sibi remittantur acta originalia, quibus statim parere debet requisitus. p. 33. n. 6. & 7.
Requisitorias complere recusantem superior causa cognita obedire compellit. ibid. n. 8. & 9. 10. & 11.
Requisitoriæ ut legitimæ sint requiritur ut requirens sit competens, & quod ritè, & rectè requirat. ibid. num. 12.
Si ex requisitoriarum inspectione appareat concursum non legitimè formatum, requisitus eis non obtemperat, ibid. n. 13. & 15.
Requirens tenetur saltim summariè actorum fidem in litteris facere, ut requisitus deliberet an teneatur parere, vel non. p. 34. n. 15.
Requisitus ex justa causa, solet adversarium certiorare, ut requisitoriæ impugnet coram se, ibid. n. 16.

Res.

Res perit periculo domini. p. 622. n. 16.
Una eademque res non debet diverso, nec contrario jure censeri, ibid. n. 29.
Res nobiles, an personam domini sequantur, an locum, in quo existunt. p. 408. n. 6.
Res quæ semel effecta fuit libera, semper libera remanet. p. 520. n. 48. seqq.
Res potest hypothecæ subjici ex pluribus causis, p. 547. num. 44.
Res potest mihi ex pluribus causis deberi, ibidem. num. 45.

Index Rerum

Res, quæ ſemel prohibitionem evaſit, ſemper remanet libera, & alienabilis, p.588.& 589.n.14.& 40.

Rei ſemel alterata natura, ſemper remanet alterata, ib. & ſeqq.

Res ſemel effecta alienabilis, ſemper remanet alienabilis. ibid. n.40.

Res integra.

Vide *Mandatum.*

Per actum nullum res non deſinit eſſe integra. p. 350. num.54.

Per actum reſolutum & annihilatum res non deſinit eſſe integra. ibid.

Clauſula præſervativa juris tertii facit, ut res ſit adhuc integra, ac ſi nihil attentatum fuerit per judicem, p.351. n.69.

Per clauſulam *Salvo jure*, res remanet integra, & in eodem ſtatu. ibid. n.70. & ſeqq.

Res non deſinit eſſe integra per actum nullum. p.392. n. 9. & 10.

Dum res eſt integra, ratificatio actus admittitur, ſecus ſi non integra. ibid. n.13.

Re integra poteſt debitor, qui bonis ceſſit pœnitere, & impedire eorum diſtractionem. p.659.n.3.

Et quando hoc caſu res dicatur integra.p.660.n.4.& 5.

Re integra poteſt debitor à lite concurſus diſcedere. ibid. n.22.

Secus ſi res non ſit jam integra, puta poſt citationem intimatam creditoribus, vel poſt litis conteſtationem. ibid. n.23. cum ſeqq.

Res deſinit eſſe integra per citationem adverſario intimatam, impeditivam diſceſſus à lite, p.661.n. 24. & 25.

Electione ſemel devoluta ad creditorem ob moram debitoris in eligendo inter alternativa, debitor moram non purgat, quia res jam non eſt integra. p. 531. n.39.

Re jam non integra nequit impetrari facultas regia ſuper obligatione bonorum majoratus, etiam principe ſciente mortem poſſeſſoris obligantis. p. 222. n. 1. & ſeqq.

Res judicata.

Res judicata obtenta contra poſſeſſorem majoratus fratrem pro alimentis, non obſtat ſucceſſori, etiamſi obligatione propria alere vincenti teneatur.p.178. n.57.& ſequentibus,& p.172.n.153.cum ſeqq.

Cùm omnes tres identitates requiſitæ deficiant. ibid. n.160. cum ſeqq.

Re judicata non obſtante creſcunt, & decreſcunt alimenta ſemel taxata creſcentibus, vel decreſcentibus bonis concurſus. p.185. n. 2. per totum.

Res judicata in taxatione alimentorum variabilis eſt & mutabilis. ibid. n. 3.

Res judicata non facit jus in iis, quæ tempore mutantur. p. 184. n.26.

Res judicata nihil operatur in iis, quæ ſuapte natura mutationem recipiunt. ibid. n.27. & ſeqq.

Sententia ſuper excuſſione bonorum declarans bona debitoris extare, vel non extare, non tranſit in rem judicatam, quominus bonis ſupervenientibus vel deficientibus, iterum poſſit refricari eadem excuſſionis exceptio. ibid. n.29.

Sententiæ translatæ in rem judicatam cauſa ob quam fuit lata ceſſante, ceſſat ipſa ſententia. pag. 185. num. 35.

Nec tunc obſtant identitates rei judicatæ, ibid. n. 36. & 37. uſque ad 44.

Res judicata ſæpè mutatur ob mutationem ſtatus rerum vel perſonarum. p.485. n.139 & ſeqq.

Rei judicatæ exceptio non obſtat in iis quæ ſui natura ſtatum mutant tam reſpectu rerum, quàm perſonarum. ibid. n.142.

Sententia graduationis in rem judicatam translata non obſtante, an aliquid novum deduci poſſit, quod vel jus creditorum infringat vel prælationem ſubvertat. p.544.n.1.& ſeqq.

Juri denuo deducto, de quo inter eaſdem partes in priori graduationis judicio fuit cognitum, rei judicatæ exceptio obſtat. ibid. n. 2.

Res judicata obſtat tribus identitatibus concurrentibus. ibid. n. 3.

Res judicata non obſtat juri non deducto, nec cognitio in priori graduationis judicio, ſive tunc adfuerit, ſive tunc de novo ſit quæſitum. ibid.n.4.

Si inter creditores tantùm actum fuit, an quis ſit creditor, vel non, exhibitis tamen totius juris inſtrumentis, ut creditor graduetur, an ei noviter de jure prælationis agenti res judicata obſtet.ib.n.5.& 12.

Affirmativa ſententia proponitur. ibid.n.6.& ſeqq.contraria verior. n.14.

In rem judicatam tranſit ſententia à qua non appellatur. ibid. n.26.

Res judicata facit de albo nigrum, & de vero falſum. p. 545. n. 27. & ſeqq.

Res judicata non obſtat noviter controvertenti prælationem, de qua non fuit actum, ſed tantum decreto & hypothecæ jure. p.546. n.28.& 29.

Res judicata non cadit ſuper cauſa in judicio non deducta, nec ventilata, etiamſi ex actis conſtet. ibid. num. 30.

Res judicata ex una cauſa in actionibus perſonalibus non obſtat poſtea agenti ex alia diverſa, ibid. num. 37.

In actionibus realibus ſimpliciter victus, ex omnibus cauſis victus intelligitur, & noviter agenti obſtat res judicata. ibid. p. 637. num. 38. & 39. uſque ad n.46.

Res judicata non præjudicat omnibus cauſis deductis in judicio, quando aliquæ ſolum ſunt proſequutæ. p. 547. n.46. cum ſeqq.

Res judicata non obſtat ſuper non proſequutis, nec ſuper non petitis in judicio. p.548.n.52.& 53.

Rei judicatæ exceptio ſemper oritur ex ſententia reſpectu eorum, quæ fuerunt proſequuta. ibid.n.54.

Rei judicatæ exceptionem, in vim dilatoriæ apponens, ſi ſuccumbat, poteſt eandem in vim peremptoriæ proponere.p.549.n.62.

Refertur doctrina de Larrea contrarium ſectantis. ibid. num.63.

Rei judicatæ vires non enervat injuſtitia, quæ de falſo facit verum, & de nigro album.ibid.n.71.

Res judicata non obſtat victo noviter agenti ex cauſa diverſa.p.550.n.80.& ſeqq.

Poſt rem judicatam poteſt hæres condemnatus opponere de inventario à ſe confecto,ibid.n.87.

Res judicata,ut obſtet incidenti,requiritur,quod tam ex parte actoris, & rei quàm ex parte judicis, de omnibus ſit plenè cognitum. ib. n.88 & 89.

Res judicata lata ſuper principali operatur in exceptione oppoſita, de qua fuit plenè cognitum. p. 551. n.103. 104. & ſeqq.

A re judicata præſervat minus plena defenſio ſucceſſoris majoratus. p.552. n.116.& 117.

Res judicata contra ter ium obtenta à creditore, ut vel cenſum recognoſcat vel hypothecam dimittat, an reſolvatur per aliam rem judicatam obtentam ſi principali declarantem illum creditorem fuiſſe in concurſu ſolutum.ibi .n.118.

Nagativa ſententia proponitur.p.553.n.110.

Rei judicatæ auctoritas excludit conditionem in debitis. ibid. n.127. idem. p.555.ex n.148.

Rex judicata cujus virtute quis ſolvit quod antea ſolutum habebat, non obſtat debitori repetenti, p. 554. n.136.& 138.& ſeqq.

Res judicata ceſſat ceſſante cauſa, & ſuppoſitione, quæ deregitur falſa. ib.n.142.

Res judicata, quam quis obtinuit tanquam verè creditor,

tor, ceſſat; ſi poſtea detegatur, nec fuiſſe creditorem, nec creditum exiſtere, p. 555. n. 151.
Res judicata per conditionem ſine cauſa non redarguitur de injuſtitia, ſed cauſa ceſſante, & ſuppoſito poſtmodum apparente falſo. ibid. num. 153. cum ſeqq.
Ex re judicata condemnatus ad totius cenſus ſolutionem, ſi poſtea inſtrumentum redemptionis inveniat, habet redditum repetitionem. p. 556. n. 155.
Res judicata non impugnatur directè per exceptionem cauſa ceſſante, vel ſuppoſito falſo, ſed temperatur, & modificatur. ibid. n. 157. & ſeqq.
Res judicata in judicio graduationis obtenta ſub ſuppoſito, quem eſſe creditorem, ſi ſuppoſitio detegitur falſa, reſolvitur. ibid. n. 164.
Res judicata contra tertium hypothecæ poſſeſſorem, ut vel rem dimittat, vel cenſum recognoſcat, variabilis eſt, & mutationi ſubjecta. ibid. n. 165.
L. 4. tit. 17. lib. 4. recop. ſolùm ademit caſus nullitatis, per quos res judicatur, & redarguitur nulla, non verò caſus legitimos tangentes jus partium principale, per quos de jure communi ſententia ſolet refringi, & reſolvi, aut modificari, ibid. n. 168.
Res judicata declarans aliquem creditorem non eſſe ſive juſta ſive injuſta, operatur diſſolutionem hypothecæ. p. 557. n. 173. 174. & 175.
Duæ res judicatæ ſuper eodem jure contrariæ ſuſtinentur, quando jus & actio dividitur inter diverſas perſonas; & quælibet independenter ab alia. ibid. num. 176.
Res judicata contra unum, nec nocet, nec prodeſt nec ad portionem cohæredis. ibid. n. 177. & 178.
Res judicata in juribus individuis, & inſeparabiliter connexis quoad omnes operantur. ibid. n. 179. & 280.
Res judicata ut obſtet, ſufficit, quod eadem ſit perſona verè, vel interpretativè. p. 558. n. 181.
Res judicata pro eo principali prodeſt fidejuſſori. ibid. num. 182.
Res judicata ſuper principali deſtruit antea latam, ſuper acceſſorio connexo, & inſeparabiliter dependente. ibid. n. 183. & ſeqq.
Rei judicatæ contra fidejuſſorem pactum ſuperveniens inter principalem, & creditorem, & executionem impedit. ibid. n. 187.
Res judicata in uno judicio qualificans creditum, non nocet tertio hypothecæ poſſeſſori. p. 599. n. 200.
Res judicata contra debitorem extra concurſum non obſtat creditoribus in concurſu ſtantibus, ibid. n. 101.
Res judicata contra plures in ſolidum obligatos, an creditori poſtea agenti contra unum non pro rata, ſed pro tota quantitate obſtet. p. 560. n. 2. cum ſeqq.
Affirmativa ſententia proponitur. ibid. n. 2. cum ſeqq.
Fœdere diſtinctionis componitur quæſtio. p. 561. n. 15.
Ex re judicata ſi agat creditor contra unum pro toto debito obſtat ei exceptio rei judicatæ, ex qua omnes correi pro ſua rata tenentur. ibid. n. 16. 17. & ſeqq. & n. 32.
Secus ſi creditor iterum agat ex primæva obligatione, qua omnes in ſolidum tenentur, cui non obſtat res judicata. ibid.
Res judicata non novat, nec extinguit primævam obligationem. ibid. num. 18. 19. 20. 21. 22. & 23. cum ſeqq.
Res judicata non obſtat ei, pro quo fuit lata. p. 563. n. 43. & ſeqq.
Rei judicatæ virtute creditor exigens ratam ab uno correo, non poterit poſtea ab eodem, nec à cæteris in ſolidum obligatis petere ſolidum. ibid. n. 46.
Ex re judicata non inducitur novatio extinctiva, ſed potius accumulativa. ibid. n. 47. & 48.
Res judicata obtenta à creditore contra tertium, ut vel rem dimittat, vel cenſum recognoſcat, reſolvitur declarato poſtea non eſſe creditorem. p. 577. n. 158.
Res judicata reſcinditur ex condictione ſine cauſa, quando res, ob cujus defectum fuit obtenta, poſtea appareat. p. 590. n. 56.
Res judicata obtenta à tertio ſuper re pignorata, contra debitorem non præjudicat creditori in ſua hypotheca non citato, nec ſcienti. p. 639. n. 50.
Limita quando debitor fuit contumax, aut quando cum adverſario colluſit, ut creditori etiam ſcienti non præjudicet. ibid. n. 51.
Item limita ut concluſio procedat quando pignus, vel hypotheca fuit tradita creditori. ibid. n. 52.
Secus quando tradita non fuit, quia tunc res judicata contra debitorem præjudicat creditori, ſive ſcienti, ſive ignoranti. ibid. n. 53.
Re judicata ſuper proprietate hypothecæ contra creditorem, an præjudicet debitori ſcienti, vel ignoranti. ibid. n. 54.
Res judicata contra emphyteutam ob commiſſum præjudicat ſuis creditoribus, etiam ignorantibus hypothecam in emphyteuſi habentibus. ibid. n. 55.
Res judicata inter debitorem & unum creditorem ſuper credito non præjudicat aliis credioribus non citatis quominus eam ſubvertere valeant. ibid. num. 56. & 57.
Res judicata ſuper prælatione inter unum creditorem, & debitorem, aliis creditoribus non nocet. ibid. n. 58.
Res judicata pro uno creditore contra debitorem in alio diverſo judicio quoad executionem, & exactionem trahitur ad univerſale concurſus. ibid. n. 59.
Res judicata obtenta à primo creditore contra ſecundum malè ſolutum an præjudicet tertio non citato pariter præmaturè ſoluto. pag. 652. ex nu. 29. & ſeqq.
Res judicata ſuper prælatione obtenta per tertium creditorem contra primum, non obſtat ſecundo non citato. p. 653. n. 36.
Res judicata obtenta contra ſecundum creditorem ſuper revocatoria ex qui poteſt contra tertium, & cæteros, qui ſimiliter intempeſtivè exegerunt. ibid. n. 37. cum ſeqq.
In juribus ſeparatis quilibet de per ſe vinci debet, & res judicata contra unum aliis non nocet nec prodeſt. ibid. n. 39.
Res judicata ſuper deſcendentia ex revocatoria contra ſecundum nocet tertio, & aliis creditoribus cauſativè exigentibus ibid. n. 42.
Qui virtute quartæ portionis optavit portionem integram, ſi poſtmodum quartæ collatio fuit nulla declarata per rem judicatam, etiam ex eadem re judicata privatur quarta, ad quam aſcendit. p. 654. num. 43.
Portionarius, qui optavit canonicatum aliuſque portionem poſtmodum evicto canonicatu, hæc res judicata officit portionario, ut portionem victo reſtituit. ibid. n. 44.
Nam quemadmodum omnes gradatim aſcendunt, ita primo victo, omnes gradatim deſcendunt. ibid. num. 45.
Res judicata ſuper cauſa cenſetur obtenta ſuper cauſato. ibid. n. 48. & 49.
Cauſa propter quam tertius creditor vicit priorem, quando eſt communis cum ſecundo intermedio, etiam iſti præjudicat res judicata. ibid. n. 50.
Secundus creditor revocatoria conventus à primo, certius faciet ſi ſimul citet tertium & ſequentes, ut eis obſtet res judicata contra ſe ſolum obtenta. ibid. num. 51.
Res judicata ſuper revocatoria obtenta contra ſecundum exequitur contra tertium, & alios inferiores, quibus nulla defenſio competere poteſt. ibid. n. 52.

Index Rerum

Res judicata ſuper negotio principali tunc obſtabit incidenti, quando de eo fuit plenè cognitum, non aliàs. p. 551. ex n. 93. cum multis ſeqq.

Reſervatio.

Reſervata ſibi bona ad diſponendum, non ſubintelligi ſub obligatione generali bonorum, nihil commune habet cum uſu facultatis, & expreſſa vel tacita diſpoſitione bonorum reſervatorum. p. 453. n. 43.

Cùm in uno agatur de jure quærendo, quo debitor non utendo præjudicat creditoribus, in alio de jure jam quæſito. ibid. n. 44. cum ſeqq.

Reſervata facultate revocandi donationem irrevocabilem, reddit eam revocabilem. p. 351. n. 58. & 59.

Reſervatum jus alterius in decreto illæſum, & integrum permanet. ibid. n. 62.

Reſervatum jus non eſt comprehenſum in condemnatione. ibid. n. 63.

Reſervationis natura eſt, nec tribuere nec auferre jus. ibid. n. 64

Reſervatio nihil operatur contra deciſum in eadem ſententia. ibid. n. 65.

Declara ut in n. 66. remiſſivè.

Reſervatum jus per ſententiam tribuit juriſdictionem eidem judici reſervanti. p. 352. n. 79.

Ad quantitatem reſervatam per donatorem ad diſponendum creditores ejus, an jus habeant. p. 451. n. 1. cum ſeqq.

Diſtinguitur, an ante diſpoſitionem juris, & quantitatis reſervatæ vel poſt. ibid. n. 3.

In generali bonorum obligatione an veniat jus ſibi ad diſponendum reſervatum à donatore. ibid. n. 3.

Negativè reſolvitur, quando juris reſervati diſpoſitio fuit reſtricta ad debitoris vitam reſervantis, ibid. n. 4.

In generali bonorum obligatione non veniunt bona ad diſponendum reſervata, niſi ſpecificè exprimantur. ibid. n. 5.

De reſervatis ſibi bonis ad diſponendum, an reſervans diſponere intelligatur per eorum ſpecialem hypothecam. ibid. ex n. 11. cum ſeqq.

Reſervata facultate ad diſponendum de certis bonis qui uſus fuit in parte ad tota bona non extenditur. ibid. n. 22. & 23.

Reſervata facultate ad diſponendum de certis bonis in ultima voluntate, inter vivos reſervans uti nequit, nec ſuis præjudicare creditoribus, etiam expreſsè. p. 452. n. 24.

Reſervatam facultatem diſponendi uno modo, qui ſibi reſervavit, alio modo ea uti non poteſt, ibidem n. 25. & 26.

Reſervans, qui expreſsè facultate reſervata uno modo uti nequit, ita nec tacitè. ibid. n. 27.

Reſervata ſibi facultate diſponendi in vita & in morte poteſt reſervans uti inter vivos, & in morte. ibid. num. 28.

Reſervans ſibi facultatem diſponendi ſimpliciter utroque tempore, poteſt ea uti. ibid. n. 29. cum ſeqq.

Creditores ejus, qui ſibi reſervavit bona ad diſponendum, an ad ea jus habeant, poſtquam reſervans tacitè vel expreſsè diſpoſuit. ibid. n. 35.

Negativè reſolvit Caſtillo ut debitor de bonis reſervatis poſſit liberè diſponere in præjudicium creditorum. ibid. n. 36. 37. & ſeqq.

Reſervans per æs alienum poſtmodum contractum non videtur obligare bona aliundè ſibi ad diſponendum reſervata. p. 453. n. 38.

Nec bona reſervata in generali bonorum obligatione virtute intelliguntur. ibid. n. 39.

Impugnatur Caſtillo. ibid. n. 40. & 41.

Per reſervatorum bonorum diſpoſitionem bona ipſa efficiuntur de patrimonio reſervantis, affecta creditoribus. ibid. n. 42.

Reſervatio facta in remiſſione ſin jus omnino inter contrahentes ſervatur. p. 649. n. 107.

Reſervatio conſervat jus pignorum quoad prælationem & privilegium cauſæ. ibid. n. 108.

Reſolutio, Reſolutum,

Reſolutio actus reddit rem ad ſuum priorem ſtatum, ac ſi geſtus non fuiſſet. p. 350. n. 54.

Reſolutio dominii debitoris extinguit hypothecam medio tempore impoſitam, quando reſolutio contingit ex cauſa de præterito. p. 415 n. 12.

Secus quando reſolutio dominii contingit ex cauſa voluntaria debitoris. ibid. n. 13.

Quia hoc caſu durat adhuc pignoris jus. ibid. n. 15.

Reſpublica.

Vide *Minor, Eccleſia, Univerſitas.*

Reſtitutio.

Reſtitutio in integrum datur perſonæ privilegiatæ aſſiſtenti concurſui creditorum contra tranſitum novem dierum, ad opponendas declinatorias. p. 326. num. 28.

Contraria opinione communiter exploſa. ibid. n. 29.

Reſtitutio conceſſa minori prodeſt conſortibus majoribus non privilegiatis in cauſa individua. ibid. n. 30. & ſeqq.

Reſtitutio, quando concedenda minori, Eccleſiæ & reipublicæ, ut novus admittatur licitator meliorem offerens conditionem peracta ſubhaſtatione. p. 315. ex n. 5. cum ſeqq.

Reſtitutione ex clauſula generali ſuccurritur creditoribus concurſus ut novus admittatur licitator ſubhaſtatione perfecta. ibid. ex n. 17.

Reſtitutio in integrum, an competat prodigo, variant Doctores. ibid. n. 18.

Reſtitutio in integrum datur prodigo poſt interdictam adminiſtrationem. ibid. n. 19.

Quia tunc æquiparatur minori. ibid. n. 20.

Reſtitutio competit debitori cedenti uti miſerabili perſonæ, cui ſuorum bonorum adminiſtratio eſt interdicta. ibid. n. 21. & ſeqq.

In concurſu creditorum vix aliqua perſona privilegiata deficit, cui competit reſtitutio. p. 316. n. 25. & 26.

In concurſu creditorum multa adſunt quæ reſtitutionem in integrum appetunt. ibid. n. 27.

Univerſitati, villæ, & caſtro, quæ per adminiſtratores reguntur, competit reſtitutio. ibid. n. 29.

Quid in collegio. ibid. n. 30.

Univerſitas licèt per ſeipſam regatur, tamen cùm in ea adſint pupilli, viduæ ac ſimiles perſonæ, beneficium habet reſtitutionis. ibid. n. 31.

De reſtitutione miſerabilium perſonarum, qui tractent. ibid. n. 32.

Reſtitutionis privilegium conceſſum minori pro admittendo novo licitatore, an extendatur ad bona ſui debitoris. ibid. n. 38. & ſeqq.

Debitor formans concurſum ratione minoris ætatis habet reſtitutionem, ut novus admittatur licitator. ibid. n. 39.

Reſtitutio conceſſa in concurſu ſtantibus. ibid. n. 40.

Major ratione intereſſe commixti cum minore non litigante poteſt reſtitutionem petere. ib. n. 41. & 42.

Reſtituta hæreditate, majoratu & uſufructu patri debito præmaturè, & antè tempus, an creditores reſtituentis jus habeant ad fructus perceptos à reſtitutionis tempore uſque ad mortem debitoris reſtituentis. p. 429. ex n. 1. & per totum cap.

Reſtituere poſt mortem gravato permittitur reſtituere ante mortem. p. 430. n. 7. & 8.

Reſtituere gravatus ſi reſtituat ex hoc actu aditio hæreditatis præcedens, tacitè inducitur. ibid. n. 9.

Præmaturè reſtituere in præjudicium creditorum non poteſt poſſeſſor majoratus, hæres gravatus, nec pater uſumfructuum poſt acceptationem & jus radicatum. p. 431. n. 27. cum ſeqq.

Præ-

Præmatura reſtitutio valet in præjudicium ſolius reſtituentis, non in præjudicium tertii. ibid. num. 25. cum ſeqq.
Gravatus reſtituere poſt mortem, poteſt reſtituendo in vita gravamen imponere commenſurabile fructibus medii temporis. p.432.n.34.
Reſtituens ante tempus fructus medii temporis donat. ibid. n.33.35.
Et jus quæſitum ac radicatum, non jus quærendum dimiſit. ibid. n.35. & ſeqq.
Ex reſtitutione præmatura, quæ donatio dicitur, debetur gabella reſpectu interuſurii attenta vita reſtituentis. ibid. n. 42.
Jura & Doctores non infringunt præmaturam reſtitutionem propter præjudicium tertii. pag.434.n.66. & 67.
Reſtitutio præmatura nemini eſt permiſſa in præjudicium tertii. ibid. n.68.
Reſtituere poſt mortem hæres gravatus primo ſubſtituto nequit ante mortem reſtituere in præjudicium ſecundi ſubſtituti. ibid. n.69.70.71. cum ſeqq.
In reſtitutione fideicommiſſi non veniunt ea, quæ hæredi competunt alio jure, quàm hæreditario etiam proveniente ab ipſo teſtatore. p.458. n.38.
Reſtitutio in integrum competens principali, non competit fidejuſſoribus. p.538.n.39. & à n.34.
Reſtitutio denegatur minori hæredi adverſus geſta per curationem datam hæreditati jacenti. p. 221. ex n. 40. cum ſeqq.

Reſtrictio, Reſtringere.

Poteſtatem qui habet ad duos, ſi reſtrinxit ſe ad unum ex alio, non ſuſtinetur actus. p.452. n.25. & ſeqq.
Cauſa reſtricta & limitata ad unum ſolum majoratum, illum non egreditur. p.371.n.14.15. & 16.
Qui reſtrinxit ſe ad poteſtatem delegatam, qua carebat, non ſuſtinetur proceſſus ex juriſdictione ordinaria, qua uſus non fuit. pag. 489. ex n. 34. 35. 36. & 37.
Ex poteſtate valida, qui potuit actum facere, & fecit ex inutili, ad quam ſe reſtrinxit, nullus eſt actus. ibid. n. 38.
Poteſtatem validam & ſimul utilem, qui habet, ſi actum ſimpliciter fecit non ſe reſtringens ad aliquem, ſuſtinetur actus ex poteſtate valida. p.490 n. 39.
Secus ſi ſe reſtrinxit ad poteſtatem inutilem. ibid.n.40. 41. & 42.
Creditor nulla facultate regia juvatur, non ex invalida ad quam ſe reſtrinxerunt contrahentes, nec ex valida, qua uſi non fuerunt. ibid. n.43.

Retentio.

Vide *Expenſæ.*
Rem debitoris avocatam à poſſeſſore ut ingrediatur concurſum, an poſſeſſor pro expenſis retinere poſſit. p.78.n.45. cum ſeqq.
Et an pro expenſis præferatur anterioribus concurſus creditoribus. ibid. n.47. & ſeqq.
Rem retinet poſſeſſor conventus hypothecaria pro expenſis neceſſariis, in quibus præferrur creditori anteriori hypothecario. ibid. num. 56. 64. 65. 66. & 69.
Retentio & prælatio ceſſat pro expenſis utilibus & voluptariis. ibid. n.56.57. & 70. cum ſeqq.
Retentio non datur creditori, cui res pro ſuo credito fuit adjudicata, niſi pro expenſis neceſſariis. p.79. n.61. & ſeqq.
Tertius retinet animalia aliena pro paſcuis, & alimentis eorum, & in eis aliis creditoribus præfertur. ibid. n.64.
Retentio rei pro expenſis rei hypothecatæ licèt competat expendenti, impedire tamen nequit ejus ſubhaſtationem creditoribus inſtantibus. p.81.n.88.
Ad cujus effectum rem exhibere tenetur expendens, ibid. n.89.
Retentio animalium datur locanti paſcua pro eorum alimentis. p.174.n.100.101. & 102.
Retentio faciliùs conceditur quàm actio. p.556.n.163.
Retentio competit pro melioramentis in re factis. p. 609. n. 51.
Retinere bona concurſus, an poſſit adminiſtrator, qui dimiſſa adminiſtratione, & ratione reddita creditor evaſit: donec de reliquis ſatisfiat. p.611.n.1. cum ſeqq.
Retinere, an poſſit tutor bona pupilli finita tutela, ratione reddita pro reliquis ſatisfaciendis. ibid. n. 2. & 9.
Donec retinet bona tutor continuare tenetur alimenta præſtanda minori. ibid.
Retentio datur pro meliorationibus in re factis. ibid. num. 4.
Retinere non poteſt adminiſtrator pro reliquis bona concurſus, ſed ſtatim cogitur reſtituere novo adminiſtratori, ille autem ad concurſum debet recurrere pro reliquis exigendis. ibid. n. 5. cum ſeqq.
Retinere melius eſt, quàm ab alio repetere, procedit quando competit jus retinendi, & excipiendi, non aliàs. p.652. n.28.

Retrotractio.

Vide *Conditio.*
Nominationes factæ per Regem ad penſiones pro perſonis ab eo nominatis retrotrahunt ad gratiam, ex qua omnes nominati jus obtinent. pag. 276. n.44. cum ſeqq.
Re empta pro perſona nominanda nominatio ſubſequuta retrotrahitur ad tempus emptionis, ac ſi perſona nominata ab initio contraxiſſet. ibid. n.47.
Declaratio ineſt actui declarato, & retrotrahitur ad tempus actus declarati. ibid. n.45. & 46.
Retrotractio in contractibus conditionalibus, & hypothecis, quando admittenda, vel non in præjudicium tertii medio tempore contrahentis. pag. 463. n. 1. & ſeqq.
Differentia inter contractus & ultimas voluntates quoad conditionis retrotractionem in præjudicium tertii medio tempore contrahentis. ibid. n.9.
Retrotractio conditionis locum habet, quando contractus ab initio erat validus, non quando nullus ex defectu facultatis. p.465. n.37. cum ſeqq.
Retrotractio conceſſa, vel denegata à jure ſubjicitur pacto contrahentium contrario. p.467. n.51.
Hypotheca contracta virtute mandati retrotrahitur ad tempus mandati. pag. 212. n. 1. cum ſeqq. & p. 213. n.27.
Qui ſolvere promiſit, quod ſuus procurator recipiet ad cambium hypotheca non retrotrahitur ad tempus promiſſionis. p.214.n.31.
Fictio retrotractiva nunquam admittitur in præjudicium tertii medio tempore jus quærentis. ibid.num. 28. & 29.

Revocatio, Revocabile.

Ad bona revocabiliter donata per debitorem, revocatione tacita vel expreſſa ſubſequuta creditores jus habent. p.455. n.1. cum ſeqq.
Si revocatio tacita vel expreſſa non ſequatur, ea bona donata ſequuntur concurſum donatarii. p. 456. num. 15.
Revocatio donationis revocabilis poteſt induci tacitè ex aliquibus præſumptionibus manifeſtam pœnitentiam reddentibus ac per actus indirectos ibid.n.3.
Melioratio, & majoratus revocabiliter geſtus à parte, irrevocabilis remanet, non ſequuta tacita vel expreſſa revocatione. ibid. n. 4.
Quod pariter procedit in quibuſlibet aliis donationibus, ſeu natura revocabilibus. ibid. n. 5.
Revocabilis donatio revocata non dicitur per diſpoſitionem generalem omnium bonorum factam à donante. ibid. n. 6.

Index Rerum

Idem procedit in meliorâtione irrevocabile facta à parte, ut minimè revocetur per generalem disposition-nem. ibid. n.7.& 8.

Idem in majoratu revocabiliter facto à patre in favorem unius filii. ibid. n.9.

Ad revocationem donationis revocabilis debent concurrere actus concludenter illam inducentes. ibid. num. 10.

Revocata non censetur donatio inter virum & uxorem per generalem bonorum conjugis dispositionem. ibid. n.11.

Revocatio inducitur si donator de bonis revocabiliter donatis vel eorum parte specialiter disposuit, ibid. num. 12.

Quid si donator non in totum de omnibus bonis disposuit, sed de ejus usufructu tantùm, an ejus respectu moderasse donationem revocabilem videatur. ibid. n. 13.

Revocabilis donatio revocata remanet per bonorum ipsorum alienationem. ibid. n. 14. & seqq.

Revocatur donatio causa mortis per alienationem spontaneam, aut necessariam factam. ibid. n.17.

Revocabilis donatio an per obligationem & pignorationem rerum donatarum revocata censeatur. ibid. num. 18.

Revocatur donatio causa mortis per plenam alienationem rei donatæ, non ita per solam obligationem p.457.n.22.

Revocatur donatio inter conjuges per solam rei donatæ pignorationem. ibid. n. 23.

Secus in aliis donationibus revocabilibus. ibid. n. 24. 25. & 26.

Revocabilis donatio per obligationem, & hypothecam non dicitur revocata. ibid. n. 29.

Revocabilis donatio licèt tacitè revocari possit, hypotheca tamen revocationem non inducit. ibidem num. 28.

Non revocatur donatio inter conjuges per generalem bonorum obligationem, nisi specialiter res ipsa donata obligata fuerit. ibid. n.29.

Si facultas ad condendum majoratum contineat clausulam, quod fundator possit ad libitum revocare, per æs alienum postmodum contractum à fundatore non inducitur revocatio, ut contra Pealtam resolvitur. ibid. n.30.

Revocabiles donationes sicut donatores contrahendo non revocantur. ibid.n.31.

Revocabilis donatio per delictum commissum non transit revocata in fiscum, & de ratione. ibid. n.32.

Ad bona revocabiliter donata quoties tacita vel expressa inducitur revocatio, creditores donantis jus habent. ib. n.33.

Secus quando non revocatur, quia tunc creditores donatarii ex bonis donantis credita sua exigunt. ib. num. 34.

Irrevocabilis donatio nullam patitur revocabilitatem, ex quacumque dispositione donantis. ib. n.35.

Nec per æs alienum postmodum à donante contractum, aut per census impositionem. p.458. n.36.

Irrevocabilis donatio tertii, & quinti patitur diminutionem per æs alienum postmodum à patre contractum. ib. n.37.

Ad actum sui natura revocabilem data facultas non consumitur per primum actum, sed durat toties quoties revocari possit. n.36. & 37.

Procuratori revocato solvens revocationem ignorans liberatur. p.239. n.33. & 34.

Revocatio mandati non præsumitur. ibid. n. 35.

Revocatio mandati intimanda erit debitori. ibidem num. 36.

Et ante revocationem sibi intimatam solvens dicitur esse in bona fide. ibid. n.37. & 38.

Revocatoria Actio.

Vide *Avocatio.*

Revocatoria conventus clericus, cui in concursu fuit solutum sub cautione de restituendo potiori creditori; an teneatur comparere coram judice concursus. p.349.n.42. cum seqq.

Pro revocatoria intenta per creditorem anteriorem forus rei sequendus erit. ibid. n. 43.

Si lis creditorum sit jam extincta. ibid. & seqq.

Revocatoria uti possunt priores creditores contra posteriores solutos, sive pecunia consumpta sit, sive non. p.651. n.4.

Et electivè possunt agere contra administratorem, ordinem, gradum, in solvendo præposterantem. ibid. n.3.

Revocatoria, an teneatur creditor anterior intentare prius contra posteriores solutos incipiendo ab infimis, & gradatim ascendere quousque de suo credito potiori satisfiat. ibid. n.10. cum seqq.

Revocatoriam, an creditor intentare teneatur inter tertios hypothecarum possessores, ab ultimo incipiendo in quem fuerunt alienatæ. ibid. n.11.

Et ab ultimo possessore incipere debere denegato creditori arbitrio, qui teneant. ibid. n.11. & 12.

Contraria opinio verior. p.652. n.19. & seqq.

Si prior revocat pecuniam solutam secundo, iste à tertio, & tertius à quarto creditore, & sic singuli gradatim descendunt avocantes à posterioribus se. ibid. n.13.

Revocatoria conventus secundus creditor à primo nequit isti opponere ut prius agat contra tertium, alios inferiores, se similiter solutos. ibid. nu. 20. cum seqq.

Eodem jure quo primus creditor revocat pecuniam à secundo, eodem, & secundus à tertio; & sic de singulis gradatim, & successivè. p. 653. n.30.

Jus inferioris creditoris diversum & distinctum est à jure prioris; qui eum vicit revocatoria. ibid. num. 35.

Reus debendi, & credendi.

Vide *Actor.*

Debitor formans concursus judicium reus est originarius, & non actor, abundè. p.14.n.14. & seqq.

§

Salarium.

Vide *Administrator.*

SAlarium competens debet administratori concursus assignari à judice. p.108.n.30.

Salarium etiam non conventum debet assignari depositario, & sequestri. ibid. n. 31.

Salarium semper assignatur à judice administratori concursus, pro laboribus; & onetibus personalibus. ibid. n.35.

Salarium procuratoris advocati, & administratoris habent hypothecam cum prælatione in bonis concursus. ibid. n.41.

Salaria, patrocinia, & aliæ necessariæ expensæ adeò bonis sunt cohærentia, ut tanto minus valere dicantur. ibid. n.42. & 43.

Salarium administratoris; & aliorum officialium expensæ litis, & alimenta famulorum admodum dicuntur necessariæ expensæ, præferuntur omnibus creditoribus concursus. p.612. n.14.

Salarium cudis rerum; & famulorum habet prælationem. ibid. n.15.

Salarium administratoris dati pro custodia bonorum; & pro rebus pignoratis custodiendis tacitam habet hypothecam cum prælatione, ibidem num. 16.

Salarium seu mercedem domus conductæ pro custodiendis bonis pignoratis, judicis, & aliorum habet hypothecam tacitam cum prælatione. p.613.n.17.
Salarium recipiens administrator concursus an depositarius, seu sequester, dici possit vel potius locator. p.622.n.19. vide p.624.n.28.
Salarium non debetur depositario, sequestro, aut negotiorum gestori ex natura muneris, nec ipsos peti potest. p.622.n.20. & p.624.n.29.
Salarium recipiunt depositarius, & sequester, quando res depositæ egent administratore. p.624.n.29.

Scientia.

Scientia debitoris cessi qualis esse debeat, ut ei non prosit solutio facta cedenti. p.202. n.60.61.
Contrahens cum possessore majoratus, scire & investigare tenetur ejus facultatem & potestatem. p.335. n.105. & p.329.n.27.28. & 30.
Ignorantia ejus qui investigare tenetur non excusat, sed potiùs inducit scientiam. p.335.n.106.
Scire, & scire debere paria sunt. ibid.
Qui cum alio contrahit vel scit, vel scire debet conditionem ejus. ex n. 19.
Scire, & scire debere idem est in jure. n.36.
Ut ex scientia quis obligetur debet habere plenam, & perfectam scientiam totius negotii cum omnibus suis qualitatibus. p.239.n.41.

Scholaris.

Scholaris citatus ad concursus si declinans petit totius causæ remissionem ad suum judicem, an audiatur. p.44. ex n.39. & seqq.
Scholaris gaudet fori privilegio sive conveniat, sive conveniatur. ibid. n. 40.
Scholaris in judicio universali concursus, an ex identitate rationis gaudeat privilegiis, quibus & fiscus. ibid. n.41. & 55.
Scholares habent privilegium, ut eorum causæ remittantur ad scholæ judicem. ibid. n.42.
Scholaris ad concursum vocatus in eo tenetur respondere contempta remissione petita. ibid. num. 44. & seqq.
Scholaris in concursu concurrit cum debitore communi, ac creditoribus, ut plurimum pupillis, & viduis. ibid. n.45.
Privilegium miserabilium fortius est privilegio scholarium. p.45. n.47.48. & 49.
Scholaris plerumque agit ex cessione patris, miserabilis verò persona ex proprio jure, quod illi prævaler. ibid. n.51.
Scholaribus conventis à pupillo, & miserabilibus pluries denegata fuit causarum remissio ad suum judicem, ibid. n.52. & seqq.
Scholarium privilegio uberius est privilegium fisci. ibid. n.55.
Scholaris sui fori privilegio uti nequit contra miserabiles personas. ibid. n.56.
Scholaris, qui litem contestavit actor vel reus coram judice ordinario non opposita declinatoria, seu tacitè privilegio renunciavit. ibid. num.57. num. 62. & n. 72.
Scholaris liberè potest tacitè vel expressè privilegio fori renuntiare jurisdictionem ordinariam prorogando. ibid. n.58.59. & 72.
Argumentis impedientibus scholares prorogatione judicii ordinarii, satisfit. p.46.n.60. remissivè.
Scholarium exemptio est odiosa, & contra naturalem jurisdictione.n ordinariam, & ad cujus naturam tanquam suam facilè revertitur. ibid. n.61.
Scholaris citatus à judice ordinario si declinatoriam omisit, amplius de ea opponere non potest. ibid. n.62. & seqq.
Scholaris conventus coram ordinario si non comparet tempore, quo opponat declinatoriam, post illud non auditur. ibid. n.67. cum seqq.
Scholaris citatus à judice ordinario tenetur comparere, & de sua declinatoria opponere, alias in ejus contumaciam proceditur. p.47.n.72.
Scholaris, qui cœpto judicio coram ordinario fuit matriculatus, excluditur à fori declinatoria. ibid. n.76. & seqq.
Scholaris, seu universitas matriculata redimere volens censum, sortem cum decursis consignare tenetur coram judice creditoris. p.48.n.87. cum seqq.
Scholaris redimens censum, cùm actoris vices sustineat, nequit convenire creditorem ad census redemptionem coram judice scholastico ultra duas dietas. ibid. n.88.
Et ibidem traditur decisio Senatus Pinciani. ibid.
Scholares, aliive privilegiati, fori privilegio uti prohibentur in reddendis rationibus administrationis. ibid. n. 92. cum seqq.
Scholarium privilegium cessat quando eo utuntur in juribus, & actionibus sibi cessis per extraneos, & consanguineos. ibid. n.94. & 95.
Scholari facta cessio jurium reprobatur cum in fraudem fori facta intelligatur. ibid. n. 96. & seqq.
Scholari facta cessio à patre sub requisitis positis in l. 18. tit. 7. lib. 1. recopilat. sustinetur, & potest pro exactione debitores coram suo judice scholastico convenire. ibid. n.98. cum seqq.
Magister scholæ non potest virtute cessionis citationem expedire, anteaquam constet adversarium intra dietas habitare, & explicantur verba, l. regiæ. p.49.n.109.
Limitationes plures ad privilegium scholarium traduntur. p.50.n.111. remissivè.

Scriptura.

Vide *Instrumentum, Chirographum.*

In eadem Scriptura pluribus nominatis nullus etiam primò scriptus potest prætendere anterioritatem, p.276.n.40. & 42.
Scriptura privata, quibus in casibus plenam fidem faciat. p.465.n.30.
Scriptura privata continens hypothecam recognita per debitorem, an præferatur aliis publicis medio tempore celebratis quoad hypothecam. p. 464. n. 27. cum seqq.

Sententia.

Vide *Res judicata.*

Sententia contra debitorem lata in aliis judiciis concursui non præjudicat nec illi inducit exceptionem rei judicatæ. p.263.n.11.
Et de ratione. ibid. n.12.
Sententiæ extra judicium universale per creditores obtentæ, quando attractio litium fuit omissa, an sint exequendæ, non spectato fine concursus. p. 29. ex n.54. & seqq.
An saltim sint exequendæ sub fidejussione. ibid. n.55.
Sententia quando non potest exequi in specifica forma sub qua disponit, debet exequi eo modo quo possit indemnitati creditorum consuli, p.61.n.63.
Sententiarum anterioritas, an præferatur anterioritati temporis. p.122. n.3.
Creditor, qui prius sententiam obtinuit in exactione, præfertur aliis ejusdem generis creditoribus, quorum causæ nondum sunt finitæ. ibid. n. 5. & 6.
Creditor qui prævenit in executione sententiæ, simul pro aliis creditoribus latæ an istis præferatur. ibid. n.7. & 8.
Sententia per unum creditorem contra debitorem communem obtenta potest à cæteris impugnari, & de fraude aut collusione opponere. pag. 124. sub num. 24.
Sententia obtenta ab uno creditore contra debitorem cæteris non citatis, minimè præjudicat. ibid.
Sententia graduationis, an sit exequenda quoad omnes, non obstante appellatione per aliquos creditores emissa,

Index Rerum

emissa, & quando prima sententia potest exequi. p.128.n.64. & seqq.

Prima sententia graduationis in supremis tribunalibus exequitur non obstante supplicatione, tum fidejussione deposita. ibid. n.67.

Et procedit sive prima sententia feratur in tribunali in prima instantia, sive per viam appellationis à sententia lata per inferiorem. ibid. n.69. cum seqq.

Sententia graduationis, casu, quo suspenditur per appellationem quoad omnes suspensa intelligitur: quando verò exequitur supplicatione non obstante, quoad omnes creditores executioni mandatur. p. 129. n. 76.

Sententia contra unum ex correis non præjudicat aliis non citatis. p.133. n.48.

Sententia declarata nulla ad instantiam unius ex consortibus prodest aliis. pag. 159. n. 22. 23. & 30.

Dummodo non procedat ex jure speciali petentis nullitatem. ibid. n. 24.

Sententia nullitatem instrumenti declarans præjudicat omnibus interesse habentibus. ibid. n.25.

Sententia inter aliquos obtenta super comprehensione, aut exclusione alicujus casus in privilegio aliis obstat, & prodest tunc non litigantibus. ibid.n.26. & 27.

Sententia semel lata super legitimatione personæ procuratoris ad litem (de quo inter partes dubitabatur) amplius de mandato disceptandum non erit. ibid. num. 28.

Sententia super legitimatione personæ lata ad unius instantiam in una lite prodest aliis in alio judicio & lite diversa, tanquam realis facit jus quoad omnes. p.160.n.29.

Sententia, qua debitor ad instantiam unius declaratur fallitus, & non solvendo aliis prodest. ibidem. num. 30.

Sententia super excussione bonorum non transit in rem judicatam, sed quandocumque bona debitoris appareant, nova fit excussio. p.184.n.29.

Sententia excussionis non transit in judicatum, quominus tertius, vel condemnatus ipse possit quandocumque de existentia bonorum docere. ibid. n. 29. & 30.

Sententia contra fratrem possessoris majoratus ad alimenta præstanda fratri, mortuo possessore, an præjudicet ejus filio successori. pag.178. num.153. cum seqq.

Sententiæ causa cessante ex nova superveniente causa, cessat ipsa sententia translata in rem judicatam. p. 185. n.35.

Cessante causa ob quam latæ sunt sententiæ, non obstant identitates rei judicatæ. ibid. n. 36.

Sententia, quæ fundatur in causa sui natura inconstanti, variabili, & communicabili, variatur, & commutatur per causam. ibid. n.45.46.& 47.

Sententiam taxantem alimenta consentiens filius adhuc ex nova causa augmentum potest petere. pag.186. sub n. 50.

Quod etiam obtinet in pacto super taxatione alimentorum juramento firmato. ibid.

Sententia lata contra proprietarium usufructuario non citato non nocet, nec è contra, p.198. n.13.

Sententia lata contra intrusum in prælaturam non nocet vero prælato. p.380. n.88. & seqq.

Plures in eadem sententia ad quantitatem condemnati pro rata tenentur, etiamsi aliquis efficiatur non solvendo. p.404.n.44.46. & 47.

Sententiæ diversæ ferri possunt ex diversitate personarum. p.484. n.127. cum multis seqq.

A sententia qua quis declaratur creditor, & ut talis graduatur non appellans eam approbare videtur. p.549. n.59.

Sententia assignans gradum creditori comparenti in concursu per necessarium antecedens eum esse creditorem declarasse videtur. ibid. n.72.

Sententia non facit rem judicatam in præsuppositis in ea, nisi præsuppositа veniant in necessariam consequentiam. ibid. n.73. declara ut n.98.

Sententia quando necessariò aliquid supponit ad illud se extendit. ibid. n.74. & seqq.

Sententia lata super principali censetur lata super articulo incidenti incompatibili cum principali. p.550. n.77. & seqq.

Sententia lata sub causa cessat, cessante causa. ibid. & ex n. 84. cum seqq.

Sententia facit rem judicatam super suppositis in ea quando veniunt in necessarium antecedens, vel consequens, dummodo deducta fuerint in judicio, & adhibita causæ cognitione, p.551.n.98.

Sententia absque causæ cognitione lata nulla est ipso jure. ibid. n.101. & 102. cum seqq.

Sententia lata super principali operatur super articulo incidenti deducto incompatibili cum principali. ibid. num.105.

Exceptio, quod quis non erat creditor super majoratu, de quo nec fuit oppositum, nec cognitum, non potest in sententia graduationis comprehendi. ibid. n.106. cum seqq.

Sententia Senatus à qua nequit supplicari, irrevocabilis est per quamcumque nullitatem, etiam notoriè apparentem ex actis p.553.n.121. & 168.

Nisi adsit citationis defectus. ibid.

Sententiæ contrariæ etiam super eodem facto tolerantur inter diversas personas latæ. ibidem. num. 123. & 124.

Ex sententia declarante aliquem esse, vel non esse creditorem dissolvitur, vel subsistit hypotheca respectivè. p.554.n.132.

Sententia per condictionem sine causa non redarguitur de injustitia, aut iniquitate, sed causa cessante & de supposito postmodum apparente falso. p. 555.n.154.

Ex sententia condemnante ad partem debiti, non infertur absolutio alterius partis omissæ. pag. 562. n.36. & 37.

Sententia in his, quæ divisibilia sunt, ferri potest pro parte, remanente actione illæsa ad aliam partem. ibid. n. 38. cum seqq.

Ex sententia lata super una ex pluribus rebus positis non infertur ad cæterarum absolutionem, sed potius ad omissionem. ibid. n.40.

Sententia super parte rei petitæ non comprehendit aliam partem omissam. p.563.n.41.

Sententia contra antecessorem non præjudicat successori tunc emptoris jus habenti formatum. p.638. num. 33.

Idem & in cessionario. ibid.

Sententia super prælatione inter anteriorem, & posteriorem creditorem lata non præjudicat intermediis. p.649. n.104.

Sententiæ latæ contra non possidentem executio suspenditur, quæ ad effectum perducitur quandocumque cœperit possidere. p.663.n.64.& 65.

Separatio.

Separatorum natura est diversitatem inducere. p. 42. num. 20.

Ad separationis bonorum judicium admittitur creditor in diem, sub conditione. p.53.n.27.

Separatorum separata est ratio. p.58. n.1.

Separata judicantur jura plurium in una persona concurrentia. ibid. n.2.

Separatæ censentur plures hæreditates, aut patrimonia in una persona concurrentia, & ideo vel à creditoribus, vel à debitore separatio postulatur. ibid. num. 3.

Separatio plurium majoratuum, hæreditatum, aut socie-

ſocietatum poſtulatur per ſingulos creditores, facto concurſu per debitorem ſimul poſſidentem, ne omnium jura confundantur. ibid. n. 9.

Separatio an poſtuletur hæreditate ſemel adita per creditores hæreditatis. ibid. n. 10. cum ſeqq.

Separatio denegatur poſtquam bona hæreditatis commixta ſunt cum bonis hæredis. p. 59. n. 15.

Separatio bonorum rectè poſtulatur, etiam poſt aditam hæreditatem. ibid. n. 16. cum ſeqq.

Separatio bonorum admittitur hæreditate adita. ibid. num. 18.

Separationem impedit alienatio facta per hæredem poſt illam à creditoribus poſtulata. ibid. n. 24.

Secus in conſtitutione pignoris. ibid. n. 25.

Separationem & ſuum creditum poteſt hæres tanquam extraneus poſtulare confecto inventario. ibid. cum multis ſeqq. Vide *Inventarium.*

Separationem amittunt creditores qui noviter cum hærede contraxerunt recipientes cautionem, aut pignus pro ſecuritate ſui crediti. p. 60. n. 40.

Separationem poſtulantes creditores excluduntur à bonis propriis hæredis, iſtius tamen creditores jus habent ad reſiduum hæreditatis ſolutis ejus creditoribus. ibid. n. 41. 42. & 43.

Separatione non poſtulata, creditores hæreditarii concurrunt cum creditoribus hæredis, ſervata gradus prærogativa. ibid. n. 44.

Separationis poſtulandæ terminus ſolùm currit hæredibus, non creditoribus. ibid. n. 45.

Quod maximè procedit, ſi debitor vivens formavit concurſum, vel dum cum hærede, lis pendet ſuper creditis. ibid. n. 46.

Poſſeſſore majoratus formante concurſum ad bona majoratus, & libera, fit bonorum ſeparatio ad poſtulationem creditorum cujuſlibet patrimonii. p. 62. num. 69.

Poſſeſſore duorum majoratuum formante concurſum, utriuſque bona ſeparantur, & quilibet majoratus agnoſcit creditores ſuos ne confundantur. ibidem. num. 72.

Separatio fit æris alieni à bonis remanentibus debitoris, ut ex iſtis tantùm taxentur alimentarii, quibus debitor dare tenetur. p. 176. n. 121. & ſeqq. & à n. 116. cum ſeqq.

Inter creditores ad bona majoratus, & ad libera poſſeſſoris formantis concurſum ſolet de ſeparatione utriuſque patrimonii contendi. pag. 341. num. 1. & ſeqq.

Separantur duo, vel plures majoratus ab uno poſſeſſore tenti, duobus modis, aut per viam legitimæ ſucceſſionis, aut per viam evictionis, & vendicationis. p. 369. n. 1. cum ſeqq.

Inter ſeparationem majoratuum ab uno poſſeſſore utroſque obligatos factam per legitimum ſucceſſorem, & ſeparationem contingentem per evictionem ex defectu tituli poſſeſſoris magna verſatur differentia. p. 386. n. 129.

In ſeparatione majoratuum per ſucceſſionem ſuſtinentur hypothecæ ſuper utroque impoſitæ in ſeparatione per evictionem, nullo modo majoratu evicto. ibid.

Separatio patrimoniorum in una debitoris perſona concurrentium conceditur, ne jura creditorum utriuſque confundantur. p. 430. n. 5. cum ſeqq.

Separatio fit bonorum liberorum à bonis majoratus creditoribus poſtulantibus. p. 487. n. 3.

Separatione poſtulata à creditoribus quomodo iſti ſint ex diverſis patrimoniis ſolvendi, pag. 502. n. 55. & 56.

Separationis bonorum exceptio, cùm ſit modificativa, poſt rem judicatam admittitur. p. 550. nu. 86. & ſeqq.

Sepulchrum.

Vide *Patronatus.*

Jus Sepulchri, vel capellæ quod habet debitor quando in limine erectionis, & ante conſecrationem fundator ſibi & ſucceſſoribus reſervavit, an ſubhaſtari poſſit pro ſolvendis creditoribus, pag. 595. n. 45. & 46.

Jus Sepulchri poſt erectionem Eccleſiæ acquiſitum quoad jus, & proprietatem vendi non poteſt, cùm ſit locus ſacer. ibid. n. 47.

Sepulchri uſus, cùm ſit quid temporale reſpiciens honorem, & præeminentiam, quocumque tempore poteſt vendi, ibid. n. 48. & 49.

Uſus Sepulchri hæreditarii, ſeu capellæ, eſt pretio æſtimabilis, & diſtrahi pro ſolutione poteſt creditorum, ibid. n. 50. & 51.

Sequeſtrum.

Sequeſter, & depoſitarius, an adminiſtrator concurſus dici poſſit. p. 101. n. 1.

Sequeſter an dici poſſit adminiſtrator, qui bona concurſus non poſſidet. ibid. n. 2.

Sequeſtratæ rei poſſeſſio, an in depoſitarium tranſeat. ibid. n. 3.

Sequeſter dicitur apud quem res deponitur lite pendente reſtituenda vincenti judicio finito. ibid. n. 7.

Sequeſtrum in triplici eſt differentia. ibid. n. 12.

Sequeſtrum aut eſt judiciale, aut conventionale inter litigantes ſuper re, apud fidum cuſtodem deponenda, quouſque lis finiatur. ibid.

Sequeſtrum neceſſarium dicitur, quod judicis decreto fit, veluti quando res de qua controvertitur ponitur ſub fida cuſtodia, donec finiatur lis. p. 102. n. 14.

Sequeſtrum judiciale fit, quando timetur de dilapidatione poſſidentis. ibid.

Sequeſtrum neceſſarium privat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, & in ſequeſtrum transfert. ibid. n. 15.

Sequeſtrum mixtum dicitur, quando fit magiſtratus imperio ad partis petitionem, vel ſine illa, ibid. num. 16.

Et hoc ſequeſtri genus magis convenit adminiſtrationi bonorum concurſus, ibid. n. 19.

Sequeſtrum, & depoſitum idem eſt. ibid.

Sequeſtrum dicitur depoſitum judiciale, ibid. n. 20.

Sequeſtrum à depoſito differt, quantum genus ab ſpecie. eod.

Ex Sequeſtro neceſſario tranſit poſſeſſio rei depoſitæ ſi judex habuit animum transferendi, non aliàs. p. 103. n. 29.

Quia totum pendet à voluntate judicis deponentis. ibid. num. 30.

In ſequeſtrum nominatum à judice non dominium nec poſſeſſio tranſit, ſed manet penes debitorem concurſum formantem. ibid. n. 31.

In Sequeſtrum cauſa cuſtodiæ nunquam tranſit poſſeſſio. ibid. n. 32.

Sequeſtrum fit à judice juſta, & legitima cauſa interveniente judicis officio. p. 104. n. 35.

Ad ſequeſtrum deponendum in bonis debitoris concurſum formantis, juſta cauſa eſt controverſia inter creditores, & timor dilapidationis. ibid. n. 36. & 37.

Ex Sequeſtro appoſito in bonis concurſus prohibitio alienationis oritur in favorem creditorum. p. 262. num. 3.

Sequeſter, œconomus, vel depoſitarius non exigentes, vel minus debito exigentes, non conſtituunt in quaſi poſſeſſione non ſolvens in præjudicium Domini. p. 264. n. 40. & p. 265. n. 31. cum ſeqq.

Sequeſter ſpolii prælatorum ſolvens penſiones alicui; non præjudicat dignitati, nec exigens conſtituitur in quaſi poſſeſſione. ibid. n. 41.

Sequeſtrum à judice factum eſt verè depoſitum. p. 270. n. 19. & 20.

Index Rerum

Sequester bona sequestrata in concursum conferre tenetur ad petitionem creditorum. pag. 77. num. 22. & 26.

Sequestratæ rei possessio licèt in sequestrum transeat, dominium illius remanet penes debitorem. ibidem num. 23.

Exequutio pendens coram judice sequestrante ad judicium concursus est trahenda, ut per sententiam graduationis, cui debetur, tradatur. ibid. n. 24.

In sequestrato per judicem nomine debitoris ad petitionem plurium prius sequestrum non præfertur posteriori habenti potiorem hypothecam. pag. 78. num. 56.

Sequestrum rei debitoris alibi factum ad judicium universale concursus reduci debet. p.77.n.26.

Sequestrum à judice ad instantiam unius creditoris appositum cessat per inhibitionem judicis concursus universalis; apud cujus administratorem reducitur, alterata causa primi sequestri. p.78. n.42.

Sequestratis bonis concursus debitori prohibita alienatio est, quæ si de facto fiat contractus est invalidus. p.113.n.8.

Sequestratis bonis quoad nullitatem alienationis idem operatur, quod judicis interdictio. ibid. n.9.

Nec in emptorem transfert debitor proprietatem, nec possessionem. ibid. n.10. & 11.

Sequestrum licèt causet prohibitionem alienationis, non tamen litigium in bonis sequestratis. ibidem num. 13.

Sequestrum in jure promiscuè appellatur depositum. p.116.n.71.

In sequestrum apud quem de voluntate partium res deponitur possessio transit. p.117. n.72. & 73.

In sequestrum apud quem jussu judicis res deponitur non transit possessio, nisi evidens appareat animus dimittendi. ibid. n. 74.

In sequestrum possessio non transit, quando fit ad custodiam solam. ibid. n. 79.

Sequestrum bonorum concursus non fit de voluntate debitoris, sed judicis officio cum adstringentis. ibid. n. 80.

Sequester possessionem bonorum habens potest judices nominare, & ad beneficia vacantia præsentare, & omne jus honorificum exercere. ibid. n.88.

Sequestrum violans à judice appositum graviter punitur. p.118.n.93.

Et privatione beneficii puniri potest. ibid.

Sequestro apposito, patri non licet attingere bona sequestrata. ibid. n.94. & seqq.

Sequestrum & administrationem concursus semel acceptans, non nisi justa causa superveniente illam dimittere potest. p.119.n.2.& seqq.

Sequestrum & depositum acceptare quilibet cogi potest, nisi habeat legitimam causam se excusandi. ibid. n. 4. & seqq.

Sequestrari licèt fecerit creditor aliqua bona, poterit ea dimittere, & ex aliis exigere. p. 131. n. 18. & à num. 10.

Sequestrantur fructus beneficii pro satisfaciendis creditoribus, relicta congrua possessori ære alieno gravato. p.171.n.40.

A sequestratione bonorum incipit concursus. p. 189. num. 7.

Sequestrum non patiuntur alimenta debitori assignata. ibid. & p.191. n.8. & 40.

Ex sequestris bonis Dominus ali debet ibidem. num. 9. & n. 41.

Mercator cujus bona extra forum existentis fuerunt sequestrata ex his ali debet. ibid. n.10.

Sequestrum patiuntur alimenta quando ex eis satisfaciendi sunt creditores. p.191.n.40.

Sequestratio, quæ in bonis debitoris concursum introducentis fit fallimenti propriuni est argumentum. p. 207. num. 9.

Sequestrum appositum ad instantiam certi creditoris; si relaxetur sub fidejussore, iste non tenetur aliis creditoribus. p.349. n.35. & 36.

Sequestrum est depositum judiciale. p.347.n.6.

Sequestrum & depositum à judice appositum absque ejus mandato removeri non potest. ibid. n. 7.

In sequestrum & depositarium regulariter dominium vel possessio non transeunt. p.622. n. 18. & 19.

Inter sequestrum & successorem majoratus eadem fit fructuum pro rata divisio, quæ inter istum, & hæredem possessoris mortui. pag. 657. num. 43. 44. & seqq.

Sequestrum ob causam litis motæ durat durante lite. p.664.n.71.

Sequestrum & depositum ut dissolvatur requirit exequutionem rei judicatæ super judicio principali. ibid. num. 72.

Simulatio.

Simulatio præsumitur, si donans aut cedens bona dimissa retinet. p.4.n.17.

Simulatio præsumitur, si donans aut cedens bona reperitur in possessione maximè concurrente causa ad simulationem fingendam. ibid. n. 18. & 19.

Simulata & ficta debitoris repudiatio ex quibus præsumptionibus inducatur. p.427.n.122. cum seqq.

Simulatio requirit causam ad simulandum, & fingendum, qua deficiente præsumptio cessat. pag. 428. num. 131.

Sufficit tamen pro causa sufficienti sola partis opinio; etsi non appareat vera. ibid. n. 132.

Socius, Societas.

Socii creditores non concurrunt cum creditoribus societatis in bonis ad societatem pertinentibus, p.61. n.51.52.53.54.55.

Societatis creditores præferuntur creditoribus socii. ibid. n.56.

Etiamsi creditores socii hypothecarii sint. ibid.n.57.

Et etiamsi contraxerint cum socio ante societatem initam. ibid. n.58.

Creditores socii etiam anterioris plus prætendere non possunt ex bonis societatis, quàm id, quod tangit suo debito. ibid. n.60.

Societatis debitum & creditum est diversum à debito & credito socii. ibid. n.61.

Societate contracta super duobus officiis, uno resoluto, etiam societas extinguitur pro ea parte correspondente fructibus & emolumentis officii extincti. p.81.n.80. & seqq. & ex n.67.

Solemnitas.

Solemnitas ad actum non requisita si adhibeatur, nulliter tamen, & inutiliter, actus insuper sustinetur. p.449.n.73. cum multis seqq.

Alienatio ubi prohibetur absque juris solemnitate ob favorem alicujus, si isti sit utilis sustinetur etiam solemnitate deficiente. ibid. n. 81.

Solemnitas à jure requisita si adhiberi non sit possibile, actus absque ea valet. ibid. n.81. 82.83.

Solemnitas certa ubi à lege requiritur, subintelligitur si adhiberi potest, secus si non possit. ibid. n. 84.

Solemnitas requisita ad actum si in specifica forma adhiberi nequit, debet adhiberi eo modo quo possit. p.535.n.91. cum seqq.

Solemnitas, si præcessit in pignorandis bonis Ecclesiæ, reipublicæ, & minoris seu fisci, distractio eorum alia nova solemnitate non eget. p. 587. nu. 5. cum multis seqq.

Solemnitas consensus, seu authoritas requisita ad actum, si sit semel adhibita, alia nova non requiritur in executione actus. p.588.n.17. & seqq.

Solutio.

Vide *Cessio Juris.*

Qui excipit de solutione debitum non fatetur. p.42.n.24

Solutis integrè creditoribus unius patrimonii, vel majoratus, concursus pro ea parte dissolvitur. p. 62. num. 75.
Solutio facta creditori post judicis interdictum nihil operatur. p. 113. n. 9. & 10.
Nec in emptorem transit proprietas nec possessio. ibid. num. 11.
Solutione ejus, quod debetur extinguitur principalis fidejussorum, & correorum obligatio. pag. 135. num. 8.
Idem operatur datio in solutum. ibid. n. 9. & 10.
Unum pro alio solvi non potest. pag. 152. ex nu. 1. cum seqq.
Et quinque requisita referuntur, ut debitor recipiat bona debitoris, in solutum. ibid. n. 2. & 4.
Solutio & census redemptio facienda est patri, non filio in iis; in quibus pater est legitimus administrator. p. 199. n. 25. & 26.
Solutio facta patri de rebus & pecuniis pertinentibus ad filium, nulla est, quando in eis non est legitimus administrator, nec habet usumfructum. ibid. num. 27.
Conjunctio sola sive paterna, sive materna absque qualitate administrationis legitimæ, non sufficit ad recipiendam solutionem. ibid. n. 28.
Solutio facta matri ex defectu legitimæ administrationis, nulla est. ibid. n. 29.
Solutio & census redemptio, an hæredi, an fideicommissario sit facienda, concurrentibus simul in concursu pro credito hæreditario. pag. 200. num. 37. cum seqq.
Solvitur legitimè hæredi gravato creditum hæreditatis. ibid. n. 39.
Solutio facta cedenti legitima est, & liberat debitorem, si fiat antè litem contestatam, aut partis exactionem, & nisi debitor denuntietur, ne cedenti solvat. p. 201. n. 47. cum seqq.
Solutio confessata à parte ab administratore filii, non liberat debitorem filii, nisi aliter sit adminiculata. p. 202. n. 64.
Solutio facta cedenti, de qua non constat aliter quàm per confessionem cedentis, non præjudicat cessionario. ibid. n. 63.
Solutio facta monacho, servo aut filiofamilias cum quibus fuit contractum, debet esse vera, & realis non ficta nec per confessionem, ut debitor liberetur. ibid. n. 65.
Solutio facta cedenti debitore cessionem ignorante sustinetur favore liberationis. p. 203. n. 71.
Solutio rectè fit ei, cum quo sit contractum, etiam si non sit dominus, sed actio alteri sit quæsita. p. 204. n. 84. 85. 89. & seqq.
Solutio facta servo aut monacho sustinetur, si mutuum fuerit contractum absque consensu superioris. ibid. n. 89. & 90.
Procedunt prædicta in spontanea solutione facta per debitorem, secus in judicio concursus, quo simul concurrunt monasterium, vel dominus. ibid. n. 91. cum seqq.
Solventi magis favetur, quàm aliter contrahenti. ibid. n. 91. cum seqq.
Solutio rectè fit adjecto solutioni, & quando secus, p. 205. n. 101. cum seqq.
Et quando solutio legitima sit. ibid.
Solvi licèt possit apparitori exequenti judicio, tamen comparere non potest. ibid. n. 107.
Solutio facta procuratori revocato, cum quo debitor contrahit, sustinetur ignarus revocationis. ibid. num. 108.
Solvens antè scientiam revocationis sibi intimatæ, in bona fide existit, ut rectè solvat. ibid. n. 109.
Solvens justam credulitatis causam habens ei, qui solutionis tempore jam privatus erat, liberatur. ib. n. 111.
Solutio facta possessori hæreditatis deinde ea privato, aut donatario cujus postea ob defectum conditionis, donatio fuit resoluta, sustinetur. p. 206. num. 122.
Solutio licèt possit fieri ei, qui tempore solutionis privatus erat, ipse tamen in judicio ad petendum non potest comparere. p. 205. n. 114.
Ad solutionis justificationem sufficit conditionem extrinsecam veram esse, nec debitor cogitur intrinsecam, & latentem divinare. ibid. n. 113.
Solutio facta mandatario ipso jure per status mutationem constituentis revocato, si ignoranter fiat sustinetur. p. 209. n. 32. & 35.
Idem in solutione facta administratori finita administratione servatur. ibid. n. 34. & 36.
Solutio quando in concursu fiat creditori sub cautione, obligatione aut fidejussione, de restituendo alteri comparenti potioris juris. p. 347. ex n. 1.
Et ex quibus causis judex moveatur solvendi cum clausula præservativa juris alterius. ibid. n. 2.
Judex solvens creditori, semper quod suspicatur alium esse creditorem potiorem utitur clausula (salvo jure alterius melioris creditoris.) ibid. n. 3.
Solutio facta creditori ex decreto judicis sub clausula præservativa juris melioris, non est stabilis & perpetua, sed resolubilis comparente alio potentius jus habente. ibid. n. 4.
Creditor solutus sub cautione consideratur, ac si solutus non fuisset respectu resolubilis effectus. ibid. num. 5.
Soluta pecunia sub cautione qualibet de restituendo potiori fingitur stare, & non esse consumptam. ibid. n. 6.
Solutio recepta, etiam sub simplici cautione, obligatione, vel promissione, de habendo in depositum facit pecuniam stare. ibid. n. 7.
Solutio sub clausula præservativa juris tertii est conditionalis. p. 348. n. 11. & 13. cum seqq.
Solutio sub clausula præservativa non est absoluta libera, & irrevocabilis. ibid. n. 12.
Nec per eam inducitur census extinctio subsequuta conditione, & evictione. ibid.
Solutione simpliciter facta creditori pro revocatoria intentata per anteriorem, forus rei sequendus erit. p. 349. n. 41. & 43.
Si lis creditorum fuerit jam extincta. ibid.
Solutionis virtute non liberè, sed cum clausula præservativa, pro revocatoria mota ad eundem judicem redire debet clericus, etiamsi judicium concursus fuerit extinctum. p. 350. n. 51. & seqq.
Solutio sub clausula juris tertii præservativa operatur, quod judicium concursus non extinguatur. ibid.
Solutio facta sub clausula præservativa conditionalis est, ac resolubilis tantum durat, dum creditor novus non comparet. p. 351. n. 57.
Solutio sub clausula præservativa est conditionalis resolutiva. ibid. n. 60.
Debitor qui recipit pecuniam auream potest solvere, in qualibet minuta & æroſa. p. 362. n. 47. 48. & p. 363. ex n. 66. cum seqq.
L. Paulus, ff. de solutionibus exornatur. ibid. n. 48.
Debitor obligatus ad quantitatem in genere & non ad certam speciem monetæ potest in qualibet solvere. ibid. n. 49.
Pro aurea pecunia potest solvi æroſa & minutissima, dummodo idem sit valor & quantitas. ibid. n. 50.
Doctores, qui in solutione admittunt quamlibet monetam, etiam pro argentea fundantur in æqualitate valoris: non si in earum valore extrinseco adsit inæqualitas. ibid. n. 51. cum seqq.
Qui in Hispania hodie pro argentea pecunia solvit æroſam, minus solvit, sicut qui pro æroſa recipit argen-

Index Rerum

argenteam plus debito recipit. ibid. n. 67.

An & quando debitor teneatur præcisè ſolvere in argentea moneta promiſſa & recepta, ita ut excludatur à præmii oblatione. ibid. n.71.

Et de variis quæſtionibus reſpicientibus pragmaticas taxantes præmium argenteæ monetæ. ibid. n. 72.

Solvens ei, qui communiter reputabatur procurator creditoris liberatur; quamvis verè procurator non ſit. p.373. n.33.

Solvens hæredi putativo, qui fuit hæreditate privatus, vel donatario, cujus donatio fuit reſoluta, rectè ſolvit. ibid. n.34.

L. ſtatu liber à cæteris. §. Quintus Mutius. ff. de ſtatu lib. ponderatur ad idem. ibid. n. 35.

Solutio facta Prælato intruſo liberat debitorem habentem juſtam cauſam credendi eſſe verum & juſtum prælatum. p.374.n.36.

Debitores qui contraxerunt cum prælato intruſo, liberantur ei ſolventes. ibid.

Secus ſi non contraxerunt. ibid.

Solutio facta tutori, qui ſolemnia non fecit, ſi tamen debitor cum eo contraxit liberatur, & ſi lis pendeat ſuper nominatione. ibid.

Prælato putativo & intruſo communiter tolerato, rectè fit ſolutio, etſi debitor cum anteceſſore legitimo contraxerit. ibid. n.37. & 38. ubi de veriori opinione.

Poſſeſſor beneficii poteſt cogere debitores beneficii ut ei ſolvant, qui poſſeſſori nequeunt movere quæſtionem veri tituli. ibid.

Solutio facta falſo prælato exiſtenti in poſſeſſione liberat ſolventem. ibid.

Solvens prælato intruſo, etiam injuſtè electo, atque injuſtè confirmato, reputato legitimo poſſeſſori liberatur, ſive cum illo debitor contraxerit, ſive cum anteceſſore. ibid.

Solvens poſſeſſori malæ fidei ignoranter liberatur, ſecus ſi ſcienter. ibid.

Solvens poſſeſſori intruſo juſtam habens cauſam credendi verum eſſe poſſeſſorem, liberatur. ibid.

Solvens canonem ei, qui publicè ſe gerebat uti procuratorem domini, liberatur. ibid. n.38.

Solvens injuſto poſſeſſori majoratus juſtam cauſam habens credendi; tempore tamen ſolutionis jam realiter privato liberatur. ibid. n.39.

Sufficit enim debitori ſolventi conditionem extrinſecam eſſe veram, nec cogitur intrinſecam, & latentem divinare. ibid.

Solutiones factæ prælato putativo poſt depoſitionem ignoratam liberatores debitores, contractus autem ab eo geſti non valent. p.383. n.114.

In ſolutione & liberatione favor, in obligatione rigor juris attenditur. p.384. n. 115. & 116.

In Solvente, ſi adeſt bona fides, ac juſtus error præſtat liberationem. ibid.

Contrarium verſatur in contrahente cum putativo. ibid.

Solutione facta putativo parum aut nullum infertur præjudicium vero domino, cùm poſſit ſolutum repetere. ibid. n.117.

Solvendo quilibet eſſe præſumitur, & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. ibid. n.118.

Solvens, vel faciens aliquam partitionem credens ad id teneri, non præjudicat juri ſuo, qui erravit, ibid. n.20. & 22.

Idem de recognitione erronea. p.385. n.122.

Solutionem recipiens creditor pro rata tangenti ei qui inter alios ſit in ſolidum obligatus, quoad omnes correos ſibi præjudicat, qui deinceps pro rata tenentur dumtaxat. p.406. n.75.

Et facta ſic obligationis diviſione unus reus pro alio facto non ſolvendo non tenetur. ibid. n. 77.

Diviſio quæ ſit facta à jure inter obligatos in ſolidum operatur, ac ſi à principio ſinguli pro rata fuiſſent obligati. ibid. n. 77. & 78.

Debitor in diem poteſt ante diem ſolvere, nec ſemel ſolutum poteſt repetere. p.430.n.17.

Solutum ante diem debitor in diem repetere non poteſt, poterit tamen interuſurium conducere, p.434. n.64. & 65.

Solvens domino putativo bona fide debitor liberatur. p.476. n. 35.

Solvere promittens creditoribus alterius, illis etiam abſentibus acquiritur obligatio, & actio. p.515. n. 88. & 89. & ex n. 80. cum ſeqq.

Solvere creditoribus donantibus promittens donatarius directè poteſt à creditoribus conveniri, ob circuitus vitandos. ibid. n. 90. & 91.

Solutio nominis hypothecati rectè fit creditori hypothecanti, inſcio hypothecario, niſi debitorem denuntiaverit, ne ſuo ſolvat creditori. pag.524. nu. 15. 16. 17.

Solvens quod debet, non prohibetur petere quod ſibi ab eodem debetur. p.526.n.33.

Solutio, ubi non admittitur, nec etiam compenſatio admittetur. ibid. n.37.

Solutio non fit poſteriori in præjudicium anteriorum. ibid. n.39.

Solutionem factam per compenſationem admittit lex ex æquitate. ibid. n.43. & 44.

Debitor ad tempus poteſt terminum prævenire, & ſolvere ante tempus, etiam invito creditore. pag. 529. num. 5. & quando ſecus. pag. 531. num. 35. cum ſeqq.

Solvere ante tempus conventum debitori non permittitur ubi adeſt periculum mutationis monetæ. ibid. num. 40.

Solutionis tempus prævenire nequit debitor, quando præmatura ſolutio allatura eſſet damnum creditori. ibid. n.41.

Et juſtè tunc recuſat depoſitum creditor. p. 532. n. 43. & 44.

Solutio præmatura in manum alterius non admittitur. ibid. n.44.

Solutionem ante tempus perperam deſiderat creditor, quantumvis ſua interſit. ibid. n.45.

Nec in præjudicium tertii. ibid. n 46.

Solutionem anticipatam nequit prælatus vel poſſeſſor majoratus recipere in præjudicium ſucceſſorum. ibid. n. 47.

Solutio reddituum anticipata in cenſus contractu reprobatur. ibid. n. 52. & 53.

Solutione omnis tollitur obligatio, ac jus hypothecæ reſolvitur. p.553.n.126.

Solutione ejus quod debetur omnis tollitur obligatio principalis fidejuſſoria, & hypothecaria. ibid. nu. 130. & 131.

Semel ſolventi, qui iterum ex re judicata ſolvit, datur repetitio. p.554. n.136. & ſeqq.

Solutum indebitè ex re judicata non repetitur ex condictione indebiti, ſed ex condictione ſine cauſa. p. 555. n. 143. & ſeqq.

Solventi ex re judicata datur repetitio ex condictione ſine cauſa. n. 144. & 145. cum ſeqq.

Solventi indebitum ex re judicata datur condictio ex cauſa, ſi adhuc non ſolvit actione doli impedit executionem rei judicatæ. ibid. n. 149. & ſeqq.

Solutionis verbo, quælibet ſatisfactio creditorum continetur. p.568.n.32.

Solutio & ſatisfactio quoad effectum extinguendæ obligationis à pari procedunt. p.569.n.33.34.35.

Solutionis promiſſio conſentiente creditore, idem operatur, quod ſolutio. ibid. n.37.

Solutio anticipatè facta in tertii præjudicium non liberat ſolventem, quominus tertio iterum ſolvere teneatur. p.607. n.11. & 12. cum ſeqq.

Con-

& Verborum.

Concurſu pendente nequit debitor ſolvere poſteriori in præjudicium anteriorum. ibid.n.18.& 19.

Solutio à quolibet extraneo fieri poteſt. pag. 608. num. 33.

Solventi ante diem creditori in diem denegatur repetitio. ibid. n.29.

Solventi indebitum nomine alieno non datur condictio indebiti, ſed ei cujus nomine fuit ſolutum.ibid. n. 34. & 42.

Solutio & obligationis extinctio non refert per quem fiat. p.609. n.46.

Solvens pro debitore etiam ſine mandato habet contra eum actionem negotiorum geſtorum. ibid.n.44. 45. & 47.

Extraneus qui ex ſua pecunia ſolvit creditori alieno ſine ceſſione ſolam actionem perſonalem conſequitur. ibid. n. 53.

Solvere debita ſuper rebus impoſita, eſt res ipſas utiliter meliorare. p.613. n.20.

Solutio ex pretio rei emptæ facta poſterioribus creditoribus, an noceat emptori, ut prioribus inſuper ſolvere teneatur. p.616. n.18.

Negativa opinio abſoluta. ibid.

Contraria abſolutè affirmans proponitur. ibid. n.19.

Sententia diſtinguens & verior, ibid. n. 20. & ſeqq.

Solvendi prius ſunt priores creditores ex pretio pignorum, poſteriores ex ſuperfluo, ſi adſit. p.620. num. 7.

Soluto primo creditore ex pignore ſi aliquid remanet, ſolvitur ſecundus. ibid. n. 8.

Solvere idem bis promittens ſemel tantùm tenetur, & ex primo contractu agitur, non ex ſecundo. p. 629. n. 100.

Declara ut in n. 102. & 103.

Solutio & exactio concurſu pendente præpoſterata annullatur ob malam fidem, dolum, ac fraudem præſumptam. p.651.n.5. & ex n. 1. cum ſeqq.

Non ſolvere melius eſt, quàm ſolutum repetere.p.652. num. 15.

Quia poteſt is, à quo vult ſolutionem repetere, vel non eſſe ſolvendo, vel eſſe litigioſum. ibid. n. 16.

Solutis creditoribus, & extincto judicio concurſus bona, quæ ſuperſunt reſtituuntur debitori. p.664. num. 82.

Solutio ſubſequens in dubio refertur ad titulum & obligationem præambulam. p. 577. n.153.

Solviſſe ſibi qui totum potuit, integraliter ſolutus præſumitur. p.211. n.22.23. & 24.

Quæ præſumptio tandiu durat quandiu creditor, qui bona debitoris adminiſtravit, rationem non reddat. ibid. n. 25.

Creditor quando ex reſtitutione pignoris præſumitur ſolutus, non graduatur in concurſu. ibid. n. 27.

Solutio ſimpliciter facta intelligitur facta in cauſam duriorem. p.215.n.9.

Solutio ut legitima ſit debet fieri creditori vel alteri habenti ſpeciale vel generale mandatum cum libera. p. 238. n. 27.

Solvens ſcienter vel ignoranter carenti mandato non liberatur. p.239. n.28.

Si non adeſt perſona, cui ſolvat, debitor ponendo ſortem cum uſuris liberatur, & ceſſant exinde redditus. ibid. n. 29. & 30.

Solvens alicui tempore ſolutionis jam privato ob juſtam ignorantiam liberatur. ibid. n. 33.

Solvens procuratori revocato, revocationem ignorans liberatur. ibid. n. 34.

Solvens ante ſibi intimatam revocationem mandati, dicitur eſſe in bona fide. ibid. n.37. & 38.

Ad ſolutionis juſtificationem ſufficit conditionem extrinſecam ejus cui fit eſſe veram, nec cogitur debitor latentem divinare. ibid. n. 39.

Sors.

Vide *Cenſus, Redemptio.*

Species, Specialia.

In concurſus judicio ſpecialia quædam occurrunt quæ juſtam cauſam præbent creditori ad inſtandum pro redemptione cenſus, & qualia ſint. pag.139. n.15. cum ſeqq.

Status.

Conditiones, quæ ex natura actus ſeu contractus inſunt, ſemper intelliguntur, ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus. p.184. n.21.

Statu & qualitate rerum mutata extinguitur omnis effectus ſtatus prioris, & ſecundum præſentem ſtatum judicantur. ibid. n. 22.

Impedimento ſemel ſublato res redit ad ſuum priorem ſtatum cum priſtina qualitate. pag. 186. n.59. & ſeqq.

Per ſtatus mutationem mandantis, vel mandatarii mandatum extinguitur. p.207.n.1. cum ſeqq.

Status mutatione debitor fallitus pro mortuo habetur. ibid. n. 3. & 15.

Status quo quis reperitur, ſemper attenditur. p. 478. num. 59.

Status rei præſens, etiamſi ejus ſolutio pendeat à futuro eventu, ſemper attenditur. p. 483. ex n. 103. cum multis ſeqq.

Status rerum mutatur mutata conditione perſonarum, p. 485. n.136. & ex n. 127. & ſeqq.

Statum & univerſitatem unus vel duo non faciunt, p. 663. n. 50. & 56.

Status & univerſitas non poteſt incipere niſi à tribus, conſervatur tamen in uno. ibid. n. 55. 56. 57. & 58.

Statutum.

Statuta humana variantur ob temporis varietatem, p. 186. ſub n. 50.

Stellionatus.

Stellionatum committit debitor ſe ingerens adminiſtrationi bonorum concurſus ſemel à ſe dimiſſæ, p.118. n.92. cum ſeqq.

Stellionatus pœna habet locum in quolibet actu geſto, in quo quis dolum committit in alterius præjudicium. ibid. n.97. & 98.

Stellionatus pœna locum habet quoties materia contractus ordinatur potius ad dolum committendum, quàm ad nulliter contrahendum. ibid. num. 99. & num. 100.

Stipulatio.

Alteri per alterum ſtipulare nemo poteſt de jure communi, ſecus de jure regio. p.509.510. & 513. n.13. 14. & ex n. 54. cum ſeqq.

Stipulatio notarii pro abſente valet, & iſti ante acceptationem quæritur jus & actio. p. 511. n.35.36. 37. & 38.

Jure Regio l.2.tit.16.lib.5. recopil. innovatur jus commune, & alteri per alterum ſtipulatur, & abſenti quæritur jus irrevocabile, & obligatio. p. 513. ex n.55. 56.57. & ſeqq.

Jure regio alteri per alterum acquiritur irrevocabilis actio, & obligatio efficax ante acceptationem abſenti. p.514.n.75.

Stipulanti creditori, ut debitori tertio ſolvat intereſt, ut ei ſolvatur, & tertio quæritur actio, & obligatio. ibid. n.76. & ſeqq.

Per d.l. 2. alteri per alterum valet ſtipulatio, & obligatio. p.516. n.108. & 109.

Et ejuſdem l. verus & ſingularis reſtituitur intellectus. ibid. n. 110.

Subhaſtatio.

Vide *Licitator.*

Poſt ſubhaſtatam ſemel rem, & addictam licitanti novus non admittitur licitator meliorem conditionem offerens. p.314. n.1, & 2.

Et

Et quæ dicatur melior conditio oblata. ibid.
Et etiamsi statim, & eodem momento post extinctam candelam novus licitator accedat, non admittitur. ibid. n. 3.
Subhastatione peracta, & extincta candela, emptio manet perfecta, in qua amplius non admittitur pœnitentia. ibid. n.4.
Subhastatione peracta, nec minor, respublica, nec fiscus habent privilegium admittendi novum licitatorem. ibid. n.5.
In Subhastatione bonorum fisci novus admittitur licitator de jure Hispano. ibid. n. 6.
Adversus licitationem semel peractam; an & quando minori, reipublicæ, & Ecclesiæ detur restitutio. p.316.n.7.& seqq.
In Subhastatione bonorum concursus semel peracta novum licitatorem plus offerentem non admittendum tenet Hermosilla. ibid. n.11.
In Subhastatione facta novum licitatorem meliorem conditionem afferentem esse admittendum ob speciale privilegium concursus, verius probatur. ibid. ex n. 12. cum seqq.
In Subhastatione bonorum debitoris præfertur cognatus extraneo licitatori, & utrique creditor ipse. p. 316. n.14. & 15. & seqq.
Subhastationem semel factam potest judex redintegrare ob dolum, fraudem, aut collusionem intervenientem. ibid. n.34.
A subhastatione facta ob non solutum pretium rectè discedi potest, & ulterius subhastari. pag. 318. num. 64.
Conditio sub qua res tacitè à jure, vel à judice subhastatur, inducit prioris judicii conditionem, ac prorogationem termini subhastationi affixum.p.319. n.102. & à n.93. cum seqq.
Subhastationis terminus potest à judice ex justa causa prorogari. p.320. n.103.
Subhastatæ rei possessor, si præmaturè conqueratur de capitulo, tutore & similibus volentibus admittere novum licitatorem, debet tanquam actor sequi forum rei. ibid. n. 109. cum seqq.
Creditor inferior in subhastatione bonorum debitoris plus offerens, tunc præfertur anterioribus si pretium solvat, non quando illud compensare vult cum suo credito. p.324. n.50. & 51.
Subhastantur bona concursus ad instantiam creditorum obtinentium sententiam graduationis. p. 566. num. 1.
Subhastatio à judice facta admissa, & habita fide de pretio, nulla est ipso jure. ibid. n. 2.
Subhastatio facta habita fide de pretio, ex diametro opponitur principali fini concursus. ibid. n. 3. & 4.
In Subhastatione admittenda non est licitatio, & oblatio conditionalis. ibid. n. 5.
In Subhastatione non admittitur census constitutio loco pretii oblati, quia est habere fidem de pretio. ibid.
Nisi accedente consensu creditorum, sed non procuratorum ad id non habentium speciale mandatum. ibid. n.7. cum multis seqq.
In subhastatæ rei emptorem transit dominium irrevocabile traditione sequuta. p.573.n.105.
Subhastatione perfecta, pœnitentiæ locus non est. ibid. num. 106.
Subhastata bona debitoris ad instantiam creditorum libera transeunt in emptorem, pignoris vinculo dissoluto. ibid. n. 108. & ex n.122. & seqq.
Subhastatæ rei emptor plenissimam consequitur liberationem, ut amplius nequeat molestari à creditoribus. p.574.n.113.
Subhastatæ res si emptorem non invenit adjudicatur taxata creditoribus invitis. p. 576. n. 139. & 140.
In subhastatione publica vendenda sunt bona majoratus distrahenda, persolvendis creditoribus. p.587. num. 1.
In subhastatione publica distrahenda sunt omninò bona, quæ judicis decretum requirunt. ibid. n. 2.
Bona absentis fisci, minoris, reipublicæ, & quæ in executionem rei judicatæ venduntur, subhastationem publicam requirunt. ibid. n.3.
Idem in bonis concursus distrahendis servatur. ib. n.4.
Subhastatio bonorum majoratus non requirit novam facultatem, sed sufficit quæ processit ad hypothecandum. ibid. n.5.
Idem servatur in omnibus casibus in quibus ad alienandum, & pignorandum assensus regius requiritur. ibid. n.6. & 7.
In subhastatione si intervenit læsio enormis, vel enormissima reiteratur subhastatio, & plus offerenti datur. p.615.n.4. & 5.
Etiamsi subhastatio decreto senatus fuerit confirmata, si læsio benè probetur. ibid.
Subhastatio annullatur ob pretium oblatum non solutum, & iterum res subhastatur. p.631.n.13.
In subhastatione post pretii oblationem pœnitentiæ non est locus. p.633.n.33.

Subintratio.

Extraneus solvens pro debitore ex quibus requisitis subintret locum & gradum creditoris soluti, & ex sua pecunia dimissi. p. 609. n.53. cum multis seqq. ubi distinguuntur varii casus.

Subreptio.

Vide *Facultas.*
Creditores comparentes in concursu cum facultate subreptitia excluduntur. p.240.n.1. & seqq.
Subreptio facultatis regiæ, an censeatur exclusa per clausulas ex certa scientia non obstantibus, & ex plenitudine potestatis. p.241.n.10.
Subreptitia est facultas regia ad alienandum ob non factam principi relationem omnium, quæ eum movere poterant ad non ita facilè concedendum. ibid. n.6.7.& 8. cum seqq. usque ad 15.
Subreptitia est gratia principis, si ei non fiat relatio omnium qualitatum rei. ibid. n.9.
Subreptionis vitium gratiam principis reddit nullam, ibid. n. 4.
Subreptio ut evitetur debet fieri clara relatio, & non sub involucro verborum. p.242.n.16.

Successor.

Vide *Facultas, Majoratus, Possessor.*
Successor verus evincens majoratum in tenuta à putativo imponente census sub facultate regia, si potest creditores evertere, multo magis poterit, qui in proprietate majoratuum evicit. p.386. sub num. 128. cum seqq.
Successor in administratione concursus tenetur adimplere delegationes judicii directas suo antecessori mortuo, vel remoto. p.596. n.9. cum seqq.
Successor in officio tenetur adimplere literas directas suo antecessori habito respectu ad officium. p. 597. n.13. & 14.
Successor & novus executor mandatum directum suo antecessori potest exequi absque novo mandato. ibid. num. 15.
Præceptum directum prætori, habito respectu ad munus transit in successorem ejus loco subrogatum. ibid. n.16. & 17.
Testes licèt non probent, nisi coram judice examinante publicati, fidem faciunt si coram successore in officio publicentur. ibid. n.18.

Supplicatio.

Principis subscriptio, & concessio generalis regulatur à supplicatione limitata, restricta, seu generali. p.371.n.17.
Ex pluribus in supplicatione petitis, si aliqua princeps concessit, cætera negare videtur. ibid. n.18.

Facultas regis ambigua, generalis, vel æquivoca declaratur à ſupplicatione. ibid. & n. ſeqq.
Facultas ad alienandum ſimpliciter conceſſa præciſam habet relationem ad ſupplicationem & preces. ibid. num. 14.

Supplicatio ſecunda.

Vide *Fidejuſſor. Pauper.*

Supplicationem ſecundam cum pœna mille quingentarum duplarum amittens in diverſa cauſa debitor, an propter concurſum à ſe formatum tanquam pauper excuſetur à fidejuſſione requiſita à lege Regia. p.286.n.1. cum ſeqq.
Supplicans ſi pauper ſit, & fidejuſſionem non inveniat, ad juratoriam cautionem admittitur. ibid. n. 9. & ex n. 3.
Authen. quæ ſupplicatio, C. de precib. imper. offer. ut ſupplicatione pendente exequi poſſit ſententia victrix, fidejuſſionem præſtare tenetur. p.287. n.17.
Si tamen pauper ſit, & fidejuſſionem non inveniat, admittitur ad juratoriam cautionem. ibid. n. 18.
Supplicans in terminis *Authen. quæ ſupplicatio*, admittitur ob impoſſibilitatem ad juratoriam cautionem loco fidejuſſionis. p.288.n.25.
In ſecundo ſupplicante fidejuſſio requiſita niſi præſtetur intra terminum legis Regiæ, ſupplicatio corruit. p.289.n.48. cum ſeqq. & à n. 43.
Intellectus ad *Auth. quæ ſupplicatio*, p. 291. n. 57. & 148. cum ſeqq.
Supplicatio ſecunda non admittitur, niſi cauſa ſit ardua. p.293. n.81. & 82.
Supplicationis ſecundæ remedium eſt exorbitans à jure. ibid. n. 83.
Quod non patitur cautionem juratoriam loco fidejuſſionis requiſitæ. ibid. n.84.
Supplicatio ſecunda non eſt jus competens condemnato, de jure, niſi illud ſua pecunia, ac periculo pœnæ comparaverit. p.294. n.87.88. & ſeqq.
Secundam ſupplicationem minori omittenti non datur reſtitutio, quia de ſuo jure nihil amittit. ibid.n.90.
Supplicanti ſecundo datur reſtitutio, ex legitimo impedimento adverſus lapſum termini ſe præſentandi coram Rege. ibid. n.91.
Poſſeſſor majoratus qui per rem judicatam condemnatus, omiſit ſecundam ſupplicationem, vel ſemel interpoſitæ intra terminum renunciavit, nullum jus amiſit, nec majoratus indefenſus dicitur. ibid. num. 92.
Supplicationem ſecundam interponens ob impoſſibilitatem inveniendi fidejuſſionem, non admittitur ad juratoriam cautionem. p.295. n.103.
Doctores regnicolæ admittentes ex ſtilo pauperem ſupplicantem ad cautionem juratoriam, declarantur. ibid.n.104. & ſeqq.
In Francia ex ſpeciali conſtitutione pauper ſecundo ſupplicans loco diſponendæ pecuniæ, admittitur ad juratoriam cautionem. ibid. n. 105.
Declaratur ibid. & n. ſeqq.
Authen. quæ ſupplicatio. appetens fidejuſſorem pro forma in executione ſententiæ, pendente ſupplicatione mirè interpretatur. pag. 300. num. 148. & ſeqq.
Pauper victor in caſu *d. Authen. quæ ſupplicatio*, an loco fidejuſſionis admittatur ad juratoriam cautionem duæ ſunt contrariæ opiniones. ibid.n.149.
Tertia opinio verior, & receptior, ut per æquipollens, nempe per ſequeſtrum, & depoſitum rei, vel pecuniæ executivæ conſulatur impoſſibilitati reperiendi fidejuſſionem. ibid. & n. ſeqq.
In ſupplicatione ſecunda fidejuſſio debet exhiberi intra terminum legis poſtea, nec tanquam æquipollens admittitur. p.301. n.162. cum ſeqq.
Supplicans, qui formavit judicium concurſus inter ſuos creditores an pauper ſolemnitatis dici poſſit ut à fidejuſſione relevetur & ad juratoriam cautionem admittatur, diſceptatur. p.303. ex n.181.
Debitorem concurſum formantem adeo pauperem eſſe ſolemnitatis, ut ſupplicans admittatur ad juratoriam cautionem, ut verius reſolvitur. ibid. ex nu. 189. cum ſeqq.
Debet tamen concurſus eſſe verus, & legitimè formatus, non fictus, & ſimulatus. p.304.n.193.
Et debet per debitorem formari ad univerſum patrimonium, non ad partem. ibid. n. 194.
Supplicanti ſi ex ſuis bonis fuerunt in concurſu creditorum aſſignata alimenta, non excuſatur à fidejuſſione, quia pauper non eſt. ibidem num. 195. cum ſeqq.
Supplicans per concurſum affectatum non dicitur pauper, nec à fidejuſſione mille quingentarum duplarum relevatur. ibid. n. 197. cum ſeqq.
Ex mera æquitate ſtylus curiæ introduxit, ut pauper ſolemnitatis ſupplicans à fidejuſſione relevetur, & ad cautionem juratoriam admittatur. p. 305. n. 204. & 205.

Suppoſitio.

Vide *Tranſlatio.*

Suppoſitio cauſæ tanquam veræ quæ detegitur falſa, irritat contractum & diſpoſitionem quamlibet pag. 551. n. 89. cum ſeqq. ubi de variis exemplis ex n. 88.
Super ſuppoſitis, ut ſententia operetur, plena eorum cauſæ cognitio eſt adhibenda. ibid. num. 98. & 99.
Super ſuppoſito veniente in neceſſarium conſequens, tunc operatur diſpoſitum ſi pendet ex mera voluntate gerentis. ibid. n. 100. & ſeqq.
Depoſitum ſub aliquo ſuppoſito quod detegitur falſum, reſolvitur & annullatur. pag. 219. num.15. uſque ad n. 21.

T.

Taxatio.

Vide *Alimenta.*

TAxare poteſt judex valorem cenſus vitalitii, attenta temporis deterioratione, & vitæ curſu. p. 147. n.41. & ſeqq.
Si in Taxatione cenſus vitalitii creati partium adſit conventio, an judex ſequi teneatur. ibid. n.43.
Bona Taxata, quæ non reperiunt emptorem juſtum pretium offerentem, quando & quibus caſibus ſunt danda in ſolutum creditoribus. p. 152. ex n. 1. cum ſeqq.
Et an Taxata debeat creditor cenſuarius recipere pro extinctione cenſus. p. 153. ex n. 6. cum ſeqq.
Remedium *Authent. hoc niſi debitor* fuit introductum ad evitandas moleſtias creditorum urgentium debitoris. ibid. n. 13. & ex n. 1.
Taxata ſemel alimenta creſcunt & decreſcunt, creſcentibus vel decreſcentibus bonis concurſus, re judicata minimè obſtante. pag. 183. ex num. 2. & per totum cap.
Contra Taxationem infirmam bonorum concurſus debitor communis reclamare poteſt. p.324.n.61.

Tempus.

Vide *Terminus, Prorogatio.*

Tempus antiquum, quod dicatur. p.260. n.45.& 46.
Tempus à lege appoſitum, intra quod aliquid eſt gerendum, requiritur pro forma. p.289. n.46.
Si tempus à diſpoſitione præſtitutum non tenetur, forma non dicitur ſervata. ibid. n. 47.
Tempus appoſitum à lege, ut intra illud actus fiat, pro forma appoſitum intelligitur. p.292. n.75.

Temporis taxati negligentia tacitam inducit renunciationem. p.301. n.163. & seqq.
In Tempus legis si supplicans non exhibuit fidejussionem, posteà nec tanquam æquipollens admittitur. ibid. n. 162.
Imputandum est ei qui se nimis in tempore arctavit, & se in necessitate posuit. ibid. n. 164.
Tempus appositum obligationi finiendæ si prorogetur, fidejussore non consentiente liberatur. pag.225.n.1. & seqq.
Non in totum sed pro tempore prorogato dumtaxat. ibid. n. 2.
Tempus quando non est appositum substantiæ obligationis, sed executioni & solutioni prorogatum, fidejussor tenetur. ibid. n.3.
Tempus assensus regii, non tempus contractus & obligationis attenditur ad validitatem. p. 329. ex n. 31. cum seqq.
Permissum ad tempus post tempus censetur prohibitum. p.334. n.89.
Ad læsionem & indotationem attenditur tempus contractus, non quod posteà evenit. pag. 333. nu.77. & 78.
In Temporis præventione fraus fit creditoribus. pag. 432. n.31. & ex n.18. cum seqq. p.433. n.43. p.531. & ex n.40. cum seqq.
Tempus solutionis potest debitor ad tempus prævenire, & ante tempus solvere invito creditore. ibid. num. 34.
Tempus appositum in favorem creditoris debitor prævenire nequit invito creditore. ibid. n. 36.
Idem quando favore utriusque debitoris & creditoris tempus apponatur. ibid.
Intra tempus promittens dare centum vel fidejussorem, non satisfacit termino transacto fidejussorem offerendo, sed solvendo centum. ibid. n. 38.
Tempus dispositionis & contractus qui non servat, formam non servare dicitur, p.533. n.64 & seqq.
Tempus quando & quibus casibus appositum dicatur favore creditoris vel utriusque. ibid. n. 67.

Tenuta.

Tenutarius si admittatur ad subvertendum census impositos à putativo victo daretur occasio ferendi sententias contrarias super jure creditorum. p. 479. n.68. respondetur, & n. seqq.
Tenutarius qui contra creditores majoratus obtinuit, si in proprietate vincatur, creditores iterum jus hypothecæ recuperant in majoratu. ibid. num.70. 71. & seqq.
Tenutarius interim quod in proprietate non vincitur, dicitur dominus majoratus juris præsumptione. p. 480. n. 79. & seqq.
In tenuta vincens an possit subvertere census impositos sub facultate regia à possessore putativo majoratus victo. p.485. sub n. 128.
Tenutæ judicium jus præstat variabile, & resolubile; in proprietate autem jus constans & perpetuum. p. 477. n.50. & ex n.1. cum seqq.
In tenuta vincens potest subvertere census positos supra majorem cum facultate regia per possessorem putativum victum. ibid. num. 47. cum seqq. & à n. 45.
In tenuta obtinens justus possessor est ex vi sententiæ, ibid. n.51.
Ad quem fructus majoratus pertinent. ibid. & num. seqq.
In tenuta obtinens potest impedire creditores exigere annuos redditus similiter impositos super majoratu. p.478.n.56.
In tenuta obtinens, & subvertens censum impositum ab antecessore victo si in proprietate vincatur, convalescunt jura creditorum quoad hypothecas. ibid. n. 57. & 58.
In tenuta obtinens caret dominio & proprietate hypothecarum, reservata judicio plenario, ibidem num. 60.

Terminus.

Terminus citationis non currit non citatis, & quandocumque compareant, intra illum comparere dicitur. p.32. n.26.
Terminus ad separationem bonorum postulandam solum currit hæredi, non creditoribus hæreditatis. p.60.n.41. & 46.
Discussio eo ipso probatur quod intra terminum fidejussori præfixum bona debitoris non ostendit. pag. 164. n.91. & n.88.
Terminum subhastationis, potest judex ex justa causa prorogare. p.319. n.102.

Tertius.

Lex regia restringens exceptiones dilatorias intra novem dies, non procedit contra tertium in lite comparentem. p.32.n.27.
Tertius possidens rem debitoris à quo in concursu per creditores, aut debitorem vendicatur non est interim sua possessione privandus quousque vindicantur. p.88. n.30. cum seqq.
Tertio possessore rei debitoris victo, res evicta redit ad corpus concursus. ibid. n.33.
Tertius rei dominus ad concursum repertæ eam vendicare volens audiri debet in concursu. ibid. n.36.
Etiamsi debitor eam suis hypothecaverit creditoribus. ibid. & n. seqq.
Tertius possidens unam ex pluribus rebus hypothecatis, vel unius rei partem, ad integri census reditus tenetur. p.401.n.11. & ex n. 7. cum seqq.
Tertii interesse ubi intermedia deficit regula *l. si quis in conscribendo. C. de pactis.* p.435.n.75.
In præjudicium tertii nemo potest renunciare juri suo. ibid. n.74.p.433. & ex n.50. cum seqq.
De jure tertii, an & quibus casibus opponens admittatur vel non. p.478. & 484. ex n.62. cum seqq. & ex n.117. cum seqq.
Tertio si ex contractu jus & interesse resultet, tertio acquiritur actio, & ex eo agere potest. p. 509. n.2. cum seqq.
Tertio jus quæsitum ex contractu inter principaliter contrahentes ab eo isti recedere non possunt in tertii præjudicium. ibid. n.6.
Etiamsi à contractu discedant ante traditionem, nisi discessio fiat in continenti. ibid. n.7. & seqq.
Tertio jus quæsitum ex contractu nequit à contrahentibus tolli. ibid. n.9.
Tertio jus quæsitum ex contractu conditionali potest per contrahentes tolli conditione pendente. ibid. num. 10.
Tertio jus quæritur & actio ex pacto inter contrahentes si pro eo absente stipuletur notarius, p. 512. num. 37.
Tertio absenti quæritur jus revocabile ex pacto inter contrahentes, quando jus est perfectum, vel si ex juris dispositione defertur jus alicui. ibid. n. 42. 43. & 44. & seqq.
Tertio jus acquiritur ex pacto tacito inducto à lege irrevocabile. ibid. n.50.51. & 52.
Ex pacto tacito ita tertio jus acquiritur, ut per pœnitentiam contrahentium non revocetur. p.513. n.53.
Tertio absenti de jure regio quæritur actio & obligatio. p.514.n.76. & 77. cum seqq.
Et hæc actio, quæ tertio absenti hodie quæritur, ex d.l.2. directa est non utilis, cùm jus regni sit jus commune, ibid. n. 78.
Imò & jus exequendi tertio illi etiam acquiritur, ibid. num. 79.
Ad tertium pignoris possessorem anteaquam creditores deveniant, prius debet constare debitorem non esse solvendo. p.617.n.25.

Tertius hypothecæ poſſeſſor liberatur, ſi creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore, tempore quo erat ſolvendo. p.626. n.58. & ex n. 52.
Contra tertium hypothecæ poſſeſſorem negatur hypothecaria ſi creditor conſenſus poteſt argui de negligentia in exigendo annuos reditus. p.627.n.59.
Tertius hypothecæ poſſeſſor non tenetur ad præteritas penſiones, quando creditor eas potuit exigere ab anteceſſore, & negligens non exegit, ibid. n.60.
Fundatoris poteſtas quantumcumque pleniſſima, nunquam extenditur ad præjudicium tertii. p.242.n.21. & ſeqq.

Teſtamentum.

Teſtamenti clerici inſinuatio, & publicatio an ad judicem ſæcularem, vel Eccleſiaſticum pertineat. p. 17. n.43. remiſſivè.

Teſtis.

Teſtes deponentes ultra articulos nihil probant, nec ſuper eorum poteſt atteſtatione ferri ſententia. p. 546. n. 34.

Theſaurarii.

Theſaurarii, & receptores bonorum regalium ſunt depoſitarii, & ut tales coguntur reſtituere pecunias, & adimplere liberationes Senatus.p.102.n.21.22.

Tranſactio.

Tranſactio continens pactum de non alienando ſimplex confirmata per judicem an impediat translationem dominii. p. 255. ex n.61.
Referuntur plures Doctores affirmativam tenentes, alienationem eſſe nullam, & per plura jura comprobantes. ibid. n.61. uſque ad n.64.
Reſpondetur Doctoribus tenentibus pactum ſimplex de non alienando confirmatum à judice non impedire translationem dominii. p. 256. n.65. & 66.
Tranſactiones, & alienationes factæ ab hærede putativo an valeant, & an ratificari poſſint per verum hæredem hæreditate evicta. p. 381. ex n. 89. cum ſeqq.
Tranſactio facta per conſanguineos cum aliquo tanquam filio legitimo, nulla redditur ſi appareat non eſſe filium defuncti de cujus bonis tranſigitur. ibid. n. 89. & 90.
Idem obſervatur quando legitimo apparet nulla vel falſa. ibid. n. 91.
Tranſactio inita à communitate cum tertio immunem eſſe aſſeverante, ſi apparet de falſa cauſa, nulla redditur. ibid. n. 92.
Tranſactio facta cum aliquo tanquam cum fratre, ſi talem non eſſe appareat, tranſactio annullatur. ibid. n. 94. & 95.

Translatio.

Vide *Cenſus*, *Penſio*, *Facultas.*

In tranſlatione cenſus impoſiti in re feudali majoratus, minoris, aut Eccleſiæ, & de uno in alium creditorem mutuantem ad cenſus redemptionem novam facultatem eſſe neceſſariam qui dixerunt, p.445. n.14.
Et qui diſtinxerunt. p. 446. n. 15. & de ratione. n.16. ibid. ut ad n.20.
Cenſus ſemel legitimè conſtitutus in bonis majoratus, populi, minoris, Eccleſiæ, poteſt in alium creditorem transferri, multo magis ſi minorentur uſuræ abſque nova facultate. ibid. n. 21. cum ſeqq.
Ex accidentalibus poteſt in tranſlatione cenſus requiri facultas regia. ibid. n.32. & 33.
Et quales ſint qualitates iſtæ alienantes naturam ſimplicem translationis. p.447. n.34. cum ſeqq.
Tranſlationis contractus conventus in ſui juris terminis unus dicitur contractus cum antiquo qui nova non eget regia facultate. ibid. n. 35. & 36.
Tranſlatio facta animo novandi priorem contractum novus contractus eſt, & nova eget facultate. ibid. n. 43. cum ſeqq.
Tranſlatio fit, de privatione ad habitum. ibid. n. 47. 50. & ſeqq.
De non ente ad ens, non poteſt fieri tranſitus. ibid. n. 48. & 49.
Tranſlatio juris fit cum omnibus ſuis qualitatibus ac ſua cauſa. p.448. n. 52. & 53.
Tranſlatio fit cum ſuo onere, ſua cauſa, & qualitate. ibid. n. 54.
Tranſlatio cenſus an ſuſtineatur, ſi facultas ſecundà aliquem defectum patiatur. pag. 449. ex num. 73. cum ſeqq.
In tranſlatione penſionis an novus requiratur conſenſus patroni præſtitus jam in penſionis conſtitutione continente facultatem transferendi. p. 387. num. 19.

Tranſmiſſio.

Vide *Hæreditas. Hæres.*

Creditores hæredis tranſmittentis an quid habeant ad bona hæreditatis tranſmiſſæ. pag. 503. num. 66. cum ſeqq.
Tranſmiſſio hæreditatis fit ex capite juris deliberandi, & potentia ſuitatis, & ſanguinis. ibid. n. 67.
Tranſmiſſa hæreditas an ſit proprium patrimonium tranſmittentis, ita ut in quem tranſmittitur dicatur hæres tranſmittentis, & non primi defuncti. ibid. n.68. & ſeqq.
Tranſmiſſio eſt ſucceſſionis prorogatio ſub eadem natura, & qualitate. ibid. n.71. & ex n. 69.
Tranſmittenti an aliquod jus fuit acquiſitum in hæreditate non adita, ſed tranſmiſſa. ibid. n.72.
Tranſmiſſa hæreditas numquam fuit commixta cum patrimonio tranſmittentis. ibid. n. 73. & ſeqq.
Ad tranſmiſſam hæreditatem non venit, qui hæres non ſit tranſmittentis. p.504.n.75.
Tranſmiſſionis illud jus ſibi à defuncto delatum an hæres tranſmittentis teneatur apponere in inventario. ibid. n.78.
Tranſmiſſam hæreditatem, an adire videatur hæres, qui in inventario appoſuit jus tranſmiſſionis. ibid. n.79. & 80. cum ſeqq.
Hæreditatem non eſſe tranſmittentis ante additionem, ſed primi defuncti, qui teneant. ibid. n. 88.
Ex tranſmiſſionis jure ſuccedi tranſmittenti, & non primo defuncto, plurimi tenent. p. 505. num.101. 102. 103. & ſeqq.
Tranſmiſſionis jus potentius eſt, jure ſubſtitutionis. p.506.n.306.
Tranſmiſſum jus deliberandi, & adeundi jus eſt hæreditarium tranſmittentis, & ut tale, in hæredem tranſmittentis tranſit. ibid. n.107.
Ex tranſmiſſione, is venire non poteſt cui qualitas hæredis deficit. ibid. n. 108. & ſeqq.
Tranſmiſſum jus acceptatum ab hærede eſt de hæreditate tranſmittentis, & hujus creditores ad hæreditatem tranſmiſſam, jus habent. ibid. n. 112.
Jus de novo quæſitum poſt mortem tranſmittentis etiam ex cauſa de præterito quando acquiratur hæreditati vel non, ibid. n.114.
Tranſmittentis hæres tenetur ponere in inventario bona hæreditatis tranſmiſſæ. p.507.n.115.
Quia eſt quid hæreditarium, & de bonis tranſmittentis. ibid. n.116.
Tranſmiſſa hæreditas tranſit ut adeunda non uti adita, & liberum eſt hæredi acceptare vel repudiare. ibid. num. 117.
Tranſmiſſum jus habet originem à tranſmittente, ac ideo ejus inventario deſcribere debet hæres in quem tranſmittuntur. ibid. n.118.
Ex tranſmiſſa hæreditate adita tenetur hæres ſatisfacere creditoribus, & legatariis tranſmittentis. ibid. n.119.120.121.
Et utriuſque hæreditatis creditores poſſunt petere ſeparationem, ne jure omnium confundantur, ib. n.122.

Index Rerum

Tutor.

Tutores, & curatores rem minoris emere prohibentur. p.105.n.2. & 3.

Tutor potest rem minoris semel legitimè hypothecatam iterum obligare pro eadem summa sine decreto. p.447. n.38.

Tutor finita tutela debet continuare alimentorum præstationem minori. p.611. n.2.

Tutor finita tutela si creditor remanet an possit pro reliquis bona minoris retinere. ibid.

Minori cui bona fuerunt restituta tutor alimenta non præstat petenti rationem. ibid.

Tutorem non posse retinere bona finita tutela pro reliquis verius esse ostenditur. ibid. n.6.

Tutore dato alicui tanquam pupillo, qui jam pupillus non sit, datio nulla erit. pag. 219. num. 7. cum seqq.

Tutus.

Vide *Emptor.*

V.

Vacatio.

Vide *Administrator.*

VAcare ut antea quando dicatur officium, & beneficium per usum vel decessum electi, & nominatim re integra. p.229.n.8. cum seqq.

Vacare eo loco dicitur beneficium quo procurator resignavit; non in loco ubi majoratum fuit datum. p.213.n.21.

Valor.

Ad Valorem rei hypothecatæ meliorem à tertio possessore attenditur tempus, quo res non erat meliorata. p.81.n.92. & multis seqq.

Valor oneris censualis quo res sit gravata minuit valorem ipsius rei. p.148.n.2. cum seqq.

Valor fructuum, & reddituum non bonorum in proprietate attenditur in taxandis alimentis. p. 169. n.16. & seqq.

Valor rei tanto minuitur quanto oneribus sit gravata. p.619.n.3.4. & 5.

Valor rei non censetur concludenter probatus, nisi expressis oneribus, qualitatibus augentibus vel minuentibus rei valorem. p.620.n.6. & seqq.

Valorem censu. Vitalii potest Judex taxare citatis citandis ante temporis deteriorationem, & vitæ cursu. p.115.n.41. & seqq.

Venditio, Venditor.

Venditor in re debitori vendit non habita fide de pretio, si extat, omnibus præfertur creditoribus. p. 55. n.41.

Venditio de præsenti cum cessionario aut traditione perfecta est; facta verò de futuro solum jus personale tribuit. p.68. n.36. & 37.

Vendens rem & tradens habita fide de pretio creditor dumtaxat personalis manet. p.80.n.78.

Vendens rem habita fide de pretio etiamsi res extet hypothecam non habet in ea. ibid. n. 79.

Vendens & simpliciter rem tradens habita fide de pretio dominium transfert, qui tanquam creditor personalis omnibus hypothecariis postponitur in concursu. p.83.n.114.

Secus si tradat cum præservatione sui dominii, vel non habita fide de pretio, vel cum pacto aliquo ex quo retineat dominium, & tunc cunctis in re præfertur, ibid. n.115.

In re vendita potest creditor constituere specialem hypothecam venditori, ut præferatur cæteris anterioribus p.91.n.2.3. & 4.

Dummodo hypotheca & pactum apponatur initio contractus. ibid. n.5.

Venditor habita fide de pretio licet creditor non dicatur, potest tamen in concursu comparere pro ea vendicanda. p.141.n.37.

Venditione perfecta nemini contrahentium licet pœnitere. p.317.n.62.

Venditæ rei traditio quibus in casibus dicatur facta habita vel non habita fide de pretio. ibid. n. 63.

A venditione facta in subhastatione ob non solutum pretium rectè discedi potest, & ulteriùs subhastari, ibid. n.64.

Venditis pluribus rebus sub eodem pretio, pretium inter eas distribuitur juxta cujusllibet valorem. p.373. n.25. & seqq.

L. ædiles, §. fi. in fin. ff. de ædilitio edicto ponderatur. ibid.

Ex duabus rebus uno pretio venditis, si una sit exempta à gabella singularum valor taxatur, ut pars gabellæ uni oneretur, & exempta libera maneat venditæ rei pretium, qui exigit, venditionem approbare censetur. p.375. n.50.

Differentia inter rei alienæ venditionem, & hypothecam, ut illa mero jure teneat, hæc nulla sit ipso jure. p.379.n.73. & 74.

Venditio rei alienæ tenet dumtaxat contrahentium respectu, non domini ipsius rei. ibid. n. 75.

Venditio rei alienæ non præjudicat vero domino. ibidem.

Vendens rem alienam in emptorem transferre dominium non potest, quantumvis emptor credat venditorem esse dominum. ibid. n. 80.

Venditis pluribus rebus simul pro pretiis cujusllibet correspondentibus, tot venditiones dicuntur separatæ, & super qualibet separatim potest intentari rescissio. p.402.n.22.

Fallit quando una non venderetur sine altera, & quando pretium unius sit infimum, licèt in alia sit excessivum, cùm videantur omnes correspectivè venditæ. ibid. n.23.

Venditor non citatur ad nominationem personæ pro qua empta fuit res. p.417.n.44.

Venditor pro pretii securitate potest sibi in continenti cavere de hypotheca super eadem re, ut omnibus anterioribus præferatur. pag. 426. num.112. cum seqq.

Venditor potest in continenti pactum apponere, ut res vendita sit hypothecata uni debitori posteriori creditori, ut aliis anterioribus præferatur. p.427. num. 116.

Venditio rei alienæ tenet respectu tantùm contrahentium, non tamen veri domini cujus respectu venditio nulla est. p.473. sub n.11.

Venditio rei alienæ tenet de facto, non de jure. ibid.

Venditor, ut præservet suum dominium, & in re vendita præferatur creditoribus emptoris, quibus muniatur cautelis p.169. n.17.

Venditione facta per debitorem, ut creditoribus emptor solvat, si solvat uni jam à debitore soluto, non isti, sed emptori repetitio competit. p. 509. num. 5.

Ex venditione semel facta, & postea à contrahentibus dissoluta, debetur laudemium. ibid. n.8.

Cessa vel donata re cum onere, ut creditoribus satisfiat cessionarius, venditio est, si creditores sint certi, cum loco pretii sit æs alienum promissum. p. 510. n.23. & 24.

Venditis vel donatis bonis, ut emptor solvat creditoribus istis de jure communi non quærebatur actio nisi cederetur à venditore. p.514.n.80.

Hodie tamen de jure regio creditoribus actio quæritur absque cessione. p.515.n.87.

Ita ut nec à contrahentibus revocari possit tertiis ipsis creditoribus invitis. ibid. num. 82. 83. 84. & num. 85.

Creditor mandans pretium solvi creditori suo, si emptor solu-

solutionem promittat cujus fidem creditor sequatur, debitor liberat. p.569. n.34.
Et si interim emptor decoxerit, creditor non habet regressum contra debitorem mandantem. pag. 570. n.53. & seqq.
Ad promissionem de vendendo præcedentem refertur possessio, & rei traditio subsequens. p. 572. n. 87. cum seqq.
Venditio rerum majoratus ex facultate Regia subjecta remanet rescissioni, quoties bona libera tunc existentia manifestantur. pag. 589. num. 47. & sequentibus.
Vendi potest usus sepulchri, & Capellæ cum sit jus temporale, & pretio æstimabile, p.595. ex n. 45. ad n. 51.
Venditori in re tradita nullum jus remanet præterquam actio personalis ad pretium. p.633. n.32.
Vendens bona sua cum pacto quod emptor satisfacit creditoribus, possunt uti, & ob circuitus evitandos emptorem directè convenire. pag.651. n.14.
Venditæ rei periculum regulariter pertinet ad emptorem. p.230.n.13.
Si venditor non sit in mora vel culpa. ibid. n. 14.
Venditio dicitur imperfecta, & conditionalis, etiamsi de rei pretio conventum si aliquid remanet faciendum. p.231. n.28.
Venditio est imperfecta si inter partes sit conventum de conficiendo instrumento, & interim est locus pœnitentiæ. ibid.
Et ex tempore confecti instrumenti non antea venditio operatur effectus. ibid. n.29.
Ex venditione imperfecta, & conditionali neuter agere potest. ibid.

Verbum.

Verba simpliciter prolata intelliguntur secundum subjectam materiam, & naturam actus. p.104. n. 46. & seqq.
Verbo *no pueda*, inducit præcisam necessitatam, privat potentia, & continet decretum irritans. p.292. n.77. & seqq.
Verba directa quibus casibus obliquantur, & ad fideicommissum trahuntur. p.20. n.22.
Verbi natura quando personalitatem requirit à persona non potest recedi. p. 49. n. 105. & 106.
Verba, *cessit*, *dedit*, *tradidit*, *dimisit*, *transtulit*, *consignavit*, *relaxavit*, *restituit*, singula translationem dominii quandoque significant. pag. 114. n. 26. 27. & n.61.
Verbum, *cessio*, simpliciter prolatum sequuta traditione dominii translationem importat, aliàs, non. ibid. n. 26.
Verba regiæ facultatis, *con tanto*, conditionem præcisam inducunt, qua deficiente facultas nihil operatur. p.378.n.70.
Per illa verba, *juribus Curiæ, & alienis semper salvis*, apposita in facultate an princeps jus suum videatur remittere. ibid.
Verba enuntiativa tunc dispositionem inducunt, quando proferuntur super iis, quæ dependent à sola partium voluntate. p.393.n.33. 34.35. & seqq.
Alienationis verbo facultas acquirendi non continetur. p.419.n.5.
Verbum, *jubere*, importat necessitatem. p.422. n.43. cum seqq.
Verbum *disponere* aptum est comprehendere contractum, & ultimam voluntatem, ut contra Castillum sibi contrarium, rectiùs probatur. p. 452. n.30. cum seqq.
Verba *omnia bona*, vel *quæcumque bona mea* comprehendunt corporalia jura, & actiones. p.593. n. 14. 15. & seqq.
Verbum *Cessio* relatum ad concursus judicium etsi nihil aliud exprimatur, tacitè comprehendit omnia, & quæcumque bona debitoris. ibidem num. 17. & seqq.
Verbum *mea* non restringit, sed demonstrat universitatem rei venditæ, & qualis ista quæ venditur. ibid. n.22.23. & 24.
Quando in dispositione verba ad unum, & effectus ad aliud diriguntur, non verba, sed effectus attenditur. p.243. n.29.

Vetitum.

Vetita si sit una pars fundi; & alia permissa, non sufficit probare ingressum fundi, nisi probetur in partem vetitam. p.370.n.8.
Idem in tempore si pars mensis sit vetita, & pars permissa, non sufficiet probare pasculasse in mense, nisi probetur in parte mensis vetita. ibid.

Via Ordinaria, & Executiva.

Vide *Executio.*
Viæ executivæ incidentes in concursum universalem an totum judicium fiat executivum, aut totum ordinarium. pag. 127. ex n. 53. cum multis seqq. & p. 129. ex n. 1. & per totum cap.
Viæ executivæ qualitas est accidentalis quæ potest adesse, & abesse absque principalis substantiæ corruptione. p.128.n.60.
Via ordinaria in omnibus causis, est naturalis ob plenam causæ cognitionem, & via executiva est accidentalis. ibid. n. 61.
Causa semel effecta ordinaria, semper remanet ordinaria. ibid. n.62.
Via ordinaria totaliter imponit finem omni controversiæ. ibid n. 63.
Viam quam quis sibi semel elegit sequi tenetur. p.130. n. 6. & à n. 1.
Via una electa ad aliam recurri non potest. ibidem num. 7.
Via una electa alteri renuntiari videtur. ibid. n. 8.
Judex eam viam amplecti debet qua partibus magis sit consultum. p.652. n.17. & 18.

Victus, Vincere.

Si vinco vincentem te, à fortiore vincam te. p. 485. ex n.133. cum seqq.
De ejus limitationibus. ibid. n. 135. remissivè.
Inter creditores victos super prælatione, & inter victos super revocatoria pecuniæ solutæ maxima reperitur differentia. p.422. n.38. & seqq.
In juribus separatis, & independentibus quilibet per se vinci debet, res judicata inter alios aliis non nocet, nec prodest. ibid. n. 39. & seqq.

Vinculum.

Vide *Majoratus.*

Unio, Unitum, Unum.

Vide *Individuum.*
Unitorum unum est judicium, una instantia, pari passu ambulant, & una sententia terminantur. p. 125. n. 30.
Unitum alteri tanquam principali hujus naturam assumit propria amissa. ibid. n.32.
Quod accedit alteri, illius pars dicitur verè vel fictè, & illius sequitur naturam, & judicium. ibid. num. 33.
Una determinatio respiciens plura determinabilia, debet pariformiter determinare. p.128. n.70.
Via ordinaria, vel executiva, qui agere cœpit contra unum ex correis, alios sine mera litis pendentis potest recurrere. p.132.n.29. cum seqq.
Unitas causæ efficientis comprehendit omnes casus. p.337.n.128.
Unica, & individua dicitur quælibet dispositio conditionalis cum suis qualitatibus, & conditionibus. p.348. ex n.21.
Unicus individuus, & inseparabilis est contractus cum suis pactis, conditionibus, & qualitatibus. ibid. ex n.13. cum seqq.

Index Rerum

Universitas, Universale.

Vide *Judicium.*

Universitas, populus, Ecclesia admittuntur ad concursum formandum inter suos creditores. p.9. ex n. 1. cum multis seqq.

Quantum ad satisfactionem creditorum, non quantum ad ignominiosam statuti formam. ibid.n.2.

Universitas faciliùs admittitur ad concursum formandum, quàm ad cessionem bonorum. ibid. num. 3. & 4.

Universitas, minor, vel Ecclesia, an possit absque solemnitatibus alienationi aliàs requisitis concursum formare. ibid. n.5. cum seqq.

Universitas, minor, Ecclesia per concursum bona sua non alienant, cùm retineant possessionem, & dominium. ibid. n.6.

Universalitas judicii concursus non causatur à concurrentia creditorum, sed immediatè à cessione bonorum facta per debitorem. p.25.n.16. & 17.

Universale est judicium creditorum causatum à debitore. p.21. ex n.1. cum seqq.

Universale judicium concursus à particulari formatum per solos creditores inter se ipsos opponentes, quomodo distinguatur, & cognoscatur: & de utriusque diversis effectibus, abundè. p. 27. per totum, vide *concursus.*

Concursus creditorum consideratur universitas. p.315. num. 22.

Et universitatis effectus in concursu creditorum reperiuntur. p.316. n.24. & seqq.

Universitati, Villæ & Castro, quæ per administratores reguntur, competit restitutio in integrum. ibid. num. 28.

Universitati, cui adsunt pupilli, viduæ, pauperes, & ægroti competit restitutio. ibid. n.29.

Quid in collegio, ibid. n.30.

Universitas licèt per seipsam regatur, tamen cùm in ea adsint pupilli, viduæ & similes, habet beneficium restitutionis. ibid. n. 31.

Negotium quando tangit pluribus uti universis, major pars præjudicat minori, secus quando tangit pluribus, ut singulis, quia tunc omnium requiritur citatio, & concursus, pag. 318. nu. 67. cum seqq.

Cum universitate bonorum transit juspatronatus Ecclesiasticum in quacumque dispositione. p. 592. n.1. cum seqq.

Universitas an sit in cessione omnium bonorum. pag. 593. num. 9.

Universalitatem non esse venditionem omnium bonorum meorum ratione rei, existimat Lambert. ibid. n. 20. & 22.

Patrimonium & peculium, sicut hæreditas est quid universale. ibid. n.12. & 13.

Universalis dispositio omnium bonorum restricta ad certum locum, definit continere universalitatem. ibid. n.23. & 24.

Universitas respectu verborum si resolvatur in singularitates, juspatronatus non transit in acquirentem. p. 595. n.44.

In Universalibus negotiis nihil interest an ex prima mercantia aliquid proveniat, vel ex ex sæpiùs repetita, cùm semper loco prioris alia subrogetur. p.613. n.23.24. & 25. usque ad 33.

Universitas concursus conservatur & continuatur in uno creditore nondum soluto, etsi omnes alii fuerint dimissi. p.662.n.52. & à n.46. cum seqq.

Universitatem, & statim unus vel duo non faciunt. n.54. & 56.

Universitatis status non potest incipere nisi à tribus, conservatur tamen in uno, ibid. n.55.

Concursus creditorum dicitur creditorum cœtus, significans universitatem personarum.p.663.n.57.

Voluntas, Voluntarium.

Quod à principio fuit voluntarium, ex post facto fit necessarium. p.140.n.22.

Voluntas & animus deprehenditur ex actu revocato vel nullo. p.422.n.32.33.34. & p.58.n.11.13.p.212. ex n. 5. cum seqq.

Usufructus, Usufructuarius.

Vide *Pater, Filius.*

Usufructu relicto alicui, & post ejus mortem alio instituto hærede, an usufructuarius reputetur hæres vel legatarius. p. 19. ex n. 2. cum seqq.

Usufructuarium universalem creditores convenire non possunt nisi hæredem in quem transeunt actiones activæ, aut passivæ. ibid. n. 2.

Et quomodo tunc sit facienda solutio æris alieni. ibid. n.6. remissivè.

Usufructuarius relictus & post ejus mortem altero instituto hærede dicitur merè legatarius. ibidem. num. 9.

Hæres institutus post mortem usufructuarii transmittit hæreditatem, si vivente usufructuario decedat. p.20.n.10.

Usufructu relicto alicui per viam legati, & post hujus mortem aliter hæres institutus, ille dicitur legatarius, hæreditasque non eget curatore. ibid. num. 11.

Usufructu relicto per viam institutionis, ut post ejus mortem alius instituatur hæres, priorem institutionem resolvi in legatum, qui teneant. ibid. n. 12.

Usufructuarium universalem esse verè hæredem & post ejus mortem hæredem institutum esse fideicommissarium, verior tenet opinio. ibid. n.13.14. 15. & 16.

Usufructuarius sua vita durante potest fructus creditoribus obligare, & hypothecare. pag. 170. num.37. & à n. 34.

Usufructuarius debita exigere potest, & soli illi rectè solvitur, non proprietario. p.198.n.70.

Usufructuarius sive universalis sive particulari à jure existit procurator in rem suam in quem exercitium omnium actionum transit. ibidem. num. 2. & num. 9.

Usufructuarius solus ad concursum citari debet. ibid. num. 3.

Proprietarius si velit in concursu comparere, auditur cum possit pecuniæ traditionem impedire quousque usufructuarius caveat de ea reddenda finito usufructu. ibid. n.4.

Usufructuarius an proprietarius citari debeat ad census redemptionem in concursu faciendam. ib.n.5.

Usufructuarium solum absque interventu proprietarii posse recipere pecuniam redempti census, debitoremque liberare, existimat Rodriguez. ibid. n. 6. & seqq.

Usufructuarius habet mandatum in rem propriam in iis, quæ respiciunt usumfructum, non proprietatem. ibid. n.9.

Debitorem census redimere volentem tam usufructuarium quàm proprietarium interpellare teneri securius est, & verius. p.199.n.17.

Eandem opinionem amplectitur Gratianus sibi contrarius, ibid. n.11.

Usufructuarii consensus requiritur quoties res agitur proprietatem respiciens. ibid. n.12.

Usufructuario non citato non nocet sententia lata contra proprietarium, nec contra. ibid. n.13.

Usufructuario debet tradi pretium census redempti, ut eo utatur, & fruatur. ibid. n. 14.

Ab usufructuario potest proprietarius petere cautionem de restituendo pretium census redempti finitur fructu. ibid. n. 15.

Proprie-

& Verborum.

Proprietarius potest sortem redemptam respicere, & solvere usufructuario redditus correspondentes, si idoneam cautionem offerat. ibid. n.16.

Usufructuarii nihil interest habere redditus censuarios à proprietario vel ab alio, dum non turbetur in usufructu. ibid. n.17.

Filio & extraneo hæredibus institutis, & matre omnium bonorum usufructuaria relicta ex rata portione filii alimenta consequentur ex portione extra rei usufructum ei correspondentem. p.405.n.61.

Usumfructum habens pater in adventitiis filii potest filio restituere ante tempus. p.430. n.15.

Et talis Ususfructus à patre repudiatus erit adventitius filio, & non profectitius à patre. ibid. n.16.

Usumfructum ad patrem pertinentem in adventitiis filii post acceptationem ipse remittere non potest filio in præjudicium creditorum ad illud interusurium medii temporis jus habentium. p.433.n.50.

Usumfructum patri delatum ante acceptationem liberè potest repudiare & remittere filio in præjudicium creditorum, qui jus non habent ad interusurium. ibid. n. 51.& 52.

Usumfructum remittendo pater filio ante acceptationem non dicitur donare, secus post acceptationem. ibid. n.53.

Usumfructum potest pater remittere filio ante acceptationem in præjudicium creditorum, secus postquam illum acquisivit. ibid. n.54. & 55.

Remittendo pater usumfructum filio jam acquisitum proprium diminuit matrimonium. ibid. n.56.

Quia tunc remittit jus quæsitum & non jus quærendi. ibid. n.57.58.

Distinctionem an pater remittere possit filio usumfructum ante vel post acceptationem secutus fuit Gratianus. ibid. n. 59. & 60.

Usumfructum percipiens filius sive remissum, vivente patre non tenetur communicare fratribus patre mortuo. ibid. n. 61. & seqq.

Usufructuarii & emphyteutæ jus est certum ac limitatum, quod in agendo egredi non possunt. ibid. n. 105.

Debitor cedens bonis habens usumfructum jus non adjudicatur creditoribus, sed fructus tantùm. pag. 656. n. 15.

Usufructuarius potest fructus obligare, & in causam judicati possunt capi salvo jure proprietatis cujus obligatio durat sua vita durante, cujus morte ipso jure resolvitur. p.657.n.41.

Ususfructus est in commercio nostro, & an possit vendi, cedi, & hypothecari. p.278.n.5.

Usufructuarius pensionarius comparatur, & assimilatur. ibid. n.4.

Ususfructus commoditas potest obligari & in fraudem creditoris non potest extingui, vel remitti. ibid. n.10. & 11.

Sicut Ususfructus perit ex natura rei per mortem, ita & pensio. p.279.n.15. cum seqq.

Ususfructus hypothecatus non potest remitti, vel renuntiari per debitorem in præjudicium creditoris, ibid. n.20. cum seqq.

Ususfructus jus an possit vendi, cedi, vel hypothecari, magna est discordia inter Doctores. ibid. n.25.

Multa jura expenduntur, ut jus ususfructus cedi, & alienari non possit, imò per alienationem factam in extraneum contingat consolidatio cum proprietate. ibid. n.26.

Opinio Doctorum contraria refertur, tenens quod jus ususfructus liberè vendi, hypothecari, & alienari possit absque metu consolidationis. ibid. n. 27.

Quamplurima jura recensentur ad id. ibid. num. 28. & 29.

Tertia opinio distinguens inter alienationem, venditionem, & hypothecam ipsius juris ususfructus principalis & inter alienationem solius commoditatis certior, & verior est. p.280. n. 30. cum seqq.

Ususfructus, & juris principalis alienatio vel hypotheca, aut cessio non tenet, quia cohæret personæ. ibid.

Doctores tenentes hanc distinctam opinionem recensentur. ibid. n.32.

Usufructu simpliciter vendito, vel hypothecato intelligitur de sola commoditate, quæ permissa est usufructuario. ibid. n.33.

Secus si usufructuarius non simpliciter, sed univetsum jus ususfructus vendat. ibid. n.34.

Et in hoc articulo cavendum esse à Castillo, annotatur. ibid. n.35.

Usufructuarius pupertatem, & impotentiam præstandi fidejussionem, an admittatur ad juratoriam cautionem, duæ sunt adversæ opiniones. pag. 300. n. 151. 152.

Tertia opinio verior, ut deponantur fructus pro securitate proprietarii, ex quo per æquipollens satisfit formæ juris fidejussionem appetentis. ibid. ex n. 153. cum multis seqq.

Usuræ.

Usuræ & redditus census licèt per depositum pecuniæ cessent, non tamen per bona deposita. p. 139. n. 13. & 14.

Usuræ & interesse dotis retardatæ habent hypothecam in bonis mariti. p.174. n.91.92. & 93.

Uxoris bona vel alterius qui dotem promisit sunt obligata viro pro uxoris dote retardata. ibid. nu. 95. & seqq.

Usus.

Usus sepulchri seu capellæ cùm sit quid temporale recipiens onus & præeminentiam, quocumque tempore potest vendi. p.595. n.48. & 49.

Usus sepulchri hæreditarii seu capellæ est pretio æstimabilis & distrahi potest pro solutione creditorum. ibid. n.50.& 51.

Utile.

Ex utili qualitate qui contrahere poterat, & ex inutili contraxit, actum ex utraque gessit nullum. pag. 490. n.45.

Utilem facultatem eligere nequit ille, qui contraxit sub facultate ad quam se restrinxerat possessor majoratûs. ibid. n.54.

Uxor.

Vide *Mulier*, *Indotatio.*

Uxori pro alimentis debitis pro dote retardata competit hypotheca in bonis mariti. p.174. n.91.

Uxor habens hypothecam pro dote, eam habet pro uxoris & interesse dotis retardatæ. ibid. n. 92. 93. & seqq.

Uxoris bona vel alterius dotem promittentis viro sunt obligata pro usuris dotis retardatæ. ibid. n. 95.

Hypotheca pro alimentis dotis retardatæ viro competit aut uxori, quia sunt usuræ & accessiones dotis quæ sortis principalis fruuntur privilegio. ibid. n. 96.

Obligationes factæ ab uxore pro marito si excedant dimidiam partem dotis ex quo uxor remanet indotata & læsa, annullantur. p.328.n.7.

Obligationes diversis temporibus factæ per uxorem pro marito, etsi priores non inducant læsionem, omnes simul annullari defendit Noguerol. ibidem. num. 8.

Uxor pro marito pluries, & successivè se obligavit, quæ omnes obligationes simul junctæ reddunt uxorem indotatam, priores obligationes intra dimidiam dotis contentæ sustinentur: cæteræ læsionem inducentes rescinduntur. p. 332. n. 68. 69. 70. 71. 72. & seqq.

Uxor contrahendo cum alienigena, & affirmante se solutam aut viduam adhuc contractus non valet ob præjudicium mariti. p.383.n.110.

Index Rerum

Ab uxore communiter reputata ſoluta facti contractus ſunt nulli in præjudicium mariti. ibid.

In uxoris præjudicium poteſt poſſeſſor majoratus in vita ſua renunciare majoratui, non obſtante dimidietate fructuum eidem debita. p.433.n.47.

Vir in acqueſtu liberam habet alienandi facultatem uxore renunciante. ibid. n. 48. & 49.

Uxori quarta obſ paupertatem aſſignata ex hæreditate viri non aufertur, etiamſi poſtea dives efficiatur. p.588.n.29.30. & 38.

Uxor cui legatum fuit ſi caſtè vivat, an ſemel ablatum legatum recuperet, ſi poſtea caſtè vivat. ibid. num. 36.

Uxor negligens in exigendo dotem ſtantibus bonis liberis non habet regreſſum ad bona majoratus obligata. p.626. n.56. cum ſeqq.

FINIS.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA